

29,878/D

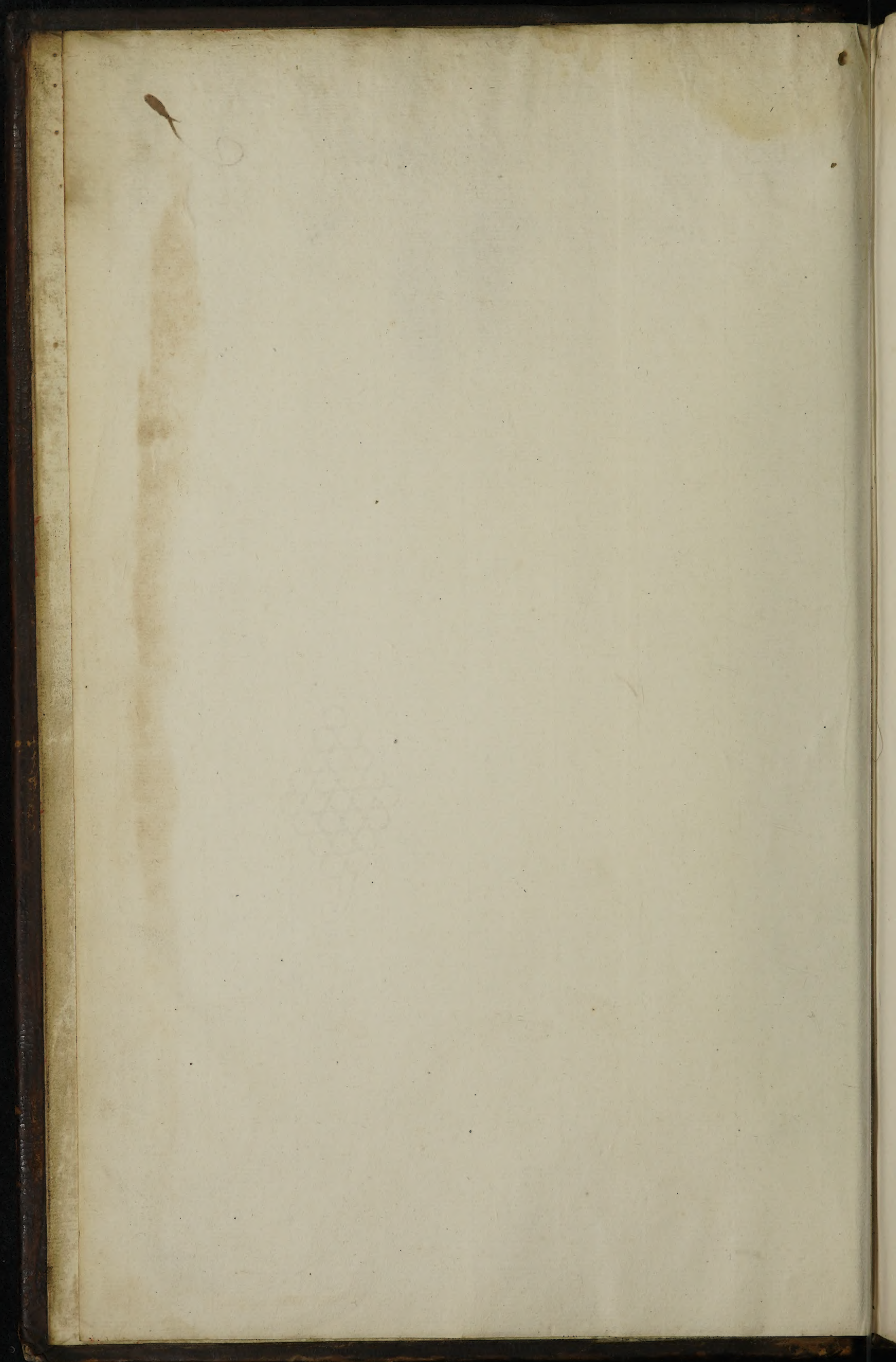
N. W. L.

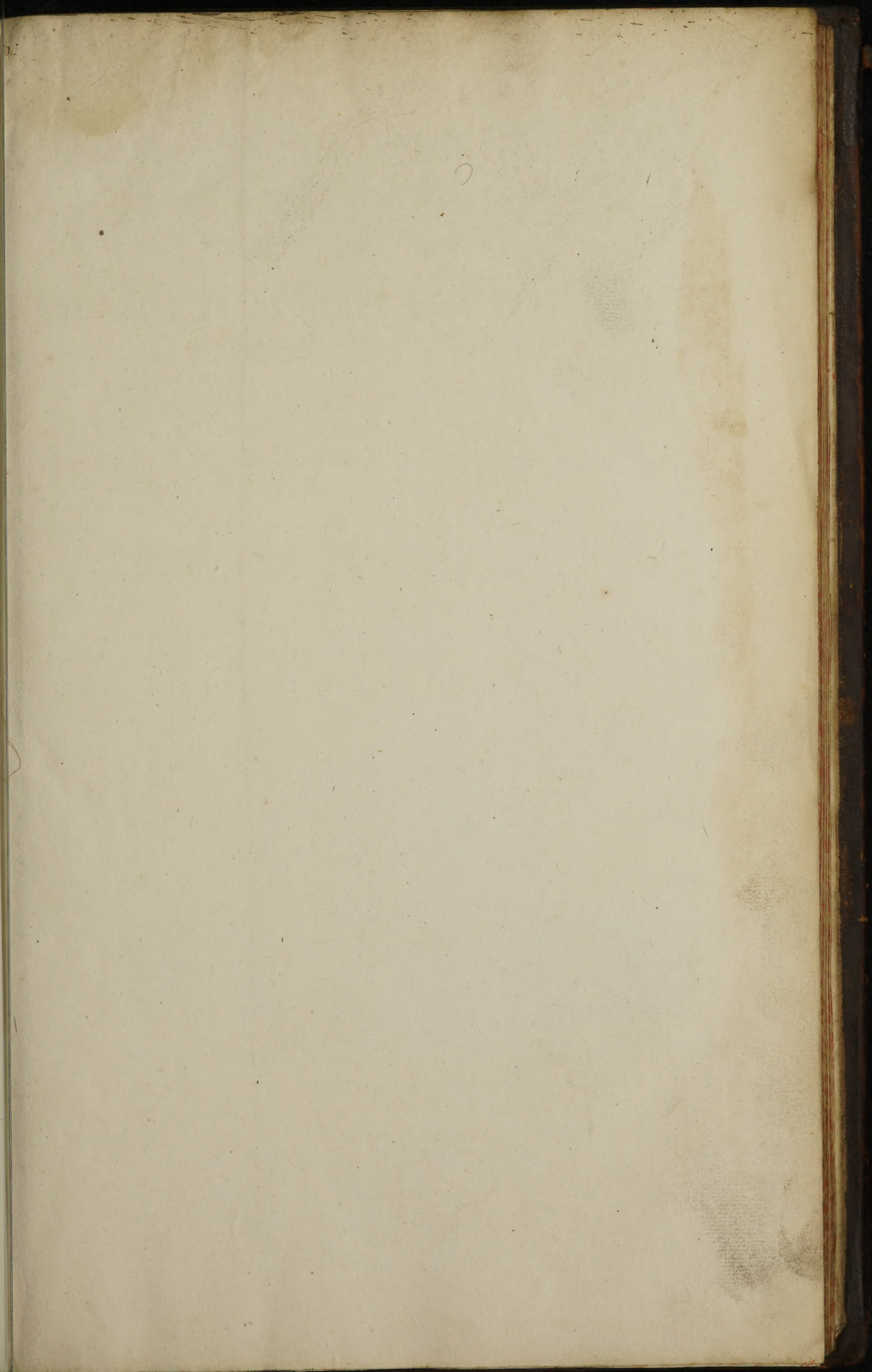
29,878/D

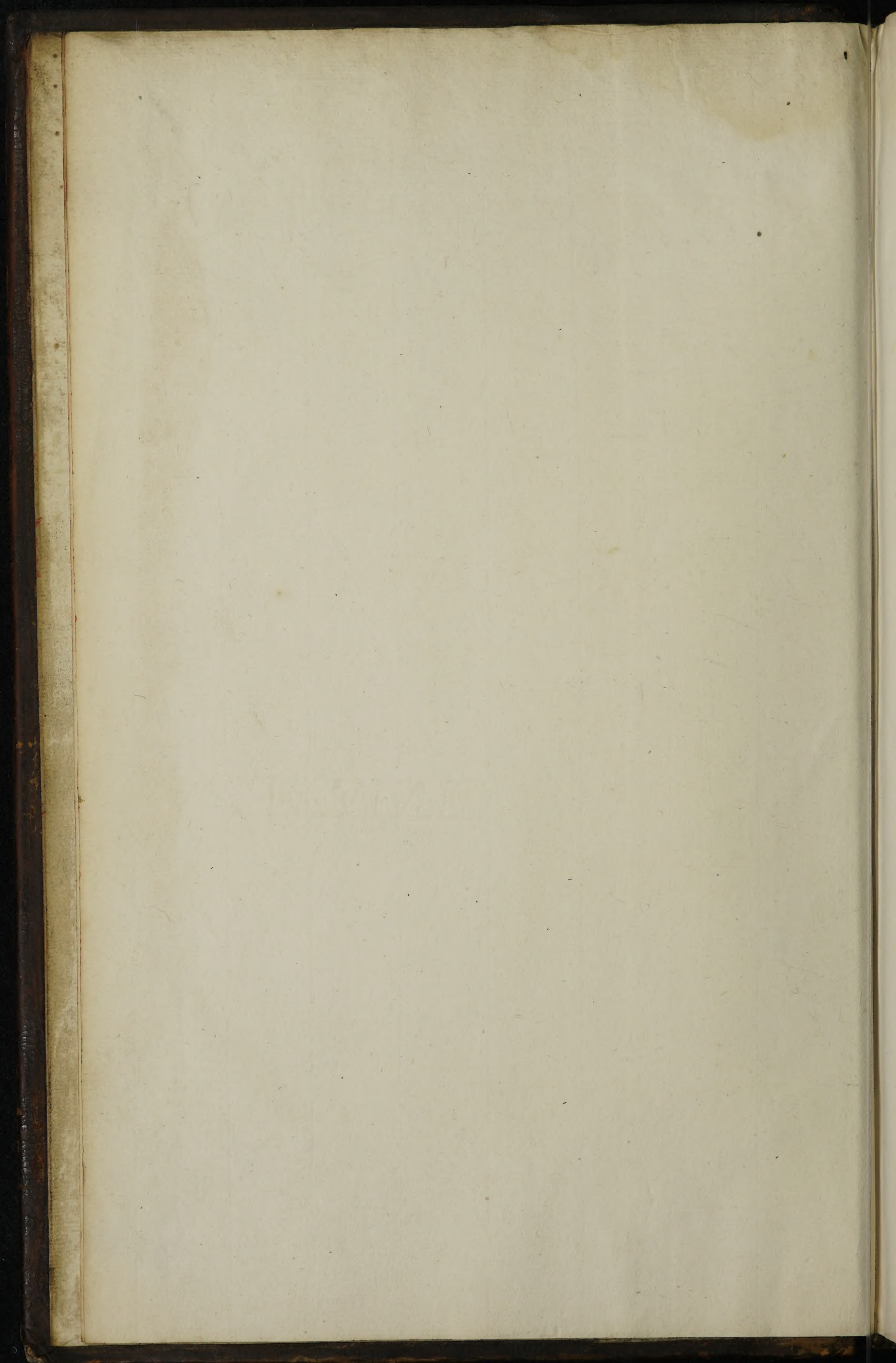
old

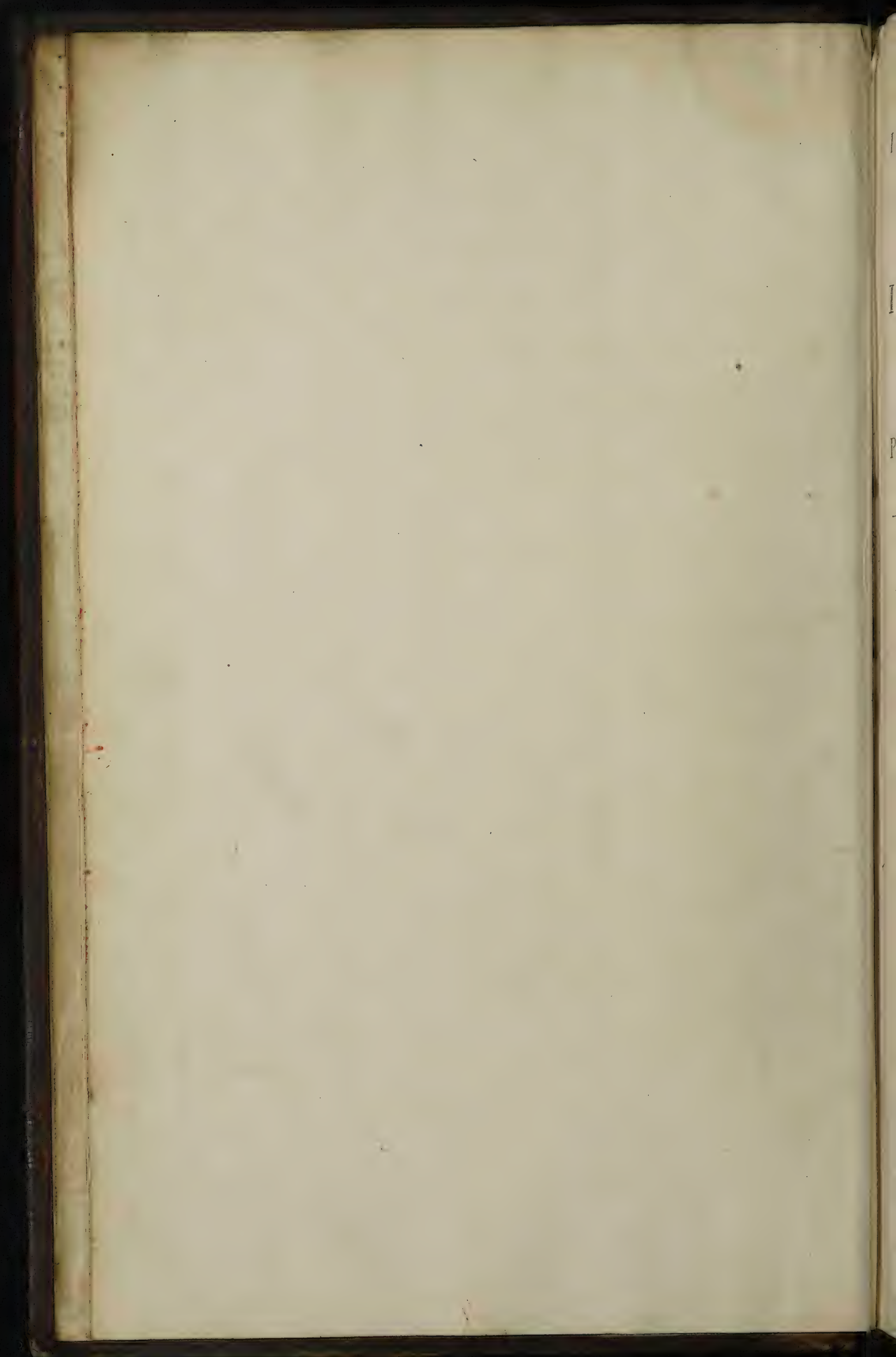
08

C. 71x

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ

ΤΗΣ ΚΟΙΛΗΣ ΣΥΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΛΟΓΟΣ.

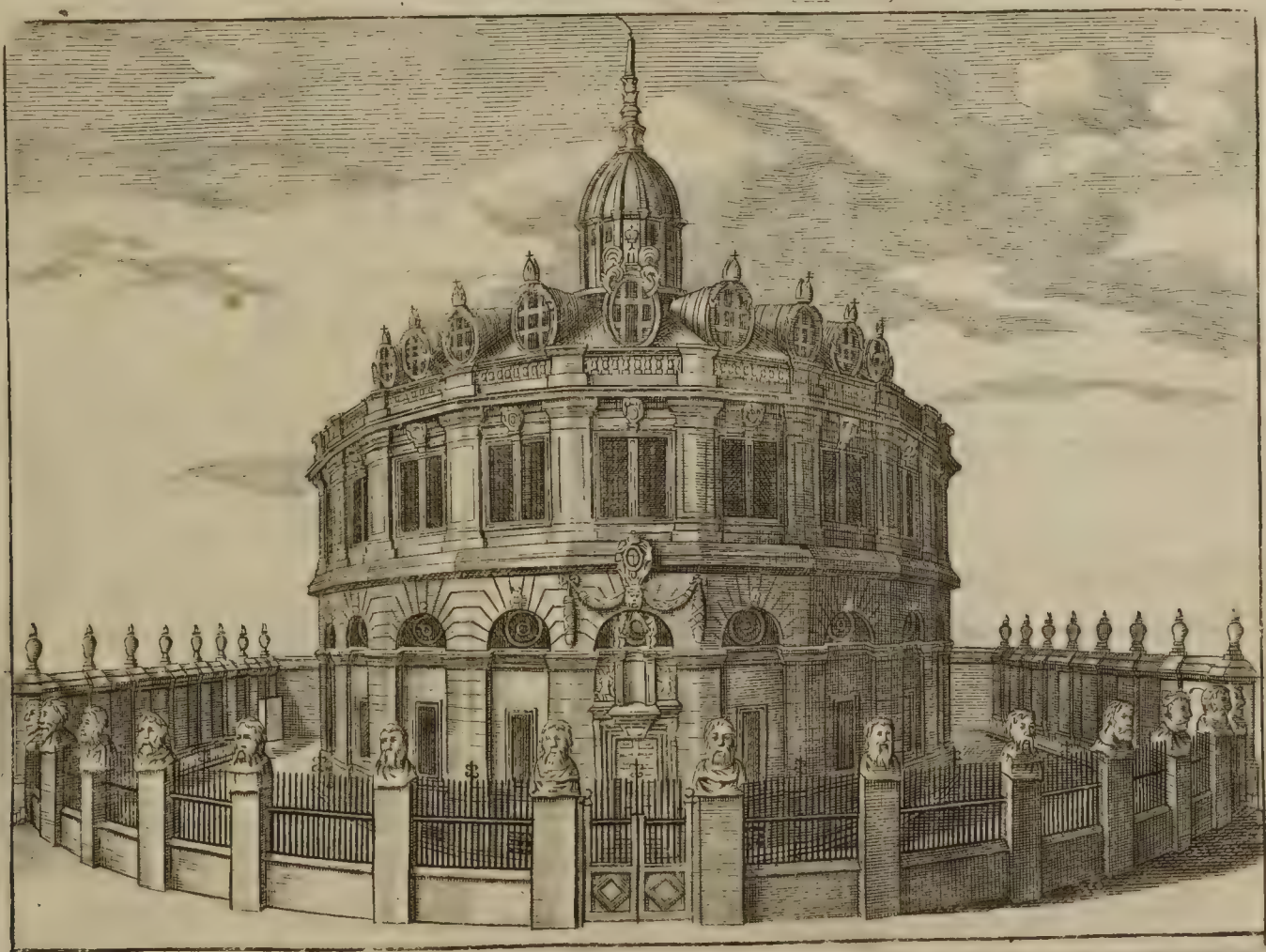
IAMBLICHI CHALCIDENSIS

EX COELE-SYRIA,

DE MYSTERIIS LIBER.

Præmittitur Epistola Porphyrii ad Anebonem *Ægyptium*,
eodem argumento.

THOMAS GALE Anglus *Græce nunc primum edidit*,
LATINE vertit, & Notas adjecit.

OXONII

E THEATRO SHELDONIANO

Anno Dom. MDCC. LXXVIII.

THE HISTORY OF THE

WELLS

AND THE

WELLS

WELLS

VIRO AMPLISSIMO

Dno. JOSEPHO VVILLIAMSON

EQUITI AURATO,

SERENISSIMO CAROLO II.

Mag. Britan. Fran. & Hybern.

R E G I

A Conciliis sanctioribus, & à Secretis Status;

Nec non

Societatis Regiæ

L O N D I N E N S I S

De Scientiâ Naturali promovendâ

P R Æ S I D I

DIGNISSIMO.

DIVERTERUNT ad me, VIR AMPLISSIME, non ita pridem magni nobilesque Philosophi Porphyrius & Iamblichus, sectâ Platonici, gente Syri. Biduum vix abierat, cum intelligerem agitari inter eos Quæstiones nonnullas, quæ mihi quidem semper visæ sunt perdifficiles, magnisque tenebris obsitæ. Disputabant enim de Angelis, de Animâ, Prophetiâ, Providentiâ, de Sacrificiorum & Precum usu; item de Libero Arbitrio, & hominis Felicitate ultima.

Hic ego mecum; Lumen ab oriente! Nunc tandem istas tenebras iri depulsum confido. Processerat jam longiuscule disputatio, & video parum inter se convenire. Quamobrem auctor eis fui, ut tam nobilem controversiam deferre vellent ad judicem aliquem illustrem, quem doctissimorum hominum & seculi consensu, tantæ cognitioni maxime idoneum comperirent. Porphyrius continuo TE VIR CLARISSIME

appellavit; nihil sibi videri magis congruum, quam ut apud SOCIETATIS PHILOSOPHICÆ PRÆSIDEM disceptarentur quæstiones petitæ ex media Philosophia: Nec minus libenter istam conditionem accepit Iamblichus; æquiores iudicem in RELIGIONIS causa (ita inaudierat) TE dari posse nullum. Non dissimulabo me utriusque sententiam comprobasse; simulque tuarum admissionum prædicasse facilitatem. Veniunt igitur ad TE, V. O. Græci nostri, lati & alacres; partim, opinor, quod regum palatiis assueti, Aulam quoque Britannicam, TE favente, se cognituros sperent; partim quod TE nacti sunt arbitrum, apud quem suis verbis (quod plurimum referre credunt) suam causam explicare possint. Venit tamen unà INTERPRES: Durum enim existimabam homines peregre venientes dimittere sine comite. Istum igitur apposui, & fidum, uti spero; nam comptum & elegantem ipsi, ut Philosophi, non admodum requirebant. Addidi quoque NOTAS quasdam, tanquam Xenion; reverebar sane non Jovem illum hospitem neglectorum vindicem, sed TE & genium tuum, qui omnibus ad humanitatis officia præstanda longe lateque præluces. Vides interim V. M. quantum mihi de tua indulgentia permittam, qui TIBI etiam pro aliis obligari audeo. Feres autem hanc meam ambitionem illud duntaxat quærentem, ut Græci nostri una cum aliarum gentium Philosophis de tuo possint patrocinio gloriari. Restat, ut NOTIS & INTERPRETI nostro tuam tutelam implorem. Queruntur certe viri longe doctissimi viperarum i. e. obrectatorum plena esse omnia. Non est, puto, mihi postulandum, ut horum morsus effugiam. Potuit forte Cyprius ille Hexagon in dolio serpentium illæsus consistere. Ego de Marforum stirpe non sum ortus. Tanto obnixius à TE, O Præsidium nostrum, contendo, ut finas huic libro inscribi nomen tuum, quod aliàs salutare sum expertus. Si otium mihi contigerit, cuius nunc sum egentissimus, adhibebo scriptis meis limam; & quidem eo libentius, quoniam limam adversus viperarum dentes, sapientissimo Æsopo monente, plurimum prodesse didici.

Vale.

Londini

K A L. Junii

An. CIO DC. LXXVIII.

Amplitudini & Honori Tuo

Deditissimus

T. G.

AD LECTOREM.

CUM in omni fere scientiarum genere multa soleant in utramque partem disputari, tum maxime in rerum divinarum contemplatione, magna semper varietate, & animorum dissensione à viris doctis est decertatum. Theodorus Asinæus, inter Platonicos non obscurus Philosophus, animam humanam Deo ipsi ἐμὸςσιον esse voluit; hanc ipsam animam Dicæarchus Messenius, Aristotelis sectator, nihil esse putabat, & id nomen esse totum inane existimabat. Veteres Physici Deum corpore induebant; Pythagorei vero eundem collocarunt supra corpus, supra mentem, supra essentiam, & ultra omne id, ad quod nostra intelligentia, quantumlibet defæcata, pertingere possit.

Tanta sententiarum discrepantia inter homines, veritatem quærentes, aliunde proficisci non potuit, quàm à mentis humanæ imbecillitate, & nimia rerum divinarum excellentiâ. Quoniam vero, rerum supremarum immobilis & fixa natura non potest ad nostram ἀνθρώπων descendere, nisi per ultroneam benignamque aliquam συγκατάβασις; Possunt autem homines, & quod nimium constat, solent indies à Deo cognoscendo abalienari; dum mentis oculum, sponte sua non admodum valentem, magna industria obstruunt: Fieri non potest, quin in omni seculo multa veterum Philosophorum renascantur deliria, multa quoque nondum cognita monstra erumpant. Est enim error & multiplex, & fecundus.

Vidit sane hæc nostra ætas omnes pæne omnium antiquorum opiniones, sive in naturali Philosophia absurdas, sive in Theologia portentosas, magna pompa, è tenebris, resuscitatas. Tota Physicorum doctrina jamdudum jacuit deserta plane, & derelicta. Nullus Strato, nullus Chrysippus, nullus exortus est Epicurus, qui, per secula tot, vacuam possessionem istius præclaræ familiæ adire voluit. Ecce, nunc tandem, annis retro non adeo multis, exorti sunt homines fidentes, gloriæ appetentes, Thrasones Philosophici, qui veterem istam emortuamque fabulam reponere gestiunt. Hi novos mundos condunt; Animas è corporibus, ut Magi è sepulchris,

AD LECTOREM.

eliciunt ; hi Deo summo (ne se forte beatum existimet) suum quoque corpus circumponunt.

Horum hominum scripta si lego, continuo agnosco, juratos superstitionis hostes ; progrediente phasmate, certissimos omnis Religionis inimicos deprehendo. Multa apud eos video acute dicta ; multa subtiliter excogitata, multa periculose, multa capitaliter. Ob hæc tamen nemo, nisi ^{Aug. dñs.} istos admirabitur. Ipsi enim suorum librorum pars quantula sunt ! Græci olim Verrem repetundis postulabant ; si Græci iterum pallium vetustum suum reposcerent, ita isti reperirentur, post litem contestatam, & docti, & locupletes Philosophi, quemadmodum Siculus ille prædo repertus fuit & vir bonus, & quæstor modestus, & diligens Pater-familias.

Quis tandem, cedò, istorum scriptorum fructus ? Haud scio, an aliàs unquam, post natos homines, uberior extiterit Atheismi proventus. Thoas impiissimam gentem ab orco rediisse dicas. Exiguum semper fuit intervallum inter Regum carceres & sepulchra ; divina quoque Majestas corpus simul credi cæpit, & evilit. Nimirum, ut honorare id, quod non putamus esse, est impossibile, ita nec diuturnus esse potest ejus rei honos, quam non omnium esse optimam existimabis.

Quemadmodum autem Physici veteres, partim tacito humani generis consensu, partim sectarum potentiorum disputationibus, obruti evanuerunt ex hominum memoria ; ita facile quispiam augurari possit modernorum Philosophorum (qui cum istis parum honeste de Deo sentiunt,) brevem & ipsis vix superstitem fore famam ; nam & lux veritatis incipit nubes oppositas evincere, suis viribus ; & docti homines contra grassantem impietatem, sua sacra, multas apud gentes, feliciter commoverunt.

Ego autem, ut lanci præponderanti nonnihil momenti adjicerem, hunc Iamblichi libellum emisi, in quo homo minime Christianus, imo hostis fidei nostræ (ne quis studium partium invidiose criminari possit) ita de Deo, Angelis, & Animâ scribit, ut nonnullis, qui se Christianos dici volunt, de rebus divinis sanius & castius sentiendi meritò magister esse debeat.

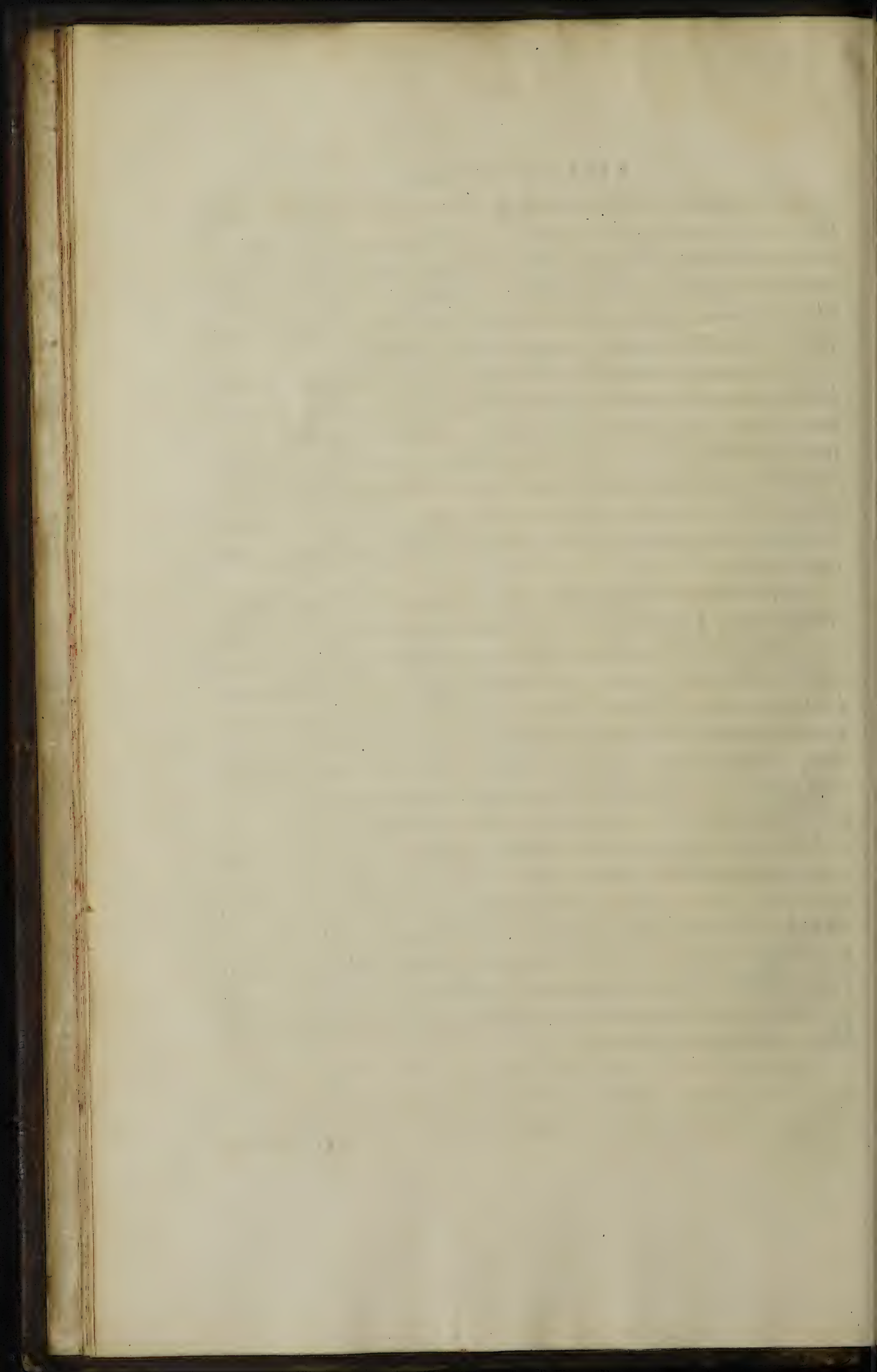
Exemplar Græcum, quod nunc primum edo, accepi ab eruditissimo viro, Isaaco Vossio. Illud ubi non satis emendate scriptum comperi, impetravi à doctissimo Carcavio, ut corrigi & emendari posset ex codicibus scriptis

AD LECTOREM.

ptis, qui servantur in Bibliotheca Regis Christianissimi. Ed. Bernardus Professor Astronomiæ apud Oxonienses ornatissimus, multisque mihi officiis conjunctissimus, negotium MSS. conferendorum (nam in Galliis tum temporis agebat) & suscepit libens, & quod ipse domum rediens, absolvere non potuit, curavit mihi conficiendum per Joannem Mabillonium, quo ego viro nihil humanius unquam videor intellexisse.

Præter emendationes Gallicanas adhibui quoque Basilienses. Has mihi officiosissime impertivit literarum politiorum magnum decus Sebastianus Feschius, easque suo ex codice manu sua pulcherrime descriptas opportune subministravit. In Feschii amicitiam me induxit Joannes Rodolphus Wetstenius, apud suos Basilienses Oratoriæ Professor celebris, adjutorque fuit in lectionibus Feschianis colligendis; ex his igitur quicquid utilitatis L. C. perceperis, quibus debeas, mecum cognoscis, & si gratus eris, agnosces.

Nisi tardius opinione processissent ista, quæ nunc dedi, simul exiissent reliqua hujusce Iamblichi opera. Ea apud me partim recentata, partim ex vetustis membranis nunc demum descripta, eo ordine in publicum venient, quo ab auctore fuere digesta. De epistola, quam præmisi, Porphyrianâ, hoc tantum dicam; Eusebius, Theodoretus, S. Augustinus magna ex parte eam conservarunt; reliquias, unde licuit, conquisi. Scio me non Porphyrium, sed Absyrtum aut Hippolytum aliquem tibi ponere. Sed, nec multa deesse videntur; & propter truncas nares non continuo omne pretium antiquis statuis adimitur. De notis nostris non valde magnifice sentio. Tumultuarias & ῥωδῆας esse dices; quasi nos manifesta simus negaturi. Interpretatio autem adhuc minus probatur. Sane, Cicadæ in agro Locrensi argutæ sunt, eadem mutescunt, si transferas, ultra fluviolum, in Latium: ita ex Græcis bonis fiunt plerunque Latina non bona. Mihi autem cum Græcis malis res erat; accessit ad difficultatem, materiæ sublimitas, & quædam in vocabulis compositis contumacia, quæ in latina oratione nisi divulgata & hiantia comparere nequeunt. Summa est; expecto codices meliores, & δόπερον πλεον, & pro laude veniam.

Ο ΤΟΥ ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ

ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ΒΙΟΣ

κατὰ Εὐνάπιον τὸν Σαρδιανὸν ἐκ τῶν βίων.

I A M B L I C H I

CHALCIDENSIS VITA

ex Eunapio Sardiano de vitis Philosophorum.

Hadriano Junio Interprete.

HI S successit Iamblichus, ut clarissimi nominis philosophus, ita & illustris genere, natus familiâ amplissimâ & locuplete. Patria illi Chalcis, Syriæ, quam Cœlen nominant, civitas. Hic cum Anatolio, qui a Porphyrio secundum locum obtinuit, consuetudinem aluit, sed multis eum modis superavit, & ad summum Philosophiæ gradum ascendit. Ab eo conjunxit se Porphyrio, quo nullâ in re fuit inferior, præterquam in concinnâ orationis structurâ, dicendique facultate: neque enim pari Venere & gratiâ ab eo dicta, instructa fuere: neque candorem habebant, & perspicuitatem: neque puritate sermonis exornare scripta laborabat, quanquam non omninò obscuritate involuta sit aut vitium habeat oratio: sed (quod de Xenocrate dictitabat Plato) non sacrificavit Mercurialibus gratiis. Itaque lectorem non detinet, non obrepit illecebris quibusdam, & ad lectionem invitat, quin potius avertere & obtundere aures videtur.

Ob justitiæ cultum, facilem ad Deorum aures accessum habuit: itaque plurimos nactus est contubernales & discipulos: qui undecumque gentium ad eum affuebant ad hauriendum animi cultum, quos inter difficile fuerit judicium, quis

META τὰς ονομαστότας ὁπλίσθη φιλοσοφῶν Ἰάμβλιχος, ὃς καὶ κατὰ τὸν γένος μὲν ὁπλίσθη, καὶ τῶν ἀβελῶν, καὶ τῶν δόξαμμένων. Πατέρις δὲ καὶ αὐτῶν Χαλκίς καὶ τῆ Κοίλλης περὶ τὴν Συρίαν ἐστὶν ἡ πόλις. Οὗτος Ἀνατόλιον τὸν κατὰ τὸν δόξαμμένων συγγενόμενον, πολὺ γὰρ ἐπέδωκε, καὶ εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἤκμασεν. Εἶτα μετὰ Ἀνατόλιον Πορφύριον περὶ αὐτὸν, ὅτι ἐστὶν ὁ, πρὸς Πορφύριον διδάσκει, πλεονέχων καὶ τῆ συνήκειας καὶ διδάμιν τὸ λόγον, ἔτε γὰρ εἰς Ἀφροδίτῃ αὐτῶν, καὶ χάριν τὰ λεγόμενα κέκαμψεν ἔτι καὶ λυσιτελεῖ τινα, καὶ τῶν κατὰ τὴν καλλωπίζεσθαι. ὃ μὲν ἐστὶν ἀσκήσιον περὶ τὴν πύλιν, ἐστὶν καὶ τὴν λέξιν ἡμαρτημένα, ἀλλ' ὥσπερ ἔλεγε περὶ Ξενοκράτους ὁ Πλάτων, τὰς Εὐμαίχας ὃ πέδον καὶ χάριν. Οὐκ ἔν κατὰ τὴν ἀκροατικὴν, καὶ χρησιμεύει πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἀποσφραῖν καὶ ἀποκινῶν τὴν ἀκροατικὴν εἶκοι.

Διανοητικῶν δὲ ἀσκήσεων διηγουρίας ἐτύχε Θεῶν ποσότητος, ὥστε πλεονέχων μὲν ἦσαν οἱ ὁμιλῶντες, πρὸς τὸν λόγον δὲ ἐφοίτων οἱ παρθεῖας ὁπλίσθησαν. καὶ δὲ ἐν αὐτοῖς δὲ καλλίστον δύσχετον. Σώπατος γὰρ

ἦν ὁ ἐκ Συρίας ἀνὴρ εἰπεῖν τε καὶ γραῖναι δι-
νόταί τε, Αἰδέσιος τε καὶ Εὐστάθιος ἐκ Καπ-
παδοκίας, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος Θεόδωρος τε
καὶ Εὐφράσιος, οἱ κατ' ἀρετὴν ὑπερέχον-
τες. ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ πολὺ λειπόμενοι 5
καὶ τὴν ἐν λόγοις δυνάμιν, ὥς τε θαυμα-
στὸν ἦν, ὅτι πάντων ἐπὶ ἑκάστῳ καὶ γὰρ τὴν πρὸς
ἀπὸ τοῦ ἀφθονοῦ. ὀλίγα μὲν οὖν χωρὶς τῶν
ἐπαύρων καὶ ὁμιλητῶν ἑώρατ' ἐν ἑαυτῷ,
ὁ δὲ Σόφρον σεβαστόμηνος. ταῦτα δὲ πλείστα τοῖς ἐ- 10
παύροις συνῶν. τὴν μὲν διαίτην ὡς δὴ κο-
λῶς καὶ ἀρχαῖος. τῇ δὲ πρὸς πότον ὁμιλίᾳ
τὸς παρόντας καὶ ἀποδιδύων καὶ ἡλαπμπαίς
ὡς περ νέκταρος. οἱ δὲ ἀλήκτως ἔχοντες, ἐ-
κ ἀγορεύσεως τῆς ἀπολαύσεως, καὶ ὡς ἡμεῖς 15
συνεχῶς, καὶ πρὸς τὴν ἀπολαύσεως γὰρ τὸς ἀξίους λό-
γους πρὸς αὐτὸν ἔφασκον. τί δὴ ταῦτα μὲν ὡς
διδάσκαλε Σόφρον καὶ ἑαυτὸν πῶς
πρὸς τῶν, καὶ μεταδίδες τὴν πελεωτέρα σο-
φίαν ἡμῖν; καὶ τοῖς ἐκφέρειται πρὸς ἡμεῖς 20
λόγους ὑπὸ τῶν ὧν ἀνδραπόδων, ὡς δι-
χόμενοι τοῖς θεοῖς, μετὰ τῇ μὲν ἀπὸ τῆς
γῆς πλέον ἢ δὲ καὶ πῶς ἐκείνους. ὁ δὲ σῶμα
δὲ σοὶ καὶ ἡ ἐσθλὴ εἰς χρυσοειδὲς πῶς ἡμῶν
ἀμείβετα. παυόμενον δὲ τὴν δὴ γῆς, σῶμα τε 25
γῆς καὶ πρὸς τὸν δὴ γῆς ὁμοῖον καὶ κατελθὼν
ἐπὶ τῇ γῆς, πῶς πρὸς ἡμεῖς ποιῇ συνουσίαν.
Οὐ μὲν γὰρ γελασέων ἐγγέλαιον ἐπὶ τέ-
λει τοῖς λόγοις Ιάμβλικος. ἀλλ' εἰπὼν
πρὸς αὐτὸς, ὡς ὁ μὲν ἀπατήσεως ὑμῶς ὅσον 30
ἡ ἀρετή. ταῦτα δὲ ἔχ' ἑαυτῶν, ὅς τοι-
πῶς δὲ ὅσον χωρὶς ὑμῶν περὶ ἑαυτῶν. Τοι-
αῦτα ἐπεδείξατο. εἰς δὲ τὰ ταῦτα γρα-
φοντα ἡλθε πρὸς τὸν διδασκάλου Χρυσόμ-
δου τὸ ἐκ Σάρδεων. ἐκείνῳ δὲ ἡ Αἰδέ- 35
σιος μαθητὴς, Αἰδέσιος δὲ ἀνὰ τὸς πρὸς αὐτὸς
τὸ Ιάμβλικον, καὶ τῶν ταῦτα πρὸς αὐτὸν
εἰρηκότων. Ἐλεγε οὖν ἐπὶ δειξέας αὐτῶν
μεγάλως τῆς θεοπνευστοῦ γὰρ ἡμεῖς τὰς δὲ.

Ἡλίου μὲν ἐφαίνετο πρὸς τὸν ὁρίζοντα 40
πρὸς ὅρα, ἡνίκα συνανατέλλει ἡ καλεμένη
κυβή, καὶ δύσας κατὰ τὴν ἡμέραν. Ἡ δὲ δὴ πρὸς
σοὶ ἐν πῶν τῶν ἐκείνους πρὸς αὐτὸν. ὡς δὲ τὰ
πάντα εἶχε καλῶς, ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρε-

ciendi sacrificii, quod apparabatur in suburbiorum uno, mox peractis ritè sacris ad

præcelluerit. In iis fuere Sopater Syrus,
eloquentiæ in dicendo ac scribendo sum-
mæ, Ædesius, Eustathius Cappadox, è
Græcia Theodorus & Euphrasius, virtute
excellentes viri, alique multi non multo
in dicendi facultæ inferiores, ut mirum vi-
deri possit, quomodo unus omnibus suf-
fecerit, erga cunctos ex æquo comis &
benignus: quid, quod vix quidquam in
suam gratiam agebat extra discipulos &
sodales numinis religione tactus: plerum-
que verò cum suis conversabatur; con-
victum facilem sequens & frugalem, prisci
seculi mensam apponens: in symposio præ-
sentes exhilarabat, & seu nectare delibu-
tos replebat: qui verò indefesso ejus audi-
endi studio ardebant, neque satietatem
eiusce voluptatis capere poterant, assidui
illi erant convivæ, & productis in medi-
um, qui cæteros antecellebant, his eum
compellabant verbis. Quid ita solus, di-
vine præceptor, seorsum agitas? Neque
de absoluta tua sapientia nobis quidquam
impertis? Rumor tamen ad nos emanavit
per tuos ministros, te inter fundendum
preces videri ab humo plusquam cubitos
10. sublimem rapi atque attolli, corpus &
vestimentum in aureolum colorem migra-
re, mox finitis precibus, in pristinam re-
dire speciem corpus, ac tum demum ad
terram descendere, & in congressum collo-
quiumque nobiscum venire. Quibus dictis
arrisit, quanquam ad risum non perinde
pronus Iamblichus, & in hæc verba re-
spondit. Illepidus atque invenustus non
fuit, qui istam in vos fallaciam intendit,
at de cetero nihil absque vobis actitabitur.
Hoc ille de se documentum præbuit, quod
à Chrysanthio Sardiano doctore suo Æde-
sii discipulo, harum rerum scriptor accepit,
qui quidem Ædesius inter primos Iambli-
chi familiares fuit, eorumque unus, qui su-
perioribus verbis apud eum usi fuerunt.
Adjecit idem & ista divinitatis viri non ob-
scura indicia.

Finitoris circuli extremos terminos Sol
illustrabat, quo tempore cum Cane coelesti
signo oritur simul: jamque tempus erat fa-
ciendi sacrificii, quod apparabatur in suburbiorum uno, mox peractis ritè sacris ad

ad urbem revertebantur lento gradu tardeque inambulantes, ortâ disputatione de Deo, non absônâ sacrificio. Tum fortè Iamblichus animo inter disceptandum occupato alienatoque, & voce veluti intercisâ, atque oculis aliquandiu in terram defixis & immotis ad comites respectans exclamat, Alia nobis ingredienda est via, quòd cadaver non procul hinc elatum est: simulque cum dicto iter aliò deflexit, quæ via purior videbatur, cumque eo nonnulli diverterunt, quibus pudendum videbatur magistrum deferere: major pars, quique pertinacioris erant ingenii, quorum in numero etiam Aedesius, inceptam institerunt viam, vanitati & hominis superstitioni rem adscribentes, ac more canum feram indagantium vestigiis sequebantur: non multò post accessere vespillones, qui mortuum tumularant, ac ne sic quidem incepto abstinere, percunctatique sunt, eamne viam priùs ingressi fuissent: quibus illi responderunt, ita necessum fuisse, quòd alia non duceret via.

Adferebant divinius atque isto incredibilius testimonium (quòd fortè impeditus fuisset ipsius visus minus acer, quodque prærogativam ferret illius odoratus) voluisse periculum facere majori in re, quando Iamblichus ad illos dixit, id in suâ voluntate situm non esse, sed ubi temporis se offerret oportunitas. Aliquanto post tempore placuit cunctis statò anni tempore accedere Gadara, qui locus est thermarum in Syria secundas à Bajis in Romano imperio obtinens, quibus nullæ balneæ calidæ comparari possunt. Isthic cum lavaret, pariterq; cæteri darent lavationi operam, nata de balneis disceptatione, renidens Iamblichus, tametsi religione, inquit, impediar, quo minus ista aperiam, vestra tamen id causâ fiet: simulque jussit discipulos sciscitari à popularibus indigenis, quibus jam olim nominibus donati fuissent duo è calidis fonticulis minores, sed cæteris elegantiores venustioresque. Illi postquam imperata fecissent, atqui, nulla inquit tergiversatio est, uni Amori nomen esse, alteri Anteroti Deo amantium

φον, βαδύνει καὶ χολαίως περιόντες· καὶ γὰρ
 ὁρῶντες ὡς αὐτοῖς περὶ θεῶν τῇ θυσιᾷ
 παρέπεσται· ὅτε δὲ ὁππότες ὁ Ιάμβελιχος με-
 ταξὺ ἀφαιρέμενος, ὥσπερ ἀποκοπείς πλὴν
 5 φωνῆ καὶ τὰ ὄμματα εἰς τὴν γῆν ἀτρέ-
 μιζοντα, χρόνον τινα ἐρείσας ἀναστὰς ἐβλε-
 ψεν εἰς τὰς ἐτάρας, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐξέβη-
 σεν· ἀλλῶν ὡδὲ πορδωμῆα. νεκρὸς γὰρ
 ὄντι δίδεν ἑναλχὸς πρὸς κακότητα. Ὁ μὲν
 10 οὖν ταῦτα εἰπὼν, ἄλλω ἐλάδιζε, καὶ ἥτις
 ἐφαίνετο καὶ δαρωτέρα. καὶ σὺ αὐτῇ πρὸς
 ὑπέσπερον, ὅστις δὲ καὶ ταλφῆν τὴν διδασκα-
 λὸν αἰχρῆς ἄξιον ἔδοξεν· οἱ δὲ πλείους καὶ
 φιλονεικῶντες τῇ ἐτάρῃ, ὅν οἱς δὲ ὁ Αἰ-
 15 δέσιος, ὡς, ἐμείναν αὐτῇ δὲ πρὸς τὴν ἐπὶ
 περατείαν φέροντες, καὶ ἔλαχον ὥσπερ κύνας
 ἀνιχνεύοντες. καὶ καὶ μὲν ἐπαρήσθη οἱ
 διαψόμενοι· ὅτε περὶ τὴν ἡμέραν· οἱ δὲ ἐπὶ
 ἔτι αὐτῇ, ἀλλῶν ἡρώτησεν εἰ ταύτῃ
 20 εἶεν πρὸς ἀλλήλους, πλὴν ὁδὸν· οἱ δὲ ἀ-
 ναγκάσθον ὡς· ἀλλῶν γὰρ ὅτι ἐφασκεν
 ἔχῃ.

Επὶ δὲ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ συνεμαρτύρην,
 ὡς ὀνοχλοῖεν αὐτῷ πολλάκις μὲν ἐπὶ
 25 φάσιγγες· καὶ ὁσπρήσεως ἴσως πρὸς πλεο-
 νέκτῃμα. βέλεως δὲ ἀφαιρέσαν λαβεῖν ἐ-
 τέρε μείζον· ὁ δὲ πρὸς αὐτὰς, ἀλλῶν ἐκ ἐπὶ
 ἔμμεν τῇ πρὸς ἐλεῖν, ἀλλῶν ὅτι καὶ ἡ. μὲν
 δὲ χρόνον τινα δόξαν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ Γα-
 30 δαρεα (θερμαὶ δὲ εἰσι λεγόμεναι τῇ Συρίᾳ, τῇ
 γὰρ καὶ πλὴν Ρωμαϊκῇ ἐν Βαίᾳ δούτερα·
 ἐκείνοις δὲ ὅτι εἰσι ἕτερα πρὸς ἀλλήλους)
 πορδύοντα καὶ πλὴν ὡραν εἰς τὰ Γάδαρεα
 35 ἔτερε, ὁ μὲν ἐπὶ τῇ λήμῃ, οἱ δὲ καὶ
 συνελέοντο. καὶ περὶ τῇ αὐτῇ ἐνέκειντο.
 μετὰ δὲ ὁ Ιάμβελιχος, ἀλλῶν ὅτι ὁσε-
 βῆς, ἔφη, ταῦτα ἐνδείκνυνται, ὑμῖν δὲ ἐνεκα
 περὶ τῇ, τῇ θερμῇ κρητὸν δύο τὰς
 40 μικροτέρας, τῇ δὲ ἄλλων χαλεπότερας ἐκ-
 λίσσιν ἐκ πρὸς τὴν πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 τῇ ὁππότες πρὸς ἐκ πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 μάζοντο· οἱ δὲ τὸ πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 ἀλλῶν ἐκ ἐπὶ πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 μὲν Εὐρώς καλεῖται· τῇ πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 45 Ἀντίεως ὄνομα· ὁ δὲ ὁππότες τῇ πρὸς τὴν πρὸς τὴν
 α 2 ὑδατῷ.

ὕδατ' ὅ, ἐπὺν χόρμῃ δὲ ὅπ' κρηπίδ' ὅ κ' ἔ
 πλὴν ὑπὲρ κλυσιν καὶ ἀθήμῃ ὅ, καὶ βραχέα
 πινὰ πορροῦ πῶν ἐξεκάλεσεν ἀπὸ τ' κρήνης
 καὶ τῶν περὶ παγιδίον. λελυγνὴν ἡν δ' παγιδίον,
 καὶ μετρίως διμέγας, καὶ χρυσίδας αὐτῇ 5
 ἡμέρῃ, τὰ μετὰ φρενα καὶ τὰ σέρνα πειρίσλ-
 βον· καὶ ὅλον ἐώκει λυομένην τε καὶ λελυμέ-
 νῃ. καὶ ταπλαγῶν δὲ τῇ ἐταύρων ὅπ' ἡ
 πλὴν ἐχρημύλῃ ὑποκρήνῃ ἰώμῃ, καὶ ἡγεῖτο
 ἀπὸν καὶ σύννευς ἡν· εἴτα καὶ τὰ αὐτὰ 10
 δράσας ἐξεκάλεσεν ἕτερον ἐρωτᾷ τῇ πορ-
 ρῇ πρὸς πλῆσιν ἀπαντὰ· πλὴν ὅσον αἱ
 ἡμέρῃ μετὰ νύκτα τε καὶ ἡλιώσῃ κατεκέχυν·
 το· καὶ πειρίσλβον γὰρ ἀμφοτέρω αὐτῇ τῇ
 παγιδίᾳ· καὶ καὶ τῇ γνησίῃ πινὸς πατρὸς 15
 ἐμφυῖτα, πειρίσλβον ὅ ὃ ἐκείνῃ τε ταῖς
 οἰκείαις ἀπέδωκε λήξαι, καὶ σεβάζομενων
 τῇ ἐταύρων ἐξήκει λυομένην ὅ· ὅθεν μ' ἔ
 τῇ ἐξήτησεν ἡ τῇ ὁμιλήτῃ πληθύνει,
 ἀλλὰ ἀπὸ τῇ φανέντων διγμῶν, ὥσπερ 20
 ὡς ἀρρήκτε ῥυτῇ ὅ εἴληγοντο, καὶ πᾶσιν
 ὅπ' ὅσον.

Ελέγετο ὅτι καὶ παρὰδουλοῦτερά καὶ τερα-
τωδέστερα. ἐγὼ δὲ τῶντων ἀνέγραφον ὁδοῦν
σφαλερόν τι καὶ θεωμισὲς παρὰγμα ἡγεμέ-
νῳ εἰς συλγραφὴν εἰσισμῶν καὶ πεπηγυῖον
ἐπεισάγειν ἀηλὴ διεφθαρμένη καὶ ῥέυσου
ἀλλὰ καὶ ταῦτα γράφω δεδοικὼς ἀηλὴ εἶναι,
πλὴν ὁ Θεὸς ἐπομα ἀνδράσιν οἱ τοῖς ἄλ-
λοις ἀπιστοῦσι πρὸς τὴν φθόνην αὐ-
τοῦ συνεισέμψουσι. εὐδαίμων δὲ αὐτῶν ἡμῶν
ἐπαύρων ἀνέγραψεν, ὅσα καὶ ἡμεῖς εἰδέναι τε-
λοῦμεν εἰπὼν μετρίως Αἰδοῖσις φήσιν τι,
μήτε αὐτὸν γράφοναι, μήτε ἄλλον πινὰ
τετολμηκέναι.

Κατὰ τὸς Ἰαμβλίχου καὶ ἄλλους· ὁ δι-
αλεκπῶταί το. Ἀλύπτο, ὃς ἔτυχε μὴ
σώματι το. μικροτάτω, καὶ τὸ σῶμα πύμῳον
παρέβαινε ἐλάττω. ὁ κινδύνοσε δὲ καὶ τὸ
φαινόμῳον σῶμα, ψυχὴ καὶ νῦς ἐστὶν· ἔτω τὸ
φθερόμῳον ἐκ ἀπέδωκεν εἰς μέγεθος
δαπῆματὲν εἰς τὸ θεοειδέεσσον· ὥσπερ οὖν
ὁ μέγας Πλάτων φησὶ, τὰ θεὰ σώματα
ἀνάπαλιν ἔχον ἢ τὰ ἐγκείμενα ταῖς ψυ-

ram consumebatur. Ut igitur magnus ille Plato, divina corpora ait contrario

injuriæ vindici. Confestim ipse contactâ manu aquâ (sedebat enim fortè in crepidine fontis, ubi depletur ac superfunditur alveus) paucis admurmuratis verbulis, de fontis imo pusionem excivit, candidum, commoda statura, capillitio in fulvum aurum tincto, dorsi cute nitidâ, qui totus lavanti aut loto assimilis erat. Attonitis rei novitate comitibus, transeamus hinc ad proximum, inquit, fonticulum, simulque exurgens præcedebat, in cogitatione defixus, ac suspenso vultu, ibique eadem, quæ prius, peragens, alterum Amorem evocavit, prioris per omnia similem, extra comas nigrantes huic magis, & rutilas, per collum sparsas. Ambo pusiones circumfusi arctis complexibus Iamblichô velut naturali patri inhærebant, quos ille in proprias suas sedes evestigiò restituit, lotusque excessit: obstupefacto comitum & familiarium coetu, qui ab eo tempore scrutari quicquam desierunt, & argumentis ac signis, quæ viderant, tanquam validis habenis pertracti, in omnibus credulos se præbuerunt.

Ferebantur de illo in vulgus, & alia fidei
25 absona, monstrique similia, quorum ego
nihil scriptis mandare volui, ratus id pa-
rum tutum esse, Deoque invisum, si quis
historiæ veraci & solida fide nixæ fabu-
las innaneis, commentitias, ac fluxas inse-
rat. Quid, quòd & hæc ipsa scribo non
30 sine religione quâdam, metuens ne rumo-
res sint & fictæ auditiones, nisi quod viros
sequor, qui fidem non adhibentes aliis,
rei visæ sensu permoti fuerunt: quicquid
sit, nemo omnium ejus æqualium, quod
35 equidem sciam, istud, quod dixi, prodi-
dit, referente modestè Ædesio, nec ipsum
scripsisse, nec alium quempiam eò audaciæ
processisse.

40 *Ætate Iamblichi vixit Alypius in diale-*
cticis exercitatusissimus, corpusculo exiguo
admodum, pauloque, quam cubitale aut
Pygmæi, majore: quod intuenti videri po-
terat anima spiritusve esse, usque adeò
quod corruptioni obnoxium erat, nihil a-
dolescebat, sed in divinam quandam natu-

modo

modo se habere ab iis, quæ sunt animis circumfusa, ita dixerit non absurdè aliquis etiam illum in animam immigrasse, à qua detineatur possideaturque velut à Deo. Hic Alypius multos habuit sectatores, sed ejus institutio intra colloquii & privatæ disputationis terminos stabat, librumque nemo proferebat, quapropter summa alacritate animi ad Iamblichum defluerunt illi, tanquam è perennis fontis exundante, nec intra alveum sese continente scatebra exsatiaturi se & affatim haukturi. Gliscen- te autem utriusque fama, evenit ut casu obvii mutuò sibi occurrerent, veluti stellæ quæpiam; circumfessique adedò spisso Theatro & auditorum coetu, ut ingentis Musæi vicem repræsentaret, tenerentur. Itaque dum Iamblichus cunctatur, inter- rogari, quàm prior quæstionem intentare magis expectans; Alypius præter omnem expectationem, postpositis Philosophicis quæstionibus, coronâ hominum septum se videns, ad Iamblichum conversus, dic mi- hi Philosophe, inquit, verumne sit an non, Dives aut injustus, aut injusti hæres? ni- hil enim hîc medium. Ille quæstionis a- culeum perosus, Alienus, inquit, à nostra ratione iste disputationis modus est, vir- eximie, si quis in rebus externis præter a- lios excellat; sed si virtutum, quibus Phi- losophum propriè ornatum esse decet, co- piis circumfluat atque abundet. Quæ ver- ba locutus discessit, simulque cum assur- gente confessus omnis diffuxit. Post di- ccessum seipsum colligens, ac quæstionis a- cumen secum admiratus frequenter in ejus congressum colloquiumque privatim ve- nit, supra modum admiratione ac laudibus virum profecutus ob judicii subtilitatem & ingenii sagacitatem, defunctique vitam historicè absolvit: nam qui ista scribit, eum librum nactus fuit, multa caligine de industria obtectum, & quasi alta nube per- fusum, non tam propter dictorum obscu- ritatem, quàm quòd prolixam Alypii con- tineat magisterium exercentis disputatio- nem, cum rerum disceptatarum, quatenus

χρῆς· ἔτως ἂν τις εἴποι καὶ κενὸν ἐμβεβη-
κέναι τῇ ψυχῇ καὶ συνέχεσθαι καὶ κρατεῖσθαι
ἢ ὡς τὸ κρείττον· Ζηλωτὰς μὲν οὖν
εἶχε πολλὰς ὁ Αλύπιος· ἀλλ' ἡ παύδουσις
5 ἡ μὲντοι σωφίας μόνης· βιβλίον δ' ὡς
ἔφερεν εἰς· ὥστε μέλα ἀσμένως πρὸς τὸ
Ἰαμβλίχον ἀπέτρεχον, ὡς ἐκ πηγῆς ὑψι-
βλυζέσης, ἐμυέσης καὶ ἐαυτῶν, ἐμφο-
ρησίμῳ καὶ πῆμῳ· καὶ δ' ὁ καλέσας ἀμ-
φοῖν αὐξόμῳ ἄνω· καὶ συνετυχόν ποτε ἀλ-
10 λήλοις ἢ συνώτεσθαι ὡς περ ἀσέρες· καὶ πε-
ρεχόμενοι γὰρ αὐτὰς δέατρον οἷον εἶχον
μεγάλῃ μεσίσ· Ἰαμβλίχῃ δ' ὁ ἐπε-
ρωτηθῆναι μέλλον ὑπομείνῳ· ἢ δ' ἐπε-
ρωτῆρ' ὁ Αλύπιος· ὡς πᾶσι ὑπόνοιαν
15 ἀφείας ἀπασθῆναι φιλόσοφον ἐρωτησιν, τὸ δὲ
δεάτρον γυρόμῳ, εἰπέ μοι φιλόσοφε
πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὁ πλάσιος, ἢ ἀδικός,
ἢ ἀδίκῃ κληρονόμῳ, ναὶ ἢ ἔ; τῶν
20 γὰρ μέσον ὁδεῖν· ὁ δὲ πῶς πληγῶν τὸ λό-
γῳ μισήσας, ἀλλ' ἐχ' ὅσῳ γὰρ ἔφη διου-
μασιώτατε πρῶτων ἀνδρῶν ὁ τρέψας
τῆς ἡμετέρας ἀφελέξεως, εἰ πᾶσι πε-
ριττόν ἐστι καὶ πᾶσι οὐκός, ἀλλ' εἰ πλεο-
νάξει καὶ πῶς οἰκείαν ἀρετῶν φιλοσόφῳ
καὶ παρέπασθαι· Ταῦτα εἰπὼν ἀπεχώρησε,
25 καὶ ἀναστάντι· ὅτε ἡ οὐλόγῳ·
ἀπελθὼν δ' καὶ γυρόμῳ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ
πῶς ὁξύτητα διουμάσας, πολλὰς τε
30 ἰδίᾳ συνετυχὼν αὐτῷ, καὶ ἔτως ὑψη-
λάδην ὅσον ἀνδρὰ τῆς ἀκρίβειας καὶ σω-
φείας, ὥστε καὶ ἀπελθόντι· βίον συνέ-
γραψε· καὶ ἐνέτυχεν ὁ ταῦτα γράφων τοῖς
γεγραμμένοις, πᾶσι γεγραμμένα δὲ ὑπὸ
τῇ σωδῆκῃ ἐμελάνετο, καὶ νέφθαι αὐ-
35 τοῖς ἐπέτρεχε βαδῶν, ἔτι δὲ ἀσάφειαν
τῆς λεγομένης, ἀλλὰ διδάσκαλον εἶχε
ὅσον Αλύπιον λόγον μακρόν πῶς, καὶ ὅσον
λέξεων ἐπερσὶν μνήμη λόγον ἐχούσων·
40 Αποδημίας περὶ πῶς Ρώμῃ ἐφραζε
δ' βιβλίον, αἷς ἔτε ἀντία περσὶν, ἔτε
δ' τῇ ψυχῇ συνεφαίνετο μέγας· ἀλλ'

Loquebatur idem liber profectioes Romam versùs incredibiles, quibus causa nulla suberat, nec animi par magnitudo respondebat: ostendit tamen

Iamblichi Vita.

ὅτι εἰπόντο πολλοὶ πεδηπότης ὁ ἄνδρα
 πρῶτα δηλοῦν, ὃ, πὶ δὲ εἶπεν ἢ ἐπερᾶξεν
 ἀξιόλογον, ὅτι ἐπιφαίνεται. ὅλῃ ἔοικεν
 ὁ δὲ αὐτὸς ἰαμβλῖχος ἑαυτὸν πεπον-
 δέναι τοῖς γραφικαῖς, οἱ τὲς ἐν ὥρᾳ 5
 γράφοντες, ὅπως χαρίσασθαι πὶ πρὸ ἑαυτοῦ
 εἰς πλὴν γραφῶν βεληδῶσι, ὃ πᾶν εἶδον
 τὸ ὁμοιωσέως ἀφαιρεῖται. ὥστε ἅμα πὶ
 τῷ πρῶτῳ εἰδήματι ἡμαρτηκέναι καὶ τῷ
 ἑτέρῳ. ἔτω καὶ ἐν τῷ, ἐπαγνέσθαι περὶ 10
 λόγῳ. Ἀλλὰ πλὴν ἀλήθειαν, ὃ μὲν μέ-
 γετον ἐμφαίνει πρὸ κατὰ ἑαυτὸν ἐν τοῖς
 διηγησείοις ὑποθέσεων καὶ ἀτυχημάτων.
 αἰτίας ὅτι ἐπὶ τέτοις ἢ περὶ φάσκει, ἔτε πε-
 φυκῶς ἐξηγησάμεν πολιτικῶς, ἔτε περὶ 15
 λόγῳ, ὃ πᾶντα χαρακτῆρα σωέ-
 χε τῷ βίῳ. μάλιστα τῷ καπαλιπῶν τοῖς
 ὁξυδερκεῖσι ξυλλαβῇ, ὅτι ὁ ἄνδρα
 εἰδωμάζε, καὶ ἀφαιρέσει αὐτὸ πλὴν πὶ
 πρῶτῳ πᾶσι δὲ κατὰ πειρίαν, καὶ ὁ ἀνέκ- 20
 πληκτόν, πλὴν τε ἐν τοῖς λόγοις ὁ-
 ξύτητα καὶ ὑμῶν κατὰ σκοδάζετο. ὅτι Α-
 λεξανδρείας δὲ εἶπε ἰω. καὶ μὴ εἰς Α-
 λυπὸν ταῦτα, καὶ ἐτελεύτα γὰρ ἐν Α-
 λεξανδρείᾳ γηραιὸς, ἰαμβλῖχος τε ἐπὶ 25
 αὐτῷ, πολλὰς ρίζας τε ἐκ πηγῶν φιλο-
 σοφίας ἀφείλε. ταύτης ὁ ταῦτα γράφων
 τῆς φρενὸς ἐτύχησεν. ἄλλοι μὲν γὰρ ἀλ-
 λαχῶ πρὸ εἰρημνῶν ὁμολητῶν διεκρίθη-
 σθαι εἰς ἀπάσθαι πλὴν Ρωμαῖμῶν ἐπιγρά- 30
 τειδον. Αἰδέσθαι ὅτι κατέλαβε ὁ Μύσιον
 Πέργαμον.

Τέλος τῆς εἰς ἰαμβλῖχον κατὰ
 Εὐνάπιον.

multos fuisse viri illius admiratores: sed
 nullum illic testimonium facti dictive me-
 morabilis adfertur. Videtur certè præ-
 clarus ille Iamblichus eodem laborasse ma-
 lo, quo pictores, qui formosulos in ætatis
 flore constitutos dum pingunt, voluntque
 picturæ lenocinium quoddam & gratiam
 de suo adjicere, totam depravant repræ-
 sentatam effigiem, sic ut & ab exemplari
 proposito pariter, & à verâ formâ aberrant.
 Simili modo & iste, dum veritatis studio
 laudare virum satagit, demonstrat, quàm a-
 trocia in judiciis suo seculo exercita suppli-
 cia, quàm gravibus ærumnis pressi fuerint
 mortales, sed causas & primas origines,
 unde illa nata sint, cùm explicare politicè
 non valeret, neque magnum in eo laborem
 collocaret, totam vitæ formulam linea-
 mentaque omnia confudit, vix oculatissi-
 mis quibusque percipiendum relinquens,
 quòd Alypium suspiceret, quòd ejus in pe-
 riculis malisque constantiam & animi fir-
 mitatem, præterea orationis acrimoniam &
 penetrationem probaret. Erat autem A-
 lexandrinus gente Alypius, de quo hacten-
 us, decessitque in patria senio confectus, &
 post eum Iamblichus, multis emissis sparsisq;
 philosophiæ radicibus ac fontibus. In hunc
 eruditorum hominum proventum incidit,
 qui ista scribit: nam è commemoratis disci-
 pulis alius aliò per universam Romani Im-
 perii ditionem variè distracti sunt: in qui-
 bus Ædesius Pergamum Mysiæ sedem sibi
 delegit.

Iamblichi vitæ per Eunapium Sardianum
 scriptæ finis.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΙΟΣ ΕΚ ΣΟΥΙΔΑ.

EJUSDEM IAMBlichi VITA EX SUIDA.

Ἰαμβλῖχος Χαλκίδος τῆς Συρίας φιλό-
 σοφος, μαθητὴς Πορφύρου τῆς φιλοσοφίας
 τῆς Πλωτίνου ἀκροῦ, γηρονὸς καὶ τῆς ἡρό-
 νης Κωνσταντίνου βασιλέως. ἔγραψε βι-
 βλία φιλοσοφίας ἀφαιρετικά.

Iamblichus ex Chalcide urbe Syriæ ori-
 undus philosophus, discipulus Porphyrii
 philosophi, qui Plotini fuit auditor, vixit
 circa tempora Constantini Imperatoris.
 Scripsit varios libros in philosophia.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

Π Ο Ρ Φ Υ Ρ Ι Ο Υ

Επιστολή πρὸς Ἀνεβὸν τὸν Αἰγύπτιον.

P O R P H Y R I I

Epistola ad Anebonem Ægyptium.

Π Ο Ρ Φ Υ Ρ Ι Ο Σ

Ἀνεβὼν τῷ Προφήτῃ, χαίρειν.

P O R P H Y R I U S

Aneboni Prophetæ, S.

OR D I A R amicitiam meam ergate, ô Anebo, à consideratione Deorum & Dæmonum bonorum, iisque philosophicis speculationibus, quæ ad hos maximè pertinent. Et de his quidem rebus permulta dicuntur à Græcis quoque philosophis; verùm ejusmodi, quæ partem sanè maximam, fidei faciendæ principia ex solâ conjecturâ ducunt.

Primum igitur dari Deos conceditur. Quæro autem quæ sint meliorum generum idiomata, per quæ invicem distinguuntur. An fortè petenda est causa distinctionis, quæ est inter illa, ab agendo, pati-
endo, & accidentibus; An à varietate corporum quibus associantur? Dii siquidem ætheria corpora, Dæmones æria, animæ verò, terrestria sibi habent sub-
ordinata.

Quomodo igitur Theurgici Deorum terrestrium & subterraneorum invocationes instituant, cum Dii omnes in cœlis duntaxat habitent? Porro, quomodo jam ex iis alii aquatici, alii ærii dicentur? Quomodo locos alii alios obtinere credentur, corporumque portiones fortiri
& quidem circumscriptive, cum Dii potentiam habeant infinitam, indivisibilem, incomprehensibilem? Quomodo unionem

AP Ξ Ο Μ Α Ι τῆς πρὸς σε φιλίας ἀπὸ Θεῶν καὶ δαμνῶν ἀγαθῶν, ἥτις τε τέτοις συγγραμμάτων φιλοσοφημάτων. καὶ ὧν εἶρηται μὲν πλεῖστα καὶ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων φιλοσόφους, εἶρηται δὲ ἐν σοχα-
σμέ τοῦ πλέοντος πᾶς ἀρχαῖς ἔχον τῆς πίστεως.

Περὶ τοῦ οὐνοῦ δίδωμι τῇ Θεῷ. πάντα δὲ ἐστὶν ἰδιώματα ἐκείνων ἥτις κρείττονων γράμ, οἷς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἀλλήλων, ἐπιζητῶ-
μήτω πᾶς ἐνεργείας, ἢ παθητικὰς κινήσεις, ἢ τὰ παρεπόμενα, ἢ πᾶς πρὸς τὰ ἀφαιρόμενα σώματα κατὰ ταξίν, οἷς Θεῶν μὲν πρὸς τὰ ἀέθρια, δαμνῶν δὲ πρὸς τὰ ἀέθρια, ψυχῶν δὲ ἥτις καὶ γὰρ, αἰτίαν τῇ λέγων μὲν τῆς ἐν αὐτοῖς ἀκρισεως.

Εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ ἐν ἐξελίξει καὶ τοῖς ἐν-
των ἥτις Θεῶν μόνον, χθονίων καὶ ὑπο-
χθονίων εἰσὶ κατὰ τοὺς θεουργικῶς κλήσεις; πῶς ἐνὸς οἱ πᾶς λέγονται, καὶ ἀέριοι, πῶς τε διεκλήχασιν ἄλλοι ἄλλους, καὶ σωμάτων μίαν διεκλήχασιν κατὰ τοῦδε γραφῶν καὶ τοῖς δυνάμιν ἀπειρον ἔχοντες καὶ ἀμέριστον καὶ ἀπερίληπτον; πῶς τε αὐτῇ ἐστὶ ἡ ἔννοια πρὸς ἀλλή-
b 2 λες

Porphyrîi Epistola.

λας μερῶν μεριστῆς περιγραφαῖς διερ-
χωμένων, καὶ κατ' ἑτερότητα τῶν τόπων,
καὶ σωματικῶν ὑποκειμένων διαλημ-
μύων;

Πῶς ἐμπαθεῖς οἱ θεόσοφοι παριστῶσι;
(οἷς ἄρα τῷτο φασι φαλλῶς ἰσθῆναι, καὶ
ποιεῖσθαι ἀπορρηγισίας) εἰ δ' ἀπαθεῖς,
ματαιαὶ αἱ Θεῶν κλήσεις ἔσονται, προσκλήσεις
αὐτῶν ἐπαγγελλόμεναι καὶ μὴ οὐδ' ὁρῶμε-
σαις καὶ ἐκδύσεις, ὥς ἐπὶ μᾶλλον αἱ λεγόμε-
ναι Θεῶν ἀνάγκαι· ἀκλήτην γὰρ καὶ ἀβί-
αστον καὶ ἀκαταράκτιστον δ' ἀπαθεῖς πῶς
εἶναι πρὸς ἐμπαθεῖς αὐτὰς πολλὰ δρα-
ματὶ ἐν ταῖς ἱερουργίαις; Ἀλλὰ καὶ αἱ κλή-
σεις ὡς πρὸς ἐμπαθεῖς Θεοὺς γίνονται·
ὥστε ἐχ' οἱ δαίμονες μόνον εἶσιν ἐμπαθεῖς,
ἀλλὰ καὶ οἱ Θεοὶ καὶ Ὁμηρον, "σπε-
πτοὶ δὲ τε καὶ Θεοὶ αὐτοί." εἰδὲ Θεοὺς μὴ
λέγωντας (ὡς πνέου) νόας εἶναι κατὰ τὸν
νῦν δ' μετόχους, ψυχικὰς οὐκ ὄντας, τὰς δαί-
μονας· ἐπὶ μᾶλλον ἀκλήτους καὶ ἀμ-
αργῆς αἰσθητοῖς εἶναι τὰς κατὰ τὸν νόας· αἱ
δ' λιπυρίαι ἀλλοτρίαι εἰσι προσπρέσθαι
πρὸς τὴν τῶν νῦν κατὰ τὸν νόας· ἀλλὰ καὶ
τὰ προσπρέσθαι ὡς πρὸς αἰσθητικὰς καὶ
ψυχικὰς προσπίπτει.

Μὴ ποίνω σῶματι καὶ ἀσώματω Θεοὶ
δαίμονων χωρίζονται; εἰ δ' ἀσώματι μόνως
οἱ Θεοὶ, πῶς δὲ ἡλίου τε καὶ σελήνης, ὥς
οἱ ἐν ἔραν ἔμφαντες ἔσονται Θεοὶ;

Πῶς αὐτοὶ οἱ μὴ εἶσιν ἀγαθοποιοί,
οἱ δὲ κακοποιοί;

Τί δ' ἀσώματον ἔστι πρὸς τοῖς ἀσω-
ματοῖς Θεοῖς τὰς ἔχοντας σῶμα ἐν τῷ
ἐρανῶ;

Τί δ' ἀκαρπινόν ἔστι τὰς δαίμονας ἀπὸ
τε τῶν ἐμφανῶν καὶ τῶν ἀφανῶν Θεῶν,
σωλημύων τῶν ἐμφανῶν Θεῶν τοῖς ἀ-
φανέσι;

Δαίμων ἢ πνεῦμα καὶ ψυχὴ τί κατ'
ἐσθίαν διαφέρει, ἢ καὶ δυνάμιν, ἢ κατ'
ἐνέργειαν;

inter se tuebuntur, si partium circum-
scriptionibus privatim determinentur,
locorumque & corporum subjectorum di-
versitate separentur?

Quomodo patibiles Deos Theologi faci-
unt? (quibus adeò veretrorum erectione &
turpiloquio cultum dicunt aliqui se præsta-
re) & certè si sint impatibiles, jam vanæ e-
runt Deorum invocationes, frustrà recipi-
unt se posse Deos conciliare, eorum iram
placare, frustrà expiationes profitentur; &
præcipuè inanes erunt istæ vulgò jactitatæ
Deorum necessitates. Quod enim pati non
potest, idem nec demulceri, nec cogi potest,
nec necessitari. Enimverò quòd Dii non
sint passionis expertes, multa sunt in ipsis sa-
cris, quæ id videntur arguere. Certè ipsæ
invocationes sunt erga Deos tanquam pati-
biles. Igitur non solum Dæmones, sed & Dii
ipsi passionibus erunt obnoxii, juxta illud
Homericum, *Flexibiles sunt & Dii ipsi*. Si
verò Deos dicamus (quod quibusdam pla-
cet) esse mentes puras, Dæmonas autem suâ
essentiâ animales, & mentis tantum partici-
pes; jam magis erunt inflexibiles, rebusque
corporeis impermiscibiles, puræ mentes, a-
deoq; & præces nostræ nullo modo accom-
modari possunt ad tantam mentis purita-
tem; attamen hæc distinctio locum non ha-
bet; nam quæ offeruntur in sacris, tanquam
sensu & animâ utentibus offeruntur.

Numquid igitur, quod aliqui existimant,
per corpus & incorporeum Dii & Dæmo-
nes distinguuntur? Atqui quomodo Sol &
Luna & cæteri coelites conspicui Dii futu-
ri sunt, si Dii sint incorporei?

Præterea quomodo Deorum conspicuo-
rum alii benefici, alii contra malefici di-
cuntur?

Quid sit quod cum Diis incorporeis De-
os in cælo corporeos connectat?

Quid sit quod distinguat Dæmonas tum
à Diis conspicuis, tum ab inconspicuis,
quandoquidem Dii conspicui cum incon-
spicuis connectuntur?

Quomodo differat Dæmon ab Heroe, &
animâ? An per essentiam, an per poten-
tiam, an per operationem?

Quo

Porphyrii Epistola.

Quo indicio possimus internoscere, quæ sit Dei apparitio, quæ Angeli, aut Archangeli, aut Dæmonis, aut è principibus alicujus aut animæ? nam, ut Dii & Dæmones, & planè omnia superiora genera, hoc habent commune, ut jactabundi appareant, & idola quædam & phantasmata de se fingant. Quare in nullâ re Dii antecellunt Dæmonibus.

Cum igitur ignorantia & error circa divina impietatis omnis & impuritatis fons sit, è contra Deorum cognitio & sancta & utilissima reperitur, quatenus ignorare Deos, tenebras; nosce autem, lucem nobis procreet, & hoc quidem ex inscitia & audacia omnibus malis homines replet, illud autem omnibus bonis; cupio mihi à te veritatem de his tradi.

Et primò quidem postulo mihi distinctè explicari quid fiat in futuri præcognitione. Nam inter dormiendum per somnia sæpe futurorum cognitioni incurrimus, atq; hoc quidem etsi evenit, sine extasi tumultuosâ (nam corpus nostrum quiescit;) tamen ita nos quid rerum geratur non intelligimus, ac cum vigilemus.

Multi autem futura præcognoscunt per entusiasmum & raptum divinum, atque ita quidem, ut vigilent, & operentur eorum sensus, ipsi interim sui non sint compotes, aut saltem non ita clarè, ut prius.

Video autem in iis qui fiunt extatici, quòd alii ita afficiantur si audierint cymbala fortè, aut tympana, aut certum quoddam melos, quod accidere videmus iis qui corybantismum patiuntur sed & iis qui Sabazio obsidentur, quique Deorum matri operantur. Alii verò id patiuntur si aquam biberint, uti evenit Sacerdoti Apollonis Clarii in Colophone, alii si ad antri ora sedeant, ut vates Delphicæ: Alii autem vaporibus ex aquâ ascendentibus suffusi, sicuti Prophetis in Branchidis. Nonnulli characteribus utentes, ut ii, qui spirituum insinuationibus replentur. Alii porò cætera satis sui compotes sola phantasiâ enthei fiunt, atque ex his alii tenebrarum ope ad hoc utuntur, alii potionibus quibusdam, alii autem carminibus & compositi-

Τί τὸ γνώρισμα Θεῶν παρούσας, ἢ ἀγγέλων, ἢ ἀρχαγγέλων, ἢ δαίμονων, ἢ πνεύματων ἀρχόντων, ἢ ψυχῶν; τὸ γὰρ περιουτολογεῖν καὶ τὸ ποῖον φάντασμα φανταῖεν κρινόν ἐστι καὶ τοῖς Θεοῖς καὶ δαίμοσι, καὶ τοῖς κρείττοσι γένεσιν ἀπαντῶν· ὥς ἐν ὁστένι κρείττον ἐστὶ τὸ τῶν Θεῶν γένος ὡς τῶν δαίμονων.

Τὴν δὲ τῶν θεῶν ἀγνοίαν καὶ ἀπίστω, ἀνοσιβργείαν καὶ ἀκαταρσίαν εἶναι, ὅσον καὶ ὠφελιμὸν τὴν δὲ Θεῶν ἐπιστήμην, τὸ τῆς ἀγνοίας τῆς δὲ τῶν πρῶτων καὶ καλῶν σφύτρου, φῶς δὲ τῆς γνώσεως· καὶ τὸ μὴ ἐμπλήσσει πάντων καὶ τῶν ἀνθρώπων δι' ἀμαθίαν καὶ πόλμον, τὸ δ' αἶπον πάντων ἀγαθῶν εἶναι.

Τί τὸ γιγνώσκον ἐστὶν ἐν τῇ μέντη; ὡς καθεύδοντες δι' ὀνείρων τοῖς μέλησιν πολλάκις ἐπιβάλλομεν, ὅτε ἐν ἐκστάσει μὴ γιγνώσκοντες πολυκινήτω, ἥσυχον γὰρ καὶ τὸ σῶμα, αὐτοὶ μὴ ποιῶντες, ὡς ὁ τῶν ἐκτετακμένων.

Ὡς ἐπιβάλλομεν καὶ δι' ἐνθουσιασμοῦ καὶ θεοφορίας πολλοὶ τῶν μέλλοντι, ἐρηγηρότες μὴ ὡς ἐνεργεῖν κατ' αἴθεσιν, αὐτοὶ δὲ πάλιν ἐκτετακμένοι ὡς ἐκτετακμένοι ὡς ἐκτετακμένοι.

Ὡς τῶν ἐξισχυμένων ἐνιοὶ πινεσ αὐτῶν ἀκούοντες ἢ κυμβάλων ἢ τυμπάνων, ἢ πνεύματων μέλεις ἐνθουσιῶσιν, ὡς οἱ τε Κορυβαντιζόμενοι, καὶ οἱ τῶν Σαβαζίων καὶ τοῦ καὶ οἱ μητιέζοντες· οἱ δὲ ὕδωρ πίνοντες, καθεύδοντες ὅτε ἐν Κολοφῶνι ἱερὸς τῶ Κλαρί· οἱ δ' ἐν σομίσι καθεύδοντες, ὡς αἱ ἐν Δέλφοις δεσπίζουσαι· οἱ δ' ἐξ ὕδατων ἀτμιζόμενοι, καθεύδοντες αἱ ἐν Βεαλίχιδας περιφύπτοντες· οἱ δ' ἐπὶ χερσὶ κτήρων πάντες, ὡς οἱ πληρέμενοι ἀπὸ εἰσ κρίσεων. Ἄλλοι καθεύδοντες ἐαυτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, κατὰ τὸ φάντασμα θεοῦ ζῶσιν, οἱ μὴ σφύτρου σωεργὸν λαβόντες, οἱ δ' ἐκταπύσεις πνῶν, οἱ δ' ἐπρωδῶν καὶ συστάσεις καὶ οἱ μὴ δι' ὕδα-

Porphyrrii Epistola.

τῶ φανταζονται, οἱ δὲ ἐν τοίχῳ, οἱ
 ὃ ἐν ὑπαίθρῳ αἶεσι, οἱ δὲ ἐν ἡλίῳ,
 ἢ ἄλλῳ πινὶ τῆς γῆς ἕρπον· οἷδε ἤδη
 καὶ Δαίμονες πλάγχθων, καὶ δὲ ὀρνίθων, καὶ
 δὲ ἀστέρων τεχνίῳ συνεστήσμετο τῆς δῆρας 5
 τῆς μέλλοντος.

Ζητῶ τίς ἐστὶ καὶ ὁποῖος ὁ τῆς μορ-
 τείας πρόπτος; ὡς οἱ μορτίαι μὴ πρῶ-
 τες ἢ Θεῶν ἢ δαιμόνων φασι τῆς μέλ- 10
 λοντος τυγχάνειν τῆς προγνώσεως,
 εἰδὲ οἷον τε ἄλλες εἰδέναι αὐτὸ ἢ μόνον
 τῆς ἐθιμῶν κυρίως. Διὰ μυστικῶν οὖν
 εἰ ἄρα ποῦτε κατὰ γὰρ εἰς ὑπερε-
 σίαν ἀνθρώπων τὸ θεῖον, ὡς μὴ ὀκνεῖν
 πιναι καὶ ἀλφισμορτίαις εἶναι.

Περὶ ὃ τῆς αἰτίων τῆς μορτικῆς ἐπο-
 ρητίον εἰ Θεός, ἢ ἄγγελος, ἢ δαίμων, ἢ
 ὅστις ἐν πάρεσι τῆς ἐπιφανείας, ἢ μορ-
 τείαις, ἢ τῆς ὁποιασῶν ἱεραῖς ἐνεργείας,
 ὡς δὲ ὑμῶν ἐλκυσμῶν ἀνάγκης τῆς 20
 τῆς κλήσεως.

Ὡς ἡ ψυχὴ ταῦτα λέγει τε καὶ φαν-
 τάζεται, καὶ ἐστὶ ταύτης πάθη ἐκ μι-
 κρῶν αἰσθημάτων ἐκθρόμνα, ὡς νο-
 μίζουσιν τινες.

Ὡς μικτόν τι γὰρ ὑποστάσεως εἶδος
 εἴη ἡμῶν τε τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξώθεν θείας
 ἐπιπνοίας.

Ὡς ἡ ψυχὴ ἁπλῶς δυνάμει φαντασι- 30
 κλῶν τῆς μέλλοντος ἢ ποιῶν κινή-
 των, ἢ τὰ προπρόμνη ἀπὸ τῆς ὕλης
 ὑφίστησι ἢ τῆς ἐνθεῶν δυνάμεων δαί-
 μονας, καὶ μάλα ἢ ἀπὸ τῆς ζώων εἰλεμ-
 μῆν.

Ὅτι καὶ τὰς ὑπὸ μὴδὲν παραμα-
 τασμῶν, ἐνίοτε τῶ μέλλοντι ἐπι-
 βάλλομεν.

Ὅτι δὲ πάθος ψυχῆς αἶτιον τῆς μορ-
 τείας πεκνύμενον, ὃ μὴ δὴ καταλαμ- 40
 βάνεσθαι τὰς αἰδήσεις, καὶ οἱ προσε-
 χθέντες αἰσθητοί, αἱ τῶ ἐπικλήσεις, καὶ ὃ
 εἶναι μὴ πρῶτος, ἀλλὰ τὰς ἀπλευτέρας καὶ
 νέας ἐπιπνοίας πρὸς αὐτῶν.

Ὅτι δὲ ἐκτασις τῆς ἀγνοίας αἰτία ἐστὶ 45

onibus, sunt etiam qui per aquam phanta-
 sias suas excitent, alii per parietem, alii in
 aëre aperto, alii in sole aut sub aliquo alio
 corporum coelestium, imò adhuc, alii etiam
 per exta, per aves, per astra artem quan-
 dem excogitavere ad futura prævidenda.

Quæro porro de modo vaticinii, quis
 & qualis sit; sanè vates omnes affirmant se-
 se futurorum præscientiam assequi aut per
 Deos aut per Dæmonas solos, neque futu-
 rum posse præcognosci, nisi ab iis qui id in
 suâ habent potestate. Ut dubitem meritò,
 an divinitas eo usque ad hominum ministe-
 rium possit deduci, ut per farinam quoque
 vaticinia habeantur.

15 Quæro etiam causas vaticinii, an Deus,
 aut Angelus, aut Dæmon, aut aliquis ta-
 lis prælens sit in epiphanis, & vaticiniis,
 aut istiusmodi sacris operationibus, per-
 tractus quidem à vobis sacerdotibus, & ne-
 cessitate invocationis ad ea præstanda de-
 ductus.

An fortè anima nostra vi suâ vaticina-
 tur, & (apparitiones) imaginatur, ut ista
 omnia aliud nihil sint quàm ipsius quædam
 25 πάθη ex latentibus quibusdam scintillis sub-
 inde suscitata.

An fortè hæc omnia efficiat mixta quæ-
 dam hypostaseos species, partim animâ no-
 strâ, partim divinâ inspiratione, constans.

An & hoc dicendum quòd anima no-
 stra ex istiusmodi motibus & scintillis vim
 generet futurorum præsciam, an eæ quæ
 ex materiâ desumuntur, (materiam dico
 præcipuè quæ fuerit animalium) per qual-
 dam inibi latentes vires constituit Dæ-
 35 monas.

His addendum quòd aliquando per qui-
 etem, nobis nihil agentibus, futuri obji-
 ciatur præcognitio.

Quòd autem ejus causa referri debeat in
 aliquam animi passionem illud indicio esse
 poterit, quòd sc. sensus teneantur: quòd va-
 pores, suffitus, & invocationes adhibean-
 tur, quibus accedit quòd non omnes ido-
 nei sunt ad vaticinium, sed teneriores qui-
 45 que & juniores.

Passio autem illa quæ efficiat vaticinium
 vel

Porphyrii Epistola.

vel mentis extasis esse possit, aut insania ex morbis profecta, aut alienatio istiusmodi, aut vigiliæ nimix, aut corporeæ suffusiones, aut phantasiæ è morbis excitatæ, aut ambigui (mentis) status, veluti cum medi

protinus inter animi sobrietatem & extasin, aut denique istæ phantasiæ quas magica possit conciliare.
Quid quod ipsa natura, & ars & omnium partium hujus universi inter se consensus (tanquam esset unum aliquod animal) mutuas quasdam præsignificationes communicare possint. Sanè ipsa corpora ita videntur esse facta, ut ab aliis ad alia præmonitiones trajiciantur, hoc ita esse re ipsa facile probatur; nam ideo lapides & herbas Diis invocandis adferunt quidam, nonnulli vincula alligant sacra, eaque solvunt; clausa ostia aperiunt, ut voluntates eorum quibuscum rem habent, in melius mutent. Nèc hæc in re contemnendi sunt qui idola & potestates variis effectibus exequendis idoneas fabricantur. Quanquam enim nulum Deum vel Dæmona deducunt, observant tamen hi cœlorum motum; & dicunt quo cœlestium corporum cum quibus currente verane an fallacia erunt vaticinia, & quæ geruntur inaniæne, an significantia sint vel affectiva.

Sunt qui opinantur esse quoddam genus spirituum, cui exaudire sit proprium, naturâ fallax, omniforme, multimodum, simulans Deos ac Dæmonas, & animas defunctorum; & omnia, quæ quidem videntur bona vel mala per hos geri; cæterum circa ea quæ verè bona sunt (quæ quidem ad animam pertinent) nihil opitulari; neque illa nosse, sed malè conciliare, & ludificari, atque impedire sæpe eos qui ad virtutem contendunt, & plenos fastūs, gaudere nidoribus & sacrificiis.

Quod multifariam Deceptor nobis infidias struat, cupiditatibus nostris fretus.

Me quidem illud vehementer commovet ubi mecum ipse reputo quid fieri possit, ut quorum veluti augustiorum ac divi-

5 τῶν μὲν τυκῶν, καὶ ἡ ἐν τοῖς νοσήμασι συμ-
πιπτεῖσα μανία, ἢ παρορροπὴ, ἢ νῆψις,
ἢ ὑποχύσεις σώματος, ἢ αἱ ἀπὸ τῆς νο-
σημάτων κινήσεως φαντασίαι, ἢ ἀμφιβό-
λα κατὰ τὰς αἰσθήσεις, οἷον μετὰ τὴν νήψεως καὶ
ἐκστασεως, ἢ αἱ ἀπὸ τῆς γρηθείας τεχνι-
κῶς κατὰ σκοδὰς ζόμεναι φαντασίαι.

10 Οἱ καὶ φύσις καὶ τέχνη καὶ ἡ συμπί-
σεια τῆς, ὡς ἐν ἐνὶ ζώῳ τῇ παντὶ, με-
τῶν, παρορροπῶν ἔχει πινῶν παρὰ ἄλ-
ληλα· ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα ἑαυτῶν κατε-
σκοδῶσιν ὡς εἴη παρορροπῶν ἀπὸ τῆς
ἐπέων εἰς τὰ ἑπεῖα· τέτυκτο δὲ δείγματα
ἀπὸ τῆς ἔργων ἐναργῆς δὲ λίδος καὶ βο-
15 τῶνας φέρειν τὰς καλεστέας, δεσμεῖν τε
ἱερὰς πινὰς δεσμεῖς καὶ λύειν τέτυκτο, τὰ τε
κεκλεισμένα ἀνοίγειν, καὶ τὰς παρὰ τὴν
σεῖς μεταβάλλειν τῆς ὑποδεχομένων,
ὥς ἐκ φαύλων παρὰ τὰς ἀπορροπῶν
20 καὶ ἀναγκηστικὰς εἴη, ὅ δὲ ἐκ ἀπορροπῶν
τῆς δραστηριότητος εἰδῶν, παρὰ τὴν
τῶν τῆς ἐναντίων φορέων, καὶ λέγουσιν τὴν
τῆς κατὰ τὴν ἐναντίον μὲν τὴν, ἢ τὴν πο-
λύνοντ· ἔστι ψόδη τὰ μὲν τυκῶν, ἢ ἀ-
25 ληθῆ; ἢ τὰ δρώμενα ἀργὰ, ἢ ἀπαλγελπι-
α, ἢ ἀποτελεστέα, καὶ παρὰ μὲν εἰς Θεός,
ἢ δαίμων ὑπὸ αὐτῆς κατελέκεται.

Οἱ δὲ, εἴη μὲν ἑξωθεν πίνονται δὲ ὑ-
πήκοον γένεσιν ἀπατηλῆς φύσεως, πᾶσι
μορφὸν τε καὶ πολύτροπον, ὑποκρι-
30 νόμιμον καὶ Θεὸς καὶ δαίμονας, καὶ ψυχὰς
τεθνηκότων· καὶ τὰς τῶν πάντων δύ-
ναται τῆς δοκούντων ἀγαθῶν ἢ κακῶν
εἴη. ἐπεὶ εἰς πάντα ὄντως ἀγαθὰ, ἀ-
35 παρὰ εἴη καὶ ψυχῶν, μηδὲν κατελέκεται
συμβαλλέσθαι δύναται, μηδὲ εἰδέναι τὰ
ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν δύναται καὶ τὴν δύναται, καὶ ἐμ-
ποδίζον πολλὰς τοῖς εἰς ἀρετὴν ἀφικνε-
μήσοις· πλήρεις τε εἴη τύφου, & χάριος
40 αἰσθητοῖς καὶ διανοίας.

Οἱ πολλοὶ δὲ ἀγύρτης τῇ κακῇ νόπῃ
παρὰ τὴν δύναται ἢ τῇ δύναται

Πάνου δὲ μετὰ τῇ, πᾶσι ὡς κρείττους
παρὰ καλεστέας ὅτι πᾶσι τῇ ὡς χεῖρες·
45 καὶ δὲ τῇ εἴη ὡς εἴη τῇ δὲ τῇ, πᾶσι
ἀδικοῦ αὐτῇ καλεστέας, δρᾶν ὑπομέ-

νοισι· καὶ κατὰ τὴν μὴ μὴ ὄντι ἐξ ἀ-
 φροδισίων ὅτι ἂν καλῶντι ὑπακούσμεν,
 αὐτοὶ δὲ ἄγιν εἰς πρῶτον ἀφροδίσια τὰς
 τυχεύοντας ὅτι οὐκ ἔστι, καὶ ἀπὸ ἐμψύχων
 μὴ ἀποχῆς καλῶντι δὲ ἔστι τὰς ὑπο- 5
 φήσας, ἵνα μὴ τοῖς ἀπὸ τῆς σωμάτων
 αἰτμοῖς ῥαίνωνται· αὐτοὶ δὲ αἰτμοῖς θυ-
 σῶν τοῖς ἀπὸ ζώων μάλιστα δελεάζον-
 ται. καὶ νεκρῶ μὴ ἀδύνη δὲ ἔστι ὅτι ἐ-
 πίπτει, ἀλλὰ νεκρῶν δὲ τὰ πολλὰ 10
 ζώων αἱ δεαγωγίαι ὀκτελοῦνται. πολ-
 λὰ δὲ τέτων ἀλογώτερον δὲ μὴ δαίμονι,
 εἰ τυχεῖ, ἢ ψυχῇ τεδνηγῶν, αὐτῶν
 δὲ τῶ βασιλεῖ Ἡλίῳ, ἢ Σελῶνι, ἢ πνι-
 τῆς κατ' ἕραν ἄνδραπον τῶ τυχεύοντι 15
 ὑποχείριον, ἀπειλὰς φροσφύρονται καὶ
 ἐκφοβῶν· ὑδρόμυρον, ἵν' ἐκείνοι ἀλη-
 θόσωσι· τὸ γὰρ λέγειν, ὅτι ὅτι ἕραν ὄν
 περὶ ἀεὶ, καὶ τὰ κρυπτά τῆς Ἰσιδος
 ἐκφανῆ, καὶ δὲ ἐν Ἀβύδῳ ἀπὸ ῥήτων δέξει, 20
 καὶ τὴν βάειν σῆσι, καὶ τὰ μέλη τῆς Οσί-
 ριδος. ἀλλὰ καὶ ἀλλοί Τυφῶνι, ἵνα ὅτι
 ὑπερβολῶν ἐμπληξίας μὴ τῶ ἀπει-
 λοῦντι, ἀλλὰ μὴτε εἶδε, μὴτε διώταται, κα-
 παλείπει; παραινότης δὲ τοῖς δὲ 25
 δοκῶσιν ἔτι κενὸν φέρον καὶ πλάσμα-
 τα, ὡς κηρύττει παῖδες ἀνόητοι; καὶ τῶ
 καὶ Χαυρήμων ὁ ἱερογραμματὸς ἀναγρά-
 φει ταῦτα, ὡς καὶ τῶ Αἰγυπτίοις Ἰδρυλ-
 λέμω. καὶ ταῦτα φασιν ἔστι, καὶ τὰ 30
 ποικίλα, βιασικώτατα· αὐτῶν δὲ αἱ δι-
 γὰρ, ἵνα ἔχῃ λόγον, ὅτι ἐξ ἰλῦς.
 ἀναφανέντα λέγουσι, καὶ ὅτι τῶ Λοτῶν
 καὶ δὲ μύρον, καὶ ὅτι πλοῖον ναυπλόμωρον,
 καὶ κατ' ὥραν τὰς μορφὰς ἀμείβοντα, 35
 καὶ τῶ Ζώδιον μετασχηματίζόμενον; ἔτι
 γὰρ φασιν αὐτοῦ τῶν, ἀγνοῦντες
 ἴδιον παῖδος· ὅτι αὐτῶν φαντασίας ἐκφί-
 περὶ τῶν· εἰ δὲ συμβολικῶς λέγεται
 ταῦτα τῶ ἐκείνῃ διωάμεων ὄντα σύμ- 40
 βολα, τὴν ἐμυλῶν τῶ συμβόλων
 εἰπάτωσιν· ὅτι ὡς εἰ τῶ Ἡλίῳ

inde ut humiliores ac deteriores obediant :
 quique clientes ipsi suos æquitatem colere
 velint, iisdem injustis imperiis obsequi su-
 stinent : adeoque cum eorum vota precesq;
 repudient, qui ad sese minus abs re vene-
 reâ puri accefferint, obvios quosque tamen
 ad incestos concubitus agere non moren-
 tur. Porro vates illi quidem interpretes-
 que suos rebus animatis abstinere jubent ne
 corporeis exhalationibus inficiantur : sa-
 crificiorum tamen quæ ex animalibus fieri
 solent vaporibus maximè capiuntur : ac mor-
 tuum quidem ab sacrorum suorum inspe-
 ctoribus tangi nefas esse statuunt, cæsis ta-
 men victimis Deorum evocationes partem
 maximam peraguntur : quodque omnium
 absurdissimum est, non jam vulgari cuiquam
 Dæmoni aut defuncti animæ, sed ipsimet
 Soli syderum principi, Lunæ, reliquisq; Diis
 cœlestibus homo cuilibet vitio obnoxius
 minas intendit, atque ut eos ad vera dicen-
 da compellat, falsum vanumque terrorem
 ostendit. Nam qui denuntiat uti vel cœlum
 ipsum quatiat, vel Isis arcana patefaciat,
 vel quod Abydi occultum latet dictuque
 nefas est in lucem proferat, vel Ægyptiacæ
 navis cursum inhibeat, vel in Typhonis
 gratiam Osiridis membra disjiciat : quidnam
 obsecro vel sibi summum ad stuporem atq;
 vecordiam, ista quæ neque novit, neque ef-
 ficere potest comminando, vel numini-
 bus quæ fictitius iste & inanis terror levi-
 culorum pusionum more perceller, sum-
 mam ad humilitatem reliqui fecit? Hæc
 certè Chæremon sacer scriba tanquam Æ-
 gyptiorum pridem omnium ore jactata,
 commemorat; & hæc quidem, uti ejusdem
 quoque generis nonnulla alia ad vim Diis
 afferendam potentissima esse dictitant.
 Jam verò præces quid tandem rationis ha-
 bent, quæ eundem solem aut ex limbo e-
 mergere, aut loto insidere, aut navigio
 provehi, aut singulis horis formam com-
 mutare, aut varios per singula Zodiaci si-
 gna vultus induere prædicant; quippe ta-
 lem eum à nobis videri in sacris pronun-
 ciant, neque intelligunt proprium sese illi cogitationis suæ vitium & errorem affin-
 gere. Qui si ad symbolicam orationem confugerint, quasi ejusmodi notis variæ So-
 lis facultates adumbratæ habeantur, notarum ergò suarum vim illi nobis & signifi-
 cationem

Porphirii Epistola.

cationem aperiant. Enimverò, si quemadmodum in defectionibus contingit, aliquam Sol ipse mutationum istarum subiret, idem ab omnibus, qui oculos in eum intenderent, omnino videretur. Jam quorsum tot significatione carentia nomina? quorsum ex iisdem barbara pleraque; potius, quam quæ propria unicuique sunt, usurpant. Nam si Numen, dum vocem exaudit, ejus ad significationem respicit, profectò cujus tandem cunque modi sermo fuerit, si modo eadem sententia manserit, satis per sese rem illa totam aperiet. Nec enim is, opinor, quem evocant, Ægyptius erat genere; nec fierat, linguâ tamen Ægyptiacâ, vel omninò humanâ voce utebatur. Verendum igitur ne præstigiatorum artes istæ sint, aut quædam earum quas ipsi patiamur, quæque vulgò Deo tribuuntur, passionum involucria; aut ne fortè aliter planè, quàm re ipsâ se habeat, de divinitate sentiamus.

Cupio insuper mihi explicari quid de primâ omnium causâ statuunt Ægyptii: utrum existiment esse Mentem, aut aliquid supra Mentem. Deinde an solitarium quid sit, an simul cum alio, aut pluribus; porrò corporeumne, an incorporeum; utrum cum demiurgo idem sit, an aliquid prius. Et num ab uno omnia, an è pluribus producant; materiam agnoscant necne, an corpora prima qualitatibus prædita; tum genitâmnè ponant materiam, an ingenitam. Chæremon certè alii que multi nihil quicquam agnoscunt ante mundum hunc aspectabilem, nec alios Ægyptiorum in ipsis suorum scriptorum exordiis ponunt Deos, præter vulgo dictos Planetas, & Zodiaci signa, & stellas simul cum his in conspectum venientes, & sectiones Decanorum & Horoscopos. Quique fortes, ac duces nuncupantur, quorum nomina & procurationes, ortusque simul & occasus, futurorumque significationes in Almenichiâs continentur. Quippe videbat enim qui Solem universi architectum esse dicerent, ab illis non ea tantum quæ ad Osiridem Isidemque pertinent, sed etiam quicquid sacrarum fabularum erat, partim in stellas & earum conspectus, occultationes occursumque; devolvi,

ὡς δὲ παλαιῶν, καὶ δαίμων ἐν ταῖς ἐκλείψεσι, πᾶσιν ἂν ὥφθη, ταυτὸν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσι. τί δὲ καὶ τὰ ἀσημεῖα βέλεθ' ὀνόματα, καὶ τῶν ἀσημείων τὰ βάρβαρα πρὸς τῶν ἐκείνων οἰκείων; εἰ γὰρ πρὸς τὸ σημεῖον ἀφορᾷ, τὸ ἀκῶον, αὐτάρκης ἢ αὐτὴ μύθοις ἐννοία δηλώται, καὶ ὅποιον ὑπάρχει, τένομα. ἔτι γὰρ περὶ καὶ ὁ καλέμενος, Αἰγύπτου, ὡς τῶν γένει εἰ καὶ Αἰγύπτου. ἀλλ' ἐπεὶ Αἰγύπτου ἡρώμενος φωνῇ, ἐστὶ ἀνδροπεία ὅλως ἡρώμενος. ἢ γὰρ γρηγορῶς ὡς πάντα περὶ ἡρώμενος ταῦτα, καὶ ποικιλιμματα δὲ τῶν ὁπρημιζομένων πρὸς τῶν πρὸς ἡμᾶς γινόμενων παθῶν, ἢ λεληθαιμὲν ἐκείνης ἐννοίας ἔχοντες πρὸς τὸ δῆλον, ἢ αὐτὸ πρὸς ὅντι δὲ καίται.

Ἐβόλον δὲ μοι δηλωθῆναι τί δὲ πρὸς τὸν αἴτιον ἡγρύνται Αἰγύπτιοι, πότερον νοῦν, ἢ ὑπερνοῦν καὶ μένον, ἢ μετ' ἄλλου, ἢ ἄλλων. καὶ πότερον ἀσώματον, ἢ σωματικόν. καὶ εἰ τῶν δημιουργῶν τὰ αὐτὰ, ἢ πρὸς τὴν δημιουργίαν. ἢ εἰ δὲ ἡνὸς τὰ πάντα, ἢ ἐκ πολλῶν. καὶ εἰ ὅλως ἴσασιν, ἢ σώματα ποιεῖ πρὸς τὰ καὶ εἰ ἀγρύνοντων ὅλως, ἢ ἡγρύνοντων. Χαιρήμων μὲν γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἐστὶ ἄλλο πρὸς τῶν ὁπρημιζομένων ἡγρύνονται, ἐν ἀρχῇ λόγων πρὸς μῦθοις τῶν Αἰγυπτίων, ἐστὶ ἄλλος Θεός, πλὴν τῶν πλανητῶν λεγομένων, καὶ τῶν συμπληρέντων τῶν ζώων, καὶ ὅσοι τέτοις πρὸς ἀναπλήσει. πᾶς τε εἰς τὴν δεξιάν, καὶ τὴν ὠροσέπας, ἢ τὴν λεγομένην κραταῖαν ἡγρύνοντες, ὧν καὶ ὀνόματα ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς φέρεται, καὶ δεξαμένη παθῶν, καὶ ἀνατολῆς, καὶ δύσεως, καὶ μελλόντων σημειώσεις. ὥρα γὰρ τῶν ἡλίου δημιουργῶν φαρμύες, καὶ πρὸς τὴν Ὀσείν, καὶ τὴν Ἰσιν, καὶ πάντας τὴν ἱερατικὴν μύθους, καὶ εἰς τὴν ἀσέρας καὶ τῶν τετων φάσεις καὶ κρύψας, καὶ ὁππολὰς ἐλιττομύθους, ἢ εἰς τῶν τῶν

Porphyrri Epistola.

Σελήνης αὐξήσεις καὶ μειώσεις, ἢ εἰς πλὴν
τῆς Ἡλίου πορείαν, ἢ ὅγῃ νυκτερινὸν
ἡμισφαίριον, ἢ ὅ ἡμερινὸν, ἢ τὸν γε πο-
ταμὸν· καὶ ὅλως πᾶντα εἰς τὰ φυσικά,
καὶ ὅθεν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας ὑσίας
ἐρμυδιόοντάς. ὧν οἱ πλείους, καὶ τὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐκ τῆς ἀσέβων ἀνηψοῦ κινήσε-
ως, ὅση οἶδ' ὅπως δεσμοῖς ἀλύτοις ἀ-
νάγκης, ὡς εἰμυδιόω λέγουσι, πάντα
καταδήσονται, καὶ πάντα τέτραις ἀνά-
ψοις τοῖς Θεοῖς. ἔς ὡς λυτῆρας τῆς εἰ-
μυδιότητος μόνης, ἐν τεύχεσιν, καὶ ξοάνοις,
καὶ τοῖς ἄλλοις δεσποῦσι.

Περὶ δὲ τῆς ἰδίας δαίμονος ζητήσιον,
πῶς μὴ ὁ οἰκονομῶν αὐτὸν δίδωσι
καὶ πῶς, ἢ ποῶν ἀπορροίαν, ἢ ζώων,
ἢ δυνάμιν, εἰς ἡμᾶς ἀπὸ αὐτοῦ κατὰ
καὶ εἴτε ὑφείκει, εἴτε μὴ· καὶ εἰ ἡ
δύναμις τῆς οἰκονομίας ἀδυνατὸς ἔστιν,
ἢ δυνατή· καὶ ὡς ὅσα ὡς ἀεὶ ἀδύνατον,
ὅστις μαθὼν ὅ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ γινέσθω
τὰ εἰμαρμένα ἐκλύσται, γινώσκων ἑαυ-
τὸν δαίμονα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ κηρύοντες τὴν γενεθλιολο-
γίαν εἰσὶν ἀναρίθμητοι καὶ ἀκατάληπτοι.
Ἀλλὰ καὶ ἀδυνατῶν εἰς γινώσκιν ἡ μα-
θηματικὴ ἐπιστήμη, πολλὴ γὰρ ἀμφωνία
ᾧ αὐτῷ, καὶ Χαυρήμων ἄλλοι πε πολ-
λοὶ πρὸς αὐτὸν καὶ ἀντιρρήσιν.

Ὡς ἡ τῆς οἰκονομίας τὴν γινέσθω λη-
ψίς, ἢ τῆς οἰκονομικῶν, εἰ πλείους
εἴεν ἑνός, ἡδὺν καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁμολογη-
ται ἡ ἀκατάληπτος, ἀφ' ἧς δὴ φαίνεται ἐν-
ταῦθα οἰκείον κατὰ μαθεῖν δαίμονα.

Ἐπὶ δὲ, εἰ πᾶσι τῆς ἐν ἡμῖν μερῶν
ἡγεῖται ἰδίᾳ δαίμων; δοκεῖ γάρ πᾶσι
ὅτι καὶ κατὰ μέρη τῆς σώματος ἐφεστήκει
δαίμονες, ὑψέας, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ τῆς ἐ-
ξέως τῆς ἐν αὐτοῖς ὄντες συνοχεῖς, καὶ ὅτι
εἰς ἑκάστην πᾶσι καὶ ὅπως ἐπιβέβηκε πρὸς αὐτούς.

Ἐπὶ δὲ ὅ μὴ σώματος, ὅ δὲ ψυ-
χῆς, ὅ δὲ νῆς εἰς δαίμονα. καὶ ὅτι μὴ
πᾶσι αὐτοῖς ἀγαθοί, ἄλλοι δὲ φαῦλοι.

Διαμφισβητῶ δὲ μήπω δαίμων ἰδίᾳ.

partim in Lunæ, modo crescentis, modo se-
nescentis varietatem, partim in Solis cur-
sum, vel in nocturnum vel in diurnum he-
misphærium, vel in [Nilum] ipsum flu-
vium; cuncta denique in res naturales, ni-
hil in corporeâ mole carentes, viventesque
naturas ipsorum interpretatione conferri.
Atque Ægyptiorum plerique; id quod in no-
strâ voluntate est, & potestate positum, ex
Syderum motu suspensum esse voluerunt,
cuncta necessitatis, quod fatum appellant,
sic tanquam inexplicabilibus quibusdam
vinculis nescio quo pacto constringentes.
Sed & ipsis quoque Diis fatum annectunt,
quos interim uti fati solos vindices in tem-
plis, in statuis, aliisque ejusmodi venerantur.

De proprio Dæmone quæro, quomodo
sc. domus-Dominus illum largiatur, juxta
quem & qualem influxum, aut vitam, aut
potentiam ad nos ab eo descendet? Quæro
item utrum subsistat nec ne, utrum domus-
Dominum invenire possibile sit, an impos-
sibile? Si enim possibile sit, is sanè fe-
lix erit, qui genituræ suæ schema cogno-
scens, proprium Dæmonem etiam inveniat,
& per eum fati vim effugiat.

Sanè verò Genethliologiæ canones vi-
dentur innumerabiles esse, & incompre-
hensibiles, quin ipsa Mathematica scientia
planè cognitu est impossibilis, lites certè
de eâ semper sunt exortæ; sed Chæremon
ipse alique multi contra eam disputarunt.

Jam autem inventio domus-Domini (sive
dominorum, si forte plures sunt in genesi)
ferè conceditur ab ipsis Mathematicis im-
possibilis esse, & tamen ab hoc pendet
proprii Dæmonis omnis nostra cognitio.

Quæro ulterius, an singulis in nobis par-
tibus proprius Dæmon præficiatur? Vide-
tur enim unus sanitatem, alius pulcritu-
dinem, alius quendam in his habitum con-
servare, & tandem his omnibus alius qui-
dem communiter præesse.

An fortè alius animæ, alius corporis, a-
lius mentis Dæmon sit, denique an ex iis
beneficus alius sit, alius maleficus.

Suspicio autem Dæmonem proprium

esse

Porphyrrii Epistola.

esse quandam animæ partem, videlicet, mentem; eumque esse δίδαμονα (i. e.) felicem, qui sapientem habeat intellectum.

Sed & scimus aliquos cultum Dæmonis proprii & ritum sic celebrare, veluti essent duo; aliquos, ac si tres crederentur. Quomodo autem, ac si unus in omnibus esset communi quodam modo ab omnibus invocatur.

Quæro denique an non fortè alia aliqua ad felicitatem, quæ nos hæctenus lateat, detur via, præter divinum vaticinium ac Theurgiam? Dubito autem an in Divino vaticinio, & sacris operationibus, ad hominum laudes respicere liceat? præterea an non totum negotium Theurgiæ mera sit animæ religiosæ phantasia, ex nihilo grandia sibi imaginantis? Quinimo ad futura cognoscenda (atque adeò felicitatem invenientiam) aliæ sunt methodi præter divinum vaticinium, nec qui hoc habent, iidem & beati sunt; nam possunt habere futurorum scientiam, & tamen eâ uti nesciant: cupio igitur à vobis doceri quæ sit ad felicitatem via. Sanè apud nos Græcos infinita est hæc de re disceptatio, quippe qui ex conjecturis merè humanis quid sit summum bonum hariolemur. Quibus autem cum Diis familiaritas intercessit, si negligentius in hæc re investigandâ sese gesserint, frustra profectò sapientiam profitentur, cum id tantum agunt, ut divinam mentem inquietent; puta de servi fugitivi inventione, de agri redemptione, de nuptiis, aut mercaturâ. Si verò non neglexerint, & tamen cum de aliis rebus certitudinem & veritatem teneant, de felicitate nihil certi & fide dignum reportarint (difficilia tantum, ea denique hominibus inutilia meditantes) certè non sunt Diî, aut boni Dæmones quibuscum versati sunt; sed ille qui vulgo Dæmon impostor dicitur, aut totum hoc hominum erit inventum, & naturæ mortalis commentum.

μέρῳ π τ ψυχῆς εἴη· καὶ τῶν ἄρα δίδαμῶν εἴη, ὅστις νῦν ἔχει σοφόν.

Οὐδὲν δὲ ὅτι καὶ θεραπεία τῆς ἰδίας δάμονος δίδωμι γινώσκω· καὶ ἡ μὲν ὡς πρὸς δύο, ἡ δὲ ὡς πρὸς τρεῖς ποιεῖται. Ἀλλὰ καὶ ἡσυχίαν κλήσει καλεῖται ὑπὸ πάντων.

Ερωτῶ δὲ μήποτε ἄλλη τις λαοδαιμένη εἴη ἡ πρὸς δίδαμονίδου ὁδὸς, ἀφιστάμενη τῆς Θεῶν. ἀπορῶ δὲ εἰ πρὸς δύο, ἀνδρωπίναις ἐν τῇ θείᾳ μορτικῇ, καὶ θεωρίᾳ βλέπειν δεῖ, καὶ εἰ μὴ ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν τυχόντων ἀναπλάττει μέγιστα. Ἀλλὰ δὲ καὶ μεθοδοὶ εἰσιν ἄλλαι πρὸς τὴν μέλλουσαν θεωρίαν· ἀναπλάττει μέγιστα. Αἱ δὲ ἰσως οἱ θείαν μορτικῶς ἔχοντες θεωροῦσιν μὲν, ἐ μὲν εἰσι δίδαμονες, θεωροῦσιν γὰρ τὰ μέλλοντα, ἡγεῖσθαι δὲ αὐτοῖς καλῶς ἔσθαι ὁπίστανται. Δέλω οὖν πρὸς ὑμῶν πῶς εἰς δίδαμονίαν ὁδὸν ὁπιδέξασθαι μῆνι, καὶ ἐν τίνι κείται ἡ αὐτὴ εἰσία· ὡς μὲν γὰρ ἡμῶν λογομαχία τίς ἐστὶ πολλή, ἅτε ἐξ ἀνδρωπίνων λογισμῶν τῶν εἰκαζομένων ἀγαθῶν. οἷς δὲ μεμνηχόμην ἡ πρὸς τὸ κρείττον σπουδαία, εἰ μὲν παρῆται τὸ μέρῳ τῶν εἰς ἐξήτασιν, μάλιστα αὐτοῖς ἡ σοφία ἐξήσκηται πρὸς δραπέτην δόρεσιν, ἡ χροίεω ὡνῆς, ἡ γάμει, εἰ τύχοι, ἡ ἐμπορίας, τῶν θείων νῦν ἐνοχλήσονται· εἰ δὲ ἐκ παρῆται μὲν, οἱ δὲ σπυρόντες πρὸς τὴν ἄλλων τ' ἀληθείας λέγουσι, πρὸς τὴν δίδαμονίαν ὁδὸν ἀσφαλές, ἐδὲ ἐχέγγυον ἔχουσι, (καλεπαὶ μὲν δὲ αὐτῶν πρὸς ἀρετὰς δὲ τοῖς ἀνθρώποις) ἔσθαι ἡσυχίαν Θεοί, ἔτ' ἀγαθοὶ δαίμονες, ἀλλ' ἡ ἐκείνου ὁ λεγόμενος πλάτων, ἡ πᾶν ἀνθρωπίνου δόρημα, καὶ θνητῆς φύσεως ἀνάπλευσμα.

De Epistolâ Porphyrii ad Anebonem Ægyptium, in quâ petit de diversitate Dæmonum se doceri.

Augustinus de Civit. Dei, lib. X. c. XI.

MELIUS sapuit iste Porphyrius, cum ad Anebonem scripsit Ægyptium; ubi consulenti similis & quærenti, & prodit artes sacrilegas, & evertit. Et ibi quidem omnes Dæmonas reprobat, quos dicit ob imprudentiam trahere humidum vaporem: & idè non in æthere, sed in aere esse sub Luna, atque ipso Luna globo. Veruntamen non audet omnes fallacias & ineptias, quibus meritò movetur, omnibus Dæmonibus dare. Quosdam namque benignos Dæmonas more appellat aliorum, cum omnes generaliter imprudentes esse fateatur. Miratur autem quòd non solum Dii alliciantur victimis, sed etiam compellantur atque cogantur facere quod homines volunt: & si corpore & incorporalitate Dii à Dæmonibus distinguuntur, quomodo Deos esse existimandum sit Solem & Lunam, & visibilia cætera in cælo, quæ corpora esse non dubitat. Et si Dii sint, quomodo alii benefici, alii malefici esse dicantur, & quomodo incorporalibus, cum sint corporei, conjungantur. Quærit etiam veluti dubitans, utrum in divinantibus, & quadam mira facientibus animæ sint potentiores: an aliqui spiritus extrinsecus veniant, per quos hæc valeant; & potius venire extrinsecus conjicit, eo quod lapidibus, & herbis adhibitis, & alligent quosdam, & apperiant clausa ostia, vel aliquid ejusmodi mirabiliter operentur. Unde dicit alios opinari esse quoddam genus, cui exaudire sit proprium, natura fallax, omniforme, multimodum, simulans Deos & Dæmonas, & animas defunctorum, & hoc esse quod efficiat hæc omnia quæ videntur bona esse vel prava: cæterum circa ea quæ verè bona sunt nihil opitulari, imò verò ista nec nosse, sed & male conciliare, & insimulare, atque impedire nonnunquam virtutis sedulos sectatores, & plenum esse temeritatis, fastûs, gaudere nidoribus, adulationibus capi, & cætera quæ de hoc genere fallacium malignorumque spirituum, qui extrinsecus in animam veniunt, humanosque sensus sopitos vigilantesve deludunt, non tanquam sibi persuasa confirmat, sed tam tenuiter suspicatur, aut dubitat, ut hæc alios asserat opinari. Difficile quippe fuit tanto philosopho cunctam diabolicam societatem vel nosse, vel fidenter arguere, quam qualibet anicula Christiana nec nosse cunctatur, & liberrime detestatur. Nil forte iste, & ipsum ad quem scribit Anebonem, tanquam talium sacrorum præclarissimum antistitem; & alios talium operum, tanquam divinorum & ad Deos colendos pertinentium, admiratores verecundatur offendere. Sequitur tamen & ea velut inquirendo commemorat, quæ sobrie considerata tribui non possunt nisi malignis & fallacibus potestatibus. Quærit enim cur tanquam melioribus invocatis, quasi pejoribus imperetur, ut injusta hominis præcepta exequantur: cur attrèctatum re venerea non exaudiant imprecantem, cum tamen ipsi ad incestos quosque concubitus quoslibet ducere non morentur: cur animantibus suos antistites oportere abstinere denuncient, ne vaporibus profecto corporeis polluantur, ipsi vero & aliis vaporibus illiciantur, & nidoribus hostiarum: cumque à cadaveris contactu prohibeatur inspector, plerunque illa cadaveribus celebrentur: quid sit, quòd non Dæmoni vel alicui animæ defuncti, sed ipsi Soli & Lunæ aut cuicunque cælestium, homo cuilibet vitio obnoxius intendit minas, eosque territat falso, ut eis extorqueat veritatem. Nam & cælum se collidere comminatur, & cætera similia homini impossibilia, ut illi Dii tanquam insipientissimi pueri, falsis & ridiculis comminationibus territi, quod imperatur efficiant. Dicit enim scripsisse Charemonem quendam, talium sacrorum, vel potius sacrilegiorum peritum, ea quæ apud Ægyptios sunt celebrata rumoribus, vel de Iside vel

vel de Osiride marito ejus, maximam vim habere cogendi Deos, ut faciant imperata, quando ille qui carminibus cogit, ea prodere vel evertere comminantur: ubi se etiam Osiridis membra dissipaturum terribiliter dicit, si facere jussa neglexerint. Hæc atque hujusmodi vana & insania Diis hominem minari; nec quibuscumque, sed ipsis cælestibus & siderea luce fulgentibus; nec sine effectu, sed violenta potestate cogentem, atque his terroribus ad facienda quæ voluerit perducentem, merito Porphyrius admiratur: imo vero sub specie admirantis, & causas rerum talium requirentis, dat intelligi illos hæc agere spiritus, quorum genus superius sub aliorum opinione descripsit; non, ut ipse posuit, natura, sed vitio fallaces, qui simulant Deos & animas defunctorum; Dæmonas autem non, ut ait ipse, se simulant, sed plane sunt. Et quod ei videtur herbis & lapidibus & animantibus & sonis certis quibusdam ac vocibus, ac figurationibus, atque figmentis, quibusdam etiam observatis in cæli conversione motibus syderum, fabricari in terra ab hominibus, potestates idoneas variis effectibus exequendis, totum hoc ad eosdem ipsos Dæmonas pertinet ludificatores animarum sibi met subditarum, & voluptaria sibi ludibria de hominum erroribus exhibentes. Aut ergo revera dubitans & inquirens ista Porphyrius, ea tamen commemorat, quibus convincantur & redarguantur; nec ad eas potestates quæ nobis ad beatam vitam capeSSendam favent, sed ad deceptores Dæmonas pertinere monstrantur: aut ut meliora de philosopho suspicemur, eo modo voluit hominem Egyptium talibus erroribus deditum, & aliqua magna se scire opinantem, non superba quasi autoritate doctoris offendere, nec aperte adversantis altercatione turbare, sed quasi quærentis, & discere cupientis humilitate ad ea cogitanda convertere, & quam sint contemnenda vel etiam devitanda, monstrare. Denique propè ad epistolæ finem petit se ab eo doceri, quæ sit ad beatitudinem via ex Egyptia sapientia. Cæterum illos quibus conversatio cum Diis ad hoc esset, ut ob inveniendum fugitivum, vel prædium comparandum, vel propter nuptias, vel mercaturam, vel quid hujusmodi, mentem divinam inquietarent, frustra eos videri dici coluisse sapientiam. Illa etiam ipsa numina cum quibus conversarentur, & si de cæteris rebus vera prædicerent, tamen quoniam de beatitudine nihil cautum nec satis idoneum monerent, nec Deos illos esse, nec benignos Dæmonas, sed aut illum qui dicitur fallax, aut humanum omne commentum.

TESTIMONIA

DE HOC IAMBLLICHII

OPERE.

Anonymi Testimonium præfixum Codd. M SS.
Iamblichi.

ΙΣΤΕΟΝ ὅτι ὁ φιλόσοφος Πρόκλος ἐπισημαστικῶς πρὸς τὰς μεγάλαις Πλωτίνου ἐννεά-
αδας, λέγει ὅτι ὁ ἀντιγράφων εἰς τὴν προκειμένην τῇ Πορφύρει ἐπιστολῇ, ὁ δεσπότης
ἔστιν Ἰάμβλιχος. καὶ ὅτι τὸ ἐκείνου οἰκεῖον καὶ ἀρχαῖον, ἀποκρίνεται πρὸς ἄνθρωπον Αἰγυ-
πτίᾳ πρὸς Ἀβάμων. Ἀλλὰ καὶ τὸ λέξεως κομματοῦ, καὶ ἀφοριστικῶν, καὶ τῶν ἐννοιῶν προ-
στασιατικῶν, καὶ γλαφυρῶν, καὶ ἐνδεῶν, μαρτυρεῖ τὸ Πρόκλον καλῶς καὶ κρίναντα, καὶ ἰσορήσματα.

SCIENDUM est, quod Philosophus Proclus in commentariis iis, quos edidit in
magni Plotini Enneadas, affirmat divinum esse Iamblichum, qui respondet ad præ-
missam Porphyrii Epistolam; induisse autem eum Abammonis cujusdam Egyptii personam
ut posset aptius, convenientiusque hypothesei servire: & sanè Proclum hanc in re rectissimum
prodidisse judicium testatur cum dicendi genus commaticum, & aphorismis plenum, tum
etiam notiones operosæ, profundæ, & planè divinæ.

*Marsilius Ficinus de argumento hujus Libri & suâ
Versione.*

PORPHYRIUS, qui inter Platonicos propter excellentiam Philosophus appellatur,
longam in Egyptum misit Epistolam ad Anebonem Sacerdotem, variarum & gra-
vium questionum plenam, ad omnes philosophiæ partes spectantium, præsertim ad Deum
atque Angelos, Demonasque & animas, ad providentiam, ad fatum, vaticinia, magicen,
miracula, sacrificia, vota. Porphyrii questionibus respondit Iamblichus ejus auditor. In-
troducitur verò Porphyrio respondentem Abammonem Egyptium Sacerdotem pro Anebone
discipulo suo, ad quem Porphyrius misit Epistolam. Hujus ergo questionis totius, atque
responsionis profecto divinæ tanquam in Plotino adhuc nimium occupatus, singula fermè
non verba sed sensa traduxi, ut non mirum putari debeat, sicubi divulsa videatur oratio,
præsertim inter ipsa disputandi principia, ubi levior jactura verborum. Jam deinceps
verborum etiam contextus perpetuus apparebit. Coactus vero sum interdum in eum aliquod
verbum vel continuationis, vel intelligentiæ gratiâ interferere.

Nicolai Scutellii Tridentini de suâ hujus operis Versione judicium, ex Epistolâ ad Madrutium Cardinalem dedicatoriâ.

DE I immortalis angustiore musâ duce, en ad te, Pater optime, ventitat gravissimus auctor Iamblichus, à columnis Mercurii Termaximi ferens Egyptiorum prisca mysteria; nec veluti hætenus magna ex parte conscissus, sed integrior multo. Ipse autem pollito pallio, sumpta toga, multa cum majestate incedit reverendo capite Sacerdos. Hunc ego habitum, utcunque latialem cum Minerva texendo, diu multumque annis melioribus elaborabam, non multum affectatis Rhetorum elegantioris, cum magnopere studerem interpretari fideliter, dilucide item, quantum per exemplaris Græci copiam licebat, & quoad sinebat argumenti, tantique Philosophi supercilium. Quid profecerim, viderint incorruptioris censura ingenia, non ignara, quam magno periculo in hac arena ludatur &c.

Dionysii Petavii censura de Scutellio & Ficino, ex notis ad quartam Juliani orationem.

SCRIPSIT Iamblichus librum de Mysteriis Egyptiorum; in quo sub Ægyptii Sacerdotis persona Porphyrii Epistola ad Anebonem respondet. Vertit hunc è Græco librum Nicolaus Scutellius Tridentinus: sed adeo imperite & absurde, nulla uti periodus veram auctoris sententiam exprimat. At Marsilius Ficinus antea non tam latine opus ipsum, quàm ex opere illo quadam selecta interpretatus erat: & tamen sic quasi integer esset, Iamblichi de Mysteriis librum inscripsit: quod consilium nemo prudens laudare, nedum imitari debeat.

Testimonium I. Ger. Vossi de hoc opusculo, ex libro de sectis Philosophorum.

ÆGYPTIORUM Mysteria peti possunt ex Iamblichō. Fuit is discipulus Porphyrii; ac quid Assyrii & Ægyptii Sacerdotes de religione & rebus divinis statuerint scripto consignavit. & paulo post. Mea autem hac sententia; non posse aliunde melius, quam ex hoc opere, quid & Platonici de divinis rebus senserint, cognosci. Ita enim Egyptiorum & Chaldaeorum opinionem exprimit, ut facile appareat idem ipsum sensisse.

SECTIO PRIMA

CAPUT I.

APPARATUS ad responsionem. Suscepta personæ ratio; Pythagoræ aliorumque Græcorum profectio in Egyptum. Quæstionum in Epistola Porphyriana conspectus.

CAPUT II.

Responsiones petuntur ex Assyriorum & Egyptiorum Theologiis; item ex Philosophia Hermetis. Methodus proponitur doctrinæ.

CAPUT III.

Deorum innata est idea animabus nostris; ut & spirituum omnium cognitio, non ratione & syllogismo, sed simplici apprehensione constans, æterna, & animæ coæva.

CAPUT IV.

Divinorum idiomata, & differentia; in Analogia convenientia, non genere.

CAPUT V.

Primum idiomata, bonitas; ea duplex: quanam animabus competit. Heroum & Demonum scheses & officia. Secundum idioma, unitas: Tertium, existendi modus melior, quam quæ est animæ & rerum inferiorum; permanentia in seipsis, immobilis motionum causa, providentia eminens & abstracta Diis competit.

CAPUT VI.

Proprietates duorum mediorum in divinis, sc. Demonum & Heroum, oriuntur ex proprietatibus duorum extremorum, sc. Deorum & animarum.

CAPUT VII.

Comparantur Deorum & animarum inter se actiones; ex his colligi posse Demonum & Heroum actiones.

CAPUT VIII.

Carpit Porphyrium seperata per scheses ad corpora distinguentem; sc. Deos per habitudinem ad corpora ætheria, Demonas ad ætheria, animas ad terrena. Quomodo incorporea substantia se habent ad corpora; sequentia semper ad superiora conformantur, non vice versa. Omne divinum & incorporeum esse ubique ostenditur per demiurgiam & Theurgiam.

CAPUT IX.

Providentia Deorum nullis locis circumscribitur; omnia pervadit, & tanquam solis lux replet, prout ejus quæque sunt capacia.

C A P U T X.

*Divina non distinguuntur per differentiam patibilis & impatibilis; neque enim anima se-
perata quicquam patitur, multo minus quæ sunt ea præstantiora.*

C A P U T XI.

*Dæmones mundi rectores non sunt patibiles; licet in sacris res corporeæ iis offerantur.
Sacrarum ceremoniarum causæ & origines. De sacris quibusdam in specie, Priapæis
& Venereis.*

C A P U T XII.

*Dii nullis tanguntur passionibus, quamvis precibus flecti videantur. Ultroneus est De-
orum ad bene faciendum motus: Animæ nostræ passionibus liberantur in precibus.
Quot & quanta nobis inde obveniunt bona.*

C A P U T XIII.

*De Deorum ira; qualis sit; ejus placatio non arguit in Diis mutationem; supplicationes
mala averruncant; Deorum benevolentiam conciliant.*

C A P U T XIV.

De necessitate quæ competit Diis.

C A P U T XV.

*Dii non distinguuntur à Daemonibus ratione puræ intelligentiæ. Intelligentiæ puræ pos-
sunt audire preces, & quomodo. De precibus, earum usu, necessitate, fructu, aucto-
ritate. Materialia, quæ in supplicationibus offeruntur Diis, non probant supplicandum
esse Diis tantum animalibus. In istis materialibus latent quædam diviniore rationes
Diis convenientes.*

C A P U T XVI.

*Rejicitur alia differentia, posita à Porphyrio, inter Deos & Dæmonas; sc. quod Dii sint
incorporei, Dæmones vero corporei.*

C A P U T XVII.

*Quærenti Porphyrio quæ possint Sol & Luna Dii esse, cum sint corporei, respondet Iam-
blichus multis modis posse dici incorporeos. Cæli natura quam Diis cognata.*

C A P U T XVIII.

*Mathematicorum opinio rejicitur, quæ statuit Deorum alios esse beneficos alios maleficos.
Malum non à cælis, sed à materia. Saturni & Martis vires.*

C A P U T XIX.

*Quod Dii in cælis conspicui connectantur cum Diis incorporeis. Quod principium
suum habent in mundo intelligibili; & suas ideas speculentur, à quibus fuerint pro-
generati. Vinculo unitatis uterque mundus copulatur.*

C A P. XX.

Quod sint Dii invisibiles, visibiles, & Damones. Horum differentia à conjunctione, separatione, intelligentia, officiis, providentia, essentia, puritate.

C A P. XXI.

Confutat quæ Porphyrius adduxerat; sc. multa fieri erga Deos, tanquam patibiles & affectibus obnoxios. Pugnat hoc cum lege sacrorum. Symbola divinitus instituta aliquid occultissimum significant. Divina humanis ratiociniis non esse metienda. Veræ religionis præstantia & fructus.

S E C T I O S E C U N D A.

C A P. I.

Dæmonum, Heroum, Animarum differentia sumta à naturis, viribus, operationibus.

C A P. II.

Operationes Dæmonum, Heroum, Animarum particulariter considerantur. Deorum indulgentia animæ Angelis evadunt aequales.

C A P. III.

Divinorum apparitiones variæ pro varietate ordinum.

C A P. IV.

Aliæ differentia in apparitionibus divinorum, ex quibus, tanquam proprietatibus, deorum naturis judicium ferri potest: sunt autem celeritas & tarditas, auctoritas, emphasis, magnitudo & latitudo imperii, claritudo, lumen, ignis.

C A P. V.

Differentia ex respectu ad animas & materiam.

C A P. VI.

Differentia ex varietate bonorum, quæ ex apparitionibus divinorum percipiuntur.

C A P. VII.

Differentia ex vario comitatu & satellitio, quo stipantur divina in apparitionibus.

C A P. VIII.

Differentia ex varietate luminis, subtilitate ignis, raritate aeris.

C A P. IX.

Differentia ex varietate dispositionum & affectuum, quos in animis invocantium procreant, quoties apparent divina.

C A P. X.

Narrat Porphyrius existimare nonnullos commune esse omnibus divinis, ut cum fastu & pompa

pompa appareant; idolis quoque & imaginibus fingendis gaudere. Utrumque refellit Iamblichus, omnia ex vero fieri contendens in eorum apparitionibus.

C A P. XI.

Cognitio divinorum sanctos nos facit, ignorantia impuros; conjungi tamen nos divinis, non speculationibus philosophicis, sed religione, & cultu.

S E C T I O T E R T I A.

C A P. I.

DE divinatione, quod non sit opus humanum, naturæ aut artis effectus. Quod divino ad nos munere & indulgentia veniat.

C A P. II.

De variis divinationis speciebus. De ea quæ per somnia. Divina somnia qualia sunt; in iis maxime vis vaticinandi inest.

C A P. III.

Anima nostræ vita duplex, altera corpori annexa, altera divina & separabilis. Per hanc veritatem videt unita divinis. Veritas alia circa ideas pure abstractas, & incorporeas; alia circa rerum rationes ad genesin spectantes. Quantum utilitatis hujusmodi divinationis hominibus adferat.

C A P. IV.

De afflatione divina quæ inter vigilandum evenit. Quomodo Dii mentes obsideant; quod in omnibus afflationibus afflati prorsus à se abalienantur.

C A P. V.

Dii diversi diversas afflationes efficiunt; istius diversitatis signa manifesta.

C A P. VI.

Idem amplius illustratur per spiritus ingressum; qui afflatum, ut auriga equum regit & gubernat.

C A P. VII.

Quid sit divina afflatio; non Daemonum, sed Dei latio; non extasis, sed anagogicus motus; non pendet à corpore aut anima nostra, sed à Deo solo.

C A P. VIII.

Ulterius idem confirmatur. Causæ divinationis sunt lumen & spiritus à Diis venientes, & præsens eorundem imperium & dominatio.

C A P. IX.

Ait Porphyrius quosdam ad auditas tibias, cymbala, tympana, aut certum quoddam melos extasin pati. Corybantes, Sabazii, Metrizantes. Iamblichus ponit in musica aliquid

naturale, & aliquid divinum; hinc ad afflationes valere Musicam. Diis quibusdam quadam propria & consecrata Musica. Anima nota erat harmonia antequam se corpori insinuaret, non est tamen harmonia.

C A P. X.

Afflationum differentie, nullo modo à causis naturalibus petenda.

C A P. XI.

Alia divinationis species, per oracula; quam sit ea varia. Oraculum, Colophone, Delphis, Branchidis. Varii apparatus, qui circa hac arguunt divinationem à Diis descendere.

C A P. XII.

Quod divinationis vis, nulli loco, aut rei corporeæ adstricta sit; quod libera, illimitata, abstracta, omnibusque rebus quæ eam possunt capere, ubique & semper præsens sit.

C A P. XIII.

Divinationis genus quoddam per characteres rejicit Iamblichus tanquam parum tutum. Spiritus adversarii; ad veram divinationem consequendam multis ritibus & sanctimonia opus est.

C A P. XIV.

De divinatione per phantasiam. Quot modis ea fiat; quod ad eam excitandam alii tenebris utantur, alii potionibus quibusdam, alii carminibus, plurimi aquis, pariete alii, alii stant sub Dio, in Sole & Luna. Has omnes species revocari posse ad unam divinationis speciem $\phi\omega\tau\alpha\gamma\omega\gamma\iota\alpha\nu$. Ejus adhuc plures esse vias & rationes; ex omnibus constare divinationem hanc esse non à nobis, sed aliunde.

C A P. XV.

De divinatione artificiosa in genere. Natura Deorum ministra. Qualis erat $\Delta\eta\mu\epsilon\sigma\pi\gamma\iota\alpha\varsigma$ ratio, talis est vaticinii; illa per ideas, hac per symbola. De iis Heracliti dictum.

C A P. XVI.

De divinationis artificiosæ speciebus, extispicio, augurio, astrologia. Dii utuntur ministerio hominum, Daemonum, nature totius.

C A P. XVII.

De modo divinationis. Non descendunt Dii in vaticinii signa, nec deducuntur varie juxta varios divinationis modos, per ligna, calculos, farinam &c. ut qui omnia in se comprehendant ipsi incomprehensibiles.

C A P. XVIII.

De causis vaticinii. Opera divina perficiuntur, aut à Deo, aut ab Angelo, aut à Demone, & perfectiora semper à perfectiori. Adhuc non vi adducuntur, sed sponte veniunt. Sed nec locus aliquis passionibus aut in sacerdote aut in Deo invocato.

C A P. XIX.

Vatem non esse causam aut medium per quod vaticinium conciliatur. Totum est mere opus divinum.

C A P. XX.

Anima humana (vi phantasia, sive beneficio quorundam igniculorum latentium) non potest esse causa divinationis.

C A P. XXI.

Mixta hypostaseos species partim ex anima nostra, partim ex divina inspiratione constans non potest esse causa divinationis.

C A P. XXII.

Anima non potest (nec ex potentiis in certa materia latentibus, nec aliunde) Demonas producere, per quos futura sciat. Demones ingeniti; incorruptibiles. Animæ actiones non possunt substantiæ fieri; materia vires, & potentia non possunt abstractæ existere.

C A P. XXIII.

De somniis & divinatione per ea: ejus causa extra nos.

C A P. XXIV.

Animi passio non potest esse causa divinationis.

C A P. XXV.

Divinationis causa non potest esse Phantasia morbus aliquis; puta, melancholia, ebrietas, insania.

C A P. XXVI.

Divinationis causa non potest carminibus magicis tribui.

C A P. XXVII.

Natura, Ars, Sympathia corporum (omnes simul sumtæ) non possunt esse causa divinationis.

C A P. XXVIII.

Idola & figuræ nullam certam divinationis causam præstare possunt. Ea non assurgunt ultra naturæ vires infimas, nedum ad divinas operandi rationes pertingunt.

C A P. XXIX.

De idolorum vanitate, & inconstantia ex modo quo fiunt. Sapiens eis non utetur: qui pro Diis habeat, is veram de Diis nunquam potest assequi cognitionem.

C A P. XXX.

Idola fiunt ad cælorum motus & conspectus; nihil ergo in se certi habent. Demones non sunt.

C A P. XXXI.

Demones mali (mentientes bonorum speciem) causa esse non possunt veræ & divinæ vaticinationis. Mali Demones, & Antithei reperiuntur tantum in iis operationibus, quæ non fiunt juxta ritus, & leges in sacris observandas. Veræ divinationis præstantia, & dignitas.

SECTIO QUARTA.

C A P. I.

CUR Dii nobis præstantiores nostris imperiis obtemperent. Spirituum duplex genus; aliud criticum, aliud brutum & cæcum.

C A P. II.

Imperia ad hoc brutum genus dirigi. Aut si ad aliud, sacerdotis duplicem esse rationem; alteram qua tanquam homo, alteram qua tanquam Deorum minister auctoritate munitur divina.

C A P. III.

In sacris rite peractis non esse aliquid differentie, distantie, oppositionis, aut contrarietatis inter invocantem & invocatum; sed unionem omnimodam.

C A P. IV.

Dii (prout Porphyrius objicit) cultores suos justos esse jubent, ipsi interim ad injusta facienda sæpe opitulantur. Fustitia apud Deos alia forte ratio quam apud nos.

C A P. V.

Providentia divina defensio. Anima præexistentia. Omnes animæ vitas spectari in divino judicio, & Universi bonum.

C A P. VI.

Ulterior providentia defensio. A Diis bonum. Malorum causa aliunde; nostra ignorantia.

C A P. VII.

Injusta, & mala (uti etiam falsa, & mendacia) à Dæmonibus malis, & impostoribus proveniunt.

C A P. VIII.

Mala quædam in mundo respectu partium, quæ tamen respectu totius mala non sunt.

C A P. IX.

Ex varietate actionis & passionis, sympathia & antipathia multa in natura oriri de novo.

C A P. X.

Hinc sequitur posse homines abuti naturæ viribus, & divinis muneribus ad malum; ut causa mali non sit aliunde quam ex opinione humana.

C A P. XI.

Dii (inquit Porphyrius) non nisi castos & mundos exaudire se docent, ipsi interim ad incestos concubitus sæpe homines agunt. Eadem hic, quæ pro providentia dicta sunt, dici posse.

C A P. XII.

Toti mundo amoris insitum esse principium. Id quod ad finem honestum à Diis constituebatur, hominum arte & fraude ad inhonestum posse pertrahi.

C A P. XIII.

Dæmonas impuros & animas posse ad ista patranda adjuvare.

SECT.

SECTIO QUINTA.

C A P. I.

Acceditur ad doctrinam de sacrificiorum vi, natura, & utilitate. Sacerdotes debent abstinere ab animalibus (objicit Porphyrius) ne sc. Dii eorum nidoribus inficiantur, cum interim iidem maxime istis capiantur.

C A P. II.

Ostenditur Deos etiamsi corpora regant, & gubernent, nullo modo ab iis affici, aut sese ad eos convertere.

C A P. III.

Ex hac ratione colligitur sacrificia non ita valere, ut Deos impellant huc, illuc; aut ad se conforment: sed contra, hæc ad Deos sese accomodare.

C A P. IV.

Item quod sacrificia suis nidoribus nullo modo ad Deos pertingere possunt. Dii materiam absumunt. Cælestia corpora cum elementaribus impermiscibilia; immutabilia. Multo magis Dii.

C A P. V.

De sacrificiis: non honoris, non gratiarum habendarum causa fuisse instituta, nec esse tanquam primitias.

C A P. VI.

Mira illa efficacia sacrificiorum in malis quibuscumque tollendis, bonisque procurandis ex istiusmodi causis non ostenditur.

C A P. VII.

Sed nec ex universi omniumque ejus partium inter se consensione explicatur. Dii quippe supra naturam.

C A P. VIII.

Nec denique tribui debet aut numeris quibusdam, aut specificis quorundam animalium operationibus, aut coloribus, aut partibus.

C A P. IX.

Causa antiquissima tantæ in sacrificiis efficaciæ est Deorum erga sua opera amor, efficientium erga effecta. In perfecto sacrificio tota efficientium divinorum catena commovetur. Cur aliqui Geniis offerri sacrificia autument, alii Deorum viribus ultimis, multi mundanis.

C A P. X.

Predicta omnia posse tanquam causas secundarias efficaciæ in sacrificiis admitti. Causas omnes uniri, & subordinari. Demones non aluntur victimarum nidoribus. Animæ perfectio, mens; naturæ, anima.

C A P. XI.

Materia sacrificiorum non possunt ali Demones, quoniam ignis eam absorbit prorsus, quemadmodum & divinus ignis omnia in nobis terrena expurgat, sui que reddit similia.

C A P. XII.

Vehiculum Daemonum nec ex materia, nec ex elementis constat. Ignis vis purgativa.

C A P. XIII.

Transitus ad ulteriorem sacrificiorum explicationem.

C A P. XIV.

Deorum ordinibus respondere sacrificia. Deorum alii materiales (i. e. materiam regunt) alii immateriales. Materialibus materia in sacris adferri recte potest.

C A P. XV.

Duplicem esse nostrum statum; operamur alias ut liberi à corpore, alias ut corpore devincti. Pro duplici hoc statu duplicem quoque esse sacrificiorum ritum materiale, & purum. Civitates in Meragenisibus. Sacrificia conditioni sacrificantium debent convenire.

C A P. XVI.

In iis sacrificiis quæ facimus pro corporis bono & salute, oportet cultum esse corporeum.

C A P. XVII.

À Diis prorsus immaterialibus frustra bona corporis expectanda, nisi Deos materiales eorumque omnes potentias in se complectuntur; non attingunt humana vite negotia sine medio. Cultus corporeus accomodatur Diis, qui proxime curant.

C A P. XVIII.

Humana vita triplex. Intellectualis, naturalis, media inter utramque; his suis sacrorum ritus respondet.

C A P. XIX.

Divine essentia & potentia triplices: vel enim anima, & natura imperant; vel ab anima, & natura prorsus abstrahuntur; vel medio se modo habent: his proprius tribuendus est cultus pro sua cujusque dignitate.

C A P. XX.

Quatenus in hoc corpore versamur (quod quidem mundi corporei pars est) oportet nos non affectare ritum in sacris conditione nostra sublimiorem.

C A P. XXI.

Sacrificia oportet esse Diis paria. Diis quoties apparent magno spirituum numero stipantur; his omnibus cultus est habendus, si sacrificium sit plenum, & perfectum. Deorum numerum apparentium soli norunt Theurgi, soli quod sit perfectum sacrificium. Non sine magno malo quenquam Deorum inhonoratum prætermitti.

C A P. XXII.

Perfectissimus cultus est, qui in illo uno omnes simul colit essentias alias, & principatus; paucissimis hoc dari. Quemadmodum mundus ex multis ordinibus coalescit, sic & sacrificium oportet ex multis partibus constare.

C A P. XXIII.

Ex varietate, & plenitudine sacrificiorum varia nobis obveniunt bona. Materia aliqua pura & divina, à demiurgo genita. Diis recipiendis idonea, ligna, lapides, olera, aromata. Oraculis credendum de materia.

C A P. XXIV.

Ea quæ sunt sub tutela alicujus Dei & ei sacra, maxime grata sunt in sacrificiis. In Ægypto sacra animalia, sacer ubique homo.

C A P. XXV.

Sacra non sunt hominum inventa. Deus & Angeli (gentium præstites) adsunt suis sacris. Magna cura, & sanctimonia omnia peragenda; nihil omittendum, nihil alienum alicui Deo offerendum.

C A P. XXVI.

De precibus; earum cum sacrificiis necessitudo, variae species, & effecta mira.

S E C T I O S E X T A.

C A P. I.

DE abstinentia à cadaveribus: quæ cadavera (ex sacrorum legibus) impura, quæ non. Quædam numina aliter quam cæsis victimis colenda.

C A P. II.

Morticina non nisi mortalibus impuritatem imprimere possunt. Demonibus incorporeis non item.

C A P. III.

De sacris animalibus, quibus mactatis in divinationibus utuntur. De Accipitre.

C A P. IV.

Anima ejus qui hujusmodi vaticinio utitur, nonnihil de suo ad opus perficiendum confert: vaticinium istud non nisi de rebus exiguis, à divino longe distans: ei non fidendum.

C A P. V.

De minis quas intentant in Deos Theurgi. Isis, Baris, Osiris, Typho. Spiritus quidam bruti.

C A P. VI.

Sacerdos minatur quatenus Deorum summorum auctoritate munitus incedit. Arcana symbola. Demones mundi partes custodiunt.

C A P. VII.

Dæmones caute custodiunt arcana mysteria in quibus universi salus latet. Osiridis beneficulus influxus. Isis vita omnium. Chaldaeorum in Diis orandis mos purior est, quam Ægyptiorum.

S E C T I O S E P T I M A.

C A P. I.

T*heologia Ægyptiorum symbolica.*

C A P. II.

Lutum & Lotus quid significant. Sol gubernat omnia.

C A P. III.

Solis varias vires significari per ejus in Zodiaco motum. Ex variis ejus donis non argui in eo multitudinem, nec ex variis nominibus.

C A P. IV.

De divinis nominibus, an sint significantia. Barbara (sc. Ægyptiaca, & Assyria) aliis præferri, & quare.

C A P. V.

Nomina divina non sunt ex instituto humano, ideo permutari non posse in alia; non retinent suam vim translata in aliam dialectum: divinitus orta. Preces & sacra antiqua non innovanda. Græci novatores omnia in sacris corrumpunt. Barbari constantiores.

S E C T I O O C T A V A.

C A P. I.

Q*uæ sit prima causa ex Ægyptiorum doctrina. Cur in scriptis antiquorum Sacerdotum Ægyptiorum tanta sit de rebus hujusmodi dissonantia. Hermetis librorum numerus juxta Seleucum; juxta Manethonem.*

C A P. II.

Quod sit Deus unus ante omnia entium principia, in seipso permanens, ante omne intelligibile, rerum omnium origo, finis, medium. Ex hoc alius deus, qui sui pater, & sibi sufficiens dicitur, seipsum elicit. Hi duo ab Hermete ante Ætherios Deos, & Empyrios, & cælestes collocantur.

C A P. III.

De aliis Deorum seu principiorum ordinibus juxta Hermetem, Emeth, Eicton, Hamun, Ptha, Osiris; Solis & Luna principatus, cæli in varias partes divisio. Materię productio.

C A P.

C A P. IV.

Libri qui Mercurii nomen præferunt, ejus opiniones continent: versi ex Aegyptiaca lingua. Charemon mundana principia tantum descripsit: alii qui de Decanis, & Horoscopis scripsere, particularia. Almenichia minimam partem continent Hermeticarum constitutionum. Supra naturam multa ponunt Aegyptii, ens unum indivisum, aliud divisum. Ad Deum & demiurgum per sacra ascendunt.

C A P. V.

Viam anagogicam primus docuit Mercurius, quam ex Hieroglyphicis Propheta Bitys interpretatus est. Dei nomen quod omnia pertransit.

C A P. VI.

Quod liberum nostrum arbitrium non sit sub fato. Ex scriptis Mercurii duas in homine esse animas, per superiorem animam à fato liberamur.

C A P. VII.

Diis fatum non affigunt Aegyptii. Vires quæ à Diis defluunt in genesin, fatum complent.

C A P. VIII.

Dii cælites fato nos innectunt & solvunt juxta diversas potentias. Potentia in Diis conspicuis quadam intellectuales. Dii mundani & supra mundani. Leges Theurgicæ æternæ. Animarum descensus & ascensus nullam in Deo arguunt mutationem.

S E C T I O N O N A.

C A P. I.

D*E Damone (seu genio) proprio duplex doctrina, altera Theurgica, altera artificiosa, & Genethliologica.*

C A P. II.

Dæmonem proprium posse vocari à Decanis, à Sole, & Luna, & Oecodespote.

C A P. III.

An fatum suum possit quis devitare ex schemate genituræ cognito, & proprio invento Damone. Canones in Genethliologia an comprehensibiles.

C A P. IV.

Incertitudinem scientiæ Genethliacæ Charemon aliique arguunt: unde hæc & alia omnes scientiæ incertiores evadunt. Argumenta ex prædictionibus Eclipsium, & observationibus non esse falsam ostendunt.

C A P. V.

Fatentur Mathematici impossibilem pene esse Oecodespota inventionem. Posse eam cognosci per Theurgiam.

C A P. VI.

De proprio Dæmone sententia vera, unde veniat, quis sit, quid agat, quamdiu nos regat.

C A P. VII.

Dæmon proprius unus idemque omnes partes nostri corporis gubernat: non est alius animæ, alius corporis præstes; alius beneficus, alius maleficus.

C A P. VIII.

Non est animæ nostræ pars, puta mens.

C A P. IX.

Aliqui supplicationes tanquam ad duos Genios, alii tanquam ad plures instituunt. Comuni quadam prece ab omnibus advocatur, quoniam Deus, qui omnibus suum proprium Genium largitur, unus est. Proprius Dæmon docet quomodo velit invocari, & coli.

C A P. X.

De invocationibus sacris, earum dignitate, & præstantia. Humanis non esse metienda supernaturalia.

SECTIONO DECIMA.

C A P. I.

*V*ia ad felicitatem extra religionem nulla est. Soli Sacerdotes (Ægyptii) Diis cognoscendis, & sibi ipsis, & veritati incumbunt.

C A P. II.

Sacerdotes non respiciunt ad vanam gloriam in sacris operationibus. Nullum phantasie tribuunt locum. Calumnia in veros Sacerdotes non debent dirivari, quod reperiantur aliqui impostores.

C A P. III.

Aliæ artes ad futura prævidenda excogitata, non sunt conferenda cum divina Mantice.

C A P. IV.

Divina mantice multa nobis bona parit. Dii ex usu nostro eam animabus nostris vel inserunt, vel non.

C A P. V.

Homo à Dei visione lapsus in vitam mortalem, ita demum felix erit, si ad priorem statum possit restitui. Fit hoc per Dei cognitionem; qualis illa sit præ ea, quæ est hujus vitæ.

C A P. VI.

Theurgia animam parat & assuescit ad divinam unionem. Gradus per quos ad demiurgum & æternum λογῶν adducit.

C A P. VII.

Ægyptii statuunt bonum aliud divinum, sc. Deum ipsum; aliud humanum, cum Deo unionem. Bitys. Theurgi circa hæc unice occupantur. Nec credibile est errare eos, aut falli in investigatione felicitatis.

C A P. VIII.

Votum pro veritate & perfectâ de Diis cognitione impetranda, felicitatis, & amicitie duratura fontibus.

IAMBlichus

IAMBLICHUS CHALCIDENSIS

D E

Mysteriis Ægyptiorum

INTERPRETE

THOMAS GALEO T.C.C.S.

Αβάμμωνος διδασκάλου πρὸς τὴν Πορφύρειαν πρὸς Ἀνεβὼν ἐπιστολὴν
ἀποκρίσεις, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀπορημάτων λύσεις.

Abammonis Magistri responsio ad Epistolam quam Anebonti misit Porphyrius; ac dubitationum in eâ solutiones.

C A P. I.

Apparatus ad responsum. Adsumptæ personæ ratio. Pythagoræ aliorumque Græcorum in Ægyptum profectiões. Quæstionum in Epistolâ Porphyrianâ conspectus.

DEUS eloquentiæ præses Mercurius olim recte existimatus est sacerdotibus omnibus esse communis; quique ad veram de diis scientiam præit, unus idemque est in universis. Quare & nostri majores suæ sapientiæ inventa illi dedicabant, omnia propria commentaria Mercurii nomine inscribentes. Itaque si hujus ipsius Dei etiam nos portionem nobis competentem, viribusque nostris parem fortiamur; tu quidem recte facis, quod cognoscendas quæstiones quasdam de Theologia sacerdotibus proposueris, ut qui sint omnes invicem amici; & ego epistolam ad Anebontem discipulum meum missam mihi ipsi scriptam non male existimans, respondebo tibi quam verissime super quibus interrogas. Neque enim decet, cum Pythagoras, & Plato, & Democritus, & Eudoxus, alique plures veterum Græcorum reportarint doctrinam dignam & congruam ab iis qui isthoc seculo sacrorum erant scribæ; ut tu,

ΘΕΟΣ ὁ τῆς λόγων ἡγεμὼν, ὁ Ἑρμῆς, πάλαι δέδοκται καλῶς ἀπασιν τοῖς ἱεροῦσιν ἔτι κρινός· ὁ δὲ τὸ πρὸς θεῶν ἀληθινῆς ἐπιστήμης προεσηκώς, εἰς ἔστιν ὁ αὐτὸς ἐν ὅλοις. ὥς δὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι πρὸς αὐτῆς τῆς σοφίας διρήματα ἀνετίθεσθαι, Ἑρμῆς πάντα τὰ οἰκεία συζήματα ἐπονομάζοντες. εἰ δὲ τῶδε τὸ δεῦ καὶ ἡμεῖς δὲ ἐπιβάλλον καὶ δυνατὸν εἰαυτοῖς μέρεσιν μετὰ χρημῶν, σύ τε καλῶς ποιεῖς ἀπαντα εἰς γινώσκιν τοῖς ἱεροῦσιν, ὡς φιλεῖς, πρὸς θεολογίας προτείνων ἐρωτήματα· ἐγὼ τε εὐχόμενος πρὸς Ἀνεβὼν ἔμῳ μαθητῇ πεμφθεῖσθαι ἐπιστολῇ ἐμῇ τῇ γεγραμμένῃ νομίσεις, ἀποκρινέμεναι σοὶ αὐτὰ τ' ἀληθῆ, ὑπὲρ ὧν πυνθάνη. ὁ δὲ γὰρ εἴη ἄρετων Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα καὶ Δημόκριτον τε καὶ Εὐδόξον, καὶ πολλὰς ἄλλας τῆς παλαιῶν Ἑλλήνων τετυχημένας διδασχῆς τὴν προσήκουσαν ὑπὸ τῆς καθ' ἑαυτοῦς γινομένης ἱερογραμμάτων· σὲ δ' ἐφ' ἡμῶν ὄντα, καὶ

Α

πρὸς

τὸ αὐτὸ γινώσκω ἐκείνοις ἔχοντα, Ἀμαρτεῖν τῆς ὑπὸ τῆς νυκτὸς ζώντων, καὶ χαλεμῶν κρινῶν διδασκάλων ὑφηγήσεως. ἐγὼ μὲν οὖν ἔτῳς ἐπὶ τοῦ λόγον τὸ παρόντα περὶ σοὶ σὺ δὲ, εἰ μὲν βέλαι, 5 αὐτὸν ἡγεῖται πάλιν ἀντιγράφειν ὡς ἐπετίθει. εἰ δὲ καὶ φαίνοιτό σοι δεῖν, ἐμὲ δὲς εἰναί σοι ὅτι ὅν γραμμασι διαλεγόμενον, ἢ πᾶσι ἄλλοις περὶ τῶν Αἰγυπτίων· ὅτι γὰρ τὸ διενέλωκεν, ἢ, ἐπὶ βέλαιον 10 οἶμα, ὅτι μὲν λέγοντα ἄφες, εἴτε χείρων εἴτε ἀμείνων εἴη, τὰ δὲ λεγόμενα σιγήσει, εἴτε ἀληθῆ, εἴτε ψεύδη λέγεται, περὶ τούτων ἀνεγείρας πᾶσι διανοίαν.

Εν ἀρχῇ δὲ διελώμεθα τὰ γῆνη, πῶς 15 αὐτὰ εἴσιν καὶ ὅποια τῆς νυκτὸς περὶ κεμενῶν περὶ λημμάτων· ἀπὸ τίνων τε εἴληπται, δεῖν δὲ θεωροῦν τὰ ἀπορήματα, διελθὼν καὶ καὶ τῶν ποίων πᾶσι ἐπισημαστέον, πᾶσι περὶ τούτων αὐτῶν ποιησώμεθα. 20

Τὰ μὲν οὖν ἐπιποθεῖ Ἀφαιεῖν πᾶσι τῆς κακῶς συγκεχυμένων· τὰ δὲ εἴσιν περὶ τῶν αἰτίων, διὰ τῶν ἑκατέρωθεν 25 π, ἔτῳ δὲ καὶ νοεῖται· τὰ δὲ ἐπὶ ἀμφω πᾶσι γινώσκω ἔλκει, καὶ ἐναντίωσιν πᾶσι περὶ ἀλλωμένους· ἐνία δὲ καὶ πᾶσι ὅλως ἀπαγείρει τῶν ἡμετέρων μυστηρίων· τοιαῦτα δὲ ὄντα πολλὰ χρὴ εἴληπται, καὶ ἀπὸ διαφερουσῶν ἐπισημαστέον. 30

Τὰ μὲν γὰρ ἀφ' ὧν οἱ Χαλδαίων σοφοὶ περὶ ἀδελφώσεως, τῶν ἐπιστάσεων περὶ τῶν πᾶσι ἀφ' ὧν Αἰγυπτίων οἱ πορφῆται διδάσκουσιν, ποιεῖται πᾶσι ἀντιλήψεις· ἐνία δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων θεωρίας ἐχόμενα, πᾶσι ἐρωτήσεως ἐπομένως αὐτοῖς ποιεῖται. ἥδη δὲ πᾶσι καὶ ἀπ' ἄλλων ὅτι ἀξίων λόγου δοξασμάτων ἐφέλκεται πᾶσι ἀπορετῇ ἀμφισβήτησιν· τὰ δὲ ἀπὸ τῆς κρινῶν ὑπολήψεως 40 καὶ ἀνθρώποις ὥρμηται. αὐτὰ τε οὖν καὶ εἰ αὐτὰ ἑκατέρωθεν ποικίλως διακρίνεται, καὶ περὶ ἄλληλα πολυειδῶς συστήματα. ὁ δὲν δὲ Ἀφαιεῖ πᾶσι ταῦτα, λόγου πινός, εἴσιν ἐπιθεῖν τὰ κατὰ δύναμιν αὐτῶν 45 περὶ τούτων.

qui nostro hoc tempore, eodem quo illiveteres animo cum sis, ab iis qui nunc vivunt, & publici celebrantur Doctores, institutionem non impetrares. Ego igitur sic ad præsentem sermonem accedo; tu vero, si quidem velis, illum ipsum puta tibi rescribere ad quem misisti: aut si tibi videatur sic oportere, ipsum me crede his in literis tecum differere, aut alium quemlibet prophetam Ægyptiorum; neq; enim hoc interest. Vel 10 potius mitte, quis sit qui loquatur, inferior ne, an præstantior; quæ autem dicuntur, & verè an falsò affirmantur, prompto & exporrecto ingenio considera.

Principio igitur partiamur genera propositorum jam problematum, ut videamus quot & qualia sunt; deinde è quibus desumptæ ruerent Theologiis istæ dubitationes, percurramus, & juxta quas scientias inquirantur, ipsas proponendo statuamus. 20

Quædam igitur desiderant rerum male confusarum distinctionem; quædam autem versantur circa causam propter quam & sunt ita, & intelliguntur; alia autem 25 juxta contrarietatem quandam collocabimus, quæ in utramq; partem sententiam trahunt; quædam deniq; universam à nobis arcanam disciplinam postulant. Taliæ cum sint, multis ex locis petuntur, diversisque scientiis. 30

Quædam ex iis, quæ Chaldæorum sapientes tradiderunt, impetum faciunt; quædam ab iis quæ Ægyptiorum Prophetæ docent, formant argumentationes; quædam Philosophorum speculationi affinia, 35 etiam interrogationes consentaneas illis instituunt. Jam vero & alia sunt, quæ ab aliis opinionibus, indignis quidem commemoratu, trahunt post se inhonestam ad dubitationem; alia quoque è communibus 40 apud homines opinionibus ortum sumunt. Singula igitur ex his per se variis modis se habent, interque se collata multiformiter connectuntur: quare has omnes ob causas, indigent oratione, quæ ea rite dirigat ordinetque.

CAP. II.

Responsiones petuntur ex Assyriorum & Aegyptiorum Theologiis; item ex Philosophia Hermetis. Methodus proponitur doctrinae.

NO S itaque tum Assyriorum proprias opiniones trademus tibi ex veritate; tum etiam sententiam *nostrorum* tibi sapientum revelabimus; ita, ut quædam colligamus intelligentiâ ex innumeris antiquorum scriptis; alia autem ex iis in quibus postea totam de rebus divinis scientiam veteres in unum certum librum congefserunt.

Si quod autem philosophicum dubium proponas, illud etiam determinabimus tibi juxta antiquas Mercurii columnas, quas Plato, & Pythagoras ante eum lectitantes philosophiam inde constituerunt: aliena quæ sita & quæ contradictiones & contentionem præ se ferunt, leniter suaviterque solabimur, aut eorum absurditatem demonstrabimus; ubi vero processerint contra communes opiniones, conabimur scienter plane, & perspicue disputare; quæcunque autem operum divinorum usu & experienciâ indigent ad perfectam sui perceptionem, pro viribus explicabimus; quæ præterea intellectualis contemplationis plena sunt ad purgationem animarum expediemus. Signa autem istius contemplationis relatu digna possunt dici, ea à quibus tu poteris tuique similes animo versari circa rerum essentiam: quæcunque autem rationibus pervestigari possint, nihil eorum prætermitemus sine plenâ demonstratione. Illud certe curabimus, ut in omnibus proprietatem rite tibi præstemus, de theologicis theologice, & theurgicis theurgice respondebimus, philosophica autem philosophice tecum examinabimus. Et ex his quæcunque ad primas causas pertinent, per prima principia nos unâ tendentes in lucem producemus: quæ autem de moribus aut de finibus dicta sunt, juxta moralem methodum, uti oportet, disquiremus; & alia itidem omnia secundum proprium modum ordine exequemur. Nunc autem accedamus ad quæstiones tuas.

Η ΜΕΙΣ οὖν τὰ μὲν Ἀσσυρίων πάντα δόγματα πρὸς ἀδωσόμεν σοι μὲν ἀληθείας πλὴν γνώμῃ. Ἐὰν δὲ ἡμέτερά σοι σαφὲς ἀποκαλύψομεν. τὰ μὲν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀπείρων γραμμάτων ἀναλογιζόμενοι τῇ γνώσῃ. τὰ δὲ ἀφ' ὧν ὕστερον εἰς πεπερασμένον βιβλίον συνηγαγον οἱ παλαιοὶ ἢ ἐλὼν περὶ τῶν θεῶν εἰδήσιν.

10 Φιλόσοφον δὲ εἴπῃ περὶ βάλλεις ἐρώτημα, ἀκρινέμεν σοι καὶ τὸ ἔτι καὶ πᾶς Ἑρμῆ παλαιὰς σήλας, ἃς Πλάτων ἤδη περιελάσας καὶ Πυθαγόρας ἀναγνόντες, φιλοσοφίᾳ συνεστήσαντο. Ἐὰν δὲ ἀλλόφυλα ζητήματα ἢ ἀναλογιὰ καὶ δυσερίαν πινὰ ἐμφαίνοντα περὶ καὶ ἐμμελὲς πρὸς μυστήριον, ἢ πλὴν ἀποτίαν αὐτῶν ἀποδείξομεν καὶ ὅσα περὶ χωρεῖ καὶ πᾶς κρινὰς ἐννοίας, γνωρίως πάνυ καὶ σαφὲς περὶ 20 εἰσόμεθα ἀγαλόμεθα καὶ τὰ μὲν, ἔργων θεῶν πείρας δεόμεθα πρὸς ἀκριβὴ κατανόησιν, δυνατὸν μόνον ἀφ' ὧν, Ἐὰν νοεῖας θεωρίας πλήρη τε καὶ διαρρήδαι. Σημεῖα δὲ αὐτῶν ἀξιόλογα διώματα φερέ 25 ζειν, ἀφ' ὧν διώματα καὶ σὺ καὶ οἱ σοὶ ὁμοιοὶ τῶν νῦν περιάγεσθαι περὶ πλὴν ἐσίαν τῶν ὄντων ὅσα ἢ τυγχάνει ἀφ' ὧν ὄντων γνωστὰ, τέτων εἶδεν ἀποδείξομεν εἰς ἢ πλείαν ἀποδείξιν. τὸ δὲ οἰκτεῖον, ὅτι πᾶσιν ἀποδωσόμεν σοι περὶ ὧν ὄντων καὶ τὰ μὲν θεολογικὰ θεολογικῶς, θεουργικὰ 30 ἢ θεουργικῶς ἀποκρινόμεθα. φιλοσφως ἢ Ἐὰν φιλοσοφὰ μὲν σὺ συνεξέτερον καὶ τέτων μὲν ὅσα εἰς τὰ πρῶτα αἴτια δέχεται καὶ πᾶς πρώτας ἀρχὰς συναναλυσθέντες, εἰς φῶς ἀγαγόμεθα. ὅσα ἢ περὶ ἡδῶν, ἢ περὶ πλὴν εἴρηται, καὶ ἢ ἡδονὴν τύπον ἀγαθὴν Κομὴν δεόντως, καὶ τ' ἄλλα ὡσαύτως καὶ ὅτι οἰκτεῖον ὅσον ἐν 40 ἔξει ἀγαθὸς μεθεῖται. ἤδη ἢ ἀφ' ὧν μεθεῖται τῶν ὧν ἐρωτήσεων.

C A P. III.

Deorum innata est Idea animabus nostris ; ut & spirituum omnium cognitio, non ratione & syllogismo, sed simplici apprehensione, æternâ & animæ coævâ.

Φ Η Σ πίνω “ τῶν διδόναι θεῶν
θεῶν. ” τὸ δὲ ἔστιν ἐκ ὁρδὸν ἑ-
τωσὶ λεγόμενον. συνπαρχὲ γὰρ ἡμῶν
αὐτῇ τῇ ἐσὶ ἡ τοῦ θεῶν ἐμφυτὸς
γνώσις, κρίσεως τε πάσης καὶ κρείττων καὶ
περαιτέρως, λόγος τε καὶ ἀποδείξεως περὶ
παρχῆς συνήνωται τε ἐξ ἀρχῆς τοῦ
πῶ οἰκίαν αὐτῶν, καὶ τῇ τοῦ τ'
ἀγαθὸν ἐσιώδῃ τῆς ψυχῆς ἐφέσθαι συν-
φύεσθαι.

Εἰ δὲ δὲ τ' ἀληθεῖς εἴπω, ὅτι γνῶ-
σις ἔστιν ἡ τοῦ θεῶν συναφή.
διέργηται γὰρ αὐτῇ πως ἐπερότητι. τοῦ
δὲ ὅς ὡς ἐπεὶ ἐπεὶ γινώσκουσι αὐ-
τοφύης ἔστι καὶ ἀδιάκριτος. ἡ τῆς θε-
ῶν ἐξηρημένη μονοειδὴς συμπλοκή.
ὅθεν ἄρα συγχωρεῖν ἄλλῃ ὡς διωαμῆς
αὐτῶν καὶ μὴ διδόναι, ἐδ' ὡς ἀμφίβο-
λον τίθεσθαι, (ἔστι γὰρ αἰ κατ' ἐνέρ-
γῃαν ἐνοειδῶς,) ἐδ' ὡς καὶ ἐστὶς τῆς
κρίνειν τε καὶ ἀποκρίνῃ, ὅπως αὐτῶν δοκι-
μάζον ἄξιον. περιεχόμεθα γὰρ ἐν αὐ-
τῇ μᾶλλον ἡμεῖς καὶ πληρόμεθα ὑπὸ
αὐτῆς, καὶ αὐτὸ ὅπερ ἐσμὲν ἐν τῇ τῆς
θεῶν εἰδέναι ἐχρήμ.

Ὁ δὲ αὐτὸς ἔστι μοι λόγος. τοῦ
σὲ, καὶ περὶ τῆς συνεπομένων θεῶν
κρεττόνων γενῶν, δαμνῶν φημι καὶ ἡ-
ρώων καὶ ψυχῶν ἀρεάντων. καὶ γὰρ τοῦ
τέτων ἓνα λόγον ὡραζόμενον τ' ἐσὶς
αἰ δὲ νοεῖν, τὸ δὲ ἀόριστον καὶ ἄστατον
τῆς ἀνθρωπίνης ἀναρεῖν δύσεως. καὶ τὸ
μὴ ἐξ ἀντιρόπου τῆς ὁλοκλημῶν ἀν-
τιτάσας ὁπκλίνον ὅτι δάπερ τοῦ
τεῖσθαι. ἄλλοτερον γὰρ ἔστι τῆς τῆς λόγος
καὶ τ' ζῶντος ἀρχῶν τὸ ποιῆτον, ὅτι δὲ
τῆ δάπερ ἀποφέρειται μᾶλλον, καὶ ὅτι
τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνδρωπώσῃ τ' γε-
νέσεως τοροσῆ. μονοειδῶς δὲ αὐτῆς ἀν-
τιλαμβάνεσθαι δὲ.

P RIMUM igitur dicis Te dare Deos esse.
Et hoc quidem ipsum sic dictum non
rectè se habet. Nostræ enim ipsi essentia
penitissimè inest de Diis innata cognitio,
omni nostrâ facultate criticâ & optione an-
tiquior, quæq; rationem & demonstratio-
nem antevortat ; utiq; quæ jam tum ab ini-
tio unita fuerit propriæ suæ causæ, simulq;
cum essentiali illâ animæ nostræ ad bonum
tendentiâ, quasi implicita coëxtiterit.

10 Quod si verum fari liceat, ne per ipsam
hanc cognitionem, divinam contingimus
naturam. Est enim in eâ cognitione quæ-
dam alteritas per quam (à re cognitâ) di-
rimitur : quare ante illam (quæ ut altera
cognoscit alterum) est quoddam quo De-
15 os apprehendimus, ab ipsis dependens, spon-
te natum, & inseparabile. Non igitur o-
portet hoc sic concedere, quasi possit eti-
am non concedi, neq; tanquam in utramq;
partem mutabile existimare, (unum e-
20 nim idemq; semper actualiter stat,) neque
digni sumus qui sic examinemus hunc con-
tactum divinum, quasi nostri esset arbitrii
eum vel probare vel improbare : nos enim
ab eo continemur, ab eo omni sufficientiâ
implemur, & hoc ipsum, quicquid sit quod
25 sumus, Deos cognoscendo possidemus.

Eadem mihi ad te oratio erit, de præ-
stantioribus illis naturis, quæ Deos proxi-
me sequuntur, Genios dico, & Heroas, & a-
nimas puras : nam & in his unam esse sem-
perq; ratam essentia rationem oportet ex-
istimare, & ab iis remove incertitudinem
& instabilitatem fortis humanæ : tum eti-
am pendulam in utramq; partem inclinati-
onem quam in nobis experimur ab æquali
rationum momento oriri, ab illis sejungere
debemus : totum enim hoc à rationis vitæq;
fontibus perquam diffitum est, potiusque
delabitur ad secundas naturas, easq; res quæ
veniunt sub potestate & varietate gene-
rationis. Quare illos sub uniformi conceptu
40 oportet apprehendere. Re-

Repræsentet igitur, quales sunt immortales Deorum comites, innata de iis perceptio; ut quemadmodum ipsi immutabilem semper obtinent essentiam, sic & anima humana eodem modo ipsos suâ cognitione attingat; nec postulet assequi se conjecturâ aut opinione, aut syllogismo, temporaneis subsidiis, eam essentiam quæ longe hæc omnia supergreditur: utatur potius puris & inculpatis notionibus, quas ab æterno hausit ab ipsis Diis, & per quas illis ipsis connectitur. Tu vero videris opinari ejusdem esse generis cognitionem illam quâ divinas naturas cognoscimus cum illâ quâ alia quælibet, dariq; & colligi à contrariis contrarium membrum, quemadmodum solet fieri in dialecticis disputationibus. Sed hoc nullo modo est simile. Divinorum quippe cognitio aliena prorsus est, & sejungitur ab omni oppositione. At neq; per modum concessionis aut positionis hæc habetur cognitio; utpote quæ ab æterno uniformis erat in animâ nostrâ eique coævâ.

De primo igitur principio in nobis, unde omnes auspicari oportet, qui aliquid de præstantioribus quam nos sumus naturis scribere vel audire velint, hæc tibi dico.

Εοικέτω δὴ οὖν τοῖς αἰδίοις τῶν θεῶν συναπαρτιθεῖς καὶ ἡ σύμφορος αὐτῶν κατανόησις ὥσπερ οὖν αὐτοὶ τὸ εἶναι ἔχουσιν αἰεὶ ὡσαύτως, ἕτως καὶ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καὶ τὰ αὐτὰ τῇ γνώσει πρὸς αὐτὰς συναπτεῖται, ἐκείνη μὲν ἢ διὰ τὴν συλλογισμῶν πρὶν ἀρχομένοις ποτὲ ἀπὸ ἡσόντος, μηδαμῶς πλὴν ὑπὲρ ταῦτα πείνεται ἔσσαν μεταδιώκεται, ταῖς δὲ καθεαῖς καὶ ἀμέμπτοις νοήσεσιν, αἷς εἰληφεν ἐξ αἰδίου πᾶσα τῶν θεῶν, ταύταις αὐτοῖς συνήρημένη. οὐ δ' εἰκός ἡγεῖσθαι πλὴν αὐτῶν εἶναι τῶν θεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὁποιωνῶν γινώσκιν, διδόντων τε ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων δ' ἔπερον μέρος, ὥσπερ εἶωθε καὶ ὅτι τῶν ἐν ταῖς ἀφελέστοις περὶ νομένων. δ' ὅσον ἔστιν ἑδαμῶς παρὰ τλήσιν. ἐξήλλακ' ὅτι αὐτῶν ἢ εἰδήσεις, ἀντιθέσεώς τε πάσης κενώμεται. καὶ ἐκ ἐν τῇ συγχωρεσθαι νῦν, ἢ ἐν τῇ γένεσιν ὑφίστηεν. ἀλλ' ὡς ἐξ αἰδίου μονοειδὴς ὅτι τῇ ψυχῇ συνυπάρχουσα.

Περὶ μὲν οὖν τῇ πρώτης ἀρχῆς ἐν ἡμῖν, ἀφ' ἧς ὁρμῆς δέει τὰς ὁποῦν λέγοντας τε καὶ ἀκούοντας περὶ τῶν κρηττόνων ἢ κατὰ ἡμῶς, τοιαῦτα πρὸς σὲ λέγω.

C A P. IV.

Divinorum idiomata, & differentia, in analogia convenientia, non genere.

QUOD autem quæris de proprietatibus, quales sunt in unaquâque præstantiorum naturarum, quæ eas ab invicem distinguant; siquidem tu per proprietates intelligis differentias específicas sub eodem genere contradistinctas, quemadmodum sub animali est rationale & irrationale; nequaquam admittimus hujusmodi propria in iis, quæ neque unam agnoscunt communem essentiam, neque æqualem à se invicem divisionem, neq; recipiunt compositionem ex indeterminatâ communiqu; natu-

Α δ' ἐπιζητεῖς ἰδιώματα ἵνα ἔσιν ἐκείνων τῶν κρηττόνων γένων, οἷς κενώμεται ἀπ' ἀλλήλων, εἰ μὲν ὡς εἰδοποιεῖς ἀφαιρεῖς ὑπὸ ταυτὸ γένος ἀντιφατικῶς νοεῖς οὐ τὰ ἰδιώματα, ὥσπερ ὑπὸ δ' ζῶον, δ' λογικὸν καὶ ἄλογον, ἐδέποτε πᾶσα δεχόμεθα τὰ τοιαῦτα ὅτι τῶν μήτε κρινωνίδου ἔσται μία, μήτε ἐξισούσης ἔχοντων ἀντιφάσεις, μήτε σώσειν πλὴν ἐξ ἀορίστου τῆς κρινῆς καὶ ὁρίζοντες τὸ ἰδίον περιλαμβανόντων. εἰ δ' ὡς ἐν περὶ τοῖς καὶ δι-

Α 3

περὶ

τέροις κατ' εἰσὶν πᾶσι, καὶ παντὶ
 τῷ γένει ἐξαλλαττομένοις, ἀπλῶς π-
 να κατὰ τὰς πεπερασμένους ἐν αὐτῇ,
 πλὴν ιδιότητα ὑπολαμβάνεις, ἔχῃ μὲν
 λόγον ἢ ἐννοια τῇς ιδιωμάτων. χω- 5
 ριστὰ γὰρ ἔστιν δὴ πᾶσι ταῦτα καὶ ἀπλῶς
 ἔχουσα, ἐξηρημνύει τὰ πομπὰ τὰ τῇς
 αἰεὶ ὑπερχόντων ιδιωμάτων. ἢ οὐκ ἐρώ-
 πους ἀπλῶς πορεύειν. ἔδῃ μὲν γὰρ κατ'
 εἰσὶν τῶν τῶν, ἐπειτα καὶ διώματιν, 10
 εἰδ' ἔτι κατ' ἐνέργειαν πωδάνεαυ,
 πῖνα αὐτῶν ὑπάρχῃ τὰ ιδιωμάτων.
 ὡς δὲ νῦν ἡρώπους, τίςιν ιδιωμάτων
 καὶ χωρὶς, ιδιωμάτων ἐνεργειῶν μόνον
 εἰρηκας. ὅτι τῇς πλῶντων ἀεὶ δ' ἀφ- 15
 φορον ἐν αὐτοῖς ὅτι ζητεῖς, τὰ δὲ τῶν-
 πια αὐτῶν καὶ πμώτατα ὡς οὐκ εἰσὶν
 τῆς ἀλλοτρίας ἀφῆκας ἀδιερόνηται.
 πορεύειν δὲ δὴ αὐτοῖς καὶ "δ' τῇς δρασι-
 κῶν, ἢ παθητικῶν κινήσεων," ἡμῖς 20
 πορσὶ καὶ ἔχον ἀφῆκας εἰς ἀφῆκας
 τῇς κρηττόνων γενῶν. ὅθεν γὰρ αὐτῶν ἢ
 τῆς δρασὶν καὶ πάσῃ ἐνεργεῖν ἐναντίως.
 ἀπόλυτοι δὲ πῖνα αὐτῶν καὶ ἀφῆκας,
 καὶ ἀνὸς τῆς τῶν ἀντικείμενον ἔστω 25
 δευροῦν αἰ ἐνέργειαν ὅθεν ὅθεν τῶν
 αὐτῶν κινήσεις, πῖνα ἐκ ποιοῦν καὶ
 πάσῃ, ἐπ' αὐτῶν ἀφῆκας.
 ὅθεν γὰρ ὅτι τῇς ψυχῆς πλὴν δὲ κί-
 νοῦν καὶ κινεμένους πορσὶ καὶ αὐ- 30
 τοκινήσεις ἀπλῶς δὲ πῖνα κινήσεις
 σιῶν αὐτῶν αὐτοῖς ἔστω, καὶ ἐπὶ πο-
 ἔτερον ἔχουσα ἔστω, ἐξηρημνύει τῆς πο-
 εἰν εἰς αὐτῶν καὶ πάσῃ ὑφ' αὐτῆς ὑπο-
 πιδέμεθα αὐτῶν ἔστω. ἢ πᾶσι ἀεὶ ὅτι τῇς 35
 κρηττόνων τῇς ψυχῆς γενῶν ἀνάγκη ἂν
 πῖνα, αὐτῶν καὶ τῶν ποιοῦν καὶ παθη-
 κῶν κινήσεις, ἀφῆκας τῶν ιδιότητων.

Ἐπὶ πῖνα ἀλλοτρίως αὐτῶν καὶ αἰεὶ,
 τῶν, "ἢ τῇς παρεπομένων" πορσὶ καὶ 40
 ὅτι μὲν γὰρ τῇς συλλέγων, καὶ τῇς μὲν
 ἐπὶ τῶν, ἢ ἐπὶ ἄλλοις ὄντων, καὶ τῇς πο-
 εχόμενων ὑφ' ἐτέροις, τὰ μὲν ὡς πο-
 κρημνύει, τὰ δ' ὡς ἐπὶ μὲν νοεῖται καὶ τὰ
 μὲν ὡς ὄντα, τὰ δ' ὡς ὅτι συμβαίνον- 45
 τα πῖνα εἰσὶν. Σιῶν γὰρ πῖνα αὐτῶν

ra & proprietate determinante. Verum
 si, ut in prioribus ita & in secundis, totā es-
 sentiā, toto genere discrepantibus, simpli-
 cem illam naturæ conditionem seq; ipsā
 circumscriptam velis esse proprietatem,
 habet quidem rationem hæc de propieta-
 tibus opinatio; hæc enim rerum sempiter-
 narum idiomata distincta sint oportet, sim-
 plicia omnia, omnino separata. Sed quæ-
 stio tua imperfecte procedit. Oportuit e-
 nim primò quæsisse de essentiā, deinde de
 potentiā, postea de operatione, quales es-
 sent in eis proprietates. Ut autem nunc
 quæris, quibus proprietatibus distinguuntur,
 dixisti solum de proprietatibus operatio-
 num: atq; ita de postremis differentiam in
 eis percontaris, prima autem in eis & præ-
 cipua, ipsaque adeo elementa distinctionis
 impervestigata prætermisisti. Adjicitur eo-
 dem loco aliquid *de motibus istis agendi*
& patiendi, qui quidem minime congruam
 divisionem continent ad differentiam in
 præstantioribus naturis ponendam. Nulli
 quippe earum agendi & patiendi contrari-
 etas inest; sed absolutæ sunt eorum actio-
 nes, & immutabiles, & sine relatione ad
 oppositum considerantur; unde nullas in
 in iis hujusmodi mutationes, quæ ex actio-
 ne & passione fiunt, agnoscimus. Neq; enim
 in animā ex movente & moto sui moti-
 onem admittimus; sed simplicem quandam
 motionem supponimus ei competere, eam-
 que essentialē ipsi, nec ad aliud respec-
 tantem, immunem ab actione in seipsam
 & passionem à seipsā. Nunquid igitur feret
 aliquis eum, qui illarum naturarum, quæ
 sunt animā meliores, differentias statuatur
 juxta activas aut passivas mutationes?

Sed etiam illud alienum ab his est, quod
de accidentibus à te adjicitur. Nam in o-
 mnibus compositis, & in iis quæ sunt cum
 aliis, vel in aliis existunt, vel quæ conti-
 nentur sub aliis, quædam certe intelligun-
 tur ut prima, quædam ut sequentia: et illa
 quidem, tanquam ipsæ essentiæ, hæc tan-
 quam supervenientia ipsis essentiis. Est e-
 nim quædam inter ea compositio; sed &
 infociabilitas intercedit, & distantia. Jam
 Cωίσαται, ἀνοικεῖότης τε μεταξὺ παρεμπί-
 ve.

vero Divinorum tota ratio in τῷ ᾧ spe-
ctatur, tota existunt modo maximè prin-
cipali, separantur penes se ipsa, non ex re-
spectu ad alia, nec substant in aliis. Itaque
nihil omninò in iis accidentale reperire est,
nec possit eorum proprietatis character in-
de desumi.

Sed & in fine quæstionis adfers petitam
à naturâ distinctionem. Quæstio enim
petit, quibus operationibus, & physicis
motibus, & accidentibus essentiae possint co-
gnosci. Totum autem hoc contrario planè se
habet modo. Si enim operationes & motus
essentias constituerent, utiq; ipsæ distincti-
onis inter eas auctores essent. Si vero essen-
tiæ e contra generent operationes, à qui-
bus etiam separatim præexistere possint,
fane hæ præbent tùm operationibus, tùm
motibus, tùm accidentibus, quicquid sit in
quo ipsæ differunt. Quare & hoc, ad ve-
nandas proprietates à te quæsitæ, contra-
rio ac credebis modo accidit.

Summa est, utrùm Deorum unum esse
genus concedens, & Geniorum unum, & He-
roum similiter, & animarum corporibus
adhuc expertium; an tanquam multa hæc
reputans singula, eorum ita quæras diffe-
rentiam per idiomata. Nam si hæc omnia
tanquam unum habeas, totus Theologiæ sci-
entialis ordo confunditur. Si vero, ut veri-
tas cogit, generibus discernuntur, neque
communi essentiae ratione conveniunt, sed
eorum priora determinantur ab inferiori-
bus, fane non est possibile communes eo-
rum reperire terminos; vel si possibile sit,
hoc ipsum proprietates eorum necesse est ut
tollat. Quare nec hæc viâ possit quis quod
quæritur invenire. Si quis autem inter su-
periora analogicam identitatem observet,
sc. inter varia Deorum genera, itemque
inter varia Dæmonum & Heroum genera,
& denique inter animas similiter, possit in-
quam, hoc pacto, proprietates singulorum
distinguere. Quid igitur recte se habuit in
hac quæstione, & quænam erat ejus justa
determinatio, quatenus possibilis & quate-
nus impossibilis factu, hoc modo à nobis
demonstratum sit.

πτεὶ καὶ δῆλας. ὅτι δὲ τῶν κρείττονων
πάντα ἐν τῷ ᾧ νοεῖται, καὶ τὰ ὅλα
προηγμένας ὑπάρχουσιν, χωριστὰ τε
ἔστι καὶ αὐτὰ, καὶ ὅτι ἀφ' ἐπερών, ἢ
ἐν ἄλλοις ἔχονται πλὴν ὑποτάσσιν. ὡς τε
ἐπὶ ἐστὶν ἐπ' αὐτῶν παρεπόμενον. ὅτι
ἐν ἐδ' ἀπὸ τέτων χαρακτηρίζεται αὐ-
τῶν ἢ ιδιότης.

Καὶ δὴ καὶ ὅτι τῷ τέλει τ' ἐρωτήσεως συμ-
φέρει πλὴν καὶ φύσιν διακρίσιν. τὸ μὲν γὰρ
ἐρώτημα ὁρίζεται, "πῶς ταῖς ἐπεργείαις,
καὶ ταῖς φυσικαῖς κινήσεσι, καὶ τοῖς παρε-
πόμενοις αἱ εἰσὶν γνωρίζονται." Ὁ δὲ πῶν
τεναντίον ὑπάρχουσιν. εἰ μὴ γὰρ ἡσυχία αἱ ἐπερ-
γίαι καὶ κινήσεις ὑποστατικῶς τῶν εἰσῶν,
αὐτὰ καὶ τ' ἀσφοδότητος. ἀν' αὐτῶν ἡ
κίνησις. εἰ δ' αἱ εἰσὶν γεννῶν τῶν ἐπεργεί-
αις, αὐτὰ πρότερον εἰσὶν χωριστὰ, καὶ ἐ-
χουσι καὶ ταῖς κινήσεσι καὶ ἐπεργείαις, καὶ τοῖς
παραπόμενοις δ' διακρίσιν. καὶ τὸ τοιοῦτον εἰς
πλὴν δῆλον τῆς νυνὶ ζητούμενης ιδιότη-
τος ὑπεναντίως ἔχει.

Τὸ δ' ὅλον, πρότερον ἐν γένει ἡγά-
μενον. δεῶν, καὶ δαίμόνων ἐν, καὶ ἡρώων
ὡσαύτως, καὶ ψυχῶν τῶν καὶ αὐτῶν ἀ-
σφαγίων, ἀπαγίτης αὐτῶν πλὴν καὶ τὰ ἰ-
διώματα διακρίσιν, ἢ πολλὰ ἔχουσιν
πιδέμενον. εἰ μὴ γὰρ ἐν ἑκάστῳ ὑπολαμ-
βάνης, συγχέεται πάντα τ' ἐκσημονικῆς
θεολογίας ἢ ἀτάξιος. εἰ δ' ὡς περ ἐμ-
πληθύνει τοῖς γένεσιν ἀφορίσιν. καὶ ὅτι
ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς εἰς εἰσώδης κρινὸς λόγος,
ἀλλὰ τὰ πρότερον αὐτῶν ἀπὸ τ' κατα-
δεσφύων ἐξήρηται, ἔπε οἷον τε κρινὰ αὐ-
τῶν ἐξιδύειν πέρατα. ἐδὲ τε καὶ ἡ δυ-
νατὴν, αὐτὸ δὲ τοιοῦτον τὰ ἰδιώματα αὐ-
τῶν ἀναρεῖ. ταύτη μὲν οὖν ὅτι ἂν τις
δύοι ὅτι ὁρίζεται τὸν πλὴν δὲ ἀνὰ
τὸ αὐτὸ λόγον ταυτότητα, ὅτι τῶν
ἀνωτέρων λογισμῶν, ὅτι ὅτι τ' πολ-
λῶν ἐν τοῖς θεοῖς γένων, καὶ αὐτῶν
ὅτι τ' ἐν τοῖς δαίμοσι καὶ ἡρώσι, καὶ δ' τε-
λευτῶν ὅτι τ' ψυχῶν, διώκεται ἂν τις
αὐτῶν ἀφορίζεται τ' ιδιότητα. τίς μὴ
οὖν ὁρδότης μὴ τ' παρῆς ἐρωτήσεως, καὶ δι-

ορισμὸς αὐτῶν, πῶς ἀδύνατον, καὶ πῶς δυνατὸν γενέσθαι, ἀφ' ὧν τέτε ἡμῶν ὡς δεδεδείχθη.

C A P.

C A P. V.

Primum idioma, bonitas. Ea duplex. Quænam animabus competit. Heroum & Daemonum scheses & officia. Secundum idioma, unitas. Tertium existendi modus melior quam quæ est animæ & rerum inferiorum. Permanentia in seipsis, immobilis motionum causa, providentia eminens & abstracta Diis competit.

Ι Ω Μ Ε Ν Δ' ἐφεξῆς ἐπὶ πῶς ἀπό-
κρισιν ὧν ἐπεζητήσας. ἔστι δὴ οὕτως πᾶ-
σα δὸν, τὸ τε ἐπέκλινε τῆς εὐσίας, καὶ δὲ κατ'
εὐσίαν ὑπάρχον· ἐκείνῳ λέγω πῶς εὐσίαν
τὴν παρὰ τοῦ πᾶσι καὶ πρὸς πάντας, καὶ κατ'
αὐτῶν εὐσίαν ἀφ' ἑαυτῶν. Θεῶν ἰδίωμα
ἐξαιρετικόν, καὶ κατὰ πάντα τὰ γένη τὰ πᾶσι
αὐτῶν ὄντων, τηρεῖν μὴ οὕτως αὐτῶν πῶς
οἰκείῳ ἀναγομένῳ καὶ τάξιν, καὶ ὅτι ἀπο-
σπάρμυρον ταύτης, δὲ αὐτὸ δ' ὁμοῦ ἐν ὁ-
λοῖς ὡσαύτως ὑπάρχον.

Ψυχῆς δὲ τῆς ἀρχαίας σωματίων, καὶ
παραγεγεννημένης αὐτῆς τὴν ἐπιμελείαν, καὶ
πρὸς τὴν γένεσιν τεταγμένης αἰδοῖς κατ'
ἑαυτῆς, εὐσία μὲν ἀγαθὴ ἐκ ἐπὶ πάρεσιν, 15
ἐδὲ αἰτία τῆς ἀγαθῆς προτέρα εἶσι καὶ τῆς
εὐσίας ἐποχὴ δὲ πρὸς αὐτὴν καὶ ἐξ ἑαυτῆς πα-
ραγίνεσθαι, οἷα θεωρεῖται, πῶς τῆς καλῆς καὶ
τῆς ἀρετῆς μετασίδου πολὺ ἄφ' ἑαυτῆς ἐξέρ-
χεται, ὅτιαν νοεῖται ἐπὶ τῆς ἀνθρώπων. αὐτῇ 20
μὴ γὰρ ἀμφίβολός τις καὶ ὡς περὶ ἐπὶ κλη-
τος ἐν τοῖς σωματικῶν παραγίνεσθαι. ἡ δὲ
ἀμετέστατος ἐν ἑαυτῇ τῆς ψυχῆς καὶ
ἀνέκλειπτος, ἔπειτα αὐτῇ ποτε ἐξισταμέ-
νη ἀφ' ἑαυτῆς, ἐπὶ ἑαυτῇ ἄλλων πινὼν ἀφαι- 25
ρεμένη· ἀρχῆς δὲ οὕτως καὶ τελότητος ποιού-
της εἶσης ἐν τοῖς θεοῖς γένεσθαι, δύο τῶν
ἀκρων ὁρῶν τέτων μεταξὺ νοεῖται μεσότητος,
ὑψηλοτέρα μὲν τῆς τῆς ψυχῆς ἕξεως, καὶ
τῆς ἡρώων ἐπιτεταγμένης, δυναμὸς καὶ 30
ἀρετῆς, καλλίαι τε καὶ μεγάλαι, καὶ πᾶσι τοῖς
πᾶσι τῆς ψυχῆς ἀγαθοῖς ὡς περὶ τὴν ἐλπίδα
αὐτῶν ὑπερέχουσιν, προσερχομένη δὲ ὁμοῦ
αὐταῖς συσπάρμυρον, ὅτι πῶς τῆς ζωῆς
ὁμοειδὲς συγγένειαν. καὶ δὲ τῶν θεῶν 35

V ENIAMUS deinceps, ad solutionem
eorum, quæ quæsiuisti. Est bonum
transcendens essentiam, & est bonum se-
cundum essentiam; (Essentiam dico anti-
quissimam illam & nobilissimam, & per se
incorpoream.) Deorum illud idioma ex-
imium, quod per omnia Deorum genera
servat iis debitam distributionem & ordi-
nem, & ab hac Deorum essentia non divel-
litur, & idem simul in omnibus eodem mo-
do existit.

Animabus vero, five jam corpora guber-
nent, five eorum curam meditentur, five
ante generationem suapte naturā æternæ
sint, essentielle bonum non adest, neque
causa boni quæ prior est essentia sed
quædam eis portio & acquisitio à bono
advenit: quemadmodum videmus pulchri-
tudinis & virtutis possessionem longè ali-
am esse, ab eâ quam in hominibus obser-
vare possumus. Hæc enim quasi ambigu-
um quid, & adventitium compositis adest;
illa vero in animabus sedet immobilis &
indefectibilis, neque unquam aut ipsa à se-
ipsâ recedit, neque aliud quid est quod e-
am possit avellere. Cum igitur principium
& finis in generibus divinis sic se habeant,
inter hos duos extremos terminos cogita
medium quoddam, nempe Heroum ordi-
nem, animarum ordine excelsiorem, superi-
oremque potestate, virtute, pulchritudine
& magnitudine, omnibusque ad animas bo-
nis pertinentibus longè ditiolem, proxi-
me animabus conjunctam, propter vitæ
quæ est in utrisque similitudinem & affini-
tatem. Ex altera parte cogita Geniorum or-
dinem, pendentem quidem à Diis ipsis, longè

B

五

καὶ μηδ' ὅπῃ ἔχον κρινόν πρὸς αὐτὰ, καὶ
 δὴ καὶ τὸ ἀμικτόν, καὶ χωριστὸν ἐν τῷ εἶναί
 τε καὶ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ κρινῶς νοέμε-
 νον, πόρτα δ' ἔστι τοιαῦτα τοῖς θεοῖς ἀνα-
 τίθεναι ἄξιον. ὅ δ' εἰς πληθος ἡδὴ ὄγκου 5
 νόμῳ, καὶ δυνάμει ἐαυτὸ διδόναι ἄλλοις,
 δεχόμενον τε ἀφ' ἑτέρων τὸ πέρας ἐν ἐαυ-
 τῷ, καὶ ἰκτανόν μὴ ἐν ταῖς ἀφαιρέσεσιν ὅν τ'
 μεριστῶν, ὥστε καὶ ταῦτα ἀποπληρῆν· κί-
 νήσεως δὲ προτερῆ καὶ ζωοποιεῖ μέτοχον, 10
 κρινωνίαν τε ἔχον πρὸς ὅλα τὰ ὄντα καὶ
 τὰ γινόμενα, σύμμιξιν τε ἀπὸ πάντων
 ὡδὲ λαμβάνον, καὶ συσχεσθῆναι ἀφ' ἐαυτῶ
 ὅτι πάντα ὡς ἐχόμενον, καὶ ταῦτα δι' ὁ-
 λων τῶν ἐν ἐαυτῷ δυνάμεων τε καὶ ἐ- 15
 σιών καὶ ἐνεργείᾳ ἀφαιρῶν τὰ ἰδιώμα-
 τα· τὰ δὲ πᾶν ἐμφυτον ταῖς ψυχαῖς
 ἀποδιδόναι ἀληθῆ λέγοντες.

beant cum iis commune, sed immisti se-
 paratique sint, communiter loquendo, &
 in essentiâ & in potentiâ & operatione:
 hæc omnia & talia Diis æquum est ascri-
 bere. Contra vero, in multa divisibilitatem,
 possibilitatemque se aliis communicandi,
 terminosque suos ab aliis mutuandi, deinde
 plurimum esse in distributionibus & gradi-
 bus naturarum divisibilium, easque sæpe
 perficere; porro aliunde motum primum &
 vivificum recipere, societatem tueri cum o-
 mnibus tum ingenitis tum genitis, miscel-
 lamque ab omnibus admittere, omnibusque
 vicissim de se contemperationem largiri,
 deindeque hæc idiomata extendere per o-
 mnes in se potestates, & essentias & opera-
 tiones, hoc tanquam animabus propri-
 um & naturale attribuimus, nec sine ve-
 ritate.

C A P. VI.

*Proprietates duorum mediorum in Divinis, sc. Dæmonum & Heroum, oriun-
 tur ex proprietatibus duorum extremorum, sc. Deorum & Animarum.*

TΙ οὖν δὴ περὶ τῶν μέσων ἐρεῖμεν;
 ἡγεῖμαι μὲν αὐτὰ ἐστὶν κατὰ δὴλα
 πᾶσι ἀπὸ τῶν περιεργημένων καὶ συμπλη-
 ροῖ γὰρ καὶ ταῦτα τῶν ἁκρῶν τὸ ἀλλήλων ἄ-
 διαίρετον. ἔτι μὲν ἄλλα δεῖ καὶ ἐπεξελεῖν 20
 τῷ λόγῳ. τίθεμαι δὲ οὖν ὅ μὲν δαίμονιον
 φύλον ἐν ᾧ ἐνὶ πληθυνόμενον, καὶ συμμύ-
 νυμνον ἀμυγῶς, καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ κα-
 τὰ δέξτερά καὶ τ' ἀριστερά βελτίονος ἰδέαν περι-
 ελφώς. ὅ δ' αὖ τ' ἡρώων, προσσημνον 25
 μὲν προχρότερον τὸ διαίρεσιν λέγω, καὶ τὸ
 πληθύνειν, τὸ τε κίνησιν καὶ τὸ σύμμιξιν,
 καὶ τὰ συσχησθῆναι τέτοις, ἀνωθεν δ' ἐφεστη-
 τα, καὶ οὗ ἀποκρυπτόμενα εἰς ὃ ἐστὶ τὰ
 βελτίονα ὡς ἀδεχόμενον, ἐνωσίν φημι, καὶ 30
 καθεστῆναι, καὶ τὸ μόνιμον κατεῖναι,
 ταυτότητα αὐτῶν καὶ ἑαυτῶν τ'
 ἄλλων, ἅτε γὰρ ἐκ τῶν τέτων τὸ γένος
 περιεχῆς ὄντων. ἐκ τῶν τ' ἁκρῶν, τὸ

QU I D igitur de mediis dicemus?
 Opinor illa satis omnibus esse per-
 spicua ex iis quæ attulimus; complente-
 nim extremorum hinc inde indivulsam
 quam diximus connexionem. Nihilominus
 & hæc sermone percurramus. Pono igitur
 Dæmonum gentem multiplicari, sed unitè;
 & misceri, sed impermixtè; & inferiora
 cætera omnia continere in se sub ideâ me-
 lioris. Contra Heroicum genus foras &
 in publicum quidem proficetur divisibili-
 tatem, & multiplicatam, motum quoque
 & mitionem, & cætera quæ his sunt af-
 finia, interim tamen recipit desuper dona
 illa eminentia introrsumque conversa re-
 condit, unitatem dico, & puritatem, &
 stabilitatem naturæ, & identitatem indivi-
 sam, & super cætera excellentiam; quip-
 pe quod utrumque horum generum con-
 tinuatum sit utrique extremorum, illud

primo

primo, hoc autem infimo. Consentaneum est igitur, ut juxta has continuas cognationes, illud quod ab optimis orditur, descendat ad inferiora; hoc autem primo porrigens ad inferiora connexionem, etiam de superioribus aliquo modo participet. Atque ex his mediis possit quis illorum, & extremorum completionem intelligere, eamque integrè connatam in essentiis, in potentiis & operationibus. Quandoquidem igitur duabus his rationibus perfectam qua-

tuor istorum generum complexi sumus divisionem, de reliquis & brevitatis gratiâ, & quoniam quodam modo perspicua est reliquorum conjectatio, sola si ostenderimus extraneorum idiomata, sufficere existimabimus, media vero veluti ex ipsis satis manifesta prætermitemus. Sic igitur quam brevissimè eorum definitionem concipiamus.

ἢ τῶν πρωτίτων, ὅθεν τῶν ἐσχάτων. εἰς-
 τως ὅτι καὶ συνεχεῖς συγγενείας, ὅ μὲν ἀρ-
 χόμενον ἀπὸ τῶν ἀρίστων πρὸς τὴν ἐλάττω-
 να, ὅτι πρὸς ἀλλόμενον πρῶτως ὅτι
 5 πρὸς τὰ ἐσχάτα συναφῶς, ὅτι κινητικῶς
 πως καὶ τῶν ὑποφύων. ὅ μὲν τοι συμπλή-
 ρωσιν καὶ ἀπὸ τέτων ἂν τις κατ' ἀνοήσειε τῶν
 πρῶτων τε καὶ μετὰ τῶν γενῶν, καὶ ταύτης
 ὁλόκληρον συμφορμένῳ, ὁμοίως μὲν
 10 ἐν τῶν ὑπαρχῶν, ὁμοίως ὅτι καὶ ἐν τῶν δύ-
 ναμῶν τε καὶ ἐνεργεῖν. ὅποτε δὴ οὕτως ὅτι τῶν
 δύο τέτων ἐφόδων τελείαν ἀπεπληρώσαι-
 μεν τῶν τῶν τετάρτων γενῶν διαίρεσιν,
 ὅτι τῶν ἄλλων, συμτομίας ἐνεργεῖ, καὶ ὅτι
 15 φανερά πως ὅτι, τὸ λοιπὸν, ἢ τῶν
 μέσων περὶ ληψίς, ὅθεν καὶ οἰόμεθα μόνον
 τὰ ἄκρα πρὸς ἀκινῶν ἰδιώματα. τὰ δὲ
 μέσα ὡς ἂν ὄντα ἀπ' αὐτῶν γνώριμα,

C A P. VII.

*Comparantur Deorum & animarum inter se actiones. Ex his colligi possunt
 Daemonum & Heroum actiones.*

ILLUD superum est & excellens, 20
 & prorsus perfectum; hoc ultimum,
 deficiens, & imperfectius. Illud omnia a po-
 test, simul in momento uniformiter; hoc
 neq; omnia, neq; simul, neq; subito, neq; in-
 divisibiliter. Illud omnia generat absq; ullâ
 inflexione ad ea, & gubernat; hoc naturali-
 ter inclinât, & convertitur ad ea quæ gene-
 rat, & administrat. Dii tanquam causa prin-
 cipalis omnibus imperitant; animæ à Deo-
 rum voluntate tanquam à causâ pendent,
 æternæque subsistunt. Dii unâ eademque 30
 acerrimâ (vigoris) acie, fines (& princi-
 pia) operationum omnium & essentia-
 rum contuentur; animæ vero ab aliis ad a-
 lia transeunt, ab imperfecto progredientes
 ad perfectum. Adhuc, Diis adest summa 35
 vis & incomprehensibilis, atque omni com-

TO μὲν ἔστιν ἄκρον καὶ ὑπερέχον καὶ
 ἐντελές. ὅτι καὶ μετὰ τῶν ἀπολ-
 πόμενον καὶ ἀτελέστερον. καὶ τὸ μὲν, πρῶ-
 τα δυνάται ἅμα ἐν τῶν νῦν γνωστέων.
 ὅτι, ὅτε ὅλα, ὅτε ἀθρόως, ὅτε ἐξαίφνης,
 25 ὅτε ἀμελείως. καὶ ὅ μὲν ἀκλινῶς ἀπογεν-
 νᾷ πρῶτα καὶ ὁπιοποδῶν. τὸ δὲ ἔχει φύ-
 σιν ὁπινδῶν καὶ ὁπιοφειδῶν πρὸς τὰ γι-
 νόμενά τε καὶ διοικέμενα. καὶ ὅ μὲν ἀρχικόν
 καὶ αἰπὸν πρὸς τὰ πρῶτα. ὅ δὲ ἐξ αἰ-
 30 πίας ἡρτημένον, ὅτι τῶν θεῶν βελησεως, ὅθεν
 αἰδῶς συνεφέσηκε. καὶ ὅ μὲν, καὶ μίαν ὁξείαν
 ἀκμῶν τὰ τέλη τῶν ἐνεργῶν ὅλων καὶ ἐ-
 σῶν συνείληφε. τὸ δὲ ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα
 μεταβαίνει, καὶ ἀπὸ τῶν ἀτελῶν πρὸς τὰ
 35 εἰς ὅ τελείον. ἐπὶ, τῶν μὲν ὑπαρχῶν ὅ ἀ-
 κρότατον καὶ ἀπερίληπτον, καὶ τὸν τε παν-

ὧς μέγεθος, καὶ ἀνείδεον ἔτι πῶς ὡς ἴσως ἐδενόσ
εἶδους παρωρυμμένον· τὸ δὲ καὶ ῥοπή καὶ
ῥαπὴ καὶ νόσφι κρατῆται, ὁρέξεσσι περὶ χεί-
ρων, καὶ οἰκειώσεται τῷ δούλειον κατέχε-
ται, λοιπὸν δὲ, καὶ παντοδαποῖς καὶ τοῖς ἀπ' 5
αὐτῶν μέγεθος εἰδωποῖται· νῦν τοίνυν ἡ-
γεμῶν καὶ βασιλῶν τῶν ὄντων, τέχνη δη-
μιουργική τε πόλις, καὶ οἱ θεοὶ ὡσαύ-
τως αἰεὶ παρέσι, τελείως καὶ ἀνεκδέως, καὶ μί-
δον ἐπὶ ἑρμῶν ἐφ' ὧσιν ἐν αὐτῇ καὶ διαφύ-
η δὲ ψυχῇ νῦν τε μετέχῃ μερῶν καὶ πολυ-
δῶς, εἰς πλὴν τῶν ὅλων τε περὶ σαφάναν ἀναπο-
βλέποντι· καὶ αὐτὴ τῶν ἀψύχων ὁπρὶς με-
λῶν· ἄλλοτε ἐν ἄλλοις εἶδεν ἐλγιστομένη.

Ἀπὸ δὲ τῶν αὐτῶν αἰώνων, τοῖς μὲν 15
κρείττοσιν αὐτῇ ἡ ἡγεσία, αὐτὸ τὸ καλόν·
συμπάρχει, ἢ, εἰ ἔτι πῶς βέλτοις ἴσως
ἡθελεται, ἢ αἰπὰ τέτων συμπέσειεν· τῇ
δὲ ψυχῇ νοεράς τάξεως καὶ θείας καλ-
λως μεταλλάττειν αἰεὶ συνέσι, καὶ οἷς μὲν 20
τὸ μέγεθος τῶν ὅλων, ἢ τὸ ἔδω αἶπον,
συνδρομὴν παρέσι δὲ πόλιν· ἢ τῇ θείῳ
πέρας ἀφορίζεται, καὶ τέτε μετέχῃ με-
ρῶν· καὶ οἷς μὲν, ἔξαρχον ἐφ' ὅλα τὰ
ὄντα τῇ αἰπῇ δυνάμει καὶ τῇ ὁπρὶς κρ-
ταί· ἐν λόγῳ ἂν ἀποδοῖν πῶς ἢ οἷς ἔχει 25
πῶς πέρατα διελθιμένα μέγιστος ὅσων ἐ-
πάρχει δύναται.

Τοιούτων δὲ ὄντων τῶν ἀφ' ὧν ἰδιω-
μάτων ἐν τοῖς ἀκροῖς, καὶ χαλεπῶς ἂν πῶς, 30
ὅ δὲ νῦν ἐλέγχον, καὶ πῶς μέγα αὐτῶν ἰ-
διώματα, πῶς τῶν δαμόνων τε καὶ ἡρώων
ἐννοήσαι, συνέσι ἐνταῖς ἐκαστέρῳ τῶν
ἀκρων, ἔχοντα ὁμοιότητά πρὸς ἐκαστέρον,
καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀφιστάμενα πρὸς τὸ 35
μέσον, σύμμετρά τε ἀπ' αὐτῶν τὸ ὁμοιο-
ητικὸν καὶ ἡμιονίαν συμπλέκοντα, καὶ πρὸς
ὅλην ἐν μέγεθος τοῖς περὶ σαφάναν συμπλέκοντα.
ὧσαῦτα δὲ οὖν νοεῖται τῶν πρώτων
θείων γένων τὰ ἰδιώματα.

mensuratione superior, & eatenus sine for-
mâ, ut sub nullâ formâ determinetur; ani-
ma verò inclinatione, & habitudine, &
propensione superatur, appetitu in pejus,
familiarique ad inferiora vergit amore, ita
demum ut omnifariam ab iis colores & spe-
cies accipiat. Intellectus rerum existentium
Dux & rex, universi ratio opifex, Diis qui-
dem adest semper eodem modo, perfectè
& sine indigentia, secundum unam opera-
tionem in seipsâ purè constantem : anima
autem mentis particeps est partibilis mul-
ti formisque, & ad gubernationem univer-
si accommodatæ; ipsa etiam inanimata cu-
rat, alias aliis figuris affecta.

Ab istis causis superioribus, adest Diis
ordo summus & ipsa pulchritudo, aut, si
quis sic malit existimare, horum causa
utrorumque; animæ adest fors de ordine
intellectuali divinaque pulchritudine.
Et Diis proprium semper est conjunctum-
que universi mensura, vel ejus causa; a-
nima divino fine excidit, deque eo aliqua-
tenus participat. Diis non immeritò tri-
buas in omnia imperium, propter causa-
litas suæ vim & potentiam : anima ha-
bet quosdam limites præscriptos, ad
quos, non ultra, ejus ditio extendi possit.

Hæc igitur cum sint extremorum idio-
mata, possit quis facillè, quod jam monuimus
media eorum, nempe Geniorum & Heroum
idiomata animadvertere, utpote quæ sint
utriusque extremo affinia, cum alterutro simi-
litudinem habentia, & ab utroque ad me-
dium approximantia, trahuntque societa-
tem amicam ab iis, iterumque ad eam mo-
dis congruis retrahuntur. Talia igitur pri-
morum generum divinorum esse idiomata
par est existimare.

CAP. VIII.

Carpit Porphyrium separata per scheses ad corpora distinguentem; sc. Deos per habitudinem ad corpora ætherea, Dæmonas ad aerea, animas ad terrena. Quomodo incorporeæ substantiæ se habent ad corpora. Sequentia semper ad superiora conformantur, non vice versâ. Omne Divinum & incorporeum esse ubique ostenditur per Demiurgiam & Theurgiam

SED neque admittimus eorum quam allegas distinctionem: ait enim illa, præsentis quæsitæ discriminis causam latere in habitudine & in ordine quodam ad corpora differentia; quod Dii differant per habitudinem ad corpora ætherea, genii ad aerea, animæ ad terrena. Sed hæc ordinatio indigna est divinis generibus; nec minùs absurda, quàm si quis Socratem tribui subjiciat, cum magistratum gerit: nam divina genera libera sunt ex naturâ suâ & immunia. Deinde nimis magna infcitia est corporibus tribuere, ut possint prima principia in suâ specie constituere: corpora enim illis serviunt, & in generatione peragendâ ministrant. Porro non insunt in corporibus superiorum genera, sed ipsa regunt ab extra: quare non permutantur unâ cum corporibus. Præterea dant corporibus ex se ipsis quicquid boni possunt capere, ipsa vicissim à corporibus nihil accipiunt: sanè idiomata ab ipsis nulla mutantur. Si enim Dii vel habitus essent corporum, vel formæ materiales, vel quovis alio modo corporei, possent utique & ipsi transmutari unâ cum corporum differentiis. At enim cum sint Dii separati à corporibus, & præexistent puri in seipsis, quomodo fingi potest probabilis differentia ad hos ab ipsis permanere? Adde his, quod hujusmodi disputatio Diis faciat corpora præstantiora, si quidem hæc causis melioribus stabilitatem suppeditent, & differentias essentielles iis impertiant. Si igitur quis fortes, & condiciones, & provincias gubernatorum ordinet super ea quæ

ΟΥ μὲντοι τὸ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀκρίτως ὑπο-
τεινομένην αὐτοῖς προσημειῶν ἢ πρὸς τὸ
"πρὸς τὰ ἀκαθάρτα σώματα κατὰ-
"ταξιν, οἷον θεῶν μὲν πρὸς τὰ αἰθέρια,
"δαμνίων δὲ πρὸς τὰ αἰετικά, ψυχῶν δὲ
"τῶν περὶ γῆν, αἰτίαν εἶναι" φησὶ τὸ νυνὶ
ζητεμένης ἀκαθάρσεως. ἢ πρὸς κατὰταξιν,
οἷον τῶν Σωκρατίων εἰς τὸ φυλῶν, ὅπου ὡρυ-
τάνδρη, ἀναξίως ὑποκαίει τῶν θεῶν γε-
"νων, ὥστε ἀπολύει πάντα καὶ ἀφείλει καθ'
ἑαυτὰ ὑπάρχει. καὶ δὲ κωλύει ποιεῖν
τὰ σώματα πρὸς τὸ εἶδοποιεῖν τὰ ἑαυτοῦ
πρωτά αἶψα, διὸ αὐτοῖς ἐμφαίνει
δεδόκει γὰρ ταῦτα ἐκείνοις καὶ ὑπερεπε-
"πλω γένεσιν. ἐπὶ, ὅθεν ἐνεστὶν ἐν τοῖς σώ-
μασι τὰ ἄλλα τῶν κρείττωνων, ἐξωθεν δὲ
αὐτοῖς ἡγεμονοῦναι. ὅσην ἄρα συναλλοι-
"εῖν τῶν σωμάτων. ἐπὶ, δίδωσι μὲν ἀφ'
ἑαυτοῦ εἰς τὰ σώματα πάν ὅσον δυνάμει
δέξασθαι ἐκείνα ἀγαθόν, αὐτὰ δὲ ἀπὸ τῶν
σωμάτων ὅθεν πρὸς ἀντίθετον. ὥστε ἐπὶ ἀπ'
αὐτῶν δέξασθαι ἅν πῃ ἰδιώματα. εἰ μὲν
γὰρ ὡς ἐξείας τῶν σωμάτων, ἢ ὡς ἐνυλὰ εἶδη,
ἢ ἄλλον ὅποιον συμμετεῖδῃ ὡς, ἐδυνάμει
ἂν ἴσως καὶ αὐτὰ τὰς τῶν σωμάτων ἀκαθο-
"ρὰς συμμεταβάλλεσθαι. εἰ δὲ χωριστὰ ἀπὸ
τῶν σωμάτων καὶ ἀμύη καθ' ἑαυτὰ πρὸς
παράκλησιν, τίς ἂν γένοιτο ἀπὸ τῶν σωμάτων ἐμ-
ποιεῖσα δὲ λόγον εἰς αὐτὰ ἀκρίτως; πρὸς
δὲ τέλους, τὰ σώματα κρείττω ποιεῖ τὸ
θεῶν γένων ἔσθαι. ὁ λόγος, εἴπερ αὐτὰ
τὸ εἶδος πρὸς τοῖς κρείττοσιν αἰτίοις,
καὶ ἐπὶ ἰδιώματα ἐν αὐτοῖς τίθησιν.
εἰ δὲ ἄρα τίς καὶ λήξας, καὶ ἀφανομένης καὶ
B 3 συκληρω-

συγκληρώσεις σωτάττοι τ' διοικούντων πρὸς
τὰ διοικήματα, ὅτι δὴλον ὅτι κῶρον
ἀποδώσει τοῖς βελτίοσι· ὅτι γὰρ ἔστι τι-
αῦτα τὰ ἐφεσηνέτα, ἅμα τὰ αἰσθητὰ
παιαύτω λήξιν, καὶ εἰδοποιῇ ταύτω καθ' 5
ἐαυτῶν, ἀλλ' ὅσον αὐτῇ πρὸς τὴν τ' ὑπο-
δοχῆς φύσιν ἀφομοιωθῇ.

Επὶ μὲν οὖν τ' ἐν μέρει, λέγω δὲ τ'
καὶ μέρος ψυχῆς, συγχωρῶν δὲ τ' ὁμοῦν. 10
ὅτι γὰρ πρὸς αὐτὴν βίον ἢ ψυχὴ πρὸν καὶ εἰς
ἀνθρώπινον σῶμα εἰσκαταλαμβάνει, καὶ οὗτος ἄδους
πρὸς χεῖρον ἐποιήσατο, τοῖς τὸν γὰρ ὁργανιστὸν
σῶμα ἔχει πρὸς ἐαυτῶν συνηρημένον,
καὶ φύσιν πρὸς πλησίον συνακροαθεῖσθαι, 15
ἥτις ὑποδέχεται αὐτῆς πελοτέραν ζωὴν. ὅτι
τ' κρείττονων, καὶ τ' ὡς ὅλων περιέχον-
των τ' ἀρχῶν, ἐν τοῖς κρείττοσι τὰ χεί-
ρονα, καὶ ἐν τοῖς ἀσωμάτοις τὰ σώματα,
καὶ ἐν τοῖς δημιουργοῖς τὰ δημιουργήματα 20
πρὸς αὐτῶν, καὶ ἐν αὐτοῖς τε κύκλῳ περιέ-
χονται καὶ ἀλλήλων. αὐτὴ οὖν τ' ἐρανίων πε-
ριφοραὶ, εἰς τὰς ἐρανίας περιφορὰς τῆς
αἰθερίας ψυχῆς ἐνπεσθεῖσαι τ' πρῶτον, αἰ-
ενοπαύχουσι καὶ αἰ ψυχῶν τ' ὑσμῶν εἰς τ' 25
ἐν ἐαυτῇ ἀνέκασται, περιέχονται ὑπὸ
αὐτῇ πελῆως, καὶ ἐν αὐτῇ πρῶτως ἀπογεν-
νῶνται· καὶ ὁ νῦν ὅτε μεριστὸς ὡσαύτως,
καὶ ὁ πᾶς, ἐν τοῖς κρείττοσι γένεσι συνε-
ληπται. αἰετοῦν ὅτι περιφορῶν τ' ὁδοτέρων 30
ἐπὶ τὰ πρῶτα, καὶ τ' ἀνωτέρων ὡς πα-
ραδιδεγμάτων ἐξηγημένων τῇ ὑποδέξε-
ρι, ἀπὸ τῇ κρείττονων τοῖς χείροσιν
ἥτις εἶσα καὶ τ' εἶδον, πρὸς αὐτῶν, ἐν αὐ-
τοῖς τε τοῖς βελτίοσι πρῶτως πρὸς αὐτῶν 35
τὰ ὑπερα, ὡς ἀπ' αὐτῇ ἐφίκει καὶ ἡ
τάξις καὶ τ' μέτρον τοῖς χείροσι, καὶ αὐτὰ
ἀπὸ ἔστιν ἐκαστα, ἀλλ' ἔχει ἀνάπαλιν, ἀπὸ
τῇ ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ περιέχονται αὐτῇ
ἐπὶ τῇ τὰ ἰδιώματα. 40

Αποδέδεικται μὲν οὖν ὅτι τῶν ψυ-
δῆς ἔσα ἡ τοιαύτη σωματοειδὴς ἀφάρσεις.
ἔστι δὲ περὶ μέγιστα μὲν μηδὲν ὑποδέσθαι
τοῖς τὸν· εἰ δὲ ἄρα σοι τῶτο ἔδοξε, μὴ
ἀξίαν τ' ψυδῆς λόγου· ἐπεὶ ἐκ ἐμπορίας 45
τῶν ἐστὶν ἐλέγχων, ἀλλὰ μέγιστον τὸ ἐαυ-
τὸν ὑπὲρ, εἰ τὰ ψυδῆς ὑποδέσθαι,

gubernantur, is manifestò auctoritatem
tribuet melioribus naturis: nam quòd ta-
les sunt superiores naturâ, tales sortiuntur
provincias, quas sibi porro fingunt simi-
les; ipsa interim ad naturam receptaculi sui
minimè conformantur.

Hoc igitur oportet admittere, de par-
ticularibus scilicet animabus. Qualem
enim vitam anima acceperat prius quàm
corpori humano addicebatur, qualemque
speciem in actu eduxerat, tale etiam or-
ganicum corpus habet sibi adaptatum,
talemque consequentem sibi naturam, 15
quæ ab eâ perfectiorem vitam excipit.
Quod autem attinet ad ea quæ meliora
sunt, & tanquam universalia, ea conti-
nent in se reliquorum originem: in præ-
stantioribus viliora, in incorporeis cor-
pora, in opificibus opificia producuntur,
& in illis circulariter continentibus di-
riguntur: unde & cœlestes circuitus in ani-
mæ æthereæ circuitiones cœlestes origina-
liter insitæ, semper eis insunt; & animæ
mundorum pertingentes ad intellectum su-
um, perfectè ab eo continentur, inque eo
primo progenantur: porro intellectus
tum particularis, tum etiam universalis, in
naturis melioribus comprehenditur. Cum
igitur semper convertantur secunda ad
prima, & superiora tanquam exemplaria du-
cant inferiora; à melioribus tum essentia
tum forma ad deteriora derivatur, inque
præstantioribus primò producuntur poste-
riora; adeo ab illis mensuram & ordinem
adipiscuntur deteriora, & quicquid tan-
dem sint, non vice versâ ab indigen-
tioribus ad eminentiora promanant idi-
omata.

Per hæc igitur esse falsam demonstra-
vimus illam à corporibus petitam distin-
ctionem. Oportuit autem in primis nihil
hujusmodi proposuisse, vel si id tibi vi-
debatur, non tamen disputatione dignum
existimasse, quod falsum est; hoc enim
non est copiâ argumentorum abundare,
sed inaniter se quis fatigat, cum quæ fal-
sa sunt proponat, deinde tanquam vera
refu-

refutare satagat. Quis enim potest substantia per se incorporea corporibus quilibet distingui, quæ quidem nihil cum istis sui participibus commune habet? Quis potest locis ad corpora pertinentibus discerni, quæ corporibus localiter non adest? & quæ non cohibetur particularibus circumscriptiōibus subjectorum, quomodo à partibus mundi partibiliter continetur? Quid autem illud tandem est quod possit prohibere, quo minus Dii ubique adsint? quid impedit eorum vim, quo minus ad cœli fornicem pertingat? Sane potestatis alicujus majoris oportet sit opus, quod concludat & circumscribat certis aliquibus partibus. Sed enim quod verè est perque se incorporeum, ibi est ubi vult. Divinitas autem, quæ omnia superat, superatur (ex tuâ sententiâ) ab ipsâ mundi totius perfectione, & tanquam pars quædam sub eâ comprehenditur, &, quod sequitur, magnitudine corporeâ deterior statuitur. Sed non video equidem, quemadmodum hæc inferiora fieri formarique possint, si nullum divinum opificium, nulla specierum divinarum communicatio per universum mundum pervadat.

Adde, quod hæc opinio quæ naturas divinas à terris ablegat, tollit prorsus omnem religionem, & theurgicam illam quam cum Diis homines habent societatem. Nihil enim aliud dicit, quam quod divinæ naturæ à terris remotæ habitant; quod nunquam cum hominibus versantur, quod omninò desertus ab iis sit hicce noster orbis; unde & Sacerdotes nos, ex hac sententiâ, nihil à Diis didicimus, neque tu rectè, tanquam plus cæteris mortalibus sciamus, nos consulis, siquidem nihil aliis præstemus.

Enimvero hæc nihil recti habent. Neque enim Dii compinguntur ullis mundi regionibus; neque inferiora hæc eorum præsentia destituuntur. Sed Dii in hoc maximè excellent, quod à nullo continentur, ipsi autem omnia in se contineant: quæ autem sunt terrestria, à Deorum pleniorum habent suam essentiam, Deoque hic existentes ante naturas suas proprias

ἀναρῶν ὅτι καὶ τὰ αὐτὰ ὡς ἐκ ἀληθείας πό-
θεν γὰρ δὴ χωρίζεται ἡ ἀσώματος καὶ
ἐαυτῷ ἐστὶ τοῖς ποίοις σώμασιν, ἢ μη-
δὲν ἔχουσα κινῶν πρὸς τὰ μετέχοντα αὐ-
5 τῆς σώματος; πῶς δὲ δὴ ἡ μὴ τοπικῶς
παρεῖται τοῖς σώμασι τοῖς ὁμαπληγῆς το-
ποῖς ἔκκενται, καὶ ἡ μὴ διεργασμένη
μερῶν ὡς γεγραφαῖς ὑποκειμένων κα-
τέχευται μερῶς ὑπὸ τῆς μερῶν τῆς ὑπο-
10 με; τί δὲ δὴ καὶ ὁ ἔκκενται ὅτι τὰς θε-
οὺς περιέχει πρὸς ταχὺ; καὶ τί ἀνθρώπων ἀν-
τῶν πῶς διώκων, ὥστε εἶναι μετὰ τῆς
ἐξουσίας ἀφ᾽ ἑαυτῶν; ἰσχυρότερος γὰρ ἂν
εἴη τῶν ἔργων αἰτίας τῆς καὶ ἀκλειστοῦ ἀν-
15 τῶν, καὶ ὡς γεγραφεῖς ἐν τῇ μερῇ. καὶ
τὸ μὴ ὄντως ὄν καὶ καὶ ἐαυτῷ ἀσώμα-
τον, πρὸς ταχὺ ἐστὶν ὅπως ἂν βέλῃται.
τὸ δὲ θεῖον, καὶ πρὸς ταχὺ ὑπερέχον, ὑπερέ-
χευται ὑπὸ τῆς ὑπομεῖς ὅλα περὶ τῆς
20 καὶ ὡς ἐν μερῇ πνὶ ὑπὸ αὐτῷ περιέχεται,
ἐλλατύνει ἅρα καὶ ὁ καὶ τὸ σῶμα μεγάλους.
ἐκ ὧν δὲ ἔργων καὶ τῶν ἔργων δημιουργ-
γῆς τὰ τῆς καὶ εἰδοποιῆς, εἰ γε μηδεμία
θεῖα δημιουργία, καὶ τῆς θεῶν εἰδῶν μετ-
25 σία, ἀφαιρῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν τῆς ὑπομεῖς.

Ὅπως ὅτι ἡ ἱερεὺς ἀγρυπνίας καὶ τῆς θε-
ουργικῆς κινῶν θεῶν πρὸς ἀνθρώπους
ἀναρῶν ἐστὶν αὐτῇ ἡ δόξα, πῶς τῆς κρεί-
ττωνος ἡγεσίας ἐξω τῆς γῆς ἐξορίζεται.
30 ὅθεν γὰρ ἄλλο λέγει, ἢ ὅτι ἀπώκειται τῆς
ἐν γῆν τὰ θεῖα, καὶ ὅτι ἀνθρώποις ἐ-
συμμίγνεται, καὶ ὡς ἔρημα αὐτῆς ἐστὶν
ὁ τῆς τῆς ὅθεν ἡμεῖς οὖν οἱ ἱερεῖς
ὅθεν ὡς τῆς θεῶν μεμαδηγῶμεν καὶ
35 τῆς τῆς λῆγον, ὅθεν σὺ ὁρῶν ἡμεῖς ἔρω-
τας, ὡς εἰδῶν τὴν ἐπιτόπῃ, ἐπεὶ ὡς
μηδὲν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀφαιρῶμεν.

Ἀλλ' ὅθεν ἐστὶ τῶν ὑγιῶν. ἔτε γὰρ οἱ
θεοὶ κρατύνει ἐν τῇ τῆς ὑπομεῖς μερῇ,
40 ἔτε τὰ ἐν γῆν ἀμοιρα αὐτῆς κατέ-
στηκεν. Ἀλλ' οἱ μὴ κρείττονες ἐν αὐτῇ ὡς
ὑπὸ μηδενὸς περιέχεται, καὶ περιέχεται
πάντα ἐν αὐτοῖς τὰ δὲ ἐπὶ γῆς ἐν τοῖς
πληρώμασι τῶν θεῶν ἔχοντα ὁ εἶναι, ὁ πότος
45 ἐπὶ τῆς πρὸς τῆς θεῖαν μετὰ γῆν γῆνται,
ἐν δὲ

οὐδὺς ἔχῃ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐαυτοῦ ἐσίας
πρὸς παρχοντάς ἐν αὐτῇ τὰς θεάς.

Οὐ μὲν οὖν ἡ ὅλη ἀφάρεσις αὐτῇ ψυ-
δής ἐστὶ, καὶ ἡ ἐφοδος ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἰδιωμα-
των δόξαν πρὸς λόγον, καὶ ὁ δὲ δεικνύειν
ἐν τινὶ ὅπως τὰς θεάς ἐκ ἀντιλαμβά-
νεται τὴν ὅλην ἐν αὐταῖς ἐσίας καὶ δυναμῆως,
ἀφ' ἐκείνων πρὸς ἐστίαν. ὡς μὲν οὖν ἀξιον
πρὸς λιπὴν πᾶσι δέξασθαι τοῖς ὑποσέως πρὸς
ταύτῃ πᾶσι δέξασθαι τοῖς κρείττονων ἀν- 10
τιφρημύων, ὡς ἐπὶ πρὸς ἐπὶ τοῖς
ἀληθεῖσι νοήμασιν ἀντιλέγεσθαι. ἀλλ' ἐ-
πεὶ δεῖ τὴν λόγον σοφάζεσθαι μᾶλλον καὶ τὴν
θεάς ἐπιστήμης, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀνδρα-
δελφείας, καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἐκείνων ἐναρμόσ- 15
μην πᾶσι ἐπὶ τῇ ἐκείνων ἀμφισβήτησιν πρὸς
ὅλον τινὰ καὶ θεολογικῶς ἀντίληψιν.

statim fortiuntur, quam primū ad eos
participandos idonea sint.

Quod igitur tota hæc divisio vana sit;
quod methodus, quam ad indaganda idio-
mata instituiti, ratione careat; quod de-
nique qui Deos certo alicui loco affigat,
totam eorum essentiam & potestatem
non commodè tuebitur, his quæ dicta sunt
probavimus. Rectè autem fecissem, si to-
tam oppositam disquisitionem de hac divi-
norum distributione, ut quæ veris notio-
nibus satis inscitè contradicat, prætervo-
lassem. Verum quoniam oportet mentem
dirigere ad rationem & theologiam sci-
entiam, non autem adversus hominem
disputare; dubitationem affixam revo-
cabimus nos ad disceptationem probabi-
lem & theologiam.

C A P. IX.

*Providentia Deorum nullis locis circumscribitur; omnia pervadit, &
tanquam solis lux, replet, prout ejus quæque sunt capacia.*

TΙΘΗΜΙ δὲ οὖν ἐρωτῶντάς
σε, ὅς κ' ἐκείνο ὁ ἀπόρημα, "ἀφ' ἧς
ἐν ἐρανῶν κατοικούντων τοῖς θεῶν μόνον, 20
"χθονίων καὶ ὑποχθονίων εἰσὶ πρὸς τοῖς
"θεουργητοῖς κλήσεις." ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθεῖς
"ὁ ἐν ἀρχῇ, ὡς κατ' ἐρανὸν μόνον οἱ
θεοὶ πλεονάζουσιν πρὸς αὐτοῦς ἐστὶ πλῆ-
ρη. ἀλλὰ " πῶς ἐνὸς οἱ πῆρες λέγονται 25
"καὶ αἰετοὶ, τόπος τε διεκλήχασιν ἄλλοι
"ἄλλους, καὶ σωματίων μέρους διεκλήχων
"σώματα καὶ πρὸς ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τοὶ διώα-
"μιν ἀπειρον ἔχοντες καὶ ἀμέριστον καὶ ἀ-
"περίληπτον; πῶς τε αὐτοῖς ἐστὶ ἡ ἐ- 30
"νωσις πρὸς ἀλλήλους, μερῶν μεριστάς
"πρὸς ἀφ' ἑαυτῶν διεκλήχων, καὶ κατ' ἐπε-
"ρότητα τοῖς τόπων, καὶ τοῖς ὑποκείμενων
σωμάτων διεκλήχων; πρὸς αὐτῶν δὲ
οὖν τέτων καὶ ἄλλων πρὸς ἀπλησίαν ἀπε- 35
ραντων ζητημάτων, μία ἀρίστη λύσις,
καταδίδωμι τὸ πρότερον τὴν θεῶν ἀλήθειαν.

PΟΝΟ igitur te quærentem (est
enim tuum & hoc dubium,) cum Dii
habitent duntaxat in cælo, quare terrestri-
um & subterraneorum invocationes sacrificuli
usurpant? Non est illud quod primò dicis
verum, quasi in cælo duntaxat Dii versen-
tur; omnia enim Deorum plena sunt. Ve-
rum quomodo ex iis quidam aquei, quidam aerei
dicantur, locosque alii alios sortiti sint, cor-
porumque portiones cum circumscriptione oc-
cupent, potentiâque interim infinitam, in-
divisibilem & incomprehensibilem possideant?
item, quomodo unionem inter se tuebuntur,
qui partium circumscriptionibus privatim dis-
terminantur, locorumque & corporum sub-
jectorum diversitate separantur? Harum i-
gitur & similium infinitarum quæstionum
una eaque optima solutio occurret, si con-
sideremus quomodo Dii se rebus admi-
nistrandis applicent.

Divinitas

Divinitas igitur, five partes aliquas universi fortiatur, puta coelum vel terram, five urbes sacras & regiones, & saltus aliquos aut statuas sacras; solet hæc omnia extrinsecus irradiare, quommodo Sol suis radiis omnia extrinsecè collustrat. Quemadmodum igitur lux continet ea quæ illuminantur; sic & Deorum potestas ea quæ de se participant. Et quemadmodum aëri adest lux, ita ut non permisceatur cum eo; (id autem manifestum est, quoniam nihil lucis relinquitur in aëre, postquam quod illuminabat recesserit, cum tamen calor in eo adhuc hæreat, postquam quod calfecerat abierit;) sic divinus fulgor micat separatim, inque seipso stabilis & permanens pervadit omnia totus. Sed & lux quæ cernitur, unum quid est, continuum, ubique idem totum, ita ut non possit separari pars aliqua deque eâ abscindi, neque circulo concludi, neque abfistere ab eo quod lucem sufficit: non aliter etiam totus mundus, partibilis cum sit, circa unam eandemque Deorum lucem impartibilem dividitur. Ea verò lux tota ubique est, una tamen & eadem, in divisibiliterque adest omnibus se capere valentibus, omnia complet potestate perfectâ, concluditque omnia in seipsâ secundum infinitam quandam causalitatis excellentiam, uniturque ubique sibi ipsa, & fines principiis connectit: quod quidem imitatur coelum & mundus; suo enim circulari motu circumrotatur, sibi que ipse unitur, & elementa circulariter volventia ducit, omniaque mutuò à sese dependentia, & ad se invicem tendentia, & principiis fines, ut coelo terram, conciliat, efficitq; omnem ad omnia connexionem unam & concentum.

Qui igitur bene consideraverit conspicuam hanc Deorum imaginem, ejusque unitatem, nonne verecundabitur de Diis, qui eam fecere, aliena sentire, divisionesque & diffidia, & corporeas circumscriptiones introducere. Equidem neminem crediderim aliter posse sentire. Si verò nulla sit analogia, nulla habitudo pro-

Αὕτη ποίνω, εἴαν τε μοῖρας πινὰς τῷ πομπῶς, οἷς ἕρανόν ἢ γλῶ, εἴαν τε πόλεις ἱερὰς καὶ χώρας, εἴαν τε καὶ τεμένη πινὰ, ἢ ἱερὰ ἀγάλματα ἀγαλαχάνη, πομπὰ ἐξωθεν ὀπιλάμπῃ, καὶ οὐκ ὅτι ἡλιος ἐξωθεν φωτίζει πάντα ταῖς ἀκτίσιν. ὥσπερ οὖν ὁ φῶς περιέχει τὰ φωπιζόμενα, ἔτσι καὶ τῶν θεῶν ἡ δύναμις τὰ μεταλαμβάνοντα αὐτὸ ἐξωθεν περιέχει. καὶ ὥσπερ ἀμυγῶς παρέσι τῷ ἀέρι ὁ φῶς, δηλὸν ὅτι ἐκ τῆς μηδὲν ἐν αὐτῷ κατὰ λαίπεδος φῶς, ἐπειδὴ ἀπαξ ὁ ἐλάμπρον ἀναχωρήσῃ, καὶ τοὶ θερμότητι αὐτῷ πύρεσσι, ἐπειδὴ ὁ θερμῶνον ἐκποδῶν ἀπέλθῃ. ἔτσι καὶ τῶν θεῶν ὁ φῶς ἐλάμπει χωριστῶς, ἐν ἑαυτῷ τε μόνιμῳ ἰδρυμένον περιχωρῇ ὅτι τῶν ὄντων ὅλως. καὶ μὴ τὸ γε φῶς ὁ ὁρώμενον, ἐν ὅτι, συνεχεῖς, πάντα καὶ ὁ αὐτὸ ὅλον, ὥστε μὴ οἶόν τε εἶναι χωρὶς ἀπὸ τῆς μετέωρης τε αὐτῷ μοῖρας, μηδὲ κύκλῳ περιλαβῆναι, μηδὲ ἀποσπῆσαι ποτε τῷ πύρεσσι ὁ φῶς. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ οὖν καὶ ὁ κύμας ἡσύχῃ, μεριστὸς ὢν, περιέχει ἐν καὶ τὸ ἀμερίστον τῶν θεῶν φῶς ἀγαλῆται. ὁ δὲ ἐστὶν ἐν καὶ αὐτὸ πάντα καὶ ὅλον, ἀμερίστως τε παρέσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις αὐτῷ μετέχῃν, παντελεῖ τε δυνάμει πεπλήρωκε πάντα, καὶ ἀπείρω δὴ πινετῇ καὶ αἰτίαν ὑποφορῇ συμπαρῇ τὰ ὅλα ἐν αὐτῷ, συνήνωσται τε πάντα καὶ πρὸς ἑαυτὸ, καὶ τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς συνάπται. ὥσπερ δὴ καὶ ὁ κύμας μιμνήσκῃ ἕρανός καὶ ἡσύχῃ, τὸ ἐκ κύκλιον περιφορᾶν περιπολεῖ, συνήνωσται τε πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ κύκλον περιδινέμενα ποδηλεῖ, πάντα τε ἐν ἀλλήλοις ὄντα, καὶ πρὸς ἀλλήλα φερόμενα, καὶ τὰς τελευτάς τῶν ἀρχαῖς, οἷς γλῶ ἕρανῶ, συνήνωσται ποιεῖ, μίαν τὴν συνέχειαν καὶ ὁμολογίαν τῶν ὅλων πρὸς ὅλα ἀποφασίζει. Τὸ δὴ τῶν θεῶν ἐμφανὲς πῖς ἀγαλμα καθορῶν ἔτσι συνήνωσται, ὅτι ὅτι αἰδεῖται περιέχει θεῶν τὴν αἰτίαν αὐτῶν, δοξᾶν ἔχων ἀλλοίαν, ὅμοιός τε ἐν αὐτοῖς καὶ ἀποδεδειγμένος πύρεσσι, σωματικῶς τε περιγραφεῖς; ἐγὼ μὲν οἶμαι πάνθ' ὄντων οὖν ἔτσι ἀγαλῆται. εἰ γὰρ ἐδὲς ἔστι λόγος, εἰδὲς

ὁδὲ ῥέσις συμμετρίας, ὁδὲ εὐσείας πῆς κρι-
νωσία, ὁδὲ καὶ δυνάμιν ἢ πῆνα ἐνέρ-
γησαν συμπλοκὴν πρὸς τὸ ἀφαιρημένον τῷ
ἀφαιρημένῳ, ὡς τὸ μηδὲν, ἵνα ἔτι πῶς εἴπω,
καὶ αὐτὴ ἐν αὐτῇ ἔτε ἀφαιρέσεως πῆς καὶ
ἀφαιρέσιν, ἔτε τοπικῆς ἀφαιρέσεως, ἔτε ἀπο-
ἀφαιρέσεως μεμετρημένης, ἔτε ἄλλης ποιούσης
ἐν τῇ πῆς ἀφαιρέσει τῇς ἀφαιρέσεως ἐμφανισμένης πα-
ριστάσεως. πρὸς μὲν γὰρ τὰ ὁμοφυῆ κατ'
εὐσείαν καὶ δυνάμιν, ἢ καὶ ὁμοειδῆ πῶς ὄντα
ἢ καὶ ὁμογενῆ, δυνάμει πῆς ἀφαιρέσεως ἢ
ἀφαιρέσεως ἐκπαινεῖται· ὅθεν δὲ ἔστιν ἐξ η-
ρημύρια πῆς ὁλοῦς πῆς ἀφαιρέσεως, πῆς ἀν' ἐκ
τέτων ἀντιπῆς ἀφαιρέσεως, ἢ δι' ὁλῶν διέξεοδος,
ἢ μεμετρημένη ἀφαιρέσεως, ἢ καὶ τόπον ἀφαι-
ρέσεως, ἢ πῆς ποιούτων ἐκπαινεῖται πῶς ἀν'
ἐκπαινεῖται; ἀλλ' οἷμαι τὰ μεμετρημένα ἔστιν ἐ-
κπαινεῖται, ὡς τὰ μὲν αἰθερίας,
τὰ δὲ αἰετίας, τὰ δὲ ἐκπαινεῖται αὐτῇ με-
μετρημένη· ὁ δὲ κατὰ τὴν καὶ ἢ τῇς θεῶν
ἐργῶν πῆς, ἀφαιρέσει τῆς οἰκειώ-
σεως καὶ κλήσεως, καὶ πῆς ποιούτων ἀφαι-
ρέσει. καὶ πρὸς μὲν τὸ εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἀφαι-
ρημένης τῇς ἀφαιρέσεως ἡγεμονικῶν, ποσῶντα
εἰρήδω.

portionis, nulla essentiae communio, nulla
penes potentiam vel actum connexio in-
ter mundum factum, Deosque mundi o-
pifices; sane, ut sic dicam, nullum re-
perire erit in iis, neque extensionis di-
stantiae, neque localis comprehensionis,
neque distributionis per partes, neque ul-
lius alterius similitudinis vestigium, quod
Diis mundo praesentibus adnascatur. Nam
in iis quae similia sunt essentia, aut po-
testate, aut specie, aut genere, potest ob-
servari quidam quasi complexus, & al-
terius in alterum potestas; sed in iis quae
se totis distinguuntur perfecte, quae iuste
& verè possit excogitari vel condistribu-
tio, vel penitissima insinuatio, aut parti-
cularis circumscriptio, aut localis deter-
minatio, aut aliud quid tale? Illud puto,
receptacula divinorum munerum ita se
habent, ut quaedam aetheriè, alia verò
aëriè, aliqua denique aquaticè, pro suâ
quæque proprietate recipiant Deorum
dotes: quod quidem considerans ars sacro-
rum operum, utitur invocationibus accom-
modatis huiusmodi numinum distributi-
oni. Et de distributione meliorum generum
in mundum, tot dicta sunt.

C A P. X.

*Divina non distinguuntur per differentiam patibilis, & impatibilis; ne-
que enim anima separata quicquam patitur, multo minus quæ sunt eâ
præstantiora.*

M E T A τὰ τὰ τὰ αὐτῆς ὑποταίνας 25
σαύτω ἀφαιρέσειν ἐπέχει, τῇ τῷ
“ἐκπαινεῖται καὶ ἀπαθῆς ἀφαιρέσει” χωρίζεται
τῇς ἀφαιρέσεως πῆς εὐσείας. ἐγὼ δὲ ὁδὲ
ταύτῃ δέχομαι πῆς ἀφαιρέσειν. εἰ δὲ ὁπ-
ποῦ γὰρ τῇς ἀφαιρέσεως ἡγεμονικῶν ἔστιν ἐκπαι-
νεῖται, εἰ δὲ ἀπαθῆς ἔτι πῶς ἀντιδιαμετρημένην
πρὸς τὸ παθητικόν, εἰ δὲ ὡς πεφυκῆς μὲν δέχε-
σθαι τὰ παθητικὰ, δι' ἀρετῆς δὲ αὐτῇ, ἢ πῆνα
ἄλλῃ κατὰ τὴν σπουδαίαν ἀπολελυμέ-
νον. ἀλλ' ὅτι παντελῶς ἐξήρηται τὸ ἐκπαι-
νεῖται πῆς, ἢ μὴ πῆς, καὶ ὅτι ὁδὲ

P O S T hæc verò, rursus aliam tibi
subnectens divisionem, distinguis di-
vinorum essentias *patibilis* & *impatibilis*
differentiâ. Ego vero ne hanc quidem probo
divisionem. Nullum quippe ex melioribus
generibus est patibile, aut sic impatibile, ut
eo contradistinguatur à patibili; neque tale
est, ut aptum natum sit passiones admit-
tere, ab iisque liberetur tantum, propter
virtutem, aut aliam quamlibet probam
morum conditionem. Sed quod prorsus
contrarietate agendi & patiendi vacet, &
quoniam ad patiendum ne quidem natum
sit

fit omnino, & quod essentiam habeat immutabilem & firmam, ideo in omnibus illis divinis generibus pono illud impati-
bile & immutabile.

Confidera, si libeat, divinorum generum ultimum, nempe animam adhuc corporibus puram; numquid illa caret geni-
fi ista quæ est in voluptate, aut ista, quæ in eâ est, in naturam restitutione, ipsa cum supra naturam posita sit, vitam-
que vivat ingenitam? Quamobrem parti-
cipet illa de dolore qui corrumpit sol-
vitque corporis harmoniam, cum sit ex-
tra omne corpus, extraque naturam cir-
ca corpus particulariter occupatam, se-
parataque prorsus sit ab harmoniâ descen-
dente in corpus ab animæ harmoniâ prin-
cipali? Neque etiam passionibus sensum
prævertentibus eget, quæ nondum cor-
pore contineatur, nec quoquam in loco ita
obsessa teneatur, ut organis corporeis ad
corpora quæ extra sunt comprehenden-
da opus habeat; sed prorsus individua cum
sit, inque unâ eadem specie permaneat, per
se corpore separata, nullamque cum ge-
nito & patienti corpore societatem habens,
certè nec divisionis meritò, aut altera-
tionis quicquam pati potest, neque omni-
no affine quicquam habet mutationi aut
passioni.

Atqui, ne tum quidem, cum in corpus
devenerit, ipsa quicquam patitur; sed nec
rationes (seminales,) quas corpori impri-
mit; (species enim sunt simplices unifor-
mesque, nullam perturbationem vel ex-
terminium à seipsis accipientes.) Est qui-
dem illa causa cur compositum patiatur;
sed causa non debet esse ejusdem fortis
cum causato. Quemadmodum igitur in
nascentibus & morientibus animalibus
compositis anima est prima genesis, cum
interim ipsa ingenerabilis & incorruptibi-
lis per se sit; sic cum patiantur ea quæ
de animâ tantum participant, (nec ex so-
lido vitam essentiamque possideant, ut-
pote quæ materiæ instabilitati & alte-
rationi obnoxia teneantur) anima ex se
immutabilis perstat, essentiam habens o-
mni passione superiorem, ita ut nec ex e-

πέφυκεν ἔλως πάχυν, καὶ ὅτι κατ' εὐρίαν
ἔχει πλὴν ἀτρεπτον σερεόπια, ἀλλὰ τὸ
ἐν ὅλοις αὐτοῖς τίθεται τὸ ἀπαίδες καὶ
ἀτρεπτον.

5 Ἰδὲ γὰρ, εἰ βέλοιο, τὸ ἔρατον τῆς θείων,
πλὴν καὶ ἀπαίδες τῆς σωματικῶν ψυχῶν πῶς
δίδται αὐτῇ τὸ ἐν τῇ ἡδονῇ γένεσως, ἢ τὸ
ἐν αὐτῇ εἰς φύσιν ἀποκαταστάσεως, ὑπερ-
φύης ἔσαι, καὶ πλὴν ἀγέννητον ζῶντι
10 ἀφ' ἑωῶτα; πῶς ὅτι τῆς εἰς φθορὰν ἀγέσης
λύπης καὶ ἀφελύσεως πλὴν τῆς σωματικῆς
ἀρμονίας μετέχει, σωματικῆς ἔσαι παν-
τὸς ἐκτός, καὶ τῆς πρὸς τὸ σῶμα μεριζο-
μένης φύσεως, τὸ τε κατὰ φύσιν ἀπὸ τῆς ἐν
15 τῇ ψυχῇ ἀρμονίας εἰς τὸ σῶμα παντά-
πασιν ἔσαι χωριστή; ἀλλ' ἐπεὶ τῆς πρὸς
ηγυμνίων τὴν αἰδήσεως παιδικῶν πρὸς
δίδται, ἐπεὶ γὰρ ὅλως ἐν σῶματι κατέχει,
ἐπεὶ περιεργονμένη πρὸς δίδται δι' ὀργά-
20 νων σωματικῆς, ἐτέρων πινῶν σωματικῶν
ἐκτός ὄντων ἀνπλαμβάνεσθαι ὅλως ὅτι
ἀμέριζ ἔσαι, καὶ ἐνὶ εἰδὲ μὲν ἔσαι τῶν
αὐτῶν, κατὰ αὐτὴν τε ἀσώματῶν ὑπάρ-
χουσι, καὶ μηδὲν ὁπιογινωσκῶ πρὸς τὸ
25 γινόμενον καὶ πάχον σῶμα, ἔτ' ἂν κατὰ
διαίρεσιν, ἔτε κατὰ ἀλλοίωσιν πῶς
δοι, ἔτ' ὅλως ἔχει εἰς ὅτι ὅτι ἐν προπῆς
ἢ παίδες ἐχόμενον.

Αλλ' εἰς ὅτι εἰς τὸ σῶμα ποτε πα-
30 ραγέννηται, ἔτε αὐτὴ πάχυν, ἔτε οἱ λό-
γοι εἰς δίδται τῶν σωματικῶν εἰδῶν γὰρ εἰσι καὶ
ἔτι ἀπλοῖ καὶ μονοειδῆς, παραχρῶν εἰ-
δεμίαν ἐπεὶ ἔκαστον ἐφ' ἑαυτῆς εἰσδε-
χόμενοι. αὐτὰ δὲ οὖν, τὸ λοιπὸν, γί-
35 νεται τῶν συνδέτων τῶν πάχυν. τὸ δὲ αἰ-
πον ἐκ ἑστὶ δὴ πρὸς τὸ αὐτὸ, ὅτι τὸ
ἀποτέλεμα. ὅτι οὖν γινόμενων τε καὶ
φθορομένων τῆς συνδέτων ζώων γένεσις
ἔστι πρὸς τὴν ἡ ψυχῇ, αὐτὴ κατὰ ἑαυτὴν
40 ἔστιν ἀγέννητῆς καὶ ἀφθαρτῆς, ἔτω καὶ
παχόντων τῆς μετεχόντων τῆς ψυχῆς, καὶ
μὴ κατὰ ὅλα ἐχόντων τὸ ζῶν καὶ τὸ
ἔτι, συμπλακέντων ὅτι πρὸς τὸ ἀόρι-
στον καὶ πλὴν ἐτερότητα τῆς ὕλης, αὐτὴ
45 κατὰ ἑαυτὴν ἔστιν ἀτρεπτῆς, ὡς κρείτ-
των ἔσαι κατ' εὐρίαν τῶν πάχυν, ἀλλ' ἔτι ὡς
ἐν

ἐν ποταμῶσι τινὶ τῇ ῥεπύσῃ πρὸς ἀμφοτέρωθεν ἐμπαδῆς, ὅς ὡς ἐν μετεσσίᾳ ἕξεως ἢ διωάμεως πορλαβῆσαι ἐπέκλητον δ' ἄρελλον.

Οπότε δὴ οὖν ὅτι τὸ ἐχάτε γένος τῶν 5
κρείττονων, ὥσπερ τῆς ψυχῆς, ἀδιώκτον
ἐπεδείξαμεν πρὸς μετεσσίαν τὸ πάθος, τί
ἀλλ' αἰμοσι καὶ ἡρώσιν αὐτῶν προσάπην,
οἷον αἰδοί τε εἰσι καὶ συνόπαδοι τῶν θεῶν, καὶ
αὐτοὶ καὶ τὰ αὐτὰ διαφυλάττειν, ἐχόν 10
μυροὶ τε αἰὲν διαπλεῖσι τῶν θεῶν πάξεως,
καὶ ἐπὶ ποταμῶν διαλείπουσιν; ἵσμεν γὰρ
δὴ περὶ τούτου, ὡς δὲ παλαιὰ ἀπακλόν τε ὅτι
καὶ πλημμελὲς καὶ ἀσάθμητον, αὐτῶν μὲν
ἐδάμωσ' ὄν, ἐκείνῳ δὲ πορλαβῆσαι ὑφ' 15
καταχρησάμενοι, καὶ ὅς ἐδιδόκει πρὸς τὴν γένε-
σιν· τούτου δὲ ὅτι ἄλλω τινὶ γένει πορ-
λαβῆσαι μᾶλλον, ἢ δὲ αἰὲν ὄντι καὶ σωτηρίῳ μέ-
νω τοῖς θεοῖς, πάξιν τε πρὸς αὐτῶν, καὶ
περίοδον μετ' αὐτῶν περιόοντι. ἀπαθῆς 20
τίνων εἰσὶ καὶ οἱ δαίμονες, καὶ πάντα τὰ
συνεπόμενα αὐτοῖς τῶν κρείττονων γένων.

lectione (quæ quidem vergit ad utramque partem) impassibilitatem hanc, immò nec ex habitu aut potentiâ acquiescit, tanquam quid ascititium, hanc suam immutabilitatem.

Si igitur de ultimo genere divinorum, nempe animâ, impossibile esse demonstravimus ut quicquam patiatur, quid opus erit idem Geniis & Heroibus accommodare, qui & sempiterni sunt, & Deorum comites, perpetuòque custodiunt ordinem divinum, & observare perseverant, nec unquam ab eo resiliunt? Scimus autem passionem esse quid inconditum, peccans, à rectâ lance deflectens, sui nunquam juris, ei semper obnoxium à quo tenetur, & cui ad genesis servit: hoc autem cuilibet potius generi convenit quam illi quod semper est, à Diis semper pendet, eundem ordinem, eandemque periodum cum iis observat. Sunt igitur & genii, & omnia iis in generibus superioribus consimilia, passionum expertes.

C A P. XI.

Dæmones mundi rectores non sunt patibiles, licet in sacris res corporeæ iis offerantur. Sacrarum cæremoniarum causæ & origines. De sacris quibusdam in specie, Priapéis & Venereis.

“II Ω Σ οὖν πρὸς ἐμπαδῆς αὐτῶν 25
πολλὰ δράται ἐν ταῖς ἱερουργί-
αις;” φησὶ δὴ οὖν καὶ τούτου ἀπερίως λέγουσιν
τὸ ἱερὰ πρὸς μυσταγωγίας. τῶν γὰρ ἐν τοῖς
ἱεροῖς ἐχάσθη ὁπότελεσμένων, τὰ μὲν
ἀπὸ ῥήτων πινὰ καὶ κρείττονα λόγον πρὸς αἰ-
πὸν ἔχοντα· τὰ δὲ ὡς σύμβολα καὶ διέρω-
ται ὅς αἰδοῖ τοῖς κρείττοις· τὰ δὲ εἰχό- 30
να πινὰ ἄλλω ἀποσώζοντα, καὶ δάσκαλοι δὲ καὶ
ἡ γυναικείων φύσις τῶν ἀφανῶν λόγων,
ἐμφανῆς πινὰς μορφώσας ἀπετυπώσασθαι
τὰ δὲ πρὸς ἐνεῖα πορλαβῆσαι, ἢ ἀφο-
μοιωσῶσας ὁμοιωσῶσας, ἢ καὶ οἰκειώσας 35
χάσεται· ἐνία δὲ τὸ ἡμῶν ἀγῆστον πα-

QUO MODO igitur, inquis, tanquam patibilibus multa in sacris fiunt? Sed & hoc aio dici ex imperitiâ circa sacram mystagogiam. Eorum enim quæ assidue fiunt in sacris, quædam arcanam omnique sermone superiorem causam habent; quædam autem ab æterno melioribus generibus consecrata fuere tanquam symbola; alia imaginem repræsentant aliquam aliam (sicut natura opifex rationum occultarum manifestas formas expressit;) alia honoris gratiâ afferuntur, aut fortè similitudinis qualiscunque causâ, & cognationis conficiuntur; quædam nobis quod sit utile operantur, vel purgan-

purgando & solvendo humanas in nobis passiones, vel aliquid ex iis malis quæ nobis accidere solent, averruncando. At enim non ideo concesserit quispiam, partem aliquam sacrorum afferri Diis colendis, aut Geniis, tanquam patibilibus: essentia enim per se æterna & incorporea, non est apta nata ut aliquid accipiat mutationis à corporibus.

Neque, ut demus opus ei maximè esse his rebus, indigeret tamen hominum operâ ad hunc cultum; nam expletur tum à seipsâ, tum à naturâ mundi, tum à pulchritudine quæ in genesi reperitur; & (si fari ita liceat) priusquam possit indigere, recipit quod satis sit, tum propter indeficientem mundi perfectionem, tum propter sui ipsius plenitudinem, & quia omnia meliora genera plena sunt domesticorum bonorum. Hæc igitur in genere saluum præstare possint divinorum cultum, quod huiusmodi ritus satis aptè accomodemus naturis nostrâ præstantioribus, & quod purâ religione ad Deos puros, & impatibili ad impatibiles appropinquamus.

Ad particulares verò instantias ut descendamus, dicimus *oscillorum erectionem* signum quoddam esse virtutis generativæ, & hanc (per hoc signum) provocari ad genituram mundi; quoniam scilicet vere quàm plurima oscilla consecrentur, quando nimirum totus mundus à Diis accipit generationis totius fecunditatem. Deinde *turpiloquentia* (ut mihi quidem videtur) signum est privationis bonorum in materiâ, & turpitudinis quæ nunc est in nudis rebus mox exornandis; hæcenim cultus indiga cum sint, tanto magis cum concupiscunt, quanto magis suam ipsorum condemnant inhonestatem. Rursus igitur formarum & bonorum fontes persequuntur, postquam ex turpium commemoratione turpitudinem intelligunt; & ipsam quidem turpitudinem, cujus in se sensum per sermones istos ostendunt, à se averunt, & in contrariam partem totum suum desiderium convertunt.

εαποδύζει, ἢ κατὰρχει πως καὶ ἀπολύει τὰ ἡμέτερα τῶν ἀνθρώπων πάθη, ἢ ἄλλο π τῶν συμβαινόντων ἡμῖν θηῶν ἀποτρέπεται. ὃ μὲν ἐπὶ τῇ συλχωρήσει ἂν τις, ὡς ἄρα πρὸς ἐμπαθείς τὰς θεοεαποδόμενους θεούς, ἢ δαίμονας, μέρος τι τῆ ἀγίτης πρὸς φέρει. ὅτε γὰρ πέφυκεν εἰςδέχεσθαι πῶς ἀπὸ τῶν συμπτῶν μεταβολῶν, ἢ καὶ αὐτὴν αἰδιδίῃ καὶ ἀσώματος ὅσια.

Οὐτε, εἰ ὅτι μέγιστα χρεῖαν εἶχε τοιαύτῃ, προσεδέχθη ἂν ποτε τῶν ἀνθρώπων εἰς τοιαύτῃ θρησκείῃ, αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ διὰ τῆς ἡσυχίας φύσεως, καὶ τῆ ἐν τῇ γῆσει τελειότητι ἀποπληρωμένη, καὶ εἰ οἷόν τε τῷ εἶπεν, πρὸς τῇ δέδοται πρὸς λαμβάνειν αὐτὰς, ὅτι πῶς ἀνευδὲν τῆς ἡσυχίας ὁλόγηται, καὶ τῇ ἑαυτῇ οἰκείῃ ἀποπλήρωσιν, καὶ διότι μετὰ πάντας τῶν οἰκείων ἀγαθῶν τὰ κρείττονα γένηται ἀρχῇ. καὶ μὴ οὕτω ταύτῃ ἡμῖν ἔγωγε πρὸς μυστία πρὸς τῇ ἀρχαίων θρησκείῃ, ὡς ἄλλως οἰκείως συναρμοζομένης τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν, καὶ διότι καθαροὶ πρὸς καθαροὺς, καὶ ἀπαθὲς πρὸς ἀπαθὲς πρὸς αὐτῇ.

Τὰ δ' ἐν τοῖς κατὰρχει ὁπότε, τῇ μὴ "τῶν φαλλῶν εἰσιν" τῇ γονίμῃ δυνάμει σωθήσεται π φανέν, καὶ ταύτῃ πρὸς καλῶν νομίζομεν εἰς πῶς ἡσυχίας τῇ ἡσυχίας διότι δὴ τὰ πολλὰ τῇ ἡμῶν κατὰρχει, ὅτε δὴ καὶ ὁ πᾶς ἡσυχίας δέχεται διὰ τῇ θεῶν τῇ ἡσυχίας ὅλης τῇ ἀπογένεσιν. "ταῖς δ' αἰσχυρολογίαις" τῇ πρὸς πῶς ὕλῃ πρὸς τῇ καλῶν, καὶ τῇ πρὸς πρὸς ἀσχυρολογίας τῇ μελλόντων ἀσχυρολογίας ἡ γῆσι τῇ ἐνδύσεται πρὸς δέχεται, ἀπὸ ὅντα ἐνδὲν τῇ ἡσυχίας, ἐφ' ἡμῶν τοῖς μᾶλλον, ὅσοι πλέον κατὰ γινώσκει τῇ πρὸς ἑαυτῇ ἀσχυρολογίας. πάλιν οὕτω μεταδίδωκε τῇ εἰδῶν καὶ καλῶν αἴτια, διὰ τῇ τῇ αἰσχυρῶν ῥήσεως τὸ αἰσχυρὸν κατὰ μυστία δύναντα. καὶ τὸ μὴ ἔργον ἀποτρέπει, ἀλλὰ δὲ τῇ λόγων πῶς εἰδησιν αὐτῇ ἐμφαίνει, καὶ πρὸς τὸ ἐναντίον κατὰ τῇ πῶς ἔφασιν.

Εχθ' δ' ἔτι ταῦτα καὶ ἄλλον λόγον
ποιῶν. αἱ δυνάμεις τῆς ἀνθρώπων
παθημάτων τῆς ἐν ἡμῖν, πρῶτη μὲν εἰρ-
γία, καὶ δὲ τῆς (φροδρόπια) εἰς ἐν-
έργου, βραχὺς καὶ ἀπὸ τῆς συμμέτρης
παραγόμενα, χαίρουσι μετρίως, καὶ ἀπο-
πληρῶνται, καὶ ἐν τούτῳ ἀποκαταστάμενα,
πειθοῖ καὶ ἐπὶ πρὸς βίαν ἀποπαύον. Ἀφ' ὅ-
του ἐν τῇ κομῳδίᾳ καὶ τραγωδίᾳ ἄλλο-
τρια πάθη θεωρῶντες, ἴσαμεν τὰ οἰκτι-
ράμενα, καὶ μετρίωτερα ἀπεργαζόμενα, καὶ
ἀποκαταστάμενα ἐν τε τοῖς ἱεροῖς, θε-
άμασι πσι καὶ ἀκέραια τῆς αἰχρῶν,
ἀπολυόμενα τῆς ἐπὶ τῆς ἔργων ἀπ' αὐτῆς
συμπύκνωσης βλάβης.

Θεραπείας οὖν ἔνεκα τῆς ἐν ἡμῖν ψυ-
χῆς, καὶ μετρίωτα τῆς δὲ τῶν γένεσιν
προσφυομένων αὐτῇ κακῆς, λύσεως τε
ἀπὸ τῆς δεσμῆς καὶ ἀπαλλαγῆς χάριν. ὅ-
τι ταῦτα προσάγει καὶ Ἀφ' ὅτου εἰσὶν 20
αὐτὰ ἅμα Ἡράκλειτος προσεῖπεν, ὡς
ἐξακρόμια τὰ θανά, καὶ τὰς ψυχὰς ἐξάντης ἀπεργαζόμενα τῆς ἐν τῇ γένεσιν συμφορῶν.

Sed harum rerum ratio alia hujusmodi
afferri potest. Humanarum affectionum
vires in nobis si prorsus comprimantur,
vehementiores evadunt; si exire in ef-
fectum patiaris, breves sunt, & ad mensu-
ram justam provectæ, modico gaudent &
exaturantur; posthac defæcatæ quiescunt,
non vi, sed tanquam suavis victæ. Quare
ut in Comoediis & Tragœdiis alienos af-
fectus spectantes nostros compescimus, &
moderatiores efficimus, & expurgamus; ita
& in sacris, dum cernimus quædam & au-
dimus turpia, liberamur omni labe, quæ
in nos re ipsâ ab iis cadere posset.

Hæc igitur, ut vides, offeruntur Diis,
ut sanetur anima nostra, ut tolerabiliora
habeat mala, quæ ei per genesin adnas-
cuntur, ut solvatur libereturque à vin-
culis suis. Quocirca rectè *Heraclitus sa-*
sificia hæc vocavit medicamina, ut quæ
medentur malis nostris, & animas à cala-
mitatibus generationis immunes efficiunt.

ut sanetur anima nostra, ut tolerabiliora

CAP XII

*Dii nullis tanguntur passionibus, quamvis precibus fleeli videantur. Ul-
troneus est Deorum ad benefaciendum motus. Animæ nostræ passioni-
bus liberantur in precibus. Quot & quanta nobis inde obveniunt bona.*

“ΑΛΛΑ αἱ κλήσεις, φησὶν, ὡς πρὸς
“ἐμπαθεῖς τὰς θεὰς γίγνονται, ὡς
“τε ἔχ' οἱ δαίμονες μόνον εἰσὶν ἐμπα- 25
“θεῖς, ἄλλὰ καὶ οἱ θεοί.” ὅτι ἔχ' ἔτι
“ἐχθ' καὶ ἀπὸ τῆς ἐπείληψας. αὐτοφάνης
γὰρ πρὸς τῆς καὶ αὐτοτελής, ἡ Ἀφ' τῆς κλή-
σεων ἑλλαμψίς, πρῶτον τε τῆς κατελέκε-
σθαι ἀφένει, ὅτι τῆς θεῖας πρὸς ἐνεργείας 30
καὶ τελειότητι πρὸς αἰς τὸ ἐμφα-
νές, καὶ ποσέτω προσέχ' τῆς ἐκείνου κινήσεως,
ὅσον ἡ παρὰ τῆς θεῖας βέλησις τῆς προαι-
ρετικῆς ὑπερέχ' ζωῆς. ὅτι τῆς τοιαύτης
οὖν βελήσεως, ἀφ' ὧν οἱ θεοὶ τὸ φῶς 35
ἐπιλάμπουσιν, ἐμμελῆς ὄντες καὶ ἰλεω, τοῖς

EN I M V E R O ad deos tanquam
patibiles diriguntur (inquit objectio)
preces, atque adeo non soli Demones, sed &
ipsi dii patibiles sunt. Sanè non ita se res
habet, prout opinaris. Nam divina ir-
radiatio, quæ inter precandum solet fieri,
ut sponte emicat, ita spontè operatur,
longèque abest à tractione omni, ut quæ
manifestat seipsam per divinam efficienti-
am & perfectionem, tantòque antever-
tit liberrimam in nobis motionem, quan-
tò divina volitio boni nostram electio-
nem præcurrit. Per hanc volitionem lu-
cem suam Dii, sine omni parsimoniâ be-
nevoli & misericordes, sacerdotibus in-
fundunt

fundunt, eorumque animas ad se vocant, & unionem invicem procurant, & existentes etiamnum in corpore assuefaciunt ut à corpore se separari, & ad æternum intellectualemque principium, unde ortæ sunt, se patiantur circumagi.

Manifestum autem est ex ipsis rebus, id quod nunc dicimus, ipsam esse animæ salutem. Nam beatas visiones dum speculatur animā, aliam vitam adipiscitur, alias operationes operatur, sed & sibi nec amplius esse in hominum censu videtur; nec immeritò illud quidem; sæpe etenim suam exuit vitam, & beatissimā Deorum actione commutat. Enimverò si per preces ad Deos ascensus sacerdotibus præstet à passionibus quidem puritatem, à generatione immunitatem, & ad principium divinum unionem, quid tandem patibile quisquam his affingere possit? Neque enim Deos puros & impatibiles, istiusmodi impuræ preces ad nos patibiles & impuros attraherent; è contrā verò, nos per genesis impuros & patibiles factos, ad puritatem & ad immutabilitatem formant.

Sed neque *invocationes* Diis per passionem connectunt sacerdotes; quinimò per amicitiam illam quæ universa continet, indissolubilem connexionis communionem præstant. Non quod inclinant ad homines deorum mentem, quemadmodum existimare nomen ipsum doceat; sed, ut ipsa veritas docere vult, hominum voluntatem idoneam efficiunt ad participandos deos, ipsam ad eos adducentes, & per suadelam dulcissimam connectentes. Unde etiam & nomina Deorum sacra, & cætera divina symbola, eò quod anagogica sunt, valent invocationes Diis annectere.

θεουργοῖς, ἵς τε ψυχὰς αὐτῶν εἰς ἐαυτοὺς ἀνακαλέμενοι, καὶ πῶς ἔνωσιν αὐταῖς πῶς πρὸς ἐαυτοὺς χορηγοῦντες, ἐδίδοντες τε αὐταῖς ἐπὶ τῷ σώματι ἕσας ἀφίστασθαι τῶ σώματι, ὅτι τε πῶς αἰδίων καὶ νοητῶ ἐαυτῶν ἀρχὴν παύσασθαι.

Δηλον ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν τῶν ἔργων ὁ νοῦς φανερὸν ἐστὶν τῆς ψυχῆς ὁμήριον. ἐν γὰρ τῇ θεωρεῖν τὰ μακροῖα θεάματα, ἡ ψυχὴ ἄλλω ζῶνι ἀλλάττεται, καὶ ἐπεὶ ἐνέργειαν ἐνεργεῖ, καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων ὁ νοῦς ἡγήσεται, τὸ τε ὁρῶν ἡγεμονίᾳ πολλὰ καὶ ἐκ πῶς ἐαυτὶ ἀφίσα ζῶνι, πῶς μακροπρόθετον τῶν θεῶν ἐνεργεῖν ἡλλάξαι. εἰ δὲ καὶ παρὰ τῶν παιδῶν καὶ ἀπαλλαγῶν ἡρώσεως, ἔνωσιν τε πρὸς πῶς θεῶν ἀρχὴν, ἡ δὲ τῶν κλήσεων ἀνοδὸς τοῦ πῶς τοῖς ἱεροῦσι, τί δήποτε παιδῶν τις αὐτῇ προσπίπτει; καὶ γὰρ τὰς ἀπαθείας καὶ κατὰ τὰς εἰς τὸ παρὰ τὸ καὶ ἀκαταρτον ἡ πιαύτη κλήσις κατὰ τὸ πῶς τὸναντιον ὅτι, τὰς ἐμπαθείας ἡγομένης ἡμῶν ἀπὸ πῶς ἡρώσειν, κατὰ τὰς καὶ ἀπερπύσας ἀποφύγεῖ.

Ἀλλ' ἐπὶ αἱ "προσκλήσεις" ἀπὸ πάνθας συνάπτεισι τοῖς θεοῖς τὰς ἱερέας. ἀπὸ τῆς φιλίας τῆς συνεχέσεως τὰ πάντα, ἡγωνίαν πῶς καὶ τὸ ἀδελύτε συμπολοῦντες. ἐκ ὅπως τὸν νοῦν, ὡς γὰρ ἔτω δοξά, αὐτόθεν ἐμφανεί, ὅτι νῦν τῶν θεῶν προσκλίνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ κατὰ αὐτὸ τὸ ἀληθές, ὡς βέλεται ἀναδιδάσκειν, πῶς γνώμην τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἡδεῖαν ἀπεργαζόμεθα πρὸς τὸ μετέχον τῶν θεῶν, καὶ ἀνάγεσθαι αὐτῶν πρὸς τὰς θεάς, καὶ δὲ πειθεῖς ἐμμελοῦς συναρμόζουσι. ἴδεν δὲ καὶ ὀνόματα θεῶν ἱεροπορεῖν, καὶ τὰ ἄλλα θεῶν συνδύματα, ἀναχωρᾶ ὄντα, πρὸς τὰς θεάς συνάπτειν αὐταῖς δυνάται.

C A P. XIII.

De Deorum irâ, qualis sit. Ejus placatio non arguit in Diis mutationem. Supplicationes mala averruncant, & Deorum benevolentiam conciliant.

Κ Α Ι δὴ καὶ "αἱ τ' μύωιδος ἐξίλασις"
ἔσονται σαφεῖς, εἴαν τὴν μύωιν τῆς
θεῶν καταιμάτωμι. αὐτὴ τοίνυν ἔχ',
ὡς δοκεῖ μοι, παλαιὰ τις ἔστι ἐμμο-
ν⁵ οῦ ὀργή, ἀλλὰ τῆς ἀγαθοεργῆς κηδεμο-
νίας πρὸς θεῶν ἀποτροπὴ, ἢ αὐτοὶ ἐαυ-
τοῖς ἀποτρέψοντες, ὥσπερ ἐν μεσημβρίᾳ
φωτὸς καταικαλυψάμενοι, σκοτ⁶ ἐαυτοῖς
ἐπιγάρωμι, ἐπερὶ ἐρήσμεν ἐαυτὲς τῆς
τῆς θεῶν ἀγαθῆς δόσεως. διώκεται οὖν
"ἡ ἐξίλασις" ἡμῶς ἐπιδέσσει πρὸς τὴν
κρείττονα μέλισσαν, ἐπὶ τὴν ἀνεσταλμένην
ἀφ' ἡμῶν θεῶν κηδεμονίαν εἰς χρινωνίαν
προσπαγείν, ἐπὶ σωδῆσαι συμμέτρως τῇ
μετρίᾳ τε ἐπὶ μεταλαμβάνοντα
πρὸς ἄλληλα. τοῦτον οὖν ἀφῆσκειν τῇ
ἀφ' ἡμῶν ἐπιτελεῖν τὸ ἐαυτῆς ἔργον,
ὥστε ἐπὶ ἡμῶν ἀφῆσκει τὴν ἐμπαθεῖ καὶ παρε-
χώδους ἀπὸ τῆς θεῶν ἀποτροπῆς.

"Αἱ δ' ἐκδύσεις," ὅτι παρέσι καὶ
ἐν τοῖς πρὸς γῆν τόποις, ἰατρύσεις ἐπὶ
πρὸς ἀνθρώπους, ὥστε μηδεμίαν τροπὴν
ἢ πᾶσι τὴν πρὸς ἡμῶν γένεσιν. εἴτε οὖν
ἀφ' ἡμῶν, εἴτε ἀφ' ἀνθρώπων ἢ τοιαύτη
γένεσις, βοηθῶν ἐπὶ καλῇ τε ἐπὶ ἀξίᾳ
καὶ σωτηρίας τέτυκται, καὶ δι' αὐτῶν
ἀποδιοπομπῆται πᾶσι τῇ ἐπὶ τῇ
παθημάτων βλάβῃ. οἱ δὲ τὰς πληγαῖς
ἀποτρέποντες τῆς γένεσιν καὶ φυσικῆς,
ἐκ ἑστῆς ὅπως ποτὲ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν
ἀπείργειν. εἴτε νενομικῆς τις πρὸς ἀπόληφιν
τῆς προσηλίας ἐπὶ τῇ πινὰ ἀντιμετα-
βλάβῃ, ἢ ἀφ' ἡμῶν ἐκδύσεως" πρὸς τὴν
κρείττονα εἰς κηδεμονίαν ἀνακαλυμένην
πρὸς αὐτῶν τὴν ἐμμένειν, καὶ ἀποτρέπον-
τα τὴν ἐρήσιν, πρὸς τὴν ἀντὶ καὶ ἀφῆ-
σκει καὶ ἀφῆσκει.

S E D & ratio possit reddi *supplicatio-*
num, quibus divinam iram procuramus,
si rectè intelligamus, qualis sit Deorum
ira. Atque ea quidem non est, ut non-
nullis videtur, inveterata quædam & per-
manens iracundia, sed beneficæ deorum
curæ averfio quædam; quam quidem cu-
ram ubi nosmetipsi averterimus à nobis,
tanquam à luce meridiei nos absconden-
tes, tenebras nobis accersimus, & bonâ
Deorum indulgentiâ nos ipsi privamus.
Potest autem *placatio* nos iterum restitu-
ere in participationem divinam, & pro-
videntiam divinam à nobis divulsam, i-
terum ad se communicandum invitare,
& debito modo participantes cum parti-
cipatis mutuò connectere. Tantum igitur
abest, ut patibilitatis interventu o-
pus suum expleat illa placatio, ut nos e-
tiam revocet ab omni averfione à diis, quæ
passionibus & perturbationibus plena est.

Lustrationes autem, quoties locis terræ
vicinis aliquid mali incubat, medentur
& tuentur, ut nulla mutatio aut passio
possit in nos incurrere. Sive igitur per De-
os, sive per Dæmones hujusmodi fiat lu-
stratio; eos sane tanquam auxiliores, &
malorum averruncatores, & servatores in-
vocat, & per eos procul ablegat omnem,
quæ à passionibus possit ingruere, noxam.
Interim qui plagas averruncant in genesin
& naturam propendentes, non id faciunt
per passiones utique. Si quis autem existi-
met ipsam divinæ providentiæ à nobis
interceptionem, noxam sponte suâ adferre,
sane *Lustratio*, quæ flectit iterum ad nostri
curam deos, quæ reconciliat eorum be-
nevolentiam, & privationem illam tollit,
omnino ipsa pura atque immutabilis cen-
seri debet.

CAP. XIV..

De necessitate quæ Diis tribuitur; quòd sit cum amore conjuncta.

QUOD autem spectat ad necessitates, quas aiunt, Deorum, summa est; necessitates sunt admodum propriæ Diis, & fiunt ita, ut idignum est Diis. Quare nec ab extra, nec tanquam per vim necessitantur; sed ut bonum oportuit esse ex necessitate, sic se habent semper, atque ita ut nec alio modo velint se habere. Hæc ergo necessitas componitur ex voluntate ad bonum spectante, & dilectionis sociata est, & per ordinem Diis congruum, identitatem & immutabilitatem habet, & quoniam secundum idem, eodemque modo intra eosdem fines continetur, in eodem statu permanet, & nunquam evagatur. Per hæc igitur omnia, contrarium ac tu opinabaris accidit. Est enim inflexibile, impatibile, & coactionis nescium divinum numen, si reverà tales sint in Theurgiâ potentia, quales nos demonstravimus.

ΕΤΙ ποίνω "αἱ λεγόμεναι θεῶν ἀνάγκαι," ὅ ὅλον τέτο, θεῶν ἰδίαι ἀνάγκαι, καὶ ὡς ὅτι θεῶν γίγονται. ὅτι ἅρα ὡς ἐξωθεν, ἐπὶ ὡς καὶ βίαν, ἀλλ' ὡς τ' ἀγαθὸν ὠφέλει ἐξ ἀνάγκης, ἕτως ἔχουσι πρὸς πάντη ἕτως, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ἀναγκάζουσι. βελήσθαι ἅρα ἀγαθοῦ καὶ συκέρου αὐτῇ, καὶ ἕως ἔστι φίλη ἢ ποιεῖ αὐτῇ ἀνάγκη, τίθει τε οἰκεία θεῶν ἐκείνῃ καὶ ἑαυτῇ καὶ ἀνθρώποις, καὶ ὅτι καὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐνὶ ὅρῳ συνέχεται, ἐμμένει τῷ, καὶ ἐδέποτε ἐξίσταται. Ἀλλὰ πόσα δὴ οὗ ταῦτα, ὅ ἐναντίον συμβαίνει ἐκ σωεργίῳ ἀκλήητον καὶ ἀπαρτὸς καὶ ἀβίατον συμβαίνει ἐπὶ ὅ θεῶν, εἴπερ ὄντως ἀληθεῖς εἰσι αἱ ποιεῖν ἐν τῇ θεωρίᾳ διωόμεναι, οἷας ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν.

CAP. XV.

Dii non distinguuntur à Dæmonibus ratione puræ intelligentiæ. Intelligentiæ puræ possunt audire preces; & quomodo. De precibus, earum usu, necessitate, fructu, auctoritate. Materialia quæ in supplicationibus offeruntur Diis, non probant supplicandum esse Diis tantum animalibus. In istis materialibus latent diviniore quædam rationes Diis convenientes.

POST hanc distinctionem, (patibilis & impatibilis) transis ad aliam inter deos & dæmonas; ais enim Deos esse intelligentias puras; (sed eam opinionem per modum suppositionis in medium affers, & tanquam aliorum placitum, non tuum enarras;) Dæmonas autem mentis esse participes, sed & animales affirmas. Et sanè quod de his ita plerisque philosophorum

ΜΕΤΑ ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μεταβαίνει ἀντιδιαίρειν θεῶν πρὸς δαίμονας λέγειν ὅτι "θεῶν ἐπὶ νόας καὶ δαίμονας," ὡς ὅ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐξωθεν πρὸς δόξαν, ἢ ὡς πρὸς ἀρεσκασίᾳ αὐτῶν ἀφ' ἑαυτῶν, "νῦν δὲ μετόχους ψυχικὰς ὄντας τοὺς δαίμονας ἀπολογίζομαι." ὅτι μὲν οὖν φιλοσόφων τοῖς πολλοῖς ταῦτα

D

δοκεῖ,

δοκεῖ, ἐδὲ ἐμὲ λέληθε· πρὸς δὲ σε ὅση
οἶμαι δεῖν ἀποκρύπτεσθαι ὃ φαινόμενον
ἀληθές. ὑποσυγκέχυται γὰρ πάντα τὰ
ποιῶντα δοξάσματα, ἀπὸ δαμνόνων μὲν
εἰς τοὺς ψυχῆς, νῦν γὰρ μέτοχοι εἰσιν αὐτῶν. 5
ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν ὅτι κατ' ἐνέργειαν
αὐτὸν νῦν ἀποπύπτοντα, ὃ δὲ παντελῶς
οἱ θεοὶ περιέχουσιν· τί ἐν δὲ ταῦτα ἰ-
διώματα ἀπονέμειν, ἀπερ' ἐδὲ ὅλως εἰσὶν
αὐτοῖς οἰκεῖα; ὃ μὲν δὴ τῇ ἀειρέσεως, 10
πάρερρον γὰρ ὅτιν ἄλλως, μέλει τοσούτου
μνήμης ἀξίον. ἀλλὰ καὶ πρὸς ταύτην ἀπο-
ρίη, ἐπεὶ περ' ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς θερα-
πείας, λόγῳ τυγχάνετω τῷ προσήκοντι.

Εἰ γὰρ “ μᾶλλον ἀκλίτης καὶ ἀ- 15
“ μυχῆς αἰσθητοῖς εἰπὼν ἔτι τὴν κατὰ τὴν
νόαν”, ἀπορεῖς εἰ δεῖ πρὸς αὐτοὺς δι-
χεσθαι. ἐγὼ δὲ ἐδὲ ἄλλοις πᾶσιν ἡ-
γούμεναι δεῖν διχεσθαι. ὃ γὰρ θεῖον ἐν
ἡμῖν καὶ νοητὸν καὶ ἐν, ἢ εἰ νοητὸν αὐτῷ κα- 20
λεῖν ἐδέλκεις, ἐγείρεται τότε ἐναργῶς ἐν
ταῖς ἐνχαῖς, ἐκτερόμηνον ὃ ἐφίσταται τῷ ὁ-
μοίῳ ἀφαιρόντως, καὶ σωαπείῃ πρὸς
αὐτοπελείοτητα· εἰ δὲ σοὶ ἀπίστον ἔτι κα-
ταφαίνεται, πῶς φωνῆς ἀκέραια ὁ σώματος, 25
καὶ ὡς αἰσθήσεως προσδεήσεαι, καὶ δι' ὧτων
τὰ λεγόμενα ὑφ' ἡμῶν ἐν ταῖς προσδου-
χαῖς, ἐκὼν ὁπλοδωδάνη τῆς τῶν πρῶτων
αἰτίων περιουσίας, ἐν τε τῷ εἰδέναι, καὶ τῷ
περιέχεσθαι ἐν ἑαυτοῖς ὁμοῦ τὰ ὅλα· καὶ δὴ 30
οὕτως ἀφ' ἀδυναμῶν, ἐπεὶ δι' ὀργάνων εἰς-
δέχονται εἰς ἑαυτοὺς οἱ θεοὶ τὰ δόχαις, ἐν
ἑαυτοῖς ὃ περιέχουσιν τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐν-
εργείας λόγων, καὶ μάλα οὐκ ἐκείνων, οἵ-
τινες ἔχουσι τῆς ἱερατικῆς ἀγίας ἐνδρυμῆροι 35
τοῖς θεοῖς καὶ συνηνωμένοι τυγχάνουσιν ἀ-
τεχνῶς γὰρ πτωικαῦτα αὐτῷ ὃ θεῖον πρὸς
ἑαυτὸν συώεσι, καὶ ἐδὲ ὡς ἔπερον κρινωνεῖ
τῶν ἐν ταῖς δόχαῖς νοήσεων.

Αλλ' αἱ λιτανεῖαι, ὡς φησὶ, ἀλλότρι- 40
αἱ εἰσι προσφέρεσθαι πρὸς πᾶσι τῷ νῦν κα-
ταρότητα.” ὁ δαμῶν δὲ αὐτῷ γὰρ τοιούτο,
ὅστις τῇ δυνάμει καὶ κατὰ τὴν καὶ τοῖς
πᾶσι τῶν θεῶν ἀπολειπομένη, ἐγκατέ-
τατόν ἐστι πάντων ἡγεῖσθαι αὐτὸς εἰς ὑπερ- 45
βολῶν. ἢ μὲν γὰρ σωαίδησις τῆς πρὸς

videatur, non sum nescius: te verò, quid
mihi verum videatur, non celabo. Omnia
hujusmodi dogmata magnopere se ipsa
confundunt, nam à geniis ad animas quo-
que pertingunt, ut quæ intellectus quo-
que sunt participes; à Diis verò abeunt
ad intellectum actu purum à materiâ, su-
per quem tamen Dii omninò evehuntur.
Quid igitur opus est hæc iis tribuere, quæ
nullo modo iis sunt propria? Sed de hâc
distinctione (nam supervacaneum foret plu-
ra) hætenus meminisse sufficiat: quæ verò,
occasione hujus distinctionis, in dubium
vocas, quandoquidem ad sacerdotalem cul-
tum pertinent, sermone justo dignabimur.
15 Postquam ergo *inflexiles & sensibili-
bus rebus impermiscibiles dixistimentes pu-
ras*, dubitas num oporteat ad eas preces
nuncupare. Ego verò censeo his, nullis
aliis supplicandum esse. Nam quod in
nobis est divinum, quod intellectuale est,
quod unum, vel, si mavis vocare, intel-
ligibile, expurgatur planè inter precan-
dum, expurgatum verò appetit vehemen-
tèr quod sibi simile est, & copulatur suæ
ipsius perfectioni. Verùm si tibi incredi-
25 bile videatur, ut res incorporea vocem
percipere possit, si contendas, sensu indi-
gere & auribus, ut intelligantur quæ à
nobis dicuntur in precibus, libens oblivif-
ceris quæ sit primarum causarum præ-
stantia, tum quòd cognoscant, tum quòd
omnia in se simul complectantur. Non
igitur per potentias aliquas aut organa dii
preces ad se recipiunt; immò verò in se
continent orationum religiosorum homi-
num effecta, & eorum præcipuè, qui per
puritatem & religionem Diis ipsis con-
35 secrati sunt & uniti; tunc enim planè di-
vinum numen sibi ipsi præsens est, nec ut
alienum quid precum percipit sensa.

Atqui, inquis tu, *ut supplicationes ei offe-
rantur, mentis puritate alienum est*. Nullo
modo; sed ob hanc ipsam causam, quoni-
am & potentia, & puritate, & cæteris
rebus omnibus Dii nos exuperant, oppor-
tunissimè facimus, si iis supplicemus quam
45 possumus maximè. Propria enim con-
scientia quod nihili sumus, si quis nos
cum

cum diis conferat, naturaliter nos ad preces vertit: jam vero à supplicationibus brevi adducimur ad id cui supplicamus, & similitudinem ipsius acquirimus ex jugi cum eo conversatione, & pro imperfectione nostrâ divinam paulatim adsciscimus perfectionem.

Porro si quis consideraverit, quod preces sacræ ab ipsis Diis hominibus missæ sint, & quod ipsorum tesserae quædam sint, & quod à solis Diis intelligantur, & quod parem ipsis Diis quodammodo potentiam habeant, quâ potest ultra credere hujusmodi supplicationes sensiles esse, non autem divinas meritò & intellectuales? aut quæ tandem possit in eas passio cadere, cujus puritatem facile æquare non possint mores hominum quantumlibet puri?

Sed quæ adhibentur (inquis) in supplicationibus materialia sunt, & tanquam sensu, & anima præditis offeruntur. Sanè si ex potentiis corporeis & compositis solis, & ad organorum ministerium duntaxat accommodatis constarent quæ offeruntur, rectè diceres; sed cum de speciebus incorporeis, & proportionibus quibusdam, & mensuris simplicioribus aliquatenus participent, penes hoc solum convenientia eorum quæ offeruntur, cum Diis spectari debet, & si qua reperiatur sive major, sive minor affinitas & similitudo, sufficit illa ad quam quærimus connexionem: nihil enim quicquam est vel minimâ accedens ad deos congruitate, quin ei sese Dii statim præsentés accommodent. Fit igitur connexus iste precum cum Diis quatenus fas est, nec tamen Deos tanquam *sensibiles aut animales* respiciunt, sed prout revera Dii sunt, nec alio modo quam per illa quæ in se latent divina semina. Itaque de hac distinctione, quod latis est, respondimus.

ἐαυτὰς ἐξιδενείας, εἰς ἡμᾶς ὡς ἀλλὰ τῶν τοῖς θεοῖς κείνοι, ποιεῖ τρέπεται πρὸς τὰς λιπὺς ἀλοφύως ἀπὸ τῆς ἱκετείας καταβραχὺ πρὸς τὸ ἱκετὸλόμῳ ἀναγόμενα, καὶ πῶς πρὸς αὐτὸ ὁμοιοποιεῖται ἀπὸ τῆς συνεχῶς αὐτῆς προσομιλῆν κτώμενα, πελειόπτα τε θείαν ἡρέμετα προσλαμβάνομεν ἀπὸ τῆς ἀπελῆς.

Εἰ δὲ τις ἐννοήσῃ καὶ τὰς ἱερατικὰς ἱκετείας, ὡς ἀπὸ αὐτῆς τῆς θεῶν ἀνθρώποις κατεπεμφθεῖς, καὶ ὅτι τῆς θεῶν αὐτῆς εἰσι σωθήμεθα, καὶ μόνους τοῖς θεοῖς ὑπαρχουσιν γνώμενοι, τὸ πῶς καὶ αὐτῆς τῆς αὐτῶς ἔχουσι δυνάμιν τοῖς θεοῖς, πῶς ἀνὰ αἰδητῶν τῆς τοιαύτης, ἀλλ' ἐξ αἰδῶ καὶ νοε-
15 ρῶν ὑπολάβοι δικαίως εἰς ἱκετείας; ἢ τί ἀνὰ εἰρήνῃ παύσῃ εἰς αὐτῶν παρεμπιπτοί, εἰς αὐτὸν ἀνθρώπινον ἢ τὸ σπουδαῖον δυνάμει ῥαδίως ἀποκαταστήσῃ;

“Αλλὰ τὰ προσεγγόμενα φησὶ ὡς πρὸς αἰδητικὰ καὶ ψυχικὰ προσάγεται.” εἴγε σωματικῶς δυνάμει καὶ συνδέτοις μόνως συμπληρωτοῖς ἢ ὡς πρὸς εἰς ὑπερεστίαν ὀργάνων φιλικῶς ὑποκειμένης ἐπεὶ καὶ
25 ἀσωμάτων εἰδῶν μετέχουσι τὰ προσεγγόμενα, καὶ λόγων τινῶν καὶ μέτρων ἀπλεερέων, κατ' αὐτὸ τὸ μόνον τῆς προσεγγόμενων θεωρεῖται ἢ οἰκειότης, καὶ εἴ τις εἰργάζετο ἢ πόρρωθεν συγγένεια ἢ ὁμοιότης πάρεστιν, ὅθεν καὶ κατ' αὐτὴν πρὸς αὐτὴν λέγουμεν συνάφην· ὅθεν γὰρ ἔστι τῆς καὶ βραχὺ προσωκειμένων τοῖς θεοῖς, ὥς μὴ πάρεστιν διότι οἱ θεοὶ καὶ συνάφονται. ὅθεν ἄρα ὡς πρὸς αἰδητικὰ
30 “ἢ ψυχικὰ”, κατ' αὐτὰ τὰ θεῶν εἶδη, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς θεὰς γίγνεται αὐτῆς ἢ καὶ τὸ διὰ τὸ ἐπιπληρῆ. ὡς περὶ ταύτης τῆς διαίρεσεως ἀπορρύντως ἀνίστηται.

C A P. XVI.

Rejicitur alia differentia posita à Porphyrio inter Deos & Dæmonas, sc. quòd dii sint incorporei, Dæmones verò corporei.

ΕΧΕΤΑΙ ὅ τινος ἐν τοῖς σοῖς
 γραμμασιν, ἢ σῶματι καὶ ἀσώματι
 θεὸς δαίμωνων χωρίζεσθαι, μακρῶς δὲ πρὶν
 κρινόμενα εἶσα τῆς πρότερον, & τοῦτον
 ἀπέχεσθαι τῶν τῶν ἰδιώματα αὐτῶν 5
 εἰσίας φεράειν, ὥστε μὴ δι' εἰσάγειν
 πρὶν αὐτῶν, μηδὲ τῶν συμβεβηκότων
 αὐτοῖς ὅτιον· ἐπεὶ γὰρ αὐτὸ τῶν, εἰ ζῶν
 ὅτιον ἢ μὴ ζῶν, καὶ πρότερον ἐξέρηται ζώ-
 ῃς, ἢ ἐπὶ ὅλως αὐτῆς δέεται, διωκτὸν 10
 ἀπὸ τῶν κατανόησιν. ἐπὶ τοίνυν ἐπεὶ
 πῶς λέγει ταῦτα ὀνόματα, εἴτε κρινῶς
 εἴτε καὶ πλείωνων ἀφαιρόντων, ῥάδιον
 συμβαλεῖν· εἰ μὴ κρινῶς, ἀποπνίγει, εἰ ὑπὸ
 ταῦτα γένεσθαι δὲ ἀσώματον, γραμμῇ τε 15
 καὶ χρόνῳ, καὶ θεὸς, δαίμονες τε, καὶ πῦρ
 καὶ ὕδωρ· εἰ δὲ καὶ πλείωνων, πῶς μᾶλλον
 θεὸς ἢ σημαίνει δηλοῖς ὅτιον ἀσώματον εἴ-
 ποις, ἢ σῶμα, τίς ἐστὶν ἂν ὑπολάβοι γὰρ
 μᾶλλον εἰρηδῆς ἢ δαίμονας; ἐπεὶ γὰρ αὐτὸ 20
 τῶν διώκειν, εἰ ἔχεις σώματα, ἢ
 ἐποχῶν σῶμασιν, ἢ χρόνῳ αὐτοῖς, ἢ
 περιέχουσιν αὐτὰ, ἢ μόνον τῶν ὅτι σῶ-
 ματι. ἀλλ' ἴσως ἐπὶ πρῶτον βασι-
 νίζον πῶς ἀντιθέσθαι ταῦτα· ἐπεὶ 25
 γὰρ ὡς σαυτῶν γνώμην ταῦτα προ-
 τείνεις, ἀλλ' ὡς ἑτέρων αὐτῶν δόξαν ἀπο-
 φαίνεις.

COHERET cum isthac alia in
 scriptis tuis differentia, quæ Deos
 à Dæmonibus per corporeitatem, & incor-
 poreitatem distinguit, longè quidem com-
 muniore priori illâ, quæque tantum abest
 ut eorum proprietates essentielles expri-
 mat, ut ex eâ ne hariolari quidem sit de
 iis, nec de accidentibus eorum quibuscun-
 que, ne hoc quidem, utrum animalia sint
 necne, & utrum vitâ priventur, an eâ o-
 mnino opus non habeant, possit quis ex
 his perspicere. Amplius non est conje-
 ctura facilis quomodo hæc nomina dicantur,
 utrum communiter, an genericè, an de
 pluribus differentibus. Si enim communi-
 ter, erit per absurdum, si sub eodem ge-
 nere sit incorporeo & linea, & tempus, & de-
 us, & genii, & ignis, & aqua. Si de pluribus
 intelligi velis, quando incorporeum dixe-
 ris, quid est cur deos potius quam puncta
 significare te existimem? aut quando cor-
 pus dixeris, quis non terram existimet si-
 gnificari potius quàm genios? Sed ne hoc
 quidem determinatur, utrum corpora ha-
 beant, an corporibus inequent, an eis u-
 tantur, an illa contineant, five solum idem
 sint cum corpore. Sed fortè non oportet ni-
 mis severè examinare hanc distinctionem,
 quam non ut tuam sententiam propone-
 bas, sed tanquam aliorum dogma protulisti.

CAP. XVII.

Quærenti Porphyrio quæ possint Sol & Luna Dii esse, cum sint corporei, respondet Iamblichus multis modis posse dici incorporeos. Cæli natura quàm Diis cognata.

OMISSA ergo hac distinctione, veniamus ad ea ventilanda quæ tu in dubium vocas, occasione sumptâ ex hac præ manibus opinione. *Quomodo enim Sol & Luna (prout tu disputas) & celestis conspicuus chorus Dii possunt haberi, si soli Dii sint incorporei?* Dicimus igitur nos, quod coelestes (Sol & Luna) non continentur intra illa sua corpora, sed divinis suis vitis & operationibus continent ipsa corpora; quod ipsi ad corpora non propendent, sed corpora ad divinam causam adspirant; quod intellectualem & incorpoream eorum perfectionem non interpellat corpus, nec interventu suo quicquam ei molestiæ affert; unde nec ulteriori curâ indigeti, sed sponte suâ, & suâ ipsius motione, quodammodo sine omni peculiari gubernatione Deos suos consequitur, & uniformitèr à seipso evehitur per vim illam anagogicam ad unitatem quæ est in Diis omnibus.

Imo si id addere oporteat, coeleste corpus valdè est cognatum Deorum immateriali substantiæ. Nam ut est illa una, sic hoc est simplex; illa indivisibilis, hoc quoque indivisibile; illa immutabilis, hoc invariabile. Quod si quis Deorum actiones uniformes esse asseveret, sane & hoc corpus unam habet circulationem: quinimo imitatur Deorum identitatem, & vitam divinam; illam, æterno suo motu, quo currit secundum eadem, ad eadem, eodem modo, juxta eandem rationem, & ordinem; hanc autem vitam illâ suâ, quæ est omnibus corporibus coelestibus naturalis. Quare nec ex contrariis aut differentibus partibus eorum corpus componitur, ut quidem nostrum corpus constat: neque eorum anima cum

ΜΕΤΑΛΛΑΒΩΜΕΝ οὖν ἀντὶ ταύτης, ἅπαρ ἡπόρησας πρὸς τὴν παρεσση δόξαν. "πῶς γὰρ δη ἡλίου τε καὶ σελήνης, καὶ τῶν σὺν λόγον, καὶ οἱ ἐν ἕραν ἔμφαντες ἔσονται θεοὶ, εἰ ἀσώματα μόνως οἱ θεοί; ὅτι δὴ ἐπερὶ ἐχούσας ὑπὸ τῶν σωμάτων, φανερὴ ἡμῖς, ἀλλὰ τῆς θείας ζωῆς καὶ ἐνεργείας παρέχουσι τὰ σώματα. καὶ ὅτι ἐπὶ τὸς δὲ σώμα ἐπιστρέφονται, ἀλλὰ δὲ σώμα ἔχουσιν ἐπιστρέφόμενον εἰς τὴν θείαν αἰτίαν. καὶ ὅτι τὴν νοεράν αὐτῶν καὶ ἀσώματον τελειότητα ὅση ἐμποδίζει δὲ τὸ σῶμα, ὅση μεταξὺ παρεμπόδιον πράγματα αὐτῇ παρέχῃ. ὁθεν δὴ ὅση δέσται πλείονος ἐπιμελείας, αὐτοφυσὶς δὲ, καὶ πρόπον τινὰ αὐτοκινήτως συνέπετα, ὅση αὐτεργικῆς δόξης ἐπιστάσις, τῇ δὲ πρὸς δὲ ἐν τῶν θεῶν ἀναγωγῇ καὶ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτῶν μονοειδῶς συνεπαχρόμενον.

Εἰ δὲ δὴ καὶ τὸτο εἶπεν, δὲ ἐράνιον σῶμα πρὸς αὐτὴν τὴν ἀσώματον εἶναι τῶν θεῶν ἐστὶ συγγενέστατον. μᾶς μὲν γὰρ ἐκείνης ἔσσης, αὐτὸ ἀπλὴν ὅσιν, ἀμερίστου δὲ, ἀδιαίρετον, καὶ ἀτρέπτου ὡσαύτως ἀναλλοιώτον. εἰ δὲ καὶ πῶς ἐνεργείας αὐτῶν μονοειδῶς ὑποπθεῖ, καὶ τὸτο ἔχῃ μίαν τὴν περιφορὰν μιμνῆσθαι αὐτῶν καὶ τὴν ταύτοτητα τῇ κατ' αὐτὰ καὶ ὡσαύτως καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ κατ' ἓνα λόγον καὶ μίαν τάξιν αἰετὶς κινήσεως καὶ τὴν θείαν ζωὴν, τῇ συμφύτῳ τοῖς αἰθερίοις σώμασι ζωῇ. ὁμοῦ ὅς ὃς ἐναντίων καὶ διαφερόντων, ἔτε δὲ τὸ σῶμα αὐτῶν συγγενέστατον, ὡπερ δὴ δὲ ἡμέτερον σωίστα δὲ σῶμα. ἔτε ἡ ψυχὴ πρὸς δὲ σῶμα συνεπάγῃ εἰς ἓν

ἐκ δύο ζῶον, ἀλλ' ὅμοια πᾶντι καὶ
 συνωνύμῃ, δι' ὅλων τε ὅλα καὶ μονοειδῆ
 καὶ ἀσυνδέτα παρὰ κατ' ἐρανὸν τῶν θεῶν
 ἔστι ζῶα· τῶν μὲν γὰρ κρείττονων ἐν αὐτοῖς
 αἰεὶ ὑπερέχοντων ὡσαύτως, τῶν δ' ἐλατ- 5
 τόνων ἐξηρησμένων τῆς πλεονεξίας ἀρχῆς,
 καὶ εὐδαιμονίας αὐτῶν εἰς ἑαυτὰ κατελ-
 λόντων, τῶν δ' ὅλων εἰς μίαν συντάξιν καὶ
 μίαν συντέλειαν συναρμύων, καὶ πρόπον
 πᾶν πάντων ἀσωμάτων ὄντων καὶ θεῶν δι' 10
 ὅλα, ὅστις δὲ θεὸς εἶδ' ἐκ ἐν αὐτοῖς ὁπρὸς
 τῶν δ' ὅλων πᾶν αὐτῶν πανταχῶς ὅλῳ
 μὲν ἑστάν ἐντίθησιν. ἔτω μὲν οὖν οἱ κατ'
 ἐρανὸν ἐμφανεῖς θεοὶ τε εἰσι πᾶντες καὶ
 πρόπον τινὰ ἀσώματοι.

corpore coaluit in unum ex duobus animal;
 sed animalia Deorum cœlestia familia
 prorsus sunt & unita, tota in totis unifor-
 mia & incompofita, eo quod quæ sunt in
 iis superiora semper eodem modo super-
 eminent, quæ autem sunt inferiora pen-
 dent à priorum principatu, ita tamen ut
 ad se nunquam illum trahant; adeoque
 hæc omnia ad unam ordinationem, unam-
 que perfectionem colliguntur, & incor-
 poreæ sunt quodammodo, Diique in uni-
 versum, quoniam divina natura quæ in
 illis dominatur, unam eandemque essen-
 tiam ubique per omnia impertit. Sic igitur
 cœlites conspicui & Dii sunt omnes, 15
 & aliquatenus incorporei.

C A P. XVIII.

*Mathematicorum opinio rejicitur, quæ statuit Deorum alios esse bene-
 ficos, alios maleficos. Malum non à cœlis sed à materiâ. Saturni &
 Martis vires.*

Ἡ δ' ἐξῆς ὁπρὸς ζητήσεις ἡ σὶ ἀγαθοῦ,
 πῶς αὐτῶν "οἱ μὲν εἰσὶν ἀγαθοποιοί,
 οἱ δὲ κακοποιοί." εἰληπταί μὲν οὖν ἀπὸ
 τῶν ἡμετέριων λόγων αὐτῇ ἡ δόξα· πάντῃ
 δὲ ἀγαθὸν τὸ ὄν· ἀγαθοὶ τε γὰρ 20
 εἰσὶν ἀπῶντες καὶ ἀγαθῶν αἰτιοὶ ὡσαύτως,
 πρὸς ἐν τε ἀγαθὸν ἀπαντὲς ἐνοφθῶς περι-
 γρηται, καὶ δὲ μόνον δὲ καλὸν καὶ ἀγαθόν. ἔ-
 μὲν δὲ πᾶσι τῶν ἀποκρίσεων αὐτοῖς σῶ-
 ματα, καὶ αὐτὰ ἀμνηστῆς ὅσας ἔχει διωά- 25
 μος, τὰς μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς σώμασι
 μνηστῆς ἐσώσας, τὰς δ' ἀπὸ αὐτῶν πρὸς
 εἰς τὴ φύσιν τῆς φύσεως, καὶ αὐτὸν τὴ φύ-
 σιν, δι' ὅλης τε τῆς φύσεως ἐν τάξει κατεστάς,
 καὶ μέλει τῇ καὶ μέρος ἔχοντος ἀκαλύπτως. 30
 Περὶ οὖν τῶν μνηστῆς κατ' ἐρανὸν ἐν
 τοῖς σώμασι τοῖς θεοῖς διωάμεων, ὅτι ἂν
 πρὸς ἀμφισβήτησιν ὡς εἰσὶν ὁμοίαι πᾶσαι
 λογικὸν οὖν περὶ τῆς κατὰ περιπομῶν
 & συμμιγνυμένων πρὸς τὴ φύσιν διέλθω- 35

P R O X I M A tua sciscitatio quæ-
 rit, quo pacto ex Diis alii sint bene-
 fici, alii malefici. Sumitur autem à Gene-
 thlialogis hæc opinio; sed à veritate errat
 longè. Sunt enim Dii omnes benefici, &
 bonorum etiam auctores, & ad bonum tan-
 tum respicientes uniformiter circumagun-
 tur, ex intuitu boni solius & pulchri.
 Quinimò & subjecta ipsis corpora incre-
 dibiles quasdam habent virtutes, & ex iis
 quasdam semper in ipsis divinis corpori-
 bus permanentes, quasdam profluentes
 in mundi naturam, ipsumque adeò mundum,
 & per universam genesin ordine progre-
 dientes, & usque ad res particulares sine
 omni impedimento pertingentes.

Jam de virtutibus cœlestibus, quæ in
 ipsis divinis corporibus manent, dubium
 esse potest nemini, quin sint omnes simi-
 les: restat igitur percurramus eas virtutes,
 quæ huc ad nos mittuntur, & genesi im-
 miscentur

miscentur. Ex igitur ad salutem universi eodem modo descendunt, & totam generis eodem modo continent & administrant; impatibiles quoque sunt & immutabiles, etiam si immisceantur rebus mutabilibus & patibilibus. Genesis enim multiformis cum sit, & ex variis conflata, pro naturali suâ contrarietate & distinctione, Deorum unitatem indivisibilitatemque recipit, non sine pugna quâdam & divisibilitate; & quod est iis impatibile, patibili modo admittit: & ut summatim dicam, potius juxta naturæ suæ modulum, quam pro Deorum viribus, de Diis participat. Quemadmodum igitur, quod generatur participat de ente secundum modum generationi convenientem, & corpus de rebus incorporeis modo corporali; ita quæ sunt in genesis naturalia & materialia, de immaterialibus & corporibus ætheriis supra naturam & generis positis aliquando hauriunt, sed confusè & irregulariter. Absurdè ergo faciunt qui colorem, & figuram, & tactum separatim speciebus tribuunt, eò quod quæ de iis participant talia habeant: item qui malitiam corporibus cœlestibus ascribunt, eò quod quæ de eis participant aliquando mala sint. Nam ista illa participatio jam tum ab initio fieri non posset, si id quod de alio participat, ab eo non haberet aliquid differentiæ; jam verò si quicquid participatur, recipitur tanquam in aliâ re & differenti, sanè ista alia res, in his quæ sunt circa terram locis, malum dicitur & inordinatum. Hæc igitur participatio causa est plurimæ in inferioribus diversitatis, ut est miscella illa materialium cum immaterialibus influentiis; item quod inferiora hæc aliter accipiant illud quod etiam alio modo dabatur. Exempli gratiâ, Saturni virtus est constipativa, Martis verò motiva: veruntamen fit, ut susceptaculum generationis patibile illam quidem Saturni vim per modum congelationis & frigoris intensissimi accipiat, hanc autem per modum ardoris immodici. Nonne igitur, quæ oboritur corruptio, & asymmetria, merito tribui debeat susceptaculorum diversitati alteranti, materiali, patibili? Quare imbecillitas rerum materialium,

μὴν αὐτὸν ποίνω ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν πάντων
 διήκουν ὡσαύτως, καὶ ζυγέχουσιν ὅλῳ τῷ
 γένει καὶ τὰ αὐτὰ ἀπαθείς τε εἰσι
 καὶ ἀτρέστοι, καὶ τοῖς εἰς τὸν χρόνον καὶ
 5 πᾶσιν καὶ ἀνθρώποις· ἡ μὲν τοι γένεσις πο-
 λυειδὴς ἐστὶ καὶ ἐκ διαφορῶν συνιστα-
 μένη, τῇ οἰκείᾳ μὲν ἐναντίωσιν καὶ διαίρεσιν,
 μαχρύνως καὶ μερῶς, δ' ἐν αὐτῶν καὶ
 ἀδύνατον δέχεται· παθητικῶς δ' ἡ
 10 ρὰ δ' ἀπαθείς καὶ ὅλως καὶ τῷ οἰκείῳ
 φύσιν, ὅτι καὶ ἐκείνων δυνάμει πέφυ-
 κεν αὐτῶν μετέχον. ὥστε ἐν δ' ἡ γένεσις
 μὲν δ' ὄντων γινητῶς, καὶ δ' ὅλως
 δ' ἀσώματους σώματα δὲ μεταλαμβάνει
 15 ναι· ἔτι καὶ τὰ ἐν τῇ γένεσιν φυσικὰ ἐ-
 νύλα, τὰ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τὰ φύσιν καὶ
 γένεσιν αἰθεράων σωμάτων ἀπακίως καὶ
 πλημμελῶς ἐστὶν ὅπως μεταλαμβάνει.
 ἀτοποὶ οὖν, οἱ τε ἄνθρωποι καὶ ζῷα
 20 καὶ ἀφ' ὧν τοῖς νοητοῖς εἶδεσι περιτρέ-
 πει, ὅσοι τὰ μεταλαμβάνοντα αὐτῶν
 εἰσι ζῷα καὶ οἱ τοῖς ἐραρίοις σώμασι
 καὶ ἀναπιδέντες, ὅσοι τὰ μετέχοντα
 αὐτῶν φύσιν ἐνίοτε καὶ. τῷ ἀρχῇ
 25 γὰρ, ἐπὶ ἃν ἡ μετοχή δ' τοῦτον, εἰ μὴ
 καὶ ὅσα μάλιστα εἶχε δ' μεταλαμβάνον-
 τον. εἰ δ' ὡς ἐν ἐπὶ καὶ διαφέρωντι
 δέχεται δ' μετέχοντον, τὸτο δὴπερ τὸ
 ὡς ἄλλο, καὶ ἐν τοῖς περιγίσις ἐστὶ τὸ
 30 καὶ καὶ ἀπακίως. ἡπερ οὖν μετὰληψις
 αἰτία γίνεσθαι τῆς ἐν τοῖς δυνάμει πο-
 λῆς ἐπερὶ τῇ, καὶ ἡ σύμμεξις τῇ ὑλι-
 κῇ πρὸς τὰς αὐτὰς ἀπορροίας καὶ ἐπὶ δ'
 ἐπὶ τῶν διδομένων, ἐπερὶ αὐτὰ τὰ τῇδε
 35 ὑποδέχεται. οἷον, ἡ Κρόνος ἀπορροία ἐστὶ συν-
 εκτική, ἡ δ' τῇ Ἀρετῇ κινήτικη· πλὴν
 ἐν τῇ τοῖς ἐνύλοις ἡ παθητικὴ γινεσθαι
 γὰρ ὑποδοχή, τῷ μὲν καὶ πᾶσι καὶ φυ-
 λῶσι ἐδέξατο, τῷ δ' καὶ φλόγῳσιν ὑ-
 40 ποδέχεται τὸ μέγεθος. ἐκ οὖν τὸ φθο-
 ροποιὸν καὶ ἀσύμμετρον, διὰ τῷ τῇ ὑ-
 ποδέχοντων ἐπερὶ τὸν καὶ ὑλικῶς καὶ πα-
 θητικῶς ὅσα τῶν ἀπὸ τῆς ἐπὶ
 τῶν ἡ αἰθερία τῶν ἐνύλων καὶ περι-

γείων ὅπων, τὴν ἀκραιφνήν δύναμιν καὶ
καθαροῦς ζώην τῶν αἰθερίων μὴ
χωρεῖν, τὸ ἑαυτῆς πάθημα μεταφέρει
ἐπὶ τὰ πρῶτα αἶψα. οἷον εἰ τις καμνόν-
των τῶ σώματι, καὶ μὴ δυνάμενος φέρειν
τὴν ἡλίαν ζωοποιὸν θερμότητα, ἐπὶ λυ-
αυτοῦ δὴ τῶν οἰκείων παθῶν εἰ-
πὴν, ὡς ἐ λυσιτελής ἔστιν ὁ ἡλίου πρὸς
ὕψιστον ἢ ζώην.

Γένοιτο δὲ ἂν καὶ τὸ τοῖσιν ἐν τῇ 8
παντὸς ἀρμονία καὶ κατὰ, ὡς τὰ αὐτὰ
τῶ μὲν ὅλῳ καὶ παντὶ σωτήρια εἴη. Διὰ
τὴν τελειότητα τῆς τε ἐνόντων, καὶ οἷς ἐνεσι,
τοῖς ἢ μέρεσι βλαβερά διὰ τὴν μερι-
στὴν ἀσυμμετρίαν. καὶ ἐν τῇ 8 παντὸς οὖν
κινήσει πᾶσι μὲν αἱ περιφοραὶ καὶ πάντα
κίνητον ὡσαύτως διαφυλάττεσιν, ἐν δὲ
πῇ ἐν μέρῃ πολλαῖς διδίδεται ὑπὸ
ἄλλῃς μέρεσι, ὅπως καὶ ἐν ὁρχήσῃ ὁρμήν
γινώσκον.

Πάλιν δὲ οὖν τὸ φθιρόμενον καὶ με-
ταβαλλόμενον πάθημα σύμφυτον γίνε-
ται καὶ μέρους, καὶ ἐ δὲ ἢ τῷ τοῖς ὁ-
λοῖς καὶ πρῶτοις αἰτίοις ἀναπιδέναι, ἢ ὡς
ἐν αὐτοῖς ὄν, ἢ ὡς ἀπὸ αὐτῶν εἰς τὴνδε
κατακλινῶν. Διὰ δὲ τούτων ἀποδέδκεται, ὡς
ἔπε αὐτοῖς οἱ ἐν ἐρανῶ θεοὶ, ἔπε αἱ δο-
σὲς αὐτῶν εἰσι καὶ ὑποιοί.

locorum terrestrium, cum nequeat capere
simplicem illam vim, vitamque ætheriorum
purissimam, suas ipsius labeis causis primis
imputat: quemadmodum si quis cor-
pore infirmus, solisque calorem vivifi-
cum tolerare nequens, falsò auderet (à
suis infirmitatibus arguens) inculcare so-
lem, tanquam ad salutem & vitam planè
inutilem.

Quinimò in universi harmoniâ & cra-
si evenire potest, ut eadem quæ sint salu-
taria toti universo propter convenientiam
& perfectionem receptorum & recipien-
tium, partibus interim sint damnosa pro-
pter particulares ineptitudines. Omnes fanè
orbium circulationes (ut de universis lo-
quar motibus) totum mundum similiter
conservant; cum interim pars alia ab aliâ
lædatur: quomodo sæpe in saltationibus
fieri videmus, ubi totius chori decor ser-
vatur, cum digitus aut pes interim offen-
datur.

Rursus naturale est rebus particularibus
pati & permutari; non autem oportet
hoc universis & primis causis impingere,
ac si in ipsis locum haberet, vel ab ipsis
ad hæc inferiora promanaret. Atque ita
per hæc ostensum est, quod nec ipsi cœ-
lestes Dii, nec eorum munera mali quic-
quam in se contineant.

C A P. XIX.

*Quòd Dii in cælis conspicui connectantur cum Diis incorporeis. Quòd prin-
cipium suum habeant in mundo intelligibili; & suas ideas speculentur,
à quibus fuerint progenerati. Vinculo unitatis uterque mundus copulatur.*

I Θ I δὲ οὖν καὶ κεῖνο ἀποκρινώμεθα,
“τί τὸ συνάπτον ἐστὶ πρὸς τοῖς ἀσωμά-
τοις θεοῖς τὰς ἔχοντες σῶμα ἐν τῇ ἐ-
“ρανῶ.” ἡδὴ μὲν ἐν αὐτῷ τῷ περιηρημένῳ καὶ
τῷ κατὰ φαίνεται. εἰ γὰρ ὡς ἀσώματοι καὶ
νοητοὶ καὶ ἡνωμένοι τῷ ἐρανίῳ σφαιρῶν ἐπι-
βεβήκασι, ἀρχαῖς ἔχουσιν ἐν τῇ νοητῇ, καὶ
νοῦντες τὰ θεῖα αὐτῶν εἶδη, κατὰ δύναμι-
ναι.

A G E verò, & ad illa respondeamus,
quodnam sit vinculum, quo Dii in-
corporei iis qui corpus habent annectuntur.
Sed & hoc etiam ex ante dictis apparet.
Nam si tanquam incorporei, & intellectu-
ales, & uniti sphaeris cœlestibus inequi-
tent, habent haud dubiè originem in
mundo intellectuali, atque ita suas ipso-
rum

rum species divinas contemplantes, totum cœlum administrant juxta infinitam quandam operationem: si verò cœlum curent ex intervallo, & solis suis voluntatibus peragant æternas circulationes, sanè ipsi cum sensibili cœlorum naturâ nihil communicant, cum Diis autem intellectualibus quam maxime. Sed præstat particulariter præsens responsum tractare, hoc modo. Dico igitur quòd conspicua Deorum simulachra ab intelligibilibus paradigmatis divinis, aut saltem penes illa progenerantur; progenerata vero postquam sint, manent quoq; in iis firmiter, eademq; contingunt per ipsam illam imaginem quæ ab iis perficiebatur: quòd hæ ipsæ imagines aliud ordiuntur opus, & per unitatis vinculum hæ cum illis continuæ sunt; & quòd eæ divinæ species quæ adsunt conspicuis Deorum corporibus, separatim existunt ante illa corpora; & quòd ipsarum paradigmata intelligibilia, quæ impermixta sunt & supercœlestia, in seipsis unitè permanent, & tota simul juxta suam æternam eminentiam.

Est igitur unum commune & indissolubile vinculum inter ea penes intellectuales operationes, quo pacto est & penes communem in speciebus participandis rationem, quoniam nihil est quod eas determinet, neque est intervalli quicquam inter eas: immo immaterialis incorporea que substantia, (quippe quæ neque locis neque subiectis distrahitur, neque particularibus partium circumscriptionibus limitatur) ipsa continuò concurret, & in identitate coalescit; tum etiam processus ille omnium ab uno, & in unum recursus, & imperium unius super omnia, communionem præstat inter Deos qui sunt in hoc mundo & eos qui sunt in intelligibili.

Præterea, secundorum ad prima intellectualia conversio, primorumque in secundos deos ejusdem essentiae & potestatis communicatio, connectit eorum synodum in unum indissolubiliter. Quæ enim duæ res ex diversis essentiis coalescunt, ut anima & corpus, aut ex diversis speciebus, ut cum materiales, & eæ quæ quovis alio modo discrepant, species componuntur, certè

ὅτι σύμπαντα ἐξανόν κτ' ἑμὴν ἀπειρὸν ἐνέργειαν· καὶ εἰ χωριστῶς τῷ ἐξανῶ παρ-
όντες, ἀγνοοῦσι μόναις ταῖς ἐαυτῶν βελή-
σσει ταῖς αἰδέεσσι περιφορᾶς, ἀμυγῆς ὑπάρ-
5 χουσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ αἰθερῶν, καὶ τοῖς νοη-
τοῖς θεοῖς συνυπάρχουσι. πάλιν ἐξδὲν οὗ
καὶ κατ' ἰδίαν παραγματούμεθα τὴν παρ-
ῶσθι ἀποκρίσιν ὡςδε πως. λέγω δὴ ἔν, ὡς
ἀπὸ τῶν νοητῶν θεῶν παραδηγμάτων,
10 καὶ πρὸς αὐτὰ ἀποκρινάμεθα τὰ ἐμφανῆ
τῶν θεῶν ἀγάλματα, χυμύματα τε παν-
τελῶς ἐν αὐτοῖς ἰδρυται, καὶ πρὸς αὐτῶν
ἀνήκεσθι ἔχῃ τὴν αὐτῶν ἀποτε-
λεσθεῖν εἰκόνα· ἐπεὶ περὶ αὐτὰ ἀλ-
15 λῶν ἀφ' ἑκαστοῦ δεδημεύρηται, συνεχῇ
τὸ ἐστὶν τῇδε πρὸς ἐκείνα κτ' ἑμὴν ἐ-
νωσιν, καὶ τὰ μὲν παρόντα θεῶν νο-
εῖα εἶδη τοῖς ὁρατοῖς σώμασι τῶν θε-
ῶν, χωριστῶς αὐτῶν πρὸς ὑπάρχοντα τὰ δι-
20 ἄμνητα καὶ ὑπερεάνια αὐτῶν νοητὰ πα-
ραδείγματα, μὲν καὶ ἐαυτὰ ἐν
ὁμῇ πρῶτα κτ' ἑμὴν διαιωνίαν αὐτῶν ὑ-
περβολῶν.

Ἐστὶ μὲν οὖν καὶ κτ' ἑμὴν νοεῖα ἐνερ-
25 γεία οὗ κρινὸς συνδεδεμένη. αὐτῶν ἀδιά-
ρεστον, ἐστὶν καὶ κτ' ἑμὴν τῶν τῶν εἰδῶν κρινῶν
μεταστάς, ἐπεὶ ἐξδὲν διέρχῃ τῶνδε, ἐστὶ
ἐστὶ τὴν αὐτῶν μεταξὺ· ἐμὴν δὲ καὶ
αὐτῇ ἢ αὐτῶν ἐστὶ καὶ ἀσώματον, ἐπεὶ
30 πόποις, ἐπεὶ ὑποκειμένοις διισταμένη,
ἄτε μετὰ μεριστῶν διωρεσμένη περι-
γραφαῖς, οὐδὲν συνερχέται καὶ συμφύ-
εται εἰς ἑνότητα, ἥτε ἀφ' ἐνὸς πρὸς
οὐδὲν, καὶ εἰς ἐν τῶν ὅλων ἀναγωγῇ,
35 καὶ τῇ ἐνὸς πάντη ὁπικράτεια, συνάγῃ
τῇ κρινῶν αὐτῶν ἐν τῇ κρινῇ θεῶν
πρὸς τὰς ἐν τῇ νοητῇ πρὸς ὑπάρχοντα.

Ἐστὶν ἡ τῇ ὁδυπείρῃ πρὸς τὰ πρῶ-
τα νοεῖα ὁπικροφῇ, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς
40 πείρῃ εἰς τὰς ὁδυπείρας θεῶν δόσις τῇ αὐ-
τοῖς ἐστὶ καὶ διωρεσμένη, συνεχῇ τὴν εἰς
ἐν αὐτῶν συνῶδον ἀδιάλυτον. ὅτι μὲν
τῶν ἑτεροειδῶν, οὗ ψυχῆς καὶ σώματος,
καὶ τῶν ἀνομοειδῶν, ὡςπερ τῶν ἐνύλων
35 εἰδῶν, καὶ τῶν ἄλλως ὁπωσποῦν κειχωρισ-
μένων, ἢ συμφυῆς ἐνωσις ὁπικλήτης τε
E
πρὸς.

ἀναγίνεται ἀπὸ τῶν ἀνωθεν, καὶ ἀποβλη-
τὴ καὶ ῥογῶνων περὶ ὁδὸς ὠρισμένας. ὅσων
δὲ ἂν ἀνίσταται ἐπὶ τῷ ὕψει, καὶ τῷ
ταυπότητι τῶν περὶ τῶν καὶ εἰδὸς τε
καὶ τῷ εἰσὶν, ἀπὸ γὰρ τῶν μερῶν ἐπὶ τὰ
ὅλα ἀναγὰς αὐτοὺς, τέτρω πλέον
τῷ ἐνὸς τῷ αἰδίου ὑπάρχοντι διεί-
σκομεν, περὶ γεμεῖν τε αὐτῷ καὶ κρη-
νωπείαν θεωρεῖν, καὶ περὶ αὐτῷ, καὶ ἐν
αὐτῇ ἔχει τῷ ἐπερότητα καὶ τὸ
πλήθος.

Επεὶ δὲ γὰρ τῶν θεῶν ἐν τῇ ἐνώσει πρῶ-
των ἔστιν ἡ τάξις, ταῦτε περὶ καὶ δό-
τερα αὐτῶν γῆ, καὶ τὰ περὶ αὐτοφύο-
μια πολλὰ, ἐν ἐνὶ τῷ ὅλα συνυφάνει, 15
τοῦτο πᾶν ἐν αὐτοῖς ἔστι τὸ ἐν, ἀρχὴ τε καὶ
μέσα καὶ τέλος κατ' αὐτὸ τὸ ἐν συνυπάρχει.
ὥς ἐπὶ γὰρ τέτων, ὅθεν ῥῆσι ζῆτεν πόθεν
τὸ ἐν ἀπαν ἐφίκεται. αὐτὸ γὰρ ὅτε ποτε
ἔστιν ἐν αὐτοῖς τὸ εἶναι, τῶν αὐτῶν ὑπάρ- 20
χει τὸ ἐν καὶ τῷ μὲν δότερα μένει καὶ
τὰ αὐτὰ ἐν τῷ ἐνὶ τῶν περὶ τῶν. τὰ δὲ
περὶ τῶν ποῖς δότεροις τὸ ἀφ' αὐτῶν ἐ-
νωσιν δίδωσι, πᾶντα ὅ ἐν ἀλλήλοις κρινω-
νίαν ἔχει τὸ ἀδιαλύτως συμπλοκή.

Απὸ δὲ τούτου τὸ αἰτίας, καὶ τοῖς αἰ-
σθητοῖς θεοῖς σώματα ἔχουσιν οἱ περὶ πελάς
αἰσθητοὶ θεοὶ ζωήνωνται. οἵτε γὰρ ἐμ-
φανεῖς θεοὶ σωμάτων εἰσὶν ἔξω, καὶ διὰ
τῶτο εἰσὶν ἐν τῷ νοητῷ, καὶ οἱ νοητοὶ διὰ 30
τῷ ἀπὸ αὐτῶν ἐνωσιν περὶ ἔχουσιν ἐν
αὐτοῖς τὰς ἐμφανεῖς, ἀμφοτέρω πε καὶ
κρινῶν ἐνωσιν καὶ μὲν ἐνέργειαν ἴστανται.
ὡσαύτως καὶ τῶτο τὸ τῶν θεῶν αἰτίας καὶ
διὰ κινήσεως ἔστιν ἐξαιρετικόν, διὸ καὶ α- 35
νωθεν μέλει τὸ πέρας τὸ θείας τῆς ἔξω,
ἡ αὐτὴ δὴ καὶ πάντων ἐνωσις. εἰ δὲ τῶτο
ἀξίον ἀμφισβητεῖν, τέναντιον γὰρ ἂν ἴναι
δυνατὸν, εἰ μὴ ἔτι εἶχε καὶ περὶ μὲν τὸ
ζωαφῆς τὸ αἰσθητῶν θεῶν ἰδρυμένων 40
περὶ τὰς νοητὰς θεάς, τοσαῦτα εἰρηδῶ.
sunt de contactu, & affinitate Deorum

illa coalitio ut à superioribus advenit &
acquiritur, ita certis temporum recurfi-
bus amittitur. Quanto autem magis a-
scendimus in altum, & in identitatem
causarum primarum, tum specie, tum
essentiâ, & quanto magis attollimus nos
à partibus ad tota, tanto magis unitatem
illam deprehendimus, quæ æterna existit,
& præstantiorem contemplamur & prin-
cipaliorum, in se, & circa se tum, diverfi-
tatem, tum multitudinem comprehenden-
tem.

Quandoquidem vero Deorum in uni-
tate omnium consensus sit, & prima &
secunda eorum genera, & quæcunque,
plurima licet, circa ea nascuntur, in uni-
tate omnia simul existant, & omne quod
est in iis unum est, tum principium &
media & fines in unum cœunt, simulque
sunt: ita ut de his ne oporteat quidem quæ-
rere unde unitas illa omnibus advenerit,
ipsa enim eorum essentia, quæcunque tan-
dem sit, est hæc unitas; & secunda quidem
genera in unitate primorum eodem modo
semper manent, & prima secundis imper-
tunt à seipsis unitatem, omnia denique in-
diffolubilis inter se nexus communionem
sustinent & tuentur.

Et hanc ipsam ob rationem Dii prorsus
incorporei uniuntur Diis sensibilibus &
corpora gerentibus. Nam & Dii conspicui
sunt extra corpora, atque adeo ad mundum
intelligibilem pertinent, & Dii intelli-
gibiles propter unitatem suam infinitam De-
os conspicuos in se continent, utrique ve-
ro secundum communem unitatem, & o-
perationem unam stabiliuntur. Similiter &
hæc insignis est prærogativa tum causæ tum
administrationis divinæ, quod à summis
ad imos in ordine divino una per omnes
diffundatur unitas. Si autem hoc dignum
visum est, de quo dubitet quis, sanè con-
traria pars omni admiratione digna esset,
si aliter se res haberet. Atque hæc dicta
sunt de contactu, & affinitate Deorum sensibilibus ad Deos intellectuales.

CAP. XX.

Quod sint Dii invisibiles, visibiles & Dæmones. Horum differentia à conjunctione, separatione, intelligentiâ, officiis, providentiâ, essentiâ, puritate.

PO S T hæc easdem resumis quæstiones, ad quarum solutionem sufficere possent, quæ nuper à nobis tibi quærenti responsa sunt. Verum quoniam (ut est proverbium) quæ pulchra, sæpe loqui & considerare oportet, idcirco nec nos hæc transiliemus, ac si jamjam abundè respondissemus, sed iterum atque iterum sermonibus disputantes, fortè ex omnibus perfectum aliquod & grande ad scientiam emolumentum parabimus. Quæris autem *quid sit quod discriminet Dæmonas à Diis tum conspicuis tum inconspicuis, cum conjuncti unitatis vinculo conspicui inconspicuis sunt.* Ego vero orsus ab eo quod primum est, quæ sit inter eos differentia ostendam. Quoniam enim conspicui Diis intellectualibus conjuncti sunt, & eandem ideam cum illis habent, Dæmones vero longè quoad essentiam ab istis disjuncti sunt, & vix similitudine eos repræsentant, hanc ob rationem à Diis conspicuis determinantur. Et à Diis inconspicuis differunt eo quòd inconspicui sunt: Dæmones enim nec oculis nec sensu alio percipi possunt, Dii verò etiam rationem omnem, notitiam & intelligentiam materialem prævertunt: & quia his sunt incogniti & inconspicui, sic appellantur, sed longè alia de causa quàm Dæmones inconspicui dicuntur. Quid igitur eminentius habent Dii inconspicui, quòd tales sint, quam conspicui? nihil fanè: quod enim divinum est ubicunq; tandem fit, aut quamcunque provinciam sortiatur, eandem habet potentiam & ditionem in universa sibi subiecta. Enimverò si conspicui aliquando fiant, qui aliàs sunt inconspicui, imperitant Dæmonibus inconspicuis, atq; etiam si circa terram versentur, Dæmonibus aëreis dominantur; neque enim

ΤΟ ὃ μὲν τῶτο τὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις ἐπαναλαμβάνεις αὐτῶν, ὡς ἔστιν ἡρκεῖ μὲν τὰ προειρημμένα ἀρτίως εἰς δόξαν, ὡς ἐπεζητήσας. Ἀλλὰ ἐπεὶ δὲ
5 τὰ κατὰ, ὡς φασί, πολλὰν λέγειν τε καὶ ὁπσκοπεῖν, ὅτε ἡμεῖς ὑπερβησόμεθα ταῦτα, ὡς ἤδη πετυχηότες ἡμεῖς ἀποκρίσεως, τειβόντες ὃ αὐτὰ πολλὰν δόξαν λόγων, τάχα ἂν ὅξ ἀπὸ πάντων τέλει
10 ὂν τι καὶ μέγα ἀγαθὸν εἰς ὁπσημύω κτήσασμεθα. Απορεῖς γὰρ δὴ, " τί τὸ ἀκαχεῖ-
" νόν ἐστι τὰς δαίμονας ἀπὸ τε τῶν ἐμφανῶν καὶ τῶν ἀφανῶν θεῶν, συνη-
" μένων ὃ τῶν ἐμφανῶν θεῶν τοῖς
15 " ἀφανέσιν. " ἐγὼ δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶδε πρῶτον ἀρχόμενος, τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ὡς ἀδύνατον. διότι γὰρ οἱ μὲν εἰσὶν συνημμένοι πρὸς τὰς νοητὰς θεάς, καὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν πρὸς αὐτὰς ἔχοντες, οἱ δὲ πόρρωθεν αὐτῶν ἀφεστηκότες καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ μέγιστος δὲ ὁμοιότητος αὐτοῖς ἀπεικασόμενοι, διὰ τῶτο δὴ καὶ χειρομῆνοι τῶν ἐμφανῶν θεῶν εἰσι δαίμονες. τῶν δὲ ἀφανῶν θεῶν διεστηκασί κατ' αὐτῶν τῶ
25 ἀφανῶν ἀγαθόν: οἱ μὲν γὰρ δαίμονες ἀόρατοί τε εἰσιν, καὶ ὁδῶν ἀδύνατοι περὶ ληπτοί, οἱ δὲ καὶ λόγον γνώσεως καὶ νοήσεως ἐνύλιν ὑπερέχουσι: καὶ διότι τέτοις εἰσὶν ἄγνωστοι καὶ ἀφανῆς, ἕτως ἐπὶ νομίζοντες,
30 πολὺ ἀγαθὸν ἢ ὅτι τῶν δαίμονων λέγεται ὅτι ἀφανῆς. τί οὖν ἐμφανῶν θεῶν ἀφανῆς ὄντες ἔχουσι κατὰ τὸν κατὰ φύσιν εἶσιν ἀφανῆς; καὶ μὲν οὖν ὅτι θεῶν ὅπερ ποτ' ἂν ᾖ, καὶ ἀντιπαρὶ ἂν ἔχη λῆξιν, τῶν αὐτῶν ἔχει διῶαμιν καὶ ὁπκράτειαν τῶν ὑποπταγμένων ὅλων. ὅθεν καὶ ἐμφανῆς ἢ, τῶν ἀφανῶν ὑπάρχῃ δαίμονων: καὶ γὰρ ὁ πῶτος ὁ δευτέρως, καὶ ἢ
E 2 τῶ

C A P. XXI.

Confutat quæ Porphyrius adduxerat, sc. multa fieri erga Deos tanquam patibiles & affectibus obnoxios. Pugnat hoc cum lege sacrorum. Symbola divinitus instituta aliquid occultissimum significant. Divina humanis ratiociniis non esse metienda. Veræ religionis præstantia & fructus.

DISTINCTIONEM vero *patibilis & impatibilis*, quam hic etiam probas, possit quis non immerito rejicere, ut quæ meliorum generum neutri competat, propter causas eas quas prius diximus; nihilominus ideo evertendam censemus, quod arguat deos esse sensibiles ex sacrificiis. Quæ enim tandem est religio, qui cultus juxta leges sacerdotales præstitus, qui per passiones perficitur, aut passionibus explendis comparatur? Nonne omnis sacrorum cultus secundum Deorum leges & modo intellectuali ab initio fanciebatur? Imitatur fanè Deorum utrumque ordinem, tum intelligibilem tum in cœlo conspicuum; continet etiam mensuras rerum æternas, & teferas quasi admirabiles, utpote ab opifice & universi patre huc demissas, in quibus ope symbolorum inenarrabilium arcana multa repræsentantur, & quæ nullis formis per se vestiuntur tenentur deformata, & quæ omnem imaginem superant, figurantur imaginibus; omnia autem perficiuntur per causam divinam solam, quæ à passionibus omnibus adeo separatur, ut ne ratio quidem nostra possit eam attingere.

Atque hæc ferè causa est cur avertamur ad tam multiplices de his errores. Cum enim homines, quod revera non possunt, posse se credant cognitionem assequi rationum, quibus sacra nituntur, abripiuntur toti ad suas ipsorum passiones, & ex istis quæ humana sunt de divinis conjecturas fabricantur. Ab iis igitur aberrant dupliciter, & quod à divinis excident, & quod his omisissis ad passiones humanas divinitatem deducant. Verum o-

Η Ν δὲ σωαινὲς διαίρεσιν πλὴν τῆς
 "ἐμπαθεῖς ἀπὸ τῆς ἀπαθεῖς," ἴσως
 μὴν ἂν πρὸς τὴν αἰσθησικότητα, ὡς ἐκτενέρω τῆς
 κρείττονων γῆλων ἐφαρμοζέσθω, δι' αὐτῶν
 5 παροδὲν εἰρήνευον αἰτίας· καὶ μὴν διὰ
 τὸ πᾶν γὰρ αὐτῶν ἀνατρέπειν ἄξιον, δι-
 ὅτι ἐλήλεκται ἐκ τῆς ὡς "ἐμπαθεῖς
 ὄντες" δρωμένων. ποία γὰρ ἀγίτεια καὶ
 καὶ νόμος ἱερατικὸς θεραπεία δρωμένη
 10 διὰ πάθος γίνεται, ἢ παθῶν πῶς ἀπο-
 πλέωσιν ἐμποιεῖ; ἐχ' αὐτῇ μὲν καὶ θε-
 σμὸς θεῶν, νοερώς τε κατ' ἀρχὰς ἐνο-
 μωθεῖται, μὴ δὲ τὸ πλὴν τῆς θεῶν τάξιν,
 πλὴν τε νοητικῶν καὶ πλὴν ἐν ἐρανῶν· ἐχ'
 15 τὸ μέγεθος τῆς ὄντων αἰδέας, καὶ ἐν δὴ-
 ματα δαμνατὰ, οἷα ἀπὸ τῆς δημιουργεῖ
 καὶ πατρὸς τῆς ὅλων δούρο καταπεμ-
 φθέντα, οἷς καὶ τὰ μὲν ἀφ' ἐργατα ἀφ'
 συμβόλων ἀπορρήτων ἐκφανεῖται, τὰ δὲ
 20 ἀνείδεα κρατεῖται ἐν εἰδέσι, τὰ δὲ πάσης
 εἰρήνης κρείττονα δι' εἰρήνων ἀπτυπῆται,
 πᾶντα δὲ ἀφ' ἑαυτῆς αἰτίας μόνης ἐκτελεσθῆναι,
 ἥτις ποσῶτον κεχώρισται τῶν παθῶν, ὥστε
 μηδὲ λόγον αὐτὴ δύνατον εἶναι ἐφ' ἀπ' ἐαυ-
 25 Σχεδὸν οὖν καὶ τὸ πᾶν αἰτίον γέγονε τῷ
 ἐπὶ τὰ πλήρη τῶν ἐπινοῶν καὶ ἀπορρήτων. ἀ-
 δυνάτοι γὰρ ὄντες αὐτῶν οἱ ἀνθρώποι λο-
 γισμῶν τὴν γνώσιν ἐπιλαβεῖν, νομίζον-
 30 τες τὸ δύνασθαι, φέροντες ὅλον παρὰ
 οἰκεία ἐαυτοῦ τῆς ἀνθρώπινα πάθη, καὶ
 ἀπὸ τῆς ἐαυτοῦ τὰ θεῖα περμαίνονται.
 ἀφ' ἑαυτῶν ἑαυτοῦ αὐτῶν διχῶς, καὶ
 διχῶς τὴν θεῶν ἀποπίπτει, καὶ διότι τέτων
 ἀποτυγχάνοντες ἐπὶ τὰ ἀνθρώπινα αὐτῶν
 35 πάθη καὶ ἐλκεσιν· ἐργῶν δὲ γὰρ καὶ τὸ ὡ-

σαύτως δρωμένων πρὸς θεὸς καὶ ἀν-
 θρώπους, οἷς προσκλίσεων, προσκυνώσε-
 ων, δωρεῶν, ἀρχῶν, μὴ ὅτι αὐτὸν
 ὑπολαμβάνειν τρόπον ἐπ' ἀμφοτέρων,
 καὶ ὅτι τὴν ὅτι τὰ πρῶτα ἀφορεῖν 5
 χωρὶς πέντα ἐκείνα· ὅτι τὰ μὲν ὡς
 θεῖα ἀποσεμνύνειν, τὰ δὲ ὡς ἀνθρώπινα
 ἡμέτερον ἡμετέραν διηγεταφρονήτα· ὅτι
 μὲν πᾶσι διδόναι τὴν ἀπεργασίαν, καὶ
 τε ποιόντων, καὶ πρὸς ἑς γίνοντι, ἀν- 10
 θρώπινα γὰρ ὅτι καὶ σωματίζονται· ὅτι δὲ
 δεῖ δαύματι ἀνέπειν ὅτι σεμνὴς κατὰ
 σάσεως, νοεῖς τε χαρᾶς ὅτι βεβαίως γνώ-
 μης ἀπορραζομένων πρᾶν διαφερόντως
 τὴν ἐνέργειαν, ἐπεὶ δὲ τίς θεοῖς ἀναπύ- 15
 ρεται.

portuit eas res quæ adversus homines &
 Deos similiter præstantur, ut sunt genu-
 flexiones, adorationes, munera, primitiæ,
 non eodem modo utrinque interpretari,
 sed utraque seorsim considerare, prout
 pretiosiora distingui decet à vilibus; & illa
 quidem venerari ut quæ divina sint, hæc,
 quoniam sunt humana, & ita fiant, con-
 temptui habere; hæc passiones efficere, tum
 in dantibus tum in accipientibus, quo-
 ties fiunt, sunt enim humana & corpo-
 rea; illa vero & eorum operationem ve-
 hementèr honorare; quoniam fiunt silen-
 tio quodam gravi, & venerabili confi-
 stentiâ animæ, & gaudio mentis, & ju-
 dicio stabili; utpote quæ ad Deos refe-
 runtur.

S E C T I O II.

C A P. I.

Dæmonum, Heroum, Animarum differentia sumpta à naturis, viribus, operationibus.

ILLUD quoque demonstrare tibi oportet, quomodo Dæmones ab Heroibus & animabus distinguantur, essentiâ, an potentiâ, an operatione. Affirmo igitur Dæmonas oriri quidem ex potestatibus Deorum generatricibus & opificibus, sed tum demum cum ista potestas ad extremos processus sui fines & divisiones ultimas devenierit: Heroas autem juxta rationes vitales, quæ sunt in Diis, exoriri: animas autem principales & perfectissimas hos ipsos excipere, ab ipsis definiri, & ab ipsis separari.

Jam cum nascantur ab aliis atque aliis causis, diversas quoque obtinere vires credere par est: & Dæmonum essentiam operativam esse, & naturarum mundanarum perfectivam, & ejusmodi esse quæ curam gerat rerum omnium quæ nascuntur: Heroum hanc esse naturam, ut vitam & rationem rebus sufficiat, & animabus præfideat. Potentias utrorumque quod spectat, Dæmonas definimus esse genitabiles, quodque ad eos naturæ administratio & animarum corporibus alligandarum cura pertineat; Heroibus verò vires tribuere oportet vivificas, hominum duces, & à generatione solutas.

ΔE I δὲ δὴ καὶ τὸ ποῦ ποδὲς ἡναι σοι, δαίμων ἢ ἡρώς καὶ ψυχῆς τίς· καὶ εἰδὲν διαφέρει, ἢ καὶ δυνάμιν, ἢ ἐνέργειαν. λέγω τοίνυν δαίμονας μὲν καὶ τὰς γυνητικὰς καὶ δημιουργικὰς τῶν θεῶν δυνάμεις, ἐν τῇ πορρωτάτῃ τῇ πορρωτάτῃ ἀποτελειότητι καὶ τῶν ἐξούτων διαμερισμῶν ὡς ἔχεται· ἡρώας δὲ καὶ τὰς τῆς ζωῆς ἐν τοῖς δείοις λόγους καὶ τὰ πορρωτά καὶ πλεία μέτρα τῶν ψυχῶν ἀποτελειῶν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπομερίζεσθαι.

Γινόμενης δὲ ἕως τῆς δαίμονων καὶ ἡρώων φύσεως ἀπὸ τῶν ἑτέρων αἰτίων, καὶ αὐτῶν ἔχον τὴν εἰσὶν ὡς ἀλλὰ τίς πορρωτά· καὶ γὰρ ἀπορρασιμῶς μὲν εἶναι τὴν δαίμονων καὶ τελεσιουργὴν τῶν πορρωτάτων φύσεων, ὅτι ἀππληρωτικῶς τῇ καὶ ἑξέσονται τῶν γινόμενων ἐπιστάσις ζωτικῶν καὶ λογικῶν, καὶ ψυχῶν ἡγεμονικῶν ὑπάρχον· πλὴν τῶν ἡρώων· δυνάμεις τε τοῖς μὲν δαίμοσι γινόμεναι, ἐπιστατικὰς τε τῇ φύσεως καὶ τῇ συνδεσμῶν τῶν ψυχῶν εἰς τὰ σώματα ἀφορεῖσθαι· τοῖς τε ἡρώσι ζωοποιὰς, ἡγεμονικὰς τῶν ἀνθρώπων, ἡγεσεως ἀποτελειῶν, ἀπονέμειν ἄξιον.

C A P. II.

*Operationes Dæmonum, Heroum, Animarum particulariter considerantur.
Deorum indulgentiâ animæ Angelis evadunt æquales.*

ΕΠΟΜΕΝΩΣ δὲ καὶ πᾶς ἐνεργεί-
αι αὐτῶν διδρασκόν· ἵνα μὴ τῶν δαι-
μόνων παρὶ τοῦ κόσμου ἐπιστρεφόμεναι,
καὶ μάλλον ἀγρίαινας ἐπιπλεῖον ἐν τοῖς
ἀποτελεσμένοις ὑφ' αὐτῶν· πᾶς ὅ τῶν ἡ-
ρώων, καὶ ἐπ' ἐλαττον μὴ διηκῶσαι,
ὡς δὲ πῶς τῶν ψυχῶν ἀγρίαινας ἐπι-
στρεφόμεναι. ἔτι δὲ οὕτω διωριζόμενων,
ὅτε ἐρεῖα ἔσιν ἡ ψυχὴ, καὶ παλήγιστοι ὡς
ὁ πᾶς τῶν δαιμόνων τῶν ἡρώων, καὶ ἀπὸ τῶν
δύο τῶν γυναικῶν μοίρας πᾶς διωριζόμενων
ἀγρίαινας ἐπιπλεῖον, μεριστὰς ἐρεῖας τε
ἄλλαις παρὶ τοῦ κόσμου πλεονάζουσαι ἀφ' ἐ-
αυτῆς, καὶ ἄλλοτε ἄλλα εἶδη καὶ λόγους ἔξ
ἐτέρων ἐτέρων, βίβας τε ἄλλας ἄλλοτε ἐρε-
ῖαι, καὶ ἐρεῖας ἡρώων τῶν ἡρώων
ποικίλαις ζωαῖς καὶ ἰδέαις ἡρώων, συμ-
φορμῶν τε οἷς ἀνέδελαι, ὅτε ἀφ' ὧν ἀν-
βέληται ἀναχωρεῖσαι, ὁμοιομῶν τοῖς πα-
σι, καὶ δι' ἐπερὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν διιστάμεναι,
λόγους τε ἐρεῖας ἐρεῖας συγγενεῖς τοῖς
ἐπὶ καὶ γινόμενοις, δειοῖς τε σιμᾶν τε
ἐαυτῶν, καὶ ἄλλας ἀρμονίας ἐρεῖας καὶ δι-
ωριζόμενων, ἡ καὶ οἷας δαίμονες τε καὶ ἡρώων
ὡς αὐτὰς συνεπλήκοντο καὶ ὁ μὴ αἰδίων
τῶν ὁμοίαις ζωαῖς καὶ ἐνεργείαις τῶν ἐλαττον
ἐκείνων ἐρεῖας, ἀφ' ὧν πῶς τῶν δαιμόνων
βέληται ἀναχωρεῖσαι, καὶ πῶς αὐτῶν ἐν-
διδουμῶν φωτὸς ἐκ λαμπρῶν, πολλὰ καὶ
ἀνωτέρω χωρεῖσαι, ἐπὶ μείζονα τε πᾶσιν
πῶς ἀγγελικῶν ἀναχωρεῖσαι. ὅτε δὲ ἐκεί-
τοις τῶν ψυχῶν ὅροις ἀναμένει, ὁ δὲ ὅλον
τῶν εἰς ἀγγελικῶν ψυχῶν ὅτε ἀγρίαινας
τελεῖται ζωῶν. ὅθεν δὲ καὶ δοκεῖ παντοδα-
πὰς ἐρεῖας καὶ λόγους τε παντοίους καὶ εἶδη τῶν
ἄλλων τῶν ἐρεῖας ἐν ἐαυτῇ ἡ ψυχῇ. ὁ δὲ εἰς ἡρώων
τῶν ἀγρίαινας ἐρεῖας, ὡς ἐρεῖας μὴν αἰεὶ καὶ ἐν
πῶν, ἡρώων δὲ ἐαυτῶν τοῖς ἐρεῖας γινόμενοις
αἰπῶν, ἄλλοτε ἄλλοις σιμᾶν τε.

SEQUITUR jam ut eorum o-
perationes distinguamus inter se. Et
sanè Dæmonum operationes considera-
mus tanquam versantes circa mundum,
latiusque se extendentes in iis quæ perfi-
ciunt: Heroum verò non ita longè per-
tingentes, & præcipuè occupatas in ani-
mabus ordinandis. His duobus sic defini-
tis, anima sequitur, quæ divinorum ordi-
num fines attingit, & ab his duobus ge-
neribus portiones quasdam particulares po-
tentiarum sortitur, & ex seipsâ aliis cu-
mulata accessionibus abundat, aliasque ex
aliis species & rationes diversas ex diver-
sis subinde acquiens, & mores alios, pro
diversis mundi regionibus variis vitis &
ideis utitur; simul quibus vult applicans
se, & à quibus vult iterum resiliens, omni-
bus assimulatur, & ab omnibus dissidet di-
versa, per rationes congenere quas de se
promit, annectit se rebus, quæ verè sunt,
& quæ generantur etiam Diis ipsis; id-
que per alias essentiarum & potentiarum
convenientias, quam quibus aut Dæmo-
nes aut Heroes se cum Diis connectunt.
Et quanquam æternum vitæ similis & o-
perationum tenorem minus servet, quàm
Heroes & Dæmones; tamen per Deorum
benignitatem & infusam ab illis illumina-
tionem sæpe altius ascendit, & in ordi-
nem majorem Angelicum evehitur. Hoc
quoties fit, non jam amplius animæ fini-
bus continetur, sed tota in Angelicam a-
nimam evadit, & in purissimam vitam per-
fectè pervenit. Atque hinc est quod a-
nima videtur in se continere omnimodas
essentias, rationes omnifarias, & species
universas. Sed si verum fateri oporteat, de-
terminatur illa quidem semper ad unum
quid, sed causis præcedentibus aliâs aliis
seipsam accomodat, & cum illis conne-
ctitur.

Tanta

Tanta igitur in genere per omnia cum sit inter hos differentia, non amplius oportet ambigere, quid sit quod eos distinguat: sed quatenus natura ipsorum hæc differre ostendat, eatenus sunt ab invicem distinguenda; quatenus vero consensum unum possunt præstare, eo usque convenientia eorum est consideranda: hac enim ratione possit quis sine errore unam de omnibus complexam, vel distinctam adipisci notionem.

IO νοιαν.

C A P. III.

Divinorum apparitiones variae pro varietate ordinum.

SED progrediar jam ad apparitiones Deorum, ut quid hic sit differentiae deprehendam. Quæris enim quo indicio cognoscamus aut Deum apparere, aut angelum, aut Archangelum, aut Dæmonem, aut aliquem principem, aut animam. Uno igitur verbo statuo, eorum epiphantias respondere eorum essentiis, potestatibus, & operationibus: quales enim sunt, tales invocantibus apparent, operationesque ostendunt, & ideas sibi congruentes, & indicia sibi propria exhibent. Sed ut singulatim hæc determinem, Deorum quidem phasmata simplicia sunt; Dæmonum vero varia; Angelorum simpliciora sunt quam Dæmonum, inferiora vero quam quæ sunt Deorum: Archangelorum propius paulo ad causas divinas accedunt, Archontum phasmata, siquidem iidem tibi videantur, qui & mundi sunt rectores, quique sublunaria elementa gubernant, varietatem quidem habent, sed & ordinem & ornatum; si vero ii sunt qui materiam moderantur, & præsent, apparent quidem sub majori varietate, sed & imperfectiores sunt quam principes: Animarum denique spectra omnigena apparent. Et Dii quidem salutare visui affulgent; Archangeli terribiles simul & mites; Angeli adhuc mitiores sunt; Dæmones hor-

Τοσαύτης οὖν ἔσθις καὶ δόξα διαφορᾶς ἐν αὐτοῖς, ἐκείνι δὲ ἀμφισβητεῖν τί δήποτε ἐν αὐτοῖς ἔστι ὁ πᾶσι πᾶσι ἡ πόρ δὲ ἔχῃ φύσις παύτα ἕκαστα, ταύτην ἀκριτέον ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων· καὶ καὶ δὲ σὺν δυνάμει συνόδον ποιῶν μίαν, καὶ ποσῶτον πᾶσι καὶ ἑνὶ αὐτῷ θεωρητέον· ἔτω γὰρ ἂν τις αὐτῷ δυνάμει ἀφ' ὧν πᾶσι λαβῆν καὶ δυνάμει καὶ πᾶσι πᾶσι ἐν-
IO νοιαν.

AΛΛ' ὅτι πᾶσι ἐπιφανείας αὐτῷ βαδισμαί. τί δήποτε ἔχουσιν ὁ διαφορᾶς; ἐπιζητεῖς γὰρ, "τί ὁ γνώρισμα θεῶν παρούσας, ἢ ἀγγέλων, ἢ ἀρχαγγέλων, ἢ δαίμονων, ἢ τινος ἀρχόντων, ἢ ψυχῆς. Ἐνὶ μὲν οὖν λόγῳ τῆς ἐσθις αὐτῷ καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείας τῆς ἐπιφανείας ἀφορίζομαι ἐν ὁμολογημένῳ· οἱ γὰρ ποτὲ εἰσι, ποτὲ οὐ καὶ τοῖς ἐπιφανέμενοις ἐπιφαίνονται, ἐνεργείας τε ἀναφαίνονται, καὶ ἰδέας αὐτοῖς συμφώνους, καὶ γνώρισμα-τα αὐτῶν πᾶσι οἰκεία ἐπιφανέμενοι. Ὡς δὲ καὶ ἕκαστον δυνάμει, μονοειδῆ μὲν ἔστι φάσματα πᾶσι τῶν θεῶν καὶ τῶν δαίμωνων ποικίλα· καὶ τῶν ἀγγέλων ἀπλῆστερα μὲν ἢ καὶ τῶν δαίμονων, καὶ δὲ θεῶν ὑποδέεστερα· πᾶσι τῶν ἀρχαγγέλων μᾶλλον πᾶσι τοῖς θεοῖς αἰτίοις συνερχόμενα· πᾶσι τῶν ἀρχόντων, εἰ μὲν σοι δοκῶσιν ἔστι οἱ ἡγεμονικότεροι, οἱ τὰ ὑπὸ σελήνῃ σοιχεῖα δυνάμει, ἔστι ποικίλα μὲν, ἐν ταύτῃ δὲ ἀσχετῶς καὶ ἡμεῖς· εἰ δὲ οἱ τῆς ὕλης περὶ ἐκείνους, ἔστι ποικιλοτέρα μὲν, ἀπλῆστερα δὲ τῶν μᾶλλον· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν παύτα πᾶσι φαίνονται. Καὶ τὰ μὲν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀρχαγγέλων βλοσυρὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς· πᾶσι τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἀγγέλων πᾶσι τῶν δαίμωνων
F
των

νων φοβερά· τὰ δὲ τῶν ἡρώων, καὶ εἰ
 πᾶσι λέλειπται ἐν τῇ ἐρωτήσει, τυχα-
 νῶς τῆς ἀληθείας γὰρ ἐνεκα ἀποκρί-
 σεως, ὅπῃ δὴ τῶν δαμόνων ἔστιν ἡμε-
 ρώτερα· τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ
 5 πληκτικὰ μὲν ἔστιν, εἰ πρὸς τὸν ἡσμον
 ἔξυσιάζουσιν, βλαβερά δὲ τοῖς ὁρώσι καὶ
 λυπηρά, ἅπτερ εἰσιν ἐνυλῶν· τὰ δὲ τῶν
 ψυχῶν προσέοικε μὲν τοῖς ἡρώοις,
 πλεονῶν ἔστι γὰρ αὐτῶν ὑποδέεσθαι.

Γάλιν τοίνυν, τὰ μὲν τῶν θεῶν ἔστι πᾶσι
 λῶς ἀμετάβλητα καὶ ἀτελέστατα καὶ μορ-
 φῶν καὶ χημῶν, καὶ τῶν πρὸς τὰ πρὸς αὐτοὺς
 ὄντα· τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων πλησι-
 ζόντα τοῖς τῶν θεῶν, ἀπολείπεται αὐ-
 τῶν τῶν ταυτοτήτων· τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων
 καὶ τέτων ἔστιν ὑποδέεσθαι, ἀμετάβλητα
 δὲ· τὰ τῶν δαμόνων ἰνδάλει· ἄλλοτε ἐπὶ
 ἄλλης ὁρώμενα μορφῆς, καὶ μεγάλῃ καὶ μι-
 κρῇ, τὰ αὐτὰ φαινόμενα, καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν
 20 ἀρχόντων, ὅσα μὲν ἔστιν ἡγεμονικὰ, ἀ-
 ναλλοίωται ὑπάρχοντα, τὰ δὲ ἐνυλὰ ἀλ-
 λοίωται πολυειδῶς· τὰ δὲ τῶν ἡρώων, προσ-
 εοικε τοῖς τῶν δαμόνων· τὰ δὲ τῶν ψυ-
 χῶν τῶν δαμονίας μεταβολῆς, ὅση ὀλίγον
 μέντοι ὑφίστανται. Ἐπὶ τοίνυν τάξις καὶ ἡρε-
 μία τοῖς θεοῖς προσήκει. τοῖς δὲ τῶν ἀρχ-
 ἀγγέλων δραστήριον ὅτι τὰ τάξεως καὶ ἡ-
 ρεμίας ὑπάρχοντα· τοῖς δὲ ἀγγέλοις ὅση
 ἀπηλλαγμένους κινήσεως ἦδη, ὅτι ἡγεμονο-
 μνημόνους καὶ ἡσυχῶν πάρεστι· παραχρῆν
 30 καὶ ἀταξία τοῖς δαμονίοις φάσμασι συνα-
 γαγῆναι. τοῖς δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ δόξαν
 ἐκπύρρειν ὡς πορείαν, ὁμολογούμενα
 συνέπειν τὰ ὁράματα· διαρυσσώδη μὲν
 φερόμενα τὰ ἐνυλὰ· τὰ δὲ ἡγεμονικὰ,
 μονίμως ἐστὶν ἐν αὐτοῖς. τὰ δὲ τῶν ἡρώ-
 ων ὑποδύμενα τῇ κινήσει, καὶ μεταβολῇ
 ὅση ἀμοιρα. τὰ δὲ τῶν ψυχῶν, προσ-
 εοικῶντα μὲν τοῖς ἡρώοις, ἐλάττω
 40 καὶ ὁμῶς ὄντα καὶ τέτων· Πρὸς δὴ τέτοις
 ἰδιότησιν, ὅτι μὲν θεῶν καὶ ἀλλοῦ· οὗ ἀμύ-
 χανον ἀπασφάπτει, δαύματι μὲν κατέχον
 τὰς ὁρώσας, δεσποσύνει δὲ διφροσύλῃ παρεχόμενον,
 ἀρρήτων δὲ τῇ συμμετείᾳ ἀναφανό-
 μενον, ἐξηρημένον δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων εἰδῶν
 τῆς διωρεπείας. τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων μα-
 γεία θεάματα μέγιστον μὲν ἔχει καὶ αὐτὰ
 τὸ καλόν, καὶ μὲν ἐπὶ ὁμοίως ἀρρήτων
 mirabilem

ribiles; Heroes (quos etiam si in interroga-
 tione prætermiseras, de his tamen veram
 responsionem applicemus) mitiores qui-
 dem sunt quam Dæmones: Archontes si
 mundo imperitent obtupesciunt, si ma-
 5 teriales sunt, videntibus noxii occurrunt, &
 dolores afferunt: Animarum denique spe-
 ctra Heroicis similia sunt, sed debiliora.

Rursus Deorum visa prorsus sunt immu-
 tabilia magnitudine, figurâ, schemate, o-
 mnibusque ad se pertinentibus. Archan-
 geli Diis proximi sunt, sed non aspirant
 ad eorum identitatem. Angelorum epipha-
 niæ adhuc debiliores sunt, sed immutabi-
 les. Dæmones apparent aliâs aliâ formâ
 15 conspicui, nunc magni, nunc parvi, sed
 iidem agnoscuntur. Et Archontes quod
 attinet, immutabiles sunt, quotquot ex
 iis mundo præsent, variis autem modis
 transformantur ii qui materiam partici-
 pant. Heroes Dæmonum imitantur appa-
 20 ritiones. Animæ in mutabilitate Dæ-
 monas plurimum imitantur. Porro Dii or-
 dinem & quietem in apparitionibus o-
 stendunt. Archangeli efficacitatem quan-
 dam ordini & quieti adhibent. Angelis
 25 adest ornatus & tranquillitas non sine mo-
 tu. Dæmonum phasmata perturbatio &
 confusio sequitur. Archontes utrique, quam
 de iis præmisimus, sententiæ convenien-
 tia habent spectra: materiæ principes fe-
 runtur tumultuabundi; mundi principes
 30 cum stabilitate constantique in seipsis ve-
 niunt in conspectum. Heroes & motui
 obsequuntur, & mutationi obnoxii sunt.
 Animæ Heroica spectra æmulantur, sed
 minora sunt istis. Sed præter hæc quæ
 35 diximus idiomata, Dii etiam pulchritu-
 dine incomparabili fulgent, admiratione
 spectantes defigunt, divinum quoddam in-
 stillant gaudium, & ineffabilem symme-
 triam præ se ferunt, adeoque eximiâ sunt
 40 majestate, ut nihil sit ex omni isthoc ge-
 nere cum iis conferendum. Archange-
 lorum visa beata habent quidem & illa
 magnam pulchritudinem, sed non ita ad-

mirabilem & ineffabilem, ut est illa Deorum. Angeli vero adhuc imperfectius pulchritudinem participant, quam utique ab Archangelis mutuuntur. Dæmonum & Heroum spiritus per se apparentes, in speciebus certis pulchritudinem possident utrique, sed Dæmones secundum rationes essentiam determinantes; pulchri illi, qui insuper fortitudinem ostentant, Heroes sunt. Archontum spiritus dupliciter dividi possunt; & hi quidem principalem quandam pulchritudinem & nativam ostendunt, illi, nempe materiales, fictam & elaboratam produnt. Animarum pulchritudo in rationibus etiam consistit determinatis, sed diversis magis quam quæ sunt in Heroum formâ, & particularius circumscriptis, & sub una tandem specie comprehensis. Verum si oporteat omnium idiomata generaliter definire, dico omnia pulchritudinem fortiri pro eâ in quâ versantur conditione ordinis naturæ propriæ.

καὶ θαυμαστὸν, ὡς περ τὸ θεῖον. τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων μεριμνᾷ ἡδὴ διαίρεσις τῶν καλῶν, ὅπως ἀπὸ τῶν ἀρχαγγέλων ὡς ἀδεύεται. τὰ δαμόνια δὲ καὶ τὰ ἡρώϊα, αὐτοπύκναι. 5 πλούμια, ἐν εἶδει μὲν ὡς ἐκτεταμένοις ἔχουσιν καὶ ἄλλοι ἀμφοτέρω, ὅτι μὴ δὴ καὶ τὸ ἐν λόγῳ τοῖς πᾶσι ἐσὶν ἀφορέσει διακρινόμενόν ἐστι δαμόνιον. τὸ δὲ ἐπιθετικὸν μῆλον πᾶσι ἀνδράσι, ἡρώϊον. τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων διχῶς διηρῶνται. τὰ μὲν γὰρ ἡγεμονικὸν καὶ ἄλλοι αὐτοφύεως ἐπιθετικὸν, τὰ δὲ διμορφίαν πεπλασμένῳ ἐπισκευαστικῶς ἐμφαίνει. τὰ δὲ τῶν ψυχῶν, ἐν λόγοις μὲν καὶ οὐκ ἀδιακρίτως πεπερασμένοις, διηρημένοις δὲ μάλλον τῶν ἐν τοῖς ἡρώσι, καὶ περιληπμένοις μεριμνᾷ, καὶ κρατεμένοις ὑφ' ἑνὸς εἶδους. εἰ δὲ καὶ πρῶτον κρινῶς ἀφορέσει, φημὶ τῶν ἰσῶν ὡς περ ἕκαστα διατέτακται, 20 καὶ ὡς ἔχουσιν τὴν οἰκίαν φύσιν, ἕως καὶ τὰ καὶ ἄλλοι αὐτὰ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν διακρίνωσιν μετεληχέται.

CAP. IV.

Aliæ differentie in apparitionibus divinorum, ex quibus tanquam proprietatibus, de eorum naturis iudicium ferri potest. Sunt autem celeritas & tarditas, auctoritas, emphasis, magnitudo, & latitudo imperii, claritudo, lumen, ignis.

AD alia igitur idiomata eorum trans-
eamus, dicamusque quod in operationibus Deorum velocitas quædam sit, quæ ipsa mente celerius emicat, cum tamen illæ ipsæ operationes immobiles in se-
ipsis & stabiles semper sint; Archangelorum velocitates permiscetur aliquatenus cum operationibus efficacibus; Angelorum de motu non nihil percipiunt, nec pariter habent ut simul cum dicto, quod velint, perficiant; Dæmones non tam celeriter opera sua expediunt reverâ ac videntur. Heroes dignitatem quandam cum ad operandum moventur, ostendunt, sed

ΕΠὶ ἄλλα πάλιν ιδιώματα αὐτῶν με-
πόντες λέγωμεν, ὡς ὁξύτης ἐν ταῖς ἐνεργείαις ὡς καὶ μὴ τοῖς θεοῖς, καὶ αὐτῶν τῶν ταχύτερα διακρίνεται, καὶ τοὶ ἀκίνητοί γε ἐν αὐταῖς καὶ σταθερά εἰσιν αὐταῖς πα-
ρὰ τὸ τοῖς ἀρχαγγέλοις σύμμικτοί πως εἰσιν αἱ ταχυότητες αὐτῶν διακρίνεται ἐνε-
ργείαις. αἱ δὲ τῶν ἀγγέλων ἐφάπτονται 30 πινος ἡδὴ κινήσεως, καὶ τὸ αἶμα τῶν λέγειν ἀποπελεσιγόν, ἐκείνι ὁμοίως προσεληφασί. ὡς δὲ τῶν δαίμοσι φθαρτάσια πλείων ὅτι τὴν ἀληθείαν τῶν ταχέως τῶν ἔργων. ἐν δὲ τῶν ἡρώϊοις, μεγαλοπρέπεια μὲν πε-

ἐν ταῖς κινήσεσσι ἀμφαίνεταί, ὅτι ἀπο-
πλεσιγὼν ὧν ἐφίενται ἐνεργεῖν, ἐχ' ἕτω
πλεῖους ὥσπερ τοῖς δαίμοσι πάρεστιν. ἐν
δὲ τοῖς τῶν ἀρχόντων ἀξιόλογα μὲν πᾶ-
σι καὶ ἐξουσιαστικὰ ἐνεργήματα καὶ πα-
φαίνετο, πᾶσι δὲ ὅτι, ἐμφασιν μὲν ἐχ' ἡ
πλείονα, τὸ δὲ ὅτι τὰ παρὰ ξέων τέλος ἀπο-
λείπεται, πᾶσι δὲ ὅτι τὰ ψυχῶν κεννημένα
μᾶλλον, ἀδυνάτεστερα ὅτι τῶν ἡρώων ὁρᾶται.

Πρὸς δὲ τέττοις, ὅτι μέγιστον τῶν ἐπι-
φανειῶν, ὡς καὶ τοῖς θεοῖς ποσὸν ἐπι-
δείκνυται, ὡς καὶ ὁ ἥλιος ὅλον ἐνίοτε
ἀποκρύπτειν καὶ ὁ ἥλιος καὶ πᾶσι σελλώσῃ,
πᾶσι τε γὰρ μηκέτι διώκεται ἐστὶν αὐτῶν
καπνόντων. ἀρχαγγέλων ὅτι ἐμφανόμε-
νων, μοῖρα μὲν πᾶσι συγκινεῖται τῶ
κόσμῳ, καὶ πρὸς ἑαυτὸν φῶς προσηγᾶτο δι-
ηρημένον· αὐτῶν ὅτι καὶ μεγέθη τῶν ἡγεμονίας
σύμμετρον ἐπιδηκνύουσι καὶ ὅτι αὐτῶν μέ-
γιστον. τὸ δὲ ἐλαττόν ἐστι ὁ ἀγγελισμὸς
μικρότερον τε καὶ ὅτι κατ' ἀριθμὸν διηρημένον,
ὅτι αὐτῶν δαυμόνων διηρημένον τε ἐπι-
μᾶλλον, καὶ ἐκ ἴσου αἰεὶ αὐτῶν θεωρεῖται ὅτι
μέγιστον. ὅτι ἡρώων τέττοις φαινόμενον
ἐλαττόν, μεγαλοφροσύνης τῶν κατὰ σάσεως
ἐμφαίνει πλείονα. τῶν ὅτι ἀρχόντων, ὅσα
μὲν εἶδη πρὸς ἑαυτὸν προσηγᾶται, μέγιστον
καὶ ὑπερβολὰ φαίνεται· πᾶσι δὲ πᾶσι
ὕλῃ μεριζόμενα, τύφῳ καὶ ἀλαζονείᾳ
πλείονι ἡγήσῃ. πᾶσι ὅτι τῶν ψυχῶν, ἐκ ἴσου
μὲν ὁρᾶται πᾶσι, μικρότερον ὅτι ἡ τῶν
ἡρώων ἀμφαίνονται. ὅλως δὲ ἡ καὶ τὰ με-
γέθη τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς γένεσιν δυνά-
μεων, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀρχῶν, δι' ἧς
ἀμφαίνονται, καὶ ἡ ἀνεξιστάζουσιν, ἀνά τῶν
αὐτῶν λόγων καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἐπιφα-
νειῶν, οἰκείως ἐν ἐκείνοις πάρεστι.

Μεῖλα δὲ ταῦτα τῶν αὐτοφανῶν ἀγαλ-
μάτων λόγους ἀφορισώμεθα. ἐκέν ἐν μὲν
ταῖς τῶν θεῶν αὐτοψίαις, ἐναργέστερα καὶ
αὐτῶν τῶν ἀληθείας ὁρᾶται τὰ θεάματα,
ἀκριβῶς τε ἀμφαίνονται, καὶ διηρησμένα
λαμπρῶς ἐμφαίνονται· τὰ ὅτι τῶν ἀρ-
χαγγέλων, ἀληθῶς καὶ τέλει φαίνεται· πᾶσι
δὲ τῶν ἀγγέλων ἀσώζει μὲν τὸ
αὐτὸ εἶδος, πᾶσι ὑφίησι τε τῶν γνωριτικῶν ἀποπληρώσεως. ἀμυδρὰ ὅτι τὰ τῶν δαυμόνων,

parem cum Dæmonibus celeritatem, in per-
ficiendo quæ cupiunt, non assequun-
tur. In Archontum operationibus, pri-
mæ apparent ex dignitate & imperio
proficisci; secundæ, apparentiæ satis ha-
bent, excidunt autem fine operationis
sue. Animarum operationes mobiliiores
cernuntur quam Heroum, sed debili-
ores.

His accedit magnitudo epiphaniarum:
& Deorum quidem tanta conspicitur,
ut & totum cœlum & solem & lunam
abscondere aliquando videatur, & ipsa
terra eis descenditibus non possit am-
plius durare. Archangeli quoties appa-
rent, partes quædam mundi simul commo-
ventur, & prævia quædam lux eos præ-
currit, sed divisa; ipsi vero pro magni-
tudine dominationis sue magnitudinem
splendoris præ se ferunt. Angelica lux
& minor ex se, & magis divisa in Dæ-
monibus magis adhuc dividitur, & nec
eadem in iis semper deprehenditur ma-
gnitudo. Heroes adhuc minus quam Dæ-
mones, illustres, & majorem quam eo-
rum fert conditio ostendant majestatem.
Principum, qui mundanis speciebus præ-
ficiuntur, valde magna & prætumida vi-
detur moles: quæ vero circa materiam
distrahuntur, prætendunt simulacra, non
sine fastu & plurimo. Animarum vero
effigies in æquales & minores apparent,
quàm Heroum formæ. Summa est, ma-
gnitudines epiphaniarum tales singulis ra-
ta portione contingunt, quales sunt vi-
rium in unoquoque genere magnitudi-
nes, & imperii amplitudo in quo defun-
dunt se & dominantur.

Post hæc definiamus imaginum per se
apparentium rationes. In Deorum ap-
paritionibus manifestissima & ipsissima
veritatis spectacula cernuntur, fulgent
ad summum, & splendore dearticulato
emicant mirificè; Archangelorum vera &
perfecta visuntur; Angeli servant eandem
quidem formam, sed degenerant à ple-
nitudine notitiæ distinctioris. Dæmonum

specta-

spectacula subobscura sunt; & Heroes adhuc debiliores apparent. Archontes qui mundo præsunt, illustres sunt; qui materiæ, obscuriores; utrique videntur imperiosi. Animæ umbrosæ apparent.

Similiter & de luce statuamus. Deorum imagines quamplurimo splendore coruscant; Archangeli lumine excellenti pleni sunt; Angelilucidi; Dæmones ignem turbidum præ se ferunt; Heroes ex pluribus compositum; principes mundani purum, principes materiæ ex dissimilibus & contrariis conflatum ostendunt: Animæ denique ignem produnt plenum ex multis generationis admistionibus, eundemque divisum.

Eodem modo quo jam diximus, Deorum ignis individuus ineffabilisque emicat, & implet universum mundi profundum igneo more, non mundano. Archangelorum ignis est quoque individuus, conspicitur tamen habere vel circa se vel ante se præeuntem, vel post se sequentem quandam multitudinem. Angelorum ignis divisus est, nisi quod in ideis perfectissimis ostendit se. Dæmonum ignis magis quoque divisus, & brevius circumscribitur, & potest sermone exprimi, & eorum visum qui meliora solent videre non percellit. Heroicus ignis similia his habet quodammodo, sed deficit ab eorum exactâ similitudine. Archontum qui celsiores sunt ignis lucidior, eorum verò qui materiæ inhærent tenebrosior: animarum valde divisus & multiformis ostenditur, & concretus in variis hoc mundo naturis. Iterum Deorum ignis apparet omnibus stabilis; Archangelorum stabilitatis particeps; Angelicus movetur, sed sedatè; Dæmonum valde instabilis; Heroum ut plurimum properantiôr: Archontum primorum sedatus, inferiorum tumultuosus, animarum multis motibus transmutatur.

γέλων ἡρεμάων, τὸ δὲ τῶν ἀγγέλων μονίμως κινέμενον. ἄσπετον γὰρ μὲν τὸ τῶν δαιμόνων, καὶ ἡρώων ἐπιπλέον ὀξύροπον. τοῖς δὲ ἀρχεσιν, ἡρεμάων μὲν τοῖς πρῶτοις, παραχῶδες δὲ τοῖς ὑστάτοις σῶσι. ψυχῆς δὲ ἐν κινήσει πολλὰς μεταβαλλόμενον.

καὶ τέτων ὑποδέξερα τὰ τῶν ἡρώων φαίνεταί. τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων, ἡ μὲν ἡσυχία καὶ ἐναργής· τὰ δὲ ὑλικά, ἀμυδρά· ἐξ-
5 ὑπαστα δὲ ἀμφοτέρωθεν ὁρᾶται· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν, σκιαιδὴ καὶ φαίνεταί.

Ὡσαύτως τοίνυν καὶ ἐπὶ τῷ φωτὶ· ἡ μὲν τῶν θεῶν ἀγάλατα φωτὶ πλέον ἀσπράπτει· φωτὶ δὲ ὑποφύεις ἐστὶ πλήρη τὰ δὲ ἀρχαγγέλων· φωτὶ δὲ τῶν ἀγγέλων·
10 δαιμόνες δὲ, πολλῶδες ἀφαίνονται δὲ πῦρ· ἡρώες δὲ σύμμικτον ἀπὸ πλείονων· ἀρχόντες δὲ, οἱ μὲν ἡσυχιοὶ, καὶ καθεστώ-
περι· οἱ δὲ τῶν ὑλῆς ἐξ ἀνομιῶν καὶ ἐν-
αιτίων αὐτὸ συμμιγνύμενον ἐπιδεδεικνύσιν·
15 αἱ ψυχῆς δὲ ἀπὸ πολλῶν τῶν ἐν τῇ γῆ ἐσθλῶν συγκροσῶν ἀναπεπλησμένον αὐτὸ μερι-
ζῶς, ἐκδηλὸν ἀποφράζονται.

Κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις, δὲ μὲν τῶν θεῶν πῦρ, ἄσπετον, ἀφεικτόν
20 ἐκλάμπει, καὶ πληροὶ τὰ ὅλα βάδι τῷ ἡσυχίᾳ περιέως, ἀλλ' ἐπὶ πειρασμοῖς. δὲ τῶν ἀρχαγγέλων, ἀμέλειτον μὲν, ἔχον δὲ πρὸς ἑαυτὸν, ἢ πρὸς ἑαυτὸν πρὸς πομπήν, ἢ μετὰ ἑαυτὸ συνεπίμενον πολὺ πλήθος.
25 θεωρεῖται· τὸ δὲ τῶν ἀγγέλων διηρημένον πῦρ, πλὴν ἐν τῇ γῆ τελειοτάταις ἰδέαις ἀφαίνεται· τὸ δὲ τῶν δαιμόνων, μερισμῶς ἐπὶ ἐπιβραχυπερὶ πειρασμοῖς, καὶ λόγῳ ῥητὸν ὑπάρχει, καὶ τῷ ὅψεως τῶν
30 τὰ κρείττονα ὁρώντων ἐκ ὑπάρχεις ἀξίον· τὸ δὲ τῶν ἡρώων, ἔχει μὲν τὰ αὐτὰ τρέπον γὰρ πῆλα, ἀπολείπει δὲ ὁμοῦ αὐτῶν τῶν ἀκρῶς ὁμοιωσέως· καὶ μὲν πῶς τῶν ἀρχόντων, ὅσον μὲν ὑψηλότερον αὐτῶν, ἀφα-
35 φανέζετον θεωρεῖται, τὸ δὲ ἐνυλὸν σιγῶν ὑποδέξερον· τὸ δὲ αὐτῶν ψυχῶν, πολυμερές μὲν καὶ πολυειδὲς ἐπιδείκνυται, σύμμικτον δὲ ἀπὸ πολλῶν τῶν πρὸς τὸν ἡσυχίαν φύσεων· καὶ μὲν πῶς τῶν θεῶν
40 πῶς πῶς καθέρον ἐστὶν ἰδέν· τὸ τῶν ἀρχαγγέλων

C A P. V.

Differentiæ ex respectu ad animas & materiam:

Κ Α Ι μὴν πύγε ἀποκαθαρπὴν τῶν
ψυχῶν πέλεον μὴ ἔστιν ἐν τοῖς
θεοῖς· ἐν δὲ τοῖς ἀρχαγγέλοις ἀναγωγόν·
ἀγγέλοι δὲ λύουσι μόνον τῶν δεσμῶν τῆς
ὕλης· δαίμονες δὲ εἰς τὴν φύσιν κατέλ- 5
κουσιν· ἥρωες δὲ κατὰγοισιν εἰς τὴν ἐπι-
μέλειαν τῶν αἰσθητῶν ἔργων· ἄρχοντες δὲ,
ἥτοι τὴν περὶ τὰς αἰσθητῶν, ἢ τῶν
ἐνύλων ἐπιστάσαν ἐγχεύουσιν· ψυ-
χαὶ δὲ ἐπιφανόμεναι κατὰ τὴν φύσιν τῶν
τῶν γένεσιν.

Καὶ μὴν καὶ τὸδε σὺν τῇ, δὲ καθεστὸν καὶ
ἐδραῖον τῇ φαινομένης εἰρήνης, ἀπαν μὲν
ἀποδίδει τοῖς κρείττοις γένεσιν· ἥδη δὲ δὲ
μὴν ὑπερλαμπρόν αὐτῶν, καὶ ἐν αὐτῇ μο- 15
τίμῃ ἰδρυμένον ἀπόμενε τοῖς θεοῖς· δὲ δὲ
λαμπρόν, ἐσηγὸς τε ὡς ἐν ἐτέρῳ, δίδει
ἀρχαγγέλοις· τὸ δὲ ἐν ἐτέρῳ μένον τοῖς
ἀγγέλοις· ἐπὶ δὲ τὰ περὶ τοῖς ἀντιδιαίρ-
δὲ φερόμενον καὶ ἀνιδρύον, καὶ ἀναπε- 20
πλησμένον ἀλλοτείων φύσεων, ὃ πᾶν τῇ
κατὰ δέξιν ἐραὶ ἐναρμόζει πάξεσιν.

Ἀλλ' ἥδη καὶ τῇ ὁμοφρονίᾳ τῇ συμμίξεως
διαρρίπτει καὶ τῇ. τοῖς μὲν γὰρ δαίμοσιν ἀτ-
μοὶ περὶ τὸν κόσμον συμμίσγεται, καὶ φέρονται 25
τῇ τὴν τῇ ἡσυχίᾳ κίνησιν ἀσάτως· ἡ-
ρωεὶ δὲ γρηγοροῦσι πνύματων συστάς
ἀνακατακλινόμεναι, τῇ αἰσθητῇ συλ-
κνύονται· ἄρχοντες δὲ, οἱ μὲν τῇ ἡσυχίᾳ μέ-
νουσιν ὡσαύτως, δὲ ὑσμινόν, ὃς εἶχον, 30
ἐμφαίνοντες· οἱ δὲ τῇ ὕλης ὑλινδρῇ εἰσιν
ἀνάμεικτοι· ψυχαὶ δὲ τῇ περὶ τὸν κόσμον
καὶ ἀλλοτείων πνύματων ἀναπληρῶνται,
μὴ ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ ἐκείνῃ τῇ
τῇ γῆρας ἐαυτῇ ἐπιδείκνυσιν.

Δείγμα δὲ ἔστι σοὶ ἐμὸν καὶ δὲ
δαπανητικὸν τῇ ὕλης ἀδρόως ἐπὶ τῇ δὲ τῇ ἀρχαγγέλων, τὸ καὶ βραχὺ αὐτῇ ἀναλωτικὸν
Ange.

P O R R O Dii purgant animas
perfectissimè; Archangeli animas sur-
sum vocant; Angeli tantum de materiæ
vinculis solvunt; Dæmones in naturam eas
immergunt; Heroes rerum sensibilibum 5
curas instillant; Archontes vel præfiden-
tiam rerum mundanarum exhibent, vel
materialium studium; Animæ apparentes
ad finem quasi tendunt.

Sed & illud animadvertite; quicquid
est purum & stabile in apparente ima-
gine, melioribus generibus totum attri-
bue; jam verò præfulgidum ejus, quod-
ve in seipso firmiter permaneat, Diis ad-
scribe; quod vero fulget, & permanet
quidem sed quasi in alio, dato Archan-
gelis; quod plane in alio manet, Angelis.
Item quod immobile est & vagabundum
& alienis plenum naturis, quod quidem
totum inferioribus ordinibus convenit,
in alteram partem appone.

Quinetiam dividi possunt hæc penes di-
versitatem mixturæ. Nam Dæmones sibi
admixtos habent vapores mundanos, fe-
runturque contra mundi motum instabiles;
Heroibus generativæ spirituum compositi-
ones commiscuntur, circa quas ipsi quoque
commoventur; Archontes mundi manent
eodem modo, mundanum quod habent
ostendentes; materiæ principes pleni sunt
materialibus liquoribus; animæ refertæ
sunt maculis quamplurimis, & spiritibus
alienis, quibuscum quoties apparent unum-
quodque horum generum ostendit se.

Sed & illud non parum indicat, quo-
modo superiora distinguantur. Dii vim
habent quæ materiam repente absorbat;
Archangeli paucò tempore devorant eam;

Angelorum est, ab ea solvere, & sursum nos revocare; Dæmonum eam ornare studiosè. Heroes coaptantur ad eam competentibus mensuris, eamque dextrè curant. Archontes (i. e.) mundi præfides adstant ei, & supererminent, & hoc modo seipfi ostendunt. Principes materiales prorsus plenos se materiæ ostendunt: animarum quotquot puræ sunt, expertes materiæ; quotquot nondum purgatæ, in eam involutæ veniunt sub oculos.

τῆς ὕλης ἐκτός, αἰδ' ἐναντία πειεχόμεναι ὑπ'

ἐπὶ δὲ τῆς ἀγγέλων ὁ λυπὸν αὐτῶν καὶ ἀπαγωγὸν ἐπὶ δὲ τῆς δαιμόνων, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτῆς ἐμμελῶς· ἐπὶ δὲ αὐτῶν ἡρώων ὁ συναρμοζόμενον πρὸς αὐτὴν ἐν μέτροις τοῖς προσήκουσι, καὶ ἐπιδεξίως αὐτῆς ἐπιμελέμενον. ἀρχόντες δὲ, οἱ μὲν τῆς ἡσυχίας ἡγεμόνες, παύσανται αὐτὴν ὑπερέχοντες, καὶ ὅπως ἐαυτοὺς ἐκφαίνουσιν. οἱ δὲ ἐνυλῶς πρὸς τὴν ἀναπεπλησμενίαν ἐαυτοὺς ἀπὸ τῆς ὕλης ἐπιδεικνύουσι· καὶ τὴν ψυχὴν αἰ μὴ καθελεῖται αὐτὴν ἐκφαίνονται.

CAP. VI.

Differentiæ ex varietate bonorum, quæ ex apparitionibus divinorum percipiuntur.

P O R R O apparitionum influentiæ & munera non sunt æqualia in omnibus, nec eisdem habent fructus & effectum. Dii quippe adventantes sanitatem corpori adferunt, animæ virtutem, menti puritatem, omnesq; nostras facultates (ut verbo dicam) in propria principia restaurant. Si quid est in nobis frigidum & lethiferum, tollunt; calorem augent, & in majus provehunt; faciunt quoque ut omnia animæ mentique congruant, intelligibilique harmoniâ lumen effundunt, quodque non est corpus, ac si revera corpus esset, per corporeos oculos animæ repræsentant. Archangelorum apparitio eadem quoque affert munera, ita tamen ut neque semper, neque in omnibus, neque sufficientia, neque propria, neque ea quæ auferri non possunt; neque viribus nostris, cum affulgent, respondet eorum apparitio. Angeli quoties apparent, bona, sed partitiora divisaque afferunt, plurimumque ab absolutâ quæ eos constituit deficiunt luce in operatione. Dæmones præsentia suâ corpus gravant, morbisque affligunt, animamque ad naturam præ-

K A I μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐμφανείων δῶρα, ἕτε' ἵσα ὅτι πάντα, ἕτε' ἡγερούς· ἕτε' αὐτῶν· ἀλλὰ ἡ μὲν τῆς δεξιᾶς δωρεὰ δίδωσιν ἡμῖν ὑγίαν σώματι, ψυχῆς ἀρετῇ, καὶ καθαρότητα, καὶ πάντων, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, τὸ ἐν ἡμῖν ἐπὶ ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς ἀναγαγόν. καὶ ὁ μὲν ψυχρὸν ἐν ἡμῖν καὶ φθοροποιὸν ἀφανίζει, ὁ δὲ θερμὸν αὖξιν, καὶ διωατώτερον καὶ ἐπιμετέστερον ἀποφάσκει, ποιεῖ τε πάντα ἀναμετρεῖν τῇ ψυχῇ, καὶ τῷ νῷ, νοητῇ ἀρμονίᾳ ὁ φῶς ἐλάμπει, καὶ ὁ μὴ ὄν σώμα, ὡς σώμα τοῖς τῇ ψυχῆς ὀφθαλμοῖς· ὅτι τὸ σῶμα ἐπιδείκνυσιν. ἡ δὲ τῆς ἀρχαγγέλων, πᾶσι αὐτὰ μὲν καὶ αὐτῇ παρέχεται· πλὴν ἕτε' αἰ, ἕτε' ἐπὶ πάντων, ἕτε' ἀφ' ἑαυτοῦ, ἕτε' πλεία, ἕτε' ἀναφαίρετα· ὅτι ἀγαθὰ δίδωσι, ἡρότω τε παρρησιάζονται τὴν ἐμφανείαν ἐπιλαμβάνει. ἡ δὲ τῇ ἀγγέλων, ἕτε' μερὶς μᾶλλον πᾶσι ἀγαθὰ δίδωσιν διηρημένως, καὶ πᾶσι ἐνέργειαν δι' ἧς ἐκφαίνονται, πολὺ λαπομένῳ ἕτε' τῇ συνελκόμενῳ αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ τελείῃ φωτός. ἡ δὲ τῇ δαιμόνων βαρὺ μὲν ὁ σῶμα, καὶ νόσους καὶ φθίσει, καθελεῖται καὶ τῇ ψυχῇ.

χλὺ ἐπὶ πλὴν φύσιν, σώματων δὲ καὶ τῶν
 συγγενῶν τοῖς σώμασιν αἰσθήσεως ὅση α-
 φήσῃσι, τὲς δὲ ἐπὶ τῷ πῦρ παύδοντες κα-
 τέχῃ καὶ τῇδε τύπον, τῶν δὲ εἰ-
 μύρμενης δεσμῶν ὅση ἀπολύει. ἡ δὲ τῶν
 ἡρώων καὶ πλησία μὲν πᾶσι ἄλλα καὶ τῶν
 τῶν δαμόνων, ἰδιαίτη δὲ ἐν τῇ καὶ καὶ τῶν
 ἔργα πινὰ γυναικαὶ καὶ μεγάλα ἀνεγείρειν.
 ἡ δὲ τῶν ἀρχόντων ὑποπτικὴ δειξίς, καὶ
 κόσμος μὲν ἀγαθὸς τῶν κακοσμίμων δι-
 δωσι, καὶ πᾶσι τῶν βίῃ πάντα καὶ ἔργα
 ὑλικά, ἡ δὲ τῶν ὑλινῶν ὁρέγῃ, καὶ ὅλα ἡ-
 νιά ἐστιν ἔργα. Ἀλλὰ μὲν ἡ γὰρ τῶν ψυχῶν
 δέει, τῶν μὲν ἀγαθῶν, καὶ ἐν ἀγαθῶν
 τάξει ἰδρυμένων ἀναγωγῶν ἐστὶ καὶ ψυχῆς
 σωτήριον, ἐπὶ ἐλπίδι περὶ ἱερῶν ἐκφαίνεται,
 καὶ ὧν ἡ ἐλπίς ἡ ἱερά ἀντιποιεῖται, ἀγαθῶν
 τέτων καὶ ἔργῃ πλὴν δόσιν. ἡ δὲ τῶν ἐπείρων
 καὶ ἀγωγῶν ἐπὶ τῶν γένεσιν ὑπάρχῃ, φθέρῃ
 τὲς τῆς ἐλπίδος καὶ καρπῶν, καὶ πᾶσιν πληροῖ καὶ ὁλοκλήρων τὲς ἀπερὶντες τοῖς σώμασι.

cipitant, nec à corporibus & cognato iis
 sensu discedunt, atque eos qui ad ignem coe-
 lestem adspirant, in hoc inferiori loco de-
 tinent, nec à fati vinculis solvunt. Hero-
 um apparitio aliis quidem in rebus simi-
 lis est Dæmonibus; hoc tamen proprium
 habet, quod ad facinora quædam & for-
 tia facta instiget. Archontes mundani vi-
 si, bona præbent mundana vitæque hu-
 jus commoda: materiales vero principes
 materialia, & quæ sunt terrena largiuntur.
 Animarum spectra si quidem puræ sunt a-
 nimæ, Angelorumq; ordine constitutæ,
 sursum revocant, & salutaria sunt, spem-
 que sacram ostendunt, & præstant ea
 bona quorum spem induunt. Animæ au-
 tem impuræ ad genefin detorquent spes,
 & earum fructus corrumpunt; passioni-
 bus replent, quæ contemplantes quasi cla-
 vis affigunt corporibus.

C A P. VII.

*Differentiæ ex vario comitatu & satellitio, quo stipantur divina in ap-
 paritionibus.*

K A I μὴν τῶν γὰρ τάξεως ὡς οἱ ὁρώμε-
 νοι ἔχουσιν, γίνεσθαι ἐνδεξίς ἐν ταῖς αὐ-
 τήναις. τῶν μὲν θεῶν, θεῶν ἡ ἀγγέλων
 ἐχόντων καὶ αὐτῶν. τῶν δὲ ἀρχαγγέλων
 καὶ πομπῶν ἀγγέλων, ἡ αὐτῶν αὐτοῖς σω-
 πεταγμένους, ἡ κατόπιν ἐπομύους, ἡ ἄλ-
 λω πινὰ δορυφορίαν πολλὰ ἀγγέλων
 καὶ αὐτῶν καὶ βαλλομένων. ἀγγέλων δὲ
 πᾶσι οἰκεία ἔργα τῶν τάξεως ἐφ' ἧς ἐπιτε-
 λήσῃσι συνεπιδημιῶντων. τῶν δὲ ἀγαθῶν
 δαμόνων πᾶσι σφέτερα δημεργήματα καὶ
 ἀγαθὰ, ἃ δωρενται συσσεωρεῖται παρ-
 εχόντων. τῶν δὲ πτωχῶν δαμόνων πᾶσι
 εἶδη τῶν πτωχῶν ἐμφαινόντων. τῶν δὲ ἄλ-
 λων ὅπως ἐν πονηρῶν, θηρία πινὰ βλα-
 βερὰ καὶ αἰμοβόρα & ἄγρια καὶ ἐκκειμέ-
 νων. ἀρχόντων δὲ, μοίρας πινὰς κοσμητικῶν

Q U I N I M O in apparitionibus
 fit commonstratio ordinis quem te-
 nent, qui conspiciuntur. Dii circa se De-
 os vel Angelos adstantes habent. Arch-
 angeli addiscunt sibi alios Angelos vel
 præcurrentes, aut simul in eodem ordine
 consistentes, aut sequentes, sive aliam a-
 liquam Angelorum turbam tanquam sa-
 tellites. Angeli præ se ferunt opera ordi-
 ni suo, in quo sedent, congruentia. Dæ-
 mones boni exhibent opera sua, & bona,
 quibus nos donant, conspicienda. Dæ-
 mones ultores suppliciorum varia genera
 ostendunt. Alii Dæmones cujuscunque ge-
 neris pravi, trahunt secum feras quasdam
 noxias & sanguivoras & truculentas.
 Archontes provincias quasdam mundi
 secum

secum in conspectum adducunt. Principes illi alii afferunt materiæ inordinatæ & confusæ speciem. Anima si universalis sit, nullique speciei particulari ad dicta, ignem quendam nullius certæ formæ, & per totum mundum diffusum ostendit, qui quidem ignis animam mundi repræsentat, unam illam indivisam & informem: si verò anima, quæ apparet, purgata fuerit, igneam quidem formam, purum sincerumque ignem, lucemque suam penitissimam, & speciem defæcatam stabilemque ostendit, sequiturque suum ad superiora ducem volens libensque, & simul per opera ordinem sibi proprium commonstrat. Anima autem deorsum vergens, vinculorum & pœnarum facies secum trahit, spiritibus materialibus plena stat, & obsidetur motibus materiæ irregularibus; Dæmones quoque qui genesin procurant, ante se tanquam præfides agnoscit. Ut compendio dicam, omnia hæc genera ordinem sibi proprium ostendunt; aërii ignem aërium, terrestres terrestrem & nigricantem, & coelestes qui sunt, splendidiorem ostendunt; atque ita in his tribus terminis secundum tres ordines in principio, in medio, in fine, omnia eorum genera distribuuntur. Nam Dii suprema & purissima principia hujus triplicis ordinis ostendunt. Angeli fatentur se dependere ab Archangelis. Dæmones se horum ministros, & Heroes similiter servire se superioribus profitentur, sed aliter hi, quam Dæmones, nec eodem ministerii genere; Archontes quam habent potestatem sibi convenientem, siue sit ea circa totum mundum, siue in materiam tantum. Animæ declarant se postrema tenere superiorum; unde unâ cum seipsis locos etiam ostendunt: & primæ quidem primos, secundæ secundos, quod ad singula horum trium generum attinet, & cætera similiter, prout eorum unumquodque ordinatur.

μή ἐαυτῶν ἐπιδεδυκέντων· τῶν δ' ἄλλων ἀρχόντων, πλὴν ἀπαξίαν καὶ πλημμελείαν τῆ ὕλης ἐφελκυσμύων. ψυχῆς δὲ τῆ μὲν ὅλης, καὶ ἐν ὅσῳ τῆ κτ' ἑκάστης εἰδὲς κατεχομένης, πῦρ ὁρᾷται ἀνείδειν πρὸς ὅλον τὸν κόσμον, ἐν δὲ κινύμενον πλὴν ὅλῳ καὶ μίαν καὶ ἁπομονὴν ἀνείδειν τῇ παντὸς ψυχῆς τῆς δὲ ἀποκατασταμένης, πύρεθρον οὗ τοῦ βλάπτει, καὶ ἀρροῦν καὶ ἀμύγει δὲ πῦρ, ὅτε ἐγκαρδιαῖον αὐτῆς φῶς, καὶ δὲ εἰδὲς καταδραρὶν καὶ ἐδραῖον ὁρᾷ, καὶ μὲν τῇ ἀναγωγῇ ἡγεμόνῳ ἀπολαύει τῇ ἀγαθῇ δηλήσει χαίρουσα, καὶ αὐτὴ πλὴν οἰκείαν ἐαυτῇ ταξίν ἐπὶ τῶν ἔργων ἐκφαίνεται. ἡ δὲ καὶ τῶν νόσων δεσμιῶν καὶ καλῶν ἐπισύρει σημα, ὑλινδρὰ τε πινδύματων βελίδι συστάσει, καὶ παραχρῆς ὕλης ἀνωμολογίας κατέχευει, δαιμόνων τε γήρεσι καὶ ἐπιστάσις πορροισμένη πρὸς ἐαυτήν. Καὶ συλλήθεδνι φάναί, πάντα τὰ γένη ταύτα τὰς οἰκείας τάξεις ἐπιδεικνύουσιν. ἀέριον μὲν πῦρ οἱ ἀέριοι ἡρόνιον δὲ καὶ μελάντερον οἱ ἡρόνιοι· λαμπερότερον δὲ οἱ ἑρᾶνιοι ἐπιδεικνύοντες· ἐν αὐτοῖς δὲ τῇ τοῖς τοῖς τοῖς ὅροις, τοῖς πλῆθους τάξεως ἀρχῆς καὶ μεσότητος καὶ τέλους, ὅλα τὰ γένη κατενεύμεθα· τὰ μὲν τῶν θεῶν, τὰ ἀκρότατα καὶ καταδραρῶντα αἶπα τῆς τοῖς πλῆθους τάξεως ταύτης ἐπιδεικνύοντα. τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων, ἐκδιδομένα ἀπὸ τῶν ἀρχαγγέλων· ὑποηρετικὰ δὲ τῇ τοῖς, τὰ τῶν δαιμόνων ἐπιφανόμην, καὶ τὰ τῶν ἡρώων ὑποηρετικὰ ὡσαύτως· ἢ μὲν τοῖς καὶ τῶν αὐτῶν ὑποηρεσίας τοῖς δαίμοσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καὶ ἀφαιρεσίας. τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων, ὡς ἔχουσιν πλὴν ἐπιβάλλουσιν ἐαυτοῖς, ἢ πρὸς τὸν κόσμον, ἢ πλὴν ὅλῳ ἐπιστάσαν· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν, ὡς πάντα ἔχουσι τῶν κρείττωνων· ὅθεν δὴ καὶ τύπος μὲν ἐαυτῶν συμφαίνει· τὰ πρῶτα τὰς πρῶτας, καὶ τὰ δεύτερα τὰς δεύτερας, ἐν ἐκείνῳ τῶν τοῖς τῶν, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχουσι ἀφαιρέται.

C A P. VIII.

Differentia ex varietate luminis, subtilitate ignis, raritate aëris.

ΚΑΙ μὴν πῦρ γε λεπτότητα τῷ φωτὶς
οἱ μὲν θεοὶ ἑσπέρῳ ἐπιλάμπουσιν,
ὡς μὴ δυνάμει χωρεῖν αὐτὸν τῶν σωμα-
τικῶν ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πύρρην τῶν
ἰσχυρῶν, τοῖς ἀπὸ θολερᾶς καὶ παχέας
ὑγρότητος, εἰς αἴερα λεπτόν καὶ ἁφανῆ
ἀνασπασμένοις. καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι οἱ θε-
ωροὶ τῷ θεῷ πυρὸς, ὃ δυνάμει οὐκ
πῦρ λεπτότητα τῷ θεῷ πυρὸς ἀναπνῆν,
ὀλιγοδρανῶσιν, ὡς ἰδὲν φαίνοντι, καὶ τῷ
συμφύτῳ πνέοντι ἀποκλείοντι. Αρχαί-
γελοι δὲ, ὅτι ἀνεκτὸν μὴ εἰς τὸ ἀνα-
πνῆν, ὅθεν αὐτοὶ τὴν κατὰ φύσιν ἀπο-
σίβουσιν, ὃ μὴν ὁμοίως γε ἀφόρητον τοῖς
κρείττοσιν. αἱ γὰρ τῶν ἀγγέλων κρείττοσιν,
φορητὴν τῷ αἵερα κρείττοσιν ὁπλίσθουσιν,
ὥστε δυνάμει αὐτὸν καὶ τοῖς θεοῖς συ-
άπτουσι. ἐπὶ γὰρ τῶν δαιμόνων, ὅθεν ὁ
ὄλῳ αἴρῃ συμπέσσει, ὅθεν ὁ αὐτὸς
περικλείεται γίνεσθαι λεπτότερον, ὅθεν φῶς
περὶ τὸ εἰς ὁπῶν περιλαβόν καὶ περιε-
λαβόν τῷ αἵερα τὸ εἰς αὐτὸν εἰδὲν ἐκφαί-
νουσιν. ὅθεν αὐτὸς αὐτὸς πᾶσι περιλάμ-
πει πᾶσι πανταχόθεν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡρώων
γῆς μὴ μέρη πᾶσι συγκινῆται, καὶ ψόφοι
περικλείουσιν. ὅθεν ὁλως αἴρῃ ὃ γίνεσθαι λε-
πτότερον, ὅθεν ἀσύμμετρον. τοῖς θεοῖς
γῆς, ὥστε δυνάμει αὐτὸν χωρεῖν. ἐπὶ γὰρ
τῶν ἀρχόντων, ὁραβόλη μὲν πλείονων
φασμάτων περιεθῆναι δύσπαστος, ἥτοι κατὰ
μὴν, ἢ περιεθῆναι, ὃ μὴν ὑπερῷος γε
λεπτότης. ὅθεν ἢ τῶν ἀέρων στοιχείων πα-
ραγίνεσθαι. πᾶσι γὰρ ψυχῆς ἐπιφανείας,
αὐτῶν πῦρ περιελαβόν ἐν ἑαυτῷ συνηρμήσθαι πρὸς αὐτάς.

P RÆTEREA tanta est subtilitas
lucis, quam Dii apparentes fundunt,
ut eam nequeant sustinere oculi corporei;
immo idem cum piscibus patiuntur, qui
ex turbidâ & crassâ aquâ in purum & li-
quidum aërem extrahuntur. Homines e-
nim qui divinum ignem spectant, non va-
lentes respirare præ subtilitate divini i-
gnis, quamprimum vident, deficiunt a-
nimis, intercluso spiritu naturali. Archan-
geli quoque splendorem emittunt respi-
rantibus quidem intolerabilem, non æ-
que tamen ac est Deorum splendor. An-
geli apparentes aërem afficiunt, sed tem-
perie tolerabili; & quæ possit sacerdotes
contingere sine noxâ. Dæmonibus appa-
rentibus totus aër non patitur, nec qui
eis circumfunditur, rariorevadit, neque
præcurrit lux, cui aërem præparanti &
præoccupanti suam ipsorum speciem im-
primant: sed nec radii aliqui circumquaq;
fulgent. Heroibus adventantibus plagæ
quædam terræ commoventur, & circumso-
nant fragores; totus verò aër subtilior non
fit, neque adeò inimicus sacerdotibus, ut eam
capere nequeant. Sub Archontibus, dif-
ficile toleratu circumcurrit multorum Pha-
smatum agmen, sive illud mundanum sit,
sive terrenum; neque tamen adest subtilitas
super-mundana, immo ne elementorum
quidem supremorum. Animæ ubi visun-
tur, aer eis cognatior est, earumque in se
descriptionem, accommodando seipsis
fufcipit.

συγγενὴς μᾶλλον ἔστιν ὁ φαινόμενος αἴρῃ, καὶ δεχέσθαι
αὐτῶν πῦρ περιελαβόν ἐν ἑαυτῷ συνηρμήσθαι πρὸς αὐτάς.

C A P. IX.

Differentiæ ex varietate dispositionum & affectuum, quos in animis invocantium procreant, quoties apparent.

DENIQUE apparentibus Diis animæ invocantium ita afficiuntur, ut aliam quandam præstantiorem, perfectiorem, omnibus modis meliorem operationem adipiscantur; amorem divinum & incredibilem lætitiā sentiant. Apparentibus Archangelis animæ recipiunt constantiam quandam puram, contemplationem intellectualem, & potentiam immutabilem: Angelis, rationem, sapientiam, veritatem, cognitionem puram, virtutem firmam, congruentemque ordinem fortiuntur. Si Dæmonas conspiciunt, accipiunt ab iis generationis appetitum, naturæ cupiditatem, operum quæ sunt sub fato, & ejusmodi actionum, potentiam adimplendi perficiendique. Si Heroas viderint, hujusmodi quidem mores reportant, sed & studium & impetus, qui in animabus civilem conversationem affectantibus deprehenduntur, induunt. Quando Archontes apparuerint, aut mundani motus, aut materiales unā cum animā commoventur. Post animas visas appetitus generationis, & naturalem corporum curam, & si qua sunt his affinia, reportant.

Præterea, Deorum adventus præbet veritatem, potestatem, operumque optimam effectiōnem, & bonorum maximorum largitiones: cæterorum numinum apparitio suis ordinibus propria & congruentia bona affert; Archangelorum v. g. conspectus veritatem, at non simpliciter de omnibus, sed determinate de quibusdam; deinde hanc ipsam veritatem non dat semper, sed aliquando; nec indefinite omnibus, aut ubique, sed determinate, loco certo, & certis de rebus: similiter potestatem dat non in omnia absolute, neque indifferentè, semper & ubivis; sed aliquando, & certo loco succurrit. Angeli

TE ΛΕΥΤΑΙΟΝ τοίνυν αἱ τῶν χαλόντων τῆς ψυχῆς ἀφ' αὐτῆς, ἐπὶ μὲν τῆς ὁπφανείας, τῶν παδῶν ἐξηλλαγμένῳ καὶ ὑπερέχουσιν παρὰ δέχονται τὴν πελειότητα ἐνέργειαν τε κρείττονα πάντεσσιν, καὶ θεῖον ἔρωτα καὶ διφροσύνην ἀμήχανον ὅσῳ μεταλαγχάνουσιν ἐπὶ τῶν ἀρχαγγέλων, ἀλλήλους κατὰ τὴν νοεράν τε θεωρίαν καὶ δυνάμιν ἀρετῶν παρὰ λαμβάνουσιν ἐπὶ δὲ τῶν ἀγγέλων, τῶν καὶ λόγον σοφίαν καὶ ἀλήθειαν, ἀρετὴν τε καὶ δαειν, καὶ βεβαιὴν γνώσιν, καὶ τάξιν σύμμετρον μεταλαγχάνουσιν. ὅπου δὲ τὸς δαίμονας θεωρῶσιν, ὁρεξίν τ' ἡμέσεως καὶ τ' φύσεως ἐπιθυμίαν, τῶν τε καθ' εἰρημνίαν ἔργων ἀποπλήρωσιν, δυνάμιν τε ἀπολεστικὴν τ' ἰσχύων παρὰ ξειν παρὰ δέχονται. εἰάν τ' τὸς ἥρωας, ἀλλα τε ποιῶνται ἡδὴ ἀπεφένον, καὶ τ' δατῶν ἐν τῇ καὶ ἡγινωρίαν ψυχῶν, πολλὰ παρὰ δαίμονα μεταλαμβάνουσιν. ἡνίκα δὲ ἂν τοῖς ἀρχεσιν ἐνάπλων, κοσμητὴ καὶ ἐνυλοὶ τῇ ψυχῇ συγκινῶνται. καὶ τ' τ' θεῶν τῶν ψυχῶν, ἡρεσιεργεῖς ἐφέσθι καὶ συμφορῆς ὁπφανείας κομίζονται, ἐνεκα τῆς τ' σωμάτων ὁπμελείας, ἀλλα τε ὅσα τέτων ἐστὶν ἐχόμενα.

Συνὸν δὲ τέτοις, ἡ μὲν τ' θεῶν ὁπφανεία ἀλήθειαν παρὰ χεῖρ καὶ δυνάμιν, ἔργων τε καὶ ὁπφανείας, καὶ δόσεις ἀγαθῶν μεγιστῶν. ἡ δὲ τ' ἄλλων, τὰ σύμμετρα ἐπὶ τῆς ἐκείνων ἱερέως οἰκείως ἐκείνα χορηγεῖ. οἷον ἡ τ' ἀρχαγγέλων ἀλήθειαν, καὶ ἀπλῶς περὶ πάντων, ἀλλὰ διωρισμένως ἐπὶ πνῶν, καὶ ταύτῃ σὺν αἰ, ἀλλὰ ποτὲ, σὺν ἀδιορίως παρὰ ἀποφύας, ἡ πάντα καὶ, ἀλλὰ διωρισμένως, ὡδὲ, ἡ παρὰ τὸ δὲ πιδίδωσι, δυνάμιν τε ὡσαύτως καὶ συλλήβδην πάντων. σὺν ἀδελφότητι αἰ, σὺν πανταχῶ, ἀλλὰ ποτὲ καὶ περὶ συλλαμβάνει. ἡ δὲ τ' ἀγγέλων

τάτων ἐπὶ μᾶλλον ἀπομερίζει τὰς αἰεὶ
ἐπὶ δ' ἐλαττον ἀφοριζόμενας περιγυ-
φὰς ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν δόσει. ἡ δὲ τῶν
δαιμόνων ἐκείνη τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ
δωρεῖται, ἀλλ' ἡτοι τὰ τῆς σώματος ἢ τῆς
τῶν σωματικῶν ὁρμητικῶν καὶ ταῦτα ὁπό-
ταν ἡ τῆς ὑσμὸς πάξις ἐπιτρέπη. καὶ τὰ
αὐτὰ δὲ καὶ ἡ τῶν ἡρώων κτῆσθαι τὰ δό-
τερα καὶ περὶ ἀγαθὰ, σοχαζομένη καὶ τῆς
τῶν ψυχῶν περιγυφείας καὶ περιουσίας πο-
λίλειας ὅλης. ἡ δὲ τῶν ἀρχόντων, ὑσμινχ-
μῶν ἢ ἐπερὰ, καὶ τῆς βίης πᾶσι δωρεῖται,
ἡ δὲ ἐπερὰ καὶ ὑποδεερέρα τῶν ἐνύλων
ἐκ ὀλίγα κτῆσθαι τὰ πλεονεκτήματα.
ψυχὰς δὲ ἐπιφανόμενα, τὰ πρὸς τὴν ἀν-
θρώπινον βίον συμβαλλόμενα, τοῖς θεο-
εῖς δωρεῖται. καὶ ὅπως ἡμῖν καὶ πᾶσι
οἰκείας ἐκείνων πάξις, καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν δόσις
οἰκείως ἀγαθῶν, συλκῶν τε εἰληφε πᾶσι
ὅλως ἀποκρίσιν, καὶ ὅν ἐν τῇς ἐπιφα-
νείας αὐτῶν ἐπεζητήσας. Ἰσαύτως δὲ οὕτως ἡμῖν καὶ καὶ τῶν ἐρήδω.

arctiores adhuc quam isti, & angustiores
in bonorum distributione gyros defi-
niunt. Dæmonum apparitio ne bona qui-
dem, quæ sunt animæ, præstant, sed
vel corporea, vellea quæ ad corpus per-
tinent; & hæc quidem tum demum, cum
mundi ordo permiserit. Similiter Heroes
bona secundi tertiique generis dant, & spe-
ctant politiam animarum universam mun-
danam & terrestrem. Ex Archontibus alii
apparentes mundana bona dant, & hu-
jus vitæ; alii inferiores non exiguam
rerum materialium copiam sufficiunt. A-
nimæ apparentes sacerdotibus procurant
ea, quæ ad mortalem vitam conferunt.
Atque ita juxta proprium singulorum or-
dinem, communicatio quæ ab iis fit pro-
priè à nobis determinata est; justumque
fortita sunt responsum ea omnia, de qui-
bus quærebas in hoc de epiphaniis eo-
rum loco. Quare & de his ista dicta sunt.

CAP. X.

Narrat Porphyrius existimare nonnullos commune esse omnibus divinis, ut cum fastu & pompâ appareant; idolis quoque & imaginibus fingendis gaudere. Utrumque refellit Iamblichus, omnia ex vero fieri conten- dens in eorum apparitionibus.

Αὐτὸς ἡμῖν συσσεφείρας εἰς πᾶσι
καὶ τῶν δαιμόνων, εἴτε ὡς οἰ-
κείως γινώσκων ἀποφανόμενα, εἴτε ὡς
καὶ ἄλλων ἀκείων, ἐκ ἐστὶν ἀληθῆς ἐκεί-
νων λεγόμενα. λέγει μὲν γὰρ τὸ καὶ
“αὐτολογεῖν, καὶ τὸ ἐδωλοποιὸν φάντασμα
“φανταζεῖν, καὶ τὸν θεὸν καὶ δαίμοσι,
“καὶ τοῖς κρείττοσι ἡμέτεροι ἀπασιν.” τὸ δὲ
ἐκ ἐστὶ τοῖς τοῖς, ὁποῖον ὑπολαμβάνει.
διδαχῇ μὲν γὰρ τῆς οἰκείας εἰσίας θεοῦ καὶ
ἀγγέλων καὶ δαιμόνων ἀγαθῶν καὶ τῶν
ἀνθρώπων. περὶ δὲ καὶ μείζονι ἐν τοῖς
λόγοις τῆς ὑπερβολῆς διωάμεως, ἡ τῶν
οἰκείων ἀγαθῶν, ἐδαμῶς καὶ τῶν. ἡτε γὰρ ἀλήθεια συσσεφείρας τοῖς θεοῖς, ὡς καὶ ἡλίω τὸ φῶς
existit,

SE D nec ea quæ ad hæc distinguen-
da nobis in medium mox affers (sive
tua ista sit sententia, sive ab alio acce-
peris) verè rectèque dicuntur. Ais enim,
*commune esse hoc Diis, Dæmonibus, cateris-
que generibus melioribus, jactare se ver-
bose, & phantasmata ex se producere.* Sed
non est ita quemadmodum imagina-
ris. Deus, Angelus, Dæmon bonus cum
apparent, quæ sit revera eorum essentia,
docent homines; nec unquam utuntur
fermone qui in majus æquo efferat vel es-
sentiam eorum, vel munificentiam. Quem-
admodum enim lux soli essentialiter co-

existit, sic veritas Diis cohæret. Simul asferimus Deum nullius pulchritudinis, nullius virtutis indigum esse, quæ verbis ei possit adjici. Sane etiam Angeli & Dæmones boni veritatem à Diis jugiter hauriunt; ita ut nec ipsi, cum similiter essentias perfectas nacti fuerint utrique, quicquam à veritate deficiens possint dicere, nec quicquam amplius jactantiæ ergo apponere.

Quando igitur accidit illa, quam tu allegas, *in jactando deceptio*? Quando peccatum aliquid admittitur in arte theurgicâ; nec ea quæ oportet, sed alia pro aliis veniunt ἀγάλματα in conspectum: tunc enim inferiora numina habitum meliorum induunt, & mentiuntur se ea esse quorum schema gerunt, & gloriosos sermones jactantur, & potentiam sibi justâ majorem arrogant. Utique si primo in principio aliquid vitii nascatur, ex illâ corruptelâ plurimum derivatur continuò falsitatis, quam sanè possint sacerdotes in phasmasi deprehendere per regulam artis totius; quam regulam diligenter observando, oportet redarguere & refutare eorum fictum prætextum, ut veris spiritibus & bonis minimè proprium. Sed nec oportet peccata hæc, si quæ sunt, in medium afferre, ubi judicium quæritur de re quâvis verum. Nam artium disciplinarumque opera non solemus dijudicare ex erratis quæ in iis deprehenduntur. Quare nec tu theologicam hanc artem notabis (quæ infinitis observationibus vix tandem perficiebatur) ex paucis in eam per incitiam incidentibus erratis. Potius aliud quid de his dicito. Si enim quæ à spiritibus apparentibus proveniunt opera arrogantia sunt, & mendacia, prout tu contendis, sane verorum spirituum circa ignem veridicorum vera sunt opera & legitima. Ut enim in cæteris omnibus, principalia primùm in se ipsis exordiantur, sibi que ipsa præbent quod cæteris exhibent, idque fit in essentiâ, in vita, in motu; sic sane superi veritatem omnibus circa se suppeditantes, primò de seipsis vera prædicant, suamque

κατ' ἐστίαν συμφέσηκεν· καὶ ἅμα ἐκδοῖς ἐνδεῇ θεὸν φάμεν ἔῃ καλὸς, ἐκδοῖς πινθεῖς, καὶ οἷόν τ' ἐστὶ θεὸς λόγων αὐτῷ περὶ εἶναι. καὶ μὴ οἷ γε ἀγγελοὶ καὶ δαίμονες ἀπὸ θεῶν ἀπὸ περιλαμβάνουσι πλὴν ἀλήθειαν ὥστε ἐκδοῖς ἐκδοῖς πάλιν λέγουσι, τέλει οὐκ ἔχοντες καὶ πλὴν αὐτῷ ἐστίαν ἐκδοῖς, ἐκδοῖς αὐτῷ περὶ εἶναι πλὴν εἰς δοξολογίαν δυνάμει.

10 Πότε οὖν συμβαίνει τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ἀπατηλῶν, τὸ πῶς "περὶ αὐτολογίας;" ἡνίκα ἀν' ἀμαρτημάτων συμβαίνει πάλιν θεουργικῶς τέχνῃ, καὶ μὴ οἷα δὲ τὰ αὐτοπῆρας ἀγάλματα, ἀλλ' ἕτερα 15 ἀντὶ ἐπεὶ ἀπαντήσῃ· τότε γὰρ ὑποδύομαι τὰ κατὰ δέξτερά τῶν σεμνοτέρων τάξεων γῆρας, περὶ ποιεῖται ἐκείνο ἔῃ ὅπως ὑποδέδωκε, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἀλαζονίας περὶ λόγους καὶ μετίζονας πῶς 20 παρὰ αὐτοῖς δυνάμει. ἄτε γὰρ οἷα καὶ περὶ ἀρχῆς καὶ δόξης καὶ θεοφυσικῆς, πολὺ τὸ ψεύδεται ὅτι καὶ περὶ ποιεῖται ὅτι, ὃ δὲ δὲ τὸς ἱερέας κατὰ μὲν δυνάμει ἀπὸ πῶς ὅλης τῆς ἐξέως ἐν τοῖς φάσμασιν, 25 καὶ δὲ περὶ τὰς ἀγαλμάτων καὶ ἀποδομίζουσιν αὐτῶν καὶ περὶ λαμπρότητος περὶ ποιεῖται, ὡς ἐκδοῖς ὑπὸ ἀρχαῖς ἀληθινῶν καὶ ἀγαθῶν πινδομένων. ἐκδοῖς δὲ τὰ ἀμύσημα καὶ περὶ ποιεῖται ἐν τῇ ἀληθείᾳ 30 καὶ καὶ τὸ ὄντων. ἐκδοῖς γὰρ ὅτι καὶ ἄλλων ἐκδοῖς καὶ περὶ ποιεῖται, ἀπὸ ὧν ἀφασφάλων, τὰ ἐν αὐτοῖς ἐργα δοκιμάζονται. καὶ ποιεῖται καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ μέγας καὶ ἀφασμείων ἀγώνων καὶ ποιεῖται, ἀπὸ τῶν ἐξ 35 ἐκδοῖς ἀμαρτημάτων ἐκδοῖς τῇ θεαγωγίᾳ καὶ ποιεῖται, πλέον τὸ δὲ περὶ ἀφασμείων καὶ αὐτῶν. εἰ γὰρ τὰ ἀποπῆρας ἐργα καὶ αὐτοφάνες δέξτεως καὶ ποιεῖται ἐκδοῖς πὺ λέγεις, ἀλαζονίας καὶ ψεύδεται, τὰ τὸ ἀληθινῶν ἀφασμείων καὶ ποιεῖται πῶς γνῶσις περὶ καὶ ἀληθινῶν. ὡς περὶ γὰρ ὅτι καὶ ἄλλων ἀπῶν τὰ ἀρχαῖς περὶ ποιεῖται ἀφῶν ἀρχαῖς, καὶ αὐτοῖς καὶ ποιεῖται ὅτι ποιεῖται ἀλλοῖς ἐκδοῖς, οἷ ἐν ἐστί, ἐν ζῶν, ἐν 45 καὶ ποιεῖται καὶ τὰ ἀφασμείων καὶ ποιεῖται πῶς τῶν ἐκδοῖς, καὶ αὐτῶν περὶ ποιεῖται ἀληθινῶν.

δόει, καὶ πάλιν αὐτῶν εἰς αὐτὴν περιγεγε-
 νως ἀναφαίνει τοῖς θεοῦσι· ὁ δὲ δὴ καὶ
 ὁ αὐτοπνεῦν πῦρ τοῖς θεοῖσι ὅτι
 δέκνυσιν. καὶ γὰρ θερμότητι ἔργον ψυχῆν,
 ὅθεν φωτὸς ὁ ὁμοιωπείν, ἢ ἀποκρύπτειν 5
 τὴν ὄντων, ὅθεν ἄλλοι ὁδὸν ὁδῶν
 κατ' εἰδὸν ὁπῶν ἡ ἀποκαταστάσεων πύρεσιν
 αἷμα καὶ ἢ τῷ ἐναντίῳ ἔργον διώκεται· ἀλλὰ
 τὰ μὴ φύσιν ἔχοντα, καὶ ἐναντία τοῖς
 κατ' εἰδὸν ὑπάρχουσι, ταῦτα ἐπιδέχεται 10
 τὰ ἐναντία διώκει, ἢ τῷ κακῷ περι-
 πτεῖν πέφυκε. τὰ αὐτὰ τοῖνυν καὶ περὶ
 τῶν φαντασμάτων ἐρεῖται. καὶ γὰρ ταῦτα
 αὐτὰ μὴ ὅτι ἐστὶ τ' ἀληθῆ, τοιαῦτα γὰρ
 ἐπεὶ οἱ αὐτοὶ ὑπάρχοντες ἔχοντα, ὅτι ἐστὶ 15
 δὴ περὶ ἐν τοῖς ἀποφανέσι πνεύμασι, φαν-
 τάζει· ὁ δὲ τοιαῦτα οἱ αὐτοὶ ἀλη-
 θῆ. μετέχει γὰρ καὶ ταῦτα τῷ ψεύδει καὶ τῷ
 ἀπάτης, ὥσπερ τὰ ἐν τοῖς εἰδώλοις φαι-
 νόμοις εἶδη τοιαῦτά ἐστι· καὶ ὅτι ἡ ἀ-
 κεινὴ ἔλκει πάλιν ἀφ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸ ὁ-
 πῶν τῶν κρηττόνων ἔστι γινώσκων. ἐν δὲ ταῖς
 ἀπατηλαῖς ἔστι καὶ αὐτὰ ὁμοιωπείας· ὁ
 γὰρ μίμημα τῷ ὄντι, καὶ ὁ ἀμυδρὸς εἰσα-
 ζόμενος, καὶ ὁ ἀπάτης αἴτιον γινώσκων, 25
 ὁδὸν τῶν ἀληθινῶν καὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων
 γινώσκων περιφέρει· ἀλλ' αὐτὰς μὴ οἱ θεοὶ καὶ
 οἱ τοῖς θεοῖς ἐπόμενοι τὰς ἀληθινὰς ἐ-
 αὐτῶν εἰρήνας ἀποκαλύπτουσι, φαῖλασμα-
 τα γὰρ αὐτῶν, οἱ αὐτοὶ ἐν ὕδασι, ἢ ἐν κα- 30
 τὰ τοῖς μεμνηχανημένοις, ἐδάμῳς περι-
 τείνουσι. τίνε· γὰρ ἂν ἐνεργῶς ταῦτα ἐπι-
 δείξειαν; πόπερον, ἐνδεχόμενα φέροντα
 τ' αὐτῶν εἰσὶ καὶ διωόμενοι; ἀλλὰ ταῦ-
 τὰ γε ὁ παντὸς ἐνδεχόμενα πλάνης γὰρ καὶ ἀ- 35
 πάτης αἴτια γίνονται τοῖς πνεύμασι, καὶ ἀπὸ
 τ' ἀληθινῆς γνώσεως τῶν θεῶν ἀποσπᾶ-
 τὲς θεωρεῖται. ἀλλ' ἵνα τὴν ἀλήθειαν πα-
 ρέχῃ τοῖς ἐποπτεύουσιν αὐτὰ· καὶ τί ἂν
 ποτε ἡρόιστο ἀπὸ τῶν ψεύδους ὁφέλιμον; 40
 ἀλλ' εἰ μὴ τὸ φύσιν ἔχει, ὁ θεὸς φαν-
 τασμα περιτείνειν ἀφ' αὐτοῦ; καὶ πόπε
 ἂν ὁ μόνιμον καὶ ἰδρυμένον ἐν αὐτῷ γινώσκων,
 καὶ ὁ τ' εἰσὶ καὶ ἀληθείας αἴτιον, εἰς ἀλ-
 λοτεῖαν εἰδὸν μίμημα ἂν τὴν ἀφ' αὐτοῦ ἀπατηλὴν ἐμποιήσεν; ἐδάμῳς ἅρα θεὸς ἔπε αὐτοῦ
 αὐτὸ μεταβάλλει εἰς τὰ φαντάσματα, ἔπε ἀφ' αὐτοῦ ταῦτα ἐν ἄλλοις περιτείνει,

in

essentiam præcipue contemplantibus o-
 stendunt; ideoque ignem suum per se pro-
 priaque formâ spectandum exhibent sa-
 cerdotibus. Non enim est caloris frigi-
 facere, aut lucis obtenebrare, aut aliquid
 obscurare; nec denique ullius rei est, per
 essentiam aliquid efficientis, contrarium
 aliquandò facere; sed quæ veram natu-
 ram non habent, quæque contraria sunt
 eis quæ essentiam possident, contraria
 suscipiunt, & malo infici possunt. Quare
 eadem de phantasmatis dicimus. Si eâ ve-
 ra non sunt, sanè nec in spiritibus ap-
 parentibus cætera se ita habent, ut res
 quæ veræ existunt, imaginamur autem ve-
 ra esse: hæc igitur eo modo falsa sunt,
 & mendacia, quo in speculis simulachra;
 itaque mentem vanis imaginibus rapiunt
 circa ea, quæ in melioribus naturis nun-
 quam reperiuntur. Sed & hæc ipsa phan-
 tasmata (ut sunt à fallacibus spiritibus)
 ita & fallacia sunt & perversa; nam rei
 verè existentis imitamen merum, exilis
 umbra, & figmentum, quodque decep-
 tionem sponte inducat, nulli convenit
 earum naturarum quæ veræ sunt, cer-
 toque existunt. Dii enim Deorumque
 comites ostendunt ipsissimas sui imagines,
 phantasmata vero qualia in speculis aut a-
 quâ fiunt, nequaquam proferunt. Cur e-
 nim huiusmodi ostenderent? Nunquid
 ut essentia, potentiave suæ indicia? At-
 que hæc prorsus deficiunt ex totâ natu-
 râ; in errorem enim & deceptionem cre-
 dentes inducunt, contemplantesque ab-
 strahunt à verâ Deorum cognitione. Forte
 ut utile aliquid se spectantibus præbeant:
 quid autem utilitatis sperari possit è men-
 dacio? Sed an non ita naturâ compara-
 ta est divinitas, ut ex se idolum mittat?
 Quomodo vero essentia firma in seipsâ
 consistens, & proinde aliis essentia &
 veritatis causa, in aliud mittat imitamen
 sui ullum fallax & deceptorium? Ne-
 que igitur Deus ipse se in phantasmata
 transformat, nec ex seipso in aliis phan-
 tasmata producit, sed veras sui formas

in veris animarum moribus illustrat, & demonstrat, quemadmodum & Deorum comites æmuli quoque sunt istius veritatis, quæ in Diis conspicitur. *Quod igitur dicis commune esse Diis, Dæmonibus, aliisque superis idola fingere, & magnifice se venditare*, confundit omnia inter se superiora genera, nullamque reliquam facit inter ea distinctionem: hoc enim pacto omnia erunt inter ea communia, nihilque eximium servabitur præstantioribus præ cæteris. Unum est igitur quod justius tibi opponi possit, *quâ tandem in re, si vera sit tua sententia, præstantior erit natura divina quam Dæmonica?* Sed revera hæc genera non conveniunt inter se; neque, si qua est convenientia, est ea in modo apparendi phantastico, neque decet prima ex ultimis conjectare, neque ex conditione quâ deteriores & errantes se gerunt, reputare modum, quo superiores veris formisanimam signant. Hac forte ratione de his sententiam ferens aliquis, & digna Diis & grata sentiat.

ταὶ δὲ ἀληθεῖς, ἐν τοῖς ἀληθεύουσιν ἡδεῖαι τῶν ψυχῶν ἐλλάμπει· καὶ τὰ αὐτὰ ὅτι καὶ οἱ τῶν θεῶν συνοπαδοὶ, ζηλωταὶ τῶν θεῶν εἰσιν ἀνθρώπων ἀληθείας. ὁ δὲ νῦν λέγει,
 5 “ὡς κρινόν ἐστι τὸ εἰδωλοποιῖαι, καὶ τὸ “παρασκευάζει θεῶν ἐ δαιμόνων, καὶ τῶν ἄλλων,” συμφύρει πάντα τῶν κριτῶν γένη ἐν ἀλλήλοις, καὶ ἐδὲ λώπινον αὐτῶν ἀπολείπει. *Ἀπορεῖται* πρὸς ἀλλήλους.
 10 “ἔγωγε γὰρ αὐτοῖς ἔχω κρινὰ πάντα, καὶ ἐσθὲν τοῖς ὑπερέχουσιν ἀποδοθήσε” ὁξαίρετον. ἔνεστι ὅτι οὖν καὶ διακρίνον πρὸς σε ἀντιλέγειν, “τί δὴ οὖν ἔγωγε κριτὸν εἶ τῶν θεῶν γένος, καὶ τῶν δαιμόνων;” ἀλλ’
 15 ἔτι ἔχει κρινότητα ταῦτα τὰ γένη, ἔπε φανταστική ἐστιν αὐτῇ, ἔπε ἀπὸ τῶν πελοπαίων καὶ ἐν τοῖς ἐχάτοις πλαιομάτων τὰ πρῶτα, καὶ ἐν τοῖς πρῶτοις ἀληθεῖς ἀπυπώματα ἀναλογίζεσθαι προσήκει. ἔτι
 20 ἂν τις καὶ πρὸς τέτων δοξάζων, τυγχάνοι τὸ προσήκον, καὶ τοῖς θεοῖς κατὰ εἰσμητόν.

C A P. XI.

Cognitio divinorum sanctos nos facit, ignorantia impuros; conjungit amen nos divinis, non speculationibus philosophicis, sed religione & cultu.

P E R G I S porro & provocas nos ad pleniorē veriorēque circa divina explicationem; & censēs ignorantiam erroremque in his omnis impietatis & impuritatis fontem esse: nec dubium id quidem, & in confesso apud omnes est. Quis enim non continuo concedet cognitionem quæ ens verum assequitur, quam proxime accedere ad causam divinam; contra ignorantiam quæ ad non ens delabitur, cum longè absit à causâ divinâ,

T A δὲ ἐφεξῆς ἐν οἷς πλεὺς πρὸς τέτων ἀγνοίαν καὶ ἀπάτην, καὶ ἀνοσιουργίαν καὶ ἀκατασίαν νερόμηναι, προστίθει
 25 τε ἡμᾶς ἐπὶ πλεὺς ἀληθείᾳ περὶ αὐτῶν πρὸς δόξαν, ἔχει μὲν ἐσθὲν ἀμφισβήτησιν. ἀλλ’ ὁμολογεῖται πρὸς πάντας ὡσαύτως. τίς γὰρ σὺν ἀνιστορήσειεν ἐπιστήμῳ τυγχάνουσιν ὅντι οἰκιστοῦ τῶν θεῶν αἰτίας θεοῖς, πλεὺς ὅτι ἀγνοίαν πλεὺς ὑποφροσύνης εἰς τὸ μὴ ὄν, πορρωτέρω τὸ θεῶν

αι αἰτίας τῶν ἀληθῶν εἰδῶν ἀποπίπτειν.
 Ἀλλ' ἐπεὶ ἔχ' ἱκανῶς εἶρη, περιόησω
 ὃ ἐλλείπον, καὶ δὴ π' φιλοσώφως μάλλον καὶ
 λογικῶς, ἀλλ' ἔχ' καὶ πῶς ἐνεργον τῶν ἱε-
 ρέων τέχνῳ ὃ ἀπολογισμὸν ποιεῖ, ὅτι 5
 τὸ οἶμα δὲν θεωρητικώτερον εἶπεν π
 περὶ αὐτῶν.

Εἴπω μὲν γὰρ " ἡ ἀγνοια καὶ ἀπάτη
 " πλημμέλεια καὶ ἀσέβεια, " ὅ μὲν δὲ
 τὸ τοῦ φύσιν ποιεῖται καὶ τὰ οἰκείως τοῖς 10
 θεοῖς προσφερομένα, καὶ τὰ θεῖα ἔργα.
 ὅτι γὰρ ἡ ἐγνοια συνάπτει τοῖς θεοῖς τὰς
 θεωρίας· ἐπεὶ π' ἐκάλυψε τὰς θεωρητι-
 κῶς φιλοσοφῶντας ἔχειν πῶς θεωρητικῶς
 ἐνωσιν πρὸς τὰς θεάς; νῦν δ' ὅτι ἔχ' ἔργα 15
 ἀληθῆς ἔστω. ἀλλ' ἡ τῶν ἔργων τῶν ἀρ-
 ρήτων καὶ ὑπερ πᾶσιν νόησιν θεωρητικῶς
 ἐνεργημάτων πελεσιουργία, ἥτε τῶν νοε-
 ρῶν τοῖς θεοῖς λόγοις συμβόλων ἀφ' ὧν
 κτῶν δυνάμεις ἐντίθησι πῶς θεωρητικῶς 20
 ἐνωσιν. ὅτι γὰρ τὸ νοεῖν αὐτὰ ἐνεργῶ-
 μιν· ἔστω γὰρ ἔστω νοεῖν ἡ αὐτῶν ἡ ἐνέρ-
 γεια, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἐνδιδομένη· τὸ δ' ἐδέ-
 πρὸν ἔστιν ἀληθές. καὶ γὰρ μὴ νοεῖν ἡμῶν
 αὐτὰ τὰ συνδυάσματα ἀφ' ἐαυτῶν δρᾶ τὸ 25
 οἰκείον ἔργον, ὅτι ἡ τῶν θεῶν, πρὸς ἑαυ-
 τῇ ταῦτα, ἀρρήτῳ δυνάμει, αὐτὴ ἀφ'
 ἐαυτῆς ὁπρηνώσκει τὰς οἰκείας εἰρήνας.
 ἀλλ' ὅτι τὰ διεγείρεται ὑπὸ τῆς ἡμετέρας
 νοήσεως, ὅτι γὰρ ἔχει φύσιν τὰ πεισχυῖα 30
 ὑπὸ τῶν πεισχυμένων, ὅτι γὰρ πλεία ὑπὸ
 τῶν ἀπλῶν, ὅτι γὰρ ὑπὸ τῶν μερῶν τὰ ὅλα
 ἀνακινῶνται. ὅθεν δὴ ὅτι ὑπὸ τῶν ἡ-
 μετέρων νοήσεων θεωρητικῶς τὰ θεῖα
 αἰτια θεωρητικῶς εἰς ἐνέργειαν· ἀλλὰ 35
 ταῦτα μὲν ὅτι τὰς ὅλας τ' ψυχῆς ἀρίστας
 ἀγαθήσεις, καὶ πῶς πρὸς ἡμᾶς κεινότη-
 τα, ὡς συναιπια ἀτὰρ θεωρητικῶς
 ἄρ' ὅτι ὡς κυρίως ἐγείρονται πῶς θεῖ-
 αν θέλησιν αὐτὰ τὰ θεῖα ἔστι συνδυάσματα. 40
 καὶ ἔστω τὰ τῶν θεῶν αὐτὰ ὑφ' ἐαυτῶν ἀ-
 νακινῶν, ὅτι ὅτι τῶν ὑποδεεσέων, ἐν-
 δεχόμενα πῶς εἰς ἐαυτὰ ἀρχὴν τῆς οἰκείας
 ἐνεργείας.

Ταῦτα δὴ τὸ ἐνεργεῖ ἀπεμήκυνα, ὅ- 45
 πως μὴ νομίζης ἀφ' ἡμῶν εἶναι ὃ πᾶν κῶ-

excidere prorsus ab omnibus veris for-
 mis. Sed cum hæc non satis plene abs te
 dicta sunt, quod deest, addam: & quan-
 doquidem philosophicè & logicè potius
 quam ex arte sacerdotum efficaci verba
 facis, ideò cenfeo oportere de iis dispu-
 tare magis ex ritibus sacerdotum.

Sit igitur *hallucinatio* & *deceptio circa di-
 vina peccatum, & impietas*, non continuo
 tamen falsa fiunt, quæ Diis vel conse-
 crantur symbola, vel perficiuntur opera;
 nec enim cognitio conjungit cum Diis
 cultores Deorum; alioquin philosophi
 divina spectantes semper deificam unio-
 nem reportarent. Atqui revera ita se res
 non habet. Nam unio illa deifica non
 acquiritur, nisi per caerimoniarum inef-
 fabilium observantiam per operationes
 rite factas, Diis dignas, omnemque in-
 tellectum superantes, perque vim inex-
 plicabilium symbolorum Diis solis intel-
 lectorum. Quare neque conficimus sacra
 per intellectum; aliter operatio ista pen-
 deret ab intellectu nostro, atque à no-
 bis proficisceretur; quorum neutrum ve-
 rum est. Nobis enim nec opinantibus di-
 vina synthemata per se opus suum per-
 ficiunt, & Deorum virtus ineffabilis, ad
 quam diriguntur synthemata, suas in iis
 ultro agnoscit imagines non quasi à no-
 stro intellectu excitata; nec enim fert
 natura eorum quæ continent, ut commo-
 veantur ab iis quæ continentur, ut nec
 ea quæ perfecta sunt ab imperfectis, nec
 tota à partibus. Quare nec principia di-
 vina antecedenter à nostro intellectu ad
 opus excitantur: sed & has omnesque a-
 lias animæ perfectas dispositiones & puri-
 tatem mentis, tanquam quasdam con-cau-
 sas præcedere oportet; cum interim di-
 vina synthemata principaliter expurgifi-
 ciunt Deorum benignitatem. Atque hoc
 pacto Dii à seipsis moventur, à nullo
 inferiori quicquam admittentes in se,
 tanquam suarum operationum princi-
 pium.

Hæc ideo fusius explicavi, ne existima-
 res à nobis pendere operationum sacrarum
 authorita-

authoritatem; nec arbitreris ex veritate mentis nostræ eas quoque veritatem fortiri, aut ex errore falsitatem. Nam ut noverimus quæ genus quodlibet proprie consequuntur, non tamen continuo consequimur ipsam eorum in opere veritatem. Utcunque sine cognitione nunquam advenit efficax cum divinis unitas; neque tamen idem est omnino. Quapropter neque divina puritas per rectam cognitionem comparatur, uti neque corporis puritas per sanitatem, sed ipsa cognitione purior est, & supra eam unitur. Neque igitur hoc, neque quicquam aliud in nobis humanum, aliquid ad opera divina perficienda confert.

Accipe igitur hoc obiter quidem à me dictum, quod tamen universæ tuæ de Theurgicâ arte sententiæ satisfaciât. Sunt autem illa quoque hujus loci in quibus ostendis te existimare cognitionem divinorum rem esse sacram & utilem; & assimulas quidem recte ignorantiam rerum præstantissimarum tenebris, cognitionem luci; ignorantiam autem homines malis omnibus replere, propter inscitiam & vecordiam; & cognitionem omnium bonorum esse fontem existimas. Hæc enim omnia eodem recidunt, quo ea quæ prius dicta sunt; atque ibi, quam oportuit, disceptationem nacta sunt. Hæc igitur prætermittamus, & ad quæstiones de divinatione transeamus, breviterque eas solvamus.

μετ' ἐκείνων. δεῖ ποῖνω ταῦτα μὴ παύσειν, ὅτι ὅταν πάλιν ταῦτα ἀγαθὰ συντόμως.

ρθ. ὅτι ἐν ταῖς θεωρητικαῖς ἐνεργείαις, μὴδ' ἐν ταῖς ἐννοιαῖς ταῖς ἡμετέραις ἀληθῶς ἀφαιρέσεις ὑπολάβῃς καὶ δ' ἀληθῶς αὐτῶν ἔργον κατορθώσῃς, μὴδ' ἐν τῇ ἀπεί-
5 τη ἀφαιρέσει. ὅτι ὅταν γινώσκῃς τὰ ἐκείνῳ γένει παρὰ τοὺς ἑαυτὰ ἴδια, ἡδὴ καὶ πετυχήσῃς αὐτῶν τῆς ὅτι τῶν ἔργων ἀληθείας. ἀλλ' ἐκ αὐτοῦ μὴ τὸ γινώ-
10 σκῆναι παρὰ γινεσθαι ποτε ἡ δραστη ἐνώσις· ἐ μὲν ἔχει γὰρ πρὸς αὐτὸ τυπότητα· ὡς ἐστὶν ἡ καὶ ἀρετῆς ἡ θεία διὰ τῆς ὁρῆς γνώσεως, ὡς καὶ ὅτι ὁ σῶμα. ἀλλὰ τῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ ὅτι γινώσκῃς μᾶλλον ὑποφύων αὐτῇ, ὅτι ἀποκατασταθῇ. ὅτι ἀλ-
15 λοκίω ὅτι ἐν τῇ ἐν ἡμῖν ἰσχύϊ ὑπάρ-
χον, ὅποια τὰ ἀνθρώπινα, συνεργεῖται πρὸς τὸ τέλος τῶν θεῶν προάξων.

Δέχῃς δὲ καὶ τὸ ἐν πᾶσι ἐργῶ μὴ εἰρημνίον, πρὸς ὅλῳ δὲ πῶς ὁπνίσῃς πῶς
20 σὺ περὶ τῆς θεωρητικῆς τέχνης ἰσχυρῶς ἐνιστάμενον. τῆς ὅτι αὐτῆς ἔχεται τέτοις δυ-
νάμεως καὶ κῆρα, ἐν οἷς ὅσιον καὶ ὠφέλι-
“ μόν ἐστὶν νεόμενος πῶς περὶ θεῶν ὁπ-
“ σήμῳ, ὅτι μὴ τῆς ἀγνοίας τῆς περὶ
25 “ τῶν πρῶτων καὶ καλῶν σφύτῃ καλεῖς,
“ φῶς ὅτι, τὸ τῆς γνώσεως· καὶ τὸ μὴ, ἐμ-
“ πλῆσται τίθεται πάντων καὶ τῶν τῶν ἀν-
“ θρώπων δι' ἀμαθίαν καὶ πόλῳ, τὸ δὲ
αὐτὸν ἡγῆ πάντων ἀγαθῶν. ὅτι πάντα
30 πρὸς αὐτὸ τείνει τοῖς ἐμπεδοῦν εἰρη-
μνίοις, πετυχήσῃ τε λόγῳ ὅτι προσηκούσῃ.

S E C T I O III.

C A P. I.

De Divinatione; quòd non sit opus humanum; naturæ aut artis effectus. Quod divino ad nos munere & indulgentiâ veniat.

ΠΡΩΤΟΝ τοίνυν ἀπαίτης δι-
αδρωσά σοι, “ τί τὸ γινόμενον ἔστι
“ ἐν τῇ ἔ μέλλοντι. προγνώσις.” διδύς
οὖν ὁ ἑπαιχρῆς μαθῆν ἔστιν ἀδυνάτον. οἷον
γὰρ δὴ ἔστι καὶ ὅτι νῦν τῆς ἐξουσίης, τοιοῦ-
τόν τι τῆς προγνώσεως οἷον γίνεσθαι, καὶ τι
ἐκ τῶν ἐν τῇ φύσει καμμένων ὑπάρχειν.
τὸ ὅτι ἔστιν ἐν τῶν ἐν τῇ γίνεσθαι, ἔστι
οἷον φυσικῆς ἀπορροῆς μετὰ βολῆς, ἔ-
δε πᾶν τεχνασμα ἐξέρχεται τῷ εἰς πᾶν
τῷ βίῃ κατὰ σκοδὴν ἀγίστην μεμνηχανη-
μένων, ἔστι ὅλως ἀνθρωπίνον ἔστι δ’ ἔργον,
θεῖον ὅτι καὶ ὑπερφύς, ἀνωδέν τε ἀπὸ τῷ
ἐρανῶ κατὰ πεμπομένην, ἀγνήτην τε καὶ
αἰδίου ἀποφυγῆς προηγείται.

Μέγιστον δὴ οὖν ἀλεξιφάρμακον πρὸς
ἀπαντα τὰ τοιαῦτα ἀπορήματα, ἐκείνο
ἔστι, γινώσκειν πᾶν ἀρχὴν τῆς μαθητικῆς, ὡς ἔτε
ἀπὸ σωμάτων ἔστιν ὁρμωμένη, ἔτε ἀπὸ τῆς
περὶ τοῖς σώμασι παθημάτων, ἔτε ἀπὸ
φύσεως πινός, καὶ τῆς περὶ πᾶν φύσιν δι-
νάμεων, ἔτε ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ὁρμῆς
σκοδῆς, ἢ τῆς περὶ αὐτὴν ἐξέων. ἀλλ’ ὅτι
ἀπὸ τέχνης πινός ἐξέθεν ἐπὶ κλητον περὶ
τι μέρους τῆς ἐν τῇ βίῃ ἀπορροῆς μα-
θητικῆς. τὸ ὅτι πᾶν κῶρον αὐτῆς ἀνήκει εἰς
τὰς θεάς, καὶ ἀπὸ τῆς θεῶν ἐνδίδεται, θε-
οῖς τε ἔργοις ἢ σημείοις ἐπιτελεῖται, θεά-
ματά τε ἔχει θεῖα καὶ θεωρήματα ἐπιση-
μνικά. τὰ δὲ ἄλλα πάντα, ὡς ὅργανα
ὑποκαί, τῇ ἐκ θεῶν κατὰ πεμπομένη τῆς
προγνώσεως δύσιν, ὅσα τε περὶ πᾶν ψυ-
χὴν ἡμῶν ἔστι καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὅσα ἐν τῇ
φύσει τῷ παντός, ἢ ταῖς ἰδίαις ἐκείνων φύ-

PRINCIPIO igitur postulas
tibi articulatim explicari, *quid sit il-
lud, quod fit, sive generatur, in futurorum
præscientiâ.* Ecce, ut in ipso limine ten-
tas id discere, quod est impossibile. Jux-
ta enim quæstionis tuæ mentem, præsci-
entiam opinaris esse quid *genitum & physi-
cum*, quale existat in naturâ. Sed reverâ
nihil est ex omnibus quæ generantur,
nec ad modum physicæ mutationis effici-
tur: sed nec inventa est, & excogitata,
tanquam ars ad vitæ usum necessaria: in
universum nihil in se humani habet; sed
divinum quid & supernaturale est, cœli-
tusque ad nos dimittitur; ingeneratum
quid & æternum est, & sponte sua præex-
istit.

Præsentissimum ergo remedium contra
hujusmodi omnes dubitationes illud erit,
ut sciamus divinationis originem; quòd
utique à corporibus ortum suum non ha-
beat, nec à passionibus corporeis, aut à
naturâ, aut facultatibus naturalibus, aut
ab humanis inventis, aut ab habitibus eò
pertinentibus; aut ab arte quavis earum
quæ vitæ nostræ commodis quibuscun-
que inserviunt fuerit acquisita; sed quòd
tota ejus auctoritas à Diis pendeat, ad
eos referatur, operibusque non nisi di-
vinis, & signis possit constare & perfici.
Cætera verò cuncta velut organa subji-
ciuntur misso divinitus præfagii dono,
sive ad animam nostram pertineant, sive
ad corpus, sive ad naturam universi,
sive ad particulares rerum singularum na-
turas;

turas; nisi quod nonnulla materiae vices obeant, ut loca, & similia.

Si quis ergo derelinquat causas primarias, & in secundarias operas manticen referat, substituatque pro primis, motus puta corporeos, passionumve mutationes, aut motiones quasvis alias, aut operationes vitæ hujus nostræ, aut rationes animales, aut phyficas, speretque posse se certi aliquid afferre; vel etiam existimet, diligenter horum convenientias inter se observando, accuratam de divinatione rationem redditurum se, is quidem vehementer errat. Ea demum vera ratio omniumque origo est, ut nullo modotentes colligere sine causâ futurorum prænotionem ex iis, quæ nihil habent præscientiæ; sed à Diis arcessere, qui fines cognitionis rerum omnium in se habent; ab his inquam oportet contemplari vaticinium derivatum, & distributum circa totum mundum, & circa omnes in mundo dispersas naturas. Hæc utique causa erit principalis; fuerit & universalis maxime, & continebit primò in se, quod de se participantibus elargiatur: & veritatem præcipuè præbebit, quâ opus est vaticinio; & quæ jam in se habeat eorum quæ futura sunt essentias, & causas, à quibus necessariò procedit perpetua prælagii consecutio. Sit igitur hæc totius divinationis origo communis, unde omnes ejus species licebit indagare, & certo scire; & continuò ad eas deveniamus, ordinem sequentes quæstionum à te propositarum.

σεσιν ἐνυπάρχῃ· ἐνια δὲ ὡς ἐν ὕλης ταύτης
περὶ πόκειται, ὅσα ὅτων ἢ ἄλλων πινῶν
ἔχεται ποιέτων.

Εἰ δὲ τις ἀφ' ἐμῶν. τῆς περὶ τῶν
5 αἰτίων, ὅτι τὰς δὲ τῶν ἐργῶν· ὑπεργίαι
ἀποφέρει ὅ τ' ἐμῶν, οἷς κινήσεως σω-
μάτων, ἢ παθῶν μεταβολαί, ἢ κινήσεως πινῶν
ἑτέρας, ἢ ζωῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας,
ἢ λόγους ἐμψύχους, ἢ φυσικὰς πινῶν,
10 νομίζοι τι σαφὲς λέγειν· ἢ συμμετείας τέ-
των περὶ ἄλληλα, ὡς αἰτίας, ἀναλογιζόμενοι,
ὑπολαμβάνοι πῶς ἀκριβέστερον ἀποδιδόναι
ᾧ αὐτῶν, τῷ παντὶ διημέρτηκεν. Ἀλλ' εἰς ὅσον ὁρῶς
15 ᾧ πρῶτον, μηδαμῶς ἀναίτιως ᾧ γὰρ
πῶς τῷ μέλλοντι ἐμῶν ἀπὸ τῆς μηδεμίας
ἐχόντων περὶ γινώσκον ἐν ἑαυτοῖς, ἀπὸ
δὲ τῆς θεῶν συνεχόντων ἐν ἑαυτοῖς τὰ πέ-
ρατα τ' ὅλης εἰδήσεως τῆς οὐσίας, ἀπὸ τέ-
20 των θεωρεῖν, μεριζομένων πῶς ἐμῶν
περὶ πάντα κόσμον, καὶ περὶ πάσας τὰς
ἐν αὐτῷ διημερίας φύσεις. ἢ γὰρ ποιάδε
ἀρχηγική τε ἔστιν αἰτία, καὶ ἀσφαλερώς
κρινόμεναι, ἔχουσι τε ἐν ἑαυτῇ περὶ τῶν
25 δίδωσι τοῖς μετέχουσιν ἑαυτῆς, καὶ μέγιστα
ἀλήθειαν πρὸς χρημύτην, ἥς δὲ τῇ ἐμῶν,
ἐσὶν τε καὶ αἰτίαν τῆς γινόμενων περὶ
ληψία, ἀφ' ὧν ὅς ἀνάγκης ἐφήκε ὅ τ' ἐ-
χάνειν τῆς περὶ γινώσκον ἀπαύτως. ἀρ-
30 χὴ μὲν οὖν ἔγω ἢ ἰσχυρῶς κρινώς περὶ
πάσης τῆς ἐμῶν, ἀφ' ἧς ἐνεσι καὶ εἰδη
πάντα αὐτῆς ὁπσημηνικῶς ἐξελθεῖν· ἥδη
ὅ αὐτῆς ἀνπλαστανόμεθα ἐπὶ μύθοις
τοῖς ὑπὸς τῶν περὶ γινώσκον ἐρωτήμασι.

C A P. II.

De variis divinationis speciebus. De eâ quæ per somnia. Divina somnia qualia sunt. In iis maxime vis vaticinandi inest.

Π Ε Ρ Ι δὴ τῆς κατὰ ὑπνους μαντικῆς
λέξεως ταῦτα· “ὅτι δὴ κατὰ δόδοντες
“δὲ ὀνείρων τοῖς μέλλουσιν πολλάκις ὁπιβάλλ-
“λομεθα, ὅτε ἐν ἐκστάσει μὲν γυρόμενοι πολυ-
“κινήτω, ἡσυχὴν γὰρ καὶ τὴν θ' σῶμα, αὐ- 5
“τοῖς μὲν τιγὰ ὡς ὑπὸρ ὁκνέει πᾶσι κα-
“λεσθέντες.” ταῦτα ποῖναι αὐτὴν λέξεως συμ-
βαίνειν εἰώθεν ὅτι τῶν ἀνθρωπίνων ὀνεί-
ρων, καὶ τῶν ἀπὸ ψυχῆς, ἢ τῶν ἐν ἡμῖν ἐν-
νοίων, ἢ λόγῳ ἀνακινουμένων, ἢ ὅτε ἀπὸ 10
φαντασιῶν ἐγείρεται, ἢ πινῶν μεθυσμένων
φροντίδων· αὐτὸς μὲν ἔστιν ἀληθὴς, τότε
δὲ ψεύδης, καὶ ὅτι πινῶν μὲν τυγχάνει τῶ
ὄντος, ὅτι δὲ τῶν πολλῶν ἀποτυγχάνει τῶ
ὄντος. ἐ μὲν οἷον θεοπεμπτοὶ καλεόμε- 15
νοι ὄνειροι τῶτον γίνονται ὅτι τῶτον, ὅν-
τος σὺ λέγεις· ἀλλ' ἡμεῖς τῶ ὑπνους ἀπολεί-
πομεθα, ἀρχαῖων ἀρτί ἐξηγηρέναι, ἀ-
κρίβειαν παρὰ πινος φωνῆς σωτόμε, τῶ τῶ
παρακτῶν ὑψηλότητος, ἢ μετὰ τοῦ εἰ- 20
ρηγηρέναι καὶ κατὰ δόδον ὄντων, ἢ καὶ παν-
τελῶς ἐξηγηρέτων, αἱ φωναὶ ἀκούονται.
καὶ ποτὲ μὲν ἀφ' ὧν καὶ ἀσώματον πνεῦμα
ᾤχεσθαι καὶ κλῶ τῶ κατὰ κεμελῶς, ὡς
ὁρατὴν μὲν αὐτῶ μὴ παρῆναι, πῶς δ' ἄλ- 25
λῶι συμβαίνει καὶ πᾶσι κατὰ δόδον ὑπάρ-
χειν, ῥοιζομένης τε ἐν τῶ εἰσέναι, καὶ πε-
ρικυμένης πανταχόθεν ἀνδρῶ πινος ἐπα-
φῆς, θαυμαστά τε ἔργα ἀπορροαζομένης πρὸς
ἀπαλλαγὴν παθῶν ψυχῆς τε καὶ σώμα- 30
τος. ἄλλοτε δὲ φωτὸς ὁπιλαμψόμεθα
λαμψὸς καὶ ἡρεμῆς, κατέχευται μὲν ἢ τῶ
ὀφθαλμῶν ὅψις, συμμύει τε, ἀναπεπτα-
μένη μὲν εἶναι πρὸς τὸν αἰὲν· αἱ δ' ἄλλαι αἰ-
δησεὶς διεγρηγμέναι τυγχάνουσι, καὶ σωαι- 35
σθάνονται πῶς εἰς τὸ φῶς οἱ θεοὶ ἐκφαί-
νονται, ὅσατε λέγεσιν ἀκρίβει, καὶ ὅσα
δράσιν ἴσασιν πᾶσι κατὰ δόδον. τελειότερον
δ' ἐπὶ τῶ τῶ θεωρεῖται, ἡνίκα ἂν καὶ ἡ ὅψις βλέπει, καὶ ὁ νοῦς ἐξωμῶς ἐπαυλοῦται τοῖς
fiunt

DE vaticinio quod fit per quietem
“sic loqueris; Sæpe nos per quie-
“tem futura cognoscere aliquatenus, (ta-
“met si nullam patiamur extasim aut concus-
“siones, corpus enim interim jacet immotum) 5
“plene tamen & clare, ac si vigilaremus, nos
“non assequi. Hæc igitur quæ dicis lo-
cum habent in somniis quæ à causis huma-
nis proveniunt, nempe quæ ab animâ no-
strâ, aut à cogitationibus nostris, aut
à ratione moveantur, aut denique quæ
concitantur ab imaginationibus, aut cu-
ris diurnis: et hæc quidem aliquando fal-
sa deprehenduntur, in nonnullis remat-
tingunt, in complurimis aberrant. Som-
nia vero divinitus missa non ita se ha-
bent, ut tu jam dixisti; sed vel somno
abeunte, cum jam incipimus evigilare,
vocem brevem, quæ quid sit faciendum
doceat, audire videmur; vel inter vigi-
liam & somnum, vel cum plane evigilave-
rimus, voces audiuntur. Quandoque e-
tiam spiritus quidam non corpulentus,
nec spectabilis tamen, se jacentibus cir-
cumfundit, ita ut non oculis, sed alio
quodam sensu & perceptione sentiatur;
venit enim cum strepitu, & undiquaque
circumfunditur absque contactu, opera-
que præstat mirifica ad passionem animæ
corporis restringendas. Aliquando vero
lumen liquidum & tranquillum fulget,
sub quo visus detinetur & connivet,
antea patulus; alii interea sensus experre-
cti sunt, persentiscuntque quando Dii
manifestò se ostendunt, & quæ loquun-
tur, aguntque, concurrente animadverfi-
one percipiunt. Perfectius autem id to-
tum discernitur, quando & visus per-
cipit, & intellectus corroboratus quæ

funt affequitur; & simul, qui spectant, afficiuntur. Tanta tamque differentia somnia haud puto humana sunt: sed ille somnus, & quod ita oculi teneantur, & caro quasi opprimamur, & quod sic
5 medii sumus inter somnum & vigiliam, vel quod aut pæne expergeciamus, vel etiam quod omnino; omnia, inquam, ista sunt divina, & ad Deos suscipiendos accommodata, immò ab ipsis Diis concessa sunt, & quædam portio divinæ e-
10 piphaniæ illabitur per hujusmodi præparationes.

Quare tolle à divinis somniis, quæ maxime vaticinii vim continent, omnem omnino *dormitionem*; tolle & hoc, non
15 *perinde nos assequi*, quod tum ostendatur, ac cum vigilemus. Nec enim Deos præsentibus minus clarè animadvertimus, quam quæ vigilantes percipimus: immò, quod verum est, illa Deorum apparitio omni nostrâ animadversione non potest non esse manifestior & accuratior, tum etiam perfectiorem, quam illa, cognitionem gignit. Hæc divinorum somniorum indicia quidam non observantes, sed idem de humanis, ac de his, existimantes, rarò admodum per ista, & casu veram futuro-
20 rum cognitionem assequuntur; ac proinde dubitant, nec immerito, an aliqua sit in somniis veritas: quod te quoque proinde video perturbat, quia non nosti somniorum indicia & discrimina. Sed oportet te, ubi hæc posueris tanquam fundamenta somniorum verè cognoscendorum, universum divinationis per quietem sermonem audire.

δρωμένοις, κίνησις τε τῆς θεωρούντων συν-
υπάρχῃ. ταῦτα δὲ οὖν ποσῶντα ὄντα καὶ
ἔγω ἀφάφορα, εἰδέναι τῆς ἀνδρωπίνων
πρὸς τοὺς θεοὺς. Ἀλλ' ὅ, τε ὑπνός, καὶ ἡ κατὰ φύσιν
5 τῆς ὁμμάτων, καὶ ἡ κατὰ φύσιν πρὸς τοὺς θεοὺς κα-
τάληψις, καὶ ἡ μεταξὺ τῆς ὑπνός τε καὶ τῆς
ἐγρηγόρευσης κατὰστασις, καὶ ἡ ἀπὸ ἀνεγρη-
γομένης, ἢ ἡ παντέλης ἐγρηγόρευσις, πάντα
θεῖα ἔστι καὶ πρὸς ὑποδοχὴν τῆς θεῶν
10 ἐπιλήψεως, ἀπ' αὐτῆς τε ἐκτελέσσεται τῆς
θεῶν, μέντοι ὅ, τῆς θεῖας ἐπιφανείας, καὶ κατὰ
ταῦτα προηγείται.

Ἀνελε οὖν ἐκ τῆς θεῶν ὁνείρων, ἐν
οἷς δὲ καὶ μέγιστα ἔστι δὲ μαντικόν, "ὅ κα-
15 "θόλυτον" ὁπῶσεν, καὶ "ὅ μὴ παραλογισθῆναι"
ὡς ὑπὸ τοῖς ἐπιφανομένοις." εἰδέναι γὰρ εἰδέναι
οὐ πῶς ἐστὶν πῶς ἐναργῆς πρὸς τοὺς θεοὺς
τῆς ὑπὸ ἐγρηγομένης πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπο-
λείπεται. Ἀλλ' εἰ γὰρ τ' ἀληθεὺς εἴπειν,
20 καὶ ἀφ' ἐξέτασιν αὐτῶν, εἴ τι ἀνάγκη καὶ ἀκρι-
βεστέρων ἐκείνης, καὶ συνέσιν ἐμποιῶσιν πε-
λειότεραν. ἃ δὲ μὴ γινώσκοντες πινες δει-
γματὰ τῆς ὄντων μαντικῆς ὁνείρων, καγι-
νόν δὲ πινὰ πρόπον ἐπ' αὐτῆς ἀνδρωπι-
25 νον ἐπινοῶντες, πρὸς ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν σω-
τυχίαν σωφισμάτων ἐπ' αὐτῆς τῆς τῆς μέλ-
λουσιν πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ εἰδέναι εἰκότως
ἀπορῶσι, πῶς συνέχουσιν οἱ ὄνειροι δὲ ἀλη-
θεῖς. ὅ, δὲ καὶ σε ἀνάττειν μὴ δοκεῖ,
30 ὅ, τὸ μὴ εἰδέναι τὰ ἀληθινὰ αὐτῆς
γνωρίσματα. Ἀλλὰ δὲ σοιχεῖα ταῦτα
προσηγοριῶν σε τῆς ἀληθινῆς τῆς ὁ-
νείρων ἐπιγνώσεως, ἀλογισθῆσαι τοῖς
ὅλοις πρὸς τῆς κατὰ φύσιν ὑπνον μαντικῆς
35 λόγους.

C A P. III.

Animæ nostræ vita duplex, altera corpori annexa, altera divina & separabilis. Per hanc veritatem videt unita divinis. Veritas alia circa ideas purè abstractas & incorporeas, alia circa rerum rationes ad genesin spectantes. Quantum utilitatis hujusmodi divinatio hominibus adferat.

Λ Ε Γ Ο Υ Σ Ι δὲ παῖδε, τὴ ψυχῆς
διττῶν ἐχέσθαι ζωὴν, πλὴν μὲν αὐτῇ
ἐν σώματι, πλὴν δὲ χωριστῶν παντὶς σώ-
ματι. ὡς μὲν ὁ ἄλλος βίον ἐξηγερέ-
τες τὰ πολλὰ τῇ κοινῇ μὲν τῷ σώματι
ζωὴν ἡρώμεθα, πλὴν εἴπω καὶ νοεῖν καὶ
ἀφανοειδῆ τοῖς καθεαυτοῖς λόγοις ἀφιστάμε-
θα ἀπὸ αὐτῆς παντάπασιν. ἐν δὲ τῇ
καθεαυτοῦ, ἀπολυόμεθα πρὸς τὴν ὡς
ἀπὸ πινων ὡς καθεαυτοῦ ἡμῶν δεσμῶν, καὶ τῇ
καχωρισμένῃ τὴ γνώσεως ζωὴν ἡρώμεθα.
τότε δὲ οὖν, εἴτε νοερόν, εἴτε θεῖον, ἑα-
τόν ὑπάρχον, εἴτε καὶ ἐν, ἰδίᾳ ἐκότερον
καθ' ἑαυτὸ ὄν, τὸ τῆς ζωῆς εἶδος ἀνεγεί-
ρεται ἐν ἡμῶν καὶ ἐνεργεῖ ἢ πέφυκεν. ἐ-
πειδὴ οὖν ὁ μὲν νῦν τὰ ὄντα θεωρεῖ,
λόγους δὲ ἡ ψυχὴ τῶν γινομένων ἐν αὐτῇ
πάντων περιέχει, εἰκότως δὲ καὶ πλὴν πε-
ριέχει αἰτίαν τασσόμεθα, ἐν τοῖς κο-
νηγεμένοις αὐτῶν λόγοις περιγινώσκῃ τὰ
μέλλοντα. καὶ ταύτης δὲ ἐπὶ τελειότεραν
ποιεῖται μαντείαν, ἥντινα ἀν' αὐτῆς ὁλοῖς ἀφ'
ὧν ἀπεμερίσθη, αὐτάπιδ' αὐτῆς μετέσται τῆς
ζωῆς, καὶ τῆς νοεῖας ἐνεργείας. πληρῶν
γὰρ ἀπὸ τῶν ὅλων τότε τῆς πάσης εἰδήσεως,
ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον ἐξικνήσκει τῆς ἐννοί-
ας τῆς ὡς ὁ ἡγεμον ὅτι ἐλεγεμένων. καὶ
μὴν ἀλλ' ὁπότῃ γὰρ καὶ τοῖς θεοῖς ἐνω-
σῇ καὶ πλὴν ποιῶν ἀπόλυτον ἐνεργείαν,
αὐτὰ ὅσα ἀληθέστατα δέχεται πλὴν καὶ
πληρώματα τῶν νοήσεων, ἀφ' ὧν ἀληθῆ
μαντείαν περιβάλλει τὴ θεῶν ὁρμήων,
ἐκτείνῃ τὰς γνησιωτάτας ἀρχὰς κατε-
βάλλεται. ἀλλ' εἰάν τὸ νοερόν ἐαυτῆς ἢ
ψυχῇ καὶ τὸ θεῖον αὐτοφάνη τοῖς κρείτ- 35

D I C U N T igitur sapientes hæc;
anima [duplicem habet vitam, u-
nam simul cum corpore, alteram ab o-
mnī corpore separabilem. Quando vigi-
lamus utimur ut plurimum vitâ, quæ
communis est cum corpore (præterquam
siquando à corpore prorsus abalienemur,
per noeticæ aut dianoeticæ facultatis
operationes puras;) inter dormiendum
vero, soluti prorsus à quibusdam quasi
injectis vinculis, vitâ illâ utimur à ge-
neratione liberâ & separatâ: & tunc hæc
vitæ species quæ intellectualis est & di-
vina (sive hæc idem sint, sive utrunque
unum quid sit privatim per se existens)
statim in nobis expergiscitur, agitque
quemadmodum sua fert natura. Quoniam
vero mens entia contemplatur, anima
autem generabilium omnium in se rati-
ones complectitur, non mirum est, si
secundum causam comprehendentem fu-
tura, in præcedentibus ea rationibus or-
dinata prænoscat. Sed si anima copulet
universalibus, à quibus decisa est, duas
illas vitæ & intellectualis operationis por-
tiones, perfectius adhuc reportabit vati-
cinium: repletur enim tunc omni scien-
tiâ ab universalibus, ita ut complurima
etiam penetret suis cogitationibus, quæ
in superiori mundo geruntur. Immo quo-
ties Diis copulatur per abstractam hujus-
modi operationem, haurit certè verissi-
mas ab iis & exuberantissimas notiones,
à quibus elicit veram in somniis divinis
vaticinationem. Quod si anima & par-
tem sui intellectualem & divinam meli-
oribus naturis connexuerit, tunc omnia e-
jus

jus phantasmata, five sint de Diis, five de rebus per se incorporeis, five, ut abfolvam omnia, de rebus ad intelligibilium veritatem quovis modo spectantibus, puriora & liquidiora exorientur. Si vero anima, quas in se habet rerum generalium rationes, connectat cum Diis earum causis, potentiam ab iis accipit, & capacitatem cognoscendi & quæ fuerint, quæque futura sunt, omniaque tempora perluſtrat, & eorum quæ in tempore eveniunt sunt contemplatur opera, sortiturque provinciam ea, prout oportet, ordinandi, curandi & corrigendi. Si qua corpora infirma sunt, sanat; si qua apud homines exorbitantia & in ordinem peccantia, commodè disponit. Artes invenit, jura distribuit, legum constitutiones tradit. Sic in Æsculapii templo per somnia divina morbi sanantur; ipsaque medendi ars constitutis observationibus nocturnarum apparitionum in divinis somniis comparata est. Totus Alexandri exercitus funditus periisset, nisi per quietem apparuisset Dionysius, & calamitatum gravissimarum remedia monstrasset. Aphutis urbs, cum arctissimè à Lyfandro rege obsideretur, liberabatur per somnia, quæ ei Jupiter Ammon misit; exercitum enim continuo inde movit, obsidionemque solvit.

Sed quid opus est singula percurrere explicando, cum quotidie ea eveniant in hoc genere, quæ omnem sermonem mirificis suis effectis exuperent. Hæc igitur sufficiat dixisse de divinatione per somnia, quibus ostendimus quid sit, & unde proveniat, denique quantum mortalibus afferat commodi.

καθ' ὅσον δέας μαντικῆς, τίς τί ἐστίν, καὶ πῶς γίνετ', καὶ ὅσον κέρει τῷ τοῖς ἀνθρώποις τὸ ὄφελος.

ποσι, τότε καὶ τὰ φαντάσματα αὐτῆς ἐστὶν
καταράτεια, ἥτοι ὡς θεῶν, ἢ τῆς καθ'
ἐαυτῆς ἀσωμάτων ἐσθλῶν, ἢ ὡς ἀπλῶς ἐ-
πεῖν, ὡς τῆς εἰς ἀλήθειαν συμβαλλο-
5 μῶν, πῶς περὶ τῆς νοητῆς. εἰάν τ' τὰς
λόγους τ' γιγνομένων ἀνάγῃ πρὸς τὰς αἰ-
τίους αὐτῆς θεῶν, διώαμιν ἀπ' αὐτῆς πρὸς-
λαμβάνει, καὶ γινώσκῃ ἀναλογιζομένην,
ὅσα τε λῶ, καὶ ὅσα ἐστίν, θεωρία πεπαντὸς
10 ἁρόνως ποιεῖται, καὶ τῆς ἐν τῷ ἁρόνῳ συμ-
βαινόντων ἐπισκοπῇ τὰ ἔργα, τάξιν τε
αὐτῆς καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ ἐπανόρθωσιν πῶς
πρὸς ἑαυτὴν μεταλλάττει. καὶ τὰ μὲν
κακῆς φύσεως σώματα θεωρεῖται. τὰ δὲ
15 πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως ἔχοντα τῆς ἀν-
θρώποις, οἷον ἀγαθήνησι, τεχνῶν τε διρέ-
σεις πολλάκις, καὶ ἁνομοῖς τῆς δικαίᾳ,
καὶ τῆς νομίμων δέσεις ὡς διδόντων. ἔτι
ἐν Ἀσκληπιῷ μὲν τὰ νοσήματα τοῖς δεῖ-
20 οῖς ὀνείροις πάσεται· ἔτι τ' πῶς τάξιν
τῆς νύκτωρ ἐπιφθαρῶν, ἢ ἱατρικῆς τέχνης
σωτήριον ἀπὸ τῆς ἱερῶν ὀνείρων. τὸ δὲ
Ἀλεξάνδρου στρατόπεδον πρὸς ἐσώδην, μάλ-
λον ἄρδην νυκτὸς ἀπολλύει, Διονύσου
25 κατ' ὄναρ ἐπιφανέντι, καὶ πῶς λύσιν τῆς
ἀνηκέστου παιδημάτων σημειώσῃ. Ἀ-
φουτι δὲ, ὑπὸ Λυσσίδρου τῷ βασιλέως
πολιορκουμένη, καὶ τὰς ἀπὸ τῷ Ἀμ-
μωνῷ πεμφθέντας ὀνείρους ἐσώδην, πῶς
30 παχύνει αὐτῶν τὴν στρατὸν ἀναστήσῃ. ἐ-
κείθεν, καὶ λύσῃ τὴν πόλιν, διδόντας πῶς πολιορ-
κίαν.

Καὶ τί δὲ καὶ ἔχουσιν ἐπεξιόντι μη-
νύειν τῆς καθ' ἡμέραν αἰεὶ συμπιπτόντων,
κρείττονα τῶν λόγων πῶς ἐνέργειαν πρὸς ἐχ-
35 μένων. ταῦτα μὲν ἐν ἑξάρκει εἰρηδῶς περὶ τ'

C A P. IV.

De afflatione divinâ quæ inter vigilandum evenit. Quomodo Dii mentes obsideant. Quòd in omnibus afflationibus afflati prorsus à se abalienantur.

Φ Η Σ ὅ δὴ, "ὡς ὁπβάλλουσι καὶ δι' ἐν-
 "θεσιασμῷ & θεοφορίαι πολλοὶ τῶ
 "μέλλοντι, ἐξηγηροῦσι μὲν, ὡς ἐνεργεῖν
 "κατ' αἰδήσιν, αὐτοῖς ὅ παλιν ἐπὶ ὁρᾶν
 "λαθῶντες, ἢ ἐπὶ ὡς πρῶτον πρῶτον
 "λαθῶντες αὐτοῖς." βέλους δὲ καὶ ἐν τέ-
 "τοις δὲ περὶ τῆς ὁρᾶς κατεχόμε-
 "νων ὑπὸ τῆς θεῶν ὁρᾶς. ἢ γὰρ πῶ
 "αὐτοῖς ζῶν ὑποπείσασιν ὅλως, ὡς ὁ-
 "χημα ἢ ὄργανον τῆς ἐπιπνεύσεως θεοῖς, ἢ
 "μεταλλάττειν ἀντὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς
 "τῆς θείας, ἢ καὶ ἐνεργεῖσι πῶς οἰκίαν ζῶν
 "πρὸς τὸ θεόν ἔτε κατ' αἰδήσιν ἐνεργεῖσιν,
 "ἔτε ἐξηγηροῦσιν ἔτι ὡς οἱ διεξηγη-
 "μέναι ἔχοντες τὰς αἰδήσεις, ἔτ' ἐπιβάλλ-
 "ουσιν αὐτοὶ τῶ μέλλοντι, ἔτε κινῶν ὡς
 "οἱ κατ' ὁρμὴν ἐνεργεῖν. Ἀλλ' οὐδὲ πα-
 "ρακαλεῖσιν αὐτοῖς, ἔτε ὡς πρῶτον, ἔτε
 "ἄλλως ὁπῶσιν, ἐπὶ ὅλως ἐπὶ πρῶτον εἰς
 "αὐτοῖς τῆς οἰκίας σῴσιν, ἐπὶ ἔστιν ὡς πῶ
 "ἰδίαν γινώσκιν πρὸςβάλλουσι.

Τεκμήριον ὅ μάλιστα πολλοὶ γὰρ καὶ πυ-
 ρὸς περὶ τῆς οἰκίας καὶ κατ' αἰδήσιν, ἐπὶ ἀπὸ τῆς
 τῆς πυρὸς αὐτοῖς, δὲ τῆς θείας ὁπῶσιν.
 πολλοὶ ὅ κατ' αἰδήσιν, ὅτι ἀντιλαμβάνοντο, 25
 δὲ πῶς ὡς ζῶν ζῶν ζῶσι πῶς αὐτοῖς. καὶ
 οἱ μὲν ἀπαίρουσιν ὅβελος ὅτι ἐπαρτά-
 νονται. οἱ δὲ πελέκει περὶ τῆς οἰκίας
 τῆς νώτοις, οἱ ὅ καὶ ἐπιπνεύσει τὰς ὡλένας
 κατ' αἰδήσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας κατ' αἰδήσιν. 30
 αὐτοῖς ἐνέργειαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς οἰκίας εἰσιν ἀνθρω-
 πινῶν. ἔτε γὰρ ἀβάλα βατὰ γίνετο θεο-
 φορικῶς, καὶ εἰς πῦρ φέρουσι, καὶ πῦρ
 ἀπορροῦσιν, καὶ πῶς αὐτοῖς ἀπαρῶσιν,
 ὡς ὅτι ἐν Κασαβάλοις ἱέρειά. ἀπὸ ὅ τῆς 35
 τῶν δεικνύται, ὡς ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῖς
 τοῖς ἐνθεσιῶν, καὶ ὅτι ἔτε τῆς ἀνθρωπίνης,
 ἔτε τῆς ζῶν ζῶν ζῶσι κατ' αἰδήσιν ἢ ὁρ-
 μῶν, ἀλλὰ δὲ πῶς ὁπῶσιν ζῶν ἀνταλλάττονται, ἀφ' ἧς ἐπιπνεύσει, καὶ ἀφ' ἧς πελέκει κατ' αἰδήσιν.

C A P.

A I S deinceps, multos canere futura
 ex afflatu & inspiratione divina,
 qui quidem adeo vigilant, ut etiam sensibus
 utantur; nec tamen sui competes sunt, aut
 saltem non adeo ut ante afflatum. Volo i-
 gitor certa indicia demonstrare, ex qui-
 bus dignosci poscit, qui reverà à Diis
 obsidentur. Divinitus afflati quicunque
 sunt, aut suam vitam penitus subjiciunt af-
 flantibus Diis, tanquam vehiculum, aut
 organum; aut vitam propriam in divi-
 nam commutavere: vel denique vitam
 propriam ad Dei nutum accommodant:
 neque sensuum utuntur officio, neque ita
 vigilant ut qui sensus habent expeditos,
 neque ipsi quidem futura apprehendunt,
 neque humano more operantur; sed ne-
 que sui competes sunt, ut erant nuper, sed
 nullo prorsus modo; neque reflectunt in
 seipsos propriam intelligentiam, neque
 promunt cognitionem sua sponte.

Hæc ita esse illud certissimo sit indicio:
 multi divinitus afflati admotis ignibus
 non uruntur; Deus enim intus afflans,
 ignem non sinit attingere; multi iterum
 etiam si urantur, nihil perferunt, quo-
 niam tunc tempore vitam non vivunt
 animalem. Alii viribus transfixi non sen-
 tiunt; alii in terga securibus percussi, alii
 brachiis lancinatis cultello, nihil animad-
 vertunt. Sed & eorum actiones non sunt
 amplius humanæ; Deo enim afflatu vecti
 viam per loca invia inveniunt; in ignem
 feruntur illæsi; ignem calcant, fluvios
 mirificè tranant, quemadmodum facit sa-
 cerdos in Castabalis. Atque per hoc osten-
 sum est, quòd afflati non intelligunt suas
 operationes, quòd neque vitam hominis,
 neque animalis vivunt, sed aliam longè
 diviniorem, à quâ inspirantur & possidentur.

CAP. V.

Dii diversi diversas afflationes efficiunt. Istius diversitatis signa manifesta.

SUNT autem variæ divinæ obfessionis species, & variis modis divina inspiratio efficitur; unde ejus signa quoque diversa esse contingit. Vel enim Dii qui nos inspirant, differunt, & afflationem efficiunt diversam; vel modus inspirandi alius est atque alius, unde etiam raptus divinus differt. Aut enim Deus ipse nos occupat, aut nos ei totos ad dicimus, aut unâ cum ipso eodemque tenore operamur. Item aliquando aut infimæ divinæ potentiae compotes evadimus, aut mediæ, aut ultimæ. Item aliquando est nuda Dei præsentia, aliquando etiam communio, nonnunquam & unio fit harum afflationum. Rursum respirationis vel anima sola fit particeps, vel simul cum corpore fruitur, vel totum animal.

Secundum horum diversitatem, diversa quoque fiunt inspiratorum signa: alii quippe toto corpore agitantur, alii quibusdam membris, alii rursus omnino quiescunt; aliquando harmoniæ audiuntur benè ordinatæ, & choreæ, & voces concinnæ, aliquando contraria his. Rursum, corpus eorum vel concrefcere videtur in altum, vel in amplum, vel per aërem ferri sublimè, vel omnia his contraria patitur: item observari possit vocis æquabilis tenor & contentio; iterum varietas plurima, propter interposita silentii spatia, sonis musicè nunc intensis, nunc remissis, aliquando etiam alio modo.

ΕΣΤΙ δὲ οὖν πολλὰ τὰ θεῖα κατὰ κατὰ εἶδη, καὶ πολλαχῶς ἡ θεία ὁππνοια ἀνακινεῖται· ὁ δὲν δὴ καὶ πολλὰ τὰ σημεῖα αὐτῆς ἔστι ἀφαφέροντα. τὸ το μὲν γὰρ οἱ θεοὶ ἀφαφέροντες, ἀφ' ὧν ἐπιπνεύονται, καὶ πῶς ὁππνοια ποιεῖν ἐτέραν. τὸ το καὶ ὁ πρόπ. τῷ ἐνθεσιασμῷ πᾶσι λατῶν ποιεῖ καὶ πῶς θεοφορίαν ἐτέραν. ἢ γὰρ θεὸς ἡμᾶς ἐχθρὸς, ἢ ἡμεῖς ὁλοὶ τῷ θεῷ γιγνώμεθα, ἢ κρινώ ποιεῖμεθα πρὸς αὐτὸν πῶς ἐνέρχων. καὶ ποτὲ μὲν τὸ ἐξείτης δυνάμεως τῷ θεῷ μετέχοντες, ποτὲ δὲ αὐτῆς μέσης, ἐνίοτε δὲ τὸ πρῶτης. καὶ ποτὲ μὲν μετεσθία ψυχὴ γίνεται, ποτὲ δὲ καὶ κρινω-
15 νία, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνωσις τῶν τῷ ἐνθεσιασμένων. ἢ μὲν ἡ ψυχὴ ἀπολαύει, ἢ καὶ τῷ σώματι μετέχεται, ἢ δὲ κρινὸν ζῶν.

Ἐκ δὲ τῶν καὶ τῶν σημεῖα τῶν ἐπιπνεομένων γίνονται πολυδῆ, κινήσεις τε τῶν σώμα-
20 τος, καὶ μερίων πινῶν, παντὲς τε αὐτῶν ἡρεμίας, ἔξεις τε ἐναρμόνιοι, καὶ χρεῖαι, καὶ φωναὶ ἐμμελεῖς, ἢ πάνανθια τῶν καὶ ἡτοι δὲ σώμα ἐπαρόμνον ὁρᾶται, ἢ δὲ κερμαῖον, ἢ μετέωρον ἐν τῷ ἀέρι φερόμενον, ἢ πάνανθια τῶν περὶ αὐτὸ φαίνονται γι-
25 γνώμενα· φωνῆς τε ὁμαλότης καὶ μέγεθος, ἢ καὶ τὰ μεταξὺ ἀγαλαμβανόμενα τῇ σωπῇ δὲ σημεῖα πολλὰ θεωρεῖται, καὶ ἀνωμαλία· αὐτῆς ἐνίοτε μεσικῶς μὲν ἐπιπνεομένων καὶ ἀνιεμένων τῷ ἡχῶν, ἐνίοτε δὲ ἄλλον τρόπον.

C A P. VI.

Idem amplius illustratur per spiritus ingressum, qui inspiratum, ut auriga equum, regit & gubernat.

ΤΟ δὲ μέγιστον ὁρᾶται τῷ θεαγωγῶντι ὁ καπὸν πνέοντα καὶ εἰσκρινόμενον, ὅσον τίς ἐστι καὶ ὁποῖον, μυστικῶς τε πείθεται καὶ ἀγκυλωμένον. ὁρᾶται ὅτι τῷ δεχομένῳ ὁ πνεύς εἰδὼς πρὸς τὸ δεχόμενον ἐνίοτε δὲ καὶ τοῖς θεωροῦσι πάνσιν ἐκδηλὸν γίνεσθαι, εἴτε καπὸν τῷ, ἢ ἀναχωρήσει τὸ θεῶν ἀφ' οὗ δὴ καὶ ὁ ἀληθεύων αὐτῷ καὶ διωατότατον, καὶ μάλιστα τελευτῶν καὶ τίνων τε πέφυκεν ἀληθεύειν, καὶ τίνα διώα μιν πρὸς ἑαυτὸν, ἢ ἐπιτελεῖν τοῖς ἐπισήμοις, γνώριμον γίνεσθαι. οἱ ὅτι ἀνδρῶν μακαρίων τέτων θεαμάτων ἀφανῶς ποιέμενοι πᾶς ἀγωγὰς τῷ πνέοντι, ὥσπερ ἐν σὺν ἁφάσσει, καὶ ἐπὶ ἐν ἰσασιν ὧν ποιεῖσιν, πλὴν πάντων μικρῶν, τῷ θεῷ τὸ σώματι φαυνομένων σημείων τὸ ἐνδοσιώντι, καὶ τῷ ἄλλων τῷ ἐναργῶς ὁρῶμενων, τὰ ὅλα τὸ θεῶν ἐπιπνοίας ἐν ἀφανεί κεκρυμμένα ἀγνοεῖν. ἀλλ' ἐκεῖ πάλιν ἐπαίρειμι. εἰ γὰρ πρὸς τὸ θεῶν πνεύς καὶ φωτὶς πᾶσι εἰδὼς ἀρρήτων ἐξωθεν ἐπιβαίνει τῷ καπὸν, πληροῖτο αὐτὸν ὅλον, ἐπικρατεῖ καὶ πανταρχοῦν ἐν αὐτῷ σωείληφεν, ὥς μηδεμίαν οἰκείαν ἐνέργειαν διώαται ἀφ' ὧν τῷ, τίς ἂν αἰσθησις ἢ πρὸς ἡγεμονίαν, ἢ ἐπιβολὴ οἰκεία πρὸς γένεσιν τῷ καπὸν δεχόμενῳ θεῶν πῦρ; ἢ τί ἂν ὅτε ἀνδρῶν κίνησιν πρὸς πέσοι, ἢ ποῖα καπὸν γένεσιν αὐτῶν ἀνδρῶν πᾶσι ἢ ἐκστάσεως, ἢ πρὸς ἡγεμονίαν φαντασιῶν, ἢ ἄλλε πνέοντι, ὅποῖον ὑπολαμβάνουσιν οἱ πολλοί; τοιαῦτα οὖν ἐξω καὶ τὰ θεῶν τεκμήρια τὸ ἀληθινῶς ἐνδοσιώσεως, οἷς ἂν πᾶσι πρὸς ἑαυτὸν, ὅτε ἂν ἀμάρτοι τὸ ὁρᾶν καὶ αὐτῷ ἐπιγνώσεως.

QUO D autem longè maximum est, is qui deducit numen, aliquando videt spiritum descendente in sinuantemque se, & quantus sit & qualis, atque ab eo mysticè docetur, & regitur. Qui autem numen concipit, ante susceptionem videt quandam ignis speciem; quam quidem etiam omnes præsentes aliquando vident, vel sub adventum Dei vel sub excessum: unde harum rerum periti optimè judicant de veritate, de potestate, & maxime de ordine istius numinis, & quibus de rebus verax esse possit, quas vires præbere, quid denique perficere valeat. Qui autem his beatis spectaculis frustrati, spiritus deducunt quos non vident, cæcutiunt prorsus tanquam in tenebris, neque quicquam intelligunt præter pauca admodum indicia quæ se manifestant in corpore hominis correpti, & nonnulla alia per se aperta; ignorantes interim divinæ inspirationis præcipua omnia quæ latent iis ignota. Sed redeo iterum in viam. Cum igitur divini ignis affluentia quædam & ineffabilis luminis species extrinsecus occupato incubet, impleatque ipsum totum, penitusque ei invalescat, & circumquaque in se complectatur, adeo ut nullam queat actionem peragere propriam, quisnam sensus perceptiove & animadversio propria potest adesse animo divinum ignem suscipienti? Aut quæ tunc intervenire possit humana motio, aut obsessio passionis humanæ, & extaseos, aut phantasiæ averfionis, aut quicquam tale, quemadmodum multi credunt? Hæc igitur sint divinæ inspirationis veræ indicia, quibus qui diligenter attenderit, à vero iudicio circa eam non aberrabit.

CAP. VII.

Quid sit divina afflatio ; non Daemonum sed Dei latio ; non extasis, sed anagogicus motus : non pendet à corpore aut animâ nostrâ, sed à Deo solo.

SED nec satis est hæc sola didicisse, nec qui hæc sola cognorit, ad divinæ scientiæ perfectionem perventurus est. Oportet præterea scire quid sit, & quomodo contingat enthusiasmus. Et malè quidem creditur esse mentis motio unâ cum inspiratione dæmonicâ. Nam si verè mens hominis obsessa detineatur, utique non agitur. Sed nec illa afflatio à Dæmonibus fit, sed à Diis. Adde quòd enthusiasmus non rectè vocatur extasis : nam potius dici debet reductio animi & restitutio in melius ; cum extasis & raptus in deterius perversionem haud obscure significet. Propterea qui sic de hac re disputat, ea forte dicit quæ solent divinitus afflatis accidere, non tamen rei ipsius naturam, & quod præcipuum est, tangit. Præcipuum autem est, ipsos afflatos penitus à Deo obsideri, quam quidem obsessionem postea sequitur, tanquam accidens, extasis & alienatio. Non rectè igitur quis existimaverit enthusiasmum pendere ab animâ, aut ab aliquibus animæ facultatibus, aut ab intellectu, aut ab operationibus, aut à corporeâ valetudine, aut sine hac fieri aut non fieri. Opus namque plus quam humanum est divinus raptus, nec facultatibus operationibusque mortalibus ininititur ; quanquam iis quasi subjectis & organis utatur Deus ; qui tamen totum vaticinii munus per se præstat, & penes se pure separatimque ab aliis omnibus (animâ & corpore nihil ministrantibus) operatur. Unde & vaticinia ad hunc modum concepta vera sunt. Quòd si anima ante afflationem perturbata fuerit, aut interim concitetur, aut corpori confundatur, aut divinam harmoniam interpellet ; confusa & fallacia evadunt vaticinia, nec sperari possit verus aut genuinus enthusiasmus.

ΟΥ μὴν ἔξαρκεί τε ταῦτα μόνον μαθεῖν, εἰδὲν ἂν τις γένοιτο τέλει. εἰς τὴν θεϊαν ἐπιστήμην, ταῦτα μόνον εἰδώς. ἀλλὰ καὶ γινώσκαι, καὶ τίς ὁ ἐνθεσιασμός ἐστίν, καὶ ὅπως γίνεται. φορεὰ μὲν οὖν τῆς ἀφαιρέσεως καὶ ἀπονοίας καὶ ἀποπνεύσεως ἐστὶν ἡ ἀφαιρέσις καὶ ἀποπνοία. ὅτε γὰρ ἡ ἀφαιρέσις ἢ ἀνδροπνία φέρεται, εἴγε ἔτι καὶ κατέχευται. ὅτε δὲ ἀποπνοία, θεῶν δὲ γίνεται ἐπισπνοία. ἀλλ' εἰδὲν ἔκαστος ἀπὸ πλὴν ἔτι καὶ ἐστίν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρηττόν ἀναγωγῇ καὶ μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν ἢ δὲ ἀποπνοίᾳ καὶ ἐκαστος ἐμφαίνει καὶ πλεονεχίᾳ τῷ χειρόν ἀνατροπῇ. ἐπὶ τοίνυν ὁ τῷ ἀποφανόμενῳ, λέγει μὲν τοῖς κατὰ τὴν συμβεβηκότων περὶ τῶν ἐνθεσιῶν, εἰ μὴ τοῖς τῷ ἀποπνεύσει ἀναδιδοίη. ἐστὶ γὰρ τῷ τῷ κατέχευται ὅλως αὐτὸς ὑπὸ τῆς θεῆς, ὃ ἐπακολουθεῖ ὑπερῶν καὶ τῇ ἐξίσταται. ψυχῆς μὲν οὖν καὶ πνεύματος τῆς ἐν αὐτῇ διωμέων, ἢ νοῦ, ἢ ἐνεργείων, ἢ σωματικῆς ἀδυνατίας, ἢ ἀνδρῶν ταύτης, ὅτε ἂν τις ὑπολάβοι διήκως τὴν ἐνθεσιασμὸν εἶναι, εἰδὲν ἂν ἔτι γινώσκῃ, εἰκότως οὖν ὑποδοίητο. ὅτε γὰρ ἀνδροπνίαν ἐστὶν τὴν ἀποπνοίας ἔργον, ὅτε ἀνδροπνίᾳ μὲν καὶ ἐνεργείᾳ τῇ πᾶν ἔχει ὑπερῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄλλως ὑποκρίται, καὶ κατὰ αὐτὴν ὁ θεὸς ὡς ὀργάνοις τῇ πᾶν ἔργον τῇ μετρίᾳ δι' αὐτὴν πληροῖ, καὶ ἀμείων ἀπὸ τῆς ἄλλων ἀφαιρέσεως, ὅτε ψυχῆς κινεμένης εἰδὲν ὅτι πᾶν, ὅτε τῷ μακρῷ, ἐνεργεῖ καὶ αὐτόν. ὁ δὲ δὴ καὶ ἀφαιρέτως γίνονται καὶ μετρίᾳ, καὶ ἔτι καὶ ὡς λέγω κατὰ τὴν ἀφαιρέσιν. ἐπειδὴν δὲ ἡ ψυχὴ ἀποπνεύσει, ἢ μετὰ τὴν κινεῖται, ἢ τῷ σώματι πᾶσι μετρίᾳ, καὶ πλεονεχίᾳ θεϊαν ἀρμονίαν ἐπισπνοίᾳ ; ἀποπνεύσει γίνονται καὶ ἀφαιρέτως καὶ μετρίᾳ, καὶ ὁ ἐνθεσιασμός ἐκείνῃ ἀληθῆς ὑπάρχει ὅτε γινώσκῃ.

C A P. VIII.

Ulterius idem confirmatur. Causæ divinationis sunt lumen & spiritus à Diis venientes, & præsens eorundem imperium & dominatio.

ΕΙ μὴ οὖν ἀπολύσις τῆς θείας δυνάμεως ἄλλης
ψυχῆς, ἢ χωρισμὸς τῆς νῦν, ἢ πῶς ἐπιπα-
σις ἢ ἡ ἀληθινὴ μαγεία· ἢ σφοδρότης καὶ ἐ-
πίτασις ἐνεργείας ἢ πάθος, ἢ ὀξύτης καὶ
φοβὰ τῆς ἀφανοίας, ἢ δὲ ἀκαθαρμαγνείας τῆς
νοῦν, πάντα τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἡμε-
τέρας ψυχῆς ἀνακινεῖσθαι, ψυχῆς ἂν πῶς
ἐνθεσιασμὸν εἴη δὲ λόγως ὑποτί-
δοιτο. εἰ δὲ σῶμα καὶ τὰς ποικίλας καὶ
ἢ τοὺς μελαγχολικὰς, ἢ ὁποιασὲν, ἢ καὶ ἰ-
δίως ἐπὶ μᾶλλον καὶ δὲ θερμὸν, καὶ ψυχρὸν,
καὶ ὑγρὸν, ἢ δὲ ποικίον πᾶσι τῶν εἰδῶν, ἢ
πᾶσι ἐν λόγῳ τῶν μίξις ἢ καὶ ἄλλῃ, ἢ
δὲ πᾶσι, ἢ δὲ μᾶλλον, ἢ δὲ ἥτις τῶν τῶν
αἰσθητῶν καὶ δὲ ἐνθεσιαστικῆς ἐκεί-
σεως, σωματικῆς ἂν εἴη δὲ τῆς καὶ τῶν
πᾶσι. καὶ δὲ τῆς φυσικῆς κινήσεως ἐ-
κείνου. εἰ δὲ ἐξ ἀμφοῖν ἢ ἀρχῇ σώ-
ματος τε καὶ ψυχῆς ἀνεγείρεται, καὶ δὲ
συμπέπληκται τῶν ἀλλήλων, κινῶν ἐξ αὐ-
τῶν τῶν ζώων δὲ ποικίλῃ κίνησι. ἀλλ' ἔτι σῶ-
ματι, ἔτι ψυχῇ, ἔτι τῶν σωματικοτέρων
δὲ ἐνθεσιαστικῶν ἐστὶν ἔργον· ὅθεν καὶ ἐξ αὐ-
τῶν ἐν αὐτοῖς αἰσθητῶν τῶν θείων καὶ ἀ-
λόγως, ὅθεν πεφυκέν ἀπὸ τῆς καὶ δὲ
τῶν κρείττονα ἀποκρινάσθαι.

Ἀλλὰ δεῖ ζητεῖν τὰ τῆς θείας μαγίας
αἰτία. ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ καὶ δὲ ἀπὸ
τῆς δεξιᾶς φῶτα, καὶ τὰ ἐν διδόμενα πᾶσι
μαγία ἀπὸ τοῦ καὶ ἢ ἀπὸ τοῦ παντε-
λὴς ἐπινοήσεως, καὶ δὲ καὶ μὲν πάντα
τὰ ἐν ἡμῖν, ἐξ οὐρανῶν καὶ πᾶσι τῶν οἰ-
κείων ἢ μὴ καὶ καὶ δὲ καὶ κίνησιν καὶ
λόγους μὲν περιεμένη, ἐξ οὐρανῶν δὲ
τῶν λεγόντων, ἀλλὰ μαγνομένων, φασὶ,
σώματι φθειρομένων αἰσθητῶν, καὶ ὑπερ-
ἐλόντων, καὶ παραχρῆντων μόνῃ τῇ τῶν κα-
τενέχον ἐνεργείᾳ. τοῖς πᾶσι πᾶσι ὁ σύμ-
πῶς ἐνθεσιαστικῶς, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰσθη-
τῶν ἀποτελέσθαι, ὡς ἐν τύπῳ, καὶ μὴ δὲ ἀκρι-
βείας καὶ αὐτῶν εἰρησίου.

Hujusmodi est omnis verus enthusiasmus, & ex his o-
ritur causis, ut strictim, non accurate, de eo jam dixisse libuit.

SI igitur vera vaticinatio nihil esset
aliud quam solutio partis diviniore
animæ à reliquâ animâ, aut mentis seque-
stratio, aut intentio quædam; aut si vehe-
mentior & contentior tantum actionis
passionisve gradus, aut acutior & concita-
tior cogitatio, aut fervor animæ esset;
quandoquidem isthæc omnia ab animâ no-
strâ profluunt, fane non immerito aliquis
animæ quoque enthusiasmus attribueret.
Porro si corpus propter certa sua tempe-
ramenta, putà melancholica vel quælibet
alia, aut, ut particularius dicam, propter
calidum, aut frigidum, aut humidum innat-
um, aut aliam qualitatis ex his omnibus
conflatam speciem, aut mixtionis & compo-
sitionis proportionem, aut propter certum
spiritum, aut denique propter horum o-
mnium excessum aut defectum, censeatur
justa enthusiastici raptus causa, certè alie-
natio ista corporea passio esset, ortumque su-
um naturalibus motionibus imputaret. Si
vero ab utroque tum corpore tum animâ,
quatenus hæc duo compositum constituunt,
originem trahere afflationem concedere-
mus, communicaret utique ista agitatio
cum utraque animalis parte. Sed revera en-
thusiasmus nec corporis, nec animæ, nec
compositi totius opus est; nec enim ista in
se habent vel causam fontemve divinæ il-
lius alienationis; nec solent quæ sunt præ-
stantiora à deterioribus procreari.

Age igitur, indagemus causam & origi-
nem furoris divini. Ea vero alia non
est, quam illuminatio ab ipsis usque Diis
promanans, spiritusque ab iis provenientes,
& obsessio quâ nos tenent plena & abso-
luta, quæ quidem omnes nostras facultates
absorbeat, motusque & operationes huma-
nas & sensum nostri prorsus exterminet:
sermone proferens quos tamen non intel-
ligant qui loqui videntur, sed furioso ore
pronuntient; ut omnia prorsus quæ nostra
sint, occupantis Dei potestati soli mini-

C A P.

CAP. IX.

Ait Porphyrius quosdam ad auditas tibiae, cymbala, tympana, aut certum quoddam melos extasin pati. Corybantes, Sabazii, Metrizantes. Iamblichus ponit in Musica aliquid naturale, & aliquid divinum; hinc ad afflationes valere Musicam. Diis quibusdam quædam propria & consecrata musica. Animæ nota erat harmonia antequam se corpori insinua-
ret, non est tamen harmonia.

QUÆ deinceps dicis sunt hujusmodi, esse nimirum quosdam ex iis qui extasin patiuntur, qui ita afficiuntur, quoties audiant vel cymbala, vel tympana, vel certum quoddam melos; quales sunt Corybantes & Sabazii, & matris Cebes mystæ. Oportet igitur & harum rerum causas percurrere, tum quomodo fiant, tum quomodo perficiantur.

Quod igitur dici solet, musicam vires habere quibus nos ad agendum patiendumque permoveat, quodque soleat animis nostris perturbationes inferre, & auferre; etiam quod temperiem corporis permutare & variare valeat, quodque alios carminibus debacchari faciat, aliis compescat debacchationes; & quemadmodum carminum diversitas animi nostri affectionibus consonent, (quod de carminibus Olympi compertum est) item quæcunque ad hanc sententiam afferri video, omnia mihi quidem inepte ad enthusiasum applicari videntur: naturalia enim sunt, & humana, & artis nostræ inventa, divini autem in illis nihil quicquam apparet.

Illam igitur ad hæc potius explicanda dicimus, quod soni & carmina Diis consecrantur, sua cuique propria. Quod sit in his affinitas mira, quæ respondeat propriis singulorum Deorum ordinibus & potentiis, etiam & universi conversionibus, & harmonicis concentibus qui ab istis conversionibus profluunt; quodque propter hanc affinitatem, quæ carminibus cum Diis intercedit, ipsi statim ita præsentibus se sistant (nihil enim est quod disjungat) ut de iis

Α δὲ λέγει ἐπὶ τέτοις, ὅτι ταῦτα· “ὡς
“τῶν ὀξισμένων ἐνιοὶ τινες αὐτῶν
“ἀκρόντες ἢ κυμβάλων, ἢ τυμπάνων, ἢ
“πινθ. μέλεις ἐν θυσιῶσιν, ὡς οἵτε Κορυ-
5 “βαντζόμυροι, καὶ οἱ τῶν Σαβαζίων καὶ
“ἡχοι, καὶ οἱ Μητρίζοντες.” δεῖ δὴ καὶ περὶ
τέτων πῶς αἰτίαι διελθῆν, πῶς τε γίνον-
ται, ὅπως τελεσμήα τε τίνα ἔχει λόγον.

Τὸ μὲν οὖν κινήτην καὶ παθητήν εἶ-
10 πὼ μουσικῶν, καὶ τῶν αὐλῶν ἐμποιεῖν,
ἢ ἱατρύειν τῶν πάντων τῶν παθόντων, καὶ τῶν
μετιστάνων πᾶσι τῶν σώματι καὶ καὶ
15 δέσεις πὼ μουσικῶν, καὶ ἄλλοις μὲν μέ-
λεσιν ἀναβακχούεσσι, ἄλλοις δὲ ἀποπαύ-
εσθαι τῶν βακχείας· καὶ πῶς αἱ τέτων ἀγα-
φοραὶ πρὸς πᾶσι τῶν ψυχῆς ἐκείνας ἀγαθέ-
σης οἰκείας, οἷα δὴ ἐστὶ τὰ Ολύμπου, καὶ ὅσα
ποιᾶν λέγεται, πάντα ἀλλοτρίως μι-
δοκεῖ λέγεσθαι πρὸς τὴν ἐνθυσιασμένην φυ-
20 σική· τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἀνθρώπινα, καὶ τέχνης
ἡμετέρας ἔργα· τὸ δὲ θεῶν ἐν αὐτοῖς,
εἰδὲ ὁπωσίην ἀφαίρεται.

Μᾶλλον οὖν ἐκεῖνα λέγουμεν, ὡς ἡχοὶ
τε καὶ μέλη καὶ δέσεων· τῶν θεῶν οἰκείως
25 ἐκείνοις, συγγενεὰ τε αὐτοῖς ἀποδεδό-
τεροφύως, καὶ τῶν οἰκείας ἐκείνων πά-
ξεις καὶ δυνάμεις, καὶ πᾶσι ἐν αὐτῶν παντὶ κί-
νήσει, καὶ πᾶσι ἀπὸ τῶν κινήσεων ῥοιζομενίας
ἐναρμονίως φωνάς· καὶ δὴ πᾶσι ποιῶντας
30 τῶν μελῶν πρὸς τὰς θεὰς οἰκειότητες,
ἡδυεσία τε αὐτῶν γίνεται, ὅθεν γὰρ
ἐστὶ πὶ τὸ διεῖργον, ὥστε μετέχειν αὐτῶν

nim divini afflatus opera à Diis profecta corporeis qualitatibus aut temperamentis affici & mutari. Sed nec illud, quòd ad passiones & res genitas quidam accommodarunt Deorum inspirationem; impatibilis enim est & præstantior, quam ut in generationem prolatur, ea largitio, quâ Dii suas operationes hominibus communicant. Quare cum Corybantum vis & afflatio ad rerum custodias, & initia pertineat, Sabazii autem apta sit ad debacchationes, & animarum purgationes, & veterum irarum solutiones, manifestum est diversissimos quoque esse illorum afflatus.

Quod ad Deorum matrem attinet, videris tu quidem existimare solos mares ejus afflatu corripì; sic enim eos Metrizantes appellabas. Atqui res ita non se habet; nam mulieres præcipue ejus sectam sequuntur, virorum paucissimi, iique fere qui sunt effeminatiores. Habet autem afflatus ille vim ad vitam generationemque perficiendam, unde & longissimè ab omni alio furoris genere differt.

Atque hoc modo, quod reliquum est hujus sermonis, ordine pertexentes, etiam Nympharum & Panis afflationes, & alias illorum differentias, tum ipsas Deorum vires distincte prodemus, juxta proprias eorum proprietates; præterea explicabimus, quam ob causam in montibus vagantur, & quare ex iis quidam vincti apparent, & quare sacris factis curantur; & hæc omnia divinis causis assignabimus, quæ quidem in se omnem harum rerum pondus & rationem continent. Sed nec recurremus eo ut dicamus, corporis quosdam aut animæ excessus confluisse, & purgationem indicasse; sed nec certas periodos affectionum talium causas esse, nec similis receptionem & contrarii amolitionem ullum medicamentum afferre dicemus hujusmodi excessui. Hæc quippe omnia merè corporea sunt, & à vitâ divinâ & intellectu ali longissimè absunt. Unumquodque autem consentaneè operatur ad naturam quam est nactum; & proinde spiritus qui à Diis missi concitant & in raptus ho-

σώματι κράσιν τῶν ἐνθεσίωντων· ἐδὲ γὰρ σωματικῆς δυνάμεσιν ἢ κράσεσιν τὰ τῶν θεῶν ἔργα τῇ βῆπινοίᾳ ἐναλλάττεται· ὅπῃ πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰ γινόμενα
5 πρὸςφόρως, καὶ πλὴν τῆς θεῆς βῆπιμήμοσθι ἐπιπνοίαν· ἀπαθὴς γὰρ καὶ κρείττων πάσης γενέσεως ἢ δόσις τῆς θεῶν εἰς ἀνθρώπους ἐστὶ τῇ οἰκείᾳ ἐνεργείᾳ. ἀλλ' ἐπεὶ τῷ Κορυβαντῶν φρερετικῇ πως ἐστὶν ἡ δυνάμις, καὶ ἐπιπελεσική, τῇ Σαβαζίᾳ δὲ εἰς Βακχίαι καὶ ἀποκαθάρσεως ψυχῶν, καὶ λύσεως παλαιῶν μνημάτων οἰκειότητι πρὸς οὐρανὸν ἀφ' αὐτῶν δὴ καὶ βῆπινοίᾳ ἀντὶ τῆς πρῆντι διεσκήρασι.

15 Τῆς δὲ μητρὸς τῆς θεῶν, οὐ μὲν εἰσὶν ἄρρηκται· εἰ νομίζουσιν τὸς κατόχους· ἐτα γὰρ αὐτὰς καὶ πρὸς γένεσιν τῶν Μητρίζοντες. ἐ μὲν γὰρ ἀληθεῖς ἔσονται· γυναικες γὰρ εἰσι αἱ πρὸς ἐμμενῶν μητρίζουσαι, ἄρρενων δὲ οἱ ὀλιγοὶ, καὶ ὅσοι ἀνθρώποι ἀπαλώπεροι. δυνάμει δὲ ἔχει καὶ οὗτος ὁ ἐνθεσιασμός· ζωογόνον τε καὶ ἀποπληρωματικῶν, καὶ δὴ καὶ ἀφ' αὐτῶν τῶν ἀλλῆς μαγίας πάσης διενήνοχεν.

25 Οὕτω δὲ οὐκ ἔστιν ὁδὸν ἰόντες, ὅς τις τῇ παρῶν λόγῳ, καὶ ταῖς τῶν Νυμφῶν ἢ Γανὸς βῆπινοίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν διαφοραῖς, καὶ τῇ θεῶν δυνάμει οἰκείως διακρίνοντες, ἀφ' αὐτῶν τῶν πρὸς ἐμμενῶν αὐτῶν ἰδιότητες, ἐξηγησόμεθα τε διὰ τὴν ἐκπιδώσειν, καὶ ἐν ὁρεσὶ διατείνεσθαι, καὶ ἀφ' οὗ διδόμενοι φαίνονται πνεύματα, καὶ ἀφ' οὗ θειῶν δυνάμεων· πάντα τε ταῦτα τοῖς θεοῖς αἰτίοις ἀποδώσομεν ὡς ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς ὅτι πάντες κῶρον. ἀλλ' ἔτι σωματικὰ πνεύματα, ἢ τῇ ψυχῆς περιττώματα αὐτῶν ἀπορριζόμενα δίδωται τῇ ἀποκαθάρσει ἐρριζομένη, ἔτι ὡς τῶν περιόδων αἰτίας· εἰ τῇ τῶν τοιούτων παθημάτων, ἔτε τῇ τῶν ὁμοίων κα-

40 παιδοχίῳ, καὶ τῇ ἐναντίᾳ ἀφαιρέσειν, ἰατρειᾷ πνεύματος ἀφαιρῶν τῆς τοιαύτης ὑπερβολῆς φήσομεν· ὅτι γὰρ τοιαῦτα πάντα σωματικὰ καὶ ἐστὶν, ζωῆς δὲ θείας καὶ νοεῶς πόρτη καὶ ὁδός· ἐκαστον δὲ ἢ πέφυκεν ταύτῃ συμβαίνει καὶ τὰ περὶ αὐτὸ ἐν-

ματα

ματα, ἐκβέβληκεν ἄλλω πᾶσι ἀνδρω-
πύλῳ καὶ φυσικῶ κίνησιν, καὶ ὅτι δὴ
ἔχοντων αὐτῶν ἀφομοιωθῆναι σιμῶντος γνο-
μέναις ἐνεργείαις, ἐπὶ δὲ τὰ πρῶτα ἐλθόν-
τες ἀλλοτρίοντα καὶ ἀπερὶ τὰ θεῶν αἰ-
τια, αὐταῖς ἀνάγειν ἀποδείξει. ἐν μὲν δὴ
οὕτω ἴδιον εἶδος θεοφορίας ἰδιόθεν, καὶ
ἔτι γιγνόμενον ὑπάρχει.

mines propellunt, omnem humanam &
physicam motionem ab initio ejiciunt;
neque æquum est eorum operationes cum
aliis, quæ nostro more solent fieri, compa-
rare; sed ad divinas causas quæ prorsus
differunt, quæque has inferiores operan-
do anteverunt, referre decet. Talis igitur
est, & hoc modo divinæ fit inspirationis
una species.

C A P. XI.

*Alia divinationis species per oracula. Quam sit ea varia. Oraculum Colo-
phones, Delphis, Branchidis. Varii apparatus, qui circa hæc, ar-
guunt Divinationem à Diis descendere.*

ΕΤΕΡΟΝ δὲ τῶν χρηστικῶν ἀνα-
βόητον καὶ ἐναργεστάτον ἐστὶ πολυμε-
ρές, ἐνδεον μαντικόν, ὡς καὶ τὰ ποταμῶν
ἀποφαίνεις. οἱ δὲ ὑδάτων πίνοντες, καὶ δαίμων
ὁ ἐν Κολοφῶνι ἱερὸς τῷ Κλαρίῳ οἱ
δὲ, σιμίοις παρακατέμνηται, ὡς αἱ ἐν
Δελφοῖς δεσπίζουσιν οἱ δὲ ὑδάτων
ἀτμίζοντες, καὶ δαίμων αἱ ἐν Βραγχιδῆς
προφητεύει. τῶν δὲ τῶν διωνύ-
μων χρηστικῶν ἐμνημόνευσας, ἔχοντες
μόνα ἐνταῦθα, πολὺ γὰρ πλείονα ὑπὸ
καὶ παραλειπόμενα. ἀλλ' ἐπεὶ περὶ τῶν
τῶν ἄλλων ταῦτα, καὶ ἅμα καὶ ἐνεκα ἐξ-
τάτου, ἱερῶς ἀν' ἐδιδάσκεις ὡς καὶ τὸ
φημὶ τὸ ἐκ θεῶν ἀνθρώποις ἐπιπεμπομέ-
νης μαντικῆς, ἀφ' οὗ τοῦ δὴ ἡμέτερον τέ-
χος. καὶ ἡμεῖς οὕτω περὶ τῶν τῶν τέτων,
ποιησόμεθα λόγον, ὅτι περὶ τῶν πολλῶν
μαντικῶν λόγον ὑποβάλλω.

Τὸ δὲ ἐν Κολοφῶνι μαντικόν ὁμολο-
γεῖται πᾶσι, δι' ὑδάτων χρηματί-
ζαν. ἔστι γὰρ πηγὴ ἐν οἴκῳ κατὰ γείω,
καὶ ἐπ' αὐτῆς πίνειν ὅτι ἀποφύγῃ ἐν πᾶσι
τὰ κατὰ φύσιν ἱερουργῶν πολλῶν γνο-
μένων ἀποφύγῃ, πίνοντα δὲ χρηστικῶς εἶναι,
ὅτι καὶ ὁ ὁρμητικὸς τοῖς ἀνθρώποις ἀποφύγῃ. τὸ
μὲν οὕτω μαντικὸν ἐκείνο δὲ ὑδάτων, αὐτόθεν
ἀποφύγῃ δὲ τὸ πᾶσι ἐστὶ ποιεῖν, ἐκεί-
νῳ.

ALIA vaticinii divini species est ea
quæ per oraculum fit, celebris illa
quidem, & ab omnibus agnita & multi-
plex, de quâ talia profers. Aliqui vero sunt
qui aquam bibunt, quemadmodum in Colopho-
ne Clarii sacerdos; alii ad os antri sedent,
ut quæ Delphis vaticinatur: alii ex aquis
vaporem hauriunt, ut quæ in Branchidis pro-
phetides audiunt. Horum trium nomina-
tim meministi oraculorum, non quod hæc
sint omnia; (multa enim sunt plura, quæ
prætermisisti,) sed quoniam hæc aliis fa-
mosiora essent, & quod ad modum do-
cendum, quo Dii vaticinium hominibus
communicant (id quod quærimus) suf-
ficiebant, ideo opinor his contentus fuisti.
Quare & nos de his tribus solis agemus,
longam de aliis oraculis omnibus sermo-
nem insuper habituri.

Est igitur in confesso apud omnes,
quod oraculum Colophonium per aquam
responsa edat: esse enim constat in an-
tro subterraneo fontem, ἐ quo bibit pro-
pheta: postquam autem biberit, & mul-
ta statutis noctibus sacra prius peracta fu-
erint, tum demum vaticinatur, invisibilis
factus omnibus qui interfunt. Quod i-
gitur aqua illa divinatrix fit, manife-
stum est ex his: quomodo tamen talis fiat
id

id quidem, ut est in proverbio, non est cujuslibet hominis intelligere. Viderenim potest spiritus divinus per aquam transire; sed ita re verâ non se habent ista. Ipsum namque divinum numen non ita secundum distantiam & divisionem transcurrit per ea quæ de eo participant, sed extrinsecus comprehendit, & affulget fonti, eumque implet de suo, potestate ad divinandum conferrente. Quanquam ea quam nobis aqua præbet, non est tota quæ à Deo venit, inspiratio, nam hæc nos duntaxat parat, purgatque spiritum in nobis luminosum, ita ut apti efficiamur ad Deum recipiendum. Sed alia est Dei præsentia isthâc antiquior & cœlitus irradians; atque hæc quidem à nemine abest, qui propter congruitatem eam possit contingere. Adest itaque cito, utiturque prophetâ tanquam organo, qui interim neque sui juris est, neque assequitur quicquam eorum quæ dicit, neque ubi gentium sit constitutus; unde & post effata vix ferò seipsum recolligit. Quinetiam ante potum aquæ, diem noctemque à cibis abstinet, & ad sacra quædam se revocat vulgo inaccessibleia, jamjam enthusiasmo se præparans: itaque propter sequestrationem & negotiorum humanorum fugam sincerum se reddit, aptumque ad Deum suscipiendum: & per hæc quidem puram animæ suæ tabulam divinæ subternit inspirationi affulgenti, obsessionem efficit liberam, & præsentiam perfectam expeditamque.

Sibylla in Delphis, sive per spiritum tenuem & igneum erumpente ex antri ore hominibus oracula fundit, sive in adyto sedens super æneum tripodem, aut ut fit, super fellam quatuor habentem pedes Deo sacram responsa prodat, utrobique se dat divino spiritui, unde radio divini ignis illustratur. Et quando contingit illam circumcingi copioso ex antri ore profluenti igne, divino splendore tota repletur. Iterum quando occupat Dei fellam, accommodatur stabiliter divinatrici Dei potentiae: utriusque verò his apparatus Dei

ἀν, καὶ τὴν πρῶτην, πᾶς ἀνὴρ γνοίη·
δοκεῖ μὴ γὰρ διήκειν τὴν δι' αὐτὸ πνέοντα
μαντικόν· ὁ μὲν τοι τόγος ἀληθὲς ἔστω
ἔχθ. τὸ γὰρ θεῶν ὁ δὲ ἀπεφοίτηκεν ἔτω
5 δὲ σαλῶς καὶ μετρίως ἐν τοῖς αὐτοῖς μετέχε-
σαν, ἀλλ' ὡς πρέχον ἐξωθεν, καὶ ἐπιλαμ-
πον τὴν πηγὴν, πληροῖ δυνάμεως αὐτῶν
ἀφ' ἑαυτῶν μαντικῆς· ὁ μὲν τὴν θεῶν πα-
σα ἔστι ἢ ἐπιπνοία λῦπνα πρέχει τὸ
10 ὕδωρ, ἀλλ' αὐτὴ μὴ ἐπιπνοία μόνον καὶ
ἀποκαθάρσιν τῶν ἐν ἡμῖν ἀσχετῶν πνέ-
ματι· ἐμποιεῖ, δι' αὐτὴν δυνάμει γιγνώσκει
χωρὶς τοῦ θεοῦ. ἄλλη δὲ ἔστι ἢ ἡ δὲ
πρῶτη καὶ κατὰ ταύτας, καὶ ἀνωθεν
15 ἐνασπάσκει αὐτὴν ἵνῃ ὁ θεὸς ἀφ᾽ ἑσθῆς
τῆς ἐχόντων δὲ τὴν οἰκείωσιν· σωα-
φύῳ πρὸς ἑαυτὴν· πᾶσι δὲ δυνάμει, καὶ
ἀπὸ ὧν ὁργάνῳ τῶν πρὸς τὴν, ἔτε ἑαυτῶν
ὄντι, ἔτε πρὸς τὴν ἐν τῇ οἰκείῳ λέγει,
20 ἢ ὅπως ἔστιν ὡς καὶ μὴ τὴν ἀσχετῶν
διάν, μέγας ποτὲ ἑαυτὸν λαμβάνει· καὶ
πρὸ τῶν πίνειν, ἔτος ἀσχετῶν τὴν ἡμέ-
ραν ὅλῳ καὶ νύκτα, καὶ ἐν ἱερῶν πᾶσι ἀ-
βάτοις τῶν πλῆθους καὶ ἑαυτὸν ἀνακαλύ-
25 ρηκεν, ἀρχόμενος ἐν τῇ οἰκείῳ· ὁ δὲ τῆς
ἀποσάσεως καὶ ἀπαλλαγῆς τῆς ἀνδρωπύων
παραμάτων, ἀρῶντον ἑαυτὸν εἰς ὑπο-
δοχὴν τῶν θεῶν παρασχεύεται· ὅς ὢν δὲ
εἰς κατὰ τὴν ἐδραν τὴν ἑαυτῶν ψυχῆς ἐλ-
30 λήμπεσθαι ἔχθ. τὴν τῶν θεῶν ἐπιπνοίαν,
ἀκώλυτον τε ἑαυτῇ πρέχει τὴν κατὰ
κατὰ, καὶ τὴν πρῶτην τελείαν καὶ ἀ-
νεμπόδιστον.

Ἡ δὲ ἐν Δελφοῖς πρὸς τὴν, εἴτε ἀπὸ
35 πνέματι· λεπτῶν καὶ πυρρῶν ἀναφερο-
μένη ποτὲ ἀπὸ σοφίας δεικνύει τοῖς
ἀνθρώποις, εἴτε ἐν τῇ ἀδύτῳ κατὰ τὴν
ἐπὶ δίφρῳ χαλκῷ τῆς πύδας ἐχόντος ἀσ-
ματίζῃ, εἴτε καὶ ἐπὶ τῇ περὶ τοῦ διφρῶ
40 ὅς ἔστιν ἱερὸς τῶν θεῶν, πρὸς τὴν ἔτω δίδωσιν
ἑαυτῶν τῇ δειῶ πνέματι, ἀπὸ τῆς τῆς
πυρρῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν ἀσχετῶν καὶ ὅπως
ἀσχετῶν καὶ πολὺ τὸ ἀναφερόμενον ἀπὸ τῆς
σοφίας πῦρ κατὰ τὴν πρὸς τὴν αὐτῶν πε-
45 ριέχθ. πληρῶν ἀπὸ αὐτῶν δειῶ ἀσχετῶν· ὁ-
μαντικῇ δυνάμει συναρμόζεται· ὅς ἀμ-
K φοτέρων

aliquem determinatum numero, nunquam poterit ea, quæ ubique & semper sunt, ipsa quoque ubique & semper præcognoscere: sin autem liberetur à locis & temporis numero, & iis omnibus quæ in locis continentur, omnibus ubicunque sint ex æquo aderit, omniaque quandocunque fiunt simul complectetur, omniumque veritatem simul continebit, propter separatam illam & eximiam essentiam.

Hæc autem si vere diximus, vis illa Deorum vaticinatrix partibiliter nusquam continetur, nec à loco, nec à corpore quovis humano particulari, neque ab animâ certæ alicui particularium speciei addictâ, sed separata ab omnibus existens & indivisibilis, tota simul omnibus adest, quæ eam capere possunt, illustrans forensæ, & omnia replens, perque omnia elementa discurrens, terramque & aërem, ignem & aquam complectens; nec præterit animal aliquod vel naturam, cui se non impertiat, quin his magis, illis minus det de præcognoscendi facultate; ipsa siquidem ante omnia præexistens, vi suâ abstractâ replet omnia, quatenus singula eam possunt percipere.

τὰ τὰ χωρίζω ἐαυτῆς, ἰσχυρὴ γέγονεν ἀποπληρωσαί πάντα, καὶ ὅσον ἕκαστα διώαται αὐτῆς μετέχειν.

τὴν ἀφορίζομαι ἑαυτῇ, ὅτι διώαται τὰ πάντα καὶ αἰὲς περιγινώσκειν ὡσαύτως ἀφαιρῶν τὴν ἀπόλυτον τῆς τῶν καὶ τῆς ἀγαμέμνητων τοῖς ἀριθμοῖς 5 χερόνων, ὅτι τῆς ὑπὸ τύπῃ κατεχόμενων, τοῖς πᾶσι καὶ εἰς ἑῶν ἴσως πάρεσι, καὶ τοῖς καὶ χερόνων φυσικοῖς πάντα ἅμα σώεσιν, ἐν ἐνὶ τε συνείληφε τῆς ὅλων τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὸ χωρίζω ἐαυτῆς καὶ ὑπερ- 10 ἐχέσθαι εἰσὶν.

Εἰ δὴ ταῦτα ὁρῶς εἰρήκαμεν, ὑπὸ ὁδὸν ἔτε τύπῃ, ἔτε μερὶς ὁ σώματ' ἀνθρωπίνῃ, ἔτε ψυχῆς κατεχόμενης ἐν ἐνὶ εἰδὶ μερῶν, περὶ ἡλικίας μερῶν ἢ 15 μὲν πᾶσι τὸ θεῶν διώαται, χωρίζω τὸ ἕκαστον καὶ ἀδιαίρετον, ὅλην πάντα καὶ πάρεσι τοῖς μεταλαμβάνειν αὐτῆς διωαμένοις, ἔξωθεν τε ὁπλίσματα, καὶ πληροῖ πάντα, δι' ὅλων τε τῆς τοιχείων ὅτι πεφοίτηκε, γὰρ 20 τε καὶ αἴρα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ κατέληφεν, ἐδὲν ἀμοιβὴν ἐαυτῆς ἔτε τὸ ζῶν ἔτε τῆς ἀπὸ φύσεως φυσικοῖς ἀπείρητον, ἀλλὰ τοῖς μὲν μάλλον, τοῖς δὲ ἥττον, ἀπὸ ἐαυτῆς δίδωσι τινα μοῖραν περιγινώσκουσιν αὐτῇ 25 μὲν τοῖς περὶ τῆς ὅλων περὶ πάρεσιν, αὐ-

CAP. XIII.

Divinationis genus quoddam minus per characteres rejicit Iamblicus tanquam parum tutum. Spiritus adversarii. Ad veram divinationem consequendam multis ritibus & sanctimoniâ opus est.

VIDEAMUS porro aliam vaticinationis, non publicam, sed privatam speciem; de quâ tu quidem istæc dixisti, *Nonnulli enthuſiastæ evadunt consistendo super characteres: quod videtur in iis qui spirituum insinuationibus replentur.* Sed nec facile est sub unâ ratione speciem hanc perstringere, quod multi sint quæ ea perperam utuntur. Obvia quidem est hæc vaticinandi via & superficialis 35 malè, & pluribus proinde nota, fraudibus

ΙΔΩΜΕΝ τοίνυν τὸ ἐν τῷδε ἄλλο εἶδ' ἰδιωτικόν, καὶ ὅτι δημόσιον μαντεύσας, περὶ λέγει ταῦτα. "οἱ δὲ ὅτι χα- 30 ρακτήρων γάντες, ὡς οἱ πληρέμενοι ἀπὸ εἰσκήσεων." τὸ τοίνυν ὅτι τὰς κακῶς αὐτὰς ἡρώμεναι, ὅτι ῥαδίον ἐνὶ λόγῳ περὶ λαβεῖν. ἀλλὰ τὸ μὲν περὶ χερόν κακῶς ὅτι πολυλόγον, ἐν τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις 35 ψευδολογία τε καὶ ἀπάτη ἡρώμενον ὅτι ἀνεκτὴ, ὅτι ὅλως ἔχει πᾶσι θεῶν πα- K 2 ρεσίαν,

παρεσίαν, κίνησιν δὲ τινα τῆς ψυχῆς ποι-
εῖται, ὡς τὰς θεάς, καὶ ἀμυδραν τινα
ἀπ' αὐτῆς εἰδωλικῶς ἐμφασιν ἔλκει, ἥ τις
ἀφ' οὗ ἐξίτηλον τὸ δυνάμεως εἶωθεν ἐνί-
οτε ὑπὸ τῆς δαμῶνων φαύλων πνύμετων
ἐπιπαράτρεος. ἡ δ' ὄντως τῆς θεῶν τυλ-
χάνουσα, πάντεσσι ἀλλ' ἀπὸ εἰλικρινῆς καὶ κα-
ταστάσεως, ἀπρεπείας, ἀληθείας, καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τῶν
ἐναντίων πνύμετων ἀβασίως ἐστὶν ἀνεμ-
πόδις. ὥσπερ καὶ ἡλίε κατὰ γὰρ μύθον
τῶν πεφυκεν πῶς αὐτῶν ὑπομένειν θ' ὁ
σώτῃς, ἐξαιφνης θ' ἀφανὲς ἀρδύει κατὰ
ἐκποδῶν ἐξίστα, καὶ τὸ πάντα ἀγαθῶν
πληρέους τῆς θεῶν δυνάμεως πολλαχό-
θεν ἐπιλαμπέουσιν ὅσιν ἔχῃ χῶραν ἢ τὴν κα-
τὰ τὰς παραχῇ πνύμετων, ὅθεν δυνάμει πε-
ρὶ φαίνεται, ἀλλ' ὡς θ' μηδὲν ἢ ἐν τῇ μὴ
ὄντι καχώρεται, ἐδαμῶ φύσιν ἔχουσα κινῶν
τῆς κρείττονων παρόντων, ἢ παρενοχλεῖν
ἐν τοῖς δυναμένοι, ἡνίκα αὖ ἐπιλάμ-
πωσι.

Τί ποτ' οὖν ποσῶντον ἀφ' ὧν ἐστὶν
ἐκαστὴς τέτων, ὅσιν ἄλλοις χρησόμεθα γνω-
ρίσασιν εἰς πῶς ἀφ' ὧν αὐτῶν, ἢ αὐ-
τοῖς τοῖς ὡς ὅσιν ῥηθεῖσιν. ὅτι καὶ εἴπῃς
“οἱ ἐπὶ χαρὰ κτήρων σάντες,” ὅθεν ἄλλ'
ἐοικὼς σημάνειν, ἢ θ' αὖ ποτ' ὡς ταῦ-
τα κατὰ τὴν πόρτων. εἰσὶ γὰρ πνεύς, οἱ πῶς
ὅλως παραματείαν τὴν τελεσιουργῶν θεω-
ρίας παρδόντες, ὡς τε ὅσιν καλῶνται,
καὶ ὡς ὅσιν ἐπὶ πῶς, τὰς τε τῶν θρησκείας
καὶ τὴν ὁσιότητι ἐν πολλῶν χρόνῳ τῶν πό-
νων ἐμμονῶν ἀπιδόσθεις, θεομῆς τε καὶ
δύταξιας, καὶ τὰς ἄλλας ἀγασίας παρῶν-
μυροι, ἀποχρῶσθαι νομίζουσι τὴν ἐπὶ τῶν χα-
ρακτῆρων μόνως εἶσιν, καὶ ταῦτις ἐν μὲν
ὥρα ποιησάμενοι, εἰσέρχονται νομίζουσι π-
νύμετα. καὶ τοῖς τί ἀν' ἡρώτοι ἀπὸ τέτων
ἡγάγον, ἢ τέλειον; ἢ πῶς ἐνεστὶ πῶς αἰδίων
καὶ τῶν ὄντι τῶν θεῶν ἐστὶν ἐφημέρις ἐργαῖς
συμπεπαισθῶς ἐν τῶν ἱερῶν παραξέσει; ἀφ'
ταῦτα δὴ οὖν, οἱ τοῖς τοῖς παραπείθῃς ἄνδρες
τῶν πάντων ἀμύρτανται, ὅθεν ἀξίον αὐτῶν
ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν μετὰ.

& errore plena est non ferendis; nec
omnino de præsentia divinâ quicquam
habet, sed motum quendam levem in
animâ præter Deos facit, trahitque sub-
obscuram ab iis & similitudinariam em-
phasin, quæ subinde ob infirmitatem suam
solet à malis Dæmoniorum spiritibus
confundi. Quæ autem Deorum ipsorum est
apparitio, ut est in cæteris omnibus sine-
ra & pura, & impermutabilis & vera, ita
contrariis spiritibus inaccessa est, & impe-
diri minimè potest. Quemadmodum enim
solis coruscantis splendorem ferre neque-
unt tenebræ, sed penitus evanescunt, è me-
dio faceffunt, & extemplo abscedunt; ita
cum Deorum potestas, quæ omnia bonis re-
plet, fulgeat undecunque, malorum spi-
rituum turba locum amplius non habet,
neque potest se ostendere, sed, acsi reve-
ra nihilum esset, in nihilum abit; nec enim
vel movere sese potest, vel negotium fa-
cessere, quoties meliores spiritus compa-
rent.

Quum igitur hæc ita differant, non aliis
indiciis utar ad discrimen statuendum in-
ter ea, quam iis ipsis verbis quæ tu attuli-
sti. Cum enim sic diceret, “*Quidam soli cha-
racteribus innitentes* : plane mihi significare,
visus es malorum circa hæc omnium cau-
sam. Sunt enim quidam, qui totum ne-
gotium sacrorum rituum & ordinem insu-
per habent, tum quoad sacerdotem, tum
quoad epopten, qui constitutiones religi-
onis, & sanctissimam laborum per lon-
gum tempus tolerantiam nihili facientes,
legesque & statuta aliasque cæremonias
rejicientes, solam characterum contextu-
ram sufficere credunt, quam cum unâ horâ
observarint, posse se spiritum aliquem in-
cludere existimant. Enimvero quid boni
aut perfecti ab istis sperari potest, aut quo-
modo poterit quis unius dieculæ operati-
onibus sempiternam & veram illam Deo-
rum essentiam sacris faciendis attingere?
Per hæc igitur constat, quòd prorsus pec-
cant audaces homines, neque oportet eos
in vatum numero percellere.

CAP. XIV.

De divinatione per phantasmam. Quot modis ea fiat. Quòd ad eam excitandam alii tenebris utantur, alii potionibus quibusdam, alii carminibus, plurimi aquis, pariete alii; alii stant sub Dio, in sole & luna. Hæc omnes species revocari posse ad unam divinationis speciem φωταγωγίαν. Ejus adhuc plures esse vias & rationes. Ex omnibus constare divinationem hanc esse non à nobis sed aliunde.

DE alio vaticinii genere hæc affers; Alii cum cetera satis apud se sint, solâ phantasiâ afficiuntur, quoniam aliqui tenebras habent auxiliatrices, alii potiones quasdam, alii carmina & compositiones: alii per aquam phantasma accipiunt, alii in pariete, alii in aperto aere, alii in sole, alii in stellis aliis. Sed totum hoc genus manticae, quanquam multiforme sit, potest tamen sub unâ specie comprehendi, quam non male illuminationem quis appellaverit. Illa autem circumpositum animæ ætherium & splendidum vehiculum divinâ luce perfundit, unde ad Deorum voluntatem percitæ imagines divinæ, eam quæ est in nobis attingunt phantasmam. Tota enim animæ vita, omnesque ejus facultates Deorum parent motibus, ut quo velint earum duces impellant.

Fit autem dupliciter hoc, vel cum Dii solâ præsentia sine medio animæ adlunt, vel cum lumen aliquod prævium in animam emittunt; sed utroque modo separabilis permanet, tum præsentia Deorum tum irradiatio. Nam attentio quidem animi & cogitatio animadvertit quæ fiunt, (nam ad has rationis facultates divina lux non pertingit) sed alienatur interim phantasia, eo quod amplius sui compos non fit, sed evehatur in modos phantasiarum humanis omninò majores.

Quandoquidem verò omne contrarium, post mutationem factam & sui inanitionem, susceptibile est contrarii sui, & si.

ΠΕΡΙ δὲ ἄλλου γένους μαντικῆς λέγεται ταῦτα, ἅλλοι ποταμολαθεῖντες ἑαυτοῖς καὶ ἄλλα, καὶ τὸ φανταστικὸν θεῶν ἄρξουσιν, οἱ μὲν σὺν θεῷ συνεργεῖν λαβόντες, οἱ δὲ κατὰ πόσιν τινῶν, οἱ δὲ ἐκ πόδατος καὶ συστάσεως καὶ οἱ μὲν δι' ὕδατος φαντάζονται, οἱ δὲ ἐν τοίχῳ, οἱ δὲ ἐν ὑπαίθρῳ ἀέρι, οἱ δὲ ἐν ἡλίῳ, ἢ ἄλλῳ πινὶ τῷ κατ' ἐρανόν. πρῶτον δὲ καὶ τὸ οὐ λέγεται τῆς μαντικῆς ἡμεῖς πολυειδὲς ὄν, μία σωείληται δύναμις, ὡς ἂν τις φωτὸς ἀγωγῇ ἐπινομήσκειν. αὐτὴ δὲ περὶ τοῦ καίματος τῇ ψυχῇ ἀντεστέλλεται καὶ ἀντιειδὲς ὁχλήματι ἐπιλαμβάνει θεῶν φωνῇ, ὅς ἐστι δὴ φαντασίαν θεῶν κατὰ λαμβάνουσι καὶ ἐν ἡμῖν φανταστικῇ δυνάμει, κινεῖσθαι κατὰ τῆς βελησεως τῷ θεῷ. ὅλη γὰρ ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς, ἐκ πάσης αἰ ἐν αὐτῇ δυνάμεις ἐποκείμεθα τοῖς θεοῖς κινεῖν, ὅπως ἂν ἡγεμῶνες αὐτοῖς ἐνδελωσι.

Καὶ τὸ τοιοῦτον γίνεται, ἢ παρόντων τῇ ψυχῇ τῷ θεῷ, ἢ πορροράμην πρὸς αὐτὴν φῶς ἀφ' ἑαυτῶν ἐπιλαμβάνοντων καὶ ἐκείθεν τὸ πρῶτον, χωρὶς καὶ ἡ θεία πρῶτος ἐστὶ, καὶ ἡ ἐλλαμψις. ἡ μὲν οὖν πορροχὴ καὶ ἀφάνεια τῆς ψυχῆς ποταμολαθεῖ τοῖς ἡγεμῶνσι, ἐπειδὴ τέτων τὸ θεῶν φῶς σὺν ἐφάπτεται, ἐπιτεταταῖ δὲ τὸ φανταστικόν, διότι σὺν ἀφ' ἑαυτῶν, ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν, ἐγείρεται εἰς τῶν φῶτασιων, ἐξηλασμένης πάντῃ τῆς ἀνθρωπίνης συνήθειας.

Ἐπειδὴ γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον δεκτικόν ἐστὶ

τὸ ἐναντίον καὶ μεταβολῇ καὶ ἐκστασιν ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ τὸ συλγῆς καὶ οἰκεῖον δι' ὁμοιότητα,

ἔξ' ταῦτα δὴ εἰκώς τὸ τε μὲν σὺν τοῖς
συνεργῶν λαμβάνουσιν οἱ φωταγογῶντες,
τὸ τε δὲ ἡλίου φῶς, ἢ σελήνης, ἢ ὅλως τὸ
ὑπαίθριον αὐτὸν συλλαμβανόμενα ἔχουσι
πρὸς τὸν ἑλλαμψιν.

Ενίοτε δὲ καὶ καταστάσεις πινων ἔχουσι
ταί, ὅσα οἰκεία τοῖς θεοῖς ὑπάρχει τοῖς
μέλλουσιν ἐπιφέρειν, ἢ καὶ ἐπωδαῖς ἢ συ-
στάσεσι, καὶ αὐταῖς οἰκείως ὡρασκιδασμέ-
ναις εἰς τὸν ἑλλαμψιν τὸ ὑποδοχῆς
καὶ τὸν πρὸς τὸν θεῶν καὶ ἐπιφάνειαν.
ἐνίοτε δὲ αὐτὸ καὶ δι' ὑδατὸς ἄγεται τὸ φῶς,
ἐπειδὴ ἀφανῆς ἐν τῇ, ὁφθαλμῶς δὲ καὶ
πρὸς ὑποδοχὴν τῆς φωτὸς. ἄλλοτε δὲ εἰς
τοῖχον αὐτὸ ποιεῖν ἐπιλαμβάνει, ταῖς ἱεραῖς
τῶν χαρὰν καὶ καταγραφῶν περιδιδόν-
τες, ἵνα αὐτοὶ αἰσθῶνται εἰς τὸ ποῖον τῶν
φωτῶν, καὶ αὐτὰ ἀποσπείρουν αὐτὸ ἐν ταῖς
δαίμονι ἐν τινὶ σερφεῖ χωρίῳ, ὥστε μὴ ἐπιπολὺ
ἀφανῆσαι.

Γίνονται δὲ αὐτὰ καὶ ἄλλοι πλείονες τρό-
ποι τῆς φωτὸς ἀγωγῆς. ἄλλ' ὁμῶς εἰς ἐν
ἀνάγκη ταῖς, εἰς τὸν ἑλλαμψιν, ὅπως περὶ αὐτὸν, καὶ δι' οἷον ὁργάνων ἐπι-
λαμβάνουσιν. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐξωθεν τῶν ἐν
αὐτῇ, καὶ μὲν τῇ βελήσῃ καὶ νοήσῃ τῶν θεῶν
ὑπορετῶντα κέκληται ταῖς πάντα, τὸ δὲ
μέγιστον φῶς ἔχει ἱερὸν καταυγάζον, τὸ
μὲν ἀνωθεν ὑπὸ τῶν αἰθέρων, τὸ δὲ ἑξ ἀ-
έρος ἢ σελήνης, ἢ καὶ ἡλίου καὶ λαμπρόν,
ἢ ἄλλης πινὸς ἐρατὴς σφαίρας, φαίνετο ἐκ
πάντων τέτων αὐτῶν ἐξέρχεται, καὶ ὡρασκιδασμένη, καὶ τῶν θεῶν ἐπαίξει, ὁ ποῖος τὸν τρόπον τῆς μετέπειτα.

mile potest recipere simile, ideò congru-
enter illuminati tum tenebras in auxilium
adsciscunt, tum etiam solem, lunam (& ut
verbo dicam) universum ætheris fulgo-
rem ad illustrationem mutuuntur.

Aliquando verò adhibent quædam Diis
insinuandis accommoda, ut potiones quaf-
dam & carmina & incantationes conve-
nientes ad præparandum spectaculum præ-
sentia & epiphania Deorum. Aliquando
mediante aqua lucem deducunt, quip-
pe quod aqua peridonea sit ad lucem
suscipiendam, eò quod transparens sit.
Aliàs eam in parietem, sacris ad hoc
characteribus præparato, ut sit idonea
lucis sedes dirigunt, certoque in loco
quasi circumscribunt, ne in latius spa-
tium dissipetur.

Possent & alii plures modi illumina-
tionis adferri; sed ad unum revocari pos-
sunt, videlicet ad splendoris irradiationem,
ubique tandem aut per qualiacunque
organa Dii eam voluerint emittere. Quate-
nus igitur hæc illuminatio extrinsecus ve-
nit, nihilque habeat in se quod non fervum
sit voluntatis & intellectus divini, &
quod maximum est, lucem habet sacram
illuminantem, vel sursum ab æthere,
vel ab aëre, & lunâ & sole, vel ab aliâ
sphærâ coelesti; satis constat ex his omni-
bus, quod hic modus vaticinii liberrimus
sit, primo movens, & Diis dignissimus.

C A P. XV.

*De divinatione artificiosa, in genere. Natura Deorum ministra. Qualis
erat demiurgæ ratio, talis est vaticinii, illa per ideas, hæc per sym-
bola. De iis Heracliti dictum.*

ΦΕΡΕ δὴ οὖν, ἐπὶ τῇ ἑξ' τέχνης ἀν-
θρωπίνης ἐπιτελέμενον τρόπον μετε-
χέμεν, ὅστις τοιαύτη καὶ οἰήσεως πλεί-
ον. εἴληφε, λέγει τὸ καὶ τῶν τέτων ποι-
αῦτα, "οἷδε ἡδὴ καὶ ἑξ' ἀσφαλῶν, καὶ

A G E jam transeas ad illud genus
manticæ, quod arte humana con-
stat, plurimumque conjecturæ habet & o-
pinionis. De hoc igitur sic disseris:
"Alii porro artem ad futurorum cogni-
tionem

tionem *ut* cupandam per extispicia, & auguria, & astrologiam condidere. Sunt sane & aliæ plures hujusmodi artes, sed hæc sufficiunt ad ostendendum omnes vaticinii species ab arte profectas. Ut igitur in universum dicam, ars hæc utitur signis quibusdam divinis, quæ ab ipsis Diis variis modis perficiuntur. Ex his divinis ostentis humana sagacitas per rerum & signorum convenientiam conjectat utcunque, & vaticinationem colligit, probabili ratiocinio. Dii igitur signa ostendunt per naturam tum genericam, tum specificam, quæ iis in generatione subservit; vel per Dæmonas generationi præfectos, qui præsidentes universi elementis, tum corporibus particularibus, animalibusque & cæteris in toto universo, omnia quæ fiunt, cum facilitate ad Deorum obsequium perficiunt. Symbolicè verò voluntatem Dei significant & futurorum notitiam, ut inquit Heraclitus, *nec loquentes, nec celantes, sed significantes*; quoniam rerum agendarum rationem quasi præfigurant per hanc præviam manifestationem. Et quemadmodum Dii per ideas omnia generant, itidem per synthemata hæc omnia significant; immo sagacitatem nostram hac occasione acutiores reddunt. Hæc igitur à nobis in genere de universâ hac humanâ arte vaticinandi definita funto.

“δι’ ὀρνίθων, καὶ δι’ ἀέρων, τέχνῃσι συνε-
 “σίστηντο τὸ θεῖον ὅτι μέλλοντι.” εἰσὶ μὲν
 καὶ ἄλλαι πλείονες τέχναι τοιαύται, πλὴν
 ἄλλα καὶ αὐταὶ γὰρ ἀπορροῶσιν ἐνδείξασθαι
 5 πᾶν δὲ τεχνικὸν εἶδος τὸ μυστικόν. ὡς
 μὲν οὖν δὲ ὅλον εἶπερ, σημείοις τὸν τῶτο
 θεοῖς χρῆται ἐκ θεῶν ὁππότελόμενοις καὶ
 ποικίλεις τρόποις. ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν τεκ-
 10 των πρὸς τὰ δεικνύμενα σημεῖα συμβάλλει
 πῶς ἢ τέχνη, καὶ σοφία τῆς μυσ-
 τείας, ὅτι εἰρητῶν πινῶν αὐτῶν συλλογίζο-
 μῆναι. τὰ μὲν οὖν σημεῖα οἱ θεοὶ ποιοῦσι
 15 διὰ τῆς φύσεως τῆς δαδύσεως αὐτῆς πρὸς
 πῶν ἡρώων τῆς τε κρινῆς καὶ τῆς ἰδίας ἐν-
 15 τῶν, ἢ διὰ τῶν ἡμεσιεργῶν δαμνῶν, οἵ-
 τινες τοῖς τοιχείοις τῶν πόλεων, καὶ τοῖς με-
 ρεῖσι σώμασι, ζώοις τε καὶ τοῖς ἐν τῇ κρ-
 20 σμῇ πᾶσιν ὁππότελόμενοις, ἀγνοοῦσι τὰ φαινό-
 20 μενα μὲν τῆς ῥασιάνης, ὁππότερ ἂν δοκῇ τοῖς
 θεοῖς. συμβολικῶς δὲ πῶν γνώμῃσι θεῶν
 μέλλοντι. προδῆλωσιν, καὶ Ἡρακλῆην,
 “ἐπελέρωντες, ἐπεκρύπτοντες, ἀλλὰ σημαί-
 25 νοντες.” ἐπεὶ δὲ τῆς δημουργίας τῶν τῶτον
 25 ἀποτυπῶσι διὰ τὴν προδηλώσεως. καὶ τῶ-
 25 τῶν οὖν δι’ εἰρητῶν ἡμεῶνσι πάντα, ἐ ση-
 μαίνουσιν ὡσαύτως διὰ συνημμάτων
 ἴσως δὲ καὶ πῶν ἡμετέρων συνθεσιν ἀπὸ τῆς
 30 αὐτῆς ἀφορμῆς εἰς ὅξυπῆτα πλείονα ἀνα-
 30 κινῶσι. ταῦτα μὲν οὖν κρινῶς ἡμῖν περὶ τῆς
 ὅλης ἀνθρωπίνης τοιαύτης τέχνης διωριώδω.

C A P. XVI.

*De divinationis artificiosæ speciebus, extispicio, augurio, astrologiâ.
 Dii utuntur ministerio hominum, Dæmonum, naturæ totius.*

PARTICULARIUS igitur exta animalium variè permutant ad Deorum voluntatem tum ipsa eorum anima, tum Dæmon iis præfectus, tum aër, tum coeli circuitus. Hoc ita esse signum illud est, quod sæpe exta sine corde, aut sine aliis partibus principalibus deprehendan-

KA τ’ ἰδίαν δὲ τὰ μὲν ἀρχαῖα, ἢ τε
 ψυχὴν τῶν ζώων, καὶ ὁ ἐφεστηκὸς αὐτοῖς
 δαίμων, καὶ ὁ αἶρ, ἢ τε κίνησις τῶν αἰθρῶν,
 35 ἐ καὶ τῶν περὶ τὰς πόλεις μεταβάλλει
 ποικίλως, ὁππότερ ἂν ἀρέσκη τοῖς θεοῖς. ση-
 μῶν δὲ δὲ πολλάκις διέρκεται αὐτὰ ἀκέρ-
 35 δια, ἢ ἄλλως ἀμυρεὰ τῶν κρινῶν
 μερῶν

μερῶν, ὧν ἀπεσερημύα ὅση οἷά τε λῶ
 ὅλως τῆς ζωῆς παρέχον ὁ ζῶν. τὰς δὲ
 ὀρνίθας κινεῖ μὲν καὶ ἡ τῆς ἰδίας ψυχῆς
 ἐρμή. καὶ δὲ ὁ τῶν ζώων ἐφορᾷ δαίμων.
 ἡδὴ δὲ καὶ ἡ ἀέριος τροπή, καὶ ἡ κατὰ κιν- 5
 σα ἀπὸ τῆς ἐρανῆς δυνάμεις εἰς τὴν αἴρα,
 πάντα συμφωνῶντα τοῖς βελήμασι τῶν
 θεῶν, ἃ καὶ αὐταὶ ὁμολογεῖσθαι, οἷς οἱ
 θεοὶ καταρχὰς ἐπιτάττεισι. Σημεῖον δὲ καὶ
 τέτυ μέρητον· ἐπεὶ τὸ καὶ φύσιν πνὶ πρε- 10
 σέοικε παραγματοῦ, ὁ ἀπορήσας τὰς ὀρνι-
 θὰς αὐτὰς εἰσὶν, καὶ ἀναρῶν πολλαῖς.
 ἄλλ' ἡσυχυῖες δὲ ὁ τῶν ὀρνίθων ἐστὶν τέτο, ὡς ἐ-
 πὲρ πνὸς ὄντων. τὸ δὲ καὶ τὸ ὀρνίθων ταῦτα
 ἀποφαζομένης.

Ἀλλὰ μὲν αἰετὶ τῶν ἀστρον φορεῖ πλησι-
 αῖςσι μὲν τῆς κατ' ἐρανὸν αἰθέρους πε-
 φοραῖς, ἐν τῷ μόνον, ἄλλὰ καὶ τῆς δυνά-
 μεσι, ἐπεὶ τῶν φωτὸς ἀφαιρομένης· κινῶν- 20
 ται δὲ ὅπως ἂν οἱ κατ' ἐρανὸν θεοὶ κα-
 λώσιν. ὁ γὰρ ἀναγέστατον καὶ ἀκρον τῆς ἀέ-
 ρος ἐπιπιδείκνυται ἔχον ἐξ ἀπείρου εἰς πῦρ,
 ἅμα τε ἐπιδείκνυται οἱ θεοὶ καὶ ἐνδὺς ἀνα-
 καί. εἰ δὲ τις καὶ νομίζει τῶν ἐρανίων
 πνὸς ἀπὸ τοῦ αἰθέρους εἰς τὴν αἴρα, καὶ 25
 ὅσα ὅση ἀλλότρια δοξάζει τῶν δρωμένων ἐν
 τῇ θείᾳ τέχνῃ πολλαῖς, καὶ ἡ ἐνωσις δὲ
 καὶ ἡ συμπάθεια τῶν παντὸς, καὶ ἡ ὡς ἐφ' ἐνός
 ζώου συνήνεσις τῶν πορρωτάτω μερῶν ὡς
 ἐγγὺς ὄντων, πλὴν τῶν σημεῖων τέτων πομ- 30
 πλὴν ἐκ θεῶν ἀνθρώποις, ὡς οἷον τε μέ-
 λιστα λαμβανόμενα.

Δηλόν δὲ οὖν ὅτι πάντα τῶν εἰρημέ-
 νων καὶ τέτο γέγονεν, ὡς ὁργάνοις μέσοις
 πολλοῖς οἱ θεοὶ ἡρώμενοι, τὰ σημεῖα τοῖς 35
 ἀνθρώποις ἐπιπέμπουσι, δαίμονων τε ὑ-
 πηρεσίαι, καὶ ψυχῶν, καὶ τῆς φύσεως ὅλης
 ἡρώμενοι, πᾶσι τε τοῖς περὶ τὴν ἡσυχίαν
 ἐκείνοις ἀπολαύσει. καὶ μὲν ἀρχὴν ἐξ-
 ηγέμενοι, καὶ ἀνιέντες πλὴν ἀπὸ αὐτῶν κα- 40
 πίθηκ' κίνησιν ὅπως ἂν ἐνδελέωσιν. αὐτοὶ
 δὲ οὖν χωρεῖσι πάντων καὶ ἀπολελυμένοι
 τῆς ἡσυχίας καὶ συντάξεως, τοῖς πρὸς πλὴν γέ-
 νεσιν, ἀγνοοῦν πάντα ἐν τῇ ἡμέρᾳ καὶ φύσῃ
 καὶ πλὴν οἰκείαν βέλουσιν. ἡ καὶ δὲ οὖν εἰς 45
 ταῦτα τῶν τῆς δημιουργίας καὶ πρεσβείας τῶν

tur, sine quibus non possent vitam ani-
 malibus præbere. Aves itidem permo-
 ventur tum à suæ animæ impetu, tum
 à præside omnibus animalibus Dæmone,
 tum ab aëre, tum ab influentiis cœli, quæ
 omnia conspirant cum Deorum volunta-
 te, easque agunt congruenter ad id quod
 ab initio Dii præceperunt. Hujus rei il-
 lud indicium est maximum, quod sæpe
 videamus aves (quod nullius rei natura
 patitur) seipsas affligere in terram & in-
 terimere; ut necesse sit concedere, hoc
 aliud quid esse, quod ista per aves ope-
 ratur.

Porro astrorum cursus vicini sunt æ-
 ternis cœli motibus non tantum loco, sed
 & qualitatibus & lucis radiationibus; un-
 de nimirum ad Deorum nutum & ipsi
 concitantur. Nam aëris pars suprema &
 liquidissima ab ignis naturâ quam pro-
 ximè abest, quare in eum facile vertitur
 quoties Dii jufferint. Quod si quis ita
 existimaverit, quasdam è cœlestibus in aë-
 rem emitti influentias, sane non aliena
 ab iis quæ solent evenire in arte sacrâ
 existimabit. Accedit, quod unio & sym-
 pathia inter universi partes, & motus non
 minor concordia, quam est unius cujus-
 vis animalis, in membris etiam longe di-
 stantibus, ac si prope essent, istam signo-
 rum emissionem à Diis ad homines, quam
 manifestissimè per cœlos primum, deinde
 per aerem destinat.

Quod igitur Dii utentes multis rebus
 tanquam organis signa hominibus indi-
 cant, ex omnibus quæ diximus manife-
 stum est. Utuntur autem ministerio tum
 Angelorum, tum animarum, tum totius
 naturæ, & omnium in mundo his ob-
 temperantium, ipsi exordientes tan-
 quam principium primum, & à se ad a-
 lia, ubi volunt, motum descendantem
 trajicientes: ipsi abstracti sunt ab omni-
 bus, ipsi soluti sunt ab omni relatione
 & compositione, quæ in generatione ver-
 santur, ducunt omnia in generatione &
 natura juxta placitum suum. Quare pul-
 chre consentit hæc vaticinii ratio cum
 opificio & providentiâ Deorum. Nec enim

Deorum

Deorum præstantissimam mentem ad res inferiores & nostras pertrahit, sed manente in dignitate suâ divinâ mente, hæc nostra hypothesis ad eam revocat tum signa, tum manticen totam, & ab eâ hæc utraque descendere deprehendit.

θεῶν λόγῳ, καὶ ὁ θεὸς τὴν μαντικὴν ἀπολογισμὸς. καὶ γὰρ κατέλκει, ὅθεν εἶτα ἐπὶ τὰ τῆδε, καὶ πρὸς ἡμᾶς. ὅτι τῶν κρείττονων γέν, μένοντι. ὃ αὐτὸ ἐν αὐτῷ, τὰ περὶ σημα καὶ τὴν μαντικὴν ὅλῳ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιόοντα αὐτὰ ἀνδύσκει.

CAP. XVII.

De modo Divinationis. Non descendunt Dii in vaticinii signa; nec deducuntur variè juxta varios divinationis modos, per ligna, calculos, farinam, &c. ut qui omnia in se comprehendant ipsi incomprehensibiles.

QUÆRIS deinceps de modo vaticinii, quis sit & qualis, quem nos jamjam tum in genere, tum etiam speciatim explicuimus. Et primum ostendis sententiam omnium vatum aientium se nancisci futurorum cognitionem per Deos & Dæmonas; nec posse alios futura cognoscere, nisi solos futurorum Dominos. Deinde subdubitas, an eo usque submittat se divinitas ad humana servitia, ut velit etiam ex farina vates efficere. Cæterum non tu rectè quidem facis, cum voces servitium id quod Dii faciunt ex potestatis suæ plenitudine, ex bonitatis exuberantiâ, ex curâ nostri & providentiâ, ex causalitate omnia complectente. Quid quod ignorare videris modum operationis divinæ; nec enim ad nos Deus quasi detrahitur, aut convertitur, sed præest separatus, itaque communicat participantibus se ipse, tamen nec excedit è seipso, nec minor fit, nec servit iis qui eum capiunt; sed vice versâ ipse gubernat & tanquam servis utitur omnibus. Sed & aliter videtur mihi peccare hæc velitatio; operationes enim divinas metitur ad modum humanum; deinde dubitat de iis qui fieri possint. Quoniam enim nos rerum curam agimus, non nisi ad eas conversi, & affectibus affixi iis negotiis quæ administramus; ea propter hæc opinio male conjectat etiam & Deorum potentiam ita servire iis rebus quas pro-

ΖΗΤΕΙΣ ὃ λοιπὸν περὶ "τῆς τρόπου καὶ μαντικῆς, τίς τε ἐστὶ, καὶ ὁποῖα," ὃν ἤδη μὲν ἡμεῖς κρινῆναι τε καὶ κατ' ἰδίαν ἐξηγησάμεθα. σὺ δὲ πρὸς τὸν μὲν ἀποφαίνῃ γνώμῳ "τῶν μαντικῶν, ὡς πάντες διὰ θεῶν, ἢ δαμνῶν φασι τῶν μέλλοντι. τυγχάνειν τῆς περιγνώσεως, ὅθεν οἰόντε ἄλλος εἰδέναί αὐτὸ, ἢ μόνον τῶν ἐσομένων κυρίως." 15 ἔπειτα ἀπορεῖς, "εἰ ἄρα ἰστέτε καὶ ἄλλοι εἰς ὑπηρεσίαν ἀνθρώπων ὁ θεὸς, ὡς μὴ ὁκνήσῃ πιναι καὶ ἀλφιτομύχτειν." τὸ δὲ καὶ καλῶς ὑπολαμβάνεις, πῶς θεοῖσι τῆς δυνάμεως τῶν θεῶν, καὶ πῶς ὑπερβαλὺς 20 λυσθῇ ἀχαιδοπία, καὶ πῶς πάντα διεκχυσθῇ αἴψαν, κηδεμένην τε ἡμῶν, καὶ περισσίσαν, ὑπηρεσίαν ἐπονομαζῶν. καὶ ἐπ' ἀγνοῖς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας, ὡς κατέλκεται, ἔπερ ἐπιστρέφεται εἰς ἡμᾶς, 25 χωρὶς δὲ περιγίγται, καὶ δίδωσι μὲν τοῖς μετέχουσιν αὐτὸν, αὐτοῖς δὲ ἔπερ ἐξίσταται ἀφ' αὐτοῦ, ἔπερ ἐλάττω γίνεσθαι, ἔθ' ὑπηρετῇ τοῖς μετέχουσιν, ἀλλὰ τέναντιον πασιν ὑπηρετῶσι περιγίγται. δοκῇ δὲ μοι καὶ 30 ἄλλο Ἀγαμέμνωνα ἢ παρῆσαι ἐπίστασις ὡς γὰρ ἐπ' ἀνθρώπων ὑποδεμένη τῶν θεῶν ἐργα, ἔτω Ἀγαμέμνωνα περὶ αὐτῶν πῶς γίνεται. διότι γὰρ ἡμεῖς ἐπιστρεφόμενοι, καὶ τοῖς πλάθεσιν ἐνίοτε περισκεύμενοι τοῖς δυνάμει μύθοις ἐπιμελέμεθα αὐτῶν, διὰ τὸ κακῶς εἰσέζεσθαι, καὶ τὸ θεῶν δυνάμει ὑπηρετικῶν.

ρεπικλῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ αὐτοῖς κατεδιδυμομέ-
νοῖς· ἢ δὲ ἔτε ἐν τῇ ποιήσει τῶν ὑμνων,
ἔτε ἐν τῇ προνοίᾳ τῆς ἡμέρας, ἔτε ἐν τῇ
πρὸς αὐτῆς μαρτυρίᾳ κατέλειπται ποτε εἰς
τὰ μετέχοντα· ἀλλὰ μεταδίδωσι μὲν πᾶσι
τῶν ἀγαθῶν, καὶ πᾶσι πλῆσια πρὸς ἑαυ-
τὴν ὅλα ἀπεργάζεσθαι, ὡφελῆ τε δι-
οικεῖν ἀφ' ὧν, μένει δὲ πολὺ μᾶλ-
λον ἐφ' ἑαυτῆς, τοσούτω μᾶλλον τῆς οἰκείας
τελειότητι πεπληρωμένη· καὶ αὐτὴ μὲν ἐγί-
νεται τῶν μετεχόντων, τὰ δὲ μεταλαμ-
βάνοντα, ἴδια ἑαυτῆς ἀπεργάζεσθαι, καὶ σῶ-
ζει μὲν αὐτὰ πρὸς τὴν τελειότητα, μένει δὲ ἐν ἑαυτῇ
τελεία, καὶ συλλαμβάνει μὲν αὐτὰ ἅμα ἐν
ἑαυτῇ, ὑπὸ ἐσθενὸς καὶ μὲν ἐκείνων ἔτε
κρατῆς, ἔτε πρὸς ἐξουσίαν· μακρὸν οὖν ἡ τοι-
αυτὴ πρόνοια παρενοχλεῖ τοῖς ἀνθρώποις,
ἔτε γὰρ μερίζεσθαι ὁ θεὸς πρὸς τοὺς διηρημέ-
νους· πρότερος τῆς μαρτυρίας, ἀλλ' ἀμερίζως
ἀπορῆναι κατέργαζεσθαι· ἐσθὲ καὶ ἁγρόν δι-
ηρημένως ἄλλοτε ἄλλως ἐπιτελεῖ, ἀλλὰ
ἀφ' ὧν καὶ ἅμα δημιουργεῖ πάντας καὶ μίαν
ἐκτελειῶν· ἐσθὲ πρὸς τὴν σπουδαίαν κατέχευται
ἐκτελειημένη· ἐν αὐτοῖς ἡ διωρημέ-
νως, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ καὶ ἑξῆς μίαν συνέ-
χει, συνεκτελεῖ τε αὐτὰ ἐν ἑνὶ, καὶ προ-
αἶψα καὶ μίαν ἐκτελεῖ ἀφ' ἑαυτῆς.

Εἰ δὲ καὶ ἄρα τὰ ἀψύχων, οἷον ψυχιδίων ἢ
ράβδων, ἢ ξύλων πινῶν, ἢ λίθων, ἢ πυλῶν,
ἢ ἀλφίτων, διήκει τῇ προδηλώσει, αὐτὸ δὲ
ὅτι καὶ δαμνασιώτατόν ἐστι τὸ θεῖον μὲν π-
νὴς προσημασίας, οἷον καὶ τοῖς ἀψύχοις ψυ-
χῶν, καὶ ἀκινήτοις κίνησιν ἐνδίδωσι, ποιεῖ
τε πάντα σαφῆ καὶ γνωρίμα, καὶ λόγους μετε-
χόντα, καὶ ἀφωρημένα τοῖς τὸ νοήσεως μέ-
τεροις, καὶ τοῖς μηδένα λόγον ἔχοντα ἀφ' ἑ-
αυτῶν· καὶ ἄλλο δὲ τι μὲν δοκεῖ δαμνιόν
τι δαῖμα ὁ θεὸς ἐν τέτοις ἐξασημαίνεσθαι· ὡς
περ γὰρ ἐνίοτε τῶν ἀνθρώπων τινὰ ἀνθρώ-
πων ποιεῖ μὲν σοφίας λόγους ἀποφθεγγόμενους,
δὲ πᾶσιν κατεδήλων γίνεται, ὡς ἐστὶν ἀν-
θρώπων νόον, θεῖον δὲ ὅτι ἔργον ἐστὶ δὲ γενο-
νός, ἔτι δὲ τὸ ἀπερημένον γνώσεως τὰ
πάσης γνώσεως προέχοντα νοήματα ἀπο-
καλύπτει· καὶ κῆρυξ ἅμα ἀναφαίνει τοῖς
ἀνθρώποις, ὡς πίστεως ἀξία ὑπάρχουσα τὰ

curat: quæ sane ad ea quæ sui participant
nunquam sic trahitur, nec in mundorum
creatione, nec in providentiâ rerum fa-
ctarum, nec in vaticinio circa eas; sed
contra, omnibus ultro bona impertit, o-
mnia ad sui similitudinem format, omnia
sine invidiâ administrata adjuvat, & quan-
tò magis manet apud se tantò magis pro-
pria adimpletur bonitate. Nec ipsa ita se
dat participantibus ut eorum fiat manci-
pium, sed participantia de se sibi propria
reddit, eaque integre servat; persistat a-
pud se perfectè; eaque omnia in se com-
prehendit, ab eorum nullo tenetur aut
comprehenditur. Itaque frustra hujus-
modi suspicio turbat homines. Neq; enim
Deus distrahitur pro variis vaticinii, quos
assignavimus, modis; sed indistractus omnes
efficit: nec temporibus diversis alios at-
que alios suppeditat, sed uno nutu se-
mel & simul omnes suggerit; neque in
ostentis continetur distrahiturve, sed ista
ostenta in seipso continet, & in unâ
formâ complectitur, & ex se producit
omnia uno voluntatis actu.

Quod autem ad signa nobis ostendenda
descendat etiam ad inanimata, (putà ad cal-
culos, virgas, ligna quædam, lapides, fru-
mentum, farinam) est hoc quidem in divi-
nâ vaticinii præsignificatione quod maxi-
mè miremur; quoniam nostri gratiâ, in-
animatis animam, motum immobilibus
largiatur, faciatque omnia perspicua,
& cognoscibilia, & rationis quasi capacia
& intelligentiæ in cancellis ponat, quæ
omnis per se rationis sint expertia. Sed
& aliud mihi videtur ingens sane mira-
culum quod Deus in his ostendit. Nam
ut Deus sæpe fatuum aliquem hominem
facit sapienter edere verba, (per quod in-
terim omnibus manifestum, non id ho-
minis sed Dei esse opus,) sic per ea quæ
cognitione carent, patefacit quædam o-
mni cognitione superiora: simul & illud
declarat hominibus, signa istius modi
omni fide digna esse, & quod præstanti-
ora sunt naturæ effectis, & quod ipse

ἀνθρώποις, ὡς πίστεως ἀξία ὑπάρχουσα τὰ
ἀκινύμια σημεῖα, καὶ ὅτι κρείττων ἐστὶ τῆς φύσεως,
ab

ab eâ in operando non dependeat. Ad-
eò ea quæ naturaliter incognita sunt, no-
ta, & quæ non intelligunt, intelligen-
tia facit: prudentiamque nobis per ea
suggerit, & ad veritatem cognoscen-
dam tum rerum æternarum, tum genera-
tarum, tum nasciturarum, per ea omnia
quæ sunt in mundo nostram mentem ex-
citât. Et per hæc opinor modum vatici-
nii alium omnino esse, ac credebas &
susplicabaris tu, satis manifestum est. Est
enim principalis & primo movens, liber
& eximius, in se complectens omnia, à
nullo interim ipse comprehensus, nec ab
ipsis participantibus coercitus. Simul &
indivisum omnibus præsidet & imperat,
potestate illimitatâ tenet omnia, & simul
prædicat. Per hæc igitur facile dissolves
dubitationes istas vulgares, quæ pluri-
bus hominibus negotium faceffunt, & pro-
ut oportet reduces teipsum ad intelle-
ctualem, divinam, infallibilem in omni-
bus prædictionem Deorum. Quod igitur
divinitas non deducitur in signa vaticina-
toria, per hoc evicimus.

καὶ ἐξηρημαῖοι αὐτῆς ὁ θεός. ἔγωγε πα-
ρὲν τῇ φύσει ἀγνοῶσα, γνωστὰ ποιεῖ, καὶ τὰ μὴ
γινώσκοντα, γινώσκοντα· ἡμῖν τε δι' αὐτῆς
ἐντίθησιν φερόμεσιν, καὶ δι' ὅλων τῶν ἐν τῶν
5 ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ φύσει ἡμῶν ἐπὶ τὴν ἀ-
λήθειαν, τῶν τε ὄντων καὶ γινωσκόντων καὶ ἐσο-
μένων. οἷμα δὲ οὕτω καὶ ἀπὸ τέτων, ὅτι τὸ
ποῦν τῆς μαρτυρίας γεγενῆσθαι καταφανὴ πρὸς
τελὸς ὑπερνατίον ὄντα, οἷς ἐφορᾷς σὺ καὶ
10 ὑποπύσεις. ἡγεμονικὸς γὰρ ἐστὶ καὶ παρ' ἡμῶν
γὰρ, αὐτεξέσιός τε καὶ ὑπερέχων, σωτηρι-
φῶς τε ἐν αὐτῇ καὶ ὅλα, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς
πᾶσι χρίσκει ὑποπύων, ὅτι δι' ἡγεμονίας
ὑποπύει μεταλαμβάνοντων. ἀλλ' αὐτὸς ἀ-
15 δεύει καὶ ἀδιορίτως πᾶσιν ἐπιβεβηκώς
καὶ ἐν ἐξουσίᾳ, ἀδιορίτως ὅτι δυνάμει ἐ-
πικρατῆς καὶ ὅλα, καὶ ἀκαταμέτρητον ἀδύ-
ω. ἀφ' ὧν δὲ ἀκαλύπτως ῥαδίως πᾶσι ἰδι-
ωπικῶς ἑαυτὸς καὶ πᾶσι νοήσας τοῖς πολ-
20 λοῖς ἀνθρώποις ἀπορίας, ἐπὶ τῇ πλὴν νοε-
ρῶν καὶ θεῶν καὶ ἀφύστων ἀπὸ πρῶτων παρ-
σημασίαν τῶν θεῶν ἑαυτὸν ἐπαναξίως θεοῦ ὡς
ὅτι μὲν ἐκ καταρχῆς ὁ θεὸς εἰς τὰ ση-
μεῖα τῆς μαρτυρίας, ὅτι τὸ πᾶν ἡγωνισάμεθα.

C A P. XVIII.

*De causis vaticinii. Opera divina perficiuntur, aut à Deo, aut ab Angelo,
aut à Dæmone; & perfectiora semper à perfectiori. Adhæc non vi ad-
ducuntur, sed sponte veniunt. Sed nec locus aliquis passionibus aut in
sacerdote, aut in Deo invocato.*

SE D. excipit nos aliud ex alio cer-
tamen; nec levius est, eo quod jam
conficimus; quod à te statim adjicitur
de causis vaticinii, "an Deus, an Angelus,
"an Dæmon, aut quilibet (meliorum natura-
rum) adsit in epiphaniis & vaticiniis,
" & aliis quibuscunque sacris operationibus.
Ad hoc igitur una est apud nos responsio,
quod nihil in sacris operibus dignè possit
præstari, nisi adsit aliquis superum spe-
ctator operis & consummator. Et opera

25 ΔΕΧΕΤΑΙ δὲ ἡμεῖς ἀγῶν ἐξ ἀ-
γῶν ἑτέρων, ὅτι ἐλπίων τῶν ἡδὴ
παρ' αὐτοῦ ἐστὶν, ὅτι ἐπ' αὐτῶν οὐδὲν πρὸς
αὐτῶν τῆς μαρτυρίας, "εἰ θεός, ἢ ἄγγελος, ἢ
"δαιμόνιον, ἢ ὅστις ἐν πάρεσι ταῖς ἐπιφανείαις
30 "ἢ μαρτυρίαις, ἢ τῶν ὁποιασῶν ἰεραῖς ἐνε-
ργείαις." παρὸς δὲ τὸ ἀπλῶς εἶναι οὐδὲν
ἡμῖν λόγος, ὡς ἐχ' οἷόν τε τῶν θεῶν ἔργων
ῥαδίως ἰεροπρεπῶς ἀνδρῶν τῶν ἡγεμονικῶν
κρίτων ἐφορᾷ καὶ ἀποπληρωτῶν τῆς ἰε-
35 ρᾶς ἐνεργείας. ἀλλ' ὅτι μὲν πᾶσι καὶ

κατορδωμάτα ἔστι καὶ αὐτάρκη καὶ ἀνευδὲς,
 θεοὶ τῶν εἰσὶν ἡγεμόνες· ὅπερ δὲ μέγα καὶ
 βραχὺ πρὸς ἀκρῶν ἀπολειπόμενα, ἀγγέλους
 ἔχει τὰς ἐπιτελέοντας αὐτὰ, καὶ ἐπιδικνύ-
 οντας· τὰ δὲ ἑατα δαίμοσι θεοῖς ἀπο-
 πεταῖ ἀπονεμένη· πάντως γὰρ μὲν ἐνὶ τῷ 5
 πρὸς κρείττονων ἐπιτεταταῖς τῷ θεο-
 πορεῶν πορεύεων ἢ κατορδωσι· ἐπεὶ ἔ-
 δὲ λόγον ποιεῖ θεῶν ἀνδρῶν θεῶν λαλεῖν δυ-
 νατὸν, μή τι γὰρ δὴ ἰσοῦσα ἔργα, καὶ πᾶσι
 πορῶνται ἀνδρῶν τῶν ἐν ἐπιτελέσει. 10
 ὅ γὰρ ἀνθρώπων φύλον ἀδενέες ἔστι καὶ συμ-
 κρόν, βλέπει τε ἐπὶ βραχὺ, σύμφυτον τε
 ὁρᾷ καὶ κτήνη· μία δὲ ἔστι ἐν αὐτῷ ἡ ἐ-
 νυπαρχέσης πλάνης καὶ παραχῆς, καὶ τῆς
 ἀσάτου μεταβολῆς ἰατρείας, εἰ πῶς μετεσι- 15
 αὐθεῖα φωτὸς καὶ τὸ δυνάτον μετὰ λαλοῖ.
 ὁ δὲ ταύτῃ ἀποκλείων, ταύτην ποιεῖ τοῖς
 ἐξ ἀψύχων ψυχῶν πορῶνται, ἢ τοῖς ἀπὸ
 τῶν ἀνοήτων, νῦν ἀποκινῶσι· καὶ γὰρ αὐτὸς
 ἀπὸ τῶν μὴ θεῶν τὰ θεῖα ἔργα ἀναίτιως 20
 ὑφίστησι.

Τὸ μὲν οὖν θεόν, ἢ δαίμονα, ἢ ἀγγέλον
 εἶναι ἀποτελεῖν τὰ κρείττονα ἔργα,
 σωχωρήσειεν ἂν πῶς· ἔμμεν ἐπιγινώσκοντες
 ὁ σὺ πορῶντας ὡς ὁμολογέμενον, ὅτι 25
 “δὴ ἡμῶν ἐλκήμεθα, ἀνάγκης τῆς ἐκλή-
 “σεως ταῦτα ἐπιτελεῖ.” κρείττων γὰρ ἀνά-
 γνης ἔστιν ὁ θεός, καὶ πᾶς ὁ σωαπτόμενος
 αὐτῷ τῶν κρείττονων χρεός· ἔμμεν ἐξ ἀν-
 θρώπων ἐπαγομένης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅση 30
 κόσμον κατέλαβεν· ὅστις δὴ πᾶν αὐτὸν
 φύσιν καὶ μηδεμίαν πορῶνται ἐπιτελέ-
 τον ταῖς, ὅση ἐστὶ δυνάμειν ὁρᾷ καὶ ἀλ-
 λαχρῶν ἐπὶ σέση ἀνάγκη. εἴτα μὲν ποι-
 καὶ ἡ κλήσις καὶ τὰ δρώμενα ὑπὸ τῶν ἐπιτε- 35
 μεν, τῇ ὁμοιωσεί καὶ τῇ οἰκώσει
 πορῶνται τοῖς κρείττοσιν αὐτὰ ὡς σωαπτε-
 ται, ἀλλὰ ἐξ ἑξ βίας ἀπεργάζεσθαι ἑαυτῶν
 ἐπὶ ἐργῶν· ὡς σὺ νερόμικτος, παρὸν·
 τῶν ἐπιτελέμενων θεοῖς, τὰ γινόμενα ὁ- 40
 ρᾷ εἰς τὰς δευτεροῦντας, ὅση παρὸς πορ-
 ῶνται εἰς τὰς δευτεροῦντας ἀπὸ τῆς ἀ-
 νάγκης ὅπως ἐπιτελεῖται ἡ μαντεία, ἀλ-
 λότερα γὰρ ταῦτα τῆς ἐκ κρείττονων ἐσίου,
 καὶ πορῶνται ἀλλὰ ἀνάγκη ὑπάρχει. 45

quidem absoluta, perfecta & plena Deos
 habent autores: ubi vero media sunt, & ab
 extremis parum recedunt, Angeli ea
 perficiunt & ostendunt: postremi ordi-
 nis opera Dæmonibus attribuuntur. Omni-
 no debita divinorum operum admini-
 stratio alicui superum permittitur. Quo-
 niam autem non possumus vel verbum lo-
 qui rectè de Diis sine Diis; multo mi-
 nus quis ritè instituerit opera Diis di-
 gna, & vaticinationem Diis non faven-
 tibus. Nostra enim natura infirma est, &
 imbecillis & parum prospicit, cognatam-
 que habet nullitatem: & unica est ei me-
 dela erroris & tumultuationis, & instabi-
 lis transmutationis, si possit aliquam divini
 luminis particulam haurire. Qui autem se-
 cludit divinum lumen in hoc negotio, per-
 inde mihi facere videtur, ac ii qui velint ex
 inanimis animam producere, aut mentem
 ex iis generare, quæ omni mente carent; id
 enim facit, qui ex non divinis divina opera
 sine ratione producere velit.

Concedet ergo quis aut Deum, aut An-
 gelum, aut Dæmona divinorum operum
 esse perfectorem; nec tamen tanquam
 confessum damus, quod à te in medium
 projiciebatur, “quod necessitatibus quibus-
 “dam attractus per invocationem nostram,
 hæc obeat Deus. Præstantior enim est De-
 us omni necessitate, omnisque adeo ab eo
 pendens superum chorus; nec ab eâ tantum
 necessitate quam homines invehere possint,
 sed ab omni eâ, quæ mundum occupavit:
 quoniam natura immaterialis, omnisque
 adventitii ordinis minimè capax, nulli a-
 liunde supervenienti servire possit necessi-
 tati. Deinde invocatio quidem, & cætera
 opera sacra ab intelligente sacerdote facta,
 vi similitudinis & quasi cognationis ad De-
 os ipsa ultro currunt & connectuntur;
 nec tamen violentiâ suas operationes
 conficiunt. Non igitur, quemadmodum tu
 existimasti, quæ divinantis eveniunt,
 cum sacerdotis prudentis aliquâ passione
 fiunt, aut vaticinium sit vaticinante prius
 affectibus ex necessitate obfesso, hæc e-
 nim absunt longe à meliorum naturis, nec
 possunt cum his concordare.

CAP. XIX.

Vatem non esse causam aut medium per quod vaticinium conciliatur. Totum est mere divinum opus.

est

S E D neque dicendam ~~■~~ fatidicum animum esse instrumentum intermedium divinorum, sacerdotem vero invocantem esse tanquam efficientem causam. Est enim impium hæc dicere. Et longe verius est illud, quod Deus quidem omnia est, omnia potest, omniaque sui reddiderit plena; quod solus obsequio, magnificentia, ratione, honore divino dignus sit; quod humana omnia si cum divinis conferantur turpia sint, nullius numeri, & plane ludibria. Quare & rideo cum audio, Deus nonnullis suâ sponte adest, vel propter genituræ periodum, vel alias ob causas. Ita enim quod est ingeneratum, non erit præstantius, si genituræ periodi id ducant; sed neque universorum prima potest dici causa, si per alias causas ipsum nonnullis concilietur. Sunt igitur hæc indigna quæ de Diis cogitemus, & aliena prorsus ab iis quæ in Theurgia fiunt. Qui autem hac de re sic quærunt, videntur mihi idem facere cum iis, qui de mundi productione & providentia disputant. Cum enim nequeant intelligere quomodo fiant ista, nec vellent Diis humana consilia & rationes adscribere, funditus ab illis tum providentiam tum conditum abjudicavere. Quemadmodum igitur solemus respondere his, quod alius longè sit divinus ille providendi & condendi modus; quem si ignoras non tamen prorsus eum denegare oportebit; sic & tibi quis justè regerat, quod prædictio omnis, & operationum divinarum præstatio plane Deorum opera sint, quæ neque ex necessitate, neque ex aliâ aliquâ causâ humanâ perficiantur, sed per eas causas quæ solis Diis cognoscuntur.

Α Λ Λ' ἐπεὶ ὡς ὄργανόν τι μέσον ἐστὶ τῶν κρηττόνων αἰτιῶν, καὶ ὁρᾷ ἄλλοις θεοῖς ζοῦντι οὐ καλῶν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀνόσιον φησὶ γινώσκοντες πολὺ γὰρ τούτοις μᾶλλον ἐστὶ δι' ἀληθείας οὐκ εἶναι, ὡς θεὸς μὲν πάντα ἐστὶ, καὶ πάντα διύιαται, καὶ πάντα πεπληρωμένον ἑαυτῷ, καὶ μόνῳ σωδῆς, ἀξίας, λόγου, καὶ τιμῆς μακαρίας ἐστὶν ἄξιον. τὸ ἀνθρώπῳ αἰχρὸν καὶ ἐν ἐσθηνὸς μέρει, καὶ πάγνιόν ἐστι πρὸς τὸ θεῖον πρὸς βαλλόμενον. γὰρ ὅτι ἐργα καὶ τέτοια ἀκέρων, ὡς αὐτομάτως πῶς οὐ θεὸς παρέστιν, ἥτοι ἄλλοις γινώσκουσιν ἐξ ὧν ἡ δι' ἄλλας αἰτίας. καὶ γὰρ ἐπ' ἐστὶ τὸ ἀγνῶστον τὸ κρηττόν, εἰ ἢ περὶ οὗτο αὐτὸ ἀγνοῖ τὸ γινώσκον. ἐπεὶ πρῶτως αἰτιῶν τῶν ὅλων, εἰ κατ' ἄλλας αἰτίας καὶ αὐτὸς πῶς σωτῆρ τε. ταῦτα μὲν οὖν ἀνάξια καὶ τῆς πρὸς θεῶν ἐννοίας ὑπερῆχθαι, καὶ τῶν ἐν τῇ θεωρίᾳ γινωσκόντων ἐργῶν ἀλλότεια. πέπονθε γὰρ ἡ τοιαύτη ζήτισις ταυτὴν, ὅτι καὶ πρὸς τῆς δημιουργίας τῆς παντὸς, καὶ τῆς θεωρίας οἱ πολλοὶ παύχουσι. μὴ δυνάμενοι γὰρ μαθεῖν, ὅτις οὐ πρός τὸ αὐτῶν, τὰς τε ἀνθρώπων φροντίδας καὶ τὰς λογισμὰς ἐπὶ τῶν θεῶν ἀποκρίνοντες, καὶ τὸ ὅλον ἀναιρεῖσιν ἐπ' αὐτῶν, πλὴν θεωροῦσιν τε καὶ δημιουργίαν. ὡς περ οὖν πρὸς τέτοις ἀπαντῶν εἰώθεμεν, ὡς ἄλλος τις πρός τὸ ἐστὶν οὐ θεῖον τῆς ποιήσεως καὶ κηδεμονίας, ὅτι δὲ ἀγνοῖν ἐξ ἧς τὸ πᾶν ἀποδοκιμάζειν, ὡς ἐπεὶ πλὴν ἀρχῇ ὑφεστήκει. ἔγωγε καὶ πρὸς σε ἂν τις διαλογησάμεν, ὡς πρὸς γνώσεσι πάσαι καὶ ἐργῶν αἰδίων πρὸς θεῶν μὲν ἐστὶν ἔργα, ἔπε δὲ ἀνάγκης, ἔπε δὲ ἄλλας ἀνθρωπίνους αἰτίας ἢ πελάται, ἀλλὰ ἄλλοις ταύτας ὁποίας οἱ θεοὶ μόνον γινώσκουσιν.

C A P. XX.

Anima humana (vi phantasiae, sive beneficio quorundam igniculorum latentium) non potest esse causa divinationis.

ΑΡ' οὖν ἀφιέρμυροι τέτων, δὲ λόγως ἀν
πλὴν δὲ πέραν πᾶσι σοι πειθεμένους
αὐπολογίαν πρὸς τῆς αὐτῆς ἀποδείξαι-
μεθα, "ὥς ἡ ψυχὴ ταῦτα λέγει περὶ καὶ
"φάρμακον" καὶ ἐστὶ ταύτης πάθη ἐκ μι-
"κρῶν αὐτομάτων ἐγερσίμων." Ἄλλ'
ἔτε ἔχει φύσιν ταῦτα, ἔπε οὐ λόγῳ αἰρῶ
ὡδὲ ὑπολαμβάνειν. πρὸς μὲν γὰρ τὸ γινώ-
μυρον ὑπὸ αἰτίας πινὸς γίνεται, καὶ τὸ συλ-
λγῆς ὑπὸ τῶν συλλγῆς ἀποτελεῖται. τὸ δὲ
θεῖον ἔργον, ἔπε αὐτομάτῳ ἔστι, ἀναίτιον
γὰρ τὸ ζῆτον καὶ ἐπὶ πᾶσι πᾶσι γινόμενον,
ἔπε ἀπὸ ἀνθρωπίνης αἰτίας ἀπογινάσκειται,
ἀλλότριον γὰρ καὶ τὸ καὶ ὑποδεέστερον,
τὸ δὲ πλεότερον ὑπὸ τῶν ἀτελῶν ἐκ ἑκά-
δύαμι πᾶσι γινόμενον. πρὸς τὰ αἶρα ἀπὸ θεί-
ας αἰτίας ἀποβλάσκει τὰ πρὸς τοῖς αὐ-
τῶν ἔργα φύσιν. ἡ γὰρ ἀνθρωπίνη ψυχὴ
κατὰ τὴν ὑφ' ἐνὸς εἶδους, καὶ ὑπὸ τῶν σώματι
πανταχόθεν ἐπιστρεφάται ὅπως ἔτε Αμέ-
λητα πᾶσι μὲν, εἴτε Λήθης ὕδωρ, εἴτε ἄ-
γνοϊαν καὶ πᾶσι φερουσίν, εἴτε ἄλλῃ παθῶν
δεσμὸν, εἴτε ζῶντος ὑσέρησιν, ἢ ἀλλό τι τῆς
κακῶν ἐπινομήσειεν, ἐκ ἀντὶς ἐπαξίως
δύοι πλὴν ἀποπῆαν αὐτῶν πρὸς τοῖς αὐτοῖς.
ποῦτε οὖν ὑπὸ τῶν εἰρημῶν καὶ ἐλεγχόμενῃ,
ἰκανὴ ποῦτε ἀντὶς τοῖς πρὸς πλὴν ποιῶν
ἐνέργειαν, ὅτι ἐστὶν ἐδαμῶς τὸ πρὸς δὲ λόγον ὑ-
πολαμβάνειν. εἰ γὰρ περὶ καὶ δὲ καὶ ἐκ
δύοι ποιεῖν τὸ μετέχον καὶ κατὰ τὰ μ-
περὶ ὑπὸ τῆς θεῶν, τέτρω μὲν καὶ τὴν θείας
ἐνεργείας ἀπολαύοντες. ὅτι τὸ ἐκ ἡ πλὴν
οἰκείαν ἔχοντα ἀρετῶν καὶ φρόνησιν ψυχῆς
αὐτῇ τῇ θεῶν ἔργων μετέχει. καὶ περὶ
εἰ ψυχῆς ὑπὸ τῶν ποιῶντα ἔργα, ἢ πᾶσι ἀν-
αὐτῇ ψυχῇ ἀπὸ τῶν ἔργων, ἢ μὲν ἢ πλὴν οἰ-
κείαν τελειότητα. ἔστιν ὅτι πρὸς τὰ αὐτῆς
ἰκανῶς εἰς τὸ πρὸς πᾶσι δὲ καὶ ἐνέργειαν ἔστιν
ἢ πᾶσι ὡς πρὸς πλὴν θεῶν ἐνέργειαν ἔστιν

HI S igitur omisissis, proferamus ali-
am harum rerum quam tu assignas
causam. Ea autem hæc est, quod anima
"loquitur, anima vi imaginatrice isthac o-
"peratur; suntque adeo ejus affectiones quæ-
"dam ex latentibus in ea seminibus exci-
tate. Enim vero sunt hæc tum à naturâ,
tum ab omni ratione aliena. Quicquid e-
nim fit, fit sanè ab aliquâ causâ, & simile à si-
mili producitur: divinum autem opus neq;
fortuitò erit (nam quæ talia sunt, cau-
sam non habent, neque certum ordinem)
neque à causâ humanâ progeneratur, quic-
quid enim hujusmodi est, alienum est &
inferius; atque quod perfectius est, non so-
let ab imperfectiori produci. Omnia i-
gitur opera quæ sunt divinitati similia, nas-
cuntur & pullulant à causâ divinâ. A-
nima enim humana & sub unâ specie con-
tinetur, & unde quaque à corpore obtene-
bratur; quod quidem corpus si quis vel A-
meleta fluvium, vel Lethes aquam, vel i-
gnorantiam, vel passionum vinculum, aut
vitæ privationem, aut aliud quodvis ma-
lum appellare velit, non satis digne ejus
incommoda demonstrarit. Quî igitur fi-
eri potest, ut anima tali examine malo-
rum oblecta ad divinam aliquam opera-
tionem possit adspirare? Sane hoc non est
creditu facile. Si quando vero videamur
tale quid posse, eò quod participes fiamus
divinæ illuminationis, eatenus etiam di-
vinæ operationis fumus capaces. Quapro-
pter anima quatenus suam habet aut po-
testatem, aut intelligentiam, non est par-
ticeps operum divinorum. Quinetiam si
divina opera proficiscerentur ab animâ,
tum vel omnis anima istæc ederet, vel ea
sola quæ propriam nacta esset perfectio-
nem. Jam vero neutra satis ad hæc ido-
nea est. Nam perfecta anima ad divinam
opera-

operationem est imperfecta. Quare longe alia est divina operatio, divinarumque operationum præstatio à solis Diis nobis inferitur, alioquin non oporteret Deorum cultui vacare, nam ex hac ratione sine omni religioso obsequio divina nobis per nos ipsos ineffent bona. Si igitur insana sint hæc dogmata, & abhorrentia à ratione, abhorrere quoque oportet ab omni tali hypothese, quæ non justam satis causam suggerit Deorum colendorum.

ἀτελής. ἄλλη ἄρα ἢ θεουργός ἐστιν ἐνέργεια, καὶ ὡς μόνων θεῶν ἢ τῶν θείων ἔργων ἐνδίδοι) κατ' ὁμοίωσιν, ἐπεὶ ἐὰν ἐργῶν ὅλως τῇ θεραπείᾳ τῶν θεῶν ᾗ, ἀλλὰ τότε τῷ τῶν λόγων ἀνδρὶ τὸ ἀρησκείας τῶν ἐαυτῶν ἀνὴρ ὑπερῆξε καὶ θεῖα ἀγαθά. εἰ δὴ ταῦτα μὴ ὡς τὰ δοξάζονται ἐστὶ καὶ ἀνόητα, ἀφίσταται ἡ καὶ τὸ τοιαύτης ὑπονοίας, ὡς αἰτίαν τῆς ἐχρημένης ἀξιολογίας πρὸς τὴν τῶν θεῶν ἔργων ἀποπλήρωσιν.

CAP. XXI.

Mixta Hypostaseos species partim ex animâ nostrâ, partim ex divinâ inspiratione constans, non potest esse causa divinationis.

QUOD addidisti tertio loco videamus si forte verius sit. *Mistam quandam hypostaseos speciem fingis, constantem ex anima nostrâ & divino afflatu extrinsecè.* Vide autem hoc ipsum diligentius, ne forte fallamur ab eo, & à specie quæ in eo est rationis supplantemur. Quotiescunque enim ex duobus fit unum aliquod, totum illud unius speciei, naturæ & essentiæ fit oportet; sic elementa ex multis compositum unum conficiunt convenientia, & animæ multæ in unam animam coalescunt. Enimvero quod longe eminentius est, nunquam conspirabit in unum tertium, cum eo præsertim quod à suâ perfectione lapsus est, quare nec anima cum divinâ inspiratione unam quandam unquam hypostasim constituet. Si enim immiscibilis est divinitas, certe ei non admiscetur anima; & si impermutabilis est, fane per confusionem nunquam simplicitatem suam commutabit in aliud commune duobus. Prius quidem à nonnullis dictum fuerat, *scintillis exiguis suscitari in anima species divinas, esto; sed* eæ scintillæ quandoquidem sunt naturales & corporeæ, utcunque non possunt traduci ex fortuitis ad species simpliciter divinas. Nunc autem denuò dicitur

ΜΗΠΟΤΕ οὗτο ὁ τίς τινος προσέδη-
τας ὅτιν ἀληθέστερον; “ὡς ἄρα μι-
κτόν τι γίνεται ὑποστάσεως εἰς τὸ εἶναι
“μὴν τε τὴν ψυχῆς καὶ ἐξωθεν θείας ὁππιοί-
ας.” ὅρα δὴ οὗτο αὐτὸ ἀκριβέστερον, μὴ ποι-
λάτω μὴ τῶν αὐτῶν, ὡς ἀποδιδοῦντες καὶ τὴν
ἐν αὐτῇ φαινομένης δι' ὁμοειδέας. εἰ γὰρ πε-
πὶ ἐκ δυοῖν ἐν ἀποτελοῖτο, ὁμοειδὲς τῷτο
καὶ ὁμοφύες πᾶν ἐστὶ καὶ ὁμοειδὲς. ἔγωγε σοι-
χῆα συνερχόμενα εἰς ταυτὸ, ἐκ πολλῶν
ἐν πᾶσι περὶ τῆς, καὶ ψυχῇ πλείονες εἰς
ψυχῇ μίαν πᾶσι ὅλως συμπήγνυνται. ἔ-
μὴν τι δὲ παντὸς ἐξηρημένον, πρὸς δὲ
ἐκβεβηκὸς ἐαυτῶν ἡρώϊτο ἂν ὡς ἐν, ὅτι
ψυχῇ πῶν μὴ τὴν θείας ἐπιπνοίας ἐν π-
εἶδος ὑποστάσεως. εἰ γὰρ ἀμικτόν ἐστι δὲ θεῖον,
ἐὰν ἡ ψυχῇ πρὸς αὐτὸ συμμίσγεται καὶ εἰ
ἀμεταβλήτον ὑπάρχει, ὅτι ἂν ἐκ τῆς συ-
κρίσεως εἰς δὲ ἡρώϊον δὲ τὸ ἀπλῶς μετα-
βληθῇ. πρὸς τὸ μὴ οὗτο “μικρὰ αἰδύγ-
ματα” ἀνεγείρειν ἐνόμισεν πνέες καὶ
θεῖα ἐν ἡμῖν εἶδη, ἀπερ εἴτε φυσικῶς,
εἴτε ἄλλως ὅπως ἐν τῷ (ωμωποδῇ, ἀ-
δύατα δὴ πρὸς ἐν τῷ ἐκ τῶν τυχόντων
εἰς τὰ θεῖα μεδίσαται. ἐν δὴ τῷ πα-
ρόντι, πᾶσι ψυχῇ ἀποφαίνονται σωμα-
τικῶν

πάν τ' εἰς συστάσεως, καὶ δὴλον ὅτι ἰ-
 σαξίως γίνεται τοῖς θεοῖς, δίδωσι τε αὐ-
 τοῖς μέρος, καὶ ἐν τῷ μέρει δέχεται ἀπὸ
 ἐκείνων, μέτρα τε τοῖς κρείττοσιν ἐπιθή-
 σθαι, καὶ αὐτὴ ἀπὸ ἐκείνων ὁραδήσθαι. ὁ δὲ 5
 δὴν ὅτι ὡς λέγουσι πῦες, ὅτι καὶ ἐν κοι-
 νείῳ τῷ οἷ θεοὶ κορηγόμενοι ἐνυπάρ-
 ξουσι τοῖς ἀποτελεσμένοις ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ
 ἕκαστος πᾶσι γόμενον ἀπὸ πᾶσιν, καὶ τ' ἑ-
 γόνον συμμύξεως, ὅπως ἔχει τὰς θεάς ἐν 10
 ἑαυτῷ. τί δὲ δὴ καὶ ἐστὶ τὸ τοῦ συμμύκτου
 τ' ὑποστάσεως εἶδος; εἰ μὲν γὰρ τὸ συναμ-
 φότερον, ὅτι ἕκαστος ἐν ἑκαστῷ, ἀλλὰ αὐ-
 τοῖς πᾶσι καὶ συμπεφορημένοι ἀπὸ τῶν δύο.
 εἰ δ' ὡς ἕτερον ἀμφοῖν, μετέβληται ἕκαστος 15
 τῶν αἰδίων, καὶ πᾶσι θεῖα τῶν ἐν τῇ γένεσιν
 φησὶν ὅτι δὲν ἔστι καὶ τὸ γινόμενον, ἀ-
 ποπῶν μὲν, ἕκαστος αἰδίων φύσιν ὅτι γα-
 νέσεως, ἀποπῶν δὲ πᾶσι ἀναλυθήσεται
 ὅτι αἰδίων ὑφ' ἑαυτοῦ. ὅτι αὐτῷ ἕκαστος 20
 τοιαύτη δοξάσθαι τὸ μυστήριον ἔχει πῶς
 λόγον νοήσοιμι δὲ ἐπὶ καὶ πῶς πᾶσι δοξάσθαι
 ταύτῃ ὑπόληψιν, εἴτε μίαν πᾶσι αὐτῶν
 θεῖαν, εἴτε δύο.

mus hanc suppositionem, siue tanquam unam siue ut duplicem quis proposuerit.

C A P. XXII.

Anima non potest (nec ex potentiis in certa materia latentibus nec aliunde) Dæmonas producere. Per quos futura sciat. Dæmones ingenti, incorruptibiles. Animæ actiones non possunt substantiæ fieri; materiæ vires & potentiæ non possunt abstractæ existere.

ΛΕΓΕΙΣ τοίνυν ὡς ἡ ψυχὴ γινώσκει 25
 "δυνάμιν φανταστικὴν τῶν μελλόντων."
 "ἀλλὰ τοιούτων κινήσεων, ἢ πᾶσι ποσού-
 "σιν ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὑλῆς ὑφ' ἑαυτοῦ ἀπὸ τῶν ἐν-
 "σῶν δυνάμεων δαίμονας, καὶ μέγιστα ἢ
 "ἀπὸ τῶν ζώων εἰλημμένα." δοκεῖ δὲ μοι 30
 ταῦτα δὴν πᾶσι ἀνομίαν ἐμφαίνειν εἰς ὁ-
 λὴν πῶς θεολογίαν τε καὶ πῶς θεωρητικὴν
 ἐνέργειαν. ἐν μὲν γὰρ ἀποπῶν ποσόν κα-
 ταφαίνεται, εἰ γινώσκουσι καὶ φανταστοὶ οἱ

A I S utique, quod anima per motiones
 ejusmodi generat potestatem imaginan-
 tem futura, aut Dæmonas constituat ex iis
 rebus quæ à materiâ sumuntur habentibus
 in se vires hujusmodi, intelligenda vero est
 materia quæ desumpta fuerit ab animalibus.
 Sed videntur hæc magnopere violare to-
 tam Theologiam, & Theurgicam opera-
 tionem. Primo illud absurdum est, quod
 ponat Dæmonas generabiles & corruptibi-
 les; sed aliud magis absurdum, si Dæmones
 priores

priores cum sint, generentur ab iis quæ sunt posteriora: Dæmones enim prius existunt tum animâ, tum omni corporeâ potestate. Adhuc quomodo possunt particularis animæ in corpore conclusæ actiones in substantiam procedere, atque adeo per se extra animam esse separatæ? & quomodo vires, à corpore dependentes, suumque esse ab eo mutantes, citra corpus consistent? Deinde, quis est qui vires materiales solvit à corporeâ compage, rursusque in unum congregat, quæ de corpore solvebantur? Sanè potestas sit oportet dæmonica; atque ita istiusmodi Dæmon extabit, priusquam generetur. Sed habet præterea communes quasdam difficultates hæc opinio. Quî enim ex iis quæ vaticinium non habent nascitur vaticinium? Quî ex corporibus non habentibus animam anima progeneratur? & ut uno verbo dicam, quomodo ab imperfectioribus perfectiora producuntur? Sed & ipse istiusmodi productionis modus mihi videtur inexplicabilis; est enim impossibile producere substantiam per motiones animæ, perque vires corporibus in hærentes; ex iis enim quæ non habent, nequit substantia produci.

Porro unde futurorum imaginatio fiet, à quo defumit vim divinatoriam? Videmus enim nullum eorum quæ per generationem feminantur, majus aliquid habere, quam quod ei traditur à causâ principaliter generante. Hoc autem insuper præstantissimam quandam accessionem videtur accipere ab eo quod nihil est. Dicit forte aliquis, non generari à nobis Dæmonas, sed eos animantibus & materiæ præsidere: itaque quando ad vaticinium aliqua materia adducitur, Dæmonem quoque ei præsentem unâ cum eâ sympatheticè moveri. Dico igitur juxta hanc sententiam, non generantur Dæmones à viribus quibusdam in corporibus latentibus; tantum hoc ait, quod prius existentes conformiter ad eas commoveantur. Sed fac sic esse sympatheticos, nondum tamen intelligo quî possunt quicquam futurorum

δαίμονες. ἔπειτα δὲ τέτυκτο δυνόπτερον, εἰ ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἐαυτῆς ὡς ἀπὸ τῆς προτέρας αὐτῆς ὄντες· ψυχῆς γὰρ δὴ πᾶς καὶ τῆς πᾶσι τοῖς σώμασι δυνάμεων προϋφεστηκῶς οἱ δαίμονες. 5 πρὸς τούτοις πᾶς δυνάται ἡ ψυχὴ τῆς μετέσσης ψυχῆς ἐν σώματι καὶ ἐκτὸς ἐν ἐργήματι, εἰς ὑστίαν καὶ ἀνίσταται, καὶ ταῦτα χωρεῖται ἐν ἑξῶ τῆς ψυχῆς καὶ ἐαυτῆς; ἢ πᾶς αἱ πᾶσι τοῖς σώμασι δυνάμεις ἀφίστανται τῇ σωματικῇ, καὶ τοῖς ἐν τοῖς σώμασι δὲ ἐν ἑξῶ τῆς ψυχῆς καὶ ἐαυτῆς; τίς γὰρ δὴ ἔστιν ὁ ἀπολύων αὐτάς ἀπὸ τῆς σωματικῆς συστάσεως, καὶ σωματικῶς ἀφίστανται συνάγων πάλιν εἰς μέντοι σώματα; ἔστι γὰρ ἡ πᾶς ὑπάρχων ὁ τοιοῦτος δαίμων πρὸ τῆς ὑποστήσεως. ἔχει δὲ καὶ πᾶς κινεῖται ἀπορίας ὁ λόγος. πᾶς γὰρ δὴ ποτε ἀπὸ τῆς μὴ ἐχούσης 15 μαντικῆς μετὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀπὸ τῆς μὴ ἐχούσης ψυχῆς σωματικῇ, ψυχὴ ἀποχρηστικῇ; ἢ δὲ ὅλον φάναι, πᾶς ἀπὸ τῆς ἀτελεστέρας τελειότερα ὡς ἀπὸ τῆς πρῶτης. δὲ τῆς ὡς ἀπὸ τῆς φάναι μὴ ἀδυνατῶν. δὲ γὰρ ἡ κινήσεως τῆς ψυχῆς, καὶ 20 ἡ τῆς ἐν τοῖς σώμασι δυνάμεων ὡς ἀπὸ τῆς ὑστίαν, ἀδύνατον. ἀπὸ γὰρ τῆς μὴ ἐχούσης ὑστίαν ὡς οἶα πᾶς ἔστιν ἀποτελεῖσθαι.

Πότεν δὲ καὶ φανταστικῇ ἢ μέλλοντι γίνεσθαι ὡς ἀπὸ πινος λαβεῖσθαι δὲ μαντικῶν; 30 ὁρῶμεν γὰρ δὴ πᾶς τῆς ἐν σωματικῇ διακρίσεως, ὅθεν ὅθεν ὡς ἀπὸ τῆς πινος μετὰ λαμβάνοντι, ἢ ὅσον δίδωσθαι αὐτῇ ἀπὸ τῆς πρῶτης ἐαυτῇ ἀποχρηστικῇ. δὲ δὲ εἰς τὴν πινος πινος πινος 35 ἵπτεται ὡς ἀπὸ τῆς μὴ ὄντος. εἰ μὴ ἄρα πᾶς λέγει τῇ ἀπὸ τῆς ζώων ὑλῆς τῆς δαίμονας ὅπως ἐκείνην, πρὸς τὴν μετέσσης συμπαθῶς πρὸς αὐτὴν κινεῖται. ὅθεν οὖν καὶ τῇ ταύτῃ πᾶς δόξαν 40 ὅθεν ἀποχρηστικῇ οἱ δαίμονες ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς σώμασι δυνάμεων· πρὸς τὴν μετέσσης δὲ αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν μετέσσης, συνκινεῖται αὐτῆς ὁμοῦ. εἰ δὲ δὴ ὅτι μέγιστα καὶ ἔγω εἰς συμπαθῶς, ὡς ὅσον πᾶς πρὸς 45 πᾶς εἰς τὴν πινος πινος πινος ἀλλή-

Θεός. ἔστι γὰρ συμπαιθεὶς δυνάμεως, ἐστὶ
ἐνύλη καὶ κατεχόμενη ἐν πινι τόπῳ καὶ σώ-
ματι, ὃ περιγνώσκειν ὅτι καὶ περιμηνύειν
ὃ μέλλον, ἀλλὰ τὸναντίον τῆς ἐπὶ πρῶ-
των ἀπολελυμένης. καὶ αὐτὴ δὴ οὕτως ἡ δοξα
τοιαύτως ἐχέτω τὰς δυνάμεις.

prævidere certò. Prædictio enim futuri &
præsignificatio non est opus naturæ passibi-
lis & materialis, (quæque loco & tempore
claudatur,) sed è contra, ab his omni-
bus solutæ. Ista igitur sententia his coër-
ceatur correctionibus.

C A P. XXIII.

De somniis, & divinatione per ea. Ejus causa extra nos.

Αἱ δὲ ἐπὶ τῇδε ἐπιστάσεις ἀνάρχονται
μὴ οὐδὲς, ὥς διαφύσσει καὶ ὃ πρό-
πε τὴ μνητεία, περιέσσει δὲ ἀνατρέψιν
αὐτῶν πρὸς τὴν ἐπιχειρήσει. διελωμένον 10
οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτι λόγον πρὸς ἀμφοτέρω
ταῦτα. ἀρξώμεθα δὲ ἀγαλύνειν περὶ τὸν
πᾶν πρὸς τὴν “καὶ γὰρ τὰς ὑπὸν μηδὲν
περαμαίνομεθα, ἐνίοτε τὰ μέλλοντι
“ἐπιβάλλομεν.” ἔχον ὅτι ὅτι ἡμῶν τε καὶ 15
ἐξωθεν ἔστι ὁ αἶτιον τὴ μαντικῆς. ἐφ’ ὧν
γὰρ ὡρίσται ὁ ἀφ’ ἡμῶν περιεπαύχον, καὶ
σωπεύομεν δὴ τῶν ἐξωθεν, συνταξίν τε
ταῦτα συμπληροῦμεν ἔχει πρὸς ἀλ-
ληλα, ὡριζομένης ἐπὶ τέτων τὰ ἔργα ἐ- 20
πιτελεῖ, καὶ σωπεῖ τῶν περιεπαύχον
τὰ πρὸς αὐτὰ σωπεύομενα. ὅπου δὲ δὴ πο-
λελυμένης ἢ ὁ αἶτιον, καὶ ἐαυτὸ περιε-
παύχον, ἔχον ὡρίσται ὁ πέλας. ἐφ’ ἡμῶν,
ὃ ὅτι πᾶν ἐπὶ τῶν ὁκτὸς καίται. καὶ νῦν 25
οὕτως ὁ μὴ πάντως τῶν ἡμετέρων ἔργων
σωπεύειν πᾶν ἐν τοῖς ὁκτὸς ἀλήθειαν,
καὶ ὁ πολλάκις αὐτῶν ἀφ’ ἐαυτῆς ἐλάμ-
πειν, ἐξωθεν τε δείκνυσιν δὴ θεῶν ἔσθην
πᾶν μαντείαν, καὶ ταῦτα αὐτὴ ἐξέσθην, ὅπου 30
βέλη, καὶ ὡσπὲρ δέλη μετ’ ὁμολογίας ὁ
μέλλον ἀναφαίνεσθην. ταῦτα μὲν οὕτως
τοῖς τὸν ἐχέτω ὁ ἀπολογισμὸν.

ARGUMENTA autem quæ post-
hac huc afferuntur, primâ quidem
fronte subdubitare videntur de modo va-
ticipii, in progressu autem id penitus ever-
tere conantur. Quare & nos dirigamus ser-
monem nostrum contra horum utrumque.
Incipiamus autem dissolvere priora, “Per
“quietem cum nos nihil faciamus, aliquando
“futuri cognitionem assequimur, nec tamen
vaticinii causa partim à nobis, partim ab
extra sit. Quarum enim rerum certò in
nobis causa statuatur principalis, & secun-
daria ab extra, si hæ duæ causæ mutuò
connexæ sunt, sane effectus eveniunt certò
& constanter ad has, & principalibus ob-
temperant, quæ ab iis pendent. Quoties au-
tem causa distincta à nobis sit, & per se
existens, non est in nostrâ potestate e-
ventus, sed tota res pendet ab iis quæ sunt
extra. Cum igitur veritas, quæ per som-
nia possit colligi, non semper nostris o-
peribus acquiritur, immò sæpe suâ spon-
te nobis affulgeat, hoc planè ostendit,
quòd divinatio tum sit ab extra & Diis
ipsis; tum etiam quòd libera sit, & quòd
quando vult, & quomodo vult, futura
nobis revelet, cum benevolentia. Hæc
igitur istam habeant responsionem.

CAP. XXIV.

Animi passio aut affectus non potest esse causa divinationis.

IN iis quæ sequuntur, dum conaris modum divinationis explicare, ipsam funditus evertis. Si qua *“animæ perturbatio ejus causa* constitutatur, quis est, modo quicquam sapiat, qui rei instabili & attonitæ certam ratamque præcognitionem tribuere velit? aut quomodo anima sobria & imperturbata, agensque secundum vires suas optimas, sc. intellectuales rationalesque, futura non prospiciat, perturbata vero motibus irregularibus & tumultuariis, futurum conjectet? Enimvero quid est in passione aptum & accommodatum ad rerum contemplationem? Immo quid non ineptum potius ad veritatis perceptionem? Præterea, si res ipsæ in mundo per passiones conditæ fuissent, utique passiones aliquam ad eas similitudinem affinitatemque haberent; cum vero rationibus & ideis constitutæ fuerint, & agantur, haud dubiè alia est & ab omni passione sejuncta cognitio quæ eas prævidet. Denique percipit tantum præsentia & jam existentia passio, prænotio ea quæ nondum sunt antevertit. Igitur aliud est prævidere, aliud passionibus agitari.

Examinemus porro argumenta hujus tuæ opinionis. Quòd igitur *sensus occupentur*, alio, ac tu opinaris, tendit; est enim indicium, quòd nullum humanum phantasma tum excitetur. *Suffumigationes vero quæ solent afferri*, non respiciunt animam spectantis, sed ad Deum habent affinitatem. *Invocationes* autem non excitant mentis nostræ cogitationes, aut passiones corporeas in fulcipientes; sunt enim ignorabiles prorsus & ineffabiles, folique Deo quem invocant, notæ canuntur. Quòd autem *non omnes, sed simpliciores & juniores ad vaticinandum apti sint*, hoc satis ostendit istos ad suscipiendum spiritum ab extra venientem obsidentemque, aliis esse

ΕΝ δὲ τοῖς μὲν ταῦτα πρὸς μῦθος ἢ πρό-
πον διερμηνεύειν τὴν μαντικὴν, ἀναιρεῖς
αὐτῶν πρὸς τὰς παλαιὰς. εἰ γὰρ “παλαιὰ ψυχῆς
αἰσθητὴν αὐτῆς” καὶ δίδασκαλον, τίς αὖ ἐν φρονέειν
5 αἰσθητὴν πρὸς τὰς ἐμπλήκων πρὸς γνῶ-
σιν ἀποδοῖν πρὸς τὰς γνῶσιν καὶ σαφενῶς; ἢ τί
δήποτε σαφενῶς μὲν ἢ ψυχῆ καὶ ἀφροσύνης
ἔστι, καὶ πρὸς βελτίονας αὐτῆς δυνάμεις
πρὸς νοεράς καὶ ἀφροσύνης, ἀγνοεῖ δὲ ἐσ-
10 σμῆνον, πρὸς τὰς καὶ τὰς ἀφροσύνης καὶ
πρὸς τὰς κινήσεις ὁπότε αἰσθητὴν μέλλοντι;
τί γὰρ δήποτε καὶ ἔχει δὲ παλαιὰ οἰκείον εἰς
τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων; τί γὰρ ἢ μᾶλλον
ἐμποδίζει πρὸς ἀληθεῖς ἔρεαν κατανόησιν;
15 ἐπὶ τοίνυν εἰ μὴν ἀφροσύνης παλαιὰ πρὸς τὰς
τὰς ἐν τῇ νόμῳ σωίστατο, ἢ ὁμοί-
ωσις αὖ τῇ παλαιᾷ εἶχε πρὸς αὐτὰ
οἰκείον, εἰ δὲ ἀφροσύνης λόγων, καὶ ἀφροσύνης
εἰδῶν ὁπότε αἰσθητὴν, ἄλλῃ τις αὐτῶν ἔστι ἢ
20 πρὸς γνῶσιν ἀπὸ τῆς μὴ πρὸς τὰς παλαιὰς.
ἐπὶ δὲ παλαιὰ μὴν τῇ πρὸς τὴν αἰσθητὴν,
καὶ τῇ ἡδὴ ὑψηλοτέρῃ. ἢ δὲ πρὸς γνῶσιν καὶ
τῇ μὴ πρὸς τὴν ὄντων ἀνπλαμβάνεται. ἔτε-
ρον ἄρα ἔστι δὲ πρὸς γνῶσιν τῇ πρὸς τὰς.
25 Σκεψόμεθα δὴ καὶ τὰ περὶ τὴν τῆς
τοιαύτης δοξῆς. τὸ μὴ δὴ “καταλαμβά-
νεσθαι πρὸς αἰσθητὴν” πρὸς δὲ ἐναντίον τέ-
νει, ἢ οἷον πρὸς λέγειν γνῶσιν γὰρ ἔστι τῇ
μὴ πρὸς φάντασμα ἀνδρῶν πρὸς τὴν αἰσθητὴν
30 ἀνακινεῖσθαι. “οἱ δὲ πρὸς πρὸς τὴν αἰσθητὴν
μοῖ” πρὸς τὴν θεὸν ἔχει πρὸς τὴν αἰσθητὴν,
ἢ πρὸς τὴν ψυχῇ τῇ ἐποπτεύοντι. “αἱ
“ὁπότε αἰσθητὴν” ἐκ ὁπότε αἰσθητὴν τῇ
νεγείρουν, ἢ σωματικῇ πρὸς τὴν ἐν τῇ δεχο-
35 μῇ ἢ ἀγνοεῖ γὰρ εἰσι πάντες καὶ ἀπορ-
ρητοι, μὴν δὲ τῇ θεῷ γνῶσιν λέγοντι ὅτι
ὁπότε αἰσθητὴν. δὲ δὲ “εἰ” μὴ πάντες, ἀλλ-
“λα τὴν ἀπὸ τῆς ἑρῆς καὶ νέας ὁπότε αἰσθητὴν
δηλοῖ τῇ πρὸς εἰς καταδοχῇ τῇ ἑξῶθεν
40 ἐπεισίστην καὶ κατέχοντι πρὸς τὴν οἱ τῇ
M 2

τοι εἰσὶν ἐπιμύητοι. ἐκ δὲ τούτων ὅσα ἀλη-
θῶς προχάζῃ παύσῃ (εἴ) ὅ ἐνθουσιασμόν.
συμβαίνει γὰρ ἀπὸ τε τούτων τῶν σημείων ἐ-
ξωθεν αὐτὸν ὡς ἐπιπνοίαν ἐπιρρεῖν. Ἰού-
τα μὲν οὖν ἔτι καὶ ἡμῖν ἐχέτω.

paratiores. Sed ex his signis non recte con-
jectabis passionem esse enthusiasmum: fit
enim per hæc signa manifestum, quod ex-
trinsecè influit, quemadmodum & afflatus.
5 Atque hæc nobis ita se habere videntur.

C A P X X V.

*Divinationis causa non potest esse phantasiæ morbus aliquis, puta, melan-
cholia, ebrietas, insania.*

TΟ δὲ ἐπὶ τέτοις ἀπὸ τῆς ἐνδεύ πα-
ραφορεῖς ἐπὶ τῷ ἑκάστῳ τῷ ἄλ-
νοίας τῷ ἐπὶ δὲ χεῖρον ἀποπίπτειν, τῷ τε
“ὅτι τοῖς νοσήμασι συμπέπτεσθαι μανίαν”
ᾧ λόγῳ αἰτίαν εἶ) φησὶ τῆς μαντικῆς.
10 χολῆς γὰρ πλεονασμοῖς ὡς ἐστὶ εἰκασμὸς τῆς
μελαίνης, καὶ μέθης ᾧ τρυπαῖς, καὶ τῇ λύσ-
σει τῇ ἀπὸ λυσσῶντων κυνῶν συμβαίνουσα
ὅ ἐνθουσιασμόν ἀπεικάζει. δὲ τοίνυν ὅτι
ἀρχῆς διελέδαμεν διχῇ τὰ εἶδη τῆς ἐκστάσεως,
15 ὧν τὰ μὲν ἐπὶ τὸ χεῖρον ᾧ τρυπαῖς, καὶ
τὰ μὲν ἀνοίας πληροῖ καὶ ᾧ τρυπαῖς.
τὰ δὲ τῆς ἀνθρώπου σωφροσύνης πι-
μύπρεα ἀγαθὰ πρὸς ἑαυτὸν. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ
τῷ ἀτακτοῦ καὶ πλημμελῆ καὶ ὑλικῶς ἀ-
20 ποπίπτει μνήσιν, τὰ δὲ ἐπιδιδῶν ἐαυ-
τὸ πρὸς τῷ ὁρμήσθαι αἰτίαν, καὶ αὐτὸ τῆς
ἐν τῷ ὁρμῇ ἄλγος τῆς ἐξέως καὶ τὰ μὲν ὡς
ἐπερμηδία τῆς γνώσεως ᾧ τρυπαῖς ἀπὸ τῆς
φρονήσεως, τὰ δὲ ὡς συναπτόμενα τοῖς ὑπερ-
25 ἔχουσιν πᾶσι τῆς ἐν ἡμῖν φρονήσεως καὶ τὰ
μὲν ἐστὶ ἐν τρυπαῖς, τὰ δὲ ἀτρεπταῖς καὶ τὰ
μὲν ᾧ φύσιν, τὰ δὲ ὑπερ τῷ φύσιν
καὶ τὰ μὲν κατὰ φύσιν ψυχῆς, τὰ δὲ ἀνά-
30 γωγα καὶ τὰ μὲν διίστησιν ἐξω πάντας πασι
τῆς θείας μοίρας, τὰ δὲ πρὸς αὐτῷ σω-
αίπει.

Διὰ τί δὲ οὖν ποσὸν ἀπεσφάλῃ ὁ
λόγος τῆς παραφροσύνης ὑποθέσεως, ὡς ἐπὶ
τὰ ἑαυτὰ πρὸς ἐξήναι τῆς μανίας καὶ
ἀπὸ τῶν προσημάτων καὶ ἀγαθῶν; τί γὰρ δὲ
35 μελαγχολία καὶ μέθης, ἢ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς σώματος ἐπερμηδίας ᾧ τρυπαῖς
οἰκεῖ ὁ ἐνθουσιασμός; τίς δὲ ἀνὰ μανίαν ποτὶ ἐγνώσῃ ἀπὸ τῶν νοσημάτων τῆς φρονήσεως;
Annon

Annon ista detorsio omnino animæ corruptela est, divinus vero instinctus salus & perfectio? Annon prava extasis ex infirmitate continget, melior autem ex plenitudine perfectionis? Ut verbo dicam, hæc quidem vacans secundum propriam vitam & intelligentiam, superiori se dat utendam, illa proprias operationes operans, eas edit perverfas & turbulentas. Hæc igitur differentia erit omnium maxime notabilis; quod in divinis omnia opera ab aliis plurimum discrepent. Nam quemadmodum meliora genera ab aliis omnibus distant, ita eorum operationes nihil habent commune cum naturalibus. Quoties ergo loqueris de divinâ extasi, tolle statim omnes *humanas perversiones*. Quinetiam si *sobrietatem vigilantiamque sacram* Diis attribuas, noli humanam tanquam similem cum eâ conferre sobrietatem. Minime vero omnium, *corporis morbos veluti suffusiones, & motas à morbo phantasias* cum divinis phantasiis oportet contendere. Quid enim hæ inter se habent commune? Rursum, *ambiguum hominis statum, inter sobrium & alienatum*, ne similem putes statui animæ sacræ, uno simplici que intuitu Deos spectantis. Sed nec comparare velis certissimas Deorum conspersiones cum *obscuris istis imaginibus arte veneficâ paratis*. Nam istiusmodi imaginamenta nec actionem, nec essentiam earum rerum, quæ apparent, nec veritatem continent, utpote quæ usque ad apparendum tantum imaginamenta procidunt.

Sed hæc omnia allata dubia, ut quæ fati peregrina sunt & aliena, & in utramque partem contrariè propendentia, non judicamus ad præsentem hypothesin propriè pertinere. Quare cum nos abunde ostenderit, quam male huc trahantur, non existimamus operæ pretium his immorari, ut quæ potius contendendi studio, quam philosophicæ disquisitionis gratiâ proferantur.

ἐχὴ μὲν τοιαύτη πλάνη ἀφ' ὧν ἀποδοξά
παντελής ἐστίν, ἡ δὲ θεωροῦσα τελειότης
καὶ σωτηρία τῆς ψυχῆς; ὃ κατ' ἀδυνα-
μιάν ἢ φαντασίαν συμπέσει, καὶ πλῆρωσιν
5 ὃ δυνάμειος ἢ βελπίων; ὡς δὲ ἀπλῶς
εἰπεῖν, ἡ μὲν ἡσυχάζουσα καὶ πρὸ οἰκείου
ζωῆς καὶ σωῆσιν ἐτέρω πρὸς ἀδίδωσι τὴν ἐ-
αυτῆς ῥῆσιν· ἡ δὲ τὰς οἰκείας ἐνεργείας
ἐνεργῶσα, καί τις καὶ διορθώδως ταύτας
10 ἀποδίδωσι. καὶ κείνη ποίνω ἡ ἀφ' ὧν ἀποδοξά
πάντων ἐστὶν ἐναρξασα, ὡς ἄρα ἐπὶ τῇ
θεῶν πάντα τὰ ἔργα ἐξήλλακται. ὡς περ
καὶ ἐξήρηται τὰ κρείττονα γένη πρὸς πάν-
τα τὰ ἄλλα, ὅτω καὶ τὰ ἐνεργήματα αὐτῶν
15 ὁδὸν τῇ ὄντων πορεύοικεν. ὥστε ἂν εἴπῃς
θεῶν πρὸς ἀφ' ὧν ἀποδοξά, ἀφ' ἧς πάντας διδύς τὰς
"ἀνθρωπίνους πρὸς ἀποδοξά." καὶ εἰς "νῆ-
ψιν" αὐτοῖς ἱερατικῶς ἀποδοξά, μηκέτι
σὺ περὶ τὴν ἀνθρωπίνην νῆψιν ὡς ἐσθλὴν ἐ-
20 κείνη πρὸς ἀπλησίαν. πομπῶν δὲ ἡ καὶ τὰ
"νοσηματα τῶ σώματι", οἷον ὑποχύσις
καὶ τὰς ἀπὸ τῆς νοσημάτων κινεσθῆναι φαν-
τασίας. "μὴ πρὸς ἀλλὰ τὰς θεαῖς φαν-
τασίας. τί γὰρ δὴ κρινὸν αὐτῶν πρὸς ἀλλή-
25 λας ἔχουσιν; μὴ δὲ αὐτῶν τὰς ἀμφιβολίας
καὶ ἀσάφους, οἷον μετὰ τὴν νῆψιν περὶ καὶ ἐκ-
"τάσεως," πρὸς ἀφ' ὧν ποτε τὰς ἀριστῶν
καὶ μίαν ἐνεργῶσαν ἱερατικῶς τῇ θεῶν ὁ-
ψέσιν. Ἀλλὰ μὴ δὲ "τὰς ἀπὸ τῆς γρηθείας πε-
30 ρινῶς καὶ ἀσάφους ἀριστῶν φαντασίας"
πρὸς ἀλλὰ τὰς ἐνεργῶσας θεαῖς τῇ
θεῶν. ὅτε γὰρ ἐνεργῶσαν, ὅτε ἐστὶν ὁ ὁρμη-
των, ὅτε ἀλήθειαν αὐτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ δὲ
δοκεῖν φαντασμάτα ψιλλὰ πορτείνεσι.
35 Πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα ἀπορήματα ὡς
ἀλλοτρίως πορσαγόμενα, καὶ ἀπὸ τῆς ἐναν-
τίων ἐπὶ τὰ ἐναντία φερόμενα, ἐχὴ ἡ γὰρ
μετὰ ἀπὸ τῆς πορσηκτικῆς ὑποθέσεως ὁ-
θεν καὶ ἡμεῖς πρὸς ἀδείξαντες αὐτῶν τὰ ἀπρ-
40 τημύον, ἐκείτ' οἰόμεθα δὲ ἐν αὐτοῖς ἐπὶ
πλῆθον ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν, ὡς ἐριστικῶς πρὸς
πλανομήτοις, ἀλλ' ἐχὴ μετὰ πν. φιλοσο-
φίας ἐπὶ τῇ τημύοις.

C A P. XXVI.

Divinationis causa non potest tribui carminibus, & Magiæ. Contra Magiam. Qualis sit veræ divinationis veritas. De prognostica, quæ in re nauticâ & medicinâ reperitur.

ΠΟΛΛΑ μὲν οὖν ἂν τις θαυμάσῃ καὶ ἄλλα τ' ἀντιλογικῆς κατηγορίας. ἀ-
τὰρ δὴ καὶ πλὴν ἐναντίωσιν τῶν δοξασμέ-
των κατὰ πλάγην ἂν εἰκότως, εἰ τῆς ὅλης
ὑποθέσεως φαινομένης μόνης ὡς τοῖς
γίγνῃσιν, ἔστι καὶ ἐδάμῳ, καὶ ὡς τοῖς ἐκ πα-
θῆς ἢ νοσήσιν. ὡρμημένοις, ἀπατηλῶς
πάντα ἀφαιρέμενοις πολὺ μὲν λέγειν, ὡς ἐ-
νεσι καὶ τ' ἀληθείας αὐτὸς τυγχάνειν. ποῖα
γὰρ ἀρχὴ τῶν ἀληθῶν, ἢ τίς ἀφορμὴ ἢ με-
τὰ ἢ μετὰ τὸν ἐνυπάρχοντα τῆς ἐκείνου ἐν αὐτοῖς
ἐπιστάτης; δὲ δὲ μὴ ποιαῦτ' λαμβάνειν
πλὴν ἀλήθειαν, οἷα γένοιτ' ἂν ποτε καὶ κα-
τατυχίαν· ἐπεὶ τοιγα καὶ τοῖς εἰκῇ φερομέ-
νοις συμπίπτει γράφεσθαι. μὴ γὰρ ποιαῦτ' 15
οἷα τὰ δρώμενα πρὸς τὰ δρώμενα σω-
μολογῆς συμφώνως. καὶ γὰρ καὶ τ' αἰσθήσεσι καὶ
ταῖς φαντασίαις τῶν ζώων, ταῦτα συνέστιν.
ἐστὶν οὖν ἔχον οἰκόν, ἐστὶν ἔχον, ἐστὶν κρη-
τον τῆς κρινῆς φύσεως ἀληθές. ἀλλ' ἢ τίς 20
ἔστι κατ' ἐνέργειαν ὡσαύτως, καὶ παρὰ σφί-
κα τῶν ὄντων πλὴν ὅλῳ εἰδήσιν, τῇ τε ἐ-
στὶ καὶ πρὸς ἀεὶ μόνων συμφυῆς ἐστὶ. καὶ ἀπ-
πῶπι πρὸς λόγον ἔχει, καὶ τελείως οἶδε
πᾶντα ἐκ ἀεὶ ἔχοντος καὶ ὡρμημένως. ταῦ- 25
τ' οὖν τῇ μαντικῇ συναπτόμεν. πολλὰ ἄρα
δὲ φυσικῇ περὶ αὐτῇ, οἷα τῶν ζώων
ἐνίοις σεισμῶν ποτε καὶ ὑετῶν ἐμπίπτει
πρὸς ἀληθείας συμπαθῆς γὰρ αὐτῇ ἄλλως συμ-
βαίνει συννεμῶν πνέων ζώων μοίρας 30
ποῖα τ' ἐκ πάντων καὶ δυνάμεσιν, ἢ ἀφ' ἐκ-
τῆς αἰσθήσεως ὁξύτατα πρὸς αἰσθανομέ-
νων τῶν πρὸς αὐτῇ ἀεὶ μὲν ἤδη συμ-
πίπτωντων πρὸς γάτων, ἐστὶν ποτε τοῖς
πρὸς γὰρ ὑποκρίσεως Συμπεφομένων.

SE D & alia sunt quam plurima, in
quibus mirari subeat contradicendi
innovandique studium. Quinetiam obstu-
pescat meritò quis repugnantiam opina-
tionum, si quis ausit dicere esse veritatem
penes magicos artifices, quorum totum
negotium per apparentias meras, nequa-
quam ex rerum naturâ geratur; aut esse
penes eos, qui ex passione aut morbo in-
citantur; cum omnino incertò & decep-
toriè agantur. Quod quæso veritatis prin-
cipium, aut quæ occasio ad id quod est
comprehendendum, siue major siue minor,
istis insanientibus inesse possit? Non au-
tem oportet sic intelligere vaticinii veri-
tatem hanc, ut in eam fortunâ quis im-
pingat, nam in iis quæ temere feruntur
ea cadere scribitur. Sed nec ea est ve-
ritas, quæ est inter agens & patiens, quo-
ties rectè & congruè se habent. Nam
huiusmodi veritas ipsis brutorum phan-
tasiis & sensibus inest; huiusmodi autem
veritas nihil habet proprium, aut divinum,
aut melius communi naturâ. Sed veritas
vaticinii stat in actu eodem modo, & re-
rum omnium præsentem habet cogniti-
onem; rerum essentiis naturaliter respon-
det; utitur rationibus non errantibus;
perfectè aptè & certò novit omnia. Hæc
igitur vaticinio convenit. Longe ergo al-
iud est, quam naturalis quædam præsen-
tio, qualis terræ motuum & pluviarum
quibusdam conceditur animalibus. Ista
enim sympathia contingit, quoties nonnul-
la animalia unâ moveantur cum partibus
viribusque quibusdam mundi [aliquid fu-
turum molientibus] vel propter sensus
acumen, per quod præsentiant quædam
quæ in aere fiunt, cum nondum ad terram appropinquaverint.

Hæc

Hæc si verè dicta sunt, tum si quam à naturâ ad res conjectandas hausimus sagacitatem, aut futurorum perceptionem, non statim hanc esse vim divinatricem judicare oportet. Habet forte aliquam similitudinem cum eâ vaticinatione, nisi quòd plurimum deficit à similitudine veritatis, & novit ut plurimum assequi, non autem semper, & in nonnullis, non vero in omnibus verum dicit. Unde porro si qua sit in artibus, puta nauticâ aut medicâ futuri cognoscendi disciplina, nihil illa quidem cum divinâ præcognitione communicat; futurum enim ex probabilibus colligit, & ex signis quibusdam conjicit, non veris semper, nec eodem modo, id cuius sunt signa, secum connexum habentibus. In divinâ vero providentiâ, quæ futura cernit, firma præscientia fideque vacillare nesciens, cum causis rerum connexa, omniumque cum omnibus indissolubilis colligatio, omnesque res tanquam præsentēs & definitas, ipsa eadem permanens plane cognoscit.

Εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ἔσθ' εἴ
 πνα ἐκ φύσεως ἐπιβολῇ εἰς τὰ ὄντα πα-
 ρελήφαμεν, ἢ τὰ μέλλοντα ἐπαφῇ, ἐξ-
 κλίνειν ταύτῃ ὡς μαντικῇ προγνώσιν.
 5 Ἀλλ' ὁμοία μὲν ἔστι μαντικῇ, πλὴν ὅθεν
 αὐτῇ βεβαιότης ἢ ἀληθείας ἀπολείπει,
 ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγχάνον, ὅτε αἰεὶ ὅ,
 καὶ ἐπὶ τινων μὲν, ἔστι δὲ ἐπὶ πῶν αἰρε-
 σα. ὁθεν δὴ, ἔστι εἰ τις ἔστι ἐν τῇ τέχνῃ,
 10 ὡς περ ἐν κυβερνητικῇ τε καὶ ἰατρικῇ προ-
 σφῆσαι τὸ μέλλον μεθυσίς, ὅθεν προσήκει
 τῇ θεῇ προγνώσει· ὅς ἐστι τῶν γὰρ ἀνα-
 λογίζεσθαι τὸ μέλλον, καὶ σημείοις τισὶ τεχ-
 νηεῖται, καὶ τέτοις ἐκ αἰεὶ πρὸς, ἔστι ὡ-
 15 σάτως σωτηρημένον ἔχει τὸ δηλέμενον,
 ἔστι περ ἔστι τὰ σημεῖα δείγματα. τῆς δὲ θε-
 ῆς προνοίας τῇ ἐσομένων, βέβαιον ἢ εἰδη-
 σις προηγήσθαι· καὶ ἀπὸ τῇ αἰτίων ἀμετά-
 πλωτον ἢ πύσσις σωτηρημένη πάντων
 20 πρὸς ἀπαντὰ ἀδιάλυτον καὶ ἀλάληψις, καὶ ὡ-
 σάτως αἰεὶ μένεται τῇ ὅλων ὡς περ πα-
 ρόντων καὶ ὡρισμένων ἀγάνωσις.

CAP. XXVII.

Natura, Ars, Sympathia corporum (omnes simul sumptæ) non possunt esse causa divinationis.

SED nec illud dicere oportet, quòd quarundam rerum mutuas præsignificationes exhibeat *natura, & ars, & sym-*
pathia quæ est inter partes universi, tan-
quam essent unius animalis: neque illud, quòd
omnia corpora sic sint disposita, ut ab aliis
ad alia indicium subministretur. Nam
 revera hæc manifestè conspecta divinæ
 mantices vestigium aliquod nunc magis
 nunc minus exprimunt; neque enim a-
 liquid est quod prorsus vaticinii divini
 expers sit: sed quemadmodum in omni-
 bus boni imago Deum refert, sic & di-
 vinæ mantices in omnibus relucet simula-
 chrum, nunc obscurius nunc clarius. Nihil
 tamen ex his tale est, quale divina vati-
 cinii species: neque oportet describere ejus

ΟΥ δὲ λέγειν τὸ τοιοῦτον, ὡς καὶ "φύσις
 καὶ τέχνη, καὶ ἡ Συμπάθεια τῇ ὡς ἐν
 25 "ἐνὶ ζώῳ τῇ παντὶ μεθῶν, προδηλώσεις
 "ἐξ τινων πρὸς ἀλλήλα, ἔστι ὅτι τὰ σώ-
 "ματὰ ἔτω κατεσκέδασται, ὡς εἴη προση-
 "μασίαν ἀπὸ τῇ ἐτέρων εἰς τὰ ἑτερα."
 καὶ πάντῃ γὰρ ταῦτα ἐναργῶς ὁρώμενα τῆς
 30 θεῆας μορτικῆς ἔχον· τὴν γὰρ μὲν μάλλον,
 τὰ δὲ ἥτιον πρὸς ὁρατό· ὅθεν γὰρ δυνα-
 τὸν ἀμυρεῖ αὐτῆς εἶναι πῶν πῶν πελάς.
 Ἀλλ' ὡς περ ἐν πῶσιν εἰκάντ' ἀγαθὸς τὸ θεόν
 ἐμφέρεσθαι, ἔτω καὶ τῆς θεῆας μορτικῆς εἴ-
 35 δωλὸν π' ἀμυδρόν, ἢ καὶ ἐνεργέστερον ἐν
 αὐτῆς καταφαίνεται. Ἀλλ' ὅθεν τέτων
 ἔστιν οἷον τὸ θεόν τὴν μαντικῆς εἶδον· ἔστι
 ἀπὸ τῇ πολλῶν τ' εἰς πῶν γένεσιν ἀπ' αὐτῆς
 καὶ δη-

καθηκόντων φαρμασμάτων τὸ ἐν αὐτῇ καὶ
 θεῶν καὶ ἀμικτον εἶδ' ὅ. χαρακτηριζέον.
 ἐδ' εἶπνα ἄλλα πορρωτέρω καὶ τέτων ἀ-
 πώκισι, ψόδ' καὶ ἀπάπια ἰνδάλμα-
 τα, ταῦτα ὡς φέρειν ἄξιον εἰς τὴν πε-
 ρὶ αὐτῆς κρίσιν. Ἄλλ' ἓνα λόγον, καὶ μὲν
 τάξιν, ὅ. καὶ ἐν τῷ θεῶν εἶδ' ὅ, καὶ
 καὶ μὲν τὴν νοητὴν καὶ ἀμετάπτωτον ἀ-
 λήθειαν συλληπτόν αὐτὸ, ὡς αὐτὴς ἄλλοτε
 ἄλλως ἐξισαμύνει μεταβολῇ, ὡς ἀτάθ-
 μητον καὶ ἀνάρμοστον τοῖς θεοῖς ἀπμείζον-
 τας. εἰ δὲ τοῖς ἐν τῷ θεῶν ὄντως μαντικὴν
 θεῶν ἔργον, τίς ἐκ αὐτῶν αἰσχυθεῖν τὴν
 ἀνὸς ἁλνοίας, καὶ ἐπὶ τὴν γιγνώσκον ἀπο-
 πλῆσθαι φύσιν ὡς φέρειν, ὡς καὶ ἁσκόδ-
 λῶ τινὰ ἀπεργαζομένην ἐν ἡμῖν μαντι-
 κῶν, καὶ τοῖς μὲν μᾶλλον ἐντιθεσθαι,
 τοῖς δὲ ἥττον τὴν ἐπιτηδεύοντα ταύτῃ;
 ἐν οἷς μὲν γὰρ ἀνδρωποὶ πρὸς τὴν οἰ-
 κείην τελειότητα ἀφορμὰς εἰλήφασιν πα-
 ρὰ τῆς φύσεως, ἐν τέτρω καὶ τῆς φύσεως
 πρὸς γέν' τινὲς ἐπιτηδεύοντες· ἐν οἷς δὲ
 ἀνδρωπὸν μὲν ὅθεν ἔργον πρὸς καὶ,
 ὅθεν τέλ' ἡμέτερον. θεῶν δὲ τι πρὸς
 τέτακ' πρὸς φύσεως ἡμῶν 25
 ἀγαθόν, ἐκ ἑστίν ὅπως ποτὲ ἐν τέτρω
 δύφαια τίς ἀν' ὑποκατασκόδαθεῖν. ὡν
 γὰρ εἰσιν αἱ πελειότητες, τέτων ἐγγί-
 νον καὶ αἱ ἀτελεῖς καὶ ἁσκόδα. ἀνδρω-
 πων δὲ εἰσιν αὐταὶ ἀμφοτέρω αἱ ἑξέεις. 30
 αἱ δὲ ἐστὶ μὴ ὡς ἀνδρωποῖς παρόντα,
 τέτων ἐκ ἑστίν ὅπως ποτὲ ἐκ φύσεως ὡς
 σκόδ' θεῶν ἀρα μαντικῆς ὅθεν ἐστὶ
 πᾶνμα ἐν ἡμῖν ἐκ φύσεως. Ἄλλ' εἰ μὲν τις
 κρινότερον καὶ ἀνδρωπὸν τινὰ καλῶν 35
 μαντικῶν, τῆς ἀνδρωπίνης ἑξωφισκῇ
 τις ὡς σκόδ' ἡ δὲ ἀν' ὄντως τις
 μαντικῶν ἐπονομάσειε, τὴν τοῖς θεοῖς
 πρὸς καὶ, ἐστὶ νομίζειν ταύτῃ ἐν-
 σπείρεσθαι ἀπὸ φύσεως. ταῖς γὰρ ἄλ- 40
 λα καὶ τὸ ἀόριστον αὐτῇ καὶ τῷ μᾶλλον
 καὶ ἥττον συνομῶν καὶ ὡς τῶν δὲ τῆς
 μινύσεως ἐν σαθεοῖς πέρασι μαντικῆς
 θεῶν χωρὶς διέσκει. ὅθεν δὲ καὶ πρὸς
 τῶντο ἰσχυρὸς μάχεσθαι δὲ, εἰάν τις ἑξ ἡμῶν 45
 manet. Quæ cum ita sint, acriter repugnare oportet, si quis ἐ nobis manti-

uniformitatem, divinitatem, simplicem ra-
 tionem, per multiplicia simulachra, quæ
 ab ea in genesin derivata fuere; multò
 minus æquum est in collatione cum eâ
 adducere, si qua alia sunt dictis istis ali-
 eniora falsa & fallacia imaginamenta. Sed
 divina hæc species [vaticinii] definienda
 est per unam rationem, ordinemque u-
 num, unamque intelligibilem immutabi-
 lemque veritatem: pariterque respuere
 debemus omnem variationem, aliter at-
 que aliter errabundam, ut quæ instabilis
 sit, & Diis nequaquam conveniens. Qua-
 re si verum vaticinium sit adeo Dei opus
 manifestum, quis non erubescat tantum
 tribuere cæcæ naturæ, quæque ne sua
 quidem opera per se perficiat, ac si effi-
 ceret in nobis dispositiones ad vaticinium,
 atque hos quidem magis, illos minus præ-
 pararet? Sane quibus in rebus ad natura-
 lem perfectionem hausimus à naturâ inci-
 tamenta, ad easdem à naturâ prævia no-
 bis conceduntur semina & aptitudines;
 quibus autem in rebus nihil de nostro præ-
 currit, nec earum finis noster censendus
 est. Quando autem divinum aliquod bo-
 num præstruatur, quodque naturâ nostrâ
 prius sit, ibi non potest substerni [ad id
 perficiendum] naturæ bonitas. Quibus e-
 nim perfectio tribuitur, ad eadem & im-
 perfectiones & rudimenta pertinebant.
 Sed huiusmodi utrique habitus competunt
 hominibus (non Diis:) quare nobis, pro-
 ut homines sumus, quæ non competunt,
 eorum neque dispositiones in nostrâ na-
 turâ quærendæ sunt. Ergo nec semina
 erunt divinæ mantices in nobis à naturâ.
 Si quis tamen generalius loquendo, hu-
 manam aliquam esse dixerit vaticinatio-
 nem, istiusmodi humanæ vaticinationis sit
 etiam à naturâ apparatus. Quam autem
 vero nomine manticen dixeris, Diisque
 dignam, huius non oportet semina à na-
 turâ inferi existimare. Nam cum alia
 quædam, tum hanc perpetuo sequitur
 infinitudo secundum magis & minus.
 Quamobrem longè abest à divinâ mantice
 quæ ratis & certis terminis semper per-
 manet. Quæ cum ita sint, acriter repugnare oportet, si quis ἐ nobis manti-
 cen

cen oriri, contendat. Quod autem ita se res habeat, hæc ex ipsâ experientiâ adfers tu quoque argumenta manifesta, eo quod soleant, (qui advocant in hominem vaticinium,) lapides & herbas gerere, vinculaque sacraligare, eademque solvere, clausa aperire, recipientium proposita mala mutare in melius. Hæc certè omnia significant afflatum venire aliunde. Quod ipsum non tantum oportet præsumere, sed etiam perfectè definire, quæ inspiratio à Diis missa vaticinium divinum perficiat; sin minus, non prius hanc poterimus distinctè cognoscere, quam ejus proprium ei characterem adscribentes, proprium ei indicium, tanquam sigillum, adaptemus; id quod à nobis paulo prius accuratè factum est.

αργύρωσι· ἢ τῷτο μὲν ὀλίγον ἐμπαροδεν ἡμῖν διηκρίβω).

ἔν) λέγει τὴν μαντικὴν. φέρει δὲ καὶ
 σὺ τέττε "δείγματα ἀπὸ τῆς ἐργων ἐ-
 "ναργῆ. ὅ γ' λίθους καὶ βοτάνας φέρειν
 "τὰς χαλκιδεύς, δαμῆν πεῖρας τινὰς
 "δαμῆς, καὶ λύειν τέττε, τὰ τε κεκλι-
 5 "σμένα ἀνοίγειν, καὶ τὰς παρορρέσεις
 "μεταβάλλειν τῆς ὑποδεχόμενων, ὥστε
 "ἐκ φαύλων, σπυδαίας ἀπεργάζεσθαι,
 πάντα δὲ ταῦτα ἐξωθεν τὴν ἐπιπνοί-
 10 αν γίνεσθαι ἀφ' αἰσθημάτων. καὶ δὲ ἢ τῷτο
 μόνον παρολαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ πῶς ἐπι-
 πνοία θεῶς παρὰ χρομῆν τὴν θεῶν
 μαντικὴν ἀπεργάζεσθαι, τελείως ἀφορίζε-
 15 σθαι· εἰ δὲ μή, ἢ παρὸν ἐσόμεθα γνω-
 μονιχοὶ ταύτης, εἰ μὴ τὸ οἶκτον ἐπὶ
 αὐτῇ σημεῖον ἐπιβάλλοντες, αὐτῇ ἴδιον γνω-
 ρισμα, καὶ ὡς περ τινὰ σφραγίδα, παρο-

CAP. XXVIII.

Idola & figuræ nullam certam divinationis causam præstare possunt. Eæ non asurgunt supra vires naturæ infimas, nedum ad divinas operandi rationes pertingunt. Inter infinitas Deorum potestates & vires quoddam esse genus physicum, idque duplex. Idolificæ artis eandem esse operandi rationem, quæ medicinae & gymnasticæ. Qualis sit naturæ in operando methodus.

E S S E autem artifices idolorum efficaci-
 "um à te proponitur, tanquam non 20
 contemnendum causæ tuæ firmamentum. Mi-
 rarer autem ego, si sacerdotes veras De-
 orum species contemplari soliti, idola
 magni facerent. Quare enim vera pro i-
 dolis istis aliquis commutaret, & à pri-
 mis delabi velit ad infima? Quis nescit
 quod omnia hîc sint obscurè adumbrata,
 nec veri fiant vera phantasmata; &
 bona apparent tantum, minime autem sint?
 Quin & omnia quæ hoc modo fiunt, dum
 fiunt, sub ipso ingressu avolant, genuinum
 vero nihil, aut perfectum, aut liqui-
 dum obtinent. Quod ipsum ostendit vel

ὅδε παροτείνεις, "ὡς ἐδαμῶς ἀπὸ βλήτων
 "ὅ ἀναγεννητικὸς τῆς δραστηριότητος εἰδω-
 "λων." θαυμάσιον ἂν εἴ τις ἀποδέξαιτο
 τῆς παρὰ ἀληθινὰ εἶδη τῆς θεῶν θεωρέν-
 των θεωρήων. ἀλλὰ πῶς ἂν τις εἰδωλὰ ἀν-
 25 τι τῆς ὀνείας ὀνείων ἀνταλλάξαιτο, καὶ ἀπὸ
 τῆς παροπτείας ἐπὶ τὰ ἑαυτὰ ἂν ἀπενε-
 χθεῖν; ἢ ὅτι ἴσμεν, ὡς πάντα ἀμυδρὰς
 ἐστὶ καὶ τὴν τοιαύτην σκιαγραφίαν, καὶ τὰ
 τε ἀληθῆ φαντάσματά ἐστὶ τῶν ἀληθῶν, καὶ
 τὰ ἀγαθὰ δοκῆναι φαίνεσθαι, ὅντα δὲ ὁπ-
 30 ποτε; & τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἐν τῇ γένεσιν
 ἐπὶ σέρεσθαι φερόμενα· γνήσιον δὲ ὅτιν, ἢ
 δὲ τέλειον, ὅτιν ἐναργὲς κέκλυται. δηλοῖ

ὅ καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν τὴν ποιήσεως. ἐν γὰρ θεὸς
 αὐτῶν ἐστὶν ποιητής, ἀλλ' ἀνθρώπου. ὁ
 δὲ ἐκ τῶν ἐνοειδῶν καὶ νοητῶν ἐστὶν ὡς
 γὰρ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὕλης τὴν λαμβανόμενης.
 τί οὖν ἀγαθὸν γένοιτο ἂν εἴη ὕλης βλασ-
 ρον, καὶ τῶν πρὸς τὴν ὕλην, καὶ ἐν τοῖς σώ-
 μασι τοῦ ὕλητος καὶ σωματικῶν διαμέμε-
 νον, ἢ ἀπ' ἀνθρωπίνης τέχνης ὑφισταμένην,
 ἀδενέσθον καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ὑπάρ-
 χον, τῶν δ' εἴη αὐτῶν παρεχόμενων; ποῖα δὲ
 πρὸς τὴν τέχνην πλάττειται τετὶ εἰδωλῶν; λέγε-
 ται μὲν γὰρ ὡς τῇ δημιουργικῇ, ἀλλ' αὐτῇ
 γὰρ τῶν ἀληθινῶν ὡς ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ εἰδω-
 λων πινῶν ἐπιπλεστικῇ. ὥστε καὶ ἡ εἰδωλο-
 ποιητικὴ τέχνη, πολλοσὶ τις ἐστὶν ἀπὸ τῆς
 φύσεως τῶν ἀληθινῶν δημιουργίας. ἀλλ'
 οὐδὲ ἀναλογίαν πινὰ πρὸς τὴν θεῶν ποί-
 ησιν ἀποσώζει. ἐν γὰρ ἀφ' ἧς ἐρανίων φυ-
 σικῶν κινήσεων, ἢ τῆς κτ' μέρεος ὕλης, ἢ τῶν
 διαμέμενων τῶν ἐκ τῶν διηρημένων ὁ θεὸς δη-
 μουργεῖ πάντα. τῶν δ' ἐννοίας καὶ βελήσεσι καὶ
 τῶν αὐτοῦ εἰδέσι, ἀφ' ἧς αἰδίου τε καὶ ὑπερ-
 μύς ψυχῆς δημιουργοῦ τὰς ὑσμύς. ὁ δὲ
 τῶν εἰδωλῶν ποιητής, λέγει μὲν ὡς ἀφ'
 τῶν ἀπολεμένων ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτῶν ἀπερ-
 γάζεσθαι. ἐν μὲν ὡς γὰρ ἐκ τῶν δόξαι, ἔχει
 τῶν ὄντων καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας. ἐστὶν γὰρ
 ἐπὶ τὰς ἐρανίας δεῖς ἀπείρων δὴ πινῶν
 διαμέμενων, ἐν γένει τῶν ἐν αὐταῖς πάν-
 των ἑαυτὸν ἐστὶ φυσικόν. τέττα δὲ αὐ-
 τῶν, ὅ μὲν ἐν λόγῳ περιμαρτυρεῖται τε καὶ
 πρὸς τῶν περιμαρτυρῶν τοῖς ἀκινήτοις ἰ-
 δρυμένον περιμαρτυρεῖται καὶ ἑαυτὸ πρὸς τὴν γε-
 νέσεως. ὅ δὲ ἐν ταῖς αἰδηταῖς καὶ φανεραῖς
 κινήσεσιν τε καὶ διαμέμεσιν ἀπορροιαῖς τε
 εἴη ἐρανίας καὶ ποιότησιν, ἐνδιασφύει πρὸς
 πᾶσιν τῶν φανερῶν ὁρατήρησιν. οἷς πᾶσι
 τὸ τελούμενον ἐν τοῖς πρὸς γὰρ τοῖς ἐ-
 πάρχουσιν τῶν φανερῶν φανεραῖς ἡμέσεως. τῇ
 δὲ τῶν φανερῶν ἡμέσεως ἐπικερτεία, καὶ ταῖς
 δι' αἰδησεως φαινομένων ποιότησιν τῶν
 ἀπ' ἐρανίας καὶ ταπεμομένων ἀπορροιαῶν,
 αἱ μὲν πολλὰ τέχνην ἔχοντα, ὡς ὡς
 ἰατρικὴ τε καὶ γυμνασικὴ, καὶ πᾶσαι ὅσαι
 κρινῶνται τῇ φύσει τῶν ἑαυτῶν ἀπεργασίαν
 καὶ δὴ καὶ εἰδωλοποιία, μοιρᾶν τινὰ ἡμεσιουργὸν ἀπ' αὐτῶν ἔλκει λίαν ἀμυδρὰν.

modus quo fiunt. Nam Deus eorum non
 est opifex, sed homo: nec producuntur
 ex uniformibus & abstractis essentiis, sed
 ex materiâ subjectâ. Quid autem boni ex
 materiâ nasci potest, aut ex potentiis, si-
 ve in materiâ, siue in corporibus sint, ma-
 teriatis & corporeis? Nonne quod hu-
 manâ arte subsistit, longè infirmius est i-
 pſis hominibus, qui ei existentiam com-
 municarunt? Deinde idolum hoc quâ tan-
 dem & quali arte fingitur? Dicitur qui-
 dem fieri potentiâ opificis [Dei;] ea au-
 tem veras essentias fabricatur, non autem
 idola: adeo ut hæc idolorum faciendorum
 ars longissimè absit à creatrici rerum ve-
 rarum opificio divino. Immo vero neque
 analogiam tuetur cum divinâ operatione.
 Neque enim Deus per cœlestium motus
 naturales, aut per materiam particularem,
 aut per potentias ita divisas omnia fabri-
 catur, sed intelligentiis voluntatibusque
 & immaterialibus speciebus, per animam
 æternam & supermundanam mundos ef-
 ficat: idolorum vero factor, dicitur ea per
 stellas volventes efficere. Non autem sic,
 ut apparet, vere res se habet. Cum e-
 nim infinitæ vires sint in Diis cœlestibus,
 una est quæ tenet infimum locum inter
 eas, potentia naturalis. Potentiæ hujus
 pars alia per se præcedit generationem, ut
 quæ consistat in rationibus seminalibus,
 & in iis quæ sunt ante seminales rationes
 immobilia; alia vero pars posita in sen-
 sibilibus & manifestis motibus, potentiis-
 que & aporrhæis cœlestibus, & qualitati-
 bus, dominatur toti rerum visibili ordi-
 nationi. Hæc igitur infima potestas in
 his omnibus ducit generationes manifestas
 quæ sunt circa terram. Hac autem pote-
 state, (quæ in generatione manifestâ do-
 minatur) & qualitatibus in sensum cœ-
 litis defluentibus cum aliæ artes utuntur
 plurimæ, (veluti medica & gymnastica)
 tum etiam eæ omnes, quæ in operando cum
 naturâ communicant: unde & ipsa idolo-
 poeia portionem aliquam genitalem, quam-
 vis exiguam atque debilem, ab influxibus
 cœlestibus haurit.

Quem-

Quemadmodum igitur veritas se habet, ita oportet pronunciare. Non utitur idolorum opifex coelestibus ipsis motibus, nec potentiis quæ in iis sunt, nec viribus quæ naturaliter fundantur circa vires coelestes, sed nec potest eas attingere; sed occupatur circa vires quasdam quæ ab illorum naturâ ultimæ defluerunt in aperto, ad infimam mundi partem; & quidem artificiosè non theurgicè. Hæ sane ultimæ vires materiam particularem, si cum eâ commisceantur, possunt variè transmutare, transfigurare, transformare; immò vero & transpositiones ab aliis in alia suscipiunt potentiarum earum, quæ particularebus insunt; interim huiusmodi operationum varietas, multarumque potentiarum materialium farrago, longe degenerat non solum ab opificio divino, sed ab effectione naturæ: natura enim uno simul tenore & semel sua opera efficit, simplicibusque & incompositis operationibus peragit. Relinquitur igitur artificiosam esse commissionem istam idolorum fabricam, circa ultimum & manifestum coelestium defluxum, & circa ea quæ à coelesti naturâ moventur & recedunt.

Ὡς περ οὖν ἔχῃ τὸ ἀληθές, ἔτω δὲ καὶ ἀποφαίνεσθαι, ὅτι δὴ αὐταῖς μὴ τῆς περὶ φοραῖς, ἢ τῆς ὑπαρχούσης ἐν αὐταῖς δυνάμεσιν, ἢ τῆς κατὰ φύσιν περὶ αὐτὰ ἐνιδρυμένας, ἔτε' ἄρτιται εἰδωλοποιός, ἔθ' ὅλως διωατός ἐστιν αὐτῶν ἐφαπτεσθαι. ταῖς δ' ἀπὸ τῆ φύσεως αὐτῶν ἐκτάταις ἀπορρέουσας ἐν τῇ φανερώ περὶ τὸ πελοῦταῖον μέρῳ τῆς παντὸς τεχνικῆς ποροσφέρεται, ἀλλ' ἐδεουργικῶς. αὐταὶ γὰρ οἶμα καὶ πλὴν καὶ μέρῳ ὑλῆς συμμυγνύμεναι περὶ αὐτῶν διωαῖται μεταβάλλειν τε καὶ μετασχηματίζειν καὶ μεταπλάττειν ἄλλοτε ἄλλως· καὶ δὴ μεταίησιν ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα ἐπιδέχοντ' ἑκάστη ἐν τοῖς κατὰ μέρῳ διωάμεων· ἡ δὲ ποιαύτη ἐνεργῶν ποικιλία, καὶ τῶν πολλῶν ὑλῆς καὶ διωάμεων συνάφαις, ἐχ' ὅπως θείας δημιουργίας περὶ παντὶ κατέχευται, ἀλλὰ καὶ τῇ φυσικῇ ἀπεργασίᾳ· καὶ γὰρ ἡ φύσις ἀδρόως καὶ ἅμα ποιεῖ τὰ οἰκεῖα ἔργα, καὶ ἀπλάως τε καὶ ἀσυνδέτοις ἐνεργείαις πάντα ἐπιτελεῖ. λέπει δὲ τεχνικῶς ἔτι δὴ συμμύξιν πλὴν ποιαύτῃ κατὰ σκοδὴν περὶ τὸ τελοῦταῖον, καὶ περὶ φανερὰ ῥόμα ἐξάνιον, τὰ ἀπὸ τῆ ἐξάνιας φερόμενα φύσεως.

C A P. XXIX.

De idolorum vanitate, & inconstantia ex modo quo fiunt. Sapiens iis non utetur. Qui pro Diis habeat, is veram de Diis nunquam potest assequi cognitionem.

CUR igitur idolorum fictor homo seipsum, cum sit omnibus idolis melior & ex melioribus ortus, deserit; idolisque fidit, quæ non sunt animata, sed vitæ quâdam apparentiâ inflata sunt, fictæque & multiformi harmoniâ minime internâ, idque ad breve prorsus tempus, constant? At forte genuinum quid & verum in iis reperiatur? Nihil quod sincerum purumque sit, potest ab humanâ arte proficisci. At credo simplicitas & uniformitas actionis & compositionis in iis e-

ΔΙΑΤΙ δὴ οὖν αὐτὸς μὲν ὁ ταῦτα δρῶν εἰδωλοποιός ἀνὴρ ἑαυτὸν ἀφήσιν βελτίονα ὄντα καὶ ἐκ βελτιόνων γεγονότα· τοῖς δὲ ἀψύχῃς εἰδώλοις, καὶ μόνῃ τῇ ἐμφασί τ' ὥς ἔστιν ἐπιπνεομήτοις, ἁρμονία τε ἐπισκοδῶν καὶ πολυειδῆς συνεχομήτοις ἐξωθεν, ἐφημέροις τε ἀπὲχονας ἔσιν ἀποπιδύων φαίνεσθαι; πότερον δὲ γνήσιον καὶ ἀληθές ἐν αὐταῖς ὑπάρχει; ἀλλ' ὅτι τῶν ὑπὸ ἀνθρωπίνης τέχνης συμπλαττομένων, εἰλικρινές ἐστι καὶ καθαρόν. ἀλλὰ τὸ ἀπλὸν καὶ μονοειδές τῇ ἐνεργείᾳ ἢ τῇ ὁλῇ συστάσει

ἐν αὐτοῖς ἔπικρατεῖ; παντὶς μὲν οὖν λαί-
 πει· καὶ γὰρ πλεῖστα φαινόμενα συνάγουσιν ἐκ
 παντοδαπῶν καὶ ὑπερδυνάμεων ποιοτήτων
 συμπεφορητῶν. ἀλλὰ δυνάμεις τις ἀκρα-
 φνής καὶ πέλας ἀφ' αὐτῆς ἔστιν ἐν αὐτοῖς; 5
 ἑδαιμῶς· ἐπεὶ πολλὰ χθονὶ ἐπικλήτων π-
 συγκεκρότην· ὅ ποιεῖτον πλήθος τῶν ἀ-
 πορροίων; ἀδενέες καὶ ἑξίτηλον ἐπιδεικνύμε-
 νον. ἀλλ' εἰ μὴ ταῦτα, ὅ μόνιμον πά-
 ρεσι τοῖς εἰδώλοις οἷς λέγουσιν ἔτι; πολλὰ 10
 γὰρ καὶ δὴ· ἐπεὶ ταῦτά γε πολὺ δυνάμειον ἢ
 ἐν κατὰ πᾶσι θεομυθίων εἰδώλων ἐπιδεικνύ-
 νται. ἐπικρινέτω μὲν γὰρ τὰς συμμάχα-
 τας ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀτμῶν, σι-
 σταται δὲ αὐτῶν, ἀνακρανέτω εἰς τὸ ὅλον 15
 ἀέρα καὶ ἑλκεύεται, ἐκ αὐτοῦ δὲ αὐτῶν ἑλ-
 λέτω, καὶ ἐπὶ ἀκραι πέφυκεν ἐπιδεικνύειν.
 ἀφ' αὐτῆς δὲ οὖν ἔστιν ἡ ἀσπασία· ἀνδρὶ
 φιλοθεάμονι τὴν ἀληθείαν ἢ ἀπειρίαν αὐτῆς
 διαμαρτυροῦσα; ἐγὼ μὲν οὐδενὸς ἀξίαν αὐ- 20
 τῶν ἡγεῖμαι, καὶ ἡ μὲν γνώσκουσα αὐτὰ ταῦ-
 τα ἐφ' οἷς ἐσπένδακε, καὶ ἀπὸ τῆς ἀφ' αὐτῆς
 τῆς πλασματικῆς ἐμπαθείας ὕλης ἀσπασίαν,
 ἀπλὴν ἀν' ἑαυτὴν καὶ ἑαυτὴν. πλὴν ἐκείνῳ γὰρ
 αὐτῇ ὑπάρξει ὅ ἀφομοιωθῆναι τοῖς εἰδώ- 25
 λοις, ἐν οἷς πλεῖστον ἐν αὐτοῖς ἵδρυσεν.
 εἰ δὲ καὶ ὡς θεοῖς προσέχῃ τοῖς εἰδώλοις τέ-
 τοις, ἔτε λόγῳ ῥητὸν, ἔτε ἔργῳ φορητὸν
 ἔστιν ὅ ἀποπον· οὐδέποτε γὰρ εἰς πλεῖστον
 πλεῖστον ψυχῶν ἐπικράμψῃ τις αὐτῇ θεία· 30
 ἔτε γὰρ πέφυκεν ἐνδίδωσθαι αὐτῇ τοῖς ἀπαξ
 ἀντιδρωθῆσιν· ἔτε ἔχει χώραν εἰς ἧς δεξέ-
 ται αὐτῇ τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν σκιώ-
 δων φαντασμάτων· σκιαῖς οὖν συνέστα
 πολλοῦ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἢ καὶ αὐτῆς τῆς 35
 φαντασμάτων διαμαρτυρίας.

lucet? Nihil horum omnium. Idolum enim
 conflatur ex variis iisque contrariis qua-
 litatibus, ut apparet ex compositione. At
 forte potentiam habet puram & perfectam
 in se conspicuam? Nihil minus. Quoniam
 talis defluxuum multitudo undique cap-
 tatur & commiscetur tanquam adventi-
 tium quid, infirmaque est, & exilis ap-
 pareret. At si hæc omnia non reperiantur in
 idolis, de quibus isti loquuntur, saltem
 stabilitatem habent? Nequaquam. Nam
 hæc idola velocius, quam quæ in speculis
 apparent, evanescent. Quando enim ad-
 movetur suffumigatio, vaporibus exha-
 lantibus, protinus conficiuntur; at cum
 per totum aërem dissolvatur & diffunda-
 tur suffumigatio, idolum quoque statim
 dissipatur; nec vel minimo temporis pun-
 cto ex naturâ suâ permanere potest. Cur
 ergo aliquam operam impenderet ineptæ
 huic prodigiorum fictioni veritatis amans
 animus? Equidem nullo pono in pretio.
 Nam & harum præstigiæ artifices, si
 agnoscant hæc sua figmenta circa quæ
 occupantur & versantur, esse de materiâ
 omnibus passionibus obnoxia, & tamen iis
 delectentur, nihil non mali habent. Sed
 & illud iis aderit, quod similes sint istis
 suis idolis in quibus fidem posuere. Si ve-
 ro ista idola tanquam Deos colant, nec
 dici nec ferri potest tanta absurditas. Nun-
 quam enim in animam istam divina ali-
 qua lux subingredietur; neque enim amat
 se infundere in ea quæ sibi repugnant;
 neque recipiendi eam spatium habent, quæ
 tenebricosis phantasmatis obsidentur. Qua-
 re hæc imaginum prodigiosa compositio
 tenebris commiscebitur à veritate longè
 remotis.

CAP. XXX.

Idola conficiuntur ad cælorum motus & conspectus. Nihil ergo in se certi habent. Genii non sunt.

SE D idolorum factores observant, in-
quis, cælestium cursum, & dicunt quâ
stellâ cum aliâ vel aliis concurrente vera
provenient vel falsa vaticinia; & an quæ
ibi sunt inania sunt, an contra significativa
& efficacia. Nihilominus nec ideo hæc
phantasmata aliquid habebunt in se divini.
Nam materiæ quæ sunt in generatione ul-
timæ, moventur ad cælestes motus, &
ad ultimos eorum defluxus descendentes
compatiuntur. Enimvero si quis hæc ac-
curate consideret, potius contraria omnia
his demonstrant. Quæ enim adeo facile
mutantur, & externis motibus adeo fa-
cile alterantur, ut evadant aliquando va-
na, vel contra fatidica, aut significativa
aut effectiva, & alias alia, quæ possunt hæc
vel tantillum in se habere divinæ poten-
tiæ? Quid igitur? An potentiæ quæ ma-
teriis iniunt, elementa Dæmonibus con-
ficiendis præstant? Nullo modo. Nulla e-
nim particularia corpora possunt generare
Dæmonas: immo potius ipsa à Dæmonibus
generantur & conservantur. Sed nec quis-
quam hominum potest formas Dæmonum,
tanquam è machinâ, fingere; sed ipse po-
tius ab istis fingitur, quatenus corpore
utitur sensibili. Sed nec multorum ele-
mentorum concursus Dæmonium generat;
sed potius ex alterâ parte, ipsum simplex
est, & uniformiter circa composita ope-
ratur. Unde sequitur non posse sensibilia
eo esse præstantiora aut durabiliora, sed
ipsum tum excellentiâ tum potentiâ sen-
sibilibus præstans, dat iis quicquid capere
possunt perseverantiæ. Nisi si idola forte
Dæmonas appelles, non recte istam ap-
pellationem applicando. Alia siquidem est
Dæmonum, alia idolorum natura: sed &

πνομάζεις, ὅτι ὁρῶς ἐπισύρων πλὴν ἰσχυρίων κληῖσιν. ἄλλη μὲν γὰρ ἔστιν ἡ τῶν δαυμόνων φύσις,

ΑΛΛΑ " ὡς αὐτοὶ οὖν ἐπεὶ φησὶ πλὴν τῶν
" ἐρανίων φορεῖν, καὶ λέγουσι τὴν θύραν
" κατ' ἐρανὸν, μὴ τὴν θύραν, ἢ τῶν πολλῶν
" οὐκ ἔστιν ἡ φύσις τῶν μαυτῶν, ἢ ἀλη-
" θῆ, ἢ τὰ δρώμενα ἀργὰ, ἢ ἀπαγγελλο-
" μένα, ἢ ἀππελεσμένα. " Ἀλλ' ὅθεν τῶν
ἐνεκα ἔξει τὰ φαντάσματα ταῦτα ὁ θεός.
καὶ γὰρ τὰ ἔργα τῶν ἐν τῇ γῆ ἡμέσαι κινεῖται
τοῖς ἐρανίοις δρόμοις, καὶ συμπάσῃ πρὸς
10 τὰς ἀπ' αὐτῶν κατὰσας ἀπορροίας. ἐμὴν,
ἀλλὰ καὶ εἴ τις αὐτὰ μετ' ἀκριβείας ἐπισκέ-
ψατο, τὰναντία τῶν ἀπιδείκνυσιν. ἀ-
γὰρ ἔστιν παντάπασιν ὁμοειδὲς ἡ φύσις, καὶ ἀπὸ
τῶν ἔξωθεν κινήσεων παντοίως μετατρέ-
15 πεται, ὡς ἀργὰ, ἢ χρηματιστικά, ἢ ἐπαγ-
γελλικά, ἢ ἐπιτελεστικά, ἢ ἄλλοτε ἄλλοις,
ἀποτελεσθέντων πῶς ἐνεστὶ ταῦτα, καὶ μικρὰς
πινθὴ μετέχει ἐν ἑαυτοῖς θεῖαις δυνάμεως,
τί οὖν, αἱ ἐν ἑαυτοῖς ἐν ταῖς ὑλαῖς δυνάμεις
20 σοιχεία τῶν δαυμόνων εἰσὶν; ἐμὴν. ἐ-
δὲν γὰρ τῶν κατὰ μέρους αἰσθητῶν σωμάτων
γινώσκονται δαίμονας, πολὺ δὲ μάλλον ταῦτα
γινώσκονται καὶ φρεσίνων κατὰ τῶν δαυμόνων.
ἀλλ' ὅθεν ἀνθρώπος τις πλάσσει δυνάμεις,
25 ὥσπερ ἐκ μηχανῆς, δαυμόνων πινὰς μορφάς,
ἀλλὰ ὁ ἀνάπαλιν αὐτὸς μάλλον πλάσσει-
ται καὶ δημιουργεῖται κατὰ τῶν δαυμόνων, καθ' ὅσον
αἰσθητὸν σώματι μετέχει. ἀλλ' ὅθεν ἐκ
σοιχείων τῶν αἰσθητῶν συμπεφορημένον π
30 πλὴν τῶν ἀπογινώσκονται ὁ δαυμόνιον. ἀλλὰ
πλέον δυνάμειον αὐτὸς τὸ ἔστιν ἀπλῆν, καὶ τὰ
πρὸς τὰ σώματα μονοειδῶς ἐνεργεῖ. ὅθεν
δὴ ὅθεν πρὸς ἑαυτὸν ἔξει τὰ αἰσθητὰ ἐ-
αυτῷ, ὅθεν μονιμώτερον. ἀλλ' αὐτὸς πρὸς
35 βεῖα ἐκ δυνάμει ἀφ' ἑαυτοῦ τοῖς αἰσθητοῖς
μετὰ δίδωσιν, ὡς δυνάμει δέχεται ἀφ' ἑαυτοῦ
ἐμὴν. πλὴν εἰ μὴ τὰ εἰδωλὰ δαίμονας ἐ-

ἄλλη δὲ ἢ τῆς εἰδώλων· τάξιν τε αὐτῶν
ἐκατέρων πᾶμπολυ διέσκη. καὶ δὴ καὶ ὁ τῶν
εἰδώλων χρηγός, ἀφ' οὗτος ἐστὶ πῶς ὁ
μέγας ἡγεμόνα τῶν δαμόνων. ἀμέλει καὶ
σὺ τὸ σὺλχωρς, "μυθῆνα θεὸν ἢ δαίμο- 5
να λέγων ὅτι αὐτῶν κατέλκεται." τὴν
οὖν ἐπὶ γένοιτο ἀν' αἰξία ἀφ' οὗτος ἰερεῖς,
ἢ ὅτι μέλλοντι πρὸς γένωσις, ἢ τις ἀμοιρὸς
ἐστὶ πάντας καὶ θεῶν καὶ πάντων; ὥστε εἰδε-
ναι μὲν καὶ ταύτῃ τὴν θαυματουργίαν 10
τίνα ἔχον φύσιν, καὶ δὲ ἢ πειθεῖν μη-
δαμῶς.

ordo utrorumque longe distat. Quineti-
am autor ille idolorum alius est prorsus
à summo Dæmonum duce. Quod ipsum
tu quoque confiteris; dicis enim, *quod nec*
Deorum nec Dæmonum quisquam ab idolis
deorsum trahitur. Cujus igitur tandem
pretii fuerit istiusmodi sacra actio,
aut futuri cognitio, quæ omnino tum
Dei tum Dæmonis experts sit? Itaque
prorsus intelligere oportet hanc prodigi-
orum fabricationem, & quam habeat
vim; nequaquam vero eā uti, aut cre-
dere eidem.

C A P. XXXI.

*Dæmones mali (mentientes bonorum speciem) causa esse non possunt ve-
ræ & divinæ vaticinationis. Mali Dæmones & Antithei reperiuntur
tantum in iis operationibus, quæ non sunt secundum ritus, & leges in
sacris observandas. Veræ divinationis præstantia & dignitas.*

ΕΤΙ ποῖνον καὶ ταύτης ἐστὶ φαυλοτέρα
τῆς ἱεροπρεπῶν δρωμένων ἐξήγησις,
"ἢ γένεσι πᾶσι πατρίῃ φύσεως παντομορ- 15
φόν τε καὶ πολυτροπὸν αἰτιωμένη τῇ μὲν
τείᾳ ὑποκρινόμενον θεὸς καὶ δαίμονας καὶ
"ψυχὰς τῆς περὶ τῶν." ἔγω δὴ σοὶ καὶ
πρὸς ταῦτα λόγον ὅν ποτε ἤκουσα Χαλ-
δαίων ποτὲ περὶ τῶν λεγόντων.

"Ὅσοι μὲν θεοὶ τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγα-
θῶν εἰσι μόνως δοῦντες, μόνους τε τοῖς ἀ-
γαθοῖς ἀνδράσι προσμιθεῖσι, καὶ τοῖς κα-
τὰ ἱερατικὴν ἀποκαταστασὶν συγγίνον- 25
ται, ἐκνήπιον τε ἀπ' αὐτῶν πᾶσιν κα-
κίαν καὶ πᾶν πᾶσι. τῶν δὲ ἐπὶ λαμ-
πόντων, ἀφ' οὗτος ὁ κακὸν καὶ δαμόνιον ἐξί-
σταται τοῖς κρείττοσιν, ὥσπερ φωτὶ σκότος.
καὶ οὗτος ὁ τυχὸν πρὸς νοσήσιν τοῖς δευροῖς,
ἀφ' οὗτος δὴ καὶ πᾶσιν ἀρετῶν δέχοντι, καὶ κακοῖς 30
τοῖς ἡδιστα ἐπὶ ἐλπίδι, καὶ κακοῖς, πα-
δῶν τε ἀπαλλάττοντι, καὶ πᾶσι ἀπάκτε-
κνήσεως, τῶν τε ἀδελφῶν καὶ ἀνθρώπων ὅσων
καταρτίζουσιν. ὅσοι δὲ εἰσὶν αὐτοῖς τε ἀλι-

ADHUC deterior rerum sacrarum
explicatio adfertur, quæ vaticinii
causam credit esse genus quoddam Dæmo-
num, naturâ deceptorium, multiforme, 15
quodque species Deorum & Geniorum &
Animarum, post mortem mentiatur. Ad
hæc igitur respondebo, sermonem tibi
narrando quem audiui à Chaldæorum pro-
phetis. 20

Dii quotquot veri sunt, dant vera tan-
tum bona, & bonorum virorum tantum
consuetudine utuntur; & cum iis solis
conversantur, qui per sacra rite purgati
fuere, à quibus etiam omne vitium & om-
nem passionem præscindunt. Hi quo-
ties affulgent in bonorum mentes, quic-
quid erat malum aut dæmonicum fugit ad
conspectum meliorum, veluti tenebræ an-
te solem: nec vel tantillum valet ampli-
us pios turbare sacrificatores; qui proinde
omnimodam virtutem indispiscuntur, fi-
unt moribus optimi, & elegantissimi, à
passionibus liberi, & ab omni irregulari
motu, ab omnibus denique atheis & impiis
moribus

moribus defæcantur. Si qui vero sint qui ipsi impuri, tum contra ritus & ordinem sacrorum sacra insolentè invadunt, hi sane propter operationis infirmitatem & potentia defectum, Deos assequi nequeunt. Quinetiam propter inquinamenta sua ut à spiritibus puris arcentur, ita malis & impuris familiares evadunt, quorum flatu prorsus implentur pessimo, improbi que fiunt & impii, voluptatibus lascivis omnique malitiâ referti, & studiis dediti à Diis penitus abhorrentibus, & ut absolvam, simillimi evadunt Dæmonibus quibus adhærent. Hi igitur passionibus & pravitate pleni, per ipsam cognationem malos ad se attrahunt spiritus; à quibus mox ad omnem iniquitatem impelluntur, alterique alteros se mutuo adjuvant, sicut circulus fini principium coaptans, reddensque æqualem eodem pacto vicissitudinem. Quæ igitur impie fiunt peccantque contra religionem, (cum & ipsa contra ritus afferantur in sacris operibus, & ipsi qui afferunt contra ritus delinquant,) Deumque, ut videtur, alium pro alio faciant adesse; rursusque pro Diis Dæmonas improbos insinuant, (quos solent ipsi vocare Antitheos;) ista sane nunquam ponet in sermone, qui quærit de vaticinio verè divino. Bonum quippe magis ad veretur malo, quam non bono. Quemadmodum igitur templorum expilatores Deorum religioni maxime repugnant; sic qui Dæmonibus, qui impostores sunt, omnisque lasciviae auctores, favent, contrarii maxime sunt veris sacerdotibus. Ab his enim omnis spiritus malus fugit, & facessit prorsus omnis malitia, omnis passio abscinditur, bonorumque pura communicatio ad puros defertur, & desuper ab igne divino veritatem percipiunt. Hic ergo mali spiritus *impedimenti* nihil afferre possunt, neque ad animæ bona avertenda *obstaculi*. Sed nec suggeritur *superbia fumus* aut *adulatio mollis*, neque *suffumigatione falluntur*, neque vi ullâ perturbantur: sed hæc omnia mala tanquam fulguris ictu percussa disperduntur & facessunt, nec *παρενοχλεῖ*. Ὅλλὰ πάντα ὡς περὶ κεραυνίῳ

πύρι, & ἀδέσμως καὶ ἀπαύτως ἐπιπηδῶσι τοῖς θεοῖς, δι' ἀπορίαν τ' οἰκείας ἐνεργείας ἢ τ' ὑπαρχούσης αὐτοῖς δυνάμεως ἐνδεδυμένοι δυνάμει τῶν θεῶν τυγχάνειν. εἰ καὶ ὅλγας μασμῆς ἀπείργονταί τῆς πρὸς τὰ ἀγῶντα πνύματα σωστικῆς, ἔτι τοῖς κακοῖς πνύμασι συνάπτονται, πληρέμενοί τε ἀπ' αὐτῶν τῆς κακίης ἐπιπνοίας, πονηροὶ τε καὶ ἀνόσιοι γίγνοντο, ἡδονῶν μὲν ἀνθρώπων πληρεῖς, κακίας δὲ ἀνάμεστοι, πτόπων τε ἀλλοτρίων τοῖς θεοῖς ζηλωταί, καὶ ὅλον φάναγ, ὥστε πλῆσιοι τοῖς πονηροῖς δαίμοσι γιγνόμενοι, μεθ' ὧν συμφύονται. ἔτι δὲ οὗτοι παθῶν μεσοὶ καὶ κακίας ὑπάρχοντες, ὅλα συγγένειαν ἔλκεσι τὰ πονηρὰ εἰς αὐτοὺς πνύματα, καὶ αὐτοὶ πρὸς κακίαν πᾶσι καὶ αὐτῶν ἐγείρονται, συναίξοντά τε ὑπὸ ἀλλήλων ἔτι καὶ κατὰ πέρπεσι κύκλῳ ἀρχὴν τελούσιν συνάπτον, & ἀνταποδιδόντες τῷ ἴσῳ ἀμοιβῶν ὡσάύτως. αὐτοῖς τῶν ἀνοσιουργίας ἐστὶν ἀσέβησι καὶ αἰσχροῖς ἀτάκτως μὲν αὐτὰ προσφερόμενα τοῖς ἱεροῖς ἔργοις, ἀτάκτως δὲ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ὑπὸ τ' ἐπισημόνων, καὶ ποτὲ μὲν, ὡς δοκεῖ, θεὸν ἄλλον ἀντὶ ἐτέρου ποιεῖντα ἐπινοοῦντες, ποτὲ δὲ αὐτοὺς δαίμονας πονηροὺς ἀπὸ τῶν θεῶν εἰσκρίνοντα, ἔτι δὲ καὶ καλοῖσιν ἀντιθέτες, ταῦτα μηδέποτε ἐν λόγῳ τῷ θεῷ τῆς ἱερατικῆς ματιᾶς τίθεσσι. ἐναντιώπερον γὰρ ἐστὶ δῆπερ τῶν κακῶν ὅτι ἀγαθὸν μέλλον, ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ. ὡς περ οὗτοι οἱ ἱερόσυλοι τῇ ἀρησκείᾳ τ' θεῶν πόρτων μέγιστα μάχονται, ἔτι καὶ οἱ συνόντες τοῖς ἀπαταιώσι καὶ τοῖς τῆς ἀνθρώπου αἰτίοις δαίμοσι, μαχόμενοι δῆπερ πρὸς τὴν θεουργίαν ὑπαρχοῦσι. τέτοις γὰρ πᾶν πνύμα πονηρὸν ὀξεία, καὶ ἀνατρέπτει ἀρδύ. πᾶσι δὲ κακία καὶ πᾶν πάθος ἐκκρίπτει πρὸς τὰ πασι κατὰ τὴν μετεσσία τῶν ἀγαθῶν πάρεστιν ἐν τοῖς κατὰ τοὺς, ἀνῶθεν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρὸς πληρῶντα τῆς ἀληθείας οἷς ἐδὲν ἐμπόδιον γίνετο ἀπὸ τῶν κακῶν πνύματων, ἐδὲ εἰς τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ, κώλυμα. ἐδὲ τις τύφος, ἢ δωπεία, ἢ ἀτμῶν ἀπόλαυσις, ἢ βίαις ἰσχύς πνί βολῇ πληγύντα ἀναφῶς ὑπείκει καὶ ὑποχωρεῖ,

ὑποχωρεῖ, μηδὲ προπελάσαι αὐτοῖς δυ-
νάμει. ἐν οὖν τῷ τῷ ἐστὶ δ' ἀρετῶν καὶ ἱε-
ρατικῶν, δεῖον τε ὡς ἀληθῶς γένεσθαι τῆς
μαρτυρίας καὶ τῷ τοῦ, ὅς ὡς σὺ λέγεις, "ἐλα-
"πιτὲ δὲ", ἢ ἐμὲ, ἢ ἄλλαν πινέ, ἢ αὐτὸ
"ἐκ πολλῶν προκρίνω," ἀλλ' αὐτὸ ἐξήρη
πάντων ὑποφύει αἰδίου προὑπάρχον, ὅ-
δε προὑφείκει πινά ὅπως χρῆμα, ὅτε ὑπε-
ροχὴν πινέ ἐν πολλοῖς προτεταγμένῳ,
ἀλλ' ἀπολύει καὶ αὐτὸ καὶ μονοφθῶν πιν-
των προηγεί. ὅς δὲ καὶ σὲ, καὶ πᾶς ὅστις ἐστὶ
γνήσιος. τῷ δὲ ἐρατῆς, ὅπως ἐναὶ αὐτὸν
ὄλον· ἐκ γὰρ ὅς ποιῶντες ὅπως προὑφείκει
ἀμα τε καὶ ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἢ ἀπαιτεῖται. ἀ-
λήθεια, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἢ περὶ ἀρετῆς,
καὶ τῶν δὲ ἀμφοτέρων δίδωμι τοῖς δευ-
ροῖς ἢ τοῖς δ' νοητῶν πῦρ ἀνοδῶν, ὅς καὶ
πέλ. δὲ πᾶσι μὴ προγνωσεως, πᾶσι
δὲ δευρηκῆς προγραμμάτις προτίθεσθαι.
μέτῳ οὖν ἐπὶ τῇ "πῶς ἀπὸ τῶ πονηρῶ
"δαίμονος ἢ γένεσθαι ὅπως πελάει." ὅτε γὰρ
ἀξίον αὐτῷ μνημονεύειν ἐν τῇ προὑφείκει θε-
ῶν ἐπιστάσει. καὶ ἀμα ἀμαδὲς εἰσιν ὅτι
τῷ ἀληθῆς τε καὶ ψευδῆς διακρίσεως, ὅς δ'
ἐκ σῶν πῶς ἀρχὴν πινάφθαι, πᾶς τε
ἀρχῆς ἀφ' ὧν παρέρχονται ταῦτα, ὅτε
ποτε δυνάμει διαγινώσκειν. καὶ μέγας
δὲ τῶν τῶν προὑφείκει τῷ πρόπῃ τῇ μαρτυρίας
ἡμῶν διωρισμῶν πέλ. ὅς ἐχέτω.

possunt vel ad hos appropinquare. Solum
igitur genus hoc vaticinii sincerum & sa-
crum, & revera divinum, *nec indiget*, ut
tu dicis, *arbitro vel me, vel alio quopiam, ut*
illud præ aliis eligam, ipsum enim omnibus
5 aliis longe præstat, supernaturale cum sit
& æternum & præexistens, nec recipit
additionem ex comparatione, aut excellen-
tiam aliquam ab extra, eo quod alicui è
multis præferatur, sed liberatur ab om-
10 nibus, & uniformiter omnibus anteit.
Cui oportet te, & quisquis Deorum ge-
nuinus amator sit, se totum tradere; hac
enim ratione solâ acquiritur & in vati-
ciniis veritas firma, & in anima virtus
perfecta, quibus sane duobus sacerdos ad
15 ignem ascendit intelligibilem, quod qui-
dem tanquam finem tum vaticinio, tum
sacris operationibus omnibus oportet pro-
ponere. Frustra igitur adduxisti eorum
opinionem, *qui omne vaticinium à malo*
20 *Dæmone perfici arbitrantur*; cum nefas sit
istorum vel minimam mentionem facere
in sermonibus de Diis. Quinetiam impe-
riti sunt ad verum à falso internoscendum,
quoniam ab initio tenebris innutriti fu-
ere, neque principia unde hæc prove-
25 niunt, possunt intelligere. Hactenus i-
gitur, quæ à nobis de modo vaticinii
definita sunt, finem habeant.

SECTION IV.

CAP. I.

Cur Dii nobis sane præstantiores nostris imperiis obtemperent. Spirituum duplex genus; aliud criticum, aliud brutum & cæcum.

AGE igitur, deinceps videamus quasdam à te objectiones oppositas, tum quæ sint, tum quâ nitantur ratione. Si autem fufius de nonnullis agamus, tanquam pro libitu & securè disputantes, te tamen decebit durare, & promptè animo adefse. Sane de maximis disciplinis, maximam diligentiam, & multo tempore bene probatam oportet afferre, si velis ea perfectè introspicere. Tu igitur, prout jamdudum postulat præsens hypothesis, & quod cœpisti facere, profer de quibus dubitas & ambigis. Ego pro parte virili respondebo. Dic igitur, *Illud me magnopere sollicitat, quomodo Dii invocentur ut præstantiores, obtemperent autem hominum imperiis tanquam inferiores.* Ego distinctionem de Diis invocatis consideratione dignam adtero; ex quâ quid fieri possit isthac in re quæ quæritur, & quid sit impossibile, perspicue determinabis. Dii profecto, & nobis præstantiores omnes spiritus, ex benefaciendi animo & uberrimâ bonorum copiâ benignissime dant, quæ viris dignis utilia sunt, miserati scilicet sacerdotum labores, tum etiam gratos habentes eos, quos ipsi & protulere & aluere & docuerunt. Sunt alia numina generis medii: hæc crisin exercent, consuluntque quæ facienda & quæ fugienda; ad bona opera adjuvant, mala prohibent; & cum multi aggressi fuerint alios injuste fraudari, aut inique violare & perdere, in ipsos sua adversus alios structa machinamenta retorserunt. Est tertium circa nos genus consideratum crisin non exercens, quodque unam numero potentiam sortitum est, unique par-

ΑΓΕ δὴ οὖν ὅπως ἐφεξῆς καὶ τὰς δοκέ-
σας ἐνδρυπώσας ὁπιοκενέμεθα, τίνες
εἰσὶ, καὶ τίνα λόγον ἔχουσιν. καὶ δῆτα εἰάν ο-
λίγῳ πλείονα διεξιῶμεν περὶ τίνων, ὡς
ἂν ἐπὶ ὁξυσίας ἰδίας καὶ κατὰ ὁρμὴν ποιήμα-
νοι τὰς λόγους, ἐπιμένειν δὲ σε περὶ δυνάμει
καὶ καρτερεῖν. περὶ γὰρ τῶν μεγίστων μαθη-
μάτων, μεγάλας ἐνίστασθαι δὲ καὶ τὰς σπυ-
δαίς, ἄρῳν τε ἐν πολλῷ δι' ἀκριβείας βε-
15 βασθημισμῶν, εἰ μέλλεις αὐτὰ τελέως
γνώσεσθαι. Σὺ μὲν οὖν καὶ πλεονέκτησθαι ὑ-
πόδειξιν, ὡς ἂν ἤρξῃς, περὶ τίνων τὰς ἐμποι-
έσας ἀπορείαν ἀφαιρέσειν. ἐγὼ δὲ ἐν
τῇ μέρῃ δώσω λόγον σοι. λέγῃ δὲ οὖν, ὅτι
20 "πάντα με παρὰ τῆς, πῶς ὡς κρείττονες πα-
"ρακαλέμενοι, ἐπιτάττον" ὡς χείρονες."
ἐγὼ δὲ σοι ἐρῶ πλεονέκτησθαι περὶ τῶν
καταμετρίων ἀξίαν λόγους διαίρεσιν, ἀφ' ἧς
ἐνεστὶ σοι δόξασθαι σαφῆς τῆς τε διωαίτης
25 καὶ τῆς ἀδιωαίτης, περὶ ὧν ἡρώτησας. θεοὶ
μὲν γὰρ καὶ ὅσοι κρείττονες ἡμῶν, βελησὶ τὸ κα-
λὼν, ἀφ' ὧν τε τὸ ἀγαθὸν ἀποπληρώσῃ
μετ' ὁμιλείας τοῖς ἀξίοις χαρίζοντες τὰ
περὶ στήθεσιν, οἱ κείροντες μὲν τὰς τῶν ἱε-
30 ρατικῶν ἀνδρῶν πόνας, τὰ δὲ οἰκεία ἐ-
αυτῶν ἡμνήματα καὶ θρόνους καὶ παρθύ-
ματα ἀσπαζόμενοι. τὰ δὲ μέσα γέννη κρι-
σεως ἐφορεῖται τὸ γὰρ συμβελλοῦν τε αὐ-
τῶν ποιεῖν, καὶ τίνων ἀπέχεσθαι περὶ στήθε-
35 καὶ περὶ τῆς δικαίας ἔργα συναίρειν, ὁ κα-
κῶς δὲ τὰ ἀδικα, πολλὰς τε τὸ ἐπιχθι-
νῶν ἀφαιρέσθαι τὸ ἀλλοτρίων ὧν δι-
κῶν, ἢ λυγρὰν ἐπὶ τὴν πλημμελίαν, ἢ
ἀπολλύειν, αὐτοῖς ἐποίησε παθεῖν τὰ αὐτὰ
40 οἷα ἄλλος διανοῶντο ἐργάζεσθαι. ἐστὶ γὰρ δὴ πᾶς
καὶ ἄλλος ἀλόγιστος καὶ ἀκρίτος γένεσθαι. τῶν
ὧν
κατα-

πρῶτον μὲν, ὃ μὲν ἀειδὺς δυνάμιν
 κατενείματο διὰ τὸ ἐφ' ἐκείνοις τοῖς μέ-
 ρεσι διανομῶν ἐφ' ἐκείνῳ τῷ ἔργῳ ἐπι-
 τεταγμένῳ. ὥσπερ οὖν μαχάρας ἔργον
 οὗτιν δὲ τέμνειν, καὶ εὐδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ τὸ το, 5
 ἔτω καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ διηρημένων πνύ-
 μάτων καὶ φύσεως μεριστῶ ἀνάγκῃ, ὃ
 μὲν διαίρει, ἄλλο δὲ συνάγει τὰ γινόμενα.
 γνώμεν δὲ τὸ τοῦ ἐστὶ καὶ ἀπὸ τῶν φαινομέ-
 νων. τὰ γὰρ Χερσίνια λεγόμενα ἀφίησιν 10
 πνύμα ἀφ' ἐαυτῶν πρὸς τὸ ἐμπύπτον ἀ-
 διακρίτως δυνάμειον φερεῖν. ἔτω δὲ
 οὖν καὶ ἀφανῆ πνα πνύματα διαλαχόν-
 τα, ἄλλα ἄλλῃ δυνάμιν, ἐκείνο μόνον
 πέφυκε ποιεῖν, ὥσπερ ἐπιτέτακται. εἰ δὲ 15
 τις πρὸς λαβὼν τὰ συντελεθῆντα τεταγμέ-
 νος εἰς τὸ πᾶν ἄλλα καὶ μετατρέψῃ, καὶ
 διαπεράξαι τὸ πρὸς τὸ νόμον, οἷον τὸ πᾶν
 ἔσται τὸ κακῶς ἡρωμένον βλάβῃ. καὶ οὕ-
 μὲν ἄλλο. ὅπου λόγων.

ticulari operi præfectum; juxta di-
 stributionem spirituum factam singulis
 partibus. Quemadmodum igitur gladii o-
 pus est secare, & nihil aliud facere; sic
 & spirituum (per totum mundum divi-
 forum juxta partibilem naturæ neces-
 sitatem) aliqui certe dividunt, alii colligunt
 tantum quæ generantur. Quod autem
 dico manifestum est ex phænomenis; nam
 scrobes Charonææ, ut vocantur, spiri-
 tum è se exhalant, qui omnia indiffe-
 renter corrumpit quæ eis inciderint.
 Hoc igitur pacto quidam occulti spiritus,
 alius aliam fortiti potentiam, illud tan-
 tum singuli peragunt, ad quod ordinati
 sunt. Si quis igitur accipiens quæ ordine
 distributionis ad totum conferunt, alior-
 sum deflexerit, & aliquid prævaricato-
 rie transegerit, noxa penes erit eum
 qui istis male utitur. Sed hic sermo ab-
 errat à scopo præsentī. 20

C A P. II.

*Imperia ad hoc brutum genus dirigi: aut si ad aliud sacerdotis, duplicem esse
 rationem, alteram quā tanquam homo, alteram quā tanquam Deorum
 minister autoritate munitur divinā.*

Ο δὲ νυνὶ πρὸς κεῖται σιγῇ, ἐνίοτε οὐδὲ
 μὲν γινόμενον. ὃ γὰρ τῶν ἐπιτάξεων
 συμβαίνει πρὸς τὰ μὴ ἡρώμενα ἰδίῳ λόγῳ
 πνύματα, μηδὲ κρίσεως ἀρχῇ ἔχοντα.
 καὶ τὸ τοῦ οὐκ ἀπορίᾳ πρὸς λόγους. φύσιν γὰρ 25
 ἔχοντα λογίζεσθαι ἡμῶν ἢ δυνάμει καὶ ἀνα-
 κρίνειν, ἢ ὡς ἔχει τὰ πρὸς γράμματα, πολλὰς
 τε δυνάμεις ζωῆς ἐν ἐαυτῇ συλλαβεῖν,
 τοῖς ἀλογίσοις καὶ καὶ μίαν τοῖς ἐπιτελε-
 μένοις ἐνέργειαν ἐπιτάττειν εἶωθε. καλεῖ 30
 μὲν οὖν αὐτὰ ὡς κρείττονα, διότι ἀπὸ τῶ πε-
 ριέχοντο. ἡμῶς πρὸς τὸς νόμους τὰ συντε-
 λεθῆντα πρὸς τὰ ἴλα πρὸς τὰ κατεχόμε-
 να ἐν τοῖς μεριστοῖς ἔλκειν ἐπιχειρεῖ. ἐ-
 πιτάττει δὲ ὡς χειροσι, διότι ἐν μέρητινὰ 35
 πολλὰ καὶ ἐν τῷ νόμῳ, καὶ διαφύεται καὶ

Q U O D autem nunc proponitur
 considerandum, & fieri quandoque
 cernimus; imperia diriguntur ad spiritus
 istos, qui non utuntur ratione, neque
 criseos potestate. Nec videtur hoc sine
 ratione dici. Mens enim nostra natura-
 liter de rebus ratiocinandi & judicandi,
 prout sese habent, gaudet facultate, &
 vitæ varias habet vires; unde spiritibus
 ratione non utentibus & unam operatio-
 nem operantibus potest imperare. Invo-
 camus igitur spiritus hos tanquam præ-
 stantiores, quoniam cupimus ab universo
 & nos continente mundo ad particularia
 attrahere, ea quæ ad totius utilitatem
 tendunt. Imperamus ursum iis tanquam
 inferioribus, quoniam sæpe res in mundo
 particu-

particulares puriores perfectioresque sint iis quæ latius sese diffundunt ad totum mundum. V. g. si illud sit [ut est mens nostra] intellectuale totum, hoc autem inanime & merè naturale; tunc certè illud, quod angustius habet imperium, illo quod longius se extendit, præstantius est, utut longe ab eo superetur tum magnitudine, tum pulchritudine imperii. Potest & alia ad hæc adferri ratio. In sacris operationibus sacerdos duplicem sustinet personam; una quidem humana est, eaque servat nostræ naturæ ordinem, quem nos in hoc universo obtinemus: quod autem divinis signis corroboratum est, & per hæc melioribus naturis conciliatum, sursum tendit, & ad eorum ordinationem pulchrè circumducitur; illud quidem merito potest personam Deorum gerere. Juxta hanc igitur distinctionem rectè facit invocando tanquam præstantiores à toto mundo potentias, (quandoquidem qui invocatur homo est;) idemque rursus imperat illis, quoniam merito ineffabilium Deorum quodam modo personam sacram sustinet.

καὶ πελειότερα ἐμφύεται τῇ ἀνηκόντων εἰς
τὸ ὅλον κόσμον· οἷον εἰ δὲ μὴ εἴη νοερόν,
δὲ δὲ ὅλον ἄψυχον ἢ φυσικόν, τότε γὰρ τὰ
ἐπιπλέον ἀφαιρούντο, δὲ ἐπὶ ἑκάστον
5 διήκον εἰς ἐξουσίαν ἐστὶ κυριώτερον, εἰ καὶ
ὅτι μέγιστα ἀπολείποισι αὐτῷ ὅτι μεγάλῃ καὶ
πλήθει τῶν ἐπικρατείας· ἐχθρὸν δὲ καὶ ἄλλον λόγον
ταῦτα ποιεῖτον. τῆς ὅλης θεωρίας διττόν
ἐστὶ πρῶτον, δὲ μὴ ὡς πρὸς ἀνθρώπων κοινῶς
10 ἀγρόμηνον, ὅθεν δὲ πρεῖ καὶ πῶς ἡμετέραν
τρεῖς ὡς ἐχθρὸν φύσεως ἐν τῷ πρῶτῳ τὸ δὲ
κρυπτόμενον τοῖς θεοῖς συνδήματα, καὶ ἄ-
νω μετέωρον δὲ τῇ τοῖς κρείττοσι συνα-
πομνήν, πρὸς ἀγρόμηνον τε ἐμμελῶς ὅτι
15 πῶς ἐκείνων ἀφαιρούμεν, ὅθεν διώκται
εἰρήτως καὶ δὲ τῇ θεῶν χάρις πρὸς ἐπιτελεῖται
καὶ πῶς ποιῶν πῶς οὖν ἀφαιρούμεν, εἰρήτως
καὶ ὡς κρείττονας καλεῖται δὲ πρὸς τὸ πρῶτον
διώκεις, καὶ ὅσον ἐστὶν ὁ καλῶν ἀνθρώπων
20 πρὸς, καὶ ἐπιτελεῖται αὐτῶς αὐτῶς· ἐπειδὴ
πρὸς ἀλλήλους πῶς ἀφαιρούμεν τῇ ἀπορήτων
συμβόλων δὲ ἱερατικῶν τῇ θεῶν πρὸς
χρημα.

CAP. III.

In sacris rite peractis non esse aliquid differentiae, distantiae, oppositionis, aut contrarietatis inter invocantem & invocatum, sed unionem omnimodam.

SED ut clarius adhuc has dubitationes diluamus, auferre hinc prorsus velim, quicquid humanum esse videatur, vel dum preces fiunt inter invocandum, vel dum magnâ vehementiâ ad opera expedienda, minæ & jussa distringantur. Nam si (ut res se habet) communio quædam consentiens & benevola, si complexio unitatis firma à Diis ad sacerdotem, omnem sacrorum operationem continet, ut hæc operatio verè divina sit, omnemque actionem hominibus notam

ΑΛΗΘΕΣ ΤΕΡΟΝ δὲ ἐπὶ τέτων
25 ἀφαιρούμεν τὰ ἀφαιρούμενα, ἀφαι-
ρεῖν ἀξιοῦμεν τὰς ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων φαι-
νομένων ἐν τῷ καλῶν πρῶτον καὶ τῶν
ὅτι τῇ ἐργῶν ἀφαιρούμεν μὴ μεγάλης σπου-
δῆς ἐν διδομένῃς ὅτι ταῖς. εἰ γὰρ ἡ φιλίας
ὁμοιοτητιῆς καὶ ὁμοιότητος, καὶ πῶς ἀφαιρού-
30 τῶν συμπλοκῇ τῇ ἐνώσεως, συνέχῃ πῶς ἱε-
ρατικῶν ἀπεργασίαν, ἢ ὅπως ἡ θεία
καὶ ὑπερέχουσα πᾶσι πῶς γνωστομέ-
νῃ καὶ ὁμοιότητος ἀφαιρούμεν, ὅθεν
τῇ

τῶν ἀνθρώπων ἔργων ἐπ' αὐτῆς ἀρμόζει
 λεγόμενον· ἔτε δ' προσκαλεῖν ἕτως, ὥς
 τὰ ἀφροσύνην ἡμεῖς προσεγόμεθα, ἔτε
 τὸ κελδεῖν τοῖς, ὁποῖον κελδεῖσιν
 νοῖς, ὥς ἔτερον ἐξ ἑτέρων ἐλκεῖσιν· ἡ
 αὐτὴ δὲ πρὸς εἰρήνην καὶ ἀνδρείαν
 ἐλάμπουσα τῶν θεῶν πυρρὴ, αὐτοκλήτως τε
 καὶ ἀντιπρόσθετος, δι' ὅλων ὡσαύτως ἐνεργεῖ,
 τῶν μεταδιδόντων ὁμοῦ, καὶ τῶν μεταλαμ-
 βάνειν αὐτῆς διωαμένων. πολὺ δὲ οὖν
 κρεῖττον ἔστι τὸ νυνὶ λεγόμενον, τὸ μὴ δι'
 ἐνδρωπώσεως ἢ διαφοροῦσθαι ἀποπελιδεῖν
 τὰ τῶν θεῶν ἔργα, ὥσπερ δὲ τὰ γιγνό-
 μενα εἴωθεν ἐνεργεῖσθαι, ταυτοῦται δὲ καὶ
 ἐνώσει καὶ ὁμολογίᾳ, τὸ πᾶν ἔργον ἐν αὐτῆς
 καταρτίζεσθαι. εἰ μὴ οὖν καλὸν, ἢ καλὸν
 μέγα, ἢ ἐπιτάξιον, ἢ ἐπιτακτικόν, ἢ
 κρηττόν, ἢ χεῖρον διακρίνει, πῶς τῶν
 γενέσεων ἐπὶ τὰ τῶν θεῶν ἀγένητα ἀ-
 γαθὰ μέγαφροσύνῃ πως ἐναντιόηται.
 εἰ μὴ πάντων ἕτως ὡς γιγνῶν κατα-
 πέρι ἔστι δίκαιον ὑπερίδωκεν· τὸ δὲ καλὸν
 καὶ ἀπλὸν ὡς πρῶτον ἀποδῶκεν τοῖς
 ὑποφύουσιν, τῶν ἐνταῦθα ποιημάτων,
 ἀνήρηται διδύς ἢ πρῶτον τῶν ζητημάτων
 τέτων ὑπόθεσις, ὥς ἐνδεμῖα πρὸς αὐ-
 τῶν δόλῳ ἀπολείπεται ἀμφισβήτη-
 σις.

ita ut nulla relinquatur de his dubitatio iusta & probabilis.

& communem excellat, nihil humani
 huic congruet: atque adeo sacerdos jam
 numen invocando non id facit uti nos,
 cum aliquid distans attrahimus, & cum
 ei imperat, non est perinde ac si separa-
 tim existenti fieret, uti nos aliud ex aliis
 aggredimur: sed una quædam est eademq;
 communis divini ignis actio, quæ spon-
 tanea, nullo alio vocante aut incitante,
 refulget, agitque eodem modo per omnia,
 tum ea quæ dant, tum ea quæ ad recipi-
 endum ab eâ aliquid apta sunt. Est igitur
 hic modus explicationis jam dictus
 longè melior, qui non per contrarietatem
 & pugnam divina opera fieri ponit (ut
 solent opera generationis perfici) sed per
 identitatem, unitatem, & consensionem
 omne opus in sacris rectè institui con-
 tendit. Si igitur distinguamus in sacris
 de vocante & vocato, de imperante &
 eo cui imperatur, de meliore & deterio-
 re, contrarietatem quæ est in generati-
 one absurdè adscribemus Deorum bonis
 non generatis. Si vero, ut æquum est, omnia
 talia quæ terram sapiunt continuamus;
 quicquid autem communitatem &
 simplicitatem spirat, ut merito præstantius
 tribuamus eis, quæ longe transvolant ter-
 renarum rerum varietatem; statim tolle-
 tur prima harum quæstionum materia,

C A P. IV.

Dii (prout Porphyrius objicit) cultores suos justos esse jubent, ipsi interim ad injusta facienda sæpe opitulantur. Justitiæ apud Deos alia forte ratio, quam apud nos.

Τὸν δὲ λέγων πρὸς τὸ μὴ ταῦτα
 ἐπιζητήσει· τί δίκαιον δέποτε μὲν
 ἀξιῶσι θεοὶ ἀποδόντα, καὶ οἱ καλὲς
 μῆροι, αὐτοὶ δὲ τὰ ἀδίκαια κελδεῖσιν
 ὁρᾶν ὑπομῖναι; πρὸς δὲ τὴν τέτατον, ἔχω
 πρὸς τὴν δικαιοπραγίαν ἀμφισβήτησιν,
 ὥς ἔχ' ὁ αὐτὸς ὅρῳ ἡμῖν πε φαίνε· πρὸς
 αὐτὴν καὶ τοῖς θεοῖς. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲ ἄτε δὴ

Q U I D autem dicemus de proxi-
 mâ tuâ quæstione, cur justos esse
 suos cultores censent oportere Dii, ipsi in-
 terim, si injuste agere jubeantur, non dis-
 fugiunt? Ad hoc igitur sic. Merito du-
 bito quid sit illud quod tu vocas justè a-
 gere; & puto aliam apud Deos justè esse de-
 finitionem, aliam apud nos. Nos enim ut

qui

qui parum prospicimus, res tantum præfentes contemplamur, & hodiernam vitam, quæ & qualis sit, consideramus: Dii vero nobis præstantiores universas animæ vitas, & priores status contuentur; atque adeo si quam poenam ex invocatione inferant, non tamen injustè eam inferunt; sed habent rationem peccatorum quæ in vita priori admisit anima, jam tandem punita: quod cum homines non satis animadvertant, putant se injuste iis quæ patiuntur implicari malis.

ὅτι τὸ βραχύτερον ἀποβλέποντες, τὰ παρόντα παράγματ' ἀποσκοπεῖν, καὶ ὅ ἐν ποσὶ βίον τίς τε ἔστι καὶ ὅπως γίνετ'. οἱ μὲν τοι κρείττοντες ἡμῶν ὅλῳ πλὴν ψυχῇ τῇ ζῳῆς καὶ τῶν προτέρων αὐτῆς βίους πόρτας ὁρίσαντ', καὶ εἰ πῶς δὴ πτωχείαν ἐπαγασιν ἐκ πτωχολήσεως τῶν χαλάντων, ὅς ἐξω τῇ δίκῃς τῶν πτωχῶν ἐπιφέρουσιν, ἀλλὰ σοχαζόμενοι τῶν ἐν προτέροις βίοις ἀμάρτημάτων τῇ ψυχῇ τῇ παρόντι, ὥστε οἱ ἀνδρωποὶ ἐχ' ὁρῶντες νομίζουσιν αὐτοὺς ἀδίκως περὶ πῶς τῇ συμφορᾷ αὐτῶν πάσχει.

C A P. V.

Providentiæ divinæ defensio. Animæ præexistentia. Omnes animæ vitas spectari in divino judicio, & universi bonum.

EODEM modo solent quamplurimi de providentiâ addubitare, si qui præter meritum mala patiantur, cum ipsi nihil prius injuste egerint. Reverâ enim illi non possunt perfectè intelligere animam suam, qualis sit, qualem vitam in universum egerit, quod peccaverit in statu antecedenti, & utrum jam patiatur quæ prius malè fecit. Adde quod etiam in hac vita multa injustè facta, fugiunt hominum cognitionem; quæ tamen Deos minimè latent, quoniam aliam forte de justo notionem, quam homines, admittunt. Homines justitiam definiunt per proprium animæ officium, & per distributionem sui cuique meriti, juxta leges præscriptas & politiam receptam: Dii vero justum æstimant ex respectu ad ordinationem totius mundi, spectantque totam animarum cognitionem apud Deos extantem. Alio igitur modo Dii de justo statuunt, alio autem nos. Nec mirum si nos summam illam & exactam Deorum justitiam in quamplurimis non assequamur. Deinde quid impedit quo minus Dii per se unicuique, & simul cum respectu ad totam animarum cognitionem, apud se,

KΑΙ πρὸς πῶς χρόνῳ τῷ αὐτῷ τῷ χρόνῳ εἰσὶν οἱ πολλοὶ προεργάζονται, οἱ πῶς πῶς ἀξίαν κακῶς πάσχει, μηδὲν ἡδικοῦντες πρότερον. ὅς ἐστι γὰρ ἐν ταῦτα διώκονται ἀναλογίζεσθαι τίς ἔστι ἡ ψυχὴ, καὶ τίνα ἔχουσι πλὴν ὅλῳ ζῳῇ, καὶ πόσῳ ἐν προτέροις βίοις ἀμαρτήσασα τυγχάνει, καὶ εἰ ἄρα πάσχει ταῦτα ὥστε ἐποίησε πρότερον. πολλὰ γὰρ καὶ λαμβάνει τὰς ἀνθρωπίναις ἀγνοήσεως ἀδικήματα, τοῖς γὰρ θεοῖς ἔστι γνώριμα, ἐπεὶ ὅς ἐστι τὸ αὐτὸν σκοπὸν τοῖς ἀνθρώποις προτίθενται τῇ δικαιοσύνης. ἀλλ' οἱ μὲν ἀνθρωποὶ πῶς ἰδίαν τῇ ψυχῇ αὐτοπραγίαν, καὶ πῶς καὶ τὰς καθεστώσας νόμους ἐπὶ πῶς καὶ πόσῳ πολυτελείαν ἀναγομῶν τῇ ἀξίας ἀφορίζονται τῇ δικαιοσύνῃ. οἱ μὲν τοι θεοὶ πρὸς πῶς ἔλκω τῇ ἡσυχίᾳ ἀξίαν, καὶ πρὸς πῶς συντέλειαν τοῖς θεοῖς τῇ ψυχῇ ἀποβλέποντες, πῶς κρίσιν τῇ δικαιοσύνῃ ἐπιβάλλουσιν. ὅς ἐστι δὲ ἄλλως μὲν καὶ πῶς τοῖς θεοῖς, ἄλλως γὰρ ἡμῶν τῇ δικαιοσύνῃ ἡ κρίσις γίνεται. καὶ ὅς ἐστι ἀν' ἀνθρώπων, εἰ μὴ ἐφικνέμεθα ἐν τοῖς πλείστοις τῇ ἀκρίβει καὶ πελοποιότητι τῇ κριτικῶν κρίσεως. τί γὰρ καλὸν καὶ εὐαγὲς ἐκείνῳ, καὶ μὴ τῇ ὅλῃ συγγενείᾳ τῇ ψυχῇ.

ὡς αὖ τοῖς θεοῖς πολὺ ἔξαφρονῶς δοκι-
 μάζεσθαι τὸ δίκαιον· ἑσθ' ὅτι ἡ κρινωνία
 τῷ αὐτῷ φύσεως, ἐν πεσώμασι καὶ ἀνδρῶν σω-
 μάτων ἔσται ταῖς ψυχαῖς, συμπλοκῇ πῶς
 πῶς αὐτῶν πρὸς πῶς τῷ ἡσυχίᾳ ζῶντι καὶ 5
 ταῖς ἐναπεργάζεται κρινῶν, καὶ πῶς ἐκ-
 πῶς τὸ δίκαιον ἀναλίσκον ἀπαγεῖν ἀφ' ὅ-
 λων, καὶ μέγιστα ἡνίκα αὖν τὸ μέγιστον τῶν
 μᾶλλον περὶ περγαμένων ἀδικημάτων ἑσθ'-
 αὖν πῶς ἀπὸ μᾶλλον τῶν ἀνελκόμενους τοῖς πλημ- 10
 μέλμασι πῶς ἀπὸ πῶς ἀποπλήρωσιν· εἰ δὲ πῶς
 καὶ ἄλλως περὶ περὶ ἡσυχίᾳ, καὶ τῶν ἐ-
 πιδείκνυσιν ἐτέρως τὰ δίκαια ὡς αὖ τοῖς
 θεοῖς ἔχοντα, ἡ ὡς πῶς ἡρῶν ἐστὶν διέγνω-
 σαι, γίνονται αὖν καὶ ἀπὸ ἐκείνων ἑσθ' ὅτι 15
 μῶν ὅτι τὸ περὶ κείνον· ὅτι ἐμὴ καὶ οἱ
 περὶ κείνον μόνον καὶ ἡνίκα ἐξαρῶσιν εἰς
 τὸ δηλῶσαι τὸ καὶ πῶς καὶ πῶς πῶς
 ἡνίκα τῶν ἐν ταῖς δίκαις ἰατρείας.

& quidem præcipue, jus decernant? Si enim ejusdem naturæ communio existens inter animas, tum in corpore positas, tum extra corpus existentes, complexionem quandam eandem & communem cunctis efficit ad totam mundi vitam & ordinem, etiam necesse erit judicii expletionem à tota communione expectari, præsertim ubi magnitudo scelerum ab unâ animâ admisorum excedit, quod uni infligi possit, supplicium, ista peccata consequens. Si quis autem præter has adjicere velit alias definitiones, per quas ostendat quod aliter apud Deos justæ rationes se habeant, quam apud nos, inde quoque ad institutum nostrum nobis aliquid erit opportunum; mihi autem sufficiant prædicti, canones, in quibus ostendi generalem, aliasque in se completentem viam ad sanandas contra divina judicia objectiones.

C A P. VI.

*Uterior providentiæ defensio. A Diis bonum. Malorum causæ aliunde.
Nostra ignorantia.*

ΓΝΑ ζῶντων ἐν ψευδοσίας διαγωνισώ- 20
 μεθα πρὸς τὴν νύκτα λεγομένην ἀντί-
 ληψιν, δώμῳ εἰς βέλει καὶ τὸ ἐναντίον, ἔ-
 κειτο σκούσασθαι, ὡς ἀδικεῖ τινα δρᾶσθαι
 ἐν ταῖς καὶ ταῖς κλήσεσι παραμαρτίαις· ὅτι
 ζῶντων ἕτε τῶν ἀπαπτῶν τὰς θεάς, αὐ- 25
 ζθεν μὲν πρόδηλον· οἱ γὰρ ἀγαθοί, ἀγα-
 θῶν εἰσιν αἱ ποί· καὶ οἱ θεοὶ κατ' ἐξέστην ἐ-
 χουσι τὸ ἀγαθόν· ἐστὲν ἄρα ἀδικεῖν ποιῶ-
 σιν. ἀλλὰ ἄρα καὶ αἱ πᾶσι πλημμελῶς
 γυγνομένων ζήτητόν. εἰ δὲ μή οἱοί τε ἐσ- 30
 μιν δῦρεν αὐτῶν, ἐξ ἧς παροξείσθαι τὴν ἀλη-
 θεῖαν καὶ θεῶν ἐννοίᾳ, ἐστὲν ἄρα καὶ ἀμ-
 φισβήτηματα εἰς γίνεσθαι, καὶ ὅπως γίνεσθαι, ἀ-
 φιστάσθαι καὶ τῆς ὄντως ἐναργεῖς καὶ θεῶν
 ἐννοίας· πολὺ γὰρ βέλπον ἀγνοεῖν παροξυ- 35
 μολογῶσθαι τὴν ἀτοπίαν τῆς διωάμεως,
 πῶς καὶ ἀδικεῖ ἀφωράττεται, ἢ συλχαρῶ-
 σθαι καὶ θεῶν ἀδωκίαν τι φέρεσθαι, καὶ
 ἔτι πάντες ἐλλύβες τε καὶ βάμβαροι ἐναντία
 ἀληθῶς ἀφωδοξάζουσιν. ἔτι μὲν οὖν τό γε 40
 ἀληθὲς ἔτι.

20 **S**E D concedamus si vis (ut ex super-
abundanti positam oppugnemus obje-
ctionem) id quod nostræ sententiæ con-
trarium est, injusta aliquando contingere
ex hoc invocationum negotio ; sane res
25 ipsa loquitur Deos tanquam causas nequa-
quam oportere infimulare. Dii boni sunt,
& bonorum causæ ; immo bonum Diis est
essentiale : injusti ergo nihil faciunt. Qua-
re alibi causas injuste factorum quærere
debemus : quas si forte non valeamus in-
30 venire, non oportebit veram de Diis sta-
tim projicere opinionem, nec propter hu-
jusmodi dubitationes, an mala fiant à Diis
& quomodo fiunt, ejerare certam de
Diis & manifestam scientiam. Multo me-
35 lius est, nostrarum virium imbecillitatem
profiteri ad malorum causas assignandas,
quam mendacium de Diis & impossibile
aliquid concedere ; quandoquidem his de
rebus tum Græci omnes tum barbari ea-
40 dem vere sentiant, atque adeo pro veris
hæc admitti oportet. CAP.

CAP.

CAP.

ΟΥ μὲν δὲ ἀλλὰ δι' ἐπεὶ οὕτως καὶ αὐ-
 παρ' ἐν ὅπῃ τῆς κακῆς γήμεσεως, πό-
 σα τέ ἐστι καὶ ὁ ποῖα· καὶ γὰρ ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ αὐ-
 τῆς ὑπαρχῆς ὅ ἐστις ποιικίλων δι' ἐπὶ ὅν,
 5 ποιικίλων κακῆς περιηγεῖται τῆς γήμεσεως.
 εἰ γὰρ ἀληθῶς ἄρτι ἐλέγχετο καὶ τῆς ἐπὶ
 δώλων καὶ τῆς κακῆς δαμνόνων, τῆς ὑπο-
 κρινομένων πλὴν τῆς δεῦν καὶ ἀγαθῶν δαμ-
 νόνων πᾶσι δὴ περὶ κακῶν.
 10 φαίνετο ἐν τούτῳ ἐπὶ τῆς κακῆς ποιοῦν φύ-
 λον, καὶ ὁ συμβαίνει φιλεῖ ἢ καὶ ἀδὲ ἐν-
 ανώπῃσι. διχασμὸν μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ
 ἐλέγοντα, δὲ πᾶσι ὑποκρίνετο ἐπὶ τοῦ
 15 γένεσθαι ὑπερβαίνει τὸ καὶ τὰ ἀδικα, δὲ πᾶσι
 πέφυκεν ἐπὶ πονηρόν· ἐπεὶ δὴ οὕτως ὁ αὐτὸς
 λόγος καὶ ψόδους καὶ ἀληθῆς καὶ ἀγαθῆς
 καὶ κακῆς κακῶς δὴ οὕτως ἐν ταῖς μορφαῖς
 μόνως ὁ ἀληθῆς ἐν ταῖς θεοῖς ἀποκρίματα,
 κακῶν δὲ ὁ ψόδους λεγόμενον ἐν αὐταῖς,
 20 εἰς ἕτερον γένεσθαι αἰτίας τῆς ἀνθρώπου, ὅ
 τῆς δαμνόνων· ἐπεὶ καὶ ἐπὶ τῶν δικαίων καὶ
 ἀδίκων, θεοῖς μὲν καὶ ἀγαθοῖς δαμνοῖν ἀ-
 ποδιδόναι μόνως τὸ καλὸν καὶ δίκαιον, καὶ
 τὸ ἀδικα καὶ αἰσχρὰ ἀπογράφοντα οἱ φύσθαι
 25 πονηροὶ δαίμονες. καὶ τὸ μὲν ὁμολογούμενον
 πάντη καὶ σύμφωνον καὶ ἐαυτὸ καὶ αἰεὶ ἐ-
 αυτῷ ὁσώτως ἔχον, περὶ τῆς τοῖς κρείτ-
 τοις, τὸ δι' ἐνδρόπιον καὶ ἀσύμφωνον καὶ μη-
 δέποτε τὸ αὐτὸ τῆς δαμνοῦσας ἀφαιρέσεως
 30 ἐστὶν ἰδιώτατον, καὶ ὡς εἰ γίνεται καὶ
 μαχόμενα, ἐπεὶ ἐστὶ δαμνοῦσας· ἀλλὰ τῆς

παντίον ἴσως μὲν ἡ δαυμασόπερον, εἰ μὴ ἔτι εἶχεν.

CAP. VIII.

Mala quædam in mundo respectu partium, quæ tamen respectu totius mala non sunt.

ΑΠ' ἄλλης ὁρμῆς οἱ ὑποδείξας τὰ σώ-
ματι μέρη τῶ πρώτῳ ἔτε ἀργά, ἔτε
δυνάμεως ἁμοιῶς ἐπὶ πιδέμεθα, ἀλλ'
ὅσω πελειότητι καὶ καλλι καὶ μεγάλῃ πο-
τέχει τῶ ἡμετέρῳ, ποσέτω καὶ δυνάμιν
αὐτοῖς παρῆναι μείζονα ἀποφανόμεθα.
αὐτὰ μὲν καὶ εἰς αὐτὰ ἔτερα δυνάμει, καὶ
ποιεῖ ἀφ' ἐκείνης πινὰς ἐνεργείας δυνά-
μει καὶ ποσὸς ἀλλήλα πολὺ δὴ περὶ πλεί-
ονα ἀπεργάζεσθαι. καὶ δὴ ταῖς εἰς τὰ μέρη κα-
θ' ἃς τις ἀπὸ τῶ ὅλων, ἢ μὲν Συμπαθὲς καὶ
ὁμοιότητι τῶ δυνάμεων, ἢ καὶ ὁμοιότητι
ταῖς ποιεῖν. καὶ ποσὸς τῶ πάχον πολυειδὲς
ποίησις. εἰ μὲν οὖν σωματικῆς ἀνάγκης
Συμβαίνει πινὰ ταῖς μέρη καὶ καὶ ὁ-
λέδρια. ὡς μὲν ποσὸς τὰ ὅλα καὶ τῶ ἀρμονί-
αν τῶ πρώτῳ ὄντα ὁμοιότητι καὶ ἀγαθῇ,
τοῖς δὲ μέρεσιν ἀνάγκησαν φθορὰν ἐπάγον-
ται, ἢ τῶ μὴ δυνάμει φέρειν τὰς τῶ ὅ-
λων ἐνεργείας, ἢ ἀλλή πινὴ Συμμίξει
καὶ τῶ πᾶσι ἀφ' ἐαυτῶν ἀδενείας, ἢ τὸ πεί-
ον ἀσυμμετρία τῶν μερῶν ποσὸς ἀλλήλα.

AB alio argumento ordientes, i-
dem sic conamur ostendere. Par-
tes mundi corporeæ, neque otiosæ sunt,
neque virium expertes; sed tanto iis ma-
jorem vim adjudicamus quanto nostras
res perfectione, pulchritudine & magni-
tudine superant. Igitur unaquæque ea-
rum vires seorsum differentes habet, ac-
tiones diversas edit; item habitudine
quædam ad invicem multo plura confi-
cere possunt. Quinetiam descendit ab
universalibus ad particulas quædam actio
multiformis; descendit autem facillime
vel propter virium sympathiam, vel pro-
pter accommodationem agentis ad pati-
ens. Si igitur ex corporis necessitatibus
mala aliqua vel damna partibus accidunt,
totis quidem & universi harmoniæ salu-
taria & consona, partibus vero necessa-
rio corruptionem important; vel quo-
niam nequeunt vires universorum sustine-
re, vel propter mixturem & temperaturam
propriæ imbecillitatis, vel tertio quoniam
non servatur inter partes proportio.

CAP. IX.

*Ex varietate actionis & passionis, sympathiæ & antipathiæ, multa in
in natura oriri de novo.*

ΜΕΤΑ τὸ τὸ σώμα τῶ πρώτῳ, ἀπὸ τῆς
φύσεως αὐτῆς πολλὰ γίνεσθαι. καὶ γὰρ ἡ
Συμφωνία τῶν ὁμοίων, καὶ ἡ ἐναντιώσις τῶ
ἀνομοίων ἀφ' ἑαυτῶν ὅληται. ἐπὶ δὲ ἡ
τῶν πολλῶν σύνοδος εἰς ἓν τὸ τῶ παντός
ζῶον, καὶ αἱ δυνάμεις δὲ αἱ ἐν τῶ ἡμέτε-
ρῳ ποτέ εἰσι καὶ ὁμοίαι, ἄλλο μὲν, ὡς αἱ
πλῶς εἰπεῖν ὅτι τῶ ὅλων, ἔτερον δὲ ὅτι
τῶν μερῶν ὅτι πελάσι, δὲ πᾶσι τῶν μερῶν
διηρημένῳ ἀδενείῳ. οἷον ἡ φιλία τῶ παν-

AD D E quod præter ipsum mundi
corpus multa potest ipsa mundi na-
tura generare. Nam & similibum con-
cordia & discordia dissimilium non pau-
ca operatur. Præterea multarum in u-
num mundi animal coitio, & potentiæ
vigentes in toto mundo, quotcunque
tandem sint & quales, aliud quidem in
totis (ut simpliciter dicam,) aliud in par-
tibus agunt propter dissipatam partium
imbecillitatem. Sic amicitia totius & a-
mor

mor & contentio, in toto quidem sunt actiones, in partibus de iis participantibus passiones evadunt. Item quæ in ideis & puris rationibus præcellunt in totius naturæ, contrahunt aliquid materiæ indigentia, & tandem in partibus aliquid deformitatis, & quæ in totis sunt unita in partibus dissident. Atque ita particularia, quæ cum conditionibus materiæ tota participant, in omnibus degenerant à pulcris, à perfectis, à totis: corrumpuntur insuper quædam partes, ut tota secundum naturam constituta servantur; partes conteruntur & premuntur aliquando, totis interea, ex hac ipsa conturbatione natis, passionis expertibus.

τὸς, καὶ ὁ ἔρως, καὶ τὸ νείκεον, κατ' ἐνέργειαν μὲν ὄντα ἐν τῷ παντί, παθήματα ἐν τοῖς μετέχουσιν τῶν κατὰ ἕκαστον γίνεται. ἐν εἰδέσι δὲ θεωρηθήσεται, καὶ λόγοις καθάροις
 5 ἐν τῇ τῶν ὅλων φύσει μεταλαμβάνει πινὸς ὑλικῆς ἐνδείας καὶ ἀμορφίας ὅτι τῶν κατὰ μέρους συνηνωμένων ὅτι πρὸς ἀλλήλας ὅτι τῶν ὅλων, ὅτι τῶν μερῶν διαφέρει. καὶ ἔτι ὅτι πρῶτων ἐξίσταται τῶν καλῶν καὶ τελείων, καὶ
 10 ὅλων, τὰ μετὰ ὑλῆς αὐτῆς μεταλαγχάνονται μερῶν. ἐνία δὲ φέρεται τῶν μερῶν ὑπὲρ τῶν ὅλων καὶ φύσιν σωεσθησέτα. ἀφαιρούμεθα καὶ ἀλίσβετο καὶ βαρεῖτο ἐνίοτε τὰ μέρη, καὶ τοῖς τῶν ὅλων φύσιν ὁμοίων
 15 ἀπὸ αὐτῆς τῆς τοιαύτης ὁχλήσεως ἀπαδῶν ἀφαιρούντων.

CAP. X.

Hinc sequitur posse homines abuti naturæ viribus, & divinis muneribus ad malum; ut causa mali non sit aliunde quam ex optione humanâ.

COLLIGAMUS tandem quæ expositis sequuntur. Naturalibus aut corporeis universi potentiis quoties utuntur invocantes, ad eos descendit efficacitatis communicatio, libera quidem & ad
 20 malefaciendum indeterminata; & qui utitur eâ communicatione, is est qui ea abutitur ad contrarias, hoc est malas artes. Ipsa quidem communicatio sympatheticè & propter similitudinem tantum unâ movetur cum passionibus paulò præter naturam; maleficus vero plena voluntate præter æquum & bonum id quod communicatur, ad malum trahit. Porro superna communicatio per simplicem ratamque illam mundi concordiam partes
 25 longissimas effectu suo tangit; si quis interim hoc deprehendens moliatur inique partes fortèse universi pervertere in alias partes, sane his mali sequentis causa non est tribuenda, sed hominum audaciæ
 30 & transgressionis, quæ ea quæ juxta mundi ordinem bona sunt & salutaria, pervertunt. Quandoquidem igitur neque ipsi Dii faciunt mala quæ videntur, sed naturæ & corpora quæ divinitus descen-

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΕΘΑ οὖν τὰ ἀπὸ τέτων συμβαίνοντα. εἰ γὰρ φυσικῶς δυναίμεσιν ἢ σωματικῶς τῶν πρῶτων ἡρώωνται πινες τῶν καλῶντων, ἢ μὴ δόσις γίνεται τῇ ἐνεργείᾳ ἀποσείρεται, καὶ ἀνὰ κακίας. ὁ μὴ τοι ἡρώωνται αὐτῇ μετασφύρει τὴν δόσιν ὅτι πάντοτε, καὶ τὰ φαύλα. καὶ ἡ μὴ συμπαδῶς δι' ὁμοιοτητα τοῖς
 25 πάντεσιν ὑπερναντίως συλλυγέει, ὁ δὲ, ἥδη καὶ ἀφαιρέσιν ἔλκει ὡς δὲ δόσιν ὅτι τὰ φαύλα δὲ διδόντων. καὶ ἡ μὴ, καὶ μίαν ἀρμονίαν τῶν ἡρώων τῶν πορρωτέρω ποιεῖ συνεργεῖν. εἰ δὲ τις καταμειδῶν, ἔλ-
 30 κεν ὅτι χειρὶ μὴ καλῶς μοίρας πινὰς τῶν πρῶτων εἰς ἑτέρα μέρη, ὅτι τὰ γὰρ ἐκείνη αἶπα, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων τολμα καὶ ὡς ἔχαστος τῶν ἐν τῇ ἡρώων τῶν ξέως, ὡς ἔχαστος τὰ καλὰ καὶ νόμιμα.
 35 ὅποτε δὲ οὖν ἔτε οἱ θεοὶ δρῶσι τὰ δοξαζόμενα εἰς πονηρά, ἀλλ' αἱ καθήκοντα ἀπὸ αὐτῶν φύσεις καὶ τὰ σώμα-

τα· ἔτε αὐτὰ ταῦτα, ἕτως νομίζεται,
ἐνδίδωσι πλημμέλειαν ἀφ' αὐτῶν, ὅτι
σωτηρία δὴ τῶν ὅλων κατὰ πέμπτει τοῖς
πρὸ γὰρ τὰς οἰκείας ἀπορροίας, οἷτε πα-
ραδεχόμενοι αὐτὰς συμμίξει τῇ οἰκείᾳ καὶ 5
πρὸς αὐτῶν μεταλλάττεισιν, ἕτερος τε δι-
δομένας ἐπ' ἄλλα μετέλαβον. καὶ ἡμεῖς δὲ
ἀπὸ τῶν τέτων ἀναίπον ἀποδέδμεν. ἔτι
τῶν κατὰ τὴν καὶ ἀδίκων δὲ θεῶν.

dunt; sed nec hæc ipsa, prout plerique
arbitrantur, à seipsis vitium communi-
cant, sed ad salutem totius, ad terrena
influxus suos dirigunt, & qui eos recipiunt
propriis mixturis & mutationibus perva-
runt; aliumque in finem missas ad alium
diversum transferunt. Atque ex his om-
nibus abunde ostendimus malorum &
injustè factorum causas ad Deos referri
non oportere.

C A P. XI.

Dii (inquit Porphyrius) non nisi castos & mundos exaudire se docent, ipsi interim ad incestos concubitus sæpe homines agunt. Eadem hæc, quæ pro providentiâ dicta sunt dici posse.

ΕΡΩΤΑΣ δὴ καὶ ἅμα ἀπορεῖς μὲν 10
τῶν, “ὡς μὴ κατὰ τὸν μὲν ὅτι δὲ
“ἀφροδισίων, ὅτι αὖ καλὸν ἐστὶν ἀκα-
“σμεν. αὐτοὶ δὲ ἄγαν εἰς ὁρμήνοια ἀ-
“φροδισία τὰς τυχόντας ὅτι ὁκνεῖσι.”
τὰ δὲ ἔχει μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἐκπεσοδεν εἰ- 15
ρημένων σαφὴ πλὴν λύσειν. εἰ νόμων μὲν
ὅκτος, κατ' ἄλλω δὲ κρείττονα τῶν νό-
μων αἰτίαν καὶ τάξιν ταῦτα γίνεσθαι. ἢ εἰ
κατ' ἀρμονίαν μὲν καὶ φιλίαν ἐν τῇ ἡ-
σμῳ, καὶ δὲ πᾶσι συμπαθεῖ κρείσσιν ὅτι 20
τῶν μερῶν τὰ πᾶσι συμβαίνει. ἢ εἰ
καλῶς διδομένων μετέλαβον. ἢ δὲ οἱ
καλῶν ὑπὸ τῶν λαμβανόντων ὅτι τὰ
ναντία.

dit boni communicatio, à recipientibus in contrarium pervertatur.

C A P. XII.

Toti universo amoris insitum esse principium, id quod ad finem honestum à Diis constituebatur hominum arte & fraude ad inhonestum posse pertrahi.

Οὐ μὲν ἄλλὰ δὲ κατ' ἰδίαν ὁπότε 25
ψαδῶν πρὸ αὐτῶν τέτων, ὅπως τε
γίνονται, καὶ ὅτι πᾶσι ἔχθ' λόγον. δὲ δὴ νοστὶν,
ὡς ἐν ζῶντι ὅτι δὲ πᾶσι. καὶ δὲ ἐν αὐτῇ μέρῃ

Q U I N de his ipsis singillatim dis-
piciamus, quo modo fiant, & quam
habeant rationem. Animadvertere o-
portet, quod mundus unum animal est;
partes

partes ejus licet loco à se invicem distendantur, naturali tamen consensu ad se mutuò conspirant. Atque vis ipsa conciliatrix & causa communis omnium missionis trahit quidem partes ad se invicem miscendas suapte naturâ. Possit etiam ejusmodi appetitus arte quadam incitari & intendi præter ordinem. Hæc vis conciliatrix ipsa, & quicquid ab eâ in universum mundum diffunditur, bonum est, plenitudinem efficit, communionem, consensum, symmetriam aptè & harmonicè procurat, amoris unionisque initium rebus omnibus indit, per quod quæ sunt quæque fiunt universa continentur. In partibus cum propter earum distantiam & invicem & à totis; tum etiam propter ipsarum naturam imperfectam, egenam & debilem, non nisi cum passione mutuum conficit congressum; unde & vehemens appetitus & acrior impetus earum plurimis innascitur. Postquam autem vim hanc coaguli passim naturæ insitam inditamque deprehendat ars (quæ & ipsa quoque variè circa naturam occupatur) trahit eam variis rationibus, & quasi in unum derivat, atque adeo quod erat ordinatum in se, ad confusionem traducit, quod pulcrum & compositum, enormitate & turpitudine replet, transfertque ad ineptam plenitudinem perfectionemque non debitam, quod pulcrè & naturaliter in singularum partium unione perficiebatur, & ex diversis conficit communem quandam passionem & miscellam; materiamque de suo sufficit, ineptam quidem ad boni universam productionem, eò quod aut non omne excerpit quod bonum est, aut alio quam oportuit id transfert; viresque multas naturales plurimum forte discrepantes commiscet, quarum temperatione pro arbitrio ad generationem abutitur. Unde quaque igitur ostendimus, quod ad res venereas incitatio & pronitas inordinata ab arte potius hominum, quam à necessitate sive Deorum sive Dæmonum proficiscatur.

διέστηκε μὲν τοῖς τόποις. τῇ δὲ μιᾷ φύσιν, ἀλλήλων πρὸς ἀλλήλα. τὸ δὲ συναγωγὴν ὅλον καὶ τὸ συγκροτῶς αἴτιον ἔλκει μὲν καὶ αὐτοφύως τὰ μέρη πρὸς τὴν ἀλλήλων σύμμιξιν. διὸ καὶ δὴ τὸ τέχνης ἐγείρειται καὶ ὅταν πείνεται μᾶλλον τῷ θεῷ. αὐτὸ μὲν οὖν καὶ εἰς αὐτὸ, ἀφαιρῶν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὅλον τὸ ἥσυχον, ἀγαθὸν τε ἔστι καὶ πληρώσεως αἴτιον, κοινωνίας τε καὶ συνόδου καὶ Συμμετείας Συναρμωστικῆς, ἑρμῆος τε ἀφαιρῶν ἀρχὴν ἐντίθησι τῇ ἐνώσει, ἀφαιρῶν τὰ τε ὄντα καὶ τὰ γιγνόμενα. ἐν δὲ τοῖς μέρεσι ἀφ' αὐτῶν ἀλλήλων τὸ ὅλον ἀποσπασίαν, καὶ ὅταν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν ἀτελῇ τε ἔστι καὶ ἐνδεὴ καὶ ἀδυνάτου, μὲν πᾶσι ποιεῖ τὴν ἀλλήλων χάριν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ὅταν θυμῷ καὶ ἐφροσίνι σύμφυτον αὐτῶν τοῖς πλείστοις ἐνεσι. κατὰ δὲ τὴν οὖν αὐτὴν ἔως ἐνσωματώμενον τῇ φύσιν, καὶ πρὸς αὐτὴν μεριζόμενον τέχνη, πολυειδῶς καὶ αὐτὴ μεριζομένη πρὸς τὴν φύσιν, ἔλκει ποικίλως αὐτὸ καὶ μετατρέθει, καὶ τὸ μὲν ἐν αὐτῷ τεταγμένον, εἰς ἀταξίαν μετάρη, τὸ δὲ καλῶς, καὶ τὸ τῷ εἶδῳ σύμμετρον ἀσχημοσύνης ἐμπιμπλησι. τὸ δὲ ἐν ἐκάστοις ἐνώσεως Συμφυρόμενον σεμνὸν τέλει ἐπ' ἄλλο ἀπορεπὲς μεταφέρει πληρώμα, καὶ κοινωνὸν πᾶσι. ἐκ ἀφαιρέσεων πῶς Συμφερόμενον. ὅλως τε ἐνδίδωσιν ἀφ' αὐτῆς, ἥτις πρὸς φθορὰς ἔστιν εἰς τὴν ὅλως τῷ καλῷ γένεσιν, ἢ μὴ δεχόμενῃ πρὸς πᾶν τὸ καλόν, ἢ ἐπ' ἄλλα αὐτὸ μεταβάλλουσα, δυνάμεις τε πολλὰς φυσικὰς ἀφαιρέσας μίγνυσιν. ἀφ' ὧν ὡς ἂν ἐδέλῃ, ἔτω κατὰ δύναμιν τὰς πρὸς τὴν γένεσιν συμμίξεις. πρῶτα γὰρ οὖν ἀποδείκνυται, ὡς ὅτι τέχνης πινὸς ἀνθρώπου ἢ τοιαύτη γίνεται κατὰ σκοπὸν τῆς τῷ ἀφροδισίων Συμπλοκῆς, ἀλλ' ὅταν ἀπὸ πινῶς δαιμονίας ἢ θείας ἀνάγκης.

C A P. XIII.

Dæmonas impuros & animas posse ad ista patranda adjuvare.

ΕΠΙΣΚΕΨΑΙ Δὴ οὕτω καὶ κατ' ἄλ-
 λω αἰτίων γένεσιν πῶς λίθοι, ἢ βοτάνη
 πολλάκις φύσιν ἔχουσιν ἀφ' ἑαυτῶν φθαρ-
 πικῶν, ἢ πάλιν συναγωγῶν τῶν γινομέ-
 νων. μὴ γὰρ ὅτι οὕτως ἐπὶ τέτων μόνων, 5
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μεζόνων, καὶ ἐν μεζοσι παρ-
 γμασι φύσεων, ἢ φυσικῇ αὐτῇ ἐπιμελείᾳ,
 οὗ οἱ μὴ δυνάμειοι συλλογίζεσθαι, τὰ χ
 ἂν ἐπὶ τὰ κρείττονα ἔργα τῶν φύσεων ἐν-
 εργήματα μεταφέρειεν. ἥδη πῶς συν- 10
 ωμολογῆται ἐν τῇ γένεσιν, καὶ περὶ τὰ ἀν-
 δρώπια παρὰ γὰρ, καὶ ὅσα ἐστὶ ἐν τοῖς
 περὶ γῆν, ὅ τῶν πονηρῶν δαμνῶν φύλον
 πλέον ἐπιμελεῖται δυνάμει. τί οὕτως ἐπὶ δυν-
 αμῶν, εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα ὅ τοῖς 15
 ἐπιτελεῖ; ὅτι γὰρ πᾶς ἀνὴρ ἀφ' ἑαυτοῦ δυν-
 νηθεῖν, τί ποτ' ἐστὶ ὁ ἀνδρῶν αὐτῶν καὶ φαν-
 λον, ἢ τίς γνωρίσασθαι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐ-
 χέρον; ὁ δὲ μὴ οἷοί τε καὶ δορᾶν, ἀλλ' ὅπως
 συλλογίζονται περὶ τέτων τῶν αἰτίων 20
 ζήτησιν, καὶ ἐπανάγουν αὐτῶν ἐπὶ τὰ
 κρείττονα γῆν τὴν φύσιν, καὶ τὴν δαμν-
 νίαν τῆς φύσεως. εἰ γὰρ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν μερικήν
 ἐπὶ τέτων συλλαμβάνοντα πνεύματα
 εἰς ἀφροσύνην, τῆς τε ἐν σώματι κατε- 25
 χυμένης, καὶ ὅση ὁ μὲν ὁρεῶδες καὶ γῆινον
 σῶμα ἀφῆκεν, ἐπὶ δὲ πνέοντα. πολλοὶ
 καὶ δι' ἄλλων περὶ πλανᾶται καὶ τῶν τῶν
 γένεσιν τόπος. καὶ αὐτὴ ἀληθὴς μὲν ἂν
 εἴη δοξα, πορρωτέρω δὲ τῆς τῶν κρείττωνων 30
 αἰτίας διέστηκεν. ὁ δὲ αὐτῶν ἀεὶ ὁ δεινὸν καὶ ὁ-
 σον ἐστὶν ἀγαθὸν δαμνῶν ὑπερεῖται τῶν
 ἀφροσύνοις εἰς τὰ ἀφροσύνην τῶν ἀνδρῶ-
 των ἐπιθυμίας. ἐπεὶ δὲ πέφυκεν αὐτῶν
 ἄλλα αἰτία πολλὰ ὑπάρχοντα. 35

CONTEMPLARE etiam aliud
 causarum genus; quomodo & lapi-
 des & herbae saepe naturas habeant, ad
 dissolvendum vel congregandum res ge-
 nerabiles. Atqui non est hoc verum tan-
 tum in his; sed etiam in majoribus tum
 rebus tum naturis manifesta est illa natu-
 ralis potestas, quam qui non valeant ani-
 madvertere, mirum ni opera naturae ad
 superiores causas referant. Jam autem in
 confesso est, quod malorum Dæmonum
 gens plurimum possit in generatione, re-
 busque humanis & mundanis. Non ergo
 mirandum est, si Dæmones haec & similia
 patrent: certe non est cuiusvis hominis
 dicere, qui boni & quinam improbi sunt,
 aut quibus indiciis ab invicem pernoscan-
 tur; quod cum non valeant quidam in-
 telligere, ineptè causam harum rerum con-
 jectant, & quærunt, rejiciuntque illam in
 eas naturas, quæ meliores sunt naturæ
 communi, & ipso Dæmonum gradu su-
 periores. Vera etiam esset illa opinio, si
 quis diceret quod ad has res conficiendas
 nonnihil forte conferant vires quædam a-
 nimæ particularis, sive ea sit in corpore
 adhuc, sive postquam testaceum & ter-
 renum domicilium dereliquerit, adhuc au-
 tem in spiritu turbido humentique ob-
 ambulat inferiora hæc & loca generati-
 oni opportuna. Sed longe hæc opinio
 à melioribus causis removet has res. Nul-
 lo igitur modo aut Dii, aut quotquot
 boni sunt Dæmones, illegitimis homi-
 num ad venerem cupiditatibus inservi-
 unt. Quoniam harum rerum causæ ex-
 istunt aliæ multæ.

SECTION V.

CAP. I.

Acceditur ad doctrinam de sacrificiorum vi, naturâ, & utilitate. Sacerdotes debent abstinere ab animalibus (objicit Porphyrius) ne Dii sc. eorum nidoribus inficiantur, & tamen iidem maximè istis capiuntur.

S EQUITUR jam quæstio ab omnibus
ut dicere verè videor agitata homini-
bus tam doctis quam indoctis, de sacri-
ficiorum negotio. Dubitas enim in fe-
“quentibus, quem usum, quam vim habeant
“sacrificia in mundo, & apud superos, quâ-
“ve tandem ratione, aut ad Deorum, qui
“coluntur honorem apè; aut ad eorum
“qui donis suis eos colunt, utilitatem fi-
ant. Sed & alia ibidem objectio occurrit,
“quod Antistites oporteat ab animalibus ab-
“stinere, ne Dii vaporibus ab animalibus
“polluantur, cum Dii animalium nidoribus
“vel maximè illiciantur.

Ο πίνυν πάντων ὡς ἐπεὶ εἶπεν ἀν-
δρώπων τὸ περὶ παρθεῖα ἀγαυοῦντων
καὶ τῶν ἀπειροτέρων τὸ ἐν λόγοις μελετῆς
χοινόν ἐστι ζήτημα, ἂν ποτε καὶ ὁ σωεχὲς
5 ὁ περὶ θυσιῶν λέγων, “τίνα ἔχουσι ῥαίαν ἢ
“διώαμιν ἐν τῷ πόρτι, καὶ ὡς αὖ τοῖς θεοῖς, πῶ-
“νος δ’ ἐνεκα λόγου περὶ φόρου καὶ τοῖς πτω-
“μένοις, ὡφελίμως δὲ τοῖς τὰ δῶρα περὶ
“γαστρὶν ἐπιτελῶνται, περὶ τοῦ ὅτι αὐτόθεν
καὶ ἄλλῃ τις ἐναντίωσις ἢ ἀπὸ τοῦ “τὸς ὑπο-
10 “φῆτες ἀπεχεσθαι δεῖν ἐμψύχων, ἵνα μὴ
“οἱ θεοὶ τοῖς ἀπὸ ζώων ἀτμοῖς ῥαίνωνται.
“ἐναντίον γὰρ τῷ τοῦ αὐτὰς τοῖς ἀπὸ ζώ-
“ων ἀτμοῖς μέγιστα δηλιάζεσθαι.

CAP. II.

Ostenditur Deos etiamsi corpora regant & gubernent, nullo modo ab iis affici, aut sese ad eos convertere.

D UBITATIONUM istarum
facilis erit solutio, si ostendamus
quanta sit excellentia totius supra partes,
si quæ sit Deorum eximia majestas supra
homines commemoremus. Id volo, quod
anima mundi præsideat mundano corpori,
quoddque Dii cœlestes cœleste corpus mo-
derentur, nihil inde vel passionis noxiæ sus-
cipiunt, vel in intelligendo impedimenti.
Nostræ vero animæ sua cum corpore so-
cietas damnosa est quoad utrumque. Jam
si quis hoc animadvertens scrupulum ta-
lem injiciat; quemadmodum corpus no-
strum animæ compedes & vincula inne-
ctit, ita haud dubiè & mundanæ animæ

Τ ΗΝ μὲν οὖν μέγιστον τῶν νυνὶ περὶ
κειμένων, ὁπόσους δὲ τις διαλύσσει,
πῶς τῶν ὅλων περὶ τὰ μέρη, ὡς αὖ εἰξας
ὑποφύω, καὶ πῶς τῶν θεῶν περὶ τὸς ἀν-
δρώπους ἐξηρημένῳ ὑποβολῇ ὑπομνή-
20 σαις. οἷον ὁ λέγων, πῶς μὲν ὅλῳ ψυχῇ
περὶ ἐκείνῃ τῷ κοσμικῷ παντὶ σώματι,
καὶ τὸς ἐρανίαις θεῶς ἐπιβεβηκέναι τὸ ἐρανίαι
σώματι, ἔπε βλαβερόν ἐστιν εἰς ὡς αὖ φύω,
ἔπε ἐμπόδιον περὶ τὰς νοήσεις. τῇδε ἐν μέ-
25 ρει ψυχῇ χοινωνεῖν σώματι, περὶ ἀμφο-
τέρα ταῦτά ἐστιν ἀλυσίτελές. εἰ δὲ τις
καπδῶν τῷ συμπλέκει πινὰ ποιῶντι
διπλοῖαν, ὡς εἰ τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρῃ δε-

σμός δ' σώμα, καὶ τῇ δ' παντός ἐστὶ δεσμός.
καὶ εἴτε ἡ μερὶς ψυχὴ πρὸς δ' σώμα ἐπέ-
σραπται πρὸς τὴν ἡμετέραν πᾶς ἀν' ἀπαν-
τήσας πρὸς τὸ λεγόν, ὡς ὅτι οἶδεν ὅση
πῆς ἔστιν ἡ τῆς κρείττονων πρὸς τὰς ἀν-
θρώπους, καὶ ἡ τῆς ὁλῶν ὑπεροχὴ πρὸς τὰ
μέρη. ἐπὶ ἄλλων οὖν καὶ ἄλλων, πᾶς ἀντι-
κείμενα προσαντιμέτωπα, ὅθεν μίαν κινεῖ πως
ἀμφισβήτησιν.

corpus mundanum; & ut particularis
anima ad corpus inclinatur, cum ad ge-
nesin fertur; sic inclinari quoque supe-
riores naturas: quilibet possit ad hæc re-
ponere, quod nesciat is quanta sit supe-
riorum, si ad homines conferantur, quan-
ta totius, si ad partes conferatur super-
eminencia. Quare istæ objectiones cum ab
aliis, atque aliis rebus afferantur, nullam
jure dubitationem movere possunt.

C A P. III

Ex hac ratione colligitur Sacrificia non ita valere, ut Deos impellant, huc, illuc, aut ad se conforment; sed contra, hæc ad Deos sese accom- modare.

ΚΑΙ ἐνταῦθα δὴ οὖν ὁ αὐτὸς ἔξαρκος 10
λόγος. ἡμῖν μὲν γὰρ βαρύτητα, καὶ
μασπὸν ἐναπομείνουσαν τῇ τῇ ψυχῇ
κρινωνησύντων ποτὲ σωμάτων ἢ διπλῶ-
σις, ἡδυπάθειαν τε ἐντίκτει, καὶ ἄλλα
ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ πολλὰ νοσήματα. ὅπῃ 15
δὲ τῆς θεῶν, καὶ τῆς ἐγκοσμίων, ὅλῶν
αἰτίων ἢ ἀπὸ τέτων ἐναγομένη πῶς ἰερό-
ταρπῶς ἀναδυμίαις, ἃ τε δὴ ὡς ἐπι-
μύνη καὶ ἐπιδείχεται, σωαπομένη τε αὐτῇ
πρὸς δ' πόρ, ἀλλ' ἐπὶ σωαπομένη πρὸς 20
ἐαυτῇ πᾶς ὅλα, καὶ τῇ τῆς θεῶν σωαπο-
μένη αὐτῇ τοῖς κρείττοις, καὶ ὅλοις αἰτίοις,
ἀλλ' ἐπὶ καπνίσας αὐτὰ καὶ σωαπομένη πρὸς
ἐαυτῇ.

SUFFICIT etiam hic eadem ratio.
Nobis sanè gravedinem & inquina-
mentum affert esus corporum animæ
nuper conjunctorum; quinetiam dulces
animæ instillat affectus, aliosque quam-
plurimos ingenerat morbos. Sed vapor
exhalans ab animalibus & suffumigatio
sacra rite peracta Diis, mundanisque &
universalibus causis nihil nocet, utpote
quæ in divinis contineatur, non ea vi-
cissim contineat; & ipsa non trahit ada-
ptatque sibi Deos, & universa, sed vice
versâ accommodatur ipsa ad istorum im-
perium; ista melioribus naturis & causis
universalibus applicatur, nequit autem
illa constringere & sibi applicare.

C A P. IV.

Item quod sacrificia suis nidoribus nullo modo ad Deos pertingere possunt. Dii materiam absumunt. Cælestia corpora cum elementaribus imper- miscibilia, immutabilia; multo magis Dii.

ΟΥΔΕ γὰρ ὁ πᾶς σε ἔσεισεν ὡς μέγας 25
μῦθον περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς,
ἐπὶ πᾶσι δυσκολίαις, εἴ τις αὐτὸ ὁρῶν ὑπο-
λαμβάνοι. ἐ γὰρ δὴ ἵνα μὴ οἱ θεοὶ τοῖς

S E D nec illud solutu difficile, si re-
ctè intelligatur, quod te tantopere
movit, ac si pugnares pro abstinentiâ ab
animalibus. Nec enim propterea Deorum
cultores

cultores ab animalibus abstinent, ne forte vaporibus Dii contaminentur; quæ enim à corporibus exhalatio ad Deos potest appropinquare? Nam Dii priusquam materiale aliquid possit eorum potentiam contingere, ipsam materiam sine tactu discutunt. Nec solum hæc Deorum potestas absque contactu & approximatione omnia corporalia disperdit & delet; sed & ipsum cœleste corpus cum elementis materialibus misceri non potest, nec in se aliquid extranei admittit, nec de suo aliquid alienigenis impertiet. Quomodo igitur vapor aliquis terrenus, (qui ad quinque stadia non possit ascendere, quin iterum ad terram relabatur) cœlo ipsi succedet, & corpus illud gyrans & immateriale pascet, aut maculam aliquam vel passionem quamcunque in eo procreabit? Est in confesso, quod corpus ætherium sit immune ab omni contrarietate, omnique adeò liberum mutatione; quod prorsus purum sit à possibilitate in quid vis aliud conversionis, tum etiam quod ab omni ad medium & à medio tendentiâ alienum sit; quoniam aut stat immobile aut circulariter movetur. Corpora igitur quæ diversis qualitatibus & motibus prædita sunt, quæque transmutabilia sunt omnibus modis, ferunturque fursum & deorsum, non possunt aliquid habere commune cum cœlestibus corporibus, nec naturam nec qualitates nec actionibus putà evaporatione ea attingere; quare nec aliquid in iis efficient, quæ omnino à se discrepant. Sed nec potentiam istam habent quæ ingenita sunt, ut permutentur ab iis rebus quæ sunt genitæ. Num quid ergo natura Deorum à vaporibus istiusmodi foedari possit, quæ omnes vapores ab universa materiâ & corporibus uno, ut ita dicam, ictu averruncat?

Hæc igitur vel suspicari de Diis impium est: illud potius æquum est existimare, quod nobis & naturæ nostræ hæc noxia sint & aliena. Nam quæcunque divisa sunt cum partibilibus, & quæ materialia sunt cum materialibus, & omnino similia cum similibus possunt in agendo

ἀπὸ ζώων ἀτμοῖς ῥαίνωνται, ἀλλὰ τὸ οἱ
 δεξαπόλοντες αὐτὰς ἀπέχοντ' ἑμψύ-
 χων. τίς γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ σωμάτων ἀναδυμί-
 5 ασις αὐτοῖς πελάσθην, οἱ καὶ πρὶν ἐφάψα-
 θαι πρὶν ἐνύλων τ' σφετέρως διωάμεως
 πρὶν ἄλλω ἀναφῶς ἀποκρίναι; καὶ μή οἱ
 ἡ διώαμις αὐτῶν ἀναίρει πάντα καὶ ἀφα-
 νίζει τὰ σώματα ἀνδρ' ὅτι πρὸς αὐτὰ πε-
 10 λάζειν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐρῶνιον
 ἀμικλόν ἐστι πρὸς πάντα τὰ ὑλικά σοι-
 χεῖα. καὶ ἔπειτα αὐτὸ πᾶσι δέξαιτο πρὸς ἐ-
 αὐτὸ πρὶν ἐξωθεν, ἔπειτα ἂν ἀφ' ἐαυτοῦ πῖνα
 δόνη μοῖραν εἰς τὰ ἄλλότρια. ποτε οὖν
 15 ἀτμός τις πελάσθῃ, ὅς ἐστιν ἄρα σαδίων
 πέντε ἀπὸ γῆς ἐπαρμόνῃ, ἀπορρεῖ πάλιν
 εἰς πρὶν γῆν, διώατ' ἑρῶνι πελάζειν
 ἡ τρέφει τὸ κυκλοφορητικὸν καὶ αὐτὸν
 σῶμα, ἡ ποιεῖν τι ἐν αὐτῷ ὅλως ἡ μίασμα,
 20 ἡ ἄλλο ὅποιον πάσθῃ; ὁμολογεῖται γὰρ δὴ
 τὸ αἰθέριον σῶμα πάσης ἐκείνης ἐν ἑναι-
 ώσεως, τροπῆς τε πάσης ἀπὸ ἀλλήλων. ὅτι
 τὸ διώαται εἰς ὅποιον μεταβάλλειν,
 πάντα καὶ ἀντὶ τούτου, τροπῆς τε τ' ἐπὶ τὸ μᾶ-
 25 σον καὶ ἀπὸ τῶν μέσων πάντεσσι ἀπολελυτός,
 ὅτι ἡ ἀρρεπὴς ἐστίν, ἡ καὶ κύκλον περι-
 φέρεται. ὅτι ἐν ὅτῃ ἀπὸ τῶν σωμάτων τ' ἐκ
 ἀφ' ἐρῶνι διωάμεων καὶ κινήσεων συνε-
 στήτων, τρεπομένων τε παντοίως, ἡ ἀνω
 30 ἡ κατω φερομένων, ἐκ ἐστίν ἡ τις ἂν κινή-
 νια φύσεως ἡ διωάμεως, ἡ ἀναδυμιάσεως
 συμμεινῇ πρὸς τὰ ἐν ἑρῶνι σώματα. ὅ-
 δὲ ποιήσῃ τὸ οὖν εἰς αὐτὰ, ἡ πᾶσι δέξαιτο
 35 ἀπὸ αὐτῶν καὶ ἑρῶνι. ὅτι γὰρ ἐκείνα διώα-
 μίν πῖνα ἑρῶνι πᾶσι δέξαιτο εἰς αὐτὰ τ'
 ἀπὸ τῶν γιγνομένων μεταβολῶν ὄντα ἀρ-
 νηται. ἡ πᾶσι δέξαιτο τ' ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν
 ποιέτων ἀτμῶν, ἡ καὶ τ' ὅλης ὅλης καὶ τ' ἐν-
 ὑλων σωμάτων τὰς ἀτμὰς, ἡ ἔτι εἰ-
 40 πωρῶν, ὅτι αἰφνης καὶ μίαν βολῶ ἀποκρίναι;
 Τὸ πρὶν οὖν ὅτι ἄξιον ἵκονοσθαι πολυ-
 δὲ μάλλον ἐκείνο ῥῆθ' ἀφ' ὁμοειδοῦς, ὡς ἡμῖν
 καὶ τῇ ἡμετέρᾳ φύσιν τὰ παλαιὰ ἐστίν ἀλ-
 λήτεια. ταῦτα μὲν γὰρ δὴ διηρημένα εἰς
 45 τὰ μερῶν, καὶ τὰ ἐνυλὰ πρὸς τὰ ἐνυλὰ,
 καὶ ὅλως τὰ ὁμοφυῆ καὶ πρὸς τὰ ὁμοφυῆ
 δύναται

δυνάμει πῶς κινωμένη ἔχῃ πρὸς ἄλ-
ληλα τὴν ποιῆν ἢ πάσχειν. ὅτι δὲ ἐπὶ ἄλλης
ὄντα ἔσται, καὶ ὅσα παντὶ ἑλὼς ὑπαίρει, φύ-
σεσί τε καὶ δυνάμεσιν ἐτέραις ᾗ, ταύ-
τα ἔχῃ οἷά τε ἔστιν, ἢ ποιῆν εἰς ἄλληλα, ἢ
δέχεσθαι πῶς ἀλλήλων. καὶ ὁ μόλυ-
σμος οὗτος ἀπὸ τῆς ἐνύλων συμπίπτει τοῖς
ἐκ τοῦ σώματος ὑλικῶς καὶ χερμαίοις. καὶ ἀπὸ
τέτων ἀποκαταίρεται ἀναγκάσθον ἐκείνοις
ὅσα δυνάμει ἀπὸ τῆς ὑλης μαινέσθαι. ἃ δὲ
ἔτε ὅλως ἔχῃ φύσιν διαιρετῶς, ἔτε δυνά-
μιν κέκληται τὴν εἰσδέχεσθαι εἰς ἑαυτὰ πᾶ-
σι τῆς ὑλης πᾶσιν, πᾶσι ἀπὸ τῆς ἐνύλων
μεινέσθαι; πῶς δὲ ἐνεστὶν ἀπὸ τῶν ἐμψύ-
χων πᾶσιν ἢ ἄλλῃ τῇ ἀνθρώπων ὅτι
δολοῦν τὸ θῆλον, ὁ μηδὲν ἔχῃ κινῶν πρὸς
ἑμῶς, τῇ ἀνθρώπινῃ ἀσθενείᾳ κρείττον
πρὸς πάσας;

Οὐδέπερ ἄρα διαφέρει τὴν τοῖς θεοῖς,
ἔτε δὲ ἡμῶς ἐμπίπλυνται ὑλικῶς σώμα-
των, ὅτι γὰρ ἔστιν ὅλως τὴν πρὸς αὐτὰς
τῆς, ὅτι γὰρ ᾗ ἀνθρώπων. αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέ-
ρας κηλίδος. ἄρα γὰρ εἰσι πάντῃ καὶ
ἀκήρατοι. ἔτε εἰπὶν ὑλικῶς σώματων
ἀτμοὶ πρὸς γλῶσσαν ἀναδιδόν. πορρωτάτω
γὰρ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῇ ἔσται καὶ δυνάμει ἀ-
φασίησιν. ὅλη ἄρα καὶ τῇ ἐναντιώσεως συν-
ανήρη ὑπόθεσις, εἰ μηδέπερ αὐτῆς
ὑπάρχει μόνον πρὸς τὰς θεάς. ὁ γὰρ μηδὲ
ὅλως ἔστι, πῶς ἀνὴρ πᾶσι ἐν ἑαυτῷ μέ-
χρῃ; μέγιστον ἄρα ὑποπίπτει πᾶσι ταῦτα,
ὡς ἀτοπα, καὶ ἀναξίας τῆς θεῶν πρὸς
ἀγῆς ἐπορίας, ἃς ἐπὶ τῇ ἀνθρώπων τῆς
ἀγαθῶν ἀλόγως ἀνὴρ πρὸς πρὸς τοῖς. ὁ γὰρ
δελεάζει ὑπὸ τῇ τῆς ἀτμῆς ἀναδυμι-
άσεως, ὅτι ἀνθρώπος πρὸς νῦν ἔχων καὶ ἀ-
παθῆς εἰσδέχεται ἀνὴρ πρὸς εἰς ἑαυτὸν, μὴ
ὅτι γὰρ τῆς κρείττονων τῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὴ
μικρὸν ὑπερὸν τῶν λόγων, νυνὶ δὲ πρὸς
ἐναντιώσεως ἀφ᾽ πολλῶν λύσεων ἀνερ-
μένης, ἐπὶ ταῦτα καὶ περὶ τῇ πρὸς ἀπο-
ρίας ὅτι λογισμὸν ἀποπαύωμεν.

& patiendo se mutuo afficere: quæcunque
verò in alio genere essentiae, aut longè e-
minentiora, naturæque & qualitatibus gau-
dent prorsus aliis, hæc non possunt cum
aliis mutuas actiones & passionēs tueri.
Quare & omnis pollutio à rebus corporeis
incidit in res corpore materiali præditas,
& à rebus materialibus opus est, se ut
purgent ea, quæcunque possunt à materiâ
contaminari; quæcunque vero prorsus
vacant divisibili naturâ, nec materiæ af-
fectiones in se admittere naturaliter pos-
sunt, quæ possint à rebus materialibus pol-
lui equidem non video. Quæ potest di-
vinitas vitari meis aut alterius cujuscvis
homuncionis passionibus, quæ longè
præstantior sit, nihilque habeat cum no-
stra vilitate affine?

Quare neutrum horum ad Deos quic-
quam spectat, siue nos corporibus & ma-
teria inebriati simus, (nec enim id eos
tangit, nec ii nostris spurcitiis conspur-
cantur, utique incorruptibiles sunt, &
inviolabiles) siue vapores quidam à cor-
poribus materiales circa terram volitent;
nam à Diis, Deorumque essentiâ & po-
testate longissimè isti vapores absunt.
Corruit igitur oppositionis, quam fecisti,
tota fabrica, si de Diis neutrum ejus
membrum procedat. Sanè quod omnino
non est, nihil potest in se habere, quod
opponi possit. Frustra igitur tu istæc
tanquam pugnantia in suspicionem trahis,
& Diis minime dignas profers dubitatio-
nes, quas de hominibus mediocriter bonis
non sustineret quis rectè adferre. Quis
enim hominum, nedum Deorum, paulò
sapientior & sobrius de se id admitteret,
ut vaporibus suffumigationis se fateretur
inescari? Sed de his paulò infra sermo
instituetur. Nunc autem quoniam per
varias solutiones illa contrarietas (à te
objecta) sublata est, de primo dubio no-
bis hic oratio conquiescet.

C A P. V.

De Sacrificiis; non honoris, non gratiarum habendarum causâ fuisse instituta; nec esse tanquam primitias.

ARDU A est quæstio, deque rebus magnis quam nunc instituis; cui ut paucis, satisfaciam vix erit; indiget enim explanatione operosa, & longâ. Dicam nihilominus, & quidem ut potero, diligenter; conor autem assequi quæ sunt breviter à te significata, quæque per notas quasi subindicare te velle video. *De Sacrificiis* igitur sententiam nostram sic habeto. Sacrificia quantum ego censeo, non sunt offerenda, aut solius honoris habendi causâ, quemadmodum solemus offerre dona benefactoribus; sed nec ad grates referendas pro bonis à Diis acceptis; sed nec tanquam primitias, aut dona quædam gratitudinis ergo pro donis majoribus, quæ nobis Dii præstare possint. Hujusmodi rationes vulgares & humanæ sunt, & à communi hominum consuetudine petitæ; nequaquam vero convenientes Deorum majestati, & ordini, & causalitati supremæ.

Ο δὲ μείζον ἐρώτημα, καὶ περὶ μείζονων πτωδάνη, πῶς ἂν σοι δυνήσκειν δυο-
λάτῃ καὶ μακρὰς δεόμενον διεργασίως ἀποκρίνασθαι. Ἀλλὰ βραχέων καὶ ἱκανῶς.
5 ἐγὼ μὲν οὖν ἐγὼ, καὶ προθυμίας ἔσθ' ἐν ἀπολείψω. πρῶτον δὲ ἔπειτα τοῖς σωτόμενος ὑποδύκνυμι, καὶ μέλλεις ἐμφάσεως ἐνίοις προτίθῃς. ἐγὼ δὲ σοι λέγω τότ' ἐμὸν δόγμα "περὶ θυσιῶν", ὡς ἔστι ποτε αὐτὰς δεῖ
10 προσιεῖν πρὸς μόνης ἐνεκα, καὶ ἰσχυρὰ δὲ πρῶτον τὰς δι' ἐργασίας. ἔσθ' ὁμολογίας ἐνεκα χαρίτων ἐφ' οἷς ἡμῖν οἱ θεοὶ δεδώ-
κασιν ἀγαθοῖς. ἔσθ' ἀπαρχῆς χάριν, ἢ δώ-
ρων πινὼν ἀντιδόσεως, ἀφ' ὧν ἡμῖν πρέ-
15 χουσιν οἱ θεοὶ ἀρεστέων δώρων. καὶ γὰρ ταῦτα καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἔστιν, ἀπὸ τῆς καλῆς εἰληπίας πολιτείας. ὅτι τῶν θεῶν ὑπαρέχον, καὶ τὸ τ' ἑξέως αὐτῶν, ὡς αἰτίων ἐξηρημύων, μηδαμῶς ὀφεί-
20 ζονται.

C A P. VI.

Mira illa Sacrificiorum efficacia in malis quibuscumque tollendis, bonisque procurandis ex istiusmodi causis non ostenditur.

QUOD autem præcipuum est in Sacrificiis, efficacitatem dico, & quare tantas utilitates nobis conficiunt, ut sine eis non liberemur à peste, à fame, à penuriâ, nec impetremus imbres opportunos, nec ea quæ his omnibus præponderant, ea intel-
25 ligo quæ ad animæ purificationem, aut perfectionem & ad ejus generationis for-
dibus emancipationem conferunt; hæc inquam nullo modo Sacrificiorum à te significatæ explicationes & modi tangunt: 30

ΤΟ δὲ μέγιστον ὅ δραστέον τῶν θυσιῶν, καὶ ἁπλῆς μέγιστα πτωδάνη ἐπιπλεῖ, ὡς μήτε λιμὸς παῦλαν, μήτε λιμὸς, ἢ ἀφορίας χωρὶς αὐτῶν γίγνεσθαι. μήτε ὀμβρῶν ἀπώσεως, μήτε τὰ πτωδάνη 25 πρὸς τῶν, ὅσα εἰς ψυχῆς καὶ σώματος, ἢ πλείωσιν, ἢ πλεονέχειας ἀπαλλ-
λαχτῶ συμβάλλεται. ταῦτα δὲ οὖν ἐπὶ ὅλως ἐνδείκνυται οἱ τοῖσ' αὖτε πρόποι τῶν θυσιῶν. ὥστε ἔστι ἂν τις αἰτία δοκιμάσθαι
30

Q

δικαίως

διχόως, ὡς ἀπαξίως ἥντι ἐν αὐταῖς ἔργων
πλὴν αἰτίῳ ἀπολογιζομένης· ὅλλ' εἴπω ἀ-
ρα ὡς ἐπαγγελθεῖσιν, καὶ ἡ δούπερον
πρόπον σωτηριμύνης τοῖς παρότοις καὶ
παρεσβυταῖς αἰτίοις δούπεως ἀν' αὐτὴς πα- 5
ραδέξαιτο.

quare opinor, nemo poterit eos admittere,
ut qui non satis pro merito causas effe-
ctuum in Sacrificiis assignant; ac, si forte
probaverit, accipiet profecto eos secundo
in loco, & quasi consequentes, & modo
secundario coaptatos primis & antiquis-
simis causis ejusmodi effectuum.

C A P. VII.

*Sed nec ex universi omniumque ejus partium inter se consensione expli-
catur. Dii quippe supra naturam.*

ΑΡΑΙΤΕΙ δὴ οὕτω ὁ λόγος εἰπεῖν,
κατὰ τὴν ποιητικὴν ἔχουσι ἥντι πα-
ράτων αἱ δυσίαι, καὶ τὸ σωτηριμύνον
πρὸς τὰς θεὰς τὰς παρονημύνας αἰτίαι 10
γυνομένην. εἰν δὲ λέγωμεν, ὡς ἐν ἐνὶ
ζώῳ τῷ πρῶτῳ καὶ μίαν ζώων πλὴν αὐτῶν
πανταχῶς ἔχοντι, καὶ καὶ ὁμοίαν δυ-
νάμεων, ἢ ἥντι ἐναντίων ἡμέτερας, ἢ πρὸς
ἐπιτηδείας τὴν ποιητικὴν πρὸς τὸ πάρον 15
συγκινεῖται ὁμοίαν ἐπιτηδείαν, ὡσαύτως
καὶ μίαν συμπαθεῖαν διήκουσαν, καὶ ἐν τοῖς
πορρωτάτω ὡς ἔργου εἰσι λέγειν μὲν τι
ἔτω ἥντι ἀληθείαν, καὶ ἥντι συνεπομένων
ταῖς δυσίαις τῆς ἀνάγκης. ἐ μὲν οὖν α- 20
ληθείας πρόπον ἥντι δυσίων ἐπιδείκνυ-
ται. ἐ γὰρ ἐν τῇ φύσει καὶ ταῖς φυσικαῖς
ἀνάγκαις ἢ ἥντι θεῶν καὶ εἰς αἰῶνα, ὡς
πρόπον φυσικαῖς συνεγείρεται, ἢ ταῖς ἡμέ-
τεινέαις δι' ὅλης τῆς φύσεως δυνάμεσιν. 25
ὅλλ' ἔξω τῶν κατ' ἐαυτὴν ὡρεται,
ἐξὸν ἔχουσαν πρὸς αὐτὰ καὶ καὶ, ἔτε κατ'
εἰς αἰῶνα, ἔτε κατ' ἐαυτὴν, ἔτε κατ' ἄλλο
ἐξὸν.

P O S T U L A T igitur sermo
hic ut dicatur, quomodo operum
præstandorum efficaciam habeant Sacri-
ficia, quibusque rationibus coaptentur
Diis, qui sane omnium quæ fiunt causæ
sunt principales. Si dicamus, mundus est
animal unum, habetque unam eandemque
ubique vitam, proinde communio quali-
tatum similium, aut dissimilium pugna,
aut certe aptitudo quædam agentis ad pa-
tiens commovet similia & apta, eodem mo-
do, dum videlicet discurrit sympatheti-
cōs à remotissimis ad remotissima ac si
quam proximè inter se abessent; sane
hic aliquid è vero diceretur, & quod se-
quitur necessario ad sacrificia, non ta-
men verus ille Sacrificiorum modus ex-
plicatur. Ipsa namque Deorum essentia nec
in naturâ, nec in necessitatibus naturalibus
posita est, ita ut ex passionibus naturalibus
coexcitetur, vel potentiis per totam natu-
ram diffusis impellatur; sed extra hæc o-
mnia penes seipsam determinata est, nihil
habet cum his commune vel in essentiâ vel
potentiâ, vel aliâ aliquâ in re.

CAP. VIII.

Nec denique tribui debet aut numeris quibusdam aut specificis quorundam animalium operationibus, aut coloribus, aut partibus.

EÆDEM absurditates sequentur, si qui afferant tanquam causas efficacitatis, quam habent Sacrificia, consensum rerum inferiorum cum superioribus. Veluti qui numeros apud nos ad superiora accommodant, sic in Crocodilo sexagenarium numerum tanquam Soli convenientem sumunt; vel qui rationes physicas, puta animalium vires & operationes, huc trahunt; sic canem & Cynocephalum & mustelam Lunæ communes faciunt: item qui materiales quasdam species, ut solet in animalibus sacris fieri, vel aliquid quod in eorum corporibus notetur; aut denique quicquam ex omnibus rebus quæ accommodari possint cœlestibus; aut membrum aliquod, ut cor galli, aut qui huiusmodi alia quævis quæ cernuntur in naturâ causas credunt Sacrificiorum efficacitatis. Quippe ex his omnibus non supernaturalis ostenduntur esse causa Dii; neque ostenditur quod, ut talis, commoventur sacrificiis. Sed assignatur naturalis quædam potentia in materia latens, & corporibus affixa, & hæc ut talis naturaliter unâ cum illis commovetur & conquiescit: prout omnia faciunt quæ sunt in naturâ. Si quid verò tale ad Sacrificia consequitur, id quidem tanquam concausa, & in genere causarum sine qua effectus non evenit, numerandum. Itaque causis principalibus nempe Diis subordinabitur Sacrificium.

TA δ' αὐτὰ ἀποτα συμβαίνει, καὶ εἰ πῶς τῶν ἡμῶν ἀριθμοὺς ὥς ἐπὶ τῷ κροκοδείλῳ λαμβάνουσι πλὴν ἐξηγουμένους ὡς οἰκείαν ἡλικίαν ἢ λόγους φυσικὰς, ὥς πᾶς τῶν ζώων διατάξεις καὶ ἐργασίαι, οἷον κυνὸς, κυνοκεφαλῆ, μυγαλῆς, κρινᾶς ἕως πρὸς σελήνῳ. ἢ τὰ ἐνυλὰ εἶδη, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ζώων ἢ ἄλλοι πῶς πρὸς τοῖς σώμασι ζώων, ἢ τῶν ἄλλων ὁπωσὲν προεγεγραμμένων, αἰτιῶνται τὴν ποιήσεως ἢ μέλους, ὥς ἐπὶ τῇ καρδίᾳ τῷ ἀλεκτρυόντι, ἢ ἄλλα πᾶσι ταῦτα τῶν πρὸς τὴν φύσιν θεωρημάτων ὥς αἴτια τῆς ἐν ταῖς διόσεσι ἀπεργασίας λογίζονται. καὶ γὰρ ἐκ τέτων ἔχ' ὑπερφύσης πρὸς τῶν θεῶν αἴτια δέκνυται· εἰδ' ὡς τοιαύτη συγκινεῖται ταῖς δυνάμεσι. ὥς δὲ φυσικὴ κατεχομένη τε ὑπὸ τῆς ὕλης, καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοίων πρὸς ἐκλειπόμενῃ φυσικῶς αὐτοῖς συνεγείρεται, καὶ συναναπαύεται. καὶ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν φύσιν ὑπάρχοντα. εἰδ' ἄρα πῶς καὶ τοιοῦτον ἐν ταῖς δυνάμεσι, συνακολουθεῖ ὡς συναίτιον, καὶ ὅ, ὡς ἐκ ἀνδρῶν, λόγον ἔχον, καὶ ἔτω σωήρηται τοῖς προγεγραμμένοις αἰτίαις.

C A P. IX.

Causa antiquissima tantæ in Sacrificiis efficaciae est Deorum erga sua opera amor, efficientium erga effecta. In perfecto sacrificio tota efficientium divinorum catena commovetur. Cur aliqui Geniis offerri sacrificia autument, alii Deorum viribus ultimis, multi mundanis.

BEATTON οὐκ φιλίαν καὶ οἰκείωσιν αἰπαῖς, χάριν τε σωθετικὴν τῷ δημιουργούτων πρὸς τὰ δημιουργήματα, καὶ τῷ γινώσκων πρὸς τὰ ἀπογινώσκοντα. ἔστι οὖν ταύτης προηγουμένης τῆς κινήσεως ἀρχῆς, λάβωμι π ζῶον, ἢ τῷ φυσικῶν ὅτι τῆς γῆς ἀκραφνῶς καὶ κατὰ τὴν ἑξουσίαν ζῶον βέλημα τῷ πεποιημένῳ, ὅτε καὶ τῷ ποιῶντι τὸ ὅτι βέλημα καὶ ἀρχαίως ἐπ' αὐτῷ δημιουργικῶν αἰδῶν, οἰκείως κινῶμι. πολλὰν δὲ ἔσθ' ἑσὼν τέτων, καὶ τῶν μὲν προσηχῶς σωτηρικῶν, ὥσπερ τὸ δαμνῶντων. τὸ δὲ, ἀνωτέρω τέτων πως πεποιημένων, ὥσπερ τῶν θεῶν αἰώνων. ἐπ' ὅ τῶν προεστυτάτης τ' μᾶλλον αἰτίας ἐξηγουμένης, συγκινῶμι μὲν, ὑποτὶ τελείας θυσίας πόρτα τῆς αἰτίας κατὰ τὴν εἰληχὲς τ' ἐκαστάταξιν, συγγενῶς πρὸς αὐτὴν οἰκείῳ. εἰάν τ' ἀτελής τις γῆ, μετὰ πινὸς ποταμῶν προσηχῶν τ' προελθεῖν, ἔχ' οἷα τῶν ἐστίν. ὁθεν δὴ καὶ πολλοὶ μὲν δαίμοσιν ἀγαθοῖς, πολλοὶ δὲ θεῶν τῆς τελειότητος δυνάμεσι, πολλοὶ δὲ τῆς ἀεικροσμῶς, ἢ ἀειγείῳ δαμνῶντων ἢ θεῶν δυνάμεσιν ἡγνῶντα τὰς θυσίας προσάγει. μέντοι μὲν 25 τοὶ τ' περὶ αὐτῶν ἐ ψευδῶς ἀφηγέμενοι. τὸ δὲ ὅλον αὐτῆς τ' δυνάμεως, καὶ τὰ πάντα ἀγαθὰ, καὶ εἰς πάντα τ' εἶδος ἑξελείνοντα ὅσα εἰδότες.

omnia ex iis commoda, quæ quidem per totam divinitatem se extendunt.

PRÆSTAT igitur dicere mirificos Sacrificiorum effectus procedere ab amicitia, tanquam à causâ, & accommodatione quadam & habitudine opifices ad opificia, genitores ad genita conciliante. Quando igitur præeunte & ducente communi hoc principio, accipimus animal aut aliquid è terrâ natum quod clarè & purè opificis sui voluntatem representet; tunc per tale quiddam propriè riteque movemus causam opificem huic rei purè præfidentem. Jam verò cum causæ rerum plurimæ sint, & aliæ quidem absque medio præfint, sicut Dæmonia; aliæ verò his superius constitutæ sint, sicut divinæ causæ; & his etiam una antiquior adhuc causa præfuit; certè in Sacrificio perfecto omnes istæ causæ commoventur. Accommodantur vero ei, & ut sic dicam, appropriantur familiariter secundum ordinem quem ex iis quæque sortita est. Si verò imperfectum sit Sacrificium, usque ad aliquem gradum ascendit, longiùs verò non pertinet. Hinc est quod multi existimant sacra tantum fieri bonis geniis, multi autem postremis Deorum potentiis, alii item iis Deorum Dæmonumque potentiis, quæ mundanæ terrenæque sunt. Et hæc quidem ab illis aliquatenus verè dicta sunt, partem enim Sacrificiorum & eorum efficaciam enarrant, non autem videntur intelligere totam eorum potestatem, nec

CAP. X.

Prædicta omnia posse tanquam causas secundarias efficaciæ in sacrificiis admitti; causas omnes uniri, & subordinari. Dæmones non aluntur victimarum nidoribus. Animæ perfectio, mens: naturæ, anima.

NO S verò omnia admittimus, simulque comprehendimus naturalia quidem, & quæ tanquam in uno animali secundum aptitudinem, vel sympathiam commoventur, ea accipimus tanquam simpliciter subjecta & consequentia, servientiaque causæ efficaciæ in sacrificiis apparentis; Dæmonas verò potestatesque mundanas & terrenas, ut proximè ad ordinem nostrum accommodatas; sed causas potissimas perfectissimasque istius efficaciæ attribuimus haud dubiè perfectissimis opificibusque potestatibus. Quoniam verò eæ continent in se omnes omnium causas, ideo dicimus quòd etiam omnes efficientes rerum causæ unà cum his circumaguntur, atque adeò ex cunctis simul communis utilitas in totam genefin derivatur; aliquando quidem per civitates populosque & gentes omnigenas, vel latiores his vel angustiores circumscriptiones; aliquando per domos vel hominem unumquemque bona diffundunt voluntate beneficæ, non passione erga recipientes suas erogationes instituendo, sed incorruptâ mente judicant esse dandum secundum proprietatem & quasi cognationem: unâ interim amicitia, quæ continet omnia, hanc obligationem per ineffabilem communionem quandam conficiente.

Atque hæc sanè veriora sunt multoque propius Deorum essentiam attingunt & potentiam, quàm quod tu suspicaris; scilicet *nidoribus animalium præcipuè inescari in sacrificiis*. Fac enim Dæmonas vestiri corpore, quod quidam Sacrificiis nutriri volunt, certè illud corpus immutabile est & impatibile lucidumque & nullius indigum, ita ut nihil effluat inde, nihilque necessariò influat: & si fortè sit necessarius influxus, quandoquidem mundus, & in eo

ΗΜΕΙΣ δὲ πάντα περιέμεθα· τὰ μὲν φυσικὰ, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ ζώῳ κατ' ἐπιτηδεύοντα, ἢ συμπάσθαι συνκινεῖμεθα, ὡς πῶς ἄλλως ὑποκείμενα καὶ ἐπαυλοθεῖντα καὶ δελοῦντα εἰς τὴν αἰτίαν τῶν θυσίων ποιήσεως· τὰ δὲ τῶν δαμνόντων, καὶ τῶν περιεργίων, ἢ περιεργισίων θείων δυνάμεων, ὡς πῶς ἄλλως περιεργισίαν καὶ τὴν ὡς πῶς ἡμᾶς πᾶσιν· τὰ μὲν γὰρ πελειότατα καὶ ἡγεμονικώτατα τῶν αἰτίων τῶν ἐν ταῖς θυσίαις ποιήσεως συνάπτειν λέγουμεν ταῖς δημοεργικαῖς καὶ πελειόταταις δυνάμεσιν· ἐπεὶ δὲ αὐτὰ περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς πάντα ὅσα ποτε ἔστιν αἰτία, συγκινεῖται λέγουμεν ἅμα μὲν τῶν ἀδρόων καὶ πάντων ὅσα ποτε ἔστι ποιητικὰ· ἐκ δὲ ἀπάντων κινόντων κατιέναι τὸ ὄφελος εἰς ὅλως τὴν χάριν, ἐνὶ οὗ μὲν καὶ πόλεις καὶ δῆμοι, ἢ ἔθνη παντοδαπά, ἢ μέζονας τέτων, ἢ ἐλαττονας 20 περιεργασίας· ἄλλοτε δὲ κατ' οἴκους, ἢ καὶ ἄνδρα ἕνα συντρέχοντας τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὧν βελήσῃ, καὶ ἐπὶ πασὶν τῶν χαριζομένων τὴν δ' ἁνομήν αὐτῶν ἀποφραζομένων· ὥς τε ἀπαθεί κατ' οἰκισίαντα ἔστω· 25 νεὶν κινόντων, ὡς δὲ διδόναι· φιλίας τε μᾶς, τῆς τὰ πάντα συνεχούσης, ὅτι συνδέσμον τῶν δ' ἁπάντων ἀρρήτε κρινόντας ἀποφραζομένης.

Πολὺ γὰρ ταῦτα ἀληθέστερά ἐστι καὶ 30 μάλλον τῶν θεῶν εἰσὶ καὶ δυνάμεις τυγχάνει, ἢ ὅσα καὶ δυσπονοῖς, "ὡς ἀτμοῖς θυσιῶν, τοῖς ἀπὸ ζώων μέλισσαι δαλεάζοντες." εἰ γὰρ τί περ καὶ περικύβητος δαίμοσι σῶμα, ὃ δὴ τινες τρέφονται ἀπὸ τῶν θυσίων νομίζουσιν, ἀτρεπὸν ἐστὶ τῶν καὶ ἀπαθείς, 35 γοφὸς τε καὶ ἀνευδέες· ὡς μήτε ἀπορροῖν τι ἀπ' αὐτῶν, μήτε ἐπορροῖν ἐξωθεν αὐτὸ περιεργισίαν· εἰ δὲ ἄρα καὶ τῶν τοῖς θεῖς, τῶν

κρύματα, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἀέρι ἀνέκλειπτον
 ἔχοντες ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ γλῶσσαν ἀναθυμίασιν,
 ὡς κεχυμένους πάντα χόδεν ὁπίσθι τῆ ποι-
 ἐτος ῥεύματι, τίς ἂν ἐτι χρεῖα αὐτοῖς εἴη
 τῶν διωγῶν; ἀλλ' ἐδὲ δι' ἴσους τοῖς ἀπορρέ- 5
 ευσιν ἀναπληροῖ τὰ ἐπεισιόντα Συμμέ-
 τως, ὡς μήτε ὑπερβολῶς ὀπηρεατῆν,
 μήτε ἑλλείψιν ποτε ἐλγίνεωσ, ἰσότητά δὲ
 πάντη καὶ ὁμοιότητά τοῦ δαμονίων σωμά-
 των ὡσαύτως ὑπάρχειν. καὶ γὰρ δήπερ τοῖς 10
 μὲν ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ πάσι ζώοις ὁ δημι-
 κργὸς ἀφ' ὅσον καὶ ἐποιμον ἀφ' αὐτοφύλου πρέ-
 βηκε, τοῖς δὲ κρείττοσιν ἡμῶν ἐνδεῶν ταύ-
 της ὀνεποίησεν. οὗτοι μὲν ἄλλοις ζώ-
 οις ὅτι αὐτῶν ἐμφυτὴν πρέβηκε πλὴν διπο- 15
 ρίδου τοῦ κατὰ ἡμέραν ὀπληδεῖων. τοῖς
 δαμόσι δὲ, ἐπέσκακτον, καὶ πρὸς ἡμῶν τῶν
 ἀνθρώπων σωπελεμῶν ἐδωκε πλὴν ἀφ' αὐ-
 τοφύλου. ὅς ὡς εἰσὶν ἐὰν ἡμῶν δι' ἀργίαν,
 ἢ ἄλλῳ τινὰ περισσασιν κατὰ πολὺν ὀπληδεῖον 20
 τοῦ αὐτοῦ εἰσφορεῖς, ἐνδεῶν τῶν δαμόνων
 τὰ σώματα ἔσται, ἀσυμμετεῖας περὶ καὶ ἀ-
 ταξίας μετέξει. ἀφ' οὗ οἱ ταῦτα λέ-
 γοντες, καὶ πλὴν ὅλῳ ἀνασπρέφουσι τάξιν,
 ὡς ἡμῶν ἐν καλλίονι ποιεῖν ἔξει καὶ διωα- 25
 τωτέρω; εἰ γὰρ τροφείας ἡμῶν καὶ διπολη-
 ρωταῖς ποιεῖσι τῶν δαμόνων, ἡμῶν τῶν δα-
 μόνων ἐσόμεθα αἰπώτεροι. ἔκαστον γὰρ ἀφ'
 ἑῶν γέγονεν, ἀπὸ τέττε καὶ πλὴν τροφῶν καὶ πε- 30
 λειότητά περιλαμβάνει. καὶ τὰ τοῦ ἴδιου καὶ
 ἂν περὶ καὶ ὅτι τῶν φθονεῶν γένεσιν. ἐστὶ δὲ
 καὶ ὅτι τῶν ὑπομιμνῶν δεωρεῖν, καὶ γὰρ τὰ
 περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἐρασιῶν τρέφεται. πολὺ
 δὲ ἀφ' αὐτοφύλου ὅτι τῶν ἀφανῶν αἰτίων 35
 κατὰ δὴλον γίνεται. ψυχὴ μὲν γὰρ ἀπὸ νῦν πε-
 λειῖται φύσις δὲ, ἀπὸ ψυχῆς. τάτε ἄλλα
 ὡσαύτως ἀπὸ τῶν αἰτίων τρέφεται. εἰ δὲ
 ἀδυνάτον ἀρχηγὸς ἡμῶν ἐστὶ τῶν δαμόνων, τὰ αὐτῶν λόγῳ καὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν ἐσμέν αἰποῖ.

aër inexhaustam habeat à terrenis exha-
 lationum copiam, undique ascendente
 quodam efluvio, quis potest esse Sacrifi-
 ciorum apud Deos usus? Jam verò si cor-
 pora Dæmonum effluent, Sacrificia non
 justis compensationibus restituent quod
 effluerat, quin aut erit excessus aut de-
 fectus; nec æqualitas & proportio in e-
 orum corporibus servabitur. Sed nec cre-
 dibile est mundi opificem omnibus ter-
 renis & marinis animalibus abundè pro-
 spexisse de victu; naturas autem humanâ
 meliores inopiæ objecisse: sed nec illud,
 quod animalibus aliis alimenta quotidi-
 ana eorundem operâ parabilia præstite-
 rit, Dæmonas interim dimensum aliunde
 expectare jusserit, & à nobis hominibus
 conficiendum: atque ita, uti videtur, si
 fortè nos per negligentiam, vel quâvis aliâ
 de causâ viatici præstandi immemores si-
 mus, corpora Dæmonum satis esurient,
 incidentque in morbos inordinatos & in-
 equales. Qui igitur hæc probant, cur
 non iidem totum rerum ordinem per-
 vertunt? Cur non nos Dæmonibus supe-
 riores potentioresque pronuntiant? Si
 enim Dæmonas nutriamus nos, etiam ge-
 neremus. Unumquodque enim unde na-
 scitur, ab eodem victum & perfectionem
 habet: cernere est hoc in generationibus
 quotidianis; sed & idem licet in coele-
 stibus; terrestria quippe à coelestibus nu-
 triuntur. Id ipsum multo manifestius
 est in causis occultis; anima enim à men-
 te pascitur & perficitur; deinde natura
 ab animâ, aliaque similiter à suis causis
 nutriuntur. Quapropter si sit impossi-
 bile nos Dæmonum esse causas, eâdem
 ratione nec pabuli esse possumus.

CAP. XI.

Materia Sacrificiorum non possunt ali Dæmones, quoniam ignis eam absumit prorsus, quemadmodum & divinus ignis omnia in nobis terrena expurgat, sui que reddit similia.

EST præterea aliud in quo hæc quaestio, quantum mihi videtur, errat: non enim considerat satis quod Sacrificiorum per ignem oblatio materiam eorum absumit, & interimit; quod materiam sibi ipse ignis adsimilat, non autem materia vicissim assimilatur; quod denique vehit ignis ille ad alium divinum, coelestem, immaterialem; non autem deorsum tendit ad materiam & genesin. Jam autem si jucunditas à materia vaporibus Dæmones inescaret, integra potius esset materia, ita enim copiosior esset jucunditas quæ ad participantes advolaret; nunc autem incenditur tota, & absumitur, & in ignis puritatem subtilitatemque migrat, quod ipsum manifestum est indicium contra ac tu opinabaris, rem se habere. Impatibiles enim sunt superi, & eis volupe est materiam per ignem discutere, nosque reddunt à passionibus alienos, & quæcunque in nobis sunt Diis similia fiunt, quemadmodum ignis dura & solida corporibus lucidis & subtilibus assimilatur. Nos etiam extollit per Sacrificia & ignem victimarium, ad Deorum ignem, eodem modo quo ignis extollit ad ignem, reducitque gravia omnia & dura, ad divinas causas & coelestes.

ΔΟΚΕΙ δ' ἐμμετρίως καὶ ἄλλοι ὁμοίως τάνειν ἢ πρὸς τὰς ἐπιζητήσεις. ἀγνοεῖ γὰρ ὅτι τὸ πῦρ πρὸς τὸν ἀναγωγὴν τῶν θυσιῶν, ὡς διαπανητικὴ μᾶλλον τῇ ὕλης ἐστὶ, ἢ ἀναρεπικὴ ἀφομοιωτικὴ πρὸς αὐτὴν, ἀλλ' ἐχὼ αὐτὴ ἀφομοιωμένη πρὸς τὴν ὕλην ἀναγωγὴς τε ἐπὶ τοῦ θυσιῶν καὶ ἐξάνιον πῦρ καὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἐχὼ καὶ τὴν βερίθεσιν πρὸς τὴν ὕλην ἢ τὴν ἡμέραν. εἰ μὴ γὰρ ὕλης ἀποτμήσει δὲ λεπτὰ ἀπολαύσεις, ἐξελὼν ἀκραιδρὸν τῇ ὕλιν ἐξ, πλείων γὰρ ἂν ἔπαις ἢ ἀπ' αὐτῆς ἀπορροὴ τοῖς μεταλαμβάνουσιν προσεχέτο. νῦν δὲ ἐμπροσθεν ταῦτα καὶ καταμαλίσκει, καὶ εἰς τὸ πῦρ καταδύεται καὶ λεπτότητα μεταβάλλεται. ὁ καὶ αὐτὸ σημεῖον ἐστὶν ἐναργὲς τῇ ἐναντίᾳ, ἢ ὁ σὺ λέγεις. ἀπαθὲς τε γὰρ εἰσιν οἱ κρείττονες, οἷς φίλον ἐστὶ τὸ τῇ ὕλιν ἐκκρόπτεσθαι. ἀλλὰ τὸ πῦρ, καὶ ἡμεῖς ἀπαθὲς ἀποχρᾶζονται. καὶ τὰ ἐν ἡμῖν ἀφομοιώνται τοῖς θεοῖς, ὡς περὶ δὴ καὶ τὸ πῦρ ἀφομοιοῖ πάντα τὰ στερεὰ καὶ ἀντίτυπα τοῖς φωτεινοῖς καὶ λεπτοῖς ὅμοιασιν, ἡμεῖς τε ἀνάγκη ἀλλὰ τῶν θυσιῶν, καὶ τῆς θυηπολικῆς πρὸς, πρὸς τὸ τῶν θεῶν πῦρ, καὶ τὰ αὐτὰ τῇ πρὸς ἀναγωγῇ τῇ πρὸς τὸ πῦρ ἐπαρμύνη καὶ ἀνελέσθη τὰ κατὰ τὴν ἀντίτυπα πρὸς τὰ θεῖα, καὶ τὰ ἐξάντια.

CAP. XII.

Vehiculum Dæmonum nec ex materiâ nec ex elementis constat. Ignis vis purgativa.

UT uno verbo dicam, vehiculum corporale, quod Dæmonibus subministrat, neque ex materiâ, nec ex elementis, neque ex aliquo corpore nobis

ΩΣ γὰρ ἀπλῶς εἰπείν, ἔπε ἀπὸ τῆς ὕλης, ἔπε ἀπὸ τῶν στοιχείων, ἔτε ἀπ' ἄλλου πινός τῶν γνωστικῶν ἡμῖν σωματικῶν ἐστὶ τὸ ὑπερεπουῖ τῶν δαίμονων ὅχημα.

Deorum ordinibus respondere Sacrificia. Deorum alii materiales, (i. e. materiam regunt) alii immateriales. Materialibus materia in sacris offerri rectè potest.

ΑΡΧΗ δὲ πασῶν ἀρίστη, ἣ τ' ἴσθ' θε-
 ῶν τάξεως. **Ω** δὲ σμὸν ἴσθ' διανοῶν ἐ-
 χόμενον ὁπιδείκνυσιν· ἀνωθεν οὗ τὰς μὲν
 ὑλαίους ἴσθ' θεῶν, τὰς δ' αὐτοὺς ὑποθώ-
 μεντα. ὑλαίους μὲν τὰς πλὴν ὑλλῶν περὶ
 5 χρονίας ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἀφροσύνας· αὐ-
 τοὺς δὲ πομπῆλως τὰς ἐξερρημύους ἀπὸ τῆς
 ὑλλῆς καὶ ὑπερέχοντας. καὶ δὲ πλὴν ἴσθ' ἱε-
 ρέων πέχυν, ἀρχαῖα καὶ ἴσθ' ἱερουργῶν
 10 ἀπὸ ἴσθ' ὑλαίων. καὶ γὰρ ἂν ἄλλως ὁπὶ τὰς
 αὐτοὺς θεοὺς γυροῖτο ἢ ἀνάβασις· ἔστι δὲ
 οὗ ἐχασί πνα κρινωνίαν περὶ πλὴν ὑλλῶν
 καὶ νόσον αὐτῆς ὁπιδεβήκασιν. οἱ αὐτοὶ δὲ
 οὗ, καὶ ἴσθ' περὶ πλὴν ὑλλῶν ἐξινονμύων
 15 ἐπάρχασιν, οἷς διαρέσων, πληγῆς ἀντιπύ-
 πει, μεταβολῆς, γυρέσεως, φθορᾶς, πάν-
 των ἴσθ' ἐνύλων σωμαίων. εἰ δὲ τις τὰς
 ποιέτους βέλγειτο ἀεραπύειν θεουργικῶς,
 ἢ πεφύκασιν, καὶ ἢ πλὴν ἀρχὴν εἰλήκασιν,
 20 ταύτῃ περὶ εκπεὶον αὐτοῖς πλὴν ἀεραπείδου
 ἐνύλοις ἔσιν αὐτοῖς, ἐνύλον ἔσθ'· ἔτι γὰρ
 ἂν ὁλοῖς αὐτοῖς δι' ὅλων περὶ ἀντιμέτα
 εἰς οἰκείωσιν· σὺ γὰρ εἰδὼς πε αὐτοῖς ἐν τῇ
 ἀεραπείᾳ περὶ σφῆριμύ πλὴν περὶ σφῆρι.
 25 καὶ ὁπὶ ἴσθ' διανοῶν ποίνων πὰ νεκρὰ σώ-
 ματα, καὶ ἀπεσερρημύα τ' ζωῆς, φόνου τε
 ἴσθ' ζώων, καὶ καὶ ἀνάλωσις τῶν σωμαίων,
 μεταβολή τε παντοῖα, καὶ φθορὰ, καὶ ὅλων
 ἢ περὶ πῶσις τ' ὑλλῆς περὶ σφῆρις θεοῖς
 30 περὶ σφῆρι· ὅτι αὐτοῖς δι' ἑαυτῆς, ἀλλὰ δὲ
 πλὴν ὑλλῶν ἥς ἐπάρχασιν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μᾶ-
 λιστα χωρετοὶ εἰσιν ἀπὸ αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως
 αὐτῇ παρείσι· καὶ εἰ περὶ ἔχασιν αὐ-
 τῷ ἐν αὐτῷ διωάμει, σὺ αὐτῇ ὑ-
 πάρχασιν· πᾶτε δὲ σφῆριμύα τοῖς δὲ σφῆρι
 35 ἔστιν ὅτι ἀλλότεια, καὶ πὰ ἀφροσύ-
 μύα τοῖς ἀφροσύμει, τοῖς περὶ σφῆρι

πεπὰ ὑπερετῆντα, ὡς ὄργανά, ἔστιν ἐκ
ἀνάρμοστα. διότι τοῖς μὲν αὐτοῖς θεοῖς
ὕλῃ προσφέρειν ἔστιν εὐσιῶν ἔστιν ἀλό-
γιον, τοῖς δὲ ἐνυτοῖς οἰκδοῦναι α-
πασι.

inerviunt, inepta eis sunt, qui iis utuntur.
Quare Diis immaterialibus materialia Sa-
crificia offerre est prorsus indignum;
materialibus verò omnibus maximè con-
gruum.

C A P. XV.

*Duplicem esse statum nostrum, operamur aliàs ut liberi à corpore, aliàs
ut corpore devincti. Pro duplici hoc statu duplicem quoque esse Sacri-
ficiorum ritum, materiale, & purum. Civitates in Mærogenisibus.
Sacrificia conditioni sacrificantium debent convenire.*

ΣΚΕΨΟΜΕΘΑ δὲ ὅ μὴ τῷ πο-
συχῶνως τοῖς προσρημύοις, καὶ πῶ
ἡμετέραν διπλὴν κατὰσιν· ὅτι μὴ γὰρ
ὅλη ψυχὴ γινόμεθα, καὶ ἐσμὲν ἔξω τῷ
σώματι, μετέωροι τε τῷ μὴ ὅλων τῷ
αὐτῶν θεῶν μετεωροπολῆμιν· ὅτι δ' αὖ δε-
δμεθα ἐν τῷ ὁσπερὶ σώματι, καὶ ὑπὸ τῆς
ὕλης κατεχόμεθα, καὶ ἐσμὲν σωματοφθῆς·
πάλιν οὖν ἡ καὶ τῇ δρησκείας ὁ διπλῆς ἡρό-
πῳ· ὁ μὴ γὰρ ἔσται ἀπλῆς, ἀσώματι, 15
ἀγνὸς ἀπὸ πάσης γένεως, ὅστις τῆς ἀρετῆς
τοῖς ἐπιβάλλει ψυχῆς· ὁ δὲ ἀναμιμνήσ-
μιν τῷ σωματικῶν, καὶ τῆς ἐνυτοῦ πάσης
προσρημύοις, ὅστις τῇ μὴ κατὰσιν ὁσπερὶ
ψυχῆς, μὴ τῷ ἀπολυθείσας πάσης γένεως· 20
καὶ εὐσιῶν τοῖνυν τίθημι διττὰ εἶδη. τὰ μὲν
τῷ ἀποκαταρμύων παντὶ κατὰσιν ἀνδρω-
πῶν· οἷα ἐφ' ἐνὸς ἀνὴρ πῶς γένοιτο σωφρῶν,
ὡς φησὶν Ἡράκλειτος, ἡ πῶν ὀλίγων δι-
αρεμῆτων ἀνδρῶν· τὰ δὲ ἐνυτοῦ καὶ σω- 25
ματοφθῆς, καὶ ἄλλῃ μεταβολῆς συνιστάμεθα,
οἷα τοῖς ἐπὶ κατεχόμενοις ὑπὸ τῷ σώματι
ἀρμόζει· πόλεσι τοῖνυν, καὶ δήμοις ἐκ ἀπο-
λελυμένοις τῷ γένεσι μῖστος, καὶ τῷ
ἀντεχόμενῳ τῷ σωματικῶν ἡρώνας, εἰ μὴ 30
δῶσθαι τῷ τοῖτον ἡρόπον τῷ ἀγίῳ,
ἀμφοτέρων ἡ μῖστος, καὶ τῷ αὐτῶν ἀγα-
θῶν, καὶ τῷ ἐνυτῶν· τὰ μὴ γὰρ ἐ δυνάμει
δέξασθαι, τοῖς δὲ ἐ προσάγει τῷ οἰκῶν. καὶ
ἅμα ἐκαστὸν κατὰσιν ἔστιν, ἐ μὴ τοῖς 35

COGITEMUS insuper, ad hæc quæ
diximus, & illud satis spectans; n.
vitæ nostræ geminum habitum. Est e-
nim quando anima toti fiamus, & extra
corpus constituamur, menteque evecti per
alta tranemus, Deorum immaterialium
& universalium hospites. Aliquando ve-
rò constringimur corporis testâ & opprimi-
mur à materiâ, & in corporis indolem de-
generamus. Similiter duplex erit cultûs di-
vini ratio; illa simplex, incorporea, ab
omni generatione pura, atque adeò fin-
ceris competens animabus; hæc plena cor-
poribus, & ritibus materialibus, convenit-
que animabus nondum defæcatis, aut ge-
neratione prorsus liberatis. Sacrificiorum
ergò species duæ sunt, alia quidem sunt
hominum summoperè purgatorum, quod
rarò, ut ait Heraclitus, vix uni aut al-
teri, sanè paucissimis, evenit; alia sunt
materialia & crassa, & in mutatione confi-
stunt, qualia conveniunt animabus cor-
pore adhuc constrictis. Quare civitatibus,
& oppidis nondum purgatis forte geni-
tali, corporumque necessitudine, hunc
in operando Sacrificiorum nisi quis præ-
stet ritum, pariter aberrabit ab utrisque,
tam immaterialibus, quam materialibus bo-
nis: illa namque eximia capere nequit, his
autem apta & idonea non offert. Adde
quòd unusquisque Sacrificium sibi, quâ ta-
lis est, & non quâ alius parat; & proinde

non oportet Sacrificium discrepare ab habitu sacrificantis. Eadem dixerim de complexione, quæ colentes homines, & Deos qui coluntur, conciliat: nec enim dubito, quin illa convenientem sibi cultûs rationem eligere debeat. Nam complexio immaterialis cultum immaterialiter temperatum eligit, potentiisque purè incorporeis ad ipsa purè incorporea copulatum; complexio autem corporea corporeum, corporibusque coaptatum, & ad essentias corporibus præfidentes attemperatum.

καὶ μὲν σωμάτων σωτηρίῳ, πρὸς τοὺς σώμασιν ὁπβεβηκίας εἰσίας ἀνακεραννυμένῳ.

καὶ δὲ οὐκ ἔστι, ποιεῖται τῆς εἰσίας πλὴν ὁπμελέων. ἐκ ἅρα δὲ αὐτῆς ὑπαίρδην ὁ οἰκόν μέτρον τῆς δευτέρας. ὁ δὲ αὐτὸς ἔστι μοι λόγος. καὶ πρὸς τῆς συμπληκῆς τῆς οἰκείας συναρμοζομένης τῆς θεραπείας ὁντων τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν θεραπείων δυνάμεων. καὶ γὰρ ταύτῃ, τῇ αὐτῇ πρὸς φρονέον τῆς ἀρεσκείας ἐκλέγεσθαι ἀξιώ. αὐτὸν μὲν πλὴν αὐτῶς συμμυγνυμένῳ, καὶ τῆς ἀσωμάτου καὶ σαφῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὰ καὶ σαφῶς τὰ ἀσώματα συναπτομένῳ, σωμάτοειδῶς δὲ, τὴν σωμάτοειδῆ.

CAP. XVI.

In iis Sacrificiis quæ facimus pro corporis bono & salute, oportet cultum esse corporeum.

QUINETIAM & illa non contemnenda amplius adjiciamus. Sæpe in corporis usum necessarium, Diis corporis gubernatoribus, Dæmonibusque bonis, aliquid vovemus & operamur: quos utique credimus posse illud purgare ab inolitis maculis, à morbis liberare, fanitate replere, aut gravedinem & veterum amovere, levitatemque & agilitatem ei instillare, aut aliud denique bonum quodlibet admove. Ibi puto intellectuali & incorporeâ ratione non rectè tractabimus corpus. Nec enim aptum natum est corpus, ut istiusmodi ritu curari queat; sed cum cognata sibi postulat, & corporibus corpus purgatur, & curatur. Erit igitur & Sacrificiorum ritus in hujusmodi necessitate necessariò corporeus; ita enim superflua in nobis amputabit, supplebitque quæ deerunt nobis, quæ verò disturbata sunt ad ordinem & symmetriam restituet. Quinimo sæpe sacrificamus, poscentes à superis necessaria ad vitam quotidianam, qualia sunt quæ victui necessaria sunt, vel ad illa pertinent quæ corporis causâ cupimus.

μονίαν σώματι παρέχοντα, ἢ ἐκείνων ὁπμελέων, αὐτῶν σωμάτων ἐνεκα κτῶν.

ΜΗ ἀπράσμως ζήνῃς ἐπὶ καὶ τοιαῦτα εἶπεν. ὡς πολλάκις τῆς σώματι ἐνεκα ἀναγκίας ἡσείας, ἀσπεργματῶ. ὁμοῦ πὶ πρὸς τὴν ἐφόρον τῆς σώματι δεῖς καὶ δαίμονας ἀγαθούς. οἱ καὶ δαίμονες αὐτὸ ἀπὸ κηλίδων παλαιῶν, ἢ νόσων ἀπολύοντες, καὶ ὑγείας πληθεύοντες, ἢ δὲ μὲν βαρὺ καὶ νόσον ἀποκρίνοντες ἀπ' αὐτῆς, τὸ δὲ καὶ φρονέον καὶ δραστήριον αὐτῇ παρέχοντες, ἢ ἄλλο γὰρ πᾶσι πάντων ἀγαθῶν αὐτῇ πρὸς σκό. ἀζόντες. τότε δὲ οὕτως δὴ πρὸς νοεῶς καὶ ἀσωμάτως δὲ σώμα μετακρίνομεθα. καὶ γὰρ πέφυκε τῶν ζώων πρὸς τὸ σώμα μετέχον. τῶν δὲ συνηνῶν αὐτῇ μετὰ λαχάνον, σώμασι σώμα θεραπείας καὶ ἀποκαθαίρει. ἐστὶν δὲ ἐν καὶ ὁ τῶν διανοῶν δεσμός. ἐπὶ τῇ αὐτῆς ἡσείας ἐξ ἀνάγκης σωματοειδῆς. τὰ μὲν ἀποκρίνων τῶν ἐν ἡμῖν πρὸς τὸν πρὸς τὸν δὲ ἀναπληρῶν, ὅσα ἡμῖν ἐλλείπει, τὰ δὲ εἰς συμμετέδω ἀγων καὶ ταῖς, ὅσα πλημμελῶς ὁπτεταρακ. καὶ μὲν πολλὰ καὶ πρὸς τῶν ἀνθρώπων βίον ὁπτεταρακ. δεόμενοι ἡμῖν γνέσθαι πρὸς τῶν κρείττονων ἱερουργίας ἡσείας. ταῦτα δὲ ἐστὶν δὴ πρὸς κηδε-

CAP XVII.

A Diis prorsus immaterialibus frustra bona corporis expectanda, nisi Deos materiales eorumque omnes potentias in se complectantur. Non attingunt humanæ vitæ negotia sine medio. Cultus corporeus accommodatur Diis, qui corpora proximè curant.

ΤΙ δὴ οὖν ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς θεοὺς ἡμετέρας, εἰς ἀγαθήν ἢ ἀγώνιαν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ ἄλλο τι τῶν βίης πραγμάτων ἐχρήσμεν; ὅθεν ἔδαμψεν τὸν ἀπολελυμένον πόντον ἐκ ἐνests τοῦ τριτάτου ἐφάπτεσθαι δόσεων. Ἄλλ' εἰ μὴ τις λέγῃ, ὅτι φιλέχουσι καὶ τὸς ποιέτες θεοὺς οἱ πάντελως αὐτοῖσι, φιλέχοντες δὲ αὐτοὺς, καὶ τὰ δῶρα αὐτῶν καὶ μίαν τὴν πρῶτην αἰτίαν συνελήφασιν ἐν ἑαυτοῖς· λέγει πινὰ ἀνέτω καὶ πρὸς ἀπ' αὐτῶν φιλοσοφίαν τὴν θείαν δόσεων· ὡς δὲ αὐτοὶ ταῦτα δρῶσι πρὸς ἐχθρὸς ἐφάπτεσθαι τῶν τῶν ἀνθρωπείων βίης πράξεων, ὅθεν ἐκ συγχωρητόν λέγειν. μερὶς τε γὰρ ἔστιν ἡ τριτάτη πρὸς αἰτίαν τῆςδε, καὶ μετὰ πινος ἐπιστροφῆς ἐπιτελείται, χωρὶς τε ἐκ ἐστὶ πάντη σωμάτων, καὶ ἐδύναται δεξασθαι τὴν καὶ πρὸς αὐτὴν καὶ ἀρξάντων ἐπιστάσαν. ἐκ οὖν καὶ πρὸς τὸν ἱερῆς ἐργίας ἐπὶ τῶν ποιέτων ἐργῶν ὁ συμμεγείας πρὸς τὰ σώματα ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐχρήσμεν ἀρμόζει; ἐκ' ὅς τις ἔστιν αὐτῶν πάντελως καὶ ἀσώματῶν. ὁ μὴ γὰρ καὶ πρὸς, ὑπερέχεται πάντελως, καὶ ἔστιν ἀσύμμετρος· ὁ δὲ τοῖς σώμασι πρὸς ἐχρήσμεν, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν σωμάτων δυνάμεσι, πόντον μέγιστον ἔστι συγχωρητόν. δυνάμεις μὲν ἐμποιεῖν τινὰς ἀπὸ πρὸς. συμμεγείας δὲ καὶ πρὸς τὴν πρὸς ἀπὸ πρὸς ἐχρήσμεν.

QUÆRES igitur quid tandem ab istis Diis, qui ab omni humanâ actione ita eximuntur, nobis possit contingere circa calamitates, aut sterilitates, aut fertilitates, vel alia quæ vitam hanc nostram tangunt. Sanè nihil quicquam: qui enim sunt ab omnibus absoluti, ejusmodi dona non tractant. Quòd si quis dicat Deos illos prorsus immateriales in se complecti Deos materiales, quatenus autem ipsos in se, ipsorum quoque dona comprehendere tanquam causa una & prima; istoc pacto dicet exuberantiam quandam divinæ benignitatis illinc descendere. Quòd autem ipsi hæc agant ita, ac si actiones vitamque nostram immediatè contingerent, nulli dicere concedendum est; omnis enim ejusmodi rerum harum administratio particularis est, & habet in se circa has res quandam anxietatem, neque omnino à corporibus segregata est, nec potest ad liquidam & imperturbatam gubernationem adspirare. Nonne igitur in istiusmodi rebus sacrorum modus is erit maximè congruus, qui cum corporibus & generatione commercium habet? non qui est à materiâ & corporibus prorsus alienus. Siquidem immaterialis ille omnino talia supereminet, neque ad hæc proportionem habet. Qui verò corporibus, horumq; viribus utitur, est rebus ejusmodi omnium longè cognatissimus, potestq; [vitæ] quasdam proprietates suppeditare, proportionem & temperamentum mortalibus procurando.

C A P. XVIII.

*Humana vita triplex. Intellectualis, naturalis, media inter utramque.
His suis sacrificiorum ritus respondet.*

SIT & alia divisio: maxima hominum turba naturæ subicitur, ejusque potentiis gubernatur, vergitque ferè ad naturæ opera, fati leges explet, cogiturque in ordinem earum rerum, quæ fato fiunt, & practicam rationem in solis naturalibus rebus exercet. Pauci interim sunt qui supernaturali mentis usi potentiâ, naturam supergrediuntur, ad separatam puramque mentem adspirantes, qui proinde potentiis naturalibus præstantiores evadunt. Nonnulli verò ab his utrinque recedentes, medium tenent, inter puram mentem & naturam; & horum alii quidem vicissim ab utrâque se reducunt; alii mistam quandam ex illis utrisque vitam amplectuntur; alii ab inferioribus solvuntur, & ad meliora sese transferunt.

His ita divisis quid hinc sequatur satis est manifestum. Qui enim naturâ universali gubernantur, vitamque degunt naturæ propriæ mancipatam, potentiisque naturæ fruuntur, ii cultum exercebunt naturæ consentaneum, congruumque corporibus à naturâ motis, eligentque ad hoc loca, aërem, materiam, potentiasque materiæ, corpora, corporum habitus, & qualitates, motus convenientes, mutationesque eorum quæ in generatione versantur, & similia his, cum incæteris divini cultûs partibus, tum in sacrificandi ritu. Qui verò solâ mente utuntur, ejusque vitam vivunt vinculis naturæ soluti, ii sanè in omnibus religionis partibus intellectualem & incorpoream cultûs rationem meditantur. Qui mediam vitam degunt, pro differentiis istius mediæ fortis, ipsi quoque differentes cultûs vias inibunt: aut enim utrumque

K A T' ἄλλως τοίνυν διαίρεσιν, ἡ πολλή μὲν ἀγέλη τῆς ἀνθρώπων ὑποτάσσεται τῷ φύσιν, φυσικῆς τε δυνάμεσι διοικεῖται, καὶ κατὰ τὰς φύσεως ἔργα βλέπει, συμπληροῖ τε τὰ εἰρημνυμένης τῷ δόξῃσιν, καὶ τὸ κατὰ εἰρημνυμένης τὸ περὶ μύθων δέχεται τὰ τὰξιν, προκακῶν τε λογισμῶν αἰ ποιεῖται πρὸς τὰ φύσιν. ὀλίγοι δὲ πινες ὑπερφυεῖ δὴ πινὶ δυνάμει τῆς ἡρώδης, τὴ φύσεως μὲν ἀφίστανται πρὸς τὸ ἡρώδης καὶ ἀμύγη νῦν ἀφίστανται. οἵ τινες ἅμα καὶ τὴ φυσικῆς δυνάμεως γίγνεται κρείττονας. ἔτι δὲ μεταξὺ τῶν φέρονται πρὸς τὰ μέσα τὴ φύσεως τε, καὶ τὴ κατὰ νῦν, οἱ μὲν ἀμφοτέρων ἐφεπόμενοι, οἱ δὲ, σύμμετρον πῖνα ἀπὸ αὐτῆς ζῶντες μετόντες, οἱ δὲ ἀπολυόμενοι μὲν τῆς ὑποδεεσέων, ὅτι τὰ ἀμείνονα μετισταμένοι.

Τῶν δὲ οὕτως ἔγω διηρημένων, καὶ τῶν ἐπὶ μύθων ὁδηγῶν ἂν, ὅτι μέγιστα, γένοιτο. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἀπολυόμενοι καὶ τῷ τῆς ὁλῶν φύσιν, καὶ αὐτοὶ καὶ φύσιν τῷ οἰκίαν ἑαυτῆς ζῶντες, δυνάμει τε τὴ φύσεως ἡρώδης, τῷ ἀρησείδῃ ἐπὶ τῶν φύσιν πρὸς φέρων, καὶ τοῖς κινεμύοις ὑπὸ τὴ φύσεως σώμασι, τόπος τε, καὶ ἀέρας, καὶ ὕλη, καὶ δυνάμει τὴ ὕλης, καὶ σώματα, καὶ τὰς πρὸς τοῖς σώμασιν ἔξεις, καὶ ποιότητες, κινήσεις τε τὰς ποροσηκίας, καὶ μετὰ βολὰς τῆς ἐν γῆς, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐχόμενα τῶν ἐπὶ τῶν ἀπολυόμενοι, ἐν τε τοῖς ἄλλοις τοῖς δόσεβείας μορίοις καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ δυνατοτικῇ μέρει. οἱ δὲ καὶ νοῦν μόνον καὶ τὴ τῆς ζῶντος βίον ἀφίστανται, τῆς δὲ τῆς φύσεως δεσμῆς ἀπολυθέντες, νοερόν καὶ ἀ-

σώματα ἱερατικῆς δεσμῶν ἀμελεῖται πρὸς πάντα τὰ δεκρῆας τὰ μέρη. οἱ δὲ μέσοι τῶν καὶ τὰς ἀφώρεας τὴ μεταξὺ συμμεσότητος, καὶ τὰς ὁδὸς τῆς ἀγίας ἀφώρεως ἀφώ-

πονέουσιν, ἢ τοὶ μετέχοντες ἀμφοτέρων τῶν θεό-
πων τῆς θρησκείας, ἢ τὲ μὲν ἀφιστάμενοι, ἢ
ὡς ὑποδείκνυνται αὐτὰ λαμβάνοντες τὴν πμω-
πείων. ἀνδρὶ γὰρ αὐτῶν, ὅτι ἂν πῶς ὡς
γένοιτο τὰ ὑπερέχοντα· ἢ ἄλλως ἔτι
μεταχειρίζομενοι αὐτὰ θεόντως.

vicissim tractabunt cultus modum, aut ab
hoc abfistent ad inferiora declinantes, aut
inferiora tanquam scalas ad superiora po-
nentes, sine his ad superiora nunquam per-
veniri posse existimantes, aut alio simili
modo Sacrificiis ritè utentur.

C A P. XIX.

*Divinae essentiae & potentiae triplices: vel enim animae & naturae imperant,
vel ab animâ & naturâ prorsus abstrahuntur; vel medio se modo ha-
bent. His proprius tribuendus est cultus pro suâ cujusque dignitate.*

ΠΕΡΙ δὲ τῶν αὐτῶν θεόπων καὶ κείνῃ
σφέρεται ἡ διαίρεσις. τῶν θεῶν ἑστώ
καὶ διωάμεων, αἱ μὲν, ἔχουσι ψυχὴν καὶ φύ-
σιν ὑποκειμένην καὶ ὑποκείμενον αὐτῶν τῶν
δημιουργείας, ἢ ὡς ἂν αὐταὶ βέλονται. αἱ
δὲ, πρῶτη ψυχῆς καὶ φύσεως εἰσι χωρισταί·
λέγω δὲ, τὴν θεῶν ψυχῆς τε καὶ φύσεως, ἀλλ'
ἐκ τῆς ὁμοιοῦσιν τε καὶ ἡμεσιουργῶν. πρῶτος
δὲ καὶ μέσος τέτων ὑπαρχουσιν ἡτοιωνῶν
αὐταῖς παρέχουσι πρὸς ἀλλήλους, ἢ καὶ
συνδεσμὸν ἕνα ἀδιαίρετον, ἢ καὶ μετὰ δὲ
τῶν μεζόνων ἀφθονον, ἢ καὶ ὑποδοχὴν τῶν
ἐλαττόνων ἀνάλυτον, ἢ καὶ συνδετον ἀμ-
φοῖν ὁμόνοιαν. ὅπου μὲν οὖν θεὸς δευ-
πόμοιο τὴν βασιλεύοντες ψυχῆς καὶ φύ-
σεως, ὅτι ἀλλότριον τῶν ἐστὶν, καὶ φυσικῶς
καὶ διωάμεως προσφέρειν, σῶμα τὰ τε πᾶ
ἐχέμεντα ὑπὸ τῆς φύσεως· τὰ γὰρ φύσεως
πρῶτα ἔργα ὑποκρίνεται αὐτοῖς, καὶ συντε-
λεῖ αὐτῶν εἰς πᾶν ἀφαιρήσιν. ὅπου δὲ
τὴν αὐτῆς καὶ αὐτῆς μονοειδῆς ὄντας π-
μῶν ὁπλησθῶν, ἀπολύτοις πρῶτος αὐ-
τὴν γράφειν ἄξιον· τὰ δὲ νόερα τοῖς τοι-
στοῖς δῶρα ἀρμόζει, ὅτι τὰ τῆς αἰσθητικῆς
ζωῆς, ὅσα περὶ ἀρετῆς καὶ σοφίας δωρεῖται, καὶ εἰ-
πνα τέλεια καὶ ὅλα τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἀγα-
θά. καὶ μὲν τοῖς γὰρ μέσοις, καὶ τῶν μέσων ἡ-
γεμονῶσιν ἀγαθῶν, ἐνίοτε μὲν διπλᾶ ἂν
δῶρα συναρμόσεν, ἐνίοτε δὲ ἂν ὁπλησθῶν
πρὸς ἀμφοτέρω ταῦτα, ἢ καὶ ἀποχρῶμε-
να μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ φύσιν, πρὸς δὲ τὰ ὑψηλότε-
ρα ἀνήκοντα, ἢ πρῶτως ἐνίγῃ τῶν θεό-
πων συμπληρῶντα πᾶσι μεσότησι.

SED & hîc locum habere potest illa
divisio. Potentiarum & essentiarum di-
vinarum, hæ quidem subjectam sibi, & an-
cillantem earum opificiis, animam & na-
turam habent, ubi ipsæ volent: aliæ o-
mnino liberæ sunt ab animâ & naturâ, ab
animâ inquam divinâ & naturâ, non au-
tem à mundanâ & genitâ: sunt & me-
diæ inter has, quæ communionem inter
extremas tuentur, idque vel propter vincu-
lum illud inter res omnes indissolubile,
vel propterea quod superiora se inferiori-
bus liberè communicent, vel inferiora re-
cipiant sine impedimento superiora, vel
quod ambo nectantur inter se & conspi-
rent. Quando igitur Deos colimus, qui a-
nimæ & naturæ dominantur, nihil alieni
fecerimus, si his naturales potentias offerâ-
mus, corporaque quæ naturâ reguntur, iis
consecremus; omnia enim naturæ opera
& obtemperant iis, & ad eorum dispensa-
tionem aliquid conferunt. Quando autem
Deos per se uniformes veneramus, hono-
ribus à materiâ liberis oportet eos hono-
rari; quare intellectualia his dona debentur,
& ea quæ vita separata præstat, quæque
virtutis & sapientiæ fructus sunt, & quæ-
cunque perfectè & plenè ab animâ profi-
ciscuntur. Mediis autem Diis, qui & me-
diorum duces sunt bonorum, aliquando of-
feres dona duplicia, aliquando mista ex u-
trisque, aut si ita libeat, talia quæ abeant
ab inferioribus, & ad superiora interim re-
spiciant, aut saltem quæ uni satisfaciant
mediorum.

CAP.

C A P. XXI.

Sacrificia oportet esse Diis paria. Dii quoties apparent magno spirituum numero stipantur; his omnibus cultus est habendus, si Sacrificium sit plenum & perfectum. Deorum numerum apparentium soli norunt theurgi; soli quod sit perfectum Sacrificium. Non sine magno malo quenquam Deorum inhonoratum prætermitti.

ΟΙΜΑΙ πίνω καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου
λογισμὸν πάντας τὰς φιλοθεάμονας τὴν
θεουργικῆς ἀληθείας, ὡς ἐκ ἐκ μέρους
αὐτῆς, ὅτι ἀπελῶς συνφαίνειν τοῖς θεοῖς
πλὴν ὅτι βλάβη αὐτοῖς οὐδέστιν. ἐπειδὴ
πίνω καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς θεῶν θεομι-
νῶνται πᾶσι δυνάμεις, ὅσαι αὐταῖς προϋ-
πόκεινται, καὶ ὅτι μὲν ἔστιν ἀνέκδοτον ὅτι πλὴν
προηγύνηται αὐτῶν, ὅτι προπομπὴν
ὁ μὲν μὴ ἀπνείμας πᾶσι τὸ πρόφορον,
καὶ καὶ ὅτι βλάβη αὐτοῖς πλὴν ἔστιν ὁ δόξιο-
σάμηναι, ἀπελῶς ἀπέρχεται καὶ ἀμοιβήν τῆς
μετέστας τῶν θεῶν. ὁ δὲ πάντα ἰλεωσάμε-
ναι, καὶ ἐκείνῳ τὰ κεχαρισμένα καὶ καὶ δι-
ναμὶν ὁμοιότατα ἔχει προσηνέων, ἀ-
σφαλῆς, καὶ ἀπταγῆς αἰεὶ ἀγαμένη, πέ-
λεον καὶ ὁλόκληρον πλὴν ὑποδοχὴν τῶν θεῶν
χρὲς καλῶς ἀποπληρώσει. ὁπότε δὲ οὖν
τὸ τοῦ ἔχοντος ἔχει, πότερον ἀπλῆν καὶ ὅτι ὁ-
λίγων δὲ πνυν σωισάμενον τὸ πρόπον ἔχει
δὲ τῆς ἀγίας, ἢ πολὺ πρόπον καὶ παναρ-
μόνιον, καὶ ἀπὸ πάντων, ὡς ἔπεται εἰπεῖν,
τῶν ἐν τῇ κόσμῳ συνεκροτημένων; εἰ μὴ
οὖν ἀπλῆν πλὴν καὶ μᾶς τάξεως, καὶ τὸ πα-
ρακαλέμενον καὶ κινέμενον πλὴν ἐν ταῖς ἀ-
γίαις, ἀπλῆς πλὴν καὶ τῶν θυσιῶν ὅτι αἰ-
νάγκης ὁ πρόπον. εἰ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἐ-
δενὶ περιληπτὸν, ὅσον ἐγείρει πλὴν τῶν
δυνάμεων ἐν τῇ καπνείᾳ, καὶ κινῶν τὰς
θεῶν μὲν οἱ θεοὶ τῶν ταῦτα ὅτι τὸ ἔρ-
γων πρὸς αὐτοὺς, ἀκρίτως γινώσκουσιν μὲν
οἱ ἔτοι καὶ δυνάμει γινώσκον τὴν ἔστιν ἡ τε-
λεσιουργία τῆς ἱεραπικῆς καὶ τὰ παραλα-
πόμην ἔχει καὶ βραχέα ἢ, ὅτι τὸ ὅλον
τῆς ἀρμονίας ἔργον ἀνατρέπει, ὡς περ ἐν

ARBITROR igitur & hoc in con-
fesso esse apud omnes veritatis the-
urgicæ studiosos, non oportere cultum
superis convenientem, aut partialiter, aut
imperfectè adhibere. Quoniam igitur
antequam appareant Dii, descendantque ad
terram, omnes præsubjacentes illis poten-
tiæ moventur, & præcurrunt, pompæque
inserviunt; nimirum qui non distribuit o-
mnibus quod cuique congruit, nec unum-
quemque suo proprio honore prosequi-
tur, abit inhonoratus ipse & expers di-
vinæ communicationis. Qui verò omnes
procuraverit, grataque dona unicuique,
& quantum potest accommodata offerat,
is certus, & securus eventus permanet, ut
qui plenè & perfectè omnia ad divinum
chorum excipienda ritè præstiterit. Cum
itaque hæc ita se habeant, simplicemne &
ex paucis compositum oportet esse religi-
onis (in Sacrificiis) modum, an multiformem
& ex variâ harmoniâ, omnibus mun-
danis quasi concinentibus, conflatum?
Sanè si simplex, & unius generis divinitas
advocata, & sacris commota adventaret,
omnino utique Sacrificiorum modus sim-
plex sufficeret: at verò si nullus potest di-
gnosce quanta potestatum turma susci-
tari soleat, quando Dii descendant, &
commoventur, nisi soli sacerdotes, qui
reiplâ edocui hoc accuratè norunt; soli
sanè sacerdotes intelligere possunt, quæ
sit perfecta colendi ratio, & quod pau-
ca prætermissa totum religionis opus e-
vertant. Quemadmodum si una chor-
da disrumpatur, tota subito inharmonica

ἀρμονία μᾶς χορδῆς ῥαγείσης, ἢ ὅλη ἀνάρμοστος
&c

& diffona evadit harmonia. Quemadmodum igitur in Deorum manifestis descensibus manifestum quoque nobis provenit damnum, si quem ex superis prætermittimus inhonoratum, ita etiam si arcani & inconspicui sacrificiis adsint, non oportet hunc colere, illum autem non; sed omnino unusquisque colendus est pro suo gradu, quem tenet. Qui autem aliquem proprio fraudat, totum confundit religionis opus; & quæ nunc una integraque esset conformitatem dissipat; neque, ut alicui fortè possit videri, imperfectè Deos suscipit, sed totam ceremoniam penitus evacuavit.

πε καὶ ἀσύμμετρον γίνεται. ὡς περ οὖν ἐπὶ τῶν φανερῶν θεῶν καὶ δόδων, ἐναργῆς ἡ βλάβη γίνεται τοῖς ἀπρητοῖς πινὰ τῶν κρείττωνων φιλιππῶν, ὅτε καὶ ἐπὶ τῆς ἀφανῆς αὐτῶν ἡρεσίας ἐν ταῖς διόαις, ὅτε τὸν μὲν, ὅτε δὲ πάνυ δὲ πρηπτόν καὶ δὲ ἑκάστου εἰληχε τάξιν. ὁ δὲ ἀγέραςόν πινὰ ἀφείσσωερε δὲ ὅλον, καὶ πλὴν μίαν καὶ ὅλως ἀκαχόσμησιν διέσπασεν. ὅτε, ὡς ἂν τις οὖν νομίσεν, ἀτελῆ πλὴν ὑποδοχῶν ἐποιήσαστο, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ἀπὸ πλὴν ὅλως ἀνέσρεψεν ἀγέρας.

C A P. XXII.

Perfectissimus cultus est qui in illo uno omnes simul colit essentias alias, & principatus. Paucissimis hoc dari. Quemadmodum mundus ex multis ordinibus coalescit, sic & Sacrificium oportet ex multis partibus constare.

QUID verò an non sacri cultus perfectissima ratio ad totius multitudinis numinum unum & principale se dirigit, atque in eo divinas omnes essentias & principatus simul colit? Nullus dubito, sed hoc serò admodum advenit, & oppidò paucis, & bene nobiscum agi putandum est, si in vitæ occasu contingat. Sed nostra hæc disputatio tali viro legem non ponit: est enim supra omnes huiusmodi leges; sed iis hunc sacrorum præscribit ordinem, qui aliquâ incitatione opus habeant. Hoc tantum vult, quòd quemadmodum mundus omnis ex multis ordinibus in unum ordinem conflatum habet, similiter Sacrificia debent habere complementum justum & integrum, quo possint toti superiorum ordini aptè concordare. Quare si ille mundus multiplex est & integer, & ex multis ordinibus connatus; oportet sanè & sacrorum ritus imitari ejus varietatem, varias afferendo potestates. Smiliter quæ circa nos sunt, quoniam multiformia sunt, non debent ex unâ tantum sui parte accommodari divinis (quæ eis præsent) causis, nec imperfectè ad suos duces ascendere,

TI δὲ, ἐχὼ δὲ ἀκρότατον τῆς ἱερατικῆς ἐπὶ αὐτὸ δὲ κυριώτατον τῶν ὅλων πλήθους ἐν ἀναγέσει, καὶ ἐν αὐτῇ ἀμὰ ταῖς 15 πολλὰς εἰσίας καὶ ἀρχὰς συνδεραπύει; καὶ πάνυ φήσασιν ἂν, ἀλλὰ τῶτο ὁψαίταται τῶν ἀγέρας, καὶ τοῖς σφόδρα ὀλιγοστοῖς, καὶ ἀκαχόσμητον, εἰ ἐν δυσμῇ τῇ βίᾳ ποτὲ ὑπάρξοιεν. ἀλλὰ ὁ νῦν λόγος ἐστὶ τοιοῦτον ἀνδρὶ ἀκαδεμοδετεῖ, κρείττων γάρ ἐστι πᾶσι νόμοις τοῖς δὲ δεομένοις θυμῷ πιν. 20 τῶν τοιαύτως νομοθεσίαν. λέγει τοίνυν ὅτι καὶ δόδων ἡρόσμον πινὰ ἐκ πολλῶν τάξεων εἰς μίαν συνιόντα συντάξιν, ὅτε καὶ τῶν θυσιῶν δὲ πλὴν συμπλήρωσιν ἀνέκλειπτον ἐστὶ καὶ ὁλόκληρον, ὅλως τῶν ἀκαχόσμων τῶν κρείττωνων συνάπτεται. ἀλλὰ μὲν ὅτι εἶχε πολὺς ἐστὶ, καὶ πάντελής, καὶ καὶ πολλὰς 25 ἑξέας συμφορόμεν, δὲ τοίνυν καὶ τῇ ἱερεργίαν μιμήσας αὐτῷ δὲ πάντοδα πιν, διὸ ὅλων τῶν προσεγομένων δυνάμεων. καὶ τὰ αὐτὰ τοίνυν καὶ τὰ περὶ ἡμῶν πάντοδα πιν ὅντα, ἐστὶ ἐκ μερῶν πινὸς τῶν ἐν αὐταῖς συνυφαινεσθαι πρὸς τὰ προσηγμένα 30 αὐτῶν θεῶν αἶπα. ἀλλὰ ὅτι ἀτελὲς πρὸς τὰς ἀρχηγέτας αὐτῶν ἀνήκειν.

C A P. XXIII.

Ex varietate & plenitudine Sacrificiorum varia nobis obveniunt bona. Materia aliqua pura & divina à demiurgo genita; Diis recipiendis idonea, ligna, lapides, olera, aromata. Oraculis credendum de materia.

Ὁ τοίνυν ποικίλῳ πρόπῳ τ' ἐν ταῖς
 ἱερουργίαις ἀγιστείας, τὰ μὲν ἀποκα-
 ταίρει, τὰ δὲ πελειοὶ π' ἵπ' ἐν ἡμῖν, ἢ πε-
 ρὲ ἡμεῖς ὄντων· τὰ δὲ εἰς συμμετείδω καὶ
 πύξιν καὶ δίσσιν· τὰ δὲ ἄλλως ἀπολύει τ'
 θνητοειδῆς πλημμελείας· πάντα δὲ περ-
 σήγρεα τοῖς ὀλοῖς κρείττοσιν ἡμῖν ἀπαργά-
 ζεται. καὶ μὲν σωσιόων γε εἰς δ' αὐτὸ τ'
 θεῶν αἰτίων καὶ ἵπ' ἀνθρωπίνων πῶτα
 πλησίον αὐτοῖς πῶτα σιδῶν, πῶτα τέ-
 λεια καὶ μεγάλα ἀγαθὰ τ' εὐσίας ἢ πε-
 λεσιουργία πῶτα ἔχεται. καὶ χεῖρον δὲ τοι καὶ
 τὰ πιαῦτα περὶ αὐτῶν πῶτα ἀκριβῆς πῶτα
 ἵπ' αὐτῶν καὶ ἀνθρώπων. πέφυκεν αἰετ' ἵπ' ἀ-
 κροάτων ἢ πῶτα εἰς τ' εὐσέβειας καὶ ἐν
 τῷ δὲ ὑπερέχειν ἵπ' ὅλων, ἐν τῷ πῶτα
 πῶτα ἔξ' ἴσος πῶτα αὐτῶν ἀνεμποδίστως· ἐλ-
 λάμπε τοίνυν καὶ τῶτον τὸ λόγον καὶ
 τοῖς ἐχέτοις τὰ πῶτα, καὶ πῶτα αὐ-
 λως τοῖς ἐνύλοις τὰ αὐτῶν· μὴ δὲ πῶτα
 μαζέτω ἐδὲ καὶ ὑλλῶ πῶτα καὶ θεῶν
 καὶ λέγωμεν· ἀπὸ γὰρ τῶ πατρὸς καὶ θε-
 μουργῶ ἵπ' ὅλων καὶ αὐτῶν γῆμορμῶν, πῶτα
 λειόπῶτα εἰαυτῆς ἐπιτήδην κέκλῃται πῶτα
 δεῶν ὑποδοχῶν, καὶ αἶμα ὅθεν διέρχεται
 κρείττονα πῶτα δ' αὐτῶν τὰ καὶ ἀδε-
 σερα εἰαυτῶν ἐλλάμπε· ὅθεν πῶτα ὑλλῶ
 οὐκ ἀφίστησιν ὅθεν τ' ἵπ' βελπόνων μετ-
 σίας, ὅση ὅσα τέλεια καὶ καὶ ἀγα-
 θοειδῆ ὑπάρχοντα πῶτα δεῶν ὑποδοχῶν ἔστιν
 ὅση ἀνάρμοστα· ἐπεὶ γὰρ ἐδὲ καὶ τὰ ἐν γῆ
 μηδαμῶς ἔστι ἀμοιρα τ' θείας κρινωνίας,
 ἐδεξάτο πῶτα ἀπ' αὐτῶν θεῶν μοῖραν καὶ ἢ
 γῆ, ἰσχυρῶς ἔστι χωρῆσαι τὰς θεάς. ταῦτα
 τοίνυν καὶ πῶτα ἢ θεουργικὴ τέχνη, καὶ
 νῶς δὲ ἔτῳ κατ' οἰκειότητά ἐκείνη ἵπ'
 tur Sacrorum sapientia observans, & sic tam in communi, quam propriè unicuiq;

QUINIM O varius ille Sacrificio-
 rum modus, quandoque purgat;
 quandoque ea, quæ in nobis sunt, aut circa
 nos, perficit; quæ sunt inordinata ad sym-
 metriam & ordinem restituit; alia à mor-
 talibus erroribus aliàs liberat: omnia de-
 nique conciliat universalibus naturis nostrâ
 melioribus. Quando igitur fit utrinque
 conspiratio, illinc causarum divinarum,
 hinc humanarum præparationum ex æquo
 respondentium, tunc Sacrificii operatio
 perfecta omnia quidem bona perfecta &
 immensa reportat. Sed & præstiterit non-
 nulla alia addere ad accuratiorem horum
 intelligentiam. In causis universi supre-
 mis ea est exuberantia potestatis, ut cum
 in aliis, tum etiam in hoc, universa exupe-
 ret, videlicet quod omnibus ex æquo una
 eademque sine impedimento præsens sit.
 Hac igitur ratione ipsa illa omnium prima
 ultimis usque affulgent, & immaterialia
 principia materialibus adsunt immateriali-
 ter. Sed nec mirum cuiquam videatur, si
 & materiam aliquam puram & divinam esse
 asseramus; nam ipsa quoque materia, cum
 ab opifice patreque omnium facta sit, me-
 ritò perfectionem sui quandam accepisse
 censenda est aptam ad Deos suscipiendos.
 Quinetiam nihil est quod prohibet superi-
 ora diffundere lumen suum ad inferiora.
 Quare nec materiam expertem faciet quic-
 quam superiorum participationis. Proinde
 quæcunque materia reperiatur perfecta &
 pura & boniformis, ad suscipiendos Deos
 inepta non est. Nam cum oportuerit eti-
 am terrena nullo modo expertia divinæ
 communicationis fore, ipsa quoque terra
 divinam quandam portionem inde suscepit
 ad capiendos Deos sufficientem. Illud igitur
 Deorum

Deorum competentia susceptacula excogitans, sæpe componit in unum lapides, herbas, animalia, aromata, sacra & perfecta & deiformia; atque deinde ex his omnibus susceptaculum purum & perfectum fabricat: neque enim oportet omnem materiam detestari, sed solam à Diis alienam; illam autem eligere oportet, quæ iis propria est, utpote quæ convenire possit tum ad Deorum ædificia & statuas ponendas, tum etiam ad sacrificia peragenda. Neque enim aliter terrestribus locis & hominibus inibi habitantibus portio ulla à melioribus, adquiri possit, nisi tale quodpiam prius jactum fuerit fundamentum. Porro fidem adhibere oportet arcanis sermonibus, qui testantur ex Diis per beatas visiones, materiam quandam tradi. Hæc igitur illis ipsis tradentibus est cognata. Nonne igitur hujusmodi materiæ Sacrificium Deos ad se ostendendos excitat, & ad comprehensionem continuo provocat; capitque eos advenientes, & perfectè ostendit?

θεῶν τὰς προσφόρους ὑποδοχὰς ἀνδράσκειν, συμπλέκει πολλάκις λίθους, βοτάνας, ζῶα, ἀρώματα ἱερά καὶ τέλεια καὶ θεοειδῆ, καὶ πάντα ἀπὸ πάντων τῶν ὑποδοχῶν ὁλοτελῆ καὶ καθαράν ἀπεργάζεσθαι. καὶ γὰρ δὴ δὲ θυγατρὶν παῖσιν ὕλιν, ἀλλὰ μόνον πῶς ἀλλοτρίαν τῇ θεῶν. πῶς ὅτι οἰκίαν πρὸς αὐτὴν ἐκλέγεσθαι, ὡς συμφωνῆν διωαμένῳ, εἰς τε θεῶν οἰκοδομήσεως καὶ καθαριδρύσεως ἀγαλμάτων, καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς τῇ θυγατρὶ ἱεργίας. ὅθεν γὰρ ἂν ἄλλως τοῖς ἑπὶ γῆς τοῖς, ἢ τοῖς δόξουσιν κατοιχεῖσιν ἀνθρώποις, μέισια ἂν γήροιο τῆς τῇ κρηττόνων λήψεως, εἰ μή τις τοιαύτη καὶ ἰαβο- λὴ πρῶτη περιενδρυθείη. πεῖθεσθαι ὅτι καὶ τοῖς ἀπορήτοις λόγοις, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν μακαρίων θεαμάτων ὕλη τις ἐκ θεῶν παραδίδεται. αὕτη δὴ περὶ συμφυῆς ἐστὶν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς διδῶσιν. ὅθεν οὖν καὶ ἡ τῇ τοιαύτης ὕλης διείσα ἀνεγείρει τὰς θεὰς ἑπὶ τῇ ἐμφασιν, καὶ προσκαλεῖται ἐνδεώς πρὸς καὶ ἀληψιν, χωρὶς τε αὐτὴν πρὸς ἀνομιὰς, καὶ πελείως ἐπιδείκνυσιν;

C A P. XXIV.

Ea quæ sunt sub tutelâ alicujus Dei, & ei sacra, maximè grata sunt in Sacrificiis. In Ægypto sacra animalia; sacer ubique homo.

E A D E M aliquis perdiscere potest etiam ab aptâ distributione Deorum per locos factâ, atque ab ipsâ præfecturâ quæ per res singulas est divisa, quæcunque, secundum varios Deorum ordines, majores minoresque sortes ejusmodi nacta est. Est quippe hoc manifestum Diis quorundam locorum rectoribus Sacrificium ex iisdem rebus, quæ ibidem nascuntur, fore admodum consentaneum, & gubernantibus ea quæ ex gubernatis sunt. Semper enim opifici suum opus potissimum gratum est, & qui aliqua primò procreant, talia rursus habent in primis accepta. Sive igitur animalia sint, sive plantæ, sive aliâ quælibet terrena, quæ

Τ Α δὲ αὐτὰ ἂν τις καταμάσθῃ, καὶ ἀπὸ τῇ καὶ τύπῃς ἀφανομῆς, καὶ ἀπὸ τῇ μεριμῆς ἐφ' ἐκείνῳ τῇ ὄντων ἐπιστάσας, ὅση καὶ ἀφ' ὧν τὰς λήξεις τοῖς κατενείμα- πο. δὴλον γὰρ δὴ περὶ τῶν ὅτι τοῖς ἐπιβε- βηκόσι πινῶν τύπων θεοῖς, τὰ ἅπαντα αὐ- τῇ γήινῳ μύσῃ παραδίδεται εἰς διείσιν ἐστὶν οἰκείατα. καὶ τοῖς δροκῶσι τὰ τῇ δρο- κερμῶν. αἰεὶ μὲν γὰρ τοῖς ποιῶσι τὰ ἐ- αὐτῶν ἔργα ἀφ' ἐρῶντως ἐστὶ κακαρι- σμένα. τοῖς δὲ πρῶτως πινὰ προσάγουσι, καὶ πρῶτως ἐστὶ τὰ τοιαῦτα προσφι- λῆ. εἴτε οὖν ζῶα πινὰ, εἴτε φυτὰ, εἴτε ἄλλα τῇ ἐπὶ γῆς ἀφανομῆται ἀπὸ τῶν

divinae sanctimoniae in Sacrificiis, simul bono esse animo nos oportet, quoniam Diis auctoribus operamur; interea etiam dignam adhibere curam, ne quod Diis indignum munus aut alienum offeramus. Denique id summam admonemus, ut singula quae in nobis & circa nos sunt, circumspiciamus diligenter, & quae in mundo; item Deos, Angelos, Dæmones gentibus distributos; & hac unicuique ratione gratum Sacrificium similiter offeramus. Hoc enim pacto duntaxat digna praesidente numine sanctimonia servari possit.

τοῖς προσήκει ὡς ὑπὸ θεοῖς ἀρχουσιν
ἱερουργοῦμεν. ὁμοῦ δὲ καὶ πρὸς ἀξίαν δόξα-
βαιαν ἔχον, μήπῃ τῶν θεῶν ἀνάξιόν τι δώ-
ρον προσφάγωμεν, ἢ ἀλλότριον. ὅτι τὰς
5 τέλεις δὲ καὶ κείνο πρὸς ἀγγέλους εὐχαρίστως
πάντως τελέως τῶν πρὸς ἡμᾶς, τῶν ἐν
τῷ πάντι, τῶν καὶ ἡμῶν διωρισμένων θεῶν,
ἀγγέλων, δαμνούντων· καὶ πρὸς πάντας
ταῦτα ὁμοίως προσφιλῆ πρὸς δύσιν δω-
10 ρείδω, μόνως γὰρ ἂν ἔτος ἐπάξιον
τῶν ἐφεσηνόντων αὐτῇ θεῶν ἢ ἀγιτεία
ἡροῖτο.

C A P. XXVI.

De precibus: earum cum Sacrificiis necessitudo, variae species, & effecta mira.

QUANDOQUIDEM verò preces magna pars sint Sacrificiorum & in primis ea perficiant, roburque & consummationem inde habeat totum eorum opus; communem etiam utilitatem toti religioni praestent & societatem indissolubilem Deos inter & sacerdotes conficiant; non abs re erit, si pauca de precibus edifferam. Nam cum ea res digna per se sit, quae cognoscatur; tum etiam facit hoc in loco ad perfectiorem divinorum rerum scientiam. Dico igitur quòd prima precum species congregat, contactumque & notitiam nobis circa divina praestat; secunda est consensus communisque vinculum, & dona nobis invitat à Diis demissa, etiam antequam loquamur; & quae perficiant omne nostrum opus, etiam cum nondum intelligamus. Sed tertiam & perfectissimam earum speciem ineffabilis illa unitas consignat, quae totum earum robur collocat in Diis; quaeque adeò in iis perfectè animam nostram conquirere facit. Jam verò in tribus his terminis (in quibus divina omnia continentur) amicitiam nobis ad Deos preces conficiunt, sacramque à Diis utilitatem

ΕΠΕΙ δὲ μέρος τῶν θυσιῶν, ὃ δὲ σμικρότατόν ἐστι τῶν δόχων, συμπλη-
15 ρῶν τε αὐτὰς ἐν τοῖς μέγιστοις, καὶ ἀπὸ τέ-
των κρατύνεται αὐτῶν, καὶ ὅτι τελείωνται
πάν ἔργον· καὶ γὰρ τε σωτέλειαν ποιεῖται
πρὸς πρὸς ἀνθρώπων, καὶ πρὸς καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἀ-
ἀλάστον ἐμπλέκει πρὸς ἱερατικῶν πρὸς
20 τὰς θεάς· ὃ καὶ ἔχον καὶ πρὸς αὐτῆς ὀλίγα
διελθεῖν· καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ τὸ αὐτὸ τῶν
ἀξίων ἐστὶ μαθήσεως, καὶ πρὸς πρὸς θεῶν
ἐπισημῶν τελεστέων ἀποφάσεις. φημὶ
δὲ οὕτως, ὡς δὲ μὲν πρῶτον τῶν δόχων εἶδος
25 ἐστὶ σωαγωγόν· σωαφῆς τε τῆς πρὸς τῶν
θεῶν καὶ γνωρίσεως ἐξηγητήριον. ὃ δὲ ὅτι
τέτρω καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
δύσας τε προσκαλέμενον πρὸς ἐκ θεῶν κα-
ταπεμπομένης πρὸς τῶν λόγων, καὶ πρὸς τῶν
30 νοήσας τῶν ὅλων ἔργα ἐπιτελέσας. τὸ δὲ τε-
λεωτάτον αὐτῆς ἢ ἀρρήτων ἐνώσεως ἐπισφρα-
γίσει, ὃ πᾶν καὶ καὶ ἐνιδρύσας τοῖς θε-
οῖς· καὶ τελέως ἐν αὐτοῖς κείδω τῶν ψυχῶν
ἡμῶν παρέχουσα· ἐν ταῖς δὲ ταῖς οὐ-
35 ραῖς, ἐν οἷς πᾶν πάντα θεῶν μαρτυρεῖται,
πρὸς πρὸς θεῶν ἡμῶν φιλίαν σωαμύζουσα,
καὶ τὸ ἀπὸ τῶν θεῶν ἱερατικῶν ὀφελῶν
S 3

πει-

περιπλυνῶν ἐνδίδωσι. ὅ μὲν εἰς ὁπλίσμ-
 ῳν τείνον, ὅ δ' εἰς κρινῶν ἀπεργα-
 σίδην, πὸ δ' εἰς τὴν τελείαν ἀποπλήρωσιν,
 ἀπὸ τοῦ πυρός. καὶ ποτὲ μὲν προηγύεται τῇ
 θυσιῶν· ποτὲ δ' αὖ μετὰ τὸν Ἀφλάμ-
 βάει τῶν ἱερουργῶν· ἄλλοτε δ' αὖτε
 τέλει τῶν θυσιῶν ἀποπληροῖ. ἔργον
 τε ὅθεν ἱεραπικρὸν ἀνδρῶν ἐν ταῖς δι-
 χαῖς ἱεραπικρὸν γίνεσθαι. ἡ δ' ἐν αὐταῖς ἐγ-
 γονίζουσα Ἀφλαμβή, τρέφει μὲν ὅτι ἡ
 μέτερον νῦν· τῶν δ' τῆς ψυχῆς ὑποδο-
 χῶν τῶν θεῶν ποιεῖ λίαν ὀρυπτεῖαν.
 ἀνοίγει δ' οἷς ἀνδρώποισι τὰ τῆς θεῶν
 σωτηρίας δὲ πᾶσι πρὸς τὰς τῆς φωτὸς
 μυσταγωγίας. κατὰ βραχὺ δὲ πλεοῖ τὰ
 ἐν ἡμῖν πρὸς τὰς τῆς θεῶν συναφάς,
 ἕως ἂν ὅτι ὁ ἀκρότατον ἡμῶν ἐπανα-
 γάγῃ. καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα τῇ δ' ἀνοίᾳ ἡ-
 δη, ἡρέμα ἀνέλκει· τὰ δὲ τῆς θεῶν ἡ-
 μῶν ἐνδίδωσι· περὶ δὲ καὶ κρινωνίαν καὶ
 φιλίαν ἀφλάμυτον ἐγείρει. τὸν περ θεῶν
 ἔρωτα συναυξέει, καὶ ὁ θεῶν τῇ ψυχῆς
 ἀνάπτεται. ἀποκαθαίρει τε πᾶν ὁ ἐναντίον
 τῇ ψυχῆς, καὶ ἐπορρίπτει τὰ αἰσθητὰ
 καὶ αἰσθητὰ πνύμενα. καὶ αὐτῶν, 25
 ὅσον ἔστι γυνευστῶν. ἐλπίδα περ ἀγαθῶν
 καὶ τῶν κατὰ τὸ φῶς πᾶσιν πλεοῖ. καὶ
 ὁ ὅλον εἰπεῖν, ὁ μνηστὰς τῆς θεῶν, ἵν'
 ἔτως εἴπωμι, τὰς ῥωμένους αὐταῖς ἀ-
 περγάζεσθαι. εἰ δὲ τῶν ἔστιν, ὅπως δι-
 χῶν ἂν τις εἴποι· ὅρα περ ἐν ἡμῖν πο-
 σωῖτα ἀγαθὰ ὁ τῆς θεῶν, ἔχει τε πρὸς
 τὰς θυσίας καὶ εἰρηκαίῳ κρινωνίῳ, πῶς
 καὶ ὅτι τέτε κατὰ φανὲς γίνεσθαι ὁ τῆς
 θυσιῶν τέλει, ὡς συναφῆς καὶ αὐτὸς δι-
 μυστικῆς μετέληχεν. ἐπειδὴ δὲ ἔργων
 οἰκείῳ τοῖς θεοῖς, τότε ἀγαθὸν αὐτῆς
 ὡς ποσὸν ἔστιν, ὅσον ἀπὸ τῆς διμυσ-
 γικῆς αἰτίων κατὰ πέμπεσθαι εἰς ἀνδρώ-
 πους. καὶ μὲν αὖτ' ἐκείνῃ γὰρ αὐτῆς, ὅτι
 διχῶν ἀναγωγὴν καὶ τελευστῶν, καὶ ἀπο-
 πληρωπικὸν ὅλον γίνεσθαι. πῶς μὲν
 δραστήριον, πῶς δὲ ἡνωμένον ὁπτελεῖ.
 πῶς δὲ ἔχει ὅτι ἐνδιδύμενον ἀπὸ τῶν
 θεῶν κρινὸν σῶδεσμον. ὁ τῶν τοί- 45
 νων, ὡς ἀμφω δι' ἀλλήλων βεβαιεῖται,

triplicem adferunt. Una ad illumina-
 tionem pertinet, altera ad communem o-
 perum executionem, tertia ad perfectam
 ex igne [divino] plenitudinem. Item
 preces & oratio aliquando Sacrificia præ-
 cedit, aliquando media intervenit, aliquan-
 do finem complet sacrificandi. Opus ve-
 rò nullum in sacris absque orationis in-
 tercessione unquam efficitur. Oratio de-
 nique diutinè [frequentata nutrit intel-
 lectum nostrum; animam ad divina sus-
 cipienda admodum reddit capaciorem;
 divina hominibus patefacit; ad luminis
 divini splendores assuefacit: paulatim no-
 stras [infirmitates] ad Deos contingen-
 dos perficit, quousque ad summum nos
 perducit. Mores quidem nostræ animæ
 leniter sursum trahit, divinos nobis vi-
 cissim inserit; persuasionem quoque &
 communionem & amicitiam procreat in-
 divulsam: amorem divinum in animâ fo-
 vet, & quicquid est divini in animâ ac-
 cendit; quicquid animæ adversatur, ex-
 purgat, ejicitque quicquid est ad geni-
 turam proclive in ejus spiritu æthereo
 splendidoque; spem bonam & fidem per-
 ficit circa lumen, & ut verbo dicam,
 Deorum præstat colloctiones familia-
 res, qui eis frequenter utuntur. Si i-
 gitur quam dixit quis oratio tale quid sit,
 & talia in nobis bona operetur, habeatque
 ad sacrificia eam quam ostendimus con-
 nexionem; non potest non vel ex hoc
 ipso satis constare, quod Sacrificiorum finis
 is sit, ut indipiscatur cum Deo omnium
 architecto conjunctionem, quandoquidem
 per opera Diis accommodatur. Itaque
 & bonum ejus tantum est, quantum à
 causis opificibus ad genus humanum mit-
 titur. Atque inde rursus apparet virtus
 orationis reductiva, perfectiva, imple-
 tiva; etiam quâ ratione tam efficax est
 & unitiva evadat, & quomodo à Diis
 inditum habeat commune vinculum. De-
 inde & tertium illud facile quis possit
 intelligere, quomodo nempe oratio &
 Sacrificium mutuò se corroborarent, sibi-
 que communicent religionis vim sacram,
 καὶ διώαμιν ἐνπίθησιν εἰς ἀλλήλας ἀγιστείας τε-
 &

& perfectam. Quandoquidem igitur sacerdotalis disciplinæ ea sit consensio sibi que consonantia, ut magis quovis animalis sua sibi invicem membra per unam connexionem omnino concinnata habeat; hanc consensionem non oportet contemnere, nec ejus aliquas partes admittere, alias reprobare, sed totam simul exercere, & per omnia perfici decet eos, qui cupiunt Diis sincerè conjungi. Hæc igitur alio modo se habere non possunt.

λείαν ἱερατικῶν, ῥαδίως ἂν πρὸς τῶν
εἰρημένων ἡσυχάζοιεν· ὅθεν δὴ δι' ὅλων
φαίνεται ὅτι ἱερατικῆς ἀγωγῆς ἡ πᾶσα σύμ-
πνοια καὶ συνῆξις πρὸς ἑαυτὴν, ζώον-
5 παντὸς μᾶλλον συμφυῆ καὶ μέγα ἐαυ-
τῆς παντάπασιν καὶ μίαν συνέχουσαν
νάπτουσα· ἥς ὅθεν ποτε δεῖ καταμελεῖν,
καὶ δὲ τὰ ἡμισυμέρη αὐτῆς ἐκκρίνοντες, καὶ
ἄλλα ἀποδοκιμάζουσιν· ὁμοίως δὲ πᾶσι ἐγ-
10 γυμνάζεσθαι, καὶ δι' ὅλων αὐτῶν τελεφεῖσθαι
καὶ τὰς ἐδέχοντάς ἐλκερινῶς τοῖς θεοῖς
συνάπτεσθαι. ταῦτα μὲν ἐν ἑκαστῇ ἄλλως ἐχρῆ-

S E C T.

S E C T I O VI.

C A P I.

De abstinentiâ à cadaveribus, quæ cadavera (ex sacrorum legibus) impura, quæ non ; quædam Numina aliter quàm cæsis victimis colenda.

TΟ δὲ λοιπὸν, ἐμὲ κεχρὸς ἔπι πλὴν
ἐξῆς ἀπορίαν ὧν σὺ περὶ τείνεις
μεταβαίνειν. “ τί γὰρ δή ποτε, ὡς ὁ σὺς λό-
γος, νεκρῶ μὴ ἀντιγὰρ δὲ εἶ) ἔ-
“ πόπτω, ἀλλὰ ὅτι νεκρῶν ζώων πὰ πολ- 5
“ λὰ αἱ δεαγωγίαι ἔπιτελένται. ” πάλιν
οὖν καὶ ταῦτα ἀφελύοντες, πλὴν δὲ
κεχρὸς εἶ) μὲν γὰρ ἔπισκεψόμεθα· μὴ ἔ-
δαμῶς ἢ πὺς ἐν αὐτῇ ἀντίθεσις, φαίνε)
δὲ μόνον ἐναντίως ἔχον. εἰ μὲν γὰρ ἡ)
αὐτῇ νεκρῶν σωματίων καὶ ἀπεχρὸντο 10
τὶ ἀφῆς, καὶ ἡπτόντο, ὡς ἂν τῷ τοῦ κεχρὸς ἐ-
αυτὸ ὑπεναντίον. εἰ δὲ ἄλλων μὲν ἀπέ-
χεσθαι κεχρὸς γέλλουσι ἡ)
ἀνιερώ, ἄλλων 15
δὲ ἀπτεται, ὅσα κεχρὸς εἶ), ἔσθιμίαν
τῷ ἔχει ἐναντίωσιν· ἐπὶ τοίνυν ἡ)
ἀνθρωπείων σωματίων, ἐπειδὴ ἀπολίπη
αὐτὰ ἡ ψυχή, ἔσθι ἐξέσι διηγράναι. τὶ γὰρ
θείας ζωῆς ἔχοντες, εἰδωλόν, ἢ ἐμφασίς
ἐναποσθέννται ἐν τῷ σώματι καὶ ἔσθι 20
νακν· ἡ)
δὲ ἄλλων ζώων, ἔσθι ἐπὶ ἀ-
νόσιον ἀπτεσθαι περὶ νηγῶν. ἐπειδὴ ἔσθι
κεχρὸς γέλλουσι τὶ θεοτέρας ζωῆς. ἐπὶ τοί-
νυν κεχρὸς ἄλλος μὴ δὲ ἀναφῆς οἰκείον,
οἷ) τὸς ὑλῆς κεχρὸς θεός· κεχρὸς ἄλ- 25
λος δὲ, δὲ κληπτόν δὲ τῶν ζώων ἀπο-
δέδοται, τὸς ἔπιτελένταις ἡ)
ζώων καὶ
κεχρὸς αὐτοῖς σωματικῶν. ἔσθι καὶ
τῷ οὖν συμβαίνει πὺς ἐναντίωσις.

RESTAT jam, & tempus monet
ut ad sequentem à te propositam
dubitationem transeam. Quare enim, ut
in fis tu, “ oportet sacrorum inspectorem ca-
“ daver non tangere, cum interim in sacris
“ operationibus per mactata animalia plera-
“ que peragantur. Rursus igitur, ut hæc
diluamus, consideremus hanc apparentem
pugnam. Est ergo nulla vera opposi-
tio; videntur tantum hæc opponi. Nam
si non tangere & tangere eadem corpora
juberentur sacerdotes, esset quidem hæc
contradictio; sed cum jubeant leges sa-
crorum ab aliis, & quidem non sacratis
abstinere, alia verò ut quæ consecrata
sunt, attingere permittant, nulla est hic
contradictio. Præterea corpora humana,
postquam ea deseruerit vita, non licet
tangere: nam in nostro corpore extin-
guitur per mortem divinæ vitæ strictura,
representatio, apparitio. Cæterorum ve-
rò animalium corpora, postquam mortua
sint, attingere non est nefas, quoniam
vitam divinam nequaquam participabant.
Accedit & illud, is cultus nonnullis Diis est
maximè accommodatus, ne quid morticini
tangamus, iis scil. qui ab omni materiâ pu-
ri sunt; aliis interim qui animalibus præsi-
dent & ad ea proximè appropriantur, ex
lege sacrorum invocatio per animalia sancit-
ur: quare nulla hic contingit repugnantia.

C A P. II.

Morticina non nisi mortalibus impuritatem imprimere possunt. Dæmonibus incorporeis non item.

SED & alio modo possit quis hoc solvere. Corpora vitâ cassa contaminant homines in materiâ detentos, quoniam non vivens viventi maculam quandam inurit, quemadmodum puro impurum, & habitui ejus privatio nocet. Et quoniam quod jam mortuum est, illud quasi inficit per naturalem eò tendentiam quod habet moriendi in se potentiam. At verò Dæmoni incorporeo prorsus, omnem aliunde corruptionem respuentia cadaver nihil maculæ potest imprimere, nam longè superet, necesse est, cadaver corruptibile; nullamque ab eo potest vitii haurire suspicionem: & hæc dicenda habui de hac tuæ dubitationis difficultate.

ΚΑΙ ἄλλως δ' ἂν τις τῆτο εἰσαλύσειεν. ἀνθρώποις μὲν γὰρ ἐν ὕλῃ κατεχρημένοις τὰ ἐσθημὴν τὴν ζώης σώματι φέρει πινὰ κηλίδας. δὲ τὸ μὴ ζῶον 5 ζῶντι, ὡς περὶ τῆς κατὰ φύσιν ὁρμῆς, καὶ τῆς ἐν ἑαυτῷ ἐν σερήσῃ, μολυσμὸν πινὰ ἐντίθησιν· καὶ δὲ τὸ μὴ δυνάμει ἔχοντι τὴν ἀποδυνήσκειν ἐμποιεῖ πινὰ μολυσμὸν, ὡς τὸ φυσικῶς, ὅτι χρεὼν, πρὸς αὐτὸ ἐπιτιθέσθαι. δαίμονι δ' ὅτι σῶμα, ἀσώματον ὄντι 10 παντελῶς, καὶ μὴ κατὰ φύσιν φθορὰν μηδαμῶθεν, ὅθεν ἐμποιεῖ μολυσμὸν. ἀλλ' ὡς ἐχρὴν ἀνάγκη τὸ διεφθαρμένον σῶμα, καὶ μηδεμίαν ἀπ' αὐτοῦ κατὰ φύσιν πινὰ 15 εἰς ἑαυτὸν φθορὰς ἐμφανῶς πρὸς μὲν οὕτως ἐναντίωσιν τὴν ἀπορίας τοσαύτη λέγω.

C A P. III.

De sacris animalibus, quibus mactatis in divinationibus utuntur. De Accipitre.

JAM figillatim illud interpretando exequamur, quomodo per sacra animalia, puta Astures, dentur vaticinia. Deos igitur ipsos ad hæc sic procurata corpora accedere nunquam dicimus. Dii enim neque particulariter, nec proximè, neque materialiter, neque aliquâ cum habitudine animalibus particularibus præfident; sed omnis conjunctio cum vaticinii organis oportet tribuatur prorsus Dæmonibus iis, qui valde divisi sunt, singulique singulis animalium speciebus præficiuntur, & huic suæ provinciæ proximè invigilant, quique ordinem suum sortiti sunt non usquequaque independentem, & à materiâ liberam. Vel si quis sic velit, iis Dæmonibus sedem talem attribuat, per

ΑΥΤΟ δὲ καθ' ἑαυτὸ ὅτι εἰς τῆς ἱερῶν ζώων, ὡς περὶ τῆς ἱερῶν, ὅπως ἐπιτελεῖται μὲν τὴν διεργασίαν, θεὸς μὲν ὁ δὲ ποιεῖ φανερὸν κατὰ φύσιν τῆς κηλίδας ἐν τῷ σώματι. ἔτε γὰρ μεριστῶς, ἔτε περὶ τῶν, ἔτε ἐνύλων, ἔτε μετὰ πινὰ χρεὼς περὶ τῶν τῆς καθ' ἑαυτὰ ζώων· δαίμοσι δ' καὶ τέτοις 20 σφόδρα διηρημένοις, καὶ ἀγαλαχθῶσιν ἀλλοις ἄλλα ζῶα, περὶ τῶν περὶ τῆς τοιαύτης περὶ τῶν, ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ αὐτῶν τῶν οἰκείαν ἀρπύων ἀγαλαχθῶσιν ἢ τοιαύτη διδόντω τῆς μὲν τῆς ὁργάνων ἐπαφή· ἢ εἰ ἔτω τις βέλτερο πινὰ, ἔδρα αὐτοῖς ἀπονεμεμένη τοιαύτη, δι' ἧς ἀνθρώποις 30

T

ἀνθρώποις

ἄνθρωποις ὁμιλεῖν καὶ ἁγίων πεφύκεται. σω-
μάτων μὲν οὖν καὶ ταύτῃς ἔτι καθεστάν
δεῖ νομίζειν. ὅθεν μὲν γὰρ γίνετ' ἡ κρινωνία
τῇ καθεστῶν πρὸς τὸ ἐναντίον, ὅθεν δὲ τ'
ψυχῆς τῇ ζώων συνάπτεται αὐτῇ ἀν-
θρώποις ἔχῃ πρὸς λόγον. αὐτὴ γὰρ ἔχει
πρὸς οἰκειότητά πρὸς ἀνθρώπους μὲν, ὅθεν
τὸ ὁμογενὲς τὴν ζωῆς πρὸς δαίμονας δὲ, ὅθεν
τὸ σωματικῶν ἀπολυθεῖσα, χωριστῇ πως ὁ-
πάρχει· μέση δὲ ἔστι ἀμφοτέρων ὑπερε-
ταῖ μὲν τῇ ἐφεσηκῇ. ἔξαγγέλλει ὁ θεὸς
ἐπὶ κατεχόμενοις ἐν ὁμίλῃ, ὅθεν ὁ ὁπι-
θεβηκὼς πρὸς αὐτῇ. κρινὼν δὲ συνδε-
σμεν ἀμφοτέροις ταῖς πρὸς ἀλλήλους 15
δίδωσι.

quam inter homines obversari, nobisque
uti possint. Sedem verò hanc oportet
puram esse à corporibus existimare (nul-
lum enim esse potest puri cum impuro
contubernium) quare probabile est me-
diantibus mortuorum animalium anima-
bus connecti nobiscum sedem illam. A-
nima quippe ista quandam ad nos ha-
bet cognationem, propter vitæ confor-
tium; ad Dæmonas autem, quoniam à
corpore libera est & quasi separata jam
existat; igitur media inter utrumque sub-
ministrat Dæmoni præfidenti, enuntiat-
que hominibus adhuc in corpore deten-
tis mandata Dæmonis præfecti: adeoque
vinculum mutuum inter hos necit.

C A P. IV.

*Anima ejus qui hujusmodi vaticinio utitur, nonnihil de suo ad opus per-
ficiendum confert; vaticinium istud non nisi de rebus exiguis; à di-
vino longè distat, ei non fidendum.*

ΔΕΙ δὲ ἡγεῖσθαι ὡς καὶ ἡ ἁρμονία
ψυχῇ τοῖς ποιήτοις μεμετέοις, ὅθεν
ἐπὶ ἡμῶν μόνον γίνετ' ἡ μεμετέοις, ὅθεν
καὶ συμβάλλεται πρὸς μῆτραν ἀφ' ἑαυτῆς 20
ὅθεν ὁλίγῳ εἰς πᾶν ἀποφασίζαν αὐτῆς τὴν
ἐπὶ τῇ ἔργων. καὶ γὰρ συντρέπεται καὶ συν-
εργεῖ καὶ συμπροσγινώσκει ὅθεν πρὸς συμ-
παθεῖς ἀνάγκης. ἔστι μὲν οὖν ὁ πρὸς
τὴν μεμετέοις ὅθεν, ὅθεν τῇ πάντῃ διεση-
κὼς τὸ θεῖον καὶ ἀληθινὸν πρὸς, ὅθεν
συνκρῶν τε ὅθεν ἐφημέρων πρὸς ἀνάγκης
διωκόμενῃ πρὸς ἀνάγκης, ὅθεν τῇ ἐν τῇ
διηρημένη φύσει κεμελίων ὅθεν ἡδη πρὸς
γῆρας ἐμφέρεται. κινήσεις τε ἀφ' ἑαυ-
τῇ πρὸς πρὸς τοῖς διωκόμενοις αὐτῇ πρὸς
δέχεται, καὶ πᾶσι πολυειδῶς ἐμποιεῖ ὅθεν
πεφυκῶσιν ὅθεν πρὸς εἰς τὸ συμπάσχειν.
ὅθεν πρὸς δὲ ὅθεν αὐτῇ πρὸς ἀνάγκης ποτε
ἡ τέλεια πρὸς ἀνάγκης. ὅθεν γὰρ μέγιστα τὸ
ἀπρεπὸν τε ὅθεν αὐτῇ καὶ πάντῃ καθεστάν,
τῇ μέλλοντι ὅθεν ἀνάγκης εἰωθε. τὸ δὲ

OPORTET autem considerare,
quòd anima ejusmodi vaticiniis u-
tens, non solum vaticinium audit acci-
pitque, sed etiam non parum ex seipsa
confert ad executionem ejus, quæ ad o-
pera pertinet; hæc enim commovetur &
cooperatur & simul prævidet per quandam
necessariam sympathiam. Hujusmodi au-
tem vaticinii modus longissimè abest à di-
vino & vero vaticinii modo, potestque de
paucis & vulgaribus rebus prædicere, de iis
nempe quæ in naturis particularibus ja-
cent, versanturque adhuc circa generati-
onem, & motus communicant iis rebus
quæ suscipere possunt, & passiones mul-
tifariam inferunt iis, quæ naturaliter
ad compatiendum sunt exposita. Atqui
per passionem nunquam potest perfecta
præcognitio contingere. Quod enim est
immutabile, immateriale & purum, id
præcipuè solet futurum assequi; quod

verò

verò cum bruto & tenebricofo corporeæ & materialis naturæ commiscetur, id quo- que plurimâ ignorantia oppletur. Hanc igitur artificiosam vaticinii machinam neque vaticinii legitimi nomine dignam cenſemus, neque ſeriò tractandam, ne- que alteri utenti, tanquam habenti ali- quid perſpicuum & exploratum veritatis ſignum, credendum eſt. Et tot dicta ſint de vaticinio huiusmodi.

συμμιγνύμενον πρὸς τὸ ἀλόγιστον καὶ σποδόν
τῆς σωματικῆς καὶ ὑλικῆς, πληρεῖται
πολλῆς ἀγνοίας. ὅθεν ἐδόξε ποτε τῷ
αὐτῷ περὶ τῆς κατὰ σκόλῃς εἰς τὸ μυσ-
5 τέρους ἀποδέχεσθαι ἄξιον· ἐπεὶ ῥῆσιν
αὐτῇ ὅτι μεγάλης σπουδῆς δέει· ἐπεὶ ἀλ-
λὰ ῥωμένῳ περὶ τοῦτον, ὡς ἔχοντι πρὸς
ἐαυτῶν σάφους καὶ γνώριμους περὶ κτήριον
τὸ ἀληθές. τοσαῦτα δὲ καὶ περὶ τὸ τοιαύτης
1 ὁ μυστήριος ἡμῖν εἰρήστω.

C A P. V.

De minis quas intentant in Deos theurgi. Isis, Baris, Osiris, Typho.
Spiritus quidam bruti.

AG E verò, differamus jam de alio dubitationum genere, quarum cau- læ obscuræ sunt. In hoc genere, ut ipse ais, sunt *minæ illæ violentæ*. Et respectu istarum minarum hoc variè dividitur; ali- quando enim “*cælum disrumpere, aliquan- do Isidis occulta divulgare, aut arcanum in Abydo reconditum propalare, aut Barin sistere, aut Osiridos membra Typhoni dis- pergere, aut simile aliquid facere minatur.* Sed huiusmodi verba non, quod tu arbitra- ris, *adversus Solem & Lunam aut ali- quem alium è cælitibus jaculantur homines;* (ita enim graviora quàm quæ tu perhor- rescis, evenirent absurda.) Sed, ut in pri- oribus diximus, est quoddam potestatum genus in mundo valde divisum, indiscre- tum, inconsideratum, quod accipit qui- dem ab alio rationem, & obtemperat; per se autem nihil intelligit, nec verum aut falsum, possibile aut impossibile dis- cernit. Hoc itaque genus comminationibus confertim jactatis commovetur & percel- litur, ut quòd & ipsum naturaliter dictis vehementioribus agitetur, & alia etiam ducat trahatque per attonitam & insta- bilem phantasiam.

ΦEPE δὲ οὗτοι καὶ περὶ ἄλλων γένους ἀπορι-
ῶν ἀποκεκρυμμένῳ ἔχοντι τῷ αὐτί-
δῳ ποιησόμεθα λόγον· ὅπως ἔχῃ μὲν ὡς
καὶ σὺ αὐτὸς λέγεις, “*βιαστικὰς ἀπὸ λῆρας.*”
15 *μερὶς* δὲ περὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀπειλῶν
πολυμερῶς, “*ἢ γὰρ τὸ ἕρπαιον προσερα-
ξεν, ἢ τὰ κρυπτά τῆς Ισιδος ἐκφανέιν,*
“*ἢ τὸ ἐν ἀβύσσῳ ἀπορρήτων δείξειν, ἢ τῆ-*
“*σθιν τὸ βάειν, ἢ τὰ μέλη τὸ Οσίριδος*
20 *διασκεδάσειν τῷ Τυφῶνι, ἢ ἄλλο τι ποι-
ῆτον ἀπὸ λῆρας ποιήσθιν.*” τῶν δὲ πάντων τῶν εἰ-
δος τῶν λόγων, ἔχῃ ὡς σὺ νομίζεις “*πρὸς τὴν*
“*λίον ἢ σελλῶν, ἢ πῖνα τὸ κατ’ ἕρπαιον*
ἐπανατείνον· οἱ ἀνδρωποιοὶ ἐπὶ γὰρ ἀν συν-
25 ἔβη δυνότερα ἄτοπα ὧν σὺ χαίλεις.
ἀλλ’ ὅπως ἐν τοῖς ἐμπεροσθεν ἔλεγον, ὅτι
περὶ τῶν δυνάμεων ἐν τῷ κόσμῳ μεριστῶν,
ἀκρίτων, ἀλόγιστον, ὃ δὲ ῥῆσιν μὲν ἀπὸ ἄλ-
λων λόγων καὶ κατὰ κῆρας οἰκεία δὲ σωέσθαι
30 ὅτε ῥῆσιν, ὅτε τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος, ἢ
δυνατὸν ἢ ἀδυνάτον διακρίνει. τὸ δὲ τοιοῦ-
τον ἀδρόως ἐπιδραστηνομένων τῶν ἀπει-
λῶν συγκινεῖται καὶ ἐκπλήττεται, ὡς ἀν οἱ-
μα πεφυκὸς αὐτὸς τε ἀγνοεῖ τὸ ἐμφάσει, καὶ
35 τὰ ἄλλα ψυχάζωνται ἀπὸ τῆς ἐμπλήκτου
καὶ ἀσθημένης φαντασίας.

Quod benefica Osiridis potestas sincera permanet & incorrupta, neque contrario tumultu & errore permiscetur. Permanet insuper omnium vita pura & semper incorrupta, quatenus vivificæ formosæque rationes, quæ in Iside reconditæ sunt, non descendunt in hoc nostris sensibus familiare corpus. Porro permanent omnia immobilia & perpetuæ generationis successione æternâ, quatenus nunquam impeditur Solis cursus: deinde perfecta & integra permanent omnia, quamdiu quæ in Abydo recondita sunt, nunquam aperiantur. In quibus igitur salus universi consistit (consistit autem in eo, ut quæ arcana sunt, semper maneant abscondita, & secretissima Deorum essentia nunquam contrariam subeat sortem) hæc inquam terreni Dæmones, nec ad vocem usque & auditum sustinent aliter affici verbisque profanari, & propterea adversus Dæmonas hos istiusmodi sermonis minitantis usus potestatem aliquam obtinet. Diis verò nemo interminatur, nec apud illos ejusmodi obsecrationis locus ullus est. Quapropter Chaldæi, apud quos distinctus purusque est Deorum solorum cultus, nunquam minis utuntur; Ægyptii verò, qui cum symbolis Deorum permiscunt etiam ea quæ ad Dæmonas pertinent, ad minas ejusmodi aliquando deveniunt: Atque ita responsum tibi de his breviter quidem, quantum autem mihi videtur, mediocriter claram, dedi.

Ἐ παντὸς μέρους, διότι ἡ ἀγαθοποιὸς τῆ Οσίριδος δυνάμις ἀγνή, καὶ ἀκατάβλητος μένει, καὶ ἐ συμμύγνυται πρὸς τὴν ἐνδρῆτιαν πλημμέλειαν καὶ παραχλῆ. μένει ὅτι καὶ ἡ τῆς ὅλων ζωῆς καὶ ἀθάνατος καὶ ἀδύνατος. ὅτι τὰ ἀπόκρυφα ζωογόνα τῆς λόγων καὶ τῆς Ἰσιδος. καὶ κατέστιν εἰς τὸ φαινόμενον καὶ ὁρατὸν σῶμα. ἀκίνητα ὅτι διατελεῖ πάντα ἐν ἀεικλίῃ, διότι ὅτι ποτε ἵσταται ὁ τῆς ἡλίου δρόμος. τελεῖται δὲ καὶ ὁλόκληρα διαμένει πάντα, ἐπεὶ δὴ τὰ ἐν Ἀβύδῳ ἀπόρρητα ὁδεποῖ ἀποκαλύπτει. οἷς οὖν ἔχει τὴν ζωογονίαν τὰ ὅλα, λέγω δὲ ἐν τῇ τὰ ἀπόρρητα κεκρυμμένα αἰεὶ διατηρεῖται, καὶ ἐν τῇ τὴν ἀφεικτον τῆς θεῶν εἰσὶν, μηδέποτε τῇ ἐνδρῆτιαις καταλαμβάνει μοίρας. τὸτο ἐστὶ ἀκατάβλητος ἀνεκλόν ἐστι τοῖς πεινέοις δαίμοσιν ἐπακρόν, ὡς ἄλλως ἔχον, ἢ βέβηλον γιγνόμενον, καὶ ὅτι τὸτο ἔχει πινὰ πρὸς αὐτὸς ὁ τοῖς τῆς τῆς λόγων. θεοῖς ὅτι ἐδὲς ἀπὸ τῆς, ἐστὶ ἐστὶ πινὰ τοῖς τῆς τῆς τῆς πρὸς αὐτὸς γιγνόμενον. διότι τῆς Χαλδαίων, τῆς οἷς διανέκρται καὶ ἀθάνατος ὁ πρὸς μόνους τὸς θεοὺς λόγος, ἐδάμει ἀπὸ τῆς λέγει. Αἰγύπτιοι ὅτι συμμύγνυτες ἅμα καὶ τῆς θεῶν σωτηριῶν, καὶ τὸς δαίμονες λόγους, ἔχοντες, ἐστὶν ὅτι, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς. ἔχει δὴ καὶ τὴν τῆς τῆς ἀποκρίσιν, σωτῆρος μὴ, μετὰ τὸς εἰς ἐγὼ καὶ ἀποκαθαρμῶν.

S E C T I O VII.

C A P. I.

Theologia Ægyptiorum symbolica.

ΤΗΣ δ' αὐτῆς θεοσοφικῆς μέσης, καὶ κείνα δέεται εἰς τὴν ἀφ' ἧς παρὰ διπορήματα· πρῶτον δὲ σοὶ βέλους τῆς Αἰγυπτίων ὧς πρόπον τῆς θεολογίας διεργασθῆναι· ἔπειτα γὰρ τὴν φύσιν ἔστι παν- 5 τος, καὶ τὴν δημιουργίαν τῆς θεῶν μιμή- μνοι, καὶ αὐτοὶ τῆς μυστικῆς καὶ ἀποκρυμ- μύων καὶ ἀφανῶν νοήσεων εἰκόνας πινὰς ἔχοντες συμβόλων ἐκφαίνουσιν, ὥστε καὶ ἡ φύσις τοῖς ἐμφανέσιν εἶδεναι τὰς ἀφανεῖς 10 λόγους ἀφ' ὧν συμβόλων, πρόπον πινὰ, ἀ- πετυπώσεται. ἡ δὲ τῆς θεῶν δημιουργία, τὴν ἀλήθειαν τῆς εἰδῶν ἀφ' ἧς φανεῖται εἰκότων ὑπεγράψατο. εἰδότες οὖν χαί- ροντα πάντα τὰ κρείττονα ὁμοιωσθ' ἔ- 15 ὑποδέξασθαι, καὶ βελούτοι αὐτὰ ἀγαθῶν ἔστω πληρῆν ἀφ' ἧς καὶ ὁ διωκτὴν μιμή- σεως, εἰκότως καὶ αὐτοὶ ὧς πρῶτον αὐ- τοῖς πρόπον τῆς κρυμμένης ἐν τοῖς συμ- βόλοις μυσταγωγίας προσφέρουσιν. 20

DUBITATIONUM quæ jam se- quuntur solutiones, eadem opus ha- bent divinâ musâ. Volo autem tibi pri- us interpretari Ægyptiorum in re theo- logicâ morem. Il igitur ipsam universi naturam, Deorumque operationem imi- tantes, mysticarum quoque & latentium absconditarum notionum imagines quas- dam in symbolis conficiendis ostendunt; quemadmodum & ipsa natura rationes occultas in formis apparentibus, quasi symbolis, exprimit; & ipsa Deorum o- peratio idearum veritatem delineat in i- maginibus conspicuis. Cum igitur intel- ligant superiora omnia delectari inferio- rum conformitate, & per imitationem, quam possunt, maximam cupientes ista replere bonis; meritò ipsi quoque re- ligionis symbolicae rationem, Diis con- gruam, adinvenerunt.

C A P. II.

Lutum & lotus quid significant. Sol gubernat omnia.

ΑΚΟΥΕ δὲ οὖν καὶ σὺ καὶ τῆς Αἰ- γυπτίων νοῦν, τὴν συμβόλων νοεράν διεργασθῆναι· ἀφ' ἧς μὲν ὁ ἀπὸ τῆς φαντα- σίας καὶ τῆς ἀνοίας εἰδωλὸν αὐτῆς τῆς συμ- βολικῆς, ὅπῃ δὲ ἡ νοεράν ἀλήθειαν ἐ- 25 αὐτὸν ἐπαναγαγόν. "ἰλιὸν" μὲν πίνυμι νόει ὁ ὠμαπειδὴς πᾶν καὶ ὑλινόν, ἡ δὲ ἀρεπτικὸν καὶ γόνιμον, ἡ ὅσον ἔστιν ἐνυλὸν εἶ- δος. τῆς φύσεως μὲν τῆς ἀσάτων τῆς ὑλῆς ῥαυμάτων συμφερόμενον, ἡ ὅσον ὧς ποτα- 30

AU D I igitur mentem & interpre- tationem symbolorum ex senten- tiâ ipsorum Ægyptiorum. Cave autem infideat vel phantasiæ vel auribus tuis re- rum symbolicarum idolum; sed accinge te ad veritatem intellectu percipiendam. *Lutum* igitur intellige omnia corporea & materialia & nutritivam genitalemque facultatem; item omnem naturæ speciem materialem unâ cum incertis materiæ flu- xibus agitatam; item quicquid est quod suscipit

fulcipit generationis æstus & cum eo co-
incidit, denique tum elementorum, tum
omnium in elementis potestatum causam
primam & fundamentalem. Ita se habet
lutum. Sed Deus totius naturæ & gene-
rationis potestatumque elementarium o-
mnium causa his omnibus superior est,
& universa in se complectitur (est e-
nim his præstantior, immaterialis, incor-
poreus, super naturam, ingenuus, indi-
visus, totus à seipso & in seipso abscon-
ditus,) & quoniam in se complectitur
omnia, seque ipse omnibus mundi parti-
bus communicat, ex iis eluxit; quoniam
verò omnibus supereminet, & solus super
alia expanditur, per hoc ostenditur, quod
sit separatus, exemptus, sublimis & per
se longè explicatus super mundanas po-
testates & elementa. Confirmat hæc etiam
sequens symbolum, quod enim *super lo-
tum Deus sedeat*, hoc obscure significat
ejus eminentiam & potentiam quæ ne
quidem tangat lutum; etiam & præfiden-
tiam ejus intellectualem denotat, & planè
empyriam; omnia enim in loto circulari-
ter sunt, tum folia, tum fructus, cui so-
la mentis operatio (ut quæ circulariter
moveatur) respondet, per eadem vide-
licet & eodem pacto, ordine, ratione se
semper habens. Deus autem ipse per se
solus sedet expansus super hoc imperium
& operationem, venerabilis, sanctus in
seipso penitus quiescens, quod quidem
sedendo significatur. Ubi autem in sym-
bolis *Deus tanquam navis rector est* id o-
stendit potentiam mundi gubernatricem.
Sicut enim gubernator separabilis existens
à navi ejus tanquam clavo adlitat, eodem
modo & Sol mundi totius temonem
regit; ipse separabilis. Et quemad-
modum à puppi omnia regit governa-
tor breve quoddam ad cursum injiciens
momentum; ita Deus multo excellentius
à primis naturæ principiis primas mo-
tus modo indivisibili inspirat causas. Hæc
igitur & alia quamplurima ostenduntur
per navem quam is gubernet.

τεργὲς αἰτίας τῆς κινήσεων ἀμερίτως ἐνδίδωσι.
ὁ ναυπύλετος αὐτὸν ὅτι πλοῖον.

μὲν τῆς γένεως χωρεῖ, καὶ αὐτὸ μετ' ἐι-
κένου συλλέγον, ἢ τ' εἰσείων, καὶ τῆς πε-
ρὶ τοῖς εἰσείοις δυνάμεων πασῶν, ἀρ-
χητὸν αἶπον ἐν πυρὶ μύθῳ. λόγῳ περι-
ποικίλῳ. ταῖς τ' ὄντ' αὐτῶ, ὁ τῆς
γένεως καὶ φύσεως ὅλης, καὶ τῆς ἐν τοῖς
εἰσείοις δυνάμεων πασῶν, αἶπ' αὐτοῦ.
αἶπε δὲ ὑπερέχων τέτων, αὐτῶ καὶ ἀσώ-
ματ' καὶ ὑπερφύης, ἀγνήτης τε καὶ ἀμέ-
λειτ' ὅλ' ἐξ αὐτῶ, καὶ ἐν αὐτῶ
ἀφανῆς περιγέται πάντων τέτων, καὶ ἐν
αὐτῶ πᾶς ὅλα περιέχει. καὶ διότι μὲν
συνέληφε πάντα, καὶ μεταδίδωσιν αὐτῶ
τοῖς κοσμητοῖς ὅλοις ἐξ αὐτῶ ἀνεφάνη.
διότι δὲ ὑπερέχ' ὅλων, ἐκ τῶ αὐτῶ
ὑπερέπλω, ἀναφαίν' ὡς χωρεῖς
ἐξηρημύθῳ, μετέωρ' καὶ κατ' αὐτὸν ὑ-
περηπλωμύθῳ. τῶν ἐν τῶ κοσμῶ δυνά-
μεων τε καὶ εἰσείων. συμμύρτυρε τ' ἐ-
τα καὶ ὁ ἐξῆς σύμβολον. ὁ γὰρ "ὅτι λωτῶ
κατέζετο," ὑπεροχὴν τε καὶ τ' ἰσχυρὴν ἀνί-
τητα μὴ ψάυσθαι μηδαμῶς τῆς ἰλῦθ.
καὶ ἡγεμονίαν νοεράν καὶ ἐμπύριον ὅτι δει-
κνυ'. κυκλωτὴρ γὰρ πάντα ὁρᾷ τ' ἐ-
λωτῶ, καὶ πᾶς ἐν τοῖς φύλλοις εἶδη, καὶ πᾶς
ἐν τοῖς καρποῖς φαινόμενα. ἡ δὲ μὲν
κινήσ' τ' καὶ κυκλῶν ἐνέργειά ἐστι (υψ-
γῆς, ὁ καὶ πᾶς αὐτῶ καὶ ὁσάυτως καὶ ἐν μιᾷ
ἔξει καὶ κατ' ἓνα λόγον ἐμφαίνετα. αὐτὸς
δὲ δὲ ὁ θεὸς ἰδρυται κατ' αὐτὸν, καὶ ὑπερ-
πῶ πᾶς αὐτῶ ἡγεμονίαν καὶ ἐνέργειαν σεμνὸς
καὶ ἀγῆ. ὑπερηπλωμύθῳ καὶ μένων ἐν ἐ-
αυτῶ, ὡς περὶ δὲ ὁ κατέζετο βέλε' ση-
μαίνει. "ὁ δὲ ὅτι πλοῖον ναυπύλετος,"
πῶς ἡγεμονίαν αὐτῶ καὶ ἡγεμονίαν ὅτι κατέ-
τειναι πρὸς τὴν. ὡς περὶ οὗτο ὁ κυβερνήτης
χωρεῖς ὡν τ' νεὼς, τῶ πηδαλίων αὐτῶ
ὅτι βέβηκεν, ἔτω χωρεῖς ὁ ἡλῖθ. τῶ οἰ-
άων τ' ἡγεμονίαν πᾶν τὸς ὅτι βέβηκεν. καὶ
κατὰ τὸ ἀνωθεν ἐν κορυμνῆς ἀπὸ αὐτοῦ
πάντα ὁ κυβερνήτης, ἐνδιδὼς βεραχῆαν
ἐξ αὐτῶ πῶς περὶ αὐτῶ ἀρχὴν τ' φορεῖς,
ἔτω πολὺ περὶ τὸν ὁ θεὸς ἀνωθεν ἀπὸ
τῶ περὶ αὐτῶ ἀρχῶν τῆς φύσεως πᾶς περὶ
ταῦτα δὲ οὗτο καὶ ἐπὶ πλείονα τέτων ἐνδείκνυ'

C A P. III.

Solis varias vires significari per ejus in Zodiaco motum, ex variis ejus donis non argui in eo multitudinem, nec ex variis nominibus.

ΕΠΕΙ δὲ καὶ πᾶν μέρος τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ πᾶν ζώδιον, καὶ πᾶσα τῆς οὐρανοῦ
φορεῖα, καὶ πᾶς χρόνος καὶ ὃν κινεῖται
ὁ κόσμος, καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς ὅλοις
δέχονται ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ πᾶσαι δυνάμεις
ταῖς μὲν συμπληροῦνται αὐτοῖς, ταῖς δὲ,
τῆς συμμίξεως αὐτῶν ὑπερβεκχίας, πα-
ρίσσει καὶ ταύτας ὁ συμβολικὸς τρόπος τῆς
σημασίας, ὅτι ἡμαρτίζεσθαι μὲν καὶ ζώ-
διον, καὶ τῆς μορφᾶς ἀμοίβειν, καὶ ὥραν
τοῖς ῥήμασι θεοσημαίνων. εἰδικνύμε-
νον δὲ τὴν ἀμετέβλητον αὐτῶν καὶ ἐσώστην
καὶ ἀνέκλητον, καὶ ὁμοῦ πᾶσιν καὶ ἀξέσθην
εἰς ὅλον τὸν κόσμον δόσιν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ
δεχόμενα ἄλλα ἀλλαχῶς πρὸς τὴν ἀμέ-
ριστον δόσιν τοῦ θεοῦ φέρεται καὶ αὐτὰ δέχ-
ται πολυειδέως δυνάμεις ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ
ταῖς οἰκείαις ἐαυτῶν φορεῖαι· ὅθεν τὸ βέ-
λεος μὴ ἡ συμβολικὴ θεοδοχὴ ὅθεν τῶν
πλήθους τῶν δοθέντων ὅτι ἓνα θεὸν ἐμ-
φαίνειν· ὅθεν καὶ τῶν πολυτρόπων δυνά-
μεων, τὴν μίαν αὐτῶν ὁρίσασθαι δυνάμιν.
ὅθεν καὶ φησὶν αὐτὸν ἓνα εἶναι καὶ αὐτὸν τὰς
θεομενίας τῆς μορφῆς, καὶ τῆς μεταση-
μασιμίας, ὃν τῶν δεχόμενοις ὑποτίθετο.
ὅθεν καὶ καὶ ζώδιον καὶ καὶ ὥραν μετα-
βάλλειν αὐτὸν φησὶν, ὡς ἐκείνων θεο-
ποικιλομένων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὰς πολ-
λὰς ἐαυτῶν ὑποδοχάς. ποιούτως διχαῖς
Αἰγύπτιοι πρὸς ἡλίον ᾤοντο. ὅτι ἐν
ταῖς αὐτοψίαις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χει-
ροπόποις διχαῖς, αἱτινες ἔχουσιν ἱερεῖον
νοῦν, καὶ καὶ ποιούτως συμβολικῶς μυ-
σταγωγίαν τῶν θεῶν προσφέρουσιν. ὅθεν
εἰ ἀν' ἐχὴ πινὰ λόγον, εἰ τις αὐτῶν πρὸς
αγαγάριον ἀντίληψις.

QUONIAM verò partes cœli
omnes, & animalia omnia, omnis
item cœli motus tempusque secundum
quod mundus ipse movetur, cuncta de-
nique quæ continentur in totis, vires à so-
le descendentes accipiunt; alias quidem
commistas ipsis, alias autem commixtionem
superantes: ideo has quoque symbolicus
significandi modus representat, significat
Solem secundum animalia cœlestia figurari,
et formas mutare in horas suis defluxibus.
Interea verò demonstrat immutabilem i-
psum, constantem & indeficientem, simul-
que totam per totum mundum commu-
nicationem; (quoniam ea quæ recipiunt
Dei dona indivisa, alio atque alio mo-
do se ad eum habent, ea proinde juxta
proprium captum ab ipso sole varietatem
potestatum accipiunt) propterea vult sym-
bolica doctrina per multitudinem Do-
norum unum Deum ostendere, & per
tam varias ab ipso potestates ipsius uni-
cam nobis probare. Quare illum esse u-
num eundemque asserit; sed formarum
vicissitudines & transfigurationes in sus-
cipientibus supponit. Propterea ait illum
secundum animalia et in horas mutari,
cum reverà ipsa suscipientia varientur
circa Deum juxta varias quibus eum re-
cipiunt rationes. Hujusmodi autem ora-
tionibus utuntur Ægyptii, non solum
in secretioribus visionibus, sed etiam
in precibus levioribus; quæ omnes hanc
habentes mentem, possunt per hujusmodi
symbolicam interpretationem Deo accom-
modari: quare non facerem ex ratione,
si qua à me super his adferetur apo-
logia.

CAP. IV.

De divinis nominibus, an sint significantia. Barbara (sc. Ægyptiaca, & Assyria) aliis præferri, & quare.

QUÆ autem sequuntur quæstiones majori opus habent doctrinâ, si quis satis dignè velit sermone explicare; oportet utcunque breviter de iis quod verum sit complecti. Quæris enim *quid sibi velint nomina nihil significantia*. Non sunt autem, prout tu existimas, significatione cassa. Verùm sint nobis ignota (licet quædam sint nota, quorum solutiones à Diis accepimus) sanè omnia apud Deos significant, non per modum prolationis, nec qualis ille noster per similitudines significativus & indicans modus; sed secundum intellectum in nobis divinum, vel potius ineffabiliter, & melius, & simplicius, & juxta nostrum intellectum Diis unitum. Oportet igitur auferas omnes hinc cogitationes & logicos discursus; etiam & naturales illas in voces & res assimulationes; quicumque autem est divinus & intellectualis divinæque similitudinis symbolicus character, hunc debemus in nominibus istis supponere; & quoties à nobis intelligi non potest, tunc maximè idè est venerandus; præstantior utique est quàm ut in nostram notitiam dividatur. Jam verò quorum divinorum nominum resolutionem intelligimus, in his totam habemus essentia potentiaque & ordinis Deorum notitiam, ipso nomine comprehensam; simul etiam mysticam & ineffabilem totamque Deorum imaginem in animâ conservamus, animamque per hæc ad Deos attollimus, elevatamque illis pro virili admovemus. Sed quæris quare *inter divina significativa nomina Barbara nostratibus anteponimus*. Est quoque ratio hujus rei mystica: quoniam enim sacrarum gentium, veluti Ægyptiorum & Assyriorum, totum Dii sermonem sacrum

Αλλ' ἐστὶ τῶν ἐχρήματα ἐρωτήματα, πλείονος δὲ διδασκαλίας, εἰ τις ἰκανὸς ἐπεξίοι τῆς λόγου. δὲ δ' ὁμῶς ἐν ἀποκρίσει. Ἀλλὰ βραχέων ἑλληνίδες πῶς αὐτῶν διαπερανθῶσι. "πῶς βέλεται" τὰ "ἄσημα ὀνόματα" πωδάνη. τὰ ὅ, ὅσα ἔστιν ἄσημα, ὁ σὺ νερόμηναι. ἀλλ' ἡμῖν μὴ ἀγνώστα ἔστω, ἢ γνωστὰ ἔνια, πῶς ὧν πρὸς δὲ ἀμέδωτα πῶς ἀναλύσῃς πρὸς θεῶν. τοῖς
10 μὲν τοι θεοῖς, πάντα σημεῖα ἔστιν ἐκ τῆς ῥήτων ἡρώπων. ἐπὶ οἷός ἐστιν ὁ Ἀλλὰ τῶν φαντασιῶν πρὸς ἀνθρώποις σημεῖα ἡς πῶς μυστικῶς. ἀλλ' ἡτοι νοεῶς ἐκ τῆς
15 θεῶν αὐτὸν ἀνθρώπων νῦν, ἢ καὶ ἀφ' ἑκτῶς, ἢ κρηττόνως καὶ ἀπλυστέρως, καὶ ἐκ τῆς νῦν τοῖς θεοῖς συνωμῶν. ἀφαιρῶν μὴ οὖν καὶ πάσας ὁπινίας καὶ λογικὰς διεξόδους ἀπὸ τῶν θεῶν ὀνομάτων. ἀφαιρῶν δὲ καὶ πῶς συμφορμῶς τῆς φωνῆς πρὸς τὰ
20 ἐν τῇ φύσει πρὸς γὰρ φωνικὰς ἀπὸ φωνῆς. ὡς περ δὲ ἐστὶν ὁ νοερός καὶ θεῶν. τῆς θείας ὁμοιότητος συμβολικῶς χαρακτὴρ, τῶν ὑποδεπτῶν ἐν τοῖς ὀνόμασι. καὶ δὴ καὶ ἀγνώστῳ ἡμῖν ὑπάρχῃ, αὐτὸ τῶν
25 τῶν ἐστὶν αὐτῶν δὲ σεμνότητων. κρηττόνως γὰρ ἐστὶν, ἢ ὡς διακρίσῃς εἰς γνώσιν. ἐφ' ὧν γὰρ μὴ πρὸς ἀλήθειαν πῶς ὁπινίας τῆς ἀναλύσεως, ἐπὶ τῶν τῆς θείας ἐσῆς καὶ δυνάμεως καὶ τάξεως ἐχρήματα ὅλης ἐν τῷ ὀνόματι
30 πῶς εἰδήσιν. καὶ ἐπὶ ἀδρόαν πῶς μυστικῶς καὶ ἀπὸ ῥήτων εἰρήνη τῶν θεῶν ἐν τῇ ψυχῇ. Ἀλλὰ φωνητικῶς, καὶ πῶς ψυχῇ δι' αὐτῶν ἀνάγκη ἐπὶ τὰς θεάς, καὶ ἀνακρίσῃ ἐκ τῶν
35 δὲ διωκτῶν τοῖς θεοῖς συνάπτομαι. ἀλλὰ "ἀλλὰ τῶν σημεῖων τὰ βάρεα πρὸς τῶν ἐκείνων οἰκείων πρὸς μῶν;" ἔστι δὲ ἐκ τῶν μυστικῶς ὁ λόγος. Ἀλλὰ πῶς τῶν ἱερῶν ἐκείνων, ὡς περ Αἰγυπτίων καὶ Ασσυρίων

είων, οἱ θεοὶ τὴν ὅλην ἑξάλεκτον ἱερο-
 πορεῖαν κατέδειξαν· ὅθεν τὰ καὶ τὰς ἡγε-
 νολογίας οἰόμεθα δὲν τῇ Συγγυῇ πρὸς
 τὰς θεὰς λέγει προσφέρειν· καὶ ὅτι πρὸς
 τὴν καὶ παλαιὸς ἔστιν ὁ ἱεὺς τῆς προπύργου 5
 φωνῆς, ἡ μάλιστα ἐπὶ δὴ οἱ μαδόντες τὰ
 πρῶτα ὀνόματα καὶ τῶν θεῶν, μὲν τῆς
 οἰκείας γλώττης αὐτὰ Συμμίξαντες, πα-
 ραδεδώκασι ἡμῖν, ὡς οἰκείας καὶ προσφόρου
 πρὸς αὐτὰ ὑπαρχούσης, ἀκίνητον ἑξά- 10
 κτην δὲ αὐτὰ αἰεὶ τῇ θεῇ τῇ καὶ τῇ
 σεως· εἴπερ γὰρ πῶς τοῖς θεοῖς ἄλλο προσ-
 ἦκει, δηλονότι καὶ τὸ αἰδῖον καὶ ἀμετέλευτον
 τὸν αὐτοῖς ἔστι Συγγυῆς.

judicarunt, hanc ob causam colloquia no-
 stra cum Diis existimamus oportere fa-
 cere in sermone Diis quasi cognito.
 Adde quod hujus sermonis modus pri-
 mus fuerit, & antiquissimus: denique
 præcipuum illud est, quod qui primò
 Deorum nomina didicerunt, ipsi cum
 suo proprio sermone divina miscentes, hu-
 jusmodi regulam traditionis ad nos usque
 transmissere immobiliter custodiendam,
 10 tanquam divinis propriam & accommo-
 datam. Si quid enim aliud Diis con-
 veniat, sempiternum ipsum & immuta-
 bile Diis est præ cæteris cognatum.

C A P. V.

*Nomina divina non sunt ex instituto humano, ideò permutari non posse
 in alia: non retinent suam vim translata in aliam dialectum. Divini-
 tūs orta. Preces & sacra antiqua non innovanda. Græci novatores o-
 mnia in sacris corrumpunt; Barbari constantiores.*

ΑΛΛ' ὁ ἀκέρων φωνῆς πρὸς τὰ σημα-
 νόμιστα ἀφορᾷ, ὥστε αὐτάρκης ἡ 15
 αὐτὴ μύθεα ἐννοία, καὶ ὁποιοῦν ὑπάρ-
 χη τένοντα· τὸ δὲ ἐξ ἱερέων ἔστιν ὅτι σὺ
 προσεδόκησας· εἰ μὴ γὰρ ἡ καὶ σωθῆκεν
 καὶ μύθεα τὰ ὀνόματα, ὅθεν διέφερε τὰ
 ἑπερὰ τῶν ἑπερὶν μεταλαμβάνειν· εἰ δὲ τῇ 20
 φύσει σωθῆκεν τῇ ὄντων, τὰ μάλιστα
 αὐτῇ προσδοκῶντα καὶ τοῖς θεοῖς ἔσται δὴ πε-
 ροσφιλέστερα· ὅθεν δὲ καὶ φαίνεται
 ὡς ἀλόγως καὶ ἡ τῶν ἱερέων ἑδνῶν προσέ-
 κρι· φωνὴ πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· 25
 ὅθεν γὰρ πάντως τὴν αὐτὴν ἑξάσωζει δι-
 ἀνοιαν μεθερμυλιδόμιστα τὰ ὀνόματα.
 ἀλλ' ἔστι πινὰ καὶ καὶ ἑξάσωζον ἑδνῶν ἰδι-
 ὴματα, ἀδύνατα εἰς ἄλλο ἑδνῶν· ὅθεν
 φωνῆς σημαίνοντες· ἐπεὶ καὶ εἰ οἶον πᾶσι 30
 τὰ μεθερμυλιδεῖν, ἀλλὰ τὴν γὰρ δύναμιν
 ὅθεν πᾶσι φυλάττει τὴν αὐτὴν· ἑξάσωζον καὶ τὰ
 "βάρβαρα ὀνόματα" πολλὰ μὴ ἔμφα-

S E D objicis qui audit vocem, in no-
 minibus ad significata respicit, atque
 adeò sufficit si eadem sit notio substrata,
 quaecunque tandem vocabulum. Non est
 prout tu existimas. Nam si nomina es-
 sent ex humano instituto posita, nihil in-
 teresset his an illis uteris; si verò re-
 rum naturæ accommodata sint, sane quæ
 huic maximè congruunt ea Diis sunt ma-
 ximè amica. Ex his igitur patet sacra-
 rum gentium sermonem meritò cæteris
 esse præpositam. Adde quod eandem pror-
 25 sus mentem non servant nomina in aliam
 linguam interpretata; sunt enim singulis
 gentibus quædam idiomata, quæ aliis
 gentibus per sua vocabula significari non
 possunt; & si fortè possint verti, non
 30 tamen eandem suam potentiam conser-
 vant. Adde quod *barbara vocabula* plu-
 rimam habeant emphasin, & brevitate non
 minorem. Sed & ambiguitate & vari-
 etate

etate, dictionumque multitudine minus scatent. Et per hæc omnia Diis sunt accommodatiora. Tolle interim has tuas suspiciones quæ à veritate aberrant, quasi aut Ægyptius fuerit, aut Ægyptiacâ linguâ aliquando usus, qui invocatur. Illud potius arbitrare, Deos ideò Ægyptiorum ritibus maximè velle se invocari, quoniam Ægyptii mortalium primi præsentiam Deorum sortiti sunt. Si verò, quod subinnuis, hæc omnia præstigiatorum essent fraudes, dic quæso, quî fieri possit ut ea, quæ Diis quàm proximè uniuntur, quæque nos iis uniunt, quæ penè Deorum ipsorum potestatem in se habent, quæ omnia opera sacra ita complent, ut sine illis nihil fiat, hæc, inquam, ut sint phantastica figmenta? Sed neque involucra hæc à nostris affectibus (quos Diis vulgò ipsis tribuimus) ortum suum habuere; nec enim à nobis, sed à Deorum proprietatibus ordientes convenientia naturaliter vocabula apud eos proferimus; neque contrarias de divino comminiscimur notiones, contra videl. ac ipsum reverâ se habet; sed prout natura ejus se habet, & quemadmodum veritatem de ipso consecuti sunt, qui primi leges nobis de sanctimoniâ religionis tradidere, sic perseveramus in iis. Si quid enim aliud in sacerdotalibus institutionibus Deo congruat, sanè constantia & immutabilitas præcipuè. Oportet etiam ritus adorationis antiquos, tanquam sacra asyla, semper conservare, eosdem, & eodem modo, nihil ab iis detrahendo, nihil aliunde adjiciendo. Fermè namque & hoc causa extitit, quòd nunc dierum tum nomina divina, tum preces vim suam amiserunt; propterea quòd jamdiu susque deque permutarunt ea, & adhuc permutant Græci novatores & violatores. Græci sanè rerum novarum studiosi sunt, & leves circumquaque volitant, nihil habentes in se suburræ; quodque ab aliis acceperunt, non possunt conservare, sed citò illud contemnunt, omniaque transformant, instabiles & vocum novarum aucupes. Barbari verò, ut sunt moribus graves,

σιν, πολλῶν δὲ σωτηρίαν, ἀμφιβολίας
πελάγῳ μετέστηκε καὶ ποιικιλίας, καὶ
τῶν πλήθους τῶν λέξεων. Ἀλλὰ πάντα δὴ
5 οὗ ταῦτα συναρμύζει τοῖς κρείττοσιν.
ἀνελθε οὖν ἐκ μεσῶν τὰς ἀποπνεύσας τῆς
ἀληθείας ὑπονοίας. “ἢ ὡς Αἰγύπτῳ,
“ἢ Αἰγυπτία φωνῇ ῥηώμενός ἐστιν ὁ κα-
“λέμενός.” Ἀλλὰ μᾶλλον ἐκείνο ὑπο-
10 λέμβανε, ὡς Αἰγυπτίων πρώτων πλὴν
μεισσίαν τῶν θεῶν ἀγκληρωσαμένων,
καὶ οἱ θεοὶ χάριται τοῖς Αἰγυπτίων θε-
σμοῖς καλέμενοι. εἰ δὲ αὖ “γοητῶν ἐστὶ
“ταῦτα πάντα πελάσματά,” πῶς ἂν
15 τὰ μέγιστα σωλυωμένα τοῖς θεοῖς, καὶ ἡμεῖς
πρὸς αὐτοὺς συνάπτωμεν, καὶ μνημονεύωμεν
τοῖς δυνάμεις ἐχούσιν τοῖς κρείττοσι, φερ-
τασικῶς ἂν εἴη πελάσματά, ὧν χωρὶς ἔ-
δεν ἱερατικὸν ἔργον ἔχειν; ἀλλ’ ὅθεν “προ-
20 “καλύμματα ταῦτα, ἔχει τὸ ἐκπημιζο-
“μένων ὅς θεῶν, τὸ περὶ ἡμεῖς ἔχει παθεῖν.”
ἐν γὰρ ἀφ’ ὧν ἂν ἡμεῖς πάλωμεν, τὸ ἐναντίον
τὸ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῖς θεοῖς ὁρμώμενοι,
ταῖς προσφορὰς αὐτοῖς λέξεις καὶ φύσιν
25 προσφέρωμεν. ἐπὶ ἐναντίας ποιούμενα περὶ
“τῶν θεῶν τὰς ἐννοίας, ἢ αὐτὸ περὶ ὅντι δὲ
“καί.” ἀλλ’ ἡμεῖς ἐκ φύσεως, καὶ ὡς πετυ-
χόμεθα τὸ περὶ αὐτῶν ἀληθείας οἱ πρῶτοι
κατασκευασμένοι τῶν νόμων τὸ ἱερὸς ἀγιστε-
ας, ὅπως ἐν αὐτοῖς ἐμμενόμεν. εἰδὼς γὰρ
30 πὶ τῶν ἄλλων τῶν ἱεροπρατῶν νομίμων,
καὶ τὸ ἀμετέπαιστον αὐτοῖς συναρμύζει. καὶ
δὲ τὰ τῶν παλαιῶν διχῶν, ὥσπερ ἱερα-
συλα, τηρεῖται καὶ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡς αὐτῶν,
μήτε ἀφαιρῆναι πᾶσι αὐτῶν, μήτε προσ-
35 πιδέναι τι αὐταῖς ἄλλα χεῖν. σχεδὸν γὰρ καὶ
τὸ αἶπὸν νυνὶ γέγονε τῶν πάντων ἐξί-
τηλα καθεστηκέναι καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ
τῶν διχῶν. δὲ μετὰ βαλλόμενα αἰεὶ ἄλλοι
τὸ κακοτομίαν καὶ πρᾶνομίαν τῶν Ἑλλή-
40 νων ὅθεν πάσι. φύσιν γὰρ Ἑλλῆες εἰσι
νεωτεροποιοί, καὶ ἀτίοντες φέρονται πάλαι-
χῶν ὅθεν ἔχοντες ἔργα ἐν αὐτοῖς, ἐπὶ ὅ-
πως ἂν δέξωνται πρᾶ πνυν ἀφελῶν
45 πάντα κατὰ πλὴν ἄσπετον δὲ σεσιλογίαν
μεταπλάττεισι. βάρεται τὸ μόνιμον τοῖς
ἡγεσιν

ἡθεσιν ὄντες, καὶ τοῖς λόγοις βεβαίως τοῖς
 αὐτοῖς ἐμμένονσι· διότι αὐτοὶ τε εἰς
 προσφιλῆς τοῖς θεοῖς, καὶ τὰς λόγους αὐ-
 τοῖς προσφέρουσι κεχαρισμένοι· Ἀγα-
 μείβειν δὲ αὐτὰς κατ' ἑθὴνα τρόπον ἔ- 5
 δὲν ἀνθρώπῳ δευτέρῳ ἔστι· ὅσαυτα καὶ
 πλεῖστα ὀνομάτων τῶν τε ἀφ' ἑαυτῶν
 καὶ τῶν βαρβάρων μὲν καλεσμένων, ἰε-
 ροταρεπῶν τε ὄντων πρὸς σὲ ἀπεκρινόμεθα.

fic & in vocabulis firmiter permanent.
 Quamobrem & ipsi sunt Diis accepti,
 & sermones iis gratos adferunt, quos
 quidem permutare nulli hominum apud
 eos fas est. Tot tibi igitur respondi-
 mus super nominibus, quæ, licet inexpli-
 cabilia sint, & barbara vocentur, sacris
 tamen ritè conveniunt.

S E C T I O V I I I .

C A P . I .

Quæ sit prima causa ex Ægyptiorum doctrinâ ; cur in scriptis antiquorum Sacerdotum Ægyptiorum tanta sit de rebus hujusmodi dissonantia. Hermetis librorum numerus juxta Seleucum ; juxta Manethonem.

H I S derelictis postulas tibi ostendi, “quidnam Ægyptii primam causam esse censeant ; utrum intellectum, an aliquid supra ; utrum solum aliquid, an cum alio, vel aliis ; & utrum incorporeum, an corporeum : deinde utrum sit idem cum mundi opifice, an superius opifice. Præterea an ex uno omnia, an ex pluribus ; amplius an materiam primam agnoscant, an corpora qualia ; denique materiam ingentitam, an genitam ponant. Ego verò causam prius tibi dicam, ob quam tum sacri & antiqui Ægyptiorum scriptores de his varia tradiderint, tum etiam cur qui hodie vivunt, cætera quidem sapientes, non eadem de his loquantur. Dico igitur, multæ cum sint in universo essentialiæ, eæque inter se valde diversæ, multa quoque earum principia diversos habentia ordines tradita fuere, & ab aliis sacerdotibus alia. Principia quidem universalialia Mercurius ipse tradidit duabus voluminum myriadibus, ut narrat Seleucus ; vel ut Manetho, librorum sex chiliadibus quingentis & viginti quinque supra tres myriadas perfectissimè demonstravit. Propria verò particularium essentialiarum principia, veterum alii alia sibi defumentes, variè explicuerunt. Oportet autem in omnibus veritatem investigare, eamque pro virili tibi breviter interpretari, & de quo primùm interrogabas de eo primùm audi.

Τ Ο Υ Τ Ω Ν δὲ ἀποσὰς ὡς φησὶ βέλει σοι δηλωθῆναι, “τίδ’ πρῶτον αἴτιον ἠγῶνται εἶναι Αἰγύπτιοι πύπερον νοῦν, ἢ ὑπὲρ νοῦν ; καὶ μένον, ἢ μετ’ ἄλλου, ἢ ἄλλων ; καὶ πύπερον ἀσώματον, ἢ σωματικόν, καὶ εἰ τῷ δημιουργῷ τὰ αὐτὰ, ἢ πρὸ τῷ δημιουργῷ ; καὶ εἰ ἐξ ἐνὸς τὰ πρῶτα, ἢ ἐκ πολλῶν ; καὶ εἰ ὕλῃ ἴσταν ἢ σωματοποιὰ πρῶτα ; καὶ ἀχρηνητον ὕλῃ, ἢ χρηνητῷ.” ἐγὼ δὲ σοι πρῶτον ἐρῶ πῶς αἴτιαν, δι’ ἣν ἐντεχράμματα τῶν ἀρχαίων ἱερογραμμάτων πολλά καὶ ποικίλα δοξῶνται τῶν τέτων φέρονται, καὶ ὧς τοῖς ἐπὶ ζῶσι τῶν σοφῶν τὰ μεγάλα, ἔχ’ ἀπλῶς ὁ λόγος ὧς διδόνται. λέγω δὲ οὕτως ὡς πολλῶν ἐσῶν ὑπαρχουσῶν, καὶ τέτων ἀφαιρεσῶν, πάνμπληδες πολλά παρεδιδόθησαν αὐτοῖς καὶ ἀρχαῖ ἀφ’ ὧν ἔχουσι τάξεις, ἄλλα τῶν ἄλλοις τῶν παλαιῶν ἱερέων. ταῖς μὲν οὖν ὅλας Ἑρμῆς ἐν ταῖς δισημυρίαις βίβλοις, ὡς Σέλδουκος ἀπεγράψατο, ἢ ταῖς τρισημυρίαις καὶ ἑξακισχίλιαις, καὶ πεντακισχίλιαις καὶ εἰκοσι πέντε, ὡς Μανεδῶς ἱστορεῖ, πλέως ἀνέδωκε. ταῖς δὲ ὅπῃ τῶν καὶ μέρους ἐσῶν ἄλλοι ἄλλας διαβάλλοντες τῶν παλαιῶν πολλαχῶς διερμηνεύουσι. δὲ τ’ ἀληθὲς πᾶσι πασῶν ἀνδρεθῆναι, συντόμως τε αὐτῷ σοι καὶ τῷ διωκτὸν διερμηνύσαι. καὶ πρῶτον μὲν, ὁ πρῶτον ἡρωτίσας, περὶ τὰς ἀκρεῖς.

C A P. II.

Quòd sit Deus unus ante omnia entium principia, in seipso permanens, ante omne intelligibile, rerum omnium origo, finis, medium. Ex hoc alius Deus, qui sui pater, & sibi sufficiens dicitur, seipsum elicuit. Hi duo ab Hermete ante Æthereos Deos, & Empyreos, & cœlestes collocantur.

Π Ρ Ο τῶν ὄντων ὄντων, καὶ τῶν ὅλων ἀρχῶν ἔστι θεὸς εἷς, πρῶτος καὶ τῷ πρῶτῳ θεῷ καὶ βασιλείῳ, ἀκίνητος ἐν μονοτηρίῳ ἑαυτοῦ ἐνόητος μένων. ἔπειτα νοητὸν αὐτοῦ ὅτι πλέκει, ὅτε ἄλλο π. παρὰ δὲ ἰδρυτὶ ἑαυτοῦ πατέρα, αὐτογόνον, καὶ μονοπάτορα θεῷ, τῷ ὅντως ἀγαθῷ. μείζον γὰρ π. καὶ πρῶτον, καὶ πλην τῶν πάντων, καὶ πυνυλὸν τῶν νοεμῶν πρῶτων εἰδῶν ὄντων. ἀπὸ τοῦ τῷ ἐνός τε-
10 τυ, ὁ αὐτογόνος θεὸς ἑαυτὸν ἐξέλεμψε, διὸ καὶ αὐτοπάτωρ, καὶ αὐτογόνος. ἀρχὴ γὰρ τοῦ καὶ θεὸς θεῶν. μὴ γὰρ ἐκ τοῦ ἐνός, προέσιτος καὶ ἀρχὴ τῆς ἐσίας. ἀπὸ αὐτοῦ γὰρ ἡ ἐσιότης καὶ ἡ ἐσία. διὸ καὶ νοητογόνος προσα-
15 γορεύεται. αὐτὰ μὴ οὐκ εἰσὶν ἀρχαὶ πρεσβύταται πάντων, αἱ Ἑρμῆος πρὸς τῶν αἰθερίων καὶ ἐμπυρίων θεῶν προτάττει, καὶ τῶν ἐπερανίων ἐκ τὸν μὴ πρὸ τῆς ἐσίας τῶν ἐμπυρίων, καὶ ἰστέρισμα τέτοις πρὸ τῶν
20 αἰθερίων συζυγίσματα πρὸς αὐτὸν, χλῖα τοῦ πρὸ τῶν ἐπερανίων.

ANTE eas res quæ verè sunt, & ante principia universalium, est Deus unus, prior etiam primo Deo, & rege [sole;] est ille immobilis, in solitudine suæ unitatis permanens, neque enim intellectu-
5 le ei immiscetur, neque aliquid aliud; estque exemplar ipsius, qui est sui pater, & de se genitus & unipater Deus; & verè bonus. Est enim majus quid & prius, fons omnium, & radix intelligibilium idearum
10 primarum entium. Ab hoc autem uno, Deus per se sufficiens se ipse explicuit; proinde est sui-pater & sibi-sufficiens. Est enim hic & principium, & Deus Deorum, unitas ex uno superessentialis, & essentialis princi-
15 pium; nam ab eo fluit entitas & essentia, & propterea pater essentialis vocatur: ipse quoque ante intelligibile principium est, quare noetarcha dicitur. Hæc igitur sunt principia omnium antiquissima, quæ Mercurius
20 supra Deos æthereos & empyreos & cœlestes constituit; & de historiâ Deorum empyreorum libros composuit centum, totidemque de æthereis; de cœlestibus verò, mille.

C A P. III.

De aliis Deorum seu principiorum ordinibus juxta Hermetem, Emeth, Eilon, Hamun, Ptha, Osiris. Solis & Lunæ principatus; Cœli in varias partes divisio. Materiæ productio.

Κ Α Τ' ἄλλῳ τῷ τάξιν προτάττει θεὸν ὃν Ἑρμῆς, τῶν ἐπερανίων θεῶν ἡγε-
μῶνον ὃν φησὶ νοῦν ἔχει αὐτὸν ἑαυτὸν νοῦν-
25 τα, καὶ τὰς νοήσεις εἰς ἑαυτὸν ὁπιστρέφοντα. τέτυκτο δὲ ἐν ἡμέραις, καὶ ὁ φησὶ πρῶτον μέγιστον προτάττει ὃν καὶ Εἰκτὸν ἐπο-

SECUNDUM verò alium ordinem, Deum Emeth, tanquam ducem, Deus cœlestibus præponit. Ait hunc esse mentem seipsam intelligentem, & alias intellectio-
25 nes ad se convertentem. Ante hunc unum impartibile ponit, quod etiam primam effigiem

figiem appellat & Eicton. In quo primum quod intelligit, & intelligitur reperitur, quodque solo silentio colitur. Præter hos rerum apparentium opificio alii præfunt duces, opifex quippe mens, qui & veritatis custos & sapientiæ, quatenus ad generationem sapienter descendit, & incognitam rationum latentium vim producit in lucem, linguâ Ægyptiacâ dicitur Amun; quatenus vero perficit omnia summâ cum veritate & arte, vocant eum Ptha. Græci verò hunc Ptha nominant Vulcanum, artem in eo solam considerantes. Quatenus autem beneficus est, dicitur Ofiris; aliasque denominationes propter alias potestates habet. Est & alius principatus apud illos super elementa tota in generatione posita, virtutesque eorum (nam quatuor masculæ, totidemque fæminæ sunt,) hunc Soli tribuunt. Item alius principatus super naturam omnem in generatione versantem, quem Lunæ assignant. Dividentes vero cælum in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel sex atque triginta, vel harum duplas vel aliter quomodocunque, duces his præficiunt aut plures aut pauciores: denique his omnibus unum præficiunt, qui omnibus superior sit. Atque ita Ægyptiorum doctrina de principiis desuper ad inferiora progrediens, ab uno incipit & definit in multitudinem unius imperio gubernatam: & prorsus omnis indeterminata in se natura definitur & continetur aliquo certo termino; hoc est, à supremâ illâ uniente omnia causâ. Materiam quod attinet Deus eam produxit dividendo materialitatem ab essentialitate; hanc materiam opifex Deus accipiens vitalem ex eâ simplices incorruptibilesque sphæras fabricavit, ipsius verò quod erat postremum ad corpora generabilia & corruptibilia facienda transtulit.

νομάζει. ἐν ᾧ δὴ ὁ παρῶτον ἐστὶ νοῦν, καὶ
ὁ παρῶτον νοῦτον, ὁ δὴ καὶ ἔχει σιγῆς
μόνης ἀπερρίετο. ὅτι ὅτε τοῖς τῶν ἐμ-
φανῶν δημιουργίας ἄλλοι προσετίθησαν ἡ-
5 γῆμονες. ὁ γὰρ δημιουργὸς νῦν, καὶ τὴν ἀλη-
θείαν προσέτιθετο, καὶ σοφίας, ἐρχόμενος μὲν
ἐπὶ γῆμοισιν, καὶ πῶς ἀφανῆ τῶν κεκρυμ-
μένων λόγων διδάμναι εἰς φῶς ἄγων,
Αμῶν καὶ πῶς τῶν Αἰγυπτίων γλῶσσοις
10 λέγει. συνελὼν ὁ ἀψόδως ἔκστα,
καὶ τεχνικῶς μετ' ἀληθείας Φιδί. Ελ-
λῶες δὲ, εἰς Ηφαίστον μεταλαμβάνουσι
Φιδί, τῶν τεχνικῶν μόνον προσβάλλ-
οντες. ἀγαθῶν ὅτι ποιητὴς ὢν Οσιρις
15 κέκληται. καὶ ἄλλαι δι' ἄλλας δυνάμεις τε
καὶ ἐνεργείας ἐπωνυμίας ἔχει. ἔστι δὴ οὗτος
καὶ ἄλλη τις ἡγεμονία τῶν αὐτοῖς τῶν πᾶσι
γῆμοισιν ὅλων σοιχείων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς
δυνάμεων, τίτλων μὲν, ἀρσενικῶν, τετ-
20 τῶν ὅτι, διλυκῶν, λῦτινα ἀπονέμειναι
ἡλίω. καὶ ἄλλη τὴν φύσεως ὅλης τὴν πᾶσι
γῆμοισιν ἀρχὴν, λῦτινα σελήνῃ διδῶσι.
καὶ μέρη τε διαλαμβάνοντες Φιδί ἕρανόν
εἰς δύο μέρη, ἢ τίτλων, ἢ δώδεκα, ἢ
25 ἕξ καὶ τετράκοντα, ἢ διπλασίας τέτων, προσ-
τίθεται πλείονας, ἢ ἐλάττωνας, πᾶσι ὅτι,
αὐτὸν ὑπερέχοντα αὐτῶν, ἕνα προτιθέ-
ασιν. καὶ ὅπως ἀνωθεν ἄρει τῶν τελευτῶν
ἢ πᾶσι τῶν ἀρχῶν Αἰγυπτίοις παραμα-
30 τεία, ἀφ' ἐνὸς ἀρχεται, καὶ παρέειναι εἰς
πλήθος τῶν πολλῶν αὐτῶν ὑφ' ἐνὸς δια-
κυβερνωμένων, καὶ πόριστα καὶ τῶν ἀορίστου
φύσεως ἐπικρατέμενης ὑπὸ πινῶ ὡρι-
σμένον μέγεθος, καὶ τῆς ἀνωτάτω ἐνιαίας
35 πόριτων αἰτίας. ὕλην ὅτι πῶς ἡγάγεν ὁ θεὸς
ἀπὸ τῆς ἐσότητος ὑποχρεώσεως ὑλότητος,
ὡς πᾶσι λαβὼν ὁ δημιουργὸς ζωτικῶς ἔ-
στη, πᾶσι ἀπλῶς καὶ ἀπαθείς σφαίρας
ἀπ' αὐτῆς ἐδημέργησε. ὁ ὅτι ἔραπον αὐ-
40 τῆς, εἰς τὰ γιννητὰ καὶ φιδάρτα σώ-
ματὰ διεκτόμησε.

C A P. IV.

Libri qui Mercurii nomen præferunt, ejus continent opiniones; versi fuere ex Ægyptiacâ linguâ in Græcam. Chæremon mundana principia tantum descripsit; alii qui de Decanis & Horoscopis scripsere, particularia. Almenichia minimam partem continent Hermeticarum constitutionum. Supra naturam multa ponunt Ægyptii; ens unum indivisum, aliud divisum. Ad Deum & demiurgum per sacra ascendunt.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΘΕΝΤΩΝ δὴ
 οὗ τῶν ἑταίρων, καὶ τῶν ἐν τοῖς συλ-
 λήμασιν, οἷς λέγεται περὶ τετυχημένων,
 σαφὲς ἔστιν ἡ ἀφαιρέσις. τὰ μὲν γὰρ φε-
 ρόμενα ὡς Ἑρμῆς Ἑρμαϊκὰς περὶ ἐξ ὁδῶν,
 εἰ καὶ τῇ τῶν φιλοσόφων γλώττῃ πολλὰ καὶ
 ἄλλα· μετὰ γὰρ καὶ τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας
 γλώττης ὑπὸ ἀνδρῶν φιλοσοφίας ὅσα ἀ-
 πείρως ἔχοντων. “Χαίρει μὲν ὅ, καὶ εἴτινες
 “ ἄλλοι τῶν περὶ τὸν κόσμον ἀποτόνῃ τῶν
 “ τῶν αἰτίων, τὰς τελούσας ἀρχὰς ὅσων
 “ γένονται ὅσοι τε τὰς πλανήτας, καὶ τὰ
 “ ζῶντας, τὰς τε δεξιὰς, καὶ ὡροσκόπους
 “ καὶ τὰς λεγόμενας κρατάς καὶ ἡγεμόνας
 “ ὡς δίδωσι, τὰς μερῶν τῶν ἀρχῶν
 “ ἀνατολὰς ἀναφαίνουσι. τὰ τε ἐν τοῖς
 “ Αἰγυπτιακοῖς μέγεθος π βραχύτατον
 “ περὶ τῶν Ἑρμαϊκῶν ἀφαιρέσεων καὶ
 “ τὰ περὶ ἀσέων ἢ φάσεων, ἢ κρύψεων, ἢ
 “ σελήνης ἀυξήσεων, ἢ μείψεων, ἐν τοῖς
 “ ἑσπέροις εἶχε πλὴν τῶν Αἰγυπτίοις ἀπο-
 “ λογίαν. “ φησὶ τε καὶ λέγουσιν εἰς πάντα
 “ Αἰγύπτιοι, “ ἀλλὰ καὶ πλὴν τῆς ψυχῆς ζώ-
 “ ον, καὶ πλὴν νοεράν ἀπὸ τῆς φύσεως ἀφαιρί-
 “ νουσιν, ὅσα ἔστιν ὁ πᾶσι μόνον, ἀλλὰ καὶ
 “ ἐφ’ ἡμῶν νοῦν τε καὶ λόγον προστάμνοι
 “ καὶ αὐτὰς ὄντας, ἕτως δημιουργεῖται
 “ φασὶ τὰ γινόμενα. περὶ πάντας τε τῶν
 “ ἐν γένεσι δημιουργῶν προτάσεις, ὅτι πλὴν
 “ τῶν ἑσπερίων καὶ πλὴν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ ζώ-
 “ ον πλὴν δυνάμιν γινώσκουσι. καὶ δαὲν τε
 “ νοῦν ὑπὲρ τὸν κόσμον προπιδέουσι, καὶ ἕνα
 “ ἀμέριστον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καὶ διηρημένον ὅτι πάσας τὰς σφαίρας ἑτέρον. καὶ ταῦτα ἔσθ’

H I S ita distinctè traditis facilis est
 solutio dubiorum quæ tu reperisti
 in libris quos dicis te vidisse. Nam scri-
 pta quæ sub Mercurii nomine circumfe-
 runt, continent quidem Mercurii opi-
 niones, licet linguâ sæpe utantur Græco-
 rum Philosophorum, nam à viris philo-
 sophiæ peritis translata sunt ex linguâ Æ-
 gyptiacâ. Chæremon sanè, & quotquot alii
 “ tangunt causas rerum mundanarum primas,
 “ principatus infimos describunt: qui verò
 “ de planetis, Zodiaco, Decanis, Horosco-
 “ pis, & potentibus stellis, & ducibus tra-
 “ ctant, particulares principatum divisi-
 “ ones ostendunt. Porro quæ habentur in Al-
 “ meniacis, partem exiguam constitutionum
 “ Mercurialium continent. Denique quæ de
 “ stellarum ortu & occasu, quæ de Lunæ in-
 “ crementis & detrimentis feruntur, in po-
 “ stremis tractantur ab Ægyptiis, causa-
 “ rumque assignationem habent. Sed nec
 “ omnia Ægyptii naturalia esse dicunt, nam
 “ vitam animalem & intellectualem à natu-
 “ rali discernunt, non solum in mundo,
 “ sed etiam in nobis: mentem & rationem
 “ per se existere credunt & sic cuncta
 “ fieri existimant. Atque eorum quæ sunt
 “ in genesi primum & præcipuum patrem
 “ affirmant esse opificem. Quinetiam vim
 “ vitalem tum supra cœlos tum in cœlis a-
 “ gnoscunt: item purum intellectum col-
 “ locant supra mundum, & unum impar-
 “ tibilem in toto mundo, & alium per omnes
 “ sphaeras distributum, neque solâ ratione
 “ hæc

hæc speculantur, sed etiam per religiosas operationes, hortantur adscendere ad superiora, universaliora, & ad ea quæ supra fatum, nempe ad Deum ipsum opificem; neque materiam adfectantes, nec aliud quicquam, præter opportuni temporis observantiam afferentes.

ὅλως ψιλῶ λόγῳ θεωρεῖσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα καὶ καθολικώτερα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὑπερκαίμενα πρὸς ἀγγέλλουσι, πρὸς
5 ὅθεν καὶ δημιουργόν, μήτε ὕλῃ περιποιημένους, μήτε ἄλλο π. προσωπα λαμβάνοντες, ἢ μόνον καθ' ὅσον πρὸς ἀγγέλλουσι.

C A P. V.

Viam anagogicam primus docuit Mercurius, quam ex Hieroglyphicis Prophetæ Bitys interpretatus est. Dei nomen, quod omnia pertransit.

MERCURIUS autem etiam hanc ad superiora viam tradidit, eamque Bitys propheta inventam in sacriariis Sain, in Ægypto, Hieroglyphicis scriptam regi Ammoni exposuit; ut & Dei nomen illud, quod per omnia penetrat. Sed & aliæ multæ sunt apud eos de principiis ordinationes; adeo, ut mihi videtur, minus rectè facis “omnia Ægyptiorum scita ad causas naturales revocando. Sunt enim (ut dixi) principia plura & quidem super plures essentias, sunt & potestates supermundanæ, quas re sacræ colebant. Et hæc mihi quidem videntur ostendere universalem quandam rationem ad omnia, quæ sequuntur dubia, expedienda: sed quoniam harum nihil impervestigatum oportet prætermittere, addamus ea his problematis, & unde quaque contundamus, ut videamus siquid minus fanè opinatus fueris.

ΥΦΗΓΗΣΑΤΟ δὲ καὶ ταύτῃ τῇ ὁδῷ Ἑρμῆς· ἡρμηνεύσας δὲ Βίτυς πρὸς
10 φήτης Ἀμμωνι βασιλεῖ, ἐν ἀδύταις οὖρον ἀναγεγραμμένῃ ἐν ἱερογλυφικῇς γραμμασί, καὶ Σαῖν τῷ ἐν Αἰγυπτίῳ, τί, τε τὸ θεῶν ὄνομα πρὸς ἑδωκεῖ δὲ διήκον δι' ὅλας τὰς κτήσεις· εἰσι δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ περὶ αὐτῶν
15 σωτήριαι· ὥστε ὅτι ὁρῶν μοι δοκεῖς “πάντα ἐπὶ φυσικῇ ἀνάγκῃ αἶπα τὰ πρὸς Αἰγυπτίοις. εἰσι γὰρ ἀρχαὶ πρὸς αὐτοῖς πλείονες, καὶ περὶ πλείονων ἐσιῶν· ὑπερκαίμενοι τε δυνάμεις, αἷς καὶ διὰ τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας ἐθεράπευσαν. ἐμοὶ μὲν οὖν κρινάς ταῦτα δοκεῖ παρέχεσθαι ἀφορμὰς εἰς τὴν
20 διάλυσιν, καὶ τὴν μὲν ταῦτα ἐπιζητεμένων ὅλων. ἀλλ' ἐπεὶ δὲ μηδὲν ἀνεξέταστον αὐτῶν πρὸς ἀλιπεῖν, περιστάμεθα καὶ τέτοις τοῖς προβλήμασι, πρὸς ἐκτενέστερον τε αὐτὰ
25 πρὸς ἀρχαῖς, ἵν' εἰδῶμεν ὅπῃ σαφὲς π. διαδοξάζει.

C A P. VI.

Quòd liberum arbitrium non sit sub fato. Ex scriptis Mercurii, duas in homine esse animas per superiorem; animam à fato liberamur.

DICIS igitur esse communem Ægyptiorum sententiam, quòd liberum arbitrium pendeat à motu astrorum. Hoc autem quomodo se habet oportet tibi

ΛΕΓΕΙΣ ποίνω ὡς “Αἰγυπτίων
“οἱ πλείους, καὶ ὅτι ἡμῶν ἐκ τῆς πρὸς
30 “ἀστέρων ἀνῆψον κινήσεως.” ὅθεν πῶς ἐξ
δὲ διὰ τὴν πλείονων ἀπὸ τῆς Ἑρμηνεύσεως
X νοημάτων

νοημάτων διεργασίας. δύο γὰρ ἔχουσιν
 χάς, ὡς ταῦτα φησι τὰ γραμμάτια, ὁ ἀν-
 δρωπῶν· καὶ ἡ μὲν ἔστιν ἀπὸ τοῦ πρῶτου νοη-
 τῆς μετέχουσα καὶ τὸ τοῦ δημιουργοῦ δυνά-
 μεις, ἡ δὲ, ἐνδιδομένη ἐκ τοῦ τοῦ ἑρανίων
 πειθοῦς, εἰς τὸ ἐπιδέρπει ἡ διοπτική ψυ-
 χή. τῶν δὲ ἔτι ἐχόντων, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ
 ἡσυχίας εἰς ἡμᾶς κατέκρουσα ψυχῇ, τῆς
 πειθοῦς συναρπάζει τὸν ἡσυχίας· ἡ δὲ
 ἀπὸ τοῦ νοητοῦ νοητῶς παρῆσα, τὸν ἡσυχίας
 γὰρ κινήσεως ὑπερέχει, καὶ κατ' αὐτὴν ἡ πε-
 λύσις γὰρ τὸ εἰσπράγνυται, καὶ ἡ πρὸς τὰς νο-
 ητὰς θεῶν ἀνοδῶν, θεουργία πε, ὅση πρὸς
 τὸ ἀγένητον ἀνάγεται, καὶ πᾶσι τοῖς
 ζώων ἀποπελῆται.

pluribus explicare ex Mercurii opinionibus. Homo duas habet animas (quod ipsa Mercurii sacra scripta ostendunt) una est à primo intelligibili, participat etiam de potentiâ opificis; altera verò nobis inditur ex circuitu coelestium (mundorum) ad quem anima Deum speculatura revertitur. His ita positis, anima quæ nobis advenit à mundis, mundorum quoque obtemperat motibus; illa verò, quæ ab intelligibili derivatur, adestque intelligibiliter, est quidem supra orbem genituræ, & juxta hanc solvimur à fati vinculis; & ad Deos adscensus intelligibiles, & theurgia omnis, quæ quidem ad in-
 15 genitum ducit, juxta hanc vitam perficitur.

C A P. VII.

Diis fatum non affigunt Ægyptii. Vires quæ à Diis defluunt in genesin fatum complent.

ΟΥΚΕΤΙ δὲ οὖν, ἐπὶ ἀπορεῖς, “δε-
 “σμοῖς ἀλύτοις ἀνάγκης, καὶ εἰσπρά-
 “γνυται κατὰ τὸν νόμον πάντων” ἔχει
 γὰρ ἀρχὴν οἰκείαν ἡ ψυχὴ τὸ εἰς τὸ νοητὸν
 πειθοῦς, καὶ τὸ ἀποσάσεως μὲν ἀπὸ τοῦ
 γιγνομένων ἐπὶ τὸ δὲ, καὶ τὸ θεῖον συνα-
 φῆς. “ἐπὶ αὐτοῖς θεοῖς πᾶσι εἰσπράγνυται
 “νήφαρ, ὡς λυτῆρας τὸ εἰσπράγνυται
 “ἐν πε ἱεροῖς καὶ ζοάνοις θεοῦ πόρῳ.”
 ἀλλ' οἱ μὲν θεοὶ λύουσι πᾶσι εἰσπράγνυται
 αἱ δὲ ἀπὸ αὐτῶν ἔρχεται φύσις κατὰ τὸν νόμον
 ἐκ συμπληρώσεως τῆς ἡσυχίας τὸ ἡσυχίας καὶ
 τῶν σώματι, πᾶσι εἰσπράγνυται ἐπὶ τὴν ἡσυχίαν.
 εἰσπράγνυται αὖτε τοῖς θεοῖς ἀγίαν πᾶσιν
 πειθοῦς, ὅπως ἀν' ἑαυτοῖς πᾶσι
 νοητῶς τὸ ἀνάγκης ἀρχόντες πᾶσι ἀπὸ τοῦ εἰ-
 σπράγνυται ἀπκείμυα κατὰ ἀπλῶσιν.
 ἀλλ' ὅθεν πάντα ἔρχεται ἐν τῇ φύσει τῆς
 εἰσπράγνυται, ἀλλ' ἔστι καὶ ἕτερον τὸ ψυχῆς ἀρ-
 χὴ κρείττων πᾶσι φύσεως καὶ ἡσυχίας,
 καὶ τὸ καὶ θεοῖς ἐνδοῦν δυνάμει, καὶ τῆς
 ἡσυχίας πᾶσι ὑπερέχειν, αἰδῶν τε ζω-
 ῆς, καὶ τὸν ὑπερανίων θεῶν τῆς ἐνερ-

NO N igitur, quod disputas tu, omnia in-
 solubilibus vinculis necessitatis, quod
 fatum vocant, subijcimus. Habet sanè a-
 nima principium in se proprium, quo
 possit ad intelligibile restituere seipsam, &
 à generabilibus refugere, & ad id quod
 est, quodque divinum est, seipsam con-
 nectere. Sed nec Diis ipsis fatum applica-
 mus, quos tanquam fati averruncos in tem-
 plis statuisque colimus. Certè Dii fatum
 solvunt, sed potentiæ ab iis derivatæ ul-
 timæ, quæ etiam mundo & materiæ im-
 plicantur, hæ quidem fato obnoxia sunt.
 Meritò igitur Deos omni sanctimoniâ
 colimus, ut ipsi quidem, soli per intel-
 lectualem suadelam dominantes necessi-
 tati, mala nobis à fato impendentia sol-
 vant. Sed nec omnia quæ sunt in na-
 turâ, alligantur fato, sed est & aliud
 principium animæ naturâ omni & gene-
 ratione præstantius, per quod possumus
 Diis uniri, & ordinem mundanum su-
 pergredi, vitam æternam, Deorumque
 coelestium operationes participare, & per
 hos

hoc possumus nos ipsi à fato liberare. Quando enim pars nostri melior operari incipiat, & ad sui portionem meliorem recolligatur anima, tunc prorsus separatur ab iis quæ eam ad genituram deorum trahebant, à deterioribus recedit, aliamque vitam pro hac acquirit, prioremque ordinem derelinquens in alium sese inserit.

γέας μετέχεν. καὶ δὴ ταύτῃ οἶοι πέ-
σσειν καὶ αὐτὰς λύειν. ὅπου γὰρ δὴ τὰ βελτί-
ονα τῆς ἐν ἡμῖν ἐνεργῆ, καὶ πρὸς τὰ κρείτ-
τονα ἀνάγεται αὐτῆς ἡ ψυχὴ, τότε χωρεῖ-
5 ζεται πρῶτα πᾶσι τῶν κατεχόντων αὐτὴν εἰς
τὴν γῆρα, καὶ ἀφίστα τῆς χειρὸς, ζωὴν
τε ἑτέραν ἀντὶ ἑτέρας ἀλλάττεται, καὶ δι-
δωσιν αὐτῇ εἰς ἄλλω ἀφαιρήσειν τὴν
προτέραν ἀφείσα πρῶτελως.

CAP. VIII.

Dii cœlites fato nos innectunt & solvunt juxta diversas potentias. Potentia in Diis conspicuis quædam intellectuales. Dii mundani & supra-mundani. Leges Theurgicæ æternæ. Animarum descensus & ascensus nullam in Deo arguunt mutationem.

QU I D igitur, nunquid potest quis se ipsum à fato liberare ope Deorum circumcurrentium, atque eisdem fati auctores existimare, quique vitas nostras vinculis insolubilibus constringant? Fortè nihil prohibet ita rem esse, nam cùm habeant Dii in se multas essentias & potentias, mirum ni & infinitæ differentiæ in iis & contrarietates reperiantur. Jam verò & hoc licet dicere, in unoquoque Deorum etiam apparentium inesse intelligibilia principia, per quæ animabus à mundorum genesi fuga ostendatur & liberatio. Si quis autem duos tantum Deorum ordines relinquat, mundanos sc. & supermundanos, per hos sanè animæ liberari possunt: & hæc omnia in tractatu de Diis accuratiùs disputantur, tum quinam Dii ad superos præcipuè duces sunt, & secundùm quales suas potentias, & quomodo fatum solvunt, & per quos sacrorum ascensus, & qualis ordo sit naturæ mundanæ, & quo pacto intellectualis actio perfecta huic dominetur. Atque adeò quod tu ex Homero laudas, *Dii ipsi flexibiles sunt*, nos dictu nefas esse censemus; legibus nam-

T I οὖν οἷ περὶ ἐστὶ καὶ τῆς πολυδύ-
νων θεῶν λύειν αὐτὸν, καὶ τὰς
αὐτὰς ἡγεῖται μοιρηγέας, καὶ δεσμοῖς ἀλύ-
τοις τὰς βίβας δεσμεύοντες; καλύει μὲν ἴσως
οὐδὲν καὶ τὸτο, εἰ τῆς θεῶν πολλὰς περὶ
15 χόντων ἐσῆας καὶ δυνάμεις ἐν αὐτοῖς, ἐνυ-
πάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἄλλαι τε ἀμήχανοι
ὅσαι ἀφαιρήσονται καὶ ἐναντιώσεις. ἐ μὲν δὲ ἄλλα
καὶ τὸτο ἐνεσι λέγειν, ὡς ἐν ἐκείνῳ τῆς
θεῶν, καὶ τῆς ἐμφερῶν εἰσὶ πινες ἐσῆας
20 νοηταὶ ἀρχαί, δι' ὧν καὶ ἀπὸ τῆς γῆρας
σεως τῆς κῆρυκος τῆς ψυχῆς ἀπαλλα-
γῆ. εἰ δὲ ἄρα τις καὶ δύο γῆρας περὶ
σμίων τε καὶ ἀφαιρήσεων θεῶν ἀπολεί-
ποι, ἀφ' ὧν ἀφαιρήσεων ἔσται τῆς ψυ-
25 χῆς ἀπόλυσις. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς
“περὶ θεῶν” ἀκριβέστερον λέγεται, πῆ-
νες τὲ εἰσιν ἀναγωγὴ, καὶ καὶ ποίας αὐτῆς
δυνάμεις, πῶς τε τὴν εἰμαρμένῃ λύ-
σει, καὶ ἀφ' ὧν ἱερατικῆς ἀνόδου,
30 τῶς τε ὅποια τῆς κῆρυκος ἐστὶ φύσεως,
καὶ ὅπως ἡ νοερά ταύτης ἐπικρατεῖ τελεφο-
ῦται ἐνέργεια. ὡς ἐδὲ ὅπως ἐκ τῆς Ο-
μμερικῆς σὺ πρὸς ἐκείνους, “ὅς σπεπὶς ἐπὶ
τὰς θεάς,” ὅσῳν ἐστὶ φαιδύγας. νόμοις γὰρ
X 2 ἀρχαῖς

ἀρετῶν καὶ νοερίων ὡρίσται πάλαι πα-
 ῥα τὰ ἱερὰ ἀγίτῃ. τάξει τε μεί-
 ζοντι καὶ δυνάμει λυέει τὰ καταδέεσθαι,
 εἰς βελτίονά τε μελίσσμενων ἡμῶν λήξιν
 δόξασιν ἡμῶν τῶν καταδέεσθαι καὶ εἰ πα- 5
 ρα τὸ δὲ ἀρχῆς πρὸς θεομὸν ὁπτελῆται
 ἐν τῷ ποιῶντι, ἵνα μεταστροφῶσιν οἱ
 θεοὶ καὶ πρὸς ὑπερὸν γιγνομένην ἱερου-
 ρίαν. ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας
 τάξεως κατέπεμψεν ὁ θεὸς τὰς ψυχὰς, 10
 ἵνα πάλιν εἰς αὐτὸν ἐπιστρέψωσιν. ἔτε
 οὖν μετὰ βολή τις ἡμῶν δὲ τῆς ποιοῦσας ἀνα-
 γωγῆς, ἔτε μὲν καὶ αἱ καὶ δευτέρας τῶν ψυχῶν
 καὶ αἱ ἀνοδοὶ. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν τῇ παντὶ
 τῇ νοερᾷ εἰσὶν ἡ γένεσις, καὶ δὲ πᾶν τὸδε 15
 σωήρηται. ἔτω καὶ ἐν τῇ τῶν ψυχῶν
 ἀναγωγῇ τῇ πρὸς γένεσιν αὐτῶν ὁπτε-
 λεία συμφωνίῃ καὶ ἡ ἀπὸ γένεως λύσις.

que sinceris & intellectualibus jamdiu de-
 finita stant sancta religionis opera, sem-
 per hæc inferiora per ordinem, & superio-
 rem potestatem solvuntur, & non prius
 ab inferioribus fuga nobis datur, quàm
 in meliorem sortem evehamur. Nec in-
 terim in hoc fit aliquid contra legem o-
 lim latam, ut Dii videantur ex poste-
 rius factâ sacrâ operatione mutati, sed
 jamdudum ab initio ideò Deus animas
 demisit, ut ad se aliquando revertere-
 rentur. Hæc igitur reductio non arguit in
 Deo mutationem, nec pugnant descensus
 & ascensus animarum; sed quod videmus
 in universo, ab essentiâ intellectuali genesis
 & universum hoc dependet; sic & in ani-
 marum ordine, ab earum ad genefin incli-
 natione pendet hæc ipsa à genefi libera-
 tio.

SECTIO IX.

CAP. I.

De Dæmone proprio duplex doctrina ; altera Theurgica, altera artificiosa, & Genethliologica.

AG E verò quæstionem illam de proprio Dæmone satîs anfractuofam, multisque obnoxiam objectionibus, conemur pro viribus nostris ordine tractare. Cum autem, ut simpliciter dicam, duplex fit tractatus de Dæmone cuique proprio, alter quidem sacer, alter artificialis ; ille Dæmonem à supernis causis deducit, hic à circuitibus qui in generatione conspiciuntur ; ille nihil curat explorationem genituræ uniuscujusque, hic verò hujusmodi operatur rationibus ; denique ille universalis modo & supernaturali, hic particulari & ex naturâ illum colit : ineptè tu mihi videris præstantiorem culturam ad humanum colendi modum transtulisse, inque eo duntaxat quæstiones tuas exercuisse.

Φ Ε Ρ Ε δὲ οὗτω καὶ πλὴν πολὺ τροπον ἀπο-
είαν πλὴν τοῦ ἑῶν ἰδίῃ δαίμονι, ποι-
κίλαις τε ἀντιλήψεσι χρωμένῳ ἀποδύ-
νειν πειραδῶντι ὅτι διωκτὸν ἡμῖν τρο-
πον. ὡς μὲν οὖν ἀπλῶς εἶπεν, διττῆς ἔσης
περὶ ὅτι ἰδίον δαίμονα παραμαίειας, ἢ μὲν
θεουργικῆς, ἢ ὅτι τεχνικῆς· καὶ ἢ μὲν ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων αἰτιῶν αὐτὸν ὁπλισμένον, τῆς ὅτι
ἀπὸ τῆς ἐν τῇ γῆς φανερώσας φαιδῶν
καὶ τῆς μὲν, ὅσων παραχρῆμας γμεθλια-
λογία, τῆς ὅτι ἐφαπτομένης καὶ τῆς ποιῶν
μεθόδων· καὶ τῆς μὲν ὑπὲρ πλὴν φύσιν κα-
ταλινώτερον, τῆς ὅτι μεριμνῶν καὶ πλὴν φύ-
σιν αὐτὸν θεωροῦσας· ἀτόπως σὺ δοκῆς
πλὴν πελοπότεραν ἱερουργίαν ὅτι πλὴν ἀνθρώ-
πινῳ ὑπονεχθῆναι, καὶ ὅτι ταύτης γυ-
μνάσαι τῆς σωτῆς ἐρωτήσεις.

CAP. II.

Dæmonem proprium posse vocari à Decanis, à Sole & Lunâ & Oecodespote.

QU I D quod & hic exiguam tantum desumpisti partem de Dæmone hoc disputationis ; nam cum ii, qui circa naturam ad hoc artificiosè operantur, soleant ordinatè vocare Dæmonem à Decanis & Zodiaci animalibus influxum dispensantibus, tum etiam à stellis, à sole & Lunâ, & ipsis polis, ab omnibus elementis & mundo universo ; non rectè facis qui brevissimam horum omnium fumendo partem, sc. ipsum genitalis figuræ Dominum, hinc solam instituiisti disputationem, & hic rursus ab hoc uno sup-

Ε Π Ε Ι Τ Α καὶ ἐνταῦθα μὲν φαίνεται
βραχὺ π μῦθον τῆς περὶ αὐτὸν παρα-
μαίειας ἀποτέμεναι· εἰωδύτων γὰρ τῆς
περὶ πλὴν φύσιν ἐργαστηρίων, ἀπὸ τε τῶν
δεκανῶν καὶ τῶν λειτουργῶν ζωδίων τε καὶ ἄ-
στρον, ἡλίου τε καὶ Σελεύης, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρ-
κτων, ἀφ' ὧν τε τῶν στοιχείων, καὶ ἀπὸ τῶν
κρίσεων καλῶν αὐτὸν πεπαρμένως, ὅτι ὁρ-
θῶς σὺ κατανημάμενος ἐν π βραχὺ ταυτον
ἔοικε οἰκodespote μῦθον, περὶ αὐτὸ πᾶς
ζητήσεις ἐποιήσω· καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἀφ'
ἐνὸς τῶν παρακειμένων καὶ ὅτι διερόνῃσας

“ πῶς μὲν ὁ οὐροδεσπότης αὐτὸν δίδωσι·
 “ καὶ τίνα ὃ καὶ ποίαν, ἢ ἀπόρροϊαν, ἢ ζώην,
 “ ἢ διώαμιν εἰς ἡμᾶς ἀπ’ αὐτοῦ καὶ δίδωκε· ”
 περὶ χρεσθιαλογίας ποιεῖς ὁ λόγον, εἴ-
 “ τε ὑφέστηκεν, ” εἴτε μὴ “ καὶ περὶ δόξε-
 “ ως τῷ οὐροδεσπότης, εἴτε ἀδιωχτός ἐστιν
 “ εἴτε διωκτός ” ταῦτα δὴ τίνα ἐχθρὸν λό-
 γον πρὸς πλὴν περὶ τοῦ δαίμονος ὁπικρε-
 τήαν; δῆλον γὰρ ὡς ἐσθὲν ἀφαιρέσει πρὸς
 πλὴν ἐσθὲν αὐτὸ καὶ πλὴν αἰτίαν ταῖς ταῦτα
 ὅς ἡμᾶς εἰδέναι πῶς “ ὑφέστηκε. ” καὶ γὰρ ὅτι
 “ ἐν τῇ φύσει γιγνομένων, καὶ ἐν μὴ φυ-
 χάνωμι ὁπικρετῶν, γὰρ πᾶσι ἐν τῇ φύσει
 ὁμοῦς ἐχθρὸν πλὴν οὐκ εἰδὲν ἐκείνα βεβαιότητα
 τῆς αὐτῶν ἐσθίας. καὶ γὰρ μὴ ἐπὶ πρὸς
 τὰς ἀπορίας ἀπλησίαν ἔχει. καὶ γὰρ ἰδίαν ὃ
 δέντες ὅσα ὁπικρετῶν, πρὸς αὐτῶν περὶ
 αὐτῶν ἀποδίδωσι τοῖς ἀγαλῶσι.

posito quæris, *quomodo Dominus domus*
posset ipsum (Dæmonem) dare; & juxta
quem & qualem sive influxum sive vitam,
sive potentiam ad nos ab eo descendat, de
geniturâ prorsus verba faciens, utrum de-
tur nec ne; & de inventione Domini domus,
utrum possibilis inventu sit, an impossibilis;
 hæc interim quâ ratione faciant ad Dæ-
 monis inventionem? Nam constat nihil
 ad ejus essentiam & causam pertinere,
 quod nos utique intelligamus, *quomodo*
subsistat: certè in rebus naturalibus unum-
 quodque nascitur habetque propriam es-
 sentia stabilitatem, licet nos qui id fiat
 fortè ignoremus. Atque hætenus gene-
 raliter ad tuas dubitationes occurrimus.
 Jam verò particulariùs ponentes quæ-
 cunque disputas, ad ea respondere co-
 nabimur.

C A P. III.

*An fatum suum possit quis devitare ex schemate genituræ cognito, & pro-
 prio invento Dæmone. Canones in Genethliologiâ an comprehensibiles.*

ΦΗΣ γὰρ δὴ “ ὡς ἐστὶν ἡ ἀρετὴ διδά-
 “ μων, ὅστις μαθὼν ὁ γῆμα τῆς αὐτῆς
 “ χρεσσεως, τῷ εἰμαρμένῳ ἐκλύσεται γνῆς
 “ εἰαυτοῦ δαίμονα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ταῦτα
 “ ἐπὶ πάντι σύμφωνα λέγειν, ἔτε αὐτὰ πρὸς
 “ εἰαυτῶν, ἔτε πρὸς πλὴν ἀλήθειαν. εἰ μὴ γὰρ
 “ ἀπὸ τοῦ γῆμα τοῦ χρεσσεως ἀπονεύμεται
 “ ἡμῖν ὁ δαίμων, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀνδρείου-
 “ μιν, πῶς ἂν “ ἀπλοσύμῳ ταῖς εἰμαρμέναις ”
 “ εἴτε γνῶσεως ἢ καὶ εἰμαρμένῳ ἡμῖν
 “ δοθέντι δαίμονι. εἰ δὲ ἐκλύσεται ὅπως
 “ ταῖς ἀναγκῇ, ὡς περὶ δὴ σὺ λέγεις ἀπὸ τοῦ
 “ δαίμονος, πῶς ἐπὶ καὶ εἰμαρμένῳ ἡμῖν
 “ συνηκλήρωται. μάχεται οὖν ἐπὶ ταῖς
 “ νῦν εἰρημέναις πρὸς αὐτὰ πρὸς ὃ πλὴν ἀ-
 “ λήθειαν ἀφαιρέσει. ἐπειδὴ ἐπὶ πρὸς ἀπὸ τοῦ
 “ γῆμα τοῦ χρεσσεως ὁ οὐκ ἐστὶν ἐκεί-
 “ τω δαίμονι ἐφίκει. ἀλλ’ ἡ αὐτῆς καὶ πρὸς
 “ στυγερὰ ἀρχὴ ταύτης, ἡ εἰς αὐτῆς μέ-
 “ μιν. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐν τῷ εἰμαρμένῳ ἐπὶ πρὸς
 “ καὶ πρὸς ὁ δαίμων, ὅτι ἀρετὴ ἡ διδάμῳ ὁ
 “ τῷ χρεσσεως
 “ quis

ASSE R I S autem quod is demum *felix*
futurus sit qui suæ genituræ schemate
intellecto, cognitoque proprio Dæmone fata sic
effugerit. Sed hæc mihi quidem à te vi-
dentur ita dicta, ut nec sibi, nec veritati
consonent. Si enim à schemate genitu-
ræ tribuatur nobis Dæmon, atque inde
ipsum deprehendamus, quonam pacto
fatalia fugiemus per cognitionem Dæmo-
nis fato nobis attributi? Si verò, quod
tu ais, per Dæmonem effugiamus fatalem
necessitatem, quomodo istum nobis fa-
to fortimur? Sic igitur à te jam dicta
pugnant secum; sed & veritati ipsi ad-
versantur. Nam non à solo schemate
genituræ cuique suus advenit Dæmon,
sed alia altior ejus origo est. Item si hinc
duntaxat daretur Dæmon qui descendit,
non tamen proinde felix est, qui genita-
lis Dæmonis cognitionem assequitur. Ec-

quis enim sibi ducem ad fatalia evadenda optaret, si datus sit in hunc ipsum finem, ut fatalia impleat? Præterea videtur mihi quidem hæc tantum pars esse, eaque ultima, istius speculationis, quæ solet esse de Dæmone; totumque adeo prætermittis hac ratione, quod ad ejus essentiam spectat. Sed hæc non prorsus abhorrent ab instituto, quanquam falso dicantur. Illa verò quæ deinceps de canonum astrologicorum numero innumerabili, deque genethliacâ scientiâ dubitando adfers, ad institutum hoc nihil habent difficultatis, siue enim istæ artes à nobis intelligi possunt, siue prorsus imperscrutabiles sunt, sanè influxus stellarum Dæmonem nobis tribuet, nos intelligamus id, necne. Potest autem divinum vaticinium de stellis id quod certissimum docere, ut non opus habeamus istâ canonum dinumeratione, aut arte vaticinatrice.

τως δέομεθα τῆς τῆς κηρύων ἀγαθότητος, ἢ τῆς μαθηματικῆς τέχνης.

εργὸν δαίμονος οὐ τυγχίνας γνώσεως· τίς δ' ἂν καὶ ὁδηγὸν αὐτὸν λάβοι πρὸς τὴν εἰμαρμένην ἐκλυσιν, εἰ ὅτι τέτρω δέδοται ὥστε ἀποπληῶσαι τὰ ἀπὸ τῆς εἰμαρμένης ἀπονεμόμενα; ἐπὶ δὲ ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ μέρος πῆς τῆς δαίμονος θεωρίας, καὶ τὸ ἐξαίρον ἐπὶ τῷ ποιῶντι· ὃ δ' ὅλον αὐτὸ τῆς εὐσίας παραλείπεσθαι καὶ τὴν παύσιν μέθοδον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰ καὶ ψεύδεις εἴρηται, ὅμως ὅτι ἐχθρὸν γὰρ πᾶσι ἀλλοτριότητά· τὰ δὲ ἐφεξῆς πρὸς τῆς τῆς κηρύων ἀγαθότητος, καὶ πρὸς τῆς ὁπτιῆς τῆς γρηγοριαλογικῆς ἀπορηθέντα, ὡς εἴσι ἀγαθότητα, ὅδε μίαν ἔχουσι πρὸς τὸ πρὸς κέρμα ἀμφισβήτησιν· εἴτε γὰρ γνώριμοι, εἴτε ἀγαθότητα πτοὶ εἴσι αὐτὸς αἱ τέχναι, ὅμως ἢ ἀπὸ τῆς ἀστρον ἀπορροια ἀπονέμει δαίμονα, ἅντε ἡμεῖς γνώσκωμεν, ἅντε μὴ διώκται ὅτι ἢ θεία μαθηματικὴ διδάσκειν ἡμεῖς πρὸς τῆς ἀστρον κατ' αὐτὸ τὸ ἀληθέστατον, καὶ ἐπὶ πάντων τῆς μαθηματικῆς τέχνης.

C A P. IV.

Incertitudinem scientiæ genethliacæ Chæremone aliique arguunt. Unde hæc & aliæ omnes scientiæ incertiores evadunt. Argumenta ex prædictionibus eclipsium & observationibus non esse falsam ostendunt.

SE D si his relictis illud addere oporteat, mihi quidem non rectè videris colligere mathematicæ scientiæ hujusmodi impossibilem esse comprehensionem, quòd in eâ multa sit disputatio, quòdque Chæremone fortè, aut aliquis alius argumentatus sit contra eam. Hoc enim argumento omnia erunt prorsus incomprehensibilia; omnes quippe scientiæ innumeros habent litigatores; in iis infinita dubitationum leges nascitur. Quemadmodum igitur solemus Eristicis reponere, veritati naturaliter repugnant contraria, & non tantum ipsa sibi invicem falsa: idem dicemus de hac matheseos parte, ipsa quidem vera est; qui autem

EI δὲ δὴ καὶ τέτων ἀπαλλαγῆς ἐκείνο εἴπῃ, ὅτι καλῶς μοι δοκεῖ τὸ ἀδύνατον εἰς γνώσιν τῆς μαθηματικῆς ὁπτιῆς συλλογίζεσθαι, διότι πολλὰ ἀσφαλῆς περὶ αὐτῶν γέγονεν, ἢ ὅτι ὁ Χαιρήμων, ἢ ἄλλος τις πρὸς αὐτῶν ἀντεῖρηκεν. ἐπεὶ τέτρω γὰρ τῷ λόγῳ πάντα ἔσται ἀγαθότητα. μυρίαι γὰρ ἐκλήκται ἀπὸ τῆς ὁπτιῆς τῆς ἀμφισβήτησιν, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἀπορήματα ἀναρίθμητα γέγονεν. ὡς περ οὖν πρὸς τὰς ἐριστικὰς εἰώτα μὲν ἀντιλέγῃ, ὅτι δὴ καὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀντιπαραφύκει ἀσφαλισαίαν καὶ ἐμὸν τὸ ψεύδῃ πρὸς ἀλλήλα μάχεσθαι· ἔτω καὶ πρὸς τῆς μαθηματικῆς ἀντιπρῶτον, ὡς ὑπάρχει μὲν ἀληθείας.

ἀληθείης· οἱ δὲ πλανώμενοι παρὲς αὐτῆς
 οὐδὲν εἰδότες τῶν ἀληθῶν ἀνπλέγουσιν. συμ-
 βέβηκε γὰρ τῶν, ἐπεὶ ταύτῃ μόνῳ, ἀλ-
 λὰ καὶ περὶ πάσας ἐκ θεῶν παρὰ δόξαι-
 σαι ἀνθρώποις ἐπιστήμας. παρὸν γὰρ
 αἱ τῶν χρόνων, πολλῶν τῶν ἐν ἡμέρῃ καὶ πολλάκις
 ἀνακηρύσσονται ἰσχυρῶς· ὅθεν καὶ τῶν
 τῶν γνώσεως ἀπορρίζονται. ἐνεστὶ μὲν τοῖς καὶ
 εἰ βραχὺ τῶν ἐστὶν ὁμοῦς ἐνεργεῖται περὶ κμή-
 ριον τῶν ἀληθείας ἀφαιρῶν. ἐπεὶ καὶ τῶν
 θεῶν παρὸν ἀναμετρήσεως ἐν ὁφθαλ-
 μοῖς ἐστὶ καὶ ἄδηλα καὶ σημεῖα, ὅπου ἐκ-
 λείψαι ἡλίους καὶ Σελλῶν, καὶ παρὰ βολὰς
 πρὸς τὰς ἀπλανεῖς ἀστέρας τῶν Σελλῶν
 παρὰ μὲν δὲ, καὶ συνομολογούμενη φαίνεται
 τῇ παρορρησίᾳ τῆς ὁψέως ἢ πείρας. ἐμὲν
 ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπὸ πρῶτος τῶν αἰώνων σωζό-
 μεναι τῶν ἐρανίων τηρήσεις, παρὰ τὴν Χαλ-
 δαίοις καὶ τῶν ἡμῶν συμμαρτυρήσει πρὸς τὴν
 ἀλήθειαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης. ἔχει δὲ
 αὐτὴ καὶ γνωριμώτερον τῶν ἐπὶ δεικνύων
 τεκμήρια, εἰ περὶ τῶν παρὰ γινόμενων
 ὁ λόγος γίνοιτο. ἀλλ' ἐπεὶ περὶ τῶν ἐστὶ,
 καὶ οὐδὲν παρορρηθῆναι πρὸς τὴν περὶ τῶν δαί-
 μονων ἐπίγνωσιν, ἀφίημι αὐτὰ εἰς ἄλλους. ὅτι γὰρ οἱ κριότερα τῶν μετέμει-
 νον.

ab eâ aberrant, atque adeo à veritate a-
 lieni sunt, ei contradicunt. Et hoc non
 solum evenit in hac, sed in aliis omni-
 bus divinitus datis scientiis; progressu
 enim temporis divinus scientiæ in iis
 character paulatim evanescit, propterea
 quod sæpe multumque humanis opinio-
 nibus contaminentur. Est quidem in A-
 strologiâ, & quāquam tenue sit, ve-
 stigium hoc veritatis servat manifestum.
 Quoniam evidentia dat signa veræ coele-
 stium circuituum mensurationis, quo-
 ties prædicit Solis & Lunæ defectus,
 aut Lunæ aspectus ad planetas, quam
 quidem prædictionem testimonio suo au-
 topfia satis confirmat. Quinimo mul-
 torum seculorum de rebus coelestibus ob-
 servationes, tum apud Chaldaeos, tum apud
 nos diligenter conditæ, testantur hanc esse
 veram scientiam. Possit etiam quis mani-
 festiora his adferre indicia, si hic eo fine in-
 stitutus esset sermo; sed quia supervacanea
 sunt, nihilque faciunt ad Dæmonem co-
 gnoscendum, libenter ea omitto, & transeo
 ad ea quæ sunt ad hanc rem propiora.

C A P. V.

*Fatentur Mathematici impossibilem pæne esse æcodespotæ inventionem. Pos-
 se eam cognosci per theurgiam.*

Φησὶ γὰρ δὴ καὶ τὸν γραμματικὴν ἐ-
 πιστολῆς, ὡς ἡ τῶν οἰκονομῶν τῆς γε-
 νέσεως λήψαι, ἢ τῶν οἰκονομῶν τῶν, εἰ
 πλείους εἶεν ἐνός, καὶ οὐδὲν καὶ τῶν αὐτοῖς ὁ-
 μολογῆται· εἰ καὶ ἀληθὴς, ἀφ' ἧς δὴ
 φασὶν ἐστὶν οἰκονομῶν καὶ ταμῶν δαί-
 μονα. καὶ πῶς ὁμολογῆται· εἰ καὶ τῶν αὐτοῖς
 ἢ τῶν οἰκονομῶν τῆς γνώσεως ἀναπαύσει, ὅ-
 ποτε μετέδωκε παρὰ δόξαισι περὶ τῆς δι-
 κρίσεως αὐτῆς σαφές, ὅτι τῶν ἀμφισβη-
 τημάτων στοιχεῖα πρὸς τὴν ἀκρίβειαν ἀνα-
 δίδασκουν. οἱ μὲν περὶ τῶν οἱ καὶ πλείονα
 τῶν, οἱ γὰρ ἐλάττωνα· πλὴν ἵνα τῶν

A I S tu, quantum colligo, ex episto-
 lâ abs te scriptâ, Domus Domi-
 num in nativitate, vel Dominos (si plu-
 res uno sint,) ipsis fatentibus Astrologis,
 non posse certè deprehendi; & tamen inde
 proprium Dæmonem esse quærendum. At
 enim quomodo confitentur ii domus Do-
 minum esse impervestigabilem, qui qui-
 dem methodum facilem de eo invenien-
 do tradiderunt; & simul in dubiis ad ex-
 actam crisin canones, hi quidem quin-
 que, alii autem plures, pauciores alii do-
 cent? Sed mittam quoque hoc, & con-
 sideremus

fideremus quod majus est, quæ utrinque accidere possint. Sive enim domus Dominus in nativitate inveniri possit, erit quoque qui ab eo datur, cognoscibilis Dæmon; five sit impervestigabilis, nos quidem, ex hac hypothese, eum ignoramus, nihilominus erit utcunque tum domus Dominus, tum Dæmon ab eo descendens. Potest ergo difficile esse eum invenire ex Genethliacorum regulis; ejusdem facilis erit cognitio per sacrum vaticinium & Theurgiam. Omnino verò Dæmon ille non à solo Domino domus datur, sed aliæ sunt ejus origines, eæque universaliores, quàm est domus Dominus. Quid quod hujusmodi methodus artificiosam quandam & planè humanam infert operationem circa Dæmonem proprium. Quare nihil recti continet hæc tua dubitatio.

παρῶν ὡς μῆζον ἔργον ἐπ' ἀμφοτέρω
 πα' συμβαίνοντα σκεψώμεθα· εἴτε γὰρ δυ-
 νατὸν εἶναι τῷ οἰκιστῇ οἰκιστῇ τῇ γένεσιν,
 ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ διδόμενος δαίμων
 5 γινώσκων· εἴτε ἀναγκαζήτως ἔστιν, ἡμῶς
 μὴ οὐκ ἄγνωστον κατὰ γένεσιν ὑποθεσιν
 ζώοντι. ὅθεν δὲ ἡ τὴν οἰκιστῇ ἔστι,
 ἢ ὁ ἀπ' αὐτοῦ διδόμενος δαίμων. ἢ οὐκ
 κωλύει, ὅτι θεοβλαβείας μὴ δύσκολον
 10 αὐτὸν εἶναι εἰς ὅλην. Ἀλλὰ τὸ ἱερὸς μὴ-
 τείας ἢ θεωρίας δύσκολον εἶναι πολλὴν εἰς
 ἑκείνην. ὅλως γὰρ, ὅθεν ἀπὸ τῆς οἰκιστῇ
 μόνον ἐκδίδεται, ἀλλὰ πολλὰ εἰσὶν ἀρχαὶ αὐ-
 τῆς θεολογικῆς, ἢ καὶ τῇ οἰκιστῇ.
 15 ἔτι δὲ ἡ ζώοντι μέθοδος τεχνικῶς πῶς
 εἰσάγει καὶ ἀνθρωπίνῳ τὴν περὶ τοῦ ἰδίου δαί-
 μονα πραγματείαν. ὅθεν ἄρα ὅτις
 ἐν ταῖς ὁδοῖς.

C A P. VI.

*De proprio Dæmone sententia vera; unde veniat, quis sit, quid agat, quam-
 diu nos regat.*

QUO D si de proprio Dæmone ve-
 rum tandem sermonem aperire de-
 beam, is sanè Dæmon non distribuitur
 nobis à certâ aliquâ coeli parte, aut ele-
 mento sensibili; sed decerpitur illa portio
 à totius mundi dispositione, nec non vi-
 25 tæ omnigenæ in eo, & corporum o-
 mnium regnante tum, cùm anima per ea
 ad generationem descendit; hæc autem
 portio sic decerpta in nobis propriam
 quandam fortitur in nostra omnia præ-
 fecturam. Hic igitur Dæmon præexti-
 terat in paradiigmate, priusquam in ge-
 nesin descenderet anima; hic, ubi pri-
 mùm prode anima sibi adsciverit eum,
 statim animæ adest; ejusque vitalia opera
 35 exequitur, ipsam ad genesin descenden-
 tem corpori alligat, totum in communi
 animal regit, vitamque animæ propriam
 gubernat, quæque cogitamus ab eo prin-

EI δὲ δῶσι τῷ ἀληθῆς πρὸς οἰκίαν
 δαίμονα λόγον ἀποκαλύψαι, ὅτι ἀφ'
 ἐνὸς μέρους τῆς ἐν τῷ ἔρανῳ, ὅτι ἀπὸ π-
 20 νοῦ τοῦ οἰκιστῇ ὁ δαίμων ἀπονέμεται ἡμῖν
 ὅτι. ἀφ' ὅλης δὲ τῆς φύσεως καὶ τῆς παντοδα-
 25 πῆς ἐν αὐτῇ ζωῆς, καὶ τῆς παντοδαπῆς ὁμο-
 γηίας, δι' ἣν ἡ ψυχὴ κατέπεισιν ἐπὶ τὴν γένεσιν,
 ἀπομερίζεται πρὸς ἡμῖν μὲν ἰδίᾳ πρὸς
 ἑκαστὸν τῆς ἐν ἡμῖν, ἀπομερίζομεν καὶ
 ἰδίαν ὁμοειδίαν. ὅθεν δὲ οὗτος ὁ δαίμων ἐ-
 30 σκεν ἐν τῷ δαίμονα πρὸς τὴν καὶ τῆς ψυχῆς
 κατέπεισιν εἰς γένεσιν. ὅν ἐπεδίδου ἔλκει ἡ ψυ-
 χὴ ἡ γένεσις, ἐκείνης ἐφῆσκειν ὁ δαίμων
 ἀποπληρωτῆς τῆς βίωσις τῆς ψυχῆς, ὅς καὶ εἰς
 35 τὸ σῶμα κατέπεισιν αὐτῷ συνδύει πρὸς τὸ σῶ-
 μα. ἢ τὸ κινεῖν ζῶον αὐτῆς ὁμοειδίαν.
 ζῶον τε τὴν ἰδίαν τῆς ψυχῆς αὐτὸς κατέδει-
 ξαι, καὶ ὅσα λογίζομεθα, αὐτῆς τὰς ἀρχὰς
 ἡμῖν ἐκδίδοντες, ὁμοειδίαν, πρὸς τὸ μὴ
 Y TE

τε πιαῦτα, οἷα ἂν αὐτὸς ἡμῖν ἐπὶ νοῦ
 ἄγῃ, καὶ μέλει ποσέτε κυβερνᾷ τὰς ἀν-
 θρώπους, ἕως ἂν ἀφ' τῆς ἱερατικῆς δευ-
 ρίας θεὸν ἔφορον ἐπισησωμῇ, καὶ ἡγεμόνα
 τῆς ψυχῆς. τότε γὰρ ἡ ὑποχωρεῖ τῷ κρείτ- 5
 τῳ, ἢ ὡς δίδωσι πλὴν ἐπιστάσαν, ἢ ὑπο-
 τάττεται ὡς σωτὴρ εἰς αὐτὸν, ἢ ἄλλον
 πινὰ τρόπον ὑποκρετῆς αὐτῷ ὡς ἐπάρχοντι.

cipium habent, & ea agimus quæ nobis
 in mentem is induxerit, denique eatenus
 nos gubernat, quoad sacris perfecti pro
 Dæmone Deum animæ custodem & du-
 cem adipiscamur; tunc enim Dæmon vel
 prorsus cedit meliori, traditque provinci-
 am, aut subjicitur ei, ita ut conferat ei
 aliquid, aut alio quovis modo ei submini-
 stre tanquam superiori.

C A P. VII.

*Dæmon proprius unus idemque omnes partes nostri corporis gubernat: non
 est alius animæ, alius corporis præses; alius beneficus, alius maleficus.*

ΑΠΟ δὲ τῶν ῥαδίως ἀποκρινόμεναι
 καὶ πρὸς τὸ ἐφεξῆς ἐρώτημα. εἰ γὰρ "π- 10
 "ν. τῷ ἐν ἡμῖν μέρες," πάντων δ' ἁ-
 παξ ἀπλῶς ἡγήται, διήκει τε ἐπὶ πάσῃ
 πλὴν ἐφ' ἡμῖν ἀρχῇ, ὡς περ ἀφ' ὅλων τ'
 ἐν τῷ παντὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπονενέμεται. καὶ
 γὰρ, ὅπερ σοι δοκεῖ, "ὡς ἀπὸ τοῦ περὶ
 "ον, τὸ πρὸς τῷ θεῷ καὶ μέρη τῶ σώμα- 15
 "τ. ἐφεστηγίων δαμνῶν ὑγείας, καὶ τῶ
 "εἶδους, καὶ τ' ἐξέως τ' ἐν αὐτοῖς ὄντων συν-
 "οχέων, καὶ ἐνὸς τῶ ἐπὶ πᾶσι καὶ ὅπως ἐπι-
 "βελήνεται. πρὸς αὐτὸν." τῷ ποιοῦ δ' 20
 γμα τῆς εἰς ἓνα δαίμονα πάντων τῷ ἐν
 ἡμῖν ἀνηκόντος πρὸς αὐτοῦ. μὴ τοίνυν δι-
 αίρει τὸ μὲν σώματι, τὸ δὲ ψυχῇ, τὸ
 δὲ τῷ δαίμονα. καὶ γὰρ ἂν τοπον εἰ τὸ μὲν ζῶον
 ἐν ἔστιν, ὁ δὲ ἐφεστηκὸς αὐτῷ δαίμων, πο- 25
 λυειδής. καὶ τοι πάντα καὶ τὰ ἀρχόντα
 τ' ἀρχιμύων ἐστὶν ἀπλῆστερα. ἀπὸ τῶν περ
 δ' ἐπὶ τέτε, εἰ δὲ μὴ συμφυῆ, διηρημένα δ'
 ἔσται χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐπάρχοντα
 μέρη τῷ πολλῶν δαμνῶν. ποιεῖς δὲ καὶ 30
 ἐν αὐτοῖς ὁρατῶσιν. "τῷ μὲν, ὡς ἀγα-
 "θῶν. τῷ δὲ, ὡς φαύλων." εἰ δαμνῶν τ'
 καὶ τῷ ἡγεμονικῷ ἐχόντων λήξιν, ὅθεν ἰσα-
 ξίως ἀντιδιαγινώσκων τῶν ἀγαθῶν.

ATQUE ex his etiam ad se-
 quentem quæstionem facilis habetur
 responsio; non enim unam aliquam par-
 tem in nobis, sed omnes simul & sine
 discrimine regit, extenditque se ad o-
 mnia nostrarum actionum principia, quem-
 admodum ipse ab universis mundi ordi-
 nibus nobis erat datus. Quod igitur tu
 tanquam conjectando proponis, ac si plu-
 "res essent Dæmones corporis nostri parti-
 "bus præsidentes, ita ut unus valetudinem cu-
 "ret, alius pulcritudinem ceterosque in iis
 "habitus; quodque super hos omnes unus
 "communis esset præses; id velim habeas
 pro argumento, quod unus est revera Dæ-
 mon, qui omnia quæ in nobis sunt gu-
 bernat. Noli igitur alium corpori, alium
 animæ, intellectui alium Dæmonem attribu-
 ere; est enim hoc absurdum, ut sit ani-
 mal unum, præfectus autem Dæmon mul-
 tiplex. Nam & ea quæ regunt semper
 sunt simpliciora subditis; sed & illud ad-
 huc absurdius est, si non conjunctos inter
 se, sed dispersos hos Dæmonas plures, qui
 partibus imperitant, constituas. Introdu-
 cis autem & in ipsis pugnam, tanquam do-
 minantium Dæmonum alii boni, alii mali sint,
 cum tamen mali spiritus nusquam præfectu-
 ras habeant, nec pares vel autoritate vel numero, ex adverbo bonorum distributi sint.

CAP. VIII.

Dæmon proprius non est animæ nostræ pars, puta mens.

MOX^o his relictis in philosophicam delaberis speculationem, sed ita ut totam de Dæmone proprio subvertas hypothesein. Si enim, quod ais, *Dæmon ille sit animæ quædam pars*, velut intellectus; & *is felix sit, quisquis mente præditus sit sapienti*; non erit sanè is de alio ordine; nec jam aliquis meliorum, aut Dæmonum qui animæ nostræ præsideat, tanquam præstantior animâ; sed partes quædam (aut fortè potentia quædam tanquam divisa) omnium vitæ in nobis rationum dominæ erunt: idque adeò, cùm omnia in nobis sint cognata, & pars nulla naturaliter tanquam separata, toti compagi imperitet.

ΕΠΕΙΤΑ τέτων ἀποστὰς, ὅτι μὲν ἡ φιλοσοφίας ἀπολιπαρῆς δόξαν. ἀνατρέπεις δὲ πλὴν ὅλῳ πᾶσι τῷ ἰδίῳ δαίμονι ὑπόδεισιν. εἰ γὰρ "μέρος ἐστὶ τῆς ψυχῆς," οἷον ὁ νοερόν, καὶ ὅτις ἐστὶ διδασκῶν ὅστις ἔχει σφόν· ἐπὶ ἐπεὶ τὰς ἐξέσεις ἐκτελεία κρείττων ἔσται, ἢ δαμόνι. ὅτι βεβηκῆα τῆς ἀνδρωπίνης ψυχῆς ὡς ὑπερέχουσα. μέρη δὲ τινὰ τῆς ψυχῆς, ἢ διώαμις διηρημένως, κωλυώτερα ἔσται τῶν πλειόνων εἰδῶν τῆς ὅν ἡμῶν ζωῆς· καὶ ταῦτα ἔσται συμφυῶς, ἀλλ' ὡς ἐξηρημνῆα καὶ φύσιν ἡμῶν τῆς ὅλης συστάσεως ὑπερέχοντα.

CAP. IX.

Aliqui supplicationes tanquam ad duos Genios, alii tanquam ad plures instituunt. Communi quâdam prece ab omnibus advocatur, quoniam Deus, qui omnibus suum proprium Genium largitur unus est. Proprius Dæmon docet quomodo velit invocari & coli.

COMMEMORAS deinceps aliam disputationem de proprio Dæmone, ac si alii duos, alii tres colerent. Sed & hæc tota fallâ est. Causas enim nobis præsidentes partire, & non ad unum revocare est ideo error, quoniam recedit ab unitate quæ omnibus præest. Quinimo & ea opinio quæ *Dæmonem corpori corporisque curæa* attribuit, ejus quidem præfecturam nimium quantum coarctat. Quare quid opus religiosum cultum ex hac opinione ortum amplius considerare, cum ipsa ejus principia sana non sint? Unus est igitur uniuscujusque nostri proprius Dæmon gubernator; communem verò penitus, omniumque hominum eundem esse non oportet existimare: sed nec in suâ quidem naturâ communem, pro-

ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΙΣ πίνω μὲν τὸ καὶ ἄλλης παραμαίαιας πᾶσι ὁ ἰδίον δαίμονα, "τὸ μὲν, ὡς πρὸς δύο, τῆς ὅς, "ὡς πρὸς πρὸς ποιμενῆς τὸ θεραπεύειν." ἢ δὲ ἐστὶ πᾶσα διημερτημένη. ὅ γὰρ διατρέχει. Ἀλλὰ μὴ εἰς ἐν ἀνάγκην ἐφεσηνύτα ἡμῶν αἰτία, ψυδὸς ἐστὶ, καὶ ἀφαιρετᾶναι τὸ ἐν πᾶσιν ὅτι κεραιώσης ἐγώσεως. καὶ ἡ μερίζουσα δὲ αὐτὸν εἰς τὸ σῶμα δόξα, καὶ πλὴν τῶ σῶμα ἰστέ. πρὸς αἰδῶν, εἰς μέρος πὶ βραχύτατον αὐτὸ κατέλκει πλὴν ἡγεμονίαν. ὡς πὶ δὲ τὰς ἐχρημῆας τῆς ποιαιῆς δόξης ἱερουργίας ὅπως περὶ, αὐτῆς τῆς πρῶτης αὐτῆς ἀρχῆς σαφῶς ἔσται. εἰς μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ἔχουσιν ἡμῶν οἰκῶς πρὸς αἰδῶν δαίμων. κρινόν δὲ αὐτὸν πάντων ἀνθρώπων ἔσται αὐτὸν ὑπολαμβάνειν· ἐπὶ αὐτὸν κρινόν

μὲν, ἰδίως δὲ ἐκείνῳ συνόντα. ἡ γὰρ κατ' εἰδὸς ἐκαστον διαίρεσις, καὶ ἡ τ' ὕλης ἐπερ- της, ὅσην ἔχει πλὴν τῆς κατ' αὐτὰ ἀ- σωμάτων κρινόμενα τε καὶ ταυτοτήτων. ὅ- π' οὖν κρινῇ κλήσις καλεῖται ὑπὸ πάντων, 5 ὅτι κατ' ἓνα ὁ κύριον θεὸν τῆς δαμνῶν ἡ κλήσις αὐτῆς γινώσκει, ὅς ἐξ ἀρχῆς τε ἀφώ- ρισε τὰς ἰδίους δαίμονας ἐκείνοις· καὶ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱερουργίαις ἀναφαίνεσθαι πλὴν ἰδίαν βέ- λησιν τὰς ἰδίους ἐκείνοις. αἰεὶ γὰρ ἐν τῇ θε- 10 εργικῇ τάξει δὲ τῆς ὑπερέχοντων τὰ δού- τερα καλεῖται· καὶ ἔτι τῆς δαμνῶν ποι- νῶν εἰς κρινὸς ἡγεμῶν τῆς πᾶσι πλὴν ἡγεσιν κρημονομασίῃ κατὰ πέμπτην τὰς ἰδίους δαί- 15 μονας ἐκείνοις. ἐπειδὴ μὲν τοὶ παλαιότεροι- ται οἱ κεῖθεν ἐκείνῳ, τότε καὶ πλὴν ἰδίαν θεραπείαν ἑαυτῶν καὶ ὁσφέτερον ὄνομα ἐμφαίνεσθαι τῆς ἰδίας κλήσεως ὅ- ἰδιον ὡς διδωσι.

priâ verò conditione unicuique copulatum. Nam differentia quæ est essentialis, & materiæ diversitas non capit communitatem & identitatem rerum per se incorporearum. Quare igitur inquires *communimodo invocamus Dæmonem*? Quoniam sc. per Deum unum, Dominum Dæmonum, agitur eorum invocatio, qui & à principio suum cuique Dæmonem definivit; quique in sacris operationibus secundum propriam voluntatem, suum unicuique ostendit. Semper enim in ritibus sacris inferior per superiorem invocatur: quare etiam de Dæmonibus ut loquar, est unus quidem eorum dux qui generationis & mundi princeps est, isque ad unumquemque Dæmonem suum dimittit. Postquam autem adest suus unicuique, tunc & congruum sibi cultum pandit, nomenque suum modumque quo velit se invocari docet.

C A P. X.

De invocationibus sacris; earum dignitate, & præstantiâ. Humanis non esse metienda Supernaturalia.

ΚΑΙ αὐτὴ τάξις ἐστὶν ἡ περὶ σφοδρῶς τῆς 20 δαμνῶν ἡ μὲν συλγῆς ἔχει τοῖς καλε- μνῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς περὶ σφοδρῶς ἀγίων κα- δήκους· τρίτη δὲ κρινὴν ποιημένη πλὴν ἀπ' ἀμφοτέρων τούτων συντέλῃ. μὴ ποίνῃ ἀφομοίῃ τὰς θείας κλήσεις ταῖς ἀνθρωπι- 25 ναις· μηδὲ τὰς ἀρρήτους τῆς ῥηταῖς· μηδὲ τὰς περὶ πάντων ὅρα καὶ πάντας ἀορίστους ὁρόους τῆς ἀνθρωπίνης κατὰ βίαν ὡς ἐκείναις, ἡ ἀορίστοις περὶ σφοδρῶς. ὅθεν γὰρ ἐκείνῳ νοὶν τὰ τῆς ἡμῶν τῶν ὅλων γένει, καὶ κατ' ὅ- 30 λῳ τῆς τάξεως ὑπερέχουσιν ἡμῶν, καὶ τῆς ὅ- λης τῆς ἐσθίας ἡμῶν καὶ φύσεως ἐπάρχουσιν. ἀλλ' ἐν ταῦτα καὶ μέγιστα σφάλματα συμ- βαίνει τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέγιστα, ἡνίκα ἀν- ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας συλλογίζον- 35 ται πᾶσι τῶν δαμνῶν ὅπως αὐτῶν, καὶ τοῖς μικροῖς καὶ ὁσφένους ἀξίοις, καὶ διηρημένοις τὰ μεγάλα καὶ ἀξιολόγα καὶ πέλῃα περὶ σφοδρῶς. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἰδίων δαίμονων περὶ σφοδρῶς καὶ ἀποκρινόμενα περὶ τοῖς ἐμπερὶ εἰρη- 40 μένοις.

HÆ igitur cultus rationes Dæmonibus conveniunt; una est congrua iis qui invocantur; alia autem ab antiquioribus causis derivatur, tertia communiter ex utraque ritèrem exequitur. Noli igitur divinas invocationes humanis similes existi- 25 mare, aut ineffabiles effabilibus comparare, neque eas quæ omnem terminum omnemque indeterminatum modum superant hu- manis imperijs conferre, sive definita sunt hæc, sive indefinita, nihil enim habent hæc 30 nostra commune cum illis, quæ toto genere & ordine naturam essentiamque nostram prorsus exsuperant. Jam verò hinc maxi- mē errores hominibus ingentes accidunt, quando ex humanâ infirmitate aliquid de dominationibus Dæmonicis ratiocinari so- 35 lent, & ex parvis nihilque faciendis & di- visis, ingentes venerandasque & perfectas naturas mensurant. Atque hæc sunt quæ tibi de Dæmone proprio differimus & re- spondemus præter ea quæ supra dicta sunt.

SECT.

SECTION X.

CAP. I.

Via ad felicitatem extra religionem nulla est. Soli sacerdotes (Ægyptii) Diis cognoscendis, & sibi ipsis, & veritati incumbunt.

RESTAT jam ultimus de beatitudine fermo, in quo tu quidem variè agis, primò cum prætendis objectiones, mox dubitas, iterum disquiris. Pone-
mus igitur tua omnia dicta eo ordine quo tu adduxisti, deinde tibi, prout de-
cet, respondebimus. Suspicas, *ne for-
te alia quedam ad beatitudinem, præter di-
vinum cultum, lateat via; & quæ tan-
dem illa sit, quæ deferens Deos ducat
ad felicitatem.* Profectò si in Diis bono-
rum omnium essentia & perfectio habeat-
ur, si prima potestas eorum sit apud nos
sacerdotes, & apud nostri similes, meli-
orum studiosos, veræque unionis cum
iis cupidos, omnium bonorum fons & fi-
nis summâ curâ colitur, certè hic est ve-
ritatis & intellectualis cognitionis con-
templatio, & simul cum Deorum cogni-
tione hinc ad Deos conversio & sui ipsius
cognitio sequitur.

ΛΕΙΠΕΤΑΙ δὴ περὶ τοῦ οὗ τοῦ
διδασκαλίας λόγου, καὶ ἐπὶ ποιη-
τικῶν ἐπεζητήσεων, καὶ μὴ περὶ τοῦ
ὑποπίνων, ἐπεὶ αὐτῶν, καὶ μὴ τῶν
5 ἡγεμονικῶν. Δέντες οὖν ἔχουσιν τῶν
σῶν, ἢ τῶν αὐτῶν περὶ τῶν, ἀποκρινόμενοι
σοι περὶ αὐτὰ συμμέτρως. ἐπέσης γὰρ
“μήποτε ἄλλη τις λαοδότης ἔσται ἢ περὶ
“διδασκαλίας οὐδὲς.” καὶ τίς ἂν γένοιτο ἐπεὶ
10 “ἀφισαμὴν τῶν θεῶν” δὲ λόγου περὶ αὐ-
τῶν ἀνοδῶν. εἰ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς ἡ εὐσία τῶν
ἀγαθῶν ὅλων καὶ πλειότης περιέχεται· καὶ
ἡ περὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν καὶ ἀρχαία περὶ
μήνοις ἡμῶν, καὶ τοῖς ὁμοίως ἐχρησμένοις τῶν
15 κρείττονων, γνησίως τε τῶν περὶ αὐτὰς ἐ-
νώσεως ἀντιλαμβάνομενοι, ἡ τῶν ἀγαθῶν
ὅλων ἀρχὴ καὶ τελότης αἰσθητῶς ἐκτελε-
ται· ἐνταῦθα δὲ οὖν καὶ ἡ τῶν ἀληθείας πα-
ρεσι δέα, καὶ ἡ τῶν νοεῶν ἐκτελέσθης· καὶ μὴ τῶν
20 τῶν θεῶν γνώσεως ἢ περὶ αὐτῶν ἐκτελέσθης,
καὶ ἡ γνώσις αὐτῶν σωέπε.

CAP. II.

*Sacerdotes non respiciunt ad vanam gloriam in sacris operationibus; nul-
lum phantasiæ tribuunt locum. calumniæ in veros sacerdotes non debent
derivari, quòd reperiantur aliqui impostores.*

FRUSTR A igitur vereris tu *ne
fortè religiosus ex opinionibus huma-
nis & favoribus pendeat; nec enim vacat
ei cujus mens hæret in divinorum con-
templatione, ad hominum laudes oculos*

MATHN οὖν ἔχουσιν, “ὡς εἰ δέ
“περὶ δόξας ἀνθρώπων βλέπειν. τίς
25 γὰρ οὐκ ἐπὶ περὶ τοῖς θεοῖς πῶς ἀφαινοῖτο
ἐχόντι καὶ τῶν βλέπειν εἰς ἀνθρώπων ἐ-
πάγους;

παίνους; ἀλλ' ὅθεν δ' ἔστι τὸ πρὸς ἑπὶ
 ἑπαπορεῖς, "ὡς ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς τυχόντος ἀ-
 "ναπαύεται μεγάλα." τίς γὰρ δὴ ἐν τοῖς
 ὄντως ἐστὶ πλασματῶν ἀρχὴ σωίσταται;
 ἔχ' ἢ μὲν φαρμακικὴ δυνάμεις ἐν ἡμῖν ἔστιν
 εἰδωλοποιός; φαρμακία δ' ὁδὸς ἐγεί-
 ρει τὴν νοεράν ζωὴν τελείως ὀνεργέσης. ἔ-
 ῥα τοῖς θεοῖς συνυπάρχει ἡ ἀλήθεια
 κατ' ἐσῆαν; ἀλλ' ἔχει καὶ συμφωνίαν ἐνι-
 δρυμύλῳ τοῖς νοητοῖς; εἰ καὶ τοίνυν πα-
 ροῖαυται καὶ ῥα σὺ καὶ ῥα ἄλλοις ποῖ
 ἀρυσσῇ. ἀλλ' ὅθεν ὅσα ὡς ἀγύρτες καὶ
 ἀλαζόνας ἀφασύρουσι πινες τὰς τῶν θεῶν
 ἀεραποδύτας, οἷς καὶ συμπροσπλήσια εἰρη-
 νίας, ὅθεν ὅθεν ταῦτα ἀπείταται τὴν ἀληδι-
 νῆς θεολογίας καὶ θεωρίας. εἰ δὲ περ πινες
 ῥα φῶν ποιεῖται ῥα πᾶς τῶν ἀγαθῶν
 ἔπισημας, ὥσπερ καὶ ῥα πᾶς ἄλλας τέ-
 χνας αἱ κακοτεχνίαι ῥα βλαστάνουσιν ἐν-
 ανώτεραι δὴ περ αὐτῶν πρὸς αὐτὰς ὑπάρ-
 χουσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἄλλο ὁποῦν. τῶν
 γὰρ ἀγαθῶν, δ' κακῶν ἀφασύρουσι μᾶλλον, ἢ
 τῶν μὴ ἀγαθῶν.

deflectere. Sed nec in eo quod sequi-
 tur, rectè disputas, *quasi anima religiosa*
magnifica forte sibi fingat. Quodnam in
 rebus verè existentibus figmentorum esse
 possit initium? Nonne est phantasiæ no-
 stræ fingere idola? Atqui cum perfectè
 operatur vita intellectualis, phantasia
 prorsus conquiescit; nonne penes De-
 os secundum essentiam veritas ipsa unà
 cum illis simul existit? Nonne & hæc
 in rebus intelligibilibus secundum con-
 venientiam fundatur? Quare frustra
 tu alique nonnulli hæc divulgatis. Quòd
 autem Deorum cultores tanquam agyr-
 tas & arrogantes homines nonnulli, qui-
 buscum tu paria pænè facis, calumni-
 antur; nihil istoc ferit vel veram reli-
 gionem vel theurgiam, si qui tales sub-
 nascantur furculi in cognitione divino-
 rum. Nam in aliis artibus quibuscun-
 que malæ artes suppullulant; sed artes
 ejusmodi magis cum veritate pugnant,
 quam cum alia re quâlibet. Malum e-
 nim bono magis quàm non bono contra-
 rium est.

C A P. III.

*Aliæ artes ad futura prævidenda excogitatæ non sunt conferendæ cum di-
 nâ mantice.*

ΒΟΥΛΟΜΑΙ δὴ δ' μὲν τὸ πρὸς καὶ πα-
 ῖνα ἑπιδραμεῖν, ὅσα ἀφασύρουσι πᾶς
 θεῶν πρὸς γινώσκω "ἄλλας πινὰς μεθυσ-
 "αῖν καὶ ῥα βλάπτει, καὶ τὴν τῶν μέλλοντων
 "προβλεψῶν ἀφασύρουσι." ἐμοὶ γὰρ ἔτε
 εἰ τις ἐκ φύσεως ἐπὶ τῇ φύσει εἰς σημασίαν
 τῆς ἐσομένης ῥα γίνεται, ὥσπερ ἡ τοῖς ζώοις
 τῶν σεισμῶν, ἢ τῶν ἀνέμων, ἢ τῶν χερσῶ-
 νων συμπίπτει πρὸς γινώσκω, τίμιον ἐστὶν δο-
 καῖ. κατ' αἰσθήσεως γὰρ ὁξύτητα, ἢ καὶ συμ-
 πᾶσιν, ἢ κατ' ἄλλω πινὰ φυσικῶς δι-
 νάμεων συνήκνουν, ἢ τριαύτη ἐμφύτω σω-
 ἐπεὶ μὲν τῆς, ὅθεν ἔχουσιν σεμνὸν καὶ ὑ-
 πέρφους, ἔτε εἰ τις καὶ λογισμὸν ἀνθρώ-

PL A C E T jam & illa percurrere
 quibus videris culationem facere
 vaticinationi divinæ, *alias quasdam artes*
circa futurorum prædictionem versantes cum
 eâ comparando. Si qua enim aptitudo no-
 bis naturaliter infit ad futuri præsagium
 (quemadmodum animalibus terræ-mo-
 tuum, ventorum, & tempestatum inest
 præcognitio) mihi quidem nihil vene-
 rabile videtur habere. Nam si secundum
 sensus acumen, vel compassionem, vel
 alium quendam consensum virium na-
 turalium, ejusmodi præsagium naturale
 sequatur, nihil id habet venerabile;
 neque rursus, si quis ex rationis discursu
 vel

vel artificiosis observationibus signorum ea conjectet, quæ per signa præmonstrantur (quemadmodum medici febrem prævidere solent ex systole pulsus & rigore) videtur mihi istiusmodi præscientia plurimi facienda; nam humano modo conjectat, & ex ratione nostrâ tantum concludit, deque rebus in naturâ latentibus, ex jam factis, vix ordinem rerum corporalium excedendo, crisin facit. Quare si sit in nobis vis quædam naturalis conjectandi, qualis est illa in animalibus manifestò se prodens, nihil revera habet illa præcipuum; perfectum enim & naturale & æternum bonum sperari potest nullum ex iis rebus quæ nobis obveniunt per naturam in genesi positam.

πνον, ἢ τεχνικῶς πρὸς τήρησιν, ἀπὸ σημείων τεκμηριῶν ἐκείνα, ὧν ἔστι τὰ σημεία δηλωπικὰ. ὡς ἀπὸ συστολῆς, ἢ φρίκης
 5 ὅτι μέλλοντα πυρετὸν προγινώσκουσιν οἱ ἰατροί. ὅθεν ὅθεν ὅθεν μοι δοκεῖ τίμιον ἔχον καὶ ἀγαθόν. ἀνδρωπίνως τε γὰρ ἔπιβάλλει καὶ συλλογίζεσθαι τῇ ἡμετέρᾳ ἀφαιρίᾳ πρὸς τὸ ἐν τῇ φύσει τοῖς γινομμένοις ὁμολογημένως, ἢ πρὸς τὴν σωματικὴν τὰ
 10 ξῶς ποιεῖται πρὸς ἀφαιρίσιν. ὥστε ἐὰν εἰ φυσικὴ τις ἐνεστὶν ἐν ἡμῖν ἐπιβολὴ τῶν μέλλοντων, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἡ δυνάμεις ἡδὲ ἐναργῶς ἐναργεῖσαι ὁφθαλμίζεται. ὅθεν δὲ αὐτὴ μακαριστὸν τὸ ὄντι
 15 κέκληται. τί γὰρ ἂν εἴη γνήσιον ἢ τελειον, καὶ αἰδίων ἀγαθόν τῷ ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς ἐν γένεσιν εἰς ἡμᾶς ἐμφυομένου.

C A P. IV.

Divina mantice multa nobis bona parit; Dii ex usu nostro eam animabus nostris vel inserunt, vel non.

SOLA igitur divina vaticinatio ab ipsis Diis pendens, nos verè participes facit vitæ divinæ; cumque ipsa possideat præscientiam & divinas notiones nos quoque eadem divinitate beat, bonumque purè nobis exhibet. Est enim beatifica Deorum cognitio omnibus bonis plena. Nec tamen prævident futura (ut tu conjicis) qui hæc præditi sunt vaticinatione, & tamen sunt interim ipsi infelices; nam omnis divina præscientia est formaliter bona, neque futura possint prævidere, iisque rectè uti nesciunt: una enim cum divinâ prænotione bonum & ordinem verissimum convenientissimumque hauriunt, & præterea simul utilitatem. Dii namque unà cum vaticinatione facultatem quoque ad cavenda incommoda nobis naturaliter impendentia suggerunt. Et quoties virtutem oporteat exercere, atque ad id conferat ignoratio futurorum, occultant ipsi futura, ut animus

MΟΝΗ ποίνω ἢ θεία μαρτυρὴ σω-
 ἀπομνήστεις θεοῖς, ὡς ἀληθῶς ἡμῖν
 20 τὴν θείαν ζωὴν μεταδίδωσι, τὴν τε προγνώ-
 σεως καὶ τῆς θείων νοήσεων μετέχουσα, καὶ ἡ-
 μῶς θείως ὡς ἀληθῶς ἀποφράζεται. ἡ δὲ
 αὐτὴ καὶ τὸ ἀγαθόν ἡμῖν γνησίως πρέχει,
 25 ὅστις πεπλήρωται τῆς ἀγαθῶν ὅλων ἡ μα-
 καριώτατη τῆς θεῶν νόσις. ἢ ποίνω
 “προορώσι μὲν, ὡς σὺ ἰσχυρίζεαι, οἱ ταύτῃ
 “ἐχόντες πρὸς μαρτυρικῶς ἢ μὲν εἰσι ἐν δαί-
 “μονες.” ἀγαθουμένης γὰρ ἔστι πᾶσι ἡ θεία
 30 προγνώσις, ὅθεν “προορώσι μὲν τὰ μέλ-
 “λοντα, ἡρῶνται δὲ αὐτοῖς χαλῶς ὅσα ἐπι-
 “σαν.” ἀλλ’ αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ πρὸς τάξιν τῆς
 ἀληθείας καὶ ἀνέπαυστον μὲν τὴν προγνώσεως
 πρὸς ἀνέπαυστον. παρέστι δὲ αὐτῇ καὶ τὸ ὠφέ-
 35 λιμον. οἱ γὰρ θεοί, καὶ δυνάμεις τῆς φυλά-
 ξαντες τὰ ἐπὶόντα ἀπὸ τῆς φύσεως διὰ τὰ
 πρὸς ἀνέπαυστον. καὶ ὅπως μὲν ἀσκήν δὲ πρὸς
 ἀρετῇ, καὶ συμβάλλει πρὸς τὴν ἡμετέραν
 μέλλοντι.

μέλλοντες ἀδηλία, ἀποκρύπτεισι τὰ ἐσόμενα ἕνεκα τῆς πλὴν ψυχῆς βελτίονα ἀποφράζεσθαι. ὅπου ὅτι πρὸς τὸ μηδὲν ἀφ' ἑρῆ, λυσιτέλει ὅτι τῆς ψυχῆς ὁ περιγνώσκων, ἕνεκα δὲ σώζειν αὐτὰς, καὶ ἀνάγκη, ὅτι τῆς μετρίτης ἐργασίαν ἐν μέσῃ αὐτῶν ἐστὶν ἐν πείρασιν.

inde melior fiat; quando verò ad hoc nihil interest, expedit verò animis præscire, ad hoc ut salvi ad sublimia revertantur, tunc cognitionem vaticinatricem mediis animarum essentiis inferunt.

C A P. V.

Homo à Dei visione lapsus in vitam mortalem, ita demùm fœlix erit, si ad priorem statum possit restitui. Fit hoc per Dei cognitionem. Qualis illa sit præ eâ, quæ est hujus vitæ.

ΑΛΛΑ τί ταῦτα ἀποκηρύττω; ὅτι πολλῶν ἐν τοῖς ἐμπερισταμένοις τῆς θείας μετρίτης πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιδείξας ὑπερέχον. βέλτιον οὖν ὅτι ἀπαυτίς πρὸς ἡμῶν ὅτι εἰς δὲ δαμονίαν ὁδὸν ἐπιδείξας "σοι, καὶ ἐν τίνι καί" ἢ αὐτῆς ἐστὶν. ἀπὸ γὰρ τέρας, ὅτι δὲ ἀληθινὸς δέξεται, καὶ ἀμα τὰς ἀπορίας πᾶσας ἕνεκα ἀφ' ἑρῆ ῥαδίως. λέγω τίνων ὡς ὁ θεωπὸς νοεμῶν ἀνθρωπῶν, ὡς ὡς πρὸς αὐτὸν τῆς θείας ἡμεῶν, ἐπεὶ ὅτι ἡμεῶν ψυχῇ τῇ καὶ δὲ ἀνθρωπίνον μορφῆς εἶδ' ὁ συνηρμοσμένη, καὶ ὅτι τὸ ἐν τῇ ἀνάγκῃ καὶ εἰς μετρίτης ἐγένετο δεσμός. σπουδὴν δὲ δεῖ, τίς αὐτὸ γὰρ λύσις καὶ ἀπαλλαγὴ τῆς δεσμῶν. ἐστὶ τίνων ὅτι ἄλλῃ τίς, ἢ τῆς θεῶν γνώσις. ἰδέα γὰρ ἔστιν δὲ δαμονίας ὁ ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ, ὡς ὡς τῆς κατὰ τὴν ἰδέαν συμβαίνει ἢ λήθη τῆς ἀγαθῆς, καὶ ἀπάτη περὶ δὲ κατὰ τὴν ἢ μὲν οὖν, πρὸς θεῶν σωτῆς. ἢ δὲ κατὰ τὴν μοῖραν ἀχάριστος ἔστι τὸ δὲ. ὅτι ἢ μὲν τὰς τῆς θνητῆς ἐστὶν ἰερατικῆς ὁδοῦ ἀναμετρεῖ. ἢ δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀρχῶν, κατὰ τὴν εἰσὶν αὐτῶν ἐπὶ τὴν κατὰ τὴν τῆς πᾶσι μὲν ἰδέας. καὶ ἢ μὲν γνώσις ἔστι τῆς πατρὸς. ἢ δὲ κατὰ τὴν ἀπ' αὐτῆς, καὶ λήθη τῆς κατὰ τὴν αὐτῆς κατὰ τὴν. καὶ ἢ μὲν σώζει τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ἐπὶ τῇ

SE D quid pluribus, cum fuisset ostenderim in prioribus, quantum divina vaticinatio humanâ sit superior. Præstat quod ipse desideras, ostendere tibi viam ad beatitudinem, & in quo ejus sit posita ratio & essentia. hinc enim cum veritas ipsa invenitur, tum omnes dubitationes facile diluuntur. Dico igitur homo ille contemplabilis & intelligibilis olim cum esset Deorum visioni conjunctus, postea aliam subingressus est animam, illam quæ humanam formæ speciem concomitatur, & propterea venit sub fati & necessitatis jugum. Considerare igitur oportet quâ tandem ratione ab his vinculis solvi & liberari posset. Præter Deorum autem cognitionem, alia ratio nulla est. Idea quippe felicitatis est ipsum cognoscere bonum; quemadmodum est malorum idea, ipsa bonorum oblivio, & circa malum error. Cognitio autem illa divinitati affixa manet; hæc deterior fors à rebus mortalibus avelli non potest; illa intelligibilium essentias per sanctimoniam pervestigat; hæc à principiis errans demittit se ad corporales ideas contemplandas; illa est ipsius patris cognitio, hæc autem est discessus, unâ cum oblivione, ab ipso Deo patre, qui est superessentialis & sibi-sufficiens; veram illa vitam servat quoniam ad sui patrem restituit; hæc

hæc autem hominem (qui genesi esse posset superior) usque ad id detrudit, quod permanet quidem nusquam, perpetuoque in fluxu versatur. Hæc itaque intelligatur prima felicitatis via, intellectualem habens unionis divinæ penes animas plenitudinem; sacra verò & deifica felicitatis traditio appellatur quidem porta ad ipsum omnium opificem Deum, aut sedes & boni regio: & primam quidem qualitatem requirit animæ sanctitatem omni corporeâ puriorem; deinde præparat animam ad participationem & boni contemplationem simulque ad contrariorum rejectionem, post hæc ad unionem cum Diis bonorum omnium fontibus.

πατέρα αὐτῆς ἀνάγει· ἡ δὲ κατὰ τὴν
ἡμαρτυρεῖται ἀνδρωπον, ἀλλ' οὐκ ἐμὴ πο-
τε μένοντι, ἀλλ' αἰεὶ ῥέοντι. αὕτη μὲν
5 οὖν νοεῖω σοι παρὼν διδαγματικὴ ὁδὸς,
νοεῖαν ἔχουσα τῇ θεῇ ἐνώσεως ἀποπλήρω-
σιν τῇ ψυχῇ· ἡ δὲ ἱερατικὴ καὶ θεουργικὴ
τῇ διδαγματικῇ ὁδοῖς καλεῖται μὲν δύρα
πρὸς τὴν θεοῦ δημιουργοῦ τῇ ὁλῶν, ἡ πόπῃ,
ἡ αὐτὴ τῇ ἀγαθῇ· διὸ αὖ μιν δι' ἐχθρῶν
10 πλὴν μὲν ἀγνείας τῇ ψυχῇ πολὺν πελειοτί-
ραν τῇ σώματι ἀγνείας· ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν
τῆς ἀγνοίας εἰς μέλειαν καὶ θάνατον ἀγαθῶν,
ὅτι τῇ ἐναντίων πάντων ἀπαλλαγῇ· μὲν οὖν
ταῦτα, πρὸς τὰς τῇ ἀγαθῶν διδόντας
15 θεῶν ἐνωσιν.

CAP. VI.

Theurgia animam præparat & assuescit ad divinam unionem; gradus per quos ad demiurgum & æternum λόγον adducit.

POSTQUAM autem tum mundi partibus singulis, tum etiam divinis potestatibus, per partes mundi diffusis, animam conciliaverit, tunc animam opifici universali sistit, & apud eum deponit, liberatamque ab omni materiâ cum solo æterno verbo connectit. Planius dicam; Theurgia ipsi Dei potestati per se-genitæ, per se-mobili, omnia sustentanti, intellectuali, omnia exornanti, ad veritatem intelligibilem revocanti, perfectæ & perficienti, potestatibusque cæteris Dei opificibus gradatim pro cuiusque proprietatibus ita coaptat, ut in actionibus earum intelligentiusque architecticis, anima, sacris peractis, perfectè confirmetur; & tum demum in toto demiurgo Deo animam collocat. Et hic finis est sacræ apud Ægyptios Anagoges.

ΕΠΕΙΔΑΝ δὲ κατ' ἰδίαν τῆς μοί-
ρας τῇ παντὸς συνάφῃ, καὶ τῆς δικέ-
σαις δι' αὐτῆς ὅλας θεῆας διωάμεσι· τότε
τῇ ὁλῶ δημιουργῷ πλὴν ψυχῇ παρὼν καὶ
20 ὡς κατὰ τὴν εἰρησιν καὶ ἐκτὸς πίσης ὕλης
αὐτῷ ποιεῖ, μόνον τῇ αἰδίῳ λόγῳ συνε-
νωμένη· οἷον ὁ λόγος τῇ ἀποτόνῃ καὶ ἀπο-
κινήτῃ, καὶ τῇ ἀνεχέσει πάντων, καὶ τῇ νοεῖᾳ,
καὶ τῇ ἐκκοσμητικῇ τῇ ὁλῶν, καὶ τῇ πρὸς
ἀλήθειαν αὐτῷ νοητῷ ἀναγωγῇ, καὶ τῇ
25 αὐτοτέλει, καὶ τῇ ποιητικῇ, καὶ τῆς ἄλλας
δημουργικῆς διωάμεσι τῇ θεῇ, κατ' ἰδίαν
συνάφῃ· ὥς ἐν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, καὶ
τῆς νοήσεσι, καὶ τῆς δημιουργικῆς πλέως
30 ἵσταται πλὴν θεουργικῇ ψυχῇ. καὶ ποτε δὴ
ἐν ὁλῶ τῇ δημιουργικῇ θεῇ πλὴν ψυχῇ
ἐνπίθησι. καὶ τότε πέλῃ· ἐστὶ τῆς τῇ Αἰ-
γυπτίοις ἱερατικῆς ἀναγωγῆς.

C A P. VII.

Ægyptii statuunt bonum aliud divinum, sc. Deum ipsum; aliud humanum, cum Deo unionem: Bitys. Theurgi circa hæc unice occupantur: nec credibile est errare eos aut falli in investigatione felicitatis.

ΑΥΤΟ δὲ τ' ἀγαθόν, ὃ μὴ θεόν ἡ-
γῶνται, ὃ θεογενετόμενον Θεόν. ὃ δὲ
ἀνθρώπινον, πρὸς αὐτὸν ἔνωσιν. ὃ ὡς
Βίτυς ἐκ τῆς Ἑρμῆϊδος βίβλων μεθρημέ-
νους. ὅτι αἰετὶ παρὲς τὴν ὁμῆρου
τοῖς Αἰγυπτίοις, ὃ σὺ ὑπονοεῖς, ἀλλὰ
θεοπαρεπῶς παρεδόθη. ὅτι ὡς ὁ σμικρῶν
οἱ θεοργῶν τὸ θεῖον νοῦν ὀνοχλῶσιν ἀλ-
λὰ ὡς τῆς εἰς ψυχῆς καὶ διασιν καὶ ἀπό-
λυσιν καὶ σωτηρίαν ἀνηγόντων. ὅτι χαλε-
πὰ μὴ ἀμελετῶσιν ἔτοι, ἀρξῆσαι ὃ
τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὴν ἀντιπῶν τῇ
ψυχῇ πάντων ὠφελιμώτατα. ὅτι ὑπὸ
πλάγους πινὸς φενακίζον δαίμονας, οἱ
πᾶσι πρὸ ἀπαληλῶ καὶ δαυμονίαν φύσιν
ἐπινοήσαντες, ὅτι ὃ πρὸ νοητῶ καὶ θεῶν
ἀναρξέντες.

DE bono autem sic sentiunt. Est
bonum divinum, nempe Deus ante
omnem intellectum; est & aliud humanum,
nempe cum ipso unio. Et hoc quidem
Bitys ex scriptis Mercurii interpretatus est.
Non igitur, quod tu arbitratus es, *omitti-*
tur hæc pars ab Ægyptiis, sed divino pla-
nè modo nobis tradita est. Nec de rebus
exiguis sacerdotes divinam mentem interpel-
lant, sed de iis rebus quæ spectant ad a-
nimæ purgationem, solutionem, salutem.
Sed neque difficilia isti meditantur, homini-
busque interim inutilia, sed contra res
animæ omnium utilissimas. Neque sub-
dolo & seductore aliquo *Dæmone in errores*
impelluntur, qui omnibus in rebus fallacem
dæmonicamque naturam longè excedunt,
& ad intelligibilem divinamque ascendunt.

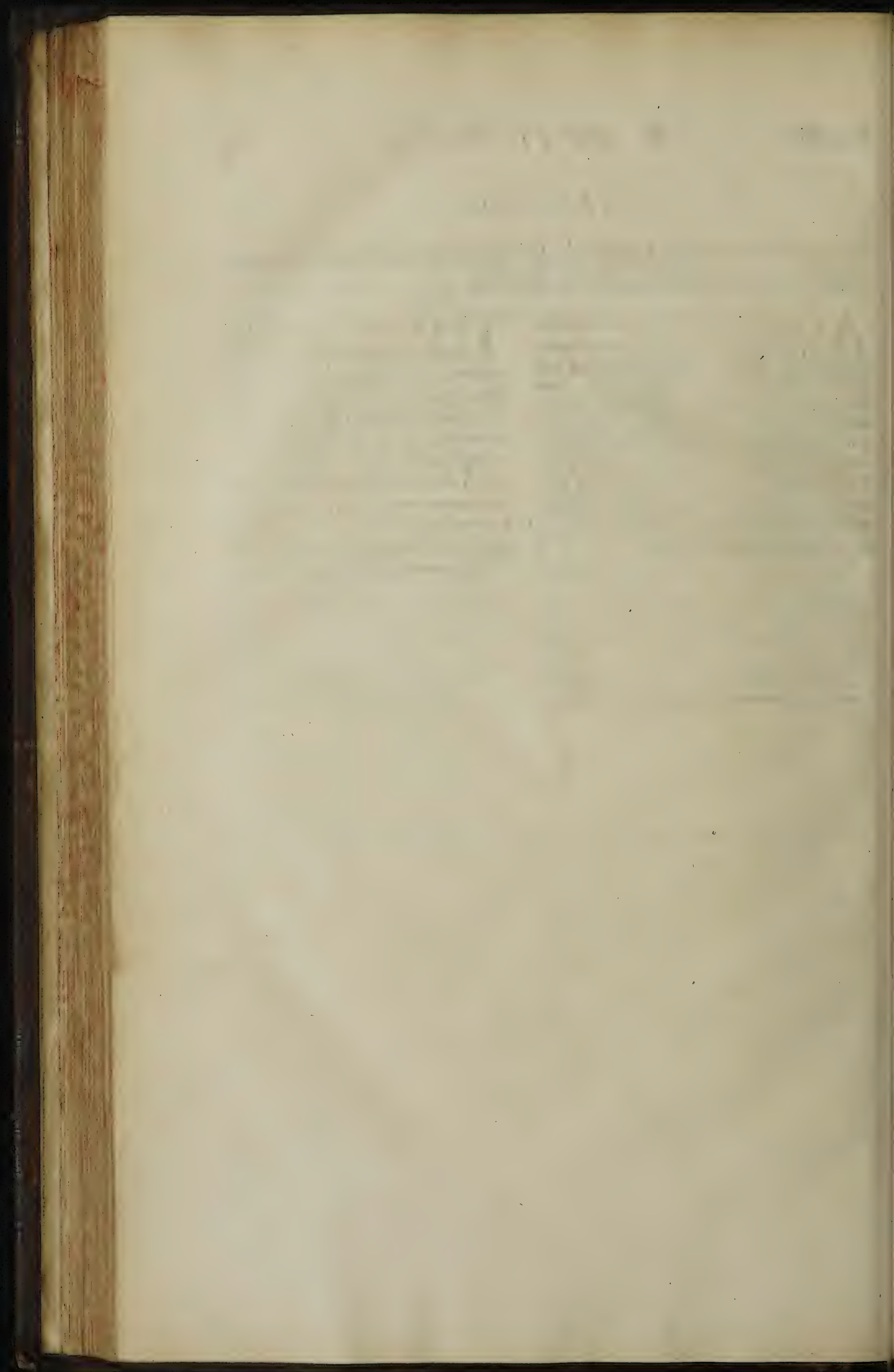
CAP. VIII.

Votum pro veritate & perfectâ de Diis cognitione impetrandâ, tanquam felicitatis & duraturæ amicitiae fontibus.

ATQUE hæc tibi respondimus ad ea, quæ quælivisti super divinâ vaticinatione & Theurgiâ: quod reliquum est, in calce sermonis Deos comprecor, mihi tibi que dare velint, ut firmiter custodiamus quæ verè intelligimus; insinuentque nobis per sempiterna sæcula veritatem, præstentque adhuc perfectiores de Diis notiones (in quibus omnium bonorum beatissima possessio nobis reponitur:) & denique inter nos unanimi-
tatis & amicitiae confirmationem.

ΤΟ ΣΑΥΤΑ σοι καὶ ἡμετέραν
δωίαν ἀπεκρινάμεθα, καὶ ὧν ἡ-
πόρησας, καὶ τὴν θεῶν μυστικὴν καὶ θεωρ-
γίαν. ὅχρημα δὲ οὗτο ὅτι λυσιπὼν τοῖς θεοῖς
5 ὅτι τὰ τέλει τῶν λόγων, τῶν ἀληθῶν νοη-
μάτων ἐμοὶ τε καὶ σοὶ παρέχειν πλὴν φυ-
λακῶν ἀμετάπτωτον, εἰς τε τὸ αἰδῶν αἰ-
ῶνα δι' αἰώνων ἀλήθειαν ἐνπιδένα, ἐπε-
λειότερον νοήσεων περὶ θεῶν χρηγεῖν με-
10 τασίαν, ἐν αἷς δὲ ὁ μακάριστος τέλος τῶν
ἀληθῶν ἡμῖν παρέκει, καὶ αὐτὸ ὁ κύριος
τῆς ὁμονοητικῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

F I N I S.

NOTÆ IN

IAMBlichum
DE
MYSTERIIS ÆGYPTIORUM &c.

Notæ in Testimonium Anonymi.

IAMBAIXΟΥ εἰς τὴν ἐπιστολὴν Πορφύριου. Nomen Iamblichi ipse Anonymus, qui hæc scribit, primus videtur addidisse: voluit Iamblichus latuisse. Pauci codices MSS. id præferunt; nec vidit Proclus.

Περὶ τῶν ὑπομνημάτων. Horum Commentariorum, quæ in Plotinum scripsit Proclus, præter Anonymum hunc qui meminerit vix reperio. Nisi forte ea intelligat Damascius quodam loco περὶ ἀρχῶν. Nam Ficinus alique post eum, Anonymum sequuntur.

Περὶ κεφαλῶν ἐπιστολῶν. Epistola Porphyrii olim cum Iamblichi hac responsione subjuncta circumferebatur. Edictum Constantini M. & nominis Porphyriani odium eam videntur extinxisse. Picus Mirandula junior ita tamen de ea loquitur, ac si legisset. Christiani posteriores non debuere eam neglexisse, ex qua tot Argumenta priores non mala deprompsere contra gentes.

Υποδείσεως οἰκείων. Fulianus apostata oratione 4. observat Iamblichum nonnulla scripsisse ἄλλοις ὑποδείσεως; hoc est,

non quod ita sentiret, sed ut argumento serviret. Archangelorum doctrinam, & materia ποινῶν in hoc tractatu amplectitur, alibi aliter philosophatur. Hic autem ad personam, quam gerit Iamblichus, respicit Anonymus.

Ἀβάμμωνος. Hæc est omnium fere librorum, in hac voce, scriptio. Opinor Ἀμῶν rectum esse. v. quæ ad cap. 3. Sect. 8. de hac voce. Plutar. l. de Iside, — Αἰγυπτίοις Ἀμῶν ὁ ἡμεῖς πρῶτος Ἀμμωνά λέγεται. Apud Josephum ex Manethone, quidam rex Μιαμῶν. Hunc porro Abammona summum apud Ægyptios prophetam fuisse, & Anebone celebriorem par est credere; quoniam is respondere fingitur.

Λέξεως ὑπομνημάτων. Breve, incisum, concisum. Hieronymus in Catal. Theotimus breves commaticoque tractatus edidit. ὑπομνημάτων καὶ ἀνδραγμάτων λέξιν conjungit Anonymus in Aristotelis Rhet. Eunapius in vita Iamblichi aliter de ejus stylo judicat, ac hic noster Anonymus. Codex v. cl. Seb. Feschii pro ὑπομνημάτων legit σημανμάτων; & haud scio an non idem vidit Scutellius, vertit enim exprimendi vis.

Notæ in Iamblichum.

Pag. 1. ΠΡΟΣ ΘΕΩ. Porphyrus in vita Plotini, item in II. libro de Abstin. docet se cum Ægyptio quodam sacerdote familiaritatem & amicitiam coluisse. Eundem laudat quoque Proclus commentariis in priorem Platonis Alcibiadem: credi potest fuisse idem, ad quem nunc scribit Porphyrus. Dictio quidem prophetam summum notat, qui tamen & sacerdos infra esse deprehenditur. Nec hoc novum aut incongruum; nam Apuleio II. Metam. dicitur Zaelas Ægyptius propheta primarius & sacerdos. Hor-
 nius Hist. Philos. lib. 5. c. 5. scribit Abnebo, non recte. Sane hac est ipsa vox quam legimus in titulo Psalmi 51. in Ne-
 etanebo, & forte in Anubi. Idem vult esse non personæ, sed officii nomen; nec id quidem recte. Eusebius, Theodoretus, Cyrillus, Augustinus aliter accepere.

Απορημάτων λύσις. Addit quidam MS. Αἰγυπτίων μυστηρίων. Hinc Ficinus, Crinitus, Scutellius de Mysteriis Ægyptiorum. Plerique Codd. hac non addunt; nedum ista, Chaldæorum, Assyriorum. Quæ solus Ficinus exhibet, non hoc, sed alio in loco.

CAP. I.

P. I. l. I. Ερμῆς πάλα δέδωκε. Iamblichus & sentiendi & loquendi in plerisque magistrum habuit Porphyrum. Πά-
 ντα γὰρ μοι καλῶς ἔδωκε ὁ ἡγεῖνός ἐστιν ὁ Ερ-
 μῆς λέγων, ὡς ἡγεῖνόν ἐστιν ὁ λόγος πᾶσι. Verba sunt Porphyrus in commentario ad Ptolemæi harmonica. Ex Porphyrus contra Porphyrum pleraque, quæ hic adducit, deinceps eum proferre ostendam. Duos Mercurios præcipue celebrabant Ægyptii. De priore hæc, quæ sequuntur, sunt intel-
 ligenda. Λόγος ἡγεμὼν Nicomacho, S. Lucæ Act. c. XIV. v. 12. λόγος ἡγεμὼν dicitur. Simplicio in præf. ad Arist. de Anima

ἡγεμὼν ψυχῶν καὶ λόγος αὐτοῦ. Suida in Ερμῶν, λόγος καὶ ἀληθεία ἐφορεῖται. Atque hos ideo ei titulos tribuebant veteres, quoniam, ut ait Philo Biblius apud Eusebium Pr. Evang. l. 1. Tantus literas invenit, & scribendi auctor fuit ad memoriæ subsidium; hunc Ægyptii Thoth vocant. Ex Manethone quoque, prodit Georgius Syncellus; eum multa literis arcanis & Hieroglyphicis consignasse, quæ interpretatus sit Mercurius secundus, & in templorum adytis reposuerit. De his infra plura.

L. 3. ἱερῶν ἐστὶν ἡγεμὼν. Galenus in pro-
 treptico vocat Θεὸν ἡγεμόνα. Sed Vettius Valens signanter ait Mercurii stellam producere eos, qui sacerdotia nanci-
 scuntur; item, alios sacris templisque præficere.

L. 4. Ἀληθινὸς ὁπισθὸς ἀγεστικός. Philo Byblius, Πρωτ. Θωθ πᾶσι καὶ θεοσεβείᾳ
 εἰς ὁπισθονικὴν ἐμπειρίαν διέταξεν. Ma-
 nilius libro I. v. 11, 25, 26. de Mercurio.

—Sacerdotes, quibus ipsa potentis
 Numinis accendit castam præsentia
 mentem.

De sacerdotibus Ægyptiis Firmicus, Qui-
 bus potentissimum Mercurii nomen (forte,
 numen) istius scientiæ secreta commisit.
 Porro in immensa librorum farragine, quos
 creditur Mercurius composuisse, decem com-
 memorantur, qui continebant πᾶσι θεῶν,
 καὶ τῶν ὅλης παιδείας τῶν ἱερῶν. Possint hic
 adduci Diodorus libro I. Strabo libro 15.
 Cl. Alex. Strom. 6. Mercurius orationis
 Deus est secundum aliam potestatem, huius
 autem scientiæ secundum aliam.

L. 7. Ερμῆς πάντα τὰ οἰκεία συζέμα-
 τα. Galenus l. 1. contra Julianum,
 c. 1. notat in Ægypto quicquid in artibus
 fuerat inventum, probari oportuisse à com-
 muni confesso eruditorum; tum demum,
 sine auctoris nomine, inscribebatur colu-
 mnis, & in adytis sacris reponebatur. Hinc

tantus

tantus librorum Mercurio inscriptorum numerus. De hac re qui velit plura, adeat Is. Casaubonum contra Baronium; Possevinum Bibl. voce Mercurius; Collum de Animab. l. 3. cap. 24. H. Ursinum in Trismegisto; Conringium de Hermet. medicina, & Olauum Borrichium ejus antagonistam. Imitati sunt hoc Pythagoræi. Omnia sua inventa Pythagoræ nomine insigniebant, sua subtrahentes. Atque hinc quoque evenit, ut olim multa tanquam à Pythagora scripta circumferebantur; cum tamen Hieronymus, Lucianus, alique testes idonei eum nihil omnino scripsisse affirmant. De Pythagoræis audi Proclum in Timæum, Τὴν ἡγεμονίαν ἡσυχάζοντο πλὴν ἐν τῷ δὲ δόξαι τῶν δογματῶν, καὶ τὰ ἐνὸς συζήματα, κοινὰ πάντων ὡς.

L. 10. Σὺ τε καλῶς ποιεῖς, ἀπὸ εἰς γνῶσιν. Hac in meo aliisque nonnullis exemplaribus admodum vitiose sese habent; unum sic legit ἀγνῶς ἀγνῶσιν, aliud autem ἀγνῶς ἀγνῶσιν. Emendationem ostendit codex Feschianus; ex eo sunt quæ nunc legis in textu. Consentit antiqua Scutellii versio——rectè facis, quædam tanquam inter se amantibus sacerdotibus ad cognitionem &c. ἀπὸ, forte πνὰ, vel ἄττα πνὰ.

L. 12. Περὶ θεολογίας θεωριῶν. Addit cod. Feschii θεός τε τὰ ἐρωτήματα. Quæ nondum video quid velint.

L. 14. Τὸν ἐμὸν μαθητὴν. Feschii liber addit πρὸς, omittit περὶ, facit hoc & cod. R. Vocem utramque expressit Scutellius.

L. 15. Γεγραμμέναι νομίμας. Cod. R. ὁμολογῶν; habet quoque Feschii. Incertum, quid viderit Scutellius.

L. 17. Οὐδὲ γὰρ εἶναι ὁρέπον. Mallem cum Feschiano cod. ὁδὲ γὰρ εἶναι.

L. 18. Πυθαγορεῶν. De Pythagoræ peregrinationibus Strabo agit libro 14. Iamblichus noster in ejusdem vita; ex his Hieronymus epist. ad Ambrosium.

L. 18. Καὶ Πλάτων. De Platonis peregrinationibus, præter eos quos ad ejus

vitam in Laertio adducit Menagius, vide Lucanum l. 10. Philostratum in vita Aristidis Sophista. Augustinum de Civit. l. 8. c. 4. Strabonem l. 17. Plutarchum de Socratis Genio: Xenophontem apud Ælianum, qui propter hoc Platonem reprehendit.

L. 18. Δημόκριτον. Hujus vitam Laertius scripsit, multis illustrarunt collectaneis Fonsius & Menagius; item Olauus Borrichius de Chemicorum sapientia. Scribit Columella libro 1. c. 5. sub Democriti nomine commentaria Doli Mendefii prodita fuisse. Dubito de ea voce Doli; certe Theophrastus libro 9. de Plantis, Stephanus in voce Ἀλυσθῶ, Scholiastes in Nicandri Theriaca, & Suidas, omnes uno ore Βῶλον appellant, & Δημοκρίτειον, ut distingui possit ab alio Bolo Pythagorico.

L. 19. Πολλὰς ἄλλας. Puta Oenopidem Chium, Solonem, Ellopionem, Simmiam, Archimedem, Herodotum, Thaletem, Homerum, Lycurgum, Dædalum, Melampum, Orpheum, Musæum, Euripidem, Chrysippum medicum. Horum nomina suis literis conservata sacerdotes Ægyptii ostendebant, teste Diodoro Siculo Hist. libro 1. Hi apud Græcos sapientiæ principes extiterunt, sed aliunde edocti; nec tantum Cecropem, & Danaum gentis suæ conditores Ægyptiis debent Græci.

L. 22. Ἱερογραμματέων. Est indubitabilis hæc correctio; nam scripti, obstinato errore, omnes habent ἱερογραμματέων. Horum officium describit Clem. Alexandrinus Strom. l. 6. secundum libros Mercurii, inter cætera interpretabantur Hieroglyphicas literas, item Cosmographiam, & Geographiam, & res cælestes, Solem, Lunam, & reliquos planetas. Chæremone ipse sacrorum scriba, apud Porphyrium de Abst. l. 4. ait, ὅ μὲν κατ' ἀλήθειαν φιλοσοφῶν ἐν τε περὶ φύσεως ὡς, καὶ ἱεροσολισαῖς καὶ ἱερογραμματέωσι. Horum celeberrimum & antiquissimum Collegium erat Thebis: ibi notat Strabo sacerdotes plurimum vacasse Astronomiæ & Philosophiæ. Floruerunt

erunt & Memphi. Numenius apud Euseb. ait Fannem & Jambrem fuisse ἱερογραμμα-
τας; Artapanus apud eundem facit Memphi-
ticos sacerdotes. v. Sect. 8. c. 1. Ma-
netho dicitur aliquando Ἀρχιερός & ἱερός,
γραμματὸς & ἱερογραμματὸς.

P. 2. l. 7. Εἰ δὲ καὶ φαίνοιτο. Post hanc
dictionem in plerisque manu exaratis codd.
frequentes intersperguntur lacunæ. Pri-
ma occurrit inter φαίνοιτο & δὲ. Ad
hanc tollendam nihil subsidii video. Se-
cunda sequitur ista ἢ ἐπὶ ad τοῦ λέγοντος,
longiuscule producta in codd. Regiis; sed
Feschianus explet interjecto οἱμα βέλπον,
huic adstipulatur Scutellius---cenſeo me-
lius. Tertia excipit hac verba εἰληπται
θεολογῶν. Hic vox θεῶν θεολ. inter-
jicitur in Feschiano, consentiente Scutellio.
Denique ex intervallo ſtant τὰ δπορήματα
in Regio codice, quem minus emendatum
multoties deprehendo.

L. 24. Γερὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἧς ἔγραψα.
Hæc est unius è Gallicanis libris lectio, &
confirmatur Feschiano: sane vix quicquam
simile noster exhibuit.

L. 27. Περιβαλλόμενα. Ita scripti, vel
περβαλλόμενα, ut noster. Rectius περιβαλ-
λόμενα.

L. 31. Χαλδαίων σοφοί. Etiam Ma-
gos hic intelligit. Et videtur eos Ægy-
ptiis sacerdotibus antiquiores agnoscere.
Diodorus lib. 1. scribit Belum coloniam
ex Ægypto ad Euphratem deduxisse sa-
cerdotes oneribus publicis immunes, ad
morem Ægyptiorum, instituisse: Hos
à Babylonis vocari Chaldaeos. Chalda-
orum philosophia per Pythagoram, Plato-
nem, & Berosum Græcis maxime innotuit.

L. 33. Αἰγυπτίων προφῆται. In cod.
Fesch. deest vox prior, & forte sine frau-
de. Ægyptiorum sapientes omnes fere
vocantur propheta, sine adjectione. Epi-
phanus adversus hæreses, τῶν Αἰγυπτίων
προφῆται καλέμενοι, τῶν ἀδύτων τε καὶ ἱε-
ρῶν ἀρχηγοί. Clemens Strom. 1. Περιέστη
Αἰγυπτίων φιλοσοφίας οἱ προφῆται. Pro-

pheta tamen munus, prout describitur ex
Mercurii libris ab eodem Clemente (ut
hoc obiter notem) parum admodum cum
philosophia habet commune. Late igitur
ea voce utitur Clemens, loco priori. A-
puleius, Plato Ægyptum adit, ut inde
etiam Prophetarum ritus addiceret.
v. Hornium in Histor. Phil. & Borrichi-
um contra Conringium.

C A P. II.

P. 3. l. 1. Ημεῖς οὖν τὰ μὲν Ἀσσυρίων
πάτρια δόγματα. Non dubito quin locus
hic corruptus sit; atque adeo vix ejus men-
tem aperuisse videar: commodior lectio vi-
detur hæc, Ημεῖς οὖν περὶ τὰ μὲν Ἀσ. θεώ-
ματα δόγματα παραδώσομεν σοι μετ' ἀκριβεί-
ας & ἀληθείας τὴν γνώμην. Sic fere Fe-
schii codex, sic fere Scutellius. Verto i-
gitur, Nos itaque sententiam nostram
tibi explicabimus de primis Assyrio-
rum dogmatibus, accurate & vere:
tum etiam nostra dogmata clare tibi
revelabimus. Codex R. legit περὶ ἧμε-
ρον, forte τὰ ἧμετερον σοι σφῶν.

L. 5. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀπειρών
γραμμάτων. Vellem non invidisset no-
bis Iamblichus librorum antiquorum nomi-
na & indices. Magorum omnis sapientia
descendit à Zoroastre; historiam Zoro-
astri (idem is est cum Zoroastre, Zarata,
vel Zabrata) ex Abulfeda aliisque colle-
git V. celeberrimus Edoardus Pocockius
Professor L. L. Oxoniensis: is igitur in-
ter cetera, ne plura transportem, fertur
librum religionis præcepta continen-
tem Magis tradidisse. Is liber XII. vo-
luminibus constitit, quorum singula
corum taurinum integrum implerent.
Ex his aliquot se possedisse ait Joan. Picus.
Vicies centena millia versuum à Zoro-
astre condita, indicibus voluminum
ejus positis explanavit Hermippus,
inquit Plinius l. 30. c. 1. Hi libri age-
bant de Deorum sacris, cultu, & ritibus;
item περὶ φύσεως, quos Suidas ait fuisse

4. eosdem videtur agnoscere Dion Chrysostomus Orat. 49. Jam Pythagoræ istos prælegisse Zabratum memorat Porphyrius. Magorum omnes sectas, & disputationes omnes constat versatas fuisse in adstruendis duobus principiis; proinde Porphyrius notat ab eodem Zabrato Pythagoram edoctum fuisse τῆς αἰ τῶν ὅλων ἀρχῆς. Disputabant de animæ in corpus descensu, quem Misionem lucis & tenebrarum vocabant, Græci autem ἡγεμόδον; item de liberatione lucis à tenebris, sive animæ reditu, quem Græci ἀνοδον dicunt. Magna est convenientia inter hæc, & ea quæ tradebant Ægyptiorum sapientes ex libris Mercurialibus; nec non inter ea quæ fuisse Zabiorum placita & scripta prodit Maimonides, Ductoris libro 3. ubi hos à Magis propagatos fuisse observat. Credo autem ideo nominandis Chaldaeorum libris supersedisse Iamblichum, quod sciret Porphyrium in vita Plotini pleraque ex istis scriptis νοθείας damnassee. Quod ipsum Cl. Alexandrinus quoque 1. Strom. fecit. Caterum totam Zoroastris historiam luculento stylo perscripsit Lilius Gyraldus 2. de poetis syntagmate. Ægyptiorum omnis sapientia ex libris Mercurii derivata est; sed & hos quoque longævitas obscurus & pæneignotos reddidit.

L. 6. Τὰ ὅ αὐτὸ ὕπερον εἰς πεπερασμένον. Feschius & Scutellius, ἐν πεπερασμένῳ βιβλίῳ.

L. 11. Ερμῆ παλαιὰς σήλαις. Apud Eusebium Præp. Evan. l. 1. dicit Sanchuniathon Taautum (i. e. Mercurium) expressisse cælum & Deorum vultus. Capella Mar. ait Mercurium præcepisse stellas Deorum stemmata continere: Non ergo philosophiam tantum. Has stellas ante diluvium reconditas fuisse in cavernis quibusdam, Σούργας dixere, non procul à Thebis Ægyptiis scribit Amm. Marcellinus l. 22. Hoc idem prodidit ex Manethone Euseb. Chron. l. 1. Has columnas interpretatus est secundus Mercu-

rius, suamque interpretationem multis libris complexus est; quod infra docet Iamblichus Sect. 8. Istarum meminere Laertius in Democrito; Dion Chrysostomus Orat. 49. Achilles Tatiuss ad Aratum, Cyprianus apud Photium in Eudocia, Theophilus ad Autolycum, ubi tamen Ερμῆ non Ηερμῆς lego.

L. 12. Ἀς Πλάτων, ἡδὴ παρόθεν καὶ Πυθαγόρας. Crantor Platonis antiquissimus enarrator affirmabat Sermonem Atlanticum ab Ægyptiis (ut erat multorum opinio) desumpsisse Platonem. Prophetas Ægyptiorum eum furti arguisse, ἐν σήλαις ταῖς ἐπὶ σωζομέναις ταῦτα γινέσθαι λέγοντας. Proclus in Tim. 1. Pro ἡγεμόντες legitur in cod. Feschiano Ἀναγμόντες: & mox pro σωζομέναις, in Regiis & Feschiano διεξήσθητο.

L. 16. Ερμελῶς πᾶσι μὲν δέμοι. Scutellius vertit, consolabimur.

L. 19. Γνωρίμῳ πάντι καὶ σαφῶς. Nec Scutellianus nec Feschianus agnoscit καὶ σαφῶς. Atque utinam præstitisset Noster, quod hic promittit: non desunt, quibus adhuc Porphyrio respondisse non videatur.

L. 21. Δεόμῳ, πρὸς ἀκριβῆ κατ. Deest Scutellio & Feschio vox ἀκριβῆ.

L. 22. Διῶν τὸν μόνον δὲ λόγον. Scutellius, ad cognitionem, pro viribus explicabimus. Puto tamen scriptum olim, ἀδιῶν τὸν δὲ λόγον μόνων ἡγεγείδει.

L. 23. Θεωρίας πλήρη τε. Hæc est quoque Feschiani libri scriptura cum lacuna. Sententiam ex Scutellio colligas, cognitionis plena, ad purgationem animarum expediemus. Nihilominus adhuc aliquid deest.

L. 24. Σημεῖα δ' αὐτὸ ἀξιόλογα. Addit hic Scutellius cognitionis. Hanc, in qua jam versamur, fuisse primæ pagine faciem averfam ex lacunis respondentibus prioribus istis constat. Illud quoque patet, omnes fere codices nostros ex uno aliquo vitioso descriptos fuisse. Δύναται

φράζεν *Scutellius* reddit, possunt dici.

L. 38. Κατὰ τὸ ἡδυνόν τύπον. Ita quoque *Scutellius* & *Feschius*; τὸν ὅπον legitur in Gallicano exemplari. *Elias* *Cretensis* in proæmio ad expositionem, quam in *Gregorium Theologum* scripsit, pane iisdem verbis, ac noster, usus est. Τὰ μὲν θεολογικὰ θεολογικῶς, τὰ δὲ φυσικὰ φυσικῶς, τὰ δὲ ἡδυνὰ ἡδυνῶς, ἔχουσιν καὶ ταλλήλως τῆς ἐφεσώσεως ὁμοιότητος ἀναπτόσονται.

C A P. III.

P. 4. l. 4. Εμφύλῳ γνώσει. *Cicero* de *Nat. Deorum* l. 1. Intelligi necesse, esse Deos; quoniam infinitas eorum, vel potius innatas cogitationes habemus. *Dion Chrysostomus* *Orat.* 12. hoc probat ἔμφυτον ἅπανιν ἀνθρώποις ὁμοιοῖαν, item ἀπλῶ, πρεσβυτάτῳ καὶ θεῶν, ξυγγνή πᾶσιν ἀνθρώποις vocat. *Cl. Alexandrinus* l. 5. *Strom.* idem multis ostendit, contenditque omnibus hominibus inesse Θεῶν ἔμφαν φυσικῶ. Pro antiquitate hujus persuasionis, quodque natura nostra coeva sit, illud maxime facit, quod non constet eam à quoquam hominum fuisse aliis primitus traditam. Cumque noti sint, qui primi Deum esse negaverint, non sint cogniti, qui invenerint hanc notionem Deum esse.

L. 5. Κελεύσεως τε πάσης κρείττων καὶ προαιρέσεως. *Julianus* *Orat.* 7. πάντες ἀδιδάκτως ἐπὶ θεῶν τι πεπίσμεθα. *Dion Chrysostomus*, ὁμοιοῖα ἀναλογία καὶ ἔμφυτος, ἐν πρῶτῃ τῇ λογικῇ, γυγνομένη καὶ φύσιν, ἀνδρὶ δυνατὴ διδασκάλου καὶ λόγου.

L. 13. Διείργηται γὰρ αὐτὴ πως ἐπερώτητι. *Facultas* & *actio* distinguuntur ab objecto. *Damascius* καὶ ἀρχῶν, ait, ἐπερώτηται μὴ ἔσσης, μηδὲ γνώσεως ἔσται. Et σωματὶ ὡς ἐνός πρὸς ἐν, ὑπὲρ γνώσιν. Alibi, ἀδιάκριται ἢ τὸ πρῶτον νοητὸ νόησις.

L. 17. Ὡς διαμένεις αὐτῷ καὶ μὴ δίδουαι. *Plinius* hac legit *Scutellius*. Non igitur concedendum arbitror Deos dare

oportere, quasi & non dare possimus. Quamquam hac ex conjectura, non ex fide codicis posuisse existimem; certe *Feschii* codex tantummodo, αὐτῷ καὶ δίδουαι καὶ μὴ δίδουαι.

L. 20. Ὅπου ὡς καὶ ἐν ἑσσι. *Abit* *Scutellius* aliorsum. Neque animæ potestas est probando & improbando cernere & discernere. *Feschius* duntaxat prout legis in textu. Alii habent καὶ ἐν ὅσιν. In tantis tenebris sensum, ut potui, elicui. Separata & infinita natura (si sic loqui fas sit) cognosci possit aliquatenus, 1. per oppositionem; nempe materialia omnia loco, tempori, motui sunt subiecta: separata nec motui, nec loco, nec tempori. Hoc autem potius quid non sit dicit, quam quid sit. 2. Cognoscitur per modum separationis & purificationis; *Damascius*, *Dionysius* *Areop.* *Syrianus*, *Camotius* τῶν ὄντων ἀφαιρέσιν vocant. Hic etiam modus est inadequatus; nam superiora plene ab inferioribus comprehendere nequeunt. *Ficinus* tertium modum addit, quem disjunctionis vocat; scilicet *Dii* & divina vel sunt temporalia, vel aterna; non temporalia, ergo aterna. Hic etiam modus suae mobilitate non congruit immobilibus. Totum hunc locum illustrabit *Cl. Alex. Strom.* 6. *Isidorus* *Pelusiota* *Epistola* 299. *Renatus* *Cartesius*, *Meditationibus*.

L. 22. Περιεχόμεθα μύθῳ. Hoc obscure innuitur in oraculo Chaldaico, quod *Damascius* sic explicuit, ὑπὸ δύο νόων ἡ ζωὸν καὶ πηγὴν καὶ ἐξέχεται ψυχῶν. Et illud huc referendum, Ἐν δὲ θεῷ κείνται πρὸς ἐλευσιν ἀκμάεις. *Simplicius* enim sic interpretatur, καὶ ἀσώματα ἐν τῇ φύσει καὶ θεῷ καὶ, ὡς ἐν ἀρχῇ καὶ αὐτῇ. Plura in hanc sententiam vide apud *Porphyrium* in *Appendice* *Sent.*

L. 27. Συμπεπομένων Θεοῖς. Deum exercituum passim agnoscit *Sacra Pagina*, *Pythagoræi* eodem modo loquenti sunt. *O-natus* apud *Stobæum* *Eclog. Phys. lib.* 1. Ἄλλοι θεοὶ ἔτι καὶ ἔχοντι ποτὶ κορυφαῖον, ὡς ἐπαπῶται

πραπώδ) ποτὶ πραΐτην. Post hos Plato in Phaedro commemorat nobis Θεὸς πραπώδης. Damascius, ὁ παδὶ Θεῶν κατ' εἰσὶν δαίμονες.

P. 5. l. 2. Αἰδίοις τῶν Θεῶν συνοπαδοῖς. Omnes fere ante Iamblichum philosophi τὰς Θεὰς τὰς πολλὰς τῷ ἑνὸς Θεῷ ὑπερβαῖν ἐλάμψας εἶναι λέγουσι, ὅτι αὐτοπελὲς ὑποστάσις, inquit Damascius. Hæc fuit etiam Sadducæorum opinio; neque enim Angelos & Spiritus dari simpliciter negabant, sed existentiam in illis separatam, permanentem, & per se subsistentem inficiabantur. Eandem commemorat & refellit Justinus Martyr contra Tryphonem, (qui quidem Trypho in ea sententia fuisse videtur) Ο πόλις, ὅπου βέλῃται, δυνάμει αὐτῷ περιηδῶν ποιεῖ καὶ ὅπου βέλῃται, λέγουσι, πάλιν εἰς ἑαυτὸν ἀναστῆναι. καὶ τῶν τῷ τρόπῳ καὶ τὰς ἀγγέλους αὐτὸν ποιεῖν διδάσκουσιν. Symmachus ille Samaritanus non aliter sensisse videtur; nam in Psalmo 95. δαίμονια vertit ἀνυπάρχουσας, teste Hesychio. Sed Chaldaica Theologia, quam hic noster sequitur, in Trinitatibus suis omnes unitates distinctas invicem & αὐτοπελὲς agnoscit. Oraculum, Οὐ γὰρ ἀπὸ παλαιῆς ἀρχῆς ἀπελὲς πὶ προχάζει.

L. 17. Εν ταῖς ἀφελέκτοις. Non favent codd. MSS. aliter scripsissem ἐν τοῖς ἀφελεκτοις. Ferri potest prior lectio.

C A P. IV.

L. 31. Εἰ μὲν ὡς εἰδοποιεῖς ἀφροεῖς ὑπὸ τῷ ὄντι. Hoc nunquam voluit Porphyrius. In Sententiis ipse ait ἡ τῶν ἀσωμάτων θεωρησία, & καὶ κοινότητα ἑνὸς τῷ τῷ ὄντι θεωρησιᾷ.

P. 6. l. 5. Χωρεῖται γὰρ ἐστὶν δὴ πρὸς ταῦτα καὶ ἀπλῶς. Ad primorum principiorum explicandam naturam Pythagoræ usi sunt, præ aliis philosophis, maxime accommoda phrasi. Genera prima sunt tanquam numeri; ideo Pythagoræ usurpabant in iis exponendis numerorum proprietates, & nomina, μονάδα, δυάδα, τριάδα, in quibus ordo καὶ

βάθος, qui est inter hæc principia, pulcre ostenditur.

L. 6. Τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων. Codex Feschii ὑπερχόντων. Scutellius laxæ, divinorum generum Nihil muto.

L. 13. Τίσιν ἰδιώμασι. Duæ voces continuo sequentes Κεχώρισται & ἰδιώματα desiderantur in Feschiano & Regio codice. Legit Scutellius, & postulat sententia. Confer Porphyrium in Sentent. S. 20.

L. 23. Δράν καὶ πάσιν ἐνεστὶν ἐνδρπίωσις. Porphyrius in Sent. S. 19. σκίσσιν τὸ πάσιν τῶν σωμάτων σωτὴρ καὶ τροφή, ἀπὸ δὲ πάντα τὰ ἀσώματα. Item S. 22. Idem docuit Theophrastus in Metaph. apud Priscianum Lydum.

L. 31. Απλῶ δὲ πᾶσα κίνησις ἐσιώδῃ αὐτῷ ἑαυτῆς. Hæc tuto contra Porphyrium adducit Iamblichus. Non negaturus est Porphyrius, quoniam hæc ipsa docuit in Sentent. S. 22 scribit ibi animam pati non posse ἵνα τὸ ἀπλῶ εἶναι εἰσὶν καὶ λόγον ψυχῆς αὐτοκίνητον.

L. 40. Η τῶν παρεπομένων. Videtur Porphyrium adumbrasse, qui ad hanc plane mentem philosophatur in Sentent. 33. Latina ponam brevitatibus ergo. Hæc de sensibili & materiali vere affirmantur; esse omnino extensum, esse mutabile, in alteratione subsistere, esse compositum, &c.

P. 7. l. 1. Επὶ δὲ τῶν κρείττονων γράν. Porphyrius ibidem, De ente vero & per seipsum subsistente hæc prædicantur: semper in semetipso situm esse, eodem modo atque secundum idem se habere, in identitate substantiam habere, esse immutabile, non compositum, indissolubile.

L. 10. Συμφέρει πλὴν καὶ φύσιν ἀφ' αὐτοῦ. In distinctionem secundum naturam censeo referendum, Scutellius. An forte desit εἰς & τὸ? ut fuerit καὶ δὴ καὶ τὸ ὅτι τὰς τ. ε. συμφ. εἰς τ. Συμφέρει refertur ad ζήτημα vel ἐρώτημα. & hoc modo in sequentibus sæpe loquitur Iamblichus

blichus. Ego mentem volui assequi hujus loci, de verbis non adeo sollicitus.

L. 17. Οὐσία ἁπλῶσι τὰς ἐνεργείας. Receptissimum effatum omnium philosophorum scholis omnibus. Sed Porphyrii mentem hoc in loco noluit capere Iamblichus. Qui querit ἐσιῶν γνωρίσματα ἐκ τῆς φυσικῆς κινήσεων, non querit aliquid antecedens & constitutivum essentiarum. Erit opera pretium hoc in loco conferre Ficini paraphrasin, qua fusius hac edisserit.

L. 23. Ἐν γένει ἡ γὰρ δύναμις. Separata substantia non sunt sub uno quodam genere, in quo per differentias distinguantur; sed differunt seipsis, & ordine graduum, & modo quo ad primam referuntur, & perfectionum dotibus: Sunt igitur simplicissima, & quasi genera per se existentia. Vide Sentent. Porphyrii S. 11.

L. 29. Ἐπιστημονικῆς θεωρίας ἀξία. Hanc esse καὶ βὰς in Theologia Chaldaica multis in locis docet Damascius. Sunt enim 1. νοεροὶ Θεοὶ, 2. ἀρχαὶ ἀρχαῖοι, 3. ἀρχαῖοι, 4. ἀρχαγγελικοὶ, 5. ἄγγελοι, 6. ζωνταῖοι. Similem ordinem Mercurius sequitur apud nostrum infra Sect. 8. c. 2. ubi Prima Principia ordinat ante Deos ætherios, igneos, & cælestes.

Ὡς περ ἐμπληθύνει. Scutellius, sicut cogit veritas. Legisse videtur ὅτι ἐστὶν ἀληθές, vel quid simile.

L. 39. Ἀνα τὸ αὐτὸν λόγον. Conveniunt inter se, quæ magis conveniunt in modo, quo ad superiora referuntur. Codex Regius, ὅτι τὰ ἀναφερόντων ἀναλογιστέον. Consentit & Feschianus. Melius hac expressit Damascius, ἐστὶ δὲ αὐτὸ ἐν τῷ ἀνακρίνεσθαι πῶς ὁρᾷ τὸ πρὸς τὰ πρὸ ἐαυτῶν καὶ τὰ μὴ ἐαυτῶν, κατ' ἀναλογίαν. ὡς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ σημαίνει ἡ δυνάμις.

L. 43. Διὸς ἂν τις αὐτῶν ἀφορεῖται. Erit utcumque cognitio illa valde obscura & imperfecta. Aristoteles de prima Philosophia ψευδίζομένη εἰκάν ἡ πρώτη φιλοσοφία. Damascius quoque in his indagandis magnam ὁρᾷ φθορὰν, ὁρᾷ λαξίν, &

μικροπρεπὴν ἢ μὴ ὁρᾷ ἐκείνην libere agnoscit. Et quemadmodum ad ἐνδεῖαν τῶν ὑπερδίων utimur τοῖς εἰδητικοῖς, ita quoque proprietates arithmeticas, tanquam symbola, cogimur adhibere ad ea ostendenda quæ omni numero carent & divisione.

CAP. V.

P. 8. l. 3. Ἀγαθὸν δ' ἐπέκεινα τῆς οὐσίας. Hoc demonstrat Proclus libro 3. Theologiae Plat. c. 1. Διὰ τέτων, δ' μὲν πᾶσα δὴν ἐξηρημύον ἀποδέδκε τὴν πέντε καὶ τῆς οὐσίας. Libro 6. c. 12. Bonum producit essentiam. Sed plenissime libro 2. c. 4. Bonum duplex, alterum quidem essentialem perfectionem præbet; alterum Diis ipsis suppeditat illud ut boni sint, quatenus sunt Dii, &c. Ἀρχὴ πάντων ἐν πρὸς τὸ ὄν, ἡ γὰρ δὴν ἐπέκεινα πάσης οὐσίας, Damascius.

Καὶ ὅτι ἀποσώμενον ταύτης. Scilicet ταύτης, non οὐσίας.

L. 15. Οὐσία μὴ ἀγαθὴ. Bonum essentiale non inest, sed participatio quadam modo inseparabili. Ponit hic præexistentiam animarum, more reliquorum Platoniorum; & apud Olympiodorum in Platonis Phædonem, eo argumento colligit animæ immortalitatem. Progreditur autem hoc pacto, Μαθήσεις ἀναμνήσεις, αἰδέσθαι ἀρετὴν καὶ ψυχὴν. Plura qui velit tum Veterum fere omnium, tum Iamblichi ipsius de Anima uno intuitu dogmata cognoscere, adeat Stobæi Eclog. Physic. lib. 1. ubi integer fere Iamblichi de Anima commentarius (μὴ νόβιλον ipse inscripsit) conservatur. Expressit hac Iamblichus ex Porphyrii Sentent. 34. ubi dicitur, Ἡ ψυχὴ φύσις ὅτι ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ἀγαθὸς μετέχον δυνάμενον καὶ ἀγαθοποιεῖν.

L. 22. Ἡ δὲ ἀμετάστατος. Ponam Michaelis Pselli verba ex libro Physicorum nondum edito, Πᾶσα ψυχὴ μετεκτετατὴ πρὸς τὸ εἶναι αἰώνιον ἐστὶ, καὶ ὁ ἐνέργειαν καὶ ἄρδονον.

L. 32. Ψυχὰς ἀγαθὸς ὡς. lege εἶσι.

L. 34.

L. 34. Ζῶης ὁμοειδῆς συγγένειον Nam Heroas definiunt animas a corpore separatas. V. Plutarchum in Placitis, qui ait communem esse Thaletis, Pythagoræ, Platonis & Stoicorum opinionem; sed de his deinceps agatur. Nescio autem an non ὁμοειδῆ hic legi debeat.

L. 35. Τῆς δὲ τῆς Θεῶν ἔξηρτημύδου. Demonum naturam, divisionem, officia, fraudes describit Proclus Com. in Alcibiadem priorem, paulo post initium, & fere iisdem verbis, quibus hic Iamblichus. Eadem quoque tractat Porphyrius libro 11. de Abstin. Nimirum Plato omnibus in verba præiit.

P. 9 l. 44. Καὶ ὁ νομῖμος. Repone νομῖμος. Sic alibi loquitur, cap 9.

L. 45. Το αἰνῆτον αἶπον πάσης κινήσεως. Deum ponit Aristoteles αἰνῆτον & χωρίζον, hætenus cum Platone sentit. κινεῖ δὲ αἶς ὁρεκτὸν καὶ νοητὸν, ἢ κινεῖ μόνον, non est ex Platonis sententia.

P. 10. l. 4. Πάντα δὲ τὰ ποιαῦτα. Lege πάντα δὲ, vel δητὰ.

L. 5. Το ὅ εἰς πληθύνει. Ἀγκυρινόμυον. Quid de hac re senserint Veteres, docet Plutarchus libris de Placitis, Iamblichus apud Stobæum Ecl. Phys. l. 1. Anastasius Sinaita, Philoponus; sunt enim ex eo excerptæ quæ circumferuntur, de Anima celebres opiniones. Michael Psellus in Physicis, Proclus in Alcib. 1. Porphyrius in Sententiis, Aeneas Gaz. in Dialogo.

L. 10 Κινήσεως ὅτι πρῶτον. Aristotelis & Platonis discordantes hac in parte sententias vide apud Iamblichum, ubi prius, quas tamen conciliare non est difficile. Nam cum Aristoteles animam vocet αἰνῆτον, aliud nihil vult, quam ejus naturam sive essentiam fixam, immutabilem, æternam esse; quod etiam Plato, & noster, & omnes Platonici ponunt. Hoc autem in loco noster, & Plato ubi αἰνῆτον esse animam affirmat, de animæ operationibus, non de essentia loquitur. Porro habet ἐναντιοφάνειαν, quod hic dicitur; & quod

uno ore omnes Platonici affirmant, animam esse αὐτοκίνητον. Syrianus (teste Damascio) vocabulum sic intellexit, αὐτοκίνητος ἢ ψυχή, ὅτι ἀφ' ἑαυτῆς, ἢ μὲν τοι ὑφ' ἑαυτῆς κινεῖται. Quæ quidem subtilius quam verius dicta videntur; certe Proclus Syriani discipulus aliter scribit, libro 1. Theol. Plat. c. 13. ψυχὴ αὐτοκίνητος πρῶτως ἑαυτὴν κινεῖ, καὶ ὑφ' ἑαυτῆς κινεῖται, καὶ ἔξ τῆς πλὴν ὑφ' ἑαυτῆς δυνάμεως &c. Dicitur igitur anima αὐτοκίνητος respectu corporum & rerum sensibilium, quæ sunt plane ἐπεκίνητα. Mens, ὁ πολυμήτης νῆς, omnis motus, adeoque animalis, princeps causa & fons est.

CAP. VI.

L. 22. Ἐν τῷ ἐνὶ πληθύνει. Ad hæc intelligenda ponam receptissima Platoniorum effata, Παιδείης ἢ ὁ ἐνὸς φύσις, καὶ παντοφύης· πάντα ἀπ' αὐτῆς ἐκμηδύει. Erat etiam hæc Lini & Pythagoræ sententia. Deinde ἐν ἐκείνῃ ἡ ἰσοστασία ἐν καὶ πολλὰ εἰς Θεός, καὶ πολλοὶ Θεοί. Porro in omni ἀγκυρῶσι sive τῇ ξείνῃ reperitur μονή, πρῶτον δὲ, ὁ πρῶτος; sive ἡνωμένον, ἀγκυρινόμυον, & ἀγκυριμένον. Adhuc, ὅτι ἐν ὠδίνῃ πλὴν ἀγκυρῶσιν. Item, ἡ πρώτη ἀρχὴ ἔχει τὴν ἐνδείαν ἀκρότατον ἔχοντα τέτων πρὸς αὐτὴν. Et, ὁ νοητὸς ἀγκυρῶσι ἀγκυριώμενος, καὶ ἰσότητος ὁ ἐνώσεως· ὁ δὲ νοερός, τὸ ἀγκυρῶσιν πλεονάζοντος.

L. 24. Κατὰ πλὴν τῷ βελτίονι ἰδέαν πρῶτον. Quod enim præstantissimum in se habent inferiora, id acceptum referunt superioribus; unde conservatur τῷ πρῶτον ἀγκυρῶσιν πρὸς τὰ παραχρῆντα ἀλλήλην.

L. 30. Ἐνὸς φημι καὶ ἡ ἀδαρότητα. Nam in omni processu unitas apparet. Ita enim νοητὸς Θεός in inferiora se demittit, ut suam unitatem super eas, & βασιλεύειν constituat.

L. 34. Ἐκείνη τῇ ἡρώδῃ. Genera nunc designat παχυμερῶς loquendo; distinguunt

stinguit in plura alibi. In divisione unius in plura auctores habuit, quos sequeretur ante Platonicos, Chaldaeos, Phœnices, & Ægyptios. Hos enim omnes διαρετικὰς fuisse observat Damascius τῷ κατ' ἐνωσιν ὑφετώτων, & Chaldaeos quidem constituisse in sua Theologia ἀρχάς, primam, mediam, ultimam; Platonem in Parmenide concordem videmus. Dæmones igitur & Heroes sunt proximi extremis, & componuntur ex proprietatibus eorum. In istis quod est divinum, magis elucet; in his quod est ad animas nostras affinius. Confer cum c. 1. libri 1. Irenæi.

L. 35. Τῶν ἀκρῶν, ὁ μὲν. Lege ἔ μ τῷ περὶ τῶν, τῷδε τῷ.

P. 11. l. 4. Τὸ περὶ ἀλλόμηνον περὶ τῶν. Valentinianorum vox, sed & in his Scrip-
toribus frequens. Τῶν νοητῶν περὶ ὁλοῦ commemorat Damascius, item πλήρωμα, σιγῶν, ἀλήθειαν, βύθον, αἰῶνα, aliaque eo plane sensu, quo leguntur apud Irenæum libro. 1. c. 1. & alibi, & mox infra. Patriarchæ Hæreticorum philosophi.

L. 10. Εὐ τῷ ὑπάρχον, ὁμοίως ὅ ἐν τῷ δυνάμει καὶ ἐνεργεῖν. Hæc principiorum distinctio ex Oraculis Chaldaicis petita est. Pythagoras eadem describit per μονάδα, δυάδα, τριάδα. Plato per πέντας, ἄπειρον, μικτόν. Damascius per ἐν, πολλά, & ἡνωμένον. Alia Oraculorum editio sive versio, pro ὑπάρξει ponit παντα, pro ἐνεργείᾳ, νῦν.

L. 19. Βεβαυτάτων ἀφορισμόν. Lege ὁ ἀφορισμός.

CAP. VII.

L. 20. Τὸ μὲν ἔστιν ἄκρον καὶ ὑπερέχον. Deorum idiomata diversissima esse probat ab animarum idiomatis, & quidem per ἀετι-
ones. Puto Porphyrium paucis complexum esse omnia, quæ noster διεξοδικώτερον scripsit; audiamus eum ex Sententiis. Quæ sunt per se incorporea, eo ipso quod sunt omni corpore & loco præstantiora,

ubique sunt: non distensive, sed individue, & adsunt quodocunque volunt, habitudine seu affectu; ita tamen ut cum corporibus non commisceantur. Addi possit & illud, Αἱ ἀσώματα ὑποστάσεις ὑποβαίνουσι, καὶ μερίζον, καὶ πληθύνον, εἰς τὰ κατ' ἀτομον τῇ ὑφείσῃ τῆς δυνάμεως. Vide plura Sentent. 28, 30, 31, 32.

L. 29. Περὶ ἀρχῆς πάντων. Lege πάντων.

L. 32. Τῶν ἐνεργῶν ὅλων. Deest forte μὲν τῶν ἀρχῶν ὅλων.

P. 12. l. 6. Νῦν τοίνυν ἡγεμόν. Porphyrius sciscit, νῦν ἐν Θεῷ. Et Chaldaei, ut jam ostendimus, in prima Triade νοῦν constituunt. Et νῦν quidem duplex, ὁ μὲν ἀμέτεχός, quem εἰσώδη vocant: ὁ δὲ μετεχόμενος, cuius particeps est anima, quem etiam μετέχον appellat.

L. 27. Μέγας ὁ ὢν ἐπάρχῃ. Lege ἐπάρ-
χῃν. l. 33. ἐννοήσε.

CAP. VIII.

P. 13. l. 3. Περὶ τὰ ὑπερέχοντα σώμα-
τα. Præter Porphyrium Diis corpora ætheria administranda alii tribuerunt; sed Hierocles ad Pythag. carmina paululum abit, nam ætheriis præficit Dæmonas. Aristoteli Deus est εἶδος χωρὶς ὁπβεληγὸς τῇ σφαίρᾳ τῷ πορτῷ, ἥτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα. Plutarch. in Placit.

Fam Dæmonas in aere dominari nostræ Literæ Sacra prædicant, & Chaldaeorum philosophi crediderunt; ut colligas ex Psello de operatione Dæmonum, & ex Phisicis, cap. περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων. Quod anima terreno corpori præficiatur, ostendit idem Porphyrius in Sentent. 32. Animæ esse in terra, est præesse corpori in terra agenti. Idem apud Theodoretum ad Gracos Serm. 10. ex Apollinis oraculo, quod ibidem refellit, hæc Deorum diversitates ostendit. Sunt enim Dii inferi, terrestres, marini, supercælestes

lestes & aetherii. Nec tacuit in libello de Antro, materiales & marinos.

L. 8. Σωκράτης εἰς πλὴν φυλῶν. Suscepta persona videtur oblitus; sane Aegyptius sacerdos, cur Socratis meminerit nulla ratio est.

L. 10. Απόλυτα πάντα καὶ ἄφετα. Omnes Deos ἀπολύτως simpliciter esse non concedet Theologia Chaldaica. Nam ἀπόλυτοι tantum sunt οἱ ἄζωνοι, & iis quot quot superiores; nam septem ὑποκοσμητορες & ζωδιοκράτορες & ἐγκόσμοι pro partibus universi & ipsi quoque dividuntur, mundoque adsunt gubernando, cique quodammodo inhaerent. Nihilominus hac esse vera quae nunc disputat Iamblichus, fatebitur Porphyrius in libello Sentent. Sent. 4. 20. 28. 30.

L. 29. Τῶν σωμάτων ἐμποιοῦσα. Mallem cum Regio codice ἐπεισοῦσα, & mox πρὸς τέτοις.

L. 34. Κατ' εἰδωλιδιώματα ἐντίθησιν. Nunquam adducar, ut credam hoc Porphyrium esse opinatum. Nimia est hac ἀρετὴ λογία. Interim quaerit nonnemo apud Plutarchum de Defect. Orac. Τίτι τῶν Θεῶν ἀγαφέρουσιν οἱ δαίμονες; εἰ καὶ κατ' εἰσὶν ὁ ἀφ' αὐτῶν, καὶ κατ' ἀρετῶν ὁ ἀπαθείς, καὶ ἀναμαρτυροῦντες ἔχουσιν.

L. 35. Λήξεις καὶ ἀφανομίας. Clarius hoc & fusius infra declarabit. Interim videatur Origenes contra Celsum libro 7. Proclus in Alcibi. 1.

P. 14. l. 11. Πρὸς ἀλγε βίον ἢ ψυχῇ. Descensum Animarum ex veteribus varias ob causas, ex varietate opinantium, describit Iamblichus apud Stobaeum, Ecl. Phys. libro 1. Inter cetera ἐκάστοις τρόποι νοῦνται τὸ κατὰ δόξαν, ἢ ἐλπομένης αὐτῆς τὴν ψυχῆς πλὴν διοίκησιν πλὴν πρὸς γλῶσσαν. Anima interim universalis secundum Plotinum adeo non accedit corpori, ut corpus ei accedat; nec eam corpus continet, sed ab ea continetur. Ceterum Eugubinus lib. 9. de Peren. Phil. 6. 27. hunc locum produciens, legit πρὸς ἀλγε βίον, sed nihil mutandum. Simplicius in

Categ. p. 95. πρὸς ἀλγε πνῆσ ζωῆς πρὸς εἰσὶν ἢ ψυχῇ; & totus locus merito perlustrandus, est enim ex Iamblichus. Explicat hanc rem Origenes erudite, ut solet, ex antiquis, libro 1. contra Celsum. Vid. etiam doctissimum & vere magnum virum D. Huetium p. 96. Origen. Οὐρανίων πρὸς φορὰ εἰς πᾶς ἐρανας. Hac tradit secundum Timaei hypothesein, qui animas dividit pro diversitate receptaculorum. Nam Universalis totum mundum nanciscitur: anima Deorum conspicuorum, caelestes sphaeras; elementaris, ipsa elementa. Inter has omnes est quidem nexus, quem & Κεραὶν vocant. De reditu autem sive conversione inferiorum ad superiora videatur noster apud Stobaeum, c. de varietate descensus. Sed & infra de hoc agatur, Sect. 3. c. 28. & Sect. 8. c. 6.

L. 32. Ως πρὸς ἀλγεμάτων. Schola Platonica effatum, Οδημοεργικὸς νῆς πάντα ἐν εἰσὶν πρὸς ἀλγεμάτων πρὸς ἀλγεμάτων, πρὸς ἀλγεμάτων. Quod autem de ὁππορῇ hic innuit, sic intelligendum; secundum Platonicos ὁππορῇ est ἐκστάσεως ἐπανόρθωσις. Quoniam enim ἀπὸ τῆς εἰσὶν πρὸς ἀλγεμάτων, ideo ad suum principium omnia anhelant, & ad illud reverti, quantum possunt, contendunt. Sunt autem tres principales ὁππορᾶι, κατ' εἰδωλόν, κατ' ἐλπίδα, κατ' ἐλπίδα. Denique in omni principio (sive superiori) reperitur μὴν, πρὸς ἀλγεμάτων, ὁππορῇ. Vide Porphyrii Sentent. 30. v. etiam huius Sect. c. 28.

L. 40. Εμπρὸς τῇ ἰδ. Lege ἐμπρὸς. & lin. ult. pro ὑπὲρ, ὑπὲρ.

P. 15. l. 24. Θεῶν εἰδῶν μετὰ δόξαν ἀγαθῆναι δὲ πρὸς τῇ ὑπόμει. Nunquam hoc negaverit Porphyrius. v. Sentent. 28. 29, 30.

L. 27. Ιερεῖς ἀγίστεας καὶ τὴν δευρηκῆς κοινωνίας. Sacerdotes antiqui, cum considerarent in rebus naturalibus cognationem quandam, compassionemque (συμπάθειαν) aliorum ad alia, & manifestorum ad vires occultas, & omnia

omnia in omnibus invenirent, sacramentorum scientiam condiderunt. Agnoverunt enim & in infimis suprema, & in supremis infima: in cœlo quidem terrena secundum causam, modoque cœlesti; in terra vero cœlestia, sed modo terreno. *Proclus de Magia. Infra Sec. 3. c. 15.* & porro de his copiosius tractabitur.

L. 30. Απώμιστα τὸ πρὸς τὴν γλῶτταν δῖα. *Epicuri κωμῖα δόξα*, Quod beatum & immortale est, id nec habet nec exhibet cuiquam negotium, Et apud *Plutarchum in Placitis*, tollit *Epicurus Providentiam*, omnia hæc inferiora φύσιν ἀλόγως subjicit; cui opinioni affinis fuit & *Aristoteles*. Sed secundum *Pythagoram* (& concordat in plerisque *Iamblichus*) Deus est animus, per universas mundi partes, omnemque naturam commeans.

L. 39. Θεοὶ κρατύνται. *Porphyrus Sentent. S. 28, 29.* Μοx lege πειράσσει πάντα ἐν αὐτοῖς.

L. 44. Πληρώματα τῶν Θεῶν. Vox hæc venit ex *Chaldaicis oraculis*, & *Valentini officina*. Mens eadem & significatio utrobique. Vide supra p. 4. l. 23.

L. 45. Οπόπου ὁπλίσθηα πρὸς τὴν θεῖαν. Solem meridianum nequeunt omnes intueri, sed ij tantum qui oculis bene valent. *Sectione quinta, c. 24.* docet materiam esse ὁπλίσθηα πρὸς Θεῶν ὑποδοχῶν. In hac aptitudine invenienda & procuranda *Theurgiam* maxime versari ibidem docet. *Proclus in Alcib. priorem*, hanc rem multis persequitur. In omnibus bonorum communicationibus duo hæc requirit, πλεονεξίαν δῶσαν ὅτι δυνάμιν, καὶ ἀντιστοιχίαν ὁπλίσθηα. Vid. *Epistolam Abi Jaafar Ebn Tophail*, p. 37.

P. 16. l. 7. Οὗτος ἐν αὐτοῖς. *Feschii cod.* ἐν αὐτῇ, item ἐ Regis unus. Alter αὐτῶν. Forte αὐτῶν.

L. 16. Εναρμόσθηα πρὸς ἐπηρῆν ὁπλίσθηα. *Feschius ἀπρητ.*

L. 25. Εὐόδοι λέγοντες ἀέροι. Μειζῶσι πρὸς μίαν θεότητα εἰς πολλὰς μεμεγῆσθαι, *Epiphanius. Videatur & Alcinous cap. 15. & Sallustius de Diis.* Item *Origines, Homil. 23. in Josuam.*

L. 31. Μερῶν μερίσας. Lege μερίσας μετὰ χαρᾶς.

L. 37. Τρόπον τῆς θεῖας ἀλήθειας. Ab uno summo Deo particulares Deos cuique mundi parti præpositos infra docet *Sec. 9. c. 9.* Vide quæ ad illum locum.

P. 17. l. 7. Ὡς περὶ οὗ τοῦ φωτός. Divinam eminentiam & providentiam lucis similitudine plurimi adumbrarunt. *Patricius* hinc novæ circa Universalia philosophiæ ansam arripuit. Puto *Hermetis dictum*, Lucem esse Dei corpus, veritatem esse ei pro anima. *Julianus Orat. 4.* quæ est de Sole, pluribus ostendit analogiam inter lucem cœlestium & hanc mundanam. Habet autem pleraque ex *Iamblichis*; nec tamen ut *Petavio* videtur ex hoc opere, sed libro de Diis. Inter cetera *Julianus* secutus *Nostrum*, & *Phœnicum Theologiam*, ait, Lucem esse purum actum, ex actu puro divinæ intelligentiæ per cuncta emanantem. Illud moneo, *Priscianum* *Lydum* cum scriberet in *Theophrastum*, ob oculos habuisse hunc *Iamblichis* locum. Omnes autem *Platonem* & *Plotinum* secuti videntur. Tota de re qui plura desiderat, legat *Ficini libellos de Sole & Lumine*; item ejusdem *Theologiam*. Ex multis pauca hæc libuit adferre. 1. Lumen in genere sensibili purissimum. 2. Facillime, amplissime, celerrime dilatatur. 3. *Innoxium* occurrit omnibus. 4. Calescit, generat, fovet, movet omnia. 5. Omnibus adest & inest purum & incontaminatum. Hæc omnes in Deo reperiuntur proprietates, & quidem modo longe eminentiori.

L. 17. Τῶν ὄντων ὅλως. Mallem ὅλων. Μοx lege ἀποτίμενε δαί τι μ. Hoc in loco multum

multum discrepat Scutellii versio à codd. nostris.

L. 26. Πανταχῶ ὅλον. Forte ὅλως. l. 37. Post φερόμενα hæc bene addit Feschius σωέχ, μέγιστος ὅ τοις ἰσὺς ἀφορίζει, καὶ τὰ πορρωτάτω διακείμενα, καὶ πᾶς πελοπίδας &c. Eadem legit Scutellius.

L. 40. Θεῶν ἐμφερὲς ἀγαλμα. Hæc ex Platone, qui Solem Dei εἰκόνα esse ait, & ἀγαλμα adorandum, in Epinomide.

P. 18. l. 3. Πρὸς δ' ἀφ' ἡμετέρων τῶ ἀφ' ἡμετέρων. Proclus libro de Damone multa in hanc mentem; quod superius est, nihil in se à deterioribus accipit.

L. 14. Ἀντιπερίστασις. Feschius l. ἀντιπερίστασις, Scutel. ἀντιπερίστασις.

L. 18. Τὰ μὲν αἰθερίως, τὰ δ' ἀερίως. Breviter Aristoteles; quod recipitur, ad modum recipientis recipitur. Verbosius hoc tractat multis in locis libri jam citati Proclus. Deos alios igneos, alios cælestes, alios ætherios, alios postremò terrenos esse agnoscit, (quod ipsum supra docuit Alcinoüs,) inferiora verò Deos participare, aliter atque aliter, suo qualibet ordine, & modulo.

L. 20. Τῶν ἔργων τέχνη. Imo καὶ τέχνη. Habes hic Magiæ primordia. Proclus in libello de Magia. Veteres contemplati (superiorum cum inferioribus convenientiam) divinas virtutes in locum inferiorem, ob quandam similitudinem, deduxerunt. Miscebant autem plura invicem, quia videbant simplicia non habere sufficientem proprietatem ad numinis advocacionem. Duplicem vulgo faciunt Magiam, θεωρητικὴν & γυναικείαν. Est utraque infamis (licet Academia Salmantica utranque publice docuerit superioribus seculis, ut scribit G. Vossius Idol. l. 1. c. 8.) nam sunt utrique (Magi) ritibus fallacibus Dæmonum obstricti, sub nominibus Angelorum. August. l. 10. de civ. c. 10. Nec is solus hoc prodit. En domesticum testimonium. Sacerdotes per naturalia, quibus pro-

pinquant, Dæmonas in præsentiam convocarunt. Deinde à Dæmonibus, ad Deorum vires processerunt, partim quidem docentibus Dæmonibus addicentes &c. Denique posthabitis naturalibus rebus, ac magna ex parte Dæmonibus — verba sunt Procli. Quem Magiam exercuisse innuit quidem in ejus vita Marinus, & plene ostendisset, si pars ultima τῶν θεωρητικῶν jam compareret.

L. 22. Κατὰ πῶς ποιεῖται διαίρεσις. Feschius καὶ δὴ καὶ οἰκειότητα addit; quod ipsum quoque legit Scutellius. Imo plura hic Scutellius in suis videtur reperisse; quæ tamen à superioribus parum differunt. Divinæ tamen providentiæ subjectis ex rebus nihil affertur, nihil aufertur. Ac dum influunt numina, morem non induunt, habitumque inferiorum rerum, unde nihil admittunt, nihil amittunt. Quicquid verò redolet indignitatem, id totum non superiori naturæ, sed inferiori censeas tribuendum; propterea quod Divinitas tota seipsâ excipitur à subjectis corporibus. Quorum autem maxime distant essentia, necesse est & quam longissime idiomata diffidere.

CAP. X.

L. 25. Εὐπαθεὶς καὶ ἀπαθεὶς ἀφ' ὅρα. Porphyrius libello Sent. S. 19 & 22. de his luculente agit, τὰ πάθη τῶν πάντων, τῶν δ' ἐν φθορᾷ φθαίρεται ὅτι ἐστὶν ἀσώματων, & alia ejusmodi. Plura ad hæc illustranda ipse disputat, Sectione 5.

P. 19. l. 5. Εἰς τὸν αἰῶνα θεῶν. Animam nostram ultimum divinitatis ἀπὸ τῆς μα dicere Damascius.

L. 6. Τὴν δὲ ψαῖον αὐτὴν ἐν τῇ ἡδονῇ. Cur anima velit in vitam hanc descendere; & quod alii ex antiquis philosophis descensum liberum, alii necessarium, alii ex oblivione sui ipsius factum existimarint, ipse noster in libro de Anima docet apud Stobæum. Eandem rem Porphyrius in Sent. Philoponus quoque & Psellus disputarunt; hic

Philosophia professionem fluctuasse. Iamblichus fuisse Syrianum & Proclum notat Olympiodorus in Phædonem. Apud Arabas antiquos hujusmodi distinctionem fuisse inter Prophetas, & Philosophos notat Echellensis in Chronico. Philosophiam prophetiæ prætulisse fertur Abu-Nasri (qui & Alpharabius) Alkindius, & Avicenna. V. Cl. Pocockii Philosophum Autodidactum.

L. 28. Απόρρητον τινα & κρείττονα λέγει. Confer Sect. 7. c. 4. ubi καὶ ἀγνώστῳ ἡμῶν ὑπόρχη &c. Κρείττον γὰρ ἔστιν ἢ ὥς εἰς γνώσιν διαρρηθῆναι. Et quæ ibi sequuntur. Plutarchus, ἐν πελετῇ καὶ μυήσῃ μυθεύματα ἀποδείξας ἡ λέγει, οὐδὲ πῆσις. Et Maimonides More, p. 3. c. 37. Patebit, quod Magia fuerit opus Chaldæorum; frequentior tamen inter Ægyptios. Opera ista talia sunt, quæ neque ratio capere possit, neque intellectus credere.

L. 29. Ταῦτ' ὡς σύμβολα. Hæc infra Sectione 7. c. 1. v. Maimonidem l. c. & Proclum in Polit. p. 370. ubi multa frustra funditat verba, sed quæ Iamblichi sequacem ostendunt.

L. 34. Τιμὴς ἐνεκα θεωρημάτων. Sectione 5. c. 6. hoc videtur negare. Confer Porphyrium de Abstin. l. 2. S. 24. Et Salustium de Diis cap. 14.

L. 35. Αφομοιώσεως ἢ οἰκειώσεως ὁρᾶται. Lego σοχαζέει. De his infra Sectione 5. cap. 10. & 11. Proclus, διὸ μάλιστα τῷ συμβόλων θεωρῶν τὰ θεῖα σιωπῶντες, οἱ δὲ ἐνδιασινωτέρας σοχαζόμενοι ἔξεως.

L. 36. Ἡμῶν ἀγίστιμον ὡρασκόμενοι. v. Sect. 5. c. 7. & 17, 18. Egregia sunt quæ apud Plutarchum de Def. Orac. habes p. 417.

P. 21. l. 8. Από τῶν ὁμαίων μεταβολῶν. Sectione 5. c. 2, & 4.

L. 11. Περιετέθη ἀν ποτε τῶν ἀνθρώπων. Sectione 5. c. 11. Adde εἰς τὴν τοιαύτην ὁρησκίαν. Et mox pro θεωρῶ λαμβ. lege θεωρῶμεθα.

L. 23. Καταχερὲς τοὺς κατὰρῆς. Adjunge Sectionis 5. cap. 20. vide pulcherrime de hac re agentem Porphyrium l. 2. de Abstin. S. 34.

L. 26. Φαλλῶν εἶσιν. Græcorum vanitas ista, ab Ægyptiis, ut alia fere omnia sacerrima sacra, accepta. Orpheus videtur suis ostendisse. Apud eum φάνης & ἡερικαπῶ &c. respondent Ægyptiorum fabulis de nervis Typhonis; in quorum memoriam festum Copti agebatur, teste Plutarcho. Idem docet apud Ægyptios festum Παμυλίων simile fuisse τοῖς Φαληφορῶν Græcorum. Sed horum sacrorum (an scelerum) auctorem Græci laudare possunt Apollinem suum, qui sciscitantibus Methymnæis respondebat

— Μεθύμνης ναέταις πολὺ λώϊον ἔσται, Φαληνὸν τιμῶσι Διωνύσοιο κέρηνον.

Conservavit Oraculum istud Theodoretus, 10. ad Græcos, ex Porphyrio; quo loco idem Porphyrius disputarat contra hujusmodi ritus, ut qui maxime officerent animarum puritati. In re turpi non est morandum: videat qui velit de his Pignori Mensam Isiacam, & Gisb. Cuperi Harpocratem.

L. 33. Ταῦτ' αἰγρολογίας. Feschius αἰγρορημοσύνας. Plutarchus libro de Defectu Oraculorum, cum descripturus esset Daemonum fraudes & pravitatem, ipsa quidem Mystéria (ex quibus id optime planissimeque præstare posset) solita Græcis superstitione impeditus, omittit: esse in Daemonibus (ut & in hominibus) ἄλογον καὶ παθητικὸν fatetur, ὧν ἵχνη καὶ σύμβολα πολλὰ καὶ θύσται καὶ πελεταὶ καὶ μυθολογία διασώζονται; paucis interjectis addit, πολλὰ καὶ πάλιν αἰγρολογία τοὺς ἱεροῖς, μανία τε ἄλλα, δαιμόνων φάτων μελίχρα καὶ ὡραμῶν. Ex Ægyptiorum Magia ostendit hæc Maimonides, Ductoris p. 3. c. 37. Proclus in Polit. ubi agit περὶ θεῶν μύθων ad Iamblichi mentem multa dixit. Fulianus interim multo rectius instituit sacerdotem, quem ad Deos veneran-

dos accedere vult αἰσθὼν μήτε λέγοντα μήτε ἀκούοντα. Vide Porphyrium 2. de Abst. S. 50.

L. 36. Οὐτα ἐνδεῆ, τῷ ἡσυχάζοντι ἐφίετο. Fuit hæc inter Platonicos opinio. Damascius αἱ νόμοι αἰσθητικῶν ἡσυχῶν ἡσυχάζοντα χηπὶ οἰκείων. Fabulam de Attide & Matre Deorum ad hunc locum consentanee explicat Sallustius c. 4. ubi post alia περὶ τῆς δυνάμεως γονίμων concludit, ἡμεῖς δὲ ἡσυχίαν μιμήμενοι, πῶς γὰρ ἂν μέλλον ἡσυχάζοντες.

L. 39. Μεταδιδώκει τῆς εἰδῶν. Interfere τὰ πῶν.

L. 40. Ἐναντίον ἡσυχάζοντι. Feschius legit recte μεδίσοντι.

P. 22. l. 7. Αποκαταλείποντα πειδοῖ καὶ ἐπὶ τοῦ βίου. Hoc adeo verum est, ac si dixisset, ignem extingues, oleum addendo camino. Verius Porphyrius (& ex eo Michael Psellus) Sentent. 24. ubi docet cupiditates esse frangendas fomitis subtractione.

L. 9. Ἐν τῇ ἡσυχίᾳ καὶ τῇ γαλήνῃ. Aristoteles libro 1. de Poetica, c. 3. ait Tragædiam δὲ ἐλεῖν & φόβον πῶν τῆς ποιήτων παιδικῶν ἡσυχάζοντι præstare. Meminit huius ἡσυχάζοντος in IX. Polit. c. VII. & de ea ex professo egerat in 3. de Poetica libro, qui perit. Sciendum autem Aristotelem & Iamblichum in his Platoni adversari, qui ideo Comædias & Tragædias rejecit, quia nimium incenderent in nobis τὴν παιδικήν, & nimium à simplicitate & morum stabilitate abducerent ἅ καὶ πῶν ποιητικῶν. Platoni favebat Epicurus. Proclus in Polit. p. 360, pugnam hanc inter Philosophorum principes animadvertit, & multis adversus Peripateticos velitatur. Tanta litis idoneus iudex audiatur Plutarchus in libro de audiendis Poetis. Habet nonnihil, quod huc spectet, Aristides quoque Quintilianus libro 2. de Musica: & Fulianus, ἱεροῦ καὶ πῶν Ἀρχιλόχου ἀναγνωσκέτω &c. Αποκλινέτω καὶ τὴν παιδικὴν ἡσυχίαν ὅσα τὴν ἰδέαν ποιήτης. De

purgatione agit Plotinus Ennead. 1. l. 2. cap. V.

L. 21. Ἀνακὸς Ἡρακλείτου. πορσεῖται, ὡς Ἡρακλείτου. Scripti legunt Ἡρακλείτου. Heraclitus inter alia scripsit de Theologia, ex isthoc opere hæc videntur petita. Porphyrius, διπλοῦς ἀκείνου πῶν ἀδικίας.

C A P. XII.

L. 27. Αὐτοφάνης γὰρ τις ἐστὶ καὶ αὐτοπελὴς ἢ ἄλλος τῶν κλήσεων ἐλαμψίς. Ficinus sic ἠρεκεβάλλει. Dii non quia invocantur, moventur ad bonum hominibus adhibendum; sed sponte nos ad bonum provocant, nobisque invocando conversi, occurrunt ultro, ostenduntque aliquid, atque largiuntur. Lin. 32. post ἐκείνου deest vox πορσεῖται, ὡς καὶ. Lin. 34. post ὑπερέχῃ adde βελήης τῇ ἐξω.

P. 23. l. 3. Ἐδίδοντες τε αὐτὰς ἐπὶ τῷ σώματι. Fuisse in hanc sententiam multa noster in II. & XIII. cap. Protrepticorum. Confer Sect. V. c. XXVII. Nec non Epistolam Ebn Tophail, p. 5, 6. &c.

P. 23. l. 9. Μαγεία δὲ αἰσθητικῶν καὶ ψυχῆς. Hanc animam infra θεοπικρῶν vocat. Ipse adeo Porphyrius credidit spirituales animas partem per consecrationes theurgicas aptas fieri ad susceptionem spirituum & Angelorum, & ad videndum Deum. Sed in his quantumvis convenire inter se videntur Porphyrius & Iamblichus, infra ostendam rem longe aliter se habuisse. Adi interim Plotinum, Ennead. 5. l. 8. c. 9, & 10. & Psellum Scholiis ad Nazian. Orat. Quo modo autem homines idonei sint ad hæc recipienda Theamata, ostendit Proclus in Pol. p. 359. ubi & alia, περὶ αὐτοφάνων. Deorum autem videndorum vias & rationes docebant quoque sacerdotes Ægyptii. Manetho apud Iosephum contra Apionem 1. Amenophen & Orum Reges θεοπικρίας operam dedisse prodit.

L. 14.

L. 14. Θεὸν ἐνέργειαν ἀντιπλάττει. Ideo Oracula Theurgica animam Theurgi collocant—Αγγελικῶς ἐνὶ χώρῳ. Huc & illa in Oraculis spectant,

Ψυχὴ ἡ μερῶν Θεὸν ἄξι πῶς ἐς αὐτὴν. Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη θεόθεν μεμέδυσται.

Aliaque ejusmodi sparsim & extra suum locum occurrunt. Noster autem, ut solet, hæc eadem reponit Sect. VIII. c. VII. Abu Ali in Epistola Ebn Tophail p. 7. hujusmodi animæ statum describit. Est ei, qui in hoc gradu (conjunctionis cum Deo) constituitur, respectus ad veritatem, & respectus ad animam suam; ipseque adhuc huc & illuc agitur, donec tandem ab anima sua recedat, & respiciat tantummodo latus (sive atrium) sanctitatis.

L. 24. Ἀλλ' ἐδ' αἱ θεωρηκλίσεις. Legendum θεωρηκλίσεις. Divino influxui animæ nostræ idoneæ efficiuntur per supplicationes, qui tamen influxus liber est & spontaneus. Arabs Ebn Tophail, proprietates beatorum, quas donat Deus, summe celebrandus, è servis suis cui velit.

L. 36. Ονόματα Θεῶν ἱεροπρεπῆ, καὶ πάλαι θεῶα σωθήματα. Horum merito & virtute ait Proclus in Pol. p. 372. Διὶ τοῖς καλῶσιν ἐρίμως πείδονται, & θεάματα ὁλοκληρεῖ καὶ ἀπρεμῆ καὶ ἀπλῶ τοῖς μύθῳ θεωρεῖν. Plato in Philebo, & Origenes I. contra Celsum timide & caute de vi & efficacia nominum divinorum philosophantur.

C A P. XIII.

P. 24. l. 1. Αἱ τ' μὴνιδ' ἔξι λήσεις. Quæ dicit, de uno & vero Deo intellecta non carent, ex sacra pagina, testimoniis & probationibus. Nos à Deo nosmet avertimus, & peccata nostra à Deo nos separant: Porphyrius Sentent. S. 41. Δὲ τ' οὐτ' ἐπὶ τῷ πῶ. Ἀλλὰ τῇ θεῷ τ' μὴ οὐ σποδῇ χειζόμεθα. L. 6. Αὐτὶ ἐαυτοῖς. Mallem ἐαυτοῖς.

L. 20. Αἱ ὅ ἐκδύσεις. Quod non soleant humano generi favere Dæmones, quodque mala ab urbibus & populis (quæ ipsi intulerant) non prius averruncant, quam fuerint placati, ostendit Plutarchus l. de Defectu Oraculorum. Vide quæ egregie de his philosophatur Porphyrius l. 2. de Abstin. S. 37. & porro; nam ei de his optime credi potest, ut qui τὰ ἀρρητότερα τῶν ἀρρητῶν scrutatus sit.

L. 30. Παδῶν αὐτὰς ἀπεργασιν. Reperi tamen in meo ἀπεργασιν. Per ἡμεσιεργὰς πληγὰς intelligit σύμφυτον κακὸν: per φυσικὰς, τὰς περὶ τὴν τροφὴν ἀμαρτίαν & istiusmodi, in quibus purgandis ἔξ καὶ δαρμῶν Epimenides alique celebres erant.

L. 31. Ἀπόληψιν τὴν θεωρηκλίαν. Forte ἀπόλειψιν rectius substituas. Recedente Sole ingruunt tenebræ; recedente Deo, malorum incumbit cohors.

L. 32. Ἀσώματον βλάβω. Reposui αὐτόματον. Ita quoque legit Scutellius. Quod autem alia mala nobis à malis spiritibus importata leniantur per sacra, ostendit Porphyrius 3. de Abstin. S. 43.

C A P. XIV.

P. 25. l. 1. Λεγόμενα Θεῶν ἀνάγκη. Infra Sect. III. c. XVIII. ἀνάγκη τῆς κλήσεως. Quæ potest esse in verbis vitalis? Apud Eusebium extat Oraculum, in quo fatetur se Apollo respondere consulenti, sed ingratis:

Κλῦθί με σὺν ἐδέλῳ τῷ, ἐπεὶ μ' ἐπέδης ἀνάγκη.

Est ibidem & Hecates aliud, par huic Εὐκλῶ ἐπέδης ἀνάγκη. v. Euseb. Præp. l. V. c. X. & quæ infra ad Sect. IV. c. I. item Sect. VI. c. V. Lucanus libro VI.

Una per ætherios exit vox illa recessus

Verbaque ad invitum perfert cogen-
tia numen.

Et iterum eodem libro
—cujus commercia pacti

E c

Ob-

Obstrictos habuere Deos? parere
necesse est,

An iuvat?

*Vult autem Iamblichus Deos sua sponte
præsentes esse. Necessitatem quadruplicem
facit Olympiodorus, in Phadonem. Est
una interna, alia externa; utraque vel bo-
na, vel mala est. Exemplum bonæ & inter-
næ est ἡ τῆς Θεῆς βέλησις. Boethius in li-
brum de Interpretatione. Si quis omnia
ex necessitate fieri dicat, Deo quoque
benevolentiam subripiat necesse est;
nihil enim ipsius benignitas parit, quan-
doquidem cuncta necessitas admini-
strat, &c. Augustinus de Civitate libro
V. c. X. de necessitate agit, quæ cadere pos-
sit in Deum; Preces, inquit, valent ad
ea impetranda, quæ se precantibus
concessurum Deus esse præscivit. Pro-
clus in Tim. l. I. Δεία ἀνάγκη σωτρίχει
τῇ Δείᾳ βυλήσει. v. Zachariam in Dia-
logo. Nicephorum in Synesium.*

L. 2. Τὸ ὅλον τῆς. Al. τέτων, & ἱ-
δια εἰσίν. Scutellius hic hariolatur.

L. II. Σωέχε. Adde καὶ ἐμμένει.
Αἰτίαρον contra Stoicos. Videri possint
commentatores in dictum Augustini li-
brum; item noster Sect. VIII. c. VII. O-
rigenes in Philocalia, Alex. Aphrod. in li-
bello de Providentia.

L. 17. Απεδείξαμυ. Ubi sodes?

C A P. XV.

L. 30. Νῆ δ' μετόχως, ψυχὰς ὄντας
τὰς δαίμονας. Hanc fuisse multorum Phi-
losophorum opinionem ostendit quoque Plu-
tarchus I. de Placitis; fuit Thaletis, Py-
thagoræ, Platonis & Stoicorum. Hos ta-
men supra materiam & corpora collocabant,
& omnes bonos esse existimabant, malos au-
tem τὰς πρὸς τὴν ὕλην καὶ τὰ σώματα. In
hac fuisse se sententia ostendit Porphyrius
in Isagoge quam ad Aristotelem, item in
ea, quam ad Dionysium Thracem præ-
misit.

P. 26. l. 4. Τοιαῦτα δοξάσματα. Lege
hunc locum sic, ἀπὸ μὲν τῶν δαίμόνων ἀπο-
φερόμενα ὅτι τὰς ψυχὰς. νῆ δ' &c. Nam
Scutellius legit, à geniis sane deferun-
tur ad animas quæ &c.

L. 15. Ακλήτης. Lego ἀκλήτης.
Plene illustrat hunc locum Cyrillus contra
Julianum l. IV. ubi Platonici negant Deo
summo precandum esse.

L. 19. Τὸ γὰρ εἶναι ἐν ἡμῖν καὶ νοητὸν καὶ ἐν.
Quandoquidem statim sequatur ἡ εἰς νοητὸν,
puto priori loco legi oportere νοεόν. In
II. de Abstin. Porphyrius docet Θεοῖς νοη-
τοῖς πρὶν ἐκ τῆς λόγου ὑμνωδίας προεπεινόν.
Hic dubitat, ibi docet.

L. 24. Ακρεῖ δ' ἀσώματος καὶ ὡς αἰδή-
σεως προεπεινέται, καὶ δι' ὧτων. Hac est
exemplaris nostri scriptura. Alibi lego
καὶ ὡς αἰδήσεως προεπεί. Sed distinctio ponenda
est post ἀσώματος quæ male posita fuit post
προεπεινέται. Qualem cultum Θεῶν ὅτι
πᾶσιν convenire existimet Porphyrius, o-
stendit II libro de Abstin. S. 34.

L. 30. Εν ἑαυτοῖς ὁμοῦ. Interpone ἑ-
αυτοῖς ὅτι ὑφ' ἑαυτῶν πάντα. Εν ἐνὶ γὰρ δὴ
πρὸς σωείληθεν ἐν ἑαυτοῖς ὁμοῦ &c. Dama-
scius, εἰ περὶ ἐνὶ δ' ἐν γνώσει ὁ Θεός, δ' γν-
ώσιον καὶ δ' γνωσιώμενον ἐν ἑστί.

L. 34. Τὰς ἐνεργείας τῶν λόγων. Sic
lego, nam necessarius est articulus. v. Ju-
lianum Orat 8. p. 460.

L. 35. Οἵτινες ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀρχαίων.
Intelligit preces, quarum verba & formu-
lam Dii sacerdotibus monstrarint;
quasque adeo valentiores esse, & immuta-
biles conservandas docet Sect. VII. c. V.
Vide paulo infra. De precibus autem a-
gebat Mercurius in suis X. libris, quos
Stolites apud Egyptios curabat. Vide Cl.
Alexandrinum Strom. VI.

L. 40. Λιτῆραι, ὡς φῆς, ἀλλότεια.
Data opera aliud respondet, quam velit
Porphyriana dubitatio. Preces nostræ hu-
manæ, & corporeæ sunt; Dii immateriales
& puri; extrema ista, quærit Porphyrius,
quæ convenire possint. Precum necessitatem

ἔ' usum bene, licet importune, docet Iamblichus. Constat ex libro IV. Cyrilli contra Julianum, Porphyrium existimasse solos Deos mundanos colendos esse, non autem supremum illum; fuit ἔ' hac plurimorum ex schola Platonica opinio.

P. 27. l. 9. ἱερατικὰς ἱκτέρας ὡς ἀπ' αὐτῶν τῶν Θεῶν. Vult (ut modo admonui) Deos ipsos ostendisse quibus precibus essent exorandi. Preces has aut continebant, aut docebant Oracula Chaldaica. His Oraculis quantum tribueret Porphyrius, non nesciebat Iamblichus; in eo vis huius argumenti latet. Extat Oraculum Hecates, Porphyrio teste, istud,

Ἡλυθὼν εἰπαῖσα τέης πολυφράδμου
δύχης,

Ἡν δυνήσῃ φύσις δῦρε, Θεῶν ὑποδημοσύνησι.

Et quidem hac si tam vere, quam speciose dicerentur, esset facilis responsio ad ea omnia dubia, quæ Lucanus in VI. sibi de vi magicarum precum proponit. In Mysteriis ἔ' initiis sacris non sunt expectandæ demonstrationes.

L. 10. Απ' αὐτῶν τῶν Θεῶν. Angelos lapsos Magiaritus docuisse homines colligitur ex fragmentis libri Enoch. v. Syn-cellum ἔ' Theodoti epitomas.

L. 14. Αὐτῶν τῶν Θεῶν. Vide quæ de hoc argumento colligit G. Spencerus in eruditis ad Origenem Annotationibus, l. I. p. 17.

L. 19. Ἡδὲ σπουδαῖον δυνάμει ῥαδίως. Ante gradum perfectionis, in quo consistunt Dii ἔ' Theurgi (qui ἔ' Theopatores dicuntur) alii sunt gradus, per quos debet is ascendere, qui Deo similis fieri velit. In primo gradu dicitur σπυδαῖον, in 2. δαμύριον, in 3. Θεῶν, in 4. Θεοπάτωρ; qui ideo sic appellatur, quoniam Θεὸς τὸν ἀνθρώπου ἐργάζεται.

L. 20. Ἀλλὰ τὰ προσάμματα φησίν. Herbas, lapides, characteras, farinam, sacrificia, animalia intelligit: de quibus infra aget.

L. 23. Συμπεπλήρωτο. Post hanc vocem, aut post προσάμματα videtur aliquid excidisse. Scutellius supplet, forte recte diceret. Nisi Atticam elleipsin admittas, bonis scriptoribus usitatam.

L. 25. Ἀσωμάτων εἶδων μετέχουσι. Nihil est quod prorsus extra divinam bonitatem ponatur. Descendit illa à primis ἔ' vere existentibus, ad ipsam materiæ faciem. Ideo autem divina bonitas cunctis sui inseruit appetitum, ut per hunc bona nobis impartire valeret. Infra erit ὕλη καὶ δαεῖα ἔ' δαεῖα, ex Platone; ὑεανία; ex Damascio, item ὕλη τις ἐκ Θεῶν. Et ἐξάπλω ὕλῃ ἀπορρέουσιν δαεῖα ἢ ἀρχὴ τῇ ἐαυτῆς ἀδελφῶν δαεῖα ἢ πρὸς πᾶσι ἀπλότῃ.

L. 29. Συγγένεια ἢ ὁμοιότης πάρεστιν, ἔξαρκεῖ. Proclus in Magia, similitudo ipsa sufficiens causa est ad res singulas invicem vincendas. Idem in Polit. c. δαεῖα μύθων καὶ λαοδῶν multa congerit, quæ huc faciunt.

L. 37. Ὡς δαεῖα ταύτης. Adde ὥς καὶ δαεῖα τ.

C A P. XVI.

P. 28. l. 2. Σώματα καὶ ἀσωματὰ. Origenes δαεῖα ἀρχῶν Angelis corpora tribuit. Et libro II. Deum solum incorporeum esse contendit. Placuit ea sententia multis ex antiquis Patribus, multis item displicuit. Noluit Augustinus quicquam in re controversa determinare: v. cap. X. libri XXI. de Civitate, ἔ' ibidem Vivem ἔ' Coquam. Hanc questionem ventilat Ger. Vossius libro de Idol. I. c. VI.

P. 28. l. 19. Ἀσωμάτων εἶποις, ἢ σῶμα. Codex Feschii, ἢ ὅτε σῶμα, τίς ἔ' c. lin. 23. τὸ ἔ' σῶμα.

C A P. XVII.

P. 29. l. 4. Ἡλιῶν καὶ σελήνης. Deos esse statuit Egyptiaca Theologia: docet hoc Chronicon Alexandrinum, ἔ' Malela. Ab

ita Scutellius de Explicatione vocis Genethliologi, & de tota istorum arte, & Horoscopo &c. Quadamhic de suo adjecit Scutellius, quantum conjicio. Certe in nostris plura non sunt quam latine expressimus.

P. 31. l. 7. Τῇ οἰκείᾳ μὲν ἐνδρωπώσεται. Vas suo vitio imbuat liquorem. Plotini effatum, ἢ μὴ ἀπόρροια γίνεται πανουργία τῷ δδξαμένῳ, κακῶς ὑποδδξαμένῳ πλὴν ἀπόρροιας. Seneca, à magno artifice formantur multa prava, non quia cessat ars, sed quia id in quo exercetur, inobsequens est arti. Et notum illud Theophrasti πολὺ ἔστιν ἔσθ' ἐνδεχόμενον ὁ δδ.

L. 9. Αἰσφορεῖν δέχεται. Sic restitui, nam scriptum erat μάχεται.

L. 10. Παιδικῶς. Feschius & unus è Regiis, παιδικῶς. Ad modum recipientis.

L. 19. Οἱ περὶ ἡμᾶς, καὶ ἡμᾶς. In II. & XII. Metaphysicorum Aristoteles premit Pythagoreos & Platonicos hujusmodi argumento. Quandoquidem omnia à numeris & ideis fiant & profluant; utrum triangulum, & pulcrum, & deforme? Eire spondet Syrianus.

L. 22. Οὐρανίοις σώμασι κακὶδρ ἀναπίντες. Unde malum, jam olim & à multis quidem quaesitum. Turpia & imperfecta & mala per recessum in ultimis naturæ subsistunt, eo scilicet, quod particularis anima imbecillis sit, quia non superat subjectam infinitatem; Syrianus, interprete Bagolino. v. quæ ad Sallustium de Diis annotavi. Simplicius in Categ. hæc Iamblichi adducit: κακὸν ἐν παρυστάσει καὶ ἀποτυχία. Et Plato quidem (unde intelligendus Iamblichus) ait παρυστάσει δὲ κακὸν ἔχει πλὴν τῷ ἡσυχίᾳ τελευτήματα. Mundus perfectus esse non poterat, nisi contineret καὶ τὰ ἀφθαρτά καὶ τὰ φθαρτά. Hæc sine malo esse non possunt. Eandem sententiam plenius exequitur ex Platone idem Iamblichus in Arithmeticiis Theologumenis (est enim ejus opus, magna

ex parte,) cap. περὶ Πεντάδου. Adjungi possit & Proclus hæc eadem susque deque volvens, in Polit. Platonis p. 359. & 381. Eundem de Subsistentiâ mali extare audio in Bibliotheca quadam Patavina.

L. 35. Κεῖν ἀπόρροια ἔστι συνεκτική. Optime hunc locum illustrant ea, quæ Ficinus disputat ad l. 3. En. 2. Plotini. Inter alia, hæc ponit; Saturnus sistit cogitque non frigida potestate (quæ nulla potest esse in cælestibus) sed virtute potius à circumferentia ad centrum omnia redigente. Sicut Mars vicissim ad circumferentiam à centro protendit. De Saturno & Marte plura vide in Philoc. Origenis c. XXIII. & Sallustii de Diis c. IX. & apud Servium ad IV. Aeneid. v. 63.

L. 37. Εὐλόγῳ παιδικῇ γεν. Feschi- us & R. unus legunt παιδικῇ; & pariter in sequentibus παιδικῶς.

P. 32. l. 5. Εἴ τις καμνόντων. Feschi- us καμνών.

L. 7. Ὑδρόμενος. Post παιδῶν pro εἰπεῖν Feschi- us ponit ὁμιλεῖν. Scutellius multa ad sententiam concinnandam interserit non necessaria.

L. 19. Οργισθὲς ὁ ὡμεῖς. Cod. R. unus addit ὡμεῖς ὅρ. Cum eo facit Scutellius lin. 25. ἐν αὐτοῖς. Alii omnes ἐν αὐτῷ.

CAP. XIX.

L. 35. Ἐν τῷ νοητῷ. Sc. Ἐκκλήσιᾳ. Confer cap. VIII.

P. 33. l. 7. Ἰδίαν προαγματίζεσθαι. Alii προαγματίζεσθαι.

L. 8. Νοητῶς προαγματῶν. Damascius, Νῆς πάντα ὡμιέχων προαγματῶν, ἀφ' ἑαυτῆς παρὰ γὰρ εἰρηονικῶς. Habet ibidem Theologorum multas sententias de νοητῷ προαγματῷ; in quibus Valentini- anorum rationes videas.

L. 12. Περὶ πλὴν ἐν αὐτοῖς ἴδρυται. Omnia convertuntur ad fontem suum. Et omnia in sua causa radices habent.

L. 21. Μένει καὶ εἰς αὐτὰ ἐν ἐνί. Hæc Damascius sic extulit, Ο νοητὸς Θεὸς πάντες ἀπ' ἐαυτοῦ πρῆγαγεν θεῖας δυνάμεις, αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν τῇ ἐαυτοῦ ὑπερνομίᾳ περιουσίᾳ, ἵνα ὅσον μόνον εἰς αὐτὸς περιελθὼν, ὅσον πῶς ἐαυτοῦ μὴ ἀδα βασιλείᾳ πάντων καὶ ταῖς αἰῶσι.

L. 33. Ηπεὶ ἀπ' ἐνὸς πορεύσθαι. Hæc Dionysio placuere. Hinc παρὰ τοὺς φιλοσοφίας πορεύσθαι, ὅ ἐνοποῖος δυνάμεις, ὅ ἐπερὶ πορεύσθαι πῶς ὁ σωαγωγὸς πατρὸς ἐνότητι.

L. 35. Επικρατεία δ' ἐνός. Damascius κρατερός τ' ἐνώσεως ὁ νοητὸς ἀποικιλλεται καὶ ὁ νοερός, τ' ἀκρισεως πλεοναξίης. In hac unitatis prerogativa predicanda plurimus est; uti et Simplicius in Categorias. Vide Sect. IX. c. IX. Oraculum, Πάντα γὰρ ἔστιν [ὁμοῦ] ἐν ὁμοίᾳ τῷ νοητῷ. Pro αὐτῷ l. ἴσθι.

P. 34. l. 10. Επερίτητα καὶ πλῆθος. Nam natura unitatis ut est περὶ τοῦ, ita est ὅ περὶ τοῦ. Volunt in ea quandam quasi ἑμφασιν ὅ ἐνδξιν multitudinis ὅ significationem diversitatis reperiri. Damascius δ' ἐν δ' καὶ καὶ πῶς πολλὰ. Idem Iamblichum hac de re laudat in hæc verba. Ἰάμβλιχος δ' νοητὸν ἐξηγήσθαι πῶς δ' ἐν, αὐτὸ φησὶν ὑπερνομίᾳ καὶ ἀνεκφοίτητον ἔστι τῷ ἐνός. καὶ δ' ἐν ὅν, πῶς ὅτι ἀντιδίῃσι τῷ ἐνί, ἀκρισεως ἀμφω καὶ πῶς ἀκρότητα τῷ νοεῶν, ὅπου καὶ πῶς θεῖαν ἐπερίτητα συνεξέφηνεν. Alibi, ὅ παρξίς εἰς ἐπερίτητα νόου. Confer Porphyrium Sentent. S. XI. Hic pro αὐτῇ lege αὐτή.

L. 15. Τὸ περὶ πάντων ἐν αὐτοῖς ἔστι δ' ἐν. Damascius, Θεοί, καὶ δ' ἐν ἐσθῆτοι, ἡ Χαλδαϊκῶς εἶπεν, καὶ παρὰ τοὺς ἰδίωκα [δ' ἐν] πορβεβλημένοι. Alios autem Deos agnoscit καὶ τὸ ὅν καὶ παρὰ τοὺς νῦν ὑπερνομίᾳ, τὸς δ' καὶ ἐπερίτητα πῶς κρυφίᾳ, πῶς δυνάμιν. Hæc petita sunt ex Iamblichi opere ingenti de Chaldaica Theologia; quod, quoniam intercudit, ideo ista accuratius significavi.

L. 21. Καὶ τὰ μὴ δυνάμεις μένει καὶ τὰ

αὐτὰ ἐν τῷ ἐνί τῷ πορώτων, In Chaldaicis suis Iamblichus, post primum illud universorum principium, sc. unum, tribuebat secundam ἐνὸν τῷ νοητῷ. Hoc circa illud subsistere, ὅ ab eo inseparabile esse contendebat, omnem διαίρεσιν ἢ διπλόῳ ἢ διαίρεσιν prorsus respuere; addit Damascius καὶ πορεύσθαι πορεύσθαι πολλὰς πορεύσθαι ἀντιρρήσεις πορεύσθαι. Hunc locum in mente habuit; nam ab his Philosophis, Fuliano, Themistio, Damascio, Iamblichos saepe, honoris gratia, πορεύσθαι Τύρις appellatur Porphyrius. Post ἐνὸν videtur deesse διδωσι, vel aliquid tale, respondens largiuntur, apud Scutellium.

L. 35. Ἀνωθεν μένει δ' πῶς. Hoc supra, hoc infra κηρύττει. Hoc tota Platoniorum cohors ubique sonat. Damascius Οἱ νοεροὶ Θεοὶ ἀρχὴ καὶ τέλος, τὸς ἀκρὸς δι' ἐαυτῶν σωαγοντες.

CAP. XX.

P. 35. l. 12. Αφῶν Θεῶν, ἀφανῆς καὶ σωημένων. Sic noster codex: ἀφανῆς μὲν omittendum censeo, ut quod sententia officiat. Et forte adhuc desit aliud aliquid, nec expedit me Codex Feschii, qui sic prorsus legit. Sunt autem Dii invisibiles, Dii visibiles, sunt ὅ Damones; horum inter se diversitas queritur.

L. 20. Οἱ δ' πόρρωθεν αὐτῶν. Demones à Diis occultis longe distant, velut à contemplatoribus puris ipsi in agendo propensius occupati; ita quidem Ficinus sequentia vertit, ut manifestum sit aliter hunc locum legisse. Est autem nostra lectio retinenda; eam sequitur Scutellius.

L. 24. Κατ' αὐτὴν τῷ. Adde αὐτὴν πῶς τῷ.

L. 26. Αἰδήσει πῶς ἀληπτοί. Opinor ex Porphyrii II. de Abst. S. 39. scribit enim ibi, Οἱ τ' ἐναντίας δυνάμεις, ἀόρατοι, καὶ τελείως ἀναίδητοι αἰδήσειν ἀνδραπίναις.

L. 28. Λόγον γνώσεως καὶ νοήσεως πορο-
έχουσι. Restitui ὑπερέχουσι.

L. 30. Διαφερόντως ἢ βῆτι. Addunt
alii non inepte, ἢ ὡς βῆτι.

L. 31. Τί οὖν τῶν ἐμφανῶν Θεῶν ἀφανῆς.
Ait potentiam Deorum horum utrorumque
nihil variari ratione occultationis & appa-
rentiae, quandoquidem essentia eadem est.
Hoc autem si penitus introspicias, usque-
quaque verum non est. Nam in omni πορ-
όδῳ est primi principii ὑφεσις & χάλασις,
& inferior ἀφάνησις producitur non ex
plenitudine sive integritate superioris, sed
τῶν ἀτόμων, in quibus singulis minus est,
quam in toto.

L. 36. Οὐκ οὖν καὶ ἐμφανῆς ἦ. Fac
Deos inconspicuos aliquando circa terras ap-
parere, nihilominus erunt praestantiores
Damonibus aeris; loci mutatio nihil pra-
judicat divinae potentiae, quoniam neque es-
sentiam mutat. Locus hic restituendus est
ex codd. Feschii & Regii ad hunc modum:
—τῶν ἀφανῶν ὡσαύτως ἐπαρχει δαμόνων.
καὶ ἐν πορὶ γλῶσσαις ὑπάρχει, τῶν ἀερίων βασι-
λεύει δαμόνων. Nonnihil perturbatos fu-
isse Italorum codices suspicor in hoc com-
mate; certe Ficinus, & Scutellius non
satis perspicue vertere.

P. 36. l. 8. Οἱ μὲν γὰρ ἐμφανῆς τε καὶ ἀ-
φανῆς Θεοὶ πῶς ὅλως. Hac ex Chaldaica
Theologia videntur desumpta. Inde
Damascius, Μετὰ τὰς πηγὰς Θεὸς τὰς ὁ-
λως, αἱ μερικαὶ πηγὰς τῶν μεριστῶν ὀρετῶν καὶ
τῶν μεριστῶν Θεῶν ἐξηγῶνται. Καὶ οἱ μὲν
ἀλλοι τῶν νόων πῶς οἰκίαν ἐσησθὲν ποροδοῦν.
οἱ δὲ ψυχῶν πορέσθων βῆτις ταβάντες. οἱ δὲ
καὶ σωματικῶν ἐπέσθων.

L. 20. Οὐ τῶν σωματικῶν. Adde, &
δὲ τῶν σωματικῶν.

L. 23. Καὶ ἀπέσραπται. Lege ἐπέ-
σραπται.

L. 30. Παραδεχόμενον ἅπασι ἀνὴρ ὡς ἀν-
γέλωσι οἱ Θεοί. Hos ἐν πορὶ δόξαι stare
& δεῖν σὺν hominibus enunciare volunt
Platonici. Græco nomine δαίμονας nun-
cupant; inter mortales coelicolasque

vectores, hinc precum, illinc dono-
rum. Appuleius de Deo Socratis. Ora-
culum, quod explicat Proclus,

Πόρθμοι ἐξ ὧν φάναι τὸ Πατεῖ καὶ ὕλη.

L. 32. Αὐτεργίαν ἀγώμων. Rectius
αὐτεργίαν ἀγώμων.

L. 37. Τοσαῦτα δὲ οὖν πορὶ τῶνδε. Le-
gunt alii melius οὖν πᾶσι πορὶ τῶνδε.

CAP. XXI.

P. 37. l. 1. Ἦν δὲ σωαινῆς διαίρεσιν.
Dictu difficile quid hic legerit Scutellius,
qui vertit, Percunctaris tu quidem, &
ceu deligi s probasque partitionem.
Feschii exemplar, sic; ὡς δὲ σὺ ἀναρῆς.
Vide cap. XI.

L. 5. Καὶ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ. Regii ambo
& μὲν. unde alia sententia erit.

L. 7. Διότι ἐλήλεον. Arguit, Scu-
tellius. ex historia, Ficinus.

L. 11. Κατὰ θεσμὸν Θεῶν, νοεῶς τε
κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετήθη. Oracula Chal-
daica intelligit (ut supra monui) sive
Theologiam Chaldaicam. Hanc Proclus
vocat θεοπαράδοτον μυσταγωγίαν. Plato
quidem & Aristoteles ea Oracula, magnam
partem, pro veris admiscere. Plotinus,
Porphyrius, Iamblichus, Syrianus, Pro-
clus, Simplicius & reliqui Platonici, in
universum approbarunt, & pro divinis re-
sponsis, sine omni dubitatione, habuere.
Confer Proclum Pol. p. 401. & Psellum
ad Oracula.

L. 15. Ενδήματα. Rectius σωδήματα.
Ex Oraculo,

Μνήμην ἐνδεμήνη πατερικῆ σωδήμα-
τι ἀγνῆ.

Totam hanc πορὶ ὅλως illustrat Suidas in
ἱερατικῇ.

L. 19. Συμβόλων ἀπορρήτων ἐκφανῆς.
Mallet ἐκφανῆσαι. Et de symbolis ex
professo agitur c. I. Sect. VII. Τὰ ἀνείδεα
sunt, quæ ἐν πορὶ δειγμάτων adhuc stant &
rationibus puris & universalibus. Nam
εἰδηποιῖς ἀγώμασι εἰς ἐνδεξιν τῶν ὑπερ-
δεῶν

δέων, Damascius. εἰσὶν γὰρ sunt rerum particularium, sive virtutum divinarum adumbrationes. Idem est ordo in Theurgia, qui est in Demiurgia, sed Theurgia deficit in representandi adaequatione; omnia quippe languidiora sunt & imperfectiora. Sed & hæc quoque ex Oraculis desumfit; ibi quippe τὰ ἀρχαῖα συνδιδάσκονται commemorantur.

L. 21. Αποτυπώται. Oraculum Αποτύπωμα τυπώται.

L. 22. Διὰ θείας αἰτίας. Quæ causa quoniam obscura semper fuit, obscura quoque aut nigra fuit Theurgia; aut potius nulla.

L. 26. Ἐπὶ τὰ πλήρη. Magis arripet vox πᾶν, eam Feschius & unus è Regiis suggerit; & mox sequitur.

L. 27. Λογισμῶν πῶ γινώσκω. Ra-

tionem ceremoniarum divinitus institutarum, sic Scutellius. Sed laxius paulo; nisi quid in nostro desideretur.

L. 29. Νομίζοντες δὲ δυνάτον. Alii εἰ δυνάτον. Mox ὅλοι.

L. 30. Οἰκῆα ἑαυτὰ τῆς. Lege ἑαυτῶν τὰ αὐτῶν.

L. 34. Ἀνδρώπνα πᾶν αὐτὰ κατέλκεσιν. Damascius, ἡμεῖς γὰρ ἀνδρώπνως ἀγαλεόμεθα πρὸς τῆς ὑπερθεοφάντων ἀρχῶν.

P. 38. l. 2. Οἷον προκλίσεων. Repone προκλίσεων, postulantibus aliis omnibus codicibus.

L. 8. Γενέσθαι ἡγεῖται ἐν κατὰ φρόνηται. Γενέσθαι redundat.

L. 11. Διὰ θαύμα' & ἀρετῆς, καὶ σεμνῆς καταστάσεως. Vere religionis fructus. Infra Sect. 2. c. 3.

SECTIO SECUNDA.

C A P. I.

P. 39. l. 1. ΔΕΙ δὲ δὴ καὶ τῷ. Placuit hic Scutellio novum ordiri segmentum, forte opportunius instituisset à capite III.

L. 4. Δαίμονας μὲν καὶ τὰς ἡννηπίας &c. Multas in Diis vires & potentias ponunt huius sectæ mystæ; pro quarum diversitate varios Daemonum ordines faciunt. Quanquam autem solas vires δημιουργοὺς & ἡννηπίας Deorum hoc in loco Iamblichus spectet; (alibi plures agnoscit) atque adeo ex iis Demonas rerum mundanarum fabros tantum cudat. Proclus tamen subtilius & distinctius agit de Deorum viribus, & de Daemonibus inde nascentibus in libro de Damone, (& in Polit. Platonis p. 373., item 384. ubi ὁ δῶν ἀναποδείκτων ἄλλης) ἀπὸς Θεὸς ἐκτίσθη. ἡγεῖται τὰς ἐξ ὧν πνέουσι δαίμονας, καὶ πρὸς αὐτὰς δίδωσι πῶ ἑαυτὴν δυνάμιν. Οἱ μὲν

δημιουργοὺς πῶ δημιουργικῶς, ὁ δὲ ἀρετῆς πῶ ἀγαθῶν, ὁ δὲ πλεσιμῶν πῶ πλιωπῶν. Si extarent quæ Posidonius fertur consignasse literis de Daemonibus & Heroibus, aut quæ πρὸς δαίμονων scripsit Alexander Aphrodis. quem in eo argumento Michael Ephesius (ubi de divinatione agit) nec non Camotius collaudant; certiora de his comperiremus. Digna interim lectu sunt, quæ de his disputat Porphyrius l. II. de Abstin. SS. 37, 38, 39. 40, &c.

L. 11. Μέγιστα τῶ ψυχῶν. Aliquid hic deesse ex Scutellio conjicio; addit utique antequam vires vivificæ deveniant ad postremum.

Γενεσθῶν δὲ ἔτι αὐτὸ τῶν. Scilicet δαίμονων καὶ ἡρώων φύσεως. Nam hæc excidère si Scutellio fides. Si tamen legas ἡρομένων, & deleas ἀνάγκη, (quam quidem vocem

vocem duo MSS. non agnoscunt) stabit sententia; nam in fine sequitur δ' ὁ δὲ ἀξίον.

L. 21. Δαίμοσι γόνιμοι. Lege γόνιμοις, ὅπως πικρὸς, ζωοποιός. Post ἡγεμονικὸς pro Θεῶν restitui ἀνδρώπων. Ut videat hinc candidus lector, quantis in salebris versemur per totum hoc opus, qui tam vitioso utamur exemplari; in quo tamen plurima emendavimus, & in textum recepimus; de quibus brevitatis gratia nihil dicere decrevimus.

CAP. II.

P. 40. l. 2. Επομένως δὲ ἐπὶ τὰς ἐνεργείας. In hoc commate evanuit aliquid post δ' ὁ δὲ. Supple & τὰς μὲν τῶν δαιμόνων θεωρημάτων μάλλον, & ἀγαθύνοντας ὅτι πλείον ἐν τοῖς ἀπολελυμένοις ἀπ' αὐτῶν. Sic quidem ex conjectura emendaram, antequam Feschiani codicis lectio ad manus pervenerat, quam subnecto. Καὶ μάλλον δὲ θεωρημάτων δεύον τὰς τῶν δαιμόνων. Ἐ ἀγαθύνοντας ὅτι πλείον ἐν τοῖς. Regius codex paulo aliter: Καὶ μάλλον μὲν θεωρημάτων τε ὄντας, & δὲ & ἀγαθύνοντας &c.

L. 6. Διηκόντας, ὡς & τῶν ψυχῶν. Lege ὡς πλὴν τ. ψ.

L. 9. Οὕτως δὲ οὖν διωριζμένων, δδύτεια καπαλήγεται. De anima sermo est, ideo addit Scutellius, Postremum tenet locum & gradum animus &c. nisi forte subintelligenda sit vox τάξις. Catera per totum hoc caput misere pervertit Scutellius, nec nobis singula persequi nunc vacat.

L. 14. Ἀλλοτε ἄλλα εἶδη & λόγους. Anima ex se apta nata est omnimodas formas & species assumere, varieque fingitur pro varietate locorum, quibus accedit, & vitarum, quas exequitur. Verbosissimum hoc caput ipse Iamblichus apud Stobaeum paucioribus complexus est, uti videas Eclog. Phys. p. 113. cap. de Descensu animarum. Eadem ante nostrum de hac re fuit Porphyrii sententia, ut obscure qui-

dem significatur in libello Sent. n. 32. & planius apud Stobaeum Eclog. Phys. p. 111. Videntur & reliqui Platonici idem sensisse. Nam ex iis sic Psellus, "Alia sunt animae operationes antequam in mundum descendat; alias ei indunt sphaerae, alias natura: καὶ ἐκείνη γὰρ λήξιν & τὴν παντὸς μοιρῶν ἢ ψυχὴν ἡγομένην, τὰς ἐκείνη λήξει θεωρητικὰς δυνάμεις ἀλλάττει". Ad dam & illa, quoniam huius loci videntur vestigia exprimere. Ἰάμβλιχος ὁ φιλόσοφος. θεωρητικὸν & δέοντ' ὦν, καὶ ἄλλ' πλὴν λογικῶν ψυχῶν ἀπὸ Θεοῦ ἄρα τῆς γῆς, & ἐν ἐκείνῃ μετέδιδ' πάντως ἀλλάττει τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Et paulo infra, Τοῖς κρείττοσι ἀφομοιωθὲν ἢ ψυχῇ; ideo opera ejus sunt θεῖα, ἀρχαὶ γαλινῶν, ἀγέλινα, ψυχικὰ, ἀνδρώπινα, & vice versa. Hac Psellus in Phys. non quidem ex Platone (nam nulla apud eum Archangelorum mentio) sed ex Platoniciis. Eadem sane habet Nicetas in Synesium de insomniis. v. Iambl. Sect. X. c. 6. Theodoti Epitomen apud Cl. Alex. p. 794. Aquinas in Supplem. 3^a P. Summae; Omnes beati assumuntur in Angelorum ordines. Tale quid etiam affirmat P. Abaelardus Theologia lib. I. Dionysius hinc efformasse videtur caput IV. de Divinis Nominibus.

L. 27. Διὰ δὲ τῶν Θεῶν βέλουσιν ἀγαθῶν, & ἐν διδωμένῳ φωτὸς ἐλαμψιν. Sequitur Damascius Iamblichum; ait enim, Ἀλλοιεύται ἡ ψυχὴ, imo πλεῖσθ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φωτὸς, & tandem δεύται. Sed Plato in Phaedone non eo provehit animam, & notat in eum librum Olympiodorus, non sentire cum Platone eis δαίμονα ἢ ἀγγελον, ἢ Θεὸν ἀλλάσσοντας τὰς ψυχάς. Psellus quoque quaestioni, εἰ μεταβάλλει ψυχὴ εἰς ἀγγελον, negative respondet; tantum inquit, μιμνῆσθ' ὅσον εἰς τὰς ἐκείνων ἐνεργείας αὐτῶν, & ὡς τὰ ὑπερέχοντα γένη ἀπειρονοῖ. Quinimo quae statim sequuntur praecedentibus derogant. Porphyrius Sent. n. 34. Hominem propter virtutes Theoreticas ait fieri θεόν. Dubito an recte le-

gamus, θεός. Certe Psellus eum locum sic legit, ὁ ἔχων θεωρητικὴν ἀρετὴν, θεὸς ὀνομαζέται, ὁ δὲ πῶς θεωρητικὴν, θεοποιῶν.

L. 37. Κοινῶς δὲ ἐαυτῶν τοῖς. In margine nostri cod. κοινῶς, quod nihili est. Mox pro συνάπτεσθαι codex Reginus συντάττεται. Confer Iamblichum apud Priscianum Lydum p. 289.

P. 41. l. 4. Ἐξ φύσεως ζῶντα. Lege φύσεως.

CAP. III.

L. 11. Εμφανείας αὐτῶν βαδίσματα. Scutellius in synopsi huius capituli colligit esse novem classes numinum. Has in margine sic enumerat 1. Dii invisibiles, 2. Dii conspicui, 3. Archangeli, 4. Angeli, 5. Demones, 6. Principatus, 7. Principes, 8. Heroes, 9. Animæ. Non recte numina vocat animas. Nam animas humanas intelligit Iamblichus, non autem stellarum, ut putavit Scutellius. Porro in hoc nonario numero recensentur Dii, ab Angelis & Archangelis distincti. Sequitur igitur hunc locum à recentioribus scholasticis inepte adduci ad stabiliendos novem Angelorum ordines.

L. 14. Ἀγγέλων ἢ ἀρχαγγέλων. Archangelorum doctrinam unde Porphyrius acceperit, querendum. Primo igitur ex libris Judæorum Apocryphis potuit discere. Liber Enoch haud dubie ex Hebræo in Græcum conversus est; in eo porro mentio τῶν ἀρχαγγέλων Ἀρχαγγέλων. Item Petri κήρυγμα eorum memineral; Judæos accusat quod servirent ἀγγέλοις & ἀρχαγγέλοις. Potuit quoque accipere ex libris Zoroastris; in iis enim ἀγγέλοι καὶ ἀρχαγγέλοι occurrunt. Docet hoc Auctor Arithmet. Theolog. capite 28 ἐπὶ τῷ 3. Potuit denique Porphyrius hæc didicisse ab Ammonio, philosopho Christiano; aut ab Origene, quem Alexandria auditit. Gnosticorum scripta & διδασκαλία ἀνατολικήν, (quam puto à Porphyrio, in vita Plotini,

appellari παλαιὰν φιλοσοφίαν) multa de Archangelis continebant. Fuit & horum mentio in Theologia Chaldaica; nam Damascius hunc ordinem θεῶν ἡμῶν exhibet secundum Chaldaeos 1. οἱ νοετοὶ θεοὶ, 2. οἱ ὑπεράρχοι, 3. οἱ ἀρχαγγελοὶ, 4. οἱ ἀρχαγγέλοι, 5. οἱ ἄζωνοι, 6. οἱ ζωνῶνοι. Chaldaeorum hanc Theologiam bene cognitam fuisse Porphyrio colligimus ex Aenea Sophista, qui eum de Chaldaeorum Oraculis libro quodam egisse testatur. Quæritur iterum potest unde Judæi (& scriptorum Apocryphorum auctores,) unde Gnostici hauserint, quæ de Archangelis prodiderunt. Sane non male existimat Hugo Grotius, ad cap. 18. S. Matthæi, & in Epistolam ad Ephesios, nomina Potestatum, Dominationum, Principatum Judæos ex captivitate Babylonica reportasse. Confirmarent hoc viri magni iudicium Zoroastris & Ostanis loca apud auctorem Arithm. Theolog. si de fide istorum ἱερῶν λόγων nobis constaret. Porro cum sacra scriptura Archangeli tantum meminerit, numero quidem singulari; quæritur potest unde fiat ut omnes fere scriptores & tractatores sacri Archangelos, numero plurali, indubitanter pronuncient. Observo ita loqui Gregorium magnum Homilia in Evang. 34. Esse namque Angelos & Archangelos, pæne omnes sacri eloquii paginae testantur. Porro certum est S. Judam habuisse ex Enoch Apocryphis, quæ scripsit de Archangelis; credibile quoque est S. Paulum, qui de Archangelo scribit, ex aliquo scriptore Apocrypho id sumsisse, ut alia aliquot eum sumsisse certum est. v. Hier. ad V. Epist. ad Ephes. & Georgium Syncellum, quem Scaliger producit in Notis ad Græca Eusebii, & Raderus ad Chron. Alexandrinum. Numerum Archangelorum vetus inter Judæos traditio septenarium facit. Idem est τῶν ἑπταοκτῶν & ἀρχαγγέλων, in Theodoti Epitomis. Archangelos intelligunt plerique, quos septem oculos Domini vocat Zacharia prophetia, & Johannis Apocalypsis septem

septem Dei spiritus. Auctor Arithm. Theologumen. Αρχαγγέλους προσαγορεύεται, οἱ τῷ Θεῷ ἀειμένον ἐπὶ τὰ εἶσι, secundum Zoroastrem.

Archangelos in octavo gradu novem ordinum Angelorum constituit Dionysius falso dictus Areopagites. Quos Auctores secutus sit, incertum. Constans Judaeorum opinio ponit septem Archangelos Deo proximis. Gilb. Gaulminus in notis ad libros de vita & morte Moysi, p. 300. ex Principio sapientiae brevi haec adfert. Sunt septem Angeli, qui oculi Dei vocantur. Tobit 12. v. 15. Εγὼ εἶμι Παπαήλ, εἰς τῶν ἐπὶ τὰ ἀγίων ἀγγέλων, οἱ προσαγορεύονται τὰς προσδουχίας τῶν ἀγίων, καὶ εἰσπορεύονται ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῶν ἀγίων. S. Johannes in Apocalypseo c. 8. sic scribit, vidi τὸς ἐπὶ τὰ ἀγγέλους, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστῆσαν. Hos ideo ἀγγέλους προσώπων καλεῖται vocat Auctor testamentorum 12. Patriarcharum; & infra hos ponit Angelos alios, denique infra istos θεόνους καὶ θεοείας, quos Dionysius collocat in distinctis classibus, prima & secunda.

Theologia Chaldaeorum tres quidem triadas facit; sed ad Dionysium hoc nihil facit, nam in prima triade non ponuntur Angeli, sed Πατὴρ, Διῶαμος, Νῆς. Judaei non pauciores quam quatuor Angelorum ordines crediderunt. Vide Gaulminum cap. 4. l. II. notarum in vitam Moysi. Porro Origenes (curiosus arcanorum indagator) libro contra Celsum IV. p. 179. numero quaternario contentus fuit. Idem in 1. περὶ ἀρχῶν cap. V. fatetur plurimum ordinum extare apud S. Paulum, in Epist. ad Ephes. significationem, sed eos ordines ab eo non fuisse enumeratos, forte nec ab aliquo alio intellectos. Augustinus ad Laurentium, c. 58. Quid inter se distent quatuor illa vocabula, quibus universam ipsam coelestem societatem videtur Apostolus esse complexus, dicant qui possunt, si tamen possunt probare, quod dicunt;

ego me ista ignorare fateor. Hac apud me reputanti Dionysium post Augustinum vixisse verisimile videtur. Ante Dionysium Angelicorum ordinum meminit Basilus Seleuciensis Oratione XXXIX. Ante Basilium Ignatius in Epist. ad Trallianos, sed obscure. Certus numerus ex scriptura sacra colligi non potest. Eadem nomina diversis ordinibus promiscue videntur tribui. Putat Augustinus Archangelos dici virtutes: Negat Irenaeus docere posse quenquam diversitates Dominationum, Principatum, & Potestatum. Post Dionysium Joann. Damascenus, Macarius Chrysocephalus, alique Graeci inferiorum temporum Enneada ordinum ἀβασθησις amplexati sunt. Philia, apud Theodorum Prodromum,

Ἐν ταῖς τρεῖσι τριάσι ταῖς ἀνω μένω,
Ὅσον Χερουβίμ, καὶ Σεραφίμ, καὶ Θεόνοισ.

Meminit Archangelorum Porphyrius etiam apud Proclum comment. in Timaeum li 1. τὸς μὲν ἱερέας ἀναλογεῖν τοῖς ἐν ἑρανῶ ἀρχαγγέλοις, πεπραμμένους πρὸς τὸς Θεοὺς ὧν εἰσιν ἀγγέλοι. Notat ibidem Proclus dogma hoc ab Iamblichō habitum fuisse pro Barbarico; sane Scriptor testamentorum 12. Patriarcharum ideo Levi (cujus tribus erat sacerdotalis) vocat ἀγγέλον προσώπων Θεοῦ. Legimus quoque ad hanc mentem in Epitomis Theodoti, μόνον ἀρχαγγέλον εἰσερχεται εἰς αὐτόν, ἔχει καὶ εἰκόνα καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἀπαξ τὸ ἐνιαυτὸν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων εἰσέρχεται. Hinc & Dionysius instituit comparationem inter Hierarchiam caelestem, & ecclesiasticam.

L. 30. Κοσμοκράτορες. Ex Theologia Chaldaica. Oraculum,

Ὅπως ἡσύχῃ ἔχει νοερὰς σωζήσας ἀκαμπτὰς.

Damascius notat esse septem; deinde geminos esse, quoniam ex iis alii sunt superiores, qui mandum superiorem continent, alii inferiores qui inferiorem; quod ipsum

Iamblichus hic innuit ubi ἄρχοντας duplices facit. Idem in Arithm. Theol. septem agnoscit, Οἱ φυλάσσοντες τὸ πᾶν καὶ ἐν συνοχῇ καὶ αἰωνίῳ μὲν δὲ ἀνεπαύοντες. Testamentum Solomonis, citante Gaulmino, Dæmonas inducit de se loquentes ἡμεῖς ἐσμὲν τὰ λεγόμενα σοιχεῖα, οἱ κοσμοκράτορες τῶν σῶντες τέτυ. S. Paulus c. 6. ad Ephesios πρὸς τοὺς κοσμοκράτας τῶν σῶντες καὶ αἰών. Plura de his qui velit, Proclum legat l. 5. in Timæum p. 308.

L. 33. Οἱ τὸ ὕλης πορρηνότες. Oraculum de his extat,

Ἀλλὰ καὶ ὑλαίοις ὅσα δαδὸνται σωχόσι. Impius Manes, ut alia, ita hoc ex Chaldeorum Magia didicit, Διάβολον εἶναι ἄρχοντα τὸ ὕλης. Appellat quoque Dionysius Dæmonum turbam πορρηνόν, libro de Divinis Nom. nec alienos esse Græcorum Theologos ab ista locutione constat.

P. 42. l. 1. Τὰ δὲ τῶν ἡρώων. Nec hos prateriit Theologia Chaldaica; Pfellus in expositione dogmatum Assyriorum—Post quos Angeli, deinde Dæmones, post quos Heroes. Ἀπὲρ vel ἄρτα, Heros, lingua Persica.

L. 6. Περὶ τοῦ κόσμου ἐνεξουσιάζουσι. S. Paulus conjunctim ponit in Epist. ad Ephes. ἄρχας, ἐξουσίαι, κοσμοκράτορες, nomina ab hæreticis et philosophis venditata. Et quidem intelligit potestates adversarias. Videant igitur ne quid errent, qui eadem vocabula ad potestates cælestes transferunt. Mihi quidem videtur Paulus non tam ponere et affirmare istæ, quam oblique et ex hæreticorum sermonibus accepta inducere. Pletho de his scribens, ait Ἀζωνοὶ καλεῖν οἱ ἐνλύτως ἐν ἐξουσίᾳ ζῶντες, καὶ ἐνεξουσιάζοντες ταῖς ζωναῖς.

P. 42. l. 7. Ενεξουσιάζουσι. βλαβερά τῷ νῦν. Vide cap. VI. infra. Hi sunt, quos alibi Θεοὶ πορρηνότις vocat. Qui porro ii sint, doceo S. V. c. XV. Nimia excellentia et splendore videntem opprimunt boni Angeli, hi vero morbis etiam affligunt.

L. 12. Μορφῶν καὶ ἡμῶν. Dii Theurgis

apparentes certam formam induebant; aliter non apparuissent, nec fuissent conspiciui. Hinc illa, licet confusa, in Oraculis Chaldaicis intelligenda. Ἀσώματα μὲν ἔστι τὰ θεῖα πάντα σώματα δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμῶν (vel prout loquebatur ad sacerdotem Oraculum) ὑμῶν ἐνεκὲν ἐνδέδε, μὴ διωαμῶν μεταχεῖν ἀσωμάτους τῶν σωμάτων. Ita ex Proclo in Polit. legenda sunt ista verba. Interim hæc sunt omnia κατ' ἐμφασιν tantum.

L. 18. Ἰνδάλεται ἄλλοτε. Porphyrius II. de Abst. S. XXXIX. Omnes adversariæ potestates sensibus humanis imperceptibiles sunt. Neque enim folido corpore vestiuntur, nec formas omnes gerunt easdem, Ἀλλ' ἐν ἡμέραις πλείοσιν ἐντυπυμέναι (sic legi debet ea vox) ἐνίοτε δὲ καὶ μεταβάλλουσι τὰς μορφὰς οἱ χεῖρες. Dixit ante eum S. Paulus Σατὰνᾶς μετασχηματίζεσθαι εἰς ἄγγελον φωτός.

L. 30. Ἀπὸ λαγυμῶν κινήσεως ἡδη. Cod. v. D. Seb. Feschii, ἀπὸ λαγυμῶν, cod. R. ἡδη κινήσεως legit.

L. 38. Ὑπεργμένα. Scripti ἐπηγμένα.

L. 42. Τοῦ μὲν θεῖου. Variant MSS. τὰ μὲν θεῖα video omnibus placuisse. Unus è Regiis, τὸ μὲν θεῖον, quod omnino rejectitum est.

P. 43. l. 4. Αὐτοπτεῖα πινόμενα. Quæ δὲ κλήσεως fiunt αὐτοπτεῖα. Hinc illud in Oraculis capiendum, αὐτοπτεῖα ἀγάλματα. Socrates non credidit cuiquam se Deos unquam ostendisse δι' ὅψεως; qui ita dicerent, omnes ἀλαζόνες εἶναι affirmavit. v. Plutarchum de Genio Socratis.

CAP. IV.

L. 27. Ἐν αὐτοῖς καὶ. Lege αὐτοῖς

L. 29. Δεσποίοις ἐνεργ. Orpheus,

Σὺ δὲ θεῶν πνεύματι πρῶτον πολὺ
μυχοῖ

Ἀγγελοῖ,

P. 44.

P. 44. l. 12. Ως καὶ ὁ θεὸς ἐναντὶ ὅλων ἐνί-
στε δ' ἀποκρύπτειν. Ex Oraculo,

— Αδρήσεις πάντα λέοντα.

Οὐτε γὰρ ἐναντίον κυρτὸς τότε φαίνεται
ὁ ἥλιος.

Ἀσέρες ἐλάμπουσι, ὃ μὲν φῶς κενε-
λυται.

Χθόν ἐχ' ἐσέκει.

Quorum quidem versuum inepta admodum
est Pselli interpretatio. Lucanus VI. v. 744.

— Paretis? an ille
Compellendus erit, quo nunquam
terra vocato
Non concussa tremit.

Pletho videtur legisse pro λέοντα, λέοντα.
ὅψι, inquit, πῶστα καὶ αὐτὸς δ' λεκτόν, ἐμὲ
δηλαδὴ ὃν καλεῖς. Sed neque hoc satisfacit.
v. notam ad l. 36. p. 46.

L. 16. Μοῖραι πινεσ σὺν κινεῖν τὴν κῆρυ.
Capite VII. infra. Item cap. III. Pro-
phetiæ Habacuci.

L. 17. Περόδρομον φῶς. Oraculum,
Ἡ φῶς πλέσιον, ἀμφίγυον, ῥιζαῖον, ἐλιζέιν.
Vide cap. 14. Sect. III. ubi fere eadem.
Sunt qui hic legunt ροιζαῖον.

L. 20. Τὸ πρὸς ἐλαττόν ἐστι. Lege τέτυ.
Μοχ' ἐπὶ δ' αὖ πρὸς. Et l. 25. μεγαλοφρο-
σύλω.

L. 29. Τύφω καὶ ἀλαζονεία. Hic in no-
stro & Feschii exemplari multa extra suum
locum occurrunt. Quæ autem ex alia pa-
gina adferuntur, non satis bene coherent.
Sunt autem huiusmodi, ἀλαζονεία, ἀπεί-
ρασι δὲ πλείεσι γῆν. Meliorum codi-
cum fidem imploro. In latina versione lege
fastu plurimo & arrogantia. Porphy-
rius II. de Abst. S. 42. τὸ ψαῦδ' ἐπὶ τῶν
πολλῶν οἰκόν, βέλων γὰρ ἐπὶ θεοί. Plura
Proclus libro de Anima & Dæmone.
Confer Joh. c. VIII. v. 44. & 2.
ad Thess. II, IV.

L. 35. Καὶ ἡ ἀνεξισιάζουσιν, ἀνά. Le-
γε ἐνεξο. & καὶ τὸν.

L. 38. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ αὐτοφάνων.

Deesse hic quoque videntur, quæ latinè so-
nant rationes, ad numina pertinentes.

L. 40. Εναργέστερα καὶ αὐτῶν τὴν ἀληθείαν.
Atqui veritas adeo Diis cognata, ut, in
Diis præter veritatem, nihil reperiatur.
Possunt aliquid quasi amittere de sua na-
tiva claritate inter apparendum, aliquid
amplius acquirere non possunt. Quid quod
c. X. contraria his reperiuntur: Hæc γὰρ ἀ-
λήθεια συνπαρῇ τοῖς θεοῖς, ὥσπερ καὶ τῷ
ἡλίῳ τὸ φῶς κατ' ἐοικῶς συνφύεται.

L. 44. Ἀρχαγγέλων. Deerant hic ἀ-
ληθινὰ καὶ τέλεια θεωρεῖν. Ταῦτα γὰρ ἀγγέ-
λων ἀφωσέουσι, vel quid simile.

L. 46. Πλὴν ὑφ' ἡμῶν τε. Lege π. O-
mnis descensus divinitatis descendente
obscurat.

P. 45. l. 8. Φῶτος δ' ἀφ' οὗ ἐστὶ πλήρη.
Non abludunt Oracula.

Μὴ φύσεως καλέσης τέτυς αὐτοῦ ὡς αἰ-
γάλα.

Simplicius hoc sensu verba interpretatus
est, quem Psello præfero, qui nec recte le-
git, nec vere explicuit.

L. 15. Αἱ ψυχὰς δ' ἀπὸ. Lege Porphy-
rium in Sent. S. XXXII.

L. 19. Τὸ μὲν τῶν θεῶν πῦρ ἀκρὸν,
ἀφελόν. Concinit Oraculum,

Ἡνίκα βλέψης μυστικῶς ἀπὸ τοῦ πῦρ
λαμπρόμενον σκιρτῶν ὅλα καὶ βένδεα
κῆρυ.

Per πῦρ & φῶς Chaldaica & Christiana
Theologia solenniter Deum significat.

L. 23. Πρὸ ἐαυτοῦ προπομπῶν. Alii
προπεμπόμων. Adstipulantur nostra sa-
cræ literæ.

L. 40. Τὸ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων, μονίμως.
Sic scriptum reperi. Nimia properantia
quædam hic omisit scriba librarius. Suppleo
ἀρχαγγέλων ἡρεμεῖαι μετέχει (vel μέτοχον)
τὸ δὲ τῶν ἀγγέλων μονίμως κινεῖσθαι. Post-
quam hæc scripseram, accepi lectionem codi-
cis Feschiani, quæ confirmat emendationem.

L. 43. Κινήσει πολλὰς. Primum in
divinis immobile, ultimum maxime mo-
bile.

CAP. V.

P. 46. l. i. Αποκαταρκτικὸν τῶν ψυχῶν.
*Alibi dicit Deos ἀποκαρκεῖν πᾶσι ὕλῃ,
 atque adeo omnes labes inolitas. Porro non
 statim concedet Porphyrius hoc de omnibus
 Diis. Ait enim apud S. Augustinum l. X.
 C. D. c. XXIII. Solis & Lunæ teletas
 non purgare, sed principia posse pur-
 gare.*

L. 3. Αρχαγγέλοις, ἀναγωγόν. Pachy-
 meres ad c. IX. Cælest. Hierach. Αρχαί,
 ἀρχαγγέλοι, ἄγγελοι, omnes ad primam u-
 nitatem semper convertuntur.

L. 5. Δαίμονες ὅτι τὸ φύσιν κατέλκυσιν.
*Minutius Felix in Octavio, Dæmones
 è cœlo deorsum gravant, & à Deo vero
 ad materias avocant. Oraculum monet
 hos non esse aspiciendos, quoniam*

Τὰς ψυχὰς δέλγυσιν αἰεὶ πελετῶν ἀπά-
 ροντες.

Pelliciunt animas, sacra ne mysteria
 curent.

L. 6. Ἡρώε δὲ, κατὰ γένος εἰς πᾶσι ὅτι-
 μελ. Virgilius 6. Æneidos,

Quæ gratia currum,
 Armorumve fuit,

— eadem sequitur tellure repositos.
*Hercules & Orion apud inferos eadem stu-
 dia sequuntur, quibus apud superos dediti
 erant. v. Homeri Odys. A.*

L. 15. Ὑπερλαμψὸν αὐτῶν. Lege
 αὐτῶν.

L. 16. Τὸ ὅτι λαμψὸν ἐστὶν ὅς τε ὡς ἐν ἐπεί-
 ρῳ. Hoc & sequens criterium, inane. Quis
 tam subtili acie præditus esse possit, ut hac
 aut videat, aut visa internoscant. Illud
 autem ὡς ἐν ἐπείρῳ denotat ordinem sive
 gradum superiorem à quo Archangeli de-
 scendunt, & in quo quoad unitatem suam
 primam adhuc quasi hærent.

L. 19. Ἀντιδιαρῶς. In Latino lege, mo-
 bile pro immobile.

L. 24. Δαίμονες ἀτμοῖς περιεσφύμενοι.
*Porphyrius ei præiuvit in verba. Οὐτοι οἱ
 χαίροντες τοῖς αἵματι τε κνίσῃ τε, δι' ὧν αὐτῶν ὁ*

σῶμα (sic lego) πνευματικὸν παίνεται.
 ζῇ γὰρ τῷ αἵματι & ἀναθυμῆσει. Por-
 phyrus de Abst. l. II. S. 42.

L. 32. Ψυχὰς δὲ περιεσφύμεναι.
*Quas subeat variationes, & quomodo πνεύ-
 μα τεθολωμένον attrahat anima, docet Por-
 phyrus Sentent. XXXII. Loquitur au-
 tem Iamblichus de anima præcipitante in
 genesin, vel exeunte è corpore. Certe cum à
 Genesi & natura secessum meditata fuerit,
 αὐγὴ ξηραίνεται, ἀσκιάζεται, & ἀνέφελται, ut
 inquit idem Porphyrius ex Heraclito. Ser-
 vius ad illud Poetæ, VI. Æneidis,*

Quin & supremo cum limine vita
 reliquit,

scribit; Quæ diu conjuncta sunt, in-
 vicem se tenent, & trahunt reliquias
 sordium antiquarum. Et iterum, depo-
 sito corpore sordes supersunt. Et ani-
 mæ post corpus habent corporis damna.
*Confer Porphyrium II. de Abstin. S.
 47. & 48.*

L. 36. Διαπανητικὸν τῶν ὕλης ἀδρόως.
*Infra ὡς περ κεραυνίῳ πυρὶ; & prius. v.
 S. III. c. XXXII. Valentiniani hanc red-
 debant rationem, cur ante locum, in quo
 Deus habitaret, obtendebatur velum, ὅτι
 τῷ κατὰ πέτασμα ἔχθρῳ, ἵνα μὴ ἐκ τῆς περὶ
 ὁψέως ἀναλωθῇ τὰ πνεύματα. Testa-
 mento Levi, Angelus inquit, Οὐδὲν ὅτι
 ἐλέφη κλέψῃ ἐφ' ἡμᾶς, πάντες ἡμεῖς ἑ-
 λδόμεθα, & οἱ ἕραιοι & ἡ γῆ, & αἱ ἀβυσσοὶ
 διὰ τὸ περὶ σῶμα τὸ μεγαλοπύχνης αὐτῶν σαλεύον-
 ται. v. Prophetiam Abacuci, c. 3. v. 6.
 ubi, ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἐπέβλεψε & διετάκην
 ἔδνη.*

P. 47. l. 3. Διακροσῶν αὐτῶν ὅτι μελῶς.
 Lege αὐτῶν.

CAP. VI.

L. 13. Εμφανειῶν δῶρα. Alludit ad
 Oraculum; ait enim Oraculum de Diis &
 potestatibus proximis

— ἀφ' ὧν ψυχὴ καπνόντων
 Εμπυρίων δρέπε) καρπῶν ψυχῶν
 ἀνδρῶν.

Multa

Multa horum similia tradunt Theologiae mystica scriptores. Adhuc videtur nos latere aliquis scriptor, ex quo Platonici & Dionysius ea, quae habent in hoc scribendi genere, derivarunt. Alexandrinum Ammonium, aut Numenium fuisse non vana est suspicio.

L. 6. Δίδωσιν ἡμῖν ὑγείαν σώματος. Vidit hoc Homerus; ideo apud eum Minerva Diomedem Δῶκε μὲν & δάρο, & caliginem oculis detergit, ut clare omnia perspiciat. Eadem Ulysses, inter alia, πῶσονα δῖκεν ἰδέσθαι. v. Il. E. & Odyss. Θ. Conferatur mirabilis historia de Guthlaco & Bertelino, apud Surium; & ex eo, apud La Cerda de Excell. Cael. Sp. c. 29.

L. 15. Καὶ δὲ μὴ ὄν σώμα. Proclus in Pol. P. 359. Quomodo vero hoc fiat, multis ostendit Ficinus in Dion. de Div. Nom. c. 1. & Origen. contra Celsum l. 1. p. 35. 36.

L. 25. Ἡ δὲ δαμνῶν βαρεὶ δὲ σώμα. Memorabilem historiam de Pythia afflicta & morti adaeta, narrat Plutarchus libro de Defectu Oraculorum. De morbis ab impuris spiritibus illatis agunt commentatores ad Evangelia, & medici; ex professo Fanus Matheus Durastantes in Problem. Minutius Felix in Octavio, Impuri spiritus vitam turbant, omnes (vel ut Cyprianus, somnos) inquietant, irrepentes etiam corporibus occulte, ut spiritus tenues, morbos fingunt, terrent mentes, membra distorquent, ut ad cultum sui cogant. Adde Porphyrium II. de Abst. SS. 39, 41, & 42. Psel. de Oper. p. 47. & 57.

P. 48. l. 3. Ἐπὶ δὲ πῦρ πῶδοντες. Ex Oraculis Chaldaicis,

Χρὴ σε σπεύδῃ πρὸς τὸ φάος, καὶ πρὸς πατρὸς αὐγὰς.

Quod autem satagunt Demones circa terrestria homines distingere, eadem oracula ostendunt his verbis, quae prius posui:

Τὰς ψυχὰς δέλχοντες αἰεὶ τελετῶν ἀπάγχοι.

Adeoque versu superiori monent, ne quis eos cernat, antequam sacris rite fuerit purgatus, & purificatus.

Οὐ γὰρ ἅν κενὸς γὰ βλέπειν, πρὶν σώμα τελεεσθῇ.

Plura in hanc rem Proclus in Alcibiadem priorem, & Porphyrius modo citatis locis.

L. 6. Ἡρώων ἀπαληθία μὲν τὰ. Lege μὴ ἔχει τὰ.

L. 10. Περιήρημα μὲν ἀγαθὰ τῶν. Lege ἢ τῶν, ut mox.

L. 14. Ἐν ἀγγέλων τάξει. Oraculum, Ἀγγελικῶ ἐνὶ χώρῳ. Ἀγγέλων, nondum corpori mixtarum. Angelicus ordo conceditur post purgationem & liberationem à corpore. Est tamen inter Platonicos dissentio hac de re; negant alii animas in Angelos aut Angelorum ordines posse subvehi.

L. 17. Ἐπὶ ἐλπίδι ἱερᾷ. Oraculum, Ἐλπίς σε πρεφέτω πύλοχθι. Hoc est spes Dei, qui ignis est, fruendi, interprete Olympiodoro.

L. 20. Φερεί τὰς τῆς ἐλπίδος καρπὸς. Valentinianorum voces, Ἐλπίς, Καρπός, & Καρπότης, ex Theologia Chaldaica, quae & ἐμπυρίους καρπὸς deprædicat. Et sane D. Paulus 5. ad Ephes. v. 9. novit καρπὸν φωτός, si optimorum codicum lectionem retineamus.

C A P. VII.

L. 23. Καὶ μὴ εἴ γε τάξεως. Quod Dii Deos circa se habeant, docet Plotinus Ennead. V. l. VIII. Ο δὲ [Θεός] ἡγεὶ τῷ αὐτῷ ὁσμον φέρον, καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ Θεῶν.

L. 27. Δορυφορίαν. In sacra scriptura quoties Angelorum multitudo comparatur, unus fere praefectus ceteris & dux agnoscitur. Δορυφόρος ἀγγέλος novit Valentinus. Ἐν τρίτῳ βιβλίῳ αἱ δυνάμεις τῶν πρεμολῶν, Testam. Levi. v. La-cerdam cap. XXXIV. de Excell. Sp. coelestium.

L. 29. Τῶν δὲ πτωχῶν δαμνῶν. Habuit

Et hoc ex Theologia Chaldaeorum. Mali Dæmones κύνες Ἰδόνιοι appellantur, & μέγαντων ποινὰν ἀγκίτεραι. Alibi Oraculum canit,

Σὸν γὰρ ἀγγέλον Θῆρες Ἰδόνος οἰκήσουσι.
Ubi Pfellus, Θῆρες χιδόνος, οἱ πρὸ τῶν γυναικῶν δαίμονες sunt. Et aliud Oraculum apud Olymp. in Phædonem laudat ἐλατῆρα κυνῶν. Hos Plato vocat ἀνδρας ἀρείους καὶ Ἀετῆρας. Plotinus & Orpheus hæc confirmant. v. Rhodigini L. A. l. X. c. XII. Sallustium de Diis cap. XIV.

L. 37. Ἀρχόντων δὲ, μίεας. Qui Christum tentabat, ab ipso Christo dicitur ἀρχὸν κῆρυ, Joh. 12. Is δὲ κύνουσι τοῖς βασιλείαις τῶν κῆρυ Math. 4. ver. 8.

P. 49. l. 4. Ἐν ὁδῷ τῷ κτ' μέρθ' εἶδθ'. Ideo ejus ignis est ἀνείδεθ', & ab Oraculo ἀτύπωθ' dicitur. Animam πῦρ expresse vocat Theurgicum Oraculum. Ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς.

L. 8. Τῆς ἀποκεκεκαρμένης. Locus totus ex Platonis Phædone expressus.

L. 10. Τὸ π' ἐγκαρδιαῖον αὐτῆς φῶς. Cabbalistæ vocant lumen centrale. Codd. MSS. legunt ἐγκαρδιαῖον, vibrans, crispum. Ficinus, lumen micans; Scutellius, lux micans.

L. 15. Ἡ δὲ κατὰ νόσον, δεσμοῦ. Hæc Platonici omnes susque deque versant. Brevisissime Porphyrius descensum hunc animæ describit Sentent. XXXII. ubi βαρὺ πνέοντα καὶ ἐνυχρον, & πνέοντα πεδωκόμενον, ut supra innui, & alia hujusmodi. Multa collegit huc spectantia Eugubinus l. VIII. c. XXVIII. & Livius Gallantes libro XII. Comparationis. Videatur & Proclus in Polit. Platonis, p. 382. ubi eadem plane cum nostro Philosophatur. Erat Athenis speciosa & capax domus, sed infamis & pestilens: per silentium noctis sonus ferri, & si attenderes acrius, strepitus vinculorum longius primo, deinde proxime reddebatur. Mox apparebat idolon, senex macie & squallore confectus, cruribus compedes, manibus catenas gerebat, quatiebatq;

Post alia sequitur, effigies ibat lento gradu, quasi gravis vinculis. Deinde, effosso loco inveniuntur ossa inserta catenis & implicata: collecta publice sepeliuntur. Hæc Plinius in Epistola ad Suram l. VII. & eadem fere Lucianus in Philopseude. Sed sua hæc Iamblichus expressit ex Platonis Phædone.

L. 16. Βεῖδει συστάσει. Modum explicat Porphyrius II. de Abst. S. 39, & 43. item Pfellus de Operatione Dæmonum, p. 47. &c.

L. 19. Ἐπιστάσις πνευματική. Interpono ex cod. Feschiano ὁράται. Scutellius, cernitur.

L. 21. Τάξει ὑποδύκνυσιν. Adde ex aliis exemplaribus ἀμα π' αὐτῷ ἤδη κίνω καὶ τοῖς χώραις αἱ εἰλήχασιν, καὶ τῶν λήξεων ἐν αἷς ἐνοικῶσι πρὸς ὑποδύκνυσιν ἀέριον &c. Simul etiam insuper regiones, quas obtinere; & provincias in quibus agitant, commonstrant.

L. 25. Τριπλῆς ἁξέως. Lege hic & infra τριπλῆς.

L. 30. Ἀγγέλων, ἐκδιδομένα. Lege ὡς ἐκδ.

C A P. VIII.

P. 50. l. 14. Ομοίως γὰρ ἀφόρητον, Confer Psel. de Oper. Dæm. p. 33.

C A P. IX.

P. 51. l. 3. Ἐπὶ μὲν τ' ὑπεφανείας. Interfere, τῷ Θεῷ.

C A P. X.

P. 52. l. 35. Ἡ γὰρ ἀλήθεια σὺν πάρεχει τοῖς Θεοῖς. Deus lucem pro corpore, veritatem pro anima habet. v. c. IV. supra. Hæc autem videntur evertere ea, quæ affirmavit p. 44. l. 40.

P. 53. l. 5. Ἀπὸ Θεῶν πρὸς λαμβάνουσι τὴν ἀλήθειαν. Damascius,

Τῆς μᾶς τῆς ὅλων ἀρχῆς ἀπορρή τις κρινὴ μέτεξις, ὡς ἀλήθειαν κέκληκεν Πλάτων. *Valentiniani suam Alethéan à Chaldeis accepere.* Τὸν γὰρ τῶν καὶ μονογενῆ καλεῖσιν καὶ ἀρχὴν πάντων· συμπερὶ βελήδης ὅτι αὐτῶς ἀλήθειαν. *Irenæus cap. 1.*

L. 7. Τέλειοι ὄντες. *Lege τέλειοι τε ὄν.* ὁ μοχ εἰδέν αὐτὸν πορ.

L. 12. Ἀμάρτημα π. συμβαίνει. *Est effatum Platoniorum, πᾶν κατ' εἰσὶν δαμνόνιον, λογικὸν μένον, πάντως ἀληθὺς τὴν ἔστιν.* *Est igitur error & deceptio omnis ab iis Dæmonibus, qui dicuntur καὶ ἔστιν.* Si autem error obveniat circa Deos vere tales, istius erroris causa à nobis oritur, propter aliquam in nobis infirmitatem. Quot autem modis hoc contingat, vide *Sectionem III. c. XXXII. v. Proclum Pol. p. 359.* Notat & *Eusebius hoc Præp. Evang. p. 193. v. etiam S. 4. c. 7.*

L. 25. Ἡν δ' ἐπὶ τῶν διελέγχων καὶ. *Aliquid excidisse suspicio est. Sane Scutellius legit plura, sic enim. Visorum, quod nisi animadverterint diligenter, falluntur; sed si folerter providerint, facile refellunt atque improbant huiusmodi spirituum fucatam jactantiam, &c. Lego interim διελέγχων καὶ ἀποδομαζέουσι, non ἀποδομαζέων; & πεπλασμένῳ πορ.* Caterum ex *Porphyræ II. de Abst. S. 40, & 41. hac omnia Iamblichus mutuatus est.*

L. 35. Θεωροῖα χαράκμεῖζι. *Lege χαράκμεῖζε.*

L. 40. Ἀθλητῆς πρὸς τὸν πορ. *In Orphei versu noto dicuntur Angeli πολύμοχοι.*

L. 45. Τὴν ἀλήθειαν χρηγῶντα. *Confirmat hoc Proclus per unam ex regulis duabus Theologicis, in Polit. p. 359.*

P. 54. l. 4. Θεουργοῖς ἐπιδείκνυσιν. *Lege ἐπιδείκνυσιν, vel ἐπιδείκνυσιν. Quod autem sequitur & ὅτι δερμότης, ex Platone desumptum fuit; utitur & Porphyrus II. de Abst. S. 41. Lege mox ἐπισκοπῶν.*

L. 15. Οὐκ ἔστι. *Lege ὅτι ἔστιν δὴ περὶ τοῖς αὐτοφάνεσι.*

L. 20. Οὐτὸς Ἀχαιῶς ἔλκει. *Videtur Chrysippi definitionem probasse. Φάντασμα ἔστιν ἐφ' ὃ ἐλκόμεθα καὶ ὅτι φανταστικὸν Ἀχαιῶν ἐλκυσμὸν. v. Plutarchum Placit. l. IV. cap. 12. Ad pleniorē huius loci lucem conjunge quæ Proclus habet in Polit. p. 358. Augustinus X. de Civit. c. XXVII. Theurgi illi, vel potius Dæmones, Deorum species figurasque fingentes, inquinant potius quam purgant humanum spiritum fallitate phantasmatum, & deceptoria vanarum ludificatione formarum. Eadem Psellus, & forte ex hoc loco, Αὐτὰ πειρατολογεῖ, καὶ τὸ φῶς ἀπ' αὐτῆς καὶ φαντασία Ἀχαιῶν, &c. p. 90. de Dæm. Operatione*

P. 55. l. 22. Κεχαρισμένον. *Lege κεχαρισμένον.*

C A P. XI.

L. 25. Ἀγνοίαν καὶ ἀπάτω. *In libro de Protrepticis hac eadem invenies c. XIV. vide etiam egregium locum ex Zenonis & Stoicorum decretis, hac de re, apud Stobæum Eclog. Ethic. p. 170. Post ἀπάτω dele καὶ. L. 31. Θεοῖς videtur redundare, nisi forte legi possit Θεῶν.*

P. 56. l. 6. Θεουργικώτερον εἰπεῖν. *In Theurgia aliquid posse præ Porphyræ visus est Iamblichus: adeoque ad hanc fere collimavit in omnibus suis scriptis. Libros Aristotelis de Cælo, abdito quodam sensu interpretatus est; & νοεῖαν θεωρίαν, teste Simplicio, Porphyræ expositioni addidit in Prædicamentis. Julianus Porphyræ eum ἐποπτικώτερον agnoscit.*

L. 10. Ὑδρὴ ποιῆται. *Lege ποιῆς.*

L. 12. Οὐδὲ γὰρ ἡ ἐννοία συνάπτεται τοῖς Θεοῖς. *Anima unionem cum Diis acquiri per philosophiam voluit Porphyrus, Plotinus, reliquique proprie dicti philosophi: per Theurgiam Iamblichus, Syrianus, Proclus, & ἰερατικοὶ omnes. Quatenus autem Theurgiam utilem existimavit Porphyrus, ex ipso ostendit Augustinus X. de*

Civit. c. XXVII. Summa est, Theurgos non purgare animam intellectualem, sed spirituale tantum. Plato utramque videtur voluisse conjungere, ubi de Philosopho Baccho agit. Damascius subtiliter, si vere, ἢ γὰρ τῷ ἀπορρήτῳ σωαπτόμεθα ἡμῶν γνώσεως, ἀλλὰ τῷ ὄντι ἐκείνῳ ὃ τῷ ἀπορρήτῳ ἡμῶν ἔνωσης σωήπται. Tetigit hanc questionem Psellus ad Nazianzenem orationem; Olympiodorus ad Phaedonem. Vide etiam quæ Bessarion disputat adversus calumniatorem Platonis ex Proclo, l. III. c. IV. Proclus, Non per scientiam aut operationem ullam ingenii exquirere summum bonum, aut ad ipsum adspirare debemus; sed offerre commendareque nos divinæ luci, & præclusis sensibus, in illa incognita & occulta entium unitate quiescere. Hoc enim fidei genus omni doctrina antiquius est.

L. 24. Καὶ γὰρ μὴ νοεῖν τῶν ἡμῶν. Julianus. ἡ τῷ χαλακτῶν ἀρρητῶ φύσις ὠφελεῖ καὶ ἀγνοεῖν, καὶ ποτὶ Θεῶν παρε-

όας. Sed de symbolorum vi supra egit, & deinceps aget. v. quæ Grotius ad Matthæi XXVI. v. 26. Vide etiam Origenem contra Celsum l. I. p. 17, & 19. Ed. Cant.

L. 37. Καθαρότητα. Lege Porphyrium II. de Abst. S. 45. Proclus II. in Tim. monet illum, qui ad Deos accedere cupit, ἀρετὰς δὲ πρὸ γνέσεως καθαρκτικὰς καὶ ἀναγωγὰς præmittere; item trinitatem illam, πῖσιν, ἀλήθειαν, καὶ ἐξοῦς; & ἐλπίδα τῷ ἀγαθῷ.

L. 41. Τὰ τῷ Θεῷ αὐτὰ ὑφ' ἐαυτῶν. Psellus ad Orationem XLII. Nazianzenem. Hæc συνθήματα ubique prædicat, nusquam explicat Iamblichus. Alibi plura adfero de istis.

L. 45. Ταῦτα δὲ τῷ ἐνεχε. Lege τὰδε.

P. 57. l. 4. Τὸ ἀληθὲς αὐτῷ ἔργον. Lege ἔργον.

L. 12. Ὡς οὖν οὐδὲ ἡ τῷ. Feschius omittit οὐδὲ, & pro ὑγείας legit ἀγνοίας; voluit opinor ἀγνείας, quod puto rectissimum.

SECTIO TERTIA.

CAP. I.

P. 58. l. 2. ΔΙΑΡΘΩΣΑΙ. Rectius ΔΙΑΡΘΩΣΑΙ. lin. 6. l. τοῦτον π. τοῦ.

L. 10. Εἰς πλὴν τῷ βίῃ καὶ ταπεινῶν ἡγήσασθαι. Alludit ad artis definitionem. v. Sextum Empericum. Sed ante εἰς deest ὥς. Mox ἀνθρώπινον muta in ἀνθρώπινον.

L. 24. Εξωθεν ἐπίκτητον. Alii ἐπικτήτως.

L. 27. Ἀπὸ τῷ Θεῷ [μυστικῶς] ἐνδίδεται. De Divinatione & variis ejus speciebus innumeri scripsere. Pythagorei tanquam divinitus concessam magnopere coluere. Stoici admisere, sed non ut liberam. Epicurus prorsus sustulit. Quæ

autem hic pro divinatione adferuntur, non veniunt ex Theologia Chaldaica, sed potius ex Ægyptiaca. Oracula certe Chaldaica multas divinationis partes damnant, & forte totam damnarunt.

Ἀσέριον ὡς πρὸς μὲν σέθεν χάριν οὐκ ἐλογχόθη.

Αἰδέριον ὡς πρὸς πλάτος οὐκ ἐποτρύνθη.

Inter vetustiores de divinatione scripsit Philochorus, teste Suida; Chrysippus, teste Cicerone. Videatur de tota re Gassendus ad X. Laertii; Psellus ad Aristotelem; Philostratus Apol. vita, l. 3. c. 13. Nicolai C. P. carmina, Balsamo in Epist. Gr. Nysseni

Nyseni in corpore Canonum Græcorum, Niphus, Laonicus, Molinaus, Peucerus, Volaterranus in Philologia. Sed omnes in medium adferre, infinitum esset; & catalogum, puto, contexuit Isr. Spachius.

L. 29. Επιστημονικὰ θεωρήματα. Si hoc verum fuisset, non nescivisset Porphyrius. v. Origenem Philocaliæ p. 79. Edit. Cantabr. & F. Philoponum de mundi creatione l. IV. c. XX.

P. 59. l. 4. Εἰ δὲ τις ἀφιέρῃ τὸ πνεύματι αἰτίων. Aristoteles (cujus philosophiam Ὀνητόν λῆγον vocat Greg. Nazianzenus, quod nihil de substantiis separatim tradiderit) Demonia non agnoscit, ideoque divinationis causas in melancholiam rejicit. Plutarchus Oracula imputabat vaporibus terrestribus; uterque minus recte. Et omnino ad causas naturæ superiores, ut hic monet Iamblichus, recurrendum est ei, qui de his adferre velit plenam explicationem. Porphyrius II. de Abstinencia, extispicium aut à Diis, aut Demonibus, aut anima separata à corpore provenire credit. Porro multa in hac pagina admisit errata, qui nostrum exemplar transcripsit; quæ hic simul emendare visum est. Lin. 6. lege ἀποφύγει. l. II. ἀπολογιστόν. l. 15. τῶν ποιῶντων μηδ. ὅ μὲν τῶν. l. 29. ἀπαύτως, forte ἀπὸ αὐτῶν. l. 30. μὲν οὖν ἢ μὴν ἔσω.

L. 31. Αφ' ἧς ἔστι καὶ τὰ εἶδη πάντα αὐτῆς. Josephus in Hypomnestico (cujus libri exemplar F. Crojus habuit; aliud habet Bibliotheca publica Cantabrigiensis, & apud me est inde apographum) enumerat varias divinationum species eo capite, cujus titulus est, Ὅσαι εἰσὶ μὲν τῶν Ἑλλήνων. Sunt autem Αστρονομική, Γενεθλιακή, Ονειροσκοπική, Οἰωνιστική, Συμβολική, vel forte Συμβολικὴ, Αἰθρική, * Ἡ δὲ κλήρων, ἢ δι' ἀσπραγάλων, ἢ Ἀφ' πεμπύρων *, ἢ Ἀφ' λαχμῶν, Δυπλήζων, ὠροσκοπική, ἢ Ἀφ' πελάτων, ἢ κατ' ἐνδοσίαν, ἢ κατ' εἰσπερίαν πινος ὁππνοίας, ἢ Ἀφ' κληδόνων, ἢ Ἀφ' φήμης, ἢ Ἀφ' πανικῆς κινήματός, ἢ Ἀφ' μορ-

φοσκοπίας, ἢ Ἀφ' χειροσκοπίας, ἢ διὰ πιττακίων ὑπὸ σφραγίδα πιπτόντων, ἢ Ἀφ' κροκίνων, ἢ διὰ λευκῆς μαγικῆς, ἢ ἐν φιάλῃ, ἢ διὰ κλήσεως αὐτοπτικῆς, ἢ Ἀφ' ψυχροποπίας, ἢ Ἀφ' τῶν ζυγοφορεμῶν ἀγαλμάτων. Deinde sequuntur, quæ verbatim ex Epistola hac Porphyrii desumfit: sed & alia, nescio unde, addit; τὰ ἐν τοῖς ναοῖς Βαυτύλια, Ἀφ' λίδων ἐν τοῖς σοιχείοις πρὸς ερασιόντων ἐν Αἰγύπτῳ δὲ Βυβλί [τε Βυβλί] ὄργανόν τι τείνωνον ἐναρμόνιον, ᾧ ᾄδοντα οἱ ἱεροφάνται ἐν τοῖς κώμοις πλεκτερίζοντες ἐξ ἀκτῶν * αἱ δὲ Ἑστιάς παρδένοντες ἱερουργοὶ λέγουσι καὶ αὐτὰ δὲ μέλλον ἀσπείτω πειπτακισμῶν * [ἀσπείτω πειπτακισμῶν]. Deinde ex Porphyrio iterum eadem quæ in hac Epistola habentur; & præter ea, ἢ δὲ Πυθίᾳ ἐπὶ τῷ τείποντι ἀκροφόνως ὁππνοίᾳ δὲ τῶν γυναικείων πόρων [μορίων] τὰς μὲν πηλὴς ἀποκρίσεις ὑποδέχεται. Πολλὰ δὲ ἐν πλείοσι ναοῖς & Ἀφ' χαμπιδίων [χαλπίδων] ψήφων [ἐψήφων] ἀποκρινόντων συνέστη μὲν τῶν, & νεωχόρως τῶν ψήφων ἐφορῶν τῶν, καὶ ἀπὸ βιβλίου τῶν χρησμῶν ἀναγνώσκοντες τῶν. Καὶ κατὰ τὸν Πορφύριον ἐν τῇ πρὸς Ἀνέστοντα φησιν ὁππνοίᾳ, πολλοῖς γὰρ ἀγύρτης καὶ τῶν κληνόντων τῶν πρὸς δοκίμιας ἢ μὲν ὁππνοίᾳ. Hac ideo apposui, ut ostenderem nonnullas ῥήσεις Epistolæ Porphyrianae apud Iamblichum non comparere. Item ut divinationum species uno conspectu ob oculos ponerem, quas haud scio, an alibi plenius enumeratas apud veteres reperire liceat. De quibus, qui plura scire desiderat, & quæ mihi festinanti huc adferre non vacat; ei in manus veniat, qui ex instituto de his scribit, Bulingerus de Sortibus, Langius in Divinatio. Jacobus Boissardus, Peucerus, Delrio, l. IV. Disquis. Mag. Johannes Trithemius in Antipalo Malef. l. I. c. I, & II. Wierus, Godelmannus, Pererius.

CAP. III.

P. 60. l. I. Περὶ τῶν κατ' ὕπνον μὲν τῶν

I 1 2

λέγει

λέγει ταῦτα. *Aristoteles definit hoc modo, Somnium est Phantasma apparens in somnis, deceptorium, vel a quo decipimur. Sunt porro somnia in triplici differentia, Naturalia, Divina, Diabolica: alii duas species faciunt. Arguit Aristoteles ideo somnia non esse à Deo, quia non optimis & sapientissimis immittuntur, sed fere vilibus & plebeiis hominibus. Cum Aristotele multi τῶν ἑξω φιλοσόφων sentiebant, inquit Nicephorus in Synesium. Arguitur Aristoteles abunde ex sacra pagina, ubi hominibus omnis loci & ordinis narrantur somnia contigisse. Videri de his possit Eustathius ad Odyss. de Somnii Fortis; & commentatores Virgiliani ad finem VI. Æneid. item Vossius de Idol. l. III. c. XXXV. Molinaus in Vate. Nomenclator Isr. Spachii medicus, de Divinatione ex insomniis. Macrobius l. I. c. III. cujus ea pars, quæ agit de quinque speciebus somniorum ex Græcis petita, extat in scholiis Nicephori Gregoræ in Synesium; quod non observarunt viri docti ad Macrobiū. Eadem ferme legis apud auctorem libri de Spiritu & Anima inter Augustini opera, cap. XXV. Sed & à Deo somnia deducimus. Tertullianus.*

L. 7. Ταῦτα πίνω αὐτὸς, συμβαίνον εἰώθεν ἐπὶ τῶν ἀνδρωπίνων ὀνείρων. *Non ignorabat hanc inter somnia differentiam Porphyrius. Certe apud Macrobiū libro I. c. III. de Scipionis Somnio egregius locus extat ex ejusdem in Homerum commentariis, in quo vera & minus vera somnia commemorat, & edisserit quo modo eveniant. Si quis forte quærere velit cur porta ex ebore falsis, & è cornu veris sit deputata; instruetur auctore Porphyrio, qui in commentariis suis hæc in eundem locum dicit ab Homero sub eadem divisione descriptum: Latet, inquit, omne verum. Hoc tamen anima, cum ab officiis corporis somnio ejus paululum libera est, interdum aspicit; nonnunquam tendit aciem; nec tamen pervenit: &, cum*

aspicit, tamen non libero, & directo lumine videt, sed interjecto velamine; quod nexus naturæ caligantis obducit. Et hoc in natura esse idem Virgilius asserit dicens,

Adspice; namque omnem quæ nunc obducita tuenti

Mortales hebetat visus tibi, & humida circum

Caligat, nubem eripiam.—

Hoc velamen cum in quiete ad verum usque aciem animæ introsipientis admittit, de cornu creditur, cujus ista natura est, ut tenuatum visui pervium sit. Cum autem à vero hebetat ac repellit obtutum, ebur putatur: cujus corpus ita natura densatum est, ut ad quamvis extremitatem tenuitatis erasum, nullo visu ad ulteriora tendente penetretur.

L. 10. Λόγῳ ἀνακινημένων. *Lege λόγων.*

L. 11. Ἡ πῶν καὶ διμμελῶν φροντίδων. *Non nemo vocat ἀπηχρήματα καὶ φροντίδας. Claudianus,*

Omnia quæ sensuvolvuntur vota diurno

Tempore nocturno reddit amica quies.

L. 15. Θεόπεμπτοι καὶ ἀλμυροὶ ὀνειροί. *Hos & θεόπεμπτος & θεοπνύς vocant. Homerus agnovit ἑρμῆος & ἰδῆος. Videatur Psellus in Aristotelem, & in Physicis; item Synesius cum Nicephoro.*

L. 17. Τῇ ὕπνῳ ἀπολείποντι. *Post concoctionem perfectam species ordinationes & clariores, vaporibus sopitis, fiunt. Aristoteles l. de Somniis illustrat hæc, similitudine ab aquis quiescentibus & agitatis petita. Certiora & colatiora somniari affirmant sub extimis noctibus, quasi jam emergente animarum vigore, producto sopore. Tertullianus.*

L. 19. Σωτόμε, & τῶν. *Lege σωτῆρος.*

L. 20.

L. 20. Η μεταξὺ τῶ ἐξηγηρέναι καὶ καθεύδειν ὄντων. Macrobius, secutus Gracos, eo in statu fieri phantasmata ait, quæ tamen ad futura noscenda opem adferre negat. Phantasma est, cum inter vigiliam & adultam quietem, in quadam, ut aiunt, prima somni nebula adhuc se vigilare æstimans, qui dormire vix cœpit, aspiciere videtur irruentes in se, vel passim vagantes formas, à natura, seu magnitudine, seu specie discrepantes, variasque tempestates rerum vel lætas, vel turbulentas. Græca sunt ἡ δόρυξον, ἡ χαρὰν ἐπαγέσας. Confer primum & II. Artemidori caput. Benedictus Perrerius in II. advers. fallaces Artes, c. VIII. hunc Iamblichi locum frustra & temere exagitat; imo iis contradicit, quæ ipse supra tradiderat c. IV.

L. 22. Φωναὶ ἀκρόν. Καὶ ποτε μὲ ἀναφῆς καὶ ἀσώματον πνέοντα. Hæc confirmari videntur ex Jobi c. IV. vv. 13, 14, 15, & 16. In horrore visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines; Pavor tenuit me, & tremor, & omnia ossa mea perterrita sunt: & cum spiritus coram me transiret, inhorruerunt pili carnis meæ. Stetit quidam cujus non agnoscebam vultum, imago coram oculis meis, & vocem quasi auræ lenis audivi. Confer ejusdem libri c. XXXIII. vv. 14, 15, 16. Danielis c. X. vv. 7, 8, 9. Gregorius l. 4. Dialog. c. 48. ait, Sancti viri inter illusiones atque revelationes, ipsas visionum voces & imagines quodam intimo sapore discernunt. Consulatur Marcellinus lib. XXI. ubi de Fuliani somnio, non procul ab initio.

L. 36. Πως εἰς τὸ φῶς οἱ Θεοὶ ἐκφαίνονται. Quinam sunt ii sensus, qui Deos in lucem prodeuntes percipiunt, postquam clausi fuerint oculi? Loquitur sane de sensibus externis. Aliter per φάσματικῶν ὄψιν fieri hæc, satis constat. Plotinus VI. Ennead. l. VII. c. XXXV. Θεὸς ἔστι κατ' ὄψιν φάσμα, ἀλλὰ ψυχῶ ἐμπλήσας. Auctor

divinæ sapient. sec. Egypt. l. 4. c. Horum contemplatio non perficitur oculo corporeo, sed oculo mentis; de spiritibus loquitur. Ideo prius dixi nullum esse sensum tam acutum, qui possit internoscere differentias in apparitione Archangelorum & Angelorum.

L. 39. Ηὐντα ἀν' ἡ ὄψις βλέπει, καὶ ὁ νῦς ἐρρωμένος ἐπαυλοθεῖ. Talis fere fuit Bilaami visio, quæ narratur Numerorum c. XXIV. v. 4, & 16. Ο ἀληθινὸς ὁρῶν, ἀκρόν λόγια Θεῶ, ἐπιστάντων ἐπιστήμῳ ὀψίσει, καὶ ὁρατὴν Θεῶ ἰδὼν ἐν ὕπνῳ. ἀποκαταλυμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Catena in Canticum Cantic. ad illa verba, Φάγετε οἱ πλησίον καὶ πίετε &c. Ο μόνον ὁ Θεὸν βλέπων, πάντα ὅσα τῇ αἰδήσει ἐκπύπτει παρορά. Καὶ τότε οἶονε καθεύδοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ αἰδήσεια, γυμνὴ δὲ καὶ καθαρά ἡ ἀφύνοια. Ἐκ τῆς δέας ἐξηγήσεως δεχεται τὸ Θεῶ τὸ ἐκφανεῖαν &c. v. August. Civit. D. l. IX. c. XVI.

P. 61. l. 9. Πρὸς ὑποδοχὴν Θεῶν ἐπιτίθεται. Prædisponunt; atque adeo ipsa hæc omnia divinitus immitti vult. Proclus in Tim. II. hæc exscripsit, ubi ὑποδοχὴν ἀντρεῶτον requirit.

L. 11. Μέρος δὲ τῆς. Lege μέρος τε, & καὶ τὰ πᾶσα, lin. 21. ἐμποιεῖν. l. 23. τῶν ὄντων.

L. 27. Εὐδιδεν εἰσὶν ὁρῶντας ἀπορεῖσι πῶς συνέχουσιν οἱ ὄντες τὸ ἀληθές. Hunc errorem Aristoteles erravit, quod somnia quæ pro divinis jactabant Gentiles, fere hominum essent vulgarium, inquit Ger. Vossius. Quis tam extraneus humanitatis, inquit Tertullianus, ut non aliquam visionem fidelem senserit. Et Epicurum, qui vana in totum somnia judicavit, redarguit idem Tertullianus. Videatur de hoc argumento Benedictus Perrerius adversus fallaces artes, l. 2. Q. I. & III. Delrius l. IV. c. III. Quæst. VI.

CAP. III.

P. 62. l. 1. Ψυχῆς διττὴ ἐχέουσι ζωὴ. *Receptissima divisio. v. Simplicium ad Categ. p. 95. Gr. Stobæi Ecl. Phys. p. 109, & 110. Auctor de Sapient. divin. sec. Ægypt. l. I. c. I. Et nostrum S. VIII. c. VI.*

L. 6. Πλὴν εἴ ποτε. De Plotino, & seipso Porphyrius; de Iamblichō Eunapius hoc tradit in ejusdem vita. Vide etiam l. 12. de Divin. Sap. sec. Ægypt. c. 21.

L. 10. Τῇ κεχωρημένῃ τῇ γνώσεως. Scutellius legit σὺν γλῶσῃ, mallem cum Ficino γνέσεως.

L. 12. Τὸ δὲ δὴ οὕτως εἴτε νοερόν. Male posita interpunctiones in his vertendis Scutellium à vero abduxere. Lege igitur sequentia ita, εἴτε νοερόν, τῶν ὑπάρχον, εἴτε καὶ ἐν ἰδίᾳ ἐκείνῳ, καὶ ἑαυτὸν οὐδὲ τ. ζ. εἴ. αὐ. Quando quodammodo dormientibus animus à corpore solvitur, tunc illa vitæ species secundum seipsam permanens separabilis separataque sive intellectualis sive etiam sit divina, protinus expurgiscitur in nobis, agitque quemadmodum sua fert natura. Ficinus. Εξηγεῖται καὶ τῷ Ισίδωρῳ ὁ Πλάτων ἡ ἀρχὴ τοῦ αὐτοψία &c. διττὸς τῶν δεινῶν αὐτοψιῶν ἡρόπῃ. ὁ μὲν αἰσθητικὸς, τῶν ἐξηγεῖται. φαντασιώδης δὲ, τῶν κατὰ δόξαν. v. locum integrum, apud Photium p. 1030.

L. 17. Λόγος δὲ ἡ ψυχὴ τῶν γινωσκόντων περιέχει. Longe petita ratio. Quod animam universi quasi symbolam ex variis sphaeris & mundi partibus collectam nonnulli Platoniorum existimârunt, in prioribus explicatum fuit, ex Stobæi Ecl. Phys. l. 1. Dicit igitur quoties anima explicet universam rationum cognitionumque formam, secundum quam vixit in vita priori, reportabit præfagia pertinentia magis ad universalem mundanarum rerum cognitionem, sub qua etiam particularia facile contuebitur. Hac à Porphyrio in

Sentent. XVII. tacta sunt, item ab Auctore Divinae sap. sec. Ægypt. l. 14. c. 6. v. Proclum Theolog. Platon. lib. I. c. III.

L. 27. Οὐ μὲν δὲ οὐκ ὅτι ποτὶς γὰρ καὶ τοῖς θεοῖς. Si rursum per istam, quam diximus universalem formam, anima ipsis Deorum mentibus copuletur, videbit amplius ea, quæ ad mundum superiorem spectant, & quæ ad hunc; item per illa, tanquam per præcipuas causas, intelliget absolutius. Videtur Ficinus legisse, καὶ τῶν ἐν τοῖς δεινῶν. Scutellius, ut noster, omnia vidit. Nescio an rectius statuamus hæc verba venisse in textum ex margine, τῶν θεῶν ὁνείρων ἐν τοῖς δεινῶν τὰς γινωσκόντας ἀρχὰς καὶ ἐκείνους. Stoicorum dogma dicit animum habere futurorum notitiam, quod Deorum cognatione teneatur. Διὸ δὲ ἐν τοῖς δεινῶν τῇ φύσεως τῇ δεινῶν. v. Ciceronem de Div. Stobæum Ecl. Eth. p. 170. Julium Sirenium de Fato l. IX. c. XXVI.

P. 63. l. 5. Εὰν δὲ τὰς λόγους τῶν γινωσκόντων. Sunt in anima rationes generalium. Mox lege περιλαμβάνει. Placuit hæc ratio & aliis Platoniorum. v. Sirenium l. de Fato IX. c. XXVI.

L. 10. Θεωρεῖα τε πάντες. Lege θεωρεῖα τε.

L. 13. Καὶ τὰ μὲν κεκμηκότα σὺν γλῶσῃ θεωρεῖται. Plurimorum remediorum inventionem se somniis debere agnoscunt medici. Hoc loco facile esset multa congerere, sufficere designasse aliquot, qui his testimonium præbent. v. igitur Euseb. Præp. l. III. c. II. Tertullianum l. de Anima c. XLVI. Ciceronem de Divin. l. I. Chiffletium in Abrax. c. XII. Diodorum l. I. Aristidem in Sacris Sermon. Antoninum Imp. l. I, & IX. Libanium in Juliano, Kircherum Ægypt. Oedip. To. II. p. 447. Zenophontem in Symposio. Nicephorum in Synes. p. 412. Curtium l. IX. de Somnio quodam Alexandri, Plutarchum in Pericle de templo ὑγείας Ἀθηνῶν. Paulum Zacchiam 2. Medico-legalium l. IV. To. I. Q. 5.

To. I. Q. 5. sed fraudes harum sanationum detexit Eusebius Præpar. l. V. c. I. & ante eum Plutarchus libro de Defectu Oraculorum.

L. 19. Οὐτως ἐν Ασκληπιῷ. Aristides hac docet in Sacris sermonibus, Aristophanes in Pluto

—κατακλινεῖν αὐτὸν εἰς Ασκληπιῷ

Κεῖται τὸν ὅτι.—

Cicero II. de Divinatione, An Æsculapius potest præscribere per somnium curationem valetudinis, &c. Vide tabellam marmoream apud Gruterum p. 71. Notat Hieron. ad sua tempora durasse morem captandorum somniorum in templo Æsculapii; nec defecerat ætate Prudentii. Nec sola in Æsculapii, sed idem obtinuit in Serapidis, & Amphiarai æde. Pausanias, & Epigramma Græcum de Homicida dormiente. Salmasius ad Spartiani Adrianum. Synesius de Insomniis, ὕπνῳ ἰατρός.

L. 23. Αλεξάνδρου στρατόπεδον. Unde hoc hauserit, nescio. Exercitus Alexandri fame & peste laborabat, quo tempore per Gadrosorum regionem tendebat. Idem Bacchum imitatus est triumpho per Carmaniam agitato. Auctores sunt Plutarchus & Arrianus; nec tamen id instinctu Bacchi fecisse putat Curtius. Lege mox μέλλον pro μάλλον.

L. 27. Αφ᾽ οὗ, ἔκ τῶν Λυσάνδρου. Narrat Plutarchus in Lyfandro: quanquam vulgo ea diētio apud eum inemendate scribatur. Narrat & Pausanias in Laconicis. De Oraculo Ammonis Stephanus Ethnographus meminit

Ἐξ οὗ ἡ πόλις Αφουπὶς μὲν τῶν Αμυγώνος.

C A P. IV.

P. 64. l. 1. Δὲ ἐν θυσιασμοῖς καὶ θεοφορίαις. Ad hac quæ sequuntur intelligenda, præmitti debet divisio ecstasios in supernaturalem & naturalem. A somnio differt naturalis, quod vigilantibus accidat. Est au-

tem imaginatio fixa & pertinax, qua in aliqua re hæremus, ab aliis prorsus abalienati. Desinit Scaliger Exercit. XXXII. Gyraldus Cambrensis (sive Barrius) in descriptione Cambria, de reliquiis antiquorum Bardorum ait esse nonnullos quos Avem nithion dicunt, quasi mente ductos. Hi super aliquo ambiguo confulti, statim frementes spiritu, extra se rapiuntur. Nec statim quod desideratur, edisserunt, sed per multas ambages & vanos sermones, ornatos tamen. In aliquo demum verbi diverticulo, responsum qui petit, accipiet enucleatum, si solerter observet. Denique ab hac extasi tanquam à somno gravi ab aliis excitantur, & quidem non sine violentia quadam ad se reverti compelluntur; & in se reversi nihil horum omnium quæ à se interim prolata sunt, ad memoriam revocabant. Sic stante adhuc Britonum regno, gentis excidium, & tam Saxonum quam Normanorum adventum uterque Merlinus, tam Caledonius quam Ambrosius, vaticinando declaravit.

L. 6. Βάλλωμεν δὲ ἐν ταῖς δὲ περὶ κρή-
εια. Pone pro δὲ τῇ. Neque enim nunc recte se habet locus.

L. 8. Η γὰρ πῶς. Codex optimi Feschii legit εἰ; non bene.

L. 10. Ως ὁ χημὸς ἢ ὁ ὄργανον τοῖς ὅπιν-
σι Θεοῖς. Manifeste ex multis indiciis monstratur, quod humana anima, dum in hoc corpore est, recipere potest diversas energias, i. e. operationes spirituum diversorum, bonorum & malorum. Et malorum quidem dupliciter, 1. cum penitus ex integro eorum possederint mentem, ita ut nihil omnino eos, quos obsederint, intelligere permittant, vel sentire quales sunt Energumeni. Origenes περὶ ἀρχῶν, l. III. c. III. Longum est percensere discrimina, quæ multi videntur invenisse inter divinam & diabolicam exstasim. Videas, si libet, Delrium Disq. Mag. & Paulum Zacchiam Qu. Medico-leg. l. IV. To. I. Q. 5. Irenæus l. II.

c. LX. Prophetæ [veri] cum essent in terra, quæcunque spiritaliter secundum visiones cœlestium vident vel audiunt, ipsi quoque meminerunt in hominem conversi, & reliquis annunciant. Confer Psellum de Oper. Dæmon.

L. 22. Πολλοὶ πρὸς θεοφροσύνης ἔχοντες. In forti extasi omnino cessant externi sensus & tanquam mortui sunt; Zacchias. Scimus hoc vere evenisse in tribus pueris, quibus nihil nocuit fornax Babylonica. Scribit quoque Strabo, l. V. Geogr. De Dea Feronia; Qui hujus numine afflantur, nudis pedibus prunas impune obambulant. Sed & Virgilius, XI.

Summe Deum, sancti custos Soractis
Apollo,
Quem primi colimus; cui pineus
ardor acervo
Pascitur, & medium freti pietate
per ignem
Cultores multa premimus vestigia
pruna.

Merentur adjungi Servii verba. Varro ubique expugnator religionis, ait, ut solent Hirpini [iidem sunt Sorani] qui ambulaturi per ignem, medicamento plantas tingunt. Simili medicamento uti eos credibile est, qui hisce temporibus ignes combibunt; per arduos strues incedunt; candentes laminas nudis manibus ontrectant.

L. 29. Οἱ ἱερεῖς τῆς ὁλίας κατὰ τὸν νόμον ἔδωκεν ὁ θεός. Sacerrimos Balis Sacerdotes hoc fecisse docet S. Scriptura. Statius pariter de Gallo Matris deum scribit,

Sic Phryga terrificis genitrix Idæa
cruentum
Elicit ex adytis, contemptaque bra-
chia ferro
Scire vetat.—
Sanguineosque rotat crines, ac vul-
nera cursu

Exanimat. Pavet omnis ager, re-
sperfaque cultris
Arbor.

Existimo autem hunc Iamblichi locum ob oculos habuisse Joan. Philoponum in respon-
sione ad VI. Procli argumentum pro mundi aternitate; ait enim, Nonnulli apud Græcos eorum, qui à Deo ducuntur & afflantur (ut ego autem dicerem, qui pravis tenentur Dæmonibus) gladiis propria lecantes corpora, ac ignem pertranseuntes, nihil mali patiuntur.

L. 35. Ὡς περ αἱ ἐν Καταβάλοις ἱερεῖαι. Sic locum restituo ex Strabonis 12. libro, unde hac noster hausisse videtur. In nostro aliisque legebatur κατὰ βάλλοις. Seguinus in Select Numismatis scribit, Castabalis Ciliciæ oppido, Persicæ Dianæ templum fuit, tantæ religionis, ut in eo dicatæ virgines continuo miraculo, seu ut melius dicam, præstigio, super prunas nudis pedibus deambulant innoxie. Primo non erat Diana Persicæ, sed Περσικῆς templum. Hanc tamen Seguino fraudem Gyraldus innexuit. Deinde proprius est Seguinus lapsus, quod putet Gyraldum hac prodidisse ex Plinio & aliis. Nam Plinius nihil hujusmodi commemorat: & certum est ad aliam rem Plinii testimonium adduci.

CAP. V.

P. 65. l. 1. Ἐστὶ δὲ οὗτοι πολλὰ τὴν θεῖαν κατὰ νόμον. Deerat vox εἶδη— & mox pro ἀνάκειν posui ἀνακινεῖται; permovetur, Scutellius. v. Phædrum Platonis, horum fontem.

L. 4. Πολλὰ τὰ σημεῖα αὐτῆς ἐστὶν ἀφ' ἑσθ' ὅτι. Linea sexta in Feschiano omittitur τῆς, quod fieri non debuit.

L. 9. Ἡ δὲ ὁ θεὸς ἡμεῖς ἔχει, ἢ ἡμεῖς ὁ θεός. Modos persequitur. Dubito autem, contra Ficinum & Scutellium, an non legi oporteat & ἡμεῖς ὁ θεός, pro ἢ ἡμεῖς. Puto enim

enim bimembrem esse divisionem. Nam quod addat Ficinus, aut nos ei nos ad-
dicimus, id vero ferri non potest; neque
enim nostra est optionis aut voluntatis En-
thusiasmus. Quid quod, capite superi-
ori divisio per duo membra procedat, ubi
ait ζῶν ὑποπεδεύειν ὅλῳ, &c. Ibi
autem signa sive propria accidentia, hęc
species investigat.

L. 14. Καί ποτε μὲν, μετὰ σία ψιλή. Scu-
tellius legit ita; Ficinus μετὰ σία, quod
probo. Παρὰ σία τὸ Θεῶν γένεσι, Porphyrius
apud Euseb. Præp. l. IV. c. XXIII. Sane
κινῶν ὁρῶνται ὁρῶνται τῇ μετὰ σία, non τῇ με-
τὰ σία. Qui enim est κινῶν, idem & μετὰ
σία. Adde quod infra dicat μετὰ σία.
Aliter μετὰ σία Θεῶν hoc ipsum dicitur.

L. 16. Ἡ μὲν ἡ ψυχὴ ἀπολαύει. Sic
mutato ἀπολαύει, quod erat in nostro.

L. 17. Ἡ καὶ τὸ σῶμα πᾶσι δέχεται. Ma-
gna est discrepantia versionis huius loci.
Ficinus; vel etiam corpus subinde fit
quodam modo particeps. Μετέχει vidit,
non δέχεται. Scutellius, vel etiam id ha-
bet commune cum corpore, aut etiam
totum animali. Hęc non capio. Suspicio
Iamblichum scripsisse, ἡ δὲ σῶμα πᾶσι συμ-
τέχει, ἡ καὶ πᾶσι τὸ κινῶν ζῶον. Vel sola
anima de afflatu participat, vel etiam
corpus, vel denique ex utroque constans
animal.

L. 18. Σημεῖα τῶν ἐπιπνεομένων καὶ
πολλὰ εἶδεν. Erit operæ pratium conferre
cum istis quæ sequuntur, Paulum Zacchi-
am in Quæst. Med. Leg. Quamquam qui
de his scribunt fere sua hinc mutuati sunt.
Proxime vivens legit cod. Regius, & Scu-
tellius.

L. 20. Παντὶς τε αὐτὸς ἡρεμῶς. Le-
ge ἡρεμῶς.

L. 21. Τάξας ἐναρμόνιοι. Exempla
vide apud Harphium in Theolog. Myst. l.
II. R. 3. c. 41. Et Rusbrochium de Nupt.
Spir. l. II. c. 20, 21, 22. Plura quoque
Johannes de Cruce in Ascensione Montis
Carm. & Nocte obscura.

L. 22. Ἡ πάντα τέτων. Et tamen ii-
dem sunt Dii; contrarios effectus agno-
scunt quoque Harphius & Rusbrochius.
In re lubrica videant, ne deceptorii spiri-
tus imponant. Certe istis spiritibus poste-
rioris generis effectus tribuit Porphyrius,
cujus in hac re non vulgaris auctoritas.
Apud Eusebium Præp. l. IV. c. XXIII.
hec habet; omnis vehementior cupidi-
tatis motus non aliunde, quam à ma-
lorum Dæmonum præsentia, οἱ καὶ εἰς
ἀσκήσεις φθόγγας καὶ φύσας ἀναγκάζουσιν τὰς
ἀνθρώπους ἐμπίπτειν.

L. 23. Καὶ εἴποι δὲ σῶμα ἐπαχρόνιον
ὁρᾷ. Narrat hoc Iamblichus ipsi acci-
disse Eunapius. Zacchias quoque de his
multa collegit, & bene disputavit. Item
Aquinas 2. 2. Q. 75. art. 1.

L. 24. Ἡ διογκῶν. Porphyrius l. c.
Virgilius VI. Æneid.

Majorque videri,
Nec mortale sonans.

L. 25. Ἡ πάντα τέτων. Quoties
corpus iners jacet & intermortuum. Non
procul à Londino, è regione Westmona-
sterii in ripa Tamisina vicus est non obscu-
rus, cui nomen Lambetha. In illo vico ha-
bitat vir probus & famæ integræ Fran-
ciscus Culhamus. Fuit is, ante bienni-
um, miro quodam intemperiei genere de
recto mentis statu deturbatus per menses
quinque supra annos quatuor. Rem ordine
narrabo. Cæpit primo caput gravedine
attentari; invaluit per triduum torpor;
lecto se tradit. Mense primo cibi vix quic-
quam aut potius admisit. Secundo per dies
decem in ediam toleravit, & porro subinde
per dies quinque, aut septem omnem vi-
ctum renuebat. Cum sumeret cibum, a-
vidissime crudas carnes, æque libenter ac
tostas devorabat. In lecto nunquam se
commovebat; Annum primum vigil trans-
egit, certe oculos semper apertos habuit,
& in laqueare immobiliter intentos. Ver-
bum unum toto quadrennio non est locutus;
sonos tantum inconditos & belluinos edidit;

nec uxorem, aut liberos agnovit. Multa interim Medici, & Chirurghi conabantur, pene ad tormenta progressi; ista passus est sine ulla doloris confessione. Ab omnibus derelictus prater spem subito convaleuit. Die Veneris, qui erat festum Pentecostes, anno CIO DC LXXV. visus est sibi ex profundo somno expergescere; cor & intestina paulatim laxantur & calescunt, (ipsa hominis verba pono,) levatur onere, quo prius laborabat, pectus; vocem denique exaudit, quæ ad preces hortaretur; ita demum eum recte habiturum. Allata tabella manu tremula hæc verba inscripsit, Preces fieri pro me peto. Accedunt de improvviso Sacerdotes duo; multis habitis sermonibus, postquam constabat nihil subesse fraudis, convertunt se ad preces; quas pro infirmis Liturgia Anglicana præscribit: cum perventum fuit ad Gloria Patri &c. ipse ager magna voce, & lacrymis largiter effusus, eripuit in hæc verba, Gloria Deo in excelsis, aliaque plurima laudationibus & gratiarum actione plena. Bidui spatium manus, pedes, ceteraque partes hætenus inutiles, ad officia redierunt. Nihil omnium, quæ sibi acciderant toto quadrennio intellexit; invitatus admodum accedebat ad differendum de hoc suo deliquio, verebatur utique (ita solebat commemorare) ne leonem dormientem excitaret. Hæc ita gesta fuisse mea fide, Lector, sanctissime recipio.

L. 26. Φωνὴς τε ὁμαλότης. Porphyrius Oraculum conservavit, ex quo docemur spiritum descendentem in corpus humanum hæc omnia perficere. Nam

Αὐλὸς δ' ἐκ βροτῶν φιλῶ ἐπικνώσας φωνῶ.

Hoc est, ipso interprete, Ἀφ' τῆς σώματος ὡς δι' ὀργάνου φωνῶ ἀποδίδωσιν. Nec desunt huius rei exempla apud Bodinum, Boisfardum, Delrio, Zacchiam, & Scriptores Theol. Mystica.

P. 66. l. 1. Θεαγωγῶντι. Alibi res ista Θεαγωγία dicitur. Porphyrio Θεαγωγία, nim. Theurgia & Magia.

L. 2. Τὸ κατὸν πνῶμα. Verba sunt Porphyrii ex libro de Oraculis, apud Euseb. l. V. c. VIII. Solenne est Iamblichum contra Porphyrium ex Porphyrio disputare.

L. 3. Ὅσον τέ ἐστὶ καὶ ὁ ποῖον. Non continuo assentientes sibi habet hæc in re veteres. Maro,

—Magnum si pectore posset Excussisse Deum.

Ibi notat Servius, omnem Deum videri suo cultori magnum, tametsi solus Jupiter revera magnus sit. Eandem notam repetit ad XI. lib. ubi de Apolline, Summe Deum, dicitur. Amplius, Ὅπου ὁ Θεὸς εἰσέρχεται, πολυπλασιάζεται τὸ πνῶμα. Spiritus in homine tunc fit auctior. Ergo in tanta trepidatione, quod possit esse sincerum iudicium? Quinimo omnes impuri spiritus & ἀνὴρθεοι arrogantiores sunt, & fingunt se angustiores quam re ipsa sunt Psellus p. 93. de Energ. Dæm. Θεοπτία ὅθεν ἔχουσιν ἀληθὲς ἢ ἐσηγὲς ἢ βεβαίον.

L. 3. Μουσικῶς τε παθεταί. Imo vi adigitur. Virg. rabie fera corda domat.

L. 4. Καὶ δ' τῷ πνεύματι εἰδῶ. Recurrit ad Chaldaica Oracula; ibi

Πῦρ ἵκελον σκιρτῶν ἐπ' ἡέρῳ οἶδμα πταῖνον.

Et ibidem——Μορφῆς ἄτερ διέειπεν πῦρ Et de se Hecate apud Eusebium l. IV. c. XXIII.

Αἰδέει μὲν πνεύματος εἰδομένη εἰδωλῶς. Sed & culpat Magum qui spiritus, sine divino igne, insinueret;

Νόσφι πνεύματι θεοῖο, πανομφεῖα ὥσπερ ὀνείρες,

Εἰσέρχεται μερόπιοι.

Huc quoque facit, quod de se ipsa prædicat Hecate, ubi ait sua Oracula semper esse veracia, & nihil se unquam ἀχέαντων prædixisse,

Ἀλλ'

Αλλ' ἀπὸ παλαιῶν [παλαιόποιο] νόον
παρεῖεν καπῶσα

Αἰὲν ἀληθείης σελαγίζε).

Innuitur hoc idem in Oraculo Serapidis,
Φαιδρὴ μὲν κτ' δῶμα Θεῶ καπαλάμπε)
αὐγῇ.

Ηλθε γδ, ὡπθόλησε μέγας Θεός.

L. 5. Γίνεται, εἴτε. Lege ἦρι. Lin.

23. lege πληροῖ τε & post ἐπινοεῖ deesse
videtur τε, lin. 34. post τοιαῦτα adde δὴ.
Adjunge Corderii Isag. ad Myst. Theol.
c. VII.

CAP. VII.

P. 67. l. 1. Εξαρκῆ τε. Lege γα.

L. 5. Φοεῖ μὲν οὖν τῆς Ἀφροδίτης. Hac
erat definitio Porphyriana, quæ pane eadem
est cum ea, quam Plato tradidit in Phædro.

L. 8. Εἴγα ἔπος. Lege ὄντως, ut & lin.

10. Inter Veteres scripsit Theophrastus
ὡς ἐν θύσασα. Videtur posuisse inter
morbos. Scripsit & Alianus ὡς δαίμων
ἐνεργεῶν, teste Suida, in Καλλιγῶναι.
Vult autem Iamblichus enthusiasum, de
quo acturus est, plane supernaturalem esse.
Alii de eo agunt, qui à causis naturalibus
profluere possit.

L. 8. Οὐτε δαμνόνων. Si qua phanta-
smata Daemon intellectui nostro de rebus
cælestibus objiciat, ita ut speciem ecstasis
supernaturalis simulet; ea falsa sunt, &
naturali modo intellectui offeruntur. v.
Zacchiam l. IV. T. I. Q. 6.

L. 10. Αλλ' ἐπὶ δ' ἀπὸ τῶν ἀναγωγῇ.
Zacchias, l. IV. Tit. 1. Q. 6. Ecstasis
supernaturalis summa sapientia dici
potest, cum per eam anima secundum
intelligentiam perficiatur, & sapientior
evadat.

L. 18. Ψυχῆς μὲν οὖν &c. Phædrum
Platonis in animo habuit, cum hac scriberet.

L. 23. Εἰνότως οὖν. Lege ἀν.

L. 23. Οὐτε γδ ἀνδρόπινον. Carda-
nus contra statuit. v. Majol. diæ. Canic.
Coll. 3. p. 2. Nec requirit ullam cor-
poris dispositionem aut temperaturam

Melancholicam, capitis distemperan-
tiam aut debilitatem. Zacchias l. c.

Dixit Iamblichus σωματικῆς ἀδυναμίας.

L. 26. Αλλὰ ταῦτα μὲν ἄλλως ὑποκεί).
Intellectus noster, ut causa instrumen-
taria, concurrat. Feschii codex sic legit,
ὅλλὰ τὰ μὲν ἄλλα ἄλλως ὑποκείται.

L. 32. Αψδδὼς γίνονται. Lege ἀψδδῇ.

L. 34. Επειδὴν δ' ἡ ψυχὴ θεωρεῖται.
Sic legit Ficinus. Sed Scutellius distin-
ctius, Quod si anima antequam inci-
piat afflatio, aut in principio afflatio-
nis, aut inter afflandum, moveatur.
In ora codicis nostri video θεωρεῖται
quod sit, aut θεωρεῖται αἰσθητῇ, aut θεω-
ρεῖται. Dicit Olympiodorus ad Plato-
nis Phædonem, Enthusiasmo officere
phantasiam. Vacuus debet esse animus ab
omnibus phantasmatibus. Certe rerum cæ-
lestium, quæ in enthusiasmo offeruntur, i-
magine nulla præexistere possunt, quoni-
am immediate à Deo, aut ab Angelis bonis
per se ostenduntur: cum autem infra dicat
Porphyrius, ἄλλοι κτ' δ' φανταστικὸν θεά-
ζοντες, intelligit Iamblichus more suo. Posse
etiam visum θεάσθαι & ἐνθεσιᾶν Olym-
piodorus docet exemplo petito ab Apollonio,
quem ait vidisse quæ alibi gentium gere-
bantur.

L. 35. Η τῷ σώματι ἀρεμπίπλει. Hoc
supra. Nescio quid legerit Scutellius, vel
si corpus aliquid de suo interponens.
Longius recessit Ficinus. Ego sine codd.,
nihil muto. Observes licet apud Virgilium
in VI. non ante vaticinari Sibyllam, quam
cesserat mira illa luctatio, & corporis rotatio,
Ut primum cessit furor & rabida ora
quieverunt.

L. 36. Επιπαράτῃ. Lege ἐπιπαράτῃ.

L. 37. Ψδδῇ τὰ μὲν τεῖα. Variis
hoc contingere modis late docet Proclus in
Polit. p. 359. Oenomaus Philosophus
sæpe deceptus Oraculorum falsitate, eorum
vanitatem domesticis testimoniis diligenter
& accurate coarguebat, editis scriptis. v.
Eusebium Præp. l. V. c. X.

L. 38. Οὐδὲ γνήσιον. Bene Feschius, γνησίως δέει.

CAP. VIII.

P. 68. l. 1. Εἰ μὲν οὖν ἀπολυσὶς δὲ αὐτοῦ τῆς αἰνῆς ψυχῆς. Lego ἀπὸ τῆς. Hac adeo inepte vertit Scutellius, ut nihil supra; si afflatio igitur, esset absolutio numinis ab alia anima. Meminisset quod legerat cap. III. εἰ μὲν δὲ νοερόν ἐστί καὶ δὲ αἴον ἡ ψυχῆ. ὅτι. Anima nostra suprema pars est δὲ αἴον.

L. 2. Η τις ἐπίταξις. Leviter corrupta vox ἐπίταξις est. De hac apud Eusebium Porphyrius l. IV. Prap. c. XXIII.

L. 5. Η τὸ ἀφαιρήμενον τῷ νῦν. Plutarchus l. de Defectu Oraculorum, Εξισαύει δὲ καὶ αἰσθάνεται τὸ σώματι, ἐν μεταβολῇ γινόμενον, ὅν ἐνθεσιασμὸν καλεῖται. Et ἐνθεσμος ἡ ψυχῆ γινόμενη καὶ πτωχὴ. v. c. 16. lin. 25

L. 8. Εὐλόγως ὑποτίθειτο. Regius cod. ὑπετίθειτο. Al. ὑπόδοιτο, nihil muto.

L. 16. Παρενοπιῆς παῖς. Plutarchus de Pythiæ Oraculis. Ενθεσιασμός τοις μίξις τῶν κινήσεων δύοιν, quarum altera est in anima passio, altera autem secundum animæ naturam. v. cap. XIX. S. III.

L. 24. Θεῖας ἀλλοτρίων. Plato in Timæo ait, nemo sit verax vates, nisi καὶ ὑπνον, ἢ νόσον, ἢ δὲ ἐνθεσιασμὸν ἀλλοτρίων.

L. 29. Ἀπὸ τῆς Θεῶν φῶτα. Hinc φωτὶς ἀγωγὴ ὁ φωταγωγία. Oraculum Chaldaicum,

Η φῶς πλάσπον, ἀμφιγνὲν, ροιζαῖον, ἐλιχθεν.

L. 29. Καὶ τὰ ἐνδιδόμενα πνεύματα. Conjungit Democritus, μετ' ἐνθεσιασμοῦ καὶ ἱερῶ πνεύματι. Descensum hujusmodi spirituum describit Apollo suo Oraculo apud Euseb. l. V. c. VIII.

Πῶμα δὲ φοιβεῖας ἀπονδύμων ὑψόθεν αἰγλῆς.

Et que sequuntur. Existimet autem quispiam pro Πῶμα non inepte poni posse

πνεύμα. De his infra c. XVI.

L. 34. Λόγους δὲ μὲν ἀφαινοῖας. Proclus Theolog. l. 1. distinguit, Οἱ μὲν καὶ ἀφαινοῖας, οἱ δὲ καὶ ἐπίπνοιας loquuntur. Pselus ait esse Demonium quoddam δὲ κινεῖ καὶ ἄγρον, λέγοντι αὐτὸν ὁ ληφθεὶς ὅτι οἶδε.

L. 35. Μαυρομήν φασὶ ἑοματι. Heracliti verba sunt, ab aliis usurpata. v. Plutarch. de Oraculis Pythiæ, ὅτι Proclum in Polit. Theophylactō in Epistola νῦν φασὶ ἑοματι ἐκ contrario dicitur. Ipsum Heraclitum ὅτι Heracliteos eleganter perstringit Plato ob μαυρία ἑοματι in Theateto.

CAP. IX.

P. 69. l. 2. Ἀκρόντες αὐλῶν ἢ κυμβάλων ἢ τυμπάνων ἢ τινῶν μέλους. Hac quidem exscripsit Ioseppus in Hypomnestico, sed admodum corrupte. Ovidius Fastorum IV. tiliarum instinctum notat,

Exululant comites: furiosaque tibia flatur,

Et feriunt molles taurea terga manus.

In Latinis lege, audiant vel tibias, vel cymbala.

Κορυβαμπίζοντες. Ioseppus, οἱ τε δὲ Διονυσίω καὶ Κορυβαμπῶν κορυβαμπίζοντες. De Corybantibus alibi multa dixi. Videantur Salmasius ad Plinium, Dio Prusæus, Strabo, Scaliger ad Catullum, ὅτι Hieron. Mercurialis, Proclus Theol. Plat. l. VI. c. XIII.

L. 5. Οἱ τῆς Σαβαζίων. Notum duos esse Sabaζios; ὅτι legit hoc loco Ioseppus Σαβαζίων. Nihilominus Iamblichum scripsisse Σαβαζίω vult Scutellius; Sabaxio vertit. Meminit Σαβαζίων μυστηρίων ex Clemente Eusebius Prap. l. II. c. III. quorum symbolum erat serpens in sinum demissus. Meminit ὅτι Strabo l. X. omnino de his consulendus. Nec sine fructu leges collectanea Gyraldi, Syntagmate de Diis VII. Multi Sabasium eundem cum Dionysio faciunt; distinguit Damascius. Ad Proclum Theol. Platonica. Alii Fovem vocant

vocant, Firmicus de errore Pr. R. Sabazium colentes Jovem. Inscriptio apud Gruterum p. 21. *FOVI EIAZIO*; puto, *SABAZIO*; ut p. 22. legitur apud eundem Gruterum.

L. 6. Οἱ Μητερίζοντες. Ioseppus male legit *μωερίζοντες*. Scutellius Metrizantes. De hac re qui post Strabonem & Liliū Giraldu agere velit, is velit actum agere.

L. 8. Επιτελεσμένα. Cod. Regius *ἐπιτελεμένα*.

L. 9. Κινητικὸν καὶ παθητικὸν εἶναι τὴν Μουσικὴν. Plato Polit. III. μέγιστα κατεδύετο εἰς τὸ ἐν τῷ ψυχῆς ὅ, τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἑρρωμένεσθαι ἀπὸ τῆς αὐτῆς. Caterum compluribus in locis multa huiusmodi disputat Plato, quæ etiam designare longum esset. Aristoteles Polit. Θ. nonnihil a magistro dissidet, sed ad rem nostram multa facientia scribit. Plenissime autem Aristides Quintilianus l. II. & Capella. Videri possit & Noster in vita Pythagoræ, & ex eo, forte Boethius: Denique egregius vir & amicus summus, Isaacus Vossius, in aureo libello de Poematum cantu & viribus Rhythmi. Nota est historia de Alexandro & Timotheo musico; item ea quam Scaliger pater narrat de quodam duce, qui militem severe mulctaverat. Similia narrat Crantzius l. 5. Dania, c. 3. & Saxo Grammaticus de quodam Dania rege. De Saule & Davide res certissima est.

L. 14. Ἀλλοις μὲν μέλεσιν ἀναβακχέειν. Plato in Iōne, ἐκ δὲ τῶν τῶν ποιεῖν ἄλλοι δὲ ἄλλοι δὲ χρηστέοντες εἰσὶ, καὶ ἐνδυσσάμενοι. Iamblichus Vitæ Pythag. cap. XXV. scribit Phrygiam harmoniam Taurominitanum adolescentem ad furorem adegisse; Spondaicam [h. e. Doricam] eundem ad sanam mentem revocasse.

L. 17. Διαδέσσει. Adde *περὶ τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἀναπαύσεως* μέλ. *ὅς τις ἐκασταὶ οἰκείον· οἷα δὲ.*

L. 17. Οἷα δὲ εἶναι τὰ Ολύμπια. Quæ sunt Olympica. Scutellius non asse-

cutus est mentem loci. Proxime sequitur apud Platonem in Iōne, Οἱ μὲν δὲ Ὀρφῆος, οἱ δὲ ἐκ Μουσῆς, οἱ δὲ πολλοὶ δὲ Ὀμήρου κατέχον. Paulo supra meminerat Olympi, & quidem de hac re agens. Nec tacuit hunc Aristoteles in Politicis. Non omitterem egregium locum Ptolemæi ex III. Harmonicorum, c. VII, & VIII. nisi quod paulo prolixior: inter alia ait, τὰς ἐνεργείας τῆς μελωδίας συμπάσθην ἡμῶν ἀντικρυς ταῖς ψυχαῖς, τὴν συγγένειαν ὥσπερ ὅτι γινώσκουσας--- & ποτὲ μὲν εἰς ἡσυχίαν καὶ κατασπλῶν πρέπειν, ποτὲ δὲ εἰς οἶστρον καὶ ἐνδυσσασθόν. Proclus in Polit. p. 365. *τὰ Ὀλύμπια μέλη ἐκασταί, ex Plat. Minoe.*

L. 24. Ἦχοι καὶ μέλη κατὰ δέρονται τοῖς Θεοῖς. Quæ in Iōne à Socrate, more suo, hoc est ironice sermocinantur, ea hîc, vero vultu dicuntur. Οἱ Κορυβαντιῶνες ἐκείνους μόνους αἰδῶνόν τῃ μέλῃ οἷός, ὃ ἂν ἦ τῷ Θεῷ, δὲ ὅτε ἂν κατέχονται.

L. 29. Κινήσεων ῥοιζόμενας. Confer caput 15. libri de Vita Pyth. Nicomachi in Harm. & Arithmet.

P. 70. l. 5. Ἀλλήλοις ἔστι. Lego ἔστι συμπάσθην, καὶ corp. & anima in se invicem fiat, & compatiantur concentibus.

L. 12. Ἐνέπειν ἃ πέρασι τῷ πλείοσι. Ita noster, ita Feschianus cod. Sed in omnibus immanis hîc facta est lacuna, & transpositio. Ficinus alia habet, & alio ordine. Post ἐνέπειν addit, Quæ ad visum veniunt, nimis imaginaria sunt, & intelligibilia potius referunt. Quæ ad sensum (aliquem) infra auditum, materiales nimis. Quæ ad auditum, media, & animæ congruunt, spirituque insinuata cum motu, affectu, significatione vehementer animam quidem hinc, & inde corpus afficiunt; unde totus homo secundum proprietates melodiarum, evadit suseptaculum huius aut illius numinis; & qui afflati sunt, aliter aliterque se habent in motu & quiete, aliisque habitibus, pro diversitate numinum, quibus afflantur principalius, quam pro differentia

rentia Musicæ. Cessavit enim jam hic affectus soni, quando Deus agit. Anima in mundo intelligibili audivit harmoniam divinam &c. hæc respondent lin. 21, & 22. reminiscens vero ad eam vehementer afficitur; si est è numero animarum, quæ ipsam harmoniæ ideam contemplatæ sunt in patria. Ejusmodi vero affectu facta familiaris Deo, jam afflatur singulari quadam præsentia Dei, unde mirabilia facit. Hujus ergo afflationis, miraculique causa est, non passio ex sonis illata; non animæ natura ex harmonia composita; hæc respondent lin. 18, & 19. sed similitudo ad Deum, Deique præsentia. Multo quoque minus dicendum est, afflationem in eo consistere, quod per musicam & afflationem ipsam superflua quædam in anima corporeque concreta purgentur. Hæc respondent lin. 11, & 12. ubi α πέραι mutavi in ἀφαίρεσιν. Atque ista licet ὡς φερασιῶς, ut solet, Ficinus reddiderit, non male concinnasse videtur.

L. 14. Κατὰ νόσημα π. Plato in Timæo aliter videtur sensisse. Et Theophrastus enthusiasmum inter morbos recensebat. v. Thyraum Daemoniac. Parte III. c. 48. Pro μετὰβολὴ lege κατὰβολή.

L. 19. Εξ ἀρμονίας. Olympiodorus in Phadonem, Pythagoreos animam ex harmonia ait composuisse. Simmias, & Artoxenus ex ea secta, in ea fuisse sententia, ex Cicerone deprehenduntur. Contra harmoniam Plato in Phadone pugnat; & Aristoteles teste Simplicio in l. II. de Anima; item Cicero. Variantes veterum de Anima sententias collegere Plutarchus in Placitis, Philoponus in Proœmio ad Arist. de Anim. Stobæus in Eccl. Phys. Macrobius in Somnio Scipionis. Ficinus Theol. libro VI. c. I. Nemesius libro de Homine Potuit interim Iamblichus contra Porphyrium attulisse, quæ ex Porphyrio Nemesius producit, libro IV. c. 3. de Virib. Anim.

L. 24. Θείας ἀρμονίας κατήγγεν. Hoc voluit Pythagoras de se suis discipulis persuasisse. v. Iambl. libro de ejus vita c. XV. Heraclitus in Epistola ad Amphidamantem, πάντα ἡ ψυχὴ ἀναμνησκει τὰ πάντα χωρεῖα. In tractatu de Communi Mathematica, inter ceteros Mathematicum usum hunc ponit noster Iamblichus, quod conferant Mathematica disciplinæ ad intelligendum Universi ordinem, & cœlestem harmoniam. Porro quod nunc non audiamus illam harmoniam, Porphyrius in harmonica Ptolemæi hanc reddit rationem: ὁ μέγθος τῶν ὁρῶν ἀρβῶλαι ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων.

L. 26. Οἷα μέγιστα Ἀφροδίτῃ δὲ θεῶν ἔχουσιν. Querit Socrates apud Zenophontem, Memorabilium l. II. unde animam arripuerimus; & ego unde numeros, rythmos & cantus. v. Ciceronem II. Tuscul. Quæstionum, Aristidem Quintil. l. II. de Musica.

CAP. X.

L. 33. Τὰς δὲ ἰδίους ὡς αὐτῆς ἀπολογισμὰς προσάγωμεν. Male in meo reperi scriptum προσαγορεύων, & λογισμὰς.

L. 37. Οὐδ' ὅτι ἡ δὲ ἀέρι. Multa contra disputat Plutarchus libro de Defectu Oraculorum, & cur Pythia non reddat Orac.

P. 71. l. 8. Τὸν μὲν Κορυβαρπιῶν φερρητικὴ πὼς ἔστιν ἡ δυνάμις. Ex Theologia Orphica. Proclus explicabit l. V. c. XXXV. & l. VI. c. XIII. Theolog. Platonica: Ἡ τῶν Κορυβάντων πάξις ὡς αὐτῶν. & τῇ Κόρη, καὶ φερρεῖα πάντα χόρειν αὐτῶν. Meminit horum Plato in Euthydemo, & in Legibus.

L. 10. Επιπλεσικῶ. Quoniam ἐν πελάγῃ Dii isti maxime celebrabantur, ac si πᾶν τὸ ἄτακτον καὶ θορυβώδες κίνημα कंपесcerent τῇ κατὰ φύσιν. Huc pertinet Ara apud Gruterum p. 28. ubi IN AETERNUM RENATUS. Hesychius Κορυβαρπιᾶ, ὅτι ἐλεῖ. Et Κορυβαρπιᾶ, κατὰ εἰρημῶν.

καταεισφύσ.

L. 10. Τῶ Σαβαζίῳ ὃ εἰς Βακχείαν.
Æschylus in Edonis, de Baccho, & Bacchi comitibus loquens,

Ὁ μὲν ἐν χερσὶ βόμβηκας ἔχων πόρνε κα-
μπτὸν δακτυλὸδύκτον

Πιμπλησι μέλῳ, μολίαι ἐπαγωγὸν ὁ-
μολάν.

Hi manibus tenebant bombos mani-
bus elaboratos,

Implebantque melos quod furorem
alliceret.

*Furor iste præcipue efficiebatur tympanis ;
quorum vim ad hoc eruditissimus Vossius
in libro de Viribus Rythmi bene declarat.
Sed non sunt omittendi versus sane miri-
fici, quos Æschylus dramate jam lau-
dato hac de re conscripsit.*

Ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει

Ταυρόφοδοιοι δ' ὑπομνηστικὰ ποδὲν

Ἐξ ἀφαιῶς φοβέριοι μίμροι, τυμπάνων δ'
ἡχώ,

Ὡδ' ὑπογείῃ βροντῇ φέρεται βαρυταρ-
χῇς.

Plalmus autem resonat,

Boumque mugitus æmulæ voces re-
boant aliunde

Ex operto, terribiliter : tympanique
eccho

Tanquam subterranei tonitrus fertur
turbulenta

Et Lucretius l. II. de Gallis canit,

Tympana tenta tonant palmis, &
cymbala circum

Concava, raucifonoque minantur
Cornua cantu,

Et Phrygio stimulat cantu cava tibia
mentes.

L. 11. Ἀποκαθάρσεις ψυχῶν. *Servius
ad Mystica vannus Jacchi, Liberi pa-
tris sacra ad purgationem animarum
pertinebant. Et alibi ; anima aere ven-
tilantur ; quod erat in sacris Liberi,
purgationis genus. Euripides in Bacchis.*

—Εὐδαίμων πλεῖσθ' Θεῶν

Εἰδώς, βιοτῶν ἀγλαΐαι,

Καὶ Πασδὲ ψυχῶν. &c.

L. 12. Λύσεις παλαιῶν μνημῶτων.
Ex Phædro Platonis.

L. 13. Διὰ ταῦτα καὶ ἐπίπνοια διεσκήρασι.
*Atenim Plato Nomion Z. sub initio, pro
eodem habet κρηταπασμόν & Βακχείαν.
v. quæ ad caput XXV. adfero ; & Proclum
Theol. Platon. l. V c. XXXV.*

L. 17. Μητρίζοντας. *Infra etiam Μη-
τρίζουσαι. Pollux, Μητρίζοντες.*

L. 19. Γυναικες γὰρ εἰσι αἱ πορνῆ.
*Præter Gallos, qui & ipsi parum viri. Vir-
gilius,*

O vere Phrygiæ (neque enim Phry-
ges) ite per alta

Dindyma, ubi assuetis biformem dat
tibia cantum :

Tympana vos buxusque vocat Bere-
cynthia matris

Idææ. Sinite arma viris.—

*Sane in plerisque conveniebant Bacchica &
Phrygia sacra. At in istis etiam mu-
lieres ; Euripides in Bacchis.*

Θίασος ἐμὸς γυναικες.

O Thiasus meus Mulieres.

*Oraculum Apollinis Matri Deorum ait cor-
di esse*

Αὐλὰς καὶ τυμπανα καὶ θήλυ οἶμολον.

L. 20. Ὅσοι ὦσιν ἀπαλώπερι. *Ergo
crasis corporis in his inspirationibus
nonnihil facit ; quod paulo ante negarat.
Apud Gruterum major pars inscriptionum
huic Deæ ponuntur à mulieribus. Delrio
Disqui. l. 4. c. 1. S. 3. Sexus ratio est
habenda. Sexus iste imbecillior, natu-
rales vel dæmoniacas suggestiones plu-
rimum habet pro divinis. Mulieres ci-
tius imaginantur. In sacris literis paucæ
Prophetides ; apud exteros innumeræ.
v. Procl. in Pol. p. 422.*

L. 22. Ζωογόρον καὶ ἀποπνευματικῶ.
*Hæc ex Cratylo Platonis decerpta fuere.
Plato ab Orpheo sumsit. Explicat utrumque
Proclus Theologiæ l. V. c. XI. ubi ἡ ζω-
γόρος. Πῆα δδύπερα πορῆλθεν ἀπὸ τ' οἰκείας
ἀρχῆς. Et πληρεμένη ἀπὸ τῆς πορῆς αὐτῆς
πατρὸς, τ' νοητῆς καὶ γονίμης διωάμεως, πλη-
ρεῖσαι δὲ αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς ὑποσάνται δημιουργόν,*

ἡ πατέρα τῆς ζωογονικῆς θεωρίας. Videatur Cornutus cap. de Rhea.

L. 24. Ἀλλ' ὅς μιν παῖς διενήνοχεν. Quod mirum; quandoquidem, ut modo significavi, eadem fuere organa musica apud Bacchicos, & Metroacos. Euripides Dramate jam laudato,

Βυρσοτόνον κώλωμα πόδε
Μοι Κορύβαντες ὄρον.
Ἀνὰ δ' Βακχεῖα σωτόνῳ
Κέρασιν ἠδὲ βόα Φρυγίων
Αὐλῶν πνύματι, Ματρός τε Ρέας εἰς
Χεῖρα δ' ἤκησιν καλλιέκτυπον δ' αἶσμα
Βακχῶν.

Globum hunc contentum pellibus
Corybantes mihi invenerunt.
Bacchicumque intento
Temperantes Phrygiarum
Tibiarum flamine, matris Rheæ in
Manum posuere pulcre strepens Eu-
asma Baccharum.

Et Strabo, τὰ Διονυσιακὰ καὶ τὰ Φρύγια εἰς ἓν συμφέρουσι. Res Bacchi & Deæ Phrygiæ in unum confundunt. Sed solet in his περιπτότερος aliis omnibus esse Mystes noster.

L. 25. Ἰόντες, τὸ ἐξῆς. Lege πῶς ἐξῆς.

L. 26. Τὰς τῶν νυμφῶν. Hi sunt νυμφόληπτοι. Plato in Phædro. Narrat Pausanias in Messeniæ civitatum ruinas prædictas fuisse à quibusdam Nympharum numine afflatis.

L. 27. Πανὸς ὀπιπνοίας. Panicum timorem describit Polyænus, Scriptor elegans, libro I. c. 4. Sed & Apollo Branchicus similiter apud Eusebium Præpar. I. V. de Pane & ejus terrore sic canit

Ὁξὺ δ' οὐρείας μέλ' ἀνέρας ἐπ' ἰνίσσιν
Υλτόμευς πάντας.

Nymphas, Bacchum, Panem, conjungit Mythologia, uti & Theologia. Περὶ Πανικῆς scripsit olim Clearchus Solensis.

L. 29. Διακρίνοντες Ἀφασίωμιν. Videatur potius legendum Ἀφασίωμιν & ἑξηγησώ-

μεθα. Neque enim amplius in hoc libro de his agit. Sed innuit rationem, secundum quam explicari ista possint.

L. 30. Δι' αὐτῶν δὲ ἐν ἑρεσι Ἀφασίωσι. Hæc quidem fieri posse, ex Historia Evangelica discimus. Sed bonis Geniis Iamblichus tribuit. Quod mireris, Julianus hic maluit Galilæis credere, quam divino suo Iamblico. Certe in fragmento quodam sic scribit. A malis Demonibus agitati, quidam τὰς ἐρημίας ἀντὶ τῆς πίστεως διώκοντες, δαίμοσιν ἐκδιδομένοι πονηροῖς. ἤδη δ' καὶ δεσμοὶ καὶ κλοῖες ἔξ' ὅρων οἱ πολλοὶ τέτων. De Heraclito melancholico Laertius in IX. Μισθροπώπης καὶ ἐκπαΐσης, ἐν τοῖς ὅρεσι διηγεῖτο, πῶς σιτέμενος καὶ βοτάνης. Hoc morbo videtur Meleager laborasse; ita eum Homerus inducit.

L. 38. Ὡς δὲ δειλός. Apud Plutarchum de Defectu Oraculorum nescio quis εἰς μὲν πικρὸν ἐπεπνεῖτο μῦθος ἡμέραν ἔτις ἐκείνη.

L. 40. Ἰατρείῳ πινὰ ἀφαίρειν. Regius cod. cum Feschiano φέρειν, recte.

C A P. XI.

P. 72. l. 9. Ἐτερον δ' ὅ τῶν ἀγνοημάτων. Scutellius oblitus eorum quæ præcesserunt, hac ineptissime pervertit, ἔτερον refertur ad εἶδος. v. c. V.

L. 10. Διαβόητον δὲ ἐναργέστατον. Josephus (sive Ioseppus) in Hypomnestico hæc vidit. Τὰ θαυμαστά καὶ παλαιὰ βοιωτῶνα ἀγνοήματα ἔλαλετο πασιν. Eusebius Præpar. V. cap. I.

L. 13. Ἐν Κολοφῶνι ἱερός τῷ Βλατίῳ. Scutellius Sacerdos Blarii. Fidum interpretem! Potuit vitioso codici omnes Historicos & Geographos opposuisse. Iosephus ἐν δὲ Κολοφωνίῳ (sic ille) ἱερός τῷ Κλατίῳ ὕδωρ πίνων. De hoc Oraculo vide quæ collegit Scholiastes Apollonii ad I. librum. Tacitus II. Annal. Non fœmina illic, ut apud Delphos &c.

L. 14. Οἱ δὲ σομίοις ὠδὴν ἀδύμνους. Scutellius

Scutellus vertit ad ora antri confidentes. Deest ergo vox in nostro. Josephus -- ἐν τοῖς σομίσις ὅτι ὕδατος. *Iamblichus scripserat τὸ αὐτὸ, ut infra. Cl. Alex. Protrept. Adύτα ποίνω ἀδεια μὴ πολυπραγμονεῖτε, μηδὲ βαρύνων φόματα τερατείαις ἐμπλεα. Strabo libro IX. Oraculum hoc describit, & Pausanias in Phocicis; item Diodorus Siculus; Plutarchus tribus libris. Præter Pythiam, alii quoque in antrorum aditu vaticinabantur; ideo dixit Porphyrius παρὰ θεοῦ. Suidas de Trophonii Oraculo & antro, Οἱ τῷ Θεῷ ἁγῶνιστοι ἐκδιζόντες ὅτι ὁ φόμος. Aristoteles, qui Theologumena scripsit, apud Ligyreos in Thracia esse ait adytum Libero consecratum, ex quo redduntur Oracula; sed in hoc adyto vaticinari plurimo mero sumto, uti apud Clarium, aqua pota, effantur Oracula. Macrobius l. I. Saturn. Faminam huic & Dodonæo præfectam ait Noster in vita Pythagoræ, cap. XI. Nec inutile erit his adjungere, quæ Nicephorus Gregoras scribit ad Synesium.*

L. 16. Καταστράφαι ἐν Βραγχίδαις. *Emendandus hinc Josephus, qui sic, ἐν Βραγχίδαις. Meminit hujus Oraculi Herodotus l. I. Strabo l. XIV. ἐστὶ δὲ μυστήριον τὸ Διδυμῆος Απόλων. τὸ ἐν Βραγχίδαις. Xerxes hoc & reliqua omnia templa destruxit, præter Ephesinum. v. Ammianum Marcellinum lib. XXIX. Origenem contra Celsum l. VII. sub initio. Iamblichum hunc apud Stobæum, sermone LXXIX*

L. 18. Εὐνημόνοιας ἔχῃ ὅτι μόνον ταῦτα. *Sic restituo. Nam εὐνημόνοιας & μόνον ἐν ταῦτα reperi in meo. v. Origen. contra Cel. l. 7.*

L. 24. Ἡρεσθῆναι. *Lege ἡρεσθῆναι. Mox ἀπ' αὐτοῦ.*

L. 35. Εἶναι μυστήριον ὕδωρ. *Lucianus, ἔτε τοῦτο παρὸν, ἔτε μυστήριον πηγῆς, ἔτε θυιαμάτων. ὑδρομύστες, elicatores, Glossarium.*

P. 73. l. 6. Επιλάμπον τὴν πηγὴν. *Plutarchus de Defectu Oraculorum.*

L. 11. Αποκτάσασιν τὸ ἐν ἡμῖν αὐτοειδὲς πνύμα. *Plutarchus ubi supra, Λεπτύνει δὲ πνύμα καὶ ποιεῖ αὐτοειδὲς καὶ κατὰ τὸν. Damasc. Τὸ ἐν ἡμῖν ἁρμολογῶν, ἐν τῷ τὸ αὐτοειδὲς, ἀδύνατον. Αὐτοειδὲς χιτῶν, Olympiodorus; σῶμα, Origenes l. 2. contra Celsum. ubi vide quæ accuratissimus annotator G. Spencerus. ὄχημα, Orac. Damasc. Hierocles.*

L. 16. Εὐχῶν ἄγαν. *Videtur legendum τὴν ἄγαν οἰκειότητα πρὸς αὐτὴν.*

L. 18. Χρηταὶ ὡς ὄργανον. *Plutarchus ibid. Vide autem cap. XIX. infra, & Psellum de Energ. Dæmon. supra adductum.*

L. 19. Ἐν ἱεροῖς ποινὴ ἀλάτις. *Vide quæ Suidas de Trophonii antro; & Plutarchus de eodem, in l. de Socratis Genio. Nota etiam fallacia & fraudis integumentum.*

L. 25. Ἀρχήν. *ἐνθεσιῶν. Hand dubie ἐνθεσιῶν. Mox αὐτῇ παρέχεται.*

L. 35. Πνύμα. *λεπτὸν καὶ πνεῦμα. Incertus quam causam assignet. Plutarchus Θεοργία & ἀναδυμίασιν ut minus principalem allegat. Auctor libelli de mundo (sive is sit Nicolaus Damascenus, sive quis recentior) sic scribit, Οὐρίως δὲ καὶ τῶν πνύματων πολλὰ πολλαχῶς γῆς φόμα ἀνέφυκται, καὶ τὰ μὲν ἐνθεσιῶν ποιεῖ τὰς ἐμπειροζόντας, τὰ δὲ ἁρμολογεῖν, ὥστε τὰ ἐν Δέλφοις. Quæ fere apud Plutarchum occurrunt. Nisi quod de Lebadia dixit, nec apud istam, nec alium quempiam invenitur, quod sciam. Geopon. l. XI. c. II. Laurus est πρὸς πληρὴς φυτὸν, καὶ Απόλων πύρ. ἡλίου γὰρ ἔστιν. Ἀλλὰ & ἐν ταῖς μυσταῖς καὶ ὁμοῖαι αὐτὴν, παρέχασιν περὶ τῆς δοκῆς ὁρμηκεῖαι.*

L. 38. Ἐπὶ δίφρῳ χαλκῷ. *Marcellinus, Construximus ad Cortinæ similitudinem Delphicæ, diris auspiciis, de laureis virgulis hanc mensulam; intelligit tripodem. Superimponeretur tripodi κύβητος vel ὄλυμπος, Pollux. Docet Suidas in τοῖς περὶ, per tripodem significari*
N n triplicem

triplicem temporis differentiam. Tripodes mensæ fuerant in templo Apollinis Delphici, quibus superpositæ Phœbades vaticinabantur. Servius. Cernitur tripas in gemma apud Chisletium XLIII.

L. 39. Επὶ τῷ τετραπόδι διφρε. Rarior hujus mentio. Nisi forte mensam significet, quæ in templo hoc erat, & cujus Josephus Hist. l. 3. c. 7. Antiq. & Plinius meminere. Sed hæreo. V. D. qui scripsit Delphos Phœnicizantes, confundit cum tripode.

L. 40. Ιεροῦ τῷ Θεῷ πρὸς τὰ χη, ἔτω. Puto factam hic trajectionem. Lego Θεῷ αὐτῷ, πάντα χη δίδωσιν.

L. 41. Θεὸς πρὸς ἀκτὴν. Quid fieret in recessu pauci poterant scire. De igne hoc vix inveniet testes Iamblichus. Plutarchus in fine l. de Defectu Orac. ubi erat locus, de hoc nihil commemorat. Ardere se crebro dicebant Sibylla; sed is erat à melancholia ardor internus.

L. 46. Εἰς ἔδραν Θεῷ.] τετραπόδα διφρον. Huc à tripode quasi in sanctiorem sedem, & Deo viciniorem venit. Origenes Hom. in Numeros XIII. de divinalculis agit.

P. 74. l. 3. Ετερος ὢν καὶ πρὸς. Hoc παρὸ & Plutarchus concludit l. de Orac. Defect. Non facimus divinationem expertem Dei aut rationis, dum ei pro subiecto animum humanum, spiritum autem seu vaporem Enthusiasmos ci-entem instrumenti plectrive loco tribuimus, &c.

L. 7. Ράβδον ἔχουσα. Solenne gestamen vaticinantium, virga. v. Gaulm. ad v. Mosi. Sceptrum Tiresias habuit; & Engastrimuthi, si fides Maimonide, virgam Myrteam: Abaris sagittam. Nicander Theriacis,

Καὶ μυρίνης λάζοιο νέον πανακαρπία
δαίμονον

Μάντιν ἐνὶ ζώοισι γαστέριον.

Notat Enarrator Magos, Scythas, Ægyptios, multos ex Europæis ῥάβδους

μαντῶν εἶναι. Notat Eustathius ad Odyss. p. 1657. esse in ῥάβδους θείοις πρὸς μά-
γαν.

L. 12. Εν τῷ ὕδατι. Fontem exaruisse post Xerxis tempora memorat Strabo; nec lego postea convaluisse. Ipse Apollo ad Oribasium,

Οὐκέτι Φοῖβος ἔχῃ χαλύβαν· ἢ μὲν πίδα
δαφνῶν

Οὐ παρὸ λαλέουσιν· ἀπέσβετο καὶ λάλῳ
ὕδαρ.

L. 17. Τὸ τῷ θυσίων πληθύν. Totum hoc choragium paucis complectitur Plutarchus, ubi notat Prophetissam debere ἀγνῶν esse & χαρὰ δούσῃ δὲ βίῃ. v. Niceph. ad Synes. p. 399.

L. 22. Τῷ φωτὶ, καὶ τερπομένης. Analogiam lucis ad Oculum, & inspirationis ad animam, eandem facit Plutarchus. Pro καὶ ἐχρῶντος lege καὶ ἐχρῶντος.

L. 27. Σωήθη ἀφικ. Leg. τόπον. Lin. 30. pro γῆς lege πηγῆς.

C A P. XII.

L. 34. Αὐχέως ὅς ἔστα. Imo minime libera, sed locis certis addicta videtur per Oracula divinatio. Synesius & Nicephorus; ὡρισμένοι τόποι καὶ ὁλίγοι εἰσὶν οἱ πᾶς μαντῆα ἔχοντες, καὶ ἐν ὡρισμένοις καθεῖς παρέχουσι πᾶς μαντείας. Eusebius l. VI. c. IV. ex Porphyrio ostendit Apollinem aliquando confessum se non posse verum prævidere, & falsa responsurum, in istiusmodi cœlorum & aeris constitutione.

P. 75. l. 5. Χρόνων. Hic adde ἄτε δὴ κρείττων ἔστα τῷ γινομένων καὶ χρόνον, & τῷ.

L. 7. Πάντα ἄμα. Lege πάντοτε ἄμα.

C A P. XIII.

L. 28. Ἰδιωτικὸν καὶ ἐδημόσιον μαντείας. Recte; nam Oracula omnia publicam turpiter obtinuerant, ex adventu veri Λογίου
Porphyrius

Porphyrus ingratis fatetur apud Eusebium Præpar. V. In ἡμετέροις, ὅθεν μᾶς πρὸς Θεῶν ὠφελεῖται ἡδέτο. Post hæc tempora; Larvæ garriunt in angulis. Tertullianus de Idol. Post Evangelium nusquam invenies aut Sophistas, aut Chaldæos, aut Incantatores, aut Conjectores, aut Magos, nisi plane punitos. Hos frustra conatus est Apostata Julianus è tenebris revocare in lucem.

L. 30. Οἱ δὲ ἐπὶ χαρᾶν ἔσαντες. *Characteras non alios intelligo, quam quos Ammianus Marcellinus describit, l. XXIX. ubi agitur de iis, qui per artes illicitas quærebant, quis Valenti in imperio succederet; locum apponam, quoniam huc apprime facit. Construximus, inquit Hilarus, ad Cortinæ similitudinem Delphicæ, diris auspiciis, de laureis virgulis infaustam hanc mensulam, quam videntis: & imprecationibus carminum secreteorum, choragiisque multis ac diuturnis ritualiter consecratam movimus tandem: movendi autem, quoties super rebus arcanis consulebatur, erat institutio talis. Conlocabatur in medio domus emaculatæ odoribus Arabicis undique, lance rotunda pure superposita, ex diversis metallicis materiis fabricata: cujus in ambitu rotunditatis extremo elementorum viginti quatuor scriptiles formæ incisæ perite, disjungebantur spatiiis examinatæ dimensis. Hac linteis quidam indumentis amictus, calceatusque itidem linteis soccis, torulo capite circumflexo, verbenas felicis arboris gestans, litato conceptis carminibus numine præscitionum auctore, cæremoniali scientia supersistit. Cortinalis pensilem annulum librans arcum ex carpathio filo perquam levi, mysticis disciplinis initiatum: qui per intervalla distincta retinentibus singulis literis incidens saltuatim, heroes efficit versus interrogationibus consonos, ad numeros & modos plene conclusos: quales leguntur Pythici, vel ex Oraculis editi Branchi-*

darum. Ibi tum quærentibus nobis, qui præsentī succedet imperio, quoniam omni parte expolitus fore memorabatur, & adfiliens annulus duas perstrinxerat syllabas ΘΕ cum adjectione literæ postrema, exclamavit præsentium quidam, Theodorum præscribente fatali necessitate portendi. Nec ultra super negotio est exploratum: satis enim apud nos constabat, hunc esse qui poscebatur. Istos porro characteras invenio varie à Porphyrio describi apud Eusebium libro V. Præp. Dicuntur enim in Oraculo, quod habes c. IX. χαρμῶν, quas Porphyrius sic explicat, τὰς χαρμῶν ὁδὸν κελδεῖ ἀπαλάφειν, ἵνα ἀπέλθῃ, ταύτας γὰρ κρατῇ. Ita capite XV. ad Porphyrii mentem Eusebius---ὁρᾷς ὡς κρατῇ αὐτὰς ἐν ποι γῆς χερσὶ τὰς καὶ μαγείαν φασὶ τύπος ἐστὶ τὰς ποιῶν χαρᾶν. Supra σύμβολα χαρᾶν dixerat. Nec prætereundum quod de his scribit Michael Psellus commentarii in Nazianzeni orationem XLII. Ad divinas visiones percipiendas parabant se Ægyptii, ut ferunt, vel farro, sic enim vocant, oculos oblinentes, vel thuris liquore, vel bdellio. Assyrii vero tessaris quibusdam infandisque (ἀρρήτοις) nominibus, mysticisque literis in sacerdotalibus bracteis seipso sanctificantes. Hæc Porphyrius & Iamblichus. De characteribus ex Psello forte agit Nicephorus Gregoras ad Synes. Hecaticus circulus erat sphæra aurea, quæ sapphirum lapidem in medio sui inclusum habet, δι' ὅλης δὲ τῆς ἐπιφανείας χαρᾶν καὶ γήματα ἀλάφορα. Ταύτῳ δὲ σπέρροντες, ἐποιῶντο τὰς ἐπιλήσεις, αἷς δὲ καὶ θυγῶν ἐλεγον. Magicos hos characteras Judæi & Arabes magni fecere. Testantur libri his pleni; liber Razielis, cujus initium. Dixit Solomon. Alius cujus initium, Adam exulavit è Paradiso. Item alius, qui incipit, Flos florum, & experimentum omnium; de quibus aliisque pluribus nequitia vanissima plenis fuscè scribit Joan. Trithemius in Antipalo

Malef. l. I. c. III. ὁ Delrio de δακτυλομαντεία, quæ fuit hujus divinationis præcipua pars; nam ad τοιχομαντείαν etiam referri hæc posse non est obscurum. v. eum l. IV. c. II. 2. VI. Sect. IV. & alibi.

L. 33. Πρόχειρον καὶ κακῶς ὑποπολάζον. Plutarchus libro de Pythiæ Oraculis, hos homines describit, ὅ αὐρυπηγὸν καὶ ἀγροῦον, καὶ ὡς τὰ Μητρῶα καὶ Σηερίπεια βωμολόχον καὶ πλανώμενον γίνεσθαι, οἱ μὲν αὐτόθεν, οἱ δὲ καὶ κληῖον ἐκ πνύων χαμαίων ῥησιμῶς περαινόντες. Quod autem Plutarchus dicit καὶ κληῖον, intelligit qui Eustathium ad il. Γ. legit, & Euripidis enarratorem quem ibi citat.

P. 76. l. 6. Η δ' ὄντως τῶν Θεῶν τυγχάνουσα. Suspicio deesse παρσία, nam Scutellius, Præsentia sincera. Vel forte μαντεία. Post εἰλικρινὲς tollo καὶ, & post ἀρετῶν pono.

L. 9. Εναντίων πνύματων. Modo dixerat φαῦλα πνύματᾶ. Distinctionem hanc omnes admittunt scholæ Platonice sequaces. Videatur Porphyrius de Abstin. l. 2. S. 39. Noster infra sæpius. Plenissime Proclus, tum contrarietatem ipsam, tum causam explicat in Polit. ubi ὡς θεομαχῶν antiquorum Theologorum disserit.

L. 13. Εν μέσῳ. Lege ἐν μέσῳ. Post ἔξιστα) pone ἔτως. Lux umbris inimica.

L. 20. Παρενοχλεῖν αὐτοῖς δυνάμει. Lævi spiritus à Diis colendis homines quantum possunt abstrahunt. Proclus in Alcibiadem integro capite hoc confirmat, & quidem ex interiori Magia; si ipsi fides. Ponam brevitate, qua possim, ejus mentem. Compertum habemus in expiationibus & sacris aliis deteriora induere meliorum speciem & schema, ut animas nondum perfectas ad se alliciant, & Diis superioribus avertant. Atque adeo antequam Deus ipse adventet, solent Dæmones quidam terreni occurrere, deturbantes eos qui expiantur, & à sinceris bonis ad materiam detra-

hentes. Jubent igitur Dii in Oraculo Chaldaico, ne prius quis eos aspexerit, quam corpus expiaverit, & sacris purgaverit. v. Græca infra p. 130. v. & Theol. Plat. p. 3. Oraculum,

Οὐ γὰρ ῥῆ καίνυς σε βλέπειν, ὡρὶν σῶμα τελεσθῆς

Τὰς ψυχὰς δέλχοντες αἰεὶ τελετῶν ἀπάγυσσι.

Eusebius Prepar. l. VII. c. XVI. in eandem plane sententiam & verbis fere iisdem egregie de his contrariis potestatibus & deceptorii spiritibus scribit. Cyprianus (qui de his optime judicare potuit) in l. de Idolorum Van. Nequissimi spiritus; quorum studium est à Deo homines avocare, & ad superstitionem sui ab intellectu veræ religionis avertere. v. Minut. Felicem.

L. 31. Περὶ τῶν καλεῖντα καὶ ὡς ἐπὶ πῶ. Deorum apud hos evocatio triplex est. Si quis anima intelligentia & claritudine spiritum, ut est in se, per se videat, is & evocator & spectator, αὐτοπῆς dicitur. Qui vero anima imaginario vehiculo tantum res divinas perspiciat, alio aliquo sacerdote Deum invocante, is ἐπὶ πῶ est. Denique qui nec mente, nec vi Phantasia, sed corporeis oculis res divinas per aerem delatas speculatur, ἐνδεα-σῆς audit.

L. 34. Θεσιμὲς καὶ ἐνταχίας. Hæc est omnium codd. lectio. ἐνταχία ex margine irrepsit.

CAP. XIV.

P. 77. l. 2. Ἄλλοι ὡς ἀπολαύοντες &c. Hunc locum ex Porphyrio conservavit is, quem sæpe citavimus, Josephus.

L. 3. Κατὰ τὸ φαύλα καὶ θεάρετον. Synesius per totum de Somniis librum in hoc laborat, ut φαύλα καὶ μέγας excellentiam, & ad divinandum aptitudinem ostendat.

L. 4. Σκότη σπερμα λαβόντες. Mallem σπερμα. Nimirum, tenebrionibus conve-

conveniunt tenebra. Anonymus chronographus penes me MS. de Fuliano Apostata, ἀπὸ λυγρῆς, inquit, εἰς τοὺς σκοτεινὰς, καὶ ἐποίησε θυσίας δαμνῶν, &c. Aristot. de Insomn. Εὐνοίᾳ τῷ νευτέρῳ καὶ πάμπαν Ἀβλέπουν, εἰς σκοτὶν, φαίνεται εἰδῶλα πολλὰ κινεῖσθαι &c. Ficinus hac omnia intelligit præstari à Mago vel sacerdote erga hominem divinandum, ut ille loquitur, quem Græci ἐπόπῳ vocant. Nihil enim inquit, in tenebris obsistit lumini venturo. v. fabulam Timarchi apud Flutar. de Genio Socr.

L. 5. Καταπίσεις. Hoc proprie ad φαρμακὺς pertinet, qui & ἐπωδοὶ dicuntur, & ἐπαοιδί. Admovent quædam cognata Diis insinuandis, & exhibent divinatio potiones. Ficinus. v. Delrio Disq. l. V. c. XVI. p. 781. Porphy. II. de Abst. S. 48.

L. 6. Συστάσεις. Imagines, ex metallo, cera, aliisque speciebus compositas, & convenientes ad præparandum susceptaculum. Statuas hujusmodi describit Mercurius in Asclepio. Quoniam autem ex Plutarcho aliisque constet antiquissimos Ægyptios non in statuis sed animalibus suos representare Deos solitos fuisse, cum ob hanc, tum ob alias rationes fictus mihi videtur iste liber, aliter forte sentientibus Apuleio, Lactantio, & S. Augustino.

L. 6. Οἱ μὲν δὲ ὕδατος φανταζόντο. Propter ejus diaphanon. Photius in Damascio, Γυνὴ ἱερὰ θεομοιρον ἔχουσα φύσιν ὡραλογητάτην. ὕδωρ γὰρ ἐν χεῖρα ἀκραιφνὲς ποτιέτω πρὶ τῷ ὕδατι, ὥρα καὶ τὸ ὕδατος εἶσω τὸ ποτιέτω τὰ φάσματά τῷ ἐσομένων πραγμάτων, καὶ ὡραλέην ἀπὸ τῶν ὧν αὐτὰ ἀπὸ ἐμελλεν ἐσεῖν πάντως, ἢ ὅτι πρὸς τὰς πράξεις ὅσα ἐλαθεν ἡμεῖς. Mulier erat sacra, cui miro modo inerat particula divinæ auræ. Aquam puram cum infudisset in vitreo poculo, videbat in aqua contenta poculo rerum futurarum species, & illa prædicebat ex visione, quæ omnino futura essent,

hujus experimentum nos quoque cepimus, inquit Damascius. Hydromantiam hanc exagitat S. August. C. D. l. VII c. XXXV.

L. 7. Οἱ δὲ ἐν τοῖς ἁγίοις. Sacris characteribus præparato; solidus cum sit, quod divinitus accepit, diutius retinebit. Exemplum dabit Damascius apud Photium p. 1049.

L. 8. Οἱ δὲ ἐν τοῖς ἁγίοις ἀέρι. Aliquando tenent hominem in lumine, quando eum præparant, ut major sit ad lumen divinum similitudo. Ficinus.

L. 12. Φωτὸς ἀγῶν ἐπονομασθῆναι. Imo σῶτες ἀγῶν. Scitum est speciosis nominibus artes nefarias palliare. Corporeum lumen divinis rebus substratum esse affirmant Platonici, quod quidem arripiunt alii nullo negotio; ea sc. naturæ bonitate præditi, qua & Socrates & Plotinus fuerunt; alii ad certas periodos, ad lumen Lunæ mentis emotionem sentientes. Psellus ad Nazianzenum. Sed Proclus, II. in Timæum, ait φωταγωγίας posse efficere θείας τινὰς μορφάς, easque ostendere iis, qui ad videndum præparati sunt; tandem has esse δαμνῶν ἐνεργείας. Magni faciendum est hoc testimonium, quippe quod à perito rerum magicarum homine proficiscitur, qui alibi malos Dæmonas sese ingerere fatetur in sacra Theurgica.

L. 21. Παρόντων τῇ ψυχῇ τῷ Θεῷ. Immediate ἀφ' αὐτοῦ, σύγκρασις, συναφὴ δὲ δαίμονα dicunt.

L. 22. Περὶ δρομῶν φῶς. Exemplum apud Eusebium, ex Oraculis, quæ collegit Porphyrius.

L. 26. Προσοχή καὶ ἀνοία τῇ ψυχῇ ὡραλογηταί. Hoc nunquam ita se habere in divinationibus, à malis spiritibus immixtis, est Theologorum recepta opinio. v. Adriani Isagogen ad S. Scripturas. Maimonides Duct. p. II. c. XXXVIII. contendit influentiam, per quam vera sit prophetia, progredi ab intellectu ad phantasi-

am, non autem contra.

L. 28. Επιθειάζει δὲ φαρμακίον. Huc refero, quæ Maimonides affirmat c. XLVI. p. II. Duct. Opera quæ propheta dicunt se fecisse, facta fuerunt tantum in visione prophetiæ: consentit Hieronymus comment. in Habbacucum, & in Epistola ad Pammachium, & quidem, ut ipse ait, Hebræos sequens magistros.

L. 33. Συγχεῖς καὶ οἰκεῖον. Verbosus Proclus in Polit. rationem redditurus, cur multa Socrates ἐν θεασικῶς loquutus fuerit, ait ἡ πρὸς δαμόνιον γένεσις οἰκειότης, ἡ πρὸς τρεπίπλοισιν αὐτῶν τῶν θεῶν φῶτις παρσιδῶν, ἀνακινῶν τὴν φαρμασίαν εἰς τὴν συμβολικὴν ἀπαγγελίαν.

P. 78. l. 4. Ὑπάρχον αὐτῶν. Lege αὐτῶν.

L. 10. Εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὑποδοχῆς. Credo me facturum operæ pretium, si ineptiis his ineptissimis opponam Christianorum sanam sapientiam, & quidem ex Eusebio, Præp. l. V. c. XVI. Οὐδὲ γὰρ ὡς κρατὺν αὐτῶν [δαίμονας] ἐν ποι γῆς χωρίοις τὰς καὶ μαγείαν φασὶ τῶν θεῶν, καὶ τὰς ὅτι ποιεῖτε χαρὰ καὶ εὐφροσύνην. Δέον, εἴπερ ἄρα θεῶν τι καὶ ἀληθῶς, μήδ' ἄλλ' αὖτε πῶς ἐπιβαίνειν, ἢ ἐν μὲν ψυχῇς ἀφανοίᾳ, καὶ ταύτῃ παντὸς ῥύσεως καὶ πάσης κηλίδος. καὶ καταρμένη, σφοδρῶς τε καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς κακορμημῶν, Τῶν γὰρ ἐν ἀνθρώποις ψυχῇ, ὡς ἀληθῶς ἱερῶν χωρίων, πρὸς ποικιλιάν, εἰς τὴν αὐτῶν ἀντιπελῶν θεῶν πνέουσαν πνεύματι πρὸς ἑαυτὴν, καὶ ἐκείνῃ καὶ τῇ κακορμῇ γρηθείας, ταῖς εἰς ὑποδοχὴν τῶν θεῶν, καὶ τῇ ἐν ἀρετῇ καὶ φιλοφρονείᾳ, πρὸς τὴν πρὸς τρεπίπλοισιν αὐτῶν ψυχῇ. Vides igitur, uti eos [Dæmonas sive Deos] quibusdam inter terrarum locis, magicarum figurarum, atque id genus characterum vinculis detineri fateantur: cum, si vere divini quicquam haberent, nusquam ipsos alibi, quam in mente non tantum ab omnibus fordibus, omnique labe purgata, sed etiam temperantiæ, æquitatis, cæterarumque virtutum ornamentis instructa, sedem utique ac domicilium deligere oporteret. Ubi

enim illæ semel hominis animum tanquam aliquod sacrarium occuparint, eodem sese merito divinus ille spiritus insinuabit: nec mentibus iis, quæ jam ad honestam sese ac religiosam vitæ, morumque rationem confirmarint, præstigiæ maleficiis ad excipiendum numen opus præterea fuerit. Hic ὑποδοχή est id quod in Oraculo apud Eusebium ἀμφοτέρωθεν δοχῶν. Apuleius has teletas expertus est & describit. Simplicius in I. Phys. Ψυχὴ ἐλάμπετο ὑπὸ θεῶν, ἀλλ' ὅτι ἐναντία ὑπὸ ἐναντίων; ideo per sacra conciliabatur Deo.

L. 20. Πλείονες τρέπονται τὴν φῶτις ἀγωγῆς. Delrio.

L. 28. Ἀνωθεν ὑπὸ τῶν. Lege ἀπὸ. Et mox ἑρανίας.

L. 31. Τοῖς τε τρέπονται. Lege τοῖς τε τρέπονται.

CAP. XV.

L. 34. Τρόπον μετερχόμεθα, ὅστις. Postulat sententia μετερχόμεθα, transeamus; vel μετέλθωμεν.

P. 79. l. 1. Τέχνων συνεσιώμῳ. Sextus contra Gram. c. X. Nomine tenus sunt artes, non revera; ut Chaldaica & Aruspicina. Synesius de Insomn. paulo post initium, p. 134. idem docet.

L. 9. Καὶ τὴν συγγένειαν τῶν μαγικῶν. Fusc hoc ostendit Proclus in libro de Magia. Nolo hic (in tantis angustiis) in vastum pelagus procurrere, nec eos vel nomine tenus producere, qui de Magia naturali commentati sunt. Joan. Picus erit instar omnium, qui in Apologia sic scribit. Ex junioribus, qui Magiam illam vere naturalem olfecerint, tres reperio, Alchindum Arabem, Rogerium Baconem, Anglum illum percelebrem, & Gulielmum Parisiensem. Videtur intelligere Alchindi librum de Radiis, qui nondum quod sciam editus est; agit autem de speciebus rerum omnium, tanquam radiis à Sole, emanantibus ab uno fonte, & de con-
spiratione

spiratione partium omnium Universi inter se: is liber in nonnullis apud nos bibliothecis conservatur. Magiam illam infamem multitemere existimant Baconem excoluisse. Certe Joan. Trithemius asserit male feriatos homines suis sceleratis scriptis viri maximi, non sine fraude summa, nomen indidisse. Inscitia quorundam hominum Baconis scripta tenebris damnavit; inde factum, ut tam diu ejus existimatio obscurata fuerit. Joan. Deus maculam ei abstergere, scripta Apologia, meditabatur. Ixit quoque eum defensum Joan. Seldenus, in notulis quibusdam præmissis Arthuri Hoptoni libello de Annorum Concordantia. Multa quoque in ejus laudem scripsit Joan. Lelandus in libris de Scriptoribus nostræ gentis, brevi à me edendis; alii-que multi. Enimvero pro se loquatur homo innocentissimus, nec damnetur causa inaudita. Is igitur in Parte IV. operis majoris, cap. Manifestato quomodo Mathematica &c. sic procedit contra Astrologos fatidicos & Magos; Mathematica (hanc distinguit à mathematica) est secunda pars artis Magicæ. Hæc sibi usurpat considerationem coelestium, characteribus, carminibus, conjurationibus, sacrificiis superstitionis, & fraudibus variis deformatam. Et ponit per virtutem constellationum omnia de necessitate contingere. Et paulo post. Hæc expresse asseruntur in libris magicis — & rursus; ista mathematica damnata est non solum à sanctis, sed à Philosophis, infra; nec solum damnantur quantum ad principale, sc. propter errorem quem habent de coelestibus, sed quia Mathematici isti Dæmonas advocant in adjutorium coelestium dispositionum, per conjurationes & sacrificia; quod est omnino nefandum: atque nihilominus maculant suas considerationes in coelestibus, per circulos & figuras & characteres vanissimos, & carmina stultissima, & orationes irrationabiles, in quibus confidunt. Præterea fraudes

operum adjungunt, scilicet per consensum, per tenebras, per instrumenta sophistica, per subtilitatem motionis manualis; in quibus sciunt illusionem esse. Alibi hanc artem maledictam, infanam, diabolicam calliditatem vocat. Infinita sunt apud eum loca fide & pietate Christiana plenissima, quæ eum ab omni nefariæ artis suspitione apud animos æquos purgare poterint: unum pono, ex Epistola ad Clementem IV. PP. Nos credimus quod omnis sapientia inutilis est, nisi reguletur per fidem Christi. Est penes me ejus operum nondum editorum grande volumen. Proclus de Magiâ ex hoc Iamblichi loco sua mutuatus est omnia.

L. 10. Συμβάλλει πῶς. Certi nihil habent. Vide quæ de fallibilitate Astrologiæ adferimus. Alii legunt ἡ μάταια.

L. 14. Διὰ δόξης αὐτῶν. Lege αὐτοῖς.

L. 19. Διὰ Ἀρεσιβργῶν δαμνόνων. Quos in adjutorium artis incertæ advocant, ut supra docuit R. Bacon.

L. 21. Γνώμῳ τῷ Θεῷ. Adde ex cod. R. ἐμφάνει, καὶ πῶς τῷ μελλ.

L. 22. Καὶ Ἡράκλειον. Hæc ipsa ex eo adducit Plutarchus l. de Defectu Oraculorum. v. Origenem in Philocal. p. 76. Ἀνέγνων ἐν ταῖς πλαξὶ τῷ ἑρᾶν ἐσα συμ-βόησιν. v. & Gaffarellum in Curiosit. de hujusmodi lectione.

L. 24. Ἐπειδὴ τῆ δεισιφίας ὁ πρόπον. Divinatio est ἀντίπροφ. rerum opificio. Hoc per ὁραδείγματα, illa per εἰκόνας absoluitur. Hic voce εἰκόνων laxius usus est. v. finem capitis sequentis. Vides hic fontem doctrinæ Stæcheiomaticæ, de qua Gaffarellus.

L. 26. Πάντα, ἐ συμγίνεσιν. Lege ὁροσημ.

L. 28. Ἰσως ὅ καὶ πῶς ἡμετέρων σωθεσιν. Nostram compositionem, vertit Scutellius; unde apparet eandem maculam ejus libros insedisse, quæ hic cernitur. Lege σωθεσιν, acumen. Confer Proclum in Polit. p. 372.

CAP. XVI.

L. 32. Τὰ μὲν ἀλάγχνα. *Peucerus* de Divinatione extispicum; affici victimas, notisque monitricibus eventorum subito seu consignari ab iis numinibus, quæ adessent coram vocata & ritus spectarent, persuasissimum (*Romani*) habebant. *Herodianus* l. 8. μέγιστα τῇ σκέψι ταύτῃ περὶ δέουσιν Ἰταλιῶται. Eadem tradit *Strabo* libro. XVII. Plura de his qui velit, legat *Alexand.* ab *Alex.* & *Dempsterum* ad *Rosinum*.

L. 37. Εὐερίσκεδν ἀντὰ ἀνέρδια. Pestifera auspicia dicebant esse, cum cor in extis, aut caput in jecinore non fuit. *Paulus*. Tales fuere hostiæ, quas *Cæsar* mactabat, quo die ipse mactatus fuit. Ejus rei testes locupletes *Cicero* II. de Divin. *Suetonius*, *Plutarchus*. Idem *Caio Mario* accidit *Utica* sacra facienti. Sed & *Pertinacis* victimatum cor, tum hepar aberat; unde & ei mortem, quæ brevi sequuta est, portendi creditum fuit.

L. 38. Ἡ ἄλλως ἀμοιεῖα τῆς κωρυπαίων μεσῶν. Pars principalis in extispicio jecur erat. *Philostatus* l. 8. de Vita *Apollonii* --- Τὸ δὲ ἥπαρ ὅτ' αὐτῆς μαντικῆς τεύποδα φασὶ οἱ ταῦτα θῆνοι. Cor, lienem, & renes etiam considerabant, sed ἡ πατοπομπία totius artis nomen. *Julio Cæsari* immolanti jecur sine capite repertum est. *Cicero* Divin. l. 1. *Marcellum* idem vidisse in iis hostiis quas fecit, ante prælium cum *Poenis* infustum, scribit *Plutarchus* in ejusdem Vita, & *Livius*, attestantibus *Plinio* l. II. c. 37. & *Val. Maximo*.

P. 80. l. 3. Ορνιδας κινεῖ. Spiritus insinceri & vagi extorum fibras animant, avium volatus gubernant, fortes regunt, Oracula efficiunt, falsa veris semper involvunt. *Cyprianus* de Idol. *Ammianus Marcellinus* lib. XXI. Auguria & auspicia non volucrum arbitrio futura nescientium colliguntur, (nec enim hoc vel insipiens quisquam

dicet) sed volatus avium dirigit Deus. Hoc & prius divinandi genus laudat, saltem non improbat *Sibylla* apud *Phlegontem*. Dii vero in *Chaldaeorum* Oraculis utrumque improbant; adeo bene his inter se convenit.

Αἰδέρεθ' ὀρνιδῶν παρσὺς πλατὺς ἔπος, ἀληθής.

Οὐ θισιῶν, ἀλάγχων τ' ὄρμα· τὰ δ' αἰδύρματα πάντα,

Εμπορικῆς ἀπάτης σημεῖα ματα. —

L. 11. Τὸ ἀπορρήσιν τὰς ὀρνιδας. Hujusmodi aves volgras augures vocabant; sese vellentem malum omen indicabant. Locum hunc *Eustathius* in *Odyss.* allegat. Plura de his *Origenes* contra *Celsum* libro IV. vide & historiam memorabilem, ex *Hecataeo*, de *Mosollamo* *Judeo* apud *Josephum* contra *Apionem* l. I.

L. 16. Αἱ γὰρ τῆς ἀστρον φοραί. *Ammianus Marcellinus* libro XXI. Elementorum omnium spiritus, utpote perennium corporum, præsentendi motu semper & ubique vicens, ex his quæ per varias artes affectamus, participat nobiscum munera divinandi.

L. 22. Ἐχον ἑξάππεδς εἰς. *Al.* ἑξάπτεται. v. *Aristot.* de Cælo l. 2. c. 7.

L. 25. Δρωμένων ἐν τῇ θείᾳ πέχνη. Hinc lux Oraculo *Apollinis* apud *Euseb.* *Præp.* l. V. c. VIII.

Πνῦμα δ' φοιθείης ἀπὸνδύμνον ὑψόθεν ἀγλῆς,

Πνοῖν ὑπὸ λιγυρῇ κεκαλυμμένον ἥερθ', ἀγνῆ,

Κάππεσιν ἀμφὶ κέρηνον ἀμοιμήτοιο δοχῆθ'.

Porphyrinus ibidem sic explicat, πνῦμα δ' ἡ ἀπὸν, καὶ ἀπόρροια ἐκ τῆς ἐπερανίης διαμέσεως. *Marcellinus*, Sol, ut aiunt *Physici*, mens mundi nostras mentes ex sese velut scintillas diffunditans, cum eas incendit, vehementius futuri conscias reddit.

L. 27. Ἐνώσις δὲ καὶ ἡ συμπάθεια τῶν πάντων. *Synesius* de Inſomniis, δὲ πᾶν συμπάθεῖ καὶ σύμπαν. ὅτ' ἕκαστον μερὸς ἀλλήλοις, ἀπὸ ἐνὸς ὅλου μέρη τυγχάνοντα; aliaque

que multa adfert ad hæc illustranda, quæ à Synesio Philosopho ethnico, non Christiano, dicta existimes. Hinc totus pendet Alchindus.

L. 30. Ανδρώποις. Adde, κατὰ πέμπτην ἡμετέραν μὲν πρότως, ἑπομένη δὲ τῇ ἀεὶ ἐμφαινόμενῃ τοῖς ἀνθρώποις, ex aliis MSS.

L. 36. Δαιμόνων ὑπορρεσίας. Lege ὑπορρεσίας.

L. 37. Τῆς φύσεως ὅλης ἁρώμμοι. Psel-
lus; Lycio Philosopho, & eo antiqui-
ori Chalcedonio Iamblichō Pythago-
rico, natura Dei ars quædam est. Tri-
plicem porro ille in universum artem
habet. Prima ipsi insita est, nempe
qua omnia efficit, ac fabricatur, quam
ideam Plato nominavit; nos mentem
à nulla causa ortam, nec ulla oratione
explicabilem vocamus. Altera, tamen si
illinc oriatur, non tamen ei semper ad-
nexa, sed eo tempore, quo ad eum re-
vertitur. Tertia autem & postrema
Dei ars ea est, quæ inferiori quidem
loco numeratur, quam anima; cæte-
rum corporibus dominatur, eaque &
gignit, & alit, & auget, & movet, &
perficit, ac denique quietem iis affert.
Atque ea materiales rationes habens e-
orum quæ facit, easque modo quodam
intelligens, nequaquam ad se refert,
nec ad propriam essentiam convertit,
sed corporibus inseparabiliter adhæret,
in ea penetrans, nec revertens. Ars
hæc igitur apud Philosophos eos, quos
commemoravimus, natura nominata
est. Caterum apud Theologos Hecate aut
natura est, aut natura imperatrix; Oracu-
lum,

Νώτοις ἀμφὶ θεῶς φύσις ἀπλετὴ ἡ-
ώρη.

Et apud Eusebium aliud, in quo Hecate
de se,

Τειροίχε φύσεως σωδμήματα πεισὰ φέ-
ρεσα.

Atque hinc est, quod Magi, qui volunt
videri omnia præstare per vires nature,

Hecaten solenniter invocant, uti ex Luca-
no, Statio, Seneca Tragædo, aliisque constat.
Sed fieri ista omnia per malos Dæmonas
non temere suspicemur, quoniam eandem
Hecaten iis præfici docet Porphyrius apud
Eusebium Præp. IV. c. XXIII.

L. 43. Σωπάζεως, ἱσ. Lege τῆς.

CAP. XVII.

P. 81. l. 11. Διὰ Θεῶν ἢ Δαιμόνων θα-
οὶ τῶ μέλλοντι. πυγχανεν. Tria sunt;
Prophetia, Divinatio, & naturalis conje-
ctatio; & quidem diversa. Prophetia &
Divinatio conveniunt in genere, sed habent
differentiam specificam. Illa est à Deo,
hæc ex pacto cum Dæmone. Conjectatio ex
diutina observatione nature, & arte hu-
mana proficiscitur. Ut intelligatur quam
late pateat Divinatio, sciendum est quam
late pateat Dæmonum cognitio. Quæ
pendent à libero arbitrio sive Dei sive homi-
nis; item quæ pure sunt de futuro con-
tingentia, h. e. quæ nondum à causa certa
pendent, certo Dæmones prædicere neque-
unt. Molinaus in Vate, & Delrio l. IV.

Q. II. consulantur. Dæmonas Iambli-
chus appellat, quos Angelos Theologia no-
stra. Jam, bonis Angelis nostri animi sen-
sa interna, & in actu primo non patent:
Solutus Deus καρδιονόμος. Multo minus
malis Angelis innotescunt; qui lapsu suo
& degeneri apostasia primævam suam cogni-
tionem haud parum excecarunt: est enim
verissimum illud Aristotelis effatum, φαρ-
πυὸν τῶ ἀρχῶν ἡ ἡγία. Sed nec mentes
cælestes quicquam vident, præter id quod
à prima mente hauriunt; hoc etiam Plato-
nicorum constat ex doctrina apud Proclum
in Timæum; & ex Oraculis Chaldaicis,
ubi ad Θεὸς νοερός sermo est hujusmodi,

Οἱ ὅτι ὑποχρησθὲν παρρησίᾳ βυδὸν ἐσε νο-
εῖτες.

Et alibi, Τὸν ὃ νοεῖ πᾶς νῆς Θεόν.—
Et præclare Damascius, φῶς ἀληθείας πο-
πέμπε) ἀπὸ τῆς ἐνός. Quod autem mentes

malæ, h. e. impuri Dæmones, nihil certe possint ex se prædicere, ex iisdem Oraculis clare colligitur, (ut omittam interim Proclum)

— Εκ δ' ἄρα κέλπων

Γαίης θρώσκουσιν ἄφρονες κύνες, ἔπειτ' ἀ-
ληθεύς

Σῆμα βεῖτω ἀνδρὶ δεινιώτε·

Hæc Psellus sic explicat, Δαίμονες ἐνυλθὶ πόρρω πῶς θεῶν πεταγμένοι ζῶντες, καὶ τ' νοε-
ρῶς θεωρίας ἀπολιμπνόμενοι, θεωρημαίνε-
ιν δ' μέλλον ἢ δυνάμει. Unde Dæmonas male
τῶν ἐσομένων κλέβει dici liquet, sive bonos
sive malos quis intelligi velit. Apud Pro-
clum in Alcibiadem multa disputat Iambli-
chus, & ejus assecla Syrianus in hanc men-
tem, Quod Dii & Dæmones futurorum
contingentium certam habeant & in-
fallibilem cognitionem.

L. 14. Η μόνον. Cod. R. ἡ μόνες τὸς τ'.

L. 17. Αλφειομαντεῖς εἶ. Errant qui
distingunt κριδομαντείαν, ἀλφειομαντείαν,
& ἀλφειομαντείαν: etiam qui ad sacri-
ficia solum referre videntur; inter hos est
Peucerus. Αλφειομαντείαν Suidas non di-
stinguit ἀ κριδομαντείαν in voce ἐλοδύλιν.
Scriptor Anonymus & ineditus πρὸς ἡδὼν
κραιττόνων, inter cetera queritur, quod φυ-
λακτεία τῶν παρχαλῶν ἐξαρτῶμεν, καὶ
μαυτοδόμεθα τῶν κριδαῶν. Damnat quoque
Nicolaus CP. in carminibus ad Mona-
chum quendam, & plenissime Balsamon
cum alibi tum ad Canon. LXI. Concilii se-
xti in Trullo. Porro, non tantum in sa-
crificiis erat ἀλφειομαντεία: Nam Hora-
tius l. I. Ep. ad Fuscum sic scribit,

Utque sacerdotis fugitivus liba re-
cuso:

& vetus quidam Scholiastes annotat, cum
in servis suspicio furti habetur, ad sa-
cerdotem ducuntur, qui crustam panis
carmine infectam dat singulis: quæ cum
gutturi hæserit, manifesti furti reum
asserit. Canon IV. Antissiodorensis con-
cilii damnat eos, qui sortes de ligno aut
pane faciunt. v. Ant. Delrio Dis. l.

IV. c. II. Addi his potest Servius, qui
ad Aeneidos V. v. 80.

Farre pio & plena supplex venerabor
accerra,

scribit Farre pio, vel quia exinde sacri-
cabant; vel quia mos fuit apud majores,
ut divinum ignem farre servarent: qui
si durasset in alterum diem, eum aptum
rebus agendis significabat. Αλφειομαν-
teis Hesychius eosdem facit cum ἀλφειο-
ποις: eidem Apollinis Epitheton ἀλφειο-
μαντεῖς. Non multum ab his abit ἀλεκτε-
ομαντεία. Zonaras hæc usum fuisse, ut
Valentis successorem præsciret, scribit hunc
Iamblichum. Quod quam vere scripserit,
alibi examinabo.

P. 82. l. 20. Καπρῶξε. Lege ἀπρ-
ῶξε. Lin. 25. pro πῶξε lege τῶ σημεῖα.

L. 28. Οἶον ἡνφιδίων. Josephus in
Hypomnestico sic describit. In multis,
inquit, templis Oracula erant & νεωκόρε τ'
ἡνφον ἐφορῶντο, καὶ ἀπὸ βιβλίου ὃ ἡνφον
ἀναγνώσκοντο. Delrio putat hanc divi-
nationem factam fuisse per tres lapillos in
aquam stativam coniectos, & ex observa-
tione circularum quos undulatio faceret:
sed Scholiastes in Euripidis Phæissas cum
Josepho facit.

L. 29. Ράβδων. Antiqua admodum
divinandi ratio ista fuisse videtur; nec
alia fuit quæ ξύλων vocabulo comprehen-
ditur. Delrio in hac describenda, ejusque
origine investiganda, alias copiosus, jeju-
num se ostendit: sed abunde ei succurret
in hac parte Scholiastes in Nicandri Theri-
aca (locum supra attigi) ad ista verba,

Καὶ μωρίνης λαζοῖο νέον πρῶτα κερπέα
δάμνον,

Μάντιν ἐνὶ ζώοισι γαστέριον.—

Ubi inter alia hæc annotat, Μάντι καὶ Σω-
δαὶ μωρίνῳ μαντεύοντα ξύλῳ. καὶ γὰρ ἐν
πολλοῖς τόποις ῥάβδοις μαντεύοντα. Δίων
[Δίων] ὃ ἐν τῷ πρῶτῳ τ' αἰτίης σω-
τάξεως, καὶ τὰς μάντις φησὶ τὰς Μήδους ῥά-
βδοις μαντεύεσθαι. Addit Metrodori te-
stimonium ex libro πρὸς σωηθείας, qui pro-
didit

didit ἀρχοτάτον ἔῃ φυτὸν πῶ μιν ἐκλῶ
 καὶ τὰς Αἰγυπτίους ἐν τῇ ἑ Διὸς πομπῇ ἐ-
 σεφανώσασθαι μιν ἐκλῶ, καὶ πᾶσι Μήδοις τὰς
 Μάγας. Item Apollinem sanxisse vates
 ταύτη μαντεύσασθαι, ipsum in Lesbo ex ea co-
 ronam gerere, eoque ornatu saepe fuisse con-
 spectum, & inde dici quoque Μυεικῶν ἀ
 Lesbii. Denique Herodotus in IV. &
 alibi hac confirmat. Tangit quoque Stra-
 bo l. XV. Qualis esset hac divinatio per
 virgas non est dictu facile, quoniam apud
 varias gentes variam fuisse compertum est.
 v. Rhodiginum l. 7. c. 29. Huc perti-
 nent, quæ ubique occurrunt πρὸς Δαφνο-
 μαντείαν. Nam si lauri folia igni tradita
 strepitum ederent, felix omen habuit ea
 res; si muta & tacita jacerent, infelix.
 Adde his quæ Proclus in libro de Magia,
 & Trithemius Malef. l. I. in Acremono-
 mantia.

L. 29. Η λίδων. Qualis fuerit in ista
 divinatione ritus, non satis constat. Huc
 spectant quæ Josephus supra dictus habet,
 ubi inter Oracula numerat τὰ ἐν τοῖς ναοῖς
 Βαυτίλια καὶ λίδων ἐν τοῖς σοιχείοις πρὸς
 εὐαδόντων. Huc refero, quæ scriptor
 Anonymus πρὸς ἡδων κρείττωνων habet. Κι-
 νῶντες ἀτάκτως τὰς ἀγίας εἰκόνας, τὰ μέλλον-
 τα δηρὸν καὶ τὴν κινήσων αὐτῶν πικρὰ
 μεθεῖν. Servius ad VI. Æn. Simulacra
 portabantur in lecticis, & mota infun-
 debant vaticinationem: quod fuit apud
 Ægyptios & Carthaginenses. De la-
 pidibus Solari & Lunari Proclus in Magia,
 & post eum Damascius apud Photium, ubi
 & de Batulio agit. Quoniam autem di-
 vinationis quadam perficiebatur per Dæmo-
 nas inclusos certis lapidibus, possis forte e-
 tiam huc referre, quæ Nicephorus in Sy-
 nesium scribit, Δαίμονες δὲ ἀέροι καὶ γῆς
 δειλόντων ἵσθαι τοῖς λίθοις, ἢ τῶσδε καὶ βο-
 τάνους. Huc trahunt multi (faventibus
 Rabbini) λίδων σποτὸν, Levit. 26. v. 1.
 Addi possit Sallustius de Diis, cap. XV. vi-
 de Euseb. Præp. l. 4. c. 1.

T. 29. Πνεῦν. Refero huc Artocreo-

mantiam, & Sitomantiam, de quibus scri-
 bunt Trithemius, & Delrio.

L. 40. Μετὰ σοφίας λόγος. Transpone,
 Ὁφίας μὲν λόγος.

L. 46. Καὶ ὅτι κρείττων. Alii κρείττονα.
 Ferri potest nostra lectio.

P. 83. l. 3. Τὰ μὴ γινώσκοντα, γινώσκον-
 τα. Camotius in Metaph. hac videtur le-
 gisse; alias certe Iamblichum citat.

L. 4. Εντίθησιν φρόνησιν. Sallustius de
 Diis, cap. III.

L. 7. Τὸν ἄριστον τὴν μαγικῆς. Mo-
 dum hunc non agre quis admittet, ut qui in
 creando mundo, & gubernando, haud du-
 bie cerni possit. Sed & ad majestatem Dei
 multum facit, ut credatur posse omnia, sine
 ulla sui immutatione: quod ipsum omnis
 omnium scholarum Theologia de eo docet.
 v. Proclum in Alcib. cap. Quod provi-
 dentia percurrit omnia, nullis interim
 rebus addicta.

L. 9. Οἷς ἐφορᾷς. Lege ὑφορᾷς.

L. 24. Μαγικῆς, καὶ τῆς. Lege τέτων.
 Coronidis loco in totum hoc de vaticiniis
 negotium, addantur ea quæ scribit Geor. Ce-
 drenus Hist. comp. p. 29. ed. Xylandri-
 ana.

CAP. XVIII.

P. 83. l. 25. Δέχεσθαι ἡμᾶς ἀγὼν καὶ ἀγῶ-
 νος. Cogor hic contra præscriptas mihi
 leges à me ipso, Scutellii versionem notare.
 Hac igitur sic reddit. Sed ecce agone
 uno jam confecto, nos alter aggredi-
 tur non minor. Sicut proverbio dici-
 tur, uno relincente fluctu, excipit alter
 gravior; fluctus ex fluctu, labor ex labo-
 re abs te inducitur, subito de causis va-
 ticipinii venationem instituens, an Deus,
 an Angelus, an Genius quisquis adest
 apparitionibus, &c. Equidem suspicor
 plura aliquando in suis exemplaribus Scu-
 tellium reperisse, quam in meo video: sed
 ut hac, quæ de Proverbio miscet, inve-
 nerit, non possum adduci ut credam.

L. 33. Οὐχ οἶόν τι πρὸς θεῶν ἔργων
 ἀρχὴς ἰεροπρεπὴς. Horatius, Huc o-
 mne principium, huc refer exitum.
 v. cap. XIII.

P. 84. l. 5. Πάντα γὰρ. Opinor πάντη,
 vel πάντως.

L. 11. Τὸ γὰρ ἀνθρώπειον φύλον. Hi-
 erocles de Providentia ostendit imbecilli-
 tatem nostram, τὸ μὴτε αἰεὶ νοεῖν, καὶ ἐν αὐτῷ
 ὅτι νοεῖν μεμερισμένως νοεῖν, ταῖς ἀνθρωπίναις
 ψυχαῖς ὡς ἴδιον ἀποδιδόται, &c. Xenocrates
 ingeniose comparavit naturam divinam cum
 isopleuro, humanam cum Scaleno. Plutar-
 chus.

L. 31. Σύμφυτον τε εἶδέν κέκμη. Mal-
 lem εἶδένειδρ, vel σύμφυτον τε δ' εἶδέν.

L. 26. Ανάγκης τ' κλήσεως. Vide quæ
 supra attulimus ad cap. 14. S. 1. Pytha-
 goras Rhodius, subtiliter in hoc negotio
 versatus, observarat Dæmonas invocatio-
 nibus non admodum libenter obtemperare;
 quinimo invitos & coactos apparuisse. Hu-
 jus sententiam ex ipsis Oraculis Porphy-
 rius multipliciter confirmat apud Eusebium
 l. V. c. VIII. ubi etiam explicat, qualis
 fuerit illa ἀνάγκη, πάντες δὲ ἀνάγκῃ φα-
 οῖν ἀφίχθαι, ἔχ' ἀπλῶς δὲ, ὅλλ' οἷς πιδα-
 νάγκῃ. Atque hæc tam manifesta sunt,
 & tot stabilita experiētiis, ut Iamblichus
 illud Galeni occinendum putem meritissime,
 Sophistas manifestæ contradicere expe-
 riētiæ solere. Versus Empedoclis apud
 Simplicium in VIII. Phys. huc spectare
 videntur,

Εἶν' ἀνάγκη ψῆμα Θεῶν σφεαγισμα
 παλαιόν,

Αἰδίων πλατύνει καὶ ποφραγισμένον ὄρ-
 ηος.

Addit Simplicius, Διὰ γὰρ τὴν ἀνάγκην
 τὰς ὄρκους τὰς ἐκείθεν ὡς μέρους ἐπι-
 κρατεῖν.

L. 27. Κρατῶν γὰρ ἀνάγκης ὅτι ὁ Θεός.
 Neque enim animam sub necessitate ponunt,
 nisi quatenus se ipsa in generationem submi-
 serit, & motui universi se subjecerit. Vi-
 de Iamblichi epistolæ fragm. ad Macedo-

nium, apud Stobæum.

L. 36. Τῇ ἑξομοιώσει. Sallustius de
 Diis cap. XIV, & XV. Proclus de Magia,
 multum ponit in similitudine.

L. 39. Οὐ τοίνυν ὡς σὺ νερόμυξ πα-
 δόντι. Locum hunc nonnihil vitiatum
 fuisse existimo. Vult autem tum sacer-
 dotem, tum numina, quæ eum inspirant,
 ab omni passione vacua esse, dum vaticini-
 um perficitur. Certe purgabant vatici-
 nantis phantasiā certis quibusdam ceremo-
 niis, ut ad Deum suscipiendum esset magis
 idonea. Vide Plutarchum de Orac. De-
 fectu, sub finem; ubi docet Pythiam non
 præbere se Deo, quando ἐμπαθὴς sit, & ἀ-
 κατὰ τὸν νόμον, sed cum sit ὁρθὸν ἐξηρτυμέ-
 νον & δυνάεις. Idem in l. de Socratis
 Genio, οἱ γὰρ δαμνόντων λόγους μόνους ἐνη-
 χῶσι τοῖς ἀδούρῃον ἡδὲ καὶ νῆμερον ἔχουσι τὴν
 ψυχὴν. v. c. VIII. Habent Rabbini simi-
 lem de spiritu Prophetiæ observationem.

C A P. XIX.

P. 95. l. 1. Αλλ' εἰδὲ ὡς ὁρθόν. Ne-
 que dicendum est fatidicum animum
 esse instrumentum medium & efficax di-
 vinorum; sacerdotem vero invocan-
 tem esse velut causam efficacem operum
 divinorum. Sic Ficinus: unde conjicio
 aliquid amplius hic eum legisse, quam nunc
 legitur. Nec tamen prorsus mihi placet
 hæc ejus paraphrasis. Simplicius sic expono,
 sed neque media aliqua causa est &
 tanquam instrumentalis; nec eo modo
 invocanti subservit vaticinans sacerdos.
 Utcunque, vehementer ab Iamblichus dissentit
 Plutarchus, alique, qui non nisi per Pythi-
 am rite & solenniter, & multis religiosis
 sanctimoniis institutam, Delphis responsa
 reddi solita docent. Imo à seipso dissen-
 tit Iamblichus, vide enim cap. XI. & IV.

L. 7. Μόνον αὐτῷ αἰεὶ ὡς λέγει. Puto
 αἰεὶ ὡς λέγει. Si hæc autem vera, ut sunt qui-
 dem verissima, quorsum, O Iambliche, in-
 gens illud circa Dæmonas aliosque spiri-
 tus

CAP. XX.

tus studium, & labor; ais enim, ὁ Θεὸς πᾶντα ἔσθι, καὶ πάντα δυνάται &c. ais quoque apud Stobaeum Ecl. Eth. l. II. Ἡμεῖς τὰ κρείττονα αἰπατοῦμεν * σωὴν, Θεὸς ἔστιν αὐτοῦ ἐφορῶν· ὁππότε δὲ πᾶν ἐν τῇ φύσει, Δαίμονες. Nihil igitur quod vires natura transcendat, ad Demonas refert. Sane in hac disputatione multa affirmat, non quod ipse vera credat, sed quod τῇ ὑποθέσει δευδαί. v. Origenis Hom. XVI. in Num.

L. 11. Αὐτοματὸς πῶς ὁ Θεὸς παρέστιν. Vide Timarchi fabulam, quam narrat Plutarchus l. de Genio Socratis. Et quæ Plato X. Politia, prope finem, de Ere Armenio; unde sua Plutarchus, aut Timarchus hausit.

L. 12. Διὰ φρεσὶν αἰσθάνονται. Ut Herculi & Sibyllis. Lumen divinum alii facile arripiunt; alii ad certas circuitiōnes. Psellus in Nazian. Orat. 42.

L. 13. Οὐδ' ἐστὶν ἔσθι ἀγεννητ. Sic lego. Mox αὐτοῖς, & αὐτοῖς non ὡς.

L. 19. Ἐν τῇ θεωρίᾳ γνωρίζων. Proclus in Alcib. Ἐν ταῖς κλήσεσι καὶ ἐν ταῖς αὐτοφύταις θεωρίαις πῶς ἡμῶν φαίνεται δὲ θεῶν, ἡμῶν ἐπαυλασθέντων ἐπ' αὐτοῖς. Ad nos videtur accedere divinitas, nobis potius ad eam accedentibus. Colligas ex his, omnia aliter re ipsa geri, ac videntur; adeoque facilem esse hallucinationem, ubi omnia ἐκστατικὰ γινώσκονται, ut loquitur Plutarchus.

L. 22. Περὶ τῆς θεωρίας τῆς πάντος. Salustius cap. IX.

L. 36. Οποῖα οἱ Θεοὶ μὲν γινώσκουσιν. Ergo quod ab initio promisit, non præstat; neque enim hac est ἀπορημάτων λύσις. Sane nec ipse Porphyrius valuit exponere rationem, qua incorporea res descendunt in nostra corpora; & satis habuit in Sentent. XXIX dixisse, quod δι' ἐκστάσεως ἀρρήτως ἢ εἰς σῶμα σώρεται. Confer cum his, quæ Irenæus l. II. cap. II. de Creationis potestate scribit. Equiorem oportuit fuisse Porphyrium erga Christianæ fidei mystas, qui in religione sua quadam ἀρρήτως esse confesse sunt.

P. 86. l. 6. Ταύτης πάλιν ἐκ μικρῶν αἰσθημάτων ἐκδέχεται. In hac fuisse sententia quendam videas apud Plutarchum de Oraculorum Defectu; ait enim ἡ ψυχὴ πᾶν μὲν πᾶσι ἔχει καὶ νῦν, ἀλλὰ τυφλῶται. ὅτι πᾶν πρὸς τὸ θεῖον ἀνάμειν αὐτῆς καὶ σύγχυσιν. Sunt & alia multa ibidem his consona. Psellus ad Aristotelem de Divinatione per somn. vocat μικρὰς κινήσεις καὶ τύπας. Recenset Iamblichus opinionem nonnullorum de anima apud (Stobaeum Ecl. Phys. 108.) qui omnia, etiam τὰ θεωρεῖσθαι γένν, & νοῦν καὶ ὁσόν, Θεὸς, δαίμονας in ea ἐκδέχεται. In hac fuisse opinione, licet minus firmum, asserit Porphyrium. Adde his Scholion Ficini ad c. VIII. l. III. Ennead. V. Plotini, ubi formæ intellectuales dicuntur habitus, & quidem naturales.

L. 18. Ἀνθρωπίνη ψυχὴ καὶ αἰσθάνεται ὑφ' ἐνὸς εἶδους. Opinor κατέχευται, quod in textum admisi. Vide quæ ipse apud Stobaeum in Eclog. Phys. p. 108, 109. & III. ex veteribus hac de re collegit. Pro autem repone αὐτῇ.

L. 20. Ὑπὸ τῆς σωματικῆς πανταχόθεν ἐπινοεῖται. Hanc sententiam multis exequitur in Protrept. capp. 13, 15, & 17. Porphyrius Sentent. XXXII. Servius ad VI. Aeneidos. ubi explicat illa verba

—Lethæi ad fluminis undam; item illa

Principio coelum ac terras—
Habes & apud Plutarchum de Def. Orac. ψυχὴ ἐκτυφλῶται. ὅτι πᾶν πρὸς τὸ θεῖον ἀνάμειν τῆς σωματικῆς. Idem canit Auctor Sap. Solom. capite IX. v. 15.

L. 21. Ἀμέλητα πολλὰ μὲν. Plato commemorat X. Polit.

L. 21. Εἴπε Ἀθήνης ὕδωρ. Porphyrius, Ζῶσι μὲν οὖν τῶν βίων αἱ ψυχὰς μὲν ἀνάγκης. ὅτι Ἀθήνης αὐτῶν διεξάγει. Contra hac disputat Irenæus l. II. c. LX.

L. 22. Ἀγνοίαν καὶ ἀφροσύνην. Gnostici animam corpori includunt ὅτι ἀφροσύνην

νοίαν & παρέλθαι. Porphyrius ait sequi ejus in corpus delapsam ἀνοίαν, σῶσιν, νηπιότητα. Servius; Anima cum coeperit in corpus descendere, potat stultitiam & oblivionem. Irenæus libro II. c. LIX. Introeuntes animæ in hanc vitam, ab eo qui est supra introitum Dæmone, priusquam in corpora intrent, potantur oblivione. Hoc ipsum unde scis, O Plato, cum sit nunc in corpore anima tua? Si enim Dæmonem, & poculum & introitum reminisceris, & reliqua oportet cognoscas. Respondebunt Platonici hæc omnia cognovisse Platonem ex narratione, quæ circumferebatur de Ere Armenio; qui Lethes aquam non biberat. Plura pro Platone adfert Olympiodorus in Phædonem capp. 25, 31, 32. ubi de reminiscencia Platonica in utramque partem disputat. Et forte Proclus, qui de Ere scripsit, sed ad nos non pervenit illud opus.

L. 22. Παδῶν δεσµόν. Porphyrius, ψυχὴ κατὰ δαίτην πρὸς τὸ σῶμα, τῇ ὁπρὸς φῇ τῇ πρὸς τῇ πάθῃ καὶ ἀπ' αὐτῆς. Et ψυχὴ ἔδωκεν ἑαυτῷ ἐν τῷ σώματι. Macrobius libro I. in Som. Scip. c. XI. corpus δεµας, hoc est vinculum, & σῶμα quasi quoddam σῆμα, i. e. animæ sepulcrum. Et Cicero; qui è corporum vinculis tanquam è carcere evolaverunt. Philolaus Pythagoræus apud Cl. Alex. innuit hanc fuisse antiquitus receptam opinionem; ait enim veteres Theologos & vates perhibuisse, ὡς ὅτι πῶς πῶς αἱ ψυχὴ καὶ σῶμα πῶς ζώουσιν, καὶ κατὰ τὸ ἐν σώματι τέτρωπται.

L. 23. Εἴτε ζῶνς ὑσέρησιν. Scutellius recte legit σέρησιν. Porphyrius vocat ὑφείσιν δυνάμεις, & κένωσιν. Alii ἀδένειδρ. Plutarchus de Defect. Orac. Ενίας [ψυχῆς] συμβαίνει μὴ κρατεῖν ἑαυτῆς, ἀλλ' ὑφειρµῆς καὶ ἀναλυοµένης πάλιν σώματι δυνάμεις, ἀλαμπῇ καὶ ἀλυστῶν ζῶν, ὥστε ἀναδυµίασιν, ἴσθιν.

L. 26. Ὑπὸ πίετι εἰργµῆ. Scutellius videtur expressisse εἰργµῆ. Iamblichus

ista dictione utitur, hac de re, in Protrepticis.

L. 31. Τέτρω µόνω καί. Oportet aliter legi ista. Hoc solo potentes efficimur, in quantum participando & radios divinos hauriendo, divina operatione fruimur. Sic igitur; ποιῶν δ, vel τῷ.

L. 37. Οἰκείδρ τελειότητα. Legunt alii recte ἔχον τελεω. νῦν.

P. 87. l. 1. Ἀλλ' ἄρα ἡ θεωρητικὴ ἐνέργεια. Johannes Scotus Heruligena (ita vere appellatur; fuit enim gente Herulus, non Hibernus) in libro III. περὶ φύσεων μεταβολῆς, cap. I. de Apparitionibus causarum primordialium, i. e. naturarum separatarum, sic loquitur. Modo quodam incognito, ultraque naturam reperto, in Theophaniis suis, mentibus contemplantium conformantur. Et alibi idem, Multipliciter & infinite, divino radio illuminante, in Theophaniis suis solent apparere.

L. 5. Τέτρω τῷ λόγῳ. Lege τέτρω γὰρ τῷ. Lin. 9. aliquid deest.

C A P. XXI.

L. 13. Μικτόν τι εἶδος ὑποστάσεως. Certam quandam & peculiarem, nec usitam, nec veri nominis hypostasim intelligit. Illustrabit hæc Ficinus in Plotini Ennead. V. l. VI. c. I.

L. 18. Εἰ γὰρ πῶς τι ἐκ δυοῖν ἐν ἀποτέλει, ὁμοειδὲς τῷ καὶ ὁμοφυὲς, καὶ ὁμοόσιον. Non recte procedit in his Iamblichus; & errat ex ignoratione elenchi. Porphyrius de Hypostasi loquitur, Noster de Physi accipit. Verum est, quoties natura fit composita, partes concurrentes habere istas, quas posuit, conditiones. Confirmabo hæc S. Maximi verbis ex cap. περὶ τῆς κατὰ ὑπόστασιν ἐνώσεως. Αἰτ igitur, ὅτι καὶ σῶμα καὶ ψυχὴ γίνονται φύσις, δι' ὁμοῦ καὶ τὰ μέρη τῆς. Exemplum addit, ὡς ἐκ τῆς ποσότητος στοιχείων ἀποτελεῖται σῶμα: Ex anima & corpore homo; neque enim præexistit anima.

Porro

Porro non negabit Iamblichus hominem esse ἐν τι; Nec dicet tamen corpus & animam ejusdem esse naturæ, sive essentialis; hoc est ὁμοῦσας imo nec ὁμόρρονα, si θεωρούμεν, ut solet, tueatur.

L. 24. Οὐ μὲν τοι δὲ παντελῶς ἐξηρημέ-
ρον. Contra hanc assertionem repono; ho-
minem compositum esse ex anima & corpore;
hoc tamen longe illa inferius esse & deterius.
Sed unio hypostatica, (quam hic intelligit
Porphyrius, & non vult Iamblichus intel-
ligere) hoc quoque fieri posse ostendit.
Υποστατικὴ ἐνωσις ἔστιν ἡ τὰς Ἀσφόρους ἑσίας
ἢ φύσεις εἰς μίαν ὑπόστασιν συναγάγουσα. Ita
Psellus in Capitibus de fide; & S. Ma-
ximus, ἡ καὶ ὑπόστασιν ἐνωσις μίαν ὑπόστασιν
τὴν ἐνυμένων ποιεῖ σῶμα, σῶμα τὰς σω-
ελθέσας πρὸς ἐνωσιν φύσεις, καὶ τὰ τέτων Ἀσ-
φορῶν. Et hac quidem ratione Platonici, qui
animam praexistere volunt, commodè ejus
cum corpore unionem explicare possint; haud
aliter intelligibilem, ex eorum principiis.
Aiunt enim corpus inesse animæ, & ani-
mam inesse Deo. Quod quidem, si S. Ma-
ximo fides propriissime dicitur ἐνυπόστατον.

L. 25. Ἐν τι εἶδ' ὅ. Lege ποιεῖ ἐν τι.

L. 26. Εἰ γὰρ ἀμικτόν ἐστι δὲ θεῖον. Vo-
cabulum μικτόν, quo supra usus est Por-
phyrius, præter Porphyrii mentem, ad ar-
ctius significatum restringit. Caterum
Divinitatem posse cum humanitate coale-
scere non debet negare is, qui in vita Py-
thagoræ scripsit Pythagoram fuisse ὄντως τὸ
Ἀπόλλω. Sed nec ii, qui Ἄσκληπιον sub
forma humana Deum fuisse crediderunt;
inter quos Julianus Apostata, Iamblichi
discipulus. Porphyrius l. 2. Συμμικτὸν
scripsit, Οὐκ ἀπογνωσέον οὖν ἐνδεχέμεν τι-
να ἑσίαν ὁμοειδέως εἰς συμπλήρωσιν ἐ-
πείρας ἑσίας, καὶ εἰς μέρ' ὁμοῦσας, μένους καὶ
τὴν αὐτὴ φύσιν μὲν τὴν συμπληρῶν ἄλλω ἑ-
σίδω, ἐν τῇ αὐτῇ ἁμορρόν, καὶ δὲ καὶ ἐ-
αυτὴν ἐν Ἀσπώζουσιν καὶ δὲ μέζον, αὐτὴν
μὲν μὴ περιεργίζω, περιεργίζω τὸ ἐκείνα, ἐν
οἷς ἂν γὰρ, εἰς τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν τῇ πρῶ-
σίᾳ. v. Nemes. de Homine.

L. 29. Τῆς συγκράσεως. Plutarchus de
Def. Orac. δοκεῖ μάλιστα τριώττω πρὸς
δὲ μὲν πρὸν πινόμενα λαμβάνειν σύγκρασιν καὶ
σύμνηξιν ἢ ψυχῇ, οἷον πρὸς δὲ φῶς ἢ ὅψις
ὁμοιοπαθεῖς γινόμενον. Nam oculus vi-
denti facultate præditus, ea non utitur, nisi
lux cooperetur, & animi vis divinatrix o-
pus habet divino radio, quo acuat & in-
cendatur. Vim ergo habent animæ inna-
tam, sed ἀμυδρὸν & δυσφάνταστον, quæ ta-
men sæpe efflorescat in insomniis, & alias,
quoties οἰκείαν κρατῶσιν πρὸς τὴν ἢ ψυχῇ
λαμβάνοι. Plotinus Enneade V. l. III.
c. XVII. ψυχὴ ἀφ' ὧς ὅ, ἀδεῖ. Finis
animo verus est lumen à Deo accipere, &
ipsum ipso perspicere. Lucem Iamblichus,
apud Priscianum Lydum, facit ἀσώματον.
Ergo qualis est lucis & oculi, talis est di-
vinæ illuminationis & animæ unio.

P. 88. l. i. Διήλυν ὅτι ἰστέλλεται ἡ. A-
ristoteles affirmat supremum aethera circum-
ferri motu cælestium corporum, nec suum
habere motum, nec tamen ejusdem esse for-
mæ cum cælesti. Neque enim si alteri quid
insit supra ejus naturam, id statim evehi-
tur in naturam ejus, quod ei inest.

L. 5. Αὐτὴν ὁμοειδέσται. ὁ δὲ ὁμόνοτατον
ὧν λέγουσιν, ὅτι. Diversam sententi-
am in his parit incerta distinctio. Sane
Ficinus sic legit, Ομοειδέσται. ὁ δὲ δ. Vertit
utique--A Deo suscipere: quod est ab-
surdum, præsertim quia hinc admitti-
tur, quod Diælementorum instar co-
ibunt in effectibus suis &c. Scutellius au-
tem, suscipiet. Quod autem gravis-
simum est. Nihil novi argumenti depre-
hendo, & puto Ficinum verum vidisse.
Potest interim alicui videri sic legendum,
καὶ αὐτὰ ἀπ' ἐκείνης ὁρ.

L. 10. Συμμιξέως, ὅπως ἔχει. Lege ὁ
πρὸς εἶδος. Melius Porphyrius in Sent.
S. XXXV. Οὐ γὰρ σωμάτων σώοδον σιωπέμε-
θα, ἀλλὰ πρᾶγματων παντελῶς ἐκβεβη-
κῶτων ἀπ' ἀλλήλων κατ' ἰδιότητα ὑποστάσεως.
ὅτι καὶ ἡ σώοδος ἐκβεβηκῶτα τῶν θεωρητικῶν
εἰωδῶτων ὅτι τῶν ὁμοοσίων. ἔτε οὖν κρατῶν,
ἢ μίξιν,

ἢ μίξις, ἢ συνῶδ' ὅ, ἢ ὡσάδεσις, ἀλλ' ἐπε-
ρῶ πρόπ' ὅ.

L. 13. Εὐ ἔσται ἐν δυοῖν. Proclus Instit.
c. 24. Πᾶν μετέχον ἔχ' ἐν, αἶμα καὶ ἐν.

L. 15. Εἰ δὲ ὡς ἐπερον ἀμφοῖν. Sed
nec hoc sequitur. S. Maximus, ubi Hypo-
staticam unionem declarat; Hæc, inquit,
cernuntur in corpore & anima. Una ex u-
troque confit hypostasis composita. Servat
autem in se naturam perfectam utriusque
sc. corporis & animæ, καὶ πῶς τῶν ἀσφου-
ρτων ἀσύμφορον, καὶ τὰ ἰδιώματα ἀσύμφο-
ρα καὶ ἀσύγχυτα. Questionem autem hanc
solvit Philoponus in responsione ad VI.
argumentum Procli de mundo: post non-
nullas rei illustrationes, addit--sed neque
animas, quæ numine afflatæ sunt, &
ultra naturam suam futura cognoscant,
eo quod à Deo ipsis veniat potentia, à
reliquis animabus differre dicimus.

Quæro autem quid velit Iamblichus per
ἀμφοῖν? Opinor, ψυχῶν & πῶς ἐξωδέν
θείαν ὁππνοίαν. Non facile evincet ὁπ-
πνοίαν esse αἰδιόν π, utpote quæ sit transiens
Dei actio. Deinde ipse Iamblichus in li-
bris de Theologia Chaldaica, teste Da-
mascio, affirmabat, ne ipsos quidem Ange-
los esse ἀντελείς ὑποστάσεις, sed meras ἐλ-
λάμψας; id de ὁππνοίᾳ multo tutius dici
posse videtur. Hæc si admittat, nihil e-
rit aut veri in his, ἀγλυθίσταις δὲ αἰδίων
ὑφεσινός; aut periculi, si dissolvatur tale
compositum. Suspicio interim Iamblichum
per hæc jamdudum oblique notasse ἐνοχρῶσιν
θεωροῦσθαι; cujus tamen veritatem hoc
loco si defendere vellem, viderer forte id
importune & minus necessario facere. Il-
lud tantum dixerim contra Iamblichum,
(quod erit argumentum ad hominem,) Divina opera non fieri secundum mo-
dulos & rationes humanas, ἀλλὰ ἀγ-
ποιώτως, ὁπῶς (ut ejus verbis loquar)
οἱ θεοὶ μὲν γινώσκουσιν. Plotinus Ennead.
VI. l. VII. c. XXXV. de visione divina &
anima vidente, verba ea facit, quibus
hæc admodum illustrari possint. Εἰρηται ὅ

ἡ θεὰ εἰς ψυχῶν, καὶ τὰ δυὸ ἐν ἡ. De-
inde μήτε ἐν τόπῳ εἶ, μήτε ἐν τῷ ἄλλῳ,
ἐν οἷς πέφυκαν ἄλλο ἐν ἄλλῳ εἶ. διὸ οὐδὲ
κινεῖται ἡ ψυχὴ ὅτε, οὐδὲ ψυχὴ παύει, &c.
Si quæras ab eo quomodo hoc fiat, respon-
det alibi, ἀφελε πάντα. v. etiam cap. XXX.
ejusdem Enn. & libri. Duas φύσεις τε-
λείας, aut duas ὑποστάσεις τελείας negant
Græci Theologi posse in unam naturam, aut
in unam hypostasin coire. In hac hypostasi,
de qua Porphyrius loquitur, divina inspi-
ratio (sive visio) nec perfecta dici potest
natura, nec hypostasis. Ut igitur nulla
talis hypostasis detur, qualem in hoc nego-
tio supponit Porphyrius, tamen non fuerit
impossibilis, quod contendit Iamblichus.
Plura qui velit de tota vi dictionis ὑπο-
στάσεως, legat Nazianzeni orationem XLI.
& in eam scholia Nicetæ, & Eliæ Cretensis;
item S. Basilium (sive Gregorium Nys-
senum, nam utrique idem opus tribuitur)
de differentia εἰσίας & ὑποστάσεως; & Ma-
ximum Monachum, sive, qui eum descripsit,
Michaelem Psellum in capitibus 1, 2, 3.
& 4. de Fide. Vide etiam S. I. c. XIX.
p. 33. l. 35. &c.

L. 20. Νοήσιμῳ. Si cum Feschio
legas νοήσιμῳ, consideremus amplius;
ad caput proximum hæc referentur.

CAP. XXII.

L. 25. Ἡ ψυχὴ γεννᾷ διώματα φαντασι-
κῶς τῷ μάλλον ὅ. Locus sane impeditus
est; ex eo tamen Ficinus sensum commo-
dum confecit, & nos cum secuti. Quod
autem Scutellius vertit per potentias
Genii, non satis video, cur mutaret nu-
merum, nam Δαίμονας hic retineri posse,
etiam ostendit capitis XXXI. comma, Τὶ
οὐκ αἰνεῖται ἐν ταῖς ὑλαῖς διωμάτων σοιχῆα
τῶν δαιμόνων εἰσὶ. Videtur autem ἀναχό-
λετον quod adjungitur, καὶ μέγιστα ἡ δὲ τῶν
ζώων εἰλημμένη.

L. 27. Κινημάτων. Quæ supra αἰδι-
γματα dixit. Ad hæc convertenda quæ

nunc disputat Iamblichus diligenter recognosce, quæ concessit cap. 3. de vita anima separata; & quæ de phantasia tradit apud Priscianum Lydum, ipso initio, de Phantasia ex Theophrasto. Ait enim, πῶς τῆς διωάμεσι τῆ ψυχῆς πῶς πέφυκεν ἡ φαντασία, & πῶς ἐποτυπῆ, & ἐκμάτῃ τῶς τῆς εἰδῶν ὁμοιότητι. Et rursus, ἀποτυπωμένη τῶς πῶς τῆ ψυχῆς ἐνεργείας. Et mox τῶς ἄλλας ἀποτυπῆ ζώας, & Ἰαμβλῖχον, & αὐτῶς τῶς λογικῆς τε & νοεράς ἐνεργείας. Si igitur divinare potest anima per vitam & operationes separatas (quod concessum est cap. 3.) divinabit etiam per phantasia, ut quæ istis omnibus connata sit, easque tanquam speculum fidele representet.

L. 34. Εἰ ἄνθρωποι & φάρποι οἱ δαίμονες. Plutarchus libro de Defect. Orac. Ο ὅς Ἡσίοδος οἶε & Ὡρίδης ποὶ ἄντων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τῶς τελευτῆς. De morte autem geniorum, & Panis quidem nominatim, longam inibi fabulam narrat Æmilianus. Aristoteles 2. Metaph. c. 4. negat nutriri; aliter, quomodo αἰδοῖται? Porphyrius II. de Abst. S. XLII. ait eorum σῶμα πνέματι πρὸν nutriri nidoribus. Cur in sacris Cereris fletus & luctus, παιδῶν indices habebantur? aut his oblectabatur, aut non? utrumque passionem inducit. De Nymphis nescio quis poetarum non eleganter cecinit,

Νύμφαι μὲν κλέουσιν ὅτε δρυὸν εὖ ἐνὶ φύλλῳ,

Νύμφαι δ' αὖ χαίρουσιν, ὅτε δρύαϊ ὄμβρῳ αἰεῖται.

P. 89. l. 1. Δεινότερον· εἰ δὲ τῆς ὕστερον. Sane nunquam hoc voluit Porphyrius. Alios oportet intelligat Dæmonas. Unde quæ sequuntur fere omnia, in hoc capite, sunt ἑξαγώνια. Caterum qui universam Platoniorum de Dæmonibus doctrinam scire velit, adeat Proclum in Alcibiadem priorem, & Olympiodorum in Phædonem.

L. 25. Ἐχόντων, εἰς α. Lege εἰς α, εἰς α.

L. 32. Μεταλαμβάνοντες. Feschii cod. μεταλαμβάνοντες ἢ ἀπογεν. Quod, quale sit, nescio.

L. 36. Εἰ μὲν ἄρα πῶς λέγει τῇ δὲ τῆς ζώων ὕλη τῶς δαίμονας ὅπως ἐκινεῖται. Platonica scholæ sectatores δαίμονας ὅπως αἰσάν super omnia sublunaria constituunt; quibusdam autem animalibus Dæmonas magis gaudere credunt. Origenes IV. contra Celsum, Moses, quod admiratione dignum existimo, considerans quid cognationis cum quibus Dæmonibus habeant singula animalia, in Constitutionibus de Animalibus (sic enim verto ἐν τῇ πρὸς ζώων ἁγιάξει, non autem, peruestigatis eorum ordinibus) omnia pronuntiavit impura, è quibus præsagia sumunt Ægyptii, cæterique homines. Esse quoque quorundam animalium certas partes, quæ, si comedantur, ad divinationem plurimum faciant. In his cor Galli, Aspalacem, Accipitrem, Epopem numerant. Vide Porphyrium II. de Abst. S. XLVIII. Sed & plantas & lapides nonnullos laudant, Cricetum, Laurum, Raccinum, Cepam, Squillam, Corallum, Adamanta, Jaspidem, Mnizurim. v. Proclum de Magia. His addit Synesius Κρήσιος βοτάνῳ, πρὸν Αἰγύπτιον, ὅς ἐν Ἰβηρίῳ.

L. 45. Εἰσονται πρὸς πρὸν. Dæmonas πρὸς πρὸν, ἐνὸς πρὸν, πρὸς γένους, quoniam longissime absunt à veritatis fonte, nihil veri scire confirmatur ex Oraculo prius laudato.

P. 90. l. 3. Περιγινώσκειν. Lege περιγινώσκειν μὲν. l. 4. ἀπὸ pro ὅτι π.

CAP. XXIII.

L. 7. Αἱ δὲ τῇ δὲ ὅπως αἰσάν ἀνάγοντες. Non posuit Porphyrii verba; oblique tantum tangit. Videtur autem Porphyrius affirmasse somnia divinatoria partim à nobis, partim aliunde oriri; quorum primum non concedit Iamblichus. Vide autem an non hæc extra suum locum hic ponantur.

L. 15. Επβάλλομαι. Scutellius addit quæ tamen magno negotio elaborantes sæpe non valemus assequi. Feschius, ἡ ἀγαθὰ ἰσχυροὶ πολλὰν οὐκ ἐπβάλλομαι.

L. 16. Σωεπόρμον ἀπὸ τοῦ ἐξωθεν. Videtur hic aliquid excidisse, quod evenit propter repetitionem vocis ἐξωθεν.

L. 24. Τοῦ τέλθ' ἐφ' ἡμῶν. Lege ἐφ' ἡμῶν.

CAP. XXIV.

P. 91. l. 3. Εἰ γὰρ παύσθαι ψυχῆς. Vide S. hujus cap. II. l. 4.

L. 26. Καταλαμβάνει τὰς αἰδήσεις. P. 61. l. 5.

L. 28. Γνώρισμα. Iamblichus apud Priscianum; Phantasia ἡ ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ ἐξωθεν ὡς ἡ κηρὸς διαπλαττομένη, ἀλλ' ἐνδοθεν ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ potest ἀπὸ τῶν αἰσθητοῦ κινεῖσθαι. Testatur experientia.

L. 30. Προσενεχθέντες αἶτμοι. Videntur suffumigationes instituisse, eo quod numine presente vel loquente suavissimus odor omnia replere solitus sit. Hinc Orphicorum Thymiamata. Testimonia præbet Plutarchus l. de Defectu Orac. Odores quoque compositos colligebant in unum, divina symbola; Proclus de Sacrific. & Magia. Hinc capiendus Virgilius in Ecloga Pharmaceutria,

Verbenasque adole pingues, & masculula Thura.

Odores adhibitos memorat Pausanias in templo Cereris, quod erat Patris Achaïæ, quoties Oraculum sciscitabant. Vide quæ Kircherus collegit Oedipi Tom. II. p. altera, classe XII.

L. 33. Αἱ ἐπιλήσεις. Lege αἱ τ' ἐπιλήσεις.

P. 92. l. 1. Οὐκ ἀληθῶς. Legunt alii ἢ καλῶς τοπαῖς.

CAP. XXV.

L. 15. Δὲ δὲ ἀρχῆς διελέσθαι διχῆν τὰ εἶδη

τὴν ἐκείνης. Divisionem hanc non agre admittimus. Posterius membrum cum suis ἰδιώμασι, veris & sanctissimis sacræ pagine Prophetis convenit. Exterorum vatum vix quisquam ex admiratoribus meminit, qui non iisdem furorem & mentis abalienationem, & merum, ut sic dicam, Oresteismum attribuat. Scio autem Plotinum Ennead. V. l. VII. c. XXX. à vocabulorum inopia causam arcessere, quod sacram ecstasim per μέδισιν, & ἡδονῶν, & alia similia exprimere cogatur. Enimvero Plato in Ione, ubi hanc ipsam divisionem ponit, eisdem dictionibus sine ulla medela, utitur. Aristoteles Sect. XXX. Probl. I. agnoscit νοσηρὰ μὲν ἢ ἐνδυσιαστικά. Sibyllas & Bacides, & omnes entheos fieri existimat, aut ex morbo, aut ex naturali temperie. Cicero Furoris divinationem Sibyllinis versibus contineri creditam ait; Et terræ vis Pythiam incitabat, naturæ Sibyllam.

L. 18. Τὰ δὲ τὸ ἀνθρώποις σωφροσύνης. Hi qui divinitus afflantur, atque rapiuntur, animadvertunt quidem se grandius aliquid in se habere, quamvis quid illud sit, minime noverint. Ficinus, sive Plotinus l. III. c. XIV. Ennead. V.

L. 25. Ὑπερέχουσι πάντι. Lege πάντις.

L. 36. Μεταγχολίας, ἢ τὰς μέδισιν. v. quæ ex Aristotelis Theologumenis adduxi, cap. XI.

P. 93. l. 1. Τοιαύτη ἀδωγή. Scutellius, dejectione.

L. 8. Ἡ δὲ τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἐνεργῶσα. Non constat hæc sententia, nam præterquam, quod aliquid hic desideretur, etiam κακίως & δορυβώδως legerem, si vel unus è scriptis faveret.

L. 20. Πάντων δὲ ἡ κατὰ. Forte ἡ κατὰ.

L. 26. Ωρισμένης κατὰ μίαν ἐνέργειαν. At magna est & multiplex in divinis inspirationibus varietas, quod ipsum supra fassus est Iamblichus, capite nono & decimo; ubi ait secundum diversos Deorum ordines & vires aliter atque aliter se habere

bere inspiratos homines. Porro omnia Oracula non aequè clare reddebant responsa. Sane à Dodona sæpe currebatur ad Oraculum Delphicum, ut quod ibi anigmatice, hic dilucide caneretur: nec addam (quod tamen compertissimum est ex certissima historiæ fide, & rerum eventibus) non raro ab omni veritate alienissima effata fuisse. Apollo Clarius de suis Oraculis verissime,

Εν δ' ἀπάτῃ παύρῃ σωέσις, καὶ νῦν ἀλαπαδνός.

L. 35. Πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα. Lege πάντα δὴ οὕτω πάντα.

L. 37. Ἐναντία φερόμενα. Cod. R. μεταφερόμενα.

Ὡς ἐριστικῶς περιπλανωμένοις. Porphyrio reponit, quæ Porphyrius Boetho objecit, in libris de Anima. Τὰ μὲν τῶν ἐννοιῶν, καὶ τὰ τῆς ἰσορίας ἀναμφιλέκτως σωίστησι πῶς ψυχῶν ἐστὶν ἀθάνατον. Οἱ δ' εἰς ἀπόδειξιν τῆς φιλοσόφων ἡμιμαθίας λόγῳ δοκῶσιν ἐστὶν εὐδαιμόνιοι, ὅτε τὰ ἐν πάσιν ὀρεσιλογίᾳ τῶν ἐριστικῶν. Animæ immortalitas extra dubium ponitur, si attendamus ad communes notiones & historias; probationes autem, quas Philosophi de ea adferunt, facile evertunt contentiosi & arguti sophistæ.

CAP. XXVI.

P. 94. l. 5. Εἰ δ' ὅλης ὑποδείσεως φαινόμενος μόνον. Sic Feschius. Initium huius capitis plane ἰλιγγία. Ficinus dissimulavit, breviter pauca (ut licuit) excerpens; Scutellius alio ordine, & textu legit. Interim dum melior lux ex codice emendatiore affulserit, conjecturis agam. Εἰ δ' ὅλης, lego εἰ τις, vel εἰ τις τις: ὑποδείσεως non legit Scutellius, sed σωδείσεως; nam vertit, farrago, & recte. Post ἑδάμῳς subnectenda videntur ista, πολὺ λέγειν, ὥς ἔνεστι ἀδυνατεῖν. Deinde reliqua ad hunc modum constituenda. Ποῖα γὰρ ἀρχὴ τῶν ἀληθῶν παρὰ τοῖς ἐκ παλαιοῦ

ἢ νοσημάτων ὁρμηγμοῖς, καὶ ἀπατηλῶς πάντῃ διακειμένοις. ἢ τις ἀφορμὴ ὅτι τῇ δυνάμει ἀνοήτων ἐπιβολῇ. Vel τὸς ἐπὶ τοῦ ἀνοήτων ἐπιβολῆς. Scutellius --- in adeo infanientium comprehensione. Pro ἐνυπάρξει bene cod. Feschianus ἐνυπάρξει.

L. 14. Εἰ καὶ φερόμενοις συμπίπτει χάφεδα. Scutellius συμπίπτει χάφεδα, vidit vetus mendum. Idem plura hic interponit; in tantis tenebris præstat premere vestigia, quam cum periculo progredi. In hunc totum locum Ficinus sic scribit. Non est putandum divinum vatem incidere in veritatem casu, sicut insani solent aliquando: nec etiam passione quadam naturali, sicut & animalia solent pati sæpe à partibus quibusdam mundi futurum aliquid inchoantibus, & jam in aere quodam modo facientibus, prius quam in terra.

L. 29. Εμπέφυκε παρὰ. Lege παρὰ ληψις. lin. 32. ὁξύτητα, & πιν. l. 34. ἔδεπω δέ.

P. l. 7. Οὐκ αἰεὶ δέ. Scutellius legit ὅτι αἰεὶ ἔστι. Favet cod. Regius. Deinde lin. proxima ἀληθῆς ἐρῶσι, vera pronunciant.

L. 10. Ἐν κυβερνητικῇ καὶ ἰατρικῇ. Origenes (l. IV. contra Celsum) Gubernatores & Medicos ἐκ πινος πείρας καὶ τηρήσεως multa prædicere concedit, ὅτι δὴ πινος παρὰ τῶν θεῶν τις αἰσῆς εἶναι φησὶ. Similia tradit Anonymus in Tetrabl. Ptolemæi, p. 6, & 9.

L. 19. Σωτηρίῳ π. Lege σωτηρίῳ π. Ita Regius, cum Feschiano.

L. 21. Τῶν ὅλων ὡς παρὰ. Fr. Picus Mirandula, l. I. c. VI. de Prænotione; Ideo prophetæ præteritum (addo, & præsens) pro futuro ponunt sæpe ob indubiam, & certitudinem maximam. In Epitomis Theodoti adfertur tanquam Pantani observatio, quod Prophecia utatur τῷ ἐνεσῶν ἀντὶ τῶ μέλλοντος, imo & τῷ ἐνεσῶν ἀντὶ τῶ παρωχνηγμένου. In Sibyllinis Oraculis sublata erat

hominum & temporum definitio. Quæ poterat in istis esse certitudo, sublati omnibus circumstantiis, quibus res determinantur.

CAP. XXVII.

L. 24. Συμπάθεια τῶν ὡς ἐν ἐνὶ ζώῳ. Hæc supra cap. XVI. ex Synesio illustravi. Addo Clementem Alex. apud quem hanc fuisse Chaldaeorum persuasionem reperias Strom. VI. Ὑπο πλανητῶν καὶ συμπάθειαν οἱ Χαλδαῖοι πάντα γινέσθαι νομίζουσι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν βίον. Confer S. X. cap. III.

P. 96. l. 9. Ὡσώτως ἄλλοτε. Lege ὡσώτως καὶ πάλιν ἄλλοτε. Feschius.

L. 43. Τῆς μὲντοι ἐν σαρκὶ πέρασι. v. quæ ad cap. XXV. in contrarium disputavi.

P. 97. l. 1. Εὰν ἔξ ἡμῶν εἶναι λέγει πάλιν μὲντοι. S. Augustinus l. X. de Civit. cap. XI. quoniam integram legit Porphyrii epistolam, cujus τελευτὴν nobis apponit Iamblichus, hæc optime intellexisse credendus est. Ait igitur, Quærit Porphyrius veluti dubitans, utrum in divinantibus & quædam mira facientibus, animæ sint potentiores: an aliqui spiritus extrinsece veniant, per quos hæc valeant; eo quod lapidibus & herbis adhibitis, & alligent quosdam, & aperiant clausa ostia. Videtur quoque hunc loci istius sensum odoratus Ficinus. Conjectabat Porphyrius affectionem quandam nostræ naturæ vel corporalem, vel animalem, ad vaticinium conferre; præcipue ex eo, quod qui advocabant in hominem vaticinium, gestabant lapillos &c. Sane absque S. Augustino fuisset, obscura hæc remansissent. De lapidum viribus videatur Psellus; de herbis Plinius N. H. l. XXIV. c. XVII. De ligationibus fragmentum libri Enoch apud Scaligerum in Eusebium; Hesychius in ἐφέσια γράμματα, & Apostolius. Huc competunt Petronii, & Virgilii, licia, & terni

colores, & Veneris vincula; item Apulei in Apologia tæniæ, de quibus etiam Cl. Alexandrino fit mentio. Habent & locum suum hic, quæ Eusebius de Hecate scribit l. V. Præp. c. XIV. & Origenes libro 6. contra Celsum, p. 301. Sed multa ad hæc illustranda collegit Mart. Delrio l. I. c. III. 2. IV. & l. III. Qu. III. Disq. Magic. & aliis in locis, quæ mallet apud eum legi. Scriptura huius loci in Feschii meo codice nonnihil discrepat; legit enim λέγει, non male. φέρει uterque scriptorum habet.

L. 6. Περιπέσεις μεταβάλλειν. Delrio l. c. contra disputat. Joan. Sarisburiensis; Vultricoli sunt, qui ad effectus [affectus] hominum immutandos, in meliori materia, cera, vel forte limo, eorum quos pervertere volunt, effigies exprimunt. Quibus artibus & auctoribus hæc fiant ostendit Porphyrius l. II. de Abst. XLII.

L. 12. Θεῶς ὡς ἀπομένῃ. Lege θεῶα. Confirmant calamo scripti.

L. 16. Επεβάλλοντες. R. cod. ἑπεβαλόντες.

CAP. XXVIII.

L. 20. Αναληνητικὸς εἶναι τῶν δρακόντων εἰδωλῶν. Ficinus. Porphyrius ait, non contemnendam artem, quæ ex certis vaporibus ad ignem sub opportunitis stellarum influxibus facit Deorum in aere idola protinus apparentia similia quodammodo Diis, & habentia similem aliquam efficaciam. Hæc igitur divinatio est eadem cum καπνομαντεία; nisi quod hæc propter captationem influxuum paulo operosior videatur. Καπνομαντείας fuisse Judæos, multa sunt quæ evincunt; & observavit Theophylactus in Osee cap. 4. Λιβανομαντεία h. e. ex thure incenso vaticinatio non absimilis priori fuit. Ejus frequens mentio apud scriptores. Philostratus l. I. de v. Apollonii c. XX. ostendit eam usum fuisse Apollonium; agnovit & Statius Thurea

Thurea nec supra volitante altaria fumo.

Dion Cassius H. R. l. XLI. ubi de Nymphæo agit, rem hanc latius describit, ex eo Delrio, & Peucerus. Aiunt Pythagoram plurimum tribuisse huic divinationi, & forte, ut alia, hanc à Judeis accepit. Videtur id affirmare Porphyrius in ejus vita. Harum duarum genus quoddam pono περμανταίαν. De hac insignis locus exstat apud Senecam in Oedipo. Orta apud Persas, ad alias defluxit gentes. Græci certe posteriores transilire ignem solebant, ut notat auctor supra productus περ κρείττονων ἡδυν, & Synod. 6. in Trullo, Can. 64. id ipsum Germanos & alios fecitare sunt qui prodidere scriptis. Potes & his adjungere τεπερμανταίαν (seu ποδορρυταίαν) & in lucernis μυκητῆρς observationes. Rambam ait has divinationes in usu fuisse apud Zabios & Chaldaeos: videat, cui otium, caput XXXVII. partis III. More Nevochim.

L. 27. Συναχαφίδρ, & ζα. Alii τότε. Lego ἄτε. Confer Orig. contra Celsum p. 53.

P. 98. l. 5. Τι οὖν ἀγαθὸν γένοιτο εἰς ὕλης ἐλασσόνον. Apud hos infamis est ὕλη. Dicitur enim à Pythagora δ' ἄλλο, à Damascio ὑποδοχή, ὑποσάθμω, ἐχάτη ἀμοργή, πρύξ. Noster utcumque alibi non expertem divinitatis esse contendit: καὶ θαρσύνει & θείαν secundum Platonis Timæum, est ubi vocet. Porphyrius in Sentent. S. 21. ὕλη πᾶν δ' ἀπαγγέλλεται, ψόδε. πᾶ ἐν αὐτῇ εἰδωλὰ ἔστιν ἐν εἰδώλῳ χείρον.

L. 11. Τεπὶ εἰδωλόν. Lege τεπὶ δ' εἰδ.

L. 12. Ως τῇ δημιουργικῇ. Qua Deus cætera omnia, quæ mundus complectitur, & ipsum adeo mundum fecit, & Deos antemundanos.

L. 18. Οὐ γὰρ ἀλλὰ τῶν ἐρανίων φυσικῶν κινήσεων. Cicero, non vectibus & fermentis. Trismegistus, & χερσὶν ἀλλὰ λόγῳ.

L. 21. Ταῖς δὲ ἐννοίαις. Porph. περὶ ἀγαλμάτων; Ζῆς δὲ καὶ οὐ νῆς, ἀφ' ἧς περ-

φέρει τὰ πάντα, ὅτι δημιουργεῖ τοῖς νοήμασι.

L. 22. Διὰ τὴν αἰδὴν τε καὶ ὑπερνομίαν ψυχῆς. Animam mundi, sive primam intellige. Ficinus ad II. cap. l. IX. Enneados II. Colligit Plotinus tria rerum principia; ipsum sc. bonum, & ejus filium intellectum ex paterna luce, luminis more, manantem: atque insuper mundi animam ex intellectu divino, velut spiritum, per omnia profluentem. Idem Ficinus ex Porphyrio alibi ostendit mundum ab anima quadam divina, & in divinis perseverante (non in deteriora declinante, ut voluere Gnostici) fuisse constructum. Illud monendum, vocem unam & aliam hic desiderari; Feschiussupplet, καὶ ἐγχομίαν. Reperi quoque eadem postea in Regio cod. vidit & Scutellius, cujus ista sunt, supramundanam, mundanamque animam. Plotinus Ennead. V. l. VIII. c. VII. Item Ennead. II. l. III. c. XVIII. plenius hac edisserit.

L. 26. Περιπολέωντων ἀσέων ταῦτα ἀπαράζονται. Quanta sit eorum vanitas, qui sive hac idola, sive alia ad constellationes conformari posse putent, à multis ostensum est, qui contra figuras Talismanicas disputarunt. Videndus Delrio l. I. c. IV. Q. I. Disq. Magicarum; & Gregorius nostras in Posthumis, & Hottingerus Hist. Orient. l. I. c. VIII. Caterum declamat in his Iamblichus contra idola; constat autem eum pro idolis pugnasse in opere περὶ ἀγαλμάτων, cui respondit Joann. Philoponus, uti legimus in Photii Bibliothecæ cod. CCXV. τῶν ἀπάντων ἔργα τε ὑπερφύη καὶ δόξης ἀνδρωπίνης κρείττονα esse contendebat. Dices, idola ista fuisse statuas. Non est à vero alienum, hac quoque in eo opere fuisse laudata, quanquam de his taceat Photius. Sed & istis idolis spiritus insinuari ad certas cælorum positiones, & includi statuis credebantur; id vero fieri posse nunc negat Iamblichus. Vide p. 107. l. 22.

L. 28. Επὶ τὰς ἐρανίας. Feschiussupplet, περὶ.

L. 37. Οἷς πᾶσι. *Scutellius*, ex his duobus generibus (cum prius lateat in sinu naturæ, nec veniat sub aspectum) postremum &c.

L. 44. Γυμνασικὴ καὶ πᾶσαι. *Ideo Hippocrates medicos Astronomiæ peritos esse voluit. Baconus in Epist. ad Clementem P. Opera quæ fiunt hic inferius, variantur secundum diversitatem Cœlestium constellationum, ut opera Medicinæ & Alkimia. v. Porphy. II. Abstin. Sect. XXXVIII. & Proæmium Ptolemæi in Tetrabl.*

P. 99. l. 7. Ταῖς δὲ ἀπὸ τῆ φύσεως αὐτῶν ἐρχόμεναι. *Aristoteles in VII. Physicorum scribit, agens naturale alterat, & alteratur in eo quod sensibile est. Ex his argumentetur aliquis pro Iamblichō. Agens naturale alterando generat speciem: Species natura convenit cum agente, est ergo & ipsa tantum quid naturale. Adhuc agens naturale alteratur: Atqui nihil divinum alterari potest. Quare in his influxibus nihil divini reperitur.*

L. 17. Σωθεῖς. *Lege ἢ μόνον pro ἢ ὅπως.*

L. 22. Λαίπεθ' οὖν πεχνικῶς εἶναι δὴ σύμμεξιν. *Baconus in Epistola ad Clementem asserit se ostendisse hanc artem in Tractatu de speciebus & virtutibus agentium. Addit multiplicationes specierum (præter lucis & caloris species) non esse notam vulgo studentium, nec alicui nisi tribus vel quatuor Latinis: ideo mirabiles actiones naturæ non percipimus, sed æstimamus fieri per specialem operationem divinam, vel per Angelos, vel per Dæmonas, vel casu & fortuna; & non est ita.*

L. 24. Οὐρανιον. *Adde καὶ τῆ. Psellus de Chaldaeorum Magia sic scribit, τὰς δὲ πρὸς μαγικῶν λόγους σωσιγῶσιν ἀπὸ τῆς ἀνορέτων δυνάμεων, ἀπὸ τῆς πρὸς πνευματικῶν συμπληρῆς τῆς ἀνω τοῖς κατωφασί καὶ μεγίστα πᾶσι τῶν σελήνων.*

L. 27. Εἰδωλοποιὸς ἀνὴρ ἐαυτὸν ἀφίησι. *In hunc non inepte dicantur isti versus apud Irenæum l. I. c. XII.*

Εἰδωλοποιε, Μάρκε, καὶ περαποσώπε
Ἀστρολογικῆς ἔμπειρε καὶ μαγικῆς τέχνης,
&c.

Marci idola non erant statuae, sed ludicra magica ad oculos decipiendos conficta; de eo Epiphanius multa, Heresi XXXIV. & Irenæus libro I.

L. 29. Τοῖς ἀψύχοις εἰδώλοις. *Origenes, ὡς ζῶα κινέντων, ὅτι ἀληθῶς ζῶα ὄντα, ὅλλὰ μέγχι φαντασίας φαινόμενα ποιεῖται. L. I. contra Celsum.*

L. 33. Πότερον δ' γνώσιον καὶ ἀληθές ἐν αὐτοῖς. *Respondebit cum nostro Baconus, difficile est in his certitudinem cœlestium percipere, ideo in his multus est error apud multos; & pauci sciunt aliquid utiliter & veraciter ordinare. Idem passim conqueritur de difficultate habendi instrumenta & tabulas verificatas, præcipue in quibus sit motus planetarum æquatus; & usum tabularum admodum esse difficilem, & usum instrumentorum adhuc difficiliorum. Aliam ergo viam dicit se aperuisse ad investiganda secreta naturæ in cognitione futurorum, & operibus admirandis. Hanc vocat Artem experimentalem. Eam magnifice prædicat, sed & celat. Ait enim in talibus animus aptius cogitat, quam calamus scribat: ideo supersedeo ad tempus.*

P. 100. l. 12. Επιστέλλον. *Lege δόπον. l. 16. αὐτό. l. 21. καὶ εἰ μὲν.*

L. 25. Αφοργισθῆναι τοῖς εἰδώλοις, ἐν οἷς πᾶσι πᾶσι ἐν αὐτοῖς ἰδρυσεν. *Videntur hæc ex Psalmo CXIII. expressa & leviter detorta. Τὰ εἰδωλα τῶν ἱερῶν sanctus Psaltes primo pluribus deridet, deinde addit, ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιῶντες αὐτά, καὶ πάντες οἱ πεποιδότες ἐπ' αὐτοῖς. Est credibile Iamblichum sacras nostras literas legisse. Certe Porphyrius, Julianus, Themistius*

mistius alique istorum temporum viderunt. Potuit etiam ex Gnosticorum libris hac accepisse; nam multa ex Psalmis Davidicis in sua scripta isti comportarunt, ut ex Arabibus ostendit celeberrimus Ed. Pocockius in notis ad Abul-Farajum. Codex Regius pro ἐν αὐτοῖς legit ἐαυτοῖς, h. e. ἐαυτῶν. Priori lectioni favet comma 37. cap. 32. Deuter. Ἐν οἷς πεποιθῆσθαι ἐπ' αὐτοῖς.

L. 27. Εἰ δὲ καὶ ὡς Θεοῖς θεωρεῖται. Eusebius Evan. Præp. l. IV. cap. I. Οὐ μὲν οὖν οἱ Θεοὶ τὰ ἀψυχα ξόανα, θεωρεῖται δὲ αὐτοῖς. Multo minus hac idola.

CAP. XXX.

P. 101. l. 2. Τὴν δὲ τῶν ἐραυνῶν ποσὴν. Pratermissis iis omnibus, quæ contra Astrologiam iudiciariam à viris doctis & præcipue Pico scripta sunt, & hac pertinent; quoniam inde hac idolifica ars sua principia mutuatur, & fundamenta ponit in certa fide cælestium observationum, ponam tantum ex Martino Delrio Articulum Theologorum Parisiensium vicesimum primum. Quod imagines ex metallo, vel cera, vel alia materia, ad certas constellationes fabricatæ, vel cereo caractere, aut figura efformatæ, aut etiam baptisatæ, exorcisatæ, aut consecratæ, aut potius execratæ, secundum prædictas artes, & sub certis diebus, habeant virtutes mirabiles, quæ in libris huiusmodi recitantur: error est in fide, & in Philosophia naturali, & Astronomia vera.

L. 9. Κινεῖται τῶν ἐραυνῶν δρόμοις. Argumento hoc usus est supra; & desumitur ab immutabilitate rerum vere divinarum, quam non negaturus est Porphyrius. Quanquam Ptolemaeus in Centiloquio pro imaginibus inde arguit. Τὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ καὶ φάσκι εἶδη πάντα ὑπὸ τῶν ἐραυνῶν εἰδῶν. Διὰ τὸ τοῦ ἡρώωνται τέτοις οἱ σοιχωματικῶν, τὰς ἐπεμβάσεις τῶν ἀσέων συγκέντρες ἐπ' αὐτά.

L. 12. Τέτων ἀποδ. Feschius ὁπδ.

L. 19. Τὶ οὖν αἱ ἐνέσται ἐν ταῖς ὑλάς. Multa in hoc opere deprehensa sunt transpositiones. Videndum, an non hac ad caput XXII. pertineant.

L. 23. Ταῦτα ἡνῶται τε καὶ φρερεῖται. Leo in Epistola nonagesima tertia, quæ est ad Turibium Austriensem Episcopum, octavum Priscillianistarum errorem ponit, quod plasmationem humanorum corporum diaboli dicerent esse figmentum. Quod immundissimum virus, de Manicheæ impietatis specialiter fonte procedens, olim fides catholica deprehendit atque damnavit. Erat hoc inter Zoroastris dogmata, cujus libros Priscillianistæ plurimi fecere. Erat quoque inter Platoniorum dogmata. v. Augustinum C. D. l. 12. c. 26.

P. 102. l. 4. Παρὰ τὸ μέγαν ἡγεμόνα τῶν δαμνῶν. Primum in ordine Demonum intellige. Hunc propter vicinitatem ad Deos, Deum aliquando vocant. Proclus in Alcibi. Τῶν δαμνῶν οἱ ἀκρότατοι θεωροῦνται θεοὶ δαμνῶν εἶσι, καὶ θεοὶ φησὶ ἱεροῦ πολλὰς ἀφ' ἑκαστοῦ ἐκείνων ὁμοιότητα πρὸς τὸν θεόν: & ἐνοεῖται εἶσι καὶ θεοὶ. Zabii quoque Deum Demoniorum peculiari cultu honorarunt. Auctoritates adducit Hottingerus l. I. c. VIII. Histor. Orient.

L. 5. Τὸ το συγχωρεῖ. Feschius, & Reg. cod. τοσῆτο.

L. 9. Θεὸς καὶ παντός. Lege δαμνῶν.

L. 9. Εἰδέναι μὲν καὶ τῶν τῶν. Eiusdem scientiæ & artis est, contraria considerare. Moysen habuisse scientiam Magicæ, non usum observat Irenæus. Pro ἔχειν lege ἔχει. Et post πρὸς αὐτὴν adde αὐτῇ. In scriptis legitur αὐτῇ.

CAP. XXXI.

L. 19. Εἰ δὲ καὶ τὸ πρὸς ταῦτα λόγον. Nota Ægyptium sacerdotem respondere non ex sua, sed Chaldaorum Theologia. Videtur Claudianus in ea fuisse sententia, ut

crederet Ægyptios Chaldaeis sacra tradidisse. Id enim vult ubi canit,

Quique Magos docuit mytheria vana
Necepsis.

L. 20. Χαλδαίων. Commmercium cum Chaldaeis Theurgis habuisse se agnoscit Porphyrius apud S. August. de C. D. l. X. c. IX. Ideo ex his ei respondit Iamblichus. Prophetæ autem Chaldaeorum dicti, qui Oracula Theurgica edebant. v. Fulianum Orat. V. p. 304.

L. 21. Οσοι Θεοὶ τῆς ἀληθείας. Opinor fuisse scriptum τῆς ἀληθείας. Sed ad loci hujus elucidationem vide omnino quæ profert Origenes I. adversus Celsum ex interiori Magorum disciplina, p. 46. Edit. Cantabrigiensis. Quæ autem τελεταὶ hic adscribuntur, in Theodoti Epitomis & doctrina Anatolica, ritibus Christianis & baptismo adscribuntur.

L. 24. Διὰ τὴν ἱερατικὴν ἀποκαθάρσιν τοῖς συγγινόνται. Qui sacris & ritibus & mysteriis hominem ad beatitatem perducebant, dicebantur ἱερατικοί. Inter hos memorabiles extiterunt Iamblichus, Syrianus, Proclus. Τελεταὶ erant duplices; in hac vita præparationes quædam, circa χῶνα ὁρεῖον; in altera, circa πνύματιον & αὐρεὶν. Tres ergo juxta Græcos in ἀνόδῳ τελετικῇ βαδίζοι; nam in sacris Chaldaeorum Mithriacis plures erant, ut legimus in Hieronymo & Tertulliano. Porro cum diversi essent Deorum ordines, credebantur cum iis Diis vivere initiati & purgati, quorum sacra suscepissent. Adhuc, erant qui animas perpetuo cum suis Diis agitare dicerent, nec unquam in generationem rursus descendere. Ita statuisset Chaldaeos ex Oraculis constat.

Εἰσαὶ ἀδανάτῳ. Θεὸς ἀμβροτὸς, ἐν ᾧ
ἐπὶ δυνάτος.

Ita quoque sacerdotes Cybeles, uti confirmat inscriptio Gruteriana, in qua legas inter alia--PERCEPTO TAURI BOLIO IN ÆTERNUM RENATUS. Erant autem qui ipsas Theurgorum animas, ne-

dum alias, iterum atque iterum in genesin reducerent. Existimo autem Iamblichum ideo diutius immorari in laudanda hac Chaldaorum Telestica, quod probe sciret Porphyrium aliam viam purgationis, quæ erat per Philosophiam, huic prætulisse. Scripsit περὶ τελετῶν Arignote, teste Harpocrate.

L. 25. Πᾶσιν ἡρώων καὶ πᾶν πᾶσι. In his nulla pugna; nam Porphyrius eadem hæc, sed aliquanto melius edisserit apud Euseb. Præp. IV. c. XI, & XIV. Balaam acceptis divinaculis, cum forent ad eum Dæmones venire, fugatos quidem Dæmonas videt, sed adesse Deum. Orig. Hom. in Num. XIII. Vide Servium ad illud Virg.

—Sævus equis oriens afflavit anhelis, Æneid. V. & Euseb. contra Hier.

L. 29. Παρενοχλεῖ τοῖς θεουργοῖς. Confer Porphyrii II. de Abst. S. XLIII. v. pag. 76. Origenem contra Celsum l. I. p. 46.

P. 103. l. 7. Τοῖς ἡρώων πνύμασι συν-ἀπτόν. Porphyrius l. d. Τῆς τῆς παθῶν ἔξαρσενος ἀμελέντης τῆς ψυχῆς, τῇ πονηρᾷ δυνάμει συναπτόμεθα. Vide & Sectionem XLV.

L. 10. Ἡδονῶν μὲν ἀνθρώπων. Porphyrius l. II. de Abst. S. XL. Opus illud egregium scripserat ante hanc epistolam. Quod ideo dixi, ut intelligamus inde multa Iamblichum derivasse in sua rura. Hæc confirmat Psellus libello de Dæm. oper. sed & res ipsa loquitur.

L. 17. Ὑπὸ αὐτῶν ἐγείρονται. Elegantius Porphyrius; mali Dæmones, inquit, πορσεταγμένοι καὶ πλῆθη, ἅτε δὲ τὰς ποιούσας ἐπιδυμίας τῆς ἀνθρώπων ἐκκαίειν. Confer etiam Sect. XLVI. Rem totam commodè explicat Origenes περὶ ἀρχῶν l. III. c. III. Rebellionem veneficis artibus sacra pagina comparat; una est utriusque causa & auctor.

L. 26. Θεὸν ἄλλον ἀνδ' ἐτέρῃ ποιῶντα ἐπικωμᾶσαν. Erat Ægyptiorum, & quidem Diospolitianorum, propria dictio κωμασία, Deorum pompa solennis. Et κωμασίαν

ματικῇ πύξίς, sive κωμάται portabant κωμάστρια, i. e. arcas, thecas, κιβώτια, ναῖδια, πασάδες, in quibus erant Deorum quorundam simulacra; neque enim omnes omnium Deorum imagines producebant in populum; sed eas solummodo, quæ erant subdiales (quarum in S. Scriptura mentio habetur) non illas, quæ in adytis occultabantur. Porro qui has Deorum imagines portabant, non erant de ordine sanctissimo illo Prophetarum, Hierostolistarum, aut Scribarum sacrorum; sed erant sacerdotes inferiores, & ministri; qui quidem puritati studebant, non ita tamen exactæ & diligenti. Hinc fieri potuit, ut Deum alium pro alio celebrarent, utpote rerum sacrarum minus callentes. Error autem eo proclivior erat, quoniam omnes Dii ejusdem ordinis sive catenæ iisdem nominibus invocabantur, ut docet Proclus in Alcib. & in Polit. ex Magorum Placitis. Item Plutarch. l. de Defectu Oracul. verba faciente Cleombroto.

L. 26. Δαίμονας πονηρὲς ἀντὶ Θεῶν. Rem hanc explicat ex ipsis initiis Proclus in Alcib. Εὐ ταῖς ἀγοπαῖταις τῶν πελετῶν ὡς τὸ Θεῶ παρθεῖας δαυμόνων ῥονίων πινδὺν ἐκβολαὶ ὡροφαίνονται, καὶ οὕτως ἐκπαράττεται τὰς πελετῶνας, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχάντων ἀχαδῶν εἰς πλὴν ὕλκω ὡροχάλεμνα. Et paucis interpositis, τὸ θεῖον ἐκφαίνεται μὲν πλὴν ἀποχάδαρσιν τῶν πῖστε δαυμόνις. Erat autem & hic quoque lapsus facilis; quoniam mali Dæmones Deorum formas inducebant, & transmutabant se in Angelos bonos. Id ipsum testatur Porphyrius locis allatis; nec non Proclus in Polit. ubi disputat de Contentionibus, quæ inter Deos esse commemorantur; atque hoc receptissima esse veritatis ostendit, tam inter Græcos quam inter Barbaros. Καὶ γὰρ τὰς θεημετῶνας τῶν Θεῶν ἀγγέλους ταῖς αὐτῶν ἐπωνυμίαις χάριεν διαφερόντως, καὶ περὶ βάλλεσθαι πὰ ὁχλήματα τῶν ἡγεμόνων τὴν σειράς, καὶ τοῖς θεουργοῖς ἀντὶ ἐκείνων ὡροφαίνεν ἐαυτοὺς. Arnobius l. 4. Magi haruspicum

fratres suis in accitionibus memorant Antitheos sæpius obrepere pro accitis; esse autem hos quosdam ex materiis crassioribus spiritus, qui Deos se fingant, nesciosque mendaciis & simulationibus ludant. Et mox, Ægyptios, Persas, Indos, Chaldaeos, Armenios interrogetis, omnesque alios, qui in interioribus viderunt, & cognoverunt hæc artibus; jam profecto discetis, quisnam sit Deus unus, vel sub eo, qui plurimi, qui Deos se fingant, & humani generis imprudentiam ludant. Exemplum prodidit memoria Plutarchus l. d. Brevitatis gratia, Latina ponam. Quid ergo Pythiadi usu venit? Descendit in opertum Oraculi, velut invita, ut aiunt, & animo minime alacri. Statim autem in primis responfionibus apparuit ex asperitate vocis eam, instar navis vento impulsæ, non sustinere vim spiritûs, adeoque repletam fuisse ἀλάλῃ καὶ κακῇ πινδύματι. Antithei vocantur ex Zoroastris Theologia, qui duo contraria principia, alterum boni, mali alterum constituit. Quanquam autem re ipsa adversentur hi spiritus vero Deo, non tamen id aperte faciunt (neque enim pares viribus sunt) sed recte & dolose. Ea vis est voculæ ἀντὶ hîc, quam habet in dictione ἀντιπλεῖς. Quinimo Αντίχριστος specie veri Christi fallit. v. Origenem contra Celsum l. 6. ubi exponit S. Pauli verba ex 2 ad Thessal. c. 2. v. 7, 8. Marcus apud Irenæum Ægyptius Magus in senariis, quorum aliquot in anterioribus produxi, dicitur ὡρόδρομος ἀντιθεὺς πανουργίας, h. e. Antichristi. Hac voce frequenter usi sunt in hac notione PP. Greg. Nazianzenus, Chrysostomus, & alii.

L. 26. Ταῦτα μὲν. Lege ταῦτα ὅ μὲν.

L. 34. ἀπατεώσι.

L. 36. Θεουργὲς ἵπαρ. Lege θεουργὲς αὐτοὺς.

L. 36. Τέτοις γὰρ πᾶν μὲν πινδύμα πονηρὸν ἔστι. Adhuc videtur Porphyrio ex Porphyrianis respondere. Vide enim II.

de Abstin. Sect. 45, 46. ubi eadem fere occurrunt. Monent Chaldaica Oracula, ut Theurgi diligenter se muniant sacris ritibus contra hos impuros Demonas; nec tutos nos esse posse, εἰ μὴ τῆς ἀπὸ τῶν τελετῶν φεαζώμεθα δυνάμεσι, ut ait Proclus.

L. 41. Ἀπὸ τῆς πηγῆς πληρῶνται ἀληθείαι. Ex Chaldaicis Oraculis.

P. 104. l. 15. Κατὰ τέτων. Lege μὲν τ.

L. 16. Περὶ δὲ νοητῶν πῦρ. Oraculum, πῦρ ἐπέκτετα δὲ πᾶσι. Quod quidem Oraculum citat Dionysius Areop. cap. I. Myst. Theol. nec tamen id à quoquam hæcenus, quod sciam, observatum fuit. Τῆς ψυχῆς ἡ τελεία ἀρετή. Deo similes eva-

dimus per virtutes politicas, per purgativas, per theoreticas, per Theurgicas, inquit ex Porphyrio Psellus. Est autem ultima τελειωτικὴ ὁμοίωσις. Virtutem perfectam hoc in loco vult, quam in hac vita possumus adipisci. Et quidem ex mente Porphyrii hæc asserit Noster: nam Porphyrius in Sentent. ait, ἐπιμελητέον μάλιστα τῶν καὶ ἀρκπυῶν ἡμῶν. σκεψαμένους ὅτι τέτων μὲν ἡ τῶν ἐν τῷ βίῳ τέτων. ὅτι τῶν δὲ, καὶ ἡ εἰς τῆς πμοτέρας ἀνοδῆς.

L. 19. Τὴν ἀπὸ τῆς. Lege τὴν ἀπὸ τῶν ἀθέων δόξαν ὡς ἄρα τὴν πᾶσι μὴ μάλιστα ἀπὸ τῆς πον. Deesse potest prior δπό.

L. 25. Παράγον. Lege παρὰ γίνονται. Sic Regius cod. Sic Feschianus.

SECTIO QUARTA.

C A P. I.

P. 105. l. 20. ¶ Ἄν μὲ παρὰ τῆς. Non dubito quin hic leve irrepperit mendum. Θεάτῃ Porphyrius scripsit. Locum hunc integrum Eusebius conservavit. v. Præp. Scripti quoque cum Eusebio legunt δρατῆς.

L. 26. Οἱ κρείττους. Quæ sequuntur usque ad μετ' ἐνδρείας, desiderantur in exemplari Regio. Idem male χειζον. posuit pro χειζονται.

L. 32. Τὰ δὲ μέσα. Quanquam Deos hic vocet Iamblichus, quos primo ordine collocat, eos tamen Demonas esse non dubito. Procli locus est in Alcib. primum huic plane geminus, ubi tres Demonum ordines facit, quorum primi sunt νοεωπερι, secundi λογιδεσπερι, tertii ποιιδεσπερι, ἀλογωπερι, ἐνυλογωπερι. Ex secundo ordine Socrates & Plotinus suos habuere Genios. De his multa Proclus deinceps in Alcibiadem disputat, quæ Ficinus latine vertit cap. Tria de Dæmone Socratis. De Deo Socratis, Apuleius, & quidem rectius. De officiis porro quæ hic enumeran-

tur vide La-cerdam de Eccell. Coel. Sp. c. 10.

L. 35. Διακαλῶς δὲ τὰ ἀδύνα. v. Synesium de Insomn. & Niceph. p. 412. & Ficinum ad Plotini Enn. IV. l. IV. c. XLII. Porphy. de Olympio, in v. Plotini.

L. 41. Ἀλόγισον καὶ ἀκρίτον. Modo ex Proclo quæ attuli, vide. Caterum, quoniam sequens disputatio in hac voce, tanquam cardine, vertitur; non pigebit eam plenius paulo ex abditis his literis eruere. Psellus igitur ab homine harum rerum perito edoctus, de his Demonibus sic scribit. Τὰ δὲ δ' ἄνθρωπον, ὡς ἐν δαίμοσιν ἔχοντες ὄν, καὶ ὡς ἐν ἄνθρωπῳ ὄν: & post alia, ἀλόγισον δὲ ὄν, καὶ πάσης νοεῶς θεωρίας ἀπολειπομένον, ἀλόγῳ τε διοικέμενον φαίλασι &c. Sed huc maxime facit Procli ῥῆσις in IV. commentariorum in Timæum, Εἰς τὰ γὰρ εἰσιν ἀλόγοι δαίμονες, ὡς οἱ θεωρητὶ λέγουσι. Deinde asserit non prorsus esse vacuos intellectū, sed habere ἵχνη. τὴν ἔχοντες τὴν νοεῶς ἰδιότητά, quia sunt ἐμφάντατοι. v. Plotinum Enn. IV. l. IV. & Ficini scholia ibidem

ibidem, præcipue ad cap. XLIII. & Iamblichum S. V. c. V.

P. 106. l. 3. Εφ' ἐν ᾧ τῷ τῷ ἔργων. Confer Proclum in Tim. l. I. p. 46, & 47.

L. 10. Χαεῶνεια. Sunt spiracula tetræ odorem exhalantia. Strabo l. 12. agnoscit circa Meandrum. Plinius ejusmodi loca ponit in Italia, in tractu Puteolano. Cicero lib. I. de Divin. Quid enim? Non videmus, quam sint varia terrarum genera? Ex quibus & mortifera quædam pars est, ut & Amsancti in Hirpinis, & in Asia Plutonia. Psellus de Operat. Τα δὲ ἄλλα δαυμόνων γῆν, σφόν μὲν οἰδὲν ὁδὲν. χαλεπαὶ μὲν τοὶ καὶ δυνῶς εἰδὲν, καὶ ὁ χαεῶνεια πνέματι τὸ πον βλαπτόντα.

CAP. II.

L. 25. Φύσιν δ' ἔχουσα λογίζεσθαι ἡμῶν ἢ δυνάμει. Quibus imperat, iisdem supplicat. Non est dubitandum esse istiusmodi brutos spiritus; sed posse eosdem opitulari, imo audire invocationes, id vero maxime dubitandum videtur. Quod ergo obtemperent jubentibus, id fit, quoniam superiores aliqui spiritus, à quibus dependent, & quibus serviunt, obtemperare faciant, è proximo quasi admonentes. Palpum iisdem interim Magis & maleficis obtrudunt, qui imperium videntur directum habere in spiritus istos, quod tamen habent nullum.

L. 31. Διότι ἀπὸ τῆς ὡριότητος. Si quid video, hoc ait: Altitudo loci, quo supra nos collocantur, dat iis, unde nobis præstantiores sint. Quasi vero vita & rationis, & puritatis momenta in mente nostra non preponderent? Augustinus l. de C. D. 8. c. 15. ostendit, quod neque propter superiora habitacula, nec propter æria corpora Dæmones hominibus antecellunt.

L. 36. Καθεῶνεια. Nihil est quod debeat à spiritibus quisquam petere aut ex-

pectare, præter ea quæ ad mentis καθεῶνεια pertineant; cætera non digna, ob quæ superiores spiritus solisitemus. At quid possit ab istis sperare puritatis mens nostra, si ipsa istis sit καθεῶνεια? Merito dubitat S. August. l. 8. c. 17. de C. D. An dignum sit eos spiritus ab homine coli, à quorum vitiis etiam oporteat liberari. Plura huc facientia idem S. Pater acute disputat l. X. c. X. Possit & illa dubitatio insolubilis quidem, juxta Platoniorum placita, adferri contra Iamblichum. Dæmones hi producuntur aut à Diis junioribus, atque ita non erunt immortales; aut à Demiurgo ipso, atque ita non erunt ἀλογοι; quoniam Demiurgus nihil operatur aut producit absque mente & ratione. Quod nihil immortale progenerent Dii juniores, admittunt, puto, omnes tractatores Platonici.

P. 107. l. 6. Απολείπετο αὐτῷ. Lege αὐτῷ.

L. 8. Θεουργίας διττὸν ἔστι χῆμα. Sacerdotes analogi sunt Angelis, ut vult Iamblichus, sive Archangelis, ut vult Porphyrius. Preces hominum hinc ad Deos subvectant, Deorum dona inde ad homines transmittunt. Unde sequitur, sacerdotes, si dignitatem suam tueantur, non nisi Diis ipsis vota facere; nequaquam Dæmonibus, qui sunt infra Angelos, & infra se quoque, quatenus sacerdotes sunt in loco & schesi Angelorum. Nullo igitur pacto consistere potest, quod ait Iamblichus, invocari nempe inferiores istas potentias sive Dæmonas ἀλογους. Electio, consecratio, sacra synthemata, sive symbola, in sacerdote hæc pertinebant, ut is esset apud homines venerabilior, tanquam Deorum interpres, divinis characteribus munitus. Ovidius,

Vaticinor, moneoque, locum date
sacra ferenti:

Non mihi, sed magno poscitur iste
Deo.

Atque per hæc omnia Diis & Angelis ita commendatur, ut apud utrosque plurimum
T t 2
posse

Posse crederetur, supplicando & precando; nihil autem imperii in alterutros exercendo. Idem per exorcismos malis spiritibus imperat, quoniam ut Stoici docuere, sacerdos est ἐν τῷ δὲ θεῷ φύσεως. Imperat igitur non ut homo, sed ut vir Dei sive sacerdos. Adeo, sacerdos nec imperat iis, quibus alias supplicat; nec supplicat iis, quibus imperat. In his Porphyrius vulnus inflixit Theurgicis artibus plane æque, nec mederi potest Iamblichus.

L. 19. Οὐ γὰρ ἄνθρωπος. Non hoc sincere dicitur: qui invocat non est homo, quatenus invocat; sed homo θεῶν, sacerdos, interpretes Deorum. Neque enim alios Dii exaudiunt, quod supra docuit Iamblichus S. III. c. XIII. Nam malus spiritus exorcistis respondet, Actorum 19. Jesum novi, & Paulum novi, sed vos qui tandem; sequitur ibidem, καὶ κατανοήσας αὐτῶν ἰσχυρὰ καὶ αὐτῶν. v. Zachariam Vice comitem, in Complem. Artis Exorc. P. I. doctrina octava.

L. 22. Διὰ τῶν ἀπορρήτων συμβόλων. Horum auctoritas magna, quoniam à Diis: efficacia mira, quoniam, ut isti volunt, in Deos. Apud varias gentes varia fuere, & quod mireris, eadem symbola pluribus Diis (quanquam omnia interim divinitus instituta volunt credi) non placuere. Una & simplicissima Dei voluntas nunquam probaverit pugnantem inter se, & plane contrarios, nedum impuros ritus. Περι ἀγαλμάτων scripsit Iamblichus; sub quo nomine etiam εἰδωλὰ omnis generis, atque adeo symbola hæc comprehendisse ex Photii Bibliotheca discimus; τὰ πάντα ἐρασίαν πύσιν ἐῖν, καὶ καὶ ἐν ὅτῃ γῆς πεσεῖν, καὶ θεῶν μελέσας ἀνάπλεα prædicavit. Scripsit & Porphyrius, quem haud dubie secutus est, (ut alias dixit) Iamblichus in hoc opere, περὶ ἀγαλμάτων, ubi docere voluit Deum Deique potestates imaginibus sensibilibus, & invisibiles res visibilibus simulacris expressas fuisse. Ex his videtur occasionem sumsisse Dionysius ad scribendam Theolo-

giam mysticam, quæ quanquam intercedit, qualis fuerit, possumus colligere ex libro de Divinis nominibus, Mystica Theologia, & Epistola IX.

CAP. III.

P. 107. l. 29. Η φιλία ὁ μόνον πῦρ. Quam Iamblichus hic ἱερατικὴν vocat ἀφρασίαν, Plotinus γονείαν appellat, sed honestam, Enneade IV. c. 40. l. IV. ἡ ἀληθινὴ μαγεία, ἡ ἐν τῇ παντὶ φιλία, καὶ τὸ νῆκεν αὐτό. Multa ille de precum vi & efficacia Magiæ disputat, quæ in animo habuit Iamblichus, cum hæc chartis manderet. Euchitarum secta hoc tempore, in quo Iamblichus floruit, orta est, teste Cedreno; iis non dissimilia Epiphanius tribuit, ac hic leguntur.

P. 108. l. 5. Ως ἐπεὶ ὁ θεὸς ἐπέειπεν. Plotinus l. 4. Ennead. 4. c. XLII. Universum ad partes, tum ex seipso, munera sua sponte diffundit; tum alio attrahente, ὡς μηδένος ἀλλοτρίου τῷ αὐτῷ ὄντι.

L. 7. Ἀντιέργηται. Lego ἀντιέργηται.

L. 12. Ἐναντιώσεως. At quidem Ficinus in ἀληθινῇ μαγείᾳ agnoscit νῆκεν. Augustinus l. de Civit. D. X. c. IX. Conquiratur, inquit Porphyrius, vir in Chaldaea bonus, purgandæ animæ molimine magno, frustratos sibi esse successus, cum vir ad eadem potens, tactus invidia, adjuratas sacris precibus potentias alligasset, ne postulata concederent. Hoc indicio apparet Theurgiam esse disciplinam, tam boni conficiendi, quam mali. Canidia de Varo apud Horatium, Ah, ah, solutus ambulat veneficæ Scientioris carmine.

L. 18. Τὴν τῶν γενοσ. Transponit hæc Feschii codex, non necessario.

L. 21. Εὰν ὁ πάντων ἔσως. Lege πάντων τέτων.

CAP. IV.

L. 32. Ἀδικα καλοῦμενοι δρᾶν
 ὑπομύνοσι. *Eadem hæc tractat Plotinus*
Ennead. IV. c. XXX. l. IV.

L. 36. Αλλ' ἡμεῖς δὲ ἄτε. Lege δ' αὖτ'
ἡμεῖς μὲν.

P. 109. l. 4. Ἡμεῖς ὅλκω πρὸς ψυχῶν.
Lege ὅλκω πρὸς ζωῶν τὴν ψυχῆς. *Vide Hi-*
eroclem de Provid. p. 20. Edit. Lond.
ἔ p. 24. βίων κληῖροι, καὶ παλαιῶν ἀμαρ-
 τημάτων ἀμοιβαί.

L. 7. Παρεκλήσεως τῆς καλότητος. Hoc
alia ratione fieri docet Plotinus c. 29. l. 4.
Enn. 4. Incongruum videtur, ut divina
justitia tum precipue ad penas progredia-
tur, cum maxime humana vel invidia vel
malefica ars efflagitet.

L. 9. Αμαρτημάτων τῆ ψυχῆς. Plotinus
Ennead. III. l. II. c. XIII. de Providen-
tia. Οὐδ' ἐκείνον ἀποβλητόν ὡς λόγον, ὅς
ἐκ τῆς δ' παρὸν ἐκείνου φησι βλέπειν, ἀλλὰ
πρὸς τὰς παρόδους, καὶ αὖ δ' μέλλον
ὥστε ἐκείθεν πᾶν τὸν πῶ ἀξίαν. Peccasse
autem animam in vitis prioribus censuit
Empedocles, quæ huc descenderit, & ideo
descendisse; ante eum eandem sententiam
Pythagoras, sed obscure, propagavit. I-
amblichus de Anima apud Stobæum in Phys.
p. 112. Aeneas Gaz. in Theophrasto p. 9.
Scholia Hesiodi Theog. p. 153. Ed. Gr. O-
rigenes libro II. περὶ ἀρχῶν, & plenius
III. quædam huc spectantia habet. Quin-
imo & illud dictum, quod habetur Jo-
hannis 9. v. 2. putant nonnulli ex hac a-
pud Judæos recepta opinione fluxisse, τίς
ἡμαρτιν, ἔτι, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς
γένηται; Cum his confer Sapiens. Solom.
c. 8. v. 19, & 20. v. Hieronymum ad A-
vitum de Origenis libris περὶ ἀρχῶν, ubi
de Esau scripsit Adamantius, propter an-
tiqua peccata eum in deteriori vita esse
damnatum.

CAP. V.

L. 13: Πρὸς τὴν ἀπείρονα. *In finitus*

essem, si recensere velim, eos, qui causam
hanc tractarunt. Sufficiet nunc Plotinum
produxisse, qui Ennead. III. l. 2. c. I. N.
7, 8. &c. item Ennead. IV. l. IV. c. XXX.
videtur Iamblichus hac in mentem indi-
disse.

L. 26. Αὐτοπαράγια. Plotinus Enn. I. l. 2. c. N. 6. Δικαιοσύνη, οἰκιοπαράγια. Porphyrius in Sent. Εν ἰδιοπαράγια ὁρῶς εἴρηται δὲ εἰσεκεῖται τὸ δίκαιον. ὅν τῃ ἀπονεμήσει τῷ κατ' ὁλίαν ἐκείνῃ τῇ συζώντων εἰκόνα κείνῃ καὶ εἰδῶλον τῆ ἀληθινῆς δικαιοσύνης. Eodem ipse Iamblichus modo justitiam, quæ est inter homines descripsit in epistola ad Anatolium, cujus partem conservavit Stobæus.

L. 30. Τὴν σωπῆσαν. *Fui in ea sen-*
tentiā, ut crederem hic legi debere συγγί-
νειν, cognationem. Calamo scripti non
adstipulantur; nec ego pertendo. Ficus
rationem, qua animæ Diis conducant.
Scutellius, jus animarum municipale
cum Diis.

L. 37. Τί γ' κωλύει καὶ εἰς αὐτὸν ἔλθαι. Plotinus Ennead. IV. l. IV. c. XXXI. & XXXII, & XLV. Ὡς ποιῶντες καὶ ἡμεῖς τι ἐν τῷ παντί, ἐ μόνον ὅσα ὄμα παρὸς σῶμα καὶ πάχον αὐτὰ ποιῶντα εἶναι, & δὴ καὶ ψυχῆς ἡμῶν καὶ ἀφ' αὐτῶν σωματικῶν γινόμενοι & c.

P. 110. l. 10. Ταῖς ἀπὸ μᾶς. *Lege* ὡς
πεπερασμένων αἰ. ὑπο. πῶς ἀπὸ μᾶς.

L. 14. Η ὡς πρὶ ἡμῶν ἐστὶν διέγνωσαι.
Lege πρὶ ἡμῶν διέγνωσαι. Omnino redun-
dat ἐστὶν.

L. 15. Κανόνες Ἐξαρχῶσιν. Cod. R.
Ἐξαρχῶσιν.

L. 19. Τῆς ἐν ταῖς διόξυς. *Similia Plotinus Ennead. IV. l. IV. cap. XXX.*

C A P. VI.

L. 27. Αἴτιοι. *Reçte addunt scripti,*
καὶ ὁ παντὸς ἀνείποι, καὶ οἱ θ. *Nullius*
mali causæ sive auctores.

L. 35. Τὴν ἀρτίαν. Omnino legerem
ἀρτίαν. Plotinus ὅπως ποτ' αὖ ἤ, τὴν γὰρ
V V ἀρτίαν.

οὐνοῖαν ἐπὶ τέτοις ἔμαμπτον. Non ne-
scivit Porphyrius ista unde sumserat Iam-
blichus.

CAP. VII.

P. III. l. I. Τὰ αἴτια τῶν κακῶν. Cui
non dictus Hylas? Quis Theologorum &
Philosophorum πότεν τὰ κακὰ non inqui-
siverit? Vide quæ ex Platone adfert The-
odoretus sermone V: Vide Chrysostomum
de Fato & Providentia. Origenem con-
tra Celsum IV. in Philocal. c. XXIV. Fi-
cinum in librum VIII. Ennead. I. Plotini.
Hieroclem, ad Carmina aurea p. p. 265,
285. Sallustium, & quos ibi adduximus.
Philoponum l. VII. de Mundi Creat. c.
X. Quod omiseram observare, Scripti
hic legunt τὰς αἰτίας.

L. 6. Περὶ τῶν εἰδῶν. Supra Sect.
3. c. 29, 30, 31. Hic etiam leges l. 8.
Θεῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. l. 12. Δεραπόδοντα.

L. 12. Ὑποκρίνεσθαι. Porphyrius 2. de
Abst. S. 42. Βέλων δὲ τῶν Θεῶν, καὶ ἡ πο-
τεστὴς αὐτῶν δυνάμις δοκεῖν Θεὸς εἶναι ὁ μέ-
γας. Illa autem potestas Opῶν dicitur
Scholiasta in Iliad. Θ. ὁ δοκῶν πάντων [με-
γάρων] ὑπερέχων, & quidem consentanee
ad S. Scripturas.

L. 17. Κατατάξαι δὴ οὖν ἐν ταῖς μετέπειτα.
Recurrere ad p. 53. l. 12.

L. 24. Οἱ φύσει πονηροὶ δαίμονες. Dæ-
monas omnes in universum malos nostra
sancta fides existimat. Græci distinguunt
in superiores & inferiores; istos αἰθερεῖς
ἐμπυρεῖς, αἰερεῖς, ἐροειδείς, νοερεῖς, ψυχ-
κούς appellant, & bonos esse volunt; hos
circa materiam & corpora versari aiunt,
& malos esse, non quidem electione, sed
ita in prima rerum divisione factos; ut
animas delinquentes torquerent. Diony-
sius de Divinis Nomin. c. IV. Sed ne-
que Dæmones natura sua mali sunt:
nam si natura mali forent, neque ex
bono essent, neque in rerum natura exi-
sterent, neque ex bonis mutati, si na-

tura semperque mali. Et mox, Οὐ φύσει
κακοὶ, ἀλλ' ἐνδεῖα τῶν ἀγαθῶν. Vide Origenem l. 7. contra Celsum sub
finem. Eugubinus igitur in Peren. Phil.
c. XXVI. l. VIII. non satis caute scripsit,
ubi ait, Veri Dæmones ostenduntur esse
aerii, natura malefici. Inter insana Mas-
silianorum dogmata erat & hoc, Οἱ φύσει
τὰ κακὰ. Eos perstringit Psellus l. de
Dæm. & confutat, εἰ δύο διεστῶτες ἦσαν
τῶν ὄντων δημιουργοί, ὅτε ἀν' ἑνὶ μίᾳ τὰ
πάντα συνδέσσει τῶν ἐξ ἑνῶσις. Quo qui-
dem argumento utitur Grotius quoque, ubi
de mali causa & origine querit, in libris
de Verit. Chr. Rel. Adde Augustinum l.
XII. de Civit. c. III.

CAP. VIII.

P. II. l. I. Ἀπὸ ἄλλης. Melius scri-
pti, ἀπὸ ἄλλης πίνων αὐτοῖς ὄρεα.

L. 2. Δυνάμεως ἁμοιοῦσα. Plotinus Enn.
IV. l. IV. c. XXXVI. ἐν τῇ παντὶ ἀδότη-
τον καὶ δυνάμει τῇ ποιητικῇ δυνάμει,
καὶ δὴ ἐν τοῖς κατ' ἐξουσίαν φερομένοις. I-
bidem plura, quæ Iamblichus ideo contra
Porphyrium allegat, quoniam Plotinum ne-
mo pluris fecit, quam Porphyrius.

L. 4. Περιέχει. Feschiuss scribit Περι-
φέρει.

L. 10. Αἰσθητικῶς. Plotinus En. IV.
l. IV. c. XXXVII.

L. 11. Συμπαθὴς καὶ ὁμοιότης. Ex
cap. XXXVIII. Enn. IV. l. IV. Plotini.

L. 14. Σωματικῆς ἀνάγκης. Ibidem
apud Plotinum capp. 38, & 39. hæc fere
totidem verbis occurrunt.

CAP. IX.

L. 25. Συμφωνία τῶν ὁργῶν. Est pa-
raphrasis capitis 38. Plotini, quod habetur
Ennead. IV. l. IV.

L. 29. Ἀλλομέν, ὡς ἀπλῶς. Plotinus
cap. 41. libri dicti.

L. 32. Φιλία ἔστι παντός. Confer Ploti-
num

num. cap. 40. loco citato.

P. 113. l. 8. Διαζεί. Alii Διασαι-
αζεί.

L. 10. Μετ' ὕλης αὐτῆς. Lege αὐτῆς,
ὅτι ἐνία ὅτι φθ.

L. 11. Φθείρεθ' ἑαυτῶν. Fuisse Plo-
tinus c. 32. ubi prius.

L. 12. Τὰ ὅλα καὶ φ. Codex Regius,
ὅλα καὶ καὶ φ.

CAP. X.

L. 17. Συλλυγόμεθα. Addunt alii
δὴ οὖν.

L. 18. Φυσικῆς δυνάμεσι. Summa est
capitulum apud Plotinum, XL, XLI, XLII.
Εἰ δὲ καὶ οὗτος ὁ αὐτῆς, δυνάμει ἐστὶν καὶ γὰρ
ἐκ ποταμῶν ἀρύοντες οἱ καὶ οὗτοι. καὶ δὲ δίδον
αὐτῶν, ὅτι οὐδὲν ὁ δίδωσιν, ἀλλὰ δίδωσι μόνον.
Motus quidem omnis venit salutaris
ex alto, dummodo qualis venit, talis
capiatur, Ficinus.

L. 29. Εἰ δὲ τις τὴν κατὰ μαθῶν. Ex
cap. 40. ὅτι 30. Plotini. Φασὶ δὲ ἑαυτὸν
σύμπαντα γινώσκοντα, ὑπὸ ἑαυτὸν [l. ὑπὸ
ἀνθρώπων] πόλιν καὶ πέχυν. Confer
Porphyrum II. de Abstin. S. 58.

P. 114. l. 4. Παραδεχόμενοι, Uterque
scriptus, Reg. ὅτι Fesch. κατὰ μαθῶν: mox
etiam μετὰ πλάττειν, non μεταλλάττειν.

CAP. XI.

L. 11. Μὴ κατὰ φῶς. Vide Porphyrum
IV. de Abstin. S. 20. Apud eundem mi-
ra habetur quorundam verborum corruptio,
quam tollendam ex opere isto præclaro cen-
seo. Sectione 16. libri 4. legis καὶ ὁπίσθεν με-
μίανθ' ὅτι [* δ] τελέχης ἀφ' αὐτοῦ ὡς δὲ θνη-
σιδίων. Amicus noster qui istum librum
novissimus vertit, in caudicem omnino ce-
spitavit, cum verteret, & æque polluebat
eorum caudices attingere, quam ca-
davera. Primo lege μεμίανθ' ὅτι λέχης ἀφ.
deinde, non minus polluebantur tan-
gendo puerperam, quam cadavera.

Pythagoras apud Laertium purum se ser-
vabat ἀπὸ κηδύς καὶ λέχης, καὶ βρωτῶν θνη-
σιδίων. Vides Hebraizantem Pythagoram.
Confer Leviticum Moysis cap. 12. v. 2.
ὅτι epistolam Jeremiae v. 29.

L. 13. Αὐτοὶ δὲ ἀγνέουσιν ὡς ἀνθρώποι. Plo-
tinus vocat μεγάλων καὶ πολυδρόλων
τῶν θυγατρῶν ἀπορίαν, c. 30. Vide
ὅτι Porphyrum 2 de Abstin. S. 42. Au-
gustinus l. VIII. capp. XIII, ὅτι XIV. de
Civit. esse malos Demonas, qui istas de-
licias ὅτι libidines sequuntur, contra Apu-
leium ὅτι Platonicos omnes clare demon-
strat.

L. 15. Εμπροσθεν. v. cap. IV. Lege
autem lin. prox. εἰ τῆς μὲν.

L. 17. Κατ' ἄλλω ὅτι κρείττονα. Me-
rum κρησφύγετον. Cælum sceleribus in-
famas Iambliche. Modestius Plotinus,
nefas est dictu, superos machinari ut ho-
mines sint ἀνθρώποι, δήλως τὰ ἔργα καὶ τὰ
πάθη, καὶ τὰ αἰσθητὰ δρῶντες.

L. 20. Συμπαθεῖ κρῖν. Lege κρῖν
ἀσυμπαθεῖ. Ita postulat oppositio.

CAP. XII.

P. 114. l. 28. Εὐ ζῶν ὅτι δὲ πάν. Prope-
ranti mihi satis videtur indicare Iambli-
chum eodem plane modo philosophari de his,
quo ante eum Plotinus; addam eisdem
verbis. Ne plura transcribam, Ennead.
IV. l. IV. c. XXXII. Plotinus ait πάντες
δὲ ἐν, ὅτι ὡς ζῶν ἐν ζῶνι τε ὄντι, καὶ εἰς ἐν τε-
λευτῶντος, ὅτι ἐν πύρρῳ τόπῳ ὡς μὴ εἰς ἐν
τῇ τῇ ἐνὸς ζῶντος ὅτι συμπαθεῖν, φύσις.
Hinc nascitur naturalis quedam ὅτι minime
artificiosa magia; nam μηδενὸς μηχανωμένῃ
ἀλλ' πολλὰ, inquit Plotinus, ἐλκεται καὶ
γινώσκου.

P. 115. l. 5. Διὸς δὲ καὶ ἀπό. Na-
tura magiam κατὰ νόστον ἀνθρώποι ἐπὶ
ἀλλήλοις ἁρῶν τῶν φαρμάκων, καὶ τῶν γιν-
τῶμασι, inquit idem Plotinus, capite 40.

L. 7. Κατ' ἐαυτῶν, Ἀγαθόν. Lege καὶ
ὅτι Ἀγαθόν.

L. 13. Εν δὲ τοῖς μέρεσι. Bene illustrat Iamblichus, quæ contractius scripsit Plotinus capite XXXVIII.

L. 17. Αφ' ἧ δὴ ὁπιδυμία. Hæc sunt apud Plotinum capite XXXII.

L. 20. Τέχνη, πολυειδὴς καὶ αὐτοῖ. Plane gemina sunt iis, quæ Plotinus edisserit libri sæpius laudati capite XLII. Caterum ars hæc non alia est, quam magica. Eam describit Psellus in excerptis, quæ Ficinus edidit latine (nam Græca non comparent) ex libello Pselli de Damonibus. Hæc facultas (Magiam intelligit) perscrutatur uniuscujusque rei sub Luna genitæ naturam, potentiam, qualitatem elementorum inquam, eorumque partium, animalium, omnium plantarum, feminum & pomorum, item lapidum, & herbarum, & summam, quæ inter se differunt & quæ conveniunt. Plura Proclus in hanc mentem, libro de Magia.

L. 25. Σύμμετρον, ἀρχ. Lege ἀσυμμετρία καὶ ἀρχή. Et πλήρωμα ὁ ἡγεῖται καὶ πλάττει ἐκδ. Feschius confirmat.

L. 30. Η πρὸς ὁρόσφορος. Verti ἀποσφορος; nam Plotini verba mihi favent capite XXXVIII. ubi rationem reddit vitiositatis, quæ obvenit rebus, & ait, εἰπε δὲ ἐλλείποντος ὁ βέλποντος ἢ γινόμενων μὴ εἰδοποιήδεν εἰς τέλος, καὶ κραταιοῦς ἢ ὕλης. οἷον ἐλλείποντος πρὸς ἡλικίαν, ἢ σερηνδὲν πῖπται εἰς αἰσχροτήτα. Ubi à fine suo excidit causa efficiens, & prævalet materia supra formam, ibi nascitur aliquid sequius. In scriptis tamen habetur ὁρόσφορος.

L. 40. Από πινυ δαμνίας. Dixerat Porphyrius supra αὐτοὶ δὲ ἀρχὴν εἰς ὁράουσα ἀφεοδία ὅσα ὁκνεῖσι, n. quoties Magi velint jubeantque. Quare minus recte Iamblichus excusat omnes Demonas ab hac Magorum coactione & necessitate. Certe Plotinus fatetur Πάνθ' ἀλογον γοντὸν εἶδαι. fatetur & Demonas esse ἐμπαθῆς & ἀλόγους, καὶ δελεαδὲς φύσιν αἰσθητῆς. Porphyrius II. de Abstinencia, ait disertis

verbis, δαίμονας καὶ ἡγερέγες τὰς ὁπιδυμίας τῶν ἀνθρώπων ἐκκαλεῖν ἔρωσι καὶ πόθοις. Addit, ὅτι μὲν τῶν ἐναυτίων καὶ ἡ πᾶσι γοντὶ ἐκπλήτται. τέτρε γὰρ μέγιστα καὶ ὁ ὡροεῖται αὐτῶν ἐκπλήττειν, οἱ πᾶσι καὶ ὅτι γοντὶ δὲ ἀφ' ὧν τῶν δαμνίας. Psellus de Oper. Dæm. p. 50. pluribus hæc ostendit; sed plenissime Delrio Dis. Mag. l. III. p. I. Qu. III. S. II. ratione, exemplis, SS. PP. auctoritate, & SS. testimoniis. Hieronymus in vita Hilarionis memorabilem historiam de adolescente & virgine Gazensi, magicis artibus ad amorem inflammata, concludit istis verbis, ululante statim & confitente Dæmone, vim sustinui, invitus abductus sum. &c. Si quis querat an voluntati humana ab impuris spiritibus, aut Angelis bonis inferri possit necessitas (sæpe enim qui magicis artibus à sana mente exciderunt, de vi & necessitate queri soliti sunt) respondendum est, non electionem nec rationem, sed partem animæ irrationalem fascinari. Θέλγειται ἡ ἀλογία ψυχῇ, inquit Plotinus. Nec, qui sibi videntur cogi, satis norunt distinguere inter voluntatis, & Phantasiæ operationes; & revera nolendo volunt, & ab inferioribus animæ facultatibus accensis ad superiores per sympathiam, & voluntatis remissum imperium trajicitur incendium. Tota hæc periodus abest codici Regio.

C A P. XIII.

P. 116. l. 2. Λίδων ἢ βοτάνων. Ficinus λίδων φύσεις καὶ βοτάνων ἐνέργειαν δαμνασὰ πολλὰ ἀφ' ἑαυτῶν. Scripsit Psellus καὶ λίδων δυνάμειν, & edidit Maussacius, aut edere voluit. Videri possit & Delrio Dis. Mag. l. II. Q. VI, & IX. & quæ supra ex Proclo de Magia attuli; item Ger. Vossius de Physiologia Christiana l. V. c. XXXVII.

L. 4. Πάλιν συναγωγῶν. Lege συναγωγῶν.

L. 7. Φύσεων. Codex Regis Gal. Scribit

bit φύσεως. Sed prior lectio placuit Scutellio.

L. 9. Ἐπὶ τὰ κρείττονα ἔργα τῶν. Lege τὰ τῶν.

L. 13. Πορνῶν δαμῶνων. Non opus erat hoc respondisse Porphyrio, de Daemonibus malis; quid ipse senserit vidimus modo ex II. de Abstin. Sed nodus adhuc solvendus restat, cur ii, quibus preces fiebant, Dæmones ad opera non probanda adiutores veniant. Sane boni Dæmones non sunt, qui talia procurant. Unde colligitur cultum etiam malis Dæmonibus præstitisse eos, qui Theurgia operam dabant. Confer Augustinum de C. D. l. X. c. XXVI. Sero distinguunt in Deos bonos & Dæmonas malos, quos universos colunt, tanquam Deos.

L. 16. Πᾶς ἀνὴρ Ἀαρῶνας. Quanta hic fenestra patefit ad fraudes Dæmonum. Certe Porphyrius apud S. Augustinum ipsam illam admirabilem Theurgiam cavendam monet, tanquam artem fallacem, & in ipsa actione periculofam, & legibus prohibitam. Vide omnino Ficinum ad Ennead. Plotin. IV. l. IV. c. XLIII. ubi arcana scelestæ artis, si ausus esset, aperuisset, ipse δὲ πᾶσαν ἀγρυπνίαν ἐπεσδά-
νωσ.

L. 17. Τί ποτ' ἔστι περὶ αὐτῶν αὐτῶν. Potius αὐτῶν.

L. 22. Κρείττονα γένν & φύσεως. Est quidem superstitiosi animi minimis quibusque rebus, & iis, quas natura suis viribus præstat, Deos interserere; quoniam autem fines bonorum & malorum Dæmonum non facile discernuntur, pium est ab omni huiusmodi curiositate abstinere, ut ea ratione præcidatur omnis malorum Dæmonum νόσος & fraudes. Si homines non essent ὡρεργοί, Dæmones essent minus ἡγε-
ργοί.

L. 23. Ψυχῆς & μαρτυρίας. Ficinus de Magis, Nempe ex eo quod pleraque se mutuo naturaliter amant, interuntque amorem rebus inter se reciprocum, nata est efficacia amatoriarum artis, philtiris quibusdam fascinationibusque utentis: dum tangendas adhibent naturas aliis alias conciliantes, infitumque habentes amorem: animamque alteram alteri ita copulant, quemadmodum qui distantes inter se plantas una conjungunt. Confer Porphyrium II. de Abstin. S. 48. Delrio l. III. p. I. 2 I. I. pag. 371. Martialis,

Quæ sciat hos illos vendere læna-
toros.

L. 25. Τῆς ἐν σώματι κατεργασίας. Miror in aliis ambobus reperiri τοῖς κατε-
ργασίαις.

L. 26. Καὶ ὅτι μὴ ὁσπεῶδες. Sunt Porphyrii ex Sentent. S. XXXII. & ex II. de Abst. S. 47. Lege & Heliodorum in III. ubi anus filii animam evocat. Adde Platonis Phædonem Necromantiam describit; invidiam nominis vitat.

L. 30. Το θεῶν καὶ ὅσων ἔστιν ἀγαθόν. Si mali sunt Dæmones, qui hac gerunt, cur iis preces nuncupantur? Tertullianus Apologetici c. XXIII. omnibus his fallaciis fauces oblidet. Si altera parte Dii sunt, cur se Dæmonia mentiuntur &c. Si altera parte Dæmones sunt, vel Angeli, cur se alibi pro Diis agere respondent? Nam sicut illi, qui Dii habentur, Dæmones se dicere noluisent, si vere Dii essent, scilicet ne se de maiestate deponerent; ita & isti, quos directò Dæmonas nostis, non auderent alibi pro Diis agere, si aliqui omnino Dii essent, quorum nominibus abutuntur; adeo nulla est divinitas ista, quam tenetis: quia si esset, neque à Dæmoniis affectaretur, neque à Diis negaretur.

SECTIO QUINTA.

CAP. I.

P. 117. l. 13. Α Τμοῖς μέλιστα δελιάζε-
δου. Tatianus, Tertul-
lianus, Lactantius, Eusebius asserunt.
Asserit & Porphyrius II. de Abst. S. 42.
Vide & Cyrillum contra Julianum, &
Theodor. contra Gr. l. X.

CAP. II.

L. 20. Λέγω πῶς μὲν ὅλως. Ipse Iam-
blichus apud Stobæum Eclog. Phys. p. 114.
hæc enarrabit, Οὐχ ἡ αὐτὴ ἔστι πασῶν ψυ-
χῶν κοινωνία πρὸς τὰ σώματα. ἀλλ' ἡ μὲν
ὅλη, ὡς περ Πλωτίνω δοκεῖ, πρὸς ὅλην ἐαυτῇ
τὸ σῶμα ἔχει ἐν ἐαυτῇ, ἀλλ' ὅσα αὐτῇ πρόσ-
εισι τὰ σώματα, ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτῇ ἔστι
αὐτῇ αἱ μέρη πρὸς ἑαυτῇ τῇ σῶματι,
ὅσα δὲ τῶν σωμάτων γίνονται. Adi Porphy-
rium in Sent. XXX. Præstat interim lo-
cum hunc cum cod. Regio sic legere, τῇ
μὲν ὅλῃ ψυχῇ &c. deinde ἡ τοῖς ἑξῆς
θεοῖς.

L. 23. Βλαβερόν ἔστιν εἰς πρὸς ἀδελφῶν.
Lege εἰς πατρῶν πρὸς ἀδελφῶν. ita libb. alii.
In-
fra linea 25. Feschius legit πρὸς μέν
ἀμφοτέρω. quod tamen non est necesse.

P. 118. l. 3. Επεσραπτα. Addit cod.
Reg. ἡ δὲ δυνάμεις τῶν Θεῶν ὡσαύτως ἐ-
πεσραπτα πρὸς πᾶσι γένεσιν. Verto, ita
quoque & Deorum vis ad naturam in-
clinatur. Eadem est codicis Feschiani
lectio, uti postquam hæc scripseram intel-
lexi.

CAP. III.

L. 11. Βαρύτητα. Androcydes ex
mente Pythagoricorum, Οἷον & σαρκοῦ
ἐμφορήσεως, σῶμα μὲν ῥωμαλέον ἀπορραΐζον,
ψυχὴ δὲ νωχάλεσσαν. Et Sextus qui-

dem Pythagoricus dixit, Animantium
omnium in cibis eius est indifferens; ab-
stinere vero rationabilius est; quo etiam
respexisse videtur Cl. Alexandrinus Strom.
7. Εἰ τις ὅσα ἐπιφορτίζει τῇ τῶν κρεῶν βρώ-
σει πῶς ψυχῇ, λόγῳ πρὸς ἐυλόγῳ ἡγήται.
Confer Porphyr. de Abst. lib. I. S. XLVI.
Linea proxima τῶν τῶν ψυχῆς volunt alia ex-
emplaria.

L. 17. Αναγομένη. Sententia clarior
erit, si post ἀναθυμίασις ponatur nota pa-
rentthesis, & eadem post Θεῶν collocetur.

L. 23. Αλλ' ἐχὲ κατὰ χάριν. Codex Re-
gius κατὰ χάριν.

CAP. IV.

L. 25. Οπερ σε δέξιστον. Codex Re-
gius εἰσιστον. Scutellius invadit, forte i-
gitur εἰσιστον. Feschiana lectiones, ut po-
stea comperi, ita quoque se habent.

L. 26. Περὶ τῶν τῶν ἐμψύχων ἀπὸ τῆς
Intelligit IV. libros, quos de Abstinencia
ab esu animalium magno ingenio, & ele-
ganti eruditione elaboravit Porphyrius.
Opus aureum circumfertur mendose admo-
dum tum Græce tum Latine editum. Mul-
tum repurgari possit ex versione Bernar-
dini Feliciani, quam reiecta nupera versi-
one Jacobi Valentini, simul cum Græcis
etiam, si contigerit otium.

P. 119. l. 1. Ατυγῖς ἁγίωνται. Por-
phyrius in libris de Abst. non dixit Deos
contaminari, sed homines. Θεοὶ πασιμ ἁ-
γαντι audiunt. Lux nequit pollui.

L. 10. Τὸ σῶμα δὲ ἑξῆς. Patri-
cius in Discuss. Perip. l. VI. Tomo II.
ostendit hanc fuisse Egyptiorum, Timæi,
Platonis, Aristotelis & priscorum omnium
sententiam.

L. 16.

L. 16. Απορρεῖ. Legit κατὰρρεῖ Regi-
us codex; sed nihil necesse est ita vocem
refringere. Videtur Iamblichus hac quæ
nunc congerit, accepisse ex Ennead. II.
l. I. cap. 7, & 8. Plotini.

L. 23. Μεταβάλλειν. Aristoteles pro-
nunciavit cælum ἀναξῆς καὶ ἀναλλοιωτὸν.
Cælum multi carere materia existimarunt;
si suam absorbet, nunquam admittet alie-
nam. v. Ficin. in l. I. Enn. II. c. III.

L. 35. Εἰς αὐτὴν πῶς. Lege εἰς ἑαυτὰ.
Sic Regius codex.

L. 40. Αποχύεται. Si Dii materiam
naturaliter disperdunt, quomodo corpora
primitus produxerunt? v. Proclum in fine
V. in Timæum Commentarii.

P. 120. l. 6. Μολυσμὸς οὖν ἀπὸ τῆς ἐνύ-
λων. Definit Porphyrius IV. de Abstin.
μολυσμὸς πρὸς τὸν δρῶντα μίξις, vel, μίξις ἐ-
περγαῖος πρὸς ἑπείρον. Plura addit ad hæc
illustranda.

L. 8. Καὶ ἀπὸ τῶν. Lege & ἀπὸ
τῶν.

L. 28. Ἐναντιώσεως σωδμήρε) ὑποδείξει.
Deest ἡ.

L. 37. Εἰσδεξάτω. Feschius εἰσδέ-
ξεταί.

CAP. V.

P. 121. l. 9. Τιμὴς μόνος ἐνεχῶ. Hæc
ipsa Porphyrius disputat, & refutat libro
de Abstin. II. S. 24. Videas licet & Sal-
lustium c. 14. & sequentibus; Liliū Gy-
raldum Syntagm. 17. Quædam hic omittit
codex Regius.

L. 18. Θεῶν ὑπερέχον. Lege παντὶ ἑλῶς
ὑπερέχον. Scripti habent ὑπερέχειν.

CAP. VI.

L. 21. Τὸ δραστήριον τῆς διανοῆς. Por-
phyrius de Abstin. II. S. 40. ea scripsit
de fraude malorum Daemonum, quæ pluri-
mis ejus contra nostram religionem maledi-
ctis præponderare propemodum videantur.

Αὐτὶ αἱ τοὶ γιγνώσκοντες τῆς πρὸς γὰρ παθη-
μάτων, οἷον λοιμῶν, ἀφοριῶν, Cεσμῶν, ἀν-
χηρῶν, καὶ τῆς ὁμοίαν, ἀναπειθεῖν ἡμᾶς,
ὡς ἄρα τῶν αἱ τοὶ εἰσιν, οἷον καὶ τῆς ἐναν-
τίων, τετέστι τῆς ἀφοριῶν. ἡτέρας τε ἡμᾶς
μὲν τὸ ἐπὶ λιτανείας & διώκας τῆς ἀγα-
θοεργῶν Θεῶν. Et postea, ἔπειτα οἱ χαίροντες
λαβὼν τε κνίσση τε. Hos merito ridet Scur-
ra Lucianus libro de Sacrificiis. Hi sunt
qui volunt, videri benefacere, cum desi-
nunt malefacere, & ut Cyprianus eleganter,
valetudinem frangunt, morbos lacef-
funt, ut ad cultum sui cogant, ut ni-
dore altarium, & rogis pecudum fagi-
nati, remissis quæ constrinxerant, cu-
rasse videantur: hæc est de illis mede-
la, cum illorum cessat injuria. Plura
hujusmodi acute, ut solet, adfert Tertullia-
nus, Cypriani magister, Apologetici capite
XXII.

L. 24. Λιμῶ. Aliter λιμῶν.

L. 25. Ομβρῶν αἰτίσεις.

Virgo cœlestis pluviarum pollici-
tatrix.

Tertullianus. Hæc autem omnia quæ sa-
crificiorum viribus tribuit Iamblichus, a-
perte Goetia adscribit Laertius. Gorgias
Leontinus ait se adfuisse Empedocli γρη-
τῶν, statim subjungit Diogenes ex
Empedocle,

Φάρμακα δ' ὅσα γράσι καὶ τῆς, καὶ γή-
ρα & ἀλγῶν,

Πόσην δὲ μὲν σοὶ ἐγὼ κρανέω πάντα
πάντα.

Παύσεις δ' ἀγαμάτων ἀνέμων μὲν &
οἷον ἐπὶ γῆν

Ορνύμχοι πνοιᾷσι καταφθινύθουσιν ἀ-
ρῶν.

Καὶ πάλιν ὡς ἐδέληδα, πάλιν πῶς
πνέματ' ἐπάξεις,

Θῆσεις δ' ὅς ὁμβροιο κελαυνῶ καίχον
αὐχμὸν

Ανδρώποις, θήσεις δὲ καὶ ὅς αὐχμῶιο δε-
ρεῖς

Ρόμαπα δένδρεά δρεπῶ, & δ' ἐν δέρεσι
αἰσθητά.

Αξείς δὲ αἰδαο κατὰ φημίς μὲν αὐ-
δρός.

Porro ubi erat ὁ τῆς διανοίας δράσιμον post
Jesu Christi epiphaniam, & sacrificium il-
lud unicum, quod ipse obtulit; per an-
nos multos saeviebat Romæ pestilentia, quam
nullis sacrificiis mitigari potuisse fatetur
Porphyrius apud Theodoretum, Serm. XII.
contra Græcos. Νῦν δὲ δαυμάζουσιν εἰ τοσού-
των ἐπὶ κατελήφε νόσῳ πῶς πόλιν, Α-
σκληπιὸς μὲν ὁπιδημίας, καὶ τῆς ἄλλων Θεῶν
ἐπὶ ἐπὶ αἰσῶν. Ἰησοῦς γὰρ πρῶτον, ὁδεμίας δη-
μοσίας τις Θεῶν ὠφελείας ἤδετο. Recte col-
ligit Theodoretus, ὅτι ἐπὶ φαντασίᾳ τὰς
ἀνθρώπους ὁ Ασκληπιὸς, ὁδὲ ἄλλῳ τις τῆς
καταμύων Θεῶν.

L. 26. Εἰς ψυχῆς καὶ δαρσιν. Magi
& Theurgi sacrificia corporea excogitarunt;
istis animam purgari posse non est rationi
consentaneum. Partem animæ inferiorem,
quam spiritalem volunt, concedit Porphy-
rius, apud S. Augustinum l. X. c. IX. de
C. D. posse aliquatenus purgari, non tamen
eatenus, ut ad immortalitatem æternitatem-
que perveniat. Quod autem taurorum &
hircorum sanguis mundare & perficere ne-
queat hominum conscientias, docet Aposto-
lus X. cap. ad Hebræos. Merito igitur in
commemorandis sacrificiorum rationibus ea
Porphyrius sacrificiis non tribuit, quæ su-
perant sacrificiorum conditionem. Purga-
tionem hanc posse acquiri per virtutes Philo-
sophicas nihilominus ostendit in Sentent.
S. XXXIV. &c. Supra monui quædam huc
spectantia ex Olympiodoro in Platonis Phæ-
donem. v. S. August. de C. D. l. X. c.
XXIX. ubi Porphyrius, Teletæ non post
mortem elevant animam, ut jam, nam
ὁσπεῖν ὁν χιτῶνα animæ mundant, nec spi-
ritali profunt post hujus vitæ finem,
hoc est πνέματιον non purgant, multo
minus αὐτοειδὴ χιτῶνα. Lucas Holstenius
cap. 8. de v. Porphyrii hac non recte in-
tellexit.

L. 27. Τελείωσιν. Porphyrius multo
minus ex sacrificiis sperari posse hanc con-

cedet. τελείωσις consistit in unione animæ
cum Deo patre, quod docet Proclus in The-
ol. Platon. l. 4. c. XVI. sed Porphyrius
affirmat apud S. Augustinum, purgatos
Theurgica arte non redire ad patrem, sed
super aereas plagas inter Deos æthereos ha-
bitare. Teletæ istæ, per quas τελείωσις spe-
rabatur, ab Ægyptiis per Orphea ad Græ-
cos transiere, Diodorus. Noti sunt Orphe-
otelestæ, & Orphici; ab his Pythagoras
multa accepit. Iambl. & Olympidorus.
v. schol. Aristoph. in Ranas.

L. 28. Απαλλαγή. Neque hanc per
sacrificia præstari posse credidit Porphyrius.
Apud S. Augustinum queritur nullam ad-
huc universalem animæ liberandæ viam re-
ceptam esse. Hanc nec ostendere Philoso-
phiam, nec Indorum mores, nec Chal-
dæorum inductionem. Videntur tamen
sibi ἱερατικὴν viam istam invenisse. v. Pro-
clum loco superius adducto, & cap. XXVI.
Et Hieroclem ad extremam partem Car-
minum Pythagoræ, ubi περὶ κατάρ-
τητος & λύσεως ψυχῆς agitur. Variantes de
hac ἀπαλλαγῇ antiquorum sententias col-
legit Iamblichus apud Stobæum Eclog.
Phys. l. I. p. 143, 144. Ordinem hic non
servavit Iamblichus. Nam κατάρτησις præ-
cedebat, deinde ἀπαλλαγή sive λύσις; se-
quebatur tandem τελείωσις. Nec rectius
Scholiastes Aristophanis in Ranis, qui πα-
ραλύσεις (opinor λύσεις) τελευτῆς, κατάρ-
τητος Μῦσαι commemorat.

CAP. VII.

P. 122. l. 13. Κοινωνία. Hanc rationem
assignat Hierocles ad aurea Carmina. lin.
16. lege ὁμοία καὶ ὁπιδημίας.

CAP. VIII.

P. 123. l. 2. Καὶ εἰ πνας. Lego πνες.

L. 3. Κερυδαίον λαμβάνουσι πῶς ὁξυ-
χοντάδα. Cl. Alexandrinus l. V. Strom.
Ægyptiorum aliqui ὅτι κερυδαίον τὸ ἥλιον
δεικνύει.

Ἀνύσι. Notat & Eusebius pingi ab Ægyptiis Solem in navi, quam navem Crocodilus sustinet. Crocodili sculpturā Orientem & Occidentem, circi solaris metas, ex Horapolline significatos docet Pignorius ad Mensam Iliacam. Sed & tempus, Solis partum, per Crocodilum designatum ab Ægyptiis observat Cl. Alex. l. c. Et testatur Aristoteles V. de Hist. Anim. Οτι εἰς τοὺς πολλοὺς ἄγονον Crocodilus. Est autem numerus sexagenarius evidens tum in Sole, tum in animale; nam Aristotele teste, ὁ μὲν ποταμὸς Κροκόδιλος πικρὸν ὡς πρὸς ἐξήκοντα, λυγρὸν πρὸς ἑξήκοντα, καὶ ὁ πικρὸς ἡμέρας ἐξήκοντα. Achilles Tatius in fine l. IV. Crocodilum graphice describit, inter alia, ὁδόντες δὲ πολλοὶ φάσι δὲ ὅτι αἰεθρὸν τυγχάνουσιν, ὅσας ὁ Θεὸς εἰς ὄλον ἔτος ἀναλαμβάνει τὰς ἡμέρας. Quod si verum fuisset, non fugisset Aristotelis observationem.

L. 6. Κυνός. Isis Luna est. Isidi diligenter quarenti maritum canis adfuit. Luna autem perpetuo Solem quærit, & investigat, ideo ei convenit canis sagax animal. In pompis Isidis canes præibant. Cl. Alexandrinus idem notat, sed paulo aliter interpretatur l. V. Strom. p. 567.

L. 6. Κυνοσκεφάλῃ. Horapollo l. I. Lunam volentes (Ægyptii) significare, Cynocephalum pingunt, quoniam hoc animal varie afficitur ad cursum Lunæ. Quando enim Luna Soli juncta non apparet, tunc mas Cynocephalus neque videt, neque comedit; tristis est autem, oculos in terram dejectus tanquam Lunæ raptum lamentaretur. Fæmina vero, præterquam quod non videt, & eodem modo afficitur quo mas, fluxum sanguinis emittit ex naturalibus, unde & in sacris in hæc usque tempora nutriunt Cynocephalos, ut per eos pateat Solis & Lunæ conjunctio. De Cynocephalis plura qui velit adeat Pignorium ad Mensam Iliacam, Vossium Idol. l. III. cap. LXXIV. Pierium in Hieroglyphicis, Petavium in Uranol.

Firmicum in Apotel. l. VIII.

L. 6. Μυγάλη. Rationes Plutarchus assignat IV. Sympos. Q. V. τὴν περὶ αὐτῶ ἐκ μῶν πεμπλὴν ἄρεα νερηνίαν ἔσθῃ. ἐπὶ δὲ μεῖωσις δὲ ἡδὺ ἐν τοῖς ἀφανισμοῖς τὴν σελεύην. Caterum varie scribitur hæc vox μυγάλη, μυγάλη & μυγαλή. Vertitur etiam varie, rattus, mus araneus. Coluere Mygalen Athribite, Strabo.

L. 8. Ἰεῶν ζώων. Bene addunt scripti, ζώων θεωρεῖν καὶ τὰς ἁγίας καὶ πάσας τὰ σώματα μορφάς. Atque hæc præcipue Apin designant. Ejus notas & colorem Herodotus l. 7. Lucianus in Deor. Concl. Ælianus, Plinius, Marcellinus, Mela, aliique multi; sed cum nonnulla discrepantia describunt, de eo Ovidius,

—Variisque coloribus Apis.

Erant autem Ægyptiis alia multa animalia sacra; hircus, aries, felis, equus fluviatilis, lupus, draco, accipiter, Ibis. De quibus omnibus vide I. Ger. Vossium l. 3. Idol. c. 74. Si libet credere Plutarcho, l. de Iside, utcunque monstrosa exteris videri possit Ægyptiorum religio & absurda, nihil ei ἀλογον μυθώδες, ὅτι ἐκ δὲ διδαγμοῦ ἐγχεαποχρήστο. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἡθικὰ ἐχρῆντα καὶ ἡγεώδεις αἰτίαι, τὰ δὲ ἐκ ἀμοιῶν κομψότητος ἰσορριθίας ἢ φυσικῆς ἔστιν. Certe ab initio hæc animalia erant tantum symbolica, at vulgus ea directo cultu, ut solet esse superstitiosum, postea cæpit colere. Est autem hæc idololatria non serior Mosis ætate. Is enim ideo hæc animalia impura esse pronuntiavit, quoniam ab Ægyptiis divina censebantur. v. cap. XXIV.

L. II. Καρδίας ἀλεκτρούων. Soli (hoc est Apollini) sacer erat gallus, ideo ejus cor in sacrificio valere credebatur ad vaticinia. Addit Iamblichus ἡ ἄλλα πνεῦμα ποιεῖν, quoniam Porphyrius II. de Abt. S. 48. idem affirmat de corde corvi, talpæ, accipitris. Gallum in sacrificiis frequenter adhibuerunt veteres Sabii, item alii de quibus Pierius in Hieroglyphicis. Proclus gallum esse ait animal solare, deque

eo multa affirmat mira in Magicis ritibus, lib. de Magia. Olympiodorus chemicus ex Hermete ait gallum αὐνίτεδαυ εἰσὶν ἡλίου καὶ σελλῶν; utrique sacrum facit Iamblichus. v. notas clariss. doctissimique viri D. Huetii in Origenem p. 110.

L. 13. Θεωρημάτων. Lege θεωρημάτων.

L. 14. Ἀσφαλείας. Ex sacris animalibus pauca vel forte nulla in sacrificiis offerrebantur; efficacia sacrificiorum ex iis male colligitur. Si qua urbs, vel populus ea macetaret, quæ alibi sacra animalia habebantur, id non officit his quæ dixi.

L. 17. Τὰς δυνάμεις. Legit codex Regius εἰσὶν; legit ita Scutellius, nam vertit essentiis. Sed error est apertus; eundem corrige apud Suidam in v. Κύβεις: ubi ἀπὸ κύβητος τὴν τὰς εἰσὶν ὀρίζοντο, & ibidem rursus, αἱ δὲ κύβεις εἰσὶν εἶχον. Certe κύβεις erant κυβερνήται ἱερῶν ἀντιγράφα, ut scribit Porphyrius, & ipse Suidas, κύβεις πῖνακες, ἐν οἷς οἱ πρὸς ἱερῶν νόμοι. Omnino legere oportet δυνάμεις, mendum idem in Etymologico M. cernitur. Et cap. XV. infra.

P. 124. l. 1. Φιλίαν καὶ οἰκείωσιν. Totus Procli de Magia libellus hinc pendet. Obvius est, nec libet plura describere.

L. 8. Τὴν πεποιημένην. Demonis, secundum Iamblichum. Vide lin. 12. Proclus in Alcib. πὺ δυνάμεις μετὰ καὶ δυνάμεις ἀπορροίων. ἔγωγε δὲ ζῶα καὶ φυτὰ δημιουργεῖ, Θεὸν ἄλλων ἄλλα εἰδέναι φέροντα.

L. 11. Τῶν μὲν πρῶτον τῶν μετὰ τῶν τριῶν. Gradus hic generales tres facit. Alias subtilius & particularius distinguit. Ordinem hunc Proclus in fine de Magia sequitur.

L. 15. Πρῶτον τῶν μὲν τῶν μετὰ τῶν τριῶν. Sumit pro concessio, Deum summum his sacrificiis, atque adeo magicis teletis commoveri. Negant hoc multi Platoniorum, omnes Peripatetici, Stoici item, & Epicurei quot quot Deum esse ponunt. Lactantius, sive Lactantius ad IV. Thebaidos, Infiniti autem Philosophorum, Magorum, Persæ item

confirmant revera esse præter hos Deos cognitos, qui coluntur in templis, alium principem & maxime Deum, cæterorum numinum ordinatorem &c. Sed dire sentiunt, qui eum interesse nefandis artibus, actibusque Magicis arbitrantur. Arnobius IV. Ægyptios, Persas, Indos, Chaldaeos, Armenios interroget, omnesque illos, qui hæc in interioribus artibus viderunt & cognoverunt; jam profecto discet is, quisnam sit Deus unus, vel sub eo qui plurimi, qui se Deos fingant, & humani generis imprudentiam ludant.. Eadem fere habet Lactantius, Arnobii discipulus, l. II. de Erroris Orig. c. XV. Hic est Demiurgus Platonis. Saturnilus apud Epiphanium Hæresi 23. vocat patrem καὶ ὅλων unum patrem ignotum, qui Principatus, Virtutes & Potestates creavit. Huc omnino faciunt quæ Epiphanius de Simone Mago scribit Hær. 21. Negat salutem ullum hominem aliter consequi posse, quam si ejusmodi mysteria didicerit, & Universalitatis parenti ea sacrificia per Principatus & Potestates obtulerit. Vides hic tres gradus. Caterum Lactantii illum locum, à multis tentatum, libet hic in melius, ut spero, restituere. Dicit [Status] Deum Demogorgona summum. Quis sit iste Demogorgon, vel, ut alii scribunt inepte Demogorgon? Wierus de Præst. Dæmonum inter Magos infames commemorat, Dæmogorgona (aliis Damigeronta. Scholiastes MS.) Adnotat ad Lucani VI. nescio quis Scholiastes ipse Dæmogorgon omni Gorgone quam cæteri timent superior. Atqui nomen hoc nusquam alibi extat, præterquam in hoc Lactantii loco corrupto. Lego igitur Demiurgum. Cujus nomen, inquit Lactantius sciri non potest. Enimvero si nomen sit Demogorgon, jam illud scimus. Porro paucis infra Lactantius docet, se tradere ea, quæ scribit de Deo isto, ex Pythagora, Platone, & Tagete. Jam Demiurgus apud Platonem in Timæo ἀρχιτεχνίτης. Quid

quod ipsam dictionem explicet Lactantius ubi ait, de hoc Deo, illum esse principem & maxime dominum, cæterorum numinum ordinatorem. Adhuc sequitur, si ergo scire [Dei nomen] nefas est, disci à vate non potuit; licet magis frigidas habeant quas putent Dei nomine continere. Lego licet Magi præstigias habent, q. p. d. nomina cont. Vide Origenem contra Celsum l. 6. p. 302.

L. 28. Διατένοντες ἐκ εἰδότης. Scutellius addit; in sacris autem sanctum est colligere, & unire; non dissipare, non dispergere: in toto, non in parte verari.

CAP. X.

P. 125. l. 3. Συμπαθεῖαν συγκινέμεθα. Addit cod. R. ἢ ἀντιπαθεῖαν.

L. 18. Καὶ πόλεις. Maimonides Duct. Dubit. Parte III. c. XXXVII. Persuadebant [Magi] hominibus & ipsimet credebant, quod illa arte (magica) admiranda in rerum natura, tum in certis personis, tum in integris provinciis faciant opera.

L. 22. Αφ' ὧν βεβλήσει. ὅδε ἐστὶν Θεὸς ὡς ἐστιν φθόνος φθόνος. Plato. Non potest in Deum cadere invidia.

L. 33. Εἰ γὰρ τί τις καὶ δείκεται τοῖς δαίμοσι σῶμα. Non video cur tam hesitant de corpore Demonibus assignando loquatur, quod alibi facit sine cunctatione. Sed & Plato, & Plotinus, & Porphyrius iis tribuit corpus; libro de Abst. II. S. 42. Δι' ὧν αὐτῶν [δαίμονων] τὸ πνέματι πνέμεται. Falicianus vertit corpus spiritale; lego igitur aut σῶμα πνέματι πνέμεται, aut δ' ὁματι πνέμεται καὶ πνέματι πνέμεται. Quid quod ex SS. P. bene multi idem hac in re senserint. Augustinum intelligo, Basilium, Bernardum, Gregorium magnum, Tertullianum, Gennadium, Macarium, Homil. IV. Idem statuerunt & Hæretici aliquot in Epitomis Theodoti, p. 79. Et recentiores Philosophi, inter quos Niphus. Ad L. Coquæum ad c. XV. l. VIII. S. Au-

gustini de C. D. & c. X. l. XXI. Et Maimonidem p. III. Ductoris cap. XLVI. v. quæ ad Sect. I.

L. 36. Απορρεῖν. Jam in superioribus indicavi hæc esse Plotini verba. v. Ficinum ad c. V. l. V. Ennead. III. Novit & Plato in Timæo σῶμα ὁμοῦ καὶ ἀπορρεῖν.

P. 126. l. 4. Χρεῖα αὐτῶν ἐν διασῶν. Imo quidem, nam sacrificia Demonibus multo sunt gratiora, quam aliæ ex rebus aliis exhalationes, quoniam in nidoribus sacrificiorum sunt animæ vestigia vividiora, atque adeo cognatio major. Hanc ob causam in evocandis manibus & Demonibus fere adhibebant sanguinem calentem, & anima plenum. Ficinus ad l. V. Enn. III. hunc ipsum locum adducit, & pluribus illustrat.

L. 11. Οργιότητα. Lege ὁμαλότητα.

L. 17. Καὶ ὅς' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων. Atqui Deus hoc nunquam voluit, nusquam iussit. Sed Demones abusi hominum religione sacrificia ad se transtulerunt; & cum longe ab origine & dignitate sua degenerarint, etiam nidores captant, & pinguedines venantur. Alias per se, & in ἀρχῇ perseverantes, nutritorio subsidio non indignissent.

L. 23. Απαξίας μετέξει. Empedocles apud Aristotelem in II. Metaphys. c. 4. facit Θεὸς δολιχαίωνα. Plutarchus Demonas mortales, recipereque πᾶν θνητὸν, καὶ μετὰ βολὰς ἀναγκάσας. Plato in Timæo Deos novitios creat, ex elementorum congerie compingit, & dissolubiles esse pronunciat. Adhuc ipse Iamblichus (ut & Aristoteles Metaphys. 4.) Demonas esse animalia concedit, & quidem, ut modo dixit, nutriri aere; Nimirum igitur possunt d. ficere, & communem animalium conditionem subire Demones: & ut Aristoteles loquitur, non erunt αἰδίοι, quoniam τροφὴς δεόνται. Proclus in V. super Timæum p. 305. longam contexit disceptationem in qua statuit ἐκτροφίαν Θεὸς ἀπαντὰς ἀλύτους

ἀμα καὶ αὐτὰς esse secundum Platonem.

CAP. XI.

P. 127. l. 5. Αφομοιωτικὴ πρὸς. Lege ἀφομοιωτικὴ π.

L. 9. Εἰ μὲν γὰρ ὕλης ἀτμῶν. Lege ὕλης ὡς γλυκυδυσμία πρὸς ἢ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς ὕλης ἀτμῶν. Si enim vapores à materia effluentes ita oblectarent, & voluptate inescarent.

L. 13. Εμπιμπροῦται. Capite sexto, linea tertia ῥιμῶν παῶλδρ tribuit mira sacrificiorum efficacia. Ista sacrificia erant ἀπνεα, eorumque materia integra, ea tamen ad conciliandos placandosque Deos valebant. Horum efficacia igni tribui non potest. Massilienses cum peste laborarent, unus se ex pauperibus offerebat alendum anno integro publicis & purioribus cibis; postea verbenis vestibisque sacris ornatus circumducebatur per urbem, cum execrationibus, ut in eum inciderent mala civitatis, & sic projiciebatur. Petronius & Servius. Fuit & antiquissima Deli ara in qua Apollini offerebantur πνεοί, κριδαί, πόπανα ἀνδρῶν πνεός, ut testatur Laertius in vita Pythagoræ, & Varro apud Servium in III. Aeneidos; item Bessarion l. 3. c. V. contra Calamn.

L. 21. Τὸ πῦρ ἀφομοιοῖ. Ficinus in l. I. Ennead. II. Ignis apud nos accensus coelo similior est, quam reliqua; idcirco luminis, quod incorporeum quidam est, factus est particeps, & omnium potentissimus, & quasi sit vivens, motu perpetuus, dividens omnia, non divisus, omnia in se prorsus assumens, alienam fugiens mixtionem: & subito cum expeditur, in coelestem refugiens ignem ubique latentem.

CAP. XII.

L. 32. Ὀχημα. Dæmones pro diversitate ordinum diversa habent vehicula: &

verum est cælestes & ætherios Dæmonas non habere vehicula ex elementis rebusque nostratibus composita; habent tamen aquei & terreni. Ad hos autem sacrificia diriguntur. Forro, est ὄχημα συμφύες, est & πρὸς φύες. Illud prius, vel primum forte, non pascitur vaporibus: hoc secundum & tertium forte, & capax est incrementi extrinsecus. Hæc pluribus explicat Proclus V. in Timæum. Quandoquidem vero vehiculum Dæmonum nec ex elementis nec ex corporibus nobis notis constet, magnam apud nos iniisset gratiam Iamblichus, si docuisset unde illud constet. Nōrat esse arduum hoc explicatu. Sane Plato in Timæo res omnes ab uno principio derivat, & præter ipsam ἀρχὴν est nihil ἀναρχον. Sui tamen aut oblitus, aut rei difficultate impeditus, facit Demiurgum producere ὄχηματὰ non ex rebus jam productis, sed ita, ut omne vehiculum sit ἀπορροιατικόν, minime vero aliunde collectum, aut à Diis junioribus suppeditatum.

P. 128. l. 17. Καὶ ἡμεῖς δὲ τῶν ἀνθρώπων ἡρώπων. Indiget Delio natatore hoc effatum. Neque enim satis video, quo modo ignis sacrificio applicitus sacrificantis animum expurget. Purgatio per ignem non nisi apud inferos fieri credebatur. Hujus purgationis erat tantum symbolum sulphur, & tæda, & ignis sacrificiorum. Virgilius VI. divini operis,

—Aliis sub gurgite vasto
Infectum eluitur scelus: aut exuritur
igni.
Donec longa dies, perfectio temporis
orbe,
Concretam exemit labem purum-
que reliquit
Æthereum sensum, atque aurai sim-
plicis ignem.

Puto autem hæc magnifice in medium projecisse Iamblichum, ad innuendam magnam purgationum telesticarum vim. His ipse, ut sæpius monui, plurimum tribuit, Porphyrius parum, aut nihil. Iste purgationes igne

igne fiebant; Proclus in V. super Timæum scribit, ἡ πελεσική δὲ τῶ θεῶν πυρὸς ἀφανίζει πᾶς ἐκ τῆ ἡμέρας ἀπαύτης κηλίδας, ὡς τὰ λόγια διδάσκει. Sed iste locus nunc in Oraculis non habetur; alius tamen est qui hac omnia confirmat, πρὸ πυρὸς γὰρ βροτῶν ἐμπελάσας θεοὶ δὲν φάσιν ἔχει. Fa-
ctabant porro Telestæ ὅτι οὗτος ἂν ἀμύνηται ἡ ἀπέλεται εἰς αἶδον ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσθῃ. ὁ δὲ κεκαθαρμένος καὶ πεπεσμένος ἐκείσθαι ἀφικόμενος. μὲν Θεῶν οἰκίση. Iambl. in Protrep. c. XIII. Utcunque præter ignem alia multa tum symbola, tum synthemata, nec non vigilie, jejunia, lustrationes & imprimis preces requirebantur; quarum vim in his purgationibus vel præcipuam fuisse in sequentibus ostendetur. Exemplum huius purgationis telesticæ Herculem esse volunt; Ἡρακλῆς δὲ πελεσικὴς καὶ θεα-
μύς, καὶ τῶ ἀρχαίων καρπῶν μεταχών, πλείας ἔτυχε εἰς τὰς Θεῶν ἀποκαταστάσεις. Proclus in Polit. p. 382. Vide & p. 392. Confer Origenem contra Cellum l. 5. p. 249.

CAP. XIII.

L. 25. Οὗτος ἄλλος ἐστὶ θεαγματείας. An alias de sacrificiis scripserit Iamblichus, nescio; sunt qui putant eum peculiari opere de iis egisse. Favet iis hic locus.

CAP. XIV.

P. 129. l. 2. Τῶν Θεῶν τάξεως. Proclus in Timæum 2. p. 63. de Precibus; & γὰρ ἂν οἰκείως προσέλθοι, μὴ πᾶς ἰδιότη-
τας τῶν θεῶν τάξεων ἐγνωκώς. Hinc Etruscorum & Romanorum libri rituales & indigitamenta.

L. 5. Ὑλαίης. v. cap. 20, & 21. S. I. Proclus in Alcib. divisionem hanc sic extulit Θεοὶ ἀπόλυτοι, Θεοὶ ἐξήγομοι. Oracula vocant ὑλαίης συνοχεῖς. Hi sunt alio nomine ἄζωνοι, quam vocem non recte intellexit Servius ad XII. Aneidos. Sunt

ij Deorum supramundanorum ultimi, mundanis proximi, à mundo liberi. Hæc Damascius, & Proclus l. VI. Theol. Pl. c. II. p. 341. Item comment. in Timæum l. V. p. 301. confer cap. XIX.

L. 11. Ἀνάβασις. Proclus in fine libelli de Magia describit.

L. 20. Θεραπείαν ἐνύλοις. Lege hic ταύτη. Nota autem hinc sequi omnes Græcorum Deos fuisse ὑλαίης, nam materialibus omnes colebantur sacrificiis, atque adeo, aut incongruus fuerit totus Græcorum cultus, aut nulla erit ipsius Jovis super Faunum prærogativa. Nec mirum; Jupiter, Juno, Saturnus & reliqui Dii majorum gentium re vera homines fuerunt; eum cultum præter meritum nacti sunt v. c. 5. l. VIII. S. Aug. de Civ. D. Hi sunt, quos Iamblichus, Proclus, Damascius δώδεκα ἡγεμόνας vocant. Vide Herodotum, II. c. 4.

L. 26. Φόνος πῶν ζώων. Negat Plutarchus de Orac. Def. hæc Diis convenire, sed multo magis malis Damonibus. Theodoretus Serm. X. ex Theophrasto & Porphyrio ostendit ὡς Θεοῖς ἔχει ἀρμόζειν ἄλλα δαίμοσιν αἱ δὲ ζώων θυσίαι. Quo quidem in loco videtur quædam citare ex libro II. Porphyrii περὶ ἀποχῆς, quæ ibi non reperiuntur, & pertinebant ad libros ejusdem Porphyrii de Philosophia ex Oraculis. Suspicio autem Theodoretum ex Eusebio sua hausisse, non visis Porphyrii scriptis. Cæterum quoniam Porphyrius affirmando Deos non esse, qui sacrificiis animantium gauderent, videbatur Judæorum legem impugnare. Diodorus Episcopus Tarsensis scripsit contra Porphyrium περὶ ζώων καὶ θυσίαν. Docuit hoc Lucas Holstenius ex Suida. Vide Theodoretum Sermone VII. de Sacrificiis.

L. 29. Τοῖς Θεοῖς προσήκει. Diis offeruntur vel ea, quæ grata sunt, ut inferis nigra pecudes; vel ingrata, ut sus Cereri. Materia non potest censerī Diis materialibus ingrata, quoniam eam ornant, guber-

nant, administrant; qui igitur iis faciet rem acceptam, non debet meditari *καταλάωσιν, μετὰ βολῶ, φθορὰν, & ἀφ' ὧν τ' ὕλῃς.* v. Herod. in fine I. & Servium ad III. *Æneid.* ad meritos honores.

L. 30. *Ἀλλὰ Δαίμων ὁ ὕλη.* Quasi vero, quod est in homine deterius, id in Diis ad cultum consequendum valere debeat. Interim cum nulla sacrificia his Diis fiant tanquam solutis & liberis à materia, sequitur id quod est in iis excellentius, nempe mentem, negligi & inhonoratum prateriri. Religio in animo sita est, non in corpore, nec ad corpus tendit, sed ad id semper, quod est corpore melius. Plato libro Octavo de Legibus agit de Sacrificiis, sed ea brevitate, ut improbanti propior videatur; idem in Epinomide patriæ morem in sacrificii negotio servandum monet; unde ista eum incessit verborum parcimonia? Nullas potuit ille, alias *δεισιλόγῳ*, excogitare rationes, saltem quales hic Iamblichus, cur offerrentur victimæ? Imo nisi Socratis cicutam timuisset, libero ore civium insaniam hac in parte damnaasset. Qui tandem sunt hi Dii quibus rogi pecudum & sanguinis rivi impenduntur? Si voce clara S. Scriptura clamet, non Deo, sed Dæmonibus sacrificia sua offerre Gentes, non audiet Iamblichus. Audiat igitur magistrum suum, audiat ipsos Magos, l. II. de Abstin. S. 58. *Ὁτι ὁ ὁδοῦ τοῖς θεοῖς ἄλλα δαίμοσι τὰς θυσίας, τὰς δ' αὖτε αἰμάτων προσήγαγον οἱ τὰς ἐν ᾧ παντὶ δυνάμει κατὰ μακρόν, καὶ τὸ περὶ τὸν αὐτῶν θεολόγον.* Eadem agnoscit Celsus ex veteribus sapientibus viris, ut ipse fatetur, edoctus, apud Origenem l. 8. p. 417.

P. 130. l. 5. *Τοῖς ὁ ἐνύχθις οἰκεία τὰ πον.* Omne corpus fugiendum esse, magna testatur voce Porphyrius apud S. Augustinum. Plotinus, & Plato eam fugam positam esse contendunt, in similitudine nostri ad Deum; Deo non assimilabimur per corporeum cultum, sed per mentis puritatem. S. Augustinus l. IX de Civit. D. c. XVIII. Va-

ad Deum corporalis falsissima est & plena erroris. Hanc Dæmonum amici per elementorum gradus ordinant. Per spirituales, hoc est, incorporalem similitudinem ad Deum debemus adscendere. Fac autem congruere materialibus Dæmonibus (sive Diis) sacrificia materialia: queritur, unde fas sit homini cultum summum (i. e. sacrificium) summi Dei ad istos transferre. Isti huius moris auctores, isti suasores, isti soli, ut rem suam agerent, à vero Deo colendo miseros mortales alieno & inferiori cultu occupatos averterunt. Sane boni Angeli non permisere sibi servitium impendi ab hominibus, ut qui norunt homines non posse beatos fieri nisi eum solum colendo, in quo ipsi colendo, beatitatem habent. S. Augustinus l. IX. de Civ. D. c. IV. Quæcunque immortalis potestas quantalibet virtute prædita, si nos diligit sicut seipsam, ei vult esse subditos, ut beati simus, cui & ipsa subdita beata est. Si ergo non colit Deum, misera est, quia Deo privatur: si autem colit deum, non vult se coli pro deo. Pulcra sunt quæ Origenes l. 8. p. 384, & 476. Celsus opponit de cultu Dæmonum & Heroum. Miror autem apud Magos non pluris esse Magi Hostanis auctoritatem. Is verum Deum merita maiestate prosequitur, & Angelos i. e. ministros & nuntios Dei, sed veri, ejusque venerationi novit assistere. Idem etiam Dæmonas prodidit terrenos (*προσγείας ἐνύχθις*) vagos, humanitatis osiores. Vide quam non fingit plures Deos; ut uni Deo suum cultum asserat atque Angelis nullum, nedum terrenis Dæmonibus, adscribat. Adi Minutium F. in Octavio.

CAP. XV.

P. 130. l. 10. *Μετῶροι π' τῶν μεθ'.* Lego τῶν νῶν.

L. 14. *Διπλῆς ἡρόπῳ.* Hac ratione sacrificiorum modi multiplicari ultra poterint, n. pro numero facultatum, quæ sunt in anima. Sed cum omnis sacrificiorum virtus

virtus pendeat à convenientia, quam habent cum Deo, non autem quam habeant cum anima & corpore nostro, frustra excogitatur materiale sacrificium, cum in Deo nullum sit materiae vestigium.

L. 15. Ἀγγάντοις ψυχῆς. Quasdam animas huc descendere ad Deos declarandos, ad salutem, purificationem, perfectionem τῶν τῆδε eas descensum ἀγγάντων, & vitam puram instituire, nec mala quæ sunt in genesi subire docet Iamblichus, apud Stoicæum: docet & Proclus in Timæum p. 324.

L. 23. Εἰς ἐνὸς ἄν ποτε. Synesius de Insomn. Καὶ τῶν μὲν ἐνὶ τῷ δόκῳ δώρον ἄν γένοιτο πελεπὶς καὶ Θεῶ. Talis est unus de Coryphaeis, quem Plato in Theæteto describit ὑπερασπνομένῃτα.

L. 27. Κατεχρυσόις ὑπὸ τῷ σώματι. Qui sunt in corpore, corporeis maculis infecti, merito timere debent malorum geniorum, quibus familiares sunt per vitia, incursum. Ad hos sacrificia ἀποτρόπαια facienda ab istis, si velint malis liberari, ex veteribus Theologis docet Porphyrius, alias nulla admittit sacrificia materialia. Nec istoc pacto bona vera acquiri concedit, sed mala precipue caveri. Hi quoniam communicant cum corpore, sunt in genesi, atque adeo sub fato. Confer Proclum l. citato. Huc pertinent Θεοὶ μοιρηγέται, de quibus infra.

L. 28. Πόλεσι πόινω καὶ δήμοις. Civitates opus habent placare malos Genios, quoniam πλεῖστοι ἐπὶ τὰ ἐκτὸς, καὶ τὰ σωματικά, ἀγαθὰ εἶναι νομίζουσι, καὶ τὰ ἐναντία κακὰ. ὀλιγίστοι δ' ἐν αὐτῷ τῷ ψυχῆς ἐπιμελόμενοι. Porphyrius II. de Abst. Vide quæ Celsus, his topicis usus, adferat pro cultu Dæmonum, vide autem & accuratas Origenis responsiones. l. 8 p. 414.

P. 131. l. 1. Ποιῶν τὰ εἶδη. Ita legit Ficinus, ita Scutellius; non dubito tamen quin εἶδη rectius sit; quod ex sequenti non constat. Idem hoc mendum in superio.

ribus sustuli. v. cap. VIII. Errat cum aliis (quod non miror) Kircherus, qui Tom. II. Oedip. parte altera, class. XII. hæc omnia ex Ficino transcripsit, ipsumque in multis corrumpit, quod minime opus fuit.

L. 4. Περὶ τῆς συμπλοκῆς. Est secundum hos philosophos conversio ὁπισσροφῆς, & unio συναφῆς, ad Deos duplex: ἡ πρὸς τοὺς Θεοὺς ἀπλῶς, & ἡ πρὸς τοὺς δὲ τοὺς Θεοὺς. Imo alia atque alia, pro diversitate proprietatum & qualitatum quæ eminent in unoquoque Deo. Alia sunt teleta Solis, alia Lunæ, alia Deorum supra hos invisibilium; alia Apollinis quatenus vates, alia denique quatenus Medicus. In hoc posita erat tota sacerdotum cura & religio, ut sui quisque Dei probe teneret ceremonias, & ritus, ἀγαλμάτων ἱδρύσεις, ὀργασμοὺς, πελεπὰς, καὶ δάσεις & similia Porphyr. II. de Abst. S. XLIX. δεραπεία, inquit Proclus in Polit. p. 370. ὁπρὸς ἄλλους τοὺς Θεοὺς καὶ Deorum comitibus, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας πελεπὰς, καὶ τοὺς μυστικῶς συμβόλοις, πρὸς αὐτὴν τῶνδε τοῖς φαινόμενοις παθήμασι (l. συνθήμασι) πρὸς ἀλλήλους δόσεις, ἅς δὲ πρὸς ἀπορρήτους συμπαθείας. Deorum religio continetur sacratissimis ceremoniis, & mysticis symbolis, & mediante quadam ineffabili sympathia, promeretur per visibilia signa à Diis doctes.

C A P. XVI.

L. 18. Δαίμονας ἀγαθούς. Latenter à Diis ad Dæmonas transit, addendo ἀγαθούς, ut mox delabatur ad Dæmonas omnes colendos. Eadem fraude usus est Celsus apud Origenem l. VIII. cum enim ad Oracula Deorum nos ablegasset, ut quæ ostenderunt, quo modo urbes evadunt morbis & pestilentiis liberae p. 407. demum p. 417. tanquam parum memor fatetur plerosque esse circumterraneos Dæmonas, qui genesin amant, qui sanguini inhiant, qui nidori, canticis & huiusmodi aliis addicuntur, qui nihil amplius possunt, quam sanare corpora, qui futura urbibus

& hominibus possunt prædicere, & quicquid ad res mortales pertinet, id callere & posse. Est autem hic ingens postulatum: quis concedet (quod tamen hæc Theologia supponit) Dæmonibus malis nostri corporis & fortunarum imperium permitti. Quanto simplicior atque adeo probabilior est Christiana sententia, quæ unum Deum plena fide colit, quæ Deum sic honoratum sufficere credit, & paratum esse ad ea omnia nobis præstanda, siue corporis bonam valetudinem, siue alias res externas, quas in nostrum commodum cessuras cognovit; Dæmonum interim inimitiam & amicitiam juxta habet, & δῶξα ἀδῶξα prolixè spernit. Et profecto inepta est Celsi apud Origenem ratio. Mala homines quam diu sunt in corporis vinculis patientur, ἀποδοῖον οὖν τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἁγίοις τὸν ἑαυτῶν βίον. Quæro, utrum boni Dæmones mala ingerunt? Nunquam facient; neque enim ὁ ἀθάτον βλάπτει ποτε, nec ignis frigoris causa esse potest. Si mali sunt, quod restat; nec vere possunt coli (metus est, non cultus) nec si possent mererentur. Quod autem sequitur apud eundem Celsum, μὴ καὶ ἀγγελοὶ καὶ τὰς δὲ θεῶν δοῦλοι, est aliter legendum atque vertendum, quam nunc exstat; μὴ καὶ ἀχάριστοι, nisi ingrati erga hos videri velint. v. cap. XX.

L. 36. Πᾶσα τῶν κρείττωνων ἱερουργίας ἁγῶμαι. Lege ἁγῶμα, & mox ἁγῶμα. Ἐσκαπιὺς præcipuus in Græcorum rationibus semper habitus est medicus. Atqui is novitius Deus est; quis igitur quæro à Græcis, morbos Græcorum curavit ante natum Ἐσκαπιὺν? Quanto cautiores Ægyptii hac in parte, qui curam corporis nostri pluribus medicis commendant, & quidem non inferioris seculi, sed ipsi rerum origini coævis, nam Soli & Lunæ & cæteris Planetis, ut mundi genituram, sic & hominis, commiserunt, Celsus apud Origenem sic scribit; Ægyptii dicunt humanum corpus in 36. partes distribui, unicuique parti siue Dæmonas, si-

ue Deos quosdam æthereos præfici; secundum autem alios, esse etiam multo plures; hos denique invocatos, sanare morbos partium, quas administrant. Quare hos non nominavit Iamblichus, qui personam Ægyptii sacerdotis nunc sustinet? Videt ex iis, quæ hæcenus disputavit, sequi unicuique horum cultum suum & proprium esse præstandum; cultum autem corporeum tam multiplicem reperiri non posse, cum revera duntaxat unus & simplex semper esset, hoc est, corporeus. Certe non ignoravit hæc quæ Celsus commemorat; nam S. VIII. c. III. aperte tangit. Illud jamdudum agit Iamblichus, ut Magiæ patrocinetur, ejusque necessitatem insinuet, amoremque instillet commemoratis istiusmodi utilitatibus, quibus maxima hominum pars inescatur. Merito laudandus est Porphyrius, qui II. de Abst. S. XL. has fraudes liberrime aspernatus est. Prævit ei Origenes l. VIII. p. 419.

CAP. XVII.

P. 132. l. 4. Ἀλλ' οὐ τὸ β. Lege τὸ β.

L. 5. Οὐδὲν ἑδάμῳ. Ratio ἀπὸ τῶ ἀντι-λετῆς non satis hoc evincit. Iamblichus apud Priscianum Lydum multis argumentis contendit lucem esse incorpoream; non tamen negabit infinita bona per lucem, imo à luce rebus corporeis infundi. Concedamus tamen Deum (siue ut iste loquitur, Deos) immaterialem nihil in inferiora hæc immediate agere, non tamen colligere licebit, eum mediantibus malis Dæmonibus (nam malos esse valetudinum, & sterilitatum (ut plurimum) auctores, Theologi veteres, Celsus, Porphyrius alique fatentur) mundum hunc & genituram attingere. Origenes VIII. contra Celsum, scimus non Dæmonas, sed Angelos præesse frugum proventibus & foetibus animalium; & prædicamus eos beatos, quibus utique à Deo commissæ sunt hominum utilitates: non tamen honorem soli Deo debitum

debitum, his reddimus; nam nec Deus hoc vult, sed nec ipsi, quibus hæc commissa sunt, & ex æquo nos amant non sacrificantes, ac si sacrificaremus. Boni Angeli cultum non expectant; mali expectant, & expectent.

L. 11. Λέγοι πινά ἀν ἔτω καὶ πῶς. Non est laborandum in explicando modo influxus divini, (quæ semper fuit philosophorum ἑρμηνεία) quando de re ipsa constet. Τὸ πῶς μὴ πολυπραγμεύει, monet Nazianzenus: sed & Theophrastus de luce disputans, μὴ δέειν, inquit, ζητεῖν τὰ ὀνόματα, ἀλλ' εἰ πλὴν φύσιν αὐτῶ νοῦμεν, ἡκανόθεν ἔστι. Quid quod Sectionis hujus capite II. Iamblichus admittat eam esse causarum meliorum prærogativam, ut possint ἀνδρὶ ὁμοιοποιῆς cum corporibus & genitura transigere. Nimia hæc sollicitudo de valetudine bona, & corporis commodis, parum decet philosophos ἑξαγωγῇ perpetuo meditantes; nimio constabit exterior felicitas, si redimenda sit divini cultus abalienatione i. e. sacrilegio teterrimo. Nos ad Deum sine ambitu accedere possumus; præsto est, & præsens numerus: ille ad nos, haud minus; si dignos judicet.

L. 18. Καὶ ἡ δυνάμις. Ad ὁμολογίαν si respiciat hæc vox, sententia erit; corpora inepta sunt, ob suam imbecillitatem, immediate suscipere Deorum immaterialium dona; quemadmodum oculi infirmi Solem non sustinent. Si ad ἀσθενοῦσαν referatur, negat Iamblichus dari transitum à superioribus Diis ad inferiores; alibi ἡ ἐνὸς ὁμοιοποιῆς inter Deos deprædicat. Si corpora nullo pacto possint participare influxus divinos, quo modo materia erit θεῖα, quod alibi Iamblichus fatetur? De Deorum & Daemonum copula & concatenatione, vide plura apud Proclum in Alcib. cap. Cum igitur. Et Qui diligentiores. Ubi ipse Iamblichus designatur.

L. 28. Εὐπραγίας. Festinans scriba hic cecutivit. Addenda sunt, εἰς τὸ βίον δυνάμεις ἡ ἀποτέλειαν καὶ τὰς ἐξ ἡμετέρας δυσ-

πραγίας συμμετρεῖ. Contra has δυσπραγίας munire nos non debemus sacrificiis iniussis, & (ut Theophrastus & Porphyrius luculenter docent) injustis; sed contemptis omnibus quæ in rebus humanis vel mala putantur esse, vel prospera, naturali virtute animus noster roborandus est, & ad auctorem suum applicandus, ut semper in utramque partem paratus sit; nec mala perhorrescat, nec felicitatis capiat illecebris. Qui Deum habet propitium, pietate & precibus placatum, non opus habet per curiositatem, & ἐπελοδογησικὴν decurrere ad Angelorum Daemonumque patrocinia. Per hoc ostium omnes Paganorum errores subingressuros verissime prævidit Leo magnus in Epistola ad Aristoricensem Episcopum. Pro hoc igitur cultu, tanquam ipsa Ethnicismi arce, pugnat Iamblichus; parum interim sibi constans, ut qui longe alia scripserit in Epistola ad Macedonium, cujus partem conservavit Stobæus Eclog. Eth. l. II. Nec videt interim meram esse ἀσθενεῖαν, si Deos quoslibet, ne obsint, placemus. At quam tuto Vejoves, Avernunci, Robigi, ceteraque lava numina, quæ veteres placabant, uti mala à se vel frugibus natis amoverent, possint contemni, longa satis ostendit experientia. Notandum illud Servii ex veteri religione; Numina minora nocere non possunt, nisi impetraverint. Idem de malis Daemonibus vere dicitur.

CAP. XVIII.

P. 133. l. 2. Ὑποτίταται τὸ πλὴν φύσιν. Illustrabo hunc locum ex ipsius hujus Iamblichi Epistola, ad Macedonium scripta. Anima natura sua materiae, corporis, ortus, interitus expers est; ipsa vita, & motus in se principium habet. Quamquam autem talis sit, cum se ad naturam applicat, & legibus universi se submittit, tum demum fato parere incipit & naturæ necessitati servit. Nunc sub εἰμαρμένῃσιν αἰήτεσι,

ὑπὸ τοῦ δρόνον τὸ ἀνάγκη agit ζῶν μοι-
ραῖδν, Θεὸς μοιρηγέτας, δαίμονας μοιραίους
subinde implorans. Hic incipit δεχεσθαι, ut
Procli verbis utar, ἐκ τῆ παντὸς καὶ τοῦ διηκτοῦ
ἐξ ὧν τὸ ζῶν, ἐκ τοῦ σώμα τῆς, καὶ ἔστιν ὡς
ταῦτα φυσικῶς. Plura Noster infra de
hac re.

L. 14. Ολίγοι δὲ πνευ ὑπερφυσ. Iam-
blichus ad Macedonium, Κατ' ὅσον δὲ αὐτῇ
νοεῖν αὐτῆς, καὶ ἀφετον τῷ ὄντι ἀπὸ πάντων,
καὶ αὐτῷρετον ἐνέργειαν ἐνεργεῖ, καὶ ἵστατο (ἐ-
πον) πᾶς αὐτῆς ἐκυσίως ἀντίτλη, καὶ τῆς θεῆς,
καὶ ἀγαθῆς καὶ νοητῆς μετ' ἀληθείας ἐφάπτεται.
Proclus, ἀλλ' ὅ μὴ ζήστω [ψυχῇ] δύ-
ναν) καὶ ἐνταῦθα καὶ διαρθεῖν τῆς ἀπὸ τῆς
μαρμάρους ἐπαρμάρων, καὶ ὅσον μὴ πολλὴ ἀ-
νάγκη ἔχει τὸ σῶμα νοιωνεῖν αὐτοῖς. Confer
Philonem de Cong. Quær. Erud. Gr. p.
343. Et Hieroclem ad Carmina p. 281.
edit. Lond. Iamblichum in Protrep. c. XIII.
Porphyrius apud S. August. l. X. de Civ. D.
Ad Deum per virtutem intelligentiæ
pervenire paucis, ait, esse concessum.
Hoc respexit Iamblichus, & Tzetzes Chil.
VII. Hist. 143.

L. 30. Ὁρησκίαν ἐπὶ ἡδύσσει τῇ φύσει
ἀεὶ ποιεῖν. Ex veteribus quidam φύσιν
fecere deam, alii δαίμονα, alii νῆν. Atqui
est hominis sua sorte contenti, nec melio-
rem meditantis, sacrificare natura & fato;
à qua tamen, ut liberari possit, omnibus
Hecatombis impetrare oporteret. Cultum
porro intelligit Iamblichus qualem civitates
suis sacris præstabant, animalia mactando,
epulando, feriando, februando. Porphy-
rius in II. de Abst. hunc cultum ut minus
perfectum, & Philosopho inferiorem, con-
cedit plebeis ingeniis, & populi faci.

L. 41. Νοεῖν ἐκ σώματος. Ad
Porphyrium II. de Abst. S. XXXIV. Θεῶν
ἐπὶ πᾶσιν, ὡς πῖς ἀνὴρ τοῦτος ἔφη, μηδὲν τῆς
αἰδνητῆς, μήτε θυμῶντες μήτε ὀνομαζόν-
τες &c.

L. 43. Μεταξὺ συμμεσότητος. Lege με-
σότητος, & ἀφώρως.

CAP. XIX.

P. 134. l. 8. Τῶν θεῶν ὑπὸν. Per-
plexum locum sic explico; sunt Dii ἐκχόρ-
μοι, ὑπερχόρμοι, νοεοί. Sed & alii sunt,
ut mox videbimus. Quædam hic omisit
cod. Regius.

L. 9. Αἱ μὲν ἔχουσι. Intelligit Deos
ἐκχόρμους, quos cap. XIV. vocavit ὑλαίους.

L. 11. Αἱ δὲ πάντῃ. Intelligit νοεοίς,
de quibus prius nihil dixit.

L. 13. Φύσεως ἀλλὰ. Ficinus, non
inquam, ab anima tantum mundana
prorsus atque genitali, verum etiam ab
anima divina ejusque natura, & hæc
est vera loci sententia, licet verba discre-
pent. Pro autem, in nostra versione, pone
tantum.

L. 13. Τινὲς δὲ καὶ μέστω. Intelligit ὑπερ-
χόρμους, vel ἀπλότους. Vide Proclum
in VI. libro Theol. Plat. cap. 2. sub finem.
Similis est illa Chaldeorum, apud Dama-
scium, Deorum series; αἱ πηγῆ, οἱ νοεοί,
οἱ μέσοι, οἱ ὑπερχόρμοι, οἱ ἐκχόρμοι. Est
& alia series apud Damascium; ὑπερχό-
ρμοι, ἄζωνοι, (qui & ἀπλότοι) & ἐκχό-
ρμοι, quæ est hujus loci, si Proclum se-
quamur. Quod sit unus summus Deus, &
summis quidem honoribus colendus, apud
omnes pro certo habetur. Cateri Dii, quot
aut quales sint, imo aut sint omnino, semper
in incerto fuit; est igitur importuna auda-
cia, & impietas summa, quæ cultum Dei
certi ad incertos transfert. Ad p. 130.
n. 5. in fine Omnis noster cultus æquo
minor est; & plures rite colent, qui unum
nullo modo satis digne venerari possunt.

L. 23. Φύσεως. Addunt bene scripti
καταγίξεν αὐτοῖς ἐκ ἐστὶν ἀπὸ βλητον. ὅλα
τὰ τὴ φύσεως ἔργα &c.

CAP. XX.

P. 135. l. 14. Οὐ δὲ δὴ ἀπὸ ταῦτα.
Ne scilicet ingrati simus. Hoc est Celsi ar-
gumentum apud Origenem l. VIII. Sup-
ponit

ponit hic *Damonas* corpus nostrum composuisse ex quatuor elementis; videtur quoque innuere mundum hunc pro Deo habendum, quo modo *Platonici*, & *Philosophi* alii aliquando loquuntur. vide cap. XVI. n. 18. & *Proclum in Timaeum* l. II. p. 93.

L. 15. Δωρῶν. Potest & Δωρῶν legi.

L. 31. Τέλει ἱερεικῶς. Verti, secutus *Ficinum*, sacerdotii; mallem nunc, religionis.

P. 136. l. 7. Περιγεννῶνται πᾶσαι αἱ δυνάμεις. Vide S. II. c. VII. Lege autem cum *Feschio* ἐπὶ γεννῶνται pro eo, quod mox sequitur περὶ πόκενται.

L. 7. Οσαυτῶν αὐτοῖς περὶ πόκενται. Ait *Proclus in Alcibiadem*, circa unumquemque Deum est innumerabilis *Dæmonum* multitudo, eademque cum ducibus cognomenta reportant: gratulantur sane quando *Apollines*, aut *Joves* nominantur; quippe cum propriorum Deorum proprietatem in seipsis expriment. *Hostanes*, *Magorum* eloquio & negotio primus, ait *Angelos* Dei veri venerationi assistere, ut & nutu ipso & vultu domini territi contremiscant. Nullus igitur ad hos referendus erit cultus, quoniam si Dei veri & summi ministri sint, neque volunt, ut saepe diximus, à nobis coli. Quanquam non obscurum est ex *Procli* verbis, non esse bonos *Damonas* (sive *Angelos*,) ut qui falsis titulis gaudeant, & Deorum personas induant ad eludendos suos cultores. Fatetur idem *Proclus*, πανταχῶς ἐν ταῖς πελεταῖς δὲ πλείονερον ὑποδύνεται ὑπὸ τῶν ἀπελεσέων, & περὶ αὐτῶν ἴσως μὴ καρδωμένους ψυχὰς εἰς ἑαυτὸν, & τῶν βελπόων ἀφίσσει. Paulo infra, ἐν ταῖς ἀγοταταῖς τῶν τελετῶν, περὶ τῆς Θεᾶς παρουσίας δαυμόνων ἡθονίων πινῶν ἐκβολὰς περιφρονῶνται, & ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀγαθῶν εἰς τὴν ὕλην περιελάμβαναι eadem inculcat cap. III. *Theologia Pl. l. I.* Eadem *Porphyrus* II. de Abst. S. XL. ὑποδύντες τῶν ἄλλων Θεῶν περιόωπα, & ἡμετέρας ἀβελίας ἀπολαύουσι. Hos igitur ut à bonis *Angelis* distinguere

in apparitionibus admodum est arduum, ita omnino colere illicitum. Recte apud S. *Augustinum* de C. D. *Porphyrus* inonet cavendam esse *Theurgiam*, tanquam in se fallacem, & in ipsa actione periculofam, & legibus vetitam. Idem B. Pater totum caput XXVI. l. X. impendit contra *Porphyrum* non audentem *Theurgos* offendere, cum tamen alios dixisset esse *Angelos*, qui Dei voluntatem hominibus declararent, alios autem, qui deorsum descendentes, hominibus *Theurgicis* divina pronuntiarent.

L. 13. Ο ὅτι πάντα. *Feschius* πάντα π.

L. 17. Υποδοχὴν τῶν θεῶν χρῆσθαι. Hoc quomodo fieret, ostendet *Proclus* libro I. *Theol. c. III.* & in libello de *Magia*, & *Noster* capite XXIII.

L. 33. Παράλαμπόρῳ. *Tullus Hostilius* eodem quo *Numa* sacrificio *Jovem* caelo devocare conatus, quoniam parum rite fecisset, fulminabatur. *Plinius* l. 28. c. 2.

L. 35. Ὁλὴν ἀνάμνησιν. *Simplicius* in *Epictetum*; Ὡσαύτῃ γὰρ εἰάν σοι χεῖρα τῶν λόγων ἀφέλῃς, ἢ ὑπαλλάξῃς, σὸν ἐπιγίνεθαι τὸ λόγον εἶδεν, ὥστε & τῶν θεῶν ἔργων ἢ λόγων εἰ ἐλλείπει, ἢ ὑπὸ ἡλκτα, ἢ συλκεῖται, σὸν ἐπιγίνεθαι ἢ τῶν θεῶν ἐλάμψῃς, ἀλλὰ & ἔξυδαροὶ πῶς τῶν γινόμενων δυνάμιν ἢ ποιῶν ῥαθυμία. *Celsus*, δὲ θεοσεβῆς δὲ πάντων διεξιόν, πλείονερον γίνεθαι. Hac praeclare dicta sunt, & ansa dextera accepta, locum habere possunt in religione vera.

P. 137. l. 2. Φανερόν θεῶν καὶ δόξαν. Ad sensum palam descendunt, *Ficinus*. Extra machinas *Theurgicas*, quae in operto fiebant. Ad illud *Virgilii* *Servius*,

Diiq; deaq; omnes, scribit, more pontificum, per quos ritu veteri in omnibus sacris post speciales Deos, quos ad ipsum sacrum, quod fiebat necesse erat invocari, generaliter omnia numina invocabantur. Idem ad VII. *Aeneidos*. Oeneus rex de primitiis omnibus numinibus sacrificavit, excepta *Diana* quae irata aprum immisit.

CAP. XXII.

L. 18. Εἰ ἐν δυσμῇ. *Cod. R. εἰ καὶ ἐν δυσμῇ ὑπερξείεν. Consentit Feschii liber.*

L. 21. Τοῖς θεομυθίοις θυμῷ. Θεσμῷ, institutione. v. *Syrianum p. 225.*

L. 24. Σώταξιν. *Legit Feschius σύν-αξιν.*

L. 29. Δεῖ πίνω καὶ πλὴν ἱερουργίαν μιμεῖσθαι αὐτῷ ὁ παντοδαπὸν. *Ad hoc præstandum nulla certior, aut expeditior ratio iniri potest, quam ut homo se hostiam Deo offerat, ut qui totius majoris mundi summa sit, ὁ μικρόκοσμος. Julius Firmicus Præfatione ad l. III. Scire oportet quod ad imaginem speciemque mundi, formam hominis ac statum, totamque substantiam, Deus ille fabricator hominis, natura monstrante, perfecit. Corpus hominis, ut mundi, ex quatuor elementis composuit, ut omnium istorum conjunctio temperata, animal ad formam divinæ imitationis formaret, ut divino illi spiritui qui ad sustentationem mortalis corporis ex cœlesti mente descendit, licet fragile, simile tamen mundo pararet hospitium. Et mox, Petosiris & Necepso ostenderunt hominem, ad mundi similitudinem formatum, iisdem principiis, quibus ipse mundus regitur & continetur, sustentari. Porphyry. II. de Abst. S. 34. Δὲ ἅρα σωμαφθέντας καὶ ὁμοιωθέντας αὐτῷ, πλὴν αὐτῷ ἀναγωγῇ θυμῷ ἱερὰν προσάγαγῃ τῷ Θεῷ. Et infra, μόνον μόνον ἅλα εἰσὶν τῷ Θεῷ προσεῖναι σπουδαζόν. Hac, O Iambliche, te præceptoris tui oportuit perpendisse. Sed videris non existimasse digna animadversione, quoniam ex nostris libris ea desumpsit Porphyrius. Religio est, imitari quem colis.*

L. 34. Τῶν ἐν αὐταῖς. *Lege αὐτοῖς.*

CAP. XXIII.

P. 138. l. Ποικίλῳ νόπῳ τῷ ἐν ταῖς ἱερουργίαις ἀγίττας. *Quæ prius tractavit*

summam repetit. v. cap. XI, XII, & XVI. sacrificia ἀποκαθάρτικα fiebant ἐπὶ ἀποτροπαῖς morborum, & aliorum omnium impuritatum; atque adeo comprehendere videntur etiam illud membrum, τὰ δὲ εἰς συμμετείαν καὶ τάξιν καὶ δίστασι.

L. 3. Τελεσθῆναι. *Intelligit sacra ζωογόνα ὑπὲρ τῆς καρπῶν γένεως fieri solita; quæ etiam τελεσιουργα dicebantur.*

L. 5. Απολύει. *Vide caput XVI. Ægyptii versabantur circa hæc tria: conjungebant enim & simul discebant ἀστρολογικά, ἰατρικά, τελεστικά. Comment. Anonym. in Ptolemæi Tetrab. Duo priora tractat liber qui inscribitur Ερμῆ ἰατρομαθηματικά.*

L. 13. Περαδῆναι. *Lege περὶ δεινῶν.*

L. 19. Πάρεσιν αὐτῶν. *Proclus hinc sumpsit primam partem libri de Magia. Multa quoque huc facientia disputat Scotus Heruligena, l. III. περὶ φύσεων μαθηματικῶν, sed περὶ ἀκινδυνότητος, saltem, si membra adferre velim, non integrum locum.*

L. 21. Ὑλῳ πᾶσι καὶ δαράν. *Hoc ideo, quoniam Oracula Chaldaica materiam omnem damnare videntur, istis verbis:*

Τῆς δὲ κακῆς ὕλης βλασήματα.

Est & Lini dictum,

Ὑλῳ αἰσθητῶν δώτεσθαι ἅπαντων.

Multis contra hæc disputat Dionysius de Divin. Nom. c. IV. & Scotus Heruligena II. de Divis. Nat. c. XVII. Materies de qua legitur mundum fecisse, ab ipso, [Deo] & in ipso est, & ipse in ea est, quantum intelligitur ea esse.

L. 22. Ἀπὸ γὰρ πατρὸς τῷ ὅλῳ. *Tangit vexatissimam inter Platonicos questionem. Si materia sit ἀχρόνῳ, erunt duo prima principia; si genita à Deo, unde turpis & mala? Quæ porro fuerit Platonis sententia de materia, sane in Timæo non satis liquet; videtur quippe materiam Demiurgo opponere, & contra-distinguere ab eo: in Philebo vero disertim dicit Deum ὁ μὲν πῆρας δέξαι τῷ ὄντων, ὁ δὲ ἀπειρον. Constat per ἀπείρῃαν intelligi materiam*

materiam. Sed is Deus Platoni non est demiurgus, sed superioris ordinis. Damascius multis in locis cum Iamblichus facit. Est inquit ὅλη τις ἐκ Θεῶν, ὅτι ἡ ὅλη ἀπὸ τῶν πάλαιος, ὅθεν δ' εἶδ' ὁ. Accedit & Fulianus Orat. V. Ἐξ αἰδὸς συμπερελ-
δύσης τῆς ὅλης ἡς Θεοῖς. Qui vero cupit longe pulcherrima de materia legere, adeat Simplicium in finem primi Phys. ubi veterum thesauros aperit. Videatur & Porphyrius Sent. XXI. ubi videtur epitomen dedisse nobis VI. librorum περὶ ὅλης, quos eum scripsisse constat.

L. 25. Οὐδὲν οὐκ διέρχεται τὰ κρ. Lege διέρχεται. Infra mox, ὅση, ὅτι ἀγαθοειδὴς ὁ παρχει. Vide quomodo Iamblichus hac illustrat apud Proclum in Timæum, l. 2. p. 64, & 129.

L. 29. Καταὰ καὶ ἀγαθοειδὴς ὑπάρχει. Non ostendit quomodo materia sit aut esse possit καταὰ. Sane Aegyptii primam vitam enigmatica vocarunt ὕδωρ, ὅτι materiam, huius faciem ὅτι lutum. Ὑποσάθμην, ἡρῶς, ἐξ ὧν ἀμύργη audit Damascio, Simplicio, Camotio, qui veteres sequuntur. Plura de his infra.

L. 35. Καταδύσαι ἡ θεωρητικὴ τέχνη. Proclus hunc locum descripsit libro de Magia. Forte & Nicephorus in Synes. p. 360. ubi commemorant vim lapidum, herbarum, vocum, characterum, ad eliciendos Demonas ex aere vel terra, addit ταῦτα περὶ Χαλδαίων καὶ Αἰγυπτίων ἀρχήθεν δὴρῶσαι, ἐκαστὸν ἐκαστὸν δαίμονι γνωρίζον σημαίνον.

P. 139. l. 2. Συμπλέκει λίθους. In his curiositatem exercuere Aegyptii & Persarum Magi. Plutarchus de Iside p. 369, & 372. Videatur Psellus ad Oraculum, ὅτι λίθους μνιζεσθαι. Plinius multa profert ex Magorum scriptis portentosa & vanitatis plena, de herbis & lapidibus. v. Olæum Borrichium contra Conringium c. 7. Sed egregius est locus Galeni l. 6. de Simpl. Med. & alibi, ubi Pamphilum medicum taxat, quod incantationes, transformationes, decanorum XXXVI. & Dæ-

monum sacras herbas venditaret. Lege quoque apud Josephum in Hypomn. capite ultimo, quod est de virtutibus lapidum in pectorali Pontificis, Σμάρδαδ' ὁ, δαυ-
μόνων ἀπελαστική. Plura de his suggereret liber ille, si extaret, quem Phil. Labbe describit Supplemento VII. MSS. N. MCXII.

L. 20. Ανεγείρει τὰς Θεάς. Propria in hac re dictio. Porphyrius II. de Abst. τῇ παλαιᾷ τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ ἐγείρει ὁ Θεόν; item Plutarchus in Iside p. 365. & Græci Interp. Psal. 7. v. 7. Ἐξεγέρθητι κύριε ὁ Θεός μου. Habac. 2. ἐκνηψον, ἐγέρθητι, ὅτι ὁ λέγων περὶ ξύλῳ.

L. 11. Οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλως. Hoc non usquequaque verum esse, ostendit Deorum occursum, qui nec opinantibus hominibus obveniunt, item somnia divina, & vaticinia etiam impiis aliquando concessa. Confer c. XVII. S. III.

L. 14. Καταβολὴν περὶ. Hoc est ἔδρα, βάσις.

L. 16. Απορρήτοις λόγοις. Putat hoc argumentum irrefragabile, ὅτι ad hominem. Porphyrius philosophiam ἐκ λόγων voluit colligere; ea de re libros aliquot scripsit εἰς ἀποδείξιν τῶν θεωρητικῶν ἀρετῶν, ut notat Eusebius; eo in opere produxit Hecates quoddam Oraculum, in quo ipsa docet, quæ potissimum materia ad simulacrum sibi conficiendum conveniat. Extat autem Oraculum apud Eusebium, & Nicephorum, quod huiusmodi est,

Ἀλλὰ πέλει ξόανον κεκαταρμένον, ὡς σε διδάξω,

Πηγῶν δ' ἐξ ἀγείοιο δέμας ποίει, ἥδ' ὅτι κρύπτει

Ζώοισιν λεπτοῖσι καὶ τοιούτοις σκάλα βώ-
ταις.

Σμύρνης καὶ εὐερεῖς λιβάνοιο τε μύ-
γματα πεύσας,

Σὺν κείνοις ζώοισιν, &c.

Synesius hoc modo locutus est, libro de Insomn. 8. ἅπλητος ἐγνωσμένων πελετών.

CAP. XXIV.

L. 25. Ἀπὸ τῶν καὶ τῶν Ἀφρομήν. Supponit non tantum cuique genti communem aliquem Daemonem sive genium præfici, sed etiam rei unicuique particulari. De his commodius agetur infra S. 9. c. Vide quæ ad c. XXIV.

L. 37. Εἰπὼν οὖν ζῶα. Pugnât hoc cum Egyptiorum moribus, ii quippe nunquam mactabant animalia Deo alicui sacra, ei Deo cui erant sacra, nisi admodum raro & occulte, quoties gravioribus malis conflictarentur. Docet hoc Plutarchus libro de Iside p. 380. & rationem addit p. 363, δὲ οὐκ ἔστιν ὅτι τῶν Θεῶν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων. Quin & Charemon apud Porphyrium IV. de Abst. testatur Ægyptios ideo pepercisse multis animalibus, quoniam essent τιμωμένοις ἐμφορῇ ἢ ὀνυχῶν ὅς ἀπὸ τῆς φύσεως δέξαι, non δέξαι, ut in editis. Sed & Porphyrius colligit ὡς ἀνθρώπων ἀφικτόν ἐστι καὶ τῶν ἄλλων, non tantum Diis sacrorum animalium. Ægyptii Scarabæum coluere ὡς εἰκόνα ἡλίου ἐμψυχόν, in sacris obtulisse nusquam constat. Ideo quoque Moses secessum petebat in desertum, ne si bovem, sacrum animal, sacrificaret, lapidibus obrueretur ab Ægyptiis. Vide quæ ad cap. XIV. Caterum si Ægyptii, totius hujus sapientiæ patres, nihil videntur, cur animalia, quæ Deorum vel maxime similitudinem referrent, Diis mactarent, non est temere credendum, alibi gentium, eam similitudinem & affinitatem, si qua fuerit, animalium mactandorum extitisse causam; aut esse debuisse, si Ægyptii audiantur.

P. 140. l. 9. Ἱερὸν ἀνθρώπου. In villa Anabi sacra homini faciebant Ægyptii, & in altare victimas offerebant, tanquam Deo vel Dei imagini, ἀδὲ (inquit Porphyrius l. 4. de Abst.) μετ' ὀλίγον φάγοιεν, τὰ δὲ καὶ αὐτὰ ὡς ἀνθρώπων παρεστώσας. Hunc locum Felicianus, alias interpres accuratus, pervertit, est autem sententia, Sa-

crificant tanquam Deo; mox autem suum ei cibum, tanquam homini, ne inedia pereat, diligenter apponunt. Theodoretus porro Serm III contra Græcos, hunc locum ex hac Epistola Porphyrii citat; videtur ex Eusebio, quæ adfert, hausisse, nec caute satis observasse unde sua accepit Eusebius. Alibi tamen, in ipsa Helio- poli, Funoni tres homines, die certo, mactabant usq; ad Amosis tempora, teste Porphyrio; & in Idithya urbe diebus canicularibus, quod apud Plutarchum Manetho scribit, homines comburebant vivos, quos Typhonios vocabant. Dirum hunc morem utcunque non nisi in gravissimis calamitatibus videntur observasse Ægyptii; sicuti & alias gentes fecisse, & Phœnicas præcipue, ex Porphyrio & Plutarcho videor colligere. Josephus Antiq. Judaicarum l. IX. c. I. ex sacra pagina historiam enarrans de Rege Moabitarum, qui filium regni hæredem holocaustoma Deo obtulit, inspectante hostium exercitu, à quo obsidione arctissima premebatur, ait fuisse ἔργον ἐπογνώσεως καὶ δυνῆς ἀνάγκης.

CAP. XXV.

L. 22. Θεὸς ἔστιν αὐτῶν ἡγεμὼν. Sacrificia offerri, ex lege naturæ docet Aquinas 2. 2. q. 85. a. 1. Nullum de sacrificiis Cainis & Abelis extat præceptum. Mitto Athanasii & Chrysostomi loca adducere, sunt enim nota. Theophrastus apud Porphyrium II. de Abst. cum ex professo investigaret originem sacrificiorum, aliam invenit nullam præter insitam homini à natura erga Deos religionem. Simplicius tamen, qui libenter Iamblichum fere sequitur, scribit in Arrianum huiusmodi, ὡν [πρῶτον] τῶν νομίμων καὶ ἐνδεσµῶν ὁ Θεὸς πάντως τοῖς ἀνθρώποις δέχεται, ὡς αἱ ἱστορίαι δηλοῦσι. Nec hoc opinor dubium: illud quaritur, verusne Deus sacrificia primitus præceperit? item, an ea sit sacrificiorum efficacia, quam in sermone isto prædicat Iamblichus? Idem Simplicius paulo infra

fra, præter ipsorum Deorum testatam voluntatem, ad sacrificia instituenda etiam humana ingenia laudat, Εὐχαστοὶ δὲ ὧν ὁ Θεὸς τε ἔξερνε, καὶ αὐτοὶ ἔχοντες τὴν πείραν σωζόμενοι ἔσονται. Ὁ δὲ Θεὸς ἔξαρμόδιζοντα. Perinde ac si dixisset, Magorum artes necessarias esse ad id aperiendum & ostendendum, quod Deus aut non potuit, aut noluit ad salutem hominum revelare. Porro quid veteres historiae de toto sacrificiorum negotio tradiderint, plene intelligeremus, si extarent Andron, Androtion (si modo alius sit) Melanthes, Perimander, Pherocrates, Philochorus, Musæus, Ammonius, Dicæarchus, Gorgus, Mercurii libri, quorum Cl. Alexandrinus meminit; item Sosibius, Theognis, Epimenides, Diodorus Episcopus Tarsensis, quos omnes in hoc argumento laudatos videmus. Porphyrius & Lucianus tantam jacturam aliquatenus levabunt. His adde opus eruditum D. Outrami, qui nuperrime in hoc argumento apud nos cum laude versatus est.

L. 24. Περὶ αὐτῶν παμπληθεῖς. Quibus tamen ideo nullus debetur religiosus cultus. Vide quæ ad XXI. Nemo præsentem rege Satrapas adorat; imo nec, absente eo, cultum eundem iis impendit. Peccat qui Angelis tribuit, quæ summo Deo sunt propria: Grotius in Decalogum. Idem docet Origenes VIII. contra Celsum; Theodoretus Serm. III.

L. 25. Διακεκλήθη. Non dubito, quin respexerit Iamblichus, cum hæc scriberet, Platonis Critiam, Θεοί, inquit, ἀπαρχὴν γὰρ ποτὲ καὶ τὰς πόλεις διελάγχανον. Infra, ἐνθα μὲν μέγας μῆξας, [l. λήξας,] ἐνθα δὲ καὶ ἐλάττω, ἱερὰ διώται τε αὐτοῖς καὶ πασιδοῦσιν. Illud quoque minime dubium, quin ab Ægyptiis hanc opinionem hauserint Græci, ut alia fere omnia. Duo sunt apud Platonem loci, qui hoc evincunt; alter in Critia, alter in Timæo, in quem videndus Proclus I. l. com. p. 24. Alius ascendamus, videamusque quid Ægyptii hac de re senserint. Origenes, facile inter

nostros scriptores doctissimus, libro V. contra Celsum tum Græcorum, tum Ægyptiorum de hac re tangit traditionem. Ἡ βαβυλωνία ἡ ἰσορία, καὶ μέγιστα ἡ Αἰγυπτίων, τοιαῦτα πάντα ἐμφαίνει περὶ τῆς μερικοῦς τῆς Αἰγύπτου καλεσμένων νομῆς, λέγουσα: ὅτι ἡ λαχῶσα τὴν Σαῖν Ἀθηνᾶν, ἡ αὐτὴ ἔχει καὶ Ἀττικῶν. Illud amplius adjiciendum, Ægyptii non tantum suam gentem, sed & universum terrarum orbem existimarunt divisum fuisse in quasdam præfecturas. Horus Apollo l. I. c. 14. ἐβδόμηκοντα δύο χώρας πρὸς ἀρχαίας φασὶ τὴν οἰκουμένην εἶναι. Ex hac divisionem suæ gentis videntur excogitasse Ægyptii. Antiquitatem hujus divisionis inde colligas, quod Moses Deuter. 32. eam non obscure innuat; occasionem & modum describat Geneseos c. 11. v. 7, 8. Illud autem hac in re obiter noto, insignem esse discrepantiam versionis septuaginta-viralis à textu Hebræo qui legitur in Deuteronomio. Nam divisionem gentium factam fuisse juxta numerum filiorum Israel dicit sermo Hebræus; juxta numerum Angelorum Dei aiunt interpretes. Hanc lectionem secuti sunt ex Græcis Origenes, Basilus, Chrysostomus; ex Latinis, Hieronymus, Gregorius P. Novatianus de Trinit. Habeo & versionem Bibliorum latinam, quæ istam agnoscit. Interpretes alii Græci & tractatores plerique priorem amplectuntur. Quum autem divisio hæc gentium in varias præfecturas, alia non fuerit, quam ea qua filii Adam, sive Noachi, ad turrem Babelis in varias terrarum orbis oras dissipati erant, quid impulerit 70. Interpretes, ut ponerent Angelos Dei pro filiis Israel? Credo eos aliquid dedisse auribus Ægyptiorum, quorum opinionem de divisione antiqua confirmare viderentur. Simul & invidiam declinabant, docendo istam divisionem factam, non juxta numerum filiorum Israel, quod Ægyptii haud commode admisissent; sed juxta numerum Angelorum, quod multo honestius sonaret. Qui numerum filiorum

Israel intelligunt de iis, qui in Ægyptum descenderunt è familia Jacobi, Gen. 46. 27. ii. ansam præbent ad capiendam 70. Interpretum sententiam, ut qui dicant, septuaginta animæ significant septuaginta Angelos, qui circumstant Thronum gloriæ, & constituti sunt super gentes. Vide Targum Jonath. ad v. VIII. c. XXXII. Deut. Plura qui velit adeat Origenem Homil. XI. in Numeros, Bochartum Geogr. l. I. c. XV. Olympiodorum in Phadonem, quo loco περὶ λήξεων disputat, Kircherum Templi Isiaci Syntagm. c. II, & III. Flaminium in Schol. ad 32. Deuter. H. Grotium ad cap. XVIII. Math. v. X. La-cerdam de Excell. spirituum cap. XXXI. & quæ nos infra S. IX. cap. IX.

L. 36. Αἱσιέας. Videtur ὁσίως hic redundare. Mox εἰωτῆς legit c. Regius.

P. 141. l. 5. Στοιχάζεσθαι πάντως. Magis placet πάντων.

L. 11. Εφεσητόων αὐτῇ. Lege αὐτῆς.

CAP. XXVI.

L. 14. Οὐ δὲ μικρότατον. Proclus Iamblichi verbis, in II. Com. in Timæum, ὅτι ἅλα μικρόν π μέρων ἔστιν ἡ εὐχὴ τῆς ὁλῆς ἀνόδου τῆς ψυχῶν. Plinius l. 28. N. H. c. 2. victimas cædi fine precatione non videtur referre, nec Deos rite consuli. v. Alex. ab Alex. c. 17. 4. Sacrificium erat quasi corpus precum, preces anima sacrificii.

L. 24. Πεῖραν τῆς εὐχῆς ἔδωκε. Multa de precibus egregia scripsit Iamblichus in Com. in Timæum. Epitomen dedit Proclus l. 2. Ibi inter cætera has tres species enumerat, quas συναφῶ, ἐμπελάσιν, ἐνωσιν vocat. Recte autem notat duas condiciones præcedere debere omnem veri nominis precationem; 1. γνῶσιν τῆς θεῶν τάξεως, αἷς προσήσιντο δὲ χόρῳ. 2. οἰκείωσιν omnium quæ in nobis sunt ad similitudinem divinam, per quam τὰς ψυχὰς ἡμῶν ὑποκατακλίνομεν τοῖς θεοῖς. Proclus in Pol. Αὐλῶς καὶ ἀναφῶς ὑποτρωννύμεθα πρὸς τὴν ἑλλαμψιν.

L. 27. Ομνροντικῆς σωδεπικόν. Hoc voluit Oraculum Chaldaicum,

Τῷ πνεὶ γὰρ βροτῶς ἐμπελάσας θεόφεν φαῖ. ἔξει.

Εμπελάσας hæc, inquit ibidem Iamblichus, μείζω τὴν κρινωρίαν ἡμῶν πρέχεται, καὶ τρανέστεραν τὴν μέλισσαν, τῇ τῆς Θεῶν φωτὸς. Proclus in Pol. p. 399. περιελαμμένη πρὸς τὴν μεταδιδόν τῇ φωτὸς. Et Oraculum aliud hoc significavit in istis,

Μιγνυμμένων ὀχετῶν πνεὶς ἀφ' οὗτε ἔργα τελέσσει.

L. 31. Ἀρρήτῳ ἐνωσις. Ipse sui interpretes, αὐτὰς τὰς ἐνὶ τῶν Θεῶν, δὲ ἐν τῆς ψυχῆς ἐνιδρύσσει, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἡμῶν πεποιῶσαι καὶ τῶν θεῶν. καὶ ἡν ἐσθὲ εἰαυτῶν ἐσμέν, ἀλλὰ τῶν Θεῶν, ἐν τῇ θεῶν φωτὶ μένοντες, καὶ ὑπὸ αὐτῇ κινήσῃ περιεχόμενοι. Proclus vocat σύλησιν ἐνοποιόν, quæ ὁλὴν δὲ καὶ ἀδεέστερον ἐδράζει ἐν τῇ κρείττονι.

P. 142. l. 1. Τὸ μὲν εἰς ὀπίλαμψιν. Hæc ad causas precum finales refert Proclus, vocatque τὰ ἀρχαῖα ἀγαθὰ τῶν ψυχῶν, ἃ δὲ καρπῶνται ἐνιδρυθεῖσαι τοῖς θεοῖς.

L. 6. Ἀλλοτε αὐτὸ πάλῳ. Rectius αὐτὸ τ.

L. 9. Εἰσχορίζεσθαι χρονοβίῃ. In Sole deambulante coloramur. &

Sponte sua sandix pascentes vestiet agnos.

L. 12. Ποιεῖ ἐνρυτίαν. Proclus συμπείρας ἀποπληροῖ τὴν ἐνδεάξασθαι ψυχῶν.

L. 14. Σωήθειαν. Iamblichus apud Proclum, καὶ μικρόν σωηθίζεσθαι τὴν ψυχῶν, πρὸς δὲ θεῖον φῶς.

L. 15. Καταβραχὺ ὅτι πλείοι. Paucis hæc apud Proclum, δι' ὁχλῆς δὲ κεφάλαιον τῆς ἀρετῆς ὁππείλειται ἡ περὶ Θεῶν ὁσιότης.

L. 28. Ομιλητὶς τῶν Θεῶν. Nemo cum Deo versari potest, nisi pulcherrimam illam triada secum comitem adferat, fidem, veritatem, amorem. Hanc aut generat, aut perficit precatio. His debet addere etiam ἐλπίδα ἀγαθῶν, inquit apud Proclum Noster.

L. 30.

L. 30. Δρα̃ τε̃ ἐν ἡμῖν. Hæc etiam apud Proclum, ἐνέρχεται [ἐν ἡμῖν] δρα̃σθαι. τῶν ἀγαθῶν ἀποπληρωτικῇ, καὶ ἡμῖν ποιῶσιν τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς.

L. 35. Συναφῆς τε̃ καὶ ὡς δημιουργικῶς. Quæ conjungit nos cum (ut his placet) Diis Demiurgis, qui bonorum omnium nobis auctores & pararii. Caterum non constat quicquam posse sacrificia absque precibus, ut hæc conjunctio non recte sacrificiis tribui videatur; valent autem preces sine istis; quare precibus adscribas non injuria, quicquid illud sit quod acquiritur; quod certe maximum esse norant ii, qui Dei consortio fruuntur.

L. 42. Εὐλογον γίνετα. Codex Feschii, v. optimi & doctissimi, legit ἐκδηλον, quæ est lectio δὲ λογωπεία. Eandem habet & MS. Regius.

P. 143. Ἡμῶν μέρη. Non recte dicitur cultus imperfectus, qui finem suum assequitur. Sæpe in sacris Gentilibus per meras preces observo id, quod à Diis quærebatur, fuisse impetratum. Servius ad illa verba VI. Æneid.

—Cessas in vota precesque.

notat Matris Deum templum non manu, sed precibus aperiebatur. Damascius in vita Isidori, Venerunt ad Severum Brachmani; dixerunt ii de Brachmanis montanis, quæcunque de iis scriptores divulgant; imbres & siccitates precibus conficere, famem, pestem, aliaque eisdem precibus avertere. Et qui res Brachmanorum memoria prodidere, Porphyrium intelligo & Palladium, sæpe docent multum apud eos precum usum, sacrificiorum nullum. Illud quoque clare ostendit nullam esse à natura inter preces & sacrificia necessitudinem, quod harum facultatem omnibus hominibus ubique Deus concesserit, sacrificiorum non item. Et recte apud Proclum scripsit Theodorus Asinaeus, πάντα δὲ καὶ, πλὴν τῶν θεῶν: sed omnia, opinor, non sacrificant. Natura superiores homine, secundum Platonicos, hymnis &

precibus Deum venerantur; eorumque cultus ideo purior, quoniam immaterialis. Sed & preces sacrificiis priores, atque adeo ab iis distinctas, arguit illud Orphei, qui mundi hujus architectum inducit precantem, & patrem suum implorantem ut velit ei adesse. Proclus in Tim. II.

Ὁρῶ δ' ἡμετέρῳ γένει ἀρεδύνει Δαίμον.

καὶ δὲ πάντων τῶν ἐχθρῶν πλὴν τῶν πατρῶς δὲ μένειν ὡς ἀγαθὸν. Extat & apud Palaphatum historia de Vulcani mystica precatione, nulla sacrificii facta mentione, qui enim poterat? Sed dicet Iamblichus, alia res est, ubi de hominibus in hoc corpore constitutis loquimur. Cui illud Persii accinuisse satis erit—

Compositum jus fasque animo, sanctoque recessus

Mentis, & incoctum generoso pectus honesto,

Hæc cedo admoveam templis & farre litabo.

Libet autem aliquam ulteriorem moram facere in explicanda precum doctrina secundum hos Philosophos. Porphyrius igitur apud Proclum II. in Timæum notat triplex esse hominum genus, qui preces negligunt. Qui Deos esse negant; qui providentiam tollunt; qui fatum ponunt. Deinde, solas proborum hominum preces efficaces esse. Precandum esse super reditu nostro ad patrem, à quo jam divellimur. Indorum Brachmanos, Persarum Magos, Græcorum Theologos, Chaldaeos, & apud omnes gentes sapientia quosque maxime claros, plurimum semper precibus vacasse, ut qui per eas tum animi bona, tum corporis omnia se posse obtinere confidebant. Sed & illa sive Procli, sive Iamblichi apud Proclum, non sunt contemnenda, ubi precum causas efficientes statuit esse potestates Deorum δρα̃σθαι, quæ sursum homines vocant, & ad ipsos Deos convertunt; causas finales, bona & fructus quos animæ Diis conciliatæ percipiunt; exemplares, rerum aliarum omni-

um è Diis promanantium, & inenarrabili quadam unione in Diis persistentium; formales ponit in assimilatione animarum ad Deos, & perfectione, quæ in omnes earum vitas derivatur. Materiales denique causas vult synthemata quadam, & insitas sive potius innatas notiones ipsi animæ essentia, quibus agnoscit creatorem sui & rerum aliarum omnium esse Deum. Distinguit idem Proclus preces in genera, ut sit precatio demiurgica, quæ fiat ad Deos demiurgos, qui imbres & ventos secundos mittunt; de quibus Lucretius l. V.

—Divum pacem votis adit, ac prece quæsit,

Ventorum pavidus paces, animasq; secundas.

Habundare & Athenienses διδύνων ἀνέμων

δύνας, i. e. Varrone interprete, ob ventos fudi flaminis preces. Item docet fuisse preces καθαρτικὰς, contra famem, pestem, & malas tabes. Has quoque in templis fuisse publice descriptas. Tandem addit ζωοποιὰς, quas concipiebant ad fructus agrorum, pecorumque fœturas augendas maturandasque. Instituebant quoque preces alias atque alias juxta anni tempestates & Solis motum, sed hæc apud eum melius forte legi possint. Illud nullo pacto praterire debeo consummatissimam esse Christianorum pietatem, quæ precum necessitatem latissima prædicatione inculcat, & sacrificium, sed unum, sed incruentum, & supra aliorum omnium sortem, purum perfectumque, cum omni castitate corporis, mentis sanctitate, vitæ morumque probitate, celebrare docet.

SECTIO SEXTA.

CAP. I.

P. 144. l. 4. ΑΘΙΩ. Alii ἀλνδῆ δεινῆ. Questionem hanc proponit in fine l. I. de Abst. Porphyrius, ei respondet in sequentibus. Vide quoque Fulianum apud Cyrillum.

L. 11 Τῶν αὐτῶν νεκρῶν. Porphyrius naturam, Iamblichus legem in his considerat. Ille omnia cadavera pollueri existimat, ut multis docet l. IV. de Abst. S. XVI, & XX. Hic huic legi derogari posse putat per Deos. Huc refero illud antiqui alicujus dictum apud Schol. Aristophanis in Avib. Οὐκ ἔστι κενέβρον ὅπου δῶσι.

L. 15. Απτεῖ. Lege ἀπτεῖς.

L. 17. Ανθρωπέων ὡμῶτων. Dixit modo, non esse illicitum ea corpora tangere quæ in sacris mactantur, ex mandato Deorum. Non ergo polluet humanum corpus (quod tamen hic excipitur) si Deo alicui recte sacrificetur. Sacerdotes Heliopoli-

tani (uti diximus) usque ad Amosis tempora mactabant homines; ratio, quam subnectit Iamblichus, est immutabilis, ex ipsius quidem mente; unde etiam sequetur impuratos fuisse, quot quot tetigerunt ista cadavera. Et ostendat, qui potest, Deum fuisse, non autem malos Demonas, qui humano sanguine coli se voluerunt; item, doceat, quo jure poterant legem naturæ rescindere, & homicidium in religionem vertere. Euripides Iphigen. in Tauris,

Τὰ τ' Θεῶν μέμφομαι σοφίσματα,

Ἡς, βροτῶν μὲν εἰς τις ἀψήνῃ

φόνος,

Ἡδὲ λοχείαις ἢ νεκρῶν δίγῃ χε-

ροῖν,

Βωμῶν ἀπείρητος, μυστῶν ὡς ἡγε-

μῶν.

Αὐτὴ δὲ δῖος ἦδε βροτοκτό-

νοῖς.

Dea

Deæ vero damno vaframenta,
Quæ, si quis quidem mortalium
patrârit cædem,
Aut etiam partum, aut cadavera
attegerit manu;

Eum arcet ab ara, ut impurum ex-
istimans.

Ipsa vero delectatur humanis ho-
stiis.

L. 18. Εξέσι θυγατέων. Codex Regius
pro Εξέσι legit ὕψιν; utrumque retineas.
Scutellius, etiam visu attingere piaculum
est. Pontificibus nefas erat videre ca-
daver. Et funestatus erat Æneas quo-
niam Palinuri funus agnoverat. Servius.

L. 18. Τῆς γὰρ θείας ζωῆς. An ergo
vilis, abjectiusque est hominis morticini-
um, quod incolam habuerit animam? Si
magis pollueret, quam aliud aliquod cada-
ver, minus meretur in funere honoris; o-
mnes autem gentes civiliores, iusta & ex-
equias solemnes decreverunt, in animæ ho-
norem. Pollutio omnis (Porphyrio μίανσις
& μολυσμός) oriri credebatur ab admixti-
one contrarii; quoniam autem mortuus ho-
mo homini vivo magis erat contrarius,
quam aliquod aliud cadaver, ideo major
cautio de eo, quam de hoc erat. Sed Ori-
genes Hom. in Num. III. hac evertit.
Quid si Helisæi ossa contingat aliquis,
quæ & mortuum suscitant? immundus
erit ille qui contigerit? Et querit ali-
quis ab Iamblichio Ægyptiorum patrono, an
& Isis castissima sanctissimaque, sive fe-
mina sive Dea, cum inventa Osiridis fru-
sta colligeret sinu, pollutionem contraheret?
Deinde qualis erit, & quam mundus Har-
pocrates, quem ex Osiride post mortem su-
scepit Isis? Horum testis Plutarchus.

L. 21. Τῶν δ' ἄλλων ζωῶν. An extra sa-
cra, an inter sacrificandum? An sacerdo-
tibus illicitum, vulgo licitum? Festus;
mortuæ pecudis corio calceos, aut so-
leas fieri Flaminicis nefas habetur; sed
aut occisæ alioqui, aut immolatæ, quo-
niam sua morte extincta omnia fune-
sta sunt. Varro VI. de L. L. Inde aliquot

facris ac facellis scriptum habemus, ne
quid scorteum adhibeatur, ideo, ne
morticinium quid adsit. Ex intestinis
fides cithararum ideo non faciebant; qui
Deorum hymnos canebant, sed ex lino. v.
Sch. Hom. ad Σ II. v. 570.

L. 23. Οὐ κενὸν ὡνείκεσσι τὸ θοτίεας ζωῆς.
Ægyptiorum advocatus receptissimam Æ-
gyptiorum doctrinam subvertit. Porphy-
rius libro IV. de Abst. S. IX. Ægyptii
statuerunt animam non soli homini inesse,
ἀλλὰ καὶ δὲν ἢ αὐτῇ καὶ πάντων διήλθεν τῆς
ζωῆς. Et S. X. omnium animalium a-
nimas corpore solutas deprehenderunt
rationales esse, & futuri præscias. Ipse
p. 146. agnoscit in animabus animalium
τὸ ὁμογενές. Sed extra præceptum, &
nondum lata, aut jam sublata lege, non est
ἀνόσιον morticina tangere; nam ut S. Au-
gustinus contra Faustum Manich. arguit,
si immundities ista esset ex natura, (sensum
non verba adfero) utique nescientem con-
taminaret.

L. 24. Πρὸς ἄλλους. Non constat aut
Græcos, aut Ægyptios coluisse tales Deos,
quoniam omnes suos Deos cultu materiali
per sacrificia pecudum coluere; fuere igi-
tur Dii eorum aut omnes inferiores & ma-
teriales, aut ineptus fuit eorum omnis cul-
tus. At verus Deus, Deus Hebræorum
victimas admisit? Id quare & quatenus
factum docet Theodoretus, Serm. de Sacri-
ficiis.

CAP. II.

P. 145. Διότι τὸ μὴ ζῶν. Codex Re-
gius hoc ordine, τῷ μὴ ζῶντι ζῶν. Ce-
terum hac cum Porphyrio faciunt. Si enim
cadavera apta sint homini vivo maculam
inurere, quæ potest sacerdos in altare victi-
mam ponere, quin labem contrahat? Qua-
rit Lucianus libro de Sacrificiis, quam re-
cte sacerdotes victimarii alios, qui acce-
dunt, puros esse jubeant, cum ipsi manus
tam fædas habeant. Jam supra osten-

di Porphyrium in fine IV. de Abst. μου-
 λυσις rationem explicuisse. Ei sua fere
 hic reponit Iamblichus.

L. 7. Τῷ μὴ ἔχοντι. Dele illud μὴ;
 neque enim Ficinus, aut Scutellius agno-
 vere; habent tamen scripti codices.

C A P. , III.

L. 19. Μαντιὸν διεμ. Per Theagogi-
 am persciebatur vaticinium, divinitatis
 argumentum, si modo verum canat. Ad
 hoc comparandum Magi quorundam anima-
 lium partes quasdam precipuas degustabant.
 Docet Porphyrius l. II. de Abst. S. 48. τὰ
 κρεῖντα μέρη κατὰ πόντον, οἷον καρδίας
 χοράκων, ἢ αἰσθαλάκων, ἢ ἱερῶν, ἔχουσιν
 παρῶσθαι τὴν ψυχὴν καὶ ἄνθρωπος ὡς Θεόν,
 ὅτι εἰσὶν εἰς αὐτὴν ἅμα τῇ ἐνδεσσει τῇ τῷ
 σώματι. Quod autem accipiter vim ha-
 beat divinatricem, illud in his literis argu-
 mento est, quoniam sacer erat Apollini, &
 solis symbolum, & quoniam sub ejus for-
 ma, notante Horo, Sol pingebatur. Scribit O-
 rigenes Mosem omnia Egyptiorum anima-
 lia μέρη pro impuris habuisse, talia e-
 rant, Lupus, Vulpes, Draco, Accipiter,
 Aquila. Porphyrius IV. de Abst. S. IX.
 de Accipitre ait Egyptios tradidisse μὲν τὸ
 βίον ἰχθὺν ἔχειν μέρη, καὶ τὴν λογικότητα
 ἀπολύνοντα τῷ σώματι καὶ πρὸς νόστον
 τὸν πλεονεξία καὶ νόστον κινεῖν.
 Tangit hoc Ælianus l. 10. c. 24. H. An.
 ubi ait avem istam apud Egyptios, tan-
 quam divinam, post mortem habuisse suos
 tripodas. Habuit certe & viva suos cu-
 ratores, ut animalia alia sacra, de quibus
 Diodorus l. I. p. 2. c. 4. Plura Kircherus
 Oedip. Egypt. Syntagm. Men. Iliacæ.

L. 25. Δαίμοσι δὲ καὶ τέποι σφόδρα δη-
 ρηδύοις. Potuit addidisse ἐνύχθους. Hic
 aperuit omnis apud gentes vaticinii fontem
 & in Dæmonas auctores nec opinatus retu-
 lit. Noluere scriptoribus nostris hoc idem
 affirmantibus credere; suis oportuit credi-
 disse. v. que prius S. III. cap. XVI. &

XVII.

P. 146. l. 4. Οὐδὲ μὲν δὲ καὶ ἡγεμονία.
 Alludit ad celebre Platonis effatum μὴ κα-
 τὰ τὸν κατὰ τὸν ἐφ' ἑαυτῶν, & δὲ μὲν. Citat
 Plutarchus de Iside. Porphyr. de Abst. Pro-
 clus, sive Iamblichus, II. in Timæum.

L. 5. Διὰ τὴν ψυχὴν. Porphyrius Æ-
 gyptium sibi quendam (is forte fuit, de quo
 meminit in vita Plotini) hujus rei rationem
 & modum explicuisse, scribit II. de Abst.
 S. XLVII. Summa est: Anima à corpori-
 bus vi expulsa, hærent circa corpora; his
 Magi abutuntur ad sua ministeria; simul
 cum animabus Dæmonas quoque eis præsi-
 dentes ad se trahunt.

C A P. IV.

L. 26. Διεστηκὸς τῷ θεῷ καὶ ἀλλοτρίος.
 Adferam S. Augustini verba contra Por-
 phyrium, ex l. X. de C. D. c. XXVI. Jam
 dixisti Angelos, qui patris voluntatem
 annunciant, ab eis Angelis esse diversos,
 qui ad Theurgos homines, nescio qua
 deducti arte, descendunt. Quid adhuc
 eos honoras, ut dicas pronunciare divi-
 na? Quæ tandem divina pronunciant,
 qui non voluntatem patris nunciant?
 Adhuc dubitas hæc maligna esse dæmo-
 nia, vel te fingis fortasse nescire, dum
 non vis Theurgos offendere, à quibus
 curiositate deceptus, ista perniciofa &
 insana pro magno beneficio didicisti.
 Modus certe divinandi, omnino à vero modo
 diversus, inter divinos modos numerari
 non debuit. Ecce, iterum Egyptiorum
 Iamblichus patronus clientes deserit.

L. 30. Γένεσιν ἐμφέρεται. Cod. R. συμ-
 φέρεται convolvitur, Scutellius.

L. 31. Αὐτὰ καὶ ὁ δὲ καὶ. Legit au-
 τὰς, & δὲ καὶ Codex Regius.

P. 147. l. 14. Βίασις ἀπειλὰς. Por-
 phyrius ex Chæremone, τὰ ποιῶντα τὴν βία-
 σιν καὶ τὴν ἀπειλάν. Locum hunc Porphyrii conser-
 vavit Eusebius, & ex eo Theodoretus. De
 minis his Lucanus VI. & frigidus ejus i-
 mitator Statius l. IV.

L. 16.

L. 16. Τὸν θεῶν ἀποπαράξεν. In quo sunt Isis sive Luna, Osiris i. e. Sol.

L. 17. Τὰ κρυπτά τῆς Ἰσιδος. Multiplex & varia admodum est de Iside doctrina; compendium volenti videatur Pignori-
us in Mensam Isiacam, ubi omnium fere scriptorum de ea adducuntur sententiæ. Apud Herodotum Isis exponitur Ceres; apud Diodorum est Ceres, Luna, Juno; Servio est Terra, vel natura rerum; Plutarcho i-
tidem; Apuleio μωριώνυμ. Hujus mystis silentium iuge imponebatur, quoniam sacra intus peracta aut ridicula essent, vel turpia, vel crudelia. Græcorum Eleusinia Isiacorum fuere imitamina, Horatio dicta Cereris sacra arcana. Ea vulgavit Numenius, scriptis editis, ut testatur Macrobius. Vide quæ Plutarchus commemorat p. 354. de Isidis Peplo: & Stobæus ex Hermete de Osiridis arcanis, Eclogæ Phys. l. I. p. 117.

L. 18. Τὸ ἐν ἀβύσσῳ ἀπόρρητον. Ficinus & Scutellius ita cum libris scriptis legunt. Apud Theodoretum ἐν ἀδύτῳ, apud Eusebium ἀβύσσῳ. Quemadmodum legis capite VII. Isis colebatur in Abydo; est autem Abydos & Nomus & urbs Ægyptiaca. Abydi etiam verum extare Osiridis sepulcrum credebatur. Potest forte alicui videri insulam ἀβύσσῳ hinc intelligi, propter ea quæ Plutarchus de Iside p. 359. & Servius ex Seneca, de ritu & sacris Ægyptiorum, adducit ad VI. Aneidos, in hac verba,
———loca invia vivis.

Vide p. 149. l. 14.

L. 19. Στήσιν πῶς βαλεῖν. Dictio est Ægyptiaca; docent hoc Herodotus II. Diodorus I. Plutarchus in Iside. Hesychius, Βαπύργῳ, emendante Petavio, Βά-
εις vel Βαεῖς πύργῳ, πορταμεῖον, διάμ-
φοδον. Et mox Βαεῖς, πλοῖον. Ita quoque Ammonius, & Propertius,

Baridos & contis rostra Liburna se-
qui.

Theophrastus & Plinius scribunt, Ægyptios ex papyro texere navigia; Baridas pa-

pyraceas commemorat Plutarchus; easque à Crocodilis nunquam violari testatur. Li-
bro IV. Achilles Tatiuss earum usum & levi-
tatem describit; tales non erant aut onera-
ria, de quibus Herodotus; aut bellica, de
quibus loquitur Propertius; quæ enim du-
rare poterat papyrus? Πλέγμα βύβλινον in
quo Moses exponebatur, est in versione
Persica navis juncea; Septuaginta inter-
pretibus est δῖη: Hesychio πλεκτὸν πικ-
τωπείδες. Hebræorum חבצלת II Sam. XIX.
v. XVIII. nec sensu, nec sono multum ab-
it à dictione Ægyptiaca. Scholiastes ad Æ-
schyli Persas derivat ab urbe cognomine;
an recte, videant alij. Quæro autem quam
Βάειν intelligat? An Isidis navem, quam
ei quotannis dedicabant sacerdotes, cujus
solemnitatis dies Martii initio notatur in
veteri Calendario; an eam potius navem
quam per alveum Nili quotannis deduce-
bant, in qua erat statua Agathodæmonis;
cujus moris hac erat ratio, ut ostenderent,
populi & urbium salutem pendere ab accu-
rata regni politici gubernatione; an Isidis
Barin vult, qua disiecta Osiridis frustra
investigans per totam Ægyptum navigasse
credebatur, si forte hac alia fuerit à su-
periori? An Osiridis navem significat?
Nam & ei navem tribui testis est Plutar-
chus. An denique, quod verum esse puto,
navem illam intelligit, in qua Solem ve-
hentem pingebant Ægyptii, cujus cursus si
sisteretur, tota naturæ salus impediretur. v.
quæ ad cap. II. S. VII. Potest & hac esse
Osiridis.

L. 20. Τὰ μέλη ἀσκεδάξεν. Dio-
dorus & Plutarchus, p. 372.

L. 28. Ἐν τῷ κρυπτῷ μυστικῷ. Resti-
tue μυστικῶν. De his egit S. IV. I. Et
minis quidem agere sacerdotes docet Plutar-
chus in Iside p. 380. fieri autem id, cum
gravis aliqua calamitas, puta pestis, aut
fames terræ incubuerit. Abducunt inquit
aliquot ex sacris, quæ colunt, animalibus in
tenebras & loca ceca; terrent ea primo mi-
nis; si malum duret, immolant, ὥς δὲ κρυ-
πτοῦ

λασμὸν τῷ δαίμονι, ἢ καὶ δαίμον. Sed neque hoc est istud brutum genus Daemonum, de quibus loquitur Iamblichus, nec hæc manifestationes animalium palam fiebant, nec vulgo erant cognita; loquitur Porphyrius de circumforaneis agyrtis; Iamblichus nullo idoneo teste probat Ægyptios hujusmodi genios agnovisse.

CAP. V.

P. 148. l. 2. Διῶαμις ἀπορρήτων σωτηριῶτων. Supra eadem attulit Sect. IV. c. II. Θεῶν χάρις, ἱερατικὸν Θεῶν ποσόχημα, θεῖα, ἀπορρήτα σύμβολα. θεῖα καὶ ἀπορρήτα σύμβολα passim in hac re inculcat, non explicat. Erant autem symbola hæc verba, characteres, carmina, herba, animalia, vestes pictæ; quibus sacerdotes instructi longo usu deprehenderent Daemonum commercia bonorum, malorum fugam posse procurari.

L. 15. Οἱ φυλάττοντες τὰ μέρη. Ægyptiorum doctrina consonat istud, nam unicuique parti tum minoris tum majoris mundi genium aliquem præsidere credebant. Græci Corybantes hos vocant, Orpheo præeunte. De istis multa Proclus in Theol. Et nos alibi. Φοίνικες καὶ Αἰγύπιοι ταύτην ἔχουσι φρενῆτιν ἐκαστοὺς. Damascius. v. Proclum Pol. p. 374.

L. 17. Μὴ δέχεσθαι. Rectius, ἀνέχεσθαι. Ita Regius, & Feschii codex.

L. 8. Τὴν δαίμονιν τὴν αἰδίου τῷ ε.τ.κ. ἀλάττειν. Auctor Arithm. Theologum. (quem Iamblichum, magna ex parte, esse suspicor) Οἱ φυλάσσοντες τὸ πᾶν, καὶ ἐν συνόχῃ καὶ αἰωνίᾳ μονῇ ἀφαιρῶντες ποσῶτοι [ἐῶτα] εἰσιν ἄσπερες. Hinc sequitur Solem esse & Lunam, in quos minas vibrant sacerdotes, uti affirmat Porphyrius. Imo capite proximo ipse Iamblichus fatetur.

CAP. VII.

P. 149. l. 1. Ἀγαθοποιὸς τῷ Οσίειδ.

Plutarchus p. 368. de Iside, Οὗτος Οσίεις ἀγαθοποιός, καὶ τένομα, πολλὰ φέρει ἔχοντα τὸ κράτος ἐνεργῶν καὶ ἀγαθοποιόν. Huc pertinet quod Alexandro in Problem. XLVI. scribitur, κινῶσι δὲ χαλκὸν καὶ σίδηρον [ἐν ταῖς ἐκλείψει] ἄνθρωποι πάντες, ὡς τὰς δαίμονας ἀπελαύνοντες. ὅτι κατ' ἐκείνον ἄσπερον οἱ φασῆρες ἔσσι δὲ πᾶσι τῇ γῇ ἀπορροίας ἀγαθοποιῶν, καλυπτοὺς τῶν φάτων δαίμονων. v. Synesii Ægyptiacum sermonem.

L. 8. Ἀπόκρυφα ζωογόνα τῶν λόγων. Isis est natura. Sunt in natura ζωοὶ σπερματικῇ, καὶ ἀφανῆς; Sunt etiam ἐμφανῆ ἔδη, quæ ad sensum rationes exprimunt secretas & latentes: hæc ita conservari & manere, prout natura fert, interest salutis universi mundi.

L. 10. Ἀνύνητα δὲ ἔχοντα. Oraculum Chaldaicum hinc intelligitur,

Ἐργα νοήσας γὰρ πατριῶς νότος ἀνιγνέσθαι.

Ἡ δὲ ἐνέσπρεν δεσμὸν περιεβλεπὴ ἔξωτος, Ὁφρα τὰ πάντα μένη, ἄσπερον εἰς ἀπείραντον ἐξῶντα.

Velut habet alia versio (nam duæ simul permixtæ sunt)

Ὡς ἐν ἔσωτι μένη καὶ οὐκ εἰσέλθαι μένοντα. Versio hæc est ex Juliani Chaldaei ὑφηγητικῆς, de quibus Proclus in Timæum.

L. 14. Ἀβύσος ἀπορρήτα. Codices scripti hanc lectionem confirmant. Ficinus & Scutellius legunt ἀβύσος, ut supra. Non displicet tamen ἐν ἀδύτῳ. Certe ea est apud Eusebium & Theodoretum scriptura. Quid quod Damascius explicans quoddam Oraculum sic commentetur, ἀλλ' ἐμῶν ἐν τῷ πατριῶ βύσῳ, καὶ ἐν τῷ ἀδύτῳ — Κατὰ τὸ θεοδρέμωνα σιγῶν.

L. 16. Ἀφ' ἧς τὸν Θεῶν ἐσίου. Julianus oratione VII. hæc inspexit. Φιλεῖ γὰρ ἡ φύσις κρύπτειν καὶ τὸ ἀποκρυμμένον τὸ Θεῶν ἐσίου ἐκ ἀνέχεται γυμνοῖς εἰς ἀκατάρτους ἀνθρώπους ῥιπτεῖς ῥήμασι. Natura gaudet abcondi, & occulta Deorum essentia nudis verbis propalari auribus impurorum

impurorum non sustinet. Pro καλαμα-
βάειν scripti melius ponunt μεταλαμβάνειν.

L. 24. Θεοῖς δὲ εἰδὲς ἀπειλῆς. Quan-
quam enim nominatim Deorum quemlibet
compellaret, qui minatur; non tamen in De-
um ferri & terminari minas vult Iambli-
chus, sed in Dæmonas, qui eum Deum in
eadem catena sequuntur, quique adeo Dei
ducis sui nomine citari solent. Gratulan-
tur, inquit Proclus, quando Apollines,
Mercurii, Joves appellantur; eadem
Plutarchus affirmat, de Defect. Orac. p.
421.

L. 25. Τοῖς τε καὶ ὁπότε ἐν ἡμῖν. Non
est ὁπότε proprie; sed rem ita se habere,
præter Chæremonis testimonium, Oracula
quoque testantur apud Eusebium l. V. Præp.
quæ κλήσεως ἀνάγκη fatentur.

L. 26. Πᾶσα Χaldaïois. Non distin-
guit, uti oportuit, inter Magos & Chal-
dæos, quorum professio diversa fuit. Ma-
gi vacabant religioni, sacrificiis, precibus:
Chaldæi Astronomi erant. Magorum ve-
tustissimus Hostanes apud Minucium, loco

prius adducto, de Deo o. m. de Angelis mi-
nistrantibus, de Damonibus vagis, ita loqui-
tur, ut qui verissime. Aristoteles, Laertio
teste, antiquissimos Magos à magiâ prestigi-
atrice, quam ne nosse quidem asserit, purgat.
Ut erat simplicior Magorum religio, ita &
antiquior Ægyptiaca censenda est. Sed
contra hæc quæ pro Chaldæis speciose adfert
Iamblichus: adferam ea quæ Porphyrius apud
Augustinum de C. D. capp. IX, & X. l. X.
se à quodam Chaldæo sacerdote didicisse fa-
tetur; Deos sacris precibus adjurari & ter-
reri posse, & terreri quidem ab invidio sa-
cerdote, qui malum imperabat; nec liberari
potuisse, aut solvi ab eo timore, per eum sa-
cerdotem, qui animam purgare cupiebat.
Deos igitur non Dæmonas terrebat Chaldæus
Theurgus.

L. 29. Αὐτὰ καὶ. Lege μὲν ἡμεῖς. Non
quæsit Porphyrius, quid Chaldæi
statuerint hac de re, sed Ægyptiorum men-
tem ab Ægyptio sciscitatus est, cui ita pro
Ægyptio hîc respondit Iamblichus, ut cau-
sam prodat, si prodi dicatur ea quæ defendi
non possit.

SECTIO SEPTIMA.

C A P. I.

P. 150. l. 3. Αὐτοῦ καὶ. Ex Epistola
præmissa constat tangi du-
bitationes, quæ de precibus proponit Por-
phyrius. Idem constat ex fine capitis III.

L. 4. Αἰγυπτίων ὁπότε καὶ Θεολογίας. Theologia, inquit Vossius Idol. l. IX. est
quadripartita; veri numinis in se, aut in
figno; item falsi numinis in se, aut in
figno. Posteriorius membrum complectitur
symbolicum cultum. Eum apud Ægyptios
excogitavit Taautus Mercurius, teste, apud
Eusebium Præp. Sancuniathone. Puta-
bant Ægyptii se Deos commodius sub ani-

malibus, herbis, plantis colere; Græci se
sub statuīs rectius venerari existimabant,
ut contendit Maximus Tyrius; sed symbo-
licus cultus utrisque, saltem plebi, vertit in
idololatriam. De Theologia hac symbolica
se scripsisse ait Dionysius. Nimirum voluit
per omnia Porphyrium, Iamblichum, alios-
que Platonicos imitari. Negat Pachymeres
id opus suis temporibus extitisse. In opere
αὐτοῦ ἀγαλμάτων hoc argumentum tractavit
Porphyrius: discimus hoc ex III. Eusebii de
Præp. c. VII. qui ait inde cognosci posse
τὰ ἀπόρρητα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Αἰγυπτιακῆς
Theologiaς

θεολογίας. Non puto Iamblichum Præceptoris vestigia hac etiam in parte præfisse, cum ipse scriberet περὶ ἀγαλμάτων. Nihil certetale ex Photio datur intelligere, qui opus id accurate recenset. Credo strictius egisse περὶ ἀγαλμάτων, quam Porphyrius egerat, ut Græcanicam religionem tueretur, quæ Deos in statu fabrefactis coluit. Vide Suidam in Ηερίσκῳ. Dionysius epistola nona de Necessitate Theologiae symbolica, & ejus explicandæ ratione scribit. S. Maximus in eandem epistolam notat Theologiam aliam esse ἀπόρρητον & μυστικὴν, ἥτις ἐστὶ καὶ συμβολικὴ, καὶ τελεστικὴ καὶ δρασιμὴ. aliam esse ἐμφανὴ καὶ γνώριμον, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφικὴ, καὶ ἀποδεικτικὴ καὶ παιδανή.

L. 5. Τὴν φύσιν τῶν πάντων. Vide caput XI. S. I. Confer etiam (nam tedit omnia transportare) Proclum in Polit. Platonis p. 370. unde videbis quantum Platonis debeat Dionysius loco jam adducto.

L. 16. Ἀγαθὸν πληρὸν. Proclus παρὰ Φερίτῳ p. 372. in Polit.

L. 18. Περίφορον αὐτῶν. Regius & Feschianus habent αὐτῶν. Non multum interit ad loci sensum mutasse nostram lectionem.

CAP. II.

L. 24. Εἰδῶλον αὐτῶν τῶν συμβολικῶν. Lege συμβόλων. Locum hunc ita vertit Scutellius, ut aut alia legisse, aut hæc non intellexisse credas. Dionysius de Mystica Theologia scripturus, hæc mihi videtur plane imitatus. Dixerat paulo ante Iamblichus τὸ αὐτῶν θεοσώφει μύσῃς ὅτι. Dionysius exorditur τῆς αὐτῶν θεοσώφει μύσῃς — τὸ ἁγιστιανὸν ἐφορε θεοσοφίας. Noster ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς φαντασίας καὶ τῆς αἰσθητικῆς εἰδῶλον, ὅτι τὸ νοεῖν ἀλήθειαν. — Dionysius τὰς αἰσθητικὰς ἀπολαύσεις. καὶ τὰς νοετῶν ἐνεργείας ὅτι. Idem Epistola IX. πᾶσιν φαντασίαν ὅτι τῶν ἱερῶν συμβόλων ἀποσκοπεύοντες — πρὸς ἀπλῶν καὶ ὑπερφύσιν, καὶ ὑπερδρυσμῶν τῶν συμβόλων ἀλήθειαν ἀφαιρῶντες. Vide infra S. X. c. II.

L. 26. Ἰλὺς μὲν ὅτι. Porphyrius dixerat Ægyptios in precibus Solem invocare ex luto emergentem. Ἰλὺς in Ægyptiorum Theologia plane idem valet quod ὕλη Græcorum. Simplicius Physic. I. Αἰγύπτιοι τὴν τὴν πρώτης ζωῆς, καὶ ὕδωρ συμβολικῶς ἐκάλουν, ὑποστάντων τὴν ὕλην ἐλεγον, ὅτι ἰλὺς πᾶσα ἔστι καὶ ἐστὶν ὅτι χῶρα αὐτῇ τῶν ἁγνῶν καὶ αἰσθητῶν ὅτι. Asclepiades & Heraiscus qui Ægyptiorum Theologiam, apud Damascium, tradunt, videntur idem dicere cum prima mundi geniti principia faciunt ὕδωρ & ψάμμον. Orpheus quoque qui secundum Ægyptios θεολογεῖ, apud Athenagoram scribit ἐκ τῶν ὕδατος ἰλὺς καὶ τῆς. Phanicum traditio, teste Sanchuniathone apud Euseb. l. I. Præp. c. X. docet prima principia fuisse spiritum aeris tenebrosi, & chaos turbidum; ex horum mixtione ἐγένετο Μῶτ, ὅτι πᾶν φασιν ἰλὺν. Porro apud Eusebium habetur, καὶ ἐξέλαμψε Μῶτ, ἥλιος τε καὶ σελήνη, ἀστέρες τε καὶ ἄστρα μεγάλα. Ex his sequitur lumen primo fuisse illuminatum, deinde Solem apparuisse. Ait quidem Sanchuniathon in limo fuisse sydera, quod convenit cum Porphyrio, qui, ut jam dixi, scribit Ægyptios adorare Solem ἐξ ἰλὺς ἀναφανέντα. Iamblichus Solem pro Deo creatore symbolice accipit.

P. 151. Ἐπὶ λωτῶν καὶ ἱερέων. Inter Solem & Lotum sympathiam observarunt Theophrastus, Plinius, & ante eos, Ægyptii. Sole Oriente se attollit, caput erigit, folia explicat, papavera ad calorem convertit; vespere mæret, sub aquis latet, caput obnubit, mira industria, ut vix manu demissa possit inveniri. Sunt & aliæ herbe solifegæ, Cicoreum, Malva, Calendula, Heliotropium, Helioscopium, Tithymallus. Hujus symboli expositionem adfert (sed ex hoc loco) Pierius in Hieroglyphicis; tangit & Chisletius in Abraxa. Plutarchus Iside, ἐστὶν ὁ ἥλιος [Αἰγύπτιοι] ἐκ λωτῶν νομίζουσι βρέφους ἀνίστασθαι νεογνόν, ἀλλ' ἔτιως ἀνατλήναι ἥλιος γράφουσι, τὴν δὲ ὕλην ἥλιος

ἡλίῳ γινόμενῃν ἀναψὺν αἰνιττόμενοι. *Et alibi pene eadem.*

L. 21. Ὑπερχλωτέ & πλωϊχῶ. *Sed codices scripti melius ὑπερ. ὑπερ πλωϊχῶ αἰνιτ.*

L. 24. Κυκλοπερῇ. *Plinius*, Lotus herba in Ægypto, caulis in palustrium genere fabæ similis, caule foliisque densa congerie stipatis, brevioribus tantum gracilioribusque: fructus in capite papaveri similis, intus grana seu milium. *Theophrastus lib. 4. c. 10. de Plantis similem ejus florem esse ait τῇ σενόπτι τῆς φύλλων τοῖς τῶν κρίνων.* *Et sane recte Iamblichus non dixit τὰ φύλλα κυκλοπερῇ, (neque enim usque adeo rotunda esse innuit Theophrastus, cap. 4.) sed τὰ εἶδη ἐν τοῖς φύλλοις. Utunque folia ipsa in rotundam formam convolvuntur.*

L. 27. Κινήσῃ τῇ κ' κύκλῳ. *Lege κύκλον.* *Plinius ex Theophrasto florem Loti mergi usque ad mediam noctem: verti deinde, paulatimque subrigi, & ad exortum Solis emergere, ac patefieri.* *Philolaus Pythagoricus apud Damascium, τὰ μὲν Θεῶν κύκλον ἀνιέρων οἱ Πυθαγόρειοι. & μοχ, & μήποτε ὡς καθεύδον εἰπεῖν, ὃ μὲν ὤφειρὲς κρινὸν χῆμα ἔστι πάντων τῶν νοεῶν Θεῶν ἢ νοεῶν.* *Circulo Deum comparavit Trismegistus; & Empedocles, si recte ejus mentem capio, idem significavit, illo versu,*

Σφαῖρος κυκλοπερῆς μονιῇ ὤφειρὲς αἰών. (*Lego γαῖων, vel ναιών.*) *Deos per sphaeras populo ostendere solebant sacerdotes Ægyptii: auctor est Synesius in Calvitio. Proclus ex Porphyrio de Ægyptiis in Tim. p. 216. ἐσήμενον δὲ κύκλῳ πλωϊχῶ μνησθῆναι ζῶν, & νοεῶν ἐπιστροφῶν.*

L. 33. Ὡσπερ ὃ τὰ καθεύδον. *Potius ὥσπερ.* *Caterum sedere Deum, vel quiescere Mercurius apud Eusebium in Præp. docet, per alas demissas; eundem movere & volare, per alas expansas. Dionysius Epistola nona bene hunc locum illustrat, in explicatione Crateris.*

L. 34. Ἐπὶ πλοῖς ναυπηγόμενος. *Mar-*

tianus Capella l. II. *Ibi quandam navim, totius naturæ cursus diversa cupiditate moderantem, cunctâque flammæ congestionem plenissimam, & beatissimam circumactam mercibus conspicatur. Cui nautæ septem, germani tamen, sui que similes præsidebant in prora. Lego similes. Præsidebat in prora Felis forma depicta, Leonis in arbore, Crocodili in extimo. Hæc animalia soli peculiariter sacra fuere. In eadem vero rate fons quidem lucis æthereæ, arcanisque flouibus manans, in totius mundi lumina fundebatur. Eusebius de Ægyptiis, ἡλίου σημαίνοντι ποτι μὲν δὲ ἀνδράπευε ἐπὶ βεβηκότος πλοῖον, & πλοῖον ἐπὶ κροκοδείλου καίμενον. Vide Porphyrium in Antro, ubi docet Ægyptios Solem & omnes Demonas constituere, non in solido, sed super navigium.*

C A P. III.

P. 152. l. 1. Πᾶν μέγιστον ἐρεῖν. *Vide si libet Fulianum de Sole, qui hæc diffundit in plura. Bene & plene veteres Physici nominarunt Solem cæli, & mundi cor. Videatur Ficini liber de Sole.*

L. 9. Σχηματίζεσθαι. *Porphyrius μεταχ. Hunc locum male digestum sic ordina, μορφὰς ἀμβλεῖν καὶ ὡσαν τοῖς ῥ. ἀσχηματίζων. ἐν δὲ κινύμενος. ὃ & c. Macrobius Saturn. l. 1. c. XVIII. Hæ ætatum diversitates ad Solem referuntur, ut parvulus videatur hiemali solstitio, qualem Ægyptii proferunt ex adyto, certa die; quod tunc brevissimo die veluti parvus & infans videatur. Exinde autem procedentibus augmentis, æquinoctio vernali similiter atque adolescentis adipiscitur vires, figuraque juvenis ornatur. Postea statuitur ejus ætas plenissima effigie barbæ, solstitio æstivo; quo tempore summum consequitur augmentum. Exinde veluti senescenti per deminutiones dierum quarta forma Deus figuratur. Respexit Ægyptiorum hanc Theologiam, Orpheus, ubi de Sole,*

E e e

Αλλὰ.

Ἀλλαχθεὶς δ' ὄνομ' ἔχε, ὡροσυνυμίας
 ὡροσέχασον
 Παντοδοπὰς καὶ καμρόν, ἀμειβομύοιο
 ἄρσενιο.

L. 20. Διαδοχὴ δὲ τῆ. Omnes qui-
 dem sic legunt codd. scripti; verti ad sen-
 tentiam. Capite proximo sic etiam scribe-
 batur, licet διδαχῆς, nescio quomodo, ir-
 repserit. Possit & δὲ γωγὴ hic locum ha-
 bere.

L. 29. Πολλὰς ἐαυτῷ ὑποδοχάς. Rectius
 αὐτῷ. Proclus in Pol. τὰς Θεῶν ὡροδόχας
 τὰς εἰς τὸ πᾶν, καὶ τὰς μεταδόσεις ἐν τοῖς με-
 τέχαισι διατρέχου καὶ μεμετασιν γίνεσθαι.

L. 30. Τοιαύτας δὲ χάς. Αἰγυπιοί. Sup-
 plicationibus Dei nominum varietate
 refertis utuntur, Scutellius; πολυωνύ-
 μοις, aut aliquid tale legit.

L. 31. Αὐτοψίας. Quando Deorum
 aliquem eliciebant.

L. 32. Αἰπνὲς ἔχουσι. Lege ἔχουσι;
 & mox ἔχου.

CAP. IV.

P. 153. l. 5. Ἀσμεῖα ὀνόματα. Talia
 sunt apud Alexandrum Trallianum lib. II.
 Μδ, Θρδ, Μῦρ Φδρ, Τδξ, Ζα, Ζων, Θε,
 Λε, Χε, Γε, Ζε, Ων. ὡς περὶ τῶν ὀνομάτων ἐν
 τοῖς ὀνόμασι τέτοις &c. Iterum ἰδὲ λέγω
 δὲ μέγα ὄνομα, Ιαξ, Αξυφ, Ζύων, Θρδξ,
 Βαῖν. Χωώκ. Huiusmodi erant ἐφέσια
 ἡράματα, de quibus Hesychius. Sunt
 & apud Latinos, Catonem, Varronem, &
 Marcellum de Medicamentis Empiricis
 horum exempla. Efficaciam & vim testan-
 tur historiae; operandi rationem non ita fa-
 cile est explicare. Mihi in magnis constituto
 temporis angustiis sufficiat raptim curioso
 lectori indicare scriptores aliquot obvios,
 qui hunc nodum solvere conati sunt. Vi-
 deatur igitur Origenes contra Celsum l. I.
 p. 17, & 19 item l. V. p. 261. nec non
 nota Gubiel. Spenceri, v. Cl. collegae quon-
 dam nostri, in locos citatos. Euseb. Præp.
 l. IV. c. I. Maimonidem adde in Duct.

cap. XXXVII. p. III. Videatur Delrio
 Disq. l. I. c. IV. 2. I. ex sacerrimo li-
 bro Arbagthel. Franciscus Vallesius
 S. Phil. c. III. Liber Cosmi parte IV. p.
 303, 304 Rittangelius in Jetzirah p. 14.
 Nicephorus in Synesium, Plinius N. Hist.
 l. 28. c. 2. Irenæus l. I. c. XVIII. Conrin-
 gius, qui hunc locum citat de Hermet.
 Med. c. 28.

L. 8. Περί ὧν παρεδ. τὰς ἀναλ. ὡροδ.
 Θεῶν. Codices scripti ὡροδ. Θεῶν, & Scu-
 tellius, de Diis, à Diis accipimus. Vi-
 detur legisse ὧν παρεδξ. ὡροδ. Θεῶν ὡροδ.
 Θεῶν. Socrates in Cratylo hæc illustrat
 nominibus Διὸς & Ζηνός. Proclus quo-
 que in eundem locum commentans ait ἀπὸ
 ἀμφοτέρων ὁμοίως τῶν ὀνομάτων καὶ ὡροδ.
 καὶ εἰς αὐτὰν, καὶ τὰξιν ἐν τοῖς Θεοῖς, δηλῶ.
 Vide eundem in Theol. Pl. l. I. c. XXIX.
 & l. V. c. XXIII.

L. 13. Νοεῶς καὶ τῶν θεῶν ἀνδρώπιδον
 νῦν. Per quem intelligimus uno & simplici
 intuitu prima principia.

16. Κατὰ νῦν τοῖς Θεοῖς συνηνωμένον.
 Ita ut in iis tanquam in speculo, clarissime &
 exactissime entia omnia videamus. Hæc est
 Græcis ὁρατὴ θεοφάνεια. Aquinas p. I. 2.
 12. Art. 3. ad 2. Ex perspicuitate intel-
 lectus & refulgentia divinæ claritatis
 in corporibus glorificatis, divina præ-
 sentia statim cognoscitur.

L. 21. Νοεῶς δὲ ἔστιν ὁ νοεῶς. Mal-
 lem ὅπως δὲ ἔστι νοεῶς. Confer cap. II. Di-
 onysii de Myst. Theol.

L. 26. Καὶ ἀγνώστῳ. Dionysius
 Myst. Theol. c. I. τῷ ἀγνώστῳ τῷ πατρὶ
 γνώσεως ἀνεργασίας, καὶ τῷ κρείττω ἐνέμε-
 νῳ, καὶ τῷ μηδὲν γινώσκοντι, ὑπὲρ νῦν γινώ-
 σκων. v. cap. II. S. I. & Epist. I. & IX.

L. 28. Ἐπὶ τέττοις τῷ θεῷ εἰσὶν &c.
 Ita quidem Plato in Cratylo de Fove phi-
 losophatur. Sed communis est nostrorum
 Theologorum sententia, nominibus divinis
 divinam essentiam significari ὅτι ἔστι, non
 autem δὲστι. Vide f. Cyparissioti decadem
 IV. ὄνομα τῷ ἀρρήτῳ Θεῷ εἰσὶν εἰρησ.
 Justinus

Iustinus Apol. II. cujus quidem dicti rationem reddit Cohort. ad Græcos, p. 19. Nazianzenus de Deo,

— Πανώνυμε, τί σε καλέσω

Τὸν μόνον ἀκλήϊστον —

Pachymeres in Dionysium de Divinis Nom. ἰσον, ὅτι καὶ ὁλικῶς καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὀνόμασι ἐ συμμάχουσιν εἰσὶν, καὶ ὅτι ἢν ἐστὶν, τὸ πρὸς ὅτι οὐκ ἐστὶν. Proclus III. in Tim. Οὐκ ἀπὸ ἐκφωνήσεων ἢ τῶν ὄντων ἀλήθεια γινώσκεται, καὶ δὲ ὡς οἱ οὐρανὸν πνέει. De Theurgis idem scribit apud eos esse ὀνόματα ἡσυχαστῶν ἀρρητὰ, n. quæ propter δὲ λαβείαν noluit de mundo proferre. De Demiurgo idem observat; idem de Deo omnium summo adhuc colligendum. De divinis Nominibus scripsit Mercurius, teste Plutarcho Iside; Amelius, teste Proclo, in Timæum; Porphyrius, quod docet Suidas; Theodorus Asineus, si recte Proclum capio in Theol. Plat. Idem Dionysius, Scotus; Ineffabilis natura, nullo verbo, nulla nomine, seu aliquo sensibili sono, nulla re significata proprie potest significari. Hinc sequitur, utramque Theologiam καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς veram esse, si-bique invicem non contradicere. Vide Mercurii Asclepium, c. VIII.

L. 25. Κρατῶν γὰρ ἐστὶν, ἢ ὥς διαίρειται εἰς γνώσιν. Dionysius cap. V. de Divinis Nom. Ὑπερῆσι, ἢ ὑπερῶσι, ἀρρητῶς, ἀγνωστῶς, ἀνέκφαντῶς, καὶ ἄλλῳ ὑπεραίρουσα πᾶσι ἐννοεῖται, Interpres; ipsam copulationem mentis superat. Corderius in Annot. Nota, cum ait de Deo, quod ipsam copulationem mentis superat, i. e. inquit S. Thomas, excedit ipsam copulationem intellectus beatorum, qui essentiam Dei vident per copulationem sui intellectus cum ipsa essentia Dei. Semper ego existimaui Theologia Scholastica patres non satis firmo uti fundamento, dum sua dogmata solis Dionysii effatis superadificant. Locum hunc aliter legi oportere: & ex ipso Dionysio, & Iamblichō, προῖναι restitui debere γνώσιν,

non egit probatione. Proclus in Tim. II. Ἀλλὰ καὶ Θεῶν γνώσεις, ἀλλὰ τῶν μετὰ τῶν ψυχῶν, ἔγωγε καὶ ὀνόματα. v. p. 23. l. 36.

L. 33. Ἀναρρητῶς. Dionysius capituli I, Theol. Myst. Sectionem primam hinc deformavit.

L. 35. Διατί τῶν σημεῖων τῶν τὰ βάρβαρα καὶ τῶν ἐν ἡμέτεροις οἰκείων περιλαμβανόμενων. Ista est trium cod. scriptorum lectio. Eusebius tamen legit τῶν ἀσχημάτων, minus vere. Certe hac adfert Porphyrius pro alia objectione, & à priori, diversa; si Eusebium sequamur, nulla erit diversitas, sed mera repetitio. Barbara autem nomina seu vocabula sunt quæ ex linguis exteris præcipue Ægyptiaca, Phœnicia, Assyria, vel Hebræa petita fuerunt. Sub Assyria lingua, Chaldaea & Hebræa aliquando intelligitur. Themistius, horum temporum & hominum, in Orat. ad Valentem, Solomonis proverbia appellat Ἀσσυρία καὶ φœνικία; nec non Phœnicia eadem dicitur, Chærilus de Solymis ad lacum Asphaltiten habitantibus,

Γλωσσῶν μὲν φοινικιστῶν ἀπὸ σημάτων ἀφ' ἑνὸς.

Et Lucianus, φωνὰς ἀσχημάτων περιλαμβανόμενα γίνονται ἀν' Εβραίων ἢ Φοινίκων. Quæ quidem verba favent lectioni hujus loci, quam retinet, Eusebius. Novit Plato Syrias & Phœnicias fabulas (μύθους.) Putant docti eum ab invidioso apud omnes gentes nomine de industria abstinuisse.

L. 37. Διότι γὰρ ἰσὺν ἔδωκεν. Respicit Oraculum bene notum,

Μένοι Χaldaïοι σοφίην λάχον, ἢ δ' ἀπ' Εβραῖοι.

Origenes I. contra Celsum scribit præter Ægyptios & Persas etiam Indorum Brachmanas hujusmodi efficacia nomina habuisse. Ægyptii & Babylonii, gentes antiquissimæ, primæ Deorum cultum accepere; & sanctitatis opinione claruerunt. Ægyptus totius mundi templum dicta est; sub decanorum, (i. e. Angelorum) tutela posita credebatur, quemadmodum & Judæa quoque, ipsis te-

stantibus Ægyptiis apud Origenem. Hos Angelos lingua cujusque gentis auctores extitisse idem Origenes opinatur; inde fieri, quod istarum linguarum vocibus primævis invocati libenter pareant. Hoc esse illud arcanum, puto, quod Adamantius se celaturum dicit. Sed recte dixit Iamblichus p. 140. ἱεροὺς ἀνδρωπεύοντες πάντας ὑπάρχοντες, & in omni gente, qui Deum colit, à Deo, quacunque utatur lingua, exauditur.

P. 154. l. 3. Συγγενὲς τοῖς θεοῖς λέξι. *Judei lingua Hebræa hanc affinitatem cum Deo esse contendunt. Liber Cosri p. IV. Lingua divinitus creata (Hebræa) quam Deus docuit Adamum &c. omnium proculdubio perfectissima, & rebus ipsis convenientissima. Angeli majorem ejus rationem habent, quam aliarum; figuræ literarum illius non sunt ex accidente, sed propter rationem aliquam cum unaquaque litera convenientem. Eadem pane & Philo libro de Cherubim. Porphyrius autem περὶ ἀποχ. II. S. 34. nullo omnino sermone Deum satis digne coli posse existimat, quoniam omnis λόγος ἐνυλός ἐστι, qui voce profertur; etiam ὁ ἐνδον, ὅπου παθεῖ ψυχῆς ἢ μεμολυομένης.*

L. 6. Πρῶτα ὀνόματα. Socrates in Cratylo, Οἱ πρῶτα ὀνόματα οἱ θεοὶ ἔδωκεν---ὅτι πρῶτα βαρβάρων πινὼν αὐτὰ παρειλήφαμεν.

CAP. V.

L. 18. Εἰ μὲν γὰρ λέγει ὁ κτὶ σωδὶκλῶ. Docet Plato in Cratylo quædam nomina esse κτὶ φύσιν; ait Aristoteles ὅτι φύσις τῶν ὀνομάτων ὁδὸν. In his, ut in aliis multis, Aristoteles Platoni videtur contradicere, non autem re ipsa contradicit. Quo modo autem res hæc se habeat, Magentinus & Psellus ex Ammonio, docent ad librum περὶ Ἑρμηνείας. Non est interim dubium, quin Aristoteli Origenes adversetur, qui libro V. contra Celsum affirmat, nominum na-

turam non esse ad hominum placitum, id quod visum est Aristoteli. Rationem subnectit, ὅτι γὰρ πρὸ ἀρχῆς ἔχουσιν ἀπὸ ἀνδρώπων αἱ ἐν ἀνθρώποις δόξαι. Credo & hac sententia locutum hunc Iamblichum; quoniam Plato in Cratylo originem nominum rectorum ad Deum referat, veramque nominum ὁρδόντην regulam ē barbaris linguis petendam moneat. Voluere & Stoici nomina esse φύσει, μὴ μετὰ τὴν φύσιν. Sed nec isti Aristoteli refragantur, qui multa talia vocabula proxima ad rerum naturam excogitavit; tale est ἐν πλείεσσιν, ὅπου, ψευδής, &c. de quibus Ammonius. Origenis opinio eadem esse videtur, quæ fuit Cratyli, & Heracliti, ἐκείνων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς φύσεως ἀφωριζομένων πλεονόντων οἰκείον ὄνομα. Atque adeo nomina εἰσὶ κενὰ τῆς φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς τεχνικῆς εἰρήσονται τῶν ὀνομάτων. ὅτι τῆς οὐσίας, & τοῖς ἐν ὕδατι, ἢ τοῖς κατὰ πτερὰ ἐμφαινέσθαι εἰώδουσι. Vide & Simplicium de Archyta p. 9. in Categorias.

L. 21. Εἰ δὲ τῇ φύσει σωδὶκλῶ. Lege quæ Platonis Cratylo præmisit Serranus. Tria nominum divinatorum genera ponit Proclus: maxime divina vult in ipsis Diis fundari; secunda pertinere ad Dæmonas, hoc est, eorum esse inventa; tertia à prudentibus hominibus apposite ad res excogitari. Sequetur, ex his priora esse maxime ἐνεργεῖα καὶ δυνάμεις, ut loquitur Origenes.

L. 25. Οὐδὲ γὰρ τὸ αὐτὸ λέγει ὁ Ἀσκληπιοῦς. Hæc fere habes in Asclepii definitionibus ad Ammonem. Opinor à nostro transumpta fuisse. Fesius F. Sirac in Prologo, ἐκ γὰρ ἰσοδυναμείων αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς Ἑβραϊσὶ λεγόμενα, καὶ ὅπου μεταχθὲν εἰς ἑτέραν γλῶσσαν. Vide & Hieronymum in Prophetam Esaiam l. II. & Chrysostomum de Obscurit. Proph.

L. 31. Ἀλλὰ πῶς γὰρ δυνάμει σωδὶκλῶ. Origenes libro I. & V. incantatorum experientia hoc confirmat. Nomen hoc Sabaoth, si lingua Hebræa profertur,

ratur, in incantationibus valebit, si mutes in dominum exercituum, nihil ages. *Nicephorus in Synes.* εἰσιν ὀνόματα παρ' ἐκείνοις θεοσδοτα, δυνάμιν ἐν πελεταῖς ἀρρήτων ἔχοντα, ὡς περ ὁ Σαβᾶθ, ὁ Ἀδωναὶ ὁ Χερβίμ, ὁ Σεραφίμ, ὁ Αβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, ἃ εἰάν τις τῶ Ἑλλήνικῳ μεταδῆς ὁφέλετον, ἀφανίζεις τῶ αὐτῷ δυνάμιν καὶ ἐνέργειαν. *Eadem Psellus ad Oraculum,* Ὀνόματα βάρβαρα μύησις ἀλλότῃς, *Ficinus ad Cratylum,* In quibusdam nominibus Hebræis mira latet virtus. *Celsus apud Origenem l. VIII.* εἰάν τις βαρβάρως αὐτοὺς ὀνομάζῃ τις, δυνάμιν ἐξέσιν· εἰάν τις Ἑλληνικῶς ἢ Ῥωμαϊκῶς, ὅτι ἐπ. *Putabat Synesius non omnes quidem Demonas Aegyptiacos lingua Aegyptiaca evocari potuisse; Origenes credidit solos Aegyptiacos respondere vocibus Aegyptiacis; omnes autem obtemperare quoties nominibus Dei Hebraeorum adjurarentur, quoniam is esset universi Deus & Dominus. Libro octavo sic scribit: Non est Deus maximus unus eorum qui certam aliquam linguam sortiti sunt, sive Græcam, sive Barbaram, cæterarum ignari, nec solliciti de alienæ linguæ hominibus.*

P 155. l. I. Ἀμφιβολίας πελάτιον ἐμπεριέχει. *Non facile hoc persuadebit. Vocabula quavis in lingua quo sunt pauciora, eo πολυσημότερα. Lingua ætatem postulant; non simul nascuntur & perficiuntur. Hebræa semper angusta fuit. Arabica varia & multiplex; testis vox Gazaron. De Phœnicia, quæ alias multas complectebatur, Philo in explicatione Theologia istius gentis, fatetur apud Eusebium esse ἀμφιβολόν. Ecce verba, Οὐ γὰρ ματαίως αὐτὴ πολλαχῶς διεφείλετο, ἀλλὰ πρὸς αὐτῆς παρεκδοχαῖς τῷ ἐν πράγματι ὀνόματι, ὥς οἱ Ἕλληνες ἀγνοήσαντες τῇ ἀμφιβολίᾳ τὴ μεταφράσεως πλανηθέντες, ἄλλως ἔξεδέξαντο. In Aegyptiaca lingua non minorem fuisse ambiguitatem arguit magna discrepantia illa, quæ apud Plutarchum in Iside apparet in Deorum nominum interpre-*

tationibus; item apud Herodotum, & Eratosthenem, ubi in Regum nominibus explicandis multa inter interpretes dissentio, dum alius Sirium vertit ὕδον ὑόρρην, alius longe abiens, ἀβάσκαλον: Saophis aliis est κερμασίς, comatus; aliis ἀρημαπίς, negotiator.

L. 10. Ὡς Αἰγυπτίων πρῶτον τῶ μετυσίαν τῷ Θεῷ ὁκλήσεσιν. *Ubi primi homines, ibi haud dubie primus Deorum cultus. Scythæ apud Justinum l. II. probant Aegyptum diutissime aquis inundatam fuisse, adeoque ad animalium vitam multis seculis inhabilem. Contentionem de antiquitate alii inter Phrygas & Aegyptios fuisse scribunt. Scythæ ad Caucasum habitantes dicti fuere Phryges. Aegyptiis palmam tribuunt magno consensu historici bene multi, quos Grammatici ad versum 268. libri IV. Apollonij Rhodij testantur. Herodotus l. II. scribit Aegyptios aras, simulacra, & delubra Diis primos posuisse. Lucianus in l. de Syria Dea, Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἀνθρώπων λέγοντες Θεῶν περὶ νοῦν λαβεῖν καὶ ἰερεῖς εἰσαγεῖν πρῶτοι τῶ ὀνόματι ἰερεῖς ἔγνωσαν.*

P. 155. l. 17. Τὰς ἰσας δυνάμεις. *Origenes l. I. contra Celsum p. 17, 19, 20, 261, 262.*

L. 18. Πλάσματι. *Hæc Origeni ita visa sunt vera, ut dixerit Magiam non esse rem αὐτοῦτον, prout Epicuro & Aristoteli visa est; sed certam & rationibus niti, licet perpauci eas caperent. Eusebius Præp. l. IV. c. I. fraudes non dubitat esse, quoniam μετὰ τινος ἀσέμει καὶ βαρβαρικῆς ἐπιρρήσεως omnia administrantur. Nec tamen vocibus solum barbaris ista gerique existimet: sunt ἐπεωδαὶ omnibus linguis. Hispanorum vulgus quasdam recitationes contra morbos habent, dictas Ensalmos. Africanus apud Hippiatricos penes me nondum editus, ad Coxæ dolorem Psalmi cuiusdam versum cani jubet. Sunt & alia istiusmodi sub Chrysostomi & Theophylacti nomine à Graculis recentioribus ficta carmina in eodem cod. MS°, quæ nunc prætereo.*

Tota res indiget altiori disquisitione. Mihi quidem sic videtur, nomina esse καὶ σωδὴν-
αλῶ, ut voluit Aristoteles; quod autem
quædam in carminibus usurpata effectus a-
deo miros sortiantur, id quoque esse καὶ σω-
δὴν-αλῶ, pactum intelligo cum malis Damo-
nibus initum.

L. 19. Οὐδὲ μεγαλύματα. Ficinus,
sed neque prætegmina, involucraque
ejusmodi per nostras passiones efficiun-
tur, ex fama divino tributas. Scutel-
lius, sed neque hæc involucra & tegu-
menta nominum humanis ex affectibus
oriuntur, quæ divinis sunt consecrata.
Vigerus, quædam earum quas ipsi pati-
mur, quæque tamen ab iis Deo tribu-
untur, mutationum involucra. Legit is
ἡνωμένων pro ἡνεταί. Hanc esse loci men-
tem puto; vocabula ἀσπύα, vel sunt in-
cantatorum fraudes, vel nos ipsi fallimus,
nostros affectus Deo tribuentes, dum in
precibus misericordiam, bonitatem, justi-
tiam, sapientiam ejus prædicamus; quæ
Dionysius ideo Dei metaphorica nomina vo-
cavit, quoniam (ut eum explicat F. Sco-
tus) à creatura ad creatorem transferuntur.
Corderius in Observ. gen. ad Dionysium
VIII, IX, & X. hæc eadem docet. Per-
fectiones (quas in Deo nominamus) sunt
prius in Deo & de Deo dicuntur, quam in
creaturis; nam à Deo in creaturas manant:
quantum autem ad impositionem nominis,
prius à nobis imponi creaturis, quas prius
cognoscimus; unde & modum significandi
habent, qui competit creaturis. Hinc di-
citur, nominum divinorum causam efficien-
tem esse mentem humanam; materialem illa
effecta, unde mens nomina colligit: de qui-
bus late Cyparissiotæ Dec. IV. Hæc igitur
verba nihil aliud sonant, quam ea ejusdem
Porphyrj paulo prius in hac Epistola posita,
ἀγνοῦντες ὅτι δ' ἰδίον παῖθ' ἔ' αὐτῶν φαντα-
σίας ἐκείνῳ προσηύπουν.

L. 24. Τὰς προσφύρας λέξεις. Ideo
Dionysius nullum Deo nomen tribuendum
censet, quod non contineatur in sacra scri-

ptura. Damnabatur Adelbertus Romæ sub
Zacharia P. quod plures Angelos in preci-
bus nominaret, quam tres illos, quorum
meminit divina pagina.

25. Ἐναντίας ποιεῖμεθα καὶ τῷ θεῷ ἐν-
νοίας. Notiones quæ de Deo erant apud
homines primæ, erant veræ; nec ratio red-
di potest cur primi mortales alias de Deo
traderent notiones, quam quas acceperant.
Tertullianus, id verum, quod primum.
Et Manethos in libri cujusdam sui titulo
bene conjunxit Ἀρχαῖσθ' ἢ Εὐσεβείαν.
Ab adversariis tamen potestatibus falsæ de
Deo opiniones hominum mentibus infundun-
tur. Porphyr. Ἀποχ. l. II. S. XL. Sponte
etiam nostra haud dubie, ex mentis infirmi-
tate, plurima Deo parum affingimus. Ho-
rum medicina vera & vetustissima religio.

L. 28. Οἱ ἁπλοῦτοι καὶ ἀσηπτοὶ τοῖς νό-
μοις. Osirin & Mercurium intelligit. De
hoc constaret, si superesset Sanchoniathonis
labor de Theologia Ægyptiaca. Laudat
Suidas.

L. 29. Ἐμὲ μόνον. Porphyrus IV. de
Abst. hanc statam orationem pro omni
mortuo ab Ægyptio libitinario haberi scri-
bit, O Domine Sol, & vos Dii reliqui,
qui vitam hominibus largimini, me ac-
cipite, & Diis immortalibus familiarem
commendate; ego quidem Deos, quos
parentes mihi colendos demonstra-
runt, pie semper colui, quamdiu in hoc
seculo vixi. In codice Seb. Feschii rubrica
hic in margine signatur, Οἱ θεοὶ πάντες ἀ-
κίνητοι θεὸν μέγιστα μένειν.

L. 32. Παλαιὸν δὲ χρῶν. Socrates in
Cratylo, Secunda rectæ appellationis regu-
la est, quemadmodum in Precationibus
lex jubet, ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἔστιν
ἡμῶν, δὲ χρῶν οἱ πάντες καὶ ὁ πόθεν χαίρουσιν ὁ-
νομαζόμενοι, ταῦτα καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς καλεῖν ὡς
ἄλλο μὴδὲν εἰδότες. καλῶς γὰρ δὴ ἔμοιγε δο-
κεῖ νενομιστός. Vide quæ collegit Cardi-
nalis Bona Rer. Liturg. l. I. c. V. Ex
Proclo, II. in Timæum disco Athenienses
habuisse preces statas, & immutabili scri-
ptura

ptura in templorum parietibus, vel fixis tabulis consignatas. Immutabiles quoque hymni erant; talis erat ille mulierum in Elide,

Ελθεῖν Ἡρώ Διόνυσσε
 Ἀλίου εἰς ναὸν ἄγρον
 Σὺ δ' ἁρπάσσιν εἰς ναὸν,
 Τῷ βοέῳ ποδὶ δούων,
 Ἀξίε ταῦρε, ἄξιε ταῦρε.

L. 34. Αφαιρῶντες. Taxat hoc Socrates, in Cratylo. p. 414.

L. 36. Εξίππια. Asclepius, Ελλώων ἱερὴ φάσμα φεάσις ἔξιππον ποιήσῃ δ' σερμὸν καὶ σιβαρόν, ἔδρεργητικῶς τῷ ὀνοματῶν [Αἰγυπτίων] φεάσιν.

L. 40. Φύσει γὰρ Ἑλλῶες νεωπεροποιοί. Ingeniorum Gracorum levitatem pluribus Cicero perstringit, præcipue Oratione pro L. Flacco, Theologiam ab Orpheo ac-

ceperunt; hujus tam diversas & plane discrepantes extitisse traditiones ostendere Eudemus & Hieronymus, ut nihil in toto corpore immutatum permansisse videatur. Magna fuit Gracorum in publicis monumentis custodiendis negligentia; unde semper ad fingendum impune & tuto data est iis, qui arripere vellent, facultas. Fuit semper quoque apud Gracos gloria quam veritatis antiquior amor. Ελλῶσιν ἀπαλαίπωρος τ' ἀλνθείας ἡ ζήτησις; vetus querela: Sed & Hecateus dixit, οἱ γὰρ Ἑλλῶων λόγῳ πολλοὶ τε ἔχουσι, ὡς ἐμοὶ φαίνονται. Fatetur Porphyrius apud Eusebium Gracos corrupisse omnem quam ad Deos cognoscendos acceperant à majoribus institutionem. Civilis sapientiæ magistri rerum publicarum eversionem apud Gracos attribuunt eorum in concionibus loquacitati. Prodiere Oratores novi, stulti, adolescentuli.

S E C T I O O C T A V A.

C A P. I.

P. 157. l. 20. Ερμῆς ἐν διαμυθείαις βιβλίοις. Numerus merito multis videtur incredibilis. Si figuris olim designabatur, facilis error fuit; qualis in omnibus fere scriptoribus reperitur. Bochartus putat versus intelligi, non libros. Hornius Philos. Hist. l. II. c. VII. quædam ex Iamblichis quæ non sunt in Iamblichis citans, volumina hoc in loco esse ait papyri folia. Eadem fuit Genebrardi sententia Chronol. l. II. & Eugubini in Per. Philos. Ursinus in Trismegisto numerum ipse auget, & affirmat Iamblicum esse trabale mendacium. Quod temere satis dictum, cum Iamblichus non ex suâ, sed Seleuci fide id scripserit. Ad tollendam mendacii suspicionem, oportet meminisse jam inde ab initio hujus scriptionis monuisse Iamblichum sub Mercurii nomine sapi-

entes Ægyptiorum sua edidisse omnia commentaria, quæ quidem tanto nomine digna judicabantur. Monet quoque capite IV. proxime sequenti multa circumferri scripta ὡς Ερμῆς, quæ ab eo minime prodierunt; ejus tamen nomine insignita fuisse, quoniam ejus opiniones edifferebant. Porro quæ sunt Iamblichis βιβλίοι, re vera λόγοι erant; eo certe titulo Mercurii commentarij à veteribus laudantur. Jam λόγοι non solent esse ita prolixī; & breves sunt, qui hodie eum auctorem profitentur, & imitantur.

L. 22. Σέλαδης. Isto nomine plures veniunt. Sacerdos hic fuisse videtur ex hoc loco. Et Porphyrius II. de Abst. Seleucum Theologum commemorat; Suidas ait Seleucum Alexandrinum scripsisse. ὡς δὲ Θεῶν βιβλία ρ'. Credo Mercuriales in Epitomen redegisse.

L. 24. Μαρεῶς ἰσοπέ. Ita apud Eusebium scribitur. Apud Porphyrium ὡς ἀποχ. & in Feschiano Regiisque codd. item apud Scutellium & Ficinum, Μερεῶς; Plutarcho idem est Μαρῆδων. Is de seipso apud Eusebium scribit in Epistola ad Philadelphum, Manethos flamen sacrorum & scriba adytorum Ægypti, genere Sebenita, Heliopolites, domino meo Ptolemæo salutem. Narrat præterea se, quæ de Diis prodiderat, desumpsisse ex columnis in Seriadica terra positis; quibus sacra, ut ait, dialecto sacræ erant notæ insculptæ à Thout, primo Mercurio. Ex vero post diluvium ex sacra lingua in Græcam notis itidem sacris veris fuere, & libris commendatæ, in adytis Ægyptiis reponebantur ab Agathodæmone, altero Mercurio, patre Tat. Hos veros & genuinos fuisse Mercurii libros est verisimile, de quibus Clemens Alexandrinus accurate differuit; nam ingens numerus, quem commemorat hoc in loco Iamblichus, vix videtur columnis inscribi potuisse. Summa horum librorum eadem est cum summa annorum, quos XXX. dynastiis Ægyptiacis tribuit Manetho & vetus Chronicon apud Syncellum; uterque Mercurij libros sequebatur. Nullo tamen modo adduci possim ut credam, non libros hic intelligi, sed orbium cœlestium revolutiones, quam quidem opinionem viro magno miror placuisse. Βίβλοι sunt, non ὡς ἰσοπέ, volumina. Ἀρχαὶ ἐσσιδν, non δυνάστες in populos numerantur. Mercurius non poterat rationem annorum inire, adhuc, cum viveret, non cognitorum: post ejus tempora (de Agathodæmone Mercurio loquor) ad eos annos complendos supererant dynastiæ XXVII. Porro diligentius hæc mihi perpendenti, hi libri de quibus nunc sermo est, non videntur alii esse, quam Hermetis γενικά, quorum meminit Eusebius in chronico, & Stobæus aliquoties. Argumentum utrorumque idem. In Genicis agebat Hermes de principiis rerum generalibus; Deo, Intelligibili, Mente,

mundi Anima, Natura, Mundo, Animal, Homine. Hæc colligo ex eo sermone qui Clavis inscribitur, qui epitome fuit τῆς γενικῆς. Hæc ἤρως Hermetis Iamblichus περὶ ὅλων ἀρχῶν βιβλος vocat, quo titulo Origenes, Porphyrius, Damascius, aliique usi sunt in scriptis ejusdem argumenti. Ut erat argumentum generale, ita & modus tractandi communis. Multa proponebat magis, quam explicabat. Inde est, quod ipse, vel Pseudo-Mercurius, in aliis scriptis nonnulla ex Genicis repetit & particularius tractat. In Clave, Οὐκ ἦκεν οὐδὲν τῶν γενικῶν, ὅτι ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς τὴν πάντων πᾶσαι αἱ ψυχὰς εἰσιν; τέτων τοίνυν ψυχῶν πολλαὶ μεταβολαί. In fragmento quodam apud me inedito (quod accepi à summo v. Is. Vossio) Ἐπεὶ μοι ἐν τοῖς ἐμπεριεχόμενοις γενικῶν λόγοις ὑπέρχετο δηλῶσαι περὶ τῆς γενικῆς ἐξ ἀρχαίων. Ex his constat id, quod supra dixi, hos fuisse λόγους potius quam βιβλους, & ex iis, quæ sequuntur in eodem fragmento, patet Trismegistum cum Tat hos habuisse ἡλικίαν λόγους. Dicta igitur sunt γενικά ad distinctionem ab iis quæ dicuntur μερικά, (de quibus proxime Iamblichus agit) non autem respectu habito ad τὰς ἡρεάς, quod voluit magnus Scaliger in Eusebium. Hoc plane sensu Ptolemæus in Tetrabiblo περὶ τῆς γενικῆς, & περὶ τῆς ἡλικίας ἀγίτ.

L. 26. Ἄλλοι ἄλλας ἀγαθὰς λέγοντες. Lege ἀγαθὰς λέγοντες, facilis divinatio. Scripti omnes, male; & Scutellius, invicem divisi calumniando. Philosophi conati sunt particularia rerum principia deducere, & explicare, ad exemplum Hermetis. Ita conjunctim posuit Olympiodorus Alex. in Comment. ad Zosimum, ὅσα ἐπὶ Ἑρμῆς καὶ φιλοσόφων ἡσυχία εἰρημυρία. Hinc ingens scriptorum Hermeticorum, in omni philosophia parte, profluxit numerus. Plato libros XV. Hermaicorum dogmatum vidit.

CAP. II.

L. 1. Περὶ τῶν ὄντων. Ex hoc sensu res omnes corporeæ & materiales excluduntur; comprehenduntur autem τὰ ἀσώματα, τὰ νοητά, τὰ αἰετὰ, & αἰδία. Alia sunt rerum imagines.

L. 2. Θεὸς εἷς, πρῶτος & τῶς πρώτης. Duos primos Deos videtur ponere. Ita & Plato, & Oracula Chaldaica. Plato non existimavit primum per se principium creavisse res conditas, sed qui secundo post eum constitutus est. Numenius quoque apud Euseb. Præp. l. XI. c. XVIII. Platoni hæc verba tribuit, O homines, quem vos arbitramini primum Deum, mundi opificem, non est primus, sed est adhuc eo superior. Hinc apparet cur secundus Deus dici soleat etiam primus. Oraculum,

Πάντα γὰρ ἐξέτελεσσε πατήρ & νῦν παρέδωκε

Διούτρω, ὃν πρῶτον κληΐζειτ' ἅπαν γένος ἀνδρῶν.

Psellus videtur primo confirmare hanc lectionem (neque enim placet κληΐζειτ' ἅπαν) deinde explicat: Mentem secundam homines vocant Θεὸν πρῶτον, nescientes patrem supremum. Plotinus l. V. En. V. c. III. de secunda mente ait, & Θεὸς αὐτὴ ἡ φύσις & Θεὸς διούτρω, θεωροῦντων ἑαυτὸν, πρὶν ὁρᾶν ἐκείνον, antequam ad superiorem illum homines contemplando perveniant. Adferri meretur totum illud caput divinissime scriptum.

L. 3. Βασιλέως. Demiurgo ille titulus ab aliis quoque tribuitur. Plotinus de Deo primo & secundo, ubi prius, βασιλεὺς βασιλέως & βασιλέων. Judæorum Deum Celsus & Julianus Demiurgum esse voluerunt; eo alium superiorem dari, qui esset pater dicendus: fuere quoque in hac sententia aliqui ex hæreticis primævis: hunc autem Deum regis nomine signanter indigitat Oraculum de Hebrais prolatum,

Αὐτογένεθλον ἀνακτα σεβάζομενοι Θεὸν ἁγνῶς.

Est autem αὐτογένεθλος idem qui mox αὐτόγονος dicitur. Si qui volunt per βασιλέως adhuc tertium principium intelligi, nempe Solem, habent sententiæ suæ firmitatem ex Porphyrii verbis paulo prius adductis, tum ex iis quæ sequuntur capite proximo. Et erunt forte hæc tria tres Platonis & Amelii reges, de quibus Proclus in Tim.

L. 3. Αἰνιγνύμενος. S. Cyrillus contra Julianum conservavit nobis ea Porphyrii verba, ex IV. de Histor. Phil. quæ nullus dubito, quin respexerit Iamblichus. Porphyrius igitur de Deo summo sermonem instituens scribit, Ἀπὸ δὲ τήνδε, πρόπον τινα ἀνθρώποις ἀνεπινοήτων, νῦν γενέσθαι, ὃ ὅλον, & ἡμεῖς ἑαυτὸν ὑφεσώμεθα. Post pauca, θεωρήλας δὲ θεωροῦντες αὐτὸν αἰετὰ τῷ Θεῷ ὁρμημύρῳ, αὐτογέννητῳ ὄντι, & αὐτοπάτωρ. & γὰρ ἐκείνους κινεμύρους πρὸς γενέσθαι πρὸς τήνδε, ἢ θεωροῦντες γέγονεν, ἀλλὰ τήνδε θεωροῦντες αὐτογένεως ἐκ Θεῶν--deinde μόνῳ αἰώνι ὃ νῦν, ὡς περὶ ὃ Θεὸς ὁ πρῶτος. Hæc sane egregia, & quæ Theologum Christianum decere poterant, sed unde illa Porphyrius? Audi. Mirum fore ait in Timæum Proclus, si Porphyrius quicquam adferat, quod non à Numenio acceperit; apud Eusebium Numenius ita de his, δηλον δὲ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος Θεὸς ἔστι ἡσυχῶς, ὁ δὲ διούτρω ἔμπαλιν ἔστι κινεμύρῳ. Primo huic principio respondet Saturnus apud Orphicos, secundo Jupiter. Memorabilis est apud Proclum in Timæum locus, ubi ait in Porphyrii commentariis Persarum opinionem hanc fuisse, δύο νόας πρὸς ψυχῆς εἶναι, ὃ μὲν πᾶσι τῶν ὄλων ιδέας ἔχοντα, ὃ δὲ τῶν μεμενῶν.

L. 4. Εν μνηστικῇ τῇ ἑαυτῷ ἐνότητι μένων. Philo de mundi opificio, ex Philolao Pythagorico hæc adfert. Ἐστὶν ἡγεμὼν & ἄρχων ἀπάντων Θεὸς, εἰς αἰετὸν, μόνιμος, αἰνιγνύμενος, αὐτὸς αὐτῷ ὅμοιος, ἑπὶ τῶν ἄλλων. Et hæc quidem pluribus confirmare

in promptu est ex Platoniciis & Damascio
 πρῶτον ἀρχὴν praeipue, sed audire videor
 qui postulent potius ex Mercurii scriptis te-
 stimonia. Suidas & Cedrenus (uterque
 opinor ex aliquo antiquiori historico, non
 ex ipso Mercurio) non ignobilem ῥῆσιν
 Trismegisti huc facientem conseruauerunt.
 Ponam ex Cedreno, ut qui plenius omnia
 habeat. Hν φῶς νοερόν πορ φῶτος νοερεῖ
 καὶ αἰνῶς νῦν αἰπὸν (hac in Cyrillo & Sui-
 da corrupta sunt) καὶ εἰδὲν ἔπερον ὡς ἡ τέττε
 ἐνόησεν, αἰεὶ ἐν ἑαυτῷ ὦν, αἰεὶ τῷ ἑαυτῷ νοῖ
 καὶ φωτὶ καὶ πνέματι πάντα περιέχει. (hinc
 iterum Suidas emendandus) ἐκ τῶς τέττε
 ὁ Θεός, εἰς Ἀγγέλους, ὁ Δαίμων, ἐκ ὧν αἰ-
 τὴς ἄλλης πάντων γὰρ κύριος, καὶ Θεός, καὶ πα-
 τὴρ, καὶ πάντα ὑπὸ αὐτῷ, καὶ ἐν αὐτῷ ἔστιν. ὁ
 γὰρ λόγος αὐτῷ περιελθὼν παντέλειος, καὶ γό-
 νιμος, καὶ δημιουργός, ἐν γονίμῳ φύσιν πεσὼν
 [Suidas πῶς ὦν] ἐν γονίμῳ ὕδατι, ἐγκυον
 ἐποίησε ὁ ὕδωρ. B. Cyrillus contra Fu-
 lianum ait in his Trismegistum agnouisse
 trinitatem. Imperite autem Cedrenus ait
 Mercurium tradidisse τρεῖς εἶδη μεγίστας δι-
 νάμεις τῷ δημιουργῷ, cum δημιουργός ex tri-
 bus una i. e. secunda sit potestas. Queri
 etiam potest, an quis veterum ad tertiam de-
 signandam potestatem πνέματι vocabulo
 usus sit, praeMercurium hoc in loco, &
 in sermone, qui ejus nomen praefert, tertio,
 & alibi; in quibus tamen animam mundi
 intellexisse, non superiorem potestatem, sa-
 tis mihi constat.

L. 5. Οὐτε γὰρ νοητὸν αὐτὸ ἐπιπλέκεται.
 Recte Plotinus, πᾶν ἐν πρῶτον ἐχ' ἀπλῆν.
 Nec minus verum, πᾶν πρῶτον ἀπλῆν.
 Idem Plotinus alibi, ὁ Θεός, ὁ μὲν πρῶτος
 ἐν ἑαυτῷ ὦν, εἰς ἀπλῆς. Si recte dictum
 fuit à Mercurio de primo Deo, quod sit φῶς
 νοερόν, non recte dicitur ab Iamblichō quod
 νοητὸν εἰς ἐπιπλέκεται αὐτῷ; nam νοερόν
 praesupponit ὁ νοητὸν, ut visus visibile: &
 illud superius, hoc est inferius. Equidem
 parum tribuo omnibus istis scriptis, quae sub
 Hermetis nomine extant. Credo nihil esse
 aliud, quam adumbrationes quorundam lo-

corum ex sacra pagina & antiquioribus
 philosophis excerptorum. De primo abso-
 lute principio nihil dixerunt Aegyptii, sed
 tanquam σῶτος ἀγνώστον ἀνυμνήσαν, in-
 quit Damascius, πρῶτον ἀρχὴν σῶτος ὑ-
 πὲρ πάντων νόσιν, σῶτος ἀγνώστον, τρεῖς τῶ-
 το ἐπισημαίνοντες. Notum est Aegyptios
 secutum esse Orpheum; is igitur,

Αὐτὸν δ' ἐχ' ὁρῶν, πρῶτον γὰρ νέφε' ἐστὶν ἱ-
 κται.

Nec aliter Orphei Theologiam tradiderunt
 Hieronymus & Hellanicus; aiunt enim
 primum principium ab eo fuisse silentio praeter-
 missum, uti testatur Damascius. Post
 hoc primum principium duo alia Aegyptii
 collocabant τὰς δύο ἀρχὰς ὕδωρ καὶ ψάμμον,
 ὡς Ηρακλῆς ἰστορεῖ. ὡς δὲ περὶ ὑπὲρ
 αὐτῶν ὁ Ασκληπιάδης, ψάμμον καὶ ὕδωρ. Ἐξ
 ὧν καὶ μετ' αὐτῶν Ἰωνηδύων τῶν πρῶτον Κνήφιν,
 εἶτα τῶν δούτερον ἀπὸ τέττε, εἶτα καὶ ἀπὸ τέττε
 τῶν τριῶν, εἰς συμπληρὲν τῶν ὅλων νοητὸν δι-
 ἀκροσμεν. Hac quid sibi velint infra di-
 spiciemus; constat interim, id quod dixit
 Iamblichus ὁ νοητὸν secundum Aegyptios
 longe infra Deum summum substituisse. Po-
 test obijci, Iamblichum ὁ νοητὸν ἐν τῷ ἐνὶ
 collocare; id eum plurimis in locis asseru-
 isse docet Damascius. Non diffiteor; nam
 in Theologia Chaldaica Deus pater (qui sim-
 pliciter ὁ ἐν etiam vocatur) νῦν πρῶτος &
 πρῶτον νοητὸν appellatur; nunc autem de
 Aegyptiaca hypothese Iamblichus disputat.
 Valentiniani sciuerunt primo principio συν-
 υπάρχειν πᾶν ἐννοιδῶν. Et plane in hoc ca-
 pite cernas vestigia eorum deliriorum, &
 fontes fabularum, quas latius deducebant
 Gnostici & eorum Sectatores. Hic vides
 Monoteta, Henoteta, Monada & Hen, de
 quibus περὶ αὐτῶν apud Irenaeum Epiphane-
 Cerinthus, Saturnilus, Basilides Gnostici
 & Valentiniani Deum patrem à Demiurgo
 alium faciebant, quod Mercurius ante o-
 mnes voluit.

L. 5. Παράδειγμα ὅ' ἵδρυται. Mens se-
 cunda omnino pendet à prima. estque ejus
 imago; ab ea recipit ideas rerum omnium.
 Hinc

Hinc illustrari videatur illud S. Pauli, ἀ-
παύχισμα τῆ δόξης, καὶ χαρὰ καὶ τῆ ἐκδο-
σεως. Huc quoque referas illud Chaldaeorum
effatum, ὁ παῖς τοῦ Θεοῦ ἀρχετυπὸς τῶ ἐ-
λάτῳ. Vide Plotinum de Provid. Plu-
rima quoque hinc Oracula lucem capiunt.
illud,

—πολὺ γὰρ μὲν ἐκ πατρὸς ἀλλῆς
Δρεψάμηνος νόος ἀνδρὸς ἔχει, ὃ νοεῖν πα-
τριχὸν εἶναι.

Valentinianorum eadem sunt dogmata apud
Iren. l. I. c. I. ubi vides ὁμοίους τε καὶ ἴσους τῶ
θεοβελόντι. Idem μὲν καὶ χωρεῖ ὁ μέγας
ὁ πατὴρ, idem μὲν νοῦς, πατὴρ ὁ ἀρχὴ
πάντων dicitur.

L. 7. Μείζων γὰρ καὶ παῖς. Quia, ut
modo dictum, mens à patre omnia accipit,
ut apud Orpheum à Saturno Jupiter.

L. 7. Πηγὴ τῶν πάντων. Nescio an I-
dearum meminerit Theologia Aegyptiaca;
hæc certe habet Chaldaica, ex Aegyptiaca
ut vult Camotius.

Nῆς πατὴρ ἐρροίῃσιν, νοήσας ἀκμάδι
βελή.

Γαμμέριος ἰδέαι. πηγὴ δὲ μιᾶς ἀπο-
πλάσσει.

Εξέδορον. πατὴρ δὲ γὰρ βελή τε πέ-
λας.

Post pauca sequitur —νόμος ἐφάνθη
παντοίας ἰδέαις κεχαρισμένος, ὡς μιᾶ
πηγῇ.

Ab Orphicis Jupiter celebratur

Ζεὺς ἄρῳ.

Παντογενὲς ἀρχὴ πάντων, πάντων τε
πλάσσει.

L. 8. Καὶ πρῶτος τῶ νοῦς. Quoniam
Oraculum de prima mente,

Καὶ πηγὴ πηγῶν, καὶ πηγῶν [πηγῶν]
ἀπαύχισμα.

Est autem hæc Platonis plane sententia de
Ideis; vult enim ille fluere à τῷ ἐνὸς τῶ
ἰδέαι, ἢ τῇ πᾶσι νοήσας, τῇ νοήσας μὲν γνο-
σεως. Doctrinam hanc de Ideis multi vete-
rum Philosophorum, sub aliis atque aliis
nominibus, tractarunt. Orpheus, Pytha-
goras, (& forte ab Aegyptiis) Parme-

nides, Plato, Theurgi Chaldaei, Iambli-
chus, Syrianus, Proclus, Olympiodorus,
Damascius, alique amplexati sunt. Ex
iis Syrianus in Metaphysicis, & Damascius
in parte quadam eorum, quæ in Parmeni-
dem scripsit, contra Aristotelem, ex pro-
fesso disputant, & ostendunt eum vel impe-
rite vel maligne interpretatum esse sui præ-
ceptoris dogma, ut qui nusquam dixerit,
quod fingit Aristoteles, ideas seperatas
existere à divina mente, sed tantum sepera-
tas esse à substantia, quæ eis inferior esset.
Proclus primo in Parmenidem commentario,
postquam adduxerat pro ideis testimonia ex
Orpheo & Oraculis, concludit longam di-
sputationem contra Aristotelicos his verbis
συμπὰ φροντισέον τῶ σοφιστῆς λόγων αὐτῶν
ὅφ' αὐτῶν ἐληλεγκμένων, ὅθεν ἐπιστημονικόν
εἶναι ὑμῶν λεγόντων σαφῶς γὰρ οἱ Θεοὶ εἰρήνευσαν,
ὡς ἐννοίᾳ τῶ πατρὸς εἶσι, μέντοι γὰρ ἐν ταῖς
νοήσεσι τῶ πατρὸς, καὶ ὅπως θεωρεῖται ἀπὸ τῶ
πατρὸς πρὸς τὴν ἑκάστην δημιουργίαν. Con-
stat autem Aristotelem, qui Ideas rejicit,
Chaldaica hæc Oracula aut non legisse, aut,
quod Simplicio visum est, plane contem-
pisse.

L. 10. Αὐτὸς τῶ ἐνὸς τῶν οὐρανῶν.
Ficinus legit αὐτάρχης, quoniam statim
sequitur, ἀρχὴ γάρ.

L. 11. Εαυτὸν ἐξέλαμψεν. Cyrillus ex
Platone, ὁ γὰρ Πλάτων Θεὸν μὲν ὡς ἀνω-
τάτω φησὶ ἀγαθόν, ἐξ αὐτοῦ γὰρ μὲν ἀνα-
λάμψαντες, καὶ τῶν ἑστῶν ὡς θεωρεῖται τῶ
καὶ δημιουργόν. Hoc est, Plato affirmat
Deum supremum esse ipsum summum bo-
num. Ex eo autem emicuisse Mentem, quæ
est immediata mundi opifex.

L. 12. Αὐτὸς πᾶσι. Is est quem supra
linea 7. dixit μονοπάτωρ &c. Et hæc
potuit Iamblichus sumere à Porphyrio, pro-
ut liquet ex iis quæ adduxi ad lin. hujus ca-
pituli tertiam; potuit quoque ex Oraculo
quodam, quod apud Joan. Malelam, & Ce-
drenum extat corruptissimum. Illud conor
restituere, in hunc modum, brevitatis cau-
sa, mendis non repetitis,

Εστὶ κατ' ἑρανόιο Θεῷ μεγάλιο βεβηκός
Φέγγου. ὑπερβάλλον, καὶ αἰένον, ἀθά-
νατον πῦρ.

Ὁ προμέει πᾶν, γὰρ καὶ ἑρανὸς ἡδὲ Δω-
λασσα,

Ταρτάριοι τε βυθοὶ, καὶ δαίμονες ἑρρίγη.
Αὐτοπάτωρ, ἀπάτωρ τε, πατήρ, υἱὸς αὐ-
τοῦ ἑαυτοῦ,

Αὐτοφυής, ἀδίδακτος, ἀμήτωρ, ἀσυφά-
λικτος,

Οὐνομα μὴδὲ λέγω χωρέμενον, ἐν πυρὶ
ναίων

Τετὶ Θεός, μικρόν τ' Θεῷ μέγας. Ἀγγελοι
ἡμεῖς.

Λοιπὸν ἀπιδι σιγῶν, ἐκ βωμῶν ἡμετέρειων.
Huc faciant quæ Lactantius disputat l. I. c.
VII. de falsa Rel. Quid, quod Mercurius ille ter maximus, non modo ἀμή-
τωρ, ut Apollo, sed ἀπάτωρ quoque
appellat Deum. Non prateribo Julium
Firmicum, qui in Præfat. ad l. V. in quo
recipit se patefacturum Ægyptiorum adyta,
ita Deum invocat. Tu omnium pater
pariter ac mater, tu tibi pater ac filius.
Cæterum ut constat ex hoc Oraculo hanc fu-
isse Ægyptiorum de his Theologiam, ita non
constat ubi traditum fuerat Oraculum; nam
Cedrenus ait extare sculptum in Memphito
templo; Lactantius ait Apollinem hac ce-
cinisse Colophone. Suidas versum ultimum
Augusto Cæsari à Pythia, cum aliis diver-
sis ab his, editum fuisse scribit.

L. 13. Μονὰς ἐκ τῶ ἑνός. Nihil ἢ ἑνός
simplicius mens nostra cogitare potest. Ve-
teres in divina natura indaganda semper ἐν
τῷ ἐνὶ substiterunt. Plato in Sophista eo
ascendit, nec ultra. Est porro τὸ ἐν mul-
torum summitas; Monas respicit rerum di-
versarum unitatem. Alia est ἑνωσις, quæ
est in τῷ ἐνὶ; alia autem ea, quæ est ἐν τῇ
μονάδι.

L. 13. Περίπλου. Est enim ἑσία omnis,
secundum Platonicos, quid compositum vel
κατ' ἑνωσιν, vel κατ' ἀσιν, vel aliquo alio
modo; at quod est principium, idem &
simplex sit oportet. Longus locus est apud

Damascium ex Iamblichi libris de Theolo-
gia Chaldaica petitus, ubi subtilissime dis-
putat περὶ τῶ ἑνός καὶ τῶ ἑσίας. Apposuissem
integrum nisi jamdudum harum citationum
pertæsum esset. Supra ἑσίαν ascendentibus
prima occurrunt ἑνάδες quædam ὑπερέσιοι;
quæ quidem ἑσίαν producant. Ita Dama-
scius, ita Proclus, ita Iamblichus, & Iam-
blichio antiquiores Platonici.

L. 14. Ἀπὸ αὐτῶ γδ' ἡ ἑσιότης. Scilicet
à Demiurgo. Quomodo autem, pluribus
explicat Proclus II. Commentariorum in
Platonis Timæum. Breviter, Nῆς quatenus
est τὸ ἐν prabet τὸ ἑν. Et Damascius, νῆς ἔστιν
ἑνὰς ἑσιοποιός. Mercurius Trismegistus in
sermone περὶ νῆς ἡγεῖν, alio in sensu utitur hac
voce ἑσιότης, Deo enim summo tribuit ἑ-
σίαν. ὁ νῆς, inquit, ἐκ ἔστιν ἐπολετμημένον. &
ἑσιότην. Θεῷ, eadem voce & alibi utitur.
Unde eum scriptorem non esse adeo antiquum
conjecit Is. Casaubonus.

L. 15. Διὸ καὶ νοητάρχης. Codex Re-
gius bene præstat nostri vitium. Legit
utique διὸ καὶ ἑσιοπάτωρ καλῶς. αὐτὸς γὰρ
περὶ οὐνοῦ ἐν, τῷ νοητῷ ἔστιν ἀρχή. διὸ καὶ
νοητάρχης περὶ σαυροῦ. Et propterea
pater essentiae appellatur, est enim ens
ipse ante ens, & rerum intelligibilium
origo; propterea & noetarches nuncu-
patur. Hic interim Scutellius legit, mo-
narcha intelligibilium. Vide Hermetem
apud Stobæum Eclog. Phys. l. I. p. 120.
Feschii liber sic, αὐτὸς γὰρ τε περὶ οὐνοῦ ἔστι
τῷ νοητῷ ἀρχή, ita quoque Ficinus vide-
tur in suis reperisse.

L. 17. Ἀς ἑρμῆς περὶ τῷ αἰθερίων.
Sit igitur hic Deus, idem, quem Proclus
vocat intellectum opificem, proximum Du-
cem mundanorum opificum, qui sunt Diæ
cælestes, empyrei, & ætherij. Vide l. X.
S. Augustini de C. D. c. XXVII.

L. 19. Εξατὸν περὶ τῶ ἰσορίας. Non
credo hos libros extitisse Iamblichi tempo-
ribus. Certe diligentissimus Cl. Alexandri-
nus inter Mercurij libros non recensuit. Ex
Ægyptiorum traditione, quæ omnia
sua

sua augebat, hæc hausit scriptor noster. *ἔλεγχος.*

C A P. III.

L. 25. Κατ' ἄλλω ὃ ἔξιν θεωρεῖται. Repone θεωρεῖται.

L. 26. Θεὸν ἡμῶν vel ἡμῶν. Hæc est omnium codicum lectio; ita Ficinus, ita Scutellius legerunt. Nihilominus puto Porphyrium scripsisse Κνῆν, quemadmodum apud Eusebium libro III. Præp. c. XI. idem loquitur. Τὸν δημιουργόν, inquit, Κνῆν οἱ Αἰγύπτιοι θεωροῦσιν· deinde--ὅτι ζωοποιός, καὶ ὅτι βασιλεύς, καὶ νοεὺς πάντων. Μοχ, ὃς ἔστι γέννα Θεός, ὃν αὐτοὶ θεωροῦσιν Φιδά, οἱ δὲ Ἕλληνες Ἡρακλῆον. Hunc Stobæus ex Hermete appellat Καμῆφω vel Καμῆφιν. Asclepiades Κμῆφιν, eo nomine tres esse Deos innuens apud Ægyptios. Heraiscus Καμῆφιν nuncupabat; & horum tertium esse Solem voluit, αὐτὸν δῆτε τὸν νοητὸν ἡγεμόνα. Hæc Damascius. Legas apud Plutarchum quoque Κνῆν ἀγνῶστον à Thebanis Ægyptiis eximio cultu fuisse celebratum; & tamen multos esse video qui hic legerint Eneth; mendose, extra dubium. Sancuniathon apud Eusebium prodit Ægyptiorum Κνῆν esse Phœnicum Αἰαδοδάμονα, vel secundum Mochum Χέσωρα. Esse & Orphicorum Χέρον non est arduum ostendere, ex ovo, quod utrique tribuitur. Saturno Taautus alas aptavit; & capiti quidem ejus affixit duas, quarum altera mentis principatum, altera sensus vim in eo indicaret. Serpens alatus, & dictio 𐤊𐤍 hac non obscure significant.

L. 27. Τὸ ἐν ἀμέρες. Hoc principium absolute & per se concipiendum est, sine relatione ad alia. De eo prædicata aut nulla sunt, aut perpauca; neque enim id esse dicas aut causam omnium, nec primum, nec finem, nec principium, nec bonum, nec mensuram: hæc utique omnia implicant respectum ad alia; illud autem nec cum relatione nec sine relatione considerandum est. Εἰς τὴν τῶ ἐν ἀμέρες θεωρεῖται *ἔλεγχος*, ὅτι αὐ-

L. 28. Πρῶτον μὲν δὲ. Primum exemplar; Scutellius, præeunte Ficino. Lego μὲν δὲ, partum.

L. 28. Εἰκτὸν ἐπονομαζέει. Ex hoc loco multa de hoc Deo procudit Athanasius Kircherus. Mihi istud nomen adhuc incomptæ esse significationis non pudet fateri.

P. 159. l. 1. Εὐ δὲ δὲ τὸν ὅτι νοῦν. Ægyptii dividebant in plura, quæ re ipsa non dividuntur. Quare & τὸν νοητὸν distribuerunt in plurimum Deorum proprietates. Hæc Damascius. Chaldaei quoque, teste eodem, tres ordines τῶν νοητῶν tradidere, quos vocarunt τριάδας νοητῶν. Harum triadum prima ἐνὰς (quæ hic ab Iamblichio pratermittitur) fuerit νῦς πατέρα, mens paterna, juxta Oracula: secunda erit νῦς, ὅς ἐστι νόος ἐκδορε πατέρα. Quæ est hujus loci: & de qua eadem Oracula aiunt, --Οὐ γὰρ ἀνδρὶ νόος ἐστὶ νοητὸν. Tertia unitas est, quam modo Iamblichus appellavit ἡμῶν, de quo præter ea, quæ jam dixi, hæc ex Damascio de Chaldaeorum sententia adfero, νὸς τῶν Χαλδαίων τεῖν ἀρχὴν πατέρα, γὰρ ὁ νῦς ἀπέστειλε αἴτιον, & ἐπεσφάγη τὸν αὐτόν. Alibi, ὁ νῦς νοῦν λέγει, καὶ ὁ περὶ φεδαγ τὸν νοητὸν, καὶ βασιλεύει τῶν νοεῶν. Multis in locis apud eundem νόος dicuntur Θεοί.

L. 3. Διὰ στιγμῆς μόνης θεωρεῖται. Loquitur de secunda unitate. Oracula Chaldaica tradunt, πατέρα νῦν, sive νῦν δόξα in patre sive prima mente manere: μηδὲ θεωρεῖται, ἀλλ' ἐμμενεν ἐν τῷ πατρὶ καὶ βυθῷ, καὶ ἐν τῷ ἀδύτῳ, ut inquit Damascius, (hæc enim ejus verba sunt, non vero Oraculi, ut Patricio aliisque visum est) mansit autem--καὶ τὸν Θεοδρέμωνα σιγῇ. Hæc lucem dant, & accipiunt ab iis, quæ Irenæus ex Gnosticorum & Valentinianorum scitis promit. Si primum principium θεωρεῖται καὶ βυθὸν ponebant, & unacum eo ἐννοίαν, quam charin & σιγῇ appellabant. Huic igitur Deo cultus per silentium exhibitus convenire putabatur. Porphyrius II.

H h h

de

de Abſt. ait debere nos Deum ſummum $\Sigma\gamma\alpha\mu\alpha$ $\sigma\iota\gamma\mu\alpha$ $\kappa\alpha\delta\alpha\epsilon\alpha\varsigma$ $\delta\pi\eta\kappa\alpha\delta\epsilon\alpha\varsigma$. Ego autem iſtoc in loco non lego $\Sigma\gamma\mu\alpha$ ſed $\Psi\upsilon\chi\mu\alpha$; neque video quid ſit $\sigma\iota\gamma\mu\alpha$ $\kappa\alpha\delta\alpha\epsilon\alpha\varsigma$; & Felicianus vertit, animâ. Nec huc traho, quæ vulgo congeruntur de Harpocrate, quem Auſonius Sigalionem vocat. Illud addo Valentinianorum Æonas , $\nu\epsilon\alpha\nu$, $\beta\upsilon\delta\omicron\nu$, $\Sigma\gamma\mu\alpha$, non fuiſſe incognitos Chaldaorum Theologiſ; hi quippe $\epsilon\nu$ $\delta\delta\tau\epsilon\rho\alpha$ $\tau\acute{\alpha}\xi\epsilon\iota$ $\tau\eta\varsigma$ $\nu\omicron\eta\tau\eta\varsigma$ $\tau\epsilon\varsigma$ $\alpha\iota\omega\nu\alpha\varsigma$ collocabant; quod ex Proclo in Parmenidem, & ex Damascio conſtat. Sed de Sige & Bytho Valentinianorum qui accuratiſſima quæque, & pulcherrima ſcire velit, iſ adeat partem poſteriore Vindiciarum, quas pro S. Ignatio ſcripſit vir eruditionis incomparabilis, mihi que multis nominibus ſemper honorandus Joannes Pearson, Epicoſpus Ceſtrenſis.

L. 5. Ο $\gamma\delta$ $\delta\eta\mu\epsilon\rho\gamma\eta\omicron\varsigma$ $\nu\epsilon\alpha\varsigma$, $\kappa\alpha\iota$ $\tau\eta$ $\alpha\lambda\eta\theta\epsilon\acute{\iota}\alpha$ $\omega\epsilon\rho\sigma\acute{\alpha}\tau\eta\varsigma$. Ficinus, qui & veritatis eſt Dominus, ac ſi legiſſet δ $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\lambda\eta\theta\epsilon\acute{\iota}\alpha\varsigma$. Fuit Alethéa inter Æonas Valentini. Norant & Theurgi Chaldaei.

L. 6. Καὶ σοφία . Ficinus, atque ſapientia. Scutellius, accincta ſapientiæ vi. Codex Regius habet $\sigma\phi\iota\alpha$. Unde conjicio Iamblichum ſcripſiſſe $\kappa\alpha\iota$ $\sigma\phi\iota\alpha\varsigma$, $\mu\epsilon\tau'$ $\sigma\phi\iota\alpha\varsigma$ $\epsilon\rho\chi\omicron\mu\epsilon\nu$ &c. nam in ſequenti membro, ex oppoſitione recte ponitur $\mu\epsilon\tau'$ $\alpha\lambda\eta\theta\epsilon\acute{\iota}\alpha\varsigma$. Niſi forte quis exiſtimet ſcripſiſſe, $\mu\epsilon\tau'$ $\sigma\phi\iota\alpha$. Fuit & Sophia inter Æonas .

L. 9. Αμὲν . Rectius codex R. $\alpha\mu\epsilon\nu$, vel Αμὲν , ut apud Plutarchum l. de Iſide, qui ait ex Manethone Sebennita δ $\kappa\epsilon\kappa\rho\upsilon\mu\epsilon\nu$ $\mu\epsilon\nu$ ea voce ſignificari; ex Hecataeo Abderitâ Ægyptios ita vocare ſummum Deum, obſcurum alioqui & abſconditum, ut ſe velit manifeſtare, & conſpiciendum præbere.

L. 11. $\text{Μετ' ἀληθείας, Φθός}$. Suidas $\Phi\theta\acute{\alpha}\varsigma$, Ηφαῖος $\omega\delta\alpha$ Μεμφίτας . $\kappa\alpha\iota$ Ἡρακλῆς δ $\Phi\theta\acute{\alpha}\varsigma$ $\sigma\omicron\iota$ $\lambda\epsilon\lambda\acute{\alpha}\lambda\eta\kappa\epsilon\nu$. Quæ idem Suidas affert in Αφθός , minus recta ſunt. Apparet hæc dictio in nomine cujuſdam Regis Thebani, qui ab Ægyptiis dicebatur, Era-

toſthene teſte & interprete, Χωμγιδά $\phi\iota\lambda\eta\phi\alpha\iota\tau\omicron\varsigma$. Eſt alius regis nomen, in quo eadem latet; nam $\Sigma\iota\phi\theta\acute{\alpha}\varsigma$, eſt filius Vulcani i. e. $\Sigma\iota\phi\theta\acute{\alpha}\varsigma$. Latet quoque eadem dictio in III. de Natura Deorum apud Ciceronem, ubi Vulcanus corrupte dicitur Ο-pas . Eusebii locum jam adduxi, in quo hoc idem nomen ex Porphyrio interpretatur Vulcanum. Apud Pſellum in *Phyſicis* δ $\kappa\alpha\lambda\epsilon\mu\epsilon\nu$ $\Phi\theta\acute{\alpha}\varsigma$, male ſcribitur pro Νά-φθας *Naptha*.

L. 14. $\text{Αγαθὸν ὃ ποιητὴς ὦν}$. Plutarchus Iſide. Ο $\gamma\delta$ $\text{Οσιεὺς ἀγαθοποιός, καὶ τὸνομα πολλὰ φέρει}$. $\epsilon\chi$ $\eta\mu\iota\varsigma$ δ $\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$ $\epsilon\nu\epsilon\rho\gamma\epsilon\nu$ [l. $\epsilon\nu\epsilon\rho\gamma\epsilon\nu$] $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\gamma\alpha\theta\omicron\pi\omicron\iota\omicron\nu$. Vide Euseb. Præp. Evang. l. I. c. IX.

L. 15. Επωνυμίας ἔχθ . Hauſerunt hoc ab Ægyptiis Græci. Jupiter propter diuerſas operationes variis nominibus appellatur; $\text{Γενέτωρ, Φεάτης, Ομόνιος, Εταρξος, Φίλιος, Ινέσιος, Ξένιος, Αγοραίος, Βελαῖος, Βερνταῖος, καὶ τὰ ὅμοια}$, ut paſſim in Pausania dicitur; vide & Leontium in *Aratéam Sphæram*.

L. 15. Παρ' αὐτοῖς . Dixiſſet $\omega\delta$ $\eta\mu\acute{\iota}\nu$, nam Ægyptiis loqui fingitur. Porro qualitates elementorum maſculæ, ſunt calor, frigus, leuitas, gravitas; fæmininæ, ſiccitas, humor, rarum, denſum.

L. 22. $\text{Περὶ τῶν γένεσιν ἀρχῶν}$. Scripti, $\alpha\rho\chi\eta$. Locum iſtum illuſtrabit Eusebius Præp. Evang. l. I. c. VI. Pleniffime Plutarchus in Iſide.

L. 23. $\text{Διδάσκει καὶ μὲν περὶ}$. Scripti, Regius & Eſchianus aliter paulo-- $\kappa\alpha\iota$ $\tauὰ$ $\mu\epsilon\nu$ $\kappa\alpha\iota$ μ .

L. 24. Εἰς δύο μοίρας . Hemisphæria intelligit, Australe & Boreale. Hoc modo & terram antiquitus diuiſam fuiſſe docet Scholiaſtes Ptolemæi in *Quadrip.* p. LVIII. Quod autem addit, η $\tau\epsilon\tau\tau\alpha\epsilon\alpha\varsigma$, docet quatuor Zodiaci portiones. Porro partes $\Delta\omega\delta\epsilon\kappa\alpha$ ſunt ejuſdem Zodiaci ſigna. Denique XXXVI. partes, ſunt duodecim domus Planetarum in III. alias portiones diuiſæ, quas Decanos vocant. Hæc recenſet, ſed non probat. Norat Ptolemaum totam hanc

hanc Ægyptiorum doctrinam in Quadripartito evertisse, & solidis rationibus vanitatis & ambitionis coarguisse. Videntur & Chaldaei cum Ægyptiis sensisse; certe Damascius commemorat in eorum placitis Hemisphæria & Tetartemoria.

L. 25. Διπλασίας τέτων. Adde ex aliis, ἢ ἄλλως ὁπωσθὲν αὐτὰς διαρᾶντες, ἡγαμονίας καὶ τέτων προχρῆταισι. Vel aliter quomodocunque, principatus his quoque præficiunt aut pauciores aut plures.

L. 26. Γὰρ δὲ αὐτὸν. Potes cum aliis legere πάλιν δέ.

L. 30. Ἀφ' ἐνὸς ἀρχεται. Post πανταρχὰ desunt τ' & . Quæ sunt hujus loci, reperio præclare à Iamblichō explicata fuisse, apud Simplicium in Aristotelis Categorias; item ab Archyta Tarentino apud Iamblichum in Protrepticis c. IV. Nec non à Simplicio in Categorias p. XVIII. Verba adferrem, si non festinarem. Audi Damascium; ἡ ἐνωσις ὁππαρατῶσα, καὶ ἐκ ἐώσα ἐξω δὲ πλῆθος προελθεῖν.

L. 35. Ὑλῳ δὲ παρήγαγεν ὁ Θεός. Vide quæ ad paginam 138. attuli. Verba hæc adducit & explicat Bessarion contra Calumn. l. II. c. V. Sed & Proclus in Timæum l. II. Θεὸς Ἰάμβελιχος ἐδῶρσεν ὅτι Ἐρμῆς ἐκ τ' ἐσιότητος πλὴν ὕλῳ πᾶσι βλάπτει. Consentaneè Damascius, τὸ μὲν πλὴν ἐσιᾶν, ὕλην.

L. 37. Ἦν ὡδὲ λαβὼν ὁ δημιουργὸς ζῶπλῳ ἔσθην. Secundum horum doctrinam ἐσιᾶ continet in se ζῶλῳ, hæc γὰρ, mens animam, hæc corpus. Simplicius in I. Physicorum, Αἰγύπτιοι πλὴν τ' ὡρώτης ζῶης, λῶ ὕδωρ συμβολικῶς ἐπέλεον, ὑποσάβην τ' ὕλῳ ἐλεγον. Idem Simplicius Mosaicam Cosmogoniam habet pro fabula Ægyptiaca. Legerat in Ægyptiaca philosophia quædam rationibus Mosaicis affinia. Quod Moses per Spiritum, qui aquas fovebat (ea opinor est vocis Hebraicæ significatio) expressit, Ægyptij per Ζῶν designabant. Epitome Theodoti ad illa verba πνῶμα Θεὸς ἐπέφερετο ἐπάνω τῶν ὕδατων notant, δὲ εἰλι-

κρινὲς ἐπέφερεται εἶπεν, δὲ δὲ ἐμβρυὸς καὶ ὕλη καὶ ὑποφέρουσα. Ex his quoque Ficinus hausit, quæ scribit ad I. lib. II. Ennead. Plotini: Spiritus Dei fovet materias per se frigidas, quæ ipso vitaliter, quamvis occulte, calent.

L. 39. Τὸ δὲ ἑξῆς αὐτῶς. Hermes in Poemandro, superiorem partem vocat δὲ καθεαυτὸν τ' φύσεως δημιουργοῦ, & κατελείφθη τὰ ἄλλα καὶ κατωφερῆ τ' φύσεως σιχαῖα, ὥς ἐστι ὕλῳ μόνῳ. Eadem occurrunt in Anatolica doctrina.

CAP. IV.

P. 160. l. 4. Τὰ μὲν φερόμενα. De Mercurii scriptis, prius. Videatur etiam Possevinus in Bibl. selecta. Philosophos intelligit Græcos, Hermæum, Didymum, Arium Megalopolitanum, Evandrum, cujus Theo meminit, & quem Euanthum Porphyrius (si recte conjecto) appellat.

L. 9. Χαιρήμων. Reperi in meo Χαιρήμῳ. Sic & alii scripti exhibebant. Ita Scutellius legit; Gauderem enim reddit. Quod ei facile condono; miror magis Ficinum, qui optarem. Neuter Eusebium inspexit, qui hæc omnia ξηραῖς λέξεσιν ex Porphyrii hæc epistola in III. Præp. c. IV. transvexit. De Charemonē post Vossium, nonnulla addam. Diverfissima sunt de eo duorum doctissimorum virorum judicia. Porphyrius IV. de Abst. appellat veritatis amantem, diligentem, & in philosophia Stoica versatissimum: Strabo prodit eum fuisse arrogantem, imperitum earum rerum quas profitebatur, & ridiculum plane caput. Duo igitur forte fuerint Charemones isti? Nec id satis constat. Meminit Charemonis hujus Suidas in Ωρειγένους, & in Διονύσιου Αλεξάνδρου. Scribit etiam Martialis libro XI. Epigrammatum, ad quendam Stoicum Charemonem.

L. 12. Οσοι τε τὰς πλανήτας. Quique de planetis. Hæc etiam ad Charemonem

puto referri debere. *Ejus in re Astronomica fuit aliquod nomen. Quantum Zodiaco in his tribuerunt Ægyptii, docet Porphyrius apud Stobæum in Physicis; idem in libro de Antro, quid de Zodiaco proprium tradiderunt Ægyptii.*

L. 12. Δεσφρὲς καὶ Ωροσκόπος. De Decanis egit Scaliger ad Manilium, Athanasius Kircherus II. parte Oedipi; accuratius adhuc Salmasius, de Annis climactericis libello. Ex Mercurio Stobæus adduxit, quæ hîc, ex Schedis Vossianis, nunc primum edo. Φαμέν ὦ πικρον, ὡλεεκπὴν τῆς ἀπάντων ἐστὶν ὁ σῶμα. ἐν νόησον οὐκ αὐτὸ ὡσπερ κυκλοειδὲς ἄρμα---ὑπὸ τῷ κύκλῳ τῆς σῶμα ὅτε περὶ τῆς λῆ δεσφρὲς, μέσους τῶν πρῶτος κύκλου τῶν ζώδιακῶν.---Νοήσωμεν ὡσπερὶ φύλακας αὐτὸς περιεσφάται τῆς ἐν νόησον ἀπάντων, πάντα σωέχοντες---καὶ τηρεῖν τὰς πλὴν τῶν πάντων ἀταξίαν.---Επὶ δὲ νόησον ὦ τὰτ, ὅτι ἀπαθεῖς εἰσιν ὧν οἱ ἄλλοι ἀσέρες πάχουσιν. ἔπερ γὰρ ἐπεχόμενοι τῷ δρόμον σφείζουσιν, ἔτε καλυόμενοι ἀναποδίζουσιν, ἀλλ' ὅσοι μὲν ἀπὸ τῶν φωτὸς τῆς ἡλίου σκέπονται, ὡς πάχουσιν οἱ ἄλλοι ἀσέρες. Εὐδιδέροι δ' ὅντες ὑπεράνω πρῶτων, ὡσπερ φύλακας καὶ ἐπίσκοποι ἀκριβεῖς τῶν πρῶτος, περιέχονται τῷ νυκτεμέρῳ τὸ πᾶν.---ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς πλὴν μέγιστον δυνάμει. *Nomen inquit Salmasius est à Chaldaico ܩܝܬ, quod est prospicere & speculari. Et Decan, est ἐπίσκοπος. Omitto hîc quæ de Decanis tradit Paulus Alexandrinus; item Heliodorus in Astronomica didascalica. Antiochus plenius & clarius ὡς τῶν λῆ δεσφρῶν, καὶ τῶν ὡδανατέλλοντων αὐτοῖς, scribit ista, quæ sub Porphyrii nomine jamjam exstant in Introd. in Ptolem. Apotel. Ex Antiocho corruptissima in editis multa emendare liceret; sed nunc non id agimus. Teucrum Babylonium de his laudat Antiochus; Joann. Camaterus Lasbam Babylonium, & librum Selech de iisdem testatur.*

L. 14. Κεραυρὲς καὶ ἡγεμόνας ὡδανιδόασι. Eusebius & Ficinus omittunt voculam καὶ, retinent omnes scripti, & Scutellius. Lo-

cum hunc adduxit Salmasius, utinam explicuisset. Diodorus Siculus l. II. Bibl. ait apud Chaldaeos post δεσφρὲς Θεὸς esse τῶν Θεῶν καλεῖται δώδεκα. ὧν ἀριθμὸν. Ibi interpretres inepte, Deos principes, pro Deorum principes vertit. Addit Diodorus horum principum ἐκαστὸν μῆνα ἔνα, καὶ τῶν δώδεκα ζώδιων ἐν ἀπενέμοσι. Hæc omnia descripta habes in Kalendario Farne-siano apud Gruterum Inscriptionum p. CXXXVII. ibi enim duodecim signa cum suis tutelis comparent. Recte autem Porphyrius ista conjunctim posuit, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς Ἀλμυριχακοῖς φέρεται, & minus recte in responsione disjunxit Iamblichus. Fallitur quoque Salmasius, qui putat Porphyrium dixisse nomina Deorum fuisse descripta in Almenichiacis. Cum certum sit eum de Diis duodecim loqui, quos Ennius hoc distico conclusit,

Juno, Vesta, Ceres, Deiana, Minerva, Venus, Mars,
Neptunus, Jovis, Mercurius, Vulcanus, Apollo.

Et hos quidem ipsos in Ægyptiorum Theologia obtinuisse ait Diodorus. Hos sub Ægyptiacis nominibus producit Kircherus in Ægyptiaco Zodiaco, Oedipi T. II. p. II. pag. 160. Hos Latini vocarunt Deos magnos & potentes, de quibus Servius & Cerda ad versum XI. l. III. Æneidos. Ipsum se Porphyrius interpretatur; Philoponus libro IV. c. XX. de Mundi Creatione hæc philosophi verba ponit, πᾶν κατὰ τὸν εἰς πλὴν γλῶσσαν, ὅτι κατέφθιν, ὑποπίπτει τῶν κατενέων Θεῶν, τῶν τῇ κινήσει πᾶν ἄσρων.

L. 16. Τὰ τε ἐν τοῖς Ἀλμυριχακοῖς. Aliter paulo apud Eusebium. Manu exarati omnes legunt Σαλμυριχακοῖς, quibus Ficinus & Scutellius accedunt; habent utique Salaminici. Diodorus Siculus l. I. p. 46. videtur Ægyptiorum Almanach describere, ubi de instrumento nobili, in Ostimandæ sepulcro, loquitur. Vocis hujus originem eruit Salmasius ex lingua Persica. Vide locum in Annis Clim. p. 605. Eam vocem

vocem Perficam, inquit, Arabes corru-
perunt in Almanach, quod nihil in Ara-
bico significat, & pro Calendario ab his
ponitur. Sunt qui à vocabulo Arabico, quod
munus significat, volunt derivari. Sed
Diodori verba Chaldaeis tribuunt rem, i. e.
Kalendarium, cujus oportuit & nomen ali-
quod fuisse. Eusebii lectio haud dubie à
scriba est, cui notior erat Almanach, quam
illa Persarum dictio, Salmischinan. He-
phæstion quoque Thebanus, teste Salmasio,
retinuit Σαλμαρχιανᾶ. Post Josephum
Scaligerum, qui in etymo hujus dictionis er-
ravit, erraverunt plurimi. Conringius in
Herm. Med. ait Casaubonum suspicatum
fuisse libros Salaminianos dici hic, quod
in Salamine loco Athenis vicino con-
tra Eleusina, fuerint conscripti. Alii
adhuc aliter decepti circa hanc vocem, cu-
derunt mira figmenta. Quae sequuntur in
Epistola Porphyrii, παδῶν δεξαμεῖα, καὶ
ἀνατολᾶ, καὶ δύσεως, καὶ μελλόντων σημειώσεως
omnino ostendunt agi de Almanichis (ut
cum vulgo loquar) eademque sunt quae Di-
odorus scribit veteres Aegyptios & Chalde-
os praestitisse. Sacrificia in Calendario
Farn. sunt παδῶν δεξαμεῖα.

L. 18. Ερμαϊκῶς Δε ταῖς. Diodo-
rus ex Aegyptiorum traditione didicit Mer-
curium fuisse τοῦ τοῦ ἄσπερος ταῖς
ἐξ Ἰνπτιῶν. Quatuor libros ea de re
scripsit, quos in pompis solennibus Horo-
scopus (ut Clementi Alexandro dicitur,
vel ut Porphyrio, ex Charemone, Horologus)
portabat. Horum argumentum idem hic poni-
tur, ac apud Clementem. Hermaicas has Dia-
taxes Salmasius putat partem fuisse τοῦ
ἑρμαϊκοῦ Hermetis; fortasse: nam fragmen-
tum quod ex Stobaeo protuli, docet Herme-
tem de Decanis egisse in Γενιῶν, quanquam
Iamblichus hic Hermetis Δε ταῖς posuit
eo sensu, quo Τιμῶν Δε ταῖς, apud Stoba-
um Phys. l. I. p. 113. Idem Salmasius ait
in hac Epistola Iamblichi ad Porphyrium
Hermetis Γενιῶν laudari; qua in re eum
fefellerit memoria.

L. 20. Εν τοῖς ἐσχάτοις. Explicantur
per causas ultimas, & inferiores, & mere
naturales, quas infra φύσεως ἐσχάτας vocat.
Non credo aliquos Hermetis libros vidisse
Iamblichum, quos non viderit πολυμαθεῖς
Πορφύριος. Oportuit hic produci
tabulis, & allato Hermetis testimonio re-
futasse Porphyrium. Non continebant Ka-
lendaria omnes Hermetis Diataxes; esto:
quanam autem fuere Hermetis Diataxes,
in quibus alia extaret de his traditio?

L. 22. Φιλοσοφία δὲ λέγουσιν πάντα Αἰγύ-
πτιοι. Eusebius produxit totam hanc ex
Porphyrio φιλοσοφίᾳ, l. III. Præp. c. IV.
affirmatque omnem Aegyptiorum φιλοσο-
φίαν fuisse meram φυσιολογίαν: quæ Deum,
Deosve, aut naturam incorpoream hujusce
mundi effectricem ne quidem somniaret, δη-
μουργὸν τοῦ ὅλων εἰσὶν ἐπὶ πᾶσι ἀσώματα.

L. 26. Νῦν τε καὶ λόγον προσποιήσομαι.
Negat Eusebius. Nec potuisset apud Ane-
bonem ita egisse Porphyrius, si ea quæ Iam-
blichus asserit, fuissent certa & comperta.
Eudemus & Asclepiades apud Damascium
sic de principiis Aegyptiorum sententiam
exponunt, ut post οὕτως ἀγνώστον collocent
ὁδὸν καὶ ψάμμεν. Thales eandem opinionem
ex Aegypto Miletum attulit. Nam quod
ibidem dicitur de von τῶς Ἀγαθήσῃ, est ex-
plicatio addita à Damascio, qualis est illa
quoque Heraisci, qui Καμψὶν vel Κνηψὶν
τὸ ἥλιον ἐν φησὶν αὐτὸν δῆπερ τὸ νῦν τὸ vonτόν.
Non est tamen dissimulandum Aegyptios
Thebaidos incolas sanius multo de Deo sen-
sisse. Plutarchus in Iside tradit Ἰσητόν
θεὸν οὕτως νομίζεν, ἀλλὰ ὃν καλεῖσιν αὐ-
τοὶ Κνηψ ἀγένητον (sic scribo) ὄντα καὶ
ἀθάνατον. Quanquam & hæc forte non
pugnent cum iis quæ Porphyrius attulit.
Alia fuit apud Aegyptios plerosque rece-
ptissima opinio.

L. 28. Περὶ τῶς τε τοῦ ἐν γένεσι.
Pater enim Sol est. Platonici Demiurgum
deprecant; ergo & Aegyptios eundem a-
gnosceret affirmant. Mercurius apud Stoba-
um de Deo ait, ὁ τοῦ ὅλων δημιουργός, σο-
φώτατος.

φώταλθ. vñs x̄ αἰδλθ.

L. 29. Ζωπικλὺ δώαμιν. *Simplicius quoque in scriptis Ægyptiorum, vel traditionibus, hoc videtur reperisse; ut supra paulo docui.*

L. 30. Καθαρόν vñv. *Hæc petuntur ex libris Mercurii; quorum de auctoritate nihil constat. Eos non vidit, aut contempsit Porphyrius. Quanquam credibile sit Ægyptios agnovisse αἰγυπιαὶς ἀσχυμῆτες; quoniam Orpheus & Pythagoras inde accipientes prodiderunt Græcis tales causas.*

P. 161. l. 1. Ολως ψιλῶ λόγῳ. *Deest λόγῳ codici Regis Christianissimi, & Feschij. Mallem ὀλως abfuisse, sane redundat.*

L. 7. Καρπὲ πᾶσι πῶσι. *Ficinus in his vertendis longe abit à hac recepta lectione, simul & à loci mente. Temporis observatio in operibus Theurgicis, (quorum modo meminit) valde necessaria. Arnobius l. I. Potestis aliquem ex Magis monstrare, qui sine ulla aliqua observatione sollicita temporum, &c. Maimonides Duct. Dub. Operum magicorum secunda species consistit in determinatione & circumscriptione temporis quo fit operandum. Exstat apud Stobæum Pythagoræ ἀπὸ ἀγῶν de opportunitate observanda in colendo Deo; quod etiam puto Syrianum respexisse, in iis quæ ad XIII. Metaphys. scribit, ubi ait. opportunitati in Diis invocandis plurimum quidem tribuendum, nec tamen debere nos μὲν πῶς καὶ πᾶσι δαρπείν. Proclus in Alcib. I. notat primam causam à Pythagoricis dici opportunitatem.*

L. 8. Ταῦτ' ἐστὶν ὁ δὸν. *Religionem; sic loquitur & sacra Pagina. Vide quæ Cl. V. J. Marshamus Eq. Aur. & Bar. colligit ad Sect. IX. p. 149. Vide & Eusebium apud Stobæum, Eth. II.*

L. 9. Ερμῆς. *Est Αναγωγὴ πρὸς τὸν ἑρμῆα. Proclus Theol. l. VI. c. XXII. De Mercurio secundo hæc intelligi vult v. m. & eruditus Chronologus Joan.*

Marshamus in Canone Chron. ad Sect. X.

L. 9. Βίτυς. *Aliter Βίπης. Johannes Malela vatem Sotitem (forte Soitem) ait exposuisse planetarum nomina, Manethone teste, is an noster sit Bitys, videndum. Bitis & Bito idem nomen est.*

L. 10. Αμῶνι βασιλεῖ. *Fuit is rex nonus in dynasteia XXVI. regum Saitarum. Varie apud varias gentes profertur vocabulum. Ægyptiis Αμῶν, Septuaginta Interpretibus in Exemplari Alexandrino, Regum IV. c. XXI. versu VIII. Αμῶν. Aliis Αμῶς, & Αμωσθ, & Αμωσις. Latinis Amasis. De eo Herodotus, & ex Manethone Porphyrius IV. de Abst.*

L. 12. Κατὰ Σαῖν. *Eusebius in locis Hebr. Σαῖς &c. ἀφ' ἧς κῶμην Σαῖτης, forte νομὸς Σαῖτης. Sayn Ficino, aliis Σαῖν, quæ poterit esse Zohæn Hieronymi ex Hebræo; Straboni Σαῖς est Ægypti insula, & urbs. Lilius Gyraldus Sain deam esse iussit. Saitæ, inquit Hero Alexandrinus, colebant Minervam; Lactantius ait Mercurium coluisse.*

L. 13. Θεὸς ὄνομα παρέδωκε τὸ διήκον. *Proclus in Alcibiadem ex Oraculis Chaldaicis,*

—Πόρθμιον ἔνομα τὸ δ' ἐν ἀπέροις
Κόσμοις ἐνδρῶσκον.

Et addit, τὰ γὰρ ἀρρητὰ ὀνόματα τῶν Θεῶν ὅλον πεπλήρωκε τὸ κῶσμον, ὥστε οἱ θεοὶ λέγῃσι. Rabbini fabulantur hoc potens Dei nomen expositum & inscriptum habuisse in suo baculo Moſen. Galatinus ex Gale Rezia multa de his scribit. Mercurius Trismegistus scripsit libros & quidem multos, ad cognitionem divinarum rerum pertinentes, in quibus majestatem summi ac singularis Dei asferit, iisdemq; nominibus appellat, quibus nos Deum & patrem, ac ne quis nomen ejus requireret ἀνώνυμον esse dixit, ipsius hæc sunt verba: ὁ Θεὸς εἰς, ἐνὸματ' & περισδέετ'. εἰ γὰρ ὁ ὢν ἀνώνυμ' &c. Lactantius l. I. c. 6. Alius Lactantius ad Statium: Dei vocabulum à nullo homi-

hominum sciri potest. — Magi cum vel-
lent, virtutis ejus ut putabant, sese
comprehendere singulas appellationes,
has per naturarum potestates abusivo
modo designarunt, & quasi plurimo-
rum nominum nobilitate Deum appel-
lare conati sunt. &c. Videatur Proclus in
Tim. l. II. p. 84. l. I, 2.

L. 14. Περὶ αὐτῶν. Codex Regius τῶν αὐτῶν.

L. 19. Ἰεραπικῆς. Hæc via contraria
procedit, ac Philosophia. Vide quæ Suidas
in ἰεραπικῇ, ex Heraisco, opinor, vel As-
clepiade.

L. 30. Τὸ ἐφ' ἡμῶν ἐκ τῆς αἰσέων ἀνῆ-
ψου κινήσεως. Eusebius Præp. Evang.
l. III. c. IV. Porphyrio adstipulatur, affir-
matque opinionem hanc apud Ægyptios eo,
quo ipse scribebat, tempore valuisse. Hanc
quoque fuisse Ægyptiorum doctrinam o-
stendit Nemefius de N. H. cap. XXXVI.
Plenior horum explicatio colligi potest ex
Porphyrio apud Stobæum in Eclogis Ethic.
p. 203. ubi ex Ægyptiorum placitis o-
stendit vitas necessario sequi figurarum cer-
tam constitutionem eam, quæ est in cælis,
& conformari ad Zodiacum, Horoscorum
& sydera coorientia, ubi inter alia addit
ὅτι ζωδίων δώδεκα ἡ ὁδοὺς ταῖς ψυχαῖς πεπι-
στυγμέναις Αἰγυπτίοις γίνεσθαι. His
concinit Mercurius in Stobæi fragmentis
ineditis, φύσις ἀρμόζει τῷ τῆς σωματικῆς σύ-
στασις καὶ ὁμοειδέσῃ αἰσέων τῆς ψυχῆς,
καθὼς ἐργάζεται, τέτρω [σώματι] ἡρέχθ
ζωῶν τῆς φύσεως ἐργῶ. ἡ φύσις τίνυν ὁ-
μοιοῖ τῷ ἀρμονίαν τῇ τῆς αἰσέων συστάσει,
ὅτι ἐνοὶ τὰ πολυμυγῇ πρὸς τῶν αἰσέων
ἀρμονίαν. ὥστε ἔχειν πρὸς ἀλλήλα συμπα-
θεῖν. πάλιν γὰρ τῶν αἰσέων ἀρμονία, ὅ
χρυσὴν συμπαθεῖν καὶ εἰμαρμένῃ αὐτῇ.
Ψυχὴ τίνυν ὅτιν, ὡς Ἀμμων, ὅτι αὐτοπλήρης
ἐν ἀρχῇ ἐλομένη βίον ὅτι καὶ εἰμαρμένῃ.
Anima priusquam corpori se committat, est
supra fatum; ubi se corpori insinuaverit,
& πλησιάζει τῇ σωματικῇ φύσει, δελάει

τῇ εἰμαρμένῃ, inquit idem Mercurius apud
Stobæum, p. 199. Eadem scribit Iambli-
chus Epistola ad Macedonium lectu dignissi-
ma, apud Stob. p. 204. Extitit olim Por-
phyrii liber περὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν.

P. 162. l. 3. Ἡ μὲν ὅτιν ἀπὸ τῆς πρώτης
νοητῆς. Iamblichus apud Stobæum p. 108.
hanc inter antiquiores de anima Philosopho-
rum opiniones recenset, cum hac ὁμοίῃ, ὅτι
Deo & melioribus essentiis omnino erit
ὁμοίῃ. Quam etiam μεγαλορρημοσύ-
νην damnat Proclus in Platonis *Tim.* p.
314. Idem p. 321. docet Δημιουργὸν ὑπο-
δέχεσθαι τὰς ψυχὰς σελομενίας ἀπὸ τῆς νοητῆς
εἰς ὁμοίῃ. Plura Ficinus ad Plotinum
Ennead. III. l. IV.

L. 4. Τῆς τῆς δημιουργοῦ δυνάμεως μετέ-
χουσα. Ex scriptis Mercurii, quæ circum-
feruntur, hæc non colliguntur; imo aliud
docent. Certe Asclepius Δημιουργὸν vocat
τὸν Ἡλίον. Sunt autem hæc apud Platonicos
recepta dogmata, uti videre est in Proclo ad
Tim. p. 322. ubi ait ὁ δὲ δημιουργὸς ταῖς ψυ-
χαῖς πληροῖ δυνάμεων δείων, καὶ νοήσεων δη-
μιουργοῦ. Vide Ficinum ad Plotinum,
l. III. Ennead. II. p. 127.

L. 6. Εἰς τὴν ἐπεισέρπει ἡ θεοπτικὴ ψυ-
χή. Bessarion libro II. contra Calumn.
locum hunc vertit. Sed erravit dupliciter.
Primo enim putavit Iamblichum hic in tu-
endo libero arbitrio resistere Ægyptiis.
Deinde, altera [anima] à divina cœli
revolutione corporibus impertitur ad
usum corporeorum instrumentorum ac-
commodata. Hæc enim nullo modo Græcis
verbis respondent. Ipse quoque, ut libere
fatear, in his vertendis erravi, impulsus
ad aliam sententiam quarendam partim tanti
viri cœsitatione; partim quod legerim ὁμο-
σφείει. Θεοπτικὴ ψυχὴ est illa prior, quæ
insinuatur in hanc inferiorem, & in ea quasi
nidulatur. Divina plane sunt verba Cri-
tonis Pythagorici apud Stobæum, Deus
inquit hominem fecit νοητὸν, καὶ ὅτιν αὐ-
τῇ ἐνέφυσεν πταύτην, ὅτι πρὸς αὐτοῦ ὁμοίῃ
νόον

νόον, ὃν Θεὸν ὁφίται· ἔτε γὰρ ἀνὸς Θεῷ
 ὁ ἀρεστον καὶ ὁ καλλίστον ὡς δύναιτο, ἔτε ἀνὸς
 νόος Θεὸν ἰδεῖν. ἐπεὶ δὲ πᾶν ὁ θνατὸν φύσιν
 ἔχει μετ' ἀφροσύνας συγγυῆς ῥιζώσας. ὅ
 ταῦτα ἔχει ὁ Θεός· ὅτιν οὐδ' ἀνέμωτος, ἀλλὰ
 ὡς ἡμέσι· ὅτι καὶ ὡς αὐτὸς ψυχῆς ἀπερ-
 αΐσεως. v. c. 5. S. X. infra.

L. 9. Ταῖς Πλειόδοις συναναλυσθεῖς. Ser-
 vius ad VI. Aeneid. Fingunt Mathema-
 tici quod singulorum numinum pote-
 statibus (planetas intelligit) corpus &
 anima nostra connexa sint.

L. 10. Ἡ δὲ ἀπὸ τῆς νοητικῆς. Origenes
 in Philocalia hanc ipsam distinctionem
 adducit, & affirmat, ἀφροσύνας καὶ πνεύ-
 ματος ἡμέσι καὶ εἰμαρμένῃ, καὶ ἑτέρῃ ἀπὸ
 τῶν ἐλδ' ἑτέρῃ esse plane futilem; utcumque
 Plato & Platonicī eam magni faciunt. Pla-
 to in Timæo, αἱ δὲ ψυχῆς, κατ' ἐξῆς μὲν
 ὑπερφύσιν καὶ ὑπερφύσιν, καὶ εἰμαρμένῃς ἐπέ-
 κεινα. Huc trahunt Oraculum,

ψυχῆς νοητικῆς πατρὸς ἔργα

Μοίρης εἰμαρμένῃς τὸ ππερὸν φάσκειν
 ἀνάδ'.

Sed Porphyrius alique Philosophi putant
 animam, per vñ & λόγον hinc evectum, pos-
 se Fatum transcendere.

L. 11. Κινήσεως ὑπερφύσιν. Codex Regius
 ἀναλύσεως, at Feschii liber melius κινώ-
 σεως; hanc lectionem Scutellius probavit;
 habet enim rotam. Proclus alicubi vocat
 ἡμεσιεργὸν κύκλον.

L. 12. Λύσις γὰρ εἰμαρμένῃς. Anima
 solutionem precedebat καὶ δαίμονι. Hiero-
 cles ad Carmen Pythagoræ scribit καὶ
 κατὰ μὲν καὶ λύσεως ψυχῆς. Solutio erat
 duplex, violenta, ἀποχρεῖα; & rationis
 sive suavis, de qua multa Porphyrius in l.
 I. καὶ ἀποχρεῖα. Erat καὶ δαίμονι varia, pro
 varietate Deorum, quorum in tutela pur-
 ganda anima esse credebatur. Solis, Lunæ,
 Mithræ, Dionysi reletas prædicant. Du-
 plex quoque est anima, quæ purgationem
 admittit. Plotinus & Platonicorum pleri-
 que purgari affirmant animam illam in nobis
 superiorem, alij animam rationis expertem:

nam divinam illam animam non opus habere
 purgatione, ut quæ semper supra mundum
 fuerit, nec à Diis abscesserit, quibuscum
 essentialiter connectitur; nec re vera conta-
 minari potuerit. Ex quibus diligenter con-
 sideratis facile intelligimus quid sibi velit
 Porphyrius apud D. Augustinum Civ. X.
 l. c. IX. ubi ait artem Theurgicam purgare
 quidem animam, sc. inferiorem, non autem
 reversionem ad Deum præstare cuiquam;
 neque enim ad superiorem animam purga-
 tio pertingit, quæ nec ea opus habet. Et
 aliud est reverti ad Deum, quod soli ratio-
 nali animæ competere vult Porphyrius; aliud
 videre Deum, quod solum per Theur-
 giam consequi potest anima inferior, ut cre-
 didit Porphyrius; à quo proximis verbis dis-
 sentit Iamblichus, & Hieratici omnes, qui
 Theurgos putant posse animam rationis ex-
 pertem sublimare, ex materia educere, pas-
 sionibus liberare, & ita θεοποιεῖν ἀνθρώπων,
 Pselli verbis utor, ὥστε δυνάμει καὶ αὐτῷ θε-
 οργεῖν ἔπεον.

L. 13. Ἀνοδος. Scripsit Porphyrius
 καὶ ἀνὸς τῆς ψυχῆς, quo in opere nullam a-
 nimæ liberandæ viam universalem receptam
 fuisse docuit. Supra ostendi viam telesti-
 cam ei non placuisse, uti nec viam philoso-
 phicam aliis, quam ipse prætulit. Multa
 S. Augustinus lib. X. ex eo scripto produ-
 xit. De re tota videatur Proclus in Tim.
 p. 328. Iamblichus apud Stobæum Ecl.
 Phys. l. I. p. 113 & porro. Item Dama-
 sci qui multa ex Iamblichō, aliàs deper-
 dita, conservavit καὶ μεταναστεύσεως & ἀπο-
 καταστάσεως ψυχῆς, quæ videntur desumpta
 fuisse ex ejusdem de Anima libro, quem ro-
 ties laudat Stobæus.

L. 14. Θεουργία τε ὄση. Putat Iambli-
 chus ad utramque animam, sive animæ par-
 tem aut vitam pertingere Theurgicas ope-
 rationes. Aliter existimat Porphyrius. Psel-
 lus θεουργικὴ ἀρετὴ τὸ θεοποιεῖν ἡμῶν τῆς
 καὶ ἀνεγείρει, καὶ ἐνίσχει τῷ Θεῷ καὶ τῷ δαί-
 μονι µελίαν. Quæ fuerit Porphyrii
 mens ex S. Augustino colligas, l. X. de.

C. D.

C. D. Negat ibi Solis & Luna teletas purgare animam, n. superiorem. Alias testatur Servius in lunari & solari circulo animas esse pro modo purgationis. Perfectiorem purgationem requirebat Porphyrius, quæ altius animam promoveret.

L. 16. Οὐκ ἐπὶ δὴ οὕτω. Caput hoc & sequens aliquot ab hinc annis edidit V. D. Samuel Tennulius in fine Iamblichi in Arith. Nicomachi. Bessarion aliquam partem vertit. Ex hoc fragmento conjectarunt aliqui ex professo scripsisse Iamblichum de Fato; quod non est verum.

L. 22. Οὐδ' αὖ τοῖς Θεοῖς. Imo Diis ipsis fatum imperitat. Ostendit hoc Porphyrius apud Eusebium l. VI. c. I, II, III, IV. Præp. ex ipsis Oraculis. Vide etiam Didorum Tarsensem apud Photium Bibl. p. 698. Nemesium de Homine, cap. XXXV. Fatetur Iamblichus apud Damascium τὰ κρείττω ἤν πάντα καὶ δοδὸν καὶ ἀνοδὸν παύειν. descendunt enim Dii omnes in sua templa, statuas, Oracula. Quicquid autem descendit, quando descendit, ἐπιπίπτει τῇ φύσει τῶν κρατάντων Θεῶν, τρεῖς τῇ κινήσει τῶν ἄστρον, ὥστε αὐτὰς τὰς Θεὰς καπνόντας ὑπὸ τῆς μοίρας εἶναι. Hæc sunt Porphyrii verba apud Joan. Philoponum de Mundi Creatione l. IV. c. XX. Vide & Proclum in Tim. p. 323. ubi, πλὴς εἰς εἰμαρμένω καὶ Θεῶν τάξιν τῶν καλεσμένων μοιρηγῶν, καὶ τὰ κρείττονα ἤν. Horum Deorum rara mentio habetur. Ex sequenti capite iidem esse videntur cum duodecim Diis. Hi sunt qui hominum, qui civitatum qui rerum omnium naturalium Mæragenseis administrant.

L. 25. Αλλ' οἱ μὲν Θεοὶ λύουσιν πῶς εἰμαρμένω. Non libet hujus effugij vanitatem per se manifestam traducere. Dii isti plures, Dæmones sunt. Porphyrius Dæmonas omnes omnino sub fato relinquit; unum summum Deum eximit. Nec aliter de Dæmonibus sentit Iamblichus, ubi argumento non serviat, magis quam veritati.

L. 27. Φύσις συμπλεκόμενα. Uno verbo potuit dixisse ὁχήματα. Deorum enim vehicula πειράζοντες πῶς εἰμαρμένω inquit Proclus in Timæum p. 323.

L. 29. Εἰκότως ἄρα τοῖς Θεοῖς. At Porphyrius dixit αὐτοῖς τοῖς Θεοῖς. Contra Ægyptiorum hanc sententiam disputat Nemesium loco supra adducto. Oraculum apud Porphyrium, quod producit Eusebius, docet Deos, fati vinculis innexos, solvi posse arte Magica. Atqui Magia nihil potest efficere in ea, quæ sunt omnino supra naturam (ut dudum ex Plotino ostendi) erunt ergo isti Dii inferiores aliqui Dæmones, quos πειραζέμεν & ἐνύχες dicunt. Nam Deus verus & supremus nullo modo aut Parcarum filis constringitur, aut Magicis ritibus attingitur. Vide Eusebium Præp. p. 240. Fati tota vis in natura consistit, inquit Iamblichus, Epistola ad Sopatrum; Dii igitur isti, quibus Fatum imputatur, nihil aliud esse possunt, quam natura partes quædam.

L. 32. Αποκείμενα καὶ ἄ. Hæc eleganter describit Proclus in Tim. p. 331. Apud Orpheum Dionysi & Cores sacris initiati precantur Κύματα τῶν λήξεων καὶ ἀναπνέουσαν καὶ ὁμιλῶσαν. Hujusmodi Deos liberatores Σωτῆρας appellarunt & πρὸς τὰς ἡμέρας πλάυνς. Eustathius ad Iliad. Z. p. 626. putat Iamblichum hic ex Homero Philosphari.

L. 33. Αλλ' ὅδε πάντα ἔχειται. Verti ad verbum. Alii aliter legerunt, ὅδε πᾶν δέχειται. Ficinus & Scutellius ἐνδέεται vel δέδεεται. Hic, devincta sunt; ille reddit, ligatum est. Est hæc vera lectio; atque adeo vertes, neque omnia in natura fati ligata sunt.

L. 35. Καθ' ὃ καὶ Θεοῖς ἐνέσθαι. Extat Iamblichi Epistola ad Macedonium, in qua totum hoc caput fusius declaratur. Vide Stobæum Eclog. Eth. p. 204, & 205.

P. 163. l. 19. Εμφανῶν Θεῶν. Animarum descensus ex sententia Ægyptiorum
K k k fit

fit per Zodaicum, in quo Deorum suo quisque signo dominatur. Vide præter ea, quæ de Kalendario dixi, Porphyrium de Antro. Timæus Locrus Ægyptios secutus est.

L. 22. Δὺο γένη Θεῶν. De his prius. Vide Proclum in Tim. p. 301. Ficinum ad Plotinum, p. 126.

L. 26. Εὐ τοῖς πᾶσι Θεῶν. Hoc suum opus citat Iamblichus in explicatione symbolorum Pythagoricorum. Citat & Damascius, & Olympiodorus in Platonem; & Apostata ait in Oratione IV. se inde multa accepisse. Meminit & Proclus l. I. Theol. Plat. c. XI. Interim oblitus est Noster susceptæ personæ; seque hujus responsionis auctorem manifesto declarat, dum ad hoc suum opus nos mittit.

L. 27. Αναγωγι. Iamblichi opus perit. Facturam Proclus in Theologia Platonica resarciet. Multa etiam de hoc argumento, ex alio tamen opere Iamblichi, adfert Proclus in Timæum, p. 290.

L. 31. Νοεῖα πλειοῦται ἐνέργεια. In Deo νόσις est ποίσις. Et omnis mens τῶ νοεῖν ὑφίσταται καὶ μετ' αὐτὸν. Et singula convenienter ad suum ordinem τὰ μὲν καὶ πῶ νοεῖαν ἰδιότητα, τὰ δὲ καὶ πῶ ψυχικῶ μεσσηται, τὰ δὲ καὶ πῶ φυσικῶ κίνησιν. Menti igitur omnia obtemperant. Alibi, νῆς πάντων βασιλεύς. Latet forte & altior horum verborum sententia. ἐπωδαῖς καὶ διόσις παρὰ τὴν φύσιν & ἄρεσιν Theurgi spondebant.

L. 24. Οσοῖον ἔστι φθέρωνος. Hunc locum intellexit Eustathius, ubi scribit ad Odys. Γ. p. 1461. Iamblichum non admittere Deos esse tam faciles. Hierocles apud Stobæum in Phys. p. 10. Homerum ob hoc dictum reprehendit.

P. 164 l. 9. Ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας. Et si magna fuerit opinionum varietas de fine descensus animæ; nemo tamen dixit in æternum exilium fuisse missam. Vide Stobæum Ecl. Phys. p. 113, 114. Oracula aiunt in omni anima latere σωδμήματα παρὰ τὴν φύσιν. i. e. tesseræ quasdam, per quas ad

revertendum subinde anima movetur. Apud Platonem Demiurgus ubi animas demittit, ibi quoque ad seipsum revocat. Anima vitam Ægyptii significabant per X circulo circumscriptum. ὁ ζῶπυον τὸ ψυχῆς νοεῖον ἔστι καὶ ἀποκαταστατικόν. v. Proclum in Timæum, p. 216.

P. 165. l. 7. Τῆς μὲν δευτερεύουσας. Hac ostentationis causa interjecta sunt, & παρὰ τὰς. De Theurgia vide Procl. Theol. Plat. l. I. c. XXVI. Ægyptius Magus cum vellet Plotino suum ipsius Demonem ostendere, in Isæum secessit, quod is locus solus Roma purus videbatur; adhibuit & aves, opinor, ne sine munere dimitteretur hospes. Ecce, pro Damone adest Deus. In hac quidem operatione nihil Genethliologia cernitur; imo nuda erat invocatio; & tamen Deus, major quovis Damone, apparuit. Docet Origenes contra Celsum lib. I. potuisse Ægyptios agyrtae hujusmodi miracula quovis loco, & tempore, sine anxia cælorum consideratione, præstare. Ficinus non male conjectat, eos qui colunt Damonas, hac ab iis impetrare potuisse. Genethliologia & Theurgia obtenduntur. Negotium perficitur vi pacti.

L. 14. Ἀτόπως οὐ δοκεῖς. Alii, ἀτόπως μὴ οὐ.

L. 22. Λεῖτεργων. Alias dicuntur παρὰ τὰς ἀλλοτρίους. De quibus, Porphyrius in Epistola præmissa; in Ptolemaum idem, & Scholiastes, Diodorus Tarsensis apud Photium, Antiochus ineditus, & Salmasius de Annis Clim. p. 552. Post λετεργῶν pone distinctionem. Scaliger in Manil. mutavit hanc vocem in aliam; non recte.

L. 24. Ἀρχῶν. Ægyptii saltem Magi hoc non poterant; quippe quod ἀρχῶν non erant in sphaera Ægyptiaca. Sed locum forte intelligit, non nomen. At meminit Hermes in Poëmandro, id arguit ea non esse Hermetis genuina scripta. Sunt & alia in istis, quæ non consentiunt cum antiquioribus, & magis indubitatis Mercurij opinionibus.

L. 27.

L. 27. Οἰνοδυσπότερ μέρων. Cum de Oraculis supra disputaret Porphyrius, præcipua tantum nominavit. Idem hic facit. Non ergo alia nescivit (quid enim nescivit ille, quod potuit scire Iamblichus) sed pratermisit.

L. 29. Καὶ ὁ διεφθέρησθαι. Videtur Scutellius legisse καὶ τὸ ὅλον δ. Locus non est usquequaque integer.

P. 166. l. 2. Κατὰ τινὰ δὲ ποίαν. Nihil video, quo minus hac lectio admittatur; Regius tamen codex & Feschianus legunt καὶ τινὰ δὲ ἀπορίαν. Opinor ἀπόπως.

L. 2. Απορίαν. Definitur perobscure à Porphyrio in Ptolemæum. Hephestion Thebanus c. 17. ἀπορία λέγεται ὅπου μὴ πῶς σαφὲς ἐπὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ὁ ταχὺ περὶ ἀσπὶς βραδέως κινηθῆναι ὡς πρὸς τὰ ἐπιμύρα μύθους ἢ πέντε, ἢ καὶ ἑπτά.

L. 5. Καὶ αὖτε διέσεως. v. Porphyr. in. Ptolem. p. 191, 192.

L. 9. Καὶ τὴν αἰτίαν. Hac desunt aliis libris.

L. 14. Τὸ παντὶ, ὁμῶς. Aliquid deesse videtur.

L. 15. Κοινῶς μὲν ἔγωγε. Lege κοινῶς μὲν οὖν ἔγωγε.

L. 11. Υφίστην. Merito dubitat Porphyrius an sit. Res naturales, à quibus arguit Iamblichus, sensui patent. Ait in cap. VI. esse eum à toto mundo decerptam portionem. Vide quæ Proclus contra hujusmodi explicationem disputat, l. V. in Timæum, p. 321. Quicquid constituitur per alterius mutilationem, id quidem minuit totum, & lædit.

L. 19. Φῆς γὰρ δὴ ὧς. Ficinus in Plotinum. p. III.

L. 21. Εἰσαφύλα ἐκλύσται. Regius ἐκδήσται, Feschii codex, ἐκδύσται γνῆς ἐαυτῆς δαίμονα. Et l. 29. uterque legit ἐκδύμεθα ἔπος.

L. 32. Μάχεται οὖν. Rectius μάχεται μὲν οὖν.

L. 35. Αλλ' ὡς αὐτῶς. Lege ὡς τις αὐτῶς. Verba hæc, ὡς εἰς αὐτῶς μέμνηται, reddes quam deinceps explicamus. Ad hunc

locum Ficinus in Plotinum sic scribit: Iamblichus ex mente Platonis probat sortem ducemque vitæ Dæmonem animæ tribui etiam ante conceptionem ab universali totius mundi dispositione. Hoc non ignoravit Porphyrius, nam disputat de hac Platonis opinione apud Stobæum Ecl. Eth. p. 203. Sed Egyptiorum doctrina voluit post conceptionem Dæmonem assignari; & recte quærit rationem hujus sententiæ ab homine Egyptio. Transit ergo hic, ut sæpe alias, Iamblichus ex Egypto in Græciam; quæ vera est μεταβάσις εἰς ἄλλο γένος.

P. 167. l. 11. Τῶν κρυφίων ἀφαιρέσεως. Canonum multitudo, & repugnantia totam artem obscuram reddit. Apollinarius Ptolemæo, uterque Petosiridi contradixit. Egyptii multas regulas, Chaldaei paucas de iisdem rebus tradebant. Nec concordabant de motu planetarum. Lege Proclum in Timæum p. 277. Ipse Petosiris fatetur artem esse πολυκεδὴν & δυσκατάληπτον.

L. 11. Τῆς ἐπιστήμης ἀμεθολογικῆς. Contra hanc innumeri decertarunt, præcipue Jo. Picus Mirand. in Astr. l. 9. Vide quos ad Photium in Diodoro Tarsensi adduxit A. Schottus. Item fragmentum longum Porphyrii apud Jo. Philoponum l. IV. c. XX. de Mundi Creatione. Proclum in Timæum l. IV. p. 277. Ptolemæum in Quadr. Plotinus magno & peracri vir ingenio Genethliacæ diligentem operam dedit; cum autem ἀνεχέγνων in prædictionibus deprehenderet, eandem multis in libris confutavit. Vide ejus vitam, & quæ ad eum Ficinus, En. II. l. III.

L. 18. Δωία δὲ ἡ θεία μαντική. Ficinus ad Plotinum p. 123. divinam inspirationem vertit. Hac Iamblichi responsio incertiores nos ex incertis dimittit. Heliodorus tamen ait de sapientia sacerdotum & prophetarum Egyptiorum, ἀσπρὼν κινήσεις ἐρδυνῶσα καὶ μελλόντων πρὸς γνῶσιν κερδαίνουσα.

L. 26. Χαρήμων. Recte apud sacerdotem Ægyptium agit. Fuit enim Chæremôn Ægyptius, sacerdos, & Hierogrammateus. Non satis meminit Iamblichus se jam sustinere personam Abammonis. Et, cum de Eristicis mox loquatur, merito quæras ab eo, quis sacerdotum Ægyptiorum contra Eristicos aut scripsit, aut disputavit.

P. 168. l. 7. Ανακεραυνωμένα. Lege ἀνακεραυνώματα, & mox, ἀπορχαίξει.

L. 8. Ἐνεσι μὲν τι. Ex Ptolemæi proæmio in Quadrip. hæc de venerunt.

L. 13. Παράβολας περιπώνει. In hac arte ἑμβολὰς & ἐκβολὰς ἥλιου ἐν τοῖς ζωδίοις legas.

L. 16. Οὐ μὴν ἄλλα καί. Callisthenes Babylone Aristoteli petenti Chaldaeorum observationes ab antiquissimis temporibus compositas, in Græciam misit. Simplicius ex Porphyrio adducit ad II. de Cælo, Com. XLVI. Ipse noster de his plenius egit Com. in Timæum, ex Hipparcho, teste Proclo in Tim. p. 33, & 277. Videatur quoque Lilius Gyraldus l. de Annis.

L. 17. Καὶ ὅς' ἦμιν. Jam redit ad personam, quam suscepit. Quanta fuerit antiquitas observationum apud Ægyptios, vide Suidam in Ἡρακλέει: quam vera, viderint Chronologi.

L. 27. Οἰκοδεσπότες τ' γενέσεως λήψας, ἢ οἰκοδεσποτέρων. Sæpe junctim ponuntur, inquit Salmasius, οἰκοδεσπότης τ' γενέσεως, & οἰκοδεσπότης τ' ἀφ' ἑσέως, habentque eandem pæne vim in vitæ momentis. Huc & illud facit: idem signum si sit alterius stellæ domus, alterius autem altitudo, istæ duæ dicuntur σῶκοδεσπόζειν & σῶοικοδεσπόζειν. Imo aliqui volunt etiam triangulorum dominos dici σῶοικοδεσπότας. Porphyrius in Ptolemæum. Vide Ficinum ad l. III. Enn. II. ubi ex Albumasare & Ptolemæo incertitudinem hanc ostendit.

L. 32. Καὶ πῶς ὁμολογεῖται ὅς' ἀποτοῖς. Qui peritiores, minus dogmatici; vetustissimi Astrologi, etiam modestissimi.

Ptolemæus putat universalis aliquando ex hac arte sciri; singularia non item. Veteres, inquit Albumasar, dixerunt impossibile fore etiam sapientibus Astroνομis quicquam de judiciorum scientia invenire.

L. 25. Οἱ μὲν πέντε. De hoc loco disputat Ficinus ad Plotinum p. 123. Ponam verba Hephæstionis, sed latine. Dicimus stellam esse æcodespoten, quæ habeat quinque conditiones æcodespotæ in quolibet themate. V. G. Si ista stella accipiat luminaria in proprios fines, in propriam domum, in propriam altitudinem, & in proprium triangulum. Addit quoque, si præterea habeat contactum, συναφὴν; & defluxionem, ἀπρ-οίαν, & configurationem. Adi Porphyrium in Ptolemæum p. 191.

P. 169. l. 12. Ὡς δ', ὅτε τὸ οἰκοδεσπότης. Nam à Demiurgo assignari volunt Platonici; quos tamen Porphyrius nunc non consulit, sed Ægyptios.

L. 13. Ἀρχαὶ καὶ δολικάπειρα. Quoad essentiam, non quoad ejus conjunctionem cum anima nostra. Secundum Ægyptios in natali hora Daemon suus cuique adjungitur. Nec altius ad eum cognoscendum ascendebant. Horoscopum unice considerabant. Porphyrius apud Stobæum p. 201. Eth. Hermes in Revolut. cap. IV.

L. 24. Ἀφ' ὧν δέ. Nontamen in his originem supra mundum dat Damoni Iamblichus. Imo hi Demones, qui sunt duces animarum in hac vita, semper sunt de ordine Daemonum inferiorum & mundanorum, nisi in admodum paucis, (Socrate puta & Plotino,) qui Daemonem divinum pro duce credebantur habuisse. Ex quibus sequitur cognitionem natalis horæ, si certo haberi posset, plurimum facere ad proprii Daemonis inventionem. Illud autem diligenter animadvertendum, Daemonem eum, qui hic dicitur præextitisse in paradi-gmate, non recte dici proprium Daemonem, sed eum vere esse proprium Daemonem, qui vitam nuper editam comitatur, & qui hic dicitur ἀπο-

ἀποπληρωτὴς τῶν βίων τῆς ψυχῆς. De hoc Porphyrius querit; de hoc debuit Iamblichus respondisse.

L. 27. Ἀπομερίζει. Hæc non satis clare ponuntur; an data opera, an scribarum incuria? Quæ de compositione vehiculi Noster disputat apud Proclum in Timæum p. 321. his aliquatenus lucem dabunt. Servius ad 6. Æneid. v. 73. hanc Mathematicorum opinionem commemorat. Vide etiam Plotinum p. 123.

L. 31. Ὁν ἐπειδὴν ἔλθῃ. Platonicum characterem in istis non servat Iamblichus, Plato ait eundem Dæmonem, quem anima elegerit, dari ei ducem & custodem vitæ, & ἀποπληρωτὴν τῶν αἰρεθέντων: Iamblichus facit animam superiorem Dæmonem eligere, inferiorem vero ei quasi sua sponte supervenire. Cetera quæ sequuntur possis illustrare ex nostrorum scriptorum sententia de Angelo custode; v. Tertullianum l. de Bapt. Origenem Hom. in Genesin VIII. item Grotium ad S. Matthæi c. 18. v. 10.

P. 170. l. 21. Ἐνα δαίμονα. Olympiodorus in Phædonem concludit ὅτι ὁδὸς πλείους δαίμονες τῆς μίας ψυχῆς ἐπιστατίουσιν, & quod numerus Dæmonum major sit numero animarum. Plura in hunc locum adfert. Si quæras an idem sit δαίμων διγαστήρ, qui animam ad iudicium trahit, cum hoc qui reliquam ejus vitam gubernavit; respondet Olympiodorus, non esse; neque enim istum eligit anima, sed ei apponitur invitæ. Hierocles contraria sentit, l. de Providentia.

L. 31. Τὸν μὲν, ὡς ἀγαθόν. Dæmon si descendat per Zodiacum, ut volunt Ægyptij, participat de qualitatibus signi. Signa sunt alia benigna, alia maligna. Ægyptij statuiebant primas signi partes esse ambiguas; ultimas omnino malas.

L. 32. Οὐδαμῶς τῶν κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν. Olympiodorus ὁδὸς κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν πεφυκε. Malus Genius non quidem aget curam hominis sibi commissi: potest tamen homini præfici, eumque regere; aliud nihil vult Porphyrius.

L. 34. Ἀντιδιαμερῶν. Vide Proclum in Politeiam p. 373. Laertium in Proæmio, ubi δύο ἀρχαί, δαίμων ἀγαθὸς & κακός. Apud Ægyptios notissimi erant Τυφώνιοι δαίμονες.

P. 171. l. 2. Φιλόσοφον ἐπολιτεύειν δόξαν. Hæc quæ proponit Porphyrius, à Plotino & Timæo accepta sunt; ideo vocat Iamblichus φιλόσοφον δόξαν. Plotinum vide Enn. 3. l. 3. & Ficinum in Comment. I. Ceterum alia est Iamblichi sententia de his, imo plane contraria, in libro Protreptico: ait enim, Θεὸς δέδωκεν ὑμῖν τὸν τῆς ψυχῆς εἰδῶς ἐκείνῳ δαίμονα. Ea quidem erat Pythagoricorum doctrina; (Timæus & Hierocles ad Aurea carmina testantur) & sic oportuit philosophari in Pythagoricis Iamblichum. Procli sunt verba, dicere Dæmonas esse partes animæ hominum, est humanam vitam nimium admirantium.

L. 5. Οὗτός ἐστιν ὁ δαίμων. Tale est Aristotelis dictum 2. Top. c. 3. Ὁ δαίμων ἐστὶ τὴν ψυχὴν ἔχοντα σπουδαίον τὰν τῶν ἐκείνῳ ἐστὶ δαίμονα.

L. 6. Οὗτος γάρ. Alii, ὁ δὲ γάρ ἔχων ἐμφορὰν. ὅτι ἐπὶ ἔστιν ἐπὶ ἔστιν.

L. 11. Καὶ ταῦτα ἐσὺμφυῶς. Alii rectius, καὶ ταῦτα ἐμφοῶς, ἀλλ' ἐχ' ὡς ἐξηγητήρια, καὶ [f. καὶ καὶ] φύσιν ὑπάρχοντα, &c. negans particula ἐχ, si absit, sententiam evertit.

L. 15. Τὸν μὲν ὡς πρὸς δύο. Opinor hæc sunt apud Plotinum c. III. l. IV. Ennead. III. Olympiodorus quoque scribit in Phædonem ista; Tot sunt Dæmones nostri, quot facit gradus anima καὶ βάδους descendendo. Vita diversa (diversas Iamblichus animæ tribuit) diversos postulant Dæmonas rectores.

L. 20. Ἡ δὲ μερίζουσα αὐτὸν εἰς τὸ σῶμα. Hanc opinionem qui tueantur, nondum mihi constat.

L. 28. Κοινὸν δὲ τὸ αὐτόν. Lege κοινὸν δὲ, ἢ τὸ.

P. 172. l. 6. Ὁ κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν Θεόν.

ον. Proclus l. de Dæm. omnis mundanus Deus ordini alicui Dæmonum imperat---ε, circa unumquemque Deum innumerabilis est Dæmonum multitudo. Et alibi, unusquisque Deus ducit primo Dæmonas, deinde vero particulares animas. Hi Dæmones secundum essentiam fortiti sunt animas propriis-que eas ducibus copulant.

P. 172. l. II. Αε γδ εν τη Σεργικη. Proclus in l. de Dæmone, & Plutarchus de Iside p. 421.

L. 13. Εἰς κοινὸς ἡγεμῶν τῶν. Hunc suis coloribus bene depingit Porphyrius l. 2. de Abst. S. 42. ἡ πορφυρεῖα αὐτῶν [δαμνῶν] δυνάμεις βέλετ' ὁδοῖν Θεὸς εἰς μέγιστος.

L. 15. Επειδὴν μὲν τοὶ ὀδὴ γίνονται. Confer Proclum in Timæum p. 290. Αἱ μερικαὶ ψυχὰς, τὰς αὐτῶν πορφυρεῖας καὶ ἡγεμόνας ὀπηγνῶσαι Θεὸς, τοῖς ὁκείων ὀνόμασι αὐτὰς πορφεῖπον· ἡ πόθεν ἡμῶν Ασκληπιοι, Διόσκουροι, Διονύσοι;

L. 18. Εμφαίνει. Aliter ἐκφαίνει.

L. 18. Τερόπον ὃ εἰς ἰδίας κλήσεως. Eusebius Præp. l. V. c. XI. ex Porphyrio & Oraculis. Qui per gentes teletas constituerunt, finxerunt se edoctos à Diis.

L. 20. Καὶ αὐτὴ πᾶσις. Ficinus hac aliter distinguit & interpretatur. Puto intelligi posse ex fine capitis præcedentis.

L. 40. Καὶ ἀποκρινέμεθα. Deleatur εἰ.

SECTIO DECIMA.

C A P. I.

P. 173. l. I. [I] Εὐδαιμονίαν. Petebat edoceri, quæ esset ad felicitatem via ex sententia Ægyptiorum. De ordine verborum in fine Epistolæ vix quicquam, ex Eusebio, certò statui potest.

L. 7. Μήποτε ἄλλη τις. Qui animæ reditum ad Deos credidit, nullam aliam felicitatem animæ, quam Dei fruitionem credidit. Libro I. de Abst. S. 29. clare suam de beatitudine hominis sententiam exponit: vult esse ὁ ζῶν καὶ νῦν, & ἀναδρῶμην fieri non ad Deum, nedum in Deum, sed εἰς ὅντως ἑαυτὸν, αὐτὸς δὲ ὁ ὄντως νῦν. Atque hac poterit esse ὁδὸς ἀποκρίσεως τῶν Θεῶν, quoniam in Diis non ponit hominis πάλῃ, sed potius in ipso homine.

L. 13. Πρώτη δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἀρχαία. Lege ἀρχή, ὡς α. Male posita distinctio tenebras versioni offudit. Dicit igitur, Si in Diis sint omnes omnium bonorum thesauri reconditi, merito nos sacerdotes, & nostri similes, omnem Diis cultum impendimus. Inventionem via ad felicitatem ducentis Oraculum qui-

dem apud Porphyrium Ægyptiis tribuit. Ideo fidentius contra Porphyrium hic disputat Iamblichus. Idem Oraculum Hebræos eam invenisse ait; quibus tamen neuter horum philosophorum quicquam credit. Vide quid faciat invidia.

L. 19. Νοεῖς ὁπότερῃς. Scutellius addit perfectio, ac si legisset πλειότες, non male.

L. 20. Η γνώσις αὐτῶν. Porphyrius scripsit tractatum de sententia celebri, Γνώσις αὐτῶν. Id operis aut huic nostro Iamblichus inscripsit, aut alicui ejusdem nominis. Affirmabat in eo scripto, felicitatem hominis collocari ἐν τῇ καὶ σφιδρῇ Ἀγαθίσει, & in contemplatione boni conjuncta cum possessione sapientiæ, simul & τῶν ὄντως ὄντων γνώσει. Ad hac respexit Iamblichus. Vide Stobæum Serm. XXI. Hieroclem ad Pythagoræ carmen, & ipsum Iamblichum Protreptici capite III.

L. 23. Πρὸς δόξας ἀνθρωπίνων. Plutarchus de Pyth. Orac. p. 408. scribit, τελετὰς multi meras ἀλαζονίας esse credebant.

bant. v. Vitam Pythagoræ cap. XXIX.

P. 174. l. 2. Εκ τῆς τυχόντης. In quamplurimis nos fallit phantasia. In rebus incorporeis fraus facilior. Dominante phantasia non potest mens certo in rerum separatarum cognitionem penetrare; ἀοριζέσθαι περὶ αὐτὰ, ἐχ' ὅτι καὶ αὐτὴν δὲν ὁρᾷ, ἕως ἂν ἐπὶ φαντασίας κρατῇ. Non negat hoc Iamblichus: animam sive mentem in divina speculatione defixam avocari posse negat. Sed Proclus facit contra Iamblichum; ait in Alcib. mysteria sacratissima exhiberi per κατὰ πλήρεις πινάς, verbis & factis, spectatoribus incussas.

L. 10. Εὐδρυμένω. Lege εὐδρυμένη.

L. 13. Ως ἀγύρτας. Hierocles ad Carmen aureum, tales fuisse multos indicat.

L. 14. Συμῶδες πλ. Lego σὺ ῶδες π.

L. 16. Θεολογίας. Cetera ad ὡς περ in aliis codd. desiderantur.

L. 29. Επιποδιότης εἰς σημεσίαν. Aliter τῶς εἰς σ. Videtur S. Augustinus hac legisse. v. cum l. X. C. D. c. XXXII. Vide qua ad Sect. III. c. XXVI.

P. 175. l. 1. Τεχνικὴν ὡς τέχνησιν. De vita Pythagoræ c. XXIX. vocat divinationem illam admirabilem τέχνην θεῖαν.

L. 18. Θεία μυστική. Hanc supra laudat S. III. c. XXXI. in fine. His non absimile illud in libro Cosm. p. 24. Nulla ratione homo Deo propinquior fit, quam per gradum prophetiæ. Quod de vera prophetia vere dictum fuit.

L. 22. Ημεῖς θεῖς ὡς ἀληθεῖς. Hac falsa esse probat Bilaami historia.

P. 176. l. 12. Παρ' ὑμῶν. Ex sententia vestra. Forte παρ' ὑμῖν.

L. 14. Τότε δ' ἀληθεῖς. Lege τότε ἀληθ.

L. 16. Θεωτὸς νοῦς αὐτῶν. Opinor θεῖος. Proclus vocat νοῦτον, Porphyrius, ὅς ἐστις ἀθάνατον ἄνθρωπον, apud Stobæum p. 186. Vide & Porphyrium Sent. XLI. & Iamblichum Protreptici pag. II.

L. 18. Επεσθλθεν ἐπὶ τὰ ψυχῇ. Idem

hoc argumentum versat in Epistola ad Macedonium, & in Protrept. Porphyrius II. de Abst. Proclus in Timæum p. 324, & 330. Hierocles ad Carmen

Λύσιν δὲ καὶ δῖον—

L. 28. Η δὲ χείρων μῆτρα. Hanc divisionem elaborate illustrat Iamblichus, libri Protreptici c. XIII.

L. 29. Θνητῶν εἰσὶν. Lege νοητῶν. quanquam scripti non adstipulentur. Platoniorum opiniones περὶ ψυχῆς ἐπιχειρήσας collegit Iamblichus apud Stobæum Phys. 145. ubi his gemina reperies, uti & apud Proclum in Timæum p. 330.

L. 33. Γνώσις & πατρός. Duo principia agnovit Porphyrius in lib. de Regressu animæ, πατέρα & πατερινὸν νῦν.

L. 35. Περούσιον. Regius περούσιον. Ita & Ficinus cum Scutellio; præfero nostram lectionem. Vide enim c. II. S. VIII.

P. 177. l. 2. Γενερχέντα. Orpheus dixit γενερχέντα, paulo aliter. Ista autem ἐστὶν ποτε μένοντα. & c. ab Heraclito sumfit.

L. 20. Αἰδῶ λόγον. Origenes in Joan. p. 304. ἐνωμένων τῶν ἐν ἀρχῇ ὡς Θεὸν λόγον. Manilius l. I. hoc voluit,

Inque Deum Deus ipse tulit— Sextius in Enchiridio; animæ Ascensus ad Deum, per verbum Dei est. Rufinus interpres de suo addidit Dei. Sextius dixit per λόγον. Nec aliud hic Iamblichus voluit, cum scriberet αἰδῶ λόγον, quam quod voluit apud Stobæum Physicorum p. 143.

L. 25. Αλήθειαν αὐτῶν νοητῶν ἀναγωγῇ. Restitue ἀλήθειαν τῶν νοητῶν ἀναγωγῇ, vel ἀναγωγικῇ. Iamblichus apud Stobæum p. 136. hæc fusius pertractat, sed philosophice & ad mentem Porphyrii.

L. 29. Δημιουργικῆς πλέως. Videtur excidisse δυνάμει, nisi ἀπὸ κρινεῖς repetere velis.

L. 31. Ἐν ὅλῳ δημιουργικῷ Θεῷ. Chaldaorum Theologia septem processiones huic Deo tribuit. Is enim ἐπταγλῶχης &

ἐπὶ τῆς Θεός ideo dicitur in oraculis. Damascius & Julianus in Oratione de Sole confirmant quæ dico. Plures ei θεόδους hîc assignat Iamblichus.

P. 178. l. 1. Αὐτὸ δὲ παλαιόν. *Supra de hoc quaesierat Porphyrius.*

L. 5. Παρεῖται τῷ δὲ μέρῳ. *Theodoretus male, αἰεὶ παρεῖται, (nam apud Eusebium legere potuit εἰ παρεῖται) pejus adhuc Theodoreti interpretes verba hæc apud Eusebium, ὅτι ἐκεῖν δὲ ὁ λεγόμενος παλαιός, de Porphyrio accipit; atque ita gravissimum Porphyrii de Damone seductore obscuravit dictum.*

L. 7. Οὐδὲ περὶ μικρῶν. *Non satis constat, quantum studii circa majora posuerint Theurgi; imo an aliquid circa vere magna, i. e. divina potuerint, incertum est. Soli Iamblichus id affirmanti non tuto credas. Illud satis liquet, magna ex parte prædictiones versatas esse in rebus minoris negotii. Προγνωστὸν βιωφελές καὶ χρησιμὸν ἀντιπραφέν ἐξ Αἰγυπτιακῆς παλαιᾶς βίβλου. Πεπώσις Νεχεφῶ τιμωτάτῳ βασιλεῖ χαίρειν. Quid dignum tanto hiatu fert? ὁργήρον inquit ὑμῶν ἐκ μὲν, per quod possis infallibiliter judicare περὶ νίκης ἢ ἡττῆς, ἢ ὁμοθυμαδὸν.*

[Κετόω σε, Δέσποτα, ὁ πατήρ καὶ ἡγεμὼν τῷ ἐν ἡμῖν λόγῳ, ὑπομνησθῆναι μὴ ἡμᾶς τὴν αὐτῆς διγρησίας, ἥς ἡξιώθημεν ὡς σε· συμπράττειν δὲ ὡς ἀποκνηνῆταις ἡμῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν πλὴν ἀπὸ τῆς φρενός καὶ τῆς ἀλόγων παιδῶν, καὶ πρὸς τὸ ὑπερέχειν καὶ ἀρχεῖν αὐτῆς, καὶ ὡς ὁργάνοις κεχρησθῆναι καὶ τῷ προσήκοντι ἔργοις καὶ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐν ἡμῖν λόγῳ, καὶ ἐνώσειν αὐτῷ πρὸς τὴν ὁρίσασθαι δὲ τὴν ἀληθείαν φωτός. Καὶ δὲ πλείον, ὅτι Σωτήρα ἐκείνου, ἀφελθὲν πλείως πλὴν ἀχλὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν ὁμμάτων, ὅρα γινώσκωμεν δὲ (καὶ τῷ Ὀμμερον) ἢ μὴ, ἢ δὲ καὶ ἀνδρα.

ab oculis animarum nostrarum, ita ut clare & Deum & hominem cognoscamus.

καὶ θεαγμάτων, καὶ ἀποδιδρασκόντων. Plutarchus Moral. p. 408. Εἰς θεαγμάσι μικροῖς & δημοπνεύσι· εἰ γαμητέον, εἰ πλούσιον. Et p. 407. est, inquit, περὶ τὰ Σεραπεία βωμολόχον καὶ πλανώμενον γένος· οἱ μὲν αὐτὸν δὲ, οἱ δὲ καὶ κληρὸν ἐκ πινῶν θεαγμάτων χρησιμὸς περαινόντες οἰκίτης καὶ γυναικίς. Utrosque vates apud Ægyptios agnoscit Heliodorus Æthiop. p. 152, 153. Vide quæ de veris veri Dei prophetis scribit Augustinus l. X. C. D. c. XXXII.

P. 178. l. 8. Δι' αἰώνων. *Forte τῆς αἰώνων. Verba Porphyrii in II. de Abst. S. 43. hic adferri mirentur. Demus, inquit, operam Θεῷ μὲν καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτῷ ὁμογενοῦσιν· ὁ γίνεσθαι δὲ ἀπαθείας, καὶ τὸ περὶ τῆς ὁρίσασθαι ὄντων διηρησμένων ἀγαλήψας, καὶ τὸ πρὸς αὐτῷ ταῦτα ζῶν.*

L. 10. Εν αἰς δὴ πό. *Lege δὴ καὶ πό. Iamblichus Epistola ad Macedonium, ἐν νοερῇ ζωῇ ἐνυπάρχει ἡμῖν δὲ μακάριον.*

L. 12. Φιλίας. *Quia Porphyrius sic exorsus est, ἀρχόμενος δὲ τῆς πρὸς σε φιλίας ἀπὸ Θεῶν. Caterum Iamblichi precationem, minime quidam contemnendam, libet aliâ concludere; ipsam consideres, velim; non eum, qui precatur.*

TIbi, Domine, pater & auctor humanæ mentis, supplico, uti nos memores facias ejus nobilitatis, qua nostrum genus dignatus es: utiq; faveas nobis, pro conditione libertatis nostræ, dum à corpore nos ipsi liberare, & affectibus brutis repurgare conamur; ut iis superiores evadamus, ipsis imperemus, eorumq; ministerio utamur, prout fert natura. Porro, uti ad sis nobis in emendatione diligenti rationis nostræ, ut eam cum principiis veris & æternis, præeunte veritatis luce, valeamus conjungere. Denique Servatorem comprecor, ut penitus abstergere velit omnem caliginem

I N D E X

Auctorum, Rerum & Verborum,
in hoc Volumine Memorabilium.

A

A Bammon 181
 Abi-Jaafar 192
 Abydos Ægypt. 285
 Accipiter in divinatione 284
 Αγαδοποιοι Demones 200
 Αγαλματα 288
 Ægypti divisio 279
 Ægyptiacæ linguæ ambiguitas 293
 Ægyptii animalia sacra quando ma-
 etant 278
 Ægyptiorum antiquitas 293
 Ægyptiorum Theologia 301
 Æschylus 227
 Αιδύματα 88
 Afflatio sive inspiratio divina 64
 Affricanus Hippiatr. 293
 Alchindus 234, 237
 Alethæa 301
 Alexand. Aphrod. de Dæmonibus 204
 Alexander Magnus 219
 Almenischiaca sive Almenichia 304
 Αλφιτομήνται 82
 Ameles fluvius 241
 Amon, Amun, Ammon, Amasis, Amosis, 181, 302, 306
 Amosos idem est 181, 302, 306
 Anabis vicus Ægypt. 278
 Ανάγκη Θεῶν 197
 Ανάγκη τῆς κλήσεως 240
 Anagogica via 161
 Anebo Propheta idem & sacerdos 182
 Aveγείω Verbum in sacris notum 277
 Angeli linguarum auctores 292
 Anima an Deo ὁμοῖα 307
 Anima cur descendit 271
 De Anima variæ veterum sententiæ 226
 Anima quando veniat sub fatum 274
 Animæ ὁ Θεός 68, 224

A

Anima possunt fieri Angelis æquales 40
 Anima separata sunt impassibiles 18
 Anima vita duplex 62
 Animalium proprietates 10
 Animalia sacra Ægypt. 265
 Anonymus chronogr. MS. 233
 Anonymus MS. ὡς ἡδὼν 238
 Ανοδος ψυχῆς 308
 Αντιθεοι 102, 222, 255
 Antiochus Astronom. MS. 304
 Antissiod. concilii canon 238
 Aphutis urbs 219
 Apollo Clarus 72
 Απορροια Astronomorum, quid 311
 Apparitiones 41, 43
 Arbaghthel liber 290
 Αρχτοι non sunt in sphaera Ægypt. 310
 Αρχαι αἰσώματα an Ægyptiis agnita 306
 Archangeli 181, 206
 Arithmetica Theologumena quis scripsit 201
 Asclepiades 305
 Asclepius Mercurii liber fictus 233
 Assyrii, qui & Chaldaei 184
 Ασπολογια 176, 276
 Αὐτοεδὴς χιτῶν. 229
 Auguria 79
 Auspicia pestifera 236

B

Baconus, Rogerius 239
 Baris Ægypt. navis 285
 Batulia 239
 Bened. Pererius 217
 Bilaami prophetia 217
 Bitis, Bitys, Bito, & Biton, idem 306
 Bessarion Card. 214
 Bolus, vulgo Dolus, Democriteus 183
 M m m Bonitas

INDEX.

<i>Bonitas Deorum proprietates</i>	6	<i>Culhami, Tr. quadriennium mirum</i>	221
<i>Bonum duplex</i>	178	<i>Cultus sacri ratio</i>	270
<i>Brachmani</i>	281	<i>Cynocephalus</i>	265
<i>Branchidarum Oraculum</i>	224	<i>S. Cyrillus emendatus</i>	298
		<i>XsGp</i>	301
C		D	
<i>Cadaver polluit</i>	282	<i>Damascius ωει ἀρχῶν passim laudatur.</i>	
<i>Ceremonia sacra</i>	20	<i>Demon proprius</i>	311, 312
<i>Camotius Metaph.</i>	239	<i>Demon seductor</i>	103, 178
<i>Κάδοδ & ψυχῆς</i>	308	<i>Dæmones an moriuntur</i>	345, 267
<i>Κακοποιοὶ Dæmones</i>	200	<i>Dæmones ὑπομορφάτορες</i>	20
<i>Casanbonus, Is. notatus</i>	305	<i>Dæmones & θεῶν</i>	213
<i>Catena in cantica Solomonis, MS.</i>	217	<i>Dæmonum corpus</i>	267
<i>Causa prima secundum Ægyptios</i>	157	<i>officia</i>	8
<i>Cedrenus emend.</i>	298	<i>proprietates</i>	10
<i>Celsi apud Origenem fraus</i>	271	<i>Dæmonum princeps</i>	251, 254
<i>Ceres quæ & Isis</i>	284	<i>Decani</i>	302, 304
<i>Charemon sacer scriba</i>	303, 312	<i>Dei idæa in nobis</i>	4
<i>Chaldaei</i>	184, 286	<i>Dei nomen, quod omnia pervadit</i>	161
<i>Chaldaeorum observationes</i>	312	<i>Dei ara</i>	268
<i>Chaldaeorum Theologia, & Καθ' &</i>	188	<i>Delrio refellitur</i>	238
<i>Characteres Magici</i>	230	<i>Demiurgia</i>	204
<i>Charonæa scrobes</i>	255	<i>Demiurgus</i>	291, 297
<i>Cicero emendatus</i>	302	<i>ineffabilis</i>	266
<i>Civitates in Mæragenesi</i>	271, 274	<i>Democritus</i>	224
<i>Clarius Apollo</i>	72	<i>Deorum proprietates</i>	190
<i>Cl. Alexandrini locus</i>	305	<i>ira</i>	24
<i>Chnebison</i>	245	<i>Deorum ordo</i>	274
<i>Κνῆφ serpens</i>	301	<i>Descensus incorporeorum in corpora</i>	241
<i>Cælum Diis cognitum</i>	29	<i>Deus primus</i>	158
<i>Cognitio Diis nos non unit</i>	55	<i>Dij ad corpora quomodo se habent</i>	6, 190,
<i>Colophonium Oraculum</i>	228		199
<i>Columella emendatus</i>	183	<i>Dij ætherij</i>	158
<i>Comædia & Tragædia</i>	146	<i>visibiles & invisibiles</i>	32
<i>Κωμῶν apud Ægyptios pompa</i>	253	<i>Dij ἀπολυτοὶ, ἄζυνοι &c.</i>	191
<i>Κομματικὴν scribendi genus</i>	181	<i>Dii nec passibiles nec impassibiles</i>	37
<i>Κῶμοι Ægyptiorum</i>	215	<i>Dij materiam absument</i>	118, 127
<i>Constantini M. edictum</i>	181	<i>Diis religio unit</i>	55
<i>Copti</i>	195	<i>Diodori Siculi Interpres emendatus</i>	304
<i>Cornutus, vulgo Phurnutus</i>	228	<i>Diodorus Tarsensis</i>	269
<i>Corporis humani divisio secundum</i>		<i>Dionysius Areop.</i>	202, 207, 288
<i>Ægypt.</i>	272	<i>emendatus</i>	291
<i>CorybantiZomeni</i>	224, 226	<i>citat Oraculum Chaldaicum</i>	254
<i>Cofri liber</i>	290	<i>Divina quomodo cognosci à nobis pos-</i>	
<i>Crito Pythagoreus</i>	307	<i>sunt</i>	186
<i>Crocodilus</i>	264	<i>Divina</i>	

I N D E X.

Divina quomodo non cognoscuntur 37, 172
 Divinatio 74, 78, 214, 237, 238
 quinam de ea scripserunt 215
 Divinorum proprietates 5

E

Eclipsis 168
 Ecstasis 220
 Edwardus Pocockius 184
 Elementorum qualitates mascula & fe-
 minina 302
 Εἰκτών. 301
 Elias Cretensis MS. 186
 Elicatores 229
 Ελπίς ἱερά. 211
 Ημίφ. 301
 Empedocles ὄνς 263
 ejus versus emend. 240, 289
 Enthusiasmus unde 219, 223
 Ενὸς ὡς. 189, 300
 Επιστροφή. 191
 Επωδή. 293
 Eristici 247, 312
 Etymologicum M. emend. 266
 Evandrus, sive Evanthus 303
 Euchitæ 255
 Εὐδαίμων quis 313, 314
 Eudemus Perip. 295, 305
 Eugubinus, Steuch. emendatus 191
 Eusebius emendatus 291, 305
 Evocatio Deorum 232
 Extispicium 79

F

Farina in divinatione 81
 Fatum 308, 309
 Felicianus Porphyrii interpres notatus 278
 Ficinus emendatus 194
 Fran. Patricius 301
 Feronia dea 220

G

Galenus 182
 Galli cor in divinatione 265
 Gallantes, Livius 212
 Genethliologia 310

Genethliologia incertitudo 311
 Georgius Syncellus 182
 Geoponica 229
 Gnostici 251
 Græcorum aliquot in Ægyptum profectio-
 nes 183
 Gruteri inscriptio emendata 225
 Gymnastica 97
 Gyraldus Barrius, vulgo Cambrensis 219
 Gyraldus, Lilius notatus 220, 306

H

Habacucus Prof. illustratus 277
 Harmoniam anima in priori vita novit 69
 Hecateus Hist. 295
 Hecaticus circulus 231
 Hieratice 194, 213, 307
 Heliodorus Æthiop. scriptor 261
 Heliodorus Astron. MS. 304
 Hellanicus 248
 Hemisphæria 302
 Hephestion Thebanus Astron. MS. 311
 Heraclitus 196, 224
 Heroes 8, 10, 189
 Hieronymus 295
 Hirpini 220
 Homerus 211
 Homo animal ubique sacrum 140
 Hominis lapsus à Dei visione 176
 Restitutio 176
 Hornius in histor. Philos. reprehenditur 182
 Horoscopus 312
 Hostanes Magnus 270
 Huetius D. 191
 Humanæ hostiæ 278
 Hypostasis 242, 244
 Hypostatica unio 243

I

Iamblichus Porphyrii imitator 182
 ejus stylus 181
 Janus M. Durastantes med. 211
 Ιατρική. 276
 Idea Dei nobis innata 4
 Idea 299
 Idola 249

I N D E X.

<i>Ἱερογλαμματεῖς</i>	183		
<i>Impassibile non est in Diis</i>	37		
<i>Intelligentia pura</i>	25		
<i>Interpretum 70. ars</i>	279		
<i>Invocandorum Deorum ratio</i>	295		
<i>S. Joannes illustratus</i>	212		
<i>Joan. Camaterus Astron. MS.</i>	304		
<i>Joan. Deius Mathem. Angl.</i>	235		
<i>Joan. Malela Hist. MS.</i>	199		
<i>emendatus</i>	300		
<i>Joan. Sarisburiensis</i>	248		
<i>S. Jobus illustratus</i>	217		
<i>Josephus scriptor christianus, Hypomne-</i>			
<i>stici auctor MS. emendatus</i>	215		
<i>Irenæus</i>	190		
<i>Isaacus Vossius de Poem. cantu</i>	225		
<i>Isis</i>	284		
<i>Julianus Apostata</i>	181, 228		
<i>Julius Firm. Maternus emendatus</i>	182		
<i>Justitiæ divinæ alia ratio, ac humanæ</i>	108		
K			
<i>Kalendarium Fernelianum</i>	304		
<i>Καπνομαρτυρεῖς Judei</i>	248		
L			
<i>Lactantius Gramm. emendatus</i>	266		
<i>Lasbas scriptor</i>	304		
<i>Lelandus, Joan.</i>	275		
<i>Leontis Epist. ad Austriensem Episc.</i>	251, 273		
<i>Levitici locus illustr.</i>	239		
<i>Liberum arbitrium</i>	307		
<i>Libri Mercuriales</i>	295, 300		
<i>Lilius Gyraldus, v. Gyraldus</i>			
<i>Λόγος</i>	295		
<i>Λόγος αἰδίδος</i>	177		
<i>Lotus, symbolum</i>	288		
<i>Lucanus illustratus</i>	197		
<i>Lucas Evangelista</i>	182		
<i>Lucas Holstenius</i>	264		
<i>Lumen centrale</i>	212		
<i>Lutum, symbolum</i>	151		
<i>Lux</i>	192		
<i>an corpus</i>	272		
<i>Luna & Sol Dii</i>	29		
<i>Lysander</i>	219		
		M	
		<i>Macrobius illustratus</i>	216
		<i>Magi</i>	184, 287
		<i>eorum doctrina</i>	185
		<i>Libri</i>	231
		<i>Magica vincula</i>	248
		<i>Malum unde</i>	258
		<i>Manethos</i>	296
		<i>Manilius</i>	182
		<i>Marinus in vita Procli</i>	193
		<i>Martis vires & influentia</i>	30
		<i>Martianus Capella emend.</i>	289
		<i>S. Mathæus illustr.</i>	212
		<i>Materia à Deo</i>	138
		<i>Materiæ creatio</i>	159, 181
		<i>Mathematici</i>	30
		<i>S. Maximus</i>	243
		<i>Mercurius</i>	182
		<i>ejus stella & potestates</i>	ibid.
		<i>Metrizontes sive Metroaci</i>	225
		<i>Miamun rex Egypt.</i>	181
		<i>Mich. Psellus in Physicis MS. emend.</i>	302
		<i>in Psycogonia 194. v. Psellus</i>	
		<i>Mina sacerdotum</i>	147, 284
		<i>Mochus Theologus</i>	301
		<i>Mæragenesis</i>	308
		<i>Μοιρῶν Dii</i>	274
		<i>Morticina</i>	145
		<i>Moses illustr. in l. Deutr.</i>	279
		<i>in l. Numer.</i>	217
		<i>Mosollamus Judeus</i>	236
		<i>Motus anagogicus</i>	67
		<i>Μῶτ Phœnicibus, quid</i>	288
		<i>Mundus intelligibilis</i>	32
		<i>Musica vis</i>	225
		<i>Myrica in divinatione</i>	238
		<i>Mygale</i>	265
		N	
		<i>Natura, Dei ministra</i>	78
		<i>Naves Ægyp. sacra</i>	285
		<i>Nicandri Schol. emend.</i>	238
		<i>Niceta schol. in Nazian.</i>	244
		<i>Nicolaus C.P. MS.</i>	214
		<i>Nicolaus Damascenus</i>	229
		<i>Nicomachus</i>	184
			Nomi-

I N D E X.

Nomina barbara	290	Sacerdotum Ægyptiorum ordines varii	253
Nomina	291	Sacerdotes veri	174
eorum efficacia	293	Sacerdotis dignitas	117, 121, 130, 225
Nomina unde	292	Sacra non sunt hominum inventa	140
Numenius	297	Sacrificia	263, 264
Nũs	190	Sacrificiorum ratio	269
O		De sacrificiis quinam scripsere	279
Odores in sacris quare	246	Sadduceorum opinio de Angelis	187
Osiris	286	Sais urbs	306
P		Salmasii lapsus	304
Passibile aut impassibile non est in Diis	37	Sanguis calens in sacris Magicis	267
Potiones in divinatione	77	Saturni vires	30
Præexistentia animarum	257	Scaliger, Jos.	296
Preces	141, 155, 280	Scholiastes Aristoph. emendatus	264
stata	196, 282, 294	Scholasticorum quorundam error	206
Preces flectunt Deos	22	Scientia incerta	167
Priapus	20	Scotus Heruligena	242
Psellus Mich. in Physicis MS.	188, 205	Seguinus in Numism.	220
in Psychogonia	194	Selech liber	304
in capitibus de Fide MS.	243	Selencus	295
Principiorum nomina	190	Servius notatus	269
Priscianus Lydus	206	Σίγν.	301
Proclus in Alcib. Platonis MS.	189	Simplicius MS.	182
Prognostica	94	Smaragdus	277
Propheta non addunt temporis differen-		Sol an Deus	29
tias	247	Somnia	216
Prophetarum operationes	234	Sophia	301
Providentia Dei illimitata	16	Spencerus, Guliel.	199
Psalmi illustrati	113, 250, 277	Spiritus	4, 66, 105, 147
Ptolemai Harmon. MS.	225	Stobæi fragmenta MSS.	307
Purgatio ubi, & quatenus	268, 308	Substantia incorporea	13.
Πῦρ & φῶς	204, 209, 224	Suidas emendatus	266, 298, 302
Φωταγωγία.	233	Συναφὴ Astron. quid	312
R		Sydera animata	200
Ραβδομαντεία	230	Symmachus Interp. in Psalm. MS. illu-	
Regula Theologica	213	stratus	187
Religio sola ad felicitatem via	173	Symbola	37, 255, 256, 278
Religionis fructus	37	Symbolici cultus periculum	287
Renatus in æternum	252	Symbolica Ægyptiorum Theologia	150
Ruffinus Sextii interpres notatus	315	Syncellus, Georg. emendatus in voce Σι-	
S		φῶς	302
Sabazius, qui & Dionysus	224	Syrianus MS.	194, 306
Sabazii	224	Σωτήρες Θεοὶ quinam proprie	309
		T	
		Tauribolium quid	252
		N n n	Τελευτῇ

I N D E X:

Τεβρι instrumentum musicum Ægypt.	298, 301	Valentiniani	298, 301
quale	215	Valentinianorum vocabula & locutiones	
Teleta	252, 308, 309	unde	192, 201, 213
Teleta Solis & Lunæ	271	Veritas Deorum proprietas	62
Telestica	276	Vettius Valens Astron. MS.	182
Temporis differentias Propheta non ad-		Via anagogica	161
dunt	274	Vincula Magica	248
Testamenta 12 Patriarcharum MSS.	210,	Virga vaticinantium gestamen	230
	270	Vita hominis triplex	133
Theodoreti lapsus	269	Virgilius Maro illustratus	210
Theodorus Asinaus	281	Unio nostri cum Deo, quo modo procu-	
Theologia	287, 288, 291	retur	213, 214
Θεοπικνὴ anima	196	Volgra aves in disciplina Augurum	236
Theologica regula	213	Ursinus in Trismegisto notatus	295
Theophylus ad Autolycum emendatus	155	Vultricoli in disciplina volatica quinam	248
Θεοφοεῖα	220		
Theurgia	191, 193, 195, 204, 308, 310	Z	
periculosa	261, 275	Zabratus & Zaradas &c.	184
Tripas, quid	230	Zaclas Ægyptius propheta & sacerdos	182
Typho	147	Zonaras Annal. scriptor notatur	238
		Zoroastres	184
Υλη & Τδωρ, & Ιλὺς in Ægyptiorum		ejus libri	206
cosmogonia	288, 303		

F I N I S.

E R R A T A.

P. 7 l. 4. **S**ubsistunt. 8. 32. conjunctum. 9. 8. in bono. 11. 14. extrem. 13. 26. quorū 14. 13. actum. 17. 35. omnium. 19. 23. eademque. 30. 10. in. 43. 12. *ἡ ἐπιστάσις*. 44. 29. plurimā arrogantia. 45. 13. dele ex. 45. 33. ex var. 46. 16. mobile. 53. 12. aliquod. 56. 16. cerem. 58. 14. demitt. 59. 26. ut. 60. 21. corpulen. 60. 39. *ἐξέλιπον*. 63. 17. diversitates. 64. 6. possit, l. 25. temporis. 73. 34. erumpentem. 76. 34. *ἐντυχίας*. 88. 10. temporar. 89. 29. nihil. 92. 7. ecstasi. 95. 7. firmitudine. 105. 41. inconf. 107. 2. adde symbolorum. 108. 23. contemnamus. 114. 20. *κράσις*. 132. 11. in. 136. 17. excipiendum. 137. 22. institutione. 154. 32. brevitatem. 161. 23. horum. 168. 29. certo. 183. 8. Pythagorei. 183. 11. quod olim. 201. 2. Genethliar. 221. Not. 18. pretium. 222. 6. post fest. & erupit. & quadrien. 231. colum. b. commentariis. 243. col. b. l. 6. videndi. 256. 6. dixi. 267. col. b. Not. 17. origine. 278. 17. peper. 281. col. b. l. 20. cedo ut. 294. col. b. l. 17. parum digna. 297. l. 1. censu. 300. 21. Memphico. 302. col. b. l. 25. Ægyptius. *Alia nobis Editor, Editori lector, ut absenti condonabit.*

1. The first thing I did was to go to the
2. office and see what was going on.
3. I found that the machine was not
4. working properly and I had to
5. stop it. I then went to the
6. bank and saw the manager.
7. He told me that the money
8. was all right and that I
9. could have it. I then went
10. to the post office and saw
11. the postmaster. He told me
12. that the letter was all right
13. and that I could have it.
14. I then went to the
15. police station and saw the
16. police officer. He told me
17. that the case was all right
18. and that I could have it.
19. I then went to the
20. court and saw the judge.
21. He told me that the case
22. was all right and that I
23. could have it. I then went
24. to the prison and saw the
25. warden. He told me that
26. the prisoner was all right
27. and that I could have him.
28. I then went to the
29. hospital and saw the doctor.
30. He told me that the patient
31. was all right and that I
32. could have him. I then went
33. to the school and saw the
34. teacher. He told me that
35. the student was all right
36. and that I could have him.
37. I then went to the
38. factory and saw the
39. manager. He told me that
40. the machine was all right
41. and that I could have it.
42. I then went to the
43. office and saw the manager.
44. He told me that the money
45. was all right and that I
46. could have it. I then went
47. to the post office and saw
48. the postmaster. He told me
49. that the letter was all right
50. and that I could have it.

